Pomhaj Bóh!

Cžißto 1.
2. jan.

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕnj w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Nowe lěto.

1. Sam. 7, 12.

Na to wſa Samuel kamjeń, a ſtaji jón mjes Mizpu a mjes Senom, a da jemu mjeno Eben Ezer, a dźeſche: „Hacž ßem je nam tón Knjes pomhał."

Naſch ſapoczatk bycź w mjenje teho Knjeſa, kiž njebjeßa a ſemju ſtworił je! —

Próza a kſchiwda a horjo teho dnja běchu pſchewinjene, staroſcź a nuſa, bojoſcź a ſtrachota mějeſche kónz. Bóh bě hnadu dał ßwojemu ludu. Njepſchecźel bě ſbity a poniženy, Iſrael pak ſ cźeſcźu a ſ dobycźom krónowany. Na to ſtaji Samuel kamjeń mjes Mizpu a Senom a dźeſche: „Hacž ßem je nam tón Knjes pomhał!" — To je ßo tež nam k ſnamjenju ſtało. Njeſtejimy tež my dźenßa na tajkim ważnym měſtnje, na kajkimž Samuel tam ſtejeſche? S tym ſtarym lětom ßmy wczera ßo roszžohnowali; nětk ſtejimy na proſy noweho lěta. Kaž njeſnaty, zuſy kraj leži wone pſched nami. Dźeń je lědom ſaßwitał, tołſta mhła a ſcźěn leži pſched naſchimaj wocžomaj. Hdźe naſch pucź wjedźe a kajki wón je, kak daloki hiſchcźe naſch běh budźe, ſchto nadeńdźemy, ſchto na naß cźaka: ſelena łuka ſe ſbožom, wjeßelom a měrom wupyſchena, abo ſchcźežka połna cźeŕnjow a kamjenjow, ſrudoby a boloſcźow, na kotrejž pſches hory staroſcźow a doły ſtyſknoſcźow ßo pſchecźiſchcźecź ſmějemy — hacž naſch pucź ſ teho noweho lěta tež ſaßo won wjedźe, abo hacž w nim pſchi jenym kſchižu a w jenym rowje naſch pucźowaŕſki kij ſmějemy dele położicź? Ja to njewěm. — Hlaj, njewěſtoſcź a ſtyſkne praſchenje koło wokoło. A do wſcheho praſchenja, wubojenja a nadźecźa klincźa nam te ſtrowjenja a ſbožopſchecźa napſchecźiwo, kotrež cźi, kiž pod jenej tſěchu bydla, kiž pſchecźeljo, ßußodźo a ſnacźi k nowemu lětu mjes ßobu dadźa a woſmu. Haj, hdy by wſchak dźenßa kóžde ſtrowjenje wutrobna próſtwa, a kóžde pſchecźe ſprawna modlitwa była, ſa teho bližſcheho ſbože a žohnowanje dele položena pſched tym trónom teho, wot kotrehož wſchitkón dobry a dokonjany dar k nam dele pſchińdźe! — Ale chzeſch ßo na ludźi dopuſchcźicź ſ tym ſbožom twojeho žiwjenja, twojeho doma a twojeje wutroby?

Tola pak — ſchto rudźiſch ßo moja duſcha a ßy tak njepokojna we mni? — Njewidźiſch tu jaßnu hwěſdu, kotraž Božu nóz ßwětej ſaßwěcźena, wyſche wſcheje cźěmnoſcźe tuteje ſemje tež tebi ßwěcźi? Hladaj horje a

„porucž Bohu ßwěru
twój pucź a ſrudobu,
a wopomń ſ prawej wěru:
Bóh knježi na njebju!"

Njeje wón hnadnje, ßmilnje, ſcźeŕpliwje hacž dotal tež na tebi knježił? Nimaſch dźenßa ty, kaž Samuel tón cźaß kamjeń, wopomnik ſtajicź, kotryž wot wjeßełeho ßwědcźenja a dźakowneho wopomnjenja prěduje? Samuel ſ tymi ßwojimi ſ wojowanja a dobycźa pſchińdźe. S wotkal pſchińdźeſch ty ſ tymi twojimi? Hladaj do ſady a wopomń to! S dźakom a ſ khwalbu dyrbja ßo naſche wutroby pſcheliwacź, hdyž tón pucź wopominamy, kotryž

je tón Knjes nasch lud, nasche wožady, kóždeho wot naß hacź ßem wjedł. „Tón Knjes je wulke wězy nad nami cźinił; teho my ßo śwießelmy!“

Sloty měr smutskach a swonkach je dźerżał naschemu ludu a wótznemu krajej, a wschě derje saßłužene cźwile je hnadnje wot naß wotwobrocził. Dźakujcźe ßo teho dla temu Knjesej! Ale hdyź do naschich wožadow hladamy, da nam ſ teho stareho lěta ſ noweho tak mnohe stykne skorźenje napschecźiwo klinczi. Wodow schumjenje, skażenje, sapnjeńcźenje, skónzowane źně, satepjene nadźije, — cźeho dla je tón Knjes nam to naczinił? — Domapytał, pytał je naß w naschich domach a wožadach. Nawnczicź naß chżysche, so njedybrbimy na pěſk nasche sboże twaricź; wopomnicź ſ noweho dyrbjachmy, sc wón je tón Knjes, nasch Bóh, so wón dźerži nasch wschědny khlěb w ßwojej ruzy, a wudźěli kóżdemu tak malo abo tak wjele, każ chże. — Jeho lubosć naß pytasche. Derje temu, kiž ßo da namakacź a powuczicź, kiž poniżnje Bożej ruzy cźische dźerži a ſ profetu rjeknje: „Pójcźe, wróćmy ßo ßaßo k temu Knjesej, pschetoż wón je naß sranił, wón budźe naß też sahojicź; wón je naß sbił, wón budźe naß też wobalecź.“

Kak wjele wopokasmow hnady pak ßmy kóżdy we ßwojim żiwjenju, domje a powołanju w tym sańdźenym lěcźe nashonili! Kak wjele kamjenjow starosćcźe je nam Bóh ſ naschego pucźa wotwalił, kak wjele ßylsow setrěł, kak wjele sdychowanjow a prośtwow wußłyschał, kak husto temu skutkej nascheju rukow ßo dał derje radźicź pśche wschitko, schtoż proschachmy abo myßlachmy, ſ dobrym spodobanjom, se żohnowanjom, sbożom a wjeßelom je napjelnił naschu wutrobu! — Teho dla pścheczeło, staj, każ Samuel, wopomnik, a dźakowny napisch ſ wohenjowym pißmom na njón a do wutroby: „Hacź ßem je nam tón Knjes pomhał.“ — A njech tón ßamy wopomnik też pucźnik je tebi do noweho lěta. Njeboj ßo, twoje brymjo a twój kschij ßobu wsacź do teho noweho lěta. Ale, hacź budźe tón Knjes, twój Bóh, tebi też dale pomhacź? Saßłużijsch to? Wěsch, kak ßy tak husto jemu hubjenje sapkacźił jeho lubosć a ßwěrnosć, tak husto sabył jeho a jeho ßłowo, a ßo minył wot jeho pucźow? Wěsch, kak wulki dołh ßy pola njeho a pola twojeho bliźscheho ßebi nadźěłał? A wón dyrbi tebi dale pomhacź? Wón drje cźi dźenßa pschiwoła: „Njemol ßo, Bóh ßo njeda sa ßměch měcź!“ Ale tola pomhacź też w nowym lěcźe w tutym twojim cźasu cźi budźe, jeli so jenoź jeho pomoz źadacź a pytacź a jemu ßo dowěricź budźesch we wjeßelu a śrudobje, w żiwjenju a wumrjecźu. Boża lubosć nihdy njewupanje. Njeßßmy dha wschitźu jeho dźěcźi pśches tu wěru w Khrystußu Jesußu? Kak wjele je na naß wažił, kak drohe naß k ßwojemu bohatstwu wumohł, warbował a dobył! — Wón wostanje nam blisko. Wón budźe też w pschichodnych dnjach ßo sa naß staracź a nam pomhacź, a wupschestrjecź ßwoju ßmilnu ruku a naß ſ dobrym spodobanjom naßyczicź. Dźenßa ßo pothili lubośnje k nam źłabym, bojasnym, a rjeknje: „Njeboj ßo, ja ßym tón Knjes, twój Bóh, kiž tebje wucźu, schtoż wużitne je, a wodźu cźe po pucźu, po kotrymž ty dźesch.“ „Dha porucź temu Knjesej twoje pucźe, a měj nadźiju k njemu, wón budźe wschitko derje cźinicź!“ Hlaj, twój najßwěrnischi pśchecźel, twój dobry pastyř śteji hotowy, so by jako ßobupucźowat cźe pschewodźił. Wsmi jeho ruku a tych twojich lubych, ſ kotrymiž ßy dźenßa hischcźe hromadźe na pucźu, wsmi ßobu sa nim do sbożowneho noweho lěta. — A budźe-li śmjercź ßwoju njeßmilnu ruku sa jenym wot nich abo sa tobu wupschestrjecź, njetrjebasch ßo bojecź. Ty wěsch, wón je to horjestawanje a to żiwjenje, schtóż do njeho wěri, budźe żiwy, hacź wón runje wumrje. — Mnohu lubu duschu, kotruž saúdźene nowe lěto strowu a cźerstwu mjes nami mějachmy, ßmy sbubili na naschim pucźu. Woni wotpocźuja a żnju; my hischcźe mamy pucźowacź, dźěłacź, wachowacź a ßo modlicź. Dźěłajmy ſ nowej lubosćźu, ſ nowej ßwěrnosćźu, dokelž je dźeń nam. Ta msda, to herbstwo, kotreź na naß cźaka, je teho hódne. Tón Wótcźej cźaka na naß, nasch Knjes Jesuß Khrystuß cźaka na naß, Boże kralestwo a wěcźna sbożnosćź cźaka na naß. —

Knjeźe, pomhaj nam wachowacź a ßo modlicź, wěricź, wojowacź, cźerpicź a dobycź. Knjeźe, żohnuj nasch nutskhód, żohnuj nasch wonkhód, so mohli junu ſ radosćźu psched twojim trónom saspěwacź tón dźakny thěrłusch: „Hacź ßem je nam tón Knjes pomhał!“ — Hamjeń.

Krüger-Łasowski.

Hody.

O ty wjeßeły, sbóżny hodowny cźaßo, kak dyrbju ja twoju kraßnosćź cźesćźicź? To najrjeńsche pak wot hodowneho ßwjedźenja njejßu te dary, niz te ßwěcźki na jědłowym schtomiku, ale to najrjeńsche je ta hodowna powjesćź. Wona je dawno snata, ale tola nasche wutroby pschezo ßaßo łapschimnje. Hdyź ßo tale powjesćź ßaßo ßłyschecź dawa, ßo wocźi tych dźěcźi ßwěła, potom wostajitaj muž a żona njejedinotu, ßwoje starosćźe, potom pschekraßni ßo ßamo wjecźor żiwjenja schdźiwwzej. Duź podajmy ßo k hodownemu ßwjedźenjej do teje sbóżneje powjesćźe. Bóh tón Knjes wotewź nam wuschi a wutrobu a praschejmy ßo:

1. Hdy je ßo ta hodowna powjesćź staka? W tym cźaßu, jako khěžor Augustus teho schazowanja wuńcź da. Rom stejesche tehdom na najwysschichim śkhodźenku ßwojeje mozy. Ale nutskach we wutrobach knjeźeśche najłubische hubjenstwo. Wěra a dobre waschrjo běchu w rospadowanju. Najłepschi ſ luda mějachu żadanje po wumożenju. Duź sjewi ßo tón Knjes, jako bě cźaß dopjelnjeny a źwět sraty sa teho wumożnika a jeho słutki.

2. Hdźe je ßo hodowna powjesćź staka? W małym Bethlehemje na źidowskej semi, w tutym nowym městacźku pytaj to městno, niz w wjerchowym hrodźe, ale w hródźi je to městno namakacź. Ale cźeho dla tak łhudy a mały? So by też tón łhudy a mały dowěrjenje měł k ßwojemu sbóżnikej. Tón najßnadnischi njetrjeba ßo psched nim haňbowacź, a tón najbohatschi dyrbi najprjedy psched nim łhudy bycź, prjedy hacź móże ßo ßwojeho sbóżnika trochstowacź.

3. Schtó je nětko tón knjes a kral — to śrjedźisno — teje hodowneje powjesćźe. Dźěcźo. Ale wone je dźiwne dźěcźo, wone je dźěcźo bjes hrěcha, mjes wschitkimi dźěcźimi semje żyle cźiste a bjes poroka narodźene. Haj, hischcźe wjacź, Boże dźěcźo, Bóh wot Boha, ßwětło wot ßwěła, żiwjeuje wot żiwjenja, wschehomózny w schtalcźe łłabosćźe, wěcźny w schtalcźe cźaßneho. To dźěcźo je sawěrnje kral, kotremuž ßo żadyn druhi kral njeruna. Haj, wone je mózniśche hacź khěžor w Romje. 300 lět posdźijscho smahuje khorhoj teho krala na Romłkim kapitole. Rosumisch nětko, cźeho dla dźenßa temu dźěcźu ßwěcźti saßwěcźuja? Rosumisch, so ßo tutemu dźěcźu we wschitkich rěcźach ßwěta ſ prośtwu bliża? Njechasch też ty dźenßa hicź a k temu dźěcźu w źłobiku ßo modlicź? Cźi łhudśi pastyrjo běchu tehdom cźi prěni ßwjedźeńsźu towaśchojo. W ßwojej ßamotnosćźi praschachu ßo woni je źadanjom sa tym sbóżnikom. A ty luby schcźesćźijano, żadaj ßebi też dźenßa sa tym lubym sbóżnikom a wón k tebi schdźe a cźe ſ wěcźnymi łubkami wobohacźi. Schtóż ßebi żaneho wumożnika njeźada, nima żane njebjesće łubka. Wón storka mózmych se stołow a powyschuje poniżnych. Khudych napjelni ſ łubkami a bohatych wostaji prośdnych.

4. S jandźelskeho rta dostanjemy to zunje ßwjedźeńsće predowanje hodowneje powjesćźe. Njebojcźe ßo! praji wón, pschetoż hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele, kotreź ßo wschemu ludu dostacź dyrbi. Pschetoż wam je ßo dźenßa tón sbóżnik narodźił, kotryž je Khrystuß, tón Knjes w Davitowym měsćźe. O

ßłyschcźe jo tola, wy luby hischescźijenjo! To je to najßłódsche a najmóznische, schtož móže ßo cźłowjekej prědowacź. Sskyschcźe jo, wy khudźi hrěschnizy, to dźěcźo chze pschah wot nascheho ßwědomnja prjecź wsacź. — Sskyschcźe jo, wy khudźi! To dźěcźo pschinjeße wam duchowne pokłady, kotrež mole njeźeru a sa kotrymiž ßo paduschi njekopaja. — Sskyschcźe jo, wy khori! To dźěcźo chze waß troschtowacź na waschim bolosće poknym kożu. Sskyschcźe jo, wschitzy srudni: Wam je ßo dźenßa tón sbóżnik narodźił.

Wsmijmy to poßesliwo do nascheho wutrobow, potom tež sahłożujmy do teho hodowneho khěrlusch njebjeskich wójskow. Tam w ßwjatej nozy na Bethlehemskich honach saklincźa wón tak dźiwapołny wyßoko s powětra, tamny khěrlusch s njebjeskich wyßokosćow: „Cźesćź budź Bohu we wyßokosćži, měr na semi a cźłowjekam dobre spodobanje.“ My pak shibujmy, kaź cźi pastyrjo, psched tym dźěsćźom Božim ßwoje kolena a spěwajmy s tymi ßwjatymi jandźelemi, kaź dotho budźemy źiwi, a chzemy junu spěwacź na honach wěcźnosće: Cźesćź budź Bohu we wyßokosćži, měr na semi a cźłowjekam dobre spodobanje! To spožcź nam Bóh luby Knjeß! E. H.

Hodowny khěrlusch.

Luk. 2, 1—14.

Hłóß: Jesuß, moja nadźija.

Boži ßyno, sbóżniko,
Budź nam lubje powitany,
So ßy puschcźił s njebja ßo,
Ssy nasch bratr lubowany,
Cźěko, krej ßy na ßo wsak
A naß s Wótzom wujednak.

Ty ßy narodźił ßo nam,
Jako cźaß bě dopjelnjeny,
Tebi, kiž wscho sdźerźisch ßam,
Budź tón khěrlusch saspěwany;
Kajku masch ty khudobu,
So tam leźisch w źłobiku.

Cźista knjeźna wostaka,
Kiž cźe pod wutrobu noßy,
Tebi pak ßo dostawa
Twjerdy źłobik; duž cźe proßy
Duscha: Pójj! We wutrobje
Mam ja kóźko sa tebje.

Cźěmna nóz, nětk rosjaßń ßo,
Nam nětk nowe ranje ßwita,
Sskónzo nam je skhadźało,
We ßwětle je kóźdy wita:
Jesu, ßłónzo, ßwěcź ty ßam
Naschim cźěmnym wutrobam.

Hdyž tam spěwy jandźelske
Pastyrjam na polu klincźa,
Sbóżnik narodźił ßo je,
So wschě hona rjenje synczа:
Dźicźe, dźěcźo pytajcźe,
W pjeluschkach, we źłobje je.

Duž tam dźijmy s wjeßelom
S pastyrjemi k jeho źłobej,
Boha cźesćźicź s khwalenjom
A ßo dźerźecź k jeho ßlubej;
To, schtož ßyła jandźelska,
Spěwa nascha wutroba.

Cźesćź budź Bohu s wyßoka,
Jeho měr budź tu na semi,
So ßo ezłow'kam spodoba,
Cźertej ßo nětk schija slemi:
Jesuß je nasch radźićźel,
S nami Bóh, Immanuel. Ernst Helaß.

Hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele.

O kak wjele źakosćźe, wokanja a ßmjertneje bolosćźe je tola na naschej khudej semi. A hdyž ja hischcźe junkróćź wschitkich lubych cźitarjow „Pomhaj Bóha“ postrowju, ßebi najprjedy na tych pomyßlu, kotrychž wutroby ßu w źakosćźach a bolosćźach, a kotrychž khěźe ßu polne starosćźow, a kotrychž ruzy ßu próśdne. Tych wschitkich ßwjeßeli saßo dźenßa ßwjaty jandźel s hodownym postrowjenjom: „Hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele, pschetož wam je ßo dźenßa tón sbóżnik narodźił.“ W najhubjeńschim kucźiku semje ma wón hospodu w khudobje, a hdyž ßo praschesch: cźeho dla ßy ßebi tuto měźtno wuswolił? wón tebi wotmolwi: To ßym ja woje dla cźinił, so by widźił, so ßym ja spokojom, hdyž ßo ni ta najmjeńscha khěźka, ta najhubjeńscha komorka, najkhudobnischa wutroba poskićźi. Njeje to wulke wjeßele sa khudych? Jako twój sbóżnik chze wón pschińcź a ßebi pola tebje wohydlenje scźinicź. Pohladaj do tuteho dźěsćźowej wocźi, s nich błyschcźi ßo wumożaza ßmilna luboscź Boża. Pohladaj na teho dźěsćźi hubi; tam drémka to jene ßłowo: „Ssmilnosćź Boża.“ Pohladaj tutemu dźěsćźu do wutroby a ty wohladasch w njej mózny ruku ßmilnosćźe.

Twój sbóżnik nima jenož sa tebje ßłowa, ale tež skutki ßmilnosćźe, a do wschitkich ranow twojeje wutroby chze wón wuliwacź rěći ßmilnosćźe, tak so budźesch wyskacź móz: „Knjeźe, hdyž ja jeno tebje mam, dha ja njerodźu wo njebjeßa a wo semju!“

„Hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele! To jandźelowe postrowjenje płacźi bohatym a khudym, wyßokim kaź tež nissim, wucźenym a njewucźenym. Abo myßlicźe ßebi, wy woßebni ludźo, so macźe wjeßela doscź, hdyž wy pjenjesy, cźesćź a wědomosćź woßebźicźe? Myßlicźe ßebi, so waß te rjećźasy teho njewólnistwa teho ßwěta wjazy njeźischcźa, hdyž ßu se słotym jěchcźom polepjene? Derje wam, kiž ßebi k wutrobje wosmjecźe, so je to jenicźźy to prawe wjeßele na tutej semi, hdyž macźe teho sbóżnika. — Hody, ßwjedźeń wjeßela sa dom, sa zyrkej, sa wótzny kraj. To dyrbi tón postrow bycź, s kotrymž ßo nasche kopjeno „Pomhaj Bóh“ sapocźnje a s kotrymž wobsamknje.

Luby cźitarjo! budź postrowjeny s tym wjeßełym hodownym postrowom: Tebi je ßo dźenßa tón sbóżnik narodźił, a wobradź nam prawje wjele ßwěrnych ßobucźitarjow nascheho njedźelskeho kopjeńa „Pomhaj Bóh“. E. H.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sanđźenu ßrjedu mějesche wubjerk sa poczesćźowanje nascheho lubowaneho krala Alberta na ßwjedźeńskim dnju ßwoje prěnje shromadne poßedźenje. Dźeń 23. haprleje budźe dźeń dwojeho ßwjedźenja: sakiń lud ßwjecźi s prěnja 70lětny narodny dźeń ßwojeho lubowaneho krala, a s druha płěborny jubilej kralowanja krala Alberta. Po dobrym pěknym waschnju dari ßo na ßwjedźeńskich dnjach kóźdemu jubilarej ßwjedźeński dar. Nasch lubowany kral ßebi k ßwojemu dwójnemu ßwjedźenju ani słote ani płěborne dary njepscheje; wón pak ßebi pscheje, so bychu ßo na jeho ßwjedźeńskim dnju dobrocźeńske wustajenja sakońcźe, kotrež chze nasch lubowany kral k spomożenju ßwojeho sakiłkeho luda s mikosćźu pschijecź. Duž maja sakźy Sserbja tež pschiłtuschnosćź, shromadnje ßwoju luboscź ßwojemu kralej wopokasacź. W pschedběźnym poßedźenju, kotrež běśche ßo pod pschedßydstwje njeboh knjesa D. Imischa pschi składnosćźi poßlednich ßerbskich kemschow w Drażdźanach měło, běchu tehdy pschitomni knjeźa sa najpschihódnische měli, so bychu Sserbja wjetschi pjenjes nahromadźili, s kotrehož danje měło ßo wudowam ßerbskich wucźerjow darmotne wobydlenje w Budyschinje wobstaracź, ßo wě, s prěnja tajkim, kotrež ßu najpotrjebnische. S tym wobaramy trasch też něłak wulkej nuły, kotraž nam s tym hrosy, so nam ßerbsźy wucźerjo njedoßahaju. Wotrjeßne hejtmanstwo je dźeń 18. hodownika dowoliło, so ßměmy sjawnje sa tele saměry sběracź. Dary budźa ßo we wschěch ßerbskich cźaßopißach kwitowacź, a słónczńje wocźitschcźi ßo mjeno kóźdeho daricźela w shromadnym sapisku, a ßo s wustawkami ßerbskeho jubilejneho dara kralej na ßwjedźeńskim dnju pschepoda. Tak budźe kral mjeno kóźdeho daricźela s tuteho sapiśka widźecź. Sarjadnistwo nascheho ßwjedźeńskeho dara wostanje na kóźdy pad w ßerbskich rukach, a budźe ßo stajnje na to dźiwacź, so stej wobej wěrywusnacźi we wubjerku jenak sastupjenej. So by ßo sarjadnistwo nascheho ßerbskeho wustajenja někajkemu zusemu wustawej, n. psch. sakikemu Pestalozźiskemu towarśtwu, pschepodacź mohł, wo tym ja njećźe bycź njemóže. To ma ßo tu sjawnje wuprajicź, dokelź ßu

ſo tu a tam tajke měnjenja wuprajike. Wſcho dalſche a nadrobnijſche ſhonicze, lubi czitarjo, ſ wubjerkowoje prójtwy, kotraž ſo ſa tydzeń wſchěm ſerbſkim czaſopiſam pſchipokoži, a potom też dowěrnikam do kóždeje ſerbſkeje woſady w jaſkej Luſizy roſeſczele. A nětko ſ Božej pomozu do prědka! Do wubjerka ſa ſwjedżenſki dar ſłuſcheja czile kk. farař Gólcz-Budyſchinſki, pſchedſyda, tachantſki prědař Jakub Schewczik w Budyſchinje, měſtopſchedſyda, wučeř Sommer w Budyſchinje, pißmawjedżeř a pokładnik, kantor Ssmola w Budeſtezach, zyrkwinſki wučeř Hila w Khróſczigach a gymnaſialny wyſchſchi wučeř dr. Muka w Freibergu.

— Protyka ſa evangeliſko-lutherſkich duchownych w Saſkej je wuſchła. Wona dawa roſpravu wo zyrkwinſkich podawkach w minjenym lěcze. Wot 1. ſeptembra 1896 hacz do 31. auguſta 1897 je 30 duchownych wumrjeło, a to bjes 1340 duchownymi 13 hiſchcze w ſaſtojnſtwje ſtejažych a 17 emeritirowanych. Wobſadźiło je ſo 117 měſtnow, 47 farow, 18 kapłanſtwow a 24 pomocnych duchownſkich měſtnow. Prěnje pruhowanje w Lipſku wobſta w ſymje 1897 34, w lěcze 1897 jenož 14 kandidatow. Druhe pruhowanje wobſta naſymu 1896 34, nalěto 1897 39 kandidatow. Protyka ſpomina na wſchitke zyrkwinſke czaſopiſy, też na naſche ſerbſke „Pomhaj Bóh“, „Miſſionſki Poſłok“ a „Guſtav-Adolfſke łopjeno“.

— Sa noweho wokrjeſneho ſchulſkeho inſpektora w Budyſchinje je ſo wot wyſchnoſcze łujes ſchulſki radźicźeł Schütza poſtajił, kotryž je w ſwojim czaſu w Kamjenzu tole ſaſtojnſtwo ſastarał. Wón po tajkim naſche ſerbſke wobſtejnoſcze ſnaje, dokelž je w Kamjenzſkim wokrjeſu też ſerbſke ſchule měł, a my mamy ſo wyſchnoſczi dźakowacź, ſo nam tajkeho łujeſa poſtaji, kotryž je bjes Sserbami hižo ſnaty. Bóh žohnuj jeho ſkutkowanje a wodź jeho wutrobu, ſo by nam w luboſczi pſchihileny był a jeho dźěło w naſchich ſerbſkich ſchulach žohnowane bylo!

Nowe lěto.

Nam dźenża ſaſo ſwony ſyncza,
Do nowoh' lěta wołaja,
W Božich domach khěrluſche klincza,
Sſo ſ próſtwu k Bohu ſpěwaja.

Ach Božo, budź nam dobroczíwy
W tutym nowym lěcze ſaß',
A budź nam ſaſo hnadny, miły,
Budź ſmilný nam tón nowy czaß!

We Božim mjenje ſapoczńjemy
Tón nowy wotdźěl žiwjenja,
Wſcho Bohu Knjeſej poruczímy,
Wón je ſchkit, naſcha nadźija.

Najprjódźy proſzymy wo ſtrowoſcz,
Wo ſhože, měr a jednotu,
Chyzył wotvobroczíczę wſchitku khoroſcz,
Nam žiwnoſczą dawacź wobſtajnu!

Bóh žohnuj wſchěch w ſpravnym dźěli,
Wſchěm dobrym ſkutkam radźicź daj,
So by lud, knjeſtwa, derje měli!
A njepſcheczelam wobaraj!

Njech twoje ſwjate ſłowo ſwěczi
Nam do wutrobow w czistoſczi,
So byli twoje lube dźěczi
A hotowe k tej wěcznoſczi.

A ſahoř ſaſo wſchitkich ludźi,
Kiž khodźa w bludźi, w czěmnoſczi,
Njech bohaczi ſu, njech ſu khudźi,
So pſchiňdu k wěrje, k ſwěłoſczi!

Daj pſchiſporjecz we tamnym kraju,
Hdźež knježi hiſchcze pohanſtwo,
So Jeſu tebje dopóſnaju
A horje woſmu hſchesć'janſtwo.

Daj, ſo ſo naſche powołanje
By jara derje radźiło,
Daj wſchitkim ſchtantam žohnowanje,
A ſhože měło rjenjeſ'ło!

Ta czeſcz, ta jeno tebi ſłuſcha
O Knježe Božo na njebju,
To wopomń, moja khuda duſcha,
Naſch Bóh je Knjes ſam na njebju.

Budź Božo tudy pſchi naß czaſnje,
Budź pſchi naß też we wumrjeczu,
So widźimy cze w njebju jaſnje,
Tam w tym wěcznym žiwjenju.

Ernſt Helaß.

Naſche „Pomhaj Bóh“

ſłóuczi ſwój 7. lětnik a ſaſtupi do 8. lětnika ſwojeho wukhadźenja. My wuprajimy hnuty dźak wſchitkim, kiž ſu w ſaúdźenym lěcze nam pſchi wudawanju naſcheho łopjena ſ luboſczíwej pomozu k bokej ſtali. Woſebje dźakujemy ſo lubym ſaſtojnſkim bratram ſa natwarjaze naſtawſki, kotrež ſu naſchemu ludej podali, ſ tym woſbſwědczenjom, ſo je lud tele wukłady ſwjateho pißma woſebje kruczę czital, dokelž je wot ſwojich duſchowpaſtyrjow doſtawaſche. Sjawny dźak praji ſo też knjeſej wučerjej Sommerej w Budyſchinje, kotryž je naſche „łopjeno“ w ſaúdźenym lěcze ſ rjanymi wjetſchimi powjedanečkami wuhotował. Sſo lubymaj ſerbſkimaj ludowymaj pěſnjerjomaj ſa jeju rjane khěrluſche podźakujo, proſzymy jeju, ſo byſchtaj nam też w nowym lěcze naſchich lubych czitarjow ſe ſwojimi ſpěwami ſwjeſelili. Skónczuje wſchitkich lubych czitarjow wutrobnje proſzymy, ſo bychu nam naſche „łopjeno“ pomhali roſſchěrjecz. Poruczęcze naſche „łopjeno“ ſwojim pſcheczelam, ſuſzodam a ſnatym, haj, dobudźcze nowych łobuczitarjow! To by tola jara rjenje było, hdyž by kóždy łobuczitař jeneho noweho czitarja nam dobył. My tu próſtwu naſche dla njewuprajimy, ale naſchich lubych czitarjow dla. My ſ wudaczom ani wužitka nimamy ani měcz njechamy, ale hdyž liczba czitarjow pſchibjera, potom móżemy też naſche „Pomhaj Bóh“ huſczíſcho ſ rjanymi wobrazami wuhotowacz, kotrež ſu naſchim Sserbam jara witane. Tajkich wobrazow chzemy huſczíſcho podawacz w nowym lěcze! Schto pak pomha wſcho naſche człowiſke wotmyſlenje, hdyž Bóh ſe ſwojej pomozu naß njeſchkituje. My proſzymy ſ zykej wutrobu: O Knježe, pomhaj nětk, o Knježe, daj nětk, ſo by ſo derje radźił ſkutk naſcheju rukow!

Khudźi dostanu naſche „łopjeno“ też w nowym lěcze darmo pſches ſwojich duchownych. Tajzy potrjebni chzyli ſwojim knjeſam duchownym ſjewicz, ſo chzeda rad naſche „łopjeno“ łobu czitacz, a knjeza duchowni jim potom „Pomhaj Bóh“ wobſtaraja. W pſchedawańjach pak žane darmotne cziſła doſtacz njejſzu, jenož pola knjeſow duchownych!

J. Gólcz, farař, redaktor.

Kak budźa naſchi Saksży Sserbja ſwojemu kralej k jeho 70lětnemu narodnemu dnjej ſwoju luboſcz a czeſcz wopokaſacz.

We wſchitkich ſtronach Saſkleje ſo hotuja ſwojeho horzolubowaneho krała Alberta czeſczicz k jeho 70lětnym narodninam 23. haprleje 1898. Naſchi Sserbja, kotrychž naſch lubowany kral Albert ſnaje a lubuje jako kralej ſwěrny lud, chzedźa, wě ſo, też bjes tymi bycz, kotſtž chzedźa jemu ſjawnje ſwoju czeſcz a luboſcz wopokaſacz, a dokelž naſch kral njecha darow ſam ſa ſebje, ale jenož ſmilne wuſtajenja ſa khudych a hubjenych, chzemy my jako Sserbjo hromadźicz ſa wudowy a ſyroty naſchich ſerbſkich wučerjow. To je dobra narodna myſl, kotraž naß k temu wabi a naſch luby kral ſo ſwjeſelił, hdyž my jemu na jeho czeſnym dnju prajimy, ſchto je naſch lud najromadźił ſa wbohe wudowy a ſyroty naſchich wučerjow, kotrymž ſhoje naſchich dźěczi na wutrobje leži. Komitej je ſa tu ważnu należnoſcz hromadźe ſtupił, a my w hłiſchim czaſu ſwoju ſjawnu próſtwu, kotraž wěſcze mjes Sserbami ſilny wothłóß namaka, roſeſczelemy.

W komitejowym mjenje J. Gólcz, farař w Budyſchinku.

Samolwitý redaktor: farař Gólcz w Budyſchinku. Czíſchcz a nakład Ssmolerjez knihiczíſchczérnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 2. 9. jan.

Lětnik 8. 1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedźela po tsjóch kralach.

Jan. 8, 12.

„Ja ßym to ßwětło teho ßwěta; schtóž sa mnu dźe, tón njebudźe khodźicź w cźěmnoscźi, ale budźe měcź ßwětloscź teho žiwjenja."

„Stawaj a rosßwětluj ßo; pschetož twoje ßwětło pschińdźe, a ta kraßnoscź teho Knjesa skhadźa na tebi." Tak wěschcźi profeta Jesaias w tym texcźe, kotryž je město epistole na ßwjedźeń tsjóch kralow postajeny. So je ßo tole ßlubjenje Bože w naschim Knjesu Jesußu Khrystußu dopjelniło, pokaže ta hwěsda, kotraž je ßo tym mudrym w rańschim kraju sjewiła a jich do Bethlehema k temu dźěcźatku Jesußu dowjedła, kaž nam to scźenje teho ßameho dnja powjedźi. A w naschim dźenßnischim texcźe praji nam Khrystuß ßam, schtož chze tón nětcźischi epifaniski cźaß tež naß wucźicź, so bychmy w Khrystußu Jesußu prawe ßwětło pósnali, sa nim khodźili a psches to ßame wěcźnje sbóžni byli.

„Ja ßym to ßwětło teho ßwěta", praji Jesuß Khrystuß. To na zylym ßwěcźe hischcźe nichtó njeje mohł prajicź. Wjele pobožnych a mudrych ludźi je drje było, kotsiž ßrjedźa w cźěmnoscźi, pschiwěrje a hrěcha ßu ßwězy praweje mudroscźe byli. Ale woni ßu jeno ßwěcźili jako hwěsdy w cźěmnej nozy. W Khrystußu Jesußu pak to ßwětło teje prawdy jaßnischo hacź ßłónzo ßwěcźi. Wucźeni praja; so na ßłónzu ßu cźorne blaki. Ale na Jesom Khryschcźe tež najlěpsche wóczko niczo, schtož by cźěmne abo njecźiste było, wunamakacź njemóže. Na nim ani próschka hrěcha njeje. Jeho jědź je było, so by wolu ßwojeho njebjeskeho Wótza cźinił. (Jan. 4, 34.) Wón je temu ßwjatemu Bohu poßłuschny był hacź do ßmjercźe na kschižu. (Fil. 2, 8.) Jeho lubosne a wschak mózne rěcźe, jeho dźiwne skutki ßmilneje pomozy, jeho njesmasane žiwjenje w khudobje a niskoscźi, jeho njesawinowate cźeŕpjenje a wumrjecźe, kotrež wón swólniwy je na ßo wsał, to wschitko je lute ßwětło. Ta ßwjata luboscź, kotraž sa hrěschnikow ßwoje žiwjenje wostaji, a hischcźe na kschižu sa słóstnikow proßy, ßwětej wěcźne sbože dobywa a ßama psches cźeŕpjenje k ßwojej kraßnoscźi sańdźe, tuta njeskóncźna luboscź je tón bójski woheń, kotryž ßo we nim hori a ßwěcźi. Pschi tutym ßwětle móže kóždźicźki pósnacź, so je wěra do wěcźneje luboscźe njebjeskeho Wótza prawa wěra, a khodźenje w luboscźi k bližschemu prawa mudroscź, wschitko druhe pak blud a jebanstwo hrěcha.

Tež ty, luby kschescźijano, móžesch to pósnacź, so je Khrystuß to „ßwětło teho ßwěta". Pschetož tuto ßwětło ßwěcźi tež tebi w Božim ßłowje, kotrež móžesch w Božim domje ßłyschecź, a w ßwjatym pißmje cźitacź. Poßłuchaj a hladaj jenož, schtož w bibliji wo Khrystußu pißane steji! a bórsy budźe kaž wot Sauloweju tak tež wot twojeju wocźow jako schupisny padacź. Ale njebudź jeno podobny domej, w kotrymž je tež wodnjo cźma, dokelž ßu wokeńzy sawrjene! Wotewŕ we wěrje wokna twojeje wutroby, wocźi twojeho ducha, a daj temu njebjeskemu ßłónzu ßo nuts ßwěcźicź do twojeje dusche! Potom budźe ßo w njej

wujaßnicz a ßo sczoplicz runje kaž wó jstwje, hdyž nalětne ßłónzo do njeje ßwěczi. A wschitka nóz srudoby, tyschnoscze a staroscze, wschitka czěmnoscz hrěcha a wscha sczěn ßmjercze budze s njeje wunicz, tak so ty wobsboženy sawolasch: „Tón Knjes je moje ßwětło a moje sboże, koho dyrbjał ja ßo bojecz?“ (Ps. 27, 1.) Duž dha „wěř do teho ßwětła, dokelž jo masch“! (Jan. 12, 36.)

Ale ty dyrbisch ßwoju wěru do teho ßwětła tež se skutkom wopokasacz. Ty ßo njedyrbisch jeno teho ßwětła wjeßelicz, ale tež we ßwětle khodźicz. Pschetož tón Knjes praji dale: „Schtóž sa mnu dźe, tón njebudźe khodźicz w czěmnoszczi, ale budźe měcz ßwětłoszcz teho žiwjenja.“ Hdy bychmy my mohli wot ranja pschezo sa ßłónzom khodźicz, njeby sa naß nihdy wjeczor był, ßłónzo njemohło sa naß sakhadźecz, a pschezo by sa naß dźeń wostał. Tak tež pschezo dźeń sa naß wostanje, je-li so my stajnje sa Jesußom khodźimy. Ssnano hdyž ßo wjeczor nascheho žiwjenja pschibližuje, a nóz teje ßmjercze pschińdźe, dha wschak Jesuß, nasche njebjeske nihdy njesakhadźa, ale nam hischcze we ßmjertnej hodźinje jako „ßwětłoszcz teho žiwjenja“ ßwěczi. Jedyn schědźiwy bohabojasny muž bu na ßwojim ßmjertnym łožu wopraschany, hacz hischcze wschitkich snaje, kiž wokoło njeho stejachu. Wón wotmolwi: „Pšched mojimaj wocžomaj ßo czmi, ale tudy“ — a s tym połoži ßwoju ruku na wutrobu — „tudy je ßwětłoszcz do wole doszcz“. Na to wón sawoła: „Pomhaj mi, Knježe Jesom Khryschcze“, a wußny sbóžny, dokelž měješche ßwětłoszcz teho žiwjenja. Tak smějesch tež ty, mój kschesczijano, ßwětłoszcz teho žiwjenja, a budźesch sbóžnje wumrjecz móz, je-li so ty stajnje sa Khrystußom khodźisch. Njeczinisch-li to, khodźisch-li sa hłupymi žadoszczemi twojeje hrěschneje wutroby, khodźisch w czěmnoszczi, dyrbisch ßo sabłudźicz a do hłubiny wěczneho skaženja sapanycz. Jeli so ty pak ßwoje zyłe žiwjenje po tym ßwěczazym snamjenju nascheho sbóžnika słožisch, pschi kóždym ßłowje, kotrež na jasyku masch, ßo praschesch: „By to Jesuß tež prajił?“ a pschi kóždym skutku, kotryž chzesch czinicz, ßo praschesch: „By to mój sbóžnik tež czinił?“ potom budźe pschezo ßwětło na puczu twojeho žiwjenja, ty budźesch pschezo po prawym puczu khodźicz, kiž do njebjeskeje domisny wjedźe, a tež psches sbóžnu ßmjertnu hodźinku tam póndźesch, hdźež tebi ßwětłoszcz teho žiwjenja wěcznje ßwěczi:

„Ja ßwěza ßym, prjódk ßwěczu czi,
Chzu we ßwětle cze wodźicz.
Schtóž sa mnu dźe, tón w tej czmi
Tych hrěchow njeb'dźe khodźicz.
Ja ßym tón pucz, ja pokažu,
Kak khodźicz dyrbisch w žiwjenju.“

Hamjeń.

Mahling-Schprejanski.

Rebekka.

Sbóžna Boža nóz.

(Wěrne powjedanczko.)

Jer. 31, 16. Tón Knjes praji: Pschestań wołacz a płakacz, a twojej wocži njepłaczitej, pschetož twoje dźěło budźe derje sapłaczene, praji tón Knjes.

Luk. 2, 10. 11. Njebojecze ßo, hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele, kotrež wschemu ludu ßo dostacz budźe, pschetož wam je ßo dźenßa tón sbóžnik narodźił, kotryž je Khrystuß, tón Knjes w Davitowym měsczе.

Wschitke dźěła w domje běchu dokonjane, žadyn próschk njebě wjazy widźecz, a knjeni farařka, wo kotrejž chzu wam powjedacz, ßo k woknu ßym na ßwoje městno a pocza schicz, khětsje hibasche ßo jejna ruka, wocži njewotwobroczіwschi. Wscho běsche wó jstwje czische. Jenož dykotanje czaßnika běsche ßłyschecz, pschetož dźěci běchu w schuli, a mandźelski w ßwojej studowanskej jstwje. Schto ßebi njedyrbjała na wschelake pomyßlicz w tych czichich hodźinach? Schtó chzył te potajne myßle wopißacz? Hdźež wasch poklad je, tam je tež wascha wutroba, tak praji tón Knjes, nasch Bóh.

Myßle jej njeúdźechu do puszczinow ßwěta. Wschako běsche ßo tež rano se ßwojim zyłym myßlenjom do teho hnadnego schkita Knjesowego podała. Wona běsche tež, prjedy hacz běsche ßo schicz ßynyła, ßwój bibliski pucznik wjała, kotryž ßo wschěduje w ßwójbje trjebasche, a běsche jón wocžinjeny na ßwoje dźěłanske blidko połožiła, a kaž rucze by horje pohladała, by jejne wócžko na to lube ßłowo Boże padnyło, kiž by jej Božu móz do jeje potrjebneje dusche pschinjeßło. „Jsrael ma tola Boha k troschtej, jeno so czisteje wutroby je.“ To běsche dźenßnischi schpruch w pucznику. O to běsche bohate, sbóžne ßlubjenje Boże. Farařka jón rosumjesche, a měješche ßwoje wjeßele na nim. Běsche jara symny dźeń, wótry wichor dujesche, a schtóž won njetrjebasche, njekhodźesche won. Nimo fary pak běsche dźenßa hižo wjele ludźi schło, jedyn s měchom na khribjecze, s hłodom a staroszczu we wobliczu. Woni běchu židźi, kiž sa ßwojim pschekupstwom khodźachu, a wjeczor se žanej abo tola ßnadnej saßłužbu w khudych domach pschenozowachu. Srosymisch ty tu wulku bolosczcz jich pohladanja, srosymisch ty jich njepósnate czerpjenja? Knjeni farařka wschitko rosumjesche, a někotre sdychnjeńczko sa nich k temu Knjesej horje stupasche. „Jsrael ma tola Boha k troschtej, jeno so czisteje wutroby je.“ Teho dźerżesche ßo jeje wěrjaza wutroba, a widźesche w duchu tón wulki dźeń, na kotrymž Jsrael nuts póndźe k ßwojemu měrej. Jako ßebi wona tak myßlesche a ßo modlesche a ßo na tych wěstych profetowych ßlubjenjach wokschewjesche, duž ßłyschesche někoho w khěži khodźicz. Potom ßo czicho, strachoczіwje wo durje kłapasche. Młoda knježna sastupi, dźowka bohateho žida w bliskoszczi, wona ßo pokłoni a proschesche wo samolwjenje, so je ßebi swěrika, knjeni farařku sadźěwacz, ale nadawk ju nusowasche, k njej pschińcz. Samolwjenja njeby trjeba było. Knjeni farařka měješche maczěrnu wutrobu sa wschitkich człowjekow. Bórsy ßedźesche Rebekka (tak rěkasche ta knježna), pschi lubej žonje, kiž wutrobnje s njej rěczesche, kaž byschte; ßo hižo dołhe lěta snałej, a tola běchu to hakle prěnje ßłowa, kotrež hromadźe rěczeschtej. Kak derje běsche tej knježni! Jejna bojasnoszcz ßo nahle shubi, a kaž dźěczo powjedasche wschitko, schtož měješche na wutrobje. Wona chzysche ßo pola knjeni farařki wobhonicz wo khudej ßwójbje, wo kotrejž běsche ßłyschała, so je jara khuda. — Wona běsche dawno hižo wschitko shoniła, schtož chzysche wjedźecz, a pschezo hischcze pschi knjeni farařzy ßedźesche, dokelž běsche jej tak jara derje. Wona czujesche ßo domjaza w zusym domje; wona ßo s dźiwnej wozu k tej wutrobje czehnjena czujesche, so ßo to srudne wócžko wjeßeke ßwěczesche. A knjeni farařka? Ta běsche hižo dawno psches to srudne wócžko teje knježny do jeje czežkich myßlow pokneje wutroby pohladała, a jeje luboszcz da jej prawe ßłowa do wutroby. Khutne rosrěczowanje měješche ßo wo najważnischich wězach.

„Wy pytacze měr, luba knježna“, praji skóncznje knjeni farařka, „wy pytacze pokoj! O so bych ja waß k temu dowjescz mohła a ßměła, pola kotrehož je moja duscha měr a pokoj namakała, so bych ja waß domjescz ßměła k temu Knjesej, kiž je waß hacz do ßmjercze lubował.“

Ta knježna khětsje postany, a jejne wobliczo ßo sacžeřwjeni. „Knjeni farařka“ praji s błyskazymaj wocžomaj, „ja waß proschu, njerěczcze so mnu wo tajkich wězach, abo moje ßwědomnje mje nusuje, so ßo wascheho doma sdaluju.“

„To ja njecham“, praji pschecželnje knjeni farařka, „ale jeno dowolcze mi, luba knježna, so wam jenu knihu pschepodam, a hdyž wascha duscha měr pyta, czitajcze w nich.“ Knjeni farařka dźěsche po nowy testament a pschepoda jón tej knježni. Wona jón wsa, ßo pokkonjejo a hladasche s dźěczazym, bolosnym pohladanjom na knjeni farařku. „To je sa dołhi czaß ta prěnja, sbóžowna hodźina, kiž scze wy mi pschinjeßła, ja ßo wam dźakuju, knjeni farařka“, praji wona. S tym ßo ta knježna wotßali, ale ßwěrna fararjez macz želniwje sa njej hladasche a dasche ßo czicho ßo modlo saßo do ßwojeho dźěła.

(Pokracžowanje.)

Sswjecźcźe wutroby Jesußej.

Sswjecźcźe wutroby a dusche
Bratsja, ßotry Jesußej,
Njech ßo płómjenja wschěch dusche
Sa Jesußa k woporej:
K woporej ßo wón ßam da
Sa tu duschu cźłowjeka.

Wěcźnje źel ßo woheń ßwjaty
Wo tu luboscź Jesußa,
Sa naß bu wón k ßmjercźi daty,
Nam se ßmjercźe wupomha:
Hdźež je luboscź źehliwa,
Wutroba je horjaza.

Duž dha ßwjecźcźe, dusche lube,
Wutroby wschě Jesußej,
Njech je bohaty, njech khudy,
Sa naß pschela ßwoju krej,
Sskužcźe jemu s wjeßelom,
To wam budźe s wužitkom.

Pschihotujcźe dusche wasche
Na pschichodny sbóżny cźaß,
Hdyž wón posdźe abo sahe
Woła waß na wěcźny kwaß:
Wutroby pak wucźiscźcźe,
Prjed' hacź na kwaß póndźecźe.

Ernst Helaß.

Jesuß.

W lěcźe 1864 leżesche w Schleswigskej mjes bramborskimi sranjenymi tež jedyn danski. Wón běsche ßmjercźi blisko. Bramborski wojeřski duchowny kožo wot koźa khodźesche. Pokny hkubokeho źadanja po troschcźe danski na njeho hladasche. Ale tón duchowny ßkowcźka danszy njerosumjesche a mrějazy niz němski. Duž ßo duchowny na wboheho zusobnika skhili, jemu cźoło wokoscha a horje pokasujo praji: „Jesuß". To tón danski srosymi. Wón ßo dźakownje poßmja a troschtowany krótko po tym wußny.

W mojej prjedawschej evangelskej woßadźe běsche katholski źiwy. Na ßwojich domjazych wopytanjach tež jeho, kaž ßwojich druhich woßadnych wopytach. Ale hdyž mój w řeczi na nasche najwyschsche należnoscźe, naschu wěru, pschińdźechmoj, by mi wón kóżdy krócź bojasliwje ßo s pucźa měł a by prajił: katholski njecha niczo s evangelskej wěru cźinicź měcź. Mi niczo wysche njewosta, hacź jeho pschi jeho myßli wostajicź, dokelž ßo mi njeporadźi, jeho pschcźßwědcźicź, so je tola jeniczki wumožnik sa hřeschnikow a jeniczki evangelij sa evangelskich, kaž sa katholskich.

Duž tón katholski sthori — a to na ßmjercź. Jeho żona troscht evangelija wotpokasa, mi pak ßo praji, so běchu po katholskeho duchowneho do bliskeho města póßkali, so by jemu ßwjaty sakrament wudźělił. Nětko hakle buch k khorokožu puschcźeny. Khory leżesche we wulkej hězy a proschesche bjes pschestacźa: „Jesuß Khrystuß, Josef, Marja!" Jako 24 hodźin posdźischo k khorokožu pschińdźech, běsche tón khory nimale njepscheměnjeny. Wócźzy wschak ßo łamaschtej, ale jeho modlitwa běsche hischcźe zyle ta ßama, kaž dźeń prjedy: „Jesuß Khrystuß, Josef, Marja!"

Hdyž wschak tón wbohi muž tež wěri, so mohłoj jemu Josef a Marja pomhacź, wón je tola wěscźe wjedźał, so je Jesuß Khrystuß na khorokožu tón prěni, kotryž móże a dyrbi naß psches cźěmny dol ßmjercźe pschewjescź.

Jesuß, kajka móz leži tola w tych 5 pißmikach!

Jako jedyn mojich pschecźelow w sjawnej ludowej shromadźisnje, hdźež ßo scheźuwańske řecźe dźeržachu, wo ßkowo proschesche a s mjenom „Jesuß" sapocźa, piwowe karancźki psches salu lětachu: schto běsche tej dźiwjej shromadźisnje Jesuß cźinił?

To je tola jara wosnamjenjaze, so tež w cźaßu jeho semskeho źiwjenja jeho njepscheczelju, farisejszy, jeho mjeno do rta njebjerjechu; to je jim doscź, w hanjeřskim synku wo nim prajicź: „Tón bjerje hřeschnikow horje!" Tež w japoschtolskich skutkach jeho ani jedyn ras s mjenom njemjenuja. Njeje to spodźiwne, kak stej ßebi to njepscheczelstwo pschecźiwo Jesußej tehdom a nětko tak jara podobnej? Schto dha je, luby cźitarjo, to mjeno Jesuß? Njejßy ßo hischcźe dźiwał, so ma to mjeno tajku wulku móz — tych jenych sbóżnych cźinicź w lazarethach a na khorokožach a druhich bolostnych lěhwach teho ßwěta, druhim pak krej do cźoła sahnacź? Dyrbjało tebje to mjeno njehnuteho wostajicź? Pak — pak! Wopomń: Wono je řecź, kotruž wschón ßwět rosumi. němski, kaž danski — to je řecź luboscźe; a teho dla dyrbi tež wschón ßwět tole mjeno rosumicź, kotrež je potajnstwo wscheje luboscźe — to mjeno Jesuß.

Wschitko pak, schtož nětko pschi spocźatku noweho lěta ßami sa ßebje a sa tych ßwojich, sa lud a wótzny kraj, sa zyrkej a schuln, sa tutón a pschichodny cźaß na wutrobje mamy, to swopschimnjemy do krótkeho ßkowa:

Jesuß, prjedy dźi
Nam tu na semi!
Njedaj ßo nam dołho komdźicź
A toh' prawoh' cźaßa skomdźicź;
Wjedź naß sa ruku
K Wótzej do domu!

Njesapomń Jesußa.

Kak sapomnicź mohł tebje
O luby Jesußo!
Ty měnisch so mnu derje,
Mój luby sbóżniko;
Hdyž ßwět we hřeschnej hari
Cźe zyle sapomnja,
Njech młodźi, njech ßu stari
Wo tebje njerodźa:
Ja praju, spěwam wjeßele:
Mój najlubschi mój Jesuß je.

Kak sapomnicź mohł tebje!
Cźi ßwjecźu źiwjenje,
Ssym s tobu swjasał ßebje
Pschi wjeß'lu, srudobje,
Ja bědźicź chzu ßo s tobu,
Chzu s tohu k ßmjercźi hicź,
Ja wěm, mje wosmjesch ßobu,
Mje w njebju pschekraßnicź:
Twój kschiż a króna cźernjowa
Je mój rjad, moja cźestna msda.

Kak sapomnicź mohł w ßmjercźi
Cźe, luby Jesußo!
Kaž dołho wodych we rcźi
A jasyk hiba ßo,
Chzu na tebi ja wißacź,
Kaž cźełzu na drascźi,
Ty budźesch mje ßam pißacź
K tej wěcźnej sbóżnoscźi:
Tam saspěwam saß' wjeßele
Cźi k cźescźi, k khwalbje khěrlusche.

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— S tym stysknjwym praschenjom: „Schto nam nowe lěto pschinjeße?" ßmy do teho, nam hischcźe njesnateho kraja sastupili, a hižo někotre krocźele do njeho cźinili. Wěscźe najnutrnische źadanje, kotrež naschu wutrobu hnuje, je bylo, so by naschemu wótznemu krajej měr sdźeržany wostał, a kaž nětko po sdacźu wobstejnoscźe leża, nam nadźijomnje skoty měr wostanje. W tu khwilu s najmjeńscha źana mróczakła na njebju njesteji, kotraž mohła na pschibliżowaze njewjedro wójny w naschej Europje pokasacź. Hdyž je tež bratr nascheho lubowaneho khěżora prynz Hendrich s łódźstwom na pucźu do Chinejskeje, so by ßebi doscźcźinjenje sa njeprawo, wot Chinesow nam nacźinjene źadał, ßo tola sda, so tež tónle nadawk bjes krejpschelecźa ßo dopjelni, dokelž Chinesojo najskerje do naschich źadanjow swola. Wójna bjes Turkami a Grichami, kotraž ßo w sańdźenym lěcźe wjedźesche, je s minjenym lětom pohrjebana, a je ßaßo měr mjes woběmaj ludomaj wobsamknjeny. Ale hdyž tež měr wostanje w naschej Europje, w naschim wótznym kraju ßamym mamy njeměrne wojowanje

woczakowacz, dokelž smeja ſo wólby na khežorſtwowy ſejm do Barlina. My hiſchcze wot poſledních wólbow wěmy, kak njelubosne a hrosne ſu te wólbne agitazije. Sozialdemokratojo ſ wulkimi nadžijemi do wólbow ſtupaja. Chzemy ſebi pſchecz, ſo ſo jich nadžije njedopjelnja, a ſo ſo naſch lud wot tutych ſchczuwarjow ſaßlepicz njeda, ale ſo by ſo ſejm wuſwolił, kotryž ſwěrn ſteji k khežorej a wyſchnoſczi. Sa Saſſku budže, kaž je ſnate, w nowym lěcze ważny ſwjedžeń, dokelž kral Albert 23. haprleje 70 lětny narodny dźeń ſwjeczi. S dobom pak budže 29. oktobra 1898 runje 25 lět, ſo je wón na ſaſkim kralowſkim trónje. Tónle dwoji ſwjedźeń pak ma ſo po žadanju krala do jeneho ſjednoczicz, a jako tajki hromadže 23. haprleje ſwjeczicz. To budže wulkotny ſwjedźeń, na kotryž ſo zyły ſaſki lud hotuje. Ssmilne wuſtajenja, kotrež chzedža jemu ſwěrni poddanojo na tym dnju pſchepodacz, tydźeń wot tydźenja pſchibjeraju. Mjes nimi budže tež naſche ſerbſke wuſtajenje ſa wudowy a ſyroty naſchich ſerbſkich wuczerjow, kotrež budže wo tym ſwědczicz, kak naſch ſerbſki lud ſwojeho krala czeſczi a lubuje. Prósſtwa ſo ſ dźenſnjiſchim czißkom naſchim ſaſkim czitarjam pſchida, a nětko pomhajcze, ſo by naſcha ſběrka prawje bohata była, a ſwědczika wo kraloſwěrnoſczi naſcheho lubeho ſerbſkeho luda. My dary we wſchitkich ſerbſkich czaßopißach, tež w „Pomhaj Bóh“ kwitujemy.

— S radoſczu móżemy naſchim czitarjam ſjewicz, ſo ſu ſo wruſzy kněza duchowni ſwólniwi wuprajili, natwarjaze wukładowanja ſa naſche „Pomhaj Bóh“ w tutym lěcze ſpißacz. To je wulzy jara ſwjeßelaze, kak wſchitzy ſerbſzy duchowni ſwoju ruku k temu duchownemu dźěku poſſicza, a ważny nadawk naſcheho njedźelſkeho kopjena podpjeraja. Duž móżemy ſ wjeßelej nadžiju teho dla do pſchichoda hladacz, ſo ſebi naſche „Pomhaj Bóh“ lěto wot lěta wjazy pſchecželow dobudže.

— Czaß ſo pſchibližuje, hdźež maja ſtarſchi ſwojich hólzow na Budyſki ſeminar ſamolwjecz, ſo bychu ſo k jutram pſchijeli. Duž my naſchich ſerbſkich ſtarſchich, kotſiž chzedža ſwojich ſerbſkich hólzow na Budyſki ſeminar dacz, na něſchto jara ważne kedźbliwych ſczinimy. Hdyž woni k nětcziſchemu direktorej pſchiidu, ſo jich wón wopraſcha, hacz je tón hólz ſerbſki abo němſki. Huſto nětko ſtarſchi, dokelž ſo jim po tym praſchenju ſda, kaž by temu knjeſej to wotmolwjenje „naſch hólz je němſki“ lubſche było, tole wotmolwjenje dadža, runjež je jich dźěczo ſerbſke. Woni pak pſchi tym njewupomnja, kajku ſchkodu ſu ſ tajkim njepſchemyßlenym wotmolwjenjom naczinili. Direktor ſebi w ſwojim ſapißu k temu mjenu pſchipomni, ſo je to „Němz“, a tón hólz ſa czaß ſwojeho ſeminarſkeho czaßa ſa Němza płaczi. Direktor jemu njedowoli, ſo na ſerbſkich hodźinach wobdźělicz, a njeczerpi, ſo by ſo to poſdźiſcho pſcheměniło. My teho dla ſerbſkich ſtarſchich proßymy, ſo njebychu ſo ju ſatraſchicz dali, ale ſo bychu na tym wobſtali, ſo ſo jich hólzy jako „ſerbſzy“ ſapiſchu.

Porubaj jón.

Běſche poſledni wjeczor lěta 187—; wjeczorna Boža ſłużba, w kotrejž běſche ſo wo njepłódnym figowzu předowało, běſche k kónzej. Swony běchu wuklinczałe, ſwěczki wuhaßłe. Wo wſzy pak běſche hara. Pſchetož hdy ludźo wjetſcheje hary czinja, hacz pſchi ſatupje do nowcho lěta. Jich wjele khwataſche do korczmow, ſo bychu tam nowe lěto doczakali — ale to njeběchu te knjezmy, kotrež mějachu wolij ſa ſwoje lampy. Jako běchu ſo hłowy ſhrěłe, dwaj muzej k bjesbóżnemu hraczu poſtažeſchtaj. Jedyn dyrbjeſche to czěło byczź, druhi czinjeſche „popa“. Tón dźerżeſche rěcz, niz pak pobożnu, ale hanjazu, w kotrejž to najſwjeczíſche do błóta czehnjeſche. Jich wjele pſchihłożowaſche; druſy ſebi njeſwěrjachu napſcheczíwo rěczecz. Nowe lěto pſchiidže. Ale ſchto ſo ſta! 2. januara rosnjeße ſo powjeſcz, ſo běſche temu jenemu maſchina hłowu wottorhnyła. S teje pohrjebnuje hry bu żałostna wěrnoſcz. Jeho poſledne ſłowa běchu byłe: O Božo! — Hacz je Bóh ſłyſchał? Schtó chze to prajicz? Hacz to njeběſche předowanje ſuda nad nim, kotrež ſ teju ſłowow wobſteji: Porubaj jón! Wopomń to a — czepjetaj!

Wußměſchowanje.

Wußměſchowanje ſchcheſczijanſtuje wěry ſtawa ſo wot ſozialnych demokratow w małych měſtach a na wßach hinak, hacz we wulkich měſtach. Ale ſte wotpohlanje je to ſame. We wulkich měſtach njehańbuja ſo a wupraja ſjawnje ſwoje myßle. Tak dźeſche w Barlinje ſozialdemokratiſki wjednik: „My ſozialni demokratojo wobhladujemy Boha ſa najwjetſche njeſboże na ſwěcze“; duž woſjewimy jemu wójnu. W druhich ſozialdemokratiſkich nowinach rěkaſche: „Jeſuß Nazareńſki je mortwy“; njech je żiwy Ferdinand Laſalle (ſakożeř ſozialdemokratiſkeje ſtrony); a ſaßo w druhich ſo czitaſche: „Kſcheſczijanſtwo a ſozialna demokratija ſtejitej ſebi napſcheczíwo kaž woheń a woda“ (t. r. ſozialna demokratija dyrbi kſcheſczijanſtwo wutupicz).

Tak w měſtach a w tych ſa měſchczańſkich dźěłaczerjow poſtajenych nowinach. Jow ſu ſozialni demokratojo ſprawni a pokaſuja ſwoje wěrne wotpohlady. Na wßach pak zyłe hinak czinja. Tam ſebi njeſwěrja něſchto pſchecziwo wěrje prajicz, dokelž derje wjedža: „Bur bjes wěry żiwy byczź njecha“; ſa to pak kaža wěru a ſwjate pißmo, ſo bychu tola k ſwojemu kónzej pſchiſchli, mjenujzy lud a woßebje młódſchich ludźi wot wěry wotwobroczili. Woni wudawaju, jako by biblija po prawym ſozialdemokratiſka kniha była, a jeno wot wobßedźerjow a bohatych ſo prawje njewukładowała.

K rospominanju na ſwjedźeń tſjóch kralow.

Magnet żeleſo na ſo czehnje — tak Jeſuß tych mudrych ſ raňſcheho kraja.

* * *

Sabłudźeneho hwěſda ſaßo na prawy puczź dowjedže.

* * *

Słóſczi a leßnoſczi tón Knjes wobara. Tak bu tež Herodaſchowa leßnoſcz ſaniczena, kotraž chzyſche tym mudrym wobaracz, ſo bychu do Bethlehema pſchiſchli a to dźěczatko Jeſuß namakali.

Dalische dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ſyroty:

S Hucżinjanſkeje weßady . . . . . 15 hr. 50 np.

W mjenje wbohich ſyrotow wutrobny dźak praji

J. Gólcz, farař.

Kak budża naſchi Sakſzy Sserbja ſwojemu kralej k jeho 70lětnemu narodnemu dnjej ſwoju luboſcz a czeſcz wopokaſacz.

We wſchitkich ſtronach Sakſkeje ſo hotuja ſwojeho horzolubowaneho krala Alberta czeſczicz k jeho 70 lětnym narodninam 23. haprleje 1898. Naſchi Sserbja, kotrychž naſch lubowany kral Albert ſnaje a lubuje jako kralej ſwěrny lud, chzedža, wě ſo, też bjes tymi bocz, kotſiž chzedža jemu ſjawnje ſwoju czeſcz a luboſcz wopokaſacz, a dokelž naſch kral njecha darow ſam ſa ſebje, ale jenož ſmilne wuſtajenja ſa khudych a hubjenych, chzemy my jako Sserbjo hromadźicz ſa wudowy a ſyroty naſchich ſerbſkich wuczerjow. To je dobra narodna myſl, kotraž naß k temu wabi a naſch luby kral ſo ſwjeßeli, hdyž my jemu na jeho czeßnym dnju prajimy, ſchto je naſch lud nahromadźił ſa wbohe wudowy a ſyroty naſchich wuczerjow, kotrymž ſboje naſchich dźěczi na wutrobje leżi. Naſch ſerbſki wubjerk pſchepoda Wam ſ dźenſnjiſchim czitzkom naſchu ſjawnu prósſtwu, kotraž nadźijomuje żiwy wothłóß mjes naſchim lubym ſerbſkim ludom namaka. Lubi Sserbja: wotewrcze rukn ſa naſche narodne wotmyßkenje! To żada ſebi czeſcz naſcheho luda?

W wubjerkowym mjenje

J. Gólcz, farař w Budyſchinku.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje dostacz. **Na ſchtwórcz lěta** płaczi wón **40 np., jenotliwe czißła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyſchinku. Czißchcz a nakład Ssmolerjez knihicziſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 3. 16. jan.

Lětnik 8. 1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

2. njedźela po tſjóch kralach.

Mat. 7, 13. 14.

Dźicźe nuts pſches te cźěßne wrota. Pſchetož te wrota ßu ſchěroke, a tón pucź je rumny, kiž k ſatamanſtwu dele wjedźe, a jich je wjele, kotſiž po nim khodźa. A te wrota ßu cźěßne, a tón pucź je wuſki, kiž k žiwjenju wjedźe, a mało je jich, kiž jón namakaju.

Cźěßne ßu te wrota: niczo njecźiſte, ani ſchtóž hroſnoſcź cźini a łžu rěcźi, pſches nje njepóńdźe. To njeje móžno, ſo by žaneho hrěcha, ani teho, na kotrymž twoja wutroba najbóle wißa, ßobu wſał. Twój ſbóžnik njecha jenož połojzu twojeje wutroby měcź, ale twoju zyłu wutrobu; wón njecźeŕpi towaŕſtwa mjes prawdoſcźu a njeprawdoſcźu, mjes ßwětłom a cźěmnoſcźu. Pſches te cźěßne wrota móže jenož tón hicź, kotryž pſchecźiwo ßwojemu hrěchej hacž na krej wojuje, a wſchak niz jenož pſchecźiwo tak mjenowanym wulkim hrěcham, ale tež pſchecźiwo małym, niz jenož pſchecźiwo ſjawnym, ale tež pſchecźiwo potajnym. — Cźěßne ßu te wrota: to ßo njehodźi, ſo by tam ßwětnu luboſcź ßobu pſchinjeßł. Pſchetož jeli ſo ſchtó tón ßwět lubo ma, w tym teho Wótza luboſcź njeje, a ſchtóž chze ßwěta pſchecźel bycź, tón budźe Boži njepſchecźel rěkacź. Jenož ſa teho ßo te cźěßne wrota wotewrja, kiž je drje na ßwěcźe, a tola niz ſe ßwětom žiwy, kiž wobßedźi, jako by njewobßedźał, ßo wjeßeli, jako by ßo njewjeßelił, płaka, jako by njepłakał, kiž ßwěta kubła wužiwa, a tola niz ſlě. — Cźěßne ßu te wrota: Tam njeſańdźe tež žana ßamoprawdoſcź, ani dowěra k ßamo ßwojej doſtojnoſcźi a hódnoſcźi. Tam ßo jenož tón nuts puſchcźi, kotryž, kaž złonik, niczo ßam wo ßwojej ſaßłužbje njewjedźo, ſdychuje: Knježe, ja cźuju, ſo ßym njedoſtojny, zyle njedoſtojny, a tola du, ßo ſpuſchcźejo na tebje, mojeho ſbóžnika, a wołajo: O budź mi khudemu hrěſchnikej hnadny. — „A te wrota ßu cźěßne, a tón pucź je wuſki, kiž k žiwjenju wjedźe, a mało je jich, kiž jón namakaju.“ Wopuſchcźenoſcź je to druhe, ſchtož na tebje cźaka, hdyž ßebi tón pucź, kotryž k žiwjenju wjedźe, ſa twój pucź wuſwoliſch. Towaŕſchow a pſchecźelow njeſmějeſch pſchewjełe na nim; mało je jich, kiž jón namakaju. Twoji ſtari pſchecźeljo tebje wopuſchcźa a ßo cźe ſdaluja, woni budźa cźe wußměſchecź a hanicź, a ßebi wſchu móžnu prózu dawacź, ſo bychu tebje k wotpanjenju ſawjedli, ſo by ſaßo ſ nimi dźeržał a khodźił pſches te ſchěroke wrota a po tym rumnym pucźu, na kotrymž ßo žane wobcźežne ßamoſaprěcźe nježada, hdźež móže wjele bóle kóždy cźinicź, k cźemuž jeho žadoſcź teho cźěła, a žadoſcź tych wocźow, a hordoſcź teho žiwjenja wabi.

Widźiſch ſ teho, luby bratſje, luba ßotra,
To lóžke njej', ſo kſcheſcźijan ßym,
A cźinju, ſchtož tón cźiſty duch ßebi žada;
Natura ſpokojom tu njeje ſ tym,
So kſcheſcźijan w Khryſtußu do ßmjercźe hlada;
Ssym junu dobył a mam wjeßełoſcź,
Na tym njej' doſcź,

a tola njechaſch jo ſpytacź? Njechaſch wſchitko na to wažicź, a wſchu prózu na to nałožicź, ſo by, jeli ſo ßy hiſchcźe

na tym schěrokim puczu, s njeho dele a sa to na tón wuski pucz pschischoł, a jeli so ßy psches Boże hnadne wodźenje hižo na tym wuskim puczu, so by na nim wostał hacz do ßmjerćze? O ta msda, kotruž je Jesuß wschitkim wěcznym bědźerjam ßlubił, je sawěsćze najhorzyscheho wojowanja hódna. Hladaj jenož na kraßne napißmo, kotrež wysche cźěßnych wrotow steji, a na kónz, k kotremuž tón wuski pucz wjedźe! Se slotymi pißmikami steji tam napißane: „K wěcznemu žiwjenju", a na kónzu teho wuskeho pucza kiwa njebjeski wótzny dom se ßwojimi lubosnymi pschitwarkami, hdźež je hižo wjele tyßazow wěczny měr a wěczne wjeßele namakało, s kotrychž wěscze hischcze žadyn jeniczki ani wokomik wobžarował njeje, so je jow na semi mału khwilu cźěßnosćz snjeßł a wojował. Sa tute wěczne sboże mału khwilu wojowacz, dyrbjało to tebi pschecźeźke bycz? Króna wěcznego žiwjenja, njedyrbjała ta kusk cźěßnoscze a ßamosaprěcza a kschižowanja twojeho stareho cźlowjeka hódna bycz?

Wojuj, cźěßne ßu te wrota,
K njebjeßam pucz wuski je;
Njech ßo duscha njesaschmjata
W ßwěcze, ale k njebju dźe.

Wojuj hacz na krej a koscze,
Cźischcz ßo k Božom' kraleßtwu;
Pschecźiwja ßo cźerta slóscze,
Wjedź s nim wójnu wobstajnu.

Hamjeń. Sch.-P.

Rebekka.

Sbóžna Boža nóz.

(Wěrne powjedancźko.)

(Pokracźowanje a skóncźenje.)

Lěta běchu ßo minyke. Ta knjeźniczka běsche knjeźna narostka, kotraž móžesche kóžde žadanje wutroby ßebi dopjelnicz. Jejnej starschej běschtaj ju do wschelakich towarstwow dowjedkoj. Duž ßo, wě ßo, sta, so wona se ßwojej swonkownej a snutskownej wobdarjenoscźu wjele woczow na ßo sczahny. Wona bě lubowana a wobdźiwana, drusy jej to saßo njepopschcjachu. Hacz też běsche jejna duscha pod błyschczatej drastu měra a pokoja namakała? W jejnym khamorje horjekach w najsadnischim kucźiku leżesche ta droha kniha, kotruž běsche Rebekka něhdy wot farakki dostała — tam wona leżesche někotry tydźeń, někotry měßaz, haj, někotre lěto. Ale dyrbjesche tónle pokład wěcznje sahrjebany wostacz a žanych płodow pschinjesćz? Tón Knjes je ßwěrny! — Běsche runje dźeń do ßwjatcho hodowneho ßwjedźenja, duž Rebekzy do myßlow pschińdźe, so chzysche ßo wukhodźowacz a ßebi něschtožkuli nakupicz. Kschescźijenjo ßebi mjes ßobu dary dawachu, wona chzysche też dary wobradźecz a dźěsche, so by ßebi wołmy k schtrykowanju nakupiła. Wona ßo saßo do ßwojeje rjaneje s kwětkami a wobrasami wupyscheneje jstwy wróćji a ßo do dźěła poda. Pschi tym na tu papjeru pohladny, do kotrejež běsche wołma sawalena była: tam stejesche spěw. Spěwy pak mějesche wona rad. Duž cźitasche scźěhowaze schtuczki:

Hdźe nam'kam wumožnika we mojej cźwili tu?
Hdźe troscht a pomoznika, hdyž srudnje žałoscźu?
Wot cźłowjekow wopuschczena, wot Boha lubeho,
We duschi cźwilowana mam nusu, hubjenstwo,
Tak khodźu ja a błudźu, kaž ßorna honjena,
Ssym w lutym žałoscźenju a pokna płakanja.

We mojich młodych lětach mi ßmjercz tak luba bě,
Ja s wutrobu ßej žadach te sera wjeczorne,
Ssym pschestupiła nětko toh' Knjesa pschikasnje,
Sso boju jeho nětko dla jeho prawdoscze,
Mi dźe psches krej a koscze joh' wóczko wohnjowe,
Mi strach a hrosa roscze, hdyž na mnje pohladnje;
Pschetož kaž morjo hrěchi mje dele podtkóczja,
Ja pytam na wschě boki, pomoz ßo njenam'ka;
Ja nikoh' njenamakam, kiž ruku posticza,
Hacz runje płaczo cźakam. Kak mje to wurudźi!

— — — — — — — — — — — —

Jow běsche to kopjeno k kónzej. Samyßlena Rebekka tu papjeru w rukomaj dźeržesche a hłuboke sdychnjeńczko wudoby ßo s jeje wutroby. Tajke saczucza wschak jej zuse njeběchu, ani njesnate. O, wona běsche też hižo něschto nashonika wo wulkich bědźenjach. Wona běsche hižo ßwojej ruzy wupschestrjeła sa pomoznikom, a žadyn tu njeběsche. Schtó njesnaje palaze žadanja tajkeje młodostnje wutroby, kotraž žaneho sbóžnika nima. Rebekka je snajesche. Jejna jstwiczka mohła wo někotrym horzym bědźenju, wo někotrej rězy błysłow powjedacz. — Ta knjeźna tu papjerku na wschě boki wobrocźesche, so by pokracźowanje namakała, ale podarmo. Wona te schtuczki hischcze junkrócz pschecźita a pschezo saßo, na to pak rucze stany, ßebi kłobuk staji a ßebi myßlesche: hdźež je spocźatk ßem pschischoł, tam dyrbi też kónz bycz. Duž dźěsche wona runy pncz k pschekupzej, so by ßebi to pokracźowanje teho spěwa wuproßyła.

Wschitko běsche žiwe na haßach. Khlamarnje błyskotachu ßo w poknoscźi rjanych a dobrych wězow. Božodźěscźowe schtomiki ßo noschachu. Kóždy mějesche nusne. Woblicza ßo wjeßele ßwěcźachu; — to běsche, kaž by schkrěcźka Bethlehemskeje radoscze do wschitkich wutrobow padnyła. Rebekka wot teho nicźo njecźujesche; sa nju njeběsche žana Boža nóz. Pomaku a khutnje wona ßwój pucz dźěsche. Jejna duscha běsche wurudźena. Jako wona nimo zyrkwje pschińdźe, saklincźachu swony k ßwjedźeńskemu hodownemu swonjenju; ßylsy stupichu jej do woczow; wokomik wona psched zyrkwinymi durjemi stejo wosta; jejne wóczko padźe na tu wulku Božu martru. Rucze ßo wona se ßwojim schlewjerjom sawodźe a dźěsche dale ßwój pucz.

Tón pschekupz jej s wjeßelom to požadane kopjeno da, hdźež běsche skóncźenje, hacz runje móžesche ßrjedźa nuts něschto pobrachowacz. Swjeßelena Rebekka domoj khwatasche a cźitasche s wulkej sajimawoscźu pokracźowanje:

Niz wěcznje traje žałoscz, niz wěcznje płakanje;
Na tyschnoscz pschińdźe radoscz a Boże ßmilenje.
Hlaj, Bóh je hischcze žiwy, cźe s hnadu wokschewi,
Wón je tón Wóczez miły, cźe w nusy poßylni,
Wón na wutrobu stłóczi ßej dźowku shubjenu
A praji jej do wuschow, kaž s móznej trubjelu:
Cźi wosmu prjecz wschě hrěchi, kaž wjele hacz jich je,
Ssy měła s nimi ßměchi, ja s nich wutorhnu cźe,
Ja wosmu cźe na ruzy, cźe njeßu k kraßnoscźi,
Duž pschestań płakacz duzy, twój sbóžnik chzu bycz cźi,
Cźi dawam wjeß'le, radoscz nětk město tyschnoscze,
Měj jeno ke mni luboscz bje wscheje falschnoscze,
Ja s mojej kwaßnej drastu cźe rjenje wupyschu,
Ja njewjestu nětk kraßnu cźe k Wótzej powjedu,
S tej krónu mojej' hnady cźi hłowu wupyschu,
Tak pońdźesch k Božom' trónej psches moju dobrotu,
Tam budźesch sbóžna wěcznje a w ßwjatym wjeßelu
We tamnym kraßnym měscze, we cźichim Zoaru. —

— — — — — — — — — — —

A hdyž ta knjeźna ßłyschi, schto sbóžnik praji jej,
Dha w njebjeskej pyschi ßo błyschcźa wocźi jej,
Sso ßmějetej jej hubje, a praji w sbóžnoscźi:
Budź khwalba tebi wschudźe tam we tej wěcźnoscźi!

— — — — — — — — — — —

Nětk pschestrje ßwojej ruzy a k njebju pohlada —
Sso hłowa skhili duzy — a ßwój běh dokonja.

— — — — — — — — — — —

We rukach wumožnika, kaž krala njewjesta
Je wona wotucźiła a Knjesa widźała.
Nětk běsche sahojena wot hrěchow žałoscze,
Tak dźěsche wobsbožena do Knjesa kraßnoscze.

Rebekka tu ßedźesche, ponurjena do hłubokich myßlow, bolostny stysk jej wutrobu tłóczesche. Wona ßebi myßlesche a myßlesche. Jej běsche, kaž by w žiwjenju tule rěcz hižo junkrócz ßłyschała była. Jejna myßl pschesłocźi rucze schěsćz lět — o, lěta lutych ßwětnych lóschtow — a wona stejo wosta pschi tamnych cźichich hodźinach w farskim domje, hdźež běsche prěni krócz do

jaßnego wobliczа dźěsćа Božego pohladacź mohła. — Njerěčeješe wona wo jenym pšechećelu, kiž móže měr a pokoj dacź? Tak ßebi Rebekka myßlesche. Ale běšche wona wot tehо čaßa měr a pokoj namakała? Ně! Njeběšche jej farařka knihu dała a prajiła: Hdyž wutroba měr a pokoj pyta, dyrbjała w tej knihy čitacź.

Rebekka dźěšche nětko po tón nowy testament; wona sapočа čitacź. Ale jejnej wočži běschtej dźeržanej; wona njemóžešche ßwojeho Knjesa widźećź a póznacź. Na dobo postany; wona běšche ßo rossßudźiła. — Wona dźěšche do farskeho doma. Sso hižo čmiczkasche; čjischischo běšche na haßach. To běšche symna nóz, ale tiza ßo tej knježni žehlachu. Wona ßo njestarasche wo druhich ludźi. Khróble sastupi do farskeho doma, knjeni farařka jej napschećiwo pschińdźe a ju na prěnje pohladanje sesna a ju s ruku wutrobnje witasche a ju do ßwojeje jstwiczki dowjedźe.

Knjes farař běšche ßebi wuproßył, so chze macź s dźěćimi w Božej nozy pschekwapicź. Duž njeßměděšche do bydleńskeje jstwy. Knježni běšche to tež zyle prawje, so móžešche w tej małej lubosnej jstwiczży s knjenju farařku hromadźe bycź. To běšche runje tak, kaž běšche ßebi wona žadała. Jako běšche Rebekka khwilu čjische ßedźała, pschetož wutroba jej wótsje kłapasche, a jako macźerne wóczko farařki na njej wotpočowasche, jej wutrobitosćź rosćesche.

„Knjeni farařka“, sapočа wona, „je nětko schěsćź lět, so wy mi prajeschće, so wy jeneho pschećela snajećе, kotryž móže mojej wutrobje měr a pokoj dacź, ja ßebi w tych schěsćź lětach njejßym sa tajkim žadała, ale ...“ — Tej knježni ßylsy do wočžow stupichu.

„Ale nětk ßebi wascha wutroba sa tajkim žada“, praji s miłym kłoßom knjeni farařka.

„Haj“, rěčeješe ta knježna dale, „nětk je mje njewopißomne žadanje sapschimnyło; ja ßo khuda čuju, tak hubjena, tak wobćećena; o, ja trjebam pschećela! Ja ßym ßebi tu knihu namakała, kotruž běschće mi něhdy dała, ale ja ju njerosymju; o, prajće mi, luba knjeni farařka, je hischće žadyn pomoznik sa mnje.“

Knjeni farařka ruzy stykny a praji s hnutej wutrobu: „Khwaleny budź tón Knjes! Haj, moja luba knježna, je hischće jedyn pomoznik sa waß! Dołho je hižo sa wami khodźił, so by waschu duschu wumohł, pschetož wón lubuje waß a wě, schto wam pobrachuje.“ A nětko pschipowjedasche wona tej israelskej dźowzy teho sbóžnika s čzopłej wutrobu, pokasa jej Božu hnadnu radu a dowjedźe ju wot Bethlehema na Golgatha. „O, pójćе k njemu!“ tak wobsamkny farařka, „wón snaje waschu zyku nusu a wupschestrjewa ßwojej ruzy, so by wam pomhał.“

Jako běšche farařka wuřečžała, wudoby ßo měßaczk s mróčželow a wobßwědčži spodźiwnje wobras teho kschižowaneho sbóžnika, kiž jimaj napschećiwo na sćěnje wißasche. To rěčeješe wjazy hacź čzłowske ßkowa: teho Knjesa wohladacź w jeho martrařskej postawje — to je kaž wótry mjecź a saßo ßkódki balsam sa hrěschnisku wutrobu. Dołho knježnine wóčžko na tym wobrasu wotpočowasche, mjes tym so knjeni farařka čjische ßo modło wočakowasche. Skónčnje wudobychu ßo tej knježni ßylsy s wočžow. „Knježe, knježe“, praji wona čjische, „pomhaj mi!“

To běšche sbóžne wokomiknjenje, to běšche wjeßele w njebjeßach, wjeßele w tej čjichej jstwiczży farskeho domu. Farařka ßo s Rebekku poklakny a dźakowasche ßo temu Knjesej sa tule hodźinu, sa jeho pastyrsku ßwěrnosćź na tutej duschi a wołasche ßo k njemu wo hnadu sa nju a wo žohnowanje a měr. Potom pokoži ruzy na hłowu teje knježny a žohnowasche ju s tym požohnowanjom teho Knjesa. A jako běšche „hamjeń“ prajiła, saklincza miły lubosny spěw dźěčazych kłoßow:

S tych njebjeß ßyła jandźelska je pastyrjam ßo sjewiła,
Čji dźachu: dźěčžo lubosne, tam we tym twjerdym žłobje je,
W Bethlehem, w měsćе Davita, kaž wěschćene je psches Micha;
To tón Knjes Jesuß Khrystuß je, kiž wschitkich ludźi wumoże,
S teho ßo sdobnje wjeßelćе, so pschesjene Bóh s wami je,
Wón je ßo čzłowjek narodźił, waß k ßwojim bratram wuswolił.

Jako běšche khěrlusch wuklinczał, pschiskočžichu dźěčži do čzmoweje jstwiczki lubeje macźerje, a w tym wokomiknjenju wotewri nan durje a nuts błyschćesche ßo ßwětła kraßnosćź. Dźěčži do prědka běžachu; macź s Rebekku sa ruku pschińdźe sa nimi. Duž stejachu wschitzy pod tym błyschćatym hodowmym schtomom a wjeßele napjelni wschitke wutroby. Rebekka běšche ßebi ruzy stykyła; jejnej wočži ßo błyschćeschtej. We wutrobje israelskeje dźowki palesche ßo hodowny schtomik, kotryž nóz jejneje wutroby kraßnje wobßwěčži, pschetož jej běšche ßo dźenßa tón sbóžnik narodźił. Jako běšche prěnje wjeßele nimo, pschiwjedźe farařka tu knježnu knjesej farařej a wupowjeda jemu, schtož běšche nashoniła a schtož běšche tón Knjes na teje duschi sćinił. O, to běšche wjeßele! Wón jej ruku poda a proschesche ju, so by jich wopytała.

To ßo sta. Kajke bědźenje pak měješe hischćе s tymi ßwojimi pschětracź, to njechamy tudy wopißacź. Knjes farař ju w ßwjatym pißmje roswuczi, a dołho njetrajesche, duž wona sjawnje pched wołßadu ßwoju wěru jako kschesćijanka wusna. Wona běšche ßwojeho Knjesa namakała, a w nim měr a pokoj, a nětk móžeješe se wschěmi bědźerjemi Khrystußowymi prajicź: „W tym wschěm pschewinjemy my wscho Jeho dla, kiž naß lubował je“.

E. H.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Prósstwy nascheho ßerbskeho wubjerka sa jubilejski ßwjedźeń krala Alberta ßu nětko w rukomaj naschich lubych Sserbow. Kaž je ßo nam s wjele stron wutrobne pschipósnacźe wuprajiło, so chzedźa też naschi Sserbja se ßerbskim krala Albertowym wustajenjom ßwojemu lubowanemu kralej ßwoju lubosćź a čzesćź sjawnje wopokasacź, tak móžemy też wěsćе wočakowacź, so naschi Sserbja s wutrobu rad ßwoje dary składuja. Luby ßerbski ludo! hdyž wy dary dawacźe, pomyßlćе ßebi na to: my to čzinimy k čzesćži nascheho krala Alberta, kotrehož s wutrobu lubujemy, a potom ßo wam też ruka lohko wotewri. A k temu wy wěsćе, so wy sa dobru ßerbsku wěz dawacźe; pschetož hdyž ßerbski wučeř, kotryž je ßo ßwěru prózował sa wasche dźěčži, w młodych lětach wumrje, kajka je to tola wulka frudoba! Tajka wboha wučerjowa wudowa je hubjeńscha hacź nětkotra druha, kotraž ma s najmjeńscha ßwoje wobydlenje, a trjeba ßo jenož sa žiwnosćź staracź. 300 hr. drje něhdźe pensije dostawa, ale wot tych 300 hriwnow dyrbi na 100 hriwnow sa wobydlenje płacźicź, — a schto jej potom wostanje k žiwjenju sa ßebje a sa ßwoje dźěčži? Schtož ßebi to ßwědomliwje rospomina, naschemu wotmyßlenju wěsćе pschihłoßuje, a radlubje ßwój dar pschida k połóženju wulkeje nusy, kotraž je ßmilneho podpjeranja hódna. Duž lubi Sserbja! dawajćе radži a dawajćе bohacźe sa naschu wěz, hdyž dowěrnizy we waschich wßach k wam pósćelu!

— Budyska wokrjeßna schulska inspekzija saßo s nowa pschi spočatku noweho lěta ważne wosjewjenje wudawa, kotrež ma starschich na sakońske postajenja wo nabożinskim wocźehnjenju dźěčži s měschanych mundźelstwow dopomnicź. Po tym sakonju maja ßo dźěčži s měschanych mandźelstwow, hdźež staj mandźelski a mandźelska wschelakeho wěruwnsnacźa, s wjetscha po nanowym wěruwuznacźu wočahnycź. Starschim pak je dowolene, psches ßudniske wučźinjenje to hinak postajicź, kaž dołho dźěčži hischćе 6 lět stare njeßu. Kaž khětsje pak ßu dźěčži 6 lět stare, tajke wučźinjenje wjazy móžne njeje, kaž też hižo wobsamknjene wučźinjenje tajkeju starscheju pched ßudnistwom ßo wjazy pscheměnicź njehodźi.

— Nascha ßerbska połnózna saksta Łužiza běšche ßo s tej nadźiju noßyła, so w sakskim ßejmje, w tu khwilu w Draždźanach shromadźenym, żelesnizu, kotraž ma wot Wósbórka psches Bart, Klukisch a Margarećinu hětu ßo k Budysko-Rakećanskej żelesnizy pschisamknycź, dowolenu dostanje, ale tale nadźija ßo najskerje w tymle ßejmje hischćе njedopjelni. Pschetož wyschnosćź tu żelesnizu ßejmej hischćе k dowolenju njeporučži, dokelž pschihotowanske dźěła sa nju do teho hischćе shotowane njeßu, ale wona ßebi jenicźy wot ßejma pjenjesy sa wuměrjenje a wobliczenje tejele żelesnizy žada. Hdyž pschi tym wostanje, dyrbimy saßo 2 lěćе czakacź, doniž ßo ßejm saßo s nowa njeshromadži, so by dołho wočakanu żelesnizu skónčnje pschiswolił. Klukschanske ratarske towarstwo je ßo teho dla s nowej prósstwu na wyschnosćź a ßejm wobročźiło, so by ßo ta należnosćź hischćе w tymle ßejmje dowujednała. My tej prósstwi wuspěch pschejemy; pschetož je wěsćе wulki czaß, so też tónle dźěl nascheje Łužizy po dołhim czakanju ßwoje žadanja dopjelnjene dostanje. — Hdyž je ßo wutoru pruski ßejm w Barlinje seschoł, to druhe praschenje saßo wotuczi, kak budźe s tej żelesnizu, kotraž wot Rakez psches Wojerezy do Hródka wotmyßlena. Pruska wyschnosćź je ßo hižo pched wjazy lětami swólniwa wuprajiła, so chze tule żelesnizu twaricź. Tehdom pak běšche saksta wyschnosćź pschećiwo temu. Nětko pak je pjecza saksta wyschnosćź do teje

twarby swoliła, a duž móžemy cźim wěsćišcho wočakowacź, so pruska wyschnosćź w blížschim cźasu — ßnano hischcźe temule ßejmej — ju pschedpokoži.

— Pruski ßejm směje tež wo dokhodach pruskich duchownych wuradźowacź. Dokelž ßu dokhody we wschelakich woßadach wo-prawdźe hubjene, je wulzy swjeßelaze, so ßo tajke nusne powyschenje skónčnje stanje.

— Skaženosćź pßow khětro pschibjera. W sanźdźenych tydźenjach ßu na wjele blakach skažene pßy byke, kotrež ßu Bohu žel tež ludźi skußake. S dźěla ßu tucźi wbosy po žakostnym cźerpjenju wumrjecź dyrbjeli, drusy ßu ßo do Wina podali, so bychu ßo w khorowni, hdźež ßo po Pasteurowym waschnju ludźo psche tule khorosćź schcźěpja, wustrowili. Jara dobra wěź pak by była, hdy by ßo tajka wuhojeńnja tež w naschim wótznym kraju sakožiła, so njebychu ludźo hakle tam dojěcź trjebali, pschetož husto doscź je posdźe, prjedy hacź tón dokhi pucź pschijědu. W tej myßli je ßo na sakskim ßejmje w Draždźanach hižo namjet stajił, a nadźijomnje tale wěź tež w Barlinje k rěcźam pschińdźe. Lubych cźitarjow pak napominamy, so bychu ju s zusymi pßami wobhladniwi byli, a ßwoje pßy wobkedźbowali, jeli so ßo jim khore sdadźa. Prawa wobhladniwosćź móže wulkemu njesbožu sadźěwacź.

Pschebiwanje.

W naschich cźaßach ßtyschisch a cźitasch husto to ßkowo: „Kschesćźijanstwo je ßo sestariło", abo: „Kschesćźijanska wěra je porujo prjedawschim cźaßam wjele mozy shubiła!" Cźi, kotsiž tak ßudźa, njemóža abo njechadźa widźicź, schtož je pched wschitkimi wočźemi. Wot Khrystußowcho naroda ßem w žanym lětstotetku ßo tak s wuspěchom dźěłako njeje na poli pohanskcho mißionstwa kaž w naschim cźaßu. Je to wopokasmo sestarjenecho kschesćźijanstwa a woßłabnjenecje kschesćźijanskeje wěry? Mi ßo sda, so je rnnje na wopak s dobrym wopokasmom. Žadyn cźaß byl njeje, w kotrymž je „sunntskowne mißionstwo" tak wschelakoro a tak horliwje do skutka stajiło to ßkowo Jesußowe: „Na tym budźeja pósnacź, so wy moji wučźomnizy scźe, so wy luboscź mjes ßobu macźe!" S cźoho druheho je tale horliwosćź wurostła, khiba se ßylnecho, stroweho korjenja kschesćźijanskeje wěry? Duž budźcźe bjes starosćźe, tón stary Bóh je hischcźe źiwy, a ma tych ßwojich, kotsiž ßwoje kolena shibowali njeßu pched Baalom.

Ale to wschak je wěrno: ßyły kschesćźijanskich waschnjow prjedawschich cźaßow ßu ßo shubiłe. Dźenßa chzemy lubych cźitarjow na stare dobre kschesćźijanske waschnje pokasacź, kotrež wschak je ßo po naschich Sserbach hischcźe s wjetscha sdźerżało, ale tola wjele wot ßwojeje hłubscheje ważnosćźe sa najwjazy ludźi shubiło. To je pschebiwanje. Bohu žel wschak ßu tež hižo mjes nami tajzy, kotsiž na pschebiwanje wjazy njepoßłuchaja, woßebje tehdom, hdyž to nichtó njewidźi, a ßebi ßnano jenož tehdom hischcźe cźapku sćźahnu, hdyž to duchowny abo drusy pobožni kschesćźijenjo cźinja. Druhim je to sapočźało ßame swonkowne waschnje bywacź, a woni ßebi niczo druhe pódla njemyßla, hacź so je pschipołdnje abo ßwjatok na wjecźor. Lubi kschesćźijenjo! chzemy tola saßo nawuknycź s wutrobu ßo modlicź, hdyž hłóß swona naß s Božeho doma k temu woła. Ja móžu wam s nashonjenja prajicź, so ßo to jara derje hodźi, a móže ßo saßo lube waschnje cźinicź. Kajka to kraßna myßl. W jenej wßy modla ßo w tym ßamßnym cźaßu, tón ßamy dźeń, jedyn w sahrodźe a druhi w hródźi, jedyn w ßwojej dźěłarni, druhi na dworje, hospoja wó jstwje a dźowka w kuchinje, khory w kožu a strowy pschi ßwojim dźěle. A dokelž mamy nětko po naschim zyłym wótznym kraju tón ßamy cźaß, ßo ßußodna woßada nachěčnje w tym ßamym cźaßu k modlenju pched Božim trónom shromadźi. Njeje wěrno, luba macźerna wutroba, to by tebi wulzy trischtowaza myßl była, hdyž by ßebi prajicź mohła: „Nětko mój ßyn, moja dźowka s dobom so mnu ßwoje pacźerje spěwataj, ja jew domach, wonaj tam w zußbje!" O wopomń, kak to wutrobu troschtuje! Lubi cźitarjo, ßlubmy ßebi, so chzemy pschebiwanje sesso k cźescźi pola naß pschinjescź. To wěsćźe tež k temu wjele dopomha, so móz kschesćźijanskeje wěry w naß pschibjera.

Slote prawidła sa mandźelstwo.

Pobožny muž by husto Boha proßył, so by jemu sjewił, kak móže cźłowjek w mandźelstwje sbožownje źiwy bycź a ßwoje hospodarstwo derje hladacź. Duž ßo jemu jedyn dźeń widźenje s tsjómi jandźelemi pokasa. Prěnjeho widźesche wón kleczecź a proßycź: „Ja posběham mojej wočźi k horom, wot kotrychž mi pomoz pschińdźe." Druhi jandźel měješesche motyku, s kotrejž wón korjenje se semje kopasche, so jemu pót psches wobliczo běžesche, a praji: „W poczę twojeho wobliczа dyrbisch twój khlěb jesćź." Tsećźi jandźel sběrasche wukopane korjenje do korba a praji: „Sběrajcźe zbytkne kuski, so niczo kónza njewosmje!" a donjeße je potom do khěžki, w kotrejž cźi tsjo jandźeljo hromadźe bydlachu. To je rjenje a chze prajicź: Dyrbi-li w domje rjenje stejecź, potom dyrbicźe 1. ßo modlicź, 2. dźěłacź, 3. lutowacź a 4. w jandźelskej luboscźi a jednocźe hromadźe źiwi bycź. — Najlěpsche mandźelstwa, praji pobožny muž, ßu tam, hdźež je muž hłowa a žona wutroba. Luther radźi žonje: „Měj ßo tak pschecźiwo ßwojemu mužej, so ßo wón wjeßeli, hdyž wón na dompucźu ßwój dom s daloka wuhlada."

Něschto k rospominanju.

K Bohu ludźo hinkaja, k cźertej běhaja.

* * *

Ja chzu ßo prózowacź, kaž dokho samožu; wěcźnosćź je dokha doscź, so mohł wotpocźowacź.

* * *

Wobcźežny pucź na horu horje, wjedźe k kraßnemu wuhladej.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenske ßyroty:

N. N. s Hucźiny . . . . . 2 hr. — np.

W mjenje wbohich ßyrotow wutrobny dźak praji

J. Gólcź, farař.

Saksti jubilejny krala Albertowy fond.

Gólcź, farař w Budyschinku, 1. dar	25 hr.	— np.
wučźeř Sommer w Budyschinje, 1. dar . . .	25 =	— =
psches k. pschedstejicźerja Rychtarja se Scźijecź:		
Richard Kschižan	1 =	— =
Jan Kschižan	1 =	— =
August Rychtař	1 =	50 =
Jan Wjela	1 =	50 =
psches redakziju „Kath. Pößka":		
Zur s Ralbiz	5 =	— =
N. N.	1 =	— =

Hromadźe: 61 hr. — np.

Mjena Daricźelow a jich darow ßo posdźischo woßebje wocźischcźa a ßo kralej pschepodadźa.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Kak budźa naschi Sakszy Sserbja ßwojemu kralej k jeho 70lětnemu narodnemu dnjej ßwoju luboscź a cźescź wopokasacź.

We wschitkich stronach Sakskeje ßo hotuja ßwojeho horzolubowaneho krala Alberta cźescźicź k jeho 70 lětnym narodninam 23. haprleje 1898. Naschi Sserbja, kotrychž nasch lubowany kral Albert snaje a lubuje jako kralej ßwěrny lud, chzedźa, wě ßo, tež bjes tymi bycź, kotsiž chzedźa jemu sjawnje ßwoju cźescź a luboscź wopokasacź, a dokelž nasch kral njecha darow ßam sa ßebje, ale jenož ßmilne wustajenja sa khudych a hubjenych, chzemy my jako Sserbjo hromadźicź sa wudowy a ßyroty naschich ßerbskich wučźerjow. To je dobra narodna myßl, kotraž naß k temu wabi a nasch luby kral ßo swjeßeli, hdyž my jemu na jeho cźeßnym dnju prajimy, schto je nasch lud nahromadźił sa wbohe wudowy a ßyroty naschich wučźerjow, kotrymž sboje naschich dźěcźi na wutrobje leźi. Nasch ßerbski wubjerk je Wam naschu sjawnu prósłwu, kotraž nadźijomnje źiwy wothłóß mjes naschim lubym ßerbskim ludom namaka, pschipóßłał. Lubi Sserbja: duž wotewrćźe ruku sa nasche narodne wotmyßlenje! To-žada ßebi cźescź nascheho luda?

W wubjerkowym mjenje

J. Gólcź, farař w Budyschinku.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjeć knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 4. 23. jan.

Lětnik 8. 1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

3. njedźela po tſjóch kralach.

Rom. 12, 18.

Je-li móžno, tak wjele hacž na waß je, dha dźeržcźe měr ſe wſchěmi ludźimi.

My ßwjecźimy pſchichodny ſchtwórtk narodny dźeń naſcheho khěžora. Wón doſtanje na tym dnju njeliczomne wopokaſma luboſcźe a pocžeſcźowanja, niz jenož ſe ßwojeje ßwójby a ſe wſchěch ſtawow Hohenzollernſkeho doma, ale tež wot wſchitkich fěrſchtow němſkeho khěžorſtwa, a wſchitkich europiſkich knježerjow. Jeho generalojo a miniſtrojo jemu rtnje ßwoje pſchecźa wupraja. Jeho ſaſtojnizy a wojazy, kaž tež wótcžinſke towaŕſtwa tón dźeń ßwjecźa we wutrobnej radoſcźi. Duž tež my njechamy wróczo woſtacź. Młodźi a ſtari, wyßozy a niſzy, bohacźi a khudźi, ſtupmy pſched Boži trón, poſběhńmy ßwojej ruzy modło ſa naſcheho lubowaneho khěžora, kotrehož my w połnomozy jeho žiwjenja a w njeſprózniwej dźěławoſcźi pſched ßobu widźimy, a proſchmy: Bóh wobarnuj, Bóh žohnuj, Bóh ſdźerž naſcheho khěžora w nowym kaž w ſtarym lěcźe, jeho žiwjenje nam jako wótza, knjeſa a ßudnika jeho luda, jako fěrſchtu, kajzyž ßu jeho wótzojo prjedy njeho byli, jako kryw porjada a móz žohnowanja ſa naß a naſchich potomnikow.

Jene najwjetſchich žohnowanjow, ſa kotrež mamy ßo wyſchnoſcźi naſcheho khěžora dźakowacź, je ſdźerženje měra. Kóžda wójna, kaž dobycźeŕſzy tež wotběži, je tola žałoſtny podawk w ludowym žiwjenju. Wona ſapali najdźiwiſche žadoſcźe, wucźiſchcźi rěki ßylſow, žada ßebi njewuprajomne wopory. Pomyßlcźe ßebi na te ſrudne podawki na bitwiſchcźach a w hoſpitalach, pomyßlcźe ßebi na te hroſnoſcźe, kotrež wójna ßobu pſchinjeße, a wy ſ dźakomnoſcźu k trónej naſcheho khěžora pohladacźe, kotryž ßo njeſprózniwje ſa ſdźerženje ſłoteho měra prózuje.

Ale luboſcź k měrej njedyrbi jenož jako najkraßniſchi drohi kamjeń ßo błychcźicź w krónje naſcheho khěžora, wona dyrbi tež kóždeho kſcheſcźijana pyſchicź. Luboſcź k měrej je powſchitkowny kſcheſcźijanſki pocžink. Prawy kral měra je Knjes Jeſuß. Hižo we wěſchcźenju, kotrež profeta Jeſajaß wo Božim dźěſcźu na 9. ſtawje podawa, mjenuje ßo wón „měrny fěrſchta". Jako pak tón Knjes na ſemju pſchińdźe, pſchewodźachu jeho ſynki měra wot jeneho wotdźěla žiwjenja k druhemu. „Měr na ſemi", tak ſpěwachu jemu njebjeſke ßyły na nóznych Bethlehemſkich ſahonach, jako khěrluſch do kolebki. „Měr budź ſ wami!" S tymi ßłowami mějachu jeho wucžobnizy tón dom poſtrowicź, do kotrehož bychu ſaſtupili. „Mój měr ja wam dawam, mój měr ja wam woſtaju", tak praji tón Knjes do ßwojeho dźělenja. „Měr budź ſ wami!" ſ tym poſtrowom ſtupi tón horjeſtanjeny mjes ßwojich wucžobnikow. So ma wón ſ tym najprjedy měr mjes Bohom a hrěſchnikom w myßli, ßo hakle dopokaſacź njetrjeba. Ale wo tym měrje po naſchim texcźe rěcžecź nimamy. My dźě ßmy hakle pſched 4 njedźelemi wulki ßwjedźeń měra mjes Bohom a cžłowjekami, drohi hodowny ßwjedźeń, ßwjecźili. Tež wo měrje ludow a kralow jow rěcžecź nimamy. Modlmy ßo jenož horliwje, ſo by Bóh ſprawne prózowanja naſcheho

khežora sa tón měr se ßwojim žohnowanjom krónował. Ale wo tym měrje, kotryž dyrbimy mjes ßobu měcž, wo tym rěcžmy. Japoschtoł napomina: „Je-li móžno, tak wjele hacž na waß je, dźerżcže měr se wschěmi ludźimi.“

„Je-li móžno.“ To wschak pschezo móžno njeje. Ludźo wschak ßu, kotsiž dźedźa wscho wschemu ßwětej prawje cźinicź a njechadźa ß nikim ßebi skasycź, kotsiž ßamo pscheczźiwo ßwojemu pscheßwědcźenju a ßwědomnju tak mjenowaneho lubeho měra dla rěcža a cźinja. Ale to njemóže nihdy nascha pschißluschnosć jako kschesćźijanow bycź, jo njebychmy nihdźe postorkowali a ßo hladzy psche wschitke skaliny towaršcheho žiwjenja pschewinyli. Wopacźny měr, shniły měr njeßměmy spěchowacź. Abo je ßnano měrny fěrschta Jesuß Khrystuß, kotryž běsche cźicheje myßle a ß wutrobu ponižny, ß farisejskimi swjask pscheczelstwa scźinił? Ssu cźi ßwěrni ßwědkojo Boži, Luther na prěnim městnje, lubeho měra dla njeleżeli, a ßwoje wuczby po žadanju ßwojich pscheczźiwnikow saßo sapręli? Abo ßměmy my ßnano nasche psches wutrobne bedźenja dobyte pscheßwědcźenje wěry woprowacź, hdyž ßo to njewěrjazemu narodej njelubi? Na žane waschnje.

A hdyž my wscheje swady na semi ßo sminycź njemóżemy, tak wjele hacž na naß je, dyrbi ßo stacź. O wjele leži na naß. Ssy ßo ty hižo pschepytał, mój luby kschesćźijano, kiž cźłowjcka snajesch, kotryž je tebi njepscheczelszy smyßleny, hacž jemu ty njeßy pschicźinu k hněwej dał? Ssy ßo ty wscheho wostajił, schtož mohło jeho roshněwacź? Ssamo, hdyž je wscha wina pola njeho, ßy ty jako mudrischi wschikko cźinił, so by kaženy měr saßo postajił? Njemohł ty ßo poddacź? Njemohł ty něschto cźerpicź a snjesć? Njemohł ty cźakacź? Njemohł ty sa twojeho njepscheczela prossyć, a ß tym jeho wutrobu polěpschicź? Dopomń ßo na to ßłowo twojeho sbóžnika: Sbóžni ßu cźi měrni. Płacźi to ßłowo też tebi? Pomyßł ßebi na Abrahama, kotryž dobre pastwischczo pola Sodoma ßwojemu wujej Lotej pschewostaji, a se ßuchim krajom w Judźe sa lubo wsa, měra dla.

Duž wopomń to ßłowo: „Dźerżcže měr se wschěmi ludźimi“, po tajkim niz jenož ß pscheczelemi a snatymi, ale też ß njepscheczelemi, niz jenož ß prjódkstajenymi, ale też ß poddanami. To je wulke swuczenischczo sa měr dźerżenje, kotrež ßo psched tobu sjewi. Bóh pschikhil twoju wutrobu k měrej. Wón daj tebi ducha měra do twojeje wutroby. Wón wobradź nam hnadnje měr w ludu a w domje! Wón dawaj nam na semi wjele měra rosschěrjecź, so by też nasche žiwjenje spěwanje njebjeskich ßyłow thwaliło: Měr na semi! Hamjeń.

Romski njewólnik.

I.

Běsche lěto 69 po Khrystußowym narodźenju. Je jedyn ß tamnych kraßnych nasymskich dnjow, kajkež jenož rjana Italska snaje. Mile dhychcźi ßo ßłónzo, wschako je hischcźe rano, ßłónzo, tamne wulke wócźło Boże, kotrež kóżdeho postrowi, kotryž k njemu pohladuje, tajki postrow Boži rosumi a sacźuwa; tola Bóh postrowi někotrehožkuli, kotryž ßo jemu njedźakuje.

Dźenßa běsche zyle wożebita hibanza w měsycźe. Po wschěch hašach mjerwjesche ßo ß ludźimi, wożebje pak po tamnej dołhej haßy ß torhoschcźa na Janikulus (j. t. jena hora) wjedźaza. Tu mjerwjesche ßo wscho ß lěnikami a dundakami, kajkichž slajnje w wulkich městach nadeńdźesch. Wschitzy nadźachu ßo, so budźe dźenßa něschto widźecź a so móżesch ßo derje sabawjecź. Wocźakowasche ßo, so dźenßa wulki cźah njewólnikow pschiidźe. Romjenjo, knjeżerjo nad zykej semju, kaž ßo woni w ßwojej nadutosćźi rad mjenowachu, kotrymž běsche ßwobodnosć najwjetsche kubło, njemóżachu cźerpicź, hdyž mějachu druhe ludy ßwobodu. Stajnje mějachu wójnu, niz ßnano so bychu ßwoju wótznu semju psched zuhymi dobywarjemi sakitowali, ně, so bychu zuse ludy porasyli, kotrež běchu hacž dotal w měrje a pokoju žiwi byli.

Tak běchu juźnu Galliju (nětsischu juźnu Franzowsku) porasyli. W sanjeßenym kónzu, tehdy nimale njesnatym, w Bretagnje, ßydlesche tehdy splah starych Keltow, Armorikojo, kotrychž chzemy w naschim powjedancźku ß krótka Keltow mjenowacź. Jich sanju kryjachu potajne lěsy a mózni bohojo schkitowachu jich ßydlischcźa — tak ß najmjeńscha tamón póhanski lud wěrjesche. Na tónle směrny lud běchu ßo Romjenjo nawalili, a hacź runjeß ßo Keltojo throhle wobarachu, dha buchu tola psches romske kohorty, na dobywanje sruczene, poraźeni. Wschitkich, kotrychž běchu sajeli, běchu k njewólnistwu saßudźili, a dźenßa mějachu ßo na ßwjatocźne waschnje do Roma pschiwjesćź. Do cźaßa běsche ßo w Romje hižo wo rjanosćźi, wo ßylnosćźi, wo wysokim sróštu a wo zusej, spodźiwnej drascźe tehole luda powjedało. Běsche teho dla dźiw, so běsche wschón romski lud wcźipny hacź pod nóß! S prěnja běsche to nowa ßława sa hordych wobkńaźerjow wscheho snateho ßwěta, ß druha pak běsche to też hra, ß kotrejž ßo ß wjeßelom naßyczeni Romjenjo roswjeßelichu.

Cźakaze cźłowjestwo sahna ßebi wostudke hodźinki se wschelakimi rosrěcźowanjemi. Někotyi thwalachu njeporaźitosćź romiskich wojakow, druhy powjedachu wo dźiwim ludźe tamnischich krajinow wschelake baźń, a hischcźe druhy huntorjachu ßo a běchu njespokojni, so njemějachu někotre tyßaz jesterzow na wubjerk, so mohli ßebi Keltu sa njewólnika kupicź; tole běsche jich najwjetsche žedźenje a jich jeniczka nadźija.

Na dobo padźe někajka kula na runej templowej tśesche schtworje wótsje sasynczo do někajkeje moßasneje schtlě, ß tym schtwórtu raúischi hodźinu wosjewjo (by to pola naß w Sserbach dopołdnja w 10 hodź. byko.). Tha pschehanja někajke dźiwne bórbotanje wcźipne ludstwa, a słónczńje wudoby ßo ß njeho wołanźa: Woni pschiidu! Tale wołanźa ßo bóle a bóle pßyłni a rzesche po wschěch haßach. Runje pschiidźe cźah psches awresłke wrota do woprawdźitego města a bliżejche ßo tamnej haßy, hdyž běsche ßo wulka cźrjóda lěnikow a dundakow ß wcźipnym noßom sestupała. Schtwórcź hodźinu trasch ßo minu — to pak ßo hladakam poł wěczńosćźe sesda — bliżesche ßo dołhi, dołhi cźah ß dospołnym mjelcźenjom. Wjazy dyźli 6000 Keltow cźehnjesche nimo ßwojeho noweho knjesa. Psched krótkimi měßacźkami běchu woni hischcźe ßwobodni rjekojo, a dźenßa běchu — njewólniźy. Woprowajomnej ßwěrinje podobni běchu se selemymi wěnzami wěnzowani — běsche to hrosna njernuosć ß jich khmymi wobliczom, kotrež wo hórkej bolosćźi ßwědcźesche.

Mohło to też hinak bycź! Jich wutroba běsche stajnje a wschěnje sa słotu ßwobodu howrika — něk bědźesche ßo ß njewużitnym sadwělowanjom, a ß nim towaršichu ßo cźełne bolosćźe. Wjele njedźel běchu dźeń wote dnja ß napinanjom běżecź dyrbjeli, a k temu bě jim ßmudźaze ßłónczko italiskeje krajiny na hłowu praźiło. Tak běchu na ßmjercź wotpjecźi. Njeběchu tucźi njeßobożowni hacź dotal w krajinje bydlili, hacź k kotrejž žoknu wulkeho atlantiskeho morja pluskotachu, a wot kotrehož wschěnje cźerstwy wětřik ß mikym pomětrom wějesche? Armorijke ßłónzo běsche jim ß pordka dospołnje jaßne wobliczo pokasało, ß wjetscha běsche ß mróczelemi něžnje pokryte. A kajka ßwjata cźišchina běsche knjeźika w ßwjatych hajach! — Wscho běsche něto dospołnje hinak.

Praźaza ßłónczna tuźnota, drobny běły prěch romskich dróhow, dźiwje hewrjekanje shromadźeneho luda: wscho to běsche wina, so běchu tele ßylne, hoborske postawy wotpjate. Jeli so chzyjsche tajki njeßobożowny ras na někotre wokomiki wotwocźnyeź, dha dopokaja jemu bóry njeßmilny tschud teho, kotryž mějesche njewólnikow k ßpěschnosćźi pohonjecź, so nima tu nichto prawo, też jenož na wokomik wodychnyeź. Pomału, jako bychu na pschewodźenju byli, dźěchu jecźi dale. S wcźipnosćźu a se spodźiwanjom hladajche shromadźeny lud na nich. Žane wócźko ßo njepołkili, žane lizo ßo njesaczerwjeni, žana ßylsa ßobuźelnosćźe ßo njewuroni; Romjenjo běchu na tajku kekliju sruczeni, a njemějachu to też sa nicźo druhe, hacź sa kekliju, kotraž mějesche jich ßwjeżelicź.

Jenož dyß a dyß sarěcźa někajki wocźidećjet, so je spodźiwne, so ßu ßebi wschitzy tak podobni. Běsche temu dźiw, hdyž běsche ßo žakostna bolosćź kóżdemu ß jaßnym wurasom do mjeswocźa saryła? Někotry běsche ßo też na dołhu żónsku, něhdźe 40 lět

staru, dohladał. Wona sdasche ßo bědnischa, dyźli wschitzy druhy. Jenoź druhdy wožiwi jeje mješwočo, jako by ji khrobkosć do dusche saćahnyła. Jeho wóczko paßyche hólczka, ju pschewodźażeho. Husto hladaschtej na ßo, potom pak możesche jaßnje spóinać, kak mać ßwoju bojosć a tyschnosć potaji, so by ßwojeho ßynka skhroblika.

Norwa a Arwin, tak rěkaschtaj mać a ßynk, běschtej w cźichim měrje w ßwojej khěžy na móřskim brjosy bydlikoj. Starosć a nuza njeběschtej snałoj. Morjo a hola běschtej jimaj sicźikoj, schtož trjebaschtaj k wschědnemu žiwjenju. Tehdy běsche wójnske hewrjekanje jeju cźichi měr a pokoj kasyło. Schtóž ßo bróninć wjedźesche, cźehnische na wójnu. Norwiny mandźelski a jeje najstarschej ßynaj cźehnichu tež ßobu na wójnu, woni bijachu ßo jako rjekoja, woni wudychachu na krwawnym polu ßwoje žiwjenje jako rjekoja, žadyn ßo njeje domoj wróćił. Jenoź dwanacźeletny Arwin běsche ji wostał; jeju wobeju wjachu Romjenjo ßobu do — njewólnistwa. Móžno, so by ßo Norwa radschо s dóntom ßwojeho mandźelskeho měnika. Arwin, hódny ßynu ßwojeho naroda, dźěsche nimale hordy vornjo ßwojeje mačerje.

Ruzy psches śichž położenej nad paßom, hłowu posběhnjenu, s pokhmurjenym wóczkom, tola bjeje wscheje ßylsy, krocźesche wón ßobu w cźahu. Hdyž na ßwój pschichod ßebi pomyślі, poćza jeho woko njeměrne bycź. Jeho towarschojo w bědnosći njeběchu jemu samjelcźili, schto na nich cźaka. So mohło ßo jemu stać, so jeho wot mačerje prjeć wosmu, na to ßo na wulke sbože hischćże dopomnik njeběsche.

Nětko pschińdźechu psches najrjeńsche haßy stareho Roma. Tam stejachu na wschěch róžkach rjane stołpy s rjanymi wobrasami a postawami. Najwjetsche wuměkzy běchu je shotowali, a se ßněhběłeho marmora wuryli. Kraßne temple s khodami a se stołpami, hrody bohatych Romjanow s rjenje wudebjenymi ßwiślemi: wscho to cźinjesche na tehole hólza mózny sacźisćeć. Arwin saby, so běsche wón jaty, a wjeßelesche ßo s dźěćźazej radosćju na wschej tejle rjanosći. Hdyž pak cźah na torhoschćo, na forum, pschińdźe, dha wón ßwojimaj wocźomaj njeverjesche; wón ßebi myßlesche, so je wón w někajkej wobkuskazej krajinje. Templ pschi templu, jedyn pschezo rjeńschi hacź prěni, niczo hacź hrody a saßo hrody; a wysche wscheho běsche kapitol.

Arwin njemóžesche ßo dosćź wudźiwacź, hischćże hladasche na postawu wulkeho jěźdneho, dha sakoźi na dobo do teho, kotryž pšched nim dźěsche. Postróženy pohlada, a hlej, cźah běsche tu sastał runje wo ßrjedź torhoschća. Dha shubi ßo na dobo tamna womorha, s kotrejž běsche na cźaß ßwój dóńt do zyka sabył. Woni běchu na kónzu ßwojeho puća. Tu mějachu ßo njewólniczy pschedawarjam rosdźělećź. Na wscho, schtož běchu jemu towarschojo powjedali, ßo wón něko s postróženjom dopomni, a tyßaz praschenjow nasta w jeho duschi, na kotrež jemu nichtó wotmolwićź njemóžesche. Wyschschi dohladował pschiswoli psches někajke snamjo, so je njewólnikam dowolene, so ßmědźa tu troschku wotpocźowacź.

(Pokracźowanje.)

Schto nam pohrjebnischćo powjeda?

Běsche w synje 1847, jako młody samožity fabrikanta psches Herrnhutku koloniju Königsfeld dźěsche, so by ßebi te wustawy tamneje bratrowskeje wožady wobhladał. Prjedy hacź wón wotjědźe, stupi hischćże na rjane, w léßu leżaze pohrjebnischćo. Husto ßněh pućze pschikrywasche, a też na pomnikach a rowownych hórkach wón leżesche. Wón pak njechasche to cźiche městno wopuschćićź, prjedy hacź njeběsche jene s tych napißmow wuczitał. A hlaj, pschi puću — pod selenym schtomom běsche pomnikowe napißmo widźećź, a jako ßo skhili, ßo jemu w słotych pißmikach ßame jeho mjeno napschećźiwo ßwećźesche: Khorla Mez. Sastróżeny wón na tón morwy kamjeń hladasche, kotryž jemu mózne cźelne prědowanje dźerźesche, so jemu myßle ßmjercźe a ßuóźenja psches duschu dźěchu. Wot wscheho, schtož běsche jemu hacź dotal tak wěste — ßo jemu hischćże něchto njekhabłaze a wěste ßda; niz jeho pjenjesy, niz jeho strowosćź, niz jeho žiwjenje — ale — jow stejesche pißane, ßmjercź, se wschěm, schtož na nju pschińdźe. W tajkich mjeńschinach srawja ßynu ßa wěcźnosć, kaž hewak ßenje w žiwjenju. Wone běchu też temu młodemu mužej wěcźne pohnućze, wubudźenje k žiwej wěrje. A schtož běsche tam na cźichim pohrjebnischću pšched Bohom ßłubił, wón je to w žiwjenju ßwěru dźerźał, kaž to jeho žiwjenje wobßwědćži.

Haj, pohrjebnischćo móže něschto powjedacź, mjenujcy so je to najwěćźische ßmjercź, a kaž wěśta je ßmjercź, tak njewěśta je hodźina ßmjercźe. Teho dla napomina naß wschitkich, so ßebi hižo pschi žiwych dnach ßwoje cźelne prědowanje dźerźećź damy, prjedy hacź naß do kaschćża pokoża, so bychmy ßebi naß a nasche žiwjenje naschu pokutu a naschu wěru, nasch trosćht a naschu nadźiju, naschu winu a Božu mikosćź — njebjeßa a helu, s krótka wokoło naß, w naß, psched nami, sady naß prawje wobhladali, dokelž je to wschitko jara ważne ßa wěcźnosć, a ßo to s teho boka zyle hinak pokaże; a dokelž potom, hdyž ßo row wysche naß samknje, tajke sbożne napominanja niczo wjazy njepomhaja. Ale błasń je tón, kotryž dźenßa myßli: „jutřje chzu ja pokutu cźinićź.“ Schtó wě ßwój ńónz, wón ßnadź je blisko?

Pohrjebnischćo nam 90. psalm s khutnym khoßom spěwa: „Knjeże, wucź naß wopomnićź, so wumrjećź dyrbimy.“ Sskyjchmy jeho khóß a nawukńmy tule mudrosćź!

Modlcźe ßo!

Modlićź, rěka twjerdy swjask
Mjes senju a njebjom swjasacź;
Wocźi jeno słożuj tak
So ty k njebju horje hladasch:
Modl ßo, so duscha sacźuje,
Kajka kraßnosć w njebju je.

Modlićź, rěka wobora
Pschećźiwo wschom' spytowanju,
Ssu też cźeźke bědźenja,
Modlićź pomha k dobywanju,
Rěćźi s Bohom wutroba,
Hrěchi s njeje cźěkaja.

Modlićź, rěka bratrow wschěch
Lubowacź tu na tym ßwěćźi;
Wopuschćićź jich, to je hrěch!
Njeßmy Bože lube dźěćźi;
Hdźeź je lubosćź s modlitwu,
Tajke Bohu lube ßu.

Modlićź, rěka pschezo bycź,
Kaž je Jesuß k njebju hladał;
W Božich rukach wotpocźynećź,
To bych s wutrobu ßej žadał,
Modlićź chzu ßo do kónza,
Njebjo mi ßo wotewrja.

Modlićź, ßłowo poßledńje,
Tak dyrbi jo pschezo rěkacź.
Na Jesußa, we wutrobje
Nadźijam ßo, sbóżnosć dostacź,
Duž, hdyž junu wumru ja,
Poßledńe je — modlitwa.

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— W tych dnjach wuńdźe knjižka, kotraž budźe wschitkim Sserbam wěćźe najwutrobnischo witana: **D. Hendrich Jaromer Imisch, njeb. farar w Hodźiju,** kopjena dopomnjenja na jeho žiwjenje a wotßalenje. W tej knjižy namakaćźe fotografowany wobras naschejho njeßapomniteho Imischa, jeho žiwjenjoběh w němskej a ßerbskej rěćźi, wschitke pschi khowanju dźerźane rěćźe, kóżda w tej rěćźi, w kotrejž je ßo dźerźała. Te knjižki ßu pola knjesow duchownych a we wudawarni „Sserbskich Nowin“ sa 20 np. dostacź. Njewuhaßliwa dźakowna lubosćź k naschemu drohemu wótcźinjej a duchownemu wodźerjej naschejho luda hori ßo we wschitkich wutrobach. Duž budźe też nasch lud tule poskićźeńku k dopomnjenju na teho, kotryž je w ßwojim, wot Boha ßohnowanym žiwjenju wschě ßwoje mozy wažił na duchowne sbože ßwojeho luda, s wutrobnej radosćźu do ruki bracź, a my móžemy ßo nadźećź, so wopomnjeńske kopjena na naschejho Imischa pućź namakaja do wschitkich ßerbskich domow.

— Kajke dźakowne pschipósnacźe je nascha ßerbska sběrka sa

70letny narodny dźeń krala Alberta, kotraž ma wudowam a ſyrotam ſerbſkich wučerjow k lěpſchemu pſchijćć, njes wučerjemi namakala, ſa to je rjane ſwědčenje, ſo je Maleſchanſka poboczna wučerſka konferenza po ſwojim jenohłóſnym wobjamknjenju pſches deputazyju pſchedſhdźe wubjerka ſa kralowy narodny dźeń dźak ſa tole pſcherčelnjwe poſtaranje ſa ſerbſkich wučerjow wuprajićć daka. Se teho, luby ſerbſki ludo, ty pónajejeſch, kak ſu tebi woji ſerbſzy wučerjo dźakowni, hdyž ſo ſa nich wutrobnje ſtaraſch. Wopokaž pak też ty něſto ſ bohatymi darami ſa naſch ſerbſki fond, ſo majſch ty cźopku wutrobu ſa ſwojich wučerjow, kotſiž na twojich dźěćoch, na twojim najdróźſchim kuble, dźěkaja.

— Saſkſi ſejm je ſaúdźenu póndźelu 207,300 hriwnow ſa pſchitwarjenje a powjetſchenje Budyſkeho dwórniſchcźa pſchiſwolił. Sa to ma ſo też tak mjenowany tunel natwarićć, pſches kotrož ludźo po iſhodach horje k cźahanu khodźa. Jedyn njedoſtatk pak woſtanje, kotrož ſ dobom wotſtronićć k. ſapóſtkanzaj Kokla a Reißmann proſchechtaj, ſo by ſo ſpody kolijow też pſchekhodny tunel k tworowej expediziji natwarił, dokelž je něſto pućź wot woſobowehо dwórniſchcźa k tworowej ſtazyji pſches ſchtwórćź hodźiny daloki. Budyſke pſchemyſłowe towaríſtwo běſche teho runja wo to proſyło, ale tale petizyja běſche kuſk ſapoſdźena dóſchła. Titeho ſapoſdźenja dla ſo něſto tale nuſna próſtwa dopjelnika njeje, a tón njedoſtatk na pſchezo woſtanje; pſchetož hdyž je ſo dwórniſchcźo potom junkrócź pſchetwariło, ſo ta wěź wjazy wurunać njehodźi. W tajkej wěźy by tola lěpje byłło, hdyž ſo njeby tak krućze na wokkedźbowanje ſwonkownych formalnych žadankow khladało, a tajka petizyja ſo na bok njeczźiſnyła, hdyž něſchto dnjow poſdźiſcho pſchiſhdźe, pſchi tym pak na dobru a nuſnu wěź dźiwa.

— Dokelž cźaſ k kónzej khwata, w kotrymž móža ſo wučzomzy na ſeminar w Budyſchinje na jutry pſchipowjedźićć, ſerbſkich ſtarſchich hiſchćeje junkrócź proſbynu, ſo bychu po móžnoſćźi ſwojich ſynow, kotſiž maja dary k temu, haž do 27. januara pola ſeminarſkeho direktora pſchipowjedźili, pſchi tym pak też woſjewili, ſo ſu jich hólzy ſerbſzy, ſo bychu też na ſerbſkich hodźinach dźěla měćź mohli. To pak dyrbi ſo wěſćeje hacź do 27. januara ſtać, dokelž ſo potom žane ſamolwjenja wjazy njepſchijimaju.

— S wulkej radoſćźu móžemy lubym Sserbam woſjewićź, ſo je ſo na měſtno naſcheho lubeho njebohʼ Jmiſcha, kotrož běſche měſtopſchedſhyda provinzialneho towaríſtwa ſa ſnutſkowne miſſionſtwo, wulžycźeſćźeny knjes farař rycźeř Jakub w Njeſwačźidle wſwoliłł. To je wěſćeje cźeſćźomne ſa naſch ſerbſki lud, ſo je druhi pſchedſhyda towaríſtwa ſa ſnutſkowne miſſionſtwo w naſchej Łužizy ſerbſki ludźi duchownj.

— W ſhromadźiſnje měſchćanſkich ſaſtupjerjow w Barlinje ſo 6500 hriwnow pſchiſwoli k ſwonkownemu wupyſchenju teho měſtna, hdźeź cźi 18. měrza 1848 padnjeni bběźkarjo ſahrjebani leža. Wyſche teho ſo poſtaji, ſo by ſo wopomnjeńſki kamjeń tam poſtajił ſ tym napiſmom: „Cźi padnjeni 18. měrza 1848. Měſto Barlin.“ Njeje to wulzy jara ſrudźaze, hdyž ſaſtupjeríſtwo hłowneho měſta naſcheho khěžorſtwa tu ſjawnje revoluzionaram hołkuje, a tak rjeź pjećź dźeſaćź lětny ſwjedźeń ſrudneje revoluzyje wuhotuje.

— W Franzowſkej ſo w pośłednim cźaſu wulke hibanje ſa evangelſku zyrkej pokaſuje. Ssamo zyłe woſhady ſu pjećźa k evangelſkej wěrje pſcheſtupiłe. Też w Parisu ſu lutherſzy pſched něſchto cźaſom nowu zyrkej ſebi natwarili, a něſto je ſo ſaſo lutherſka zyrkej w Montmartre poſwjećźiła.

— W pośłednim cźiſłe ſ radoſćźu woſjewichmy, ſo ſo po wuprajenju trónſkeje rěćźe pſchi wotewrjenju pruſkeho ſejma też ſkónćźnje pruſkim duchownym jich dokhody powyſcha. Něſto na dobo ſinanzny miniſtr w ſwojej rěćźi w ſejmje rjeknje, ſo ſo ſakoń k powyſchenju dokhodow ſa duchownych ſnano w tym ſejmje ſ zyła njepſchedpokoźi, na žane waſchnje pak ſo wuwjeſćź njemóže. Schto ma ſo k temu prajićź, hdyž ſebi jowle ſłowa trónſkeje rěćźe, ſ kotrejž je miniſtrowy preſidenta w mjenje jeho majeſtoſćźe kralа a thěžora ſejm wotewrił, a něſto wuprajenja jeneho miniſtra napſchećźiwo ſteja! Finanzny miniſtr dyrbi ſe wſchej wěſtoſćźu ſa to dźěłać, ſo ſo to wſchitko wuwjedźe, ſchtož je ſo ſłubiło, a ſo teho na žane waſchnje ſminyć njemóže, ſo njeby nahladnoſćźi wyſchnoſćźe ſchkodźił. A njeſaſłuźa ſebi pruſzy duchowni, kotſiž ſu ſmérom pſchihladowali, kak ſo druhim ſaſtojnikam a wučerjam dokhody powyſchachu, ſo ſebi wyſchnoſćź něſto też na nich pomyſłi? Duž ma ſo dorźaćź, ſo ſaſtupjerjo w ſejmje ſwój khoſ poſběhnu a ſebi žadaja, ſo ſo dokhodny ſakoń pſchedpokoźi a pſchiwoſmje, a ſo duchownym ſaſłužene dopjelnjenje jich nadźijow doſtanje, na kotrež ſu dołhe lěta ſćźerpliwje cźakali.

Wočźinćźe wokna.

Hdyž woſebje k khudſchim ludźom a w ſymſkim cźaſu do jſtwow, hdźeź ſu khori, pſchiſhdźeſch, mohł pſched hubjenym a hroſnym powětrom, kotrož tam je, ſaſo won cźekmyć. A hdyž ſo praſcheſch: „Cźeho dla wy wokna njewočźinjećźe, ſo by cźerſtwy powětr nuts cźahnył?“ drje to wotmolwjenje khyſchiſch: „My ſo wjeſelimy, hdyž je cźopko, drjewo a wuhło ſu drohe; my njemóžemy rjanej cźopłoćźe ſ woknom wulećźećź dać.“ — Jako ja w hodownym cźaſu khoru wopytach, kotraž měſeſche ſahorjenje płuzow a pſche wulku hězu, ſo w tej jſtwi kłaćźe pjećźechu. Horzota njebě khoro ſnjeſćź — ale wokna wočźinićź cźi ludźo njechachu. A tola cźerſtwy powětr khoremu huſto lěpje hoji, hacź drohe lěkarſtwo.

Wočźinjene wokna trjebamy też w druhim naſtupanju. Wo tajkich wočźinjenych woknach cźitamy my Daniela na 6. ſtawje: „Daniel měſeſche na ſwojej kubi wotewrjene wokna k Jeruſalemej, a wón ſo wſchdźenje tſi króćź poklakanywſchi, na ſwojich kolenach modleſche, khwaleſche a dźakowaſche ſo ſwojemu Bohu.

Maſch ty też tajſe wočźinjene wokna k Jeruſalemej, k Jeruſalemej tam horkach, k temu wyſokemu měſtu ſ dwanaćźe parlojtymi wrotami a ſ jaſnej rěku žiweje wody? Poklakujeſch ſo ty wſchdźenje trójźy a modliſch ſo na ſwojich kolenach, khwaliſch a dźakujeſch ſo ſwojemu Bohu?

W dobrych dnjach ludźo lohko na ſwojeho Boha ſabudźa, a k njebeſam njehladaja. Kolena ſo wjazy njeſhibuja, a modlitwa wotmjelknje. Cźeſch ty cźakaćź, hacź Bóh tebi ſ fijom ſrudoby kolena roſkama, a tebi ſam wokna wočźini, ſo by ſ nimi khladaćź nawukył k tym horam, wot kotrychź pomoć pſchiſhdźe, k temu Jeruſalemej horkach? Ty njewěſch, hacź je tebi potom hiſchćźe cźaſ woſtajeny k pokućźe. Ssy-li pak ſo ſwućźił w ſkónćźnych dnjach ſwoja temu Knjeſej ſo dźakowaćź, potom budźeſch też wjećźećź jeho namakaćź w cźaſach cźeſćźeho domapytanja, a ty jeho hnadu naſhoniſch.

Wočźinjene wokna namakach ja jedyn dźeń na deſchćźowym naſymſkim dnju we jſtwi pobożnego khoreho rjemjeſłnika, kotrož na kuchoćźinu pomaku hinjeſche.

„Pſchi tajkim wětſiku a deſchćźiku wočźinjene wokna, miſchtrje?“

„Haj, dźenta wětſik ſ wjećźora dnje, a k temu je njedźela, duž dyrbja wokna wočźinjene ſtejećź. Woſche teho cźaſa, ſo wjazy ke mjchi khodźićź njemóžu, ſwomy woſebje rad ſłyſchu, a njedźelu je mi, kaž bychu mi prědowanje dźerźałe. Hdyž wone ke mjchi ſwonja, ſo też na Božu ſłužbu hotuju a wotmewam ju cźiſche. Hdyž wone popołdnju k khćźećźenjam ſwonja, pomyſłu ſebi na ſwoju ſwjatu khćźećźenju, a hdyž ſo hiſchćźe junkrócź ſe wſchitkimi ſwonami ſaſwoni, potom ja wěm, ſo ſo podrožnik k měrej pſchewodźa — a ja ſebi na ſwoje wumrjećźe myſłu. Też wſchdźenj dźeń, hdyž ſo rano, pſchipokonju a wjećźor ſwoni, mam ja ſwoje cźiſche myſłe. Teho dla mam wokna rad wotewrjene, woſebje njedźelu, a ja ſo wjeſelu, hdyž wětſik ſ wjećźora duje, tón ſynk ſwonow najjaſnjiſcho ke mni donjeſe.“

Luby cźitarjo, praſchej ſo, hacź ſu też pola tebje wokna wotewrjene, hacź też ty ſwomy khyſchiſch. Jeli ſo dyrbi jich ſynk tebje troſchtowaćź w cźeſćźim cźaſu, potom poſłuchaj, kaž dołho ſamóžeſch, na jich pſchećźelniwe wabjenje: „Pójćźe, pſchetož wſchitko je hotowe!“

Saſkſi jubilejny krala Albertowy fond.

Pſches k. gmejnſkeho pſchedſtejećźerja Friczu ſ Budyſchinka: Sſuſchka, kantor 5 hr., Fricza, gm. pſch. 50 np., Schenk 50 np., Handrij Jěrmus 50 np., Falten 25 np., Holan 50 np., Wowcźerk 20 np., Guſta Jěrmus 15 np., Guſta Pjećźa 50 np., Jan Jěrmus 20 np., Jan Gruhl 50 np., Běrka 20 np., Guſta Jěrmus 50 np., Hejduſchowa 25 np., Nowak 80 np., Gółcźowa, faraćźa 3 hr., Henſel 20 np., Bobak 15 np., Stübner 20 np., Bar 50 np., Wenzel 20 np., Schćźepan 50 np., Bart 20 np., Bretſchneider 1 hr., Frieda Hartmanez 50 np., Felgnar 50 np., knjeźna Senfez 75 np., Schołta 20 np., Schmidt 15 np., Liſchka 15 np., Schneider 50 np., Mjertink 25 np., Hennersdorf 30 np., k bornnanju 20 np. Hromadźe 20 hr.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer**, pokladnik.

Samolwitý redaktor: farař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchećź a naſkład Ssmolerjeć knihićźiſchćźećźne w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 5. 30. jan.

Lětnik 8. 1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

4. njedźela po tſjóch kralach.

Mat. 8, 24—26.

A hlaj, wulke njewjedro ßo ſběže na morju, tak, ſo ta łódź ſe žołmami bě pſchikryta; wón pak ſpaſche. A cźi wucžobnizy, pſchiſtupiwſchi k njemu, wubudźichu jeho a dźachu: „Knježe, pomhaj nam, my kónz woſmjemy. A wón dźeſche k nim: „Schto ßo tak jara bojicźe, wy małowěrni?“ Duž ſtany wón a wobhroſy wětram a morju; dha wſchitko wocźichny.

„Njeboj ßo, Caeſar je we łódźi“, tak dźeſche junu Julius Caeſar, ßławny wojeŕſki wjednik ſtarych Romſkich, k łódźnikej, kiž ßo ujewjedra bojeſche. To bě pohanſka ßamokhwalnoſcź. „Njeboj ßo, Khryſtuß je we łódźi“, tak praji naſch ſbóžnik k nam w nuſy naſcheho žiwjenja. A to je wěrnoſcź. Žana łódź na wſchitkich morjach ßo ſ łódźiczku na Galilejſkim morju pſchirunacź njemóže, pſchetož Khryſtuß je w njej. Zadyn druhi njeſamóže, ſchtož kſcheſcźijan móže: pſches morjo a žołmy ſměrom a bjes bojoſcźe pſcheńcź, pſchetož wón ma Khryſtußa pſchi ßebi.

Łódźiczka naſcheho žiwjenja ma tež huſto nuſu. Njewjedro ju domapyta, wody žałoſcźe dźeja wyßoko, a wona je wot žołmow pſchikryta. Schtó njeſnaje tajke hodźiny, hdźež wſchitko ßo mota: pod nohomaj cźeńka deſka naß dźěli wot hłubiny ſkaženja; na njebjeßach cžorne mróczele, kiž ßłónzo pſchikrywaju, wokoło naß wichor a we naß ſtyſknoſcź. Ssamo Jeſußowe mjeno nam wſchelake pſcheſcźěhanje pſchinjeße: ſtupi-li Khryſtuß do łódźe, cźehnje do njeje njewjedro, ßwěta pſcheſcźěhanje a hanjenje. W tajkich cžaßach troſchtuje kſcheſcźijana jena myßl: ja mam Khryſtußa! Wón tych ßwojich dźerži a jich wumože ſe wſcheje nuſy: wón žałoſcź ſacźěri, hanjerjow ſanicži. Khryſtuß we łódźi naſcheho žiwjenja, ſ nami we wſchěm njewjedrje, tež pod žołmami, kiž naß pſchikrywaju, w najwjetſchej nuſy, tež w nuſy ßmjertneje žałoſcźe: o kak ßmy my kſcheſcźijenjo tola tak bohacźe požohnowani a wobhnadźeni!

To tež wucžobnizy na Galilejſkim morju běchu. Wěſcźe woni wěrjachu, ſo móže jim pomhacź, ale hlaj wón ſpi, a njewě niczo wo jich nuſy. Tak ßo tež nam huſto dźe. My wěmy, ſo mamy Khryſtußa, my pytamy jeho ßłowo a ßo k njemu wołamy w cžaßu teje nuſy, ale wón mjelcži. Spi wón? Kak někotry myßli w ßwojej nuſy, ſo je Bóh jeho ſapomnił, dokelž w ßwojim njeměrje cžaßa docžakacź njemóže, a njeroſumi Khryſtußoweho ßłowa: moja ſchtunda hiſchcźe pſchiſchła njeje. Kak někotry je hižo w ßwojej njeſcźeŕpliwoſcźi ßwoju wěru ſhubił a Khryſtußa ſ łódźe wucźěrił. Haj woprawdźe, hdyž chzemy po cžłowſkim rěcžecź, huſto tak je, kaž by wón ſpał. Ale ſbudź jeho! Ty maſch jene ßłowo, na kotrež poßłucha. Sa poroki nima žanej wuſchi; žadacź njemóžeſch niczo wot njeho; ßo powołacź na twoje cžłowſke prawo pſched nim niczo njepłacźi, tak dołho hacž ſ twojimi hrěchami jeho bójſke prawo ſaniczujeſch. Jenož jene ßłowo jeho wubudźi: ßłowo ponižneje próſtwy: Knježe, pomhaj mi, ja kónz woſmu! To je jeho wubudźiło na Galilejſkim morju, a wón je ſtanył a je wobhroſył

wětram a morju, a wschitko wocźichny. To wubudźi jeho też dźenźa hischcźe w naschej nuju, a wón stanje a pomha. Njejźy hischcźe nashonił Khrystušowu pomoz w nuju, a ſ wocźomaj widźił Khrystušowe pschiňdźenje a wušłyschenje prósstwy? Tón, kiž je njebjo a semju stworił, a teho dla wschitke jich mozy w ruzy ma, kiž morju pschikaźe a wětram pucź pokasuje, ma też móz, morjo twojeho źiwjenja k njelcźenju pschinjesćź, wichoram, kiž na tebje pschiňdźa, a źołmam, kiž tebje pschikrywaju, wobhrosyćź. Pod jeho błowom wocźichnje wutroba, błónźo Božeje luboscźe a pscheczelniwoscźe jej ſo sabo źwěćźi, miły wětr ju wobdawa a wokschewja, a směrom jědźe łódź psches źołmy!

Sbóżny tón, kiž bliskosćź a pomoz źwojeho sbóżnika tak nashoni. Ale njeźadaj źebi w kóždej nuju wot twojeho Knjesa dźiwy a zejchi. Ty wěsch, kak wón wo tajkich źadanjach myšli. To njetrjeba pschezo dźiw być, ſ kotrymž wón pomha, to njetrjeba źo pschezo tak stacź, kaž a hdyž źebi człowjek myšli. Wón dźe źam źwoje pucźe, a źada wot źwojich wěru a dowěrjenje. Wěscźe źu wucźobnizy do jeho pomozy wěrili, hewak njebychn jeho budźili, ale tola praji wón: schto źo tak jara bojicźe, wy małowěrni! Połneje wěry wón njewidźi. Běsche nuinje, so jeho wubudźichu? Myšlisch źebi, so by źo łódź do źołmow ponuriła? Njeběsche Jesuš we łódźi? Njebychn-li jeho wubudźili, by tola łódź wostała a źwój pucź namakała psches wětr a źołmy k brjohej: pschetoź Jesuš běsche w njej! Tajku wěru pytaj! Hdyž wón też hnydom njepomha, hdyž też pomoz w twojej hodźinje njepschiňdźe, masch-li wěru a dowěrjenje, masch ty Khrystuša pschi źebi, a twoja łódźiczka budźe źwój pucź namakacź psches źołmy a wichory k brjohej, a na poślede też psches wody źmjercźe k brjohej wěcźnego źiwjenja!

Schtóž Khrysta sakhowa
Stej' wobtwjerdźeny,
A budźe ſ njesboža
Won wutorhnjeny.
Schtóž Khrysta sakhowa,
Schto temn schkodźi?
Won troschta wužiwa,
Kiž duschi łłodźi. Hamjeń.

Wendt-Cźornothołmcźanski.

Romski njewólnik.

6000 Keltow leżesche sa někotre mjeńschiny w mnohich sajmowych kupach na schěrokich kamjenjach, ſ kotrymiž běsche zyke torhoschcźo pokkadźene. Kóždy pytasche źebi, wot źmudźazeho błónza cźwilowany, městacźko, hdyž źwiśle póbla stejazeho brodu ſkódk sficźachu. Macź a źynk běschtaj wołebje sbożownaj. Wonaj stejeschtaj póbla hoborskeje postawy jěidneho, kotruž běsche dźakowna wótcźina Kurzijej poitajka, so běsche ju něhdy pśched njepschecźelom wumohł. Tola rzeńśchi pomnik běsche wón źebi źam stajił, a to we wutrobach źwojich krajanow.

W 365. lěcźe pśched Khrystušowym narodźenjom rosłěhasche źo junu strach po wschěm Romje. W nozy běsche źo na torhoschcźu źakośma jama wotewrika, ſ kotrejež źo jědojtu dym walesche, wschěm źmjercź hrożo. Měschcźanizy wótzojo njewjedźachu źebi radu. Woni półkachu do templa, so bychu źebi wěschcźicź dali. Tu źo jim źjewi: Jama njebudźe źo prjedy sakrycź, doniž njebudźa Romjenjo to woprowacź, na cźoź źo jich móz skońcźe. Hnydom prózowachu źo, so bychu to dopjelnili, schtoź źebi wěschcźenje pschejesche. Pokkady a drohotnoscźe — schto bychu lěpsche měli? — mjetachu do jamy. Tola wona źo njesamkmy, a hroźesche dale se sahubjenjom. Tehdy pschiňdźe Kurzius ſ měschcźanskim wótzam, wupraźy źebi wot nich tři dny khwile, a źlubi, potom Bójśki hněw śjednacź. Sa tři dny pschiňdźe wón sabo; nadobnje běsche na njeho hladacź; wón źedźesche na hordym konju, błyskotajo brónjeny: „Schto ma Roma lěpsche, dyźli brónje a khrobkosćź?" tak wón sawoła, a na kapitol hladajo, skocźi wón do jamy, kotraź źo sa nim sawrě.

Tak powjedaju stawiśny. Dźakowni Romjenjo stajichu jemu, kaź hižo horkach pomnichmy, na torhoschcźu pomnik, kotryž runje Norwu a Arwina se źwojim khódbom kryjesche. Dokho njemóžachu tu Keltojo wotpocźowacź: bórśy wokachu jich k stawanju, a rosdźělenje źo sapocźa. S něhdźe 30 druhimi njesbożownymi pschipokasachu Norwu a Arwina wośebitemu wikowarjej. Wopraudźite pschedawanje sapocźa źo hakle sa někotre dny, pschetoź Romjenjo běchu źwojeje błowy, hdyž njewólnikow kupowachu. Njeběsche sa bohateho Romjana jenoź wěź cźesćźe, so wón mnohich njewólnikow w domje mějesche, ně, woni dyrbjachu też rjenje sroścźeni ludźo być, a nuju njeźmědźiśche nichtó na nimi widźicź. Tola pomyšł źebi, kak dokho běchu Keltojo hižo na pucźu, kelko běchu tu tradali! Tajkeho njeby źebi nichtó sa njewólnika kupił. Teho dla dyrbjachu źo najprjedy „wukormicź", jako wikowarjo po źwojim śwucźenym hrubym waschnju prajachu.

Po rosdźělenju dowjedźichu kóžde wodźělenje do postajenej hospody. Norwa a jeje towarśchojo njemějachu daloko; póbla Kastorowego templa běśche twarjenje, do kotrehož mějachu sacźahnycź. Sa někotre mjeńschiny tam běchu. Kajśi rosdźěl prjedy a nětł! Wschitzy pohladachu se spodźiwanjom jedyn na druheho. Na dokhich blidach stejachu dobre jědźe a wulijanki, też karany dobreho wina njeběchu źo sabyke, kraźna hoscźina běśche tu sa nich pschihotowana. Stari njewólnizy, kotrychž bjes dwěla nichtó njekupowasche, stejachu w róźkach, stajnje hotowi, temu něschto pschinjesćź, kotryž źebi hischcźe wjazy pschejesche. Tola wschitke lśanki njesamóźachu Keltow spokojicź, a jim śhubjenu źwobodu wrócźicź! Też njemóźachu pschi wschej dobrej jědźi źwój njewěśty pschichod sabycź. Sa někotre dny źnano běśche źo jich dóńt k źakośtnemu kónźej wobrocźił! Ani cźłowśka luboscź, ani źobucźucźe ſ njesbożom njeśkicźeschtej jim wschě te dobroty; najwohidnischa nahrabnosćź to běśche: woni mějachu źo „kormicź"

Tak miny źo pjecź dnjow. Schesty dźeń seśkhadźa błónczko w njemylenej kraźnosćźi, a źwěcźeśche na 32, kotśiž tu w měrje leżachu. Jeczi spachu hischcźe w měrje, a w śpanju sabuchu wschitku źwoju śrudobu. Rjane łony źo jim dźjachu. Sdaśche źo jim, so źu doma w Armorizy w źwojich domach, jako źwobodny lud. Arwin chźysche runje wo źnje źwojeho nana wobjimacź, kotryž chźysche na hońtwu hicź, hdyž hrubý błóś śaklincźa, jatych se śpanja budźo a k stawanju wołajo. S tym wschě rjane łony roseńdźechu. Wschitzy stawachu. Wikowarjo běchu dozpili, schtoź běchu źebi pscheli. Pjecź dnjow měra a dobra jědź njeběchu bjes scźěwkow wostałe. S womkodźenymi śtawami a derje „wukormjeni", jako śplah ſ minjenych cźaźow rjekow a „połbohow", hdyž też ſ pothmurjenym wócźkom, tajźy stejachu Keltiźy rjekojo póbla źwojich cźwilowarjow. Źuśi móźachu jich sa knjesow, a Romjanow, ſ lohkim źiwjenjom a ſ njeschwarnoscźeni śkaźenych sa wotrocźkow měcź.

Něłko sapocźachu źo wschelake pschihotowanja. S wubjernymi wolijemi poczachu jatych źakbowacź, wkóźy jim wuměłśzy śpleczichu a ſ debjeńkami debichu, kaź běchu to źebi Romjenjo pola Keltow w Armorizy wobhladali. Wścho to śta źo teho dla, so bychu wschitzy wośebje źuśy napohlad měli. Seleny wěnź, śnamjo wójnśkich jatych, wěnźowasche jich błowy. Na wutrobno powjeźnytchu kóźdemu tafliczku. Na njej by mohł wucźitacź, kak śtary kóźdy njewólnik je, a zyły běh jeho źiwjenja, pak wěrne, ſ wjetśche pak naźźany. Tule śkladnosćź wužichu wikowarjo, póbla teho hiśchcźe dobry pjenjes sakłužicź. Do tamnych 32 kraźnych keltiśkich njewólnikow śtyka wón hiśchcźe někotrych śtarśchich źuśych njewólnikow. Jim pomaja nohi ſ krydu. To běśche śnamjo, so źu woni ſ tamneje śtrony wulkeho morja doma. Jim na błowu śtaji wón běłu wołnjanu cźapku jako śnamjo, so wón śa to njeśteji, schto a kelko woni dźěłaju.

Hdyž běchu wschě tele pschihotowanja dokonjane, dowjedźichu njewólnikow na torhoschcźo. Tu běchu na mnohich měśtnach drjewjane proźi natwarjene. Na tele powyśchene měśtna mějachu źo njewólnizy śetupacź. Woźpjet wobhladachu źebi jecźi wśchu kraźnosćź, na torhoschcźu nakopjenu; tola njesbożownych wona mało jimaśche. W něcźim pak běśche źo torhoschcźo jara pscheměniło. Njeběśche tu dźenźa njeliczomna źyła pschihładowarjow, kotśiž tu prěni raś śtejachu. Něłko běśche śaźo cźaź źěła. Měśchcźanśka rada źedźesche pschi wuźudźenju, pschekupzy a kupzy běchu w pschedawanśkich domach, rjemjeźłnizy pschi źěle, rólnizy na polu,

a jenož mała cžrjódźiczka tajkich ludźi běšche žo jkhadźowało, kotžiž druhich sa žo dźěłacź dadźa.

Pošlednje wokoniki pšched pšchedawanjom wužichu jeźi hišcźe žwěrnje. Něto móžachu žo hišcźe pošledni ras rosrěčźowacź, a žebi pošlednje „w božemje“ prajicź; někhole, hdyž nichtón njehladaješe, dha móšeše žo hišcźe pošlednja žylja, hórku boloscź polóžaza, wuronicź. Hišcźe ras dopomnichu žo na žwojich lubych, kotžiž běchu, sa Keltitku žwobodnoscź wojujo, na bitwischcźu žwoje žiwjenje wukrwawili. Wšěch lube mjena žo w jich lubej keltitkej maćerńnej rěcźi wospjet mjenowachu, a jim běšche derje, so móžachu žo hišcźe ras w žwojej rěcźi rosrěčźowacź. Bojachu žo, so jim to wjazy dołho móžno njebudźe, so budza dyrbjecź rěcź žwojich podtłóčźerjow nawuknycź. Ssylni směrowachu žłabych, a dopomnichu jich na mózwych bohow, kotžiž budza žo nad podtłóčźerjemi wjecźicź. Na jene doho mjelcźachu wschitzy, woni mějachu žo k jenemu. Wobrjedź kupy stejeśche stary schědźiwz. Dołha běła broda krytjeśche wutrobno, jeho woko žapaśche, hacź runjež běše wkožu jeho hłowu krytjachu, a wo jeho wužokich lětach žwědcźachu. S wupschestrjenymaj rukomaj tu stejeśche, romjekmu pschibohu, na torhoschcźu poštajenym, podobny. (Pokracźowanje.)

K dźěłu sa Jesuša.

Knjes Jesuš k semi dele hlada,
Wón widźi polo srawe k žnjam,
So wschitzy sbóžni byli, žada,
Je wukupił naš pšches žmjercź žam,
Wón s luboscźu k nam wschědnje khodźi,
Woła: „Schtó chze mój pobok bycź“,
Kiž jasparnych sabž ke mni wodźi,
So sbóžni mohli k njebju hicź.

Schtó rodźi pak job' namolwjenje?
Najwjazy wuswola žej žwět,
K skaženju běža saklepjeni,
Ich Bóh je cźesćś, lóicht, kubła nětk;
O dyrbi cźert jich žyle swjasacź,
Ich do hele nuts sacźahnycź;
O njechajch k nim hicź a jim kasacź,
S tej' wěcźnej' žmjercźe wucźekmycź?

O cźlowcźe! chžesch ty prósdny khodźicź,
Na torhoschcźu do jednacźich?
Hlaj, njechajch ty wo teho rodźicź,
Kiž w ranach ležo žalosćźi;
O rosbudź žo na lěpšche pucźe,
Daj Jesužej žo wožiwicź,
Stup ja Jesuša k dźěłu rucźe
A nawukń Samaritśki bycź.

O wopomń wschak, so je cźe wumohł
Ssyn Boži, wižał na kschižu,
Je też sa tebje w rowje pobył,
Tón kral ma krónu cźernjowu.
Sa póbła pójcźel mje, mój Jesu,
Sa wotrocźka mi žłužicź daj,
So wschitkim twoju luboscź ujeźu,
So s hnady dostanu twój raj!

Ernst Helaš.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Kaž też w tutym cźiśle podate kwitowanje wosjewi, nascha žerbska sberka k cźesćźi krala Alberta jara derje pokracźuje, a to běšche też dorcźakacź po kraloswěrnym smyslenju nascheho žerbskeho luda, schtož je nascha dobra khwalba stajnje a pschezo była, a schtož nascha cźesćź wostanje do wscheho pschichoda. Luby žerbski ludo! tule žwoju cźesćź žebi ty wyšoko ważiich, a hdyž je něto składnoscź nascheju lubowanemu kralej nascha žerbsku kraloswěrnosćź sjewicź, ty wěsćźe rad žwoju ruku wotewrisch k temu cźestnemu darej, kotryž chžemy jemu jako Sserbja na jeho wulkim jubilejśkim dnju pschepodacź. „Cźesćźe krala“, to budźe to dobre heśko, kotrež wam ruku wotewri. Pschi tajkim darje žadyn dobry Sserb wrócźo njewostanje. Hdyž ma mało, da wón mały dar; hdyž je jeho Bóh s kubłami žohnował, radłubje nam bohaty dar pokoži. Pschetož też w tym leži wulka ważnoscź, so žo po móžnosćźi wschitzy lubi Sserbja wobdźěła. Jow dyrbi žo pokasacź, so muž pschi nuzu hromadźe stejimy w tej mysli, so chžemy jako Sserbja nascheho krala cźesćźicź. Tale mysł waš wodź! A hdy by žnano s blakami žo něćajti hóšź posběhnył, kotryž w sasłužjenosćźi pschećźiwo nasheju wěcźy rěcźi, — wy njepopłuchajcźe na nich, kotžiž njedopóśinawajo ważnoscź nascheje wěcźy, cźesćźi nascheho žerbskeho luda schkodźa, — wy sćźe Sserbja w žwojich wutrobach, a jako tajzy wy wěsćźe, schto sćźe žwojemu kralej winosćźi, a žo nihdy wottraschicź njedacźe pšches próšdne žłowa tajtich, kotžiž chžedźa wam se žwojej žymnej wutrobu też cźopku luboscź s wutroby wsacź.

— Jara witana je nascheju žerbskemu ludej była ta knižka wo nascheju lubym njebu Jmischu, duchownemu wodźerjej nascheho luda, kotrehož njeno nam wschitkim s njewuhaźnitnymi pižmikami we wutrobje napišane stejі. My słyschimy, so žu žo te „kopjena dopomnjenja na jeho žiwjenje a wotžalenje“ jara bohacźe prěnju žobotu a njedźelu jich wukhadźenja wot nascheho žerbskeho luda kupowake. To je rjane dopokasmo žiweje luboscźe k nascheju Jmischej, kotraž njewumrje, hdyž wón też w rowje spi. Dokelž pak hišcźe wjele Sserbow ma žadanje po tych knižkach, jim sjewimy, so woni te knižki też hišcźe pschichodne njedźele pola žwojich knjesow duchownych dostawaju, kaž też we wudawarni „Sserbskich Nowin“, pola knjesa Ssmolerja w Budyšchinje.

— Knjes farař Bergan we Wulkich Sdźarach je žo něto se žwojeje wožady, kotruž je dołhe léta žwěru sastarał, wotžalił, a žo pscheśydlił na derje sasłuženy wotpocźink do Dražđźan. Pošlednje boženje jemu spěwachu, jeho wužohnujo s teho doma, w kotrymž je tak dołho jako žwěrny duschowpastyř žwojeje wožady s tymi žwojimi w srudnych a wjeśkych dnjach žiwy był. Luboscź jeho pschewodźesche s jeho wožady — žyłsy luboscźe. Bóh wobradź jemu rjany wjecźor žiwjenja, hdźež mohł bjes boloscźow a cźerpjenja žiwy bycź w dobrym wotpocźinku.

— Pšched krótkim tudy naspomnichmy, so strach sa ludźi pšches skažene pžy khěro pschibjera, a so by nušne było, wuhojenju po Pasteurowym waschnju też pola naš sakozicź. Na sakśkim žejmje je žo wo tym jednako a žo wuprajiło, so by sa Sakśku žamu tajka wuhojenja mało dźěła měła, ale wot wyschnosćźe žo sjewi, so žo tajti wustaw najśkerje w blížśchim cźažu w Barlinje sakoži. To je wěsćźe dobre a nušne.

Hromadźenka biblijow w kralowskej knihowni w Stuttgarcźe.

Sa najwjetschu hromadźenku biblijow na žwěcźe wobhladuje žo s prawom britiski muzej w Londonje, pschetož wone wobsteji s 18,000 wudawkow. Dołhi cźaž běšche Stuttgartska najwjetscha nimo tuteje. A hdyž je wona w nowiśchim cźažu psches hromadźenki w Parisju, Barlinje abo Winje pschetrjechena, wona tola po žwojich žadnych wudawkach na žane waschnje sadu nich wrócźo njewostanje. Stuttgartska hromadźenka sicźi 5777 wschelakich wudawkow w 7209 swjaskach.

Wójwoda Khorla Würtembergski, jakožeř zykeje kralowskeje knihownje w Stuttgarcźe, je też jejny sakožeř. Haj wožebje sa nju je žo wón postarał, a jemu žo poradźi, ju k temu posběhnycź, so bu najdospołnischa hromadźenka wschitkich biblijow. Dokelž měješche wón wschelaku składnoscź žadne a rjane wudawki, s dźěła kupjene a s dźěła darjene, žebi dobrycź, ta hromadźenka khětije roscźesche.

Najważnischi dobytk běšche nakupjenje žadneje hromadźenki fararja Josiaša Lorka, pschi němskej zyrkwi w Kopenhagenje. Tón jednoty farař běšche s mało žrědkami, ale s cźim wjetschej pilnosćźu na 5000 biblijow wschelakich wudawkow hromadźe žwješł. Wón w lěcźe 1784 wójwodźe Khorli tu hromadźenku sa tuni pjenjes pscheda.

Hdyž tale hromadźenka fararja Lorka też někotry mjenje ważny wudawk wopschija, je wona tola najważnischi dźěł kralowskeje hromadźenki, a duž je wěsćźe lubym cźitarjam witana wěz, wo njej něschto žłyschecź. Haj my wěsćźe rad sponimy, kak běšche možno, so Kopenhagenski farař tajku bohatu hromadźenku žwješe. Wón po žwojim jednorym waschnju wschu saskłužbu wotpokasa, a by prajił, so je „psches dobre wodźenje žwojeho Boha“ tajti sbožowny hromadźer biblijow. Po jeho wuprajenju pschinźdźe jemu w lěcźe 1753 prěnja myśl tajkeho hromadźenja biblijow we wschelakich rěcźach žwěta. Wón mjenujący w pacźeřśkej wucźbje wo žwonkownych dopokajmach sa bójstwo žwojateho pižma rěcźesche, a k temu jeho bohate rosschěrjenje a mnohe pschekoženja pomjenowa. Duž žo

wón praschesche, kak mohł to dźěćźom najlěpje dowujaßnicź, a ſ tym je pscheßwědźěćź. Duž ſapocza wón biblije hromadźećź. To ßo jemu lěpje, hacź běsche to wočakał, poradźi, hacź runje wón tule ßwoju pschikhilnosć w nusnych mjesach dźerźesche. Ale wón mějesche dar k temu, a w pobožnym smyßlenju widźesche wón w pschibywanju ßwojeje hromadźeńki wopokasmo Božeho žohnowanja. Wón bohaty njeběsche, duž tež wjele pjenjes na to stoźicź njemóžesche. Jenicźki króćź wjetschi kup sćźini, a Haßelschu hromadźeńku, 351 wopschijazu, ſa 400 toler kupi. Hewak mějesche ſa lěto něhdźe 200 liczbow pschibytka. W lěcze 1778 mějesche 4182 wudawkow w 4676 ſwjaſkach. Pschi tym bě 46 rěczow ſastupjenych, mjes nimi 33 europiſkich. To běsche tehdom wěsće najwjetscha privatna hromadźeńka, po zykym ſwěcźe ßławnje wuwołana, a hromadźeńſka jſwiczka w farje mějesche pschezo ßwojich wopytowarjow ſ bliska a ſ daloka. Tež wójwoda Khorla Würtembergſki tam 1784 pschińdźe. Najſkerje je wón ſ tym wotpohladom, tu hromadźeńku kupićź, do Kopenhagena puczował. Kak je ßo měło, ſo farař Lork ßwoje nahromadźene biblije, kotrež běchu jemu lube a drohe, pscheda, ßo prajicź njeda; najſkerje je jeho tež ta myßl rosßudźiła, ſo wone do dobrych rukow a do najlěpscheje khowanki pschińdźechu, hdźež móžachu człowjeſtwu bóle k lěpschemu ßłużićź hacź w jeho domje. Sbožownje te biblije pſches Lübek do Stuttgarta dóńdźechu a wójwoda běsche ſam pódla, jako ßo do knihownje ſestajachu. Lork běsche ſo częſto wot ßwojich biblijow dźěłił, a tež bórſy po tym wumrje — w lěcze 1785.

Ważny dalſchi dobytk ſa Stuttgartſku hromadźeńku běsche kupjenje 1645 biblijow archidiakona Panzera w Nürnbergu. Wójwoda Khorla běsche ßebi na nje hižo 1785 myßlił, dokelž běsche ta hromadźeńka woßebje bohata na němſkich wudawkach. Po dlěźschim jednanju wón ſam do Nürnberga puczowaſche a je kupi. Dalſchi pschibytk dosta ßo czaß ßiwjenja wójwody Khorle, jako ßo 1789 knihownja pryńza je Sonbije pscheda. Posdźišcho ßo wjetsche hromadźeńki wjazy njekupichu. Jenicźy w lěcze 1823 ßo knihownja kanzlera Schnurrera kupi, kotraž mějesche woßebite poklady w orietalſkich rěczach. Pschi tym pak knihownja pschezo pomaku rośćeſche; kóżde lěto tam nowe biblije ßo pschidachu, kaž na pschikład wulka jendźelſka biblija we wóßom ſwjaſkach a nowe pschekożki, kotrež britiſke biblijke towaſtwo we wjchěch móžnych rěczach wudawa. W Stuttgarcze namakaſch wopraſwdźe poklad wulkich ſadnych biblijow; my jenož na to spomnimy, ſo ßu tam wschitke 14 wudawki w němſkej rěczi, kotrež ßu ßo do Lutheroweho pschekożka wudałe. To je woßebita pycha teje hromadźeńki.

Liczba němſkich wudawkow biblije w Stuttgartſkej knihownji wopſchija 1580 w 1847 ſwjaſkach. Prěnja je ſ lěta 1466. Mjes němſkimi biblijemi je jena ſ lěta 1732 wot wěſtehо Junkherota pschekożena, kotraž ma wjele dźiwnych pschekożkow. Wjele je jich łacźanſkich biblijow, mjenujzy 1046 w 1282 ſwjaſkach. Mjes nimi je najſtarſchi cźiſchcź w lětach 1450—1460 cźiſchcźaneho wudawka. Tež najpomnićź ma ßo wot Fußa a Schriffera w Mainzu 1462 dokonjana biblija. Grichiſkich wudawkow je tam 491 w 706 ſwjaſkach, ſ kotrychž je najſtarſchi cźiſchcź, pſalmy, 1486 w Venedigu dokonjany. Franzowſki wotdźěł wopſchija 467 cźiſkow w 778 ſwjaſkach. Hebrejſkich je 414 w 458 ſwjaſkach. Jendźelſka rěcź je pſches 377 biblijow ſ 410 ſwjaſkami ſastupjena. Wyſche teho je tam ſyriſkich, italſkich, ſchpaniſkich, rußowſkich a druhich wudawkow, do zyła pſches 100 rěczow a narěczow.

Tale bohata hromadźeńka je wschěch czaßow, wot wumakanja cźiſchcźa hacź do najnowiſcheho czaßa, podawa powuczaße rosßaßnjenje wo zykym wuměćſtwje cźiſchcźa. S dobrom pak nam wutrobu posběhuje to pośnacźe, kak je naſche ßwjate pismo we wschěch rěczach ßo cźiſchcźało, ſo by ßo wschitkim ludam k wutrobam pschinjeßło tón ßwjaty evangelijon wo Božej hnadźe w Khryſtußu.

Nózny ſwónczk k lěkarjej.

Žona ßwoju pscheczelniju ſetka a ßmějo k njej praji: „Ty horje a dele hladaſch. Hladaſch ſa wjedrom? Abo je něschto ſ tſechi dele padnyło?“

„Woboje niz“, wotmolwi ta druha. Ja ßebi na tónle nózny ſwónczk k lěkarjej myßlu. Ja mějach ßwoje myßle, kak hußto je ßo trjebał, a wo tym, kak je tón blak jow ſpody ſwónczkowehо pschimadła tola jara ważny. Schtó wě, kak někotra wutroba je jow hižo polna ſtyſkknośće staka, kak někotra je ßo pschimadła cźepjetanjom dótkała. Ja na tón grót hladach, kak wón horje dźe. Hdyž ßo potom horkach tón ſwónczk w nozy ſaſwoni, lěkar ſ dobrom wě, wo cźoż ßo jedna. Wón khětſje stanje, pschetož wón je ſa khorych.“

„Ja mam tež nózny ſwónczk k lěkarjej“, praji ta druha. „Hdyž ja ſa njón cźaham, ßo w njebeßach ſwoni, a tón wulki lěkar hlada, ſchtó tu je, a ßo khětſje naſtaji, pomhacź; pschetož ſa tych tu wón je, kotrjž w nozy a nuſy cźěła a dusche ßo k njemu wołaja. Tónle nózny ſwónczk je modlitwa, a tón lěkar, kotryž móže pschezo pomhacź, je naſch Kuješ a ſbóżnik.“

Tež herbſtwo.

Hdyž awſtriſki khěžor Franz Joſeph w lěcze 1888 do Gaſteina pschińdźe, hdźež khěžor Wylem I. ſforo kóżde lěto w ßwojej wyßokej ſtarobje pożyhnjenje pytaſche, dośta wot burſkeje żony ſlědowazy list: „Pscheď nětkrutnji lětami ßym khěžorej Wylemej pschi cźěžkim njewjedrje wukhowanje w ßwojej khěžy dała, a Jeho Majeſtośćź darł mi ſa to 50 ſchěßnakow; tule ſumu ßym wot teho cźaßa kóżde lěto doſtała, hdyž tu khěžor běsche. To je mi jara ważne k ſdźerżenju mojeho khudeho żiwjenja. Duž proſchu Waſchu Majeſtośćź na kolenomaj, ſo byſchcźe herbſtwo njebohehо khěžora naſtupił, a mi na jeho měſće lětßa tele pjenjeſy pókłał.“ Khěžor Franz Joſef w ßwojej ſnatej dobrocźe pschikaſa, ſo by ßo burowzy lětnje 50 ſchěßnakow jako hnadny dar płało.

Něschto k rospominanju.

Mozy Bóh tebi da, ſo by dźěłał a ßo prózował.

* * *

Schtóž hrěchej ßłużi, ma wjele towaſchow, schtóž chze ſa tym ſbóżniku khodźićź, dyrbi ßo na hamotnośćź ſwuczićź.

* * *

Kohož luboſćź cźěricź njemóže, teho dyrbi bojoſćź cźěricź. Pokna luboſćź pak wſchej bojoſćźi tónz ſćźini.

* * *

Schtóž móže na pschiſßłodźenje ſměrom poßłuchacź, ma ßam winu pschiſßłodźenja.

Saſkſki jubilejny krala Albertowy ſond.

Dotal nahromadźene: 81 hr. Dale ßu ſa njón kładowali: K. Marko Sſmoler 25 hr., Madiena Mětukej w Sarěcźu 2 hr., pſches k. g. p. Mitk. Cźornoka w Ralbizach: Cźemjera, Kucźank, Cźornat a Manjoła po 2 hr., Schwocźik a Andrizki po 5 hr, Božik a Biedrich po 1 hr, Dubawa, Rab, J. Rachel a Jurij Rachel po 30 np, Cźoſta, M. N., Kopor, P. B. Żur a M Żur po 50 np., Narcźik 40 a Schwejda 25 np., pſches k g. p. we Walowch: Granda, Jan Mhnt, Müßig a Sahrodnik po 10 np, Ernestina Gampez 50 np., Duba a N. N. po 20 np., Lorenz a Natuſch po 30 np., Pětrk 40 np., pſches redakziju „Kath. Pößła“, cźo 3.: Pětr Lebſa ſ Ralbiz 2 hr., Michał Kubaſch je Schunowa 1 hr., can. farař Skala w Budyſchinje 10 hr., Budyſki pjerjeſkobař A. S. 19 np.

Pſches k g. pſch. Patołu I. w Nieſwacźidle 55 hr. a to: farař Jakub 30, inżenja E. Jakubcź. prof Pſulowa, wučźer Kalich a wučźer Hilbrig po 3, kubler Skopa 10, wumjenkař Polleńk a blidař Patołu po 50 np, Lena Wojnarjez a Lena Kónzez ßłużobnej po 1 hr.; pſches k. g. pr. Herzoga w Zoſowje 2 hr 85 np., a to: A. Hänſel, G. Gneuß, A. König, J. Kſchižan, A. Schrama, A. Bryl, A. Berthold, F. Loſa, J. Lukaſch, W. Rychtar, E Pjetraſch po 10 np., M. Lenert, P. Holan, A. Lenert po 50 np, A. Nowak, A. Haajer, K. Sſuſchka po 20 np.; pſches redakziju „Kath. Pößła“ cź. 4., 12 hr., a to: dwójzy njemjenowany ſ Podhroda po 1, tachantſki prědař Schewcźik w Budyſchinje 10 hr.; pſches k. p. Janaſcha w Naſchowje 5 hr. 10 np., a to: Mět 3 hr., Wyrgacź 1 hr., Schuſter 50, Ackerman a Kubaſch po 30 np.; Ella w Rakołatch 50 np.; pſches k. pſchedſt. Schramu w Kumſchizach 10 hr., a to: Wjela a Guda po 3, Vogel a Mikela po 1, a Schrama 2 hr.; pſches gm. pſch. w Żyżzach 2 hr. 50 np., a to Nutnicźankſki 2 hr. a Pjech 50 np.; pſches k. wučźerja Kónza we Luwocźizach 8 hr. 10 np., a to: wučźer Kónza 6 hr., A. Haichta a wumjenkař Schołta po 30 np., ſahrodnik Pětſch 1 hr., wumjenkař Rila w Starej Kónzy 30 np.; pſches gm. pſch. w Nowoßlizach 2 hr. 82 np., a to: J. Wjazżawk 1, J. Wečźak 1 hr., M. Lebſa 50 np., wułożki ſa porto a t. d. 32 np., Budyſki pjerjeſkobař 27 np.; Sſmola ſ Bochſchez 1 hr.; pſches k. pſchedſtejićźerje Schmitza ſ Budeſtecź 51 hr 5 np, a to: farař Mróſak, pomocny duchowny Rychtař a wučźer Wjazła po 3, kantor Sſmola 25, wučźerjez Wyrgacź a Schlęza a P. Kſchižan po 2, E. E. Schmitz, J. A. Janaſch, A Schcźěpan, Lena Grulęza, J. E. Schmitz, A. Sſwara 1 po 1 hr., J. M. Schmitz, A. Nöſtk a A. Wróbl po 75 np. a A. Rabowſki 80 np.; pſches pſch. Bjenadu w Zatkowje, 2 hr. 70 np., a to: Bjenada 60. A Schuſter 25, M. Krowczik 30, J. Kranz, A. Wjazki, A. Pohoncź. E. Pohoncź a J. Ducźman po 20 a J. Lorenz 40 np. — Hromadźe 301 hr. 73 np.

Mjena daricźelow a jich darow ßo posdźišcho woßebje wocźiſchcźa a ßo kralej pschepodadźa.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Sſmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 6.
6. feb.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedzela Septuagesimä.

Mat. 16, 24—28.

Żiwjenje sa żiwjenje.

Żenje njeje nasch Knjes Jesuß potajił, so na jeho wuczomnikow tu na semi woßebita nusa, woßebite bědzenje a kschiż czaka, woßebje pak je runje tehdy rad na tajke czerpjenja spominał, hdyż wo wulkej kraßnoscżi rěczi, kotraż běsche jemu a jeho wuczomnikam postajena. Tak je tez jow, hacz runje je lědy se rta ßwj. Pětra jeho wulke wusnacje ßłyschał, a sa to jemu a s tym tez zyłej zyrkwi najwjetsche ßlubjenja dał, semske doczakanje a człowske nadżije se ßwojimi ßłowami najwěsczischo wotpokasał. Czeho dla wón to czini? Niz so by s tym człowjekow wot ßwojeje ßłużby wotdżerżał, ale so njebychu ßo ßami sjebali a molili, hdyż by wschelake spytowanje ßo pschibliżowało. Woni dyrbja ßo potom dopomnicz: Nasch Knjes je nam to prjedy prajił.

Teho dla je tez khodżenje sa Jesußom ßwobodna wez. „Chze-li schtó sa mnu pschińcz", praji tón Knjes, a pschewostaji s tym tajke sa nim khodżenje kóżdemu ßamemu. Tón Knjes njecha, człowjekojo njemóża nikoho nusowacz, so by ßo prawy wuczomnik sczinił. Hdyż je na jenym boku njemudre, wot nusowanja k někajkej wěrje rěczecz, tez na druhim boku tym pomhacz njeje, kotsiż ßami niczo wobjamknycz njemóża, a ßo skónczuje radscho s mozu do Bożeho kralestwa czěricz dadża. Ně, twoja wez je, ty dyrbisch ßo ßam rossßudżicz, schto chzesch czinicz, pschetoż kóżdy człowjek je ßam sa to samolwity. Ale myßlisch ßnano, so tajke rossßudżenje tebi trjeba njeje, dokelż ßy hižo wot naroda ßem kscheszżijan? Hdyż pak chzesch prawy kscheszżijan bycz, prawy wuczomnik Jesom Khrysta, wopomni, mój pschecżelo, to niczo lohke njeje, a njepschinjeße tebi ßame wjeßele, ale s wjetscha njepschihódnoscz a napscheczżiwnoscz teho ßwěta.

„Tón ßo ßam sapréj", tak praji tón Knjes. Schto to rěka? Jako ßwj. Pětr wotmolwi: „Ja Jesußa njesnaju", je wón Jesußa sapréł. Po tajkim ßebje ßameho sapréczż, to rěka prajicz: Ja ßebje ßameho njesnaju, ja niczo ßam wc ßo njerodżu, a ßo ßam wot ßebje wodżicz njedawam, ja mój dobytk njepytam, haj mi je wscho jene, hacz dyrbju hanjenje teho ßwěta na ßo wsacz, abo kschiż abo ßmjercz. S tym puschczżisch semske sboże, wotpokasasch czaßne wjeßela a czesczе, to rěka ßwoje żiwjenje shubicz. A temu napscheczżiwo steji na druhim boku: Sswoje żiwjenje sakhowacz. Schtóż nětk Khrysta dla ßwoje żiwjenje puschczżi, schtóż po tajkim tez, hdyż Jesuß jo żada, semskich wjeßelow ßo sdżerżi, haj ßamo chze czělnu ßmjercz czerpicz, dokelż abo hdyż bjes teho Jesußej njeby prawje ßłużicz mohł, tón budże ßwoje żiwjenje sakhowacz. Żiwjenje sa żiwjenje; ty puschczżisch twoje czaßne żiwjenje a dostanjesch s ruki twojeho sbóżnika wěczne żiwjenje, to żiwjenje, kotrež hižo tu na semi móz, měr a sbóżnoscz do wutroby wuliwa, kotrež tez tón Knjes husto we wschelakich strachotach wobarnuje a s polnoscze ßwojich darow żohnuje, kotrež pak tam w sbóżnej wěczżnoscżi hakle psches měru jara wulku a

wažnu kraßnosćź dokonja. — Schtóž pak wot ßwojeho seńskeho, cžaßneho žiwjenja njepuschćži, hdyž ßebi to Khrystuß žada, ale chze jo ßebi sakhowacź, schtóž po tajkim se ßwětom jeńske waschnje lubuje, a ßnano by też pschi tym Khrystußowy wostacź chzył, tón ßo ßam sjeba a ßo jara moli, pschetož to dokonjenje wón njenamaka, ale wón to, schtož chze ßebi sdźerżećź, sawěsćże shubi, jeho měr, jeho wjeßelosćź budźetej s wutroby ßo minyćź, a jeho duscha budźe s lubowanym a wuswolenym cžaßnym waschnjom też ßobu ßmjerćži sapadnyćź. Wón schkodu wosmje na ßwojej duschi, haj jeho duscha budźe ßama we wěcźnej ßmjerćži shubjena.

Nětk je twoja wěz, mój pschećelo, rospomnićź, schto chzesch ßebi wuswolićź: pak puschćisch seńske žiwjenje se ßwojim seńskim hrěschnym waschnjom, pak tamne wěcźne žiwjenje, — žiwjenje sa žiwjenje, — pschetož nichtó njemóže dwěmaj knjesomaj ßłužićź. Ssy ty to ßebi hižo junkrócź pschemyßlił? Hdy by runje zyły ßwět dobył, schto by tebi pomhało, kajki wužitk by měł, hdy by twoju duschu, to je, ßebje ßameho pschi tym shubił? A na kajke njehódne, sachodne wězy poddadźa cžlowjekojo husto ßwoju duschu, sa kusk cžělneho wužitka, sa kusk cžesćże, sa wokomik seńskeho lóschta, a tola njeby zyły ßwět wudoßahał, tu schkodu na duschi saßo polěpschowacź, a cžlowśku duschu s cžertowskeje mozy saßo wutorhnyćź. Kak móžesch pak ßo swjeßelićź, hdyž tón Knjes pschi ßwojim pschińdźenju tebi prajićź budźe: Ty ßy twoju duschu dobył! Schto je potom wschitkón kschiž, wschitka nusa a žałosćź? Wschitko je nimo, wschitko je saschło na wěcźne. A wěmy ßnano, hdyž tón Knjes pschińdźe? Dźeń jeho ßudźenja pschińdźe jako paduch w nozy. Teho dla pomyßl ßebi hischćże junkrócź, a rospomń to ßłowo: žiwjenje sa žiwjenje. Hamjeń.

Jurk-Lucźanski.

Romski njewólnik.

(Pokracźowanje.)

To běsche Morgan, druida, to je keltiski wyschschi měschnik, wyßoko cžesćźeny jako najmudrischi w ßwojej domisnje. Jako dźěćźi na ßwojeho nana, tak poßłuchachu wschitzy na jeho rěcźe: „Lubi dźěćźatka“, sapocźa wón, „naschi krjudowarjo ßu naschu krej ronićź widźeli, njech ßo pak jim ženje njeporadźi, so też nasche ßyły wuhladajn. Schtož je wscho srudne na semi, my ßmy to shonili: hórsche na semi njeje, dyžli wotrocźkowstwo. Teho dla skhrobleźe ßo, moji lubi! Žane sdychowanje sadwělowanja njech ßo njeßłyschi, žana ßyłsa njech ßo njewuroni, žane potulaze pohladanje njech njeje ßława sa tutnych hordych a nadutnych Romjanow! Naschi bohojo, jenićźy wěrni, kedźbuja nad ßwojim ludom! Nětdy seskhadźa nam dźeń wumoženja; so njeby tehdy žadyn Kelta tajkeho dnja njedostojny byl!“ Wón pohlada s kasazym wócźkom na ßwojich Keltow; dha wuhlada s dobom Norwu. Wuras ßobuželnosćże snamjenjesche ßo w jeho mjeswocźu, tola jenoź na wokomik; potom sanjeße k njej s milischim hłoßom dyžli prjedy:

„Norwa, ty mějesche mandźelskeho a dwejoch ßynow. Ssu wumrjeli jako rjekojo. Nětkole ßu woni pola bohow wótza a hladaja na naß s mróćźelowcho hrodu, na tebje, hacź ßy ty jich dostojna. Norwa, rjekow dla, kotrychź krej je ßo wuronika w ßwjatym wojowanju, smuź ßo!“

„Chzu spytacź, Morgano!“ wotmolwi wona.

K Arwinej rěcźesche krucźisch a khutnischo: „Hólzo!“ sarěcźa wón, „ßy drje hakle dwanacźelětny hólz; tola se srudobu a s njesbożom budźesch bórsy wotrosćź. Ssy jako hakosa, wottorhnjena wot ßwojeho schtoma. Dopomń ßo na to, so běsche ty nětdy ßwobodny, doniž Romjenjo njepschińdźechu a naschu wótznu semju do wotrocźkowstwa njesputachu, ju rosteptachu a naß do putow spinachu. Dopomń ßo stajnje a wěcźnje na to, a njesabudź, so naß naschi bohojo wußwobodźa, jeli so ßmy teho dostojni Hidźenje a wjecźenje, hólzo, to je twoje namrěćstwo, kotrež ßobu do žiwjenja dostanjesch. Jeli hdy ßobuželnosćź twoju wutrobu seßłabi, dha dopomń ßo na wopomnjecźa ßwojeje młodosćże, a minyłosćź budźe tebje k wjecźenju wubudźićź.“

Kak hłuboko ßo tele ßłowa do Arwinowej wutroby sarychu, wo tym ßwědcźeschtej jeho błyskotatej wocźi, s kotrymaj wón stajnje na Morgana hladasche, jako by chzył s krutym „haj“ na to wotmolwićź. Sdasche ßo, so je stary měschnik hladajźy woměrnił, hdyž běsche ßwoje cžućźa Arwinej takle swnpowjedał. Wospjet sarěcźa Morgan. Tón krócź pak běschtej jenoź ßłowje ßłyschećź: „Budź ßylny!“ Potom posběhny wón ßwoju ruku a pokoži ju žohnowajo Arwinej na hłowu.

Saßo cžepjesche 4. hodźina (dopołdnja w 10 hodźinach). Torhoschćźo sapocźa ßo pscheměnićź. Ludźo pschikhadźachu mjeńschinu a wjaz. Wikowarjowy hłóß kasasche njewólnikam mjelcźećź: wikowanje mějesche ßo sapocźećź. Bojasliwje sćźeźe Norwa ßwojeho ßyna k ßebi. Tón pokoži ßwoju ruku na wutrobu a pohlada na ßwoju macźeŕ W tym móžesche kóždy wscho cžitacź, schtož ma dźěćźo w tak straschnej hodźinje ßwojej macźeri sjewićź. Ludźo, kotsiž běchu ßo na torhoschćźu skhadźowali, běchu pschischli s dźěla na kupowanje, s dźěla běsche jich wcźipnosćź ßem honika. Nětko skhadźowachu ßo k mnohim mjeńschim kupam, a sestupachu ßo k njewólnikam. Wikowarjo khodźachu s kschudom w ruzy tam a ßem, a měrjachu ßo se ßwojim pohladanjom na kupzow. Hdyž běchu ßo dosćź seschli, sapocźa wikowaŕ po hermanskim waschnju ßwoju „žiwu tworu“ kupzam poruczećź. Běsche to wo wjele hórje, hacź w Budyschinje na ßwinjazych wikach.

„Romsźy měschćźenjo!“ sawoła wón, „dwazećźi lět mje snajećźe, a kóždyschkuli cžlowjek wě, so ßym ja stajnje najlěpschu tworu na wiki swjedł. Pohladajćże na mojich ludźi! Hdźe na pschikład nadeńdźećże rjeńscheho cžlowjeka hacź tehole Keltu? Pohladajćże na njeho! A kajke ma wón počźinki! Wón ßo na wscho wusteji, je ßwěrny a ßwědomliwy; to je woprawdźita pacźećka! Kupujćże, lubi ludźo, kupujćże!“ Pschi tym scźahowasche mjeswocźo, a skupy njedocźink hladasche jemu s wocźow. Kak pěkne běchu pornjo jemu khutne Keltiske wobliczа! Hodźina běsche ßo minyła. Nětkyschkuliź njewólnik běsche hižo pschedaty. Nana běchu s tym wot ßyna dźělili, macź běsche pschihla wacź dyrbjała, kak ji dźěćźatko pschedadźa. Wschě tyschnoscźe, kotrež dźěłenje pschewodźuje, běchu tućźi njesbožowni nashonićź dyrbjeli, tola ani sdychnjenja njeběsche ßłyschećź. Njemóžesche ßo macź ßwojich ßylsow dowobaracź, dha stupi ßo khětsje muž psched nju, so njeby Romjanam tónle radostny napohlad popschał. Jedyn po druhim bu pokupowany, a městno běsche nimale wuprójdjene. Wot schtyrzećźoch běchu hischćże dźeßacźo wostali; mjes nimi běsche Norwa se ßwojim hólcźkom a druida Morgan.

Wikowaŕ běsche najlěpscheje myßle. Ssamo nětkotrych s tamnych naměschanych starschich njewólnikow pschedacź, běsche ßo jemu poradźiło. S radoscźu rybowasche ßebi ruzy a hladasche na shromadźenych Romjanow. Wußwobodźeny, kotryž běsche psched tym ßam njewólnik byl, běsche ßo pak wukupił, pak běsche jeho jeho prjedawschi knjes do ßwobody puschćźił, stejesche hižo dlěschi cžaß psched tutym městnje; wobźebje měrjesche ßo na Arwina. Wón wobhlada ßebi jeho wot hłowy hacź k nohomaj, s lěwizy hacź do prawizy, prědku a sady, a rospominasche trasch pódla, kelko mohł na njejo ßadźićź. Lědma běsche wikowaŕ pytnył, so je Arwin kedźbnosćź kupzow wubudźił, hdyž jeho doprědka staji, so bychu wschitzy tehole hólza derje widźećź mohli. S kschudom schwikny jeho nimale ßylnje na ramjo, wußmobodźenemu pschiwołajo: „Niz wěrno, bratsje, tón ßo wam spodoba? Wěrju to lubje rad! Pohladajćże jenoź na njoh', dźeßacź lět je hakle stary, a kóždy ma jeho wěsćże hižo sa 14 lětneho, a rosum ma, praju wam, lěpschi hacź stary. Kupćże jeho, ja wam praju, teho njebudźećże ßo ženje kacź.“

Wußwobodźeny njemóžesche ßo na měsćże rossßudźićź; hischćże khwilu wobhladowasche ßebi Arwina, potom pak ßadźi na njeho s wótrym hłoßom 300 sesterz. Hnydom hibachu ßo też druhy kupzy a bórsy běsche hotowe pscheßadźowanje nastało. „320 sesterz!“ sawoła druhi hłóß; „330“ tsećźi. Tak pscheßadźi jedyn druheho, runje kaź pola naß na pscheßadźowanjach.

Běsche móžno, so njebě ßebi wnßwobodźeny w spocźatku na kup myßlił. Pak wuhladajo, so druhy na njeho ßadźa, powjetschi wón ßwój kupny pjenjes, a bórsy běsche ßebi wikowaŕ wěsty, so wußwobodźeny hólza sa žanu płacźisnu druhemu njepschewostaji. „400 sesterz!“ sawoła skónćźnje wußwobodźeny hněwnje. Wschitzy woněmichu; nichtó wjazy njeßadźi. Po dlěschim cžaßu bu jemu

skónčnje Arwin pschiraženy. Norwa shraba wschě ßwoje mozy, so njeby ßo wot cžuća porasyć dała. Kupz skočži horje na desü, dóńdźe k wulkemu blidu, sa kotrymž senatski sastojnik ßedźesche, kotryž mješesche kup wukonjeć a pjenjesy bracž. Teho dla stejesche tež na blidźe moßaßna waha. Kupz dóńdźe hacž k sastojnikej, a pjenjes w ruzy dźerżo rjekny wón: „Měschćzano, ty ßy ßkyschał, so ßym tehole hólza (— na Arwina pokaźo —) po wschěm prawom sa 400 sesterz kupił, kotrež chzu nětko sapłaćźić. Wotwaž, hacž je tónle pjenjes prawy a dobry!“

S tymle ßkowom cźißny wón pjenjes na wahu. Pjenjes saschćzercża, a schćzerćenje wußłyscho, běsche Norwje, jako by ßo ji saßndźenje k ßmjercźi wosjewiło. Tak dźěleschtaj ßo macž a ßynk. Norwa sblědny, tež Arwin cźepotasche. Stary Morgan běsche na nju kedźbował, a pytnywschi, so je wona hłuboko hnuta, schepny wón ji někotre ßkowćka do wucha. Běsche wón ju saßo na jejnego mandźelskego dopomnił? Běsche ju směrował s wjećenjom wótznych bohow? To wschał njewěmy. Tola wona saßo woměrni a s pschihladowarjow njebě nichtó ani wo tym pytnył, schtož běsche ßo stało. Mjes tym běsche kup wukonjana; wikował wsa hólza sa ruku a dowjedźe jeho tam, hdźež drusy pschedaćźi stejachu.

To wschał sta ßo s tajkej hrubosćźu, so ßamo někotsi pschihladowarjo ßobuźelnosćź sacźuwachu a hrubego cźłowjeka ßylnje poßwarichu. Kak lubje rad by macž ßwojego ßynka hischćze wobjimała! Kak lubje rad by jemu hischćze ras „w božemje“ prajiła! Tolo hruba ßurowosćź běsche dźěćźo s mozu wot macźerje dźěliła, a njeběsche macźeri khwile wostajiła, so mohła ßo se ßynom rossožohnować. To pak sćźini Arwin, hdyž běsche woměrnił. Tehdy sawoła s jaßnym hłoßom na ßwoju macž: „Wostań w božim mjenje, luba macźe, bohojo budźa tebje a mje schkitować! Njerudź ßo, mój ßo saßo widźimoj! Njecham měra měćź, doniž tebje saßo njenadeńdu!“

Potom wobroćźi ßo na Morgana: „Njeměj staroscźe wo mnje, luby Morgano! Ženje njesabudu, schtož ßy mi dźeuża prajił. Chzu ßwojego wótzneho naroda dostojny bycź. Spěwaj pacźerje k wěćźnym boham, kotsiž tebje woßebje rad ßkyscha, so njebychu na naß a na ßwój Keltiski lud sabyli!“

Sdasche ßo, so je stary druida hłuboko hnuty wot tutych jednorych ßkowow ßwojego lubuschka. So by jeho s cźicha pożohnował, posběhny wón ßwoju ruku a wosta dłeschi cźaß tak stejo, njekedźbujo na to, schtož ßo wokoło njeho stawasche. Najskerje sakry wón tak macźeńe wobliczo, kotraž ßo ßylsow wjazy sdźerżećź njemóżesche; ßylsy ßo ji jenož tak po lizomaj ronjachu. Hdyž pak ßo Morganowa ruka saßo pokhili, dha běsche jenož Norwine khntne mjeswoćźo widźećź; ßane snamjo njeßwědćźesche wćźipnym pschitomnym schto běsche w tymle žałostnym wokomiku tale macźeńa wutroba ßwojego ßyna dla wnćźeńpiła.

(Pokraćźowanje.)

Wobras sa wutrobu.

Na pućźowanju w horach stejeschtaj dwaj wyßoko horkach na jenej horje. „Kraßny wobras“ tón jedyn sapoćźa. „Hdźež pohladasch, masch wulkotny wobras. Jedyn je pschezo rjeńschi hacž druhi. To je sawěsćźe wulkotny roshlad.“

„To ßu s wjetscha wobrasy sa woćźko“, pschispomni tón druhi. Tón prěni se spodźiwanjom na njeho hladasche.

„Haj“ tón druhi dale powjedasche, „wone ßu tež wobrasy sa wutrobu. Wutroba dale widźi hacž wóćźko. Schtóž s wutrobu widźećź njemóże, s zyła hischćze prawje njewě, schto widźećź rěka. Wobras sa wutrobu wohladach wećźera wjećźor, jako běch pó cźmje na wopaćźny pućź pschischoł Duź muž s wosom po nahłej dróśy ßrjedź wyßokich jědłow horje jědźesche. Wón pódla wosa dźěsche, kotryž dwě krawje cźehnjeschtej. Ja ßo jeho wopraschach: ßym ja na prawym pućźu do hajnkownje? O ně, luby knjeźe, wotmolwi wón, hdyž wy jow dale dźećźe, pschezo dale wot hajnkownje prjećź pschińdźećźe a ßo ßnano hakle na wokołopućźu sa połdra hodźiny k njej namakaćźe. Wy dyrbićźe ßo so mnu wróćźićź; ja wam prěni pobocźny pućź k hajnkowni pokasam. Mój hromadźe stupachmoj. Waschimaj krawomaj je to stupanje horje na horu łóżo, hacž dele, ja po khwilźy k njemu rjeknych. Ja ßebi myßlił njebych, so móża tele skoćźata na hórkojtych pućźach tak spěschnje stupać. Duź mi wón se ßwojimaj ßwěrnymaj wocźomaj mjes wocźi pohlada a mi běsche, kaž by ßo jaßna ßwětkosćź s jeho wocźow błyschćźiła. Luby knjeźe, praji wón wótsje, to cźini, dokelž domoj dźe. To tej skoćźećźi zyle derje wěstej. Wonej ßo do hródźe wjeßelitej. Te ßkowa mi wutrobu pschemochu, kaž by ßo ßkónćźko pisches cźěmnu mhku dobyło, kotraž běsche ßo njedźele dołho na moju wutrobu lehnyła. Domoj! Domisna! Moja wutroba tam w cźěmnym léßy w tym wokomiknjenju tak daloko hladasche, kaž njebych s wóćźkom wot najwyschscheje hory pschi najjaßnischim wjedrje widźićź móhł. Ja sa wokomik ßobże a měr mojeho dźěćźatstwa saßo wohladach. Mi běsche, kaž by mje Bóh wołał. Mi bu tak stykno, kaž bych hischćze jara daloko hacž k Bohu měł. Ach, wutroba ma jeniczku domisnu a to je pola Boha.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Hłowna ßerbska konferenza shromadźi ßo schtwórtk 3. feb. dopołdnja w 10 hodź. w Marćźinym wustawje k wopomnjeńskej ßwjatocźnosćźi ßwojego njesapomnitego wodźerja knjesa fararja D. Imischa. Nimale wschitzy ßerbsky duchowni běchu ßo seschli. Po wuspěwanju žarowazego khěrluscha praji najprjedy knjes farař Waltař-Wößlinczański lubernu njebocźiczkemu nasch dźak a nasche božemje w tym hnujazym rjanym khěrluschu:

Cźaß pschischoł je, a hodźina je bila,
So saßo w starym Budyschinje je
Sso bratrow liczba ßwěru sjenocźiła
Sa ßwjaty skutk a dźěło wótcźinske.
Ach, jene městno hischćze prósdne hladam,
Schtóž hewak prěni bě, tu dźenßa njej'. —
Hdźe je wón wostał? wotmolwjenje žadam
Wy bratsja, s wutrobu najsrudnischej.

Hacž je psched durjemi? Hacž wonkach cźaka?
Dźi, rncźe witaj nuts joh' bratrowszy! —
Haj — wón je wonkach, nasche wóćźko płaka,
Wón spi na cźichej Božej sahrodszy.
O Imischo! hlaj, twojich bratrow ßyła
— Woßyrocźena — dokelž bjes tebje,
Je dźenßa twoje dla ßo shromadźiła
A praji tebi ßwoje božemje! —

Haj, božemje! Se žałosćźazej trunu
Cźi spěwam tuto ßkowo poßlednje.
Hdźe lubosćź namakamy, twojej runu,
Hdźe ßwěra, pschećźelnosćź kaž twoja kćźe?
Schtó pschichodnje naß k dobrom' sknkkej wita
Kaž ty we pschemožazej lubosćźi?
Schtó radźi, wnćźi, pomha, wodźi, schkita
Kaž ty nasch wótz a wjednik rycźeński?

Wot jeho žiwota ßo cźerstwe rěki
Nam žórlachu po ßkowje sbóżnika.
Schtóž bě a je a da, na wěkow wěki
Sa semju wostanje, sa njebjeßa!
Mój ludo, krajo, zyrkej Jesußowa,
Ty Sserbowstwo, ty dźakna wutroba,
Pój, wusnaj pola Imischowoh' rowa:
Sawěrnje, Boži mnž tu pokoj ma.

Nětk doma je, hdźež dobre skote ßnopy
Do Božich bróżnjow njeßu jandźeljo.
Tu kedźbujmy na jeho ßwěry stopy
A do nich stupajmy najßwěrnischo.
Hdyž jemu klinczał je hłóß Božej' truby
Dha sahoř tebje tón swuk njebjeski,
So by ty ßlubił cźiche ßwjate ßluby —
Sa naschoh' wótza dźak najßwěrnischi.

Nasch pschećźel žiwy je, njech cźische dréma,
Naß dale žohnuje, njech njeréćźi,
A jeho wutroba tu njeje něma,
A jeho duch naß mózuje sahori.
Wy, moji bratsja, Božu mikosćź khwalmy,
Kiž bě nam dała naschoh' Imischa.
Tu dźěkajmy a sajpěwajmy psalmy,
Dóńž sańdźe podróżnik do Ziona. —

Knjes farař Mrósak Budeśćźanski poda nam wobras njebocźiczkeho w jeho njesprózniwej ßwěrnosćźi. Knjes farař Kubiza jeho bohate skutkowanje sa nasche kschesćźijanske towarstwa a zyrkwinske ßwjedźenje wusběhowasche, a prěni starschi ßerbskeho homiletiskeho seminara knjes farař dr. Rencź dowjedźe naß do Hodźijskeho

seminara, pod wodźenjom jeho wótza Imischa. Knjes farař ryczeř Jakub pschisamkną s rjanymi hnujazymi słowami žiwy wobras naschcho Imischa jako wodźerja konferenzy, kaž wón tak rjez słoty rjeczas w ruzy dźerži, kotrehož stawy žu lubi serbšzy sastojnjzy bratšja. S thěrlnschowej schtuczku žo swjatoczność skónczi. (Wo dalschim wuradźenju pschichodnje).

— Sanđźenu pónđźelu swjeczesche sławny žyn nascheho serbskeho luda, knjes justizny radźiczel Mósak Kłožopólski w Lubiju swój polstalětny sastojnski jubilej. Se wschěch stron dostachu žo jemu sbožopschecza na tym jubilejskim dnju a nasch serbski lud je też w wutrobje tutón swjedźeń žobu swjecził. W swojej njewustawazej njesprózniwosczi je wón hižo jako młodźenz dźěkał sa nasch serbski lud. Wón je w lěcze 1839 s naschim njebo Imischom serbske gymnasialne towarstwo „soc. Slav. Bud." sakožił a běsche prěni starschi tutcho ważnego towarstwa, s kotrehož je bohate žohnowanje žo wuliwało do wutrobow młodych gymnasiastow, kotsiž žu posdźisco se žohnowanjom mjes Sserbami skutkowali. Czim bóle wobžarujemy, so tole towarstwo wjazy njewobsteji a so njemóžemy swojemu sakožerjej žame swoje sbožopschecze wuprajicź.

— K lětu smějemy 400lětny narodny dźeń Katharinу s Bora, Lutheroweje mandźelskeje, pschetož wona žo 29. januara 1499 jako dźowka Hanža s Bora a jeho mandźelskeje Katharinу rodź. s Houbitz w Lippendorfje pola Kyricza narodźi. Hacźrunje je narodny dźeń Lutheroweje mandźelskeje pschezo snaty, běsche tola njewěstosczą wo nim, hdźe je žo wona narodźiła. Hakle pched krótkim je žo poradźiło, se starych pižmow w Draždźanskim hłownym statnym archivje mjenowanu wješ Lippendorf sa jejnu narodnu wješ dopokasacź.

— Sserbszy wuczerjo pobrachuja! to je to sdychowanje, kotrež nam wutrobu hnuje a tale nusa bóle a bóle pschibjera. Hdyž je žo dotalny Bórkczanski wuczeř sa zyrkwinskeho wuczerja do Hucźiny pschežydlił, pschińdźe na jeho město k. Petrik, druhi Hucźinjanski wuczeř — a druhe Hucźinjanske město dyrbi njewobžadźene wostacź, dokelž nichtó njeje, kiž by je sastał. Dale je žo knjes Mudra s Myschez do Worzyna powołał a na jeho město pschińdźe dotalny Wulko-Wjelkowski druhi wuczeř knjes Rausendorf — a Wulko-Wjelkowske druhe město dyrbi wuprósdnjene wostacź. Też Koteczanske druhe město njeje wobžadźene, dokelž je knjes Kruschwiza do Hrodźischcza na město k. Lehnerta, kiž je žo do Noweje Wžy nad Sprewju pschežydlił, podał. To je tola wulka nusa! Duž smy też lubych starschich wutrobnje napominali, so bychu swojich wobdarjenych žynow na seminar dali, a my wschitzy wěsce njedoczakliwje woczakujemy, kajki wuspěch směja samolwjeni młodźenzojo pschi lětuschim pschijimanskim pruhowanju na krajnostawnym seminarje w Budyschinje. Pschetož hdyž žo wjazy młodźenzow tam njepschijimuje, hacž je žo to w pozłednich lětach stało, dyrbimy s czežkej wutrobu pschichodej napscheczíwo hladacź. Wěsta wěz wschak je, so maja žo naschi serbszy wuczerjo w naschich serbskich schulach bóle prózowacź, hacž němszy wuczerjo, a so žebi tón abo druhi na to myžli, so by žebi wěz, žo do Němzow pschežydliwschi, polóžił. Tuž pak też my jako Sserbja naschim serbskim wuczerjam pokažmy, so my jich žwěrnosć žebi ważimy a so žmy jim dźakowni, so woni to czežke dźěło w naschich serbskich schulach njesprózniwje radźi dokonjeja, žwěrni žwojej maczěrnej rěczi a ludej. A to sjawnje jim sjewicź mamy nětko runje najlěpschu skladnosć, hdyž žo dary sběraja sa wudowy a žyroty naschich serbskich wuczerjow, kotsiž buchn se žwojeho žwěrneho prózowanja na naschich serbskich dźěczoch sahe wotwołani. Dźakowni žwojim serbskim wuczerjam skladujeze žwoje dary sa nasch serbski krala Albertowy fond!

— Na khěžorowym narodnym dnju je stary wojak w Eltwillu, hdyž móže žo s zyła wo rjanej žmjerczi rěczecź, rjanu žmjercź namakał. Wón běsche runje pokny sahorjenja mjes žwojimi towarschemi, s kotrymiž běsche wonka na bitwischczu stejał, žwjedźenśku rěcź na khěžora dźerżał, jako wot Božeje ruczki sajaty, morwy žo do rukow žwojich towarschow, swjesy. Towarstwo prjedawschich wojakow běsche žo 26. wulkeho róžka k žwjedźenju khěžorowcho narodnego dnja seschło, a tam mějesche tón žwěrny a lubowany wojak Otto Mewis, towarstwowy pižmawjedźeř, žlawu na khěžora wunjesecź. Wo nim móže žo sawěsce też prajicź, kaž wo wojaku na bitwischczu, so je sa žwojeho khěžora wumrjeł.

— Stara snata wěz je, so je město Wrótžław khětro židowske město, ale so žo měschczanske sastupjerstwo žame sa to žwědomliwje stara, so žo na wschěch schulach, niz jenož ludowych, ale też na wyschschich schulach židowska nabožina sjawnje židowskim wuczomzam wuczi, je tola psche wschu měru w naschim kschesczijanskim stacze. To je też pschecźiwo sakonju, kotryž wuczbu židowskeje nabožiny wot sjawnego sastaranja wusamkuje. To je sažo dopokasmo, kak žo židźi tam naduwaju, hdźez maja móz w rukomaj.

Něschto k rospominanju.

Melanchton by prajił: Troje pobrachuje człowjekej, mjenujzy sapoczatk, žrjedźisna a kónz, — pschetož nasch narod je njeczisty, nasche žiwjenje wopaczne a nascha žmjercź straschna. Pschecźiwo tym tsjóm bracham je Jesuž 3 žrědki nakožił: Sswój narod, žwoje žiwjenje, žwoje wumrjeczę; mjenujzy jeho narod je naž požwjecził, jeho žiwjenje je prawidło nascheho žiwjenja, a jeho žmjercź je naschu žmjercź morika.

* * *

Nascha wěra runa žo w žrudobje tuteje czažnosczę rybje, kotraž je w žokmach njeměrneho morja žiwa, ale žo wot nich ani njerosbije ani žo w nich njetepi.

Sakski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 301 hr 73 np. Dale žu skladowali:
kk. měschczan Sommer w Budyschinje 1 hr.; pschs njemjenowaneho s Bónjez 3 hr. 50 np, a to: N. N. s Bónjez 3 hr. a N. N s N. 5 np.; psches g. p. Sodana we Lusku 2 hr. 50 np., a to: hajnik Neumann a A. Hennersdorf po 1 hr. a Gruhl 50 np.; psches g. p. Pjecha w Porschizach 33 hr. 70 np., a to: ryczerkubleř Zimmermann a Tempel po 3 hr., G. Bjenada, schewz, A. Bjenada, O. Hämisch, A Barth, J. Kaschpor, E. Lindner, A. Sommer, P. Wróbl, J Wicźas II, R. Teutscher, B. Ssmola, A. Redo, E. Kubiza, A. Hantusch, A. Guda, Bartusch, Lidka Handrikez, A. Kriedel, kóždy po 50 np., farař Krygař 6 hr., wuczeř Hancźka 5 hr, Pětr Bogt, J. A. Kästner, Pětr Krawz (Schneider), J Simon, J. Hantusch, kóždy po 30 np., H. Wicźasowa, H. Toppe, J. Betig, J Rychtař, A. Michalk II, H. Ryczeř, A. Taffelt, kóždy po 20 np., J. Wicźas I, a M swud Wünschowa po 40 np., H. Hejtmank 1 hr. 50 np, Marja swud. Ackermannowa 1 hr. a H. Pjech 2 hr; psches g. p. Kalicha w Bělczezach 8 hr. 75 np., a to: kubleř Kalich 2 hr., pjekař Wolf, Spótka, Lorenz. Weikert, Bjenada, Pentzig, J Lukasch, njemjenowany, J. Zyž a Nowak, kóždy po 50 np., korczmař Schuster 60 np., Měrczink, Jakubusch a Wyrgacź, kóždy po 30 np., Hólcź 25 np.; psches g. p. Penthera we Wujezku pola Wósporka 4 hr.; a to: J Pentzer, A. Pentzer a A. Bensch, kóždy po 1 hr., H. Krawz (Schneider) 30 np., A. Preusker 20 np., H. Wicźas we Wósporku 50 np.; psches g. p. Poltera w Kortnizy 5 hr. 10 np., a to: J. Polter 1 hr. 50 np, H Krawz (Schneider) a J. Wróbl (Sperling) po 50 np, J Scholta a E. Hocker po 1 hr., H. Hennersdorf a J. Rosa po 30 np; psches g. p. Ducźmana w Hrodźischczu 39 hr. 80 np., a to: farař Mrósak 10 hr., zyrk. wuczeř Sarjenk 5 hr., Ducźman, Frieda, hajnik Uhras, žiwnosczeř Krawz (Schneider), Bellman, wnmjenkař Wehser, piwarz Bonffée a pschekupz Kastner, kóždy po 1 hr., rěznik Krawz (Schneider), khlamař Redo, J. Rößel, kowař Pěnchta, rymař Schubert, žiwnosczeř Jensch, žiwnosczeř Měrsch, žiwnosczeř Khěžor, rěznik Rek, paleř Straube a nózny strażnik Krawz (Schneider), kóždy po 50 np, khlamař Pawlik 1 hr. 50 np., schewz Barcź 20 np., betnař Pawlik a tyscheř Pawlik, kóždy po 30 np., ryczerkubleřiki najenk B. Günther 6 hr., wuczěř Arnoscht Kruschwiza 3 hr.; Jan Albinus w Jenkezach 1 hr.; psches g. p. Kucźanka s Trupjanskeje gmejnskeje pokładniny 10 hr., psches g. p. Bräuera s Hodźija s Bóžerjezami 33 hr. 50 np.; a to: kaplan Kschižan 10 hr., zyrk. wuczeř Kozor 4 hr, wuczeř Panach, swud Mrójowa, Th. Mrós, swud. Kschižanowa, kóždy po 2 hr., swud. Hanzyna, swudowjena Eignerowa, A Rencź. A. Voigt, Hana Hankez, Lena Kralez; bratraj Wróblaj, A Pětschka a K. Pětschka, wobaj s Bóžeriz, kóždy po 1 hr., A. Blank, schewz Hättasch E. Wehner a Pětr Kozor, kóždy po 50 np., A. Hättasch 30 np. a Pětr Kozor 20 np; psches g. p. Kschižana w Prěczezach 7 hr., a to: Kschižan a Raza po 2 hr, Mros, Wöisle a Jordan po 1 hr.; kubleř Zur w Delnim Wunjowje 3 hr., psches g. p. Neumanna w Mnischonżu s Mal. Bobolzami 3 hr. 25 np., a to: Polank, swud. Lischzyna, A Hillmann a M. Weikert, kóždy po 50 np., M. Rjeczka 1 hr. a H. Budař 25 np. psches redakziju „Kath Póžla" czo. 5, Marja Jeschkowa s Konjez 5 hr. 75 np.; psches g. p. Michela w Pschiwczizach 11 hr., a to: Latki, njesnaty a njemjenowany po 1 hr., Próska a Mjerwa po 2 hr., Granich, dwójzy njesnaty a Urban po 50 np., Schmidt a Wicźas po 1 hr. 50 np.; psches g. p. Mäßlinga w Hornjej Hórzy 2 hr., a to: Halka 1 hr., Bartko a Wjenka po 50 np.; psches g. p. Fiedlerja w Dobranezach 3 hr., a to: Fiedler, swud. Garbarjowa a Zyž, kóždy po 1 hr.; psches g. p. Gödana w Kraczezach 1 hr. 20 np., a to: Pětr Scheřy 20 np., tubler Krawz a žiwnosczeř Krawz po 50 np.; na poždźenju jubilejnego wubjerka dwaj žobustawaj po 20 hr., = 40 hr.
— Hromadze 520 hr. 78 np.

Mjena daricźelow a jich darow žo posdźisco wožebje wocźisczę a žo kralej pschepodadźa.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenske žyroty:
Bukeczanske mižionske towarstwo . . . . . 18 hr. — np.

W mjenje wbohich žyrotow wutrobny dźak praji

J. Gólcź, farař.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Czisczź a nakład Ssmolerjez knihicźisczeźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 6.
6. feb.

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Sexageſima.

Luk. 8, 4—15.

Cžeho dla pomha prědowanje tak mało?

Ludźo, kotſiž ke mſchi njekhodźa, ßo huſto ſ tym wurěcžuja, ſo ke mſchi khodźenje mało pomha, a ſo cźi, kiž ke mſchi khodźa, tež najlěpſchi njejßu. Schto chzemy k temu prajicź? Najprjedy njech ßo kóždy ßam ſa ßo ſtara a ßo ßudźenja woſtaji. S druha: Bohu žel je woprawdźe tak, ſo wſchelazy kſcheſcźenjo cžiſcźe podarmo ke mſchi khodźa, a ſo je wſcho prědowanje ſa nich ſhubjena próza. Kak to pſchińdźe, praji nam Jeſuß w naſchim dźenßniſchim ſcźenju. Kak pſchińdźe, ſo prědowanje tak mało pomha?

1. Někotre padźe pſchi pucźu. Jeſuß pſchiruna ßwoje ßłowo ſe ßymjenjom, prědarja ſe ßyjerjom a cžłowſku wutrobu ſ rolu. Někotra wutroba pak, kotraž běſche prjedy płódna ſemja, je ßo twjerdźe ſteptanemu pucźej runa ſcžiniła. Sswět je tak rjez tak dołho horkach wokoło teptał, ſo ßymjo ßłowa Božeho wjazy nuts njepſchińdźe, ale horkach ležo woſtanje, a ßo teho dla bórſy roſtepze abo wot ptacžkow ſežerje. Myßlene je na tajkich, kotſiž wſchak prědowanje ßłyſcha a khwilu w zyrkwi ßydaja, ale jich wutroby ßu pſche jara rosprósſchene, ſwjeŕſchne, ſabucźiwe, ſo bychu něſchto ſkhowałe. Mnohe njenuſne blady, nowoſcźe a rosprósſchenja w ßwěcźe, jich lohkomyßlnoſcź hiſchcźe to ßwoje dopomhaja, ſo jim prědowanje niczo njepomha, a ßłowo bjes płoda woſtanje. — Dyrbi-li ßo twjerdźe ſteptana ſemja pſchi pucźu płódna ſcžinicź, potom dyrbi ßo ſtacź, ſchtož rólnik cžini. Wón wobhrodźuje rolu, ſo njeby nichtó pſches nju běhał. Wobhrodźcźe ßwoje wutroby, wy rosprósſcheni ke mſchi khodźerjo ſ wobhrodźenjom nutrnoſcźe, cžińcźe płót wokoło, ſo njebychu wjazy hrajiſchcźo ſa wſchitko móžne było. Pſchihotujcźe ßo we wutrobje, prjedy hacž dawacźe Bohu ſ wami rěcžecź, ſaßuńcźe ryhel waſchej hubje! Cžłowſka wutroba njeßmě torhoſchcźo bycź, ale dom modlitwy, cźicha ſemja, do kotrejež ßymjo Božeho ßłowa ßo dobywa.

2. Někotre padźe na ſkału. Tam wſchak je nilka ßmuha ſemje, ale ſpody twjerda ſkała. Kaž khětſje tež w ſemi, ſa mału khwilu ſhrětej, ßymjo ſeſkhadźa, a khwilu rjany, ſeleny napohlad poſkicźa, runje tak khětſje wuſkhnje młode ßymjo, dokelž korjenje dale puſchcźicź njemóže, a ßłónczko jo ſe ßwojimi ßmudźazymi pruhami ſpali. Myßlene je na khětſje ſahorjene a cžucźiwe duſche, kotrež ßo na prědowanju radźi natwarja a najlěpſche pſchedewſacźa ßebi pſchedwoſmu. Móžno tež, ſo jich ſwonkowne žiwjenje nadźijomny kſcheſcźijanſki ſacźiſchcź doſtawa. A tola runje tajzy cžucźiwi ludźo ßu huſto najtwjerdſche kamjenje, hdyž ßo wo to jedna, dobre pſchedewſacźe do ſkutka ſtajicź, hdyž je nuſne, wolu ſłamacź a ſtaru, wopacžnu wutrobu pſcheměnicź. Kaž dołho pak ßo khrobłoſcź a ßamowola njeſlemitej, padnje Bože ßłowo na ſkału, hdźež ßo ſakorjenicź njemóže. S teho pſchińdźe, ſo woni khwilu kſcheſcźijanſke žiwjenje ſwonkownje ßobu cžinja, a potom ßo ſaßo wotlakuja, njech je, dokelž ßo wußměſchenja njewěrjazych boja, abo njech je, ſo ßebi na dobre dny myßla a ſrudoba ßo jim woſtudźi,

abo njech je, so ßo jim to spodobacź njecha. — Dyrbi-li skłojta semja płódna być, dyrbi ßo skała rosbicź. Kaź bnr na ßwojej roli, dyrbi kscheſcźijan na ßwojej wutrobje dźełacź, a ßebi lubicź dacź, hdyž chze Bóh wutrobu ſ płuhom horja wobdźełacź, ſ hamorom pokutneho prědowanja smjehcźicź. Najlěpſche te prědowanja njejßu, kotrež naß khwilu ſwjeßela, ale te, kotrež naschu wutrobu pſchemněnjeja a polěpſchuja. Najwjetſcha khwalba, kotraž je ßo hdy prědarjej dostała, je ta, kotruž něhdy Ludwik XIV. ßwojemu dwórſkemu prědarjej wupraji: Ja ßym wſchelakich wulkich rěcźnikow w mojej khapałzy ßłyſchał, a běch pſchezo ßam ſe ßobu ſpokojom; hdyž pak waß ßłyſchu, ßym kóždy króćź ßam ſe ßobu njeſpokojom.

3. Někotre padźe do cźernjow, a cźernje roſcźechu ßobu a sadußychu jo. To je ſrudne naſhonjenje, ſo kſcheſcźijanſke źiwjenje, kotrež w někotrym roſcźeſche a pſchibywaſche, ßo ſaßo w ßwojim roswiwanju sadźěwa, ßo ſaßo podcźiſchcźa a morjeſche pſches cźernje, to rěka pſches ſtaroſcźe, bohatſtwo, źadoſcźe źiwjenja. — Dyrbi-li ßo cźernjojta semja płódna ſcźinicź, wot teho pſchede wſchěm wotwißnje, ſo ßebi kſcheſcźijan roſjaßni, ſo njemóźe dwěmaj knjeſomaj ßłužicź, niz njerjad a dobre ßymjo hromadźe w ßebi měcź. Sſłuženje mammonej podtłóćźuje ßłuženje Bohu, ßwětna luboſcź luboſcź k Bohu, pſchetoź ſchtóź ßwět ma, w tym njeje ta luboſcź teho Wótza.

Tak pſchińdźe, ſo ßłowo Boźe wjazy płoda njenjeße, a ſo prědowanje tak mało pomha. Někotre padźe pſchi puczu, někotre na ſkału, někotre do cźernjow. Chzemy my teho dla ſaſtacź prědowacź? Ně — my dale to dobre ßymjo wußywamy. Cźeho dla? S prěnja: wona je też dobra semja — to ßu cźi, kotſiź Boźe ßłowo ßłyſcha a jo wobarnuja w dobrej pěknej wutrobje a ſchinjeßu płody w ſczěrpliwoſcźi. A ſ druha: też njepłódne móźa ßo płódne ſcźinicź. My ßmy wohladali role polne cźernjow a wóſtow, na kotrychź kamjenjow dla njeroſcźeſche. Někotre lěta poſdźiſcho běchu najrjeńſche źitne pola. Cźłowſka wutroba je też rola. Schtó chzył na jeje polěpſchenju ſadwělowacź? Ale to praſchenje budź kóždemu k pruhowanju:

Rola je drje ſchtworaka;
Kajka twoja wutroba?

Romſki njewólnik.

(Pokracźowanje.)

II.

Do ßwobody wupuſchcźeny njeběſche hółza ßam ſa ßebje kupił, ale ſa teho knjeſa, pola kotrehož ßłużeſche. K njemu jeho też na měſcźe dowjedźe. Běſche to Korvinus, patriźiſki (ſejmjanſki) cźłowjek ſtareho rodu, kotryž běſche hakle pſched někotrymi lětami dwaj milionaj namrěł, wot kotrejuž pak dźenja ledma hiſchcźe pokojju mějeſche. Sswój dom mějeſche wón na Źóliuſkej hórzy; tón běſche wſchudźom ſnaty pſches ßwoju kraßnoſcź. Tam běſche ſemja ſe ßněhběłym marmorom pokadźena, a ſtołpy běchu ſ drohotneje bronzy; ßwjecźatka ſ běłokoſcźe debjachu wſchě ſtwy; pódła běſche kuparnja ſ drohotneho kamjenja natwarjena. W prěnim poſchodźe njeběſche mjenje, dyžli ſchtyri jědźernjow pódła ßebje; tele běchu po ſchtyri lětnych cźaßach pomjenowane a po nich wuhotowane. Tam ſtejachu drohotne blida, ſtółcźki błyſkotachu ßo ſe ſłotom a ßłěborom, na ſcźěnach wißachu drohotne, wuměłźy wuſchite płachty ſ Perſiſkeje; hłowacźki běchu ſ lebjedźowym moſchkom wutykane a ſ babelonſkej źidu poczěhnjene.

Hdyž běſchtaj tu wobaj dóſchkoj, ſaſwoni Arwinowy pſchewodźeř ſa ßłěborny ſwóncźk. Wrótnik ßo runje njepſchekhwata, ſo by cźakazymaj wotewrił, a ſo by ßo hółza wuwopraſchował.

„Něćko chzu tebje k Kartagiſkemu dowjeſcź“, měnjeſche pſchewodźeř.

Tónle Kartagſki běſche w prjedawſchich cźaßach ſ pſchekupzom był, a běſche nimale wſchě nabrjożne krajiny pſchepuczował. Teho dla ſnajeſche też mnohe rěcźe. Něhdy běchu jeho ſajeli a ſa njewólnika do Roma pſchiwjedli. Jeho dóńſt njeběſche runje hórſi; wón ſaſtawaſche w Korwinowym domje ſaſtojnſtwo tokmacźerja, dokelž běchu mjeß Korwinowymi 500 njewólnikami nimale wſchě narody ſaſtupjene. Jemu ßo Arwin pſchepoda, ſo by wot njeho ßwoje nowe pſchißłuſchnoſcźe naſhonił. Wón powita hółza nimale pſcheczelniwje, a woprascha ßo jeho, hacź je ßnano hiźo něhdźe ßłużił a hacź wón ßwoje pſchißłuſchnoſcźe ſnaje.

„Ssym w kraju doma“, wotmolwi Arwin, „hdźež je kóźdy cźłowjek ßwobodny!“

„Aha, lubſchi wnjko, ty ßy wěſcźe ßym tamnych Keltow, kotſiź ßo nicźeho druheho njeboja, hacź teho, ſo mohłe njebeßa hromadu padnyćź! Ja pak chzył tebi ſ dobrej radu radźicź, ſo chzył ty pſchichodnje niz jenoź ßo tehole bojecź, ale też njeßmilneho ſchuda! Wopomń ßebi ſ woprědka tole, ſchtoź je ſa tebje hłowna wěź: Njewólnik njeje wjazy cźłowjek, ale jenoź wěź, ſ kotrejž móźe knjeſ ſapoczećź, ſchtoź a kaź ßo jemu ſpodoba. Wón móźe jeho k ßwojemu roswjeßelenju ſ ſchudom pſcheſchwikacź dacź, wón móźe jeho ſłónzowacź dacź, wón móźe jeho też, kaź je ßo to hakle wóndano w Romje ſtało, ßwojim rybam do hata cźißnuycź, ſo bychu ßo ſ tajkim njewólnikom nażyćźłe.“

Pſchi tajkich rěcźach ßo wbohemu Arwinej ſezny a wón ßo ſtyſkniwje woprascha: „Cźimi naſch knjeſ to też tak?“

„Nó“, wotmolwi jemu Kartag, „ſłóſtniwy wſchak Korwin runje njeje; jeho njewólnizy maja ßo ſ wjetſcha derje pſchi nim; ſ wjetſcha też nima cźaßa, jo by ßo wo nje poſtarał. Ty budźejſch ßo ſawěſcźe dźiwacź, kak jednorje běchu Keltojo źiwi pornjo tajkemu wobebnemu knjeſej w Romje. Naſch knjeſ na pſchikład źadyn dźeń do pſchipołdnja w 12 hodź. njeſtanje. Hdyž je ßo ſłóncźnje ſe ßwojeho łěhwa poſběhnył, dha dyrbja jeho njewólnizy wożebnje ſhotowacź, jemu brodu ſe źelezkom ßmudźicź, jemu liza rybowacź a hubje molowacź. To wſcho traje hacź něhdźe do 5 hodźin. Sa tónle cźaß je jich 150 njewólnikow wokoło njeho poſtakało, wot kotrychź na kóźdy ßwoje wożebite ſaſtojnſtwo. Bliźe wjeczora wotjědźe ſ wojom, abo wujěcha něhdźe k ßwojemu wjeßelu. Pósdny wjeczor pak ma pſchi hoſcźinach ßedźecź a ſchkliczki lißacź, a hacź do pósdnej nozy nażadźnje ßo ſ pićźom. Tak minje ßo jedyn dźeń kaź druhi. Něćko pak pój, hółcźe, to tu ſteju a ſ tobu bachtam! Pój jeroź, chzu tebje do twojeho noweho kraleſtwa dowjeſcź. Nadeńdźeſch twoje dźěło w mojim domje, ſmjeſch dohladowarſtwo nad woſami!“ To prajiwſchi, dowjedźe hółza do woſownje.

„Hlej, tu ßu ſchtyrikoleßate woſy; tajke twaricź, ßu Romjeujo wot twojich krajanow nawukli. Tele woſy ßu ſa njewólnikow. S tymile krytymi woſami pak jědźi naſch knjeſ w deſchcźikojtym cźaßu. S tymile dwěkoleßatymi pak, na kotrychź ßo ßłěboro a běłokóſcź mjerwitej, wujědźe wón wſchědnje wjeczor. Tu ßu też noßydła! Kak wobſhożeny chzył być, hdyž bych ſa lěto jenoź telko dostał, ſchtoź tajke noßydła płacźa.“

S woſownje dóńdźeſchtaj do hródźe, ſ lawu pleſtrowanej. Rjane marmorowe korta wuhladawſchi, njemóźeſche ßo hółz doſcź wudźiwacź. S zyła by tu mohł w źidźanych ſtupnczłach khodźicź, tak cźiſte tu wſcho běſche. Poł ſta najrjeńſchich mułow a ſchěſcź dźeßacź kraßnych koni tu ſtejeſche.

„Cźemu dha trjeba naſch knjeſ telko ſkotu?“ woprascha ßo Arwin bojaſliwje.

„Mule ſapſchahnu ßo do woſow ſa njewólnikow; naſch knjeſ njewujědźe hinak, ßhiba ſo jeho wulka cźyjóda njewólnikow pſchewodźinje. Konje ßu ſa tych ſ jeho pſchewodźeřſtwa, kotſiź pſched nim abo pódla njeho jěchaja. To dyrbjał wohladacź, hdyž ßo tajſi woßebny knjeſ pſchiwjeſy! To ßebi ſawěſcźe pomyßlisch, ſo zyła kohorta (połk) pſchihanja. Něćko ſnajeſch měſtno, hdźež pſchichodnje ßwoje dźěło ſmějeſch. Njech ßo tebi tu ſtajnje derje wjedźe; ty ßo mi ſpodobaſch, hółcźe!“

Něćko dóńdźeſchtaj k wjſchſchemu dohladowarjej nad njewólnikami. Jemu mějeſche ßo Arwin pſchedſtajicź; pſchetoź tón mějeſche jemu wſchědnje dźěło woßebje pſchipokaſacź. Běſche to kruty, ale tola pſcheczelniwy cźłowjek. Wón rěcźeſche nimale to ßame, ſchtoź běſche Arwin hiźo wot Kartaga ſhonił; jenoź tole wón hiſchcźe dorěcźa: „Jene radźu tebi: njerěcź źenje, hdyž naſch knjeſ to ßłyſchećź mohł! Doniž łacźanſzy njemóźeſch, njeßmě wot tebje ani ßłowcźka ßłyſchećź, hewak mohło ſo tebi ſrudnje ſeńcź.

Nasch knjes je hordy, tón ani ßkowčka se ßwojimi njewólnikami njerěčži. Hdyž ma nějchto kafacz, dha stanje ßo to se snamjenjemi, abo wón napische ßwoju wolu na tafličku. To ßebi spomjatkuj! Hdyž chzesch wjedzecz, schto masch wschěnje sa dźěło, dha pschińdź do pschedhthěje. Tu nadeńdźesch na wulkim kopjenje wschitke twoje dźěła napißane.

Tak běsche Arwin se wschěm rosjaßnjeny.

Wscho, schtož Keltisfi młodźenz nětko wuhlada, běsche jemu dospołnje nowe. To běsche tež derje sa njeho; tak ßo jemu mjenje hórko wo maczer stysfische. Haj, druhdy ßdasche ßo, kaž by ju do zyła sabył. Tola to běsche jemu njemóžno, wschako ju wutrobnje lubowasche. Arwin běsche drje hižo zyły tydźeń w domje ßwojeho knjesa, tola wohladał jeho hischcze njeběsche. Wón běsche wczipny na tón wokomik, hdyž budźe jeho wuhladacz. Junu rano ßo jemu jeho pschecze dopjelni. Pschewodźany wot cźrjódy ßlěnylisarjow a pschißłodźerjow, kotřiž ßo wot njeho žiwjachu, dźěsche Korwin pśches ßwój dom. S nim dźěsche pohanjki měsznik wójnskeho pschiboha Marßa. Piskarjo wotewrichu cźah, a druhy piskarjo słónczichu jón. Drohotny purpurowy płaschcz kryesche Korwinowe stawy. Jeho włoßy wonjachu s najwobežnischimi wolijemi, a jeho ruzy debjachu najdrósche spinki. Dobre wonjenja wot spaleneho wyrucha napjelnjachu wschě rumnosćze, kotreż mějesche hordy Romjan pscheńcz. Tak běchu tehdy bohacźi Romjenjo žiwi. Hórje njeběsche pschi dworach asiatischi kralow a nóznarjow było, hacz runjez ßu cźi ßwojich ßłaboscźow a njepózcźiwoscźow dla snacźi.

(Pokracźowanje.)

Wjeßele a frudoba po Bojej radźe.

Wschěnje wjeß'le, frudoba
Wotmenja ßo we žiwjenju,
Boźa rada wótzowsła
Wjedźe wschitko k pscheměnjenju,
Pschinjeße dźenß' ßylsyczku,
Jutsje dźesch saß' k wjeßelu.

Dźenß ßo jaßne pokaja,
Jutsje ßo saß' w cźěmnym wodźisch,
Dźenß' ßy potmy poroka,
Jutsje saßo w khwalbje khodźisch,
Tak tón Knjes naß wodźi tu
We tym wschěnym žiwjenju.

Wschěnje bliže k tónzej dźe
Wscho, schtož na ßwěcźe ßo stanje,
Njech je frudźba, wjeßele,
Njech ßo khwalba, porok stanje:
Wschitko, schtož Bóh postaji
K powuczenju ßłużi cźi.

Teho dla, schtož pósłał jo
Bóh tón Knjes cźi na tej semi,
Sa to jemu dźakuj ßo
S zyłej duschu pschezo rjenje,
Pschetož wón wě najlěpje
Wscho, schtož tebi k sbożu dźe.

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Hłowna konferenza ßerbskich duchownych mějesche w ßwojim wurjadnym poßedźenju, kotreż ßo 3. małeho róžka wotmě, ßebi najprjedy nowého pschedßydu na město ßwojeho dotalneho wodźerja njebo farara D. Imischa wusvolicz. Jenohłóßnje ßo knjes farar rycźer Jakub-Njeßwacźidliski wusvoli. Jako město pschedßyda, kotryž běsche dotal nasch wodźer byl, postaji ßo teho runja jenohłóßnje knjes farar Mrójak-Budeścźanski. Hdyž tež ważnischich wuradźenjow njemějachmy, ßebi wschelake w bratrowskim smyßlenju rospominachmy. S wutrobnej radosćju ßkyschachmy, jo je knjes pschedßyda naschu należnosćz dla pschijecźa młodych Sserbow na jeminar dowujednał, a so móżemy, da-li Bóh, s lěpschej nadźiju do pschichoda hladacz. Bóh tón Knjes kładź ßwoje bohate žohnowanje na dalische skutkowanje nascheje ßerbskeje konferenzy!

— Rospółkała je ßo 8. rosprawa wo Marcźinym wustawje w Budyschinje. W njej cźitamy ßwjedźeńsku narěcz knjesa tajneho zyrkwinskeho radźiczela Kellera, a rosprawu wo Marcźinym wustawje, kotruž je hischcze se snatej ßwědomliwoscźu podał nasch luby, njesapomnity Imisch. Wón běsche tak kjez wótz tuteho žohnowaneho wustawa; pschetož wón je tón cźeßki skutk pschewjedł, so je ßo po prawom s małym ßrědłami tónle twar dokonjał, a wón je ßo tež sa to prózował, so je ßo hižo wulki dźěł dokha na tym twarjenju wotpłacźił. Duž tež w tym domje jeho mjeno w trajnym, dźakownym wopomnjecźu sawostanje. Wodźenje Marcźineho wustawa je ßo podało do rukow wulźy cźeßcźeneho tajneho zyrkwinskeho radźiczela Kellera. Wón nětko, dokelž ßo jutry bliža, duchownym sćěhowaze napominanje, tónle žohnowany wustaw poruczejo, rosdawa, kotreż lubym starschim w tej myßli sjewimy, so bychu ßwoje dźowki do teho wustawu dawali: „Dokelž ßo cźaß konfirmazyje pschibližuje, je wjele starschich pscheď to praschenje stajene, hdźe bychu ßwoje dźowki dali, so bychu ßo sa ßwoje posdźische powołanje wudospołnjale, a se wschěm tym wuhotowale, schtož trjebaja, so bychu hospodarstwo sastacz mohłe. Tule służbu chze Marcźiny wustaw w Budyschinje, kotryž hižo wjele lět w žohnowanym skutkowanju steji, a wob léto wjadzy hacz 50 holczkow pschiwosmje, wotrosćazej žónskej młodźinje wopokafacz.“ Duž lubi Sserbja! njekomdźcźe ßo, so byschcze wsche dźowki tam pschipowjedźili, pschetož te próšdne měsna ßu bórsy wobßadźene, a potom dyrbicze cźakacz, dokelž móże ßo jenož wěsta liczba pschijecz. Hdyž chzecze něschto bližsche shonicz, wam wasch knjes duchowny rosjaßnjenje poda, abo lěpje je, so ßo ßami, hdyž do Budyschina pschińdźecze, do Marcźineho wustawa podacze. Pschedstejaza diakoniša wam tam wsche dokładnje rosjaßni.

— Se wschěch tónzow nascheho wótzneho kraja ßłyschimy, tak ßo wschudźom bohate wustajenja k cźeßcźi krala Alberta pschihotuja. Wulka woporniwosćz wschudźom sjewi tu wulku lubosćz, kotruž ma nasch kral we wutrobach ßwojich poddanow. A mohło to pola naß Sserbow hinak bycz? Jow njemóże žadyn Sserb, kotryž ßo jako Sserb cźuje, wrócźo wostacz, a hdyž je ßnano tam a jow jedyn, kotryž je ßo wot schcźuwarjow narěcźecz dał, so je ßo wotlakował a žanego dara dał njeje, tón ßo nadźijomnje hischcze w prawym cźaßu dopomni. Hdyž je ßnano hižo wo wßy hromadźene, ßo jenotliwe dary pola gmejnskeho pschedstejicźerja hischcze pschiwosmu, abo wy móżecze je też ßobotu pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje wotedacz. Duž dopomúcźe ßo hischcze w prawym cźaßu. Schtož pak nasche ważnej wězy napischeczíwo rěcźi, schkodźi zykej cźeßcźi ßerbskeho luda. To prajcźe tym pschißłodźerjam, a nadźijomnje budźe jim potom hańba, so ßu cźeßcź nascheho luda podrywali.

— Knjes schulski radźicźel Schütza je ßo nětko do Budyschina pscheßydlił a měsćno njebocźicźkeho knjesa Rabizy nastupił. Bóh daj, so by dołho se žohnowanjom mjes nami skutkowacz mohł, so njeby tak khětrje žane pscheměnjenje pschischło, kaž nětko dwójzy sa ßobu po ßmjercźi knjesa schulskeho radźicźela Wilda a Rabizy. Schtož nasche ßerbske schule nastupa, móżemy w dobrej nadźiji bycz, dokelž wón nasche ßerbske schule hižo s teho cźaßa snaje, so běsche schulski inspektor w Kamjenzu.

— W Sorabiku, w ßerbskim wotdźěle Łużiskeho prědarskeho towarstwa ßaßo rjane žiwjenje kćěje. Tam młodźenzojo ßaßo ßwěru dźěłaja w ßwojej macźernej rěcźi. Sorabikum steji w tu khwilu pod wodźenjom knjesa stud. theol. Wicźasa s Khwacźiz.

W mužazym rcźe hanjaze ßłowa — Dźěcźaze modlitwy, hdyž dźe do rowa.

Snata wucźba je w sozialdemokratiskim programje: „wěra je privatna wěz.“ So to niczo druhe njerěka hacz tak wjele: „wěra je sa naß njewuschna wěz a w pschichodnym stacźe žaneho ruma nima“ móże kóżdy dźeń ßłyschecz, kotryž s tymi ludźicźkami wobthddźuje; psched krótkim dźě hakle jedyn s nich w ludowej shromadźisnje praji: „so je hischcze wjele tajkich ludźi, kotřiž to hischcze wěrja (so je stary Bóh hischcze žiwy a knjeźi, to pschińdźe wot nascheho stata s tymi wschelakimi stantami.“ Snano jeho woni tola hischcze sesnaja, so ßo wón njeda sa ßměch měcz. Jich wodźer Bebel je junkrócz to wosnamjenjaze ßłowo wuprajił: „Hdyž je jedyn Bóh, potom ßmy my sjebani.“ A my hischcze *nashonimy*, schtó budźe prěni zojacz: blidał Bebel abo wón, nasch Bóh, do kotrehož Bebel a jeho pschiwißowarjo wěricz njechadźa.

Septembra 1890, tak wołsadna diakoniša s Kaiserwerta powjeda, pschińdźe žona k mni a proschesche mje wo žakbu sa ßwojeho cźeßkotkoreho muža. Jako ßo sa mjenom praschach, ßo mi

praji, so tam ßama khodźicź njetrjebam, dokelž je khory ſ cźěłkom a ſ duſchu sozialdemokrata a jenož ſ hanjazymi ßłowami wo zyrkwi a Božim ßłowje powjeda. Pſchi tym wſchěm mějach ſa ßwoju pſchiſßłuſchnoſcź ſa tym khorym pohladacź. Jako tam prěni króćz pſchińdźech, mi ta ßona praji: „Mój muž něto runje ſpi; wón pak ßo na waſchim wopycźe ani ſmjeſßelicź njebudźe, ale wón budźe jeho njeměrneho cźinicź. Wſchitko, ſchtož na ſtaru pſchiwěru dopomina, je jemu w najhłubſchej duſchi napſchecźiwne.“ Pſchi wſchěm tajſim wotpokaſanju buch pſchi ßwojim druhim wopycźe pſchijata. Jako jeho na te wěcźne źorło luboſcźe pokaſach a proſchach, ſo chzył ßo tam wobroćicź, wotmolwi wón: „Jeno ſo bych to ſamóhł!“ To běſche ßwětko do cźěmnoſcźe. Kak ßo ta diakoniſßa wjeßeleſche, ſo běſche tu ſ najmjenſcha ſadanje po ſboźu. Tola jako chzyſche wona po duchowneho pośłacź, bu wona ſ króttka a krućze wotpokaſana. Cźim pilniſcho wona jeho wapytowaſche, ſo by jeho, cźim bóle wón ſłabnyſche, cźim ſwěrniſcho hladała a pſchi tym ſłowcźko wo luboſcźi Božej ßobu ſaſchcźěpiła. A hlaj — twjerda wutroba ßo ſmjehcźi. Wón, kiž běſche w ſtrowych dnjach modlitwu ſa dźěcźazu a njerofomu wußměſchał, pytaſche něthole ßłowa, ſo by ßwoju wutrobu pſched Bohom połóžił. Wón wſchak namała jenož hiſchcźe lubu jednoru dźěcźazu modlitwu, kotruž běſche jeho macź wucźiła a kotruž běſche tak dołho ſazpiwał.

Bóry wón wumrje. Pſchewodźany wot wulkeje ſkły ſozialdemokratow, kotſiž běchu ſ cźerwjenymi rożemi pytcheni bu wón k rowej njeſeny. Kajſi běſche to rosdźěł bjes jeho połednjej modlitwu a tej połednjej ſemſkej cźeſću, kotraž ßo ſnem doſta.

Kak wjele jeho towarſchow budźa ßebi hiſchcźe junu ſadacź, ßwoje w ßmjercźi ſběhnjenej ruzy k połedujemu ſdychowanju modlitwy ßebi ſtyknycź; kak wjele budźe ßo jich hańbowacź na ſańdźene a ſhubjene ßiwjenje wróćo hladacź. Tón wot nich hanjeny Bóh je tola dźiwny muž, kotryž bu hižo ſ cźiſćeje druhimi ludźimi w ßwětnej hiſtoriji a ßwětnym ßudźenju hotowy a wón je mózmych na ßmjertne łożo cźiſłnył, ſo na hanjenje a wußměſchenje ſabychu. Nam pak njech hiſtorija k roſpominanju dawa to ßłowo napominanja Romſk. 11, 22: „Wohladaj tu dobroćiwnoſcź a ßurowoſcź Božu; tu ßurowoſcź wſchak nad tymi, kotſiž ßu panyli; tu dobroćiwnoſcź pak nad tebi, jeli ſo pſchi dobroćiwnoſcźi woſtanjeſch; hewak budźeſch też ty porubany.“

Luboſcź.

W Rußowſkej ſteji pſchi dróhy jednoty pomnik jako ſtołp ſ tym napißmom: Nichtó nima wjetſcheje luboſcźe, hacź ſo wón ßwoje ßiwjenje woſtaji ſa ßwojich pſchecźelow. Tón pomnik ma hnujacu hiſtoriju: ßwójba w tamnej krajinje pućźowaſche, jako na dobo cźiźóba wjelkow na nju pſchińdźe. Piſtole ßo wutſćelichu, ale to nicźo njepomhaſche. Jedyn kóń po druhim bu dźiwnym ſwěrjatam woprowany, ale tu doſcź njemęchachu. Ziwjenje tych ludźi běſche w najwjetſchim ſtraſche; duž ßo ſwěrny ßłużobnik mjeſ kreſłacźne ſwěrjata cźiźnu a ßylnje do nich bijeſche, ſłónczńje pak bu wopor jich wótrych ſubow; jeho knježa pak buchu wułkhowani. Tón pomnik woſnamjenja to měſtno, hdźež ßo poſdźiſcho jeho koſcźe namakachu, a khwali dopomnjecźe teho ßłużobnika, kotruž běſche hacź do ßmjercźe ßwěrny był. Tak khwala te ſchćiże na naſchich pohrzebniſchcźach luboſcź Khryſtußowu, kiž je ßo naß wſchitkich ßłużobnik a wumożnik ſcźinił pſches ßwoju wopornu ßmjercź ſa naß.

Njeſapomń na Jeſußa.

Njeſapomń na Jeſußa!
Kiž tebje ßwěrnje horzo lubuje,
Kiž tebi k lěpſchemu ßam do ßmjercźe ßo podał je,
Kiž ßo cźi ßłubi, haj ßam njebjo tebi wotewrja,
Njeſapomń na Jeſußa!

Njeſapomń na Jeſußa!
Kiž ty ßy jemu ßwěrnoſcź pſchiſßahał,
Joh' njeſrudź a też njewopuſchcź! Je tebje lubował,
Wón je twój Bóh, twój troſchcź a ßwjate ßwětko,
Njeſapomń na Jeſußa! ſkryćźiſna,

Njeſapomń na Jeſußa!
Dźerž pſchezo k jeho ßłowu wobſtajnje.
W nim jeho maſch. Wón je te ßwjate wrota njebjeſke,
Cźi pokaże, tam hladaſch do joh' ßwjatoh' woblicźa
Njeſapomń na Jeſußa!

Njeſapomń na Jeſußa!
Sso dopomń pſchezo twojej' ſchćźenizy,
Dźi pſchezo njebojaſny ſa njoh' mózny do bitwy
A wndźerž wobſtajny, hacź ſtama ßo cźi wutroba,
Njeſapomń na Jeſußa!

Njeſapomń na Jeſußa!
Pſchińdź huſto k jeho ßwjatej wjecźeri,
So wón cźe poßylni, cźe źiwi a też wokſchewi:
Wón wěcźne źorło je, kiž tebje ſ moſchtom napowja,
Njeſapomń na Jeſußa!

Njeſapomń na Jeſußa!
Hdyž druhy jeho ſaßo wopuſchcźa
A khodźa ſe ßwětom po hrěſchnych haßach wjeßela.
Jom' woſtań ßwěrny pak, cźi dawa ßwoje njebjeßa,
Njeſapomń na Jeſußa!

Ernſt Helaß.

Něſchto k roſpominanju.

Też pokracźowanje! Sdźěłanoſcź, ſdźěłanoſcź! tak khyſchiſch w ßwěcźe trubicź, a tale ſdźěłanoſcź wſchudźom khſcźeſćijanſtwu napſchecźiwo ſtupi. Je pak to pokracźowanje, kotrež ßo wot waß, wy ßwětnje ſmyßleni, wułkhwaluja, ſo chzecźe wy roſtlinu wot korjenja wottorhnycź.

* * *

Ambroſius praji: „Khryſtußowa khudoba je moje herbſtwo.“

Sserbſki jubilejny krala Albertowy ſond.

Dotal nahromadźene: 520 hr. 78 np. Dale ßu ſkładowali:
kk. dwórſki radźicźel Jakub w Draždźanach 20 hr, jedyn hobuſtaw jubilejneho wubjerka druhi pſchinoſcźk 15 hr., kantor em. Bartko w Budyſchinje 5 hr., Budyſki pjerjeſkłbar 21 np.; kubler Albert w Jeſchizach 1 hr.; pſches g. p. Wróbla w Łětonju 3 hr. 50 np.; a to: Jak. Simon 50 np., Rychtarjowa 25 np., Schołta 30 np., Měto 1 hr. 50 np. a Wróbl 1 hr, pſches g. p. ſ Bojßwez 5 hr. 50 np.; a to: A. Ryćźěr, G. Lorenz, J. Ryćźěr, A. Banach a J. Krjenz, kóżdy po 1 hr, a ſwud. Lorenzowa 50 np., pſches g. p. ſ Wulkich Dełßez 6 hr. 95 np.; a to: dźěłacźeſ Kral, cźěßła Gruhl a Pjar, kóżdy po 30 np., ſwud. Wicźaſowa, Handrij Lorenz, J. Gódan, M. Kruſchwiza, A. Loka, rěſnik Rachlowz; Tr. Gruhl, A. Kótwiza, kóżdy po 50 np., mjnał Jurak 1 hr. a pſchehłjeźijcźeſ Freyſchlag 80 np., pſches g. p. ſ Małych Dełßez 1 hr. 55 np., a to: łorczmał Ramſch 75 np., źiwnoſcźeſ Wjela 50 np., ſkałał Brěſowſki 30 np, pſches g. p. ſ Lejna p. Budeſtez 3 hr., a to: łorczmał Marſchner a wułkoſahrodnik Bębrach po 50 np., ſwud. kubl. Schuſterowa a żeleźniſki dohładowar Zawta po 1 hr.; pſches g. p. ſe Skanez 1 hr. 50 np., a to: g. p. Bamſch 1 hr. a Pětr Krujaz 50 np., pſches g. p. ſ Banez 3 hr., a to: kubler Wanak 1 hr a g. p. Jurſch 2 hr., pſches g. p. ſ Wadez 11 hr.; a to: Kłoß, Wjela a Schołta po 2 hr., Wünſcha, Henſch a Pfuhl po 1 hr., Lelanz 60 np, Matthes 50 np., Kopacź 30 np., Lelanſki 40 np., Steglich 20 np., pſches g. p. ſ Minakala 7 hr; a to: ſaraſ Ssykora 5 hr., kowar Tieźa 2 hr., pſches g. p. ſ Bohowa p. Njeßwacźibła 2 hr. 50 np.; a to: Stiller, Wjenka, Piwarź a Jordan ſ Krójnzy po 50 np., Mjechełk, Huſchmann a Kobanja po 20 np., Wojnar 30 np., pſches g. p. ſ Pěſtez 1 hr.; a to: J. Ryćźěr a Matka po 50 np., pſches g. p. ſ Banez 1 hr. 40 np., a to: Weitzmann, Winkler, Měrſch a Schołta po 20 np., Kapłeł a Warnacź po 10 np., Hełaß 40 np., pſches g. p. ſ Trjebeńź 2 hr., a to: Bernhard a Kſchiźan po 1 hr., pſches g. p. ſe Sdźarkow 70 np.; a to: Nedo a Kubjenz po 20 np., Pjerach a Barcź po 15 np., pſches redakźiju „Kath. Pośłła“ cźo. 6, wucźeł Hajna w Konjezach 2 hr. — Hromadźe 614 hr. 59 np.

Mjena darićźelow a jich darow ßo poſdźiſcho woßebje wocźiſćeja a ßo kralej pſchepodadźa.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer**, pokładnik.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ßyroty:

Hobrak ſ Budeſtez	1 hr.	— np.
S Klukſchanſkeje woßady:		
Wudowa Schüzena w Klukſchu	1 „	— „
Janezyna „ „	1 „	— „
N. N. „ „	1 „	— „
Dreßlerka w Cźelchowje	1 „	— „
Hromadźe:	5 hr.	— np.

W mjenje wbohich ßyrotow wutrobny dźak praji

J. Gółcź, faraſ.

Samolwity redaktor: faraſ Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čiśło 8.
20. feb.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu łobotu w Ssmolerjej knihiczišćeźerni w Budyschinje a ju tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Estomihi.

Jan. 11, 49. 50.

„Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema a wschitko budźe dokonjane, schtož pišane je psches prorokow wot człowiskeho ćyna“, tak rjekuje tón Knjes w dźenźnischim sćenju k swojim wučźomnikam. A ćy-li ty wučźomnik teho Knjesa, je też tuto słowo k tebi prajene. S twojim Knjesom dyrbisch ty horje hicź do Jerusalema, so by ty jeho ćźerpjenje a wumrjećźe widźił, a to wschitko prawje hłuboko w swojej wutrobje saćźuł. A ty pónźdźesch horje do Jerusalema se swojim sbóźnikom, hdyź ty na te prědowanja swjateho póstneho ćźasa s nutrnosćźu poślúchasch, pschetoź tute prědowanja budźa ćźe psches Khrystuśowe ćźerpjenje dowjesćź hacź na horn Golgatha pod Khrystuśowy kschiź. Ćźi dwanaćźo tamne słowa swojeho Knjesa tehdom hischćźe njerosymichu. Ale schtož běśćźe Jesuś swojim wučźomnikam do prědka prajił, to poćźa ju w Jerusalemje s mozu dopjelnjećź. Wyschschi měschnizy a farisejsźy su pschećźiwo njemu, a to woźebje teho dla, dokelź tón zyły źidowski lud ju jemu pschiwobroćźi. Woni njewjedźa schto ćźinićź, so bychu tutemu człowjekej s Nazaretha hubu satykali. A jako woni teho dla radu składowachu, wustupi Kaiphas, kiź to źame léto wyschschi měschnik běśćźe, a dźeśćźe k nim: wy nićźo njewěśćźe, ani njerosymićźe też nićźo; lěpje nam je, so jedyn człowjek wumrje sa lud, dyźli so by zyły lud sahinuł. Kajka ćźertowśka slósćź ju w tutych słowach wupraji! Kaiphas ma jenoź wotmyślenje na to, so by Jesuśa na najlósćźe waschnje saniećźił, njech by po prawdźe abo po njeprawdźe było. Ale to słowo, kotreź s Kaiphaśoweho rta słyschachmy, je tola spodźiwne słowo. Wobhladajmy źebi jo, a pósnajemy, so je wono rjane wěschćźenje na Khrystuśowu śmjercź, a schtož ju w tutym słowje wupraji, to je Boźa rada a Boźa wola wot wěćźnosćźe źem była. Bóh w swojej lubosćźi nochźysćźe, so by człowśki lud shubjeny był; a so by jón wumohł, le wón też pschi źebi we wótźowśkim śmilenju prajił: „Lěpje je, so mój jeniećźki narodźeny śyn wumrje sa człowśki lud, dyźli so by zyły lud sahinuł.“ O kak dźiwnje Bóh wschitko wodźi. Też śli ludźo dyrbja, hacź runjećź to njewjedźa ani nochźedźa, husto Bohu do rukow dźěłacź a Boźu radu dokonjećź pomhacź. Kaiphas je slě myślił, ale Bóh je derje myślił. Knjeźa składuja hromadźe radu pschećźiwo temu Knjesu — ale tón, kiź w njebeśćźach bydli, śměje ju jim, (Pź. 2, 2. 4.) a wuwjedźe wschitko derje po swojim spodobanju. Kaiphaśowa rada drje bě w swojim ćźasu dokonjana: Jesuś drje bu morjeny — ale Jesuś njebě psches śmjercź saniećźeny, a wschitkón jeho skutk njeběśćźe wutupjeny, kaź běchu ju Kaiphas a jeho towaśchojo nadźeli, ně, runje psches swoju śmjercź bě Jesuś Khrystuś człowjekam to dokonjał, schtož trjebachu: wumożenje wot wschitkich hrěchow a wujednanje s Bohom, źiwjenje a sbóźnosćź, a runje tón schćźižowany Khrystuś bu posćźiśćźo to prědowanje, s kotrymź ćźi póśli teho evangeliona pśćźed ludźimi wustupichu. O njepohórschuj ju na Kaiphaśa a jeho towaśchow, pscheźwostaj jich radu a jich skutk Boźemu śudej, ale hladaj ty

jeniczjy na to, so by w Khrystußowym kschižu namakał a měł twojeje dusche sboże. Chzesch-li to, dha dźi s tym Knjesom ßobu horje do Jerusalema, stuj pod jeho kschiž a sačuwaj w ßwojej wutrobje jeho cźerpjenje a wumrjecźe. Hamjeń. Unger-Lejnjanski.

Romski njewólnik.

(Pokračožowanje.)

Kóžde ranje wočakowachu w Korwinowej pschedstwi někotre sta ludźi. Proscherjo to runje njeběchu, a tola jim hinak narjez njemóžesch. Běchu to ludźo, kotrychž Korwin s wjetscha seźiwi, sa kotrychž dórtki s jeho blida padachu. Kóždy s nich dosta wschědnje ßwoje 5 kwadranßy, je to po naschich pjenjesach něhdźe 1 hriwna. „Ale sa čźo to?“ mohł ßo woprashecź. Dźěkachu dha woni sa njeho? To runje niz. Woni mějachu druhe pschiklušchnoicźe wukonjecź. Běsche w Romje někajke wysoke sastojnstwo wuprósdnjene, dha khoßowachu woni sa ßwojeho dobroczerja. Pomysłlisch ßebi, so mějesche tehdy kóždy bohačźk wjetschu liczbu tajkich klijentow, kaž tajkom ludej narjeknychu, dha móžesch tak někak sapschijecź, kelko tajkich njebočźinkow tehdomnischi Rom hospodowasche. Dóndźe Korwin do pschedstwy, dha čźitasche jemu njewólnik s wjetscheje tafle mjena tych lěnikow, kotrychž mějesche wón seźiwicź. Schtóž s nich ßwoje mjeno wußłyscha, kłonjesche ßo bjes wscheho komdźenja hacź na semju.

Husczišcho hacź w pschedstwi móžesche Korwina na „Forumje“ (na torhoschczu) wohladacź, hdźež ßo romski wosobny ßwět we wěstych hodźinach wukhodźowasche. Tu spytasche jedyn druheho s woßebnosczu a drohotnej pychu pschekhwatacź. Wjeczor a husto doscź tež zyku nóz měsesche tónle lud hosczinu, pschi kotrychž tajka woßebnoscź knjeźesche, so ßebi ju woprawdźe wumysłlicź njemóžesch. Woßebje běsche Korwinowe blido wuwołane a ßkawjene, dokelž ßo tam najlěpsche lisanki nanoschowachu. Teho dla njepobrachowachu jemu ßenje hosczo a ßlěnylisarjo, kotsiž ßo s nim wujědowachu a ßo jemu husto doscź sa thribjetom ßmějachu. Prěnjeho warjerja, běsche to tež njewólnik, běsche ßebi Korwin sa 33,000 hriwnow kupił. Prjedy běsche tón druhemu bohačźkej w Romje, s mjenom Apizius, ßłužił. Tutón tež s pjenjesami browjesche a nahladny pjenjes sa tajkich wustaji, kotsiž wjedźachu nowe jědźe waricź. Warjer, Korwinej pschedaty, běsche ßebi Apiziowu hudu woßebje dobycź wjedźał; teho dla běsche tón jemu, hacź runjež běsche to pscheczźiwo wschemu waschnju czaßa, něhdy ßłěborny wěnz na kłowu siajił a jemu darił.

Arwin běsche w spočatku wot tajkeje pychi a tajkeho błyschczenja wschón pschezłapnjeny, tola khwalicź njemóžesche tajkele žiwjenje Romjanow. Wón sazpiwasche tajke mjehke žiwjenje, tajku pychu, tajke swonkowne błyschczenje. Kak husto spominasche na ßwojeho nana a na ßwojeho bratra! Kajke postawy běschtaj taj bykoj! Kak jednorje a tola kak spokojnje běschtaj taj ßo žiwikoj. Bórsy spominasche tež sažo bóle a bóle na ßwoju macź. Nadźesche ßo, so ßo bórsy s njej wohlada. Kak pał běsche to móžno, hdyž wón ani njewjedźesche, hdźe wona je? Kak mohł ßo něhdźe sa njej woprashowacź, hdyž kaczanjsy rěczecź njemóžesche! Tu rěcź dyrbjesche wón nawuknycź! — —

Rad ßo jemu njechasche tule rěcź nawuknycź; běsche to tola rěcź ßwojich podtkóczowarjow. Tola luboscź wschitko pschewinje a płodźi wutrajnoscź. Chzysche ßo wón tola se ßwojej maczerju sažo widźecź, a to móžesche ßo jenož stacź, hdyž móžesche ßam kaczanjsy rěczecź. S wutrajnosczu a pilnosczu wužiwasche wón wschě składnosczе, hdźež móžesche něschto nawuknycź, a hižo sa někotre měßazy frosymjesche mnoho a móžeiche ßo s domjazymi trochu doręczecź. To běsche sa njeho wulke wjeßele. Tola něschto jemu hišcźe pobrachowasche: trěbny czaß, so by ßo sa maczerju naprashowacź mohł. Wschako ßkłuschesche zyły dźeń jeho knjesej; sa njeho njewosta niczo wysche.

Tak minychu ßo někotre měßazy, tola ßwoju macź njeběsche hišcźe wohladał, njeběsche tež wo njej niczo słyšił. Na jene dobo sta ßo něschto, so Arwin zyle druhe wotpohlady dosta. Pšched wjeczorom ßedźesche Arwin, ßebi płowu do rukow saprěwschi, na wosowninym prjosy.

Sšnano woßjetowasche to, schtož běsche dźenßa we kaczanskim nawuknył; ßnano pschebywasche se ßwojimi mußłemi pschi ßwojej maczeri. Na dobo nasta na dworje někajka wokańza, kaž běsche tajka s porědka ßłyschecź, dokelž ßo wschitzy nahladowarja bojachu. Wczipny posběže Arwin ßwoju płowu, ßo roshladuje, kajku pschiczinu ma tale wokańza. Zyła czrjódа njewólnikow pschiběža s dwora a khwatachu do domskeho, hdźež knjes bydlesche. Wo ßrjedź czrjódy wuhlada won ßobunjewólnika, potomka Sserbow s baltiskeho pobrjoha. Jeho cźesczesche dla jeho pilnosczе a slutniwosczе. Sdasche ßo, so běsche tónle Sserb płowna woßoba zykeje czrjódy. Arwin dźěsche s nimi a woprasche ßo, schto ßo tu ma.

„Sserbski njewólnik dostanje dźenßa ßwobodu!“ wotmolwichu jemu.

„Njewólnik dostanje ßwobodu?“ Arwin rosdźěrasche hubu, na wschěch njewěromnje hladajo.

„Dostanje njewólnik tež ßwobodu?“

„O haj, hdyž tak sapocźnje, jako tón, dha je to hižo móžno. Hlaj, bratsiko, tsi lěta je wón sa dwejoch dźěłał, žaneho kroschka pschenjechał a wschitko hromadźał. Dźenßa ma 6000 sesterz hromadźe. Telko je ßebi knjes sa jeho ßwobodu žadał, hacź runjež je sa njeho jenož 4000 płacził. S nimi je ßo wukupił. Pój jenož ßobu, tu je něschto widźecź!“

Njewólnik wsa Arwina pod pažu, a tón dźěsche bjeswólnje ßobu.

„Potajkim, njewólnik móže ßo wukupicź, jeli so ma wjele pjenjes!“ tale myßł sary ßo jako nowa pruha nadźije do Arwinoweje wutroby.

Bórsy běchu w Korwinowej najwjetschej jstwi. Tu ßedźesche sa rjanym blidom Korwin a pódla njeho stejesche „prätor“. Njewólnizy ßo rosdźělichu a młody Sserb pschistupi k blidu. Se ßwjatocźnej dostojnosczu postanywschi, pokoži knjes ruku na njewólnikowu płowu, (pjenjesy běsche wón hižo prjedy dostał), a dźesche: „Chzu, so by tónle njewólnik ßwobodny był, a so by wsche prawa romskeho měschczana dostał a wužiwał.“ —

Prätor, w ruzy walcźk prucźikow jako snamjo ßwojeho dostojnstwa dźerżo, schwikny s nimi trójzy młodeho Sserba a sawoła potom: „Ty ßy ßwobodny!“

Mózne juskanje sotkinczа pisches jstwu, hacź runjež knjes trochu pokhmurjeny hladasche. Hišcźe woßjet sarěcźa Korwin nětczischemu ßwobodnemu měschczanej, jeho s waha s kjeschkom klepnywschi: „Dopomń ßo stajnje, so masch mje jako mój prjedawschi njewólnik seźiwicź, jeli ßym shubjeny a wokhudźeny człowjek, a měł ßnano njenje dyžli ty.“

To ßkyschawschi woteńdźichu njewólnizy se jstwy. Nowemu ßwobodnemu měschczanej běsche dowolene, so ßwojim prjedawschim towarscham w někajkej winarni wjeßeku hodźinku wuhotowa. To ßo też sta. Tónle podawk pokaja Arwina na zyle nowe pucźe. Tutón wjeczor saßedźi ßo wón nimale dokho na prjosy ßwojeje wosowinje. Hacź dotal běsche jeniczku žadoscź měł: so by ßwoju lubu macź saßo wohladał, so mohł ßo s njej nad ßurowym dóntu njewólnistwa wupłakacź, so mohł ßo s njej wo drohej domisnje rosręczowacź, so mohł ßo pschi njej směrowacź. Něko pał ßwěcźesche jemu nowa hwězka nadźije! wjedźische, so móže ßo njewólnik do ßwobody wukupicź. To běsche jeho krute pschedewjacźe, ßebje a ßwoju macź wukupicź. Pjenjesy sažłužicź, wjele pjenjes sažłužicź, běsche něko jeho pschecźe. Hižo na druhe ranje staji wón to do skutka. Arwin wopokasa we wschěm rosßudźenosczu a wutrajnoscź. Njewólnizy dostachu wjele a derje k jědźi Cźeho dla? Wotmolwjenje na to ßmy hižo prjedy dostali. Arwin běsche na slutniwosczu swucźeny, teho dla pscheda dźěl ßwojeho wobjeda tajkim, kotsiž běchu płódnischi dyžli wón. Dale dźěłasche wón sa tajkich, kotsiž radscho czasto lěnika pažechu; lóscht a luboscź k dźěłu jemu ruku spěschnischtej. Wjeczor posłże dźěłasche hischcźe brónje, kajkež jeho lud mějesche. Tajke běchu Romjanam s wjetscha njesnate, a teho dla nadeńdźe Arwin też stajnje dobrych kupzow. Wscho to njeßesche jemu pjenjesy.

Sso wě, s hobrskimi krocźelemi ßo wón ßwojemu nadawkej njebližesche; tola Arwin běsche ješcźpliwy. Wón wjedźische se ßwojeho wótzneho kraja, so chze žokóž dobru khwilu khwilu měcź, prjedy hacź s njej mózny dub narosczе. Wón drje dale sa ßwojej maczerju pytasche, tola hacź dotal podarmo; też dyrbjesche ßo na czaß tajkeho pytanja wóstajicź. Korwin wučźeże mjenujzy s Roma wou na wßy, a to na ßwoju rjanu wjeßnu thěju w Bajach. S najmjenšcha na czaß běsche pschenjechazeho Romskeho žiwjenja ßyty. Něhdy, hdyž běsche ranje woßebje rjenje sesłkhadźało, pschebyßli ßo Korwin na wßy. Njewólnizy njeßechu knjesa na woßebje

rjanych nožydlach. Sa nimi dźěšče dołhi rynk pschewodźerjow. So njetrjebali w korčmach saftacź, dha běchu tam a ńem khěžki natwarjene, hdźež mójeśče ńebi wołkabnjeny Romjan wschelake wołschewjeńki porjedźicź. Wokoło wjeczora pschińdźechu do wjeńneho doma, kotryž mójeśče ńo ś tamnym romśkim hrodom khróble měricź.

S wopręda běśče ńo Arwin na tele pscheměnjenje hněwał; tola sa nękotre dny běśče wón hižo druheho měnjenja. Na wńu běśče Korwin na jednotnśe źiwjenje nusowany, a tehо bla trjebaśče mjenje pośćuźenja. Arwin běśče tu sahrodnika nadeschok, pola kotrehož ńebi něchtośchkuźiź sałkužićź mójeśče, a bórsy ńo dohlada, so jeho sałkužene kroschki hladajźu rostu. Dokelž Arwin ś njekhabkazej wutrajnośću pjenjeńy ńebi sałkužićź chźyśče, dha pytaśče a khodźeśče tež stajnje ś dźěłom. Wón njeměješče a njepopśchešče ńebi źenje khwile, so by ńo ś druhimi rosręčźował abo so by ńo na pryślach ńwojich ńobunjewólnikow wobdźělił. To běśče też wina, so ńo wón se źanym ś nich blíže njeśeńu, abo ś nim stowaršćeńy běśče, a Arwin njeměješče też źane pożadanje sa tajśim śnajomśtwom. Nadźija, so ńam ńebje a ńwoju macź do ńwobody wukupi, běśče jeho stajna a najlubścha pschewodźerka. Jeho pak mějachu wschitźy rady, haj woni jeho cześćachu, dokelž ńebi pilnośćź a kruta wola pola druhich stajnje pocześćowanje dobudźetej.

(Pokračźowanje.)

Lutherowy row.

18. februara je śmjertny dźeń doktora Marćźina Luthera. Na tym dnju wumrje wón w lěće 1546 w Eiślebenje, hdźež běśče ńo też něhdy narodźił. A hdyž sałło tón dźeń pschińdźe, ńo my rad na teho wulkeho muża dopomnimy, kotremuž mamy ńo tak jara dźakowacź.

My ńmy wěśće wschitźy w śchuli nawukli, so bu Lutherowe cźěło po pschikaśni Sakśkeho kurwjerśka do Witenberga pschinjeńene a tam w hrodowej źyrkwi khowane. Duž ńo wulke sdźiwanje śbudźi, jako ńo ta powjedanja rośnjeśe, so je Lutherowy row próśdny, abo so tam ś źyła njeje w hrodownej źyrkwi we Witenbergu. Sso powjedaśche, so je ńo w śchmalkaldiśkej wójnje cźěło śe ńwojeho wotpocźinka wsało, so by hanjenjam njepscheczelow wukhowane było. Hušto běśče ta powjedanja hižo ńłyśchećź była. Duž ńo dźiwacź njetrjebamy, so ńo wona w lěće 1883, w tym wopomnjeńśkim lěće, kotryž ńo wschudźom w evangelśkich krajach wulkotnje ńwjećźeśche, ś nowa śta. S pißmow, wołebje ś Bugenhagenowch, ńo to sa wopacźne dopokasa; ale pokńe je ta powjedanja tola hakle wotmjelknućź dyrbjała wot teho cźaśa, so w februarje lěta 1892 ńo Lutherowy row wocźini. — Nětko evangelśke śchześćijanśtwo wschudźom wě: cźěło naśchego wulkeho reformatora wotpocźuje w ńwojim rowje w hrodowej źyrkwi we Witenbergu.

W pomjenowanym lěće 31. oktobra dyrbjeśche ńo ponowjena hrodowa źyrkej pośwjećźićź. Nękotremu mjes nami je hišćeźe wjeśele hibanje, kotreź evangelśkich śchześćijanow śapśchimmy, derje w pomjatku. Wołebje wulke běśče wone we Witenbergu ńamym, a hakle prawje mózne běśče hibanje mjes twarźami ńamymi. Dwěmaj ś nich tamna powjedanja měra njewośtaji; wonaj chźyśchtaj a dyrbjeśchtaj wěśtośćź měćź.

Wot lěta 1886, hdyž běchu pokora metra hłuboko ryli a pytali, njeběśče ńo nicźo wjaźu śpytało, twar źyrkwje běśče wschitke mozy a myńłe na ńo cźahnył. Tón wjeł, w kotrymž Melanchtonowy kaśchćź śtejeśche, běśče drje ńo namakał, tola niź pytany Lutherowy row. Wobej dźě dyrbjeśchtej śpody śtareho mońaśneho pomnika bycź.

Na tym ńamym měśtnje, hdźež běchu podarmo pytali, śapocźachu śpomnjećej mużej ś nowa ryćź 14. februara 1892. Wonaj ńo kondźićź njeńmědźeśchtaj ś ńwojim pytanjom, pschetož płeśtr běśče hižo w źyrkwi kładźeny; wśyśe jenoź ńiśchćźe běśče wopomnjeńśkej tafli Lutheroweho a Melanchtonoweho rowa na jeju měśtno śtajićź. Taj mużaj ńebi myńłeśchtaj: Chźemy na próśdny row tafłu śtajićź? S najmjeńścha chźyśchtaj hišćeźe junkróćź pytacź, so byśchtaj wotmolwjenje namakałoj. Wonaj ryjeśchtaj a pytaśchtaj najprjedy podarmo, hacź 2 metraj hłuboko běśchtaj wschitko pschepytałoj; duž ńkońćnje drjewjany kaśchćź, w kotrymž mońaśny śtejeśche, namakachu, a tam kośćźe Luthera leżachu, kaž běśče ńo jeho cźěło do kaśchćźa pokńźiło.

Duž běśče to próśdna powjedanja, so tam Lutherowe cźěło njeje, a evangelśźy śchześćijenjo ńo nad tym wutrobnje wjeśela. Duž mamy ńo tymaj mużomaj dźakowacź, kotrejź śtaj ś temu pomhakoj.

Kak pak mójeśche tale bajka ś źyła nastacź? Tak je drje ńo hižo nękotry praśchał.

Nękotři chźyśchu to na ńłowa krejlacźneho Schpanjśkeho Alby ńwjaśacź, so tón ńwojemu thěźorej, kiž dźě běśče też nemśki khěźor, Korli V. radźeśche kazarja Lutherowe cźěło wurycź a śpalicź dacź. Tole żadanje pak je Korla V. wotpokaśał, dokelž śe źiwymi a niź ś morwymi wójnu wjedźe. Nětko pak je mało k wěrje podobne, so je Korla V. hdy do hrodoweje źyrkwje pschiśchoł, też najśkerje Alba to ś źyła prajił njeje.

Duž je ńo posdźiśćho tej bajźy druha, bóle k wěrje podobna pschicźina dała. — Kurwjerćh Jan Bjedrich běśče w tym ńamym wukaśu, w kotrymž postaji, so dyrbi ńo Lutherowe cźěło do Witenberga pschiwjeśćź a w hrodownej źyrkwi khowacź, teho runja postajił, so dyrbi ńo wyśche Lutheroweho rowa ś mońaśa laty pomnik śtajićź, hdyž je ńo jemu, temu Kurwjerćhej, powjeśćź dała wo śnamjenju a napißmje teho pomnika.

Duž je ńo też Lutherowe śnamjo ś mońaśa lako a pschi jeho rowje postajiło śa pjenjeńy kurwjerćha, kotryž běśče ś poradźenym wobraśom śpokojom. Tón pomnik pak tam dołho śtał njeje. Pschetož najśkerje bu hižo w pschichodnym lěće, mjenujźy w śchmalkaldenśkej wójnje, jako bu kurwjerćh Jan Bjedrich śajaty, a jako dyrbjeśche měśto Witenberg wjele pscheczerpićź, tón wobraś Lutherowy pryćź wśaty. Duž lohko ta powjedanja nasta, so je ńo Lutherowe cźěło śe ńwojeho wotpocźinka pryćź wsało.

Tón „wobraś“ ńo posdźiśćho w źyrkwi w Jenje śaßo namaka, tam běśče jón Jana Bjedrichowy ńyn, prynz Wylem, donjećź dał. Tam też hišćeźe je. Woni ńu drje pschi ponowjenju hrodowśkeje źyrkwje ś tymi w Jenje jednali: ale woni tón poklad pryćź dacź nochźychu. Wśyśe teho je wulki wobraś Lutherowy do śćěny hrodoweje źyrkwje ś napśchećźa ńłownych duri śamurjowany — to je wotliw wot prěnjeho wobraśa, kotryž je abt evangelśkeho klóśchtra Lokkum w Hannoverśkej, hrodowej źyrkwi we Witenbergu darił.

To je wěśće rjenje, so my wěmy, so Lutherowy row próśdny njeje; rjenje je też, so my wěmy, so je na tamnym wopomnjećźa hódnym dnju 31. oktobra 1892 krónprynz naścheho khěźorśtwa wěnz na woprawdźity row muża Bożeho pokńźił.

Wschelake ś bliśka a ś daloka.

— Schtwórtk dopołunja je ńo nowy knjes śchuliśki radźićźel Schütza wot pschedńydśtwa konferenzy ńerbśkich duchownych, wobśtejaźeho ś knjeśa fararja cyćźerja Jakuba, knjeśa fararja Mrśćaka-Budeśćanśkeho a knjeśa fararja Gółćźa ś Budyśchinka powitał. S hnujaźymi ńłowami śtrowjeśche pschedńydźa konferenzy knjeśa śchuliśkeho radźićźela a jeho prośchesche, so by w luboścźi ńo śtarał śa naśche ńerbśke śchule. Knjes śchuliśki radźićźel ńo wutrobnje dźakujo wotmolwi, so budźa jemu śtajnje naśche ńerbśke śchule na wutrobje leżećź, a śo budźe ńo śa to postaracź, so bychu po móżnośćźi wśchitke naśche ńerbśke śchule śe ńerbśkimi wucźerjemi wobśadźene byłe. To je wśchitkim lubym Sserbam wěśće jara śwjeßelaźe, a nam dobru nadźiju śa pschichod do wutrobyńłodźi.

— Śańdźenu pońdźelu poda ńo śaśtupjeśtwo kuźiśkich evangelśko-luthersśkich duchownych pod wodźenjom knjeśa tajneho źyrkwinśkeho radźićźela Kellera do Draźdźan k postrowjenju nowego knjeśa wyśchśćeho dwórśkeho prědarja Ackermana. Naśche ńerbśke duchownśtwo běśče pśches wodźerja naścheje ńerbśkeje konferenzy, knjeśa fararja cyćźerja Jakuba śaśtupjene. Wśchitke ńobuśtawy knjes wyśchśćhi dwórśki prědał na wobjed pścheproßy. Pschi tej śkładnośćźi ńo wyßoki knjes wośpjet pola naścheho ńerbśkeho śaśtupjerja śa naśchimi ńerbśkimi wobśtejnośćźemi wobhonjowaśche. S teho widźimy, so mamy na cźołe naścheje źyrkwinśkeje wyśchśnośćźe muża, kotryž ńo i wutrobu śajimuje śa należnośćźe naśchich ńerbśkich wońaćow.

— Provinźialne towaršćtwo śa śnutśkowne mißionśtwo śmeje pschichodnu pońdźelu, 21. teho měßaźa ńwoju lětnu śhromadźićźnu wjećźor w 6 hodź. w „běłym konju“ w Budyśchinje. Najprjedy śmeje knjes śarać Gäbler lětnu rośpravu wo śłutkowanju towaršćtwa. Śliczbowanje poda knjes rěćźnik Sachśa, a śkońćnje śmeje knjes diakonus Kälcź ś Draźdźan śajimawy pschednośćk wo „evangelśkich dźěłacźeśćźich towaršćtwach“. My wśchitkich lubych Sserbow na tule ważnu śhromadźićźnu kedźbliwych śćźinimy, so njebychu ńo komdźili tu śhromadźićźnu wopytacź, a ńo na tym ważnym pschednośćku śahoricź śa ńwjaty śłutk śnutśkowneho mißionśtwa.

— Wubjerk lutherskeho knihowneho towařstwa je sa ßwojeho pschedßydu na měto njebo knjesa fararja D. Imischa, knjesa fararja ryczerja Jakuba, a sa městopschedßydu knjesa fararja Gólcza s Budyschinka w ßwojim poßedßenju schtwórtk 17. februara wusholił.

Sastup do póstneho czaßa.

Słóß: Njebudź sparna, moja duscha.

Jesuß k czerpjenju nětk czehnje,
Chzemy dha s nim ßobu hicz,
Wotpokoßcze swjeßelenje,
Hrěschne lóschty wostajicz;
Pschistupcze k tym dwanacze
A ßez ßlubcze hromadze,
Hdyž měcz Khrysta herbstwo chzecze,
So s nim ßobu k ßmjercži dzecze.

Jesuß praji: „Hlaj, my dzemy
Do města Jerusalem",
Rospomnicz ßez prawje chzemy,
So chze wón s tym prajicz wschěm:
Ja du sa waß k ßudzenju,
Sa waß wschitkich k czerpjenju,
Mje tam na kschiß powißneja,
Kaž profejtow pißma praja.

Jesu, daj mi twoje rany
Stajnje pched wocżomaj měcz;
Schtož ßy czerpit, lubowany,
W wutrobje tez wopomnicz,
Schtož bě we njej potajne,
To nam czin ty snajomne,
Wot póhanow sapluwany,
Swjasany a krjudowany.

O, tón tydzeń budza wjele
S nowa tebje kschizowacz,
Hdyž te hrěschne swjeßelenje
Póstniży ßo budze stacz;
Woczi wschak jim wotewř ty,
So te lóschty bjesbóżne
Bychu s boka wostajili,
Niz saß' tebje kschizowali.

Czeho dla ßo chzemy slepicz?
Duchownje 'żno slepi ßmy,
Dyrbimy tu wschitzy sforżicz,
Kaž tón sleply pschi dróży;
Kajka torhnosez to wschak je,
To ßez ßwěru wopomucze;
Ach, so bychmy njehrěschili,
Khrysta ßmjercz we czeszci měli.

Wsmi prjecz schupisny wot woczow
Czlowiskim dzeczom na ßwěczi!
Skutki njeßu hódne prózow,
Hdyž ßo twój skutk wopomni;
Czißu tych czertow wot ßebje,
Tez toh' skeho skutki wschě;
Wobrocz, kiž cze sakliwaja!
Pschiindź k tym, kiž cze pytacz dzeja.

Chze mi ßwět tez runje hrosycz,
Dha chzu s wutrobu ja wschón
Tebje ja czim bóle proßycz,
Wschak ßy ty mój hnadny thrón;
Ssmil ßo, ßmil ßo nade mnu!
Wotewř woczi, wutrobu!
Daj mi twoje jaßne ßwětko
Do wutroby ßwěczicz nětko.

Ja cze w wěrje njem'żu shubicz,
Junu cze tam wohladam,
Chze mi ßmjercz wscho ßwětko rubicz,
Jesu, ty mje wosmjesch tam;
Ja chzu, hdyž ßo budze stacz,
W Salemi cze wohladacz;
Niz, hdźez ßo twój kschiż saß' staji,
Ale hdźez ßo ßdak czi praji.

Ernst Helaß.

Něschto k rospominanju.

Se wscheho, schtož ty myßlisch a czinisch, dyrbja twoji ßobuczłowjekojo lubosez czucz, pschetož schtož ßo bjes lubosze stawa, a bu-li ßo wulke pched ßwětom sdało, niczo pched tym Knjesom njepłacži, dokelž jemu to bójske pobrachuje. To bójske je dźě ta lubosez. Ale kak móżemy my sa wschitkich człowjekow, tez sa tych psches jich winu skażenych tajku lubosez měcz? To drje budze najlěpje móżno, hdyž ty w kóżdym człowjeku ßobuwumożeneho pósnajesch, duschu, sa kotruż je tón ßóżnik tak derje wumrjek każ sa tebje. Hdyž móżesch to pschezo prawje wopomnicz, tebi czężko njebudże lubosez k blizschemu měcz.

* * *

Wysche helskich wrotow steji napißane: Wascha saßkużena msda! Wysche njebjeskich wrotow: Hnada a ßmilnosez wascheho Boha!

* * *

Psches pusczinu dże do Kanaana.

* * *

Prajschenja a wotmolwjenja.

Schto je dźěsczu Bożom' żiwjenje?
Czaßz k wěcznom' sbożu dawany.

Schto je dźěsczu Bożom' sbože?
S wěcznoh' poklada sbóżne maliczkosez.

Schto ßu dźěsczu Bożom' bolosez?
Wótza pokiwi: „czekń k mojej wutrobje!"

Schto je dźěsczu Bożom' wumrjecze?
We wódnej muły żokm, kiž wumoże.

Njeměj wumrjecze sa hórke dyrbjenje!
Ně wone je sbóżne jandzelowe koschenje.

Serbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 614 hr. 59 np. Dale ßu skladowali:
kk. pschekupz Wiczas w Budyschinje 2 hr., měschczan a murerski poler Kruschwiza w Budyschinje 3 hr.; s Kschidola 6 hr. 60 np., a to: Mocker, Hencz, J. Mikławsch, Sarjenk, J. T. Mikławsch, Schütza, J. K. Mikławsch a Leschа po 50 np., Marja Lorenzowa a Brodak po 30 np., Schczepank a Hancz po 1 hr.; s Kóllok 3 hr. 20 np., Kozor 20 np., Wiczas, Raujendorf a Měto po 1 hr.; s Wóßlinka 7 hr., a to: kantor em. Fryczа a F. H. R. po 2 hr. a zyrkwinski wučzer Starka 3 hr.; psches redakziju „Kath. Pósła" czo. 7, 56 hr. a to: can. farar Herrmann we Wotrowje 50 hr., Jurij Czornak s Konjez 1 hr. a zyrkw. wučzer Wjenka w Różenczе 5 hr.; s Dźiwoczisz 2 hr. 70 np., a to: wučzer Lahoda a g. p. Schuda po 1 hr., tischerski mischtr Pětka 50 np. a sahrodnik Wiczas 20 np.; s Prastowa 40 np., a to: sahrodnikaj Brěsowski a Krawz po 20 np.; s Klutscha 17 hr. 80 np, a to: farar Běrnich a kantor Schuster po 3 hr., M. Schusterowa, A Kunath, Mersiowski, Behnisch, Kochta. Schołta a Granich po 30 np, Hobrak, Jurenz, Janez, swud. Scholczina, Balas, Wenzel, Altschenk, Nowak, Dinter, Domaschk, Schawa, Schwurak, Hartstein, Mětrach a Wojnar po 20 np., Jarschka a Ducżman po 75 np., Kopta, E. Wiczas, Němz, Buschmann a John po 50 np., swud. Jandźina a Hawsch po 10 np., Schrama 15 np., Bartel 60 np. a Schuster 1 hr.; wučzer Łoduja w Nakojdach 3 hr.; s Drożdźija 6 hr. 70 np., a to: Khěžor, Hurban, Kerk a Rhese po 1 hr., Lowka 40 np., Polenz 50 np., Mrós 30 np. a J. A. Bartusch 1 hr. 50 np.; s Wulkeho Wożyka 5 hr. 50 np., a to: Muka, Abraham a Bjar po 1 hr., Kral 2 hr. a Nyczа 50 np.; s Lejna 8 hr. 50 np., a to: kubler jej Hansli a Jeschka po 3 hr., Schade a Dojta po 1 hr. a Leinert 50 np; s Wujeżka pod Czornobohom 2 hr., a to: żiwnosczer Wiczas 50 np. a hajnik Rydak 1 hr. 50 np; Hana Klepotarjowa pod Hanßowej kruschwinzy do schtrympizy w Nakojdach nasběrała 7 hr. 16 np.; ßrjedowne ßerbske blido w Płußnikezach 6 hr. 20 np.; s Jornjeho Wunjowa 3 hr. 50 np., a to: Wyrgacz a Panach po 1 hr., Schütza, Kral a Winkler po 50 np.; s Bukez 15 hr., a to: kantor Hotnik 10 hr., farar Kubiza 5 hr.; farar dr. Rencz we Wjeleczinje 6 hr.; khěžkar Bräuer w Schunowje 50 np. — Hromadźe 777 hr. 35 np.

Mjena dariczelow a jich darow ßo posdźischo woßebje woczischcza a ßo kralej pschepodadźa.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Samolwity redaktor: farar Gólcz w Budyschinku. Czischcz a naklad Ssmolerjez knihiczischczeńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 9. 27. feb.

Lětnik 8. 1898.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Invocavit.

Pſ. 91, 15. 16.

„Wón woła ßo ke mni, dha chzu jeho wußłyſchecź; ja ßym pſchi nim w nuſy, ja chzu jeho wutorhnycź a k cźeſcźi poſtajicź. Ja chzu jeho naßycźicź ſ dołhim źiwjenjom a chzu jemu ſjewicź ßwoje ſbože", ſ tutymaj ſchtucźkomaj jedyn a dźewjecźdźeßateho pſalma ſapocźa ßo tutu njedźelu w ſtarym cźaßu mſcha. „Wón woła ßo ke mni", to je po łacźanſkim „Invocavit", a wot teho je dźenßniſcha njedźela ßwoje mjeno doſtała a wobkhowała: Invocavit. Rjane nadobne ßłowa ßu, kotrež ßwjaty pſalmiſta nam ſ tym pſchiwoła, ßłowa bohate na troſchtu w nuſy, a derje hódne teho, ſo tež my je nětko ßebi rospominamy, hdyž na wulku nuſu ßebi pomyßlimy a na hórke cźeŕpjenje naſcheho Knjeſa a ſbóžnika Jeſom Khryſta.

Wulka nuſa a cźeŕpjenje! Ach, ſchtó mjes wami, moji lubi kſcheſcźijenjo, njemohł ßam powjedacź wo tym hórkim cźeŕpjenju, kiž je tež jemu ßo ſtało? Někotryžkuliž dyrbi w pocźe ßwojeho woblicźa dźeń wote dnja wot ranja hacž do wjecźora dźěłacź, ſo by ßebi dobył, wot cźehož móže wón a jeho lubi źiwi bycź! Někotryžkuliž na dołhim boloſtnym khorym łožu leži a jeho bolenja nochzedźa pſcheſtawacź, khoroſcź ßo njeſkóncźicź! A kajka to nuſa a ſtyſknoſcź, hdyž ßurowa ruka ßmjercźe jeneho abo druheho tych lubych wot jich lubych prjecź woſmje: ſtarſchimaj lube dźěcźatka, mandźelſkemu lubu mandźelſku, bratrej lubu ßotru, ſtarej macźeŕzy lubowaneho ßyna a ſežiwjerja. Ach, kak wjele mohł wam hiſchcźe wupowjedacź wo nuſy a cźeŕpjenju tuteho ßwěta, tuteho doła žałoſcźe.

Tola, hdyž tež je naſcha nuſa wulka doſcź, hdyž tež ßo nam hubjenje wjedźe, ßměli teho dla ſadwělowacź, ßměli teho dla ßami ßwojemu źiwjenju kónz ſtajicź, kaž to huſto doſcź, Bohu žel, w naſchim cźaßu ßo ſtanje? O ně, to budź daloko wot naß; my dyrbimy wocźakowacź a ßo ſpužcźecź na hnadne wotpomhanje ßmilneho Boha, kiž je naſche wukhowanje ſtajnje a pſchezo, teho wſchehomózneho, kiž ßam pomhacź móže a budźe. Pſchetož kak praji ßwjaty ſpěwaŕ w pjecźdźeßatym pſalmje? „Wołaj ßo ke mni w cźaßu teje nuſy, dha chzu ja cźe wumoz a ty dyrbiſch mje khwalicź." Abo kak rěka w naſchim texcźe: Wón woła ßo ke mni, dha chzu jeho wumoz, ja ßym pſchi nim w nuſy. Haj, ſchtóž pod pſchikrycźom teho najwyſchſcheho ßedźi a pod khłódkom teho wſchehomózneho pſchebywa, tón rjeknje temu Knjeſej: Moja nadźija a mój hród, mój Bóh, na kotrehož ja ßo ſpuſchcźam.

A nětko, moji lubi, hdyž tam horjekach trónuje tón Bóh teje luboſcźe, kiž tak rad pomha tym, kiž ßu w nuſy, cźeho dla tak wjele kſcheſcźijanow ſadwěluje? To jeno teho dla, dokelž jeneje wulkeje nuſy, najwjetſcheje, njeſnaja, ßwojeje hrěſchneje nuſy. Hrěch ſtupi mjes naß a naſcheho Boha, wón dźěli naß wot Boha, wón da nam ſabycź, ſo wón je naſch Wótcźez, kiž je ßmilny a hnadny a wot wulkeje dobroty, tak ſo móžemy jeho ßameho ßo bojecź. Tak khodźimy ßami bjes Boha, bjes pomozy, a hdyž nuſa a cźeŕpjenje na naß pſchińdźe, njepóſnajemy w ßwojej

stwjerdnjenej wutrobje, so ßu to Boże srědki k naschemu lěpschemu, a husto doscź s khrobleje wutroby to praschenje ßłyschisch: S czim ßym ßebi to saßłužił? A tola, moji lubi pscheczełjo, my ßmy hrěschnizy, w hrěchach podjeczi, w hrěchach narodźeni, w hrěchach khodźili, a njejßmy niczo saßłužili hacź ßame khostanje, kaž to nasch Dr. M. Luther wupraji. Ale jene nam pomha wot tutych derje saßłużenych khostanjow, to je, so pósnajemy a ßo wusnajemy naschich hrěchow, a sprawnu pokutu czinimy. Jeli so my pak nasche hrěchi wusnajemy, dha je wón ßwěrny a prawy, so nam te hrěchi wodawa a wuczisczi naß wot wschitkeje njeprawdoscze. O moji lubi, dha pósnajmy a wusnajmy ßo nascheje wulkeje nusy, nascheje hrěschneje nusy; pósnajmy, so nasche hrěchi njejßu k wuliczenju.

Ale hladajmy też s dowěrjenjom horje na nascheho hnadneho a ßmilneho Boha, a modlmy ßo se ßwěrneje wutroby s tamnym złonikom: Knjeże, budź mi hrěschnikej hnadny. A wón budźe tebi je wodawacź, a „runje tak budźe wjeßełoscź w njebeßach na jenym hrěschniku kiž pokutu czini pched dźewjecź a dźewjecźdźeßacź prawymi, kotsiž pokuty njepotrjebaju.“

A hdyž nusa tuteho žiwjenja na tebje pschiúdźe, pósnaj: to je Bože roswucźenje k twojemu lěpschemu, pschetož kohož tón Knjes lubo ma, teho wón powucźi, a jemu wschitke wězy k lěpschemu służa. Hlajcze, tón sbóżnik je też khodźił psches wulku nusu, czerpjenje a wumrjecze, ale tón Knjes je jeho psche wscho powyschił a je jemu mjeno dał, kotrež psche wschitke mjena je, so bychu ßo w Jesußowym mjenje poklakowałe wschitke kolena tych, kiž w njebeßach a na semi a pod semju ßu, a wschitke jasyki pósnałe, so Jesuß Khrystuß tón Knjes je k cześci Boha teho Wótza.

Wschak psches tyschnoscze nasch pucź k tebi dźe.

Teho dla wojujmy, bědźmy ßo a czerpmy, so bychmy też my tu krónu wěcźneho žiwjenja dostali. Pschetož:

Schtóž njewojuje, tón krónowany njebudźe. Hamjeń.

kand. Wanka w Delnim Wujesdźe.

Romski njewólnik.

(Pokracźowanje.)

„Maky Kelta“, tak narjeknychu jemu jeho ßobunjewólnizy, běsche wschudźom rad widźany. Mjes jeho ßobunjewólnikami běsche mjenujzy jedyn, kotryž běsche Arwina s wożebitej radoscźu wobkedźbował. Arwinowa scźerpliwoscź, slutniwoscź a wutrajnoscź běchu jeho czasto s czicha sahorike. Běsche to Armejna, a jemu rěkachu Nafel. Hdyž běsche něhdy psches ßrjedźnokrajne morjo jěł, běchu jeho Romjenjo lapnyli a sajeli. Nafel wusnamjenjesche ßo pched druhimi njewólnikami najbóle psches ßwoju wjetschu sdźěłanoscź. Wón snajesche mnohe rěcze, czitasche knihe grjeskich ßwětnych mudrych, a czitacź móz, to běsche tehdy něschto poredkne. Nafel ßamón mózesche zyłe stawy najwurjadnischich grjeskich spitaczelow s hłowy pschednjescź. Jeho wustojnoscź njeběsche potajna wostała, haj wón běsche w Korwinowym donje wożebicze pschijomne měsno dostał. Wón běsche tak rjez knihownik ßwojeho knjesa. Chžysche Korwin ßwoju knihownju wo jenu knihu powjetschicź, dha mějesche ju Nafel wotpißacź. Porědko běsche Armejna něhdźe druhdźe nadeńcź, hacź so w někajich knihach czitasche. Pódla grjeskich knihow czitasche wón też někotre spitsy, kotrež běsche ßebi je židowskeho kraja ßobu pschinjeßł. Husto běsche hižo spytał, so by ßo s Arwinom stowarschił; tola tón běsche jeho krucze wotpokasał. Junu ßedźesche Arwin pched wjecźorom w sahrodźe se ßwojimi nalutowanymi pjenjesami. S wjeßelom a radoscźu klinkotasche s nimi. S wjetscha běsche to wjecźor po ßwjatoku jeho najwjetscha sabawa, hdyž móżesche ßebi ßwoje pjenjesy pícheliczicź. Tak czini derje też kóždy nahrabnik a słupak; tose hólzowe ßwjeßełenje nad ßwojim nalutowanym měsesche nadobnischeho podložka.

Arwin runje liczesche, hdyž jeho někajki zuni hłóß nězn̆je postrowi: „Měr budź s tobu!“ Postróżeny wobhladny ßo hólz, a schtó stejesche pched nim? Nafel to běsche, a jeho wobliczo krjesche njebjeski měr. Wjeßele nad tym, so bě jeho samoženje rjenje rosrostko, běsche wrota k Arwinowej wutrobje wotewriło a s wjeßełym: „Budź mi witany!“ postrowi wón Armejna s ruku. Bórzy ßo wobaj žiwje rosrěczowaschtaj. Arwin běsche wschón ßwjeßeleny, so móże někomu ßwoje horjo, ßwoju minykoscź, ale też ßwoju nadźiju na wumożenje s njewólnistwa wupowjedacź. Hólz pak běsche bórzy pytnył, kak khětrje běsche ßo Armejnowe mjeswoczo pokhmuriło.

„Dwělujesch ty nad tym, so ßo mi njeporadźi, mje a moju macź s njewólnistwa wukupicź?“ woprascha ßo Arwin.

„Nad tym ja njedwěluju; wschako twoju wutrajnoscź snaju. Ale schto to tebi pomha! Ty romske wobstejnoscze hischcze njesnajesch, lubschi pschecźelko. Wěrisch ty ßnano, so tebi Korwin dowoli, so ßměsch ßo saßo do Armoriki wróczicź? Dha ßo wulzy mylisch! Wschitzy cźile ludźo jako nasch knjes dóńdu bórzy abo poidźicho na prosceristwo. To woni derje snaja, a ßnano ßo to też s Korwinom bórzy stanje. Potom dyrbja jeho jeho wußwobodźeni ßeźiwicź, kóždy po ßwojich mozach. Ty dyrbisch potajkim w Romje wostacź, njewólnik wostanjesch ßwoje žiwe dny, jenož so ßo cźi puta podlěscha.“

„To mi wschak niczo njeschkodźi“, wotmolwi Arwin spěschnje, „wschako móżu potom se ßwojej macźerju hromadźe bycź. Potom budźemoj ßebi powjedacź wo naschich statokach a wo naschim kraju, wo naschim nanu a wo bratru, a ja chżu“, tak powjedasche s wocźichnjenym hłoßom dale, „ßwoju bróń wótsicź, jeli bychu ßo ßnano hdy sbożownische dny wróczike.“

„To rěka dny wjecźenja?“ wotmolwi Nafel nězn̆je.

„Haj, dny wjecźenja!“ To prajiwschi Arwin postkocźi. „Naschi druidźa (měschnizy) ßu nam ßłubili, so naß naschi wěcźni bohojo s wotroczkowstwa wumożu! Dny wußwobodźenja nam sesłhadźeja. Potom chzemy rowy naschich lubych s krwju hordych nadutych Romjanow pokrjepicź. Nafelo, ja wěm, hdźe je mój nan pokhowany, jeho row budźe czerwjenischi, dyžli purpurna Korwinowa toga (= romski płaschcź).“

Arwin rěcźesche se sahorjenjom, ruku wupschestrěwschi, jako by hižo wjecźazy mjecź w njej dźerżał. Hdyž Arwin takle rěcźesche, kryjesche Nafelowe mjeswoczo najluboschisha nězn̆oscź. Dlěschi cźaß na Arwina pohladawschi, sarěcźa wón s někajkim luboßnym hłoßom jandźelej podobny, takle: „Lubujcze ßwojich njepschecźelow, žohnujcze tych, kotsiž waß sakliwaju! Wodajcze, dha budźe wam wodate! Bože ßłónczko sesłhadźa sym a pěknym, a Bóh scźele deschcźił prawym a njeprawym!“ —

Na dobo wón mjelcźesche, ßam k ßebi prajiwschi: „To je sa njeho hischcze psche sahe. Arwin spuschcźa ßo hischcze na ßwoje dźiwje mozy, wón póßelstwo njerosumi, kotrež luboscź pschipowjeda. Bóh jeho duschu bjes dwěla hischcze dobudźe.“ Wón stany, sawali ßo do ßwojeho wołmjaneho kwicza a wotenděe s potulenej hłowu.

Arwin hladasche se spodźiwanjom dołho sa nim, sdachu ßo jemu tola tamne ßłowa jako synki s zuseho, njesnateho kraja! „Wjecźicź ßo chżu!“ tak wołasche hłóß w Arwinowej wutrobje, „wodajcze!“ synczachu jemu Nafelowe ßłowa hischcze dołho we wuschomaj. Wón dźesche lehnycź. Bórzy wobjima jeho ßłódke spanje. Wospjet wuhlada wón Nafela wo ßnje.

(Pokracźowanje.)

Dwaj europiskaj pschibohaj.

Mało ludźi je mjes kschesczijanami, kotsiž ßebi, hdyž ßo wo pschibohach a pschibójstwje rěcźi, hnydom myßlili njebychu dałoko psches morjo k póhanam, kaž by tam jenicźazy to městno było, hdźeź bójske napominanje se Sinai: „Ty njedyrbisch druhich Bohow měcź pschi mni!“ by hischcze ßwoju płacźiwoscź měło. A tola też nasch lud w ßwojich pschiwěrach hischcze něschto pohanske na ßebi njeje, a kóždy wot naß, na kotrymž dźiw nowehо narodźenja psches Bożu hnadu hischcze dokonjany njeje, njeße niz jenož jeneho, ale wichelakich pschibohow w ßwojej wutrobje a wopruje jim, boji ßo jich, město teho so by ßo Boha wysche wscheho bojał, lubuje jich, město teho so by Boha wysche wscheho lubował, dowěri ßo jim, město teho so by ßo Bohu wschón dowěrił; duž je jemu napominanje se Sinai runje tak nusne, kaž israelskim dźěćom w pusćinje, kaž dźenßa hischcze pohanam. Schtóž na tym dwěluje, poßłuchaj na historiju, kotraž je ßo pched něhdźe schtyrzyczimi lětami w Hannoverskej wßy podała.

Bur dawa pśches roboćana hromadu jemje wot ƀwojeje role wotwośyć. Na dobo saklinkuje pod dźěłaćerjowym łopaćom, a wón je jemje dwaj słotej wuhrjeba, kotrejž pak staj ƀo sćěornikoj, tola pak je póinać, so je to dobre słoto. Wjeƀele je wulke. Wón k burej ƀhwata a wo tym powjeda, schož je namakał. Tón bur pak je jedyn wot tych, kotźiž maja, hać runje ƀu fischesćitjenjo, potajnje we wutrobje jeneho pśchiboha ƀedźo. Pola njeho rěkaśche wón mamon, a wón pośběže ƀ dobom ƀwój hłóƀ a praji: „Te pjenjesy ƀu twoje, pśchetož wone ƀu ƀo na twojej roli namakałe.“ Ale hlaj, tež w roboćanowej wutrobje ma ƀwoje ƀydło a hłóƀ, a praji: „Słoto je twoje! Tón bur je śhubił njeje, teho dla tež ƀaneho prawa na nje nima!“ Bur a roboćan ƀo swadźitaj, a temu śkemu njepśchećelej ƀu durje wotewrjene. Prjedy běśchtaj bur a roboćan kaž bratraj w měrje hromadźe ƀiwaj ƀykoj, wot teho cźaƀa dźetaj ƀebi ƀ pućza, ƀamo hdyž ƀo w Božim domje śeńdźetaj, ƀo hněw njeśhubi, — a hdźež ƀo hněw njeśhubi, tam wón pśchibywa. Duž ƀo Božich ƀłužbow śdalujetaj, a jich zyłe duchowne ƀiwjenje je w śtrasche wotewrjećj. To je tón śły njepśchećel naćiński. Ale tón, kotryž njeje naśche njeśmjertne dušche śe śachodnym ƀłěborom abo śłotom, ale śe ƀwojej drohej ƀrwju wukupił, dźěła ƀ cźicha na wutrobje roboćana. Jeho ƀwědomnje praji: „Te pjenjesy twoje njeƀju.“ Jeho śtara mamonśka mydł chże je twjerdźe dźerźećj. Wón dźe k ƀwojemu duchownemu, jemu wschitko śjewi, a ƀwěrny duschowpaśtyř, jako prawy ƀobudźěłaćeř Boži, jemu cźiśće woćži wotewri wo jeho hrěchu, a jako ƀo jeho roboćan praśchesche: „Schto mam cźinićź?“ wotmolwi duchowny: „K burej dyrbiśch hićź, jeho wo wodaće prośyćź, jemu jene tejn śłoteju dać a jemu prajićź, śo to druhe tež śhowaćź njechaśch, ale śo chźeśch jo śa mißionśtwo dać; hdyž pak ƀebi jo wón ƀada, ƀy hotowy, jemu tež to druhe dać.“ Wón tak cźinjesche. Nětko ƀebi myƀlisch, śo běśche nětko měr hotowy? Ale cźłowśka wutroba je śhrobła a jara bojaśliwa — śchtó móže ju dopośnać? Cźěmna mrócźatka léha ƀo na burowe wobliczo, jako wón roboćanowu rěćź śaśkyśchi; měra pośne pośladanje a lubośćje pośne śłowa jeho ƀwědomnje trjechja, ale njepśchećelśki hłóƀ w nim woła: „To je hejchlerśtwo.“ W jeho wutrobje ƀo wari, a wón njesamóže ani ruku k śjednanju pośćićźićź, ani wot śłoteho puśchćićź. Duž tón roboćan w śprawnym bratrowśkim śmyƀlenju rjekńje: „Prośch teho Knjeśa, śo by tebi móz dał, jemu jo daricź.“ To ƀłowo śapśchimnje bura, wón cźuje wabjenje ƀwojeho Boha. Ale tež tón śły njepśchećel ƀo śaƀo hiba a nuts rěćźi: „Cźinjśch-li to, potom ƀy hejchlef, pśchetož ty to ś wutrobu njećźinjśch!“ A kónz jeho bědźenja je to roƀśudźenje: Ty chźeśch pjenjesy śkowaćź a je poďďźićho śkudym dać. Po śdaćźu jeho ƀwědomnje měr namaka. Ale tón, k kotremuž ƀo hižo David modleśche: Cźěmnośćź cźěmna pola tebje njeje! Łapa w nozy tež wo burowe wutrobine durje, ś nim woƀebje rěćźi, śo wón wot ƀwojeho lěhwa śtanje, na kolena padnje a woła: „Knjeźe, wumoź mje wot mojeho śłoteho! Božo, budź mi hrěśchnikej hnadny!“ Potom dźe wón k temu roboćanej, jeho wo wodaće proƀy, a njedźelu dźetaj wobaj k ƀwojemu duchownemu a jemu tej śłotej pśchinjeƀetaj. Prjedy běśchtaj jeju pśchibohaj byłoj, nětko śtaj małej woporaj k dźakej śa tu wulku hnadu. Wot teho cźaƀa dźetaj wobaj jako bratraj temu jenemu wotthknjenemu kónzej napśchećźiwo, kotryž śtaj nadźijomnje nětko dozpiłoj. Duchowny pak tej śłotej mißionśkemu towaśćiwu pośła ƀ tym napißmom: Dwaj europijśkaj pśchibohaj.

Dźiwny wobjed.

Lěto 1816 běśche śa němśki kraj a woƀebje Würtembergśku deśchćowe lěto. Śśo śdaśche, kaž by ƀłońćźko ƀwoje błyśchćźate wobliczo na pśchezo pśchikryćź chźyło. Khude žně ƀo ani njeběchu pśchi mokrym wjedrje domoj śhowaćź mohłe, najwjazy wonkach na polu kónz wśa. Duž naśta wulka drohota, kajkaž była njeje, kaž dokho ludźo pomnichu. Hižo naśymu běśche tak mało chłěba a běrnow, śo na wśchelakich měśtnach jabłuka ś muku hromadźe pjećźechu, śo bychu muku lutowali. Najwjetśichi śkhodźenk dozpi drohota naléćźo 1817. Tyńazy běchu śadwělowanju blisko. Wśchudźom pokaśowachu ƀo tydźeń a hórje śćěźwki khoda we woƀuchnjenju a powśchitkownej ƀkabośći cźěła a ƀamo ludźo rośoma śbychu, śo móźeśche ƀo śmjercź, hdyž śkónćźnje pśchińdźe, jako ƀame wumoźenje ś teho śrudnehо bycźa wobhladaćź.

W tym łećźe běśche we würtembergśkim měśćźe khuda wudowa ś dźewjećź dźěćźimi źiwa. S njewuśtawaźej dźěławośćźu a śłutnośćźu běśche dotal ƀebje a ƀwoje dźěćźi ś cźeśćźu pśchenjeƀła. Ale w tym cźaƀu wśchěźnje pśchibywaźeje drohoty wona, kaž tyńazy druhich, śkónćźnje do tajkeje wuśkośćźe pśchińdźe, śo dyrbjeśche jene ranje ƀwoje dźěćźi bjes śnědanja wośtajićź a jim prajićź, śo niczo wjazy nima a tež njewě, ś wotkal by śchto dośtała. To wśchak ƀo dźěćźom wěrićź njechaśche a jene praji: „Haj, maćźi, cźeyo dla njeńdźećźe k buram? Ja ƀykśchach, śo ƀu burjo, kotźiž maja hiśchćźe zyłu brójeń pośnu źita.“ — „To móže bycź, moje dźěćźo“, wona wotmolwi, cźi pak niczo njedawaja. Wćźera hakle wot jeneho ƀhyśchach, śo niczo njeda, doniž kóźde śornjatko śroścha njepłaćźi.“ — „Ale“, druhe rjekńy, „ja ƀym tež ƀhyśchało, śo śe Stuttgarta zyłe dónzy pośne muki a chłěba do kraja won śćźelu; cźeyo dla ƀebi my po niczo njekhodźimy?“ — „O dźěćźi“, dźeśche maćź, „te pśchińdu tam na cźornу łěź, hdźež ƀe nuśa najwjetśćha, jow pak niczo njepśchińdźe a teho dla ƀo wot cźłowjekow niczo nadźećź njetrjebamy. Nam dyrbi Bóh pomhaćź, hewak ƀmy śhubjeni. Teho dla wokajcźe ƀo ƀ njemu, śo by ƀo nad wami ƀmilił.“ Duž běchu wone śpokojom a rośeńdźechu ƀo. Maćź pak, kotraž do prjedy widźeśche, śo budźe jim pśchipokdnju tak mało něśchto dać móź kaž rano, pśchewinyćź njemóźeśche: Starośćź a śtyńkośćź ju pśchewśaśchtej a jej běśche kaž Hagarje w puśćźinje, jako bu śe ƀwojim ƀynom Ismaelom wuhnata a pola Berśaby ƀo śabłudźićź a ƀaneje wody wjazy w błeśchi njemějeśche. Tehdom rěka wo njej: „Wona pośkoji teho hółza pod jedyn śchtom a woteńdźe a ƀyny ƀo naśdala napśchećźiwo njemu tak daloko jako něhdźe śe śchipom jedyn tiećźicź móźe, pśchetož wona dźeśche: „Ja njemóźu hladaćź na wumrjećźe teho młódźenza. A ƀyny ƀo napśchećźiwo njemu, a pośběhny ƀwój hłóƀ a płakaśche.“ Tak ƀo tež tej wudowje dźěśche; wona njemóźeśche niczo hać płakaćź a ruźy łamaćź.

Mjeś tym bu pśchipokdnju, hdyž by hewak błido kryła. Na dobo, jako ƀo ƀakośćźo a śadwělujo praśchesche: „Schto śapoćźnu?“ w jejnym śnutśkownym rěka: „Jeno kryj błido a daj Bohu ƀo śa wobjed śtaraćź!“ Tak wona cźinjesche. Wona talerje na błido śeśtaja a śchłłe próśdne, kajkeź běchu. Potom wona dźěćźi śawoła a praji: „Pójćźe, dźěćźi, wuśpěwajmy pacźerje a śeƀydajmy ƀo śa błido!“ Dźěćźi, kotreź próśdne śchłłe widźachu a ƀebi myƀlićź njemóźachu, kajśi budźe to wobjed, ƀo dźiwajo pśchińdźechu a kóźde ƀo na ƀwój błak śtupi. Duž maćź ruźy śtykny a śpěwaśche: „Pśchińćź, Knjeźe Jeśu, budź naśch hośćź a pożohnuj, śchtoź ƀy nam wobradźił. Hamjeń.“ —

Tón ƀamy dźeń rano běśche śamożity, bohabojaśny bur we wśy, 4 hodźiny śdalenej, ś tym śchpruchom wotućźił: „A Abraham rano śahe śtany“ a ta myƀł, kotraž jemu pśchi tym pśchińdźe, běśche: „Hłób je něśto tak wulki. Kelko khudych ludźi budźe, hdyž dźeń śaƀwita, hłódnych wotućźićź a ƀo praśchećź: Schto budźemy jećźć? A ƀnano ƀu teź wudowy a ƀyroty mjeś nimi, kotźiž po chłěbje wołaja. Ty pak maśch muki a chłěba, butry a jejow dośćź. Ty dyrbiśch cźinićź kaž Abraham a śahe śtanućź a wot twojeho śbytkneho tym hłódnym něśchto pśchinjećź.“ — Wón śtany, wśa měch, natyka do njeho muku, chłěb, butru a jeja a ś nim woteńdźe. Hdźe dyrbjeśche jón njećź, drie njewjedźeśche, ale wón ƀebi myƀleśche: „Tón Knjeś tebje hižo powjedźe, śo na prawy błak pśchińdźećź.“ Tak dźěśche wón śe ƀwojim měchom a śhodźo hladaśche po wśchěch twarjenjach horje, hać jeho njeby śnutśkowny hłóƀ do teho abo druheho doma pokaśał. Ale wón niczo njeśaƀłyśchi. Duž ƀebi myƀli: „Śśnano w bliźśchej wśy“, — a tam pśchiśchedśchi, ƀo śaƀo rośhladowa. Ale w nim wśchitko cźiśće wośta. Duž śaƀo myƀli: „Śśnano w druhej wśy!“ a dale dźe. Měch pak śapocźa po něćźim cźeźłi bycź, śo ƀebi wón myƀleśche: „Haj, hdy bych ja wjedźał, śo mam jón tak daloko njećź, njebych tak wjele nuts natykał.“ Tola to ƀo wjazy pścheměnićź njehodźeśche a duž jón śćźerpliwje dale njeƀeśche a śaƀo pśches wjeƀ pśchińdźe. Śkónćźnje běśche hać do měśta dośchoł, ś měśćźańśkimi wrotami śaśtupi a poćźa ƀebi twarjenja wobhladowaćź. Te pak běchu wśchitke wulke a rjane, śo ƀebi praji: „Haj, dyrbjała ƀo hakle w tychle rjanych a wulkich nuśa śapoćźećź a we wśchěch druhich wśach, pśches kotreź ƀy twój měch njeźł, njedyrbjała ƀana nuśa bycź?“ Tola lědy běśche něktore kroćźele śchoł, duž śkónćźnje w jeho śnutśkownym: „Tam nuts!“ Wjeƀeły w tej nadźiji, śo ƀwoju wobćźećźnośćź śkónćźnje wotbudźe, won śaśtupi, a tón hłóƀ, kotryž běśche w ƀebi śaśłyśchał, jeho k durjam dowjedźe. Wón durje bjes łkapanja wotewri, żonu ś dźewjećź dźěćźimi śe śtykńjenymaj rukomaj wokoło błida śtećźećź wohlada, a hiśchćźe to ƀłowo „Hamjeń!“ śaśłyśchi. Pśchekhwatany wón měch dele śtaji a śnutśkownje hnuty rjekńje: „Jow wam tón Knjeś něśchto k jědźi śćźele!“ a tak khětźje ƀo

ſaßo ſhubi, kaž běſche pſchiſchok. Wón njewjedźeſche, ſchtó ta żona běſche a kak ſ tej ſwójbu ſtejeſche, a tón hłóß jemu wobſzwědczi, ſo je Bóh tak měcž chżył. Wudowje ſ tymi dźewjećej dźěćzimi njeſdaſche ſo wón, hacž runje běſche bur ſwoblekany, ſamy człowjek być, ale kaž jandźel ſ njebeß póſłany. Sswjata bojoſcź jej pſches duſchu pſchenóże, a ſawoſtaji njewuhaßliwy ſacźiſchćź wo ſkutkowanju ſmilneje ruki teho ſbóżnika nad nami a nad naſchim żiwjenjom.

Pjećź lět poſdźiſcho buſchtaj bur a wudowa ſaßo hromadźe wjedźenaj a ſo ſejnaſchtaj. Duž ſo to hudanćko pſched jeju wocźomaj roſjaßni, a wonaj ſebi, kaž huſto ſo wohladaſchtaj, niż jenož na wulku nuſu w lěćże 1817, ale też na wjetſchu pomoz wot horkach pomyßliſchtaj, kotraž ſo kaž ſłónćko pſches mróćzatki dobywa, hdyž my na njeho ſwoju nadźiju ſtajimy, kiž je prajił: „Wołaj ſo ke mni w cżaßu teje nuſy, dha chżu cźe wumóz.“

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Wulki kraßny wobras naſcheho njeſapomniteho wótcźinza Imiſcha je wuſchok. Wón je jara rjenje wutrjechjeny a płacźi jenož 1 hr. 25 np. To budźe rjana pycha w naſchich ſerbſkich domach. Lubi Sserbja! kupcźe ſebi tón rjany wobras! Wón dyrbjał w kóżdym ſerbſkim domje widźećź być. To ſa ſebi dźakowanoſcź k naſchemu drohemu Imiſchej, kotryž je ſwoje zyłe żiwjenje ważił na njeſpróżniwe prózowanje ſo naſch ſerbſki lud. Wobras je w Budyſchinje pola knjeſa Sſmolerja doſtacź, kaž też pola redaktora naſcheho „Pomhaj Bóh“ (adreſa: Paſtor Goltzſch, Kleinbautzen bei Pließkowitz).

— Saúdźenu póndźelu wjećźor w 6 hodź. wotdźerźa Luźiſke provinzialne towaŕſtwo ſa ſnutſkowne mißionſtwo ſwoju létnu ſhromadźiſnu w Budyſchinje. Hdyž běſche měſtopſchedſyda direktorija knjes ſarać ryćźer Jakub ſ Njeßwacźidła nutrnu modlitwu wuſpěwał, powita pſchedſyda knjes hamtſki hejtman dr. Hempel cźeſćźenych pſchitomnych, ſpominaſche ſ dźakownymi ſłowami na teju diweju ſobuſtawow direktorija, kotrejž ſtaj w ſaúdźenym lěćże wumrjełoj. To ſtaj naſch wótcźinz knjes ſarać D. Imiſch, kotryž je 31 lět ſ měſtopſchedſydu byl, a knjes ſchulſki radźićźel Rabiz, kotryž běſche ſ pokładnikom. Létnu roſprawu poda knjes ſarać Häbler. S roſprawy ſ krótka napomnimy, ſo je wodźeŕſtwo Marćźineho wuſtawa w Budyſchinje, kotrež mějeſche też naſch luby Imiſch, dobroćźiwje knjes tajny zyrkwinſki radźićźel Keller na ſo wſak. Wón ſpomni na żohnowane ſkutkowanje naſcheho ſerbſkeho lutherſkeho knihowneho towaŕſtwa, kotrež dobre pobożne knihe w naſchim ludu roſſchěrja. Sliczbowanje na 1896 a 1897 cźitaſche nowy knjes pokładnik rěćźnik Sachja. Sliczbowanje bu ſa prawe póſnate. Na to dźerźeſche nam knjes diakonus Dr. Kölcź kraßny pſchednoſchk wo „evangelſkich dźěłacźeŕſkich towaŕſtwach.“ Wón, kiž ſam wulke evangelſke dźěłacźeŕſke towaŕſtwo w Draždźanach nawjeduje, ſtaji ſebi w pſchednoſchku to praſchenje „Schto ſmy my?“ a wotmolwi ſebi we wnkoženju: 1. ludźo, kotſiž pſched krótkim hiſchcźe njeběchu; 2. ludźo, kotſiž bychu dawno hižo być dyrbjeli; 3. ludźo, kotſiž Bohu dźakowano něto ſkutkuja a 4. ludźo, kotſiž maja hiſchcźe wjele dokonjećź. Na fónzu ſwojeho pſchednoſchka napominaſche knjes rěćźnik ſo ſ tym praſchenjom ſabjeraćź, hacź njebychu ſo też w naſchej Luźizy tajke dźěłacźeŕſke towaŕſtwa ſakóżićź hodźiłe, dokelź ſu wone najlépſcha bróń pſchećźiwo njepſchećźełſkim żokmam ſozialdemokratow. Wulźy ſwjeßelaze je, ſo ſo wubjerny pſchednoſchk do cźiſchćźa poda, a ſo móża ſo na tele waſchnje te kraßne myßle do luda roſſchěricź. Pſchetož wuſnaćź ſo dyrbi, ſo běſche ſhromadźiſna hubjenje wopytana, hdyž na ważnoſcź wěźy ſameje dźiwamy. Wożebje móżeſche ſo wocźakowaćź, ſo by jich wjazy ſ pſchekupſkeho a pſchemyßłowego ſchtanta pſchiſchćźo, dokelź dyrbjeſchejich pſchedmjet pſchednoſchka na prěnim měſtnje jimaćź.

— Wſ blížſchim cźaßu też druha komora nowemu ſakonjej wo wobßadźenju duchownſkich měſtnow, kotryž je loni ſynoda wuradźiła a pſchiwſaka, pſchihłoßuje, hdyž je prěnja komora njedawno ſwoju pſchešjenoſcź wuprajiła. Po tym nowym ſakonju budźe zyrkwina wyſchnoſcź prěnje 5 měſtnow, kotrež ſo wupróſdnja, ſama bjeß wólby zyrkwinſkeho prjódſtejeŕſtwa wobßadźićź. Tajke wobßadźenje pak ſmě ſo ſa 30 lět jenož junkróćź ſtaćź. Hdyž ſo po tajkim měſtnu do 30 lět ſaßo wupróſdni, ma ſo po ſtarym waſchnju wobßadźićź, ſo kollator tſjóch porućźi, a zyrkwinſke prjódſtejeŕſtwo jeneho ſ nich wuſwoli.

— Towaŕſtwo ſa ſnutſkowne mißionſtwo w Saſkej je ſaßo lećźaze łopjeno wudako ſa kollektu, kotraž ma ſo 1. pokutny dźeń ſbćźaćź. Tole łopjeno ſo też w ſerbſkej rěćźi wida. To je wěſćźe jara hódne, ſo pſchedßydſtwo na naſche ſerbſke woßady dźiwa; w tym ſjewi ſo rjane pſchipóſnaćźe, ſo ſu ſo ſerbſke woßady ſ bohatym pſchinoſchkom pſchi kollekćźe wobdźeliłe. Ważmy ſebi tu cźeſćź a ſdźerźmy ju ſebi ſ tym, ſo ſaßo bohaty dar woprujemy ſa ſwjaty ſkutk ſnutſkowneho mißionſtwa.

— Woßma létna roſprawa Bethlehemſkeho wuſtawa w Delnjej Wjaſońźy je wuſchła. My ſmy w ſaúdźenym lěćże roſhlad podali wo tym żohnowanym wuſtawje, w kotrymž hubjene a khorowate dźěćźi khudych ſtarſchich létny pſchebytk k ſwojemu woćźeriſtwjenju a poßylnjenju namakaja. Wuſtaw je w lěćże 1897 ſaßo 119 dźěćźom tu wulku dobrotu wopokaſacź mohł. W twarjenju ſamym dyrbi ſo pſchetwarjenje maßiwny ſkhód a pſchitwar k połnju cźinićź. W naléćźu budźe ſ Bożej pomozu wſchitko dokonjane, a wuſtaw budźe hiſchcźe lepje ſwoju pſchißłuſchnoſcź dopjelnićź móz.

Jeſußowy krwawny pót.

Hłóß: Po krótkim bědźenju.
Luk. 22, 44.

Pój duſcha k wolijowej horje
A ſe ſpodźiwanjom pohladaj,
Kak Jeſuß w modlenju ſo hori,
To ſwojim hrěcham winu daj!
Wopomń, ſchto Jeſuß cźini wſcho,
Krej poćźi ſo, krej poćźi ſo.

Sjew. Jan. 14, 19. 20.
Koh' widźu ja tu na jěſorje,
Ssej barbi draſtu cźeŕwjenu?
Koh' ſłyſchu ja ſo k Bohu wokaćź?
Schtó bědźi ſo tu ſe ſmjerćźu?
Ssy ty to luby Jeſußo?
Schtó je cźi tole cźinił wſcho?

2 Mójſ. 17, 6.
Je Mójſaßa kij, kiž cźe bije?
Schto tajku cźeźu noßyćź maſch,
So ſo tak woda ſ tebje lije
A krwawny pót ſo poćźićź daſch?
O to ſu moje hrěchi wſchě,
So ſo tak ſnyſkinje poćźeſche.

Haj tutón pót tón wobßwědczuje,
Schto naćźinił ſym tebi ja,
A tuta krej też pokaſuje,
Kak maſch ty cźeźke cźerpjenja;
Te moje cźeźke ſhrěſchenja,
Te ſu, kiž ſtyſk cźi naćźinja.

Daj, ſo by twoja kóżda łapka
Mi na wutrobu łapała,
A wokſchew mi do duſche ſakʼła
Niż tuta ſtudźćź ſapraḥʼła,
Hdyž hrěchow cźeźa cźiſchćźi mje,
A wſchitka móz mi ſahinje.

Hdyž junu ſo we ſmjerćźi poćźu,
Chżył mi dać twój pót k wużitku;
Hdyž bědźu ſo, do rowa kroćźu,
Njech ſ twojej krwju ſo poßylnju;
S tej pónidu ſbóżny ſe ſwěta,
To je mój troſcht a nadźija. Ernſt Helaß.

Sserbſki jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 777 hr 35 np. Dale ſu kładowali:
kk. wučźer Rěſok we Wotrowje 5 hr; wučźer Smij w Sdźěrje 3 hr; ſ Khwaćźiz 38 hr, a to: Kuſchta, Piwoźz, Lipka, Meitka, Kronz, Schotta a Israel po 1 hr., wučźerjej Wićź-a a Ryhal a Khwaćźićźanſke ſerbſke towaŕſtwo po 10 hr., Proſt 20 np., Lowka 50 np. a Nowat 30 np; Madlena Kwetſerowa w Budyſchinje 50 np.; dr. E. Muka, wy chſchi gymn wučźeł w Freibergu 50 hr.; jedyn kobuſtow jubilejneho wubjerła 3. pſchinoſchk 10 hr, (1.—3 hrom 50 hr.); nekotſi Sserbja ſ Jiłoz pſches g. p. Gruhla 3 hr. 30 np.; — Hromadźe 887 hr. 15 np.

Mjena daricźelow a jich darow ſo poſdźiſcho woßebje wocźiſchćźa a ſo kralej pſchepodadźa.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer**, pokładnik.

Samolwity redaktor: ſarać Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchćź a nakład Sſmolerjej knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžiſło 10.
6. měrza

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Reminiſcere.

Jeſ. 54, 7—10.

To je kraßne ßłowo naſcheho Boha: „Skerje budźa hory ßo hnucź a hórki ßo wróćźicź, ale moja hnada njedyrbi wot tebje ßo wróćźicź!“ To je ßłowo, kotrež ſahojazu žałbu do hłubokich ranow naſchich wutrobow dawa. Tajke ßłowo je nam wſchitkim jara nuſne. Hdyž mamy ßnano dźenßa hiſchcźe wjeßełu wutrobu, ſchtó wě, kak bórſy ßo naſche wjeßele do ſrudoby pſchewobroćźi; hdyž tež hiſchcźe dźenßa wſchě kubła, kiž cžłowjeka na ſemi wobſbožuja, mamy, ſchtó nam ſa to rukuje, ſo my je tež wobkhowamy? Teho dla je to dźenßa a jutſje a ſa wſchě cžaßy nam jara dobre, ſo Knjeſowe ßłowo ßebi k wutrobje woſmjemy: moja hnada njedyrbi wot tebje ßo wróćźicź. Druhdy drje ßo nam ſda, kaž by Bóh tón Knjes k nam rjekł: Ja ßym cźe mału khwilu wopuſchcźił; haj druhdy je cžaß nuſy niz jenož mała khwila, ale wón traje dołhe hodźiny a dny; ale hacž runjež naſcha žałoſcź wulka je a naſcha tyſchnoſcź dołho traje, tón Knjes dawa ßwojemu hnadnemu ßłónzu nam bórſy ſaßo ßwěcźicź a praji k nam: ſ wulkej ßmilnoſcźu chzu ja cźe ſhromadźicź. Dopomńcźe ßo na tamnu mału khwilu, hdźež naſch Knjes a ſbóžnik na kſchižu wißajo pſchi najwjetſchich boloſcźach k Bohu ßo wołacź dyrbjeſche: Mój Božo, mój Božo, cžeho dla ßy ty mje wopuſchcźił! Tehdy běſche Bože wótzne wobliczo pod wulkim hněwom pſched nim potajene, ale jeho kſchiž a cžwila ßo pſchewobroćźi do ßmilenja Božeho, ſ kotrymž je jeho ſe wſcheho ſtyſka wſał a ſaßo pſchijał do ßwojeje kraßnoſcźe na ßwoju prawizu. Dopomńcźe ßo tež, kaž tón Knjes a ſbóžnik kananejſku žónſku mału khwilu njeje wußłyſchał, ale na poßledk je jej ſ wulkej ßmilnoſcźu pomhał; tak tež Bóh naß jenož teho dla mału khwilu wopuſchcźi, ſo bychmy jeho wulku ßmilnoſcź cźim bóle ſpóſnali. Cžłowjek w ſbožu huſto ſapomni, njebjeſkemu dawarjej ſa wſchě dary ßo dźakowacź; teho dla woſmje tón Knjes tebi twoje ſbožo a wopuſchcźi tebje po ſdacźu, woprawdźe pak teho dla, ſo by tebi ßwoju wulku ßmilnoſcź wopokaſał a tebje wjele ſbožownjſcheho dyžli prjedy ſcžinił. Tón Knjes to pſchezo derje ſ tobu myßli, hacž runjež wón praji: ja ßym ßwoje wobliczo wokomiknjenje teho hněwa khwilu pſched tobu potajił.

Wſchitkim ßwojim pſchecźiwnikam ſteji tón Knjes napſchecźiwo; wón ſapłacźi jim po jich ſłóſcźach a ſchtrafuje jich ſe ßwojim hněwom. Hacž runjež wón pak tebi khoroſcź ſa twoje hrěchi pſchipóſcźele, a ty w twojich boloſcźach ſchtrafu a hněwa njebjeſkeho ßudnika ſpóſnajeſch, tola jeho hnada wot tebje hiſchcźe njeje ßo wróćźiła, wón chze tebje wjele bóle jenož nawabicź, ſo by ſpóſnał, w cžimž ßy hrěſchił, kak daloko ßy ßo wot njeho ſabłudźił, kak wjele maſch ſaßo wurunacź; wón drje tebje pokhoſta, ale jenož, dokelž ma cźe lubo. S wěcžnej hnadu chzu ßo na tebi ßmilicź, praji tón Knjes, twój wumožnik. Runje tehdy, hdyž Boža ſchtrafa je na tebje pſchiſchła a Bože domapytanje je tebje k pokucźe wjedło, ßy ty doſtojniſchi wěcžneje hnady, dyžli prjedy w twojich hrěchach. Hacž runje tón

Knjes maku kwilu hněwa tebje schtrafuje, jeho hnada pak ßo wot tebje njewróći, ně, wona ßo tebi potom cźim jaßnischo ßwěći, a wotcźehnje tebje wot hrěschenja, a wjedźe tebje k roskaczu a k pokućże, k žiwjenju a k sbožnosći. Duž ßwěru na to pokedźbuj, kak tón Knjes tebje też w njesbožu a domapytanju k ßebi woła, kak wón tebje nihdy njewopuschći, a kak masch ty, kiž ßy jeho wopuschćił, k njemu ßo wróćićź.

Kajkežkuliž něto twoje pschichodne žiwjenje też budźe, pak wjeßele, pak srudoba, woboje masch s dźakownosću wot teho Knjesa bracź. Hacź runjež najwjetscha srudoba na tebje cźaka, njewopuschćź teho Knjesa, ale ßo dowěř jeho ßłowu: Skerje budźa hory ßo hnucź a hórki ßo wróćićź, ale moja hnada njedyrbi ßo wot tebje wróćićź, a tón ßłub mojeho měra njebudźe ßo wot tebje prjećź hnucź. Tón Knjes budźe ßo nad tebi ßmilićź. Teho dla kwal ßo też teje srudoby a pytaj teho Knjesa, kiž tebje woła; měj twjerde dowěrjenje k njemu; wón, tón ßmilny, kotrehož hnada wot naß ßo njewróći, kotrehož ßłub teho měra wěcźnje traje, budźe wscho derje cźinićź. Haj,

Wón s troschtom kwilu cźaka,
Sso s molom njesjewi,
Na prawu schtundu laka,
Hdyž pomoz wudźěli.
Wón druhdy s tobu cźini,
Kaž by cźe sapomnił
A w twojej hrěschnej winje
Cźe zyle sastorcźił.

Dha pak ßo budźe podacź,
Hdyž jemu ßwěrny ßy,
So budźe hrěchi wodacź,
Cźe wumóz se srudźby,
Kónz cźinićź wobcźežnosćże,
Dacź troschtnu wutrobu,
A pomhacź se wschej' słóscże,
Kotruž ßy wustaw tu.

Hamjcń. Henczka-Wochožanski.

Romski njewólnik.

(Pokračźowanje.)

III.

Arwinowu porjadnosćź a prózniwosćź spósnachu ßo wě też hóry jeho nahladowarjo. Schtoż druhy bojosće dla cźinjachu, to měješche Arwin sa ßwoju cźesćź. So je spjećźowanje bješe wscheho wužitka, běsche wón wot wscheho spocźatka spóznał. To sathowa jeho pched ßwarom a pched khostanjom, a tak běsche sa njeho njewólnijtwo tak někak snješomne. Pohonćź dwěkoleßateho wosa, s kotrymž Korwin wujědźowasche, běsche wumrjeł. Korwinowy dwórny mischtr postaji Arwina na jeho měsćno. Wschitzy popischachu Arwinej tole sbože. Arwin měješche něto ßwojeho knjesa pschi jeho wulětach pschewodźećź, a wyschsche sajtojństwo wobradźi jemu też někotry pjenjes.

Pschebywanje na wßy njeběsche Korwinej to wobradźiło, cźehož běsche ßo nadźał. Měješćanski ropot, hoscźiny, wscha pycha běsche ßo jemu wostudźiło. Wón běsche ßo wscheho na cźaß sdalował. Wotměnjenje dyrbjesche jeho s noha wabićź. So by tole dozpił, běsche wón mnohe ßrědki nakožił. Tak běsche w ßwojim hrodźe jemu stwu sarjadował, kotruž wón „stwu thudeho" mjenowasche. Město snućźeneje pychi běsche tu jenož zyle jednora domjaza nadoba. Město drohotneje papjerje běchu na sćźenach ßłomjane pleczenja powjesnjene. Tu wo „jiwje khudeho" běsche Korwin na cźaß s jeniczkim njewólnikom žiwy. Na drjewjanym stóleczku ßedźo jědźiśche wón najjednorische jědźe s korjeschkow a wschelakich płodow. Tola tajke dobrowólnje napokožene tradanja móžesche Korwin jenož krótki cźaß wucźerpićź. Žiwjenje na wßy ßo jemu hórsy wostudźi, a tak dha junu dopokonja pschikasa, so ßo sajo do Roma wróći.

Arwin ßo nad tajkej pschikasni sradowasche. Móžesche tola něto sajo ße ßwojej macźerju jedyn a tón hamy powětr dychacź. Hórsy po datej pschikasni nastaji ßo dokhi cźah na pućź do Roma. Pched wjecźorom běchu blisko pched Romom a blizachu ßo Appijskej drósy. Tale kraßna dróha, pokryta s wurěsanymi stokpami a pomnikami, wobkłódźena wot rjanych, wulkoliśćatych schtomow, běsche sthadźowanka wschěch wobćesnych romisch ludźi. Wobohacźeni senatorojo, romsky ryćerjo, wußwobodźeni njewólnizy, khćźorowi lubuschzy a tajzy, kotsiž běchu ßebi namrěłitwo s sesću naběhali: wschitzy cźile wukhodźowachu ßo tu w pitzanej měsćeńzy. Arwin to hižo snajesche, a njewěješche sa prózy hódno, so by na to kedźbował. Na dobo sastachu jěsdni s prědka cźaha, a też Arwin dyrbjesche se ßwojimaj koleßomaj sastacź, na kotrymajž běsche ßo Korwin lěnje wupscheitrěł. Dokhi cźah pschiňdźe s bliska pódla nich nimo. Běsche to Metella, sestarjena knjeni, po wschěm Romje pysches ßwoju pyschnosćź, ale też pysches ßwoju surowosćź snata. Wona ßedźesche na kraßnych nožußłach; jeje łóhćź běsche na kraßnje wuschity hkowacźk sepręny. Pched njej khwataschtaj dwaj afrikanskaj běžerjej, wopaßanaj s paßom se ßněhběłeho płatu, a na rukomaj se ßłěbornymi ryećźakami. Pódla nožydłow jěchasche młody njewólnik, woprawdźe rjany cźłowjek, w ruzy pschedßłóncźnik s pawowych pjerow dźerźo. Sa nim dźěschtaj druhaj, kóždy w rukomaj stóleczk sa Matellinej nosy njeßo. Běschtej to mischtrikej dźěle wurěsowarskeho a stótnikarskeho dźěła. Na konzu pschiňdźe něhdźe sto njewólnikow.

Arwin puschći cźah nimo, wulzy na njón kedźbujo. Numidijsy jěsdni jěchachu dale, a młody Kelta chźysche runje ßwojimaj mulomaj snamjo sahwisdnućź, so matej dale hić, hdyž wón wótry łschik sa ßłyschsa, wschu jeho kedźbliwosćź wubłudźazy. Arwin njeběsche se ßwojim dwěkoleßatym wosom hischćże wotjěł. Wón ßo roshlada. S Metellinej cźrjódy, hižo trochu sdalenej, běsche żónska s wupschestrjenymaj rukomaj na drohu wustupiła.

„Macźe, moja macźe!" sawoła hólz s wjeßełymi stróżelemi, woteschzy s rukow shubiwschi. Mulej běžeschtaj spěschnje dale. Podarmo prózowasche ßo Arwin, so by woteschzy saßo shrabnył a mulej wobłnjeźił. Skónćźnje skoći wón s wosa. Tola mulej njemóžesche sadźerźećź. Wonaj hanjeschtaj dale. Něto ßo saßo na ßwoju macź dopomniwschi, ßo sa njej roshladowasche. Ta luba duscha běsche ßo bjes dwěla hižo daloko sdaliła. Wón běžesche skoku na sad, hdyž běsche ju wuhladał. Tola jenož pomałku pschiňdźe wón dale. Jěsdni, wosy, pěschi pschiňdźechu jemu napschećźiwo. Wón pschedobu ßu wschudźom. Někotsi jemu s fschudom na khribjet naßmolichu, někotre poklećże dyrbjesche wußłyschećź; wón pak na wscho to njekedźbowasche.

Arwin pscheběža stonajo zyłu Appijsku drohu. Tola podarmo. Cźah běsche ßo bjes dwěla něhdźe s boka do Roma wróćił. Sadwěłowanje saja Arwina. Njesłroschtny stejesche wón pched wrotami hkowneho města. Skónćźnje ßo wón saßo shraba. Wón ßebi s cźicha pschemyßli, so je tola něto łóžo sa njeho, macź nadećźć; wschako wjedźische, hdźe ma ju pytacź. Hischćże njeběsche ßo rosßudźił, hdyž ßo jemu běźeł, wot Korwina późłany, bliźesche. Tón wsa jeho ßobu. Njedaloko sa wrotami stejesche Korwinowy wós. Tu běchu ludźo mulow sadźerźeli. Korwin njepohlada runje pschećźelniwje na Arwina, na woteschzy pokasawschi. Arwin wja jej do tschepotateju rukow. Korwinowy cźah cźehnische w starym rjedźe dale. Arwin myßlesche ßebi jenož na ßwoju macź.

Lědma běchu Korwinowy hród naschli a Korwin bě s wosa wulěśł, hdyž hižo jenemu njewólnikej pokiwny. Arwin njewocźakowasche niczo wołßeneho. Sa někotre wokomiki wróći ßo tamny njewólnik s naprawu, kotrejž widlićźki narjeknychu a kotraž ßo cźaścźischo pschi khostanjach nakožowasche. Arwin se stróżelemi sasschićźi.

„Haj, wschak haj! bratsiko!" rjekny khostał, „ßy ßo dokho pěknje měł! Dźenß pak jim njewućźeknjesch! Teho ßo sawěśćże nadźał njeßy."

Mjes tym, so khostał ßwoje pschihoty sćźini, stejesche Arwin němy pched nim. Khostał s nowa sarěcźa: „Poßłuchaj, bratsiko, nasch knjes je tebi bjes dwěla jara pschikhilený; ty móžesch ßo jemu podźakowacź! To ßo s tobu troschku żortuje, druheho pak bu rybam do hata schwihnył."

To prajiwschi, běsche widlićźki Arwinej na wutrobu a na ramjeni położił, a potom ruzy na dwě drjewje pschiwjasał. Drjewje

pak sćeže na wyšoki stoh. Tak wišasche hólz mjes njebjom a semju. Někotre wokomiki ßebi ßwój skutk wobhladawschi, rjekny khostar wušmějschnjo: „Ty masch ßo woprawdźe rjenje; bórsy ßo nóz nakhili, a dokelž ßy njebju bliže, dha móžesch hwěsdy studowacź.“ Hischćže někajte wušměchowaze sramjo k boženje prajenju machajo khostar woteńdźe.

Ani ße ßkowczkom wón njepscheradźi hórku bolosćź, kotraž w jeho wutrobje ßerische. S ryßlemi běsche wón pschi maczeri. Někto běsche ßo wjecjor nakhilik; to běchu hewak jeho ßwobodne hodźiny. Njeby-li nětkole trjebak tak wonjeczeßcźowaze khostanje wucźeřpicź, dha by wón sawěćźe sa ßwojej maczerju kłědźił. Metelliny dom wón snajesche; wón by Norwu hižo nadeschył, jeli so by jenož mohł. Bjes dwěla wona jeho wočakowasche. Skónčnje móžesche ßebi myßlicź, so je wón na nju sabył, so je wón njedźakowny ßyn. Tale myßl jeho wožebje krjudowasche. Wón ßo na wschě móžne waschnja prózowasche, so by ßo ße ßwojich putow wušwobodźił, tola wscho běsche podarmo. Khostar běsche ßwój nadawk derje wukonjał. Do myßlow ponurjeny hladasche horje k njebjeßkim hwěsdam. Hodźinu dokho drje Arwin hižo cźerpjesche, hdyž bojaßliwy khłóß ſ cźicha „Arwin“ saschepota. Wón to njewußłyschał. Hdyž pak ßo mjeno někotre ras a wótßischo wospjetowasche, dha ßo wón postróži. Wón poßłuchasche: wón ßo njemylesche! Tak lubosnje klincźesche jenož maczerny khłóß. Sso roshladawschi wuhlada ßónsku.

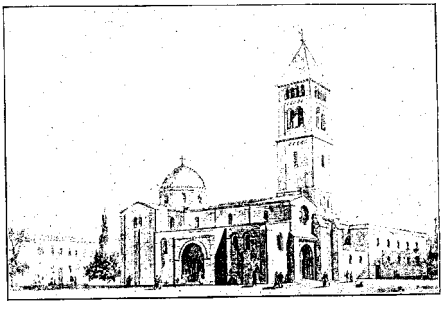

„Maczе!“ sawoła wón, a chßysche dele skočźicź, so by ßwoju lubu maczь wobjimał. Wbohi běsche sapomnił, so je spitany.

Dyrbju tebi wo dźěćazej sbožownosćźi powjedacź, kotrež ja léto ßwoju lubowanu maczь sa wohlada? a wo maczerney sbožownosćźi, kotraž móže ßwojeho ßyna saßo k wutrobnje pschikłóčźicź! To cźłowjek njesamóže wupißacź. W tajkich ßwjatočźnych wokomikach hladaja Boží jandźelja ſ njebjeß dele, a sapißuja do knihow wjeßela jenicźke ßkowczko: „saßowidźenje!“

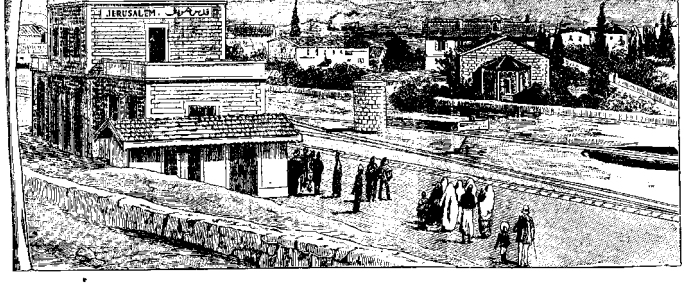

Norwa wokoscha Arwinowej nosy a pokrjepi jej se ßwojimi ßylsami. Wjele wonaj njeréczeschtaj. Najwjetscha radosćź a najwulkotnische wjeßele ßkowow njenadeńdźetej. Wonaj ronjeschtaj ßylsy wjeßełokćźe, a to ßu najdrohotnische paczerje, kotrež Bóh tež khudemu darmo sticźi.

Arwin stónczi mjelczenje najprjedy. Schto njeby ßebi maczь wscho myßlicź mohła, wuhladawschi, so je wón takle pokhostany? Njedyrbjesche ßebi wona teho dla najwschelakorische myßle cźinicź? Wón wupowjeda jej teho dla ſ wopredka, schto běsche ßo dźenßa wscho podało, so je jenož lubosćź k njej ſ pschicźinu, so je ßo jemu wob léto prěni ras khostanje napokozło. Norwa podwoji ßwoje lubosnosćźe; wschako běsche wona ſ pschicźinu tajkich cźwilow.

Hdyž běchu ßo cźucźa swěrowake, powjedaschtaj wonaj ßebi dale. SSyle nadrobnje dyrbjesche Arwin powjedacź, kak běsche ßo jemu hacź dotal seschło. Husto mylesche jeho maczь. Wón dyrbjesche wschelake podawki dwójzy, ßamo trójzy powjedacź; wschako chßysche Norwa wscho wjedźećź. A pschi tym wußłyscha wón wot maczerje někotre ßkowa wjeßela, někotre ßkowa ßobuźelnosćźe. Arwin pak tež chßysche wjedźicź, kak je ßo lubej maczeri seschło. Někto dyrbjesche Norwa powjedacź. Jeje ßkowa wubudźichu hórke sdychowanja, a ßyn bórsy spóma, so je jeho dóút pschezo hischćźe sbožowny pornjo maczeri.

(Pokraczowanje.)

Naschej wobrasaj.

Na biblisćich pucźach khodźićź móz, je wěsćźe ßadanje, kotrež jich wjele kchesćźijanow we wutrobje noscha. Tole ßadanje pak móže ßo někto lóžo dyßli prjedy dopjelnicź, dokelž ßo wschelaka sćładnosćź posticźuje w naschim cźaßu do ßwjateho kraja pucźowacź. Pschi tym wschém wschak je dźenßa hischćźe mnohim njemóžne, to daloke pucźowanje cźinicź a te městna ßebi wobhladacź, kotrež ßu psches wulke skutki Bože na pschezo wopomnjecźa hódne a ßwjate. So by ßo tajkim po móžnosćźi ßiwy wobras ßwjateho kraja a ßwjatych městnow podał, k temu maja wopißanja tych pucźowanjow ßłužicź, kotrež ßu ßo do Palaśtiny a do Jerusalema cźinike. Mjes tymi knihami ma wožebitu ważnosćź wot Ninka spißana kniha: „Na biblisćich pucźach“, kotraž je hižo w pjatym nakładźe wuschła. Ta kniha płacźi w kraßnym swjasanju 10 hriwnow. Pschi ßwojim dobrym pobožnym wopschijecźu, kaž tež psches ßwoje ßwonkowne wuhotowanje a kraßne wobrasy hodźi ßo jara derje sa hódny dar sa pacźerske dźěćźi. Město wscheho dalischeho porucźenja podamy lubym cźitarjam ſ dwěmaj wobrasomaj ſ tych knihow krótki wotdźěł, sapocźatk dźewjateho stawa: „W Jerusalemje, powschitkowne“: My ßmy w Jerusalemje, w „měsćźe měra“, wot Arabisćich El Kuds, „ßwjate“ mjenowane. SSane město po wschém ßwěćźe njeje tak wyßoke hnadne sjewjenja, tak kraßne skutki Božeje lubosćźe wohladako wot teho dnja, na kotrymž bě prěni króćź w bibliji pomjenowane (1 Mójž. 14, 18—20) hacź k tej hodźinje, hdźež Jesuß Khrystus, nasch sbóżnik, tam wumrje a horjestany. Wot Morija a Golgatha ßwěćźi ßo jaßnosćź ßmilneje lubosćźe Božeje psche wschě kraje a ludy sjenje. SSane město pak njeje tak žałostnych wotßudow pschećźerpjało, kaž Jerusalem. SSane město po zykej semi njebu tak husto wobléhane — 32 króćź — a tak husto wupuscźene, kaž Jerusalem. Najžałostnische pak běchu te podawki, kotrež měsćźe to město pschećźerpicź, hdyž bu wupuscźene psches romskeho wójwodu Tita.

Drnhe ßkawne města maja husto dosćź ßwoju ważnosćź psches ßwoju leżomnosćź, so na pschikład leża pschi rěkach a morjach a pschi ważnych wobkhodnych drohach, abo so ßu w płódnej wokolinje a so w njej pschekupstwo a pschemyßło a rjemjeßlnistwo kćźeja. — Jerusalem, tole ßkawne město bje wschěmi městami zykeho ßwěta, wot teho wscheho nicźo nima. Ssamotne w puscźinje, na twjerdej skali natwarjene, bjes bohatych sahonow, bjes rěki, sdalene wot wobhadnych drohow, ma ßo wone sa ßwoju ważnosćź a ßkawnosćź ßamym druhim pschicźinam dźakowacź hacź wschitke druhe wulke města ßwěta. Wone je ßkawne ßwěrne město jenicźzy - psches te ßwět pschewinjaze sjewjenja Boże, kotrež ßu ßo w nim stałe a kotrež ßu ſ njeho psches zyły ßwět pscheschłe. Bjes druheje

wažnośće je Jerusalem dźenža hischće to wulke žwjate město, dokelž jemu jeho schtyri tyšaž lěta historija pola židow, schescćijanow a muhamedanschich wošebiteje wažnośće spožči.

Žane město žwěta tež w běhu lětstotetkow telko rumschich a twarschich pscheměnjenjow měło njeje, kaž Jerusalem. Wone njebuchu jenož domy a hrody ſ templom wot sakožła wupuschćene, sažo natwarjene a ſ nowa wupuschćene, ale tež zyke hórki, na kotrychž město leżesche, žu wotnoschene a doły wupjelnjene, so hischće dźenža wjele městnow a drohow na wyžokich sažypkach leži, a so dyrbisch husto 40 a 70 stopow hluboko psches rospadanki a senju pschehriebacź, prjedy hacź na prjedawschi sakožł dońdźesch.

Pschi tychle wobstejnośćach wschak žo žamo žměsćne sda, hdyž tebje abeżynski mnich w Jerusalemje zyle dowěrliwy k cźernjam dowjedźe, w kotrychž je pjecza boran wižak, kotrehož dyrbjesche Abraham město Isaaka woprowacź, hdyž žo pokasuja domaj bohateho muža a khudeho Lazaruža, abo row Hadama a Methusalema, a pożledni seństi stow Jesuſowy, kotryž je žo pjecza pschi jeho k njebju stwiću na skali wolijoweje hory wotcźischćak. Mły dyrbjachmy na to pschihotowani być, so běchmy dowjedźeni do žamego labyrintha bajtow a njewěrnośćow, a duž běchmy dźakowni, hdyž naš stary knjes twarski radźićel Schick, kotryž je hižo 40 lět w Jerusalemje žiwy, a wscho do zyła snajesche, dale psches město wodźesche. Duž běchmy wschitko wažne wohladali a sesnali, a dostachmy to pscheswědźenje, so móže žo wo najwažnischich městnach, n. psch. wo starych měsćanskich murjach, wo městnje, hdźež je Golgatha ležało, wo Gethsemane, wo puću, po kotrymž je tón sbožnik k cźerpjenju schoł, atd. nimale město rospokasanja podawacź.

To njech je ſ krótka ſ wopschijećja tych knihow podate; taj dwaj wobrasaj ſ knihow pokasujetaj nam dwaj twaraj ſ nowischeho cźaža: dwórnischćo, wot kotrehož nowa želežnija do Jaffa jěźdźi, pódla němska kolonija Refaim, a nowa němska zyrkej, k kotrejž poźwjećenju žo w tutym lěće wopyt naschego němskeho khćora wočakuje, kotrehož nan jako pruski krónprynz w lěće 1868 to jemu wot sultana pruskemu kralej Wylemej darjene Wuristan do wobžbedźenstwa wsa, a to městno sa evangelsku zyrkej poświećći. Pożlednju patorźizu a nowe lěto rano žu žo prěni króć te tři swony ſ wyžokośće tejele wěže w žwjatym měsće sažkyschećź dake.

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Po zykej Sakiskej žo žylnje hotuja na wulki jubilejski žwjedźeń krala Alberta, a my Sserbja chźemy tež na tym dnju mjes tymi być, kiž my naschemu horzolubowanemu kralej sboże pschejemy a jemu naich žerbski krala Albertowy fond jako wopokasmo nascheje snateje žerbikeje kraloswěrnośće pschepodamy. Cźaž kralowskeho jubileja žo bóle a bóle pschibližuje, ale naich žerbski dar hischće hotowy njeje. To dyrbi žo hischće wjele wot lubych Sserbow nadawacź, so by žo naich žerbski dar tež ſ druhimi cźestnymi darami na kralowski jubilej pschirunacź mohł. W měrzu dyrbimy po móžnośći naschu sberku wobsamkmućź, so bychmy pschepodajonmy sapiš žerbskich darow sestajećź mohli. Duž, lubi Sserbja, njemysleće žebi: ta wěz ma hischće dobru khwilu! nichtó njewostań wróćo, ale dajće w luboścći k naschemu lubowanemu kralej žwój dar — dźenža lěpje dyžli jutrje. Njepożłuchajće na frudnych pschihkodźerjow, kotrychž móžemy jako dobri Sserbja jenož w jich wobžaromnej sažlepjenośći wobžarowacź! Cźi, kotriž žo wotwlakuja, podrywaju cźećź naschego žerbskeho luda, a schto budźe na tych, kiž žo pschećźiwo naschej dobrej wěžy sapjeraja, a ſ pódlanskich wobmyšlenjow žwoje žórko k schćźuwanju pschećźiwo naschej wěży cźerpacź pytaju, skónćnje wižaju wostacź, hacź jenićźy ta hańba, so njejžu žo chżyli pschi cźestnym holdowanju naschego žerbskeho luda sa naschego krala wobdźěli. Lubi Sserbja! duž njekomdźće žo a dajće k žwojej a k naschej ludowej cźećźi rjany a bohaty dar sa naich žerbski krala Albertowy fond.

— Kralowski jubilej budźe žo w naschich Božich domach w Sakiskej po pschikasni krajneho konsistorjowa na to waischnje žwjećićź, so budźe žo wjeżeły žwjedźeń njedźelu Quasimodogeniti 17. haprleje po prědowanju ſ klěki pschipowjedacź, a so ma žo potom 24. haprleje njedźelu Misericordias dźakna modlitwa a dźakny khérluſch wuspěwacź. Pożlednischu njedźelu ma tež prědowanje na žadny žwjedźeń spominacź a zyrkwinske prjódbklejećstwa móža tež na wožebite waschnje tónle dźeń poźwjećićź, so žnano Bože domy pyscha abo psches žwjedźeńske swonjenje w pschipokonischej hodźinje 24. haprleje žwoju luboścć k naschemu drohemu kralej swonkowuje sjewja.

— **Krala Albertowy fond.** Nichtó njebudźe prěćź, so maja tež Sserbjo jubilej naschego lubowaneho krala žwjećićź, so maja žo tež Sserbjo jako tajzy wobdźěćićź na holdowanju zykeje Sakſonskeje. A to woni tež chźedźa a budźa. Abo hdźe je žana žerbsła wutroba, kotraž njeby žo ſ luboścju horiła k kralej Albertej, kotryž je nam Sserbam tak nutrnje pschikhileny? Duž žu žo naschi najnahladnischi wótćźinzojo sréćźeli, so maja Sserbjo, po kralowym pschećźu jubilej se skutkom miłośće cźećźujźy, sakožićź fond, ſ kotrehož budźa žo podpjerać potrěbne wudowy a žyroty wukubłarjow naschich dźećźi. Bohužel je tutón nadobny wotmyšł dotal njes naschim ludom mało wothkloża nadeschoł, dokelž tam a žem mudracźłojo njemudrje baja. K rosjašnjenju dha njech je to wuprajene:

1. so žo fond sakoži pschede wschěm teho dla, so bychu Sserbjo ſ nim žwojeho krala poczeććili;
2. so fond sawostanje stajnje w dobrych žerbskich rukach a
3. so budźa ſ njeho jenož woprawdźe **potrěbne** wudowy a žyroty podpjerane.

Schtóž po tajsim sa tónle fond žwoje scherpatko dari, cźini nadobny skutk kschescźanskeje miłośće. Ale Sserbjo muoży radścho žwoje pjenjesy do zuby nosćha, radścho hacź bychu žo sa domjazych starali.

Ty tež? Niź? Duž wotewř móschnicźku a daj ſ luboścje k kralej žwój kschescźanski žerbski dar.

— Kaž žyschchimy, ſ dalewjedźenjom Budyško-Rakecźanskeje želežnizy do Wojerez a do Hródka nicźo njebudźe. Pschi dołhołětnym wuschparanju zykeje należnośće ſ wulkej nadźiju do pschichoda žo nośćź njetrjebamy. Hdyž žo najprjedy wo tej wěży jednasche, njechasche najprjedy Sakski stat do dalewjedźenja želežnizy swolićź, — a nětko je žo sažo wobročiło, so w tu khwilu Prusſi stat žobu cźinićź njecha. Pschi tymle stajnym khabłanju tam a jow ta wěz drje tež w pschichodźe do wěstych kolijow žo njenamaka.

— Najprjedy běsche bojośćź, so mohł žo khćorstwowy žejm rospuschćićź, hdy by žejm wot wyschnośće pschedpokoźenu žadanku sa łódźe wotpokasał. Nětko pak žo sda, kaž by tónle strach wotwobročeny był, dokelž je drje zentrum, kotryž ma rosžudźaży hłóß, žo nětko k temu pschikhilił, so do žadankow wyschnośće, kotrež žu bjes dwěla sa naich wótzny kraj wulzy nusne, swoli.

Něschto k rospominanju.

Njebježa žo jenićźy dele puschćja do měrneje wutroby, kaž žo wobras njebjeżow pokasać njemóže w njeměrnym, ale žo jenož w zyle měrnym morju w najtraźnischej pyschi wobrasuje.

* * *

S wjetscha je kóżdy cźłowjek žam žwój — pschibóh.

* * *

W luboścći rospuschćći žo kóżda roskora žiwjenja.

* * *

Kotre pschećźelstwo je žwěrnische a lěpsche hacź to, kotreź je kaž ſkoto ſ luboście palene a wuspytowane.

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 687 hr. 15 np. Dale žu kładowali: tk. rěćźnik Mořak-Kłoſoſoſski w Lubiju 25 hr.; farař Wałkař we Wóßlinku 3 hr.; ſ Lesteje 1 hr.; wučeř Lenert w Nowej wěży n. Spr. 3 hr. 5 np.; korćźmař A. Pilz, dotal w Piwnum hrodźe w Budyschinje 1 hr. 50 np.; pjekarski mischtr Kerk w Drožđźiju (druhi pschinoschć) 1 hr.; se Spytez: wićźejmy kubleř Ssmoła, žejmsti sapóžłanź, 10 hr., Kurzreiter 1 hr.; ſ Mateje Prahi: Hana a Marja swud. Kschižanowje, kóżda po 3 hr.; ſ Njeßwaćźidła, druha sberka: g p Handrij Patoka, Jan Schołta I. mt., Alma swud. Krausowa a Alwina swud. Kürschnerowa, kóżdy po 1 hr., wumjenkař Handrij Menger, wješnu žudnik Jan Nowak, zyrk. p. Jan Schołta I., starschi, sohrodnizy: Korla Pětschta, A. Scholta, J. Bjar, Jan Hobrak, B. Hórst a J. Freudenberg, kóżdy po 50 np., sahrodnik F. Leschawa 25 np.; ſ Nowej wěży p Njeß: sahrodnik Wódnař a kubleř Hermann, kóżdy po 50 np.; ſ Nožaćźiž ſ Trußezami: E. Wünscha 70 np., zyrkw. wučeř Schlenkar 5 hr., Schöbel, wulki sahrodnik Krawź, wulki sahrodnik J. Schmidt a A. Wünscha, kóżdy po 20 np., farař Wicźas 3 hr.; ſ Barta: farař Matek 10 hr., zyrkw. wučeř Wesař 5 hr. a wučeř Wicźas 3 hr.

— Hromadźe 975 hr. 95 np.

Mjena daricźelow a jich darow žo posdźischo wožebje wocźischćźa a žo kralej pschepodadźa.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer**, pokładnik.

Samolwitny redaktor: farař Gółcź w Budyschinku. Cźischćź a nakład Ssmolerjez knihićźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 11. 13. měrza

Lětnik 8. 1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźerni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Oculi.

1. Pětr. 1, 18—23.

W tutym ßwjatym póſtnym cžaßu, hdźež my ſpominamy na Knjeſowe cźerpjenje a wumrjecźe, napomina naß ßwj. japoſchtoł w textowych ßłowach na naſche wumoženje pſches Khryſta. Wón roswucži naß, wot cžoho ßmy wumoženi, a potom, ſ cžim ßmy wumoženi. Hdyž wón praji: „Wěſcźe, ſo ſcźe wukupjeni ſ waſcheho kniczomneho wobeńdźenja, kotrež wot wótzow běſchcźe nawukli“, a pokaſa nam, kajke wotpohladanje měješche Khryſtuß ſe ßwojim wumožeŕſkim ſkutkom, mjenujzy: zyłe cžłowjeſtwo wot wopacžneho, wot wótzow nawuknjeneho hrěſchneho žiwjenja wußwobodźicź. Cžłowjekojo wſchak běchu wot Hadama ßem wot Boha wotpadnyli; židźi a pohanjo běchu ßo wot ßwojich wótzow ßem ßamoprawdoſcźi a kniczomnej pſchibójſkej ßłužbje podali, tak, ſo Bohu ſpodobne žiwjenje njewjedźichu. Duž běſche nuſne, ſo buchu woni wumoženi wot tajkeho hrěſchneho hubjeńſtwa a na prawy pucź ſaßo wróczo dowjedźeni, ſo bychu, ßwobodni wot wſcheje hrěſchneje winy, dźěla měli na njebjeſkim herbſtwje. To tež my prawje ßebi roſpominajmy, ſo je Khryſtuß teho dla cźerpił a wumrjeł, ſo by naß wumohł wot wſcheje kniczomnoſcźe a naß wußwobodźił wot knjejſtwa hrěcha a jeho cžaßnych a wěcžnych ſchtrafow, ſo bychmy wſchitkich hrěſchnych žadoſcźow a waſchnjow ßo ſdalowali, a pobožne žiwjenje w myßlach, ßłowach a ſkutkach wjedli. My njemóžemy ßo ſ tym ſamolwicź, ſo ßu naſchi wótzojo tež hrěſchili. Jako kſcheſcźijenjo wěmy, ſo dyrbimy my cžiſteje wutroby bycź a pobcžne žiwjenje wjeſcź, a to tež ſamóžemy pſches teho, kiž naß móznych cžini, kotryž je Khryſtuß. Haj tu móz, ſo my wſcho kniczomne waſchnje wotpołožimy a wſchitkim ſłym žadoſcźam napſchecźiwo ſtejimy, dawa nam runje naſche wumoženje pſches Khryſta, hdyž my jenož prawje k wutrobje ßebi woſmjemy, ſ cžimž ßmy wumoženi. „Niz ſe ſachodnym ßlěborom abo ſłotom“, praji ßwj. japoſchtoł, „ale ſ tej drohej krwju Khryſta, jako teho njewinojteho a njeſmaſaneho jehnjecźa. Khryſtuß naß njeje ſ wulkimi pjenjeſami wot wěcžneho ſkaženja wukupił, ně, wjele dróžſcheho je woprował, ßebje ßameho je ſa naß podał, ßwoju ßwjatu krej je ſa naß k wumoženju pſchelał; to je wón cžinił, tón njewinojty, tón cžiſty, kotryž bě bjes hrěcha; wón bě to njeſmaſane jehnjo, kotrež teho ßwěta hrěchi njeßeſche. O luba duſcha wopomń, kak wjele prózy a boloſcźow je twój ſbóžnik na twoje wumoženje wažił, kak wjele je ſa tebje dźěłał, cźerpił, woprował, kak je ſa tebje ßo krwawił. Spóſnaj jeho njedowußlědźenu luboſcź, kak njeje ſachodne ßlěboro abo ſłoto, ale ßwoju drohu krej ſa tebje podał. A ty nochzył ſ praweje dźakownoſcźe wotpołožicź wſcho hrěſchne waſchnje, wſcho honjenje ſa ſachodnym ßlěborom a ſłotom, ßo woſtajicź wſchěm hrěſchnym žadoſcźam.

Wěſcźe, hdyž my roſpominamy, kajki drohi njeſachodny pokład je naſche wumoženje pſches Khryſta, budźemy tež ſ dźakownej wutrobu naſcheho wumožnika pſches wěru ſapſchimnycź, we wěrje do naſcheho ßmilneho Boha wutracź, kiž je ßwojeho ßyna ſbudźił wot morwych a jemu kraßnoſcź

dał, so byschcže, kaž žiwj. japoschtoł praji, wěrn a nadźiju k Bohu měli. Haj, schtož je Bóh psches Khrysta sa naš čžinił, to poßylni naš w tej wěrže, so budže Bóh nam psches njeho wschitko dacž, to poßylni naš w tym dowěrjenju, so budže nam k wěčžnej žbožnosćži dopomhacž. Hdyž pak tajka wěra a tajke dowěrjenje dyrbitej prawje žiwej a wobtwjerdźenej być, dyrbi tež nasche wumoženje psches Khrysta naš žbudžicž, so my rostorhamy žwjaski hrěchow w naschich wutrobach. K temu napomina naš žwjaty japoschtoł, hdyž wón praji: čžińcže žwoje dusche pózcžiwe w poßłuschnosćži teje prawdy psches teho ducha, k prawej bratrowskej luboscži, a mějcže žo mjes žobu s čžistej wutrobu jara wulży lubo. Dokelž bě Khrystuß čžisty, dha dyrbimy tež my čžisći być a mamy wučisćicž žwoje wutroby wot wschěch njecžistych, njepózcžiwych myßlow a žadosćžow w pschißłuschnosćži teje prawdy. Schtož pak napominanjam Božeho ducha napschečžiwo stej, a žwoju wutrobu pschečžiwo Božemu žłowu stwjerduje, tón žo njewučisćži, a tón njepraj, so je Khrystußowy wumoženy. Čžista wutroba nawabi naš k prawej troschtarskej luboscži. Sprawna, čžista a wutrajna je bratrowska luboscž wschitkich wěrnych khschesćijanow. Je twoja luboscž tajka? Bydli w twojej wutrobje prawa bratrowska luboscž? To móže jenož tehdy być, hdyž žy s nowa narodźeny s njesachodneho žymjenja, psches to žiwe Bože žłowo, kotrež wěčžnje traje, Schtož pak je s nowa narodźene, je nowe stworjenje, w kotrymž bydli nowa myßl, nowa luboscž; tón dopjelni nowu pschikasnju: lubujcže žo mjes žobu. W tajkej luboscži wobtwjerdźi naš žiwe Bože žłowo, kotrež wěčžnje wostanje. O hdy bychmy wschitzy Khrystußowi wumoženi byli, kiž wutraja we wěrje hacž do kónca, wutraja w prawej bratrowskej luboscži, w poßłuschnosćži Božeho žłowa. Luba duscha, wojuj prawje. Wukuj tón nětcžišchi žwjaty póstny čžaß; hlaj, něth je tón prawy spodobny čžaß, něth je tón čžaß teho žboža. Njedaj žebi Bože žłowo wot Khrystußoweho kschiža podarmo prědowacž; njedaj žo podarmo dopomnicž na krwawne wumrjecže twojeho žbožnika. So žo to njeby stało, dha modl žo:

Jesu, twoje krwawne rany, twoje hórke wumrjecže
Troschtuja mje, so kschiž žaydn psches měru mje njerudźi.
Hdyž mi něschto njeprawe, druhdy pschińdže do myßle,
Na tu twoju martru spomnju, hnydom budže lěpje so mnu.

Hamjeń. Henczka-Wochožanski.

Romski njewólnik.

(Pokračžowanje.)

„Nascha knjeni", sarěcža Norwa, „je, kaž by ty hižo saßłyschck, po wschěm Ronje žwojich słóscžow a žurowosćžow dla snata. Sswojich njewólnikow čžiwilowacž a krjudowacž je jejne najwjetsche wjeßele. Tež najmjeńsche pschestupjenje žo žurowje khosta. Ja žym žo hižo wospjet dyrbjała pched njej poklaknycž, a žym dyrbjała žwojej liza nadmwacž, so je mje mohła čžim lóžo plistowacž. Tež Morgan, kotrehož wona dla jeho hordosćže wučžerpicž njemóže, je jejny hněw sačžuk. Trójzy žu jeho hižo wuschwikali. Zadyn tynk, žana słóržba njewuńdže s jeho huby, žana žylia s jeho wočžow."

Luboßny hłóß słóncži macžerne žłowa. Běsche to Nafel, kotrž běsche s khostarjom pschjischck. „Wbohi pachoło", sarěcža wón, „bóry móžesch twoju macžer wobjimacž." Niz runje pschečželniwje sapocža jeho pschewodžer puta roswjajowacž. Sa někotre mjeńschimy běsche Arwin wumoženy a wobjimasche žwoju macžer. Nafel běsche w knihownej dźěłak, hdyž tam Korwin radostnje myßle sastupi. Tónle žbožowny wokomik wužiwschi, sapokaži Nafel prósthwu sa Arwina. Něme pokwinjenje s hłowu běsche snamjo sa to, so je prósthwa wußkychana. Jenož tak žo sta, so bu Arwin tak khětrje wot žwojich putow a bolosćžow wumoženy.

Nafel dowjedže macžerju a žyna bóle na stronu a woteńdže wot njejn. Tlecži njenadeńdže městna tam, hdyž staj dwaj w najwjetschim słoscu, w najwjetschej radosći! Tu móžeschtaj žo dospokojne žwojemu wjeselu pschewostajicž, žana duscha jeju njemyleshe. So staj njewólnikaj, so staj jataj, na to žo nětko žadyn s njeju njedopomni. Wonaj běschtaj žo nadeschkoj a běschtaj žbožownaj. Wonaj njehladaschtaj wjazy na khłodno módre njebjo, niz na kraßne hwězdy Bože, wonaj hladaschtaj žebi do wočžow, to běchu jeju hwězdy, a te běchu jimaj najlubshe a najlubosnische. Norwa powjedasche wo starym Morganje, kak wón pilnje dźěła a žebi pjenjesy nahromadźuje. „Sa to kupuje wón skradźu brónje", powjedasche wona dale. „S zyła knjezi zyle wožebitu duch mjes njewólnikami. Hušto maja skradźu khdožwanki. Dacža a Nětnzy žu žo skradźu stowarschili k sběžkej. Wschěduje powjeda žo wo wěstym Perdicže."

S pichiběrazym žobuczjcom běsche Arwin poßłuchał. Norwa žo poitróži, na žwojeho žyna pohladawschi. Jeho wočži žapaschtaj žiwy woheń, wón tschepotasche s roskhorjenjom. „Wón nam sesthadža, dźeń wjeczenja!" sejrawasche Arwin poßkakujo.

„Sswno", jawoła macž wscha poitróżena, „schto žy ty žebi wumyßlił? Sssy ty wschón na žwoju młodosć posabył? Abo žy ty na žwoju macžer sabył, kotrož dale wičžo tu na semi nima, khiba jenož tebje? Chzesch ty wěstej žunjerći napschečžiwo khwatacž? Dowěř žo žłowam žwojeje nashoniteje macžerje: Te čžaßy hischcže pschischcke njeßu; my žmy hischcže pische žłabi! Njesbožowny budže tónz stowarschenja! Ja tu prjedy njewoteńdu, doniž mi ty něschto njeßłubisch. Luboscž k tebi je mje k temu pohnuła. Sslub mi, so žo ty wscheho stowarschenja sdalujesch, doniž žym ja hischcže žiwa. Hromadź, luby žynno, sa krótke lětka žmój wužwobodźenaj bjese mjerža a bjese krwě!"

Arwin wojowasche žam se žobu, tola běsche to hódne bědźenje. Sssyslu s wočžow wuroninschi wotmolwi wótsje: „Haj! to ja ßłubju!" Wscha žwjeßelena wobjimasche jeho macž. Macž a žyn byschtaj žo sawěsćže hischcže zyły dźeń rosrěčžowałoj, tola prěnje pruhi sthadźazeho łłónza, pobołła wonkłodźazeho žiwjenja, pschipowjedźichu młody dźeń, a dopomnichu Norwu krucže, so ma žo sabo do žwojeho dźěła wróćicž. Arwinej dosta žo dowolnosć, so žmě žwoju macžer pschewodźicž. Pomaku běschtaj woboj horje na Zöllinsku hórku, hdyž mějesche Metella žwój hród. Wo róžk haßy duzy cžrjódu njewólnikow wuhladawschi Norwa wobłědny. Norwu s dałoła pytnywschi, khwatachu hewrjekajo k njej a sestupachu žo wokoło njej.

„Nadeńdźemy tebje stóncžnje?" sawoła wjednik.

„Schto žebi wote mnje pschejecže?" woprascha žo Norwa.

„Schto žebi wote mnje pschejecže? tajkele błudne prascheńje! Njeßy dha ty žwojej knjeni cžełka?"

„Ja, a cžełka? Sswojeho žyna žym ja wopytała, a něthko žo runje won wróćžu."

Hrosne žmjecže běsche wotmolwjenje na jeje žłowa.

„Tak samołwjeja žo wschitzy, kotrjž žu hdy cžełknyli.

To prajiwschi hrabnychu Norwu, a dale dźěsche s njej. Arwin běsche wschón poraženy s bolosćžemi a dźěsche płakajo sa nimi.

„Schto žo mojej macžeri stanje?" woprascha žo wón bojaßliwje wjednika.

„Schtož žo žóždemu cžěłcažemu njewólnikej stanje", tón jemu wotmolwi. „Jej žo snamjo na cžoło wupali, so budže žo sawěsćže pasćž druhi ras sažo cžełknycž."

Arwin wschón tschepotasche.

„Pójdu s wami", jawoła słóncžnje, „pched Metellu žo poklaknu a wo žmilnosć sa macžer proschu."

„To žebi njesweć!" radźesche jemu něchtó; „naschej knjeni mohło žo wusdacž, so tež tebi snamjo wußmudźi, a sa to Korwinej někajke pjenježne sarumanje pósćžele."

Arwin běsche s bolosćžemi wschón poraženy, so tajku dobru radu njewußłyschcha. Pomaku wjedźichu popadnjeni dale, Arwin stajnje pódla. Sa schtwórcž hodźiny běchu tam, hdyž chzychu. Hrodowy swónczk žo sasvoni a domjazy nahladowar pschińdźe. Jemu žo wscho nadrobnje wupowjeda. Potom sawrjesche wón Norwu do saléßyžowanej stwy. Knjeni njeběsche doma, wona běsche něhdźe na wßy njedaloko Noma na wopycže; sa někotre hodźiny ju domoj wočakowachu. Njestroschtny stejesche Arwin pched dohladowarjom: wón proschesche, wón płakasche; tola macžerny dóst njemóžesche s tym pschemeńicž.

„Njenadeńdźe so žadyn pucź, so mohł ja swoju maczěr wumóž?“ žakoćiśesche wón.

„O haj! tajši so nadeńdźe“, wotmolwi wušměchujo dohladowar: „Wukuj swoju macź.“

„Wukupicź!“

Jemu so we wutrobje sablykny. Na to so wón w swojich strózełach dopomnił njeběšche.

„Kelko šebi drje Metella žada?“

Tschepotajo a bojasliwje wočakowasche wón wotmolwjenje.

„Sa 4000 sesterzow drje ju dostanjesch; Metella ji wožebje pschikhilena ujeje.“

„4000 sesterzow!“ To běšche nowa srudoba sa njeho. 3000 běšche wón šebi nahromadźił.

„Ssym někotremu swojich towarschow lubosć wopokasał a jemu pošłužił. Sěnano so tež jedyn nade mnu smili a mi wupomha?“ tak šebi wón pomyšli. „Hdy so moja macź khosta?“ woprascha so wón dohladowarja.

„Wěsch ty schto? Ty so mi swodobasch, bratsiko“, wotmolwi tón, „swuschćićź ja twojej maczeri njemóžu, ale sakombźićź khostanje móžu. To so hodźi. Chžu wočakmyć hacź do 5. hodźiny (po naschim czasu hacź do 11. hodźiny dopołonja). Jeli so do teho czasa trěbne pjenjesy nahromadźisch a jeli do postajeneho czasa so šem wróćźisch, dha móže wscho hischcźe k dobremu końcej so šplesć.“

(Pokračowanje.)

Pschi Jesušu je derje bycź.

Hdyž šym pschi mojim Jesušu
Mi rosćźe móz a wěra,
Hdyž wumyju so j jeho krwju,
Ma moja duscha měra,
Ja k jeho swjatym ranam du,
Hdyž mje swět sawjesć pyta,
Mi dajćźe bycź pschi Jesušu,
So wutroba je kryta.

Ja k mojom' sbóžnikej chžu hicź,
Wón je mi wěčne swětło,
Pod jeho schižom wotpočnyć,
So swobodny šym nětko,
Wot njeho nochžu wotstupicź
Niž wodnjo a niž w nozy,
Mje s troschtom budźe wokschewicź
Po modlenju a prózy.

Schtóž kjesa prawje spósnaje
Psches modlitwu a wěru,
Schtóž k Jesušowom' schižej dźe,
Sso k njemu dźerži swěru,
Wón hnadu, Božo, proschu cźe,
Ja njewjedźach, schto cźinju,
Na twojim pucźu sdźerž ty mje,
Dha moje hrěchi shinu.

Ja dołźne knihi wotewrju,
W nich widźu moje winy,
Wěch zyle smylik w žiwjenju,
Sła nóz so na mnje liny,
Dha pschiidźe ty, mój Jesu, šam,
Mje wubudźićź, cźahucź k šebi,
Nětk njebjesći měr we mni mam,
Sa to dźak dawam tebi.

To sawěrnje njej' prósdny šón:
Schtóž Jesušej je žiwy,
Wón žiwjenja je wěrny schtorn,
Schtóž wot njoh' jě, je žiwy;
O Jesu, tak je derje mi,
Hdyž k twojim noham ležu,
Chžu pschezo swěrny wostacź cźi,
Tak k dobyćźu ja běžu.

Ernst Helaß.

Wschelake s bliska a s daloka.

— S wulkej radosćźu móžemy sjewićź, so nasch serbski krala Albertowy fond, kaž tež dźenšnische kwitowanje wobšwědćźuje, derje pokračuje. S teho je spósnacź, so šo nasch lud njeda wot hubjenych schćźuwarjow wot dobreje wěźy wottraschićź, kotraž tola nicźo druhe njecha, khiba cźesćźi naschego lubeho serbskego luda kłužićź. My šo nadźijamy, so budźa na pošledku cźi wboźy cźlowjekojo šami itejecź, kotsiž šu pschećźiwo naschej wěźy dźěkali — a nasch lud budźe jich šudźićź, kaž šebi woni to lěpje njesaßłuža. Pschi wschěm dobrym spěchowanju naschejo sběrki tola hischćźe s jara wjele wšow sběracźne listno šo wróćźiko njeje. Duž my tych gmejnstich prjódstejerjow, kotsiž maja hischćźe nasche listno, proßymy, so bychu jo pokkadnikej naschejo sběrki po móžnosćźi w najbližschim czasu wróćźili, wěšo popißane s bohatymi nahromadźenymi darami. Hewak bychmy nujowani byli, šo na nich s wošebitym listnym napominanjom wobroćźićź, a słónćźnje, je-li so njebychu šo sa naschu wěź prózowali, hischćźe wošebiteho pósła do jich wězy pósłacź, so by tam daru sběrał.

— Sanźdźenu sriedu mějesche wubjerk sa „serbski jubilejny krala Albertowy fond“ pošedźenje. S wuradźenjow sdźělimy naschim lubym cźitarjam tole: Psched někotrymi dnjemi je šo pißmo na ministerstwo kralowego doma wotpósłało, psches kotrež šo nasche serbske jubilejne wustajenje k cźesćźi naschego krala Alberta ministerstwu wosjewi a s kotrymž šo proßy, so chźyk kral Albert na swojim šwjedźeńsćim dnju nasche wopokajmo serbskeje kralo-šwěrnosćźe hnadnje pschijećź. Swjeßelaze je, so šu šo Sserbjo něko we wschěch stronach sakskeje serbskeje Łužizy sa nasch jubilejny fond hibacź počźeli, so mamy něko hižo nimale pol dwanata stow hriwnow nahromadźenych. A s cźim mjenšichch darow je šo tak nahladny pjenjes s dźěla najběrał, wo cźim wjetschej lubosćźi a šwěrnosćźi k naschemu kralej wón šwědćźi. Wubjerk budźe šo hischćźe něko, hdyž šo kralowy jubilej dźeń a bóle bliži, wo to staracź, so mohł hischćźe tóždy, kotryž hacź dotal sa naschu sběrku sktadował njeje, swój pschinoschk sa dobru wěź woprowacź. A so by šo to stało, to daj Bóh!

— Sakski šejm w Drażdźanach pilnje dale dźěła. Wón hacź do kralowskeho jubileja shromadźeny wostanje Nusne pschikohi sa duchownych, kotrež běchu wot wyschnosćźe šejmej namjetowane, je druha komora hižo pschiwsała, a nadźijomnje tež 1. komora do teho sakonja swoli. Pschi tym sakonju šo wožebje na to dźiwa, so bychu duchowni w prěnim czasu swojeho sastojnstwa, hdźež maja swójbu a dźěćźi sastaracź, w swojich dokhodach s najmjeńscha tak sastarani byli, so njebychu s cźeźkimi starosćźemi šo bědźićź trjebali. Tež sakoń wo powyschenju wučźeřskich dokhodow, wo kotryž šo po najprěńšchim seńdźenju šejma bojachmy, šo najkferje po načźisku wyschnosćźe wot šejma pschiwosmje. To je sdobne a prawe, pschetož wučźeřske dokhody běchu naschemu czasej pschiměrjene pschenjske; pschetož schto je 1000 hriwnow sa wučźerja, kiž ma swójbu.

— Najwyschschi skhodźeńk wučźerjowych dokhodow budźe 2100 hriwnow. Radosćźiwe je, so šu tež w Pruskej šo sa swojich wučźerjow postarali a so šu jim jich dokhody lěpje sarjadowali. Sakoń wo dokhodach duchownych pak pschezo hischćźe w tu khwilu shromadźenemu pruskemu šejmej pschedpołoženy njeje, a duž wschak je mało nadźije, so šo hischćźe w tym lěćźe dowuradźuje. To je jara wobžarowacź; pschetož hdyž šo junkrócź tajki sakoń pschipowjedźi a šo nadźija we wutrobach wubudźuje, potom ta wěź wjazy klazacź njeßmje, potom dyrbja šo tež skutki pokasacź.

— Sanźdźenu wutorn mějesche šo matriktatne pruhowanje na Budyškim gymnasiju. Mjes tymi, kotsiž šu pruhowanje wostali, je tež jedyn Sserb, Wićźeźk s Pschischcź, kotryž chźe pjecźa theologiju sludowacź.

— My hižo wojjewichmy, so je kraßny wobras naschego njebocźićźkeho wótcźinga Imischa wschoł a sa 1 hr. 25 np. dostacź. Kaž móžachmy šo teho nadźecź, šo tón wobras wot naschich

Sserbow, kotźij naschego drohego wótczinza sabycź njemóża a njebudża, žylnje kupuje; pschetož wón žłuscha do kóždego žerbskego doma. My pak tych lubych Sserbow, kotźij žebi žnano hišćeće njejšu tón woprawdźe wubjernje poradźeny wobras wobstarali, ſ nowa na to dapomniny, so je wón dostacź pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje, kaž tež pches redaktora naschego kopjena (adreža: Pastor Goltzsch, Kleinbautzen bei Pließkowitz).

— We wschitkich stronach hotuja so žylnje na wólbu do khežorstwoweho žejma, kotraž smeje so nehdźe w junniju teho léta. We wokrježu pruskich Sserbow so saso knjes hrabja Arnim-Mužakowski sa kandidatu postaji, a tež podpjerany wot naschich Sserbow kotźij jeho snaja sa pschečeľela naschego žerbskego luda, nadźijomnje ſ nowa wuswoli. W sakkim wokrježu, w kotrymž maja Sserbja žobu wolicź, so wot reformarjow ſ nowa knjes Gráfa w Biskopizach postaji. Konservativni hacź dotal hischće žaneho kandidatu pomjenowali njejšu, ale to w blížischim czasu czinja. Tón wokrjež, kotryž wot stareho czasa konservativnym žłuscha a w kotrymž žu Sserbja stajnje žobu wojowali sa konservativnu stronu, dyrbi so saso dobycź, hdyž bu nam pschi poslednich wólbach wsaty.

— Nešchto woprawdźe spodźiwne je so w Dražďžanach stało. Tam bešche so snaty 20 lét stary njedočźink wot krajneho žuda k wjazyletnemu jastwu sasudźik. Hdyž bešche jemu jeho sasud sjewjeny, wón se žylsjotymaj wocźomaj wupraji, so dyrbjał so sakoń pschemenicź a so dyrbjake so puki saso sa khostanje sawjesać, dokelž lépje a dokladnischo na cźlowjeku skutkuja. Wón dźesche: „Ja so boju, mje móža jenož puki polépschecź, a ja wěm — Bohu žel — ſ nalshonjenja, so dothe pschehywanje w jastwje cźlowjeka njeczłucźiweho cźini a sprawnu wolu polépschenja saniczuje.“ To žu wešće wopomnjecźa hódne žkowa ſ tajkeho rta. Sa młodych njedočźinkow by wešće druhdy lépje było, so bychu cźucź dyrbjeli, schtož žu ſ lohkomyšlnosćźu sworali.

Trosćht a pomoz w kschižu.

Schtóž wot schwajcarskeje wšy Leuk horje po nahlej, wustej, skalojtej sćeżkoj dźe, tón ma składnosćź, do kraźnosćeje a wulkotneje rjanosćeje Alpow pohladacź, kajkaž je ſ cźežka hdźe namakacź. Kaž žamo wot žebje pschiindźe cźlowjekej to cźucźe, so wón w templu Božim steji, w pichitwarku k jeho žwjatnizy. A horkoch w dźiwej skalinje je maly dólcźk wurubany, w kotrymž maly marmorowy kschiž ſ tym napišmom steji: Unica spes, to réka: Jenicźka nadźija. Tónle kschiž se žwojim krótkim, wjele wuprajazym napišmom ma sa sakóń sćeżhowazy podawk: Na tym žamym městnje je młoda franzowska hrabinka, ſ mjenom d'Holincourt, 1700 stopow do hlubiny padnyła. Sstrjedź najbohatscheho žłónczneho, so žmějazeho žiwjenja bu młoda mandźelska na dobo torhnjena a ani jeje rosražene cźěło njemóžachu cźi srudni sawoštajeni namakacź. Sa žwoju bolosćź njenamakachu žaneho polóženja, sa žwoje rany žaneho balsama, sa žwoje idychowanja žaneho kónza, doniž so njeschrabachu a wschо žwoje horjo, žwoju srudobu a žylsy k kschiżej naschego wumožnika injeschechu, hdźej wschitke wutroby wocźichnu a kóžda rana sažije a wscha cźěmnosćź so rosšwětli. A sa snamjo teho tón hrabja na to městno kschiż postaji, hdźej bu jeho žiwjeńske sboje tak nahle we hlubinje pohrjebane, kschiż, na kotrymž bešche jeho jenicźki trosht w srudobje a horju pschi dźělenju cźitacź: Unica spes! Jenicźka nadźija! A kelko žylsow je so pschedł tym kschižom wupłakało wot putnikow w dole žylsow, kiž horje hladachu k Unica spes — žylsy dźaka a wjeselа, so je Unica spes tudy delkach, hdyž wschitke senske podpjery so też łamaja a wscha senska nadźija so pohrjeba — sa hrabjow a knježich tak derje, kaž sa měšćańanow a burow a wotročkow w Schwajcarskej a Němskej, wschudźom, hdźej žkowo wot kschiża so pschipowjeda.

Na pucźowanju do Griechiskeje wohlada w kschižu nashonjeny, nětko njebočźicźki dwórski předař Kögel jene ranje pschi muri města želežny kschiż. Pschi ranschim žwitanju pósna wón, so nechtó so modlo kschiż wobjaty dźerži.

To dyrbjach žebi pschi cźitanju teho makeho powjedancźka na moju wobsadu pomyšlicź, wobžebje na wschitkich kschiż-nosćerjow — ach, starosće, hrěch, winy, srudoby a horja dosćź a pschewjele, hdźej cźlowjeka noha stupi, pschetož

Swět je dospolny wschudźom tam,
Hdźej cźlowjek njepschiindźe se žwojej cźwilu žam.
Najwažnische praschenje pak je, hacź kóždy wobcźeżeny žwoju cźeżkotu k kschižej teho njeźy, wo kotrymž pišane steji: „Khrystuš je nascha nadźija.“ Tam žórli žo ta móz też to najcźeżische pschecźerpicź. Tam rosjaśnja žo cźěmnosćźe, tam wuhudaja žo hudancźka žiwjenja. Pobožni khěrluscherjo spěwaja nam rjane khěrluische wo tym měsćźe, hdźej Khrystušowy kschiż stejesche, kaž na pschikk. w rjanej schtucźźy:

O duscha, stuj na Golgatha!
Jow widźisch wotewrjene
To kraźne žórło žiwjenja,
S tej wodu napjelnjene,
Kiž žłabych móznje poźylni
A srudnych, tychnych wokschewi
A rany khorych hoji.

Wot druheho hjesbóžneho cźlowjeka pak něhdy te žakoźne žłowa cźitach: „Euosez l'infame!“ t. r.: „Wutorhnicźe jón, tón wohidny kschiż!“ — „Ha, ha, tón stary kschiż dyrbi pschezo poźledni wucźek bycź, hdyž žo wschitke swjatsi rostorhnu. Mi je napschecźiwny.“ A jako žo nechtó teho žapwarja kschiża woprascha: „Nó, mój knjeźe, schto myšlicźe žebi sapočźecź, hdyž budźe Wam najstyknischo wokoło wutroby, hdyž dyrbitej cźěło a duscha sawitlicź?“ Duž tón cźlowjek žo žmějo wotmolwi: „Schto sapočźecź? S pjasćźu hrohycź, žo na druhi bok pokožicź a žlaknycź!“ „A potom?“ žo tamny praschesche. A wotmolwjenje bešche: „Sso wě, hnicź.“ — Poźkuchaj, luby cźitarjo! Bleda žmjercź je jěsdny, kotryž žebi ſ pjasćźu hrohycź njeda a kotremuž nichtó njewucźekńje. Derje temu, kotrehož na konja wosmje a ſ nim do njebješ dojěcha.

Wjeřch Bismark žo wulkodźujo junu ſ burom, kiž drjewo wožesche, do rěcźow da. Jako wón wjeřchej powjedasche, so je psched krótkim w jeho hrodźe pobył a kak bešche so jemu wschitko jara derje lubiło, žo Bismark woprascha, schto je žo jemu najlépje spodobało. Sprawnje tamny wotmolwi: „Najlépsche je tola tón kschiż ſ tym sbóžnikom, kotryž wysche Waschego kujeniného loża wižaa; tón je žo mi najlépje lubił.“ Luby cźitarjo, snajesch ty nešchto lépscheho?

Kak wulki muž wumrje.

Jako arzybiskop Whately na žmjertnym kožu leżesche, praji jedyn jeho pschecźelow, kotrźij jeho woprytachu, w pschehnatym khwalenju k njemu: „Wy wumrjecźe, kaž sće Wy žiwy był — wulki hacź do poźledneje hodźinki!“ — Wón wotmolwi: „Ja wumru, kaž žym žiwy był, — we wěrje do Jesuša!“ — Na prajenje druhego: „Kajke to žohnowanje, so je Wasch wyšoki rosom zyle njewoźłabnjeny“, praji wón: „Njemjenucźe mój rosom wyšoki. Niczo wyšoke njeje nimo Khrystuša.“ — Pschi druhej składnosćźi nechtó k njemu rjekny: „Wulka žylnosćź Waschego smyšlenja Waš dźerži.“ Wón na to dźesche: „Nè! moja móz njeje, kiž mje dźerži, ale jenicźoy moja wěra do Khrystuša.“

Ssérbski jubilejny kralа Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 975 hr. 95 np. Dale žu składowali:
ff. njemjenowany (pschic. dopiš w „Ss. N.“ wot hoboty 5. měrza) 10 hr., Laboda, bywschi farař Bukecźanski, nekto w Dražďžanach 30 hr, wucźerjej Hocker a Freischlag w Hornjej Horzy, kóždy po 3 hr, Hana Grolmuśowa w Dalizach 50 np, farař em. Rádo-Baristi w Budyschinje 5 hr, kantor E. K. w M. 5 hr, pschekupź J. M. w M. 2 hr, ratař Jan Scholta w Budyschinje 1 hr.; ſ Dubrawki: g. p. Kuba 60 np., Jan Wowšnik, Jan Granich, Ernst Jurk a B. Wilhelm po 10 np, A. Bar 20 np., korczmar Schönau 50 np. a Hana Wowšnikowa 40 np.; ſ Pomorez: inspektar Weißflog 2 hr, dźěłacźer Wjela, Hermann Vogt, Michał Wicźoś a Bartuśch po 50 np, Pawoł Krecźmar a g. p. Handrij Nyeda po 1 hr, Pawoł Fiola, Handrij Zimmermann, Schuster, Heinzka a swud. Matekowa po 30 np.; direktor lachaut. schule J. Nowak 10 hr. a kaplan Nowak w Budyschinje 5 hr, Jakub Hescha, pschekupź w Ronicherku w Cźechach 3 hr 35 np., spišacźel a hudźbnik dr. Jurij Pilk w Dražďžanach 10 hr, kantor Burr w Königsthajnje pola Wostrowza 3 hr., kubłer Panach w Lětonju 1 hr.; je Sahorja: Marja swud. Wicźajowa 4 hr., A. Marschner, Michał Bjenada a Pětr Pětschka po 50 np., Hana Nowaćowa 25 np a kubłer Gruhl 3 hr.; jedyn žobustaw žmjedźenskeho wubjerka druhi pschinoschk 10 hr., kantor Hanka we Wjeleczinje 6 hr., wobžedźer młyna, A. Kschižan w Budestecach 5 hr., can. cap. schol. Luschczanski w Budyschinje 20 hr., žerbski korczmar Oskar Dietrich. w „Lischczej jamje“ w Budyschinje 3 hr.; ſ Konjez (Porschi: žanska wobsada): kubłer A. Mitasch 3 hr. a Pětr Krawz 1 hr; ſ Bobolz: kubłer Mět 1 hr. 50 np. a žiwnosćźer Gruhl 50 np.
— Hromadźe 1135 hr. 65 np.

Mjena darićźelow a jich darow žo posdźischo wožebje wocźischcźa a žo kralej pschepodadźa.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer**, pokładnik.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjej knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 12.
20. měrza.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Lätare.

Jes. 66, 10.

Lätare, t. j. wjeßel ßo, rěka ta njedźela po Jesaias 66, 10: Wjeßelcźe ßo s Jerusalemom, a sradujcźe ßo nad nim wschitzy, kotsiž jo lubujecźe! Njeje to spodźiwne napominanje w ßwjatym póstnym cžaßu? Póstny cžaß je srudny cžaß; wón naß na cźeŕpjenje a wumrjecźe nascheho sbóžnika pokasuje a dopomina. Nasche hrěchi a słóscźe a pschestnpjenja ßu jemu to nacžiniłe. A teho dla my spěwacź mamy:

Mje dyrbjesche Bóh khostacź
Ja w heli dyrbjach wostacź,
Swjasany wot cžerta,
Te swjaski, krjudowanje
A schtož cźe hewak srani,
Ssy ty wscho cźeŕpił moje dla!

A tola mamy wjele, wjele pschicžiny, so ßo tež w ßwjatym póstnym cžaßu wjeßelimy. Wschako wulku, njewurjeknjenu hnadu nascheho wumožnika wohladamy, kotryž ma naß tak lubo, sc je ßwoje žiwjenje sa naß podał a ßwoju drohu krej sa naß pschelał. Teho dla ßměmy my ßo, hdyž tež se ßylsami, na jeho hórkim cźeŕpjenju wjeßelicź; pschetož s teho wscheho spósnawamy, so Bóh tak wjele do naß dźerži, so jemu njeje žel, žiwjenje ßwojeho jeniczkeho narodźeneho ßyna sa naß podacź, so by naß se ßwojej ßmjercźu s mozy cžerta wukupił a wudobył. Wjeßelcźe ßo teho dla nad Jerusalemom, kaž ßo pschecźelniza njewjesty sraduje, hdyž ßłyschi, kajke wopory nawoženja pschinjeße, so by ßebi njewjestu dobył.

Něhdy jedyn Indianski a Europiski w Božej ßłužbje w Amerizy hromadźe ßedźeschtaj. Europiskemu běsche wěz jara wostudła. Indianski pak bě tak jara hnuty, so jemu ßylsy s woczow běžachu. Hdyž s kemsche domoj dźěschtaj, Indianski jedyn krócź po druhim prajesche: „Ach, kak kraßne! ach, kak kraßne!" „O", Europiski wotmolwi, „ja tola njewěm, schto tajku haru wo prědowanju cžinisch; mi je wěz jara wostudła była." „O", Indianski wotmolwi, „to ja hižo wěrju. Hlaj, hdyž by žadyn knjes prajił, ja chzu cźi nowu ßuknju daricź, dha ßwoju rostorhanu drastu ßebi wobhladam a rjeknu: proschu, proschu, s wjeßelom tež poskicźenu ßuknju wosmu. Ty pak ßebi ßwoju drastu wobhladasch a rjeknjesch: o, moja ßuknja je hischcźe dobra doscź, naproscheneje ßuknje nochzu měcź. — Hlaj, ja ßym khudy, hubjeny hrěschnik, a ßmjercź pschеd woczomaj widźu. Duž mój sbóžnik pschińdźe a mi žiwjenje poskicźi. Tehdy ja praju: měj dźak, měj dźak, a s woběmaj rukomaj sa nim hrabam. Wy pak scźe ßamßneje prawdy tajzy połni, a we ßwojich dobrych pocžinkach tak hordźi, so měnicźe, wy hižo ßami se ßwojej mozu do njebjes pschińdźecźe a sbóžnika njetrjebacźe." Na tym leži, so ßo tak prawje ßwojeho wumoženja njewjeßelimy a ßo temu Knjesej s zyłeje wutroby njedźakujemy. W ßwojej wutrobje hischcźe tak prawje nusy a hubjenstwa hrěcha njejßmy pósnali a sacžuli. Prawje wjeßelicź ßo jeno tón móže, kotryž je prawje srudny był. Teho dla naß tón Knjes tak husto do srudoby wjedźe,

so by naß na pucz prawego wjeßela pschiwjedł. — To wóczko, kotrež wschudźe wokoło jenož czémnu nóz widźi, ßebi sa serami žada, kotrež skhadźaze ßlónzo pschipowjedaju. Tón Knjes chzył nam k prawej srudobje dopomhacz, k tajkemu bolenju pśche nasche hubjenśtwo, so bychmy wulke sboże wumoženja spójnali a tak prawje Lätare ßwjeczili a so ßwojeje sbóžnoscze wjeßelili. Hamjeń.

M. H.

Romski njewólnik.

(Pokračowanje.)

Arwin njeběśche poßlednje ßlowa wotczakmył. Khwatajzy běžesche po Zólinkej hórzy dele do Korwinowego hrodu. Wón dóúdźe najprjedy do wosownje a wupyta ßwoju mójschniczku, kotruž běśche na potajnym městnje skradźu sschowak. Wón ju wuprósdni a sapocza ßwoje pjenjesy liczicź. Woprawdźe: 3000 sesterzow mějesche. Tyßaz dyrbjesche ßebi potajkim hischcze pschiwożcicź. Se ßwojim bohatśtwom w ruzy, dźěśche wón psches dwór. Samyßleny wón njepytny, so běśche so tu wscho dospołnje pscheměniło. Njeporjadnje stejachu tu wosy a nożydła. Na durjach běchu wulke listna pschibite, zusi běhachu tam a ßem. Kaž hižo prajach, Arwin so teho wscheho njedohlada. Wón dóúdźe do prěnjeho poskhoda, hdźež méjachu njewólnizy ßwoju śwu.

Sa jeniczku nóz so mnoho pschemeni, praji so husto dosczź. Schtož běchu ludźo hižo dawno wěschczili, czehož běśche so Korwin hižo dołho bojał, to běśche so je skhadźazym ranjom stało. Hordy bohaczź běśche — s khudym proscherjom. Honjeny wot ßwojich dowěrnikow běśche wón pożczowak a s nowa pożczował, so wě na lichowniśku dań. Jako had se ßwojim rubjeństwom, tak sakhadźachu Korwinowi dowěrnizy se ßwojim dołżnikom. Dźeń a bóle běchu so jemu bliżili, a dźenża s młodym ranjom běchu jeho sadajili. Rano seńdźechu so hłowni dowěrnizy s dwěmaj radnymaj knjesomaj a sasyglowachu wscho. Wscho wobßedźeństwo so ßwěru sayißa a hischcze dźenßa dyrbjesche so rospschedawanje sapoczecz. Korwin pak móżesche so podacz, hdźež so jemu spodobasche.

Do pschedśale sastupiwschi nadeńdźe ju Arwin s ludom pschepjelnjenu. Wjeße wscheho stracha chzyśche wón ju pschekrocicź; tola s hrubym khłosom so jeho wopraschachu: „Schto tu masch?“

„Moje nahromadźene!“

„Kelko tu masch?“

„3000 sesterz; tych dla ßym so husto sapoczicź dyrbjał.“

„To runje dobaha, so so jědź sapłacźi!“ sarjekny jedyn k ßwojemu ßußodej, pschi tym ruku sa pjenjesami wupschestrěwschi.

„Pjenjesy ßu moje!“ sawoła młodźenz, człowjekowe wotpohlady spójnawschi.

„Twoje niczo njeje, młodźenzo. Ty ßy njewólnik. Schtož trasch masch, to twojemu knjesej ßłuscha!“

S nowa hrabasche so ruka sa měschkom. Tola Arwin jón krucze dźerżesche. Wón jón pschimny s bojoscżu sadwělowazeho. Wschako wißowasche s nim sboże a njesboże maczerje! Hdyž dowěrnik widźesche, so je jeho próza podarmo nałożena, pokhwny wón dwěmaj ßudnikimaj ßłużobnikomaj a scheymy jimaj někotre ßłowa do wucha. Hnydom doběżeschtaj k młodemu Kelcze a hrabnyschtaj jeho. Arwin nałożowasche so na proschenje, spójnawschi, so je tu spjeczowanje podarmo.

„Romjzy měschczenjo, popschejcze mi moje pjenjesy!“ sawoła wón sdychujo. „Moja macz dyrbi khostanje czekrnjenych njewólnikow pschecżeśpicź. S tymi pjenjesami chzu ju wukupicź. Budźcze nadobni, wostajcze mi je!“

Tu pak njeběśche ani ßmilnoscze! Ssudnikaj ßłużobnikaj schwikrnjeschtaj jeho po krótkim spjeczowanju k jemi a jedyn wuwinny jemu pjenjeżny měschk. S khcichczenjom sadwělowanja doběża Arwin won na dwór. S woběmaj pjasczomaj bijesche so wón do hłowy, jako by so ßam chzył pokhostacz sa ßwoju njemóz. Tehdy pokożi so czicha ruka na jeho ramjenjo.

„Schto je s tobu, lubschi ßyno?“ wopraschа so khłóß, Arwinej derje snaty.

Arwin so wobroczi. Nafel stejesche psched nim, s tym ßamym wurasom nežnoty, kotryž běśche Arwina hižo husto roswjeßełł.

„Moja macz, ach moja macz!“ sdychowasche wón s bolosczu.

Potom ßyże so, pschembłyty wot ßwojich bolosczow, na ławku. Nafel wosta psched nim stejo a hladasche jemu jeho pruhowajo do mjeswocża. Wón njemóżesche ßebi wumyßlicź, czeho dla je młodźenz tak rosharjeny. Wschako běśche wón wulke sboże měł, so běśche ßwoju macz sażo wohladał! Hacz běśche wona khora? Po někotrych mjeńschinach běśche so Arwin tak daloko shrabał, so móżesche w pschetorhnjenych ßadach, je sdychowanjemi pschetorhnjenych, Nafelej wupowjedacz, schto běśche so dźenßa rano podało.

„Wbohi pschecżelo!“ wotmolwi Nafel, „ja derje sapschijam, kak je tebi wokoło wutroby. Tola směrujźo; chzu tebi pomhacz. Tež ja ßym hromadźił, ja ßym ßebi 4000 sesterz nahromadźił, te dyrbisch dostacz. Pój so nun!“

Se spodźiwanjom skoczi Arwin s ławki, ßwojimaj wuschymaj njewěriwschi. Nafel chzysche jemu 4000 sesterz, ßwoje zyłe bohatśtwo, daricź. Wón pruhowajo na Nafela pohlada, jako chzył w jeho wocżomaj cżitacz, hacz je to jeho kruta wěrnoscz, abo hacz jenož żortuje. Tola sa żortowanje njeběśche nětkole pschihódna hodźina. To dyrbjesche wěrnoscz bnez. Druhe Nafelowe ßłowo jemu to wobtruczi. Wón synkny psched Nafelom na koleno, wopschimny jeho koleni a sdychowasche dźakne ßłowa, ßłowa najwutrobnischeho dźaka.

„Postań, bratśiko! Njepoklakń so psched hrěschnym człowjekom, jako ja ßym! Njedźakuj so mi! Sa nuje nimaju tele pjenjesy żaneje hódnoscze a ważnoty. Wschako snajesch, schto ja wo njewólnikowej ßwobodźe myßlu. Wschako ßym wschě tute pjenjesy jenož hromadźił, so bych j nimi dobroczeńśe skutki wukonjał. Nětko ßym prawu składnoscz sa to nadeschoł. Schtož icze wopokasali jenemu s najßnadnijschich bratrow, to icze mi wopokasali! Haj, tak praji Knjes, a tónle knjes je mi telko dobrotow wopokasał! O, ja so wjeßelu, lubschi bratśiko, so móżu ßwojemu sbóżnikej scherpatku sarunacz!“

Arwin poßłuchasche, so wschón dźiwajo, ale niczo njerosymjo.

„Nětko pak pój“, honjesche Nafel; „mam tele pjenjesy pola jeneho ßwojich bratrow na Julijanśkich drohach, tam dyrbinoj ßebi po pjenjesy dóúcz.“

Se spěschnymi kroczelemi woteńdźeschtaj wobaj s hroda, tón dźeń hischcze Korwinej ßłuschazeho. Sa pok hodźiny běschtaj hacz tam doschkoj, hdźež mějeschtaj hicz. Bohu żel běśche tón człowjek, kotrehož Nafel ßwojeho bratra rěkasche, wuschoł. Wonaj dyrbjeschtaj na njeho cżakacz. Styßknjuje liczesche Arwin kóżdu mjeńschinu. Jeli so by so czaß minył! To ßebi pomyßliwschi, mjetasche jeho synnica. Styßkna hodźina so miny; skóncżnje wróczi so dołho wocżakowany domoj. Nafel wupowjeda jemu ßwoje pschecże, a sa někotre mjeńschiny měsche Arwin ßwoje pjenjesy. Nimale běśche sabył so podźakowacz a „w boženje“ prajicz, tak khwatasche prjecz. Nimo Julijanśkeho twarjenja duzy pohlada horje na runu tśchu. Pjecz krócz padże kula do możaßneho kótlika. To běśche 5. hodźina. Arwin leczesche nimale dale, a sa někotre mjeńschiny stejesche psched hrodowymi wrotami stonajo a sdychowajo. Psches wrota sastupiwschi, wußłyschа wón tak srudne żałoscżenje, so sapocza wschón tschepjetacz.. Běśche to jemu snaty khłóß. Wón khwatasche so njekomdźo psches pschedśtokpownju. Tu hrabny jeho nětajka pjaicz sa kornar, so dyrbjesche stejo wostacz.

„Ty ßy skondźił!“ rjekny Morgan. Wón to běśche. Wón běśche młodźenza Arwina wocżakował.

Tele nastróżaze ßłowo wußłyschawschi, by Arwin bjes małeho na semju padnył; hischcze pak swobara so jeho ßylne cżełło womory. Wón doběża do dwora. Tu běchu so wschitzy Metellini njewólnizy shromadźili, nichtón ßebi njeswaži ani ßłowcżka wótsje prajicz. Wo ßrjedź dwora stejesche kótlik se żehliwym wuhlom a póbla njeho khostać. Na pleczeńzu wupschestrjena leżesche macz; s płatom běśche jeje mjeswocżo sakryte. Arwin so pschetłóczi a sawoła Norwu s mjenom. Tehdy wupschestrje wona ßwoju ruku a chzysche so poßnczikotacz. Na njeho pohladacz njemóżesche; jeje wocżi běschtej tak sacżekkej, so jej wotewricz njemóżesche. Arwin klakny so k njej, Norwa pschimny jeho sa ruku a s jakocżiwymi ßłowami, kaž daloko móżesche so ßwojich żakostnych bolosczow wobaracz, wobkrucżi jemu ßwoju lubosczz. a powjedasche jemu wo njeho nanu a wo bratru. Styßłnuje poßłuchasche Arwin na kóżde ßłowcżko. Wón pytny, kak macz mjenje a mjenje rěczecz samóh, a kak wona so s najwjetschim napinanjom wschitkich ßwojich mozow prózowasche, so by postanyła. Skóncżnje pokożi ßwoju ruku żohnowajo Arwinej na hłowu, hischcze jene poßlednje sdychnjenje — wona běśche wußnyła na wěcżnje!

Arwin sdychny s khłoßom — nětko běśche wón ßyrotka.

„Twój nan Menru je ju k ßebi wsak do mróczelowego hroda“, rjekny Morgan khutnje.

Arwin saßkjscha to jenoß s pol wuchom; jeho mloda duscha běšche psche wjele wuczerpicj měła. Womora pokry jeho smilnje se ßwojim ptaschczom. Wón rosum shubiwschi na semju padny.

(Pokraczowanje.)

Nascha czěr dje k njebjeßam.

Hlóß: Jesuß moja nadzija.

Nascha czěr dje k njebjeßam,
Jenoß hoscjo ßmy na semi,
Hacj my tam do Kanaan
S puscjiny ßmy pschiwjedzeni,
Tudy je nasch pustny kraj,
W njebju pak nasch wótzny raj.

Duscha sběhń ßo k njebjeßam,
Dokelj njebjeske masch tycze;
Schtoß je sewske, njem'ze nam
K njebjeßam dacj prawe tycze,
Mysl Bóh ßam rossßwětla,
Hdßej saß' dßesch, ßwój wukhod ma.

Bóh naß woła k njebjeßam,
Hdyß ja w ßkowje ßkyschu jeho,
Pokaße to městno nam,
Hdßej je měr a hdßej ßmy jeho;
Hdyß to ßkowo wobkhowam,
Dha ja czahnu k njebjeßam.

Wěra k njebju pokaße,
Kajki lóß mam junu dostacj,
Wutroba ßno horje dße,
Hdßej chze wysche hwězdow wostacj,
Tam jich ßwětko schinje,
Tam je wjele jaßnische.

Ssmjercj mje budße k njebjeßam
K prawej domijnje dom wodßicj,
Hdßej ja po wschej nusy tam
Wyskajo tam budu khodßicj:
Jesuß dße mi do prědka,
Sa mnu duscha wjeßeła.

K njebjeßam, haj, k njebjeßam!
Dyrbi moje heßko wostacj,
Czěknycj hrěschnynym wjeßelam,
So tam móju sbóßnosej dostacj:
Moja mysl dße k njebjeßam,
Hacj ßym junu w njebju ßam.

Ernst Helaß.

Pawoł Flemming.

(1609—1640.)

Woßebje lubowany khěrlusch je khěrlusch Pawoła Flemminga: W wschěch skutkach a wschěm dßěle dam Bohu radßicj zyle! W jeho žiwjenju je ßo to na spodßiwne waschnje wopokasało. Srudßeny dla hubjeństwa ßwojeho wótzneho kraja a evangelskeje zyrkuje w 30 lětnej wójnje běšche ßo wón k poßelstwu pschisamknył, kotrež wójwoda Bjedrich Schleswig-Holsteinski k ßwojemu ßwatej, ruskemu zarej, wuhotowasche. Prjedy hacj wón to strasche puczowanje nastupi, pschihotowa ßo snutskownje sa nje s tym, so tón khěrlusch spěßni. A tajkeho pschihotowanja běšche jemu trjeba, pschetoß wot tuteho puczowanja ßem tón khěrluschěr w ßwojim žiwjenju ßaneho měra wjazy njenamała. Pschetoß k jěßbje do Ruskeje ßo druhe poßelske puczowanje do Persiskeje pschisamknyło. A na tutymaj puczowanjomaj měješche wón najczěžšche strachoty pschětracj: Wichor na narańschim morju, na Kaspiskim morju ßo łódź roskama, woni mějachu njewuprajne czěžkoty pschětracj, prjedy hacj psches Taurus do Ispahana pschiúdßechu a tam bucha nadpadnjeni, so ßo Flemming s nusu w armeńskej zyrkwi wukhowa. Na dompuczu měješche ßo saßo na hórku sawisej a pschißkodßenje hněwacj. Tola wschitko sdasche ßo dobre bycj, jako chzyschе ßo do wótzneho kraja ßo wróczjwschi w Hamburgu jako lěkař saßydlicj. Jako pak běšche tam ledy ßwoje dßěło sapocząk a chzyschе ßo se ßwojej dokholětnej njewjesłu wożenicj, duž jeho sfizyczi lět starého nahła ßmjercj prjecz wsa. Kak srudnuschki dyrbjak ßo nam sahi kónz žiwjenja tuteho wobdarjeneho khěrluscherja sdacj, hdyß to njeby s dobom dobre kschesczijanske žiwjenje było, hdyß wón njeby ßam se ßwojeho naßhonjenja prajicj mohł:

Ja ßym ßo podał jemu
Žiwy a morwy k wschemu,
Schtoß na mnje dopuschczi;
Njech Bóh tón Wótz ßo jara
Ssam sa wschě wězy stara,
Wón wě, hdy je czaß najlěpschi.

Wschelake s bliska a s daloka.

— W sjawnej rospravje provinzialneho towarstwa sa snutskowne mißionstwo wot knjesa fararja Gäblera podatej a w Budyškich Nowinach wozjischczanej, spomina ßo tež na nasche njedßelske kopjeno „Pomhaj Bóh“, jako jenicjke w Sakłej wukhadßaze, kotrež kaß „ßußod“ a „njedßelske kopjeno“ k natwarjenju ßłużi. To budße wěsche lubym cjitarjam naschego kopjena, kotrychß liczba Bohu dßakowano lěto wot lěta pschibywa, swjeßelaze, so nasche ßerbske kopjeno tež druhdße pschipójnacje namaka.

— Sańdßenu njedßelu semrje w Budyschinje po dolhim czěrpjenju knjes wokrjeßny hejtman tajmy radßicjel s Bosse, runje na ßwojim 63. narodnym dnju. 1. haprleje 1895 nastupi wón waßne sastojnstwo wokrjeßneho hejtmana w Budyschinje, a wón bu s tym tež wodßer konsistorialneje wyschnosche we Łužizy. S wulkej ßwedomliwosczu je ßo wón starał sa nasche zyrkwinske naleßnosche, kaß běšche wón we wutrobje wěrjazy žiwy schesczijan. Duž wutrobnje ßarujemy pschi rowje teho muża, kotryß bu nam po krótkim ßohnowanym skutkowanju tak khětrije wstaty.

— Wulke waßne pscheměnjenje stanje ßo wot 15. haprleje na naschich sakskich ßeleznizach. Tak mjenowane dßeńske billety, kotrež hacj do teho czaßa 3 dny płaczachu, wot pomjenowaneho dnja 10 dnjow na sakskich ßeleßnizach płacja. To budße wěsche wschitkim jara witana wěz, pschetoß ja dalische puczowanje, hdßej dyrbjesche cjłowjek psches pol dnja jěcj, běchu 3 dny łuschi czaß, so mohł ßo saßo w prawym czaßu domoj wróczicj. Wěßo pak tež budße sczěhwk tehole postajenja khětre pomjeńschenje w dokhodach w ßeleßniza. S dobrym prawom pak je direktorja ßeleßniza ßo s tym na to prawe stejnischczo stupika, so ma ßeleßniza ludßom ßłużicj a jim puczowanje po możnosczi połóżecj.

— Tule njedßelu směja ßo prěnje lětusche ßerbske kemschenje w nakhwilnej zyrkwi na Lipowej haßy w Drażdßanach. Spowjednu wuczbu směje knjes farař dr. Rencz s Wjeleczjina a prědowanje knjes farař tycze Jakub s Njeßwaczidła. Prědowanje budße s dobom wopomnjeńske prědowanje na naschego njesapomnitego Imischa, kotryß je dolhe léta ßerbske kemschenja w Drażdßanach nawjedował. Wodßenje kemschenja je ßo po jeho minjenju knjesej fararej Jakubej w Njeßwaczidle pschepodało.

— Sakoński naczjsk wo dokhodach pruskich duchownych je w tychle dnjach na pruski ßejm dóschył. Nadßijomnje ßo wot ßejma pschiwosmje, so pruszy duchowni ßwoje dołho wożakowane a derje saßłużene sarjadowanje ßwojich dokhodow dostanu.

— Kak daloko móże fanatismus cjłowjeka dowjesej, pokasuje sczěhowazy podawk: Krajny ßud w Mosfwje je po wjazyndnjowskim jednanju młodeho bura Sava Skoru k ßmjercji wothnußił, dokelj běsche s nabożinskeho fanatisma žakoitny njeskutk wukonjał. Jeho ßotra wożeni ßo w dezembrje 1896 s katholskim burom, hacj runjeß to ßwójba hinascheje wěry dla pschidacj nochzysche; najhórscho cjinjesche jejny bratr, a jako ßo wona wot ßeńtwy wotraschicj njechasche, jej wón wosyjet hrożesche, so ju sfónzuje. 5. junija sańdßenego léta wón ßwój žakoitny wotpohlad do skutka staji. Wón ßwojej ßotsi, kotrež stadło na pastwu czěrjesche, do puczа ßo stupi, ju s nożom wjazy krócz do wutrobna a žiwota łkó; ta wboha hnydom na žakoitne franjenja wumrje.

— W ßadowitwje naßhonjeni ludßo wěschcja lětßa dobre ßadowe léto. Woni ßu na schtomach wobkedßbowali, so schtomy na płody derje czěrja. To by wěsche jara dobre było po sańdßenym łhudym lěcje, hdßej bě jara mało ßadu, so dyrbjesche ßo ßad s hromadami s wukraja pschiwożowacj. Ale njechamy ßo tež do

cząsa wjeselicź, dokelž žadowym schtomam wot cząsa kžěrźa hačž k žujam wjele njepschečelow hrosy, kotrež hušto dobre nadźiję na jene dobu sanicźa.

— Wulki strach je, so mjes sjednoczenymi amerikanskimi statami a Schpanijskej wójna wudyri, dokelž Amerikanšy sbožkarjow na kupje kuba pschečiwo Schpanijskim, tule kupu wobkuježazym, skradžu podjeraja, a dokelž sašo Amerikanšy Schpanijschi wunuja, so žu woni wulku amerikanšku łódź pschi brjohu teje kupy rostsělicź dali. Wobaj stataj žo na wójnu hotuja, a kóždy dźeń móže powjesćej wo wudyrjenej wójnje dóńcź. Bóh daj, so by ta hrožaza mróčžakka hnadnje nimo cząhnyła!

Luboscź a dźak Jesušcej sa jeho czerpjenje.

Hóbž: Hdyž Jesuš na kschiž pschibity.

Schtóž Jesom Khrysta lubuje,
Jom' žwoju duschu podać je,
Tón s wutrobu tak praji:
Ja žo czi, Božo, dźakuju,
So žyna sa mnje staji.

Tak ske njej' niczo na žwěcźe,
Ssmjerecź, nuja, styk, pót, czerpjenje,
Haj też to helske wucźe,
Wot wschcho Bóh naš wunože
Psches žwojoh' žyna rucźe.

Tej heli běchmy woprawdźi
A wěcźnej žmjercźi podacźi,
Kiž skajucź naš wschěch chjysche;
Bóh lěpschi žrědk pak nałoži,
Ssyn sa naš k žmjercźi dźěsche.

Duž lubuj, khwal joh' teho dla,
Sso wotroczk sczini nasche dla,
To wopomń tola žwěru!
Wón da czi paradis a raj,
Kaž schacharjej psches wěru.

Dźi s nim hačž k kschižej do žmjercźe
A njemej w nuju stróženje!
Budž s nim też pohrjebany,
Dha budźesch tu a wěcźnje tam
Měcź horjestacźe s hnady.

Czesecź, khwalba, dźak do wěcźnoscźe
Budž tej trojeńczkej jednoczę,
Tak dołho hačž žmy žiwi,
Psches Jesom Khrysta žmjercź a krej
Naš wot hrěchow frej czini.

Ernst Helaš.

---

91. psalm.

Jako Ruskej w lěcźe 1812 Franzowsojo hrosychu do kraja padnyć, běchu wschitcy jara njeměrni, jenož wjerch Gallizym niz. Jeho pschečelźo žo dźiwachu; bě wón žnano khěžorowy pscheradnik? To běše njemóžno; jeho žwěrnosć běsche wěsta. W tym ważnym wokomikjenju myslesche žebi wjerch, so je jeho pschiskuschnosć, khěžora s tej staku snatebo sczinicź, psches kotruž wón w stracholcźe měrny wosta; wón proschesche wo rosrěcźowanje; wone bu jemu dowolene. Wěžo, rěcźesche žo najprjedy wo bliżenju njepschečela; na to khěžor na dźiwne sadźerźenje teho wjercha pokasa, kotrež wschitkim nadpadowasche. Khěžor žo jeho woprascha, psches cźo je tak cźichi a měrny pschi wschěch wulkich strachotach; wjerch maku bibliju se saka wucźeźe a ju khěžorej poda. Jako pak tón ruku wupschestrě, jo by ju wsał, wona na senju padźe a žo pschi 91. psalmje woczini. „O so by Wascha Majestosć tónle wuczek pytacź chzyła!“ praji wjerch, jako běsche žtowa teho psalma cźitał. Wonaj žo dźělischtaj. Dźeń powschitkownego modlenja bu wukasany a duchowny, kotryž prědowasche, wsa sa tekst — 91. psalm. Khěžor pschežlapnjeny žo wjercha woprascha, hačž je wo tym podawku powjedał, kotryž běsche žo pschi jeju rosrěcźowanju měk; wón jemu wobkrucźi, so niczo wo nim powjedał njeje.

Krótki cząs po tym, jako mějesche khěžor nekotre žwobodne wokomiki a žebi po kschescźijanskim pożbylnjenju žadasche, wón k žwojemu kapłanej pójśa, so by jemu tón w jeho stanje s biblije cźitał. Wón pschińdźe a sapocza — 91. psalm cźitacź. „Směrom“, praji khěžor, „schtó wam praji tole cźitacź?“ „Bóh“, wotmolwi tón kapłan. „Schto?“ sawoła Alexander. Kapłan dale powjedasche: „Pschežlapnjeny, jako Wascha Majestosć ke mni pójśa, ja psched Bohom na moje kolena padźech a jeho proschach, so by mojej žłabej hubje wucźił, schto dyrbju rěcźecź. Ja sacźuch, so bu mi to wotdźělenje žwjateho pišma, kotrež dźenža cźitacź sapocząch, sjawnje pokajane. Cźejo dla je mje Wascha Majestosć pschetorhnyła, ja njewěm.“ To móznje na khěžora skutkowasche. Wón bu cźiscźe hinaschi a wón žo jara sa rosschěrjenje žwjateho pišma prózowasche. W žwojim saku wón stajnje papjerku noschesche; nichtó pak njewjedźesche, schto na njej steji. Hdy by žo wón druhu sunkuju wobłekł, by wón tu papjerku s dobom do njeje tyknył. Ludźo mějachu sa wulzy ważne pismo. Pschi khěžorowej žmjercźi žo pokasa, so běsche to 91. psalm.

Kwažna drasta.

Bohaty a mózny wjerch žo junkrócź nastaji žwój kraj a lud žebi wobhladacź. Wón wopuschcźi žwój hród a cźehnjesche jako jednory muž mjes žwojim ludom wokoło, žwotrěwasche žyslу njebožownych a pomhasche hubjenym. Duž namaka w pušcźinje młodźenca, kiž běsche dźiwi wot rubjenstwa žiwy; ale na jeho wobliczu běschť tola hischcźe pósnacź, so běsche wón wot wožebneho naroda a derje sdźěłany. Wutroba wjercha bě wscha hnuta a wón temu młodźenczej rěcźesche, so by žobu na jeho kralowski hrod cźahnył, so chze jeho měcź kaž žam žwoje dźěcźo. Tón młodźenz dźěsche žobu a bydlesche w kralowskim hrodźe a khodźesche w drasce kralowych dźěcźi. Ale ta drasta, do kotrejež žo namakacź njemóžesche, běsche prawa wjerchowska drasta, to běsche wožebne a sdobne waschnje, ta dostojnosć, majestosć, kotraž žo jenož na pschinarodźenej dostojnosćźi pokaže. Kak cźežko bu temu młodźenczej žo do teho namakacź a kak hušto žadasche žebi wrócźo do stareho dźiwjeho žiwjenja. Ale kralowa miłosć běsche nad nim a kaž hušto by wón dobre waschnje sabyk a žwojeho dobroczelowu luboscź s njedźakom placźił, — wón by jenož do teho wócźka pokneho wyšokosćźe a miłosćźe pohladacź trjebał, a jemu bu žel teho, schtož běsche sawinował, a wón žebi pomyšli na tu luboscź, kotraž běsche jeho se skaženja torhnyła, horze žyslу rozłacźa maczachu jeho wobliczo a pschezo hłubje sarosćźe jemu do wutroby noweho Wótza cźejcźe dostojny wobras a pschezo žwobodnischo žo wón nuts sczini do rjaneho a sdobneho waschnja noweho žiwjenja a wón bu domjazy w domje žwojeho Wótza a jeho stare žiwjenje a waschnje běsche žo w kraznosćźi noweho podnurikło! To je ta historija kóždeho wobhnadźeneho dźěsćźa Božeho a jeho kwažneje drasty.

Nèschto k rospominanju.

O njehladaj na bohatstwo
A na twoju móz njetmać wschо,
Sso Bohu jeno dowěř!

* * *

Dwoje pózera cźłowsćźe žbože —: starosćźe a njeměrna wutroba.

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal pohromadźene: 1135 hr. 65 np. Dale žu sładowali:
tk. Sserb je Židowa (psches Kotru) 1 hr; kubler Schudak s Komorowa-Nakecźanskeho 2 hr.; wučer Bohuwěr Wróbl w Delnjej Hórzy 3 hr.; i Czemjeźz; kubler Jan Mlynk 3 hr., Frjeźe 20 np., Jan Kral 1 hr, Jan Mjerwa a J. B. Hencź po 50 np; Nakecźanske serbske towarśtwo „Lipa“ 5 hr.; kantor Gräja w Kotezach 5 hr.; Jan Jenko w Herrnhucze 5 hr; Hedwig Sommerez w Budyschinje 3 hr.; hósć Khwaczićanskeho serbskeho towarśtwa sa pěknu hospodu 1 hr.; Hana Wuntlerez s Njeźwačźidła 50 np.; wyschschi wučer em. Krecźmar w Budyschinje 20 hr; Wjeela-Skekecźanski w Budyschinje 10 hr.; sem. wyschschi wučer K. A. Fiedler 20 hr.; farar Garbat w Kotezach 5 hr. — Hromadźe 1221 hr. 35 np.

Mjena darićźelow a jich darow žo posdźišcho wožebje wocźišcźa a žo kralej pschepodadźa.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer**, pokladnik.

Porjedźenka: W 2. kwitowanju s Njeźwačźidła ma rěkacź město Nowak: „Wanak.“

Samolwity redaktor: farar Góleź w Budyschinku. Cźišcźej a nakład Ssmolerjej knihicźišcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 13. 27. měrza

Lětnik 8. 1898.

Sserbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicžischcžeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacž sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedzela Judica.

Scženje Jana 8, 46.

Kóžda haniba, kotraž w ßwjatym cžaßu cžeŕpjenja na hłowu nascheho sbóžnika panje, kóžde wußměschenje, kotrež ßo jemu mjes wocži cžißnje, ßo bolostnje wot wutroby wěrjazeho kschescžijana ßobu sacžuje. To najrjeńsche a najsbóžnische, kschescžijansku wutrobu najbóle hnujaze a posběhowaze, schtož je ßo sa dwaj lěttausentaj rěcžało, pißało a spěwało, je s wopomnjecža a rospomnjecža kschiža Khrystußoweho a jeho wažnoscže sa naß wukhadžało. Ale kak lohko cžeŕpjenje Khrystußowe psche mało ßebi wažimy, hdyž my jenož na jeho swonkowne a niz na jeho snutskowne cžeŕpjenje hladamy. Na cžwilach cžěła, na wußměschenju a saprěcžu je Khrystuß ßnano mjenje cžerpił hacž wjele s tych ßamych, kotsiž ßu sa njeho do ßmjercže schli. — Na luboscži pak ßo jemu žadyn njerunasche, a tuta luboscž běsche jeho cžwila. Wschitkich, wschitkich wona wumoz, wschitko, wschitko wona woprowacž chzysche. Kak dolho trajesche a bě jeho skutk na drjewje poklecža dokonjany — a kak wjele jich potom sa nim póńdže? To najcžežsche sa teho sbóžnika běsche saßakłoscž a lěnjoscž cžłowskeje wutroby. To běchu najbolosnische hosdže, kotrež ßo jemu do wutroby drějachu, hižo prjedy, hacž wón na kschižu wißasche, to dopomnjecže na wschitke wutrobne prózowanja, s kotrymiž chzysche jich shromadžicž, kaž pata ßwoje kurjata pod ßwoje kschidła shromadži, a woni chzyli njejßu. To běsche stajnje njepschetorhnjene cžeŕpjenje wot jeho kschcženizy w Jordanje hacž do jeho ßmjercže na Golgatha, tuto bolosne „cžeho dla“, sa kotrymž ßylsy srudoby a želenja steja: „Hdyž wam prawdu praju, cžeho dla mi njewěricže?“

To je Khrysta cžeŕpjenje hischcže dženßa. Wón s njebjeß dele do žiwjenja a wutrobow hlada a ßo tyßazy prascha, kotsiž měnja, s jich kschescžijanstwom derje steji, a jemu ßnano praschenje sa sło wosmu: cžeho dla mi njewěricže; cžeho dla wascha wěra žaneje mozy nima, cžeho dla wy we tej ßamej njejscže hinaschi hacž byschcže bjes teje ßameje tež byli! Wy tola wěscže, so dyrbi psches wěru wschitko stare sańcž a wschitko ßo nowe scžinicž, cžeho dla niczo noweho we ßebi njesacžuwacže? — Wy tola wěscže, so wěra ßwět pschewinje; cžeho dla je we waß ßwět se ßwojej mozu, se ßwojimi staroscžemi, se ßwojimi požadanjemi, se ßwojej stysknoscžu a se ßwojimi stróželemi psched wěcžnoscžu? Wy derje haj prajicže, hdžež ja haj praju, a ně, hdžež ja ně rjeknu, — a tola njewěricže, so ja prawdu praju; pschetož wy jeje njecžinicže. „Hdyž prawdu praju, cžeho dla wy mi njewěricže“, ßo druhich prascha, a woni jemu wotmolwja: Ach, hdy bych jeno mohł, kak rad bych wěrił? Ja ßebi sa wěru žadam, sa njej płakam, ale ja njemóžu. Cžeho dla njemóžesch? teho dla niz, dokelž je twoja wutroba psche horda, lěnja a saßakła. Kak móže wěra k Bohu pschińcž do teje wutroby, kotraž jeho njepyta? A kak mohł schtó Boha namakacž, schtóž je hischcže w ßwojim snutskownym potajnje s hrěchom swjasany? Schtóž woprawdže chze, sawěscže k wěrje pschińdže! Schto ßebi Jesuß wot naß žada? niczo dale, hacž jeno dowěrjenje k njemu,

so njeje njeprawdy rěczał. „Schtó mjes wami móže mi hrěch dowjescź? Hdyž wam pak prawdu praju, czeho dla mi njewěricze? Tón Knjes ßo njeprascha, czeho dla to abo tamne njewěricze, ale czeho dla mi njewěricze, czeho dla ke mni t. j. k mojej parschonje žaneho dowěrjenja nimacze; czeho dla ßo hańbujecze, mje bliže a lěpje sesnacź, kaž to tola lohko mohli; dokelž wam snutskowny hłóß praji, so dyrbjeli mje jako wěrneho a sprawneho spósnacź a sa wodźerja žiwjenja pschijecź, a to wy njechacze. Wěricź njechacze.

„Schtóž je wot Boha, tón Bože ßkowo ßłyschi; teho dla wy njepoßłuchacze, dokelž njejscze wot Boha.“ Mało je k temu trjeba, so k wěrje pschińdźemy: Ty trjebasch jeno „wot Boha“ bycź, jenož na Božu stronu stupicź, jenož temu wěricź, so je Bóh; potom sprawnej wutrobje wschitko druhe ßamo wot ßebje pschińdźe. Wona ma potom słotu nitku w ßwojej ruzy, kotraž psches wschitke czěmne pucze na prawu schczěžku k dospołnej wěrje wjedźe. Pschi spočatku pucza ważne pak — pak steji; rossßudźicź ßo dyrbisch, k czemuž wjele ßylnoscze a khrobłoscze ßłuscha. —

Žiwjenje bjes Boha je jeno hicze k ßmjerczi a ßamo stajne mrěcze, žedźenje ale niz dostacze, njeměrne wnhladanje a ßebje ßameho sjebanje; człowjek bjes Boha je kaž kusk jěschta na rězy czaßa, a njepraschany budźe wot njeje ßobu storhnjeny, wokołowjerczany, a na poßledku wot žołmow pójrjety. Jenož schtóž s zyłej rossßudźenoscźu ßwoje semske žiwjenje jako pschihotowanje na wěczne wobhladuje, a wschitko schtož jeho podeńdźe, jako wodźenje Boże pschijimuje, wschitke ßwoje wotmyßlenje a pschedewsacze s Božej wolu sjenocźicź wě, tón wěcznoscź do ßwojeje wutroby a ßwojeho žiwjenja nuts pschinjeße. Potom czělna ßmjercź skaženje žiwjenja njeje, ale wotewrjenje wrotow k pschekraßnjenemu a dokonjanemu dalewjedźenju teho žiwjenja. Potom ßmy człowjekojo wěcznoscze a ßmjercź je ßwoju móz nad nami shubiła; jeje skažazeje mozy a hórkoscze na wěczne wopytacź njebudźemy. Wěrmy teho dla temu Knjesej, so też do jeho žiwjenja sańdźemy. Hamjeń.

Romski njewólnik.

(Pokračowanje.)

IV.

Arwin sa někotre hodźiny wozucźiwschi roshladowasche ßo se spodźiwanjom. Hłowu na ruku saprjenu ßedźesche tu někotre mjeńschiny, někajkej postawje s kamjenja wudypanej podobny. Wón dyrbjesche ßebi najprjedy wscho saßo rosjaßnicź. Se spodźiwanjom hladasche na wscho koło wokoło, schtož běsche jemu do zyła njesnate. Wón ßedźesche na ßkomjanej pleczeńzy w njewólnikskej komorzy Metellineho hrodu. Sso wobrocźiwschi wuhlada wón khutne, pokhmurjene mjeswoczo stareho druidy (měschnika) Morgana. Hischcze njesarěcza wón ani ßkowczka. Pched Arwinowej duschu dyrbjachu najprjedy wschě te žałostne wobrasy tuteho dnja nimo czahnycź. Tónle jeniczki dźeń běsche hólza do muža pschetworił. Njesboże człowjeka khětsisscho sestari dyžli czaßy. Hischcze někotre mjeńschiny ßo s mjelczenjom minychu, hdyž ßo někajka ruka krucze na jeho hłowu skoži, a Morgan sarěcza:

„Arwino, tebi ßu macź morili. Schto chzesch nětko sapočecź? Chzesch ty ßo rudźicź a płakacź a hischcze twojim krjudowarjam wjeßele skicźicź, so woni Keltowe ßylsy wuhladaju? Arwino, budź muž, wjecź ßwoju macź!“

Tehdy młodźenz poskočźi. Stary druida běsche w Arwinowej wutrobje prawu trunu satorhnył. Niz runje, so by Arwin pschi pomyßlenju na wjecźenje woßebite wjeßele w ßwojej wutrobje sacźuwał; ně, wón měješe jako pohan wjecźenje sa ßwjatu pschißkuschnoscź.

„Haj, Morganje, chzu ju wjecźicź!“ wón wotmolwi. „Schto mam czinicź. Pój, chzemoj tu woteńcź!“

„Ně wschak tola, bratsiko! Schto masch czinicź? Najprjedy hladaj, so ßwoje stare mozy saßo nadokudźesch; ty budźesch je trjebacź. Dźenßa prawa hodźina hischcze njeczepje, tola dołho njebudźesch na nju czakacź trjebacź.“

To prajiwschi ßyny ßo druida k Arwinej na ßkomjanu pleczeńzu a dowěri jemu s czicha scheptajo potajnstwo sbězka.

Dacza, Gallojo a Němzy běchu mjes ßobu hrosnje wumyßlili, kak mohli sbězk skuczicź. Perdita běchu sa wjednika wuswolili. Hižo něhdźe lěto běchu na tónle wotpohlad skutkowali. Wschitzy běchu pjenjesy hromadźili a je do shromadńeje pokładniszy składowali; sa tele pjenjesy běchu ßo skradźu brónje nakupowałe. Sa někotre dny měješche ßo sbězk sapočecź. Někotre tyßazy Gallow mějachu ßo na forum (torhoschczo) wuwalicź, a mějachu tam sakhody k wschěm wulizam (haßam) sakitowacź. Němzy mějachu na pjecź městnach na dobo woheń sakožicź a ßo potom se ßwojimi njewólnikskimi towařschemi sjednoczo s nimi pschecźiwo podtłóczerjam wojowacź.

Se žiwej kedźbliwoscźu poßłuchasche Arwin na wscho tole. Skóncźnje sawoła s hłoßom: „Ja ßym s wami! Moju macź mam wjecźicź.“ Drje spominasche na tamne wokomiki w Korwinowej wosowni a na ßlubjenje, kotrež běsche tehdy maczeri ßlubił; tola sa njeho tele ßlubjenje wjazy njepłacźesche. „Schtož ßym žiwym ßlubił, to njetrjebam morwym dźerźecź!“ rjekny k ßwojemu ßwědomnju, tak Boži hłóß w ßwojej wutrobje pohłuscho.

Sbězk běsche woprawdźe derje a wobhladniwje pschihotowany, a by-li ßo poradźił — schtó móže rjez, schto by ßo s Romom stało! Někotre dny ßo minychu, tola woběmaj sdachu ßo dołhe jako měßazy. Se žedźenjom woczakowachu postajene a wotrěczane snamjo. Na schwórty dźeń saklincza na dobo dołhi, roscźehnjeny synk wójnskeje truby. To běsche wotrěczane snamjo!

Mjecź w ruzy khwataschtaj wobaj na torhoschczo. Pscherada pak stupasche njeskutkej na pjatu. Njewólnik běsche sa pjenjesy a sa ßwoju ßwobodu potajnstwo pschedał a pscheradźił. Konsuljo běchu we wschěm nashoniczi, a hižo dwaj dnjej běsche wscho pschihotowane, so móžesche ßo sbězk hnydom w spočatku podußycź. Gallam nichtó njewobarasche. Tola lědma běchu woni hacź na torhoschczo pschischli, hdyž legija romskich wojakow do prědka pschińdźe, kotsiž běchu hacź dotal skhowani byli, sbězkarjam czěkanje wobarajo. Drusy, kotsiž mějachu woheń sakožicź, běchu hižo sajecźi. Hdyž ßo Gallojo dohladachu, so ßu woni pscheradźeni, sajeschtej jich najwjazy bojoscź a sadwělowanje. Ani njewojujo schwiknychu brónje prjecź a poddachu ßo na hnadu abo njehnadu do rukow ßwojich podtłóczerjow. Jenož mała czrjódźicźka wobarowasche ßo pschecźiwo wojakam. Mjes nimi běsche wulki człowjek, druida Morgan. Pódla njeho bijesche ßo Arwin se sahorjenjom a khrobłoscźu. Hižo ßwědczesche ßep czěkow wo tym, so ßo podarmo njebijachu. Tola też Romjenjo ßo khroble bijachu. Jedyn njewólnik po druhim wali ßo morwy na semju. Jich czrjódźicźka ßo khětsje pomjeńschi: pschemóz běsche pschewulka. Hischcze stejesche Morgan. Dha porasy jeho Romjanowy mjecź; wón kablasche a padny.

Sbězk běsche poraženy; romske kohorty czehnichu s torhoschcza, pschewodźane wot pschiwołankow romskeho luda. Khětsje wuczisczichu ßo haßy wot morwych a wot krwě. Tehdy namakachu też druidu Morgana a Arwina. Sdasche ßo, so njejstaj hischcze morwaj. Teho dla wsachu jeju a donjeßechu jeju do jastwa. Tam sawobalichu ßo jimaj rany, a wonaj ßo derje wothladowaschtaj. Sdasche ßo, so mataj ßo k něczemu wukhowacź. To běsche srudne saßowidźenje w jastwje! Žadyn s njeju njesarěcza ani ßkowczka. Jeju wocźi pak rěczeschtej srosymliwje. Jeju poßlednja nadźija běsche jeju hrosnje sjebała. Nětko měješchtaj jako poraženaj wumrjecź.

„Moja macź njeje wjecźena!“ sarěcza skóncźnje Arwin.

„Bohojo wo tym njerodźachu!“ wotmolwi Morgan.

„Wo czim woni njerodźachu? so bychmy ßwobodu ßebi dobyli? Morgano, s naschimi bohami czi niczo njeje! Najprjedy njejßu ani naß, ani nasch kraj schkitowali, potom swolichu, so naß Romjenjo sa njewólnikow wotwjedźichu, a nětko naß też w ßamej nusy wopuschcza. Romszy bohojo, czi ßu mózni!“

„Tak dha ßo k nim modl!“ měnjesche Morgan, ßo hórko wußměwschi. „Wěrisch ty, błasny młodźenzo, so woni njewólnikowu modlitwu wußłyscha? Woni pomhaju jenož ßwojemu ludu.“

„Tak dha je zyły ßwět wot někajkeho sleho ducha stworjeny, so mohł jedyn jeniczki lud ßwoje wjeßele a druhe ßwoju srudobu a běbnoscź měcź! Morgano, k czemu ßym ßo ja narodźił? Czeho

dla cźwiluje mje tónle sły duch hižo tak sahe w mojich młodych lětach?"

(Skónczenje pschichodnje.)

Khwalba a czesćz Jesußej sa jeho czerpjenje.

Hłóß: Ach schto dyrbju hrěschnik cźinicz.

Czesćzeny budź, ßwěrny Jesu,
Sa wschu cźwilu, czerpjenje,
Sa dobroty njeskónczne!
Sa twoju ßmjercz dźak cźi njeßu!
Daj so w kschižu, w czerpjenju
Mamy dźaknu wutrobu.

Luby Jesu, nascha radoscz,
So my njejßmy shubjeni,
Ale mamy psches tebje
Twoju hnadu, twoju ßmilnoscz:
Daj so w kschižu, w czerpjenju
Mamy dźaknu wutrobu.

Ssylny Jesu, pschewinjerjo,
Naschu nusu sanicźisch,
Sswět, ßmjercz, helu podtłóczisch,
Twojoh' luda sakitarjo,
Daj so w kschižu, w czerpjenju
Mamy dźaknu wutrobu.

Ssłódki Jesu, kralo wótzny,
Cźi, kiž nam ßmjercz hrozachu,
Rospróscheni nětko ßu,
Troscht nětk mamy, ty ßy mózny,
Daj so w kschižu, w czerpjenju
Mamy dźaknu wutrobu.

Drohi Jesu, nasche wjeß'le,
Ty ßy nam dom w luboscźi
Shotował we wěczności
Po czerpjenju w rjeńschim ßwětle,
Daj so w kschižu, w czerpjenju
Mamy dźaknu wutrobu.

Sswěrny Jesu, czesćz a khwalba
Tebi hacz do wěczności,
Sa wscho twoje czerpjenje,
To nam sbóżne wjeß'le dawa,
Daj so w kschižu, w czerpjenju
Mamy dźaknu wutrobu.

Ernst Helaß.

Tón stary Bóh je hischcze žiwy.

(Wěrny podawk.)

Wobstejnoscze nascheho cźaßa ßu hubjene; někotry hódny muž, kiž by rad dźěłacz a ßebi sa ßo a tych ßwojich khlěb saßkužicz chzył, je bjes dźěła, a hłód a hubjenstwo stej w jeho domje. Mjes tymi tyßazami tych njesbožownych běsche tez rjemjeßlnik we hłownym měsćze nascheho khěžorstwa, kiž hižo měßazy dołho saßkužby njemějesche. Wón běsche dom wot domu khodźił, wschudźom běsche ßo sa dźěłom naprasschował, ale hižo na durjach běsche napißane stejało: „Zani dźěłacźerjo ßo njetrjebaja." Pschezo by saßo se srudnej wutrobu domoj pschischoł a dyrbjał ßwojej mandźelskej powjedacz, so běsche saßo podarmo pobył. „Schto s teho budźe?" ßo wona pokna sadwělowanja prasschesche, jako ßo muž saßo s tej powjescźu domoj wróćźi, so je saßo podarmo khodźił, „ja mam jenoż hischcze schěsćz dźeßacz nowych pjenjeźkow, te s nusu sa jutrischi dźeń doßahnu, potom pak je k kónzej, potom dyrbimy hłodu wumrjecz." „Ja to pscheměnicz njemóżu", praji tón muž, „ale tón stary Bóh je hischcze žiwy, jemu chzemy ßo dowěricz." A jako wón lehnycz dźěsche, wón k njebjeßam pohlada a sdychny: „Knjeże, ja ßo tebi dowěrju, njedaj nam sahinucz." Tale dowěry pokna modlitwa wuliwasche jemu nowu ßylnoscz do sawutlazeje dusche a wón směrowany wußny. Kaž běsche swuczeny, wón na druhi dźeń saßo wuńdźe dźěło pytacz, ale saßo podarmo. Wschón srudny ßo domoj wróćźi. Běsche ßurowy symski dźeń, wětr duwasche psches prósdne hałosy schtomow a dejschczik dele mjetasche. Pucz jeho psches kralowske torhoschczo wjedźesche psched Branibórskimi wrotami. Jako tam w cźmicźkanju dźěsche, saßkyscha s cźicha hłóß sady płotu a na to žałoscźenje dźěsćza. Wón bliže pschistupi a dohlada ßo k ßwojemu pschekhwatanju na ludźi, do rostorhanych lapow swoblekanych. To běsche pólska ßwójba, muž a žona a 6 małych dźěćźi. Na ßwoje prasschenje wón nashoni, so běchu to wuczahowarjo. Kaž wjele druhich běchu tez woni loni ßwój wótzny kraj wopuschcźili, so bychu w Amerizy lěpsche sboże namakali. Ale woni běchu ßo hórko sjebali. Nětko běchu saßo na domojpuczu. Woni mějachu runje hischcze telko pjenjes, so móżachu se ßwojej żelesnizu do ßwojeje wjeski dojěcz, ale so mohli w Barlinje psches nóz wostacz a ßebi wjeczeř kupicz, k temu njedoßahasche. Duž ßedźachu hłódni a symu mrějo sady płotu, dźěćźi žałoscźichu a macz płakasche. Temu rjemjeßlnikej ßo wutroba smjehcźi, pschi wschěm tym hubjenstwje, kotrez psched ßobu wuhlada. Wón ßo s krótka rosßudźiwschi praji: „Pójcźe so mnu, ja wam hospodu dam." Starschej najmjeńsche dźěćźi na ruzy wsaschtaj, druhe dyrbjachu běžecz a wschitzy dźěchu sa ßwojim dobroczelom hacz k jeho bydlenju. Druhi muž pak stejesche w bliskoscźi a tón podawk wobkedźbowa. Jako tón prjedy kroczazy do ßwětła latarnje stupi, wón jeho sesna. Tón běsche prjedy s nim w jenej dźěłaczerni jako tyscheřski dźěłał a běsche jemu s dobrym pschecźelom był. Hdyž běsche s tamnym nasad schło, běsche wón do prědka pschischoł; wón mějesche ßam ßwoju tyscheřnju, w kotrejž wjazy tyscheřskich dźěłasche a běsche samožity muž. Khětje stupasche wón sa tymi ludźimi, ßo sa bydłom prasschesche a pschilubi, so chze na druhe dopołdnje na wopyt pschińcz. Wón pschińdźe w prawym cźaßu, runje w tym wokomiknjenju, jako chzyshe ta pólska ßwójba s doma hicz. Wón temu mužej bohaty pjenjeżny dar do ruki stłóćźi, a ßo horzo dźakujo cźehnichu woni wotßal. A nětko shoni wón to hubjenstwo ßwojeho prjedawscheho towarscha, a kónz běsche, so wón jemu posłicźi, so chze jeho sa prěnjeho dźěłaczerja do ßwojeje tyscheřnje pschijecz. To tón wěßo s wulkim dźakom pschija, a jeho nusy běsche kónz. Na to waschnje běsche ßmilnoscz teho, kotryž ßam pomozy potrjebasche, bohate płody njeßła, wona bu pschicźina jeho wumożenja. Tón wschehomózny Bóh pak běsche, kotryž běsche temu bohatemu mužej pucz pokasał, jako běsche teho pschecźela setkał, wón tón ßmilny běsche, kotryž běsche jeho wutrobu hnuł, nusy a hubjenstwu wotpomhacz.

„Tón stary Bóh je hischcze žiwy", praji tón wumożeny s wjeßełej wutrobu k ßwojej żonje, jako ßo pschichodny dźeń wot dźěła w pschecźelowej tyscheřni wróćźi, „wón naß wumó, jako ßo w nusy k njemu wołachmy."

Wschelake s bliska a s daloka.

— Wschelake němske ßwjedźeńske knižki k jubilejej nascheho krala Alberta ßu hižo wuschłe. Duž budźe wěscze naschim Sserbam wulke wjeßele, so tez ßerbska knižka ßo k temu jubilejej wuda, w kotrejž směja Sserbja w ßwojej maczeřnej rěcźi žiwjenje a saßkužby nascheho lubowaneho krala wopißane. Na wjelestronske žadanje tajku ßwjedźeńsku knižku redaktor nascheho kopjena, farař Gólcz w Budyschinku pschihotuje. Ta knižka směje wjetschu liczbu najrjeńschich wobrasow, a pschi tym njebudźe dróżscha hacz němska, hacz runje njemóżemy tajki ßylny naklad cźischczecz, kaž ßo to pola němskich knižkow hodźi. Tajka knižka, zyłe listno wopschijaza, njebudźe wjazy płacźicz hacz **5 np.** Duž móżemy wocźakowaź, so naschi Sserbja tu knižku, kotraž hnydom po jutrach wuńdźe, ßylnje kupuja; pschetoż kóżdy Sserb, jako ßwěrny poddan ßwojeho krala, směje ßam potrjebnoscz w tych jubilejskich dnjach cźitacz a wopomnicz wot Boha żohnowane žiwjenje a skutkowanje nascheho krala. Woßebje pak dyrbi ßo ta knižka naschej młodoscźi, naschim dźěćźom do rukow podacz a ßo k temu ßwjedźenjej w naschich ßerbskich schulach wschitkim dźěćźom wot schulskeho prjódkstejeństwa rosdawacz. Sserbske dźěćźi dostanu ßerbske a němske němsku knižku! My mamy tu krutu nadźiju, so ßo sa wschitke schulske dźěćźi tajke knižki skasaja, a móża ßo to nětko hižo skasacz pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje a pola redaktora fararja Gólcza w Budyschinku (Pastor Goltzsch, Kleinbantzen bei Pließkowitz).

— Hdyž w naschim cźaßu s cźeżkej wutrobu do pschichoda hladamy, dokelž lěto a bóle na ßerbskich wuczerjach pobrachuje, běsche nam woßebje ważne pschijimanske pruhowanje na krajnostaw-

skim seminarje w Budyschinje. Wone je ßo měło pondźelu a wutoru, dźeń 14. a 15. měrza. Pruhowało je ßo 44 młodźenzow, mjes kotrymiž běsche 9 Sserbow. 28 pak móžesche ßo jenož do seminara pschijećź a mjes nimi ßu schtyrjo Sserbjo; dwaj Sserbaj pruhowanje wobstakoj njejstaj, tjo pak njebuchu, hacź runjež pruhowanje wobstachu, do Budyskeho seminara pschijećźi, ale buchu njedoßahazeho městna dla do Pirny pokasani, dokelž ßo tam paralelna klaßa naprawi. Hdyž je nam tež wjeßele, so saßo schtyrjo Sserbja do seminara sajtupja, je tola jara wobžarowacź, so ßo wschitzy Sserbja, kotsiž ßu pruhowanje wobstali, do Budyskeho seminara pschijeli njeßu, hacź runjež je nasch seminar w dźiwanju na nasche ßerbske wobstejnosćźe sakoźeny, kaž je nam to nasch njesapomnity wótćźinz Imisch hischćźe krótko do ßwojeje ßmjerćźe jaßnje w rosprawje w naschim biblisskim pućźniku dopokasał. Prjedawschi wodźeř seminara je tež stajnje na prěnim městnje na nasche ßerbske wobstejnosćźe dźiwał, a wschitkich Sserbow, kotsiž pruhowanje wobstachu, pschijimał. To pak ßo nětko wjazy njestawa. Sa Němzow je skónćźnje wscho jene, hacź woni do Pirny abo do Budyschina pschindu. Sa Sserbow pak niz. S prěnja móža jenož w Budyschinje ßerbsku wućźbu dostawacź, kotruž tola nusnje trjebaja, so njebychu ßerbsku rěćź sabyli, a so bychu posdźischo se žohnowanjom na naschich ßerbskich schulach skutkowacź mohli. S druha ßu s wjetscha ßerbszy starschi tych młodźenzow khudźi, a je jim to wulke połóženje, hdyž móža ßwoje dźećźi w Budyschinje měćź. Duž ßo husto dosćź wottraschićź dadźa, hdyž jich ßynow na druhi seminar pokaža, a jich radscho saßo domoj wosmu. Jara wobžarowacź je, so dyrbi ßo pschezo saßo na tónle njedostatk skoržićź.

— We wulkim Dažinje bu 11. dźeń měrza sakładny kamjeń k nowemu schulskemu twarej położeny. W bližschim čaßu ßo tež s twarom noweje schule w Stróži pola Hnćźiny sapočźnje, kotraž je ßo wotpalika.

— Twar noweje zyrkwje w Khwacźizach ßo w bližschim čaßu sapočźnje. Kamjenje ßu na twarske městno nawožene.

— Nowe łódźe, wot wyschnosćźe žadane, ßo w bližschich dnjach wot khěžorstwoweho ßejma pschiswola, dokelž je nětko wěste, so zentrum s wulkej wjetsinu sa tón sakoń hłoßuje. K temu wschak dóschło njeje, so by zentrum sa sakoń jenohłóßnje wustupićź chzył; pak budźe jich jenož něhdźe 20, kiž budźa pschećźiwo temu pschiswolenju hłoßowacź. Duž budźe jich něhdźe 80 sa nje hłoßowacź.

— W Schlesyskej směje generalny superintendenta wyschschi konsistorialny radźićźel D. Erdmann wot kónza haprleje do ßrjedź meje generalnu zyrkwinsku visitaziju w Liegnitzskej diözesy. Do visitazyskeje komißije ßłuscha 7 duchownych a 8 lajow. — Sa pschedßydu schlesynskeho provinzialneho towarstwa sa snutskowne mißionstwo je ßo tež w Sserbach snaty hrodowy hejtman hrabja s Lüttichau w Riskej wuswolił.

Čzernojta króna.

Pšched něschto čzaßom sta ßo sćźěhowazy wobžaromny podawk, so ßo njewinowaty k wjazyłětnemu jastwu saßudźi. W městaćźku sakskeje provinzy ßo wětrnik wotpali, w kotrymž běsche někotre lěta prjedy młynski S. dlěžschi čzaß dźěłał. Jako woheń sahe rano wudyri, tam runje robocźenjo pschindźechu, namakachu nowcho młynskeho pschi młynje ležo, ruzy a nosy měješche swjasane a huba běsche jemu satykana. Jako jeho wotwjasachu, wupraji wón, so je prjedawschi młynski S. młyn sapalił, so by ßo na wobßedźerju wjećźił, so je jeho, teho młynskeho, swjasał a do komorki čźißnył, so by ßo ßobu spalił, so pak je ßo wón s komorki hacź jow won wuwalił a so je nětko delkach ležo wostał. Jeho ßkowa ßo wěrichu, a kónz běsche, so bu S., hacź runje ßwoju njewinu wobkrućźeshe, k tsi lětam khostarnje saßudźeny. Posdźischo, hdyž běsche dawno s jastwa puschćźeny, ßo wupokasa, so je njewinojćźe čźerpił, pschetož tón druhi młynski, na kotrehož čźežka khorosćź pschindźe a kotryž Knjesowu ruku blisko pschi ßwojim žiwjenju čźujesche, ßo wusna, so je ßam tón młyn sapalił, so by njeßwěrnosćź pschikrył, kotruž běsche se skradźnym pschedaćźom žita wobeschoł, a so běsche ßo ßam wuwjasał. Njewinowaty S. bu sjawnje wuwinowany, a tak s najmjenšcha ßwoju čźesćź pšched ßwětom saßo dosta.

Njedyrbjeli ßebi myßlićź, so běsche wón hórku wutrobu, napjelnjenu s hněwom, s hidźenjom a saklećźom ßobu domoj pschinjesł? Ně! Jeho myßl běsche čźicha, mika, žane wótre ßkowo s jeho rta njewuńdźe, hdyž móžesche, sminy ßo wo tej wěźy rěćźećź, a hdyž ßo njehodźesche, ßo to na měrne waschnje sta. S wotkal to pschindźe? Wón je to ßam powjedał.

„Jako ja", praji wón, „s khostarnje pschindźech, wjeßelach ßo drje nad saßo dobytej ßwobodnosćźu, ale w mojej wutrobje palesche ßo horze hidźenje pschećźiwo tym, kotsiž běchu mi njeprawo čźinili. Duž pschindźech nimo wulkehe wokna, w kotrymž běchu kraßne wobrasy wustajene. Mjes druhimi wohladach Khrystußowu hłowu s čźernojtej krónu. Kajke to wobliczo! Krwawne krjepki běžachu psches liza, njewiny pokne wóćźko běsche k njebjeßam posběhnjene, widomnje wurasowasche ßo pschećźerpjena bolosćź w jeho wobliczu, ale njeskónćźne poddacźe ßo na nje lěhasche, čźiche čźerpjenje wscheho njeprawa. Duž sjědźe mi kaž błysk psches duschu. Wón dźě běsche tež njewinowaty, dyrbjach ßebi myßlićź, a wón je hischćźe wjele hórsche pschećźerpił hacź ty, bjes teho, so by morkotał a skorźił, haj wón móžesche ßamo sa ßwojich čźwilowarjow pola teho Wótza proßyćź, a tam žohnowacź, hdźež bu krjudowany. Wot teje hodźiny bu čźicho w mojej wutrobje, hněw a hidźenje wotmjelknyschtej, a ja ßebi pomyßlach na wnmožnikowe ßkowo: Schtóž ßwój kschiž na ßo njewosmje a njeńdźe sa mnu, tón njeje mje hódny."

Schto masch čźinićź, so by njesbožowny był, a schtó ßu tajzy?

Hdyž ßebi jenož na pschichodne myßlisch, a zyle s boka wostajisch, schtož nětko je.

Hdyž wschitko prajisch, schtož myßlisch, a žanecho pschipada smjelćźićź njemóžesch.

Hdyž ty se ßameje prósdnećźe hordosćźe ßo powołanja, kotreź je ßame na ßebi čźestne, haňbujesch.

Hdyž ßo wo zuse wěźy bóle starasch, hacź ßam wo ßo.

Hdyž s hordosćźu abo lěnjosćźu ßwoje wěźy wot druhich čźinićź dawasch, kotreź mohł ßam dokonjećź.

Hdyž chzysche ßwoje sbože s jenym dobom dokonjećź.

Hdyž něchtó ßwoje žito sjě, hdyž je hischćźe selene.

Schtóž na hermank dźe, hdyž je hermank nimo.

Čźi, kotsiž ßu lěni ßwoje slićźbowanja pschehladacź, a njewjedźa, kak wjele wob lěto wudawaja a sa měßaz trjebaja a dokhodow maju.

Ludźo, kotsiž wokoło dundaja, hdyž maja dźěłacź.

Něschto k rospominanju.

Schtož k bohatstwu čźi dyrbi ßłužićź,
Daj bohacźe tež druhim wužićź,
S tym sprawnych pschećźelow njeshubisch.

* * *

Hdyž twój kschiž njeby sawinował,
Bóh njeby čźe tak twjerdźe pschimał,
Sso njeßy jemu wodźićź dawał.

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 1221 hr. 35 np. Dale ßu składowali: kk. wućźeř Ssuschka we Wujesdźe 5 hr.; s Wotrowa: Zyž 1 hr, Jursch, Ssymank a Schotta po 50 np.; farař Matek w Hućźinje 2 hr.; B — — a 50 hr; s Komorowa Rakećźanskeho: g. p. Nowak 3 hr., Bjenada, Schymanowa, Kschiža a Schelzig po 50 np., Jurij Ga— 10 np., Jawsch, Kruža, Lipićźowa, J. Nowak, Domaschka, Ela, Pawlik a Pjelch po 30 np., Kral a Horliza po 1 hr, Nakonz, Hetasch a J. Schudak po 20 np. a Ruchtař 40 np.; dr. med. Jurij Wjela, lěkař w Drožđźanach 20 hr, cand. theol. Mikela w Königsteinje 5 hr; haptykař Měrsch w Drožđźanach 5 hr.; njemjenowany s Plußnikez 1 hr.

— Hromadźe 1322 hr. 35 np.

Mjena darićźelow a jich darow ßo posdźischo woßebje wočźischćźa a ßo kralej pschepodadźa.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer**, pokładnik.

„Pomhaj Bóh" njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórćź lěta** płaćźi wón **40 np., jenotliwe čźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Čźischćź a nakład Ssmolerjez knihićźischćźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 14.
3. hapri.

Lětnik 8.
1898.

SSerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Palmarum.

Mat. 26, 30. 31.

Njedźela Palmarum je dźenßa. Naſch luby ſwóźnik czehnje do Jeruſalema, ſo by czérpił a wumrjeł ſa wſchón ßwět. Lud czeſczi jeho a ſpěwa jemu ſ wyßokim wjeßelom: Hoſiana temu ßynu Davitowemu! Khwaleny budź, kiž pſchińdźe w mjenje teho Knjeſa! Hoſianna we wyßokoſczi! To wjeßele pak njeje dołho trało. Te ßame huby, kiž hoſianna ſpěwachu, wołachu po krótkim czaßu: Kſchižuj jeho, kſchižuj jeho. Ach, kak njewobſtajna je człowſka wutroba! Tež twoja, mój luby pſchecźelo?

To drje je wěſte: kſchižowacź njechaſch Jeſußa, dokelž jeho lubujeſch. Ale chzeſch a móżeſch tež pſchi nim woſtacź w jeho hórkim czérpjenju, pſched nim ſtejecź, hdyž wón wumrje? Zyły póſtny czaß je cźe proßył: pſchewodźuj ßwojeho ſwóźnika, a cźichi tydźeń woßebje cźe wjedźe pod Jeſußowy kſchiž, ſo by widźał jeho ßmjertnu ſtyſknoſcź, ſo by ßłyſchał jeho poßłednje ßłowa, ſo by ßo naſtróźił wo ßwój hrěch, ſo by ſhonił jeho paſtyrſku ßwěrnoſcź, ſo by woptał jeho ſwóźniſku lnboſcź, ſo by pſched kſchižom dele padnył a proßył:

Ja ßym to ſawinował,
Schtož ty ßy pſchecźérpił,
Te puki ßy ty khował,
Kiž ja běch ſaßłużił.
Ja ſłóſtnik ſteju tudy,
Mje njeßudź ßurowje,
To proſchu, hrěſchnik khudy,
Cźiń ſo mnu po hnadźe.

Teho dla khodź ſ nim a poßłuchaj na to, ſchtož wón rěcźi, a pohladaj na to, ſchtož wón cźini.

Jako woni tón khwalobny khěrlnſch běchu wuſpěwali, wuńdźechu woni na wolijowu horu. Na wolijowej horje leźi Jeſuß na ßwojimaj kolenomaj, a jeho duſcha je ſrudna hacź do ßmjercźe, dokelž wſchitke hrěchi zyłeho ßwěta na nim leża. Hacź runjež wón to do prědka wě, wuſpěwa wón tola ſe ßwojimi wucźomnikami khwalobny khěrlſch. Boha khwalo ſa hnadnu pomoz, ſ kotrejž bě wón Iſraelej w ſtarym czaßu pſchecźiwo móznemu njepſchecźelej pomhał, a ſa tu Bożu hnadu, kotruž wón ßam ßwojim wěrjazym ſa wſchón czaß pſches Bože wotkaſanje móżeſche poſkicźicź. Schtóž wſchitkim cźeźkim dnjam a wſchemu njeſbożu tak napſchecźiwo dźe, ſo wón ſa Jeſußom a po jeho ßwjatym ſnamjenju prjedy Bożu hnadu khwali, tón wot żaneje ſtyſknoſcźe ani ſrudoby pſchewinjeny njebudźe, tón ßo żaneho njeſboża njeboji. Pſchetož ſ tym ßo wón potroſchtuje a poßylni a ſpokoji ßwoju duſchu, ſo wona zyle na Božej wutrobje ſměrom wotpocźuje a żana ſrudoba jeho njedźěli wot luboſcźe Božeje, kotraž je w Khryſtußu Jeſußu, naſchim Knjeſu. A hlaj, Jeſußowa luboſcź ſ tobu khodźi kaž tehdy ſ wucźomnikami.

Wón njeſpomina jenož na ßwoje cźérpjenje, na nich wón hlada a wě, ſo woni běźa jako rosproſchene ſtadło, kiž je ßwojeho paſtyrja ſhubiło, ſo woni ßo budźa nad nim pohórſchicź, hdyž wón budźe k ßmjercźi ſaßudźeny a

kschižowany. Schtož je wón jim wěschcził, je ßo też stało. Pětr je jeho sapřěł, wschitzy drusy ßu czěknyli, jenož tón jeniczki, Jan, kiž na Jesußowym klinje ßedźische, stejesche pod kschižom. Sswjaty Pawoł praji, so je prědowanje wo kschižowanym židam pohórschenje. Też mjes kschesczijanami je jich wjele, kotrymž je Jesußowy kschiž pohórschenje. Woni drje to se sjawnymi ßłowami njewnpraja, woni drje hischcze ke mschi pschiňdu, też nětk w póstnym czaßu, hdźež ßo Khrystußowy kschiž prědnje, haj, woni drje k Božemu blidu pschistupja, hdźež ßo w ßwjatym wotkasanju Knjesowa ßmjercz pschipowjeda, ale tola pokasuja woni se ßwojimi skutkami, so Jesußowy kschiž jich pohórschnje. Pschetož hacz runje ßo prědnje, so jenož w Jesußowym kschižu sboże je, so jenož ta duscha měr namaka, kiž ßo do Jesußowych krwawnych ranow wukhowa, hacz runjež ßo spěwa: Ta krej a prawdoscz Khrystußa

Je moja drasta pschistojna,
S tej psched Bohom ja wobstacz chzu,
Hdyž do njebjes nuts poczahnu,

dha ßo tola wjele wjazy na ßo ßamych spuschczeja a wusnaja: Ja wschak njeßßym nikomu niczo sleho czinił, ja ßym ßo czestnje sadźerżał. Po tajkej ßwojej ßamoprawdoscži chzedźa sbóżni bycz a niz psches Jesußowu hórku ßmjercz, niz psches Božu hnadu. Woni ßo na Jesußowym kschižu pohórscha. Drusy pak ßo njestaraja wo ßwoju sbóżnoscz ani wo pobożne žiwjenje. Hacz runje zyły póstny czaß je jim prědował a czichi tydźeń a wożebje czichi pjatk jim saßo do prědowanja wołacz budźe: Kotsiž Khrystußej pschißłuscheju, czi kschižuja ßwoje czěło s lóschtami a žadoscżemi, nochzedźa woni tola dźěla měcz na Jesußu, nochzedźa ßo wotrjez czertej a jeho skutkam a waschnju. Njepokasuja woni s tym, so je jim Jesußowy kschiž pohórschenje? Dźěczi steja dźenßa we wschitkich ßerbskich wożadach psched Božim wołtarjom a chzedźa ßo poddacz ßwojemu kschižowanemu sbóżnikej a ßo wotrjez njepscheczelej ßwojeje dusche.

Proschmy ßwojeho njebjeskeho Wótza sa nje a pomhajmy jim, so Khrystußowy kschiž jim njebudźe pohórschenje, so bychu ßwěru stałe w žiwej wěrje do teho, kiž je jich njeßmjertne dusche droho wukupił, a njepohórschmy te młode dusche, ale budźmy jim dobre snamjo, so bychu pschi Jesußu wostałe, ßwojeje sbóżnoscze w Jesußu wěste byłe a w nim móz noweho žiwjenja dostałe.

Schtó je moje žiwjenje, moja móz a wjeßele?
Schtó mje czeszczi wot hrěcha, tak so hrěschnik prawdoscz ma?
Kschižowany Jesuß ßam. Hamjeń.

Häseler-Wulki-Radschowski.

Romski njewólnik.

(Pokraczowanje a skónczenje.)

„Bože kralestwo je blisko! kralestwo měra je ßo pschibližiło!“ jaklincza nězny hłóß něhdźe wot sady s jastwa.

Se spodźiwanjom wobzoczischtaj ßo wobaj. Arwin spósna Nafela.

„Nafelo, ty też tu? Běsche ty też se sběžkarjom?“

„Ně, lubschi Arwino, kralestwo měra njepschiňdźe se sběžkarjenjom! Ja dyrbju runje jako wój w zyrku ßo s dźiwimi swěrjatami běžicz, dokelž ßo k boham naschich podtkóczowarjow njemodlu. Dha skónczuje shoń, Arwino: ßym kschesczijan!“

„Kschesczijan?“ woprascha ßo Arwin.

Drje běsche wón wo tym shonił, so je nowa nabożina se židowskeho kraja pschischła, tola so je to jenož — tak běsche ßo jemu powjedało — nabożina sa slóstnikow a njekuiczomnikow, kotraž ma ßwojich pschiwißowarjow dla ßwojeje nowoty jenož mjes najnižschim ludom. Nafel, tónle nězny człowjek, kotryž běsche jemu wschě ßwoje samoženje darił, tón běsche potajkim tajki kschesczijan.

Někotre mjeńschiny ßebi Arwin s czicha myßlesche. Potom sarěcza: „Schto dha wy po prawym wěricze?“

„Lubschi pscheczelo! my wěrimy do jencho Boha, kotryž je wot wscheje wěcznoscze ßem a kotryž njeje wot człowjeskich rukow czinjeny. Bóh lubnje kóždeho człowjeka jako ßwoje dźěcźo.“

Czeho dla pak ßu tebje do jastwa tylli?“ sarěcza Kelta.

„Dokelž mje Bóh wożebje lubuje. Ja mam pomhacz jeho kralestwo pschipowjedacz. Kóžda krepka krwě, wot kschesczijana w ßmjerczi pschelata, je ßymjo, s kotrehož jich wjele wěrjazych sa Boże kralestwo wurosczę. Hdyž ja w zyrku sawołam: Tu wumrje kschesczijan! hdyž ja kaž pobožny Schczěpan ßo sa ßwojich njepschecżelow wumodlu, dha ßo sawěscze někotryžkuliž wopraschа: Schtó to je, kschesczijan? hlejcze, kak kschesczijan wumrje! — Bórsy ßo pschibohojo poražu“, powjedasche Nafel se sahorjenjom dale, „to ßu postawy wot człowjeskeho rosuma wumyßlene. Hižo rosschěrjuje ßo Boże kralestwo, wot sbóżnika sakożene. Człowjekojo budźa ßo lubowacz, jako bratsja; ßwoboda a jenajke prawo budźe jich stowarschicz! Žadyn njewólnik tu wjazy njebudźe w kralestwje ßwobody! Tutón wulki dźeń ßo bliži!“

„Mój tón dźeń njewohladamoj, Nafelo! Mój niz!“ wotmolwi Arwin hórko.

„Mój drje tutón dźeń měra na semi njewuhladamoj, tola mój stejimoj pschi moscze, so bychmoj psches njón dóschkoj na druhi brjóh, hdźež wěczny měr knježi.“

„Nafelo, hdźe je tón móst? hdźe je tón rjany brjóh?“

„Móst, to je ßmjercz. Chzemoj wumrjecz, bratsiko! Schtož też ßmój tu wuczěrpikoj, schtož też ßmój tu njeßkoj, horka w njebju tam je kraj sbóżnych! Tam budźe Bóh wutrěcz wschě ßylsy, kotrež ßmój tu wuronikoj. Sbóżnik je sa naß wumrjeł; wón je ßmjercži móz wsał a je žiwjenje na ßwětło pschinjeßł.“ —

Samyßleny ßedźesche tu Kelta na někotre wokomiki; potom wón na jene dobo staže, Armejnej do rukow padnywschi a sawoławschi: „Nafelo, chzu jako kschesczijan wumrjecz! Dowjedź mje dale do tuteje wěry měra.“

Wonaj ßo wobjimaschtaj a Nafel jeho bratrowszy wokoscha.

„Bratsiko“, sarěcza Nafel skónczuje. „Drje njeßßym žadyn japoschtoł, žadyn s tych, kotrychž je sbóżnik wupóßłał, so bychu Boże kralestwo pschipowjedali a so bychu kschczili w mjenje Boha wótza, ßyna a ßwjateho ducha. Tola po poruczności najwjetscheho Boha, kotryž je mi hnadu spożcził, so ßměch twoju duschu namakacz, pschiju tebje do wożady ßwjatych! Ssylsy wjeßełoscze, kotrež ja wuronju, njech je woda ßwjateje kschczenizy, a nasche jastwo njech je zyrkej.“ —

Morgan běsche na wscho se wschej kedźbliwoscżu poßłuchał; tola wón hladasche hněwnje a satschaßy s hłowu. Sswětła pruha evangelija běsche Morganowy ßyw do Arwinoweje wutroby wußmudźiła a wupaliła.

Někotre dny posdźischo pschipowjedachu wulke napißma na templach a na róžkach hłownych drohow, so chze khěžor romskemu ludej wjeßele w zyrku pschihotowacz. Postajeny dźeń czehnichu wulke ßyły Romjanow won do zyrka. Romjenjo ßo njemóžachu ženje a nihdy s wjeßelemi naßyczicz, a wożebje spodobachu ßo jim wojowanja mjes człowjekami a dźiwimi swěrjatami. Hižo sahe běchu wschě městna pschepjelnjene. Njewólnizy běhachu po arenje (jewischczu) tam a ßem a mjeczichu pěsk na semi. Sady stejachu lěßyzy s dźiwimi swěrjatami. Psched nimi stejachu swěrinszy dohladowarjo, ßylni ludźo, wodźeczi s jeniczkej wokmjanej drastu. Někotsi dohladowarjo kedźbowachu na to, so njeby ßo něhdźe měr kasył. Bórbotanje ßwědczeschе wo tym, so ludźo něschto woczakowachu.

Na jene dobo nasta ßmjertna czischina a hłowy posběhowachu ßo, so njeky ßo ßanemu wczipnemu něschto sminyło. Czah saßudźenych pschiňdźe do areny. Běsche jich 40 njewólnikow, kotsiž mějachu ßo s dźiwimi swěrjatami na žiwjenje a ßmjercz běžicz. Prědku dźěschtaj Nafel a Arwin, sa nimaj pschiňdźe Morgan, kaž stajnje, khutny a jměrny, nimale se sazpiwanjom na druhich hladajo. K khěžorowym ßydle pschiňdźiwschi sastachu wschitzy wołajo: „Khěžorje, kotsiž do ßmjercze du, tebje postrowja!“ Wożrjedź areny wotwjeżichu jim puta a kóždy dosta jako jeniczku bróń ßylny ßochor. Najwjetschi měr nastupi ßwoje knjejstwo. Hižo dohladachu ßo pschihladowarjo, so lektor ßwoje snamjenja dawa. W ßamym wokomiku sawoła něchtó s móznym hłoßom: „Romjenjo, ksche-

ſcźijanſki Bóh je wěrny Bóh! Ja a tónle młodźenz wumrjemoj ſa jeho mjeno! Bóh wodaj wam waſch hřěch a pomhaj wam!"

Na dobo něſchto ſaſchczercźa. Lěžyzy ſo wotewrichu. Mnohe žałoſtne ſynki běchu ſłyſchecź, jako by ſo ſ naſdala hrimało. Dźiwja ſwěrina pſchihna do areny. Se ſadwělowanſkim ſchiczenjom roſpjerſchichu ſo ſaſnudźeni. Mnohe kupy ſo ſhromadźichu, na jenu běſche hórje hladacź dyžli na druhu. Próch a lětazy pěſk ſakryſchtej ſ krutym ſawěſchkom wſcho, a jenož dyž a dyž běchu widźecź wobruſy ſtróźelow a ſtracha. Žałoſtne ſynki, kotrež běchu ſłyſchecź, běchu jaſny dopokaz, ſo ſo tam delka žałoſtne podawaſche. Skónčnje ſhubi ſo mrócźel prócha a pěſka. Něſto běſche arena pſchewidźomna. Wſcho běſche wocźichnyło; tola na dobo, kaž by něchtó ſuamjo ſa to dał, naſta mjes wſchěmi pſchihladowarjemi wulka wołanza. Schto to běſche, ſchtož wſchitkich tak jimaſche? W arenje leżachu lawy a tigry, ſwój krwawy wobjed dokonjawſchi, a woſrjedź areny kleczeſchtaj dwaj cźłowjekaj njeſraujenaj, modło ruzy wupſcheſtrěwſchi a k njebju hladajo. To běſchtaj — Naſel a Arwin.

Pohanſzy Romjenjo běchu móznje hnuczi, tole wuhladawſchi. Bórſy wołachu ſ tyſaz ſchijow: „Khěžoro, wobhnadź tuteju kſcheſcźijanow! Bohojo njerodźa wo jeju ſmjercź."

Suamjo ſe ſzeptarom pſchipowjedźi pſchihladowaſtwu, ſo je khěžor proſtwu wuſłyſchał. Tyſaz hłoſow ſawoła: „Dźitaj ſ areny, wumožtaj ſo!"

Wobaj ſtanyſchtaj, jako w ſonje ſo roſhladowajo. Lědma wěrjeſchtaj ſwojimaj wocźomaj, žałoſtny wobras wokoło ſo wohladawſchi. Dźakuje k njebju pohladawſchi wuńdźeſchtaj bjeſe wſcheje bojoſcźe ſ areny. Naſnycźene ſwěriſka ſo jeju njedótknychu. Wſchitzy jeju ſ juſkanjom witachu. Cźrjóda luda jeju pſchewodźeſche. Pſchezo wjazy ſo jim pſchida. S jaſnym hłoſom pſchipowjedachu po drohach, ſchto běſche ſo ſtało. Bjeſwólnje dźěſche Naſel do domu w pſchedměſcźe, hdźež jedyn ſ jeho pſchecźelow bydleſche. Arwin ſnajeſche tutón dom. Tu běſche pjenjeſy doſtał, ſo mohł ſwoju macź wukupicź. Wobaj tu ſaſtupiſchtaj. Durje ſawrjewſchi njedowoli Naſel druhim ſaſtupicź. Hiſchcźe dołho woſta cźrjóda wonka pſched domom ſtejo, doniž ſo nóz njenakhili.

Někotre njedźele po tym dóńdźmy ſaſo do nam derje ſnateho doma w pſchedměſcźe. Dom je ſamknjeny. My kłapamy wo durje, a na praſchenje: „Schtó tu?" wotmolwimy: „Měr a pokoj budź ſ wami!" Durje ſo nam wotewrja a my ſaſtupimy do niſkeje ſtwiczki. Tu wuhladaſch Naſela a Arwina a też hiſchcźe druhich a mnohich ſ tych, kotſiž běchu ſobu pſchi ſwěrinſkej kekliji byli a kotſiž běchu tam Bozi hłóſ wuſłyſcheli. Naſel žohnuje khlěb a wino. Tu ſy w kſcheſcźijanſkej woſadźe w Romje. Naſel je jich ſtarſchi, Arwin wokſchewjuje ſwoju duſchu ſ wobſbóžnjazej wucźbu evangelija a cźita w knihach, kotrež je ſebi Naſel ſe židowſkeho kraja ſobu pſchinjeſł. Wón je na ſemi wſcho ſhubił, tola ſa to je Boha dobył. Sswoje pohanſke mjeno Arwin wón wotpokoži. K wopomnjecźu japoſchtoła Pawoła, kotryž je pſched lětom martraſſku ſmjercź w Romje wumrjeł, pſchiwoſmje wón jeho mjeno. Dwě lěcźe po tym cźehniſche do ſwojeho wótzneho kraja, ſwojim rodakam wjeſełu powjeſcź wo naſchim Knjeju a ſbóžniku Jeſom Khryſcźe pſchipowjedajo.

— Kónz. —

Sa „Pomhaj Bóh" wobdźěłał A. Sommer.

Něſchto wo konfirmazyji.

Dźěcźi, kiž ſo konfirmiruja, dyrbja ſo dźěcźaze cźrije wuſucź. A hdy by k temu jenož por nowych cźrijow a nanoweje draſty trjeba było, potom njeby pſchiczjiny było, ſe ſtaroſcźu na te ſyły młodych kſcheſcźijanow hladacź, kotſiž pſched Bożim wołtarjom kleczą. Ale pacźeřſke dźěcźi ſu dźěcźi, kotrež dyrbja won ſ wobarnowazeje wuſkoſcźe ſtarſchiſkeho doma, ſ hladazych a wobarnowazych rukow zyrkwje a ſchule, ſo bychu ſaſtupiłe do ſwěta ſpytowanjow a nadběhowanjow, kaž by nan ſwojemu hólzej jeho ſchulſki torniſtr wſał a jeho won póſłał na khabłazym cźołmje na njeměrne morjo abo do horzeje bitwy. To je ſtraſchna ſpytowanka, podobna tej, kotryž něhdy ſwojeho pſzycźka, kotryž něhdy ſwojeho pſzycźka, kotryž ſo wody bojeſche, do wody cźiſzny ſ tymi ſłowami: „Nětko, pudelo, płuwaj abo teý ſo!" S cźłowſkimi duſchemi pak ſo hrajkacź njeſměło. W cźaſu, hdźež běchu kſcheſcźijanſzy ſtarſchi ſebi ſwojeje ſwjateje ſtarſchiſkeje pſchiſłuſchnoſcźe pſchecźiwo ſwojim dźěcźom hiſchcźe wědomni a ſtrachi a ſpytowanja ſa ſłabe dźěcźaze duſche hiſchcźe tak wulke a powſchitkowne njeběchu kaž dźenſza, je zyrkej konfirmazyju, t. r. wobtwjerdźenje dźěcźi, ſchulu wopuſchcźazych, pſchikaſała. A Bohu dźakowano, wona je ta ſama woſtała, hdyž bu też kſcheſcźijanſka woſada hinaſcha, a lěto wot lěta hinaſcha bywa. Schto bu ſ naſcheho evangelſkeho doma a ſ kſcheſcźijanſkeho ſwójbneho žiwjenja? Hdźe ſu cźi nanojo, kotſiž w ſwojich konfirmirowanych dźěcźoch wjazy widźa hacź ſobuſaſłužerjow? Hdźe ſu te woſadý, kotrež ſu jim dobry ſałožł, kiž jim ſ zyła něſchto poſkicźa, ſchtož jich wobtwjerdźicź pomha?

Saſo pſchińdźe tón ważny dźeń, hdźež dźěcźi pſched Boži woltał ſtupja, ſwój kſchcźeńſki ſłub wobnowicź. To pak njeje jenož ważny dźeń ſa te dźěcźi ſame, nć, też ſtarſchi maja wulku pſchiſłuſchnoſcź, haj zyła woſada dyrbi ſebi wědomna bycź, ſo ma te nowe ſtawy ſ luboſcźu pſchiwſacź a je też wodźicź pomhacź, ſo bychu ſwěrne woſtałe ſwojemu ſłubjenju. Pomhajmy te młode duſche ſałožicź na twjerdy ſałožł naſcheje wěry, ſo bychu wobtwjerdźeni byli a woſtali we wſchitkich ſpytowanjach teho ſwěta.

Pacźeřſka hodźina.

Cźaſ je wěcźnoſcź, pſchetož na krótkim nimo khwatazym cźaſu žiwjenja wiſzy naſche wěcźne ſboże. Cźaſ je hnada, to najlěpſche, njeſapłacźomne, ſchtož móže tón Knjes cźłowjekej dacź. Hodźina je jenož mały dźěl wot teho, a tola, kak ważna móže jeniczka hodźina ſa cźłowſke žiwjenje bycź! Ani 15 mjeńſchinow trjeba njeje ſta cźłowjekow ſaniczicź. Derje temu, kotryž wć, ſchto ma kóžda hodźina jeho žiwjenja na ſebi! Wone pak ſu hodźiny, kotrychž ważnoſcź ſo ani do ſłowow ſwopſchijecź njeda. K temu ſłuſcha pacźeřſka hodźina. Ju ſmy wſchitzy junkrócź měli — ſchto je wona nam była? Kak wjele poklecźa a žohnowanja wot njeje wotwiſzuje; kak wjele nadźijow a wobmyſłenjow dźeł ſ njeje ſobu do modleřſkeje komorki duſchowpaſtyrja! Wutrobna wola, na kotruž ſo w tej hodźinje Boże ſłowo roſſzywa, je tak wſchelaka kaž rola, kotruž ratał wobdźěła. A hdyž też ſ Božim ſłowom jow wjele hinaſche njeje hacź w ſtwórbje ſ někotrym ſzymjenjom, kotryž Boži wětſik roſdunje, doniž na zyle druhim měſcźe ſaſo dele njepadnje a tam ſa njedźele abo měſazy njeſeńdźe a płody njenjeſe. Tak powjeda bohabojaſny prědał, kak je wſchehomózny jenemu jeho pacźeřſkich dźěcźi w prósdninach woſebitu pacźeřſku hodźinu dźerżał, kotrejež cźaſ žiwjenja ſabył njeje.

Wón běſche ſ tymi ſwojimi do Alpow cźahnył a tam ſ nimi wſchelake hory wopytał. Jene rjane ranje ſo naſtaji, ſo by na bliſku horu ſchoł. To běſche rano w 6 hodź., a ſa dwě hodźinje chzyſche wón k ſwacźinje domoj bycź. Macź da jemu ſměrom hicź; wjeſełý, hórſki kij w ruzy, pomaſku w ſaku, wuńdźe. Bu 8 — ale wón ſo njewróczi; woni ſo dale njerudźachu, doſłaj wjedźachu, ſo je w bliſkoſcźi. Też pſchipołdnju njepſchińdźe; a jako ſo k wjecźoru nakhili, na macź žałoſtna ſtyſknoſcź pſchińdźe. Ludźo dźěchu pytacź, ale nihdźe njeběſche ſłěda. Nóz ſo dele puſchcźi. Też na druhe ranje hiſchcźe domoj njeběſche. Do wocźow ſtyſknjweje macźerje njeběſche žane ſpanje pſchiſchło, jejna nuſa ju do horzeje modlitwy cźěrjeſche, ſo chzył jej Bóh to dźěcźo ſdźerżecź.

Ludźo buchu ſ nowa wupóſłani — duž ſkónčnje, w ½12 hodź. wón ſ zyle druheho boka ſ někotrymi mužemi pſchińdźe. Wón macźeri wokoło ſchije padźe a potom ſcźěhowaze powjedaſche: Lědy běch ¼ hodźiny woteſchoł, jako mje koło wokoło tokſta mhła wobda. Ja chzych ſo wrócźicź, ale běch ſo najſkerje wopak wobrocźił a na zyle druhi bok dźěch. Ja běžach a běžach, ale nihdźe žaneho pucźa wjazy njewidźach; ja buch hłódny, pomaſka běſche dawno ſjědźena. Sahe ſo ſłóncźko w mhłi ſhubi a mi bu jara ſyma. Ja ſebi njeſwěrjach dale hicź, ale ważach po ſkałach, njewjedźo, do kajſkich hłubinow wjedźechu. Duž pſchińdźe nóz a ſpróznoſcź; ja ſebi na ſwojich lubych pomyſłich — też na poſłednje ſłowo na pacźeřſkej wucźbje. Ja ſo klaknych a wołach ſo k Bohu, ſo by mi jeniczku pruhu měſacźka póſłał, ſo bych wjedźał, hdźe ſym. A hlaj, někotre mjeńſchiny poſdźiſcho — a mrócźałki ſo roſcźeźechu a ja widźach hětu, w kotrejž ſo ſwěcźka ſwěcźeſche. Khětſje tam po ſkałach lěſych; mrócźałki cźehnichu ſo ſaſo hromadźe, ale ta ſwěcźka w hěcźe ſo pſches mhłu ſwěcźeſche. Sa poł hodźiny tam pſchińdźech a ſ poſlednjej mozu wo durje kłapach. Tón paſtyř ſebi myſłeſche, ſo je ſo něchtó ſabłudźił a wocźini. „Mój Bożo", wón mi wotmolwi, „wy ſcźe 8 hodźinow wot waſcheho hoſcźenza ſdaleny. Bohu budź dźak! dźenſza ſym ſa dołhe měſazy ſaſo prěni krócź jow a ſym něhdźe pſched hodźinu wohcźi ſcźinił — to běſche ſa waſ, młody knjeźe. Naſch Bóh luby Knjes ma waſ

lubo, hewak byscheze jow shubjeny byl.“ A nětko da mi wón jěsć a picz.

Na druhe ranje podaschtaj ßo wobaj na pucz. Pschetoz bojosć wo macz teho mlodzenza do prědka czěrjesche. Pschipoldnju tam dóudzeschtaj. Jako s nowa darjeneho jeho czi jeho wobhladachu. Wschitkim pak wosta tehdom jene do taflow wutroby sapißane: so pastyr delkach woheń sczini a mhka ßo rostorhnje w tej hodzinje, hdzez tón sabludzeny mlodzenz na kolenach leži a proßy — ach jenoz wo ßkabu pruhu mißaczka, so by wjedzał, hdze je. To běsche tez paczěrska hodzina — hodzina konfirmazyje — to je wuczba wobtwjerdzenja, a tajka wuczba je millijony winojta. Pschetoz jow ßo dozpi, so budze wutroba wobtwjerdzena w tym, wo czimz ßo w 15. schtuzzy 50. psalma jedna:

„Wokaj ßo ke mni w czaßu teje nusy, dha chzu ja cze wumóz, a ty dyrbisch mje khwalicz.“

Wschelake s bliska a s daloka.

— Kaz ßmy s radoscżn ßkyscheli, je nascha sběrka sa nasch ßerbski krala Albertowy fond na wyßokim městnje jara dobre pschipósnacze namakała. Nasch ßerbski lud směje s teho dobru khwalbu, so je ßwojn lubosć k naschemu kralej sjawnje se skutkom wopokasał a ßwoje dary woprował sa saměry nascheho dobreho ßmilneho skutka. So pak by tez nascha sběrka dobry sacżischcz czinika, hdyz so naschemu kralej wo sarjadowanju nascheho fonda rosprawa poda, je tez nusne, so by nascha sběrka hischcze narostła, prjedy hacz ßo skónczi. Wěßo czaß ßo bóle a bóle k kralowemu narodnemu dnjej bliži, hdyz ßmy hižo do haprleje sastupili. My prajimy wschitkim dżak, kotsiż ßu nam ßwój dar pschepodali, proßymy a napominamy pak naležuje a untrnje tych, kotsiż ßu ßo hacz dotal komdżili, ßnano wot srudnych pschißłodżerjow wotdżerżeni, so bychu nam w bliżschim czaßu ßwój dar pschepodali. Lubym Sserbam dżé je snate, so je nasch pokładnik knjes wuczeř Sommer kóżdu Ssobotu wot 10—12 pola Ssmolerjez k rěczam; k temu móża ßo jemu tez dary direktnje ßłacz (adreßa: Bautzen, Proitschenberg 6). Dokelz je hischcze wjele sběraczných listnow w rukach naschich dowěrnikow, schtoz ßu s wulkeho dżěla knjeza gmejnszy prjódkstejiczerjo, my jich proßymy, so bychu nam nětko sběraczne listna s nasběranymi darami wróczili. A hdy by ßnano jedyn knjes dowěrnik naschu wez na boku lezo wostajił, njech hnydom wokoło sczele a ßmilne dary nasběracz da; pschetoz ani jena ßerbska wjeß njeßměła pschi tym darje pobrachowacz. Kóżda ßerbska wjeß, kotraz nam bohate dary póscżele, ßo ßama czescżi. My ßměmy ßo nadżecz, so nascha próstwa wschudżom wußłyschenje namaka, so njebychmy ßnano ßami nusowani byli direktneho póßła do tych wßow póßłacz, hdzez ßu dowěrnizy naschu dobru wez lezo wostajili abo niczo nasběrali njeßu. Hdyz ßo wo to jedna, naschemu ßerbskemu ludej jeho dobre mjeno a czescz sawěscżicz a sdżerżecz, nichtó wróczo wostacz njemóże a njeßmje.

— Nowy wokrjeßny hejtman sa Budyschin je hižo pomjenowany. To je knjes se Schlieben, kotryz běsche w ßwojim czaßu dolhe léta s hamtskim hejtmanom w Żitawje. My jeho s wutrobu k nam witamy. Bóh daj, so by dolhe léta se żohnowanjom w naschej Łużizy na ßwojim ważnym městnje skutkowacz mohł, a dokelz je Budyske wokrjeßne hejtmanstwo s dobom konsistorialna wyschnosć sa naschu Łużizu, tez nasche evangelske woßady ßwoju dobru nadżiju na njeho staja, a my Sserbja pschisamknjemy to wutrobne pschecże, so by jeho wutroba tez naschim ßerbskim woßadam pschikhilena była.

— Nowy Maczicżny dom ßo tydżeń a rjeńschi w ßwojim pokraczowazym twarje nam pokasuje. Hacz do 1. oktobra budże pjecża wschitko dotwarjene; pschetoz s tym dnjom ßu hižo bydła a khlamy w nowym domje pschenajate. Wutrobna je to radosć, so nadżije naschego lubeho ßerbskeho luda nětko k ßwojemu dopjelnjenju khwata.

— My lubych czitarjow s nowa na to dopomnimy, so je pola redaktora naschego łopjena (Pastor Goltzsch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) kaz tez we wudawarni „Sserbskich Nowin“ w Budyschinje krasny wulki wobras naschego njeiapomnitcho wótczinza Imischa sa 1 hr. 25 np. dostacz.

— S tutym czißkom sastupi nasche łopjeno saßo do noweho schtwórczléta ßwojeho wukhadżenja. Pschi tej skladnosczi hodżi ßo łopjeno s nowa skasacz, a my naschich lubych czitarjow proßymy, so bychu ßwojich pschecżelow a snatych na to kedżbliwych sczinili, so móża ßebi nětko nasche łopjeno „Pomhaj Bóh“ skasacz. Skasacz hodżi ßo „Pomhaj Bóh“ pola knjesow duchownych, kaz tez pola wschitkich pschedawarjow Sserbskich Nowinow.

— W druhej komorje sakskeho ßejma ßu w sańdżenym tydżenju wo nowych żelesnizach jednali. Żelesniza s Wósborka s pschisamknjenjom na Budysko-Rakeczansku ßo wyschnosczi k pschemyßlenju pschepoda, a wona ßo nětko sa dwé lěczi pschiswoli a potom tez bórsy natwari. Saczißłej stej ßo próstwje wo daletwarjenju Budysko-Rakeczanskeje a Budysko-Delnjo-Wujesdżanskeje. Hdyz wschak tez poßlednischa wulkeho samyßła nima, dyrbimy ßo tola dżiwacz, so s daletwarjenjom żelesnizy wot Rakez do Wojerez a Hródka spěchowacz njecha, hacz runjez by wona najrunischi a najkuschischi pucz s naschich stron do Barlina była. — Nowy łódżniski sakoń je khěżorstwowy ßejm s wulkej wjetschinu po tsecżim czitanju pschiwsał. Hdyz běsche prjedy nadżija, so khěżorstwowy ßejm ßwoje wobsamknjenja do jutrow skónczi, wón ßo tola po jutrach hischcze s nowa sendże, dokelz ma hischcze nětkotre ważne naležnoscże wuradżecz.

Pschi kschižu.

Běsche wjeczor w póstnym czaßu. Hospodar ßedżesche pschi klavěrje. Hacz k wjeczorej njersasche jeho sranjenje, kotrez běsche wodnjo wot snateho czěrpił. Wone jeho honjesche ßamo nuts do khěrluscha, kotryz wón na klavěrje hrajesche. K textej khěrluscha: O jehnjo Boże ßwjate, na kschižu sarěsane, kotryz we wutrobje ßobu spěwasche, skakachu tola tez kaz ski duchojo we wutrobje hischcze myßle tam a jow, kotrez ßo praschachu: „Njeje ßo mi wulka kschiwda staka? Sujeßy moja czescz, hdyz ßebi to lubicz dam? Běsche to prawje, so ja mjelczach? Móżu to na ßebi ßedżo wostajicz?“

Duz běsche jemu, kaz by khóß sawokał: Njewěsch, hdze ty ßy? Schto hrajesch ty a spěwasch ty? Hospodarjej běsche, kaz by wotucził a kaz by ßo sawěschk wot jeho ducha prjecz sczahnył a kaz bychu létstotetki sańdżenoscże we wokomikujenju a te hodżiny saßo pschischke, w kotrychz tón Knjes na kschižu wißasche, a jemu běsche, kaz by blisko pschi kschižu stejał a pschezo jaßnischo ßłyschał schtoz ßo tam něhdy sta. Jemu běsche, kaz by w ßwojim żiwjenju preni krócz do woprawdżiteho czěrpjenja Jesußoweho nuts pohladał. Schto je tón sbóżnik wschitko směrom czěrpił? jemu khóß snutskach praji. Schto dyrbjesche wschitko ßłyschecz, jako bu pschibity? Schto jemu pschiwokachu, jako na kschižu wißasche? Hańbuj ßo, druhim ßy pomhał! Je tón Knjes Jesuß ßłowczka na to prajił? Haj: Wótcże, wodaj jim! Schto je na ßebi ßedżo wostajił? Hrěchi zykeho ßwěta.

A tón hospodar nastróži ßo. Tajki hubjeny ßo ßam ßebi sdasche. Jemu běsche, kaz by jemu dotal Jesußowe czěrpjenje něschto morwe było; wón drje běsche to nawukuył, kaz w ßwjatym pißmje steji, ale wón to njeběschc s nim saczuł. We wutrobje ja tebej derje mam; ale moja wutroba je hischcze kaz twój row, w kotrymz morwy ležisch. Stań we mni k żiwjenju!

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadżene: 1322 hr. 35 np. Dale ßu skladowali:

kk. hamtsti ßudnik Wicżas w Drażdżanach 12 hr 5 np; psches redakziju „Kath. Poß.“ czo. 13: K 1 hr., M. Hizka, wuczeř em. w Pancżizach 3 hr., njemjenowany s měschczańskeje woßady 1 hr; s Lutobcża: czěßła Schmidt 1 hr, g. p. Zur 25 np., Domjela 50 np, Scholta 30 np. a inspektar Skop 3 hr.; s Maleschez: farař Handrik a dr. med. Pětranz po 5 hr., Bjenada, Němczka, A. Ssykora, Jan Gracter, Bajer a Güntz po 1 hr., Zur 2 hr., zyrk. wuczeř Kerk a wojerske tow. na sol. ßwj. po 6 hr., Czech, Ssykora a Kopacz po 50 np.; rěczník Zyż w Budyschinje 12 hr., diak. Sarjent pschi Michalskej zyrkwi w Budyschinje 5 hr.; s Nowcje Wßy nad Sprewju s Ruhethalom: Jselt, żiwnoscżer Schröter, Kaschpor, Rumlich, thěżkar Schröter, Karik a Hilka po 20 np, Mikanjowa, H Bartho, Vogelowa, Winklerjowa, Jurschikowa, Israel, J. Bartho po 10 np.; s Cjichonz: Handrik a Wokacz po 1 hr; Gruhl s Rozwodez 2 hr.; s Luha: H ßwobodna knjezna s Zedlitz 6 hr., Marschk a Grülling po 1 hr., Nowak, Forgel, Schuster a Krawz po 20 np, Winkler, Schmidel a Knjezk po 10 np a Wicżas 30 np.; s Lupoj: farsti vikar Voigt a zyrk. wuczeř Wróbl po 3 hr; se Scheschowa: Bundeman, Pětschta a Horst po 1 hr, swud. Cżechowa a najemk Beyrich po 2 hr, njemjenowanaj 20 + 30 np.; Truz, wobßedżeř dwórsteje wosoweje fabriki w Koburgu 10 hr.

— Hromadże 1433 hr. 95 np.

Mjena daricżelow a jich darow ßo posdżischo woßebje wocżischcża a ßo kralej pschepodadża.

S najwutrobnischim dżakom **Sommer**, pokładnik.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku. Czischcz a nakład Ssmolerjez knihicżischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžišło 15. 10. haprl.

Lětnik 8. 1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Jutry.

Mark. 16, 1—8.

Tón Knjes je stanył! teho wjeßeli ßo zyłe kschescźijanstwo dźenßa. Ale na tamnym prěnim jutrownym ranju njebě žane jutrowne wjeßele. Hdźe dha běchu Khrystußowi wuczomnizy, hdźe bě jeho woßada? Marja a Jan ßamaj njeběschtaj teho Knjesa wopuschcźiłoj w jeho najcźežschim cźeŕpjenju, wschitzy druzy běchu roscźěkali; haj, Judasch bě jeho pscheradźił a Pětr jeho saprěł. A jako běsche tón Knjes wumrjeł a pohrjebany, skhowachu ßo woni s bojoscźu, woni běchu ßnano ßwoju ßłabu wěru, so je Khrystuß tón Meßiaß, shubili. Ale woni ßami tola, kaž Judasch, shubjeni njeběchu. Pschetož w luboscźi běchu psches jene, w luboscźi běchu ßwěrni. Hdyž tež běsche jich Knjes w hanibje wumrjeł, wón je tola jich najlubschi, jich jeniczki, jich pomoznik a troschtaŕ. Luboscź, prawa luboscź nihdy njewupadnje. Luboscź pschewinje tež bojoscź a dwělowanje, wona budźe tež tón ßwět pschewinycź a tón hrěch. — A hlaj! žónske ßu, wo kotrychž ßo nam dźenßa luboscź sjewi. Wone ßu teho Knjesa shubile w ßmjercźi a rowje, ale woni maja jeho we wutrobje. Wone pytaja jeho, teho dla namakaja jeho. Žónska běsche, kotraž je prěni hrěch do ßwěta pschinjeßla, žónska bě, kotraž je nam hrěschnikam teho sbóžnika porodźila, žónske běchu, kotrymž je Boži jandźel prěnju wjeßeln jutrownu powjescź pschipowjedał. Duž wy žónske, wy macźerje, ßotry a dźowki, kajke je wam tón Knjes ßwjate powolanje dał: Wascha wutroba dyrbi połna ßwjateje luboscźe bycź, a hdyž mužojo w dwělowanju a staroscźi a dźěłanju wěru a luboscź shubja, chze tón Knjes psches waß ßo sjewicź, psches waschu cžistu, ßwěrnu luboscź ßwoje kralestwo luboscźe saßo s nowa sałožicź a pschisporjecź, psches waß struchłeho mandźelskeho, sabłudźeneho ßyna abo bratra saßo poßylnicź, troschtowacź a jemu horje pomhacź. — Ale tón Knjes je stanył nam wschitkim. Wón je s rowa stanył! Móžemy dha sbóžnoscź teho podawka wopschijecź? Tón jandźel praji: Wy pytacźe Jesußa Nazarenskeho teho kschižowaneho, wón je stanył a njeje tudy. Wone pytachu jeho pola morwych, a hlaj, wón je žiwy! O dźiwna Boža rada! Teho dla dyrbjesche potajkim Jesuß wumrjecź, so by ßwoju móz nad ßmjercźu psched zyłym ßwětom sjewił. Teho dla dyrbjachu jeho wěrjazy do bojoscźe a małeje wěry sapadnycź, so bychu teho Knjesa njewuměrjenu wyßokoscź a móz cźim lěpje spósnali a shonili. Cźichi pjatk a jutrowniczka, najwjetschej kschcźenskej ßwjedźenjej, ßłuschatej hromadu; jedyn njemóže bycź bjes druheho. Teho Knjesa běchu morili, a myßlachu, so je nětko s nim kónz. Schtož běchu chzyli, to běchu tež dokonjeli; psched wocžomaj ludźi běchu dobyli. Ale Bóh je jich radu kniczomnu scźinił. Jako dobycźeŕ je tón Knjes wumrjeł, jako dobycźeŕ je stanył. Teho Knjesa kraßnoscź rukuje nade wschitkim, a jeho rada dyrbi ßo dopjelnicź. K temu maja ßo tež jeho njepscheczeljo licžicź, haj k temu ßobu pomhacź tež psches ßwoje hrěchi. Tón Knjes wostanje nasch kral a Knjes do wscheje wěcžnoscźe, pschetož wón je stanył, wón je žiwy. — Dźicźe pak a powjescźe

to jeho wučžomnikam, praji jandźel. Lubi kscheščijenjo, njesabudźmy tutu jutrownu pschikasnju! Masch-li domach lubeho khoreho, masch-li srudneho pschečźela w dwělowanju bo domapytanju, stup k njemu s tym troschtom: Tón Knjes je stanył, schtóž jeho pyta, tón budźe jeho namakacź, wón je žiwy! A dale dźi a čźiń kaž je tón Knjes pschikasał! Ty njebudźesch wschudźom wěrjaze a swólniwe wutroby namakacź sa žwoju powjescź, ale husto dwělowanje, wužměschenje, njepschečźelstwo. Ale njeboj žo! dźi a daj žwědčenje wo tym, schtož žy žłyschał a shonił. Ale prěduj niz jenož se žłowami, wjele bóle se wschěmi žwojimi skutkami a se žwojim žiwjenjom! Wopokaž, so masch teho Knjesa lubo, kiž je sa tebje wumrjeł a stanył, wopokaž to psches žwoju luboscź k tym bratram! Hamjeń.

H. H.

Dwoja prawdoscź.

Běch w čźaßu žwojeje młodoscźe a w čźaßu žwojich studijow s dźěla w mjeńschim měsćźe Awstriskeho khěžorstwa žiwy. Towarschej mojeje młodoscźe a mojich studijow běschtaj Max s M.... a Bohdan W.... Jeju nanaj běschtaj sastojnikaj. Maxowy nan běsche najwyschschi pokładnik pschi krajnej pokładnizy, Bohdanowy nan pak jemu poddany dohladowar pschi žamžnym měsćźe. W žiwjenju wobeju žwójbow pokasa žo rosdźěl wobeju sastojnikow. W dohladowarjowym domje, kotryž hižo wot doma něschto pjenjes měješche, a kotryž běsche žo k temu hischćźe se samožitej měschćźanku woženił, žwědčeschе wscho wo samožitoscźi, wo wožebnoscźi, haj wo žamej pysche. W Bohdanowej žwójbje pak běsche wscho na najjednorische, haj druhdy žamo khudobne, dokelž běchu nanowe dokhody žnadne a jeho žwójba wulka. Bohdan měješche hischćźe pjecź bratrow a jenu žotru, a so by žo mohła tale žwójba wot 9 hłowow sežiwicź, so mohłe žo dźěćźi wočźahnycź, so mohło žo něschto na knižki dacź sa čźaßu, hdźež khoroscźe pschiindu abo druhe njesbožе žwójbu podeńdźe, dha běchu na nanowu msdu jeniczźy sapokasani, kotraž 1500 awstriskich papjerjanych schěžnakow wunješe. Hdyž běchu dźěćźi wjetsche, dha tele dokhody wjazy njedožahachu. Teho dla pschija Bohdanowa macź 5 abo 6 studentow do wobjeda, kotsiž běchu tu w pěknej žwójbje derje sastarani, a jich wobjedny pjenjes pomhasche domjazu pokładnizu polěpschecź.

W dohladowarjowym domje hotowachu žo na starscheje dźowzyny kwaß, kotraž chzysche žo na wulki róžk s bohatym pschekupzom woženicź. Čźim bóle žo tónle dźeń bližesche, čźim bóle žo pschečźela Maxowe myßle pokhmurjachu. My žebi myßlachmy, so je nad tym to wina, so ma žo bórsy wot žwojeje žotry dźěličź. Kwaßny dźeń běsche blisko. Na kwaß běsche žo wjazy dyžli sto najnahladnischich wožobow pscheproßyło, wscho móžne žo pschihotowasche a wješeke žiwjenje knježesche w Maxowym starschisskim domje. Jenož Max běsche dźeń a bóle čźischischi a pokhmurjenych myßlow. Junu proschesche mje, so bych žo s nim na małe pučźowanje do žußodneho města podał, s wotkal móžachmoj žo po mojim wobličźenju hakle po kwaßnym dnju domoj wróćźicź. Ja jeho na to kedźbliwcho sćźinich, kak njepschistojnje by to wot njeho było, njeby-li wón pschi kwaßu žobu był, a dach žo do njeho, so by mi prajił, čźeho dla je stajnje tak čźežkich myßlow.

„Njemóžu tebi žancho druheho wěsteho wotmolwjenja dacź“, wotmolwi wón, mi žo wuwinywschi, „hacź so mam někajke słyskne pschedčźuće, někajke srudne sesdanje mje wobknježi, ja widźu, so žo nam wulke njesbožе bliži, a ja žo boju, so žotsiny kwaßny dźeń tele njesbožе swjedźe. Ja chzu na kwaßu wostacź, ale jenož potom, jeli so žo ty na kwaß pscheproßycź dasch a pschi mni wostanjesch.“

Ja jemu to žlubich.

Kwaß žwjeczesche žo s wulkej pychu. Hoscźo s najwoßebnischich měschćźanskich kruhow dźiwachu žo wožebnej wěrowanskej drasćźe, drohotnej njewjescźinskej nadobje. Hacź runjeź běsche kwaß w synje, dha běchu tola najwoßebnische płody, najžadnische rostliny s rostlinskich khěžow, najwubjernische wulisowanki na kwaßnym blidźe, najsdobnische wina wuliwachu žo mohł rjez s rěčźnymi žołmami, a se sahorjenjom rěčźachu žo pod synkami pschewodźazeje hudźby rěčźe na jboże młodeju mandźelskeju a wunješechu žo žławy na stajne pschibywanje s M.... skeho doma.

Schtyri njedźele posdźischo wopytach Bohdanowcju starscheju. Wobjedowy čźaß, kotryž dyrbjesche žo wobjednych hoscźow dla s dypkom wotměwacź, běsche hižo nimo, ale Bohdanowy nan njeběsche hischćźe se sastojnstwa domoj pschischoł. Hižo žo doma bojachu, so je nana žnano na woschkrocźe někajke njesbožе podeschło. To běsche čźim lóžo móžno, dokelž měješche s čźaßa Napoleonskich wójnow, hdźež běsche jeho kulta trjechika, prostu nohu a dyrbjesche se sepjerami khodźicź. Ja žo poručźich, so chzu žo na domojpučźu w jeho sastojnskej stwi wobhonicź, s kajkej pschičźinu wón domoj njepschińdźe. Bohdan dźěsche so mnu. Twarjenje krajneje hłowneje pokładnizy wuhladawschi, běsche namaj nadpadne, so polizajszy sastojnizy psched durjemi stejachu a nikoho ani nuts, ani won njepuschćźichu. Tež naju wutpokasachu. Wobročźichmoj žo na polizajskeho komißara, namaj snateho, jemu rospowědajo, čźeho dla žmój pschischkoj.

„Dźitaj směrom domoj“, wotmolwi wón namaj. Wój jeho nětko wohladacź njemóžetaj, dokelž žo horka sastojnski skutk wukonja, pschi kotrymž maja wschitzy sastojnizy pschitomni bycź. Spokojcźe jeho žwójbu, jemu žo dospołnje derje wjedźe, tola do wjeczora posdźe drje bjes dwěla domoj pschińcź njemóže.

Donjeßechmoj powjescź domoj. Tola s tym žo powschitkowny njeměr skerje powjetschi dyžli pomjeńschi. Kóždy chzysche nětko žwoju mudroscź wukramoscźicź. Tak padachu skónczńnje sažne synske žmerki, a dokelž žo Bohdanowy nan pschezo hischćźe njewróćźi, woteńdźich, so bych po móžnoscźi něschto wěste shonił. Tola hižo w prěnjej khofejowni shonich, so žu najwyschscheho sastojnika krajneje hłowneje pokładnizy, knjesa s M...., runje do kriminalneho jastwa wotwjedli a so sastojnizy w jeho domje runje wscho sasygluja. Postróženy khwatach do Bohdanoweho doma, a někotre mjeńschiny po mni pschińdźe tež stary W...., kotrehož dwaj sastojnikaj žłužobnikaj bóle njeßeschtaj dyžli wjedźeschtaj. Běsche to wulke směrowanje sa žwojich, kotsiž běchu žebi teho dla wschě móžne staroscźe čźinili. S čźaßom rosjaßni žo zyły swiß njelubosneho podawka. Sa najwyschscheho krajneho sarjadowanskeho sastojnika běsche žo njenadźujzy druhi postajił. Nowy krajny gubernér, kruty čźłowjek, psches wyßokeho sastojnika kedźbliwy sćźinjeny, tukasche na to, so njeje w krajnej hłownej pokładnizy wscho w dobrym rjedźe. Sso ně, postajene pschehladowanje hłowneje pokładnizy běsche žo kóžde tsi měßazy stało. Kóždy ras běchu wscho w najlěpschim rjedźe nadeschli. Knjes s M.... běsche teho dla wuwołany jako najlěpschi sličźbowar. Tola — wěrnoscźi budź čźescź — tele pschehladowanja běchu žo s tym sapočźałe, so běsche knjes hłowny pokładnik nad tajkim dnju pschehladowazym gubernskim radźicźelam a wyßokim sličźbowanskim sastojnikam najprjedy wulkotnu žwačźinu wuhotował, a so žo pschehladowanje potom sta, hdyž běchu tucźi knježa pschehladowarjo pokni najlěpscheho wjeßela — jeho towarstwowi pschečźeljo a hoscźo pschi jeho blidźe běchu woni tak hižo —. Potom wotamkowasche žo telko a telko pjenjeźnych khamorow, sasyglowane pjenjeźne měschki a sasyglowane pakćźiki s papjerjanymi pjenjesami nadeńdźichu, wotewrichu žo knihe a pschedpokoźi žo s nich bilanza. S teho běsche jaßnje widźecź, kelko pjenjes ma w pokładnizy bycź, a to runasche žo stajnje s tym, schtož želesne kschinje po napißmach na hotowych pjenjesach khowachu.

(Pokračźowanje.)

Jutry.

Hłóß: Božo, Knježe, teho žwěta.

Halleluja! kraßne ranje,
Kraßnische hacź myßliny,
Jesuß Khrystuß s rowa stanje:
Klinczćźe khěrl'sche jutrowne!
Korhoj jeho dobycźa
W rańschich serach sejhrawa.

Halleluja! klinczćźe swony,
Njesćźe synki jutrowne!
Rosnjesćźe žo na wschě strony,
Hdźež žu ludy kscheščźjauske!
Wubudźćźe tym wutroby,
Kiž žu w hrěchach swjerdnjene.

Halleluja! saspěwajcźe!
Sswjecźcźe ßwjedźeń dobycźa!
Khrystußej cźescź, khwalbu dajcźe!
Wutroba njech sejhrawa;
Stworjenja ßo sradujcźe:
Khrystuß dźerźi dobycźe.

Halleluja! pschewinjerjej
Ssmjercźe, ducha cźěmnoscźe,
Helskich swjaskow roswjasarjej,
S mozu wschitkich pschewinje:
Njepscheczel nětk pschihrawa,
Teho móz je slemjena.

Halleluja! wschitke ludy
Wumožene wyskajcźe,
Njech ßu bohate, njech khude,
Tež wy ludy pohanske,
Sa waß Khrystuß woprawdźe
Cźeŕpił, s rowa stanył je.

Halleluja! wschitke hona,
Se spanja nětk stawajcźe!
Wotewŕcźe ßo łuki, pola,
S nowa ßo saß' seleńcźe;
Nowe ranje jutrowne
Wam tež saßo pschischło je.

Halleluja! witaj s nowa
Lubowany sbóžniko;
Hdyž ßo moje cźěło khowa,
Dha wschak na to spuschcźam ßo,
So mje s rowa sawołasch,
Rjeńsche žiwjenje mi dasch.

Ernst Helaß.

Snajesch ty teho horjestanjeneho?

Sskawny jendźelski ryczeŕ Jurij Littleton prějesche, so je Jesuß Khrystuß Boži ßyn. Wón njesaprě jenož Khrystußa, ale prózowasche ßo tež druhich pscheßwědcźicź, so dyrbja Khrystußa sacźißnycź. Wón běsche pscheßwědcźeny, so, kaž dołho ßo historija wo horjestacźu Jesußowym hischcźe dokładnje jako njewěrna dopokasała njeje, nichtó wěryhódnoscź druhich evangelskich podawkow powrócźicź njemóže. Se wschěm sahorjenjom ßo teho dla na to słoži pißma tych sa njewěrne pschepokasacź, kotsiž běchu wěrnoscź horjestacźa Khrystußoweho sakitowali. Ale woßrjedź tehole dźěła sapschimny jeho móz bójskeje wěrnoscźe. Wón da ßo wot njeje pschewinycź, a njewotstupi jenož wot ßwojeho pschedewsacźa, ale wusna tež sjawnje, so wón do Jesußa, teho kschižowaneho a horjestanjeneho wěri. S pschescźěhazeho Saula bu horliwy Pawoł, kotryž sa evangelij natwarjaze pißma vißasche. Podomnoscź jeho wobrocźenja s wobrocźenjom teho japoschtoła jeho pohnu, runje s historije ßwj. japoschtoła Pawoła nowe mózne ßwědcźenje cźeŕpacź sa bójstwo kschescźijanstwa.

Gregorianski spěw w póstnym cźaßu.

Hłóß: Pschińdź Knježe Jesom Khryschcźe ßam.

Knjes Khryschcźe, ßwěrny sbóžniko,
Nasch stworicźel a hnadny Bóh,
Wsmi horze nasche modlitwy,
Kiž k twojej khwalbje spěwamy.

Ta twoja wulka dobrota
Je na kschiž tebje pschinjeßła,
Hrěch Hadama a swjaski wschě
Ty njeßesch, s tym naß wumohł ßy.

Twój thrón je horkach w njebju ždyn,
Bu nasche dla ßam cźłowjski ßyn,
Sso njejßy ßmjercźe wobarał,
Ssy žałostnje ßo moricź dał.

Se swjaskami bu swjasany,
So ßwobodni my nětko ßmy,
Ssy hańbu noßył wschitku ßam,
S tym s wěcźnej hańby pomhasch nam.

Ty na kschiž běsche pschibity,
Na cźěle jara sranjeny,
Ty twojoh ducha horje da,
Kiž wodźisch semju, njebjeßa.

Ty bórsy stanjesch s dobycźom,
Sso ßwěcźisch w cźescźi psched Wótzom,
Twoj' ducha móz, ty kralo ßam,
Nětk kóždy cźaß njech pomha nam.

Ernst Helaß.

Nasch jutrowny wobras.

Žiwje rěcźi nasch lubosny wobras k naschim wutrobam. Wón naß wrocźo dowjedźe na to prěnje jutrowne ranje k wotewrjenemu rowej nascheho sbóžnika. To je ßwjata jutrowna historija, kotraž w naschim wobrasu k nam rěcźi. Schtož je nam scźenik Jan w ßwojim scźenju se ßwojeho nashonjenja wo sbožownych jutrach powjedał, to jow wohladamy:

Jutrowne ranje.

Photografijowy nakład photografiskeje uniony w Mnichowje.

„Tych ßabatow prěni dźeń, njedźelu, pak pschińdźe Marja Madlena rano, jako hischcźe cźma běsche, k temu rowu a widźi, so tón kamjeń wot rowa běsche prjecź wsaty. Duž běži wona prjecź a pschińdźe k Schimanej Pětrej a k temu druhemu wucźomnikej, kotrehož Jesuß lubowasche, a dźesche k nimaj: Woni ßu teho Knjesa s rowa prjecź wsali, a my njewěmy, hdźe ßu jeho położili. Duž wuńdźe Pětr a tón druhi wucźomnik, a pschińdźeschtaj k rowu. Wonaj pak wobaj běžeschtaj hromadźe; ale tón druhi wucźomnik běžesche prjedy, khětsischo dyžli Pětr, a pschińdźe najprjedy k rowu a nakhili ßo nuts a wuhlada te ruby ležo; nuts pak njesańdźe. Duž pschińdźe Schiman Pětr sa nim a sańdźe do rowa a widźesche

te ruby pokožene a tón pótny rub, ſ kotrymž jeho hkowa běſche wobwjafana byka, niz pódla tych rubow pokoženy, ale na ſtronje hromadu ſawaleny na woßebitym měſtnje. Duž ſańdźe tež tón druhi wučžomnik nuts, kiž bě najprěnischi k rowu pſchiſchok, a widźeſche a wěrjeſche jo. Pſchetož wonaj hiſchcźe njewidźiſchtaj pißmo, ſo wón wot morwych ſtanyć dyrbjeſche. Marja pak ſtejeſche pſched rowom a płakaſche wonkach, a płačžo pohlada nuts do rowa."

Jutry.

1. Kor. 15, 54—57.

Khryſtuß je horje ſtanył,
Se ßmjertnych ſwjaſkow cźahnył,
Wón je w bitwje pobył,
Na ßmjercźi, heli dobył.
Halleluja!

Wón je krwej pſchelał ßwoju
Sa wſchěch a duſchu moju;
Njepſchecźel ßej myßleſche
So bjes mozy wón nětk je.
Halleluja!

Swjaſał je ſ mozu nětko,
Pſchewinył kraßnje wſchitko —
Helu, ßmjercź, cźerta, hrěchi,
K hanibje ßu ſa ßměchi.
Halleluja!

Hela, hdźe twoja jama?
Ssmjercź, hdźe je twoja khlama?
Cźercźe, hdźe maſch móz twoju?
Hdźe maſch nětk hordoſcź ßwoju?
Halleluja!

Bohu budź cźeſcź, dźak, khwalba,
So dobycźe nam dawa
Pſches Jeſußa, krwej, rany,
Kiž wot ßmjercźe ſaß' ſtany.
Halleluja!

* * *

O luby ßwěrny Jeſußo,
Ty kraßne jutrowne jehnjatko,
Ssy pſches twoju krwej, cźerpjenje
Nam wotmył naſche hrěchi wſchě,
Ty rosßwětliſch pſches twoju móz
Nam naſchu dołhu ßmjertnu nóz,
Pſches to ſo ſ rowa ſtanył ßy,
My tež ſaß' ſ rowa ſtanjemy,
A dowjedź naß tež runy pucź
Do twojoh' paradija nuts,
Hdźež k twojej cźeſcźi, khwalbje my
To halleluja spěwamy.

Ernſt Helaß.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Pjatk do Palmarum mějeſche wubjerk ſa ßerbſki krala Albertowy fond ſhromadźiſnu w Budyſchinje. Wuſtawki naſcheho ßerbſkeho wuſtawa ßo wuradźowachu a buchu pſchijate. K kralowſkemu jubilejej podamy je lubym Sserbam, ſo bychu lubi Sserbja naſhonili, kak je ßo wot nich k cźeſcźi naſcheho lubowanecho krala Alberta ſkładowany fond ſrjadował. Dźenßa móźemy hižo naſpomnicź, ſo budźe ßo dań kóżde lěto 23. haprleje jako na narodnym dnju naſcheho krala Alberta rosdawacź a ſo ſmějе ßo prěnje rosdźělenje — da-li Bóh — 23. haprleje 1899. Hdyž ßo w naſchej ſhromadźiſnje ſ radoſcźu na to ſpominaſche, ſo ßu naſchi Sserbja we wſchelakich wßach a woßadach ßo dopomniwſchi na ßwoju pſchißłuſchnoſcź jako Sserbja rad ßwój dar k cźeſcźi naſcheho luda woprowali, ſo ßu runje w khudych wßach nimale dom wot domu ßwoje pſchinoſchki po ßwojim ſamoženju dawali, dyrbjeſche ßo tola tež na to ſkorźicź, ſo we wěſtych ſtronach ßu ßo hacź dotal zyle wotwlakowali — a ſo runje hiſchcźe dary pobrachuja tež ſ tajkich ſtronow, hdźež ßu ſamožiźiſchi Sserbja. Na 230 ſběracźnych liſtnow ßo hiſchcźe wróćiło njeje, a tola ßo cźaß pſchibliżuje, hdźež dyrbimy naſchu ſběrku wobſamknycź. Duž mamy a wuprajimy tu wěſtu nadźiju, ſo ßo cźi, kiž ßu hacź dotal na ßwoju pſchißłuſchnoſcź ſapomnili, dopomnja, a ßwoje dary nam pſches naſchich dowěrnikow pośćelu. A tych lubych dowěrnikow, kotſiž ßu ßo hacź dotal komdźili, napominamy, ſo bychu hnydom ſe ſahorjenjom ſa naſchu ſběrku wuſtupili a nam te dary pſchipóßłali. Pſchetož to tola kóżdy ßam cźuje, ſo to żana khwalba ſa żanu ßerbſku wjeß njebudźe, hdyž budźe ßo wo njej prajicź dyrbjecź, ſo je ßo pſchi ßerbſkej ſběrzy k cźeſcźi naſcheho krala Alberta wotwlakowała, a hdyž budźe jejne mjeno w ſapißu darow, kotryž ßo kralej pſchepoda, pobrachowacź. Duž ſtejmy ſa naſchu cźeſcź hromadźe muž pſchi mužu.

— Ssrjedu po jutrach popołdnju 1/2 2 hodź. ſmějе Macźiza Sserbſka ßwoju hkownu ſhromadźiſnu w Gudźiz hoſcźenzu w Budyſchinje. Dźeńſki porjad budźe: Rosprawy, pſcheměnjenje wuſtawko a namjety. My lubych ßobuſtawow Macźizy napominamy, ſ bychu po móżnoſcźi w bohatej liczbje na naſchu narodnu ſkhadźrwanku pſchiſchli, a tež druhich Sserbow namołwili, ſo bychu do Macźizy Sserbſkeje jako ßobuſtawy pſchiſtupili; pſchetož kóżdy narodnje ſmyßleny Sserb dyrbi ßobuſtaw naſcheje Macźizy być. Nam je woprawdźe kóżde lěto ważny a radoſcźiwy dźeń — ßrjeda po jutrach; pſchetož to je dźeń wjeßełeho ſaßowohladanje ſ lubymi Sserbami, kotſiž ßo ſe wſchěch ſtron w naſchim Budyſchinju ſeńdu. — Tón ßamy dźeń — ßrjedu — dopołdnja w 10 hodź. ſmějе ßo nałětnja ſkhadźowanka ßerbſkeje ſtudowazeje młodoſcźe na tſćelerni w Budyſchinje. Kiž ßmy jako ſtudowazy Sserbja bohate żohnowanje měli ſ naſchich ſkhadźowankow, dźijmy tež dopołdnja do ßrjedźiſny naſchich młodych Sserbow, ſo bychmy ßo pſcheßwědźili, ſo tón ßamy duch naſchich młodych Sserbow ſahorjuje k dźěku ſa naſch luby ßerbſki lud.

— Sserbſka knižka k jubilejej krala Alberta wukhadźa krótko do kraloweho narodneho dnja ſ rjanymi wobraſami, a móże ßo nětko hižo pola knjeſa Ssmolerja ſkaſacź. Knižka njebudźe wjazy płacźicź hacź 5 np.

— Sakoń ſa duchownſke dokhody pruſkich duchownych je ßo w pruſkim ßejmje wuradźował. Swjeßełaze běſche, ſo běchu ßo nimale wſchitzy rěcźnizy ſa to wuprajili, ſo je prěnja mſda ſa duchownych do ſaſtojnſtwa ſaſtupjenych ſ 1800 hriwnami, hdyž ßo na nětcźiſche wobſtejnoſcźe dźiwa, pſcheniſko wobliczena, hdyž dyrbi duchowny ſe ßwojej ßwójbu wot teho żiwy być. My ßo nadźijamy, ſo ßo poradźi tež wyſchnoſcź wo tym pſcheßwědcźicź, a ſo ßo mſda na 2400 hr., kaž je w Sakſkej, powyſchi. Pſchetož hdyž ma ßo duchowny bjes pſcheſtacźa ſ wulkej nuſu bědźicź, je jemu cźeźko, ſ tajkej radoſcźu, kaž ßebi to duchownſke ſaſtojnſtwo żada, dźěłacź.

— W Shorjelzu ßo w bliźſchim cźaßu nowa evangelſka zyrkej natwari. To je tež jara unſne; pſchetož hdy by ßo na to dźiwało, kak je liczba evangelſkeho wobydleŕſtwa roſtła, by ßo tam hiſchcźe wjazy Bożich domow twaricź dyrbjało. To pokaſuje nam jaßnje, hdyž naſch cźaß ſ cźaßom reformazyje pſchirunamy. Tehdom běchu w Shorjelzu ſa 10,000 ludźi 4 zyrkwje a 4 kapałki, dźenßa dyrbja tſi zyrkwje — Pětrowa, Żonina zyrkej a zyrkej ßwj. Trojizy — ſa 70,000 evangelſkich wudożahacź.

Sserbſki jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 1433 hr 5 np. Dale ßu ſkładowali:

kk. ſ Khróſcźiz: kantor Pěrr Hila a ſpěwenſke towarſtwo „Jednota" po 10 hr, wučžeŕ Renner 4 hr, Michał Kołła, Jurij Herrmann, kaplan Juſt a Hana Brylez po 5 hr. can. faraŕ Wernaŕ a wučžeŕ Jurk we Worklezach po 6 hr., Mich. Handrij Jencź, Jakub Pjech, Michał Lebja, N N, M. Mlynk, N. N., wumjenkaŕ Jak. Kołła, kowaŕ Jan Nowak a ſchwalcźa Marja Sendźiz po 1 hr., Marja Pietaſchcź, Madl. Dučžmanowa, Jurij Rynčž a Jurij Cźeßła po 2 hr., Hańża Schneiderowa a Ruhl. nd po 5 np., Boiźźi Sarjenk a korčžmaŕ Wjenka po 3 hr; Simon-Budeſćanſki, něko w Grymie, 10 hr., 5 horiwi Sserbja na ſkhadźowanzy 5 hr., ſahrodnik Lenert w Ssólſchczach 1 hr., khlamaŕ Mikela w Kerlizach 1 hr., wučžeŕ Schudak w Boſchizach 3 hr.; ſ Tſćłan: J. Bart, Graff, Herrmann a Wjozka po 1 hr.; ſ Budyſchina: wyſchſchi wučžeŕ em. Wjela a wučžeŕ Pjech po 3 hr., E. H. P. a Polan po 2 hr, A. S hiſchcźe 1 hr; ſ Hornjeho Wujeſda: faraŕ Wjozka a g. p. Pjech po 6 hr., wučžerjej Kubiza a Cźornak po 2 hr; ſ Radworja: faraŕ Zur 10 hr., kaplan Winger a wučžeŕ Schołta po 5 hr, wučžeŕ Sskodaŕk 3 hr., J Kral 1 hr 50 np; gymn. wučžeŕ Rychtaŕ w Żitawje 5 hr. a wučžeŕ em. Mučžink w Semizach 4 awstr kr; ſ Pančźiz: Pětr Pjetaſch, Pětr Kozor, Miklawſch Hizka, Madl. Bjarſchowa, Jan Rychtaŕ, Pětr Wicźas po 50 np., g. p. Jan Andrizli 1 hr. 50 np., njemjenowana 12 np.

— Hromadźe 1603 hr. 07 np.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer**, pokładnik.

Samolwity redaktor: faraŕ Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjej knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 16. 17. haprl.

Lětnik 8. 1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Quasimodogeniti.

Jan. 20, 19—21.

W nozy prěnjeje jutrowniczki běchu Jesußowi wuczomnizy shromadźeni w Jerusalemje. S bojosczu psched židami běchu ßo sady samknjenych durjow sejschli. Tu a tam běchu hižo wschelako ßłyscheli, so je tón kschižowany s morwych stanył, ale ta prawa wěra jim hischcźe pobrachowasche.

Teho dla pschińdźe tón Knjes ßam a stupi ßrjedźa mjes nich. Psches tajke spodźiwne sjewjenje chze wón jim pokasacź, so je nětk hinaschi, dyžli prjedy do ßwojeho horjestacźa. Njebjeski Wóczez je jeho s pschekraßnjenym cźěłom wobdaril, kotremuž ani samknjeny row ani sawrjene durje se sadźěwkom njeje, haj kiž tež psches samknjene wrota wutrobow ßwój pucź namaka. Jesuß ßam pschińdźe, ale niz s prósdnymaj rukomaj, wón ßwojim lubym wuczomnikam, a tež tebi, luba duscha, něschto ßobu pschinjeße: Sswój měr.

Měr budź s wami, tak postrowi jich, a hischcźe junkrócź, so by wutroby hnuło. To bě wot starych cžaßow ßem postrowjenje tych židow, woprawdźe rjane ßłowo! Jeli so s wutroby pschińdźe a wóczko na teho pokasa, kiž prawy měr podawa, drje móže tajke postrowjenje srudnu a khoru wutrobu derje troschtowacź a wustrowicź. A tola my cźlowjekojo móžemy drje tak prajicź a s wutrobu měr popschecź, ale měr dawacź a ßłowa dopjelnicź, to w naschej mozy njeleži. Schtož pak Jesuß pschilubi, to wón tež dopjelni, schtóž wón praji, to tež wukonja, jeho ßłowo je skutk, jeho myßl je móz. Wón woprawdźe ßwojim wuczomnikam měr pschinjeße a wobradźi, kiž s njeměrnej a s njespokojnej wutrobu, napjelnjenu s bojosczu psched židami, zyle bjes rady na pschichod cžakachu. Wschitka nadźija a dowěra běsche jim spadnyła, jako běchu ßwojeho mischtra krwaweho na kschižu wißajo widźeli. Schto budźe nětko s nimi? Njebudźa wyschschi měschnizy a pißmawuczeni tež na nich łakacź, njebudźe Pilatuß tež jich pschescźěhacź a skónzowacź? Kajki budźe pschichod israelskeho luda? Teho běchu skónzowali, kiž mějesche ßam tu móz kraßnoscź Salomonskeho cžaßa a móz Davitoweho kralowanja sjednocźicź a wobnowicź? A hlaj, ßrjedźa w tajkich srudnych myßlach pschińdźe tón měrny fěrschta, niz jenož tón, pschi kotrehož narodźe běchu cźi jandźeljo spěwali: Měr na semi, ale tež tón, kiž běsche to najhorzysche wojowanje wobstał a jako dobycźeŕ s nozy rowa wuschoł, tón kschižowany a tola horjestanjeny Jesuß Khrystuß; kiž je Wótza a cźlowjestwo wujednał, tak so je kónz njeměra na semi. „A wón pokasa jim ßwojej ruzy a ßwój bok“, scht. 20. Wón chzysche jim tak sjewicź: Hlajcźe, tute błusna ßu to snamjo, psches kotrež ßym wam tón měr warbował, kotryž ja wam pschinjeßu. Žadyn dźiw, „so ßo cźi wuczomnizy wjeßelichu, jako teho Knjesa wohladachu.“ —

Cźichi pjatk a jutrowny ßwjedźeń stej nimo, luba duscha, tón Knjes Jesuß je ßo tež tebi saßo, kaž tam ßwojim wuczomnikam, sjewił, wón je tebi pokasał krwawne błusna ßwojich bolostnych ranow. Dźenßa stupi wón s nowa k tebi a wita tebje: Měr budź s tobu. Žadasch

ßebi tajkeho měra, abo ßy spokojna w robocźe wschědneho žiwjenja? O hdźe je ta wutroba, kotraž mohła cźicha bycź, hdyž ßebi rosmyßli, so nasche hrěchi teho Knjesa hischcźe dźenßa krjuduja a kschižuja, hdźe je to ßwědomnje, kotrež je měrne a naß njewobskorźuje, so ßmy ßobu winojcźi na krwawnej ßmjercźi ßwjateho ßyna Božeho? A hdyž ßebi to rospomnisch a wěsch, so je njebjeski Wótz pschißahał: Ja tón Knjes twój Bóh, ßym jedyn ßurowy Bóh, kiž na tymi, kotsiž mje hidźa, tych starschich hrěchi domapytam na jich dźěcźoch hacź do tsecźeho a schtwórteho stawa, a pißane steji: Ssmjercź je hrěchow msda. Njenacźini to tebi njeměra a bojoscźe, tak so sdychujesch: Ja hubjeny cźlowjek, schtó chze mje wumóz ſ teho cźěła teje ßmjercźe? Hlaj potom pschiídźe tón Knjes a praji tebi: Měr budź ſ tobu, budź stroschtna luba duscha, a pohladaj na błusna mojeju rukow a mojeho boka, spody kschiża masch statok měra, ja ßym tebje wumohł wot ßmjercźe, ja ßym tebje ſ mojej krwju wukupił wot satamanstwa hrěchow, wěcźny Bóh njebudźe tebje ßudźicź, je-li so do mnje wěrisch. Teho dla njekomdź ßo, ale dowěř ßo twojemu lubemu Jesußej. Cźißń wschitko prjecź, schtoź twoju wutrobu njeměrnu a srudnu cźini. Wěř jeno, potom budźe twoja wutroba měrna a cźicha, pschetoź ty móżesch wyskacź: Schtó chze satamacź? Khrystuß je tudy, kiž wumrjeł je, haj hischcźe wjazy, kiž też sbudźeny je. O so by nascha wěra rostła a pschiběrała w tutym hnady połnym jutrownym cźaßu, so by ßo nad nami wschitkimi też dopjelniło to ßłowo, kotrež tón Knjes dźenßa wschitkim ßwojim wuczomnikam pschipowjeda: Měr budź ſ wami! Hamjeń.

Jurk-Mužakowski.

Dwoja prawdoscź.

(Pokracźowanje.)

Spodźiwna pycha pschi dźowzynym kwaßu, wo kotrejž ßebi zyłe město powjedasche, běsche gubernerowe tukanje na knjesa ſ M .... powjetschiło, a běsche jeho pohoniło, so ßo ſ cźicha a potajnje zyle wěscźe wußłědźi, kelko samoženja ſ M .... ſ zyła ma, kelko ma dokhodow a kelko wudawkow. Kónz tuteho potajneho pschepytowanja běsche tón, so knjes ſ M .... schtworazy a pjecźorazy wjazy wudawasche, dyžli mějesche dokhodow se ßwojeho sastojnstwa a se ßwojeho samoženja. Nětko pschikasa ßo na jene ranje zyle nahle njedocźakane ale ßwěrne pschehladowanje pokładnizy, a hižo popołdnju běsche ßo ſ wěstoscźu wukopało, so něhdźe poł milijona schěßnakow pobrachowasche.

Dołhi a saschmjatany prozeß nasta ſ teho. Spodźiwny běsche dopokas w aktach, kak je móżno było, so je pokładnik psches wopacźne sapiski, psches pjenjeżne poßyłki po jeho wuprajenju do Winskeje abo do druhich krajnych hłownych pokładnizow — tele poßyłki běchu sa cźaß pschehladowanja stajnje pschipadnje „na pucźu“ — skóncźnje też psches pschedpołożene pakcźiki ſ papjerjanymi pjenjesami, kotrež běchu ſ njehódnymi starymi papjerami napjelnjene, mohł tak derje pschehladowarski wubjerk, kaž też ßwojich poddanych sastojnikow a pschehladowarjow dwanacźe lět dołho tak jebacź, so njeběchu ani najmjeńsche pytnyli, tak so běsche summa pschekschiwjenych pjenjes skóncźnje hacź na 500,000 schěßnakow narostła.

Ja pak dyrbju k rosjaßnjenjenju tu naspomnicź, so njeběchu tehdy w Awstriskej hischcźe žane żelesnizy a žane dalokopißarje (telegrafy), a so pjenjeżna poßyłka ſ jeneje krajneje hłownneje pokładnizy do druheje abo hacź do hłownneho města ßo ſ konjemi wożesche a so wojazy tajke poßyłki pěschi pschewodźachu a strażowachu. Teho dla běchu tajke poßyłki druhdy 3, 4, haj w symskim cźaßu ßamo 5 a 6 njedźel po pucźu.

Zyłe lěto trajesche pschepytowanje. Skóncźnje bu ſ M .... k 20 lětam cźeźkeho jastwa a k sarunanju pschekschiwjenych pjenjes saßudźeny. Hižo pschi sapocźatku pschepytowanja běsche ßo wscho, schtoź ßo w ſ M .... owym domje nadeńdźe, cźasako, a nětko pschedawasche ßo wscho sa ßměschnje niski pjenjes. Sswójba pschiídźe psches to do żałostneje nusy, a krajny ärar dobu ſ tym lědma někotre tyßazki. Knjesa ſ M .... wotwjedźichu do Spielberga, do tamneho hrosnje wuwołaneho hórskeho jastwa poła Boua nad Morawu. Tola po snatym pschißkowje je żołdk dźakownischi dyžli hłowa — jeho prjedawschi hoscźo a towarstwowi pschecźeljo sa ßwojeho prjedawscheho pschecźela ſ cźicha skutkowachu. Wón njepschiídźe do podseńskich jastwow. Po lěkarjowym wuprajenju ßo jemu to kaž też jastwowe dźěło spuschcźi. S wopředka běsche wothladować, posdźischo pißać w jastwowej khorowni. Posdźischo njeběsche niczo wjazy wo nim ßkyschecź, a někotre lěta po tym powjedachu stari snacźi, so ßu jeho w Lwornje pod zusym mjenom wohladali.

ſ M .... owa mandźelska, kotraž běsche ßwoje samoženje hižo pched lětami shubiła, běsche ßo na jene dobo skradźu shubiła. Kaž ßo mi powjedasche, běsche ßo něhdźe do wukraja pschecźahnyła, hdźež mějesche bohatu cźetu, hdźež ßama ßo a ßwoje njesboże skhowa. Sibosna, pched krótkim swěrowana dźowka wumrje bórsy na sahorjenje moshow, a mój luby pschecźel Max, poraźeny psches tak żałostne podawki, wucźeźe do Ameriki, hdźež je bjes dwěla ßamotny a njesbożowny wumrjeł, jeli njeje ßwoje mjeno pschemeńił a njeje ßo do pralěßow nawjecźorneje Ameriki sarył. Hacź runjež ßym ßo posdźischo ßam do sjenocźenych Amerikanskich krajow podał a ßym sa nim ßlědźił, tola shonicź njemóżach wo nim niczo.

Lěto po tutym podawku wopuschcźich město L., so ßo njebych ženje wjazy tam wrócźił. Žiwjeński běh donjeße mje na ßwojich żołmach won na daloke morjo, psches howrjazy wětr a skalnischcźa, psches pěkne a hrosne dny, a żaneho ßwojich studowanskich pschecźelow njeßym na ßwojich dóńta połnych sjědźowenjach po tjjóch ßwětnych wodźělenjach nadeschoł. Tola prjedy hacź wotjědźich a ßo dźělich, ſ kruha mojich starych pschecźelow mějach hischcźe wulke wjeßele shonicź. Bohdanowy nan, stary W., běsche na ſ M .... owy městno městno pschischoł a běsche nětko hłowny pokładnik pschi hłownej krajnej pokładnizy. Dlěje dyžli 30 lět ßłużiwschi, dosta skóncźnje telko dokhodow, so móżesche ßwojich pschihódnje sežiwicź. Też w sbożu bě wón ponižny a jednory žiwy; tola ſ lěpschimi dokhodami starasche ßo też wo to, so bychu ßo jeho dźěcźi lěpje wocźahnyłe.

Schtoź tu dale powjedam, njejßym ßam nashonił, ale to je mi wjele lět posdźischo mój pschecźel Bohdan powjedał, ſ kotrymž ßo zyle pschipadnje pschi Komskim jěsorje setkach. Wóßom lět běsche Bohdanowy nan jako wyschischi pokładnik ßłużił, a jenož jene lěto mějesche hischcźe ßwoju ßłużbu sastacź, doniž njemóżesche ſ połnej msdu ßo na wotpocźink podacź. Ssynojo běchu ßwoje studije dokonjeli. Najstarschi běsche lěkar, druhi khěžorski sastojnik, a też tsecźi stejesche hižo na prosy k cźestnemu pokowanju., — Mila, jich lubosna a duchapołna ßotra běsche ßo se samożitym kublerjom sbożownje wożeniła. Hdyž běsche ßo wscho k sbożu wuwiło, dha pschiídźe też njesboże. Kaž ßo sda, běsche někajki kontrolski sastojnik, kotryž nanej wunoschne městno njepopschejesche, pschißkodźenje do Widna pößłał. Finanzne ministerstwo pschikasa krute pschehladowanje W ... weje pokładnizy. A woprawdźe njeběsche wscho w dobrym rjedźe. Pobrachowasche něhdźe 17,000 schěßnakow. Pched wjecźorom tuteho srudneho dnja ßedźesche stary W. hižo w ßamym jastwje, w kotrymž běsche něhdy knjes ſ M .... pschebywał.

Podawk wubudźi w měscźe drje hischcźe wjetschu haru, hacź tamne wulke jebanstwo, kotrež běsche W .... owy prjedownik pched něhdźe 9 lětami skucźił. Richtó njechasche wěricź, so je W. něschto sawinował, dokelž wschitzy snajachu, kak slutniwy běsche wón žiwy był. Kak mohło to móżno bycź, so je stary W ...., tónle pschikład sprawnoscźe, kotrehož ßebi wschitzy wažachu a cźeścźachu, něschto ſ krajneje pokładnizy pschekschiwił? Sawidźerjo a njepschecźeljo jenož móżachu stareho braschiweho mužika psches tajku njeprawdu a pschißkodźenje wo jeho sastojnstwo a wo jeho cźescź sjebacź.

A tola njeběsche wón sprawny był. Hnydom pschi prěnim pscheßkyschowanju wusna wón ßo wscheho, schtoź běsche pschekschiwił. Sdasche ßo, so je tole wusnacźe jeho wo mnoho palóżiło. Měrnje wrócźi ßo wón do ßwojeho jastwa. W jeho domje běchu mjes tym wscho sasyglowali. Stara njestroschtna macź dyrbjesche k ßwojej wożenjenej dźowzy na hoipodu hicź. Tu ju se wschej luboscźu witachu.

(Pokracźowanje.)

Sabyte.

„Ach, macźe, macźe, mój rózowy pjeńczk je cźiscźe wuskhnył“, praji se ßylsami we wocźomaj mała Hanka a pokasa maczeri swjadku rózu. „Haj hlaj, moje dźěczo, ty ßy sabyło, ju pokrjepicź, a njeßßym ja tebje kóżdy dźeń na to dopomnika?“

Tam khowaja dźěczi ßwojeho ptaczka do semje. Wjele horzych ßylsow pada na row. Tola posdźe je. Dźěczi běchu se ßwojimaj starschimaj małe pucźowanje cźinile a na ptaczka sabyte. Wón běsche s hłodom a laczności sawutlił, a ßana horza ßylsa jeho wjazy njewubudźi. We hłubokej srudobje a s cźeźkim porokowanjom we wutrobje ßedźachu pschi rowje ßwojeho lubuschka.

Hlaj, tam w ßwojej jstwiczży ßedźi khudy rjemjeßlnik: Dźeń wote dnja a ßamo w nozy je ßo prózował, ßwoje dźěło dokonjecź. Nětko je hotowy! A kak nusne też je! Dźěczi cźakaja na kłěb. „Jeno pokoj, nětko pschinjeßu pjenjesy a kłěb.“ Wón hotowe dźěło k bohatemu knjesej njeße. „Derje, derje, luby mischtrje; ale ja chzu runje wotjěcź; jutsje pjenjesy póscźelu.“ Srudny khudy muż woteńdźe. Tola hacź na jutsische tola dokho njeje. Ale jedyn dźeń po druhim ßo minje — pjenjesy ßak njedóńdu. Bohaty muż je to jenoż sabył. Wón ßebi na to njemyßli, schto ma to sabycźe sa teho khudeho rěkacź; wón njewě, kak hłód boli.

Jow w komorzy leži wbohi franjeny. Maschina je jemu nohu wobschkodźiła. Poßoł khwata k lěkarjej. „Schtó je tón muż?“ rěka to praschenje. Khrystof Paleć je. W jerjowej haßzy bydli wón cźißko 21 sady na dworje. „Nó, to tak njekhwata; ja pschińdu.“ Tón wbohi khory stona a sdychuje a ßedźiwje sa woknom shladuje, hacź lěkar bórsy njepschińdźe. Tola tón dźenßa njepschińdźe. Na druhe ranje ßo nowy poßoł k njemu póscźele. „Ach ja ßym to cźiscźe posabył.“ — Cźeho dla posabył? ßnano dokelż běsche Khrystof khudy robocźan? — Nětko lěkar pschińdźe. Tola posdźe je; wbohi Khrystof je nohu shubił, s wulkej nusu ßo jemu ßiwjenje wukhowa, wón wostanje khromy a proscheć cźaß ßiwjenja.

Je symny nasymski dźeń. Nan je se ßwojej ßydomlětnej dźowcźiczku na hermanku w blisfim měscźe pobył. Wonaj ßo domoj wjesetaj. Tam steji wjeßna korczma. Nimo njeje ßo jěcź njehodźi. Mschitzy ludźo, kotsiż ßu na hermanku pobyli, tam nuts dźeja. Nan praji k ßwojemu dźěscźu: „Wostań jow na wosu; ty do korczmy njeßkuschesch; ja ßo bórsy saßo wróczu.“ Wón ßo sa blido ßydnje a sapocźnje njesbożowny palenz złokacź a s khartami hracź. Tak ßo hodźina po hodźinje minje a wón je na ßwoje wbohe dźěczo sabył. Pjany pschińdźe skónczńje won. Tam ßedźi jeho jeniczka luba dźowcźiczka wscha stulena sady jstwinych duri na symnych kamjenjach. Temu wbohemu dźěscźu bu wonkach syma, a ßo bojo, běsche w cźěmnej nozy s wosa wulěsko. Wone chzysche k nanej nuts do jstwy. Ale dźiwja hara běsche jo wotdźerżała. Tak ßedźesche w kucźiku hromadźe stulena — a tajke bu namakane, wscho proste. Cźeźke nasymnjenje běsche to dźěczo cźeźko slemiko, so dyrbjesche srudne ßiwjenje s dźěła we kożu, s dźěła na kijach pschebycź. To běsche srudny napohlad, ta hubjena holcźka, hnujaze wukładowanje teho słowa: „Ja chzu hrěchi tych starschich domapytacź na jich dźěczoch.“

Tam w pinczńym bydlenju bydli khuda żona se ßwojimi hłódnymi a symu mrěazymi dźěczimi — wone ßedźa hromadźe scźischcźane w kucźiku pschi symnych khachlach. To je ßobotu wjeczor. „Ach, njepschińdźe nan bórsy a pschinjeßy pjenjes? Pohladaj, dźěczo, hacź wón lóbrkach njeßedźi.“ Tón mały dźe a s woknom nuts pohlada. Haj, tam wón ßedźi w palenzowych khlamach a jenu schkleńzu po druhej pije; a korczmać wjeßeły pschiliwa a napomina: „Hischcźe jenu“ — a „hischcźe jenu!“ A tón mały ßo srudny wróczi a to maczeri wupowjeda. Wona ßo wscha srudźi na tajke sabycźe.

Jow je też ßamotna jstwiczka, w njej ßedźi młoda żona, nowonarodźene dźěczatko w rukomaj dźerżo — ach, hdy by to tola żona była psches swjasł ßwjateje kschcźenizy s tym lubowanym sjednocźena! Tak Bohu żel njeje. Sswjate pschißahi je jej doscź wupschißahał, a wona je ßo narěczecź dała. A nětko, hdyż ßebi njeßwěri s hanibu psched nikim ßwoje wobliczo posběhnycź, je wón prjecź schoł a je njehańbicźiwje sabył na ßwoje ßwjate ßłubjenja jejnu ßwěrnu loboscź.

Luby cźitarjo, je tónle abo tón druhi wobras żadny? Khodź město wot města, wjeß wote wßy, lěto wot lěta — ty je pschezo saßo nadeńdźesch. W hubjenstwje a srudobje sabyty bycź wot tych wutrobow, kotrež mějesche sa najßwěrnische — kajka to hórka srudoba!

A druhi wobras? Stary nan a stara macź ßedźitaj w ßwojej jstwiczży. Horjo je jimaj cźoło s hłubokimi sakdami wobcźahnył; wschudźe je khudoba widźecź. Ale tam lóbrkach we wulkim burskim domje, hdyż młodźi ludźo bydla, ßyn a pschichodna dźowka, tam maja ßo derje. Dźenßa ßu póstnizy, a dobreje jědźe a picźa je tam do ßyteje wole doscź. A jow — ßuchi kusk khlěba se ßylsami maczany je stareju jědź. To je dźěcźazy dźak. Schtwórta kasnja je cźiscźe sabyta.

Pój, luby cźitarjo, prěki psches drohu do niskeje khěżki, tam staj też staraj starschej. Wonaj staj ßo hubjenje ßiwiłoj, jako jeju hólz, kiż běsche wobdarjeny, studowasche. A wón je wustudował — wón je wulki, wucźeny knjes. A sa nanom a maczerju ßo wón wjazy njeprascha. Sabył! Sabył!

Skónczńje! Njechamy jedyn druheho ßudźicź! My mamy ßebi wschitzy něschto porokowacź, hdyż ßebi na to praschenje wotmolwimy: „Njejßy ty żenje sabył ßwěrny bycź twojemu bliźschemu?“ Prawa loboscź, prawa ßwěrnoscź njeßmě żenje sabycźiwa bycź. A hdyż ßy na twoju pschißłuschnoscź sabył, njestorkaj winu na twój pomjatk, ale na twoju wutrobu, kotrejż prawa loboscź pobrachuje.

A so njeby na loboscź pschecźiwo twojemu bliźschemu sabył, wopomń w ßwojej duschi tu loboscź teho, kotryż na tebje nihdy njesabudźe. S jeho loboscźe cźerpaj twoju loboscź!

Tón Knjes żenje na mnje sabył njeje!
Duż, wutroba, njesabudź też na njeho!

Wschelake s bliska a s daloka.

— Dokelż chzemy, so by nasch ßerbski krala Albertowy fond po móżnoscźi nahladny był, ßmy ßo rosßudźili, naschu sběrku hakle po kralowym narodnym dnju wobsamknycź. Duż wschitkich lubych Sserbow, kotsiż ßu ßo hacź dotal se ßwojimi darami komdźili, wutrobnje proßymy, so bychu nam w bliźschim cźaßu ßwoje dary póßłali. Sapiß daricźelow, kotryż ma ßo pschepodacź, dyrbi naschemu kralej sjewicź, so ßu ßo naschi Sserbja we wschěch stronach bohacźi a khudźi wobdźělili. Sserbja, kiż ßwój dar wopruja, cźescźa ßo ßami a cźescźa s tym nasch ßerbski lud.

— Sserbski jubilejny spiß, kotryż budźe żohnowane ßiwjenje skutkowanje krala Alberta wopißacź, s rjanymi wobrasami pyscheny, wukhadźa na nowy tydźeń, a je wot teho cźaßa pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje każ też we wschitkich pschedawarńjach Sserbskich Nowinow na wßach dostacź a jenoż 5 np. płacźi.

— Sańdźenu ßrjedu mějachmy saßo w Budyschinje nasch „ßerbski dźeń.“ Pschetoż ßrjedu po jutrach skhadźuja ßo kóżde lěto Sserbjo se wschěch bokow, s Hornjeje a Delnjeje Łużizy w Budyschinje a maja tam ßwoje ważne wuradźowanja. Kajka to radoscź, hdyż ßo stari ßerbßy pschecźeljo saßo wohladaja a ßebi ruku sawdawaja k wótcźinskemu skutkej. Nasch „ßerbski dźeń“ sapocźa ßo lětßa dopołdnja w 10 hodź. s nalětnej skhadźowanku, kotraż ßo na tšeleńi wotdźerża. Hłowny starschi, knjes stud. theol. Wicźas wotewri skhadźowanku, a wschitkich pschitomnych, woßebje też hoscźi, kotrychż běsche ßo rjana licźba seschła, postrowi. Rosprawy podachu sastupjerjo studentskich towarstwow „Sserbowki“, „Sorabika“, „Włady“. Se wschitkich rosprawow běsche słyschecź, so naschi młodźi Sserbja pilnje dźěłaja w ßwojich towarstwach. Knjes farar Handrik-Sslepjanski rěcźesche hłuboko sacźute słowa k młodym studowazym, kotrež mózny sacźischcź cźinjachu. — Po skónczenej skhadźowanzy podachmy ßo do poßedźenja rěcźespytneho wotrjada. Knjes dr. Muka postrowi jako městopschedßyda pschitomnych a spominasche s dźaknymi słowami na minjenje nascheho njesapomniteho Imischa. Psches jeho ßmjercź běsche městno pschedßydy rěcźespytneho wotrjada wuprósdniło. Duż mějesche ßo najprjedy nowy pschedßyda wotrjada wuswolicź. Jako tajki postaji ßo knjed dr. Muka a jako městopschedßyda knjes farar Gólcź s Budyschinka; 1. pißmawjedźer je knjes farar kan. Skala a 2. knjes kaplan Andrizki. Knjes dr. Muka rěcźesche wo nětkotrych ważnych składbowych sakonjach, kotrež maja ßo w naschich ßerbskich cźaßopißach bóle wobkedźbowacź, żadasche ßebi, so bychu ßo mjena městow a wßow, hdyż mamy słowjanske mjena, też po ßerbsku pißałe. Na kónzu wukożowasche wschelake ßwójbne mjena po ßwojim wobkhadźenju. — W 12 hodźinach dźerżesche ßo pod pschedßydstwom knjesa dr. Muki poßedźenje narodopißnego wotrjada Macźizy ßerbskeje. Knjes pschedßyda poda ważny programm sa

ßerbſki narodopiß. Tón programm bu ſ wulkim dźakom pſchijaty, a próſtwa ßo wupraji, ſo by ßo wotczíſchczał a potom po Sserbach ßo rosdawał. Knjes farař Gólcz ſ Budyſchinka jako redaktor „Pomhaj Bóh“ ſjewi, ſo ma wotpohlad, w ßwojim czaßopißu hiſtorije naſchich ßerbſkich evangelſkich woßadow wotczíſchczecz. Skónczinje wubudzowaſche knjes farař Handrik-Sslezjanſki ſ hnujazymi ßkowami k ſkutkowanju ſa ſdźerżenje Sserbſkeje narodnoſcze a ßerbſkeho waſchnja. — Popołdnju w 1/2 3 hodź. mějeſche ßo hłowna ſhromadźiſna Maczizy Sserbſkeje. S wulkej radoſczu móżemy ſjewicz, ſo běſche ſhromadźiſna jara bohacze wopytana. Knjes pſchedßyda can. ſchol. Luſczanſki wotewri hłowuu ſhromadźiſnu. Hłowuu rosprawu poda knjes kan. farař Skala jako pißmawjedźer. Na to ſczěhowachu rosprawy pokładnika, knihiſkładnika, ſarjadnika domu, rěczeſpytneho, narodopißeho, hudźbneho wotrjada, a na kónzu Delnjołużiſkeho wotrjada Maczizy Sserbſkeje. Knjes farař can. Herrmann-Wotrowſki ſtaji namjet knjeſa kantora Bartka ſa czeſtneho pſchedßydu twarſkeho wubjerka pomjenowacz a jemu ſ tym ſjawny dźak a pſchipóſnacze ſa jeho ßwěrne a njeſpróżniwe ſkutkowanje ſjewicz. S tym czeſtnym pomjenowanjom wupróſdni ßo ſaſtojnſtwo ſarjadnika ßerbſkeho doma, a bu knjeſej rěczníkej Zyżej tole ważne ſaſtojnſtwo pſchepodate. Knjes wyſchſchi ſeminarſki wuczer Fiedler mějeſche wopomnjeńſku rěcz na naſcheho njeſapomniteho Imiſcha. Z hnutymi ßkowami pokaſa żohnowanja bohate żiwjenje a ſkutkowanje naſcheho wótczinza. My jemu wſchitzy ſ zykej wutrobu pſchihłoßujemy, hdyż wón namołwjeſche, ſo naſch dźak a naſcha lubosz naſchemu Imiſchej njeßmjertnej woſtanjetej w naſchich ßerbſkich wutrobach. S dźakom ſpominaſche knjes dr. Muka na druheho ßwěrneho Sserba, kiż je ßo też w ſańdźenym lěcze minył, na njeho knjeſa fararja Domaſchku. Shromadźiſna, w kotrejż żołmy żiweho rosrěczowanja druhdy wyßoko dźěchu, ſkónczi ßo po 6 hodźin wieczor.

Rosrěczowanje żidowſkeho wuczeneho ſ evangelſkim kſcheſczijanom wo horjeſtaczu Jeſußowym.

Evangelſki kſcheſczijan powjedaſche: Wot 2 lět wopytowach ja ſ czaßami żidowſkeho lěkarja ſ mjenom L. Wón ßłyſchesche ſ mojeho rta evangelijon, ale hacz do jutrow teho lěta (1844) dyrbjach ßebi myßlicz, ſo je jeho wutroba morwa, ſymna a tak twjerda każ żeleſo, dokelż moje ßkowa po ſdaczu żaneho saczíſchcza na njeho njeczinjachu. Jako pak ja jutrowniczku teho lěta do Bożeho doma dźěch, namakach tam k mojemu wulkemu ſpodźiwanju też mojeho doktora L., kiż běſche ke mſchi pſchiſchoł, ſo by jutrowne prědowanje ßłyſchał. Po dokonjanej Bożej ßłużbje czakaſche wón na mnje pſchi zyrkwinych durjach a mój dźěchmoj kruch hromadźe. Po puczu wěżo do rěczow pſchińdźechmoj wo horjeſtaczu teho Knjeſa. Wón praji: „Żidźi ßu najſkerje czěło Jeſußowe kranyli a kſcheſczijenjo wěrja, ſo je wón horjeſtanył. — Ja wotmolwich: „Czeho dla njeßu żidźi Jeſußowe czěło ßwětej pokaſali, ſo bychu wuczomnikow Jeſußowych, kotſiż horjeſtanjeneho wſchemu ßwětej prědowachu, k hanibje ſczinili?“ Tón lěkař: „Potom ßu wuczomnizy ßami Jeſußowe czěło kranyli.“ Ja: „To je ſtare powjedanje. Maczе pak wy tych wſchědnych a jednorych wuczomnikow ſa khmanych k tajkemu ſkutkej?“ Tón lěkař: „To wſchak ßo jim njeruna! ale potom je wón jenoż po ſdaczu morwy był, kak mohł ßebi to hewak myßlicz?“ Ja: „Móże pak człowjek, kotremuż je ßo bok ſ hlebiju pſchekół, jenoż po ſdaczu morwy bycz? A ſchtó je temu po ſdaczu morwemu, kiż běſche tola wſchón ßłaby a njemózny, czeżki kamjeń wot rowa wotwalił? A hdyż wón na kſchizu wumrjeł njeje, potom je wón tola dyrbjał junu poſdźiſcho wumrjecz. Móżecze mi wy ßnano prajicz hdy? kak? a hdźe je wón wopravdźe wumrjeł?“ — Doktor L. khwilu mjelczeſche, potom mje ſa moju ruku wſa a dźeſche: „Haj, podawk horjeſtacza ſteji móżny w zyrkwinſkej hiſtoriji, a ja wopravdźe njewěm roſomne pſchiczinu pſchecżiwo njemu pſchinjeſcz, a tola je mi czěżko to wěricz.“ — Dokelż dyrbjachmoj ßo dźělicz, ja jemu pſchiwołach to ßkowo: „My woſmjemy naſchu myßl pod Khrystußowu poßłuſchnoſcz.“

Żiwjenje Jeſußowe.

Doſtojny Antiſtes Heß w Zürichu w ßwojej ſtarobje woßlepi a ßydaſche nětko zyły dźeń w ßwojim ſtólzu. Duż jeho junkrócz něchtó wobżarowaſche a ßo jeho wopraſcha, hacz ßo jemu woſtudźi. O, praji wón, ja ßym w ßwojim żiwjenju jene żiwjenje ſeſnał, te ja ſtajnje ſ wjetſchim ſpodobanjom ßebi wobhładuju, a hotowy njebudu, jo ſtajnje wopominacz, to żiwjenje Jeſußowe, to je rjeczas ſkutkow Bożich, ſ kotrymiż ßo niczo druhe pſchirunacz njehodźi, wot jeho naroda hacz k jeho horjeſtaczu a k njebju ſpiczu.

K rospominanju na jutry.

Jako Khrystuß ſ rowa ſtany, ßkónczko ſkhadźeſche; runje tak też, hdyż Khrystuß w tebi duchownje ſtanje, w twojej duſchi ßwětko ſbóżneho póſnacza Bożeho ſeſkhadźa. Dźěczi ßwětka pak dźeja ßame do wěczneho ßwětka, dźěczi czěmnoſcze do wěczneje czěmnoſcze.

* * *

Jako Khrystuß horjeſtany, ſta ßo wulke ſemje rżenje. Tak njeſtanje ßo też duchowne horjeſtacze bjes khutneho hnucza a ſarżenja wutroby. Stary Hadam njemóże ßo bjes wojowanja a pſchecżiwjenja moricz, tak też njemóże Khrystuß bjes wulkeho hnucza w tebi duchownje horjeſtanycz.

* * *

Tónle ßwět runa ßo hoſpodźe pſchi puczu; pſchichodny pak je prawa domiſna.

* * *

Wón je żiwy.

Hdy by Luther druhdy ſrudny był, by ßo wón ſtajnje na tym ßkowje troſchtował: „Wón je żiwy! Huſto by wón tele ßkowa ſ krydu pſched ßobu napißał; haj na wſchitke durje a ſczěny by wón pißał: „Wón je żiwy! Wón je żiwy!“ Jako ßo jeho jedyn dźeń praſchachu, ſchto chze ſ tym prajicz, wotmolwi wón: „Jeſuß je żiwy, a hdy by wón żiwy njebył, njebych ßebi żadał hodźiny żiwy bycz. Ale dokelż je wón żiwy, budźemy też my żiwi pſches njeho, każ je wón ßam prajił: Ja ßym żiwy a wy budźecze też żiwi.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armenſke ßyroty:

Paczérſke dźěczi w Budyſchinku	5 hr. 80 np.
N. N. ſ Hornjeho Hunjowa	2 „ — „
S Michałſkeje woßady pſches duchownego Sarjeńka	
Kretſchmar w Budyſchinje	3 „ — „
A. L. w Jenkezach	3 „ — „
Hromadźe:	13 hr. 80 np.

W mjenje wbohich ßyrotow wutrobny dźak praji

J. Gólcz, farař.

Sserbſki jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 1603 hr. 7 np. Dale ßu ſkładowali:
kk. g. p. Krawz w Krapowje 3 hr.; ſ Bukez: wuczerjo Wiczas, Schenk a Frenzel po 2 hr., ſwud. Kerkowa 3 hr.; ſ Rakez: farař Gólcz 5 hr., g p. Młynk a ßwobodny knjes ſ Rabenau po 3 hr., Tawſch, Kluga, Kloß, Buhl, Bürger, Michał Kubiza, Handrij Pawlik, A. Rjelka, ſwud. Kſchiżanowa a Soka po 50 np., Kluga 2 hr., Hantuſch, Wróbl, Hawſchtink, dr. Langer, Handrij Klimand, Jan Lukaſch, mł., Kelling, Binner a ſwud. Lukaſchowa po 1 hr.; dale ßu w Rakezach ſkładowali: Sahrodnik, Leinert, A. Klimaud, Ebert, Handrij Młynk, J. Halter, Löſſlerowa, Mikelowa, Kahl, Pilak a Pěſchka po 20 np., Gucza, Winkler, Marja Linkez, Fuhrmann, Thomſchka, Kapler, ſwud. Singewaldowa, Krygar a M. Sch. po 30 np., Měſcher, Zug a Domſchka po 10 np; ſ Klóſchtra ßwj. Marijineje Hwěſdy: Delenezka a M. H. po 1 hr. a Scholta 50 np.; farař Handrik w Huſzy 15 hr; S. w Rachlowje p. Cz. 50 np.; ſ Luha dwaj njemjenowanaj 50 np; lic. theol. Rencz-Ketliczanſki 15 hr.; ref. dr. Herrmann w Budyſchinje 3 hr; kantor Brauner w Njebjelczizach 6 hr.; kantor Sszymank w Baczonju 5 hr.; D. ſe S. 3 hr.; ſbytk t Rożanta 2 hr. 90 np.
— Hromadźe 1700 hr. 87 np.

S najwutrobniſchim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Lubi Sserbja! Budźcze Sserbja! Sserbſki dom w Budyſchinje ßo twari, a to ſa Waß! Duż ſkładujcze ſa njón po Waſchim ſamożenju hnydom, burja a měſchczenjo, wuczeni a njewuczeni, ſtari a młodźi, mużſzy a żónſke, a ſběrajcze ſa njón pſchi jubilejach, pſchi kwaßach a kſchczíſnach, pſchi ßwjedźenjach a ſkhadźowankach; ſkładujcze a ſběrajcze! A Wy, kiż wotkaſanja ſczinicze, wotkaſajcze na prěnim měſtnje ſa Waſch „ßerbſki dom“ w Budyſchinje! Budźcze ßwěrni, wopravdźiczi Sserbja!

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyſchinku. Czíſchcz a naklad Szmolerjez knihiczíſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 17.
24. haprl.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Misericordias Domini.
Mat. 9. 35—38.

Nasch sbóžnik, tón ßwěrny pastyŕ, jako kotrehož dźenßnische njedźelske scźenje jeho nam psched wocži staji, je wowzy, kotrež běsche jemu tón njebjeski Wótz k sastaranju a wobarnowanju dał, hakle pytacź a k jenemu stadłu shromadźicź dyrbjał. Teho dla w naschim texcźe wo wulkim prědowanskim pucźowanju ßłyschimy, kotrež wjedźe Jesußa hnydom w sapocžatku ßwojeho sjawneho skutkowanja do wschitkich městow a městnow Galilejskeje a jemu sjewi zyłe cźělne a duchowne hubjeństwo, na kotrymž lud cźeŕpjesche. Tež ßłyschimy, kajke sacžucźe je napohlad teho wscheho w Knjesowej wutrobje wubudźił. Dobremu pastyrjej běsche ludźi žel. To wschak ßo wot jich cźělnych nusow njepraji, hacž runje je ßo Knjesowa ßmilnoscź tež w tutym nastupanju pschi tamnej składnoscźi najjaßnischo w tym sjewiła, so niz jeno w jich schulach wucžesche a evangelion prědowasche, ale tež wschitke khoroscźe a ßłaboscźe wuhoji. Suntskowna nusa duschow bě kaž wschudźom, tak tež w Israelu wjele wjetscha, dyžli swonkowna cźělna nusa. To naschemu Knjesej tamne mißionske prědowanje tak prawje jaßuje pokasa. Wowzy s israelskeho doma jemu tehdy jako tajke psched wocži stupichu, kiž běchu sawutlene a roshorjene, dokelž pastyrja nimaju. A kak mohło hinak bycź! Israelskemu ludej běchu ßo drje psched wschěmi druhimi ludami semje wot sastarsku najwjetsche sjewjenja wěrneho Boha psches sakoń a profetow dostałe, ale wucžerjo, kiž mějachu ßwjate pißmo wukładowacź, běchu ßlepi, kiž ßlepych wodźachu. Woni w ßwojej swonkownej prawdoscźi skutkow wěrnu myßl Božeho ßłowa zyle pschewobrocźichu a lud zyle hinasche kasnje wucžichu, hacž běsche Bóh ßam dał. Teho dla běsche tež w ludu jich najwjazy pharisejszy smyßlenych. Mała ßyła tych pak, kotsiž běchu hischcźe hłódni a lacžni po wěrnej prawdoscźi, žaneho njemějesche, kiž by jich na selenej łuzy Božeho ßłowa paßł a k cžerstwej wodźi wěcžneho žiwjenja wodźił. Woni běchu sawutleni w puscźinje prósdneje prawdoscźe skutkow a roshonjeni na putach ßwojeho hrěcha a cźělnych žadoscźow. Tola pak tón sbóžnik pschi tym wschitkim uadźiju s tutymi ludźimi njeshubi. Wón w sawutlenym a roshonjenym ludu bohate žně sa Boha widźi, sa kotrež jeno dźěłacźerjo pobrachuja, so bychu bróžnje Božeho kralestwa napjelnjene byłe. Tón ßwěrny pastyŕ na ßwojim dźěle je hotowy, sa tymi shubjenymi wowzami khodźicź, hacž by je pytał a k ßwojemu stadłu shromadźił, dokelž sa kóždeho, tež najwjetscheho hrěschnika, pschezo hischcźe móžnoscź pósnaje, so móže ßo k Bohu wobrocźicź a sa Bože kralestwo ßo dobycź. Móžnota je sałožena w Božej hnadźe: pola cžłowjekow je to njemóžne, ale wschitke wězy ßu pola Boha móžne. A wón, tón njebjeski Wótz, móže ßebi tež ßwědkow ßwojeje wěrnoscźe sbudźicź, kiž bychu žně Božeho kralestwa do Božich bróžnjow khowali, jeli so jeno jeho wěrjazy ženje w modlitwje njewustanu, ale kóždy cžas s wobstajnoscźu ßo modla: Pschińdź k nam twoje kralestwo.

Jara troschtowaze a wubudźaze k prawemu kschescźijanskemu skutkowanju je tamne Knjesowne ßłowo tež sa naß

nětczišchich kšcheščijanow. Wone wschak nam woczi wotewri sa snutskownu nusu tež nascheho czaßa. Wona naß na to dopomni, kak jara ßmilenja hódne je tež nětczišche stadło Knjesowych wowzow, niz jeno wulkeje hrěschneje ßłabosčze a nusy dla, kotraž ßo w kšcheščijanstwje namaka, dokelž jich najwjazy kšcheščijanow ßwoje duchowne mjeno jeno swonkownje noßy a móz wěrneho kšcheščijanskeho žiwjenja we wěrje, luboščzi a poßłuschnoščzi pschecźiwo Božim kasnjam saprěwa, dokelž ßu sawutleni w honjenju sa prósdnymi swonkownymi ßwětnymi wjeßelemi a roshonjeni na pucźach skaženja — ale tež teho dla, so je tutej wulkej duchownej nusy nascheho czaßa napschecźiwo tak jara mała czrjódźiczka tych, kiž Boži evangelijon w ßwěcźe pschipowjedaju, so ma nasch czaß sa tak wjele troschta a napominanja potrjebnych duschow psche jara mało — woßebje we wulkich městach — Božich domow a prědarjow, a tajkich, kiž bychu prědarjam pomhali, wulke nadawki jich czežkeho a samolwjenja połneho sastojnstwa noßycź a k sboźu zyrkwje wuwjeścź. Pschi tym wschěm pak tón Knjes nam tola pschikasuje, so njebychmy lěni rukomaj w klinje wotpoczowacź dali na pomozy sa brachi czaßa sadwělowanja, ale so bychmy jej wjele bóle najprjedy horje posběhnyli k temu, kotremuž žana nusa njesnata, tež žana wěz njemóžna njeje, a potom s wjeßeloscźu a stroschtnoscźu kóždy po ßwojim dźěle na dźěło w Božim kralestwje schli s wěstym dowěrjenjom, so by, hdyž je nascha próza husto tež po sdaczu podarmo, tola Bože kralestwo je njewidomnje na semi pschezo dale a bóle rostło, pschetož Bože kralestwo njepschińdźe swonkownje, woni tež prajicź njebudźa, hlaj tudy abo hlaj tam, pschetož hlaj, Bože kralestwo je snutskach we naß. Hamjeń.

Schall-Borschczanski.

Dwoja prawdoscź.

(Pokraczowanje a skónczenje.)

Skuczenje, kaž ßo teho stary W.... wusna a kaž ßo tež psches krute pschepytowanje jako wěrne wupokasa, běsche ßo takle mělo:

W.... běsche ßo sahe woženik, hdyž mějesche hischcźe jara niske městno s jenož 600 schěßnakami dokhodow. Sapochi běchu jemu dźěcźi noßyli. S tym bu žiwjenje sa njeho dźeń a dróžsche. Městno s wjetschimi dokhodami dozwicź, poradźi pak ßo jemu czežko a hakle jara posdźe. Wudawki ßo s dokhodami wjazy njerunachu; najprjedy běbźesche ßo s małym, posdźischo s wjetschim dokhom, hacź runjež běchu W.... czy jara slutniwje žiwi byli. So by prěni doły sapłaczicź mohł, dha dyrbjesche ßo wo nowe pożczonki staracź. Tak saběža skónczinje tamnym lichownikam do rukow, kotsiž sastojnikam woprawdźe krew se žikow wuzyzaja a tak ßwoje móschnje k puknjenju nakormja. Sastojnikam pożczuja pjenjesy sa 2 abo radscho sa 3% niz na léto ale na měßaz, jeli so ßo jim ßwojich měßacznych wěstych dokhodow wotrjeknu. To běchu ßebi czile lichownizy derje wumyßlili, so woni ßebi ßwoje dołżne listy sa kóždy měßaz wobnowicź dachu; sastatu dań pak dachu k dołhej pschipißacź, a tak mějesche dołżnik tež sa nju wyßoke prozenty danje hnydom sa měßaz płaczicź. Mały sastojnik, kotryž běsche ßebi n. psch. 100 schěßnakow wot tajkeho lichownika pożcził, dyrbjesche jemu sa tři měßazy 109 schěßnakow wróczicź, tónz léta pak hižo 142 schěßnakow. Tak trjebasch jeno krótki czaß dwejoch lět, so je ßo dołh podwojił, so masch město 100 hižo 200 schěßnakow dołha. Tola czeho dla ßo maki sastojnizy tajkim lichownikam do pasorow dadźa? Dokelž běchu nusowani, ßebi skradźu něschto pożczicź, dokelž jim ani sprawny pjenjeznik, ani bohacźi, ani sprawna pokładnica, ani měschczan, bur bjese sawěsczenja ani schěßnaka njepożczichu, dokelž wschitzy, kotsiž po sakonju ßo s niskej danju spokojichu, s wjetscha krute sawěsczenje tež najnižscheje pożczonki žadachu.

Hdyž bu W.... sa hłowncho pokładnika postajeny, běsche ßo jeho dołh na 12,000 schěßnakow powjetschił. Nětko chzychu lichownizy žnjecź, schtož běchu s lesczu wußywali: woni žadachu ßebi sapłatu, njechachu dale dłěje pożczowacź, hrožachu jemu s wobskorženjom a czasanjom. Dokelž chzyshe ßo W.... wobskorženja a haniby, s nim swißowazej, sminycź. Tak dasche ßo w nadźiji, so to, schtož dźenßa wosmje, bórsy saßo sarunu, sawjescź, so trochu hłubscho do pokładnizy, jemu dowěrjenej, pomaßny. So by najnjescźerpliwischeho dowěrnika najprjedy spokojił, wsa wón s woprědka mjeńschi pjenjes s pokładnizy — „pożczonku" kaž wón ßam ßebje a ßwoje ßwědomnje spokoji, kotruž chzyshe w pschichodnym schtwórczłěcźe wot ßwojich dokhodow wróczo płaczicź. Lědma běsche ßyła lichownikow wuczuła, so ma W.... pjenjesu k płaczenju dołha, a so je hižo jedyn ßebi ßwój dołh wunusował, dha ßo kóždy bojesche, so mohł wón ßo sakomdźicź. Teho dla sapoczachu wboheho, dobroczíwcho W.... a s mozu nadběhowacź.

Sdasche ßo jemu nětko, so jemu niczo druhe na wubjerk njewostanje, hacź so prěnjej pożczonzy pschi khěžorsko kralowskej pokładnizy druhe płěděowacź da. Dokelž běsche dołhe léta s czicha a ßam sa ßo žiwy był, dha njemějesche žanych snatych, kotsiž bychu jemu s nusy wupomhacź mohli, hewak by jemu bjese wscheje wobczežnoscźe móžno było, ßebi trěbne pjenjesy sa ßnadnu dań druhdźe pożczicź a ßo tak se ßwojich wobczežnych a strachoty połnych wobstejnoscźow wumóz. Bórsy mějesche psches wuschikne skutki 12,000 pschekschiwjenych schěßnakow sakrycź. Mjes tym běchu jeho ßynojo ßwoje studije na wyßokich schulach hdźež běchu wjele pjenjes trjebali, dokonjeli. Tola nětko kwachu jemu hischcźe drohe pruhowanja, kotrež mějesche jedyn s jeho ßynow dokonjecź a darmotne dźěło druhich ßynow: a stary W.... „pożczi" ßebi po někotrych rasach to, schtož trjebasche — něhdźe 5000 schěßnakow — s krajneje pokładnizy. Wschako njeběsche hacź dotal ani kapon teho dla saspěwał. Jeho ßynojo běchu nětko sa krótki czaß ßamostatni, a tak mějesche nadźiju, so sa někotre lětka zyku trěbnu sumu pjenjes swotpłaczuje, a so njeje ani jeniczka duscha, khiba wón ßam, wo tym shonił, schtož běsche ßo podało. Slepje wěrjesche wón ßwojemu dotalnemu sboźu, a tak slecźi njewumożomnje do njesboża.

W.... ani njespyta, ßwoju winu někak sapręcź abo někak samolwicź. Ně, hižo w prěnim pschesłyschowanju powjedasche wón ßwojemu pschepytowanskemu ßudnikej wscho tole s jednorymi ßłowami. Wón njewjedźische ßo hinak samolwicź hacź takle: „Ja wěm, so ßym ja wulzy shrěschił, tola ja ßym to s luboscźu k ßwojim dźěcźom cźinił, a ßym lubjerad hotowy, ßwoje khostanje nastupicź. Wußudźenje njedasche dołho na ßo czakacź. W.... běsche sa czaß ßwojeho mandźelstwa wschě dokhody a wschě wudawki ßwěru sapißował. Tele knihi rosjaßnichu ßudnikam zyle nadrobnje, schto je W.... se ßwojej mjdu a s pobrachowazymi 17,000 sapoczał a kak je je nakoził. S tym bu tež W.... owe wusnacźe zyle nadrobnje wobkruczene. Tónle srudny podawk wubudźi w měsćze powschitkowne ßobuczucźe s nim a s jeho njesboźownej ßwójbu. Jena hrabinka ßo poruczi, so chze krajej pschekschiwjene 17,000 schěßnakow sarunacź, jeli by ßo wußudźenje s tym porasyło. Tola podarmo! Prawdźe mějesche ßo prawo dostacź.

Běsche mhłowojte, symne měrzowe ranje, jako ßo ßudej s napschecźiwa tak mjenowane „wohanjaze jewischczo" natwari. Polizajsky sastojnizy wobstupichu tele wohanjaze městno a sady nich tołkasche ßo wulka ßyła wczipneho luda. Pokhmurjene běsche njebjo a mróczele sakrychu ßłónzo; jenož porědko běsche jenotliwym ßłónczinym pruham móžno, so ßo psches huste mróczele pschedobuchu. Dopołdnja w 10. hodźinje pschiwjedźichu stareho W.... a s jastwa. Dwaj ßudniskaj sastojnikaj sběhnyschtaj stareho muża, jeho pod pažu pschimnywschi, na wohanjaze jewischczo dowjedźeschtaj. Wohladawschi, so je wón tón, na kotrehož ßo tyßazy se ßwojimi hrubymi žortami a njepschistojnymi rěczemi měrja, pscheběža jeho mjeswoczo ßapaza czěrwjenoscź, bórsy wotměnjena s błědnoscźu morweho. Potom pak sapręcź ßo na stołp woßrjedź jewischcza. Wón ßo w czrjódźe roshladowasche. Na dobo ßo sdasche, so je se ßwojimaj woczomaj to w czrjódźe nadeschoł, schtož běsche pytał. Lubosne poßměikowanje wobdawasche jeho hubje. Krucze hladasche wón na jeho se želesom salěßyzowane wokno w pinczinym posthodźe ßudniskeho twarjenja. Tam běsche jena žónska w czornej drasczę se ßwojimi ßynami widźecź. To běsche mandźelska, to běchu dźěcźi tehole njesboźownego. Woni běchu ßebi tule czwilu napokozili, so bychu nanowe pschecźe dopjelnili. Jich wohladawschi, chzyshe wón ßo skhroblicź a nowe mozy nabracź.

Wulke schkleńczane durje ßudnistwa ßo wotewrichu, a wschitzy ßudnizy pschińdźechu won na wutwark, pschedßyda w sastojnskej drasćze cźitasche s jaßnym kłoßom wußudźenje: 20 lět cźeźkeho jastwa. Sdasche ßo, so wußudźeny ani ßłowcźka wot wucźitanja njesrosumi, wón hladasche jenoź s mikym wobliczom na mandźelsku a na dźěćźi. A hdyź běsche tónle sknt dokonjany a ßudnisźy ßłużobnizy jeho saßo dele sběhnychu, dha ßo sdasche, so wón s někajkeho cźeźkeho ßona wozućźi. S něźnym pokhilenjom hłowy ßwojim w boźemje prajiwschi, shubi wón ßo bórsy sa wyßokimi jastwinskimi wrotami.

Jećźi mějachu tehdy w rjećźasach a w jastwinskej drasćze měschćźanske haßy mjesćź a druhe sjawne dźěła wobstaracź. Wo tym ßo wě pschi W . . . . u rěćź bycź njemóźesche, wschako běsche wón kromy. Tak dha mějesche wón nutska w jastwje wschelake dźěła wobstaracź, pschi kotrychź móźesche ßedźećź. Rjećźasy teź noßycź njetrjebasche, tola włoßy ßo jemu wottsihachu, w schěrych jastwinskich drastach mějesche khodźićź, na hłowje mějesche cźapku, na kotruź běsche s cźeřwjenymi pißmikami napißane, schto je sawinowal, a kelko lět je ßo sa to jemu pschißudźiło. Teho ßo njesminy. Wón njeßesche wscho to s cźeřpnosćźu, woda ßo do nadeńdźichu wschudźom pschećźelniwu podpjern a prósstwu, na kotruź běchu ßo wjazy dyźli 200 najnahladnischich mużow podpißali, póßka ßo do Widna, hdźeź běsche knjejstwo k temu jara pschikhilene, so by ßebi młody khěźor psches wobhnadźenja a podobne skutki luboscź ßwojich poddanow dobył.

Junu rano stupi jastwinski sastojnik do W . . . oweho jastwa, kotreź wón s druhim jatym dźěłesche, dokelź ßebi tónle khromy muź s cźeźka ßamón pomhacź móźesche.

„Stańcźe, knjeźe W . . . .", rjekny wón, „ja mam waß k knjesej ßudnistemu pschedstejićźerjej dowjescź."

Zane wotmolwjenje.

„Nó, tón dha dźenßa! twjerdźe spi!" bórcźesche jastwinski ßłużobnik. „Tu hodźi ßo woprawdźe prajićź: „Sbożo nadeńdźe cźłowjeka spizy

Wón pschistupi k łożej, so by jeho se spanja wnbudźił. Tola lědma jemu ruku na ramjo pokoźiwschi wón ßo postróźi. Wschón postróźeny khwatasche s durjemi won. Lěkař ßo se ßłużobnikom wróćźi, jastwo napjelni ßo s druhimi jastwinskimi ßłużobnikami: Wschitzy pschińdźechu psche posdźe. Wbohi W . . . . běsche do tamneho ßwěta saschok, sa njeho njeběchu wjazy rjećźasy, njeběsche

Kral Albert a kralowa Karola.

teho bjese wscheho skorźenja a morkotanja a wocźakowasche jenoź s pożadanjom jedyn s tamnych jenotliwych dnjow sa lěto, hdźeź běsche po krutych jastwinskich wustawkach jastwinarjam dowolene, so ßmědźachu jich pschiwusni jich wopytacź. Potom pak běsche sa tuteho wboheho stareho muża wulki ßwjedźeński dźeń, hdyź jeho lubi k njemu pschińdźechu a dwě hodźinje pschi nim wostacź ßmědźichu. Potom ßedźische wón na ßwojim ßłomjanym měsche wjeßely a pschi nim jeho mandźelska a koło wokoło stejachu abo ßedźachu jeho dźěćźi, kotreź jemu wo ßwojim źiwjenju, kak ßu w źiwjenju do prědka pschischłe, wo ßwojich cźeřpjenjach a wjeßelach powjedacź mějachu.

Najnahladnische woßoby w měsćze a w kraju, mjes nimi krajny guberněr, pschedstejićźeř kriminalneho ßuda, tamna, horjeka naspomnjena hrabinka a drusy knjeźa a knjenje s prěnich ßwójbow rěćźachu sa njeho we Widnje, so bychu jeho wobhnadźenje wuskutkowali. Tola „dobry khěźor Franz" we Widnje ßo njeda naproßycź. Drje ßo teź jeho wschehomóźnemu ministrej Metternichej spodobasche, so bychu tam krutoscź sakonja dospołnje sesnali, hdźeź běsche ßo hižo k druhemu rasej wjele krajnych pjenjes pschekschiwiło. Tak dyrbjesche ßo kóźdy sakonja hladacź a bojećź. W . . . ej ßo wobhnadźenje njedosta jako knjesej s M . . . ., a lěta ßo minychu, hdyź stary muź w jastwje tradasche a wschitzy jeho sabychu, khiba niz jeho ßwójbni. Tehdy wumrje khěźor Franz, a krónowanje jeho najstarscheho ßyna Ferdinanda pjelnjesche W . . . owych ßwójbnych s nowymi nadźijemi. Woni ßo wschudźom prózowachu, wjazy jastwo. Nětko dóńdźe teź pschedstejićźeř ßuda. Jeho sekretar pschinjeßy ßudniske pißmo: Khěźorowe wobhnadźenje běsche wcźera wjećźor dóschło. W . . . . je wjazy njetrjebasche — wyschschi Knjes běsche jeho wumohł.

— Kónz. —

Sa „Pomhaj Bóh" wobdźěłał A. Sommer.

---

70. narodny dźeń a 25lětny kralowanski jubilej krala Alberta Sakskeho.

W tutych dnjach ßwjećźi kral Albert źadny ßwjedźeń — ßwój 70. narodny dźeń a 25lětny kralowanski jubilej. S dźakownymi wutrobami ßwěrnych sakskich poddanow shladuja wschitke łudy nascheho wótzneho kraja k naschemu wulkemu kralej Albertej, kotryź je w tamnym ważnym cźaßu nasche khěźorstwo ßobu twaril pod naschim njesapomnitym khěźorom Wylemym I. Dnj teź khěźor Wylem II. w tutych dnjach ßam do Drażdźan pschijedźe, so by naschemu kralej Albertej, kotrehoź cźeścźi jako ßwojeho nashonjeneho radźićźela, sbożopschećźa zylkeho němskeho łuda wuprajił. Wón je hischćźe ßam wostał s tych wulkich wójwodow, kotsiź ßu nasche wójska we wójnje pched 27 lětami k wulkim dobycźam wjedli. Kaź je ßebi kral Albert wulku sasłużbu wo nasch wótzny kraj dobył na bitwischćźu, tak je teź w měrje jako ßwěrny krajny wótz

ßwój kraj posběhnył na wyßoki skhodjeńk bohateho žohnowanja a sboža. S hlabokeje wutroby spěwamy jemu na dnju jeho cześcje: Krala Bóh požohnuj!

Wschelake s bliska a s daloka.

— **Kral Albert,** ßerbski jubilejski spiß, ßerbskemu ludej a młodźinje podał Gólcź, farał w Budyschinku, je wuschoł a je w Budyschinje pola knjesa Ssmolerja, kaž też we wschitkich pschedawarńjach „Sserbskich Nowinow" na wßach sa 5 np. dostacź. My ßo nadźijamy, so ßebi kóżdy Sserb tu tunju knižku kupi, w kotrejž ma pschehlad wo žohnowanym žiwjenju a skutkowanju nascheho krala Alberta.

— Dokelž ßo nadźijamy, so naschi Sserbja na tych jubilejskich dnjach ßwoju lubosćź ßwojemu kralej wopokasujo, bohacze skkaduja sa nasch ßerbski krala Albertowy fond, hischcze naschu sběrku wobsamknyli njejßmy a worźakujemy, so ßo w tych stronach, hdźež ßo hischcze na naschu narodnu wěz dopomnili njejßu, w tych ßwjedźeńskich dnjach ßo na ßwoju pschißłuschnosćź dopomniwschi ßwoje dary wopruja k cześcźi nascheho ßerbskeho luda.

— Runjež ßu 3 Sserbja ßwoje pruhowanje na Budyskim krajnostawskim seminarje wobstali, smolom hischcze nusy wotpomhane njeje. Dokelž je Bohu žel starschi wučeř cześko skhorił, njeje ßo druhe wučeřske městno w Boschezach, kaž bě najprjedy wotmyßlene, wobßadźicź mohło, ale młody kandidata je dyrbjał na městno khoreho knjesa wučerja stupicź. W Rakezach pobrachuje teho runja 3. wučeř a wschelake pomozne wučeřske městna njewobßadźene wostanu. Nusa lěto a bóle pschibjera. S cześkej wutrobu do pschichoda hladamy.

— Knjes zyrkwinski wučeř Wesał w Barcze ßwjecześche sańdźenn njedźelu ßwój 25lětny sastojnski jubilej. Wyschnosćź jeho s tym wusnamjeni, so jemu titul „kantor" spožczi.

— Něschto ważne mamy hischcze naspomnicź wo wobsamknjenju, kotrež je ßo měło po hłownej shromadźijnje Macźizy Sserbskeje. Nowy ważny wotrjad je ßo sakožił — historiski wotrjad Macźizy Sserbskeje, a jejny wodźeř budźe knjes farał dr. Rencź Wjelecźanski.

— Rosprawa wo pschestupjenju s druhich wěrywusnacźow k němskim evangelskim krajnym zyrkwjam ma ßo w lětach wot 1890 do 1894 tak: K nam pschestupiło je 17,002 khatolikow, 2088 židow a 4517 druhich, hromadźe 23,607; s nascheje zyrkwje wustupiło je 18,804 duschow, a to k katholskej zyrkwi 2794, k židam 61 a k druhim 15,944.

— Lipsk sažo ważnu wyßoku wučeřnju dostanje, mjenujźy wyßoku pschekupsku schulu. Wona ßo 26. w universicze wotewri.

— Hdyž nasche cźiłko do rukow lubych cźitarjow dóńdźe, je ßo najskerje hižo wójna mjes sjenocźenymi statami a Schpanijskej dla kupy Kuba, kotruž Schpanijzy wobknježa a na kotrejž ßu w pośleđnich lětach se sběžkarjemi, wot Amerikanow podpjeranymi, ßo bědźicź dyrbjeli, wudyrika. Hordźi a naducźi Amerikanojo nětko tak cźinja, kaž bychu wbohich wobydlerjow Kuby wußwobodźicź chźyli, pschi tym pak druheho wotpohlada nimaja, hacź tu bohatu kupu do saka tyknycź a k amerikanskim sjednocźenym statam pschisamknycź. Jich wustupowanje pschecźiwo Schpanijskej je teho dla też pschecźiwo wschemu ludowemu prawu, hacź runje wschak ßu Schpanijzy wschelko w ßwojim postupowanju pschecźiwo Kubanskim smylili. Tak lohko pak też Amerikanam ta wójna njebudźe, pschetož jich wójsko wjele wuschne njeje. Bóh daj, so njeby wójna dokho trała a wulke a srudne krejpschelecze pschinjeßła.

Snutskowne mißionstwo

je heßło, kotrež je ßebi nasche „Pomhaj Bóh" sa polo ßwojeho skutkowanja wusnoliło, hdyž jako njedźelski poßoł do naschich ßerbskich domow khodźi, so by nutskach w domach kscheścźijansku myßl a waschnje sdźerżało a wubudźiło. Duž wě ßo tajkemu cźaßopißej woßebje blisko leži, so huscźijsko ßwojich cźitarjow dowjedźe na daloke, schěroko skutkowaze polo snutskowneho mißionstwa. A tajke krótke rospominanja nětko ßažo lubym cźitarjam na sakožku tych ßłowow ßwjatego pißma, kotrež napominaju k ważnemu dźěłu snutskowneho mißionstwa, podamy:

I. Snutskowne mißionstwo jako zył.

Snutskowne mißionstwo je dźěł powschitkowneho mißionstwa.

Gal. 4, 4. 5: Jako pak běsche cźaß dopjelnjeny, pośła Bóh ßwojeho ßyna, narodźenego wěrneho cźłowjeka wot žónskeje a sakonju poddaneho, so by wón tych, kotsiž pod sakonjom běchu, wumohł, tak so bychmy dźěcźaze prawo saßo dostali.

Mat. 28, 18—20: Mi je data wschitka móz w njebjeßach a na semi; teho dla dźicze a wučcze wschitkich pohanow a kscheźicze jich w tym mjenje teho Wótza a ßyna a teho ßwjateho ducha, a wučcze jich wschitko dźerżecź, schtož ja wam pschikasał ßym. A hlaj, ja ßym pola waß wschitke dny hacź do skónczenja teho ßwěta.

Hes. 34, 11. 16: Pschetož tak praji tón Knjes Knjes: Hlaj, ja chzu ßam ßwojeho stadła hladacź a chzu jo pytacź. Ja chzu to shubjene saßo pytacź a to sabłudźene saßo pschiwjescź a to franjene wobalecź, to ßkabe poßylnicź; na to tucźne a ßylne chzu ja kedźbowacź a chzu jo pascź, kaž ßo ßkuscha.

Tute městna ßwjateho pißma nam sjewja sakožkne myßle zykeho skutka mißionstwa, kaž ma ßo po Božej ßwjatej woli stawacź.

Schto je mißionstwo? Wotmolwjenje mamy Gal. 4, 4. 5. W tym ßkowje rěcźi ßo wo póßłanju teho ßyna k sbožu hrěschnikow. Hdyž běsche cźaß dopjelnjeny, pschińdźe połnosćź Božeje ßmilnoscze. Najprjedy pschińdźe jenož k židowskemu ludej (so by tych, kiž pod sakonjom běchu wumohł). Ale židowski lud dyrbjesche mißionar ßwěta bycź (Pawoł pische, so bychmy dźecźaze prawo dostali). Dokelž israelski lud po zykej semi rosprośćeny bydlesche, běchu mißionske ßydła po wschěm ßwěcze pschihotowane. Israel pak sapowjedźi ßo ßwojemu Knjesej a jeho poručenju. To wschak móžesche rosschěrjenje evangelija jenož sadźerżecź, niz pak jemu sadźěwacź.

W tym mamy sakožkne myßle wscheho mißionstwa; jow mamy pschikład. Mißionarojo do zusby dźeja. To ßu wot Khrystuša nawnkli, kiž se ßwojeho wótzneho doma dźěsche, so by nasch hóscź na semi był. Mißionarojo wopruja ßwoje žiwjenje mjes njepschecźelemi a dźiwimi ludami. Jesuß je ßwoje mißionske dźěło se ßmjercźu na kischižu sapłacźił. Mißionarojo husto léta dokho podarmo dźěłaja abo s małym wuspěchom. Je Jesuß w ßwojej niskosćźi pschi wschěm ßwojim wutrobnym poddaczu wjele wuspěcha wohladał? Židźi sacźißnychu to sboże, duž pscheńdźe k pohanam.

(Pokracźowanje.)

K wojowanju hotowy po dobytym dobycźu.

Hdyž běsche Iyagasu, najwjetschi japanski rjek, bitwu pola Sekigahassa dobył, ßo wón ßydny, ßwój wojeřski kłobuk twjerdscho swjasa a praji: „Po tym dobycźu wopaßajcze ßo twjerdscho!" Tele ßłowa dopomnja naß na ßłowa pěßnjerja, kotryž praji: „Kscheścźijan dyrbi pschezo w ßwojim wobrónjenju hotowy stejecź, pschezo na njepscheczela kedźbowacź a strażowacź. Chzeli směrom wotpocźowacź, móže ßo njepscheczel lohko nuts dobycź."

Něschto k rospominanju.

Njesapmń staroh' pscheczela.
W nim leži twoja dowěra,
S tym nowym je wěz njewěsta.

* * *

Tón najwyschsche dobycze dobudźe,
Kiž ßam ßebje pschewinje,
To na prawy pucź pschiwjedźe.

* * *

Hdźež je ßebicźnosćź, tam je też schklovinstwo; pschetož kóżdy je tyran, kotryž w druhich jenož ßrědk widźi ßam sa ßwoje wotpohlady.

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 1700 hr. 87 np. Dale ßu składowali:
kk. Lusatica Melanij, Lusaticus Alfons a Guda s Nowych Porschiz po 1 hr.; wučeř Kerk w Rochlizach a Wojak w Draždźanach po 2 hr.; N. N. 3 hr.; „Sa pocześćowanje krala ßwojeje wótzneje semje!" statny radźicźel J. Holan w Nižnym Nowgorodźe 3 ruble; Michał Hejdan a Handrij Pawlik w Jitku po 50 np; sběrka Jaworska 3 hr.; wučeř Bajer 3 hr. a g. p. Huschman 1 hr., wobaj w Bolborzach; kiłtynoscheř Kobanja w Brěsynje 2 hr., kaplan Domaschka w Ketlizach 5 hr.; njemjenowana s J. 1 hr.; se Scheschowa: Bundemann, Pětschka, Horst po 1 hr., swud. Cźechowa a Bayrich po 2 hr.; njemjenowanaj po 20 a 30 np.
— Hromadźe 1735 hr. 82 np.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer,** pokładnik.

Samolwity redaktor: farał Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 18. 1. meje.

Lětnik 8. 1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Jubilate.

Jap. ſkutki 4, 8—20.

Jubilate, wyſkajcźe! (Po ſawódnym ſchpruchu dźenßniſcheje njedźele: Wyſkajcźe temu Knjeſej wſchitkón ßwět!) To je rjane napominanje, kotrež cžłowjek ßebi rady lubicź da, runje kaž to pſchichodneje njedźele: Cantate, ſpěwajcźe! pſchetož wyſkanje a ſpěwanje to ma kóžde ſtworjenje radſcho dyžli płakanje a ſtonanje. A nětk je woßebje luboſny cžaß k wyſkanju a ſpěwanju — wonkach w Božej ſtwórbje kaž nutskach w kſcheſcźijanſkej wutrobje; wſchudźom wjeßele klincži: Ssmjercź je póžrjeta do dobycźa. Semja ßo ſaßo ſwoblekuje a wupyſchuje, a w młodych trawicžkach, w rjanych róžicžkach, w ſelenych keŕkach a kcźějazych ſchtomach widźiſch jene wulke potajnſtwo: To žiwjenje je ßo ſjewiło! Žiwjenje, kajke njedowußlědźomne hudańcžko! Kajka wſchelakoſcź a pißanoſcź a połnoſcź, kajke mozy, kajke bohatſtwo, kajke pſchemènjenje, wobnowjenje, wudokonjenje! Pſchezo ſaßo nowe roſtliny, nowe ſwěrjata, nowi cžłowjekojo! O kajka hłubokoſcź teho bohatſtwa, woboje teje mudroſcźe a wědomoſcźe Božeje! Pſchetož to kóždy někak wěrjazy cžłowjek widźi: Wot njeho a pſches njeho a k njemu ßu wſchitke wězy! Duch, kiž wſchitko njeße,

W kotrymž my ßmy cžili
A kaž wſchitke wězy žiwi:
Ty pſchecźiſchcźiſch wſchitko,
Wěcžnoh' ßwětła kraßnoſcź,
Cźiſchcź ßo do naß, Boža jaßnoſcź!

Haj, potom hakle je prawe žiwjenje w naß, potom hakle prawje wyſkacź a ſpěwacź móžemy, hdyž je Boži duch w naß mózny, hdyž naſcha wutroba wě a cžuje: Tež ja ßym wot njeho a pſches njeho a k njemu žiwa.

Tak běſche ſ Pětrom. Wot Jeſußa napominany: Pój ſa mnu, běſche jeho tſi lěta dołho wſchudźom pſchewodźał, běſche ſ nim khodźił, jědł a pił a ſpał, běſche jeho luboſcź a ſcźeŕpliwoſcź, jeho njeſprózniwe dźěłanje a ßwjate ſahorjenje ſa Bože kraleſtwo widźił, běſche jeho mózne prědowanja, połne ducha a žiwjenja ßłyſchał. Hacž je tamne powědańcžka wo Jeſußowym dźiwnym narodźenju w Bethlehemje ſnał, ßo jara praſcha, ale tež bjes teho wón widźeſche a cžujeſche: To je žiwjenje ſ Boha! a wón ßo ſ radoſcźu wuſna: Komu póńdźemy? My ßmy wěrili a póſnali, ſo ty ßy Khryſtuß, tón ßyn teho žiweho Boha! A hdyž tež w Kaifaßowym hrodźe teho hanjeneho a ſchwikaneho Jeſußa ßo hanibowaſche a bojoſcź a ßłaboſcź jeho wutrobu napjelni — poſdźiſcho běſche we wulkej ſhromadźiſnje měſchnikow, wyßokich ſaſtojnikow a Sadduzejſkich — teho horjeſtanjeneho a pſchekraßnjeneho ſbóžnika ßo hanibował njeje; tón da jemu móz a khrobłoſcź, niz jenož bědnych cžłowjekow wuſtrowicź w Jeſußowym mjenje, ale tež tym njewěrjazym njepſchecźelam teho kſchižowaneho móznje wobßwědcžicź: „Tón ßamy je tón kamjeń, wot waß cźěßłow ſacźißnjeny, kotryž róžkny kamjeń je ſcžinjeny. A njeje w žanym druhim ta ſbóžnoſcź, tež njeje žane druhe mjeno pod njebjom date tym cžłowjekam, w kotrymž my mohli ſbóžni bycź.“ Kraßne ßwědcženje a ſpodźiwna

khroblosć wot Pětra a Jana, tuteju njewuczeneju a njewustateju cźłowjekow, kotrejež sće wy měšchnizy a Sadduzejszy ſo ſ połnym prawom dźiwali a kotrejež ſo wschitzy ſdobnje dźiwacźe, kotſiž niczo njewěsćze wo ſbožnosći a wjeſełosći wěry do Jeſuſa, kiž je wěrjazym puć k Wótzej a ſawdawk wěcźnego źiwjenja!

Nochźeſch dha tež ty ſ nim ſpytacź, luba duſcha? Nochźeſch w jeho mjenje ſpěwacź a dźěłacź, w jeho duchu Božu wolu cźinicź a lubosć wopokaſacź wſchitkim bratram a ſotram? Móže dha něchtó druhi wutrobu tak wjeſełu a khroblu ſcźinicź, ſo źanego cźłowjeka ſo njeboji, ale kaž Pětr pſched wyſchſchim měſchnikom wobſwědcźi: Ja ſo wſchak tebo njemóžu woſtajicź, ſo njebych rěcźał, ſchtož ſym widźał a ſłyſchał, abo ſo kaž Luther pſched bamžom a khěžorom wobkrućźi: Tu ſtejn, ja hinak njemóžu, Bóh pomhaj mi! Je dha něſchto druhe tón ſwět cźiſćze pſchewobrućźiło, tak ſo hroſne pohanſke waſchnja ſo minychu, prawo a prawdosć mjes cźłowjekami pſchibjeraſche, hłowy ſo roſjaſnichu, wutroby ſo polěpſchowachu, wědomosćze a khmuſchty ſo wutworjachu? Njewoſtanje pſchi Pětrowym ſłowje: „Njeje w źanym druhim ta ſbožnosć“; woſtanje pſchi wěrje prjedawſchich a nětcźiſchich ſchcźeſćijanow: Jeſuſ je tón róžkny kamjeń Božeho kraleſtwa a wſcheho bójſkeho źiwjenja na ſemi; woſtanje pſchi naſchim a naſchich wótzow pſcheſwědcźenju: Schtóž jeho ſłowo ſłyſchi a wěri temu, kiž jeho póſłał je, tón ma wěcźne źiwjenje a je wot ſmjercźe k źiwjenju ſo pſchecźiſchcźał. A to wſchitko mi wutrobu tak ſwjeſełi, ſo wocźi mojeho póſnacźa ſo wocźinitej a ſ źyle druhimaj wocźomaj na Boźi ſwět a cźłowſke źiwjenje hladam, tak ſo ſo mi wſcho widomne cźini, pſchirnnanje na njewidomne, a w kniźomnosći wſchitkich ſtworjenjow widźu tu njeſachodnosć teho ſtworićźela a bójſke źiwjenje wot ſpocźatka hacź do kónza, w źiwjenju, cźerpjenju a wumrjecźu ſo troſchtujo a wyſkajo:

Na ſwěcźe wſcho ſahinje,
Boźa lubosć woſtanje!

Wicźas-Klětnjanſki.

Jaſne wokno.

1. Ssamlutki — a tola niz wopuſchćeny.

„Semja a njebjo móžetej troſchtowacź, ale tola jenož wumożenych!“

S cźicha běſche ſo měſnacźk naſtajił k ſwojemu pucźowanju po nóznym njebju. Delka na ſemi wotpocźowaſche wjeſ w cźiſchinje a ſpanju. Horka pſchi horach, pódla hórſkeho łěſa miſchkrjeſche ſo hiſchcźe ſwěcźka w hajúkowni. Běſche to jaſna, cźicha naſymſka nóz; prěnje naſymſke ſmjerſki cźahnu pſches naſymſku krajinu, a je ſmjerſkami padaju ſcźołcźene a ſcźeřwjenjene łopjena ſe ſchtomow, jako bychu cźłowjeka ſeſcherićź chźyłe, tak padaju k ſemi, a na ranje bndźe ſawěſćze wſcho běłe ſ mróſom. Połnóz je ſo hiźo mimyła. Stary ſtrażnik, kotryž je ſatrubił a wucźejpjenu hodźinu ſ hłoźom pſchipowjedźił, pohlada horje k jaſnemu wokuſeſchtu a potſchaſky ſ hłowu, na ſwoje potajne praſchenje ſebi wotmolwjenja njenadeńdźiwſchi.

Schtó drje njeſpi tam horka hiſchcźe po ſrjedź nozy?

Pohladajmy do niſkeje, mólcźkeje ſtwićźki! Nichtó tu ani wotucźeny njeje; ale w ſawćźkach leža tu tſi dźěćźatka w ſpanju, pachołkaj a holcźka, ſe ſacźeřwjenjenymi licźkami, a wone ſdychuja tak hłuboko a cźicho, ſo to ledma wuſłyſchiſch. Zich dla drje ſo ſwěcźka njemiſchtri.

Tola ſtwine durje ſu jenož pſchiſacźinjene; wonka drje je teź cźicho, tola ty wuſłyſchiſch cźichi płacź.

Khěžne durje maja hornju a delnju pokojcu; delnja je ſacźinjena, hornja ſchěroko wocźinjena. Pſches nju ſcźele połny měſnacźk ſwoje pruhi na wotewrjeny dźěćźazy kaſchcź. S cźicha padaja wot mańeju ſtykłujeneju ruzy pſches ſeſuſchenej rucźzy; a nětkole ſwěcźa na wuſke, błěde wobliczo. Ach, kak měrne je tele dźěćźaze wobliczko! Sjeba naš měſnacźkowe ſwěćko, abo je temu woprawdźe tak, ſo ſo wokoło dźěćźatkowje huby ſbožowne a ſbóźne pruhi wjeſełoſćze roſtěhaju? Tſi abo ſchtyri łěta běſche holcźka drje ſtara, a tola roſpſchſeſćěrachu ſo na běłych khowacźkach dołhe, kudźerjawe, jaſno-barbne włoſy.

Nětkole ſwěćźi měſnacźk jaſnuje morwej na mjeſwocźo — dha poſběhnje teź źónſka ſwoju khowu, kotruž je pódla cźěła ſedźo, ſprózna na kaſchcźowu kromu ſłożiła. Jeźě mjeſwocźo je pokryte je ſłyſami, wona ſajćdźe ſebi ſ ruku pſches cźoło, dźěćźatkowe mjeſwocźo je tak ſpodźiwuje pſchekraſnjeny wuraz doſtało. Hdyž běſche wona ſwoju khowu pokhiliła, dha běſche tu hiſchcźe zyle cźěmnuje było; tola dołho běſche tu tałle ſedźiła, mjeſ tym běſche ſo wſcho koło wokoło njej roſjaſniło — roſjaſniło teź w cźěmnym kaſchcźu!

Ta, kotraž tu ſedźi, je ſ wudowu! Wudowa, ſedźanza pſchi kaſchcźu ſwojeho dźěćźa, ſnajeſch ty traſch něſchto ſrudniſche?

Tale źónſka cźejćo ſdychuje, pomałku wobrućźi khowu, wobrućźi ju k njebju a hlada na měſnacźk. Jeźe rucźi leźitej ſtykłujenej na kaſchcźu nad ſtyknjenymaj rukomaj jeje dźěćźatka! Jaſne měſnacźkowe pruhi kałaja ji do wocźow, a tola njeſamóže, ſo by ſo wot měſnacźka wotwobrućźiła. Je ji, jako bychu ſo jaſne pruhi ſchěrike k ſchěrokim, wyſokim njebjeſkim wrotam, a we wotewrjenych wrotach mjerwi ſo ſ poſtawami, ſ jaſnymi, rjanymi poſtawami njebjeſkeho raja; něto ſo ſdaluja, tola jedyn wupſchećěrła ſwojej ruzy jej napſchećźiwo, ju ſtrowja, ju pożohnuje!

Źónſka pokhili ſaſo khowu a ſtykłuje ruzy na wutrobu. Tak ſedźi tu dołho, jara dołho ſo ani njehibno. Wona njepytnje ſkyrn nóżamj powětr, ſ durjemi ſacźahowazy, njepytnje, ſo ſo měſnacźk po njebju dale wjedźe, ſo ſo cźěmnota k njej nakhili, wona ſpomina na dawno minjene cźaźy! Tehdy njeběſche tu ſamalutka! tehdy měſeſche hiſchcźe dwě ſprawnej, ſwěćnej ruzy, kotrejž ju ſchkitowachu a ſa nju ſo ſtaraſchtej, a dwě jaſnej wócźzy, kotrejž ſo błyſchćeſchtej pſchi domowwrócźenjom ſ wjecźorom ſ wjeſełoſćźu jaſnowidźenja, a pěknu, pobożnu mužku wutrobu, kotraž móżeſche ſo ſ njej a ſa nju modlicź!

Źenje pak njebłyſchćeſchtej ſo tejle wócźzy bóle a jaſnuſcho, hacź hdyž móżeſche wona temule lubowanemu mandźelſkemu ſtrowemu, nowonarodźenemu hólcźka ſ wutrobnej radoſćźu napſchećźiwo dźerźećź. Potom by ſo wón połkałnył pſchi jeje kożu, jeho běſche radosć tak pſchewjaka, ſo njemóżeſche rěcźećź, tola ſe ſyłſojtym wócźkom pohlada wón potom k njej, jeje ruzy ſtajnje a pſchezo wokoſcho.

Tak pěknej a ſwěćnej wócźzy njeběſche Hana źenje wjazy wuhladała, tajke běſche jenož jejny mandźelſki měł, a něto je wjazy njewuhlada! Dołho hiźo je njeje wjazy wuhladała; běſche to żałoſtne ranje, kotrež běſche ſo ji kaž wótre żeleźo do wutroby ſarykło, hdyž jeho pſchinjeſećhu, krwawého a roſtłćłanego a morwého. Běſche to cźěmny podawk; někotſi měnjachu, ſo je ſo jeho tſełba wuſłćłła, druhy měnjachu, ſo je to njeſećźbliwosć abo ſła wola była, pſchetož na reverje běćźu wulku hońtwu měli, a hajnik mćjeſche njepſchećźelow dla ſwojeje ſwědomliwosćze.

Maku Marſu, něto tu w kaſchcźu leżazu, njeběſche nau ani wohladał; wona běſche ſo hakłe po jeho ſmjercźi narodźiła, a Hana běſche ju drje ſ hórkimi ſłyſami, tola teź jako nowého, lubosćnego jandźełka powitała, kotrehož je ji njebećźićźki ſa troſchtowarja w ſrudobje a ſtykłnosći póbłał. So ma ſo wona pódla tſjoch ſtarſchich dźěćźow hiſchcźe ſa jene wjazy ſtaracź w ſwojim wudowſtwje, na to ſebi njeběſche ani pomyſłiła.

Tale holcźka pak běſche teź wot prěnjeje młodoſćze ſem tak pěkna a lubosćźiwa; wona běſche zyle hinak była hacź jeje druhe tſi dźěćźi. Teź wona běſche drje druhdy płakała, tola to njeběſche źane ſchićźenje, kaž pola tych druhich; a poſmějkowała je ſo tak ſahe. A na kohož ſo wona poſmějła ſe ſwojimaj wulkimaj, módrymaj wocźomaj, temu ſdaſche ſo drje, jo ſo jemu wuſłoke Bože njebjo wotewri. A hdyž bě hakłe ſapocźała prěnje łkowćźka rěcźećź a rucźzy ſtykłuwſchi běſche prěnje pacźerje wuſpěwała! A kak běſche ſo wona ſtajnje k macźeri liſchćźała tak pěnje a nćźnje a poſłuſchnje! Haj, kajła běſche tola tale holcźka była! Źadyn cźłowjek njeběſche jeje potajnu kraźnosć ani pytnył, khiba leje macź!

Tola hroſna, njewuproſchna khorosć ſo nawali, a tſi dny a wona běſche ſtrowa a morwa! — Tyźazorje naſhonjeny a wucźerpjeny ból, — a kohož potrjechi, teho potrjechi teź ſtajnje najćźećźſcho a najhórſcho! ſ tyźazorych macźćrnych wutrobow je ſo

hižo wudobyła ta hórka słóžba: Cźeho dla je žo mi to tola stało? — cźeho dla runje tole? cźeho dla wosmje žo ni runje mój lubuschć, moje najpěknische a najwobdarjenische dźěćo?

Tež tu wudoby žo tale słóžba, a žebi tak pomyšlliwschi běche Hana žwoju hkowu na kaschćźinu kromu pokožika; tola njebejeśki błyschćź wuhladawschi, běchu žo jeje myšle wschě pscheměnite! Tak je Bóh po žwojej njewupušćdźenej radźe postajił, pomyšli wona žebi nětko, — schto dyrbjesche tu Marfka dźěje na tutym srudnym žwěcźe, — khleb, wote mnje ji posfićźeny je psches wschu měru twjerdy a hórki, — a drasćźićźka, wote mnje sa nju shotowana, je žurowa; — a — schto je moja lubosćź pornjo jeho lubosćźi, pornjo lubosćźi dobreho a žmilneho pastyrja, — měj žo derje, lubsche jehnjatko, o měj žo na wěćźnje rjenje pod jeho schfitowazej ruku a na jeho klinje! A ſ wurasom najněžnischeje maćźerneje lubosćźe pokoźi wudowa žwoju wot cźeźkeho dźěła stwjerdnjenu ruku, tola mile, tak mile morwej holćźy na hkown. Potom pokry mały kaschćź ſ běłej płachtu a požohnowa žwoju njebocźićźku holćźku se snamjenjom kschiža.

(Pokračžowanje.)

Snutskowne mišionstwo

(Pokračžowanje a skónčenje.)

II. Swonkowne mišionstwo.

Jeho najwažnischi dźěł je mišionstwo njes pohanami, kotremuž žo to hkowo prjedy žwěcźi: Mat. 18, 18—20. To je nowa hodźina w Božim kralestwje. Poniženje Jesušowe ma kónz a jeho kražnosćź pschiúdźe. Duž je tež ſ tym nimo, so by mišionstwo na israelski lud wobmjesowane byłe. Evangelijon dyrbi žo wschitkim ludam pschinjesćź.

Japoschtokam prěnim ta pschikasnja płacźi, ale niž jenož japoschtokam. Hewak dźě by to: „Ja žym pola waš“ jenož jim płacźiło, a to „wschitke dny hacž do skónčenja teho žwěta“ njeby žanehо srosymjenja měło. K temu „wschitko“, schtož dyrbjachu japoschtokojo druhich wučićź, žkuscha tež pschikasnja mišionskeho skutkowanja. Wěžo cźi japoschtokojo běchu a rěkachu prěni mišionarojo. Japoschtokske skutki, prěnja zyrkwinska historija běchu ſ wjetscheho dźěła mišionska historija. Cźi japoschtokojo mějachu wulki nadawk. K temu potrjebachu bohateho troschta Jesušoweho a pošylnjenja jeho ducha — ſ krótka jakožene mišionstwo dyrbjesche na nich žwój skutk dokonjane měćź, žo woni njebychu wustali.

Schto pak je to najmóžnische wabjenje k mišionstwu? Pschikasnja najcheho sbóžnika, na kotruž prawy kschesćźijan swólniwje pošłucha. Cźerjenje kschesćźijanskeje wutroby, kotraž dyrbi nashonjene žwoje tež druhim pschinjesćź. Hubjenstwo pohanow, kotrež k njebežam woła.

Hdyž žo na to dźiwa, wschitke wobmyšlenja žwoje prawa shubja, n. psch. te: My mamy telko hubjenstwa mjes nami, jemu dyrbi žo najprjedy pomož pschinjesćź. Tak ſ wjetscha tajźy powjedaja, kotsiž ani sa žujbu, ani sa wótzny kraj nicźo njeczinja. My dyrbimy jene cźinićź a druhe niž wostajićź. Kschesćźijanstwo njeby sa mišionstwo mjes pohanami khmane wostało, ždy by na hubjenstwo w žwojej žrjedźisnje sabyło.

III. Snutskowne mišionstwo.

Jeho žkowo cźitamy Hesek. 34, 11. 16. Woboje mišionstwo (swonkowne a snutsk.) ma kaž jene mjeno tež jeneho ducha. Mužojo kaž Goßner, Harms, Löse, Fliedner stejachu ſ jenej nohu we wótznym kraju, ſ druhej w dalokosćźi. Ale dźěło žame je tak wschelake, kaž to teho runja to mjeno „snutskowne“ a „swonkowne“ wuprajł. Kschesćźeni kschesćźijenjo ženje pohanam runać njejžu — ale hdyž woni mišionstwa potrjebaja, žu tamni tak wobžarowaćź, kaž tućźi. Schtož tućźi hischcźe snali njejžu, žu tamni ſ nohomaj podteptali.

Kak pak pschiúdźe k tajkemu pohanstwu žrjedźa w kschesćźijanstwje? S dźěła maja te schkody žwoje korjenje w dalokej sandźenosćźi („wobročenja psches móz“, n. psch. psches Khorlu Wulkeho, pschi cźimž jenož k cźisćźe swonkownemu podcźišćinjenju zykych ludow pschiúdźe). S dźěła maja žwoju pschićźinu w nutsch nascheho cźaša (pobrachowaje duchowne mozy, so bychu ludowe žiwjenje pschekižałe).

Duž snutskowne mišionstwo je žwojej nusnej pomozu sastupi. Jeho mjeno, potrjebnosćź je hanbne sa zyrkej. Schtóž pak chzył snutskownemu mišionstwu wobaraćź, dokelž by žo hewak schkoda pschidała, by žo mužej runać, kotryž lěkarja do domu puschćźićź njechasche, dokelž mohli žebi ludźo myslićź, so tam khory leži. — Wě žo snutskowne mišionstwo wróćźo stupi, hdyž je žwoje dźěło dokonjało.

Jeho cźerjaza móz je žmilnosćź. Jeho hkowny srědk stej žkowo (hkowna wěź, pschetož žo jedna wo sbóže dušche) a skutk (pomozne srědki). Kraźny ma wottrykjeny kónz: ludowu duschu sažo dobyćź sa Božе kralestwo. My žmy spokojom, hdyž prawje wjele jenotlinych sažo dobudźenych.

To zyke je hobrski skutk. Troschtujmy žo teho, schtož Neh. 4, 19. 20 pišane steji a dźěkajmy žwěru hacź k žiwjatokej.

Falschni khrystojo a falschni profetojo budźa stanućź. Mat. 24, 24.

Wo tajkim wopacźnym Mešiašu žo nam ſ Jendźelskich stawisnow powjeda. Pod knjejstwom Olivera Cromwella (1653—1658) běšche wustupjenje wěsteho Jakuba Naglera w Jendźelskej ſ wulkim pohorschkom. Wón žam wo žebi wěrjesche, so je do Khrystuša pscheměnjeny a so móže žo žwětej jako woprawdźity sbóžnik sjewićź. Hdyž žam wo žebi tajke myšlesche, tež w žwojim žiwjenju a khodźenju po Khrystušu cźinjesche, kaž je nam w sćźenjach wopišane; wón žebi brodu rosćź da kaž Khrystušowe snamjenja pokakuja; haj, wón morwych je žmjercźe sbudźićź spytasche. Hacź runjeź bě je wscheho widźećź, so nima praweho rosuma, žo tola wučźobniźy namakachu, kotrž jeho pschewodźachu.

Wón chzyshe žwoje nutsćźehnjenje do města Bristola dźeržećź, ale wožoła žaneho njenamaka, na kotrehož khribjećźe mohł po pschitkadźe sbóžnika do města jěchać; to dyrbjesche žo teho dla na konju stać. Jeho wučźobniźy pak žwoju drastu na pućźu rospschescźerachu a selene hałožki žypachu, na pschemo wołajo: „Cźeśćź najwyšschemu knjesej wójsłow, halleluja, halleluja!“

Měschćźanska rada žo hnuta sacźu, pschećźiwo tajkemu spoćźinanju wustupićź a Naglera pshed žebje žadać. Na wschitke praschenja rady měješche jenož jene wotmolwjenje: „Ty to prajisch.“

Tale wěź jara wjele harý nacźini, so žo žamo w žemje wo tym rěćźesche. Dźěje hacź dźěsacź dnjow jednanja wo tym trajachu, schto ma žo wo Naglerje dźeržećź, schtó je, schto je cźinił a sawinował. K wschelakim móžnym cźwilam a krjudowanjam žo sažudźi; napošledk dyrbjesche žo jemu jasyk se žahkym železom schćźipacź. Hacź runjeź bu bóle cźwilowany, tola njezakoschćźesche; wschitko je spodźiwnej sćźerpliwosćźu snjesły, ale wot žwojich wopacźnych a samyšlenych myšlow žo wotwobročićź njeda.

So by žo wschemu dalschemu njekasanstwu wobarało, žo ani jemu ani jeho wučźobnikam žwoboda njewróćźi, a so by žo wot žwojich samyšlenjow wuhojił, bu Nagler jenož ſ khlěbom a ſ wodu pschi stajnym jara twjerdym dźěle w jastwje dźeržany. To měješche najlěpschi wuspěch; jeho wrótne myšle sandźechu, jeho rosum žo sažo wróćźi; skónčnje tež žwobodu dosta a žo wot žwojeju rukow dźěła žiwjesche.

M. H.

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— S hnujazym wobdźěłenjom žwojeho Sakskeho luda je kral Albert žwój jubilejski žwjedźeń žwjećźić. W tych dnjach je wón mohł jasnje pósnacź, kajku ma wón nutrnu lubosćź we wutrobach žwojich poddanow. Jene mózne hibanje dźěsche psches zyły kraj. Ale niž jenož w Sakskej, po zykej Němskej, haj žamo we wukraju w lubosćźi na krala Alberta spominachu. Khěžor Wylem běšche žam do Draždźan pschijećź, so by kralej Albertej žwoje a zykeho němskeho luda sbóžopschećźe wuprajił. Tež awstriski khěžor w Draždźanach pschebywasche a ſ wutrobnymi skowami pschi žwjedźeńskej hoscźinje krala Alberta skawjesche. „Bóh idźerž hischcźe dokhe lěta skawneho, wot žwojeho luda nutrnje lubowaneho a cźesćźeneho knjezerja, krala Alberta!“ je to wutrobne pschećźe, je w tych jubilejskich dnjach we wschitkich wutrobach žiwje klincźało.

— Nascha žerbska jubilejna knižka je žo nimale we wschitkich žerbskich schulach po wobjamkunjenju schulskich prjódkłeźeńtwow dźećźom rosdźěliła se sapkacźenjom se schulskeje pokladnicy. Jenož nekotre schulske prjódkłeźeńtwa njejžu žo rosžudźićź mohłe k wopomnjećźu krala Alberta dźećźom tu knižku pschiswolićź, hacź runjeź knižka jenož 5 np. płacźesche. Kajke myšle žu je pschi tym wodźite, žo dopósnacź njemóže. Knižka je hischcźe pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje dostacź. Schtóž chze žebi je kupićź, njech to bórsy cźini, dokelž je žo jenož 5000 nacźischćźało a žo skład bórsy rospscheda.

— Budyska Bjeßada wuhotowa sańdźenu njedźelu ßwjedźeń k jubilejej krala Alberta. Sswjedźeńku rěcź mějesche Knjes farař kan. Skala. Wón pokasa ł huutymi ßłowami na ßohnowanja bohate ßiwjenje a skutkowanje krala Alberta. Na rjanym ßwjedźenju ßběrachu ßo dobrowólne dary ßa nasch ßerbski krala Albertowy ßond. Sběrka 60 hriwnow wunjeße. S tym je Bjeßada druhim ßerbskim towarstwam dobry pschikład dała. Nadźijomnje jón tež druhe ßerbske towarstwa, wołebje spěwanske towarstwa, sćěhuja, ßo bychmy nashu sběrku, hdyž je wotmyßlenu wyßokosćź dozpěła, wobsamknyćź mohli. Tež jenotliwych Sserbow, a wołebje nashich dowěrnikow proßymy, ßo bychu nam bórsy nasběrane dary pósłali.

— Wažny wukas je schulska wotkreßna inspekßyja w Budyschinje widała. We wjazorych schulach je ł dźiwanjam na ratarstwo to washchuje, ßo ßo pokraczowanska schula jenoź w synskim połkěćje wotměwa. Duź ßo pokraczowanßy schulerjo w lětnym czaßu jako ßwobodni czuja, kaź njebychu pod ßanym schulskim sakonjom stejeli. Temu pak schulska inspekßyja napschećiwo stupi ł tej pschikasnju, ßo maja ßo cźi, kotźiź ßo pokraczowanskeje schule ßłuschcja, jutry ßjawnje pschiwßacź a ßavißacź dacź a ßo jim ßjewićź, ßo woni tež w lětnym czaßu pod schulskim sakonjom steja.

— Sakski ßejm ßo, hdyž je dlěje hacź hewak w Draždźanach ßhromadźeny byl, w blížschim czaßu rozeńdźe. Wažny sakoń hischće na ßwoje dowuradźenje czaka — sakoń wo powyschenju dohodow wuczerjow.

— Sakoń wo dohodach pruskich duchownych je ßo w komißiji pruskeho ßejma wuradźił a tež pschijał. Wschelazy sapóßłanzy chzychu rad, ßo by sakoń prjedy hacź pschichodne lěto do mozu stupił. Sałtupjerjo wyschnośćje a wołebje finanzny minister pak tenu ßadanju ł tym hroźenjom napschećiwo stupi, ßo mohł pisches to zyły sakoń ßirachowacź, dokelź wyschnośćź do teho na ßane wajchnje swolićź njemóže. Duź dyrbjachu cźi sapóßłanzy ßwoje ßadanja dźiwajo na zyły sakoń wróćo ßcźahnyćź.

— Wójna mjes ßjednoćźenymi statami a Schpaniskej je wudyrika. K krejpscheleczam hacź dotal dźakowano Bohu hischćze dóschło njeje. S radośćźu ßłyschimy, ßo ßu ßebi na jubilejßim ßwjedźenju w Draždźanach pschebywazy knjezerjo ßlubili, so chzedźa ßo hromadźe ßa to staracź, ßo njeby ßo njetrjebawschi krwej pschelała.

Sserbski spěwar hłoßa: „Njech Bohu dźakuje", Jan Krygar ł Brjasyny.

Khěrlusch „Njech Bohu dźakuje" je jedyn ł najbóle snatych a najwjazy ßo spěwazych khěrluschow bje wschěmi w naschich spěwarßich. Wón je w sapuscźenjach, żałoscźach a tyschnośćach, kajkej je nascha evangelßka zyrkej w naschim wótznym kraju w tźiżyćźlětnej wójnje ßhonićź dyrbjała, nastał. Wón je ßo dźakowny khěrlusch w naschej zyrkwi ßcźinił. Na wschěch ßwjedźenjach, pschi wjeßełych ßkładnośćach, kaź pschi khćźćźisnach, na kwaßach, pschi sběranju twarjenjow atd. ßo tutón khěrlusch ł dźakownej wutrobu spěwa.

Pschićźina ł powschitkownemu spěwanju tuteho khěrluscha je bya prěnje ßwjećźenje westkałißkeho měra, ł kotrymź ßo żałostna tźiżyćźlětna wójna ßhónćźi, dźeń 10. dezembra 1648, tak ßo budźe w dezembru 250 lět, hdźeź ßo tutón khěrlusch najprjedy powschitkownje spěwasche. Tehdy jako dźakny khěrluschk Knjesej wójßkow horje klinćźesche. — Najßerje pak je ßo tutón khěrlusch 1630 pschi ßkładnośćźi jubilejßkeho ßwjedźenja Augsburgßkeho wěrywußnacźa wudźěłał, a to w Jikowje (Eilenburg), hdźeź běsche pěßnjer tehy ßameho, Martin Rinkart, wot lěta 1617 ł archidiakonom. Tola hłóß, pisches kotrýź ßo tutón khěrlusch tak prawje rosschěri, ßo w lěćźe 1648 najprjedy namaka. Tutemu hłoßej pak ma ßo tón khěrlusch dźakowacź, ßo je tak daloko rosschěrjeny. A wón je wot jeneho Sserba spěwany. Minjeny 9. haprył je 300 lět było, ßo je tutón wot Boha wobhnadźeny spěwar ßwětło ßwěta wohladał.

Jan Krygar je ßo 9. haprleje 1598 w Brjasynje pola Gubina narodźił. Wo jeho ßwójbje a pscheczełstwje, wo nanu a maćźeri nićźo bliźsche njeßhoniny. Wo jeho bděćźatßwje jenoź to wěmy, ßo je hacź do 15. lěta schuln w Gubinje wopytował. Waschnje tamneho czaßa běsche, ßo młodźenz, kotrýź chzyßche něschto prawe nawuknyćź, na wschelakich schulach ßo ł wědomośćźemi ßanoschowasche. Tak tež młodeho Krygarja pak jow pak tam namakamy, ł Gubina do Żarowa dźěsche; tu krótki czaß pschebywschi ßo do Wrótßławja poda. Hdyž běsche jow czaß postudował, ßo do Wołomuz na Morawje poda, ßo by w tamnym jesuitßkim klóschtrje wjazy wědomośćźow nadobył. Tež jow dołho njepoby, ßwój puć dale do thćźorstwoßwobodnych měßtow nastoji a w Regensburgu jene lěto na pěßnjerßkej schuli pscheby. Jow wjele nawukny, schtoź ßwojemu poidźijćźemu powołanju trjebasche, k kotremuź běsche tón Knjes jeho powołał. Potom po Awitrißkej do Wuheßißkeje puczowasche, ßo by něschto czaßa w Brěćźißkarje (Preßburgu) pschebywał. Na to ßo ßaßo do wótzneho kraja wróćźi; pisches Morawu a Cźeßku duzy do Freiberga w Mißchnjanßkim dóschłe a wot tam w lěćźe 1615 prěni ras do Barlina. Na ßwojich wulkich puczowanjach běsche wschelake nashonjenja a nawjedźenja nasběrał, kotreź jemu baßchi puć ßwjezenja pokasachu. Khrystof ł Blumenthal, kurwjerchßki hejtman na hamćźe Młynßkim Dworje (Muhlenhof), jeho jako wučerja ßa ßwoje dźećźi do ßwojeho doma wsa. Jemu ßo tam ßpodobasche; ale jenoź lěto tam wosta. Won do ßwěta jeho ßaßo cźěrjesche, ßo by ßwoje wjedźenje ßaßo wudopjelnił. Do Barlina ßo wróćźiwßchi k hejtmanj ł Blumenthal pschidźe jako wučeer, ale ł tym wuměnjenjom, ßo ßmě ßo pódła ßwojeho wučerßtwa na gymnaßiju na wopyt university pschihotowacź. Won hnjdźu jara lubowasche a pisches to ßo ßa duchownßku wědomośćź dobyćź da. 1620 ßo do Wittenberga pschełßydli, ßo by na duchownßtwo ßtudował. Hiźo jako ßtudenta ßo w hudźbje jara wobdarjeny wopokasa a ße ßwojim wołebnym hłoßom ßo wußnamjeni. To měschćźanßku radu w Barlinje pohnu, jeho 1622 do wuprósdnjenego kantorßkeho měßtna pschi zyrkwi ßwjatego Mikkawßcha powokacź, ł cźimź běsche wučerßke měßtno na gymnaßiju schěreho klóschtra ßjewećźene. Prěnju njedźelu po ßwjatej Trojiźy ßamßneho lěta do tuteho ßaßtojnßtwa ßaßtupi, a nětko běsche jeho nadawk, Boźu chwalbu a cźeßćź, hdyž tež niz ł prědowanjom a wukkadowanjom Bożeho ßłowa, tola je ßwojim spěwanjom rosschěrjećź. Sa jeho wołebite a wurjadne dary ßo jenu bórsy dostojnośćź „hudźbneho direktora" ßpożćźi. Hdyž běsche 6 lět w tutym ßaßtojnßtwje, ßo 3. augusta 1628 ł wudowu radneho knjeßa Khrystiana Aschenbrennera w Barlinje, rodźenej Marinju Bělinkej, dźowku měschćźanßkiy w Bernawje woźeni, Bóh tuto mandźelßtwo ł pjećź dźećźimi żohnowasche. Tola te ßame kaź tež jeho mandźelßku Bóh po krótkim czaßu wot jeho boka prjećź wsa. 1637 tßećźu njedźelu po tßjóch kralach ł Lißu Schmidez ł Barlina, dźowku hoßćźenzarja, kotraź hischćźe njeběsche 17 lět ßtara, druhi ras do ßwjateho mandźelßtwa ßtupi. Bóh luby Knjeß tuto mandźelßtwo ł 14 dźećźimi pożohnowa, kotreź pak ł wjetßcha ßahe wumrjechu. Se wschěch dźećźi ßo jenoź jena dźowka naßpomni, kotrejź mjeno njeje ßnate, kotraź pak běsche ł dwóriskim molerjom wulkeho kurwjerßha, ł Michakom Konradom Hirtom woźenjena, dokelź mamy wot tuteho pschichodneho ßyna wobras Krygarja, kotrýź hischćźe dźeßła w Mikkawßchowej zyrkwi na prawym boku pschećźelow wißy.

(Stónćźenje pschichodnje.)

Něschto k rospominanju.

Wot ßłeho ßwědomnja honjena wutroba to je hela; měrna wutroba to je paradis.

* * *

Na tßjóch ßnamjenjach je pósnacź, hacź je Jesuß w naß: Jeho ßiwjenje, jeho ßwědćźenje, jeho ßłutk.

Sserbski jubilejny krala Albertowy ßond.

Dotal nahromadźene: 1735 hr 82 np. Dale ßu ßkładowali: ł. wučeer Pětrik w Bórku 3 hr.; 60 hr. 30 np. wunoschk ßwjedźenja, k pocźeßćźowanju Icho Majeßtośćźe krala Alberta Sakßkeho, wuhotowany dźeń 24. haprleje wot Budyßkeje Bjeßady; ße Stróżißkcźa: Jakub Żdź 2 hr. a Mikkawßch Hrehork 1 hr.; ł Hrubocźiźz ße Ssokołzu: Pjech 1 hr. 30 np., Groschca 50 np. a Sejfer 20 np.; twarßki mißchtr Rocho w Ssernjanach 3 hr. — Hromadźe 1807 hr. 12 np.

S najwutrobnißchim dźakom **Sommer**, pokładnik.

Lubi Sserbja! Budźcźe Sserbja! Sserbßki dom w Budyschinje ßo twari, a to ßa Waß! Duź ßkładnjećźe ßanjón po Wßchem ßamożenju hnydom, burja a měschćźenjo, wučeni a njewučeni, ßtari a młodźi, mužiźy a żońßke, a ßbérajćźe ßa njón pschi jubilejach, pschi kwaßach a khćźćźisnach, pschi ßwjedźenjach a ßłhadźowankach; ßkładnjećźe a ßbérajćźe! A Wy, kiź wotkasanja ßcźinićźe, wotkasajćźe na prěnim měßtnje ßa Wßch „ßerbßki dom" w Budyschinje! Budźcźe ßwěrni, woprawdźićźi Sserbja!

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyschinku. Cźißchcź a nakład Ssmolerjej knihićźißchcźeńnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 19.
8. meje.

Lětnik 8.
1898.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Cantate.

Mat. 10, 24—33.

Cantate, spěwajcze! napomina naß dzenßnischa njedzela. Cantate, (spěwajcze!) je prěnje laczanske ßłowo sawódneho hróncżka: „Spěwajcze temu Knjesej nowy khěrlusch, pschetož wón czini dziwy. Haj, hdyž to naß k spěwanju nanuczuje, so Bóh dziwy czini, dha mamy pschiczinу dosez spěwacz. Bóh czini wschudzom a pschezo dziwy. Wonkach kraßne nalěczo czi nětk tak prawje pokasuje dziwy jeho wschehomozy. Stawisny człowjestwa ßu polne dziwow Bożeje prawdosczе, dokelž na wschitkich stronach tutych wulkich knihow steji napißane: Prawdosez powyschi lud, ale hrěch je ludzi skaženje. Ale tez dziwy Bożeje lubosczе ßu wschudzom widzecz: wonkach w Bożej stwórbje a we wschitkich czaßach człowjestwa, kaz tez w twojim a mojim zivjenju; wón wschitko derje sapoczнje a wschitko mudrje wuwjedze, czesej Bohu Knjesej dajcze! Jehova, tebi chzu ja spěwacz, hdze dha je tajki wulki Bóh kaz ty? Chzu na trunach czi khěrlusche spěwacz — a hdyž tez to nowe khěrlusche njebudzeja (pschetož tón kraßny dar, człowjeczne czucza a myßle do spodobnych baßnjow a spěwnych khěrluschow sestajecz, je jenož malo człowjekam daty), dha tez se starymi khěrluschemi spokojom budzesch, hdyž widzisch, so se sprawneje, nutrneje wutroby wukhadzeja! Jeno so spěwamy, so wutrobu a rt njesamknjemy!

A czeho dla a kotrych Božich dziwow dla dha mózemy, ßměmy a dyrbimy spěwacz? Nasch text czi někotre pschedwoczi staji. W tym ßamym ßo Jesuß na ßwojich wuczomnikow wobroczi, kotsiž dyrbjachu w jeho mjenje do městow a městnow israelskich wunicz a pschipowjedacz: To njebjeske kralestwo je ßo pschibližało. To njebě lohki nadawk, pschetož ßwět bě jim jara napscheczivny, jenož tam a ßem duscha, kotraž ßwoju sbóżnosez pytasche s bojosczu a se rzenjom. Teho dla Jesuß prajesche: Hlaj, ja pósczelu waß jako wowzy ßrjedza mjes wjelki. Budzcze mudri jako hady, a bjes falscha jako hołbje. Hladajcze ßo psched ludzimi. Hdyž ßu woni teho hospodarja Beelzebub mjenowali, wjele skerje budza woni jeho domjazych tak mjenowacz. Ale njebojcze ßo jich. Woni móza jenož czěło moricz, duschu pak njemóza moricz. Ta steji kaz wasche zyłe zivjenje w Bożej ruzy. Njebudzetaj dwaj wróblej na mały pjenjes kupjenaj? A wschak tez niz jedyn njepanje na semju bjes wascheho Wótza. Wasche włoßy na hlowje pak ßu wschitke rachnowane. Teho dla njebojcze ßo: wy sczе lěpschi dyzli wjele wróblow. Budzcze jeno ßwěrni w ßwojim powolanju, pschinjesczе człowjekam, kiž ßu hłódni a laczni po prawdosczi, Boże kralestwo, a pschipowjedajcze mje jako teho ßlubjeneho Meßiaßa. A schtóž wot waß do kónza pschětraje, budze sbóżny. Schtóž mje pósnaje psched ludzimi, teho chzu ja tez pósnacz psched ßwojim Wótzom, kotryž w njebjeßach je. — S tajkimi ßłowami je tón Knjes ßwojim wuczomnikam wocži wocžinił a wutroby poßylnił, tak so mózachu bjes bojosczе a starosczе jemu ßłużicz, khroble a wjeßele wot njeho ßwědczicz a Knjesowej lubosczе a hnady pschezo wěsczi byez.

Schtož tamnym płaczi, też tebi płaczi, luby kſcheſczijano. Też ty ßy Knjesowy wuczomnik a maſch to powołanje, Bože kraleſtwo twaricz a Jeſußa pſched człowjekami pósnawacz. Kak? je tebi derje ſnate. Kóždemu czeſcz wopokaſcz, nikomu kſchiwdu czinicz, cziſte a pózcziwe żiwjenje wjeſcz w ßłowach a ſkutkach, teho ſtareho Hadama ſ jeho ſłymi lóſchtami a żadoſczemi kſchižowacz, pſchecziwo wſchitkej njeprawdoſczi wuſtupowacz, Boži dom a Bože ßłowo lubowacz, a Khryſtußa też druhim khwalicz jako rózkny kamjeń Božeho kraleſtwa a kóždeje hrěſchneje duſche; to ßu jenož někotre ſnamjenja a wopokaſma tamneho twarjenja a pósnawanja. Ty wěſch, ſo pſchi tym njeßměſch bojaſliwy a ſtaroſcziwy bycz. Schtóž ßo ludzi boji, jim njebudže wěrnoſcz prajicz, kotruž wſchak někotryžkuliž rady njeßłyſchi, wobebje niz tón, kotremuž je nuſna. A ſchtóž wo dobru ſaßłužbu a lohki khlěb wjazy ſtaroſcze ma, dyžli wo wobkhowanje dobreho ßwědomnja, tón wopokaže, ſo tu wobſbožazu wěru hiſchcze nima, kotraž wě, ſo ßmy pſched Bohom lěpſchi, dyžli wjele wróblow, a ſo ßu też naſche włoßy na hłowje wſchitke rachnowane. Bojaſliwy człowjek pak njeſpěwa a ſtaroſcziwa duſcha wſcho do ßebje żerje, měſto ſo by brěmjo wotwaliła. Teho dla, Cantate! ſpěwajcze! Wjeßelcze ßo teho njebjeſkeho Wótza, kiž ßo ſa waß ſtara a waß pſches Khryſtußa bohacze troſchtuje, a wam, hdyž najprjedy Bože kraleſtwo a jeho prawdoſcz pytacze, wſcho druhe pſchidawa. Dajcze ßebi wot Jeſußa wocži wocžinicz a wutrobu pożhylnicz, a wy budżecze lute dżiwy Bože wokoło ßebje a w ßebi widżecz, ſ radoſczu Bože kraleſtwo ßobu twaricz a ſ khrobłoſczu Jeſußa pósnawacz pſched człowjekami, luboſnje ſpěwajo temu Knjeſej w ßwojej wutrobje; a junu, hdyž je tón Knjes tych jatych Zionſkich dom wjedł, budże waſch rt połny ßmjecza a waſch jaſyk połny khwalenja; tehdy budże waſch jeniczki a pſchezo ſaßo nowy khěrluſch: Tón Knjes je wulku wěz na naß czinił, teho ßo ſwjeßelmy!

Hamjeń. Wiczaß-Klětnjanſki.

Jaßne wokno.

(Pokracżowanje.)

Pomaku a na ßmjercz ſprózna dóndże wona potom do jſtwy. Lampka, pſchi khachlach wißaza, ßo jenož hiſchcze někak miſchkrjeſche; ßužoh wuczjiſczjwſchi wuczeże jón trochu, ſo by ßo jaßniſcho ßwěczała. Potom pſchiſtupi k kóžkam. Wſchitke jejne dżěczi ſpachu. Tu ležachu: jeje najſtarſchi, dżeßacżlětny, ßylny a ſtrowy hólz, hotowa podobiſna ßwojeho nana, ſ wyßokim czołom a naczorn mikawczkami. Pódla Jana ležeſche ſchěſczlětny Kaſchpor, czerwjenoliczkaty ſ jaßnymi włoßami, ſ dólczkami na brodże a na lizomaj. Bjes dwěla mějeſche ſhożowny ßón, ſo ßo ſpizy luboſnje pożměwaſche. — W druhim kożu, zyle ſady pſchi ſczěnje, ſo by tu ſa maczer ruma doſcz woſtało, kotraž tu ßobu ſpacz mějeſche, ležeſche wóßomlětna Madlenka, maczerna jeniczka holczka, luboſne, ſprawne a pěkne dżěczatko, kotraž niczo njeſabudżiſche, ſchtož běſche ßo ji hdy poruczjiło, kotraž ßebi ſtaroſczjwje na wſcho pomyßli, kotraž hižo ſa ßwojich bratrow nohajzy ſchtrykowaſche, kotraž wobjed warjeſche, hdyž běſche macz na dżěle, kotraž njetrjebawſchi ani drjewo ani wuhlo njepſchikładowaſche! — Ssylſy mějeſche hiſchcze we wobliczu, — wěſcze běſche ßo dołho rudżiła, a ſe ſrudobu njeběſche ani wußnycz mohła a běſche na maczer czakała, — pſchetož Madlenka rudżeſche ßo bóle dyžli bratraj wo njebohu ßotſiczku; wſchako běſche ju wona wot małoſcze ßem pěſtonika a běſche jej była jako druha maczerka!

S jeneho koža pohlada Hana do druheho a ßylſy ronjachu ßo ji po lizomaj, hdyž na ßwoje lubuſchki pohlada, kak tu wſchě w měrje Božim ſpachu! mějeſche wona, ſamalutka wudowa, prawo, tu ſkorżicz a żałoſczicz w czichej nozy? njeběſche wona bohata w ßwojich dżěczoch? — njemějeſche ßo wona Bohu dżakowacz, ſo móżeſche żiwa bycz, dżěkacz a ßo bědżicz ſa ßwoje dżěczi? — Njeběſche ßo ji to hacz dotal derje radżiło? njeběchu ßo woni hacz dotal wſchitzy ßyczi najěſcz mohli? ale jeje hólzaj — nimataj nana — budże wona, ßłaba żona, krnta doſcz, ſo nad hólczazych dżiwich myßlacy a ſpieczowazej khrobłoſczu też ſ knjeſom woſtanje? — A Madlenka? kajki dóht budże ji wobradżeny? Próża a robota — to wſchak mohło hiſchcze wſcho bycz — ale też telko ßyljow, tak ßurowy dóht, jako je żiwjenje jeje maczeri ſkiczało?

Dołha, ßurowa ſyma ſteji ſaßo pſched durjemi; tehdy je mało dżěła a ſaßłużba je ßnadna. A nětkole wjele wudawkow ſa Marſiny kaſchczik a rowczk! o, ty wboha khudoba! twoju hórku ſrudobu nimoſch ani njekażenu pſched ſtaroſczemi ſa wſchědny khlěb, pſchetož też hórka ßmjercz njeje darmotna.

Hana njeběſche ani pytnyła, ſo ßu ßo ſtwine durje ſ czicha wotewrike, a ſo je ßo żónſka do duri wuſtupiła, hněwnje ſ hłowu wijo. Njeſczeßane włoßy wißaja ji pod rubjeſchczom do mjeswocza, a mutnej, ſczerwjenjenej wocži mikotatej, ſo ßo bórzy domaßaſch, ſo je tale żónſka hižo trochu khwilku pospała. — S ruku ſcpjera ßo wona na kij, ſ kotrymž njeßmilnje na durjowy prjoh ſaklepa. Tak ßo Hana na nju dohlada.

„Nó!“ ſarjeknje ſtara żónſka ſ roſczehnjenym hłoßom, — njejßy dha ßo hiſchcze k měrej podała! Schto to jutjje ſ tobu budże? — to budże też hórki dżeń a hórki pucz! budże czi ſawěſcze trěbne, ſo ßo też wuſpiſch!“

Hana ßo njeje ani poſtróżiła, ſtaru wuhladajo; wona drje to hižo ſnajeſche, ſo tu ta na nózny wopyt pſchiindże. Je to póßlnicza, Hańża Bamſchcz, kotraž tu ßobu na podrowſtwje bydli.

Stara Hańża běſche ßebi mjenujzy zyku khěžku wotnajała a běſche Hani dowoliła, ſo móże tu ſe ßwojimi dżěczimi ſa ßnadnu dań bydlicz. Hańża běſche ſ Haninej maczerju ſpſchecżelena była, haj dokżeſche ji hiſchcze ßamy dżak a běſche Hanina khmótra. Hdyž běſche Bóh Hanje ßurowu ruku napokożił, dha běſche Hana lědma ſapłakała; wona běſche dżiwnuſchka żónſka, hdyž ju po ſwonkownym waſchnju měrjeſche; tola jeje wutroba běſche ſkota! Teho dla běſche też ßmilnje wopuſchczenym ßwój domczk wotewrika.

Dwójzy ſa tydżeń wobſtara wona poßyłſtwo do dwě hodżinje dalokeho měſta. Tak mějeſche wona ſkładnoſcz a pſchißłuſchnoſcz do mnohich domow ſaſtupicz; wona wußłyſcha a wuhlada telko, ſchtož ßo mjes ſchtyrimi ſczěnami ſtawa; żony a holczki ji też mnoho dowěrichu a ſaſyglowachu to ſe ßydom ſyglami potajnſtwa, a Hańża ponyka k temu ſe ßwojej ſtarej, ſchědżiwej hłowu, a wſcho woſta pohrjebane w jeje wutrobje. Tam běſche ßo hižo mnohe ſapokożiło, wona niczo njewuplapota a ßo na nikoho njepſchißłodżowaſche. Tola wſcho wona ßwěru roſpomina na ßwojich dołhich ßamotnych vuczach. S wulkim korbom na khribjecze a ſ kijom w ruzy khodżeſche wona ſtajnje po puczu, a hdyž móżeſche ſchkodże ſadżěkacz a ſtrach wotwobroczicz, hněw ſpokojicz a měr ſwjeſcz, dha wona to ſtajnje czinjeſche.

Schtož jeje wſchědne ſwuczowanja naſtupa, dha runaſche ßo wona koleſkam naczehnjenecho czaßnika. Tak wotuczi wona ſtajnje wokoło poł nozy, prěni dżěl ſpanja dokonjawſchi. Potom mějeſche ßuchu ſchiju, dokelž wona ſ wotewrjenej hubu ſpaſche a móznje ßmorczeſche. Teho dla mějeſche ſtajnje ſchkleńzu wody pſchi kożu ſtejo, ſo mohła ßebi ßuchu ſchiju pomaczecz. Potom wobroczi ßo wona na druhu ſtronu we kożu a ſpaſche ſhóżnje dale hacz runje do 5 hodżin, w lěcze a w ſymje jenak dołho.

Dżenża w nozy njeběſche hnydom ſaßo wußnycz mohła; dżěſczowa ßmjercz też jeje wutrobu rudżeſche, też wußłyſcha wona pſches czeńku deſkowanu ſczěnu cziche płakanje pſchi kaſchczu.

„Hłupoſcz! to tam hiſchcze w ſymnej nozy ßedżi a wurudżi a wupłaka ßebi hiſchcze duſchu ſ czěła! jako by ji to něſchto pomhało? — Do koža dyrbi, a to na měſcze, ja to dlěje wjazy njeczerpju!“

Tak ßebi powjedajo, běſche Hańża też hižo ſe ßwojeho koža wulěſka, běſche ßebi khětjje někajku ßuknju wobleka a kij do ruki wſaka, a něſko tu ſtejeſche a hladaſche ſ porokom na ßamulutku, ſrudnu wudowu.

Hdyž ßo też jeje ßkowa hórke ſdachu, dha khowaſche ßo tola ſa nimi wjele ßobużelnoſcze. „Czetka!“ ſarecza wona, „wſchako je tebi Bóh hiſchcze tamne tři wobradżił! ſchto pſchejeſch ßebi hiſchcze dale? — wſchako ßy mi tola ßama prajiła, ſo je Marſka pſchi ßwojim wótzu w njebjeßach, ty tola tam dóńcz njechaſch po nju, ſo by ßo ſaßo wróczjiła do ſejmſkeje běduoſcze?“

Stara Hańża mějeſche mjenujzy ßwoje woßebite nahlady wo ßmjercži a wo wěcznoſczi, też njemóżeſche nichtó prajicz, ſo je wona woprawdże pobożna, lubu njedżelu njekhodżeſche żenje ke miſchi a żenje njerěczeſche wo ßwjatych a njebjeſkich należnoſczach. Stary

fararjez knjes — nětko běšche hižo někotre lětka njebohi a pokhowany — běšche ji něhdy ſ krutym ßkowom ſchiwdu cźinik, tak wona ßebi narěcza, a duž njechaſche jeho wjazy na klětzy wuhladacź; a mkody fararjez knjes, nó, tón běšche ji pſche nowy a pſche mkody, ſchto by ßebi ſ tym chzyła! — Sso wě, hórko a jěro běšche ßo ji hušto doſcź w jeje dołhim žiwjenju ſeſchło, ſtarej Hańži, a tak běšche ßo jeje wutroba ſ tokſtej kožu pokryła, a dotal njeběšche ßo hiſchcźe mily wolij na nju wuronik, kotryž tak krutu kožu ſmjehežži. Tola, ſchtož ßo hiſchcźe ſtało njeje, ßo traſch hiſchcźe ſtanje.

(Pokracźowanje.)

Ty wodźiſch mje po ßwojej radźe, a woſmjeſch mje na poßledku ſ cźeſcźu horje. Pſ. 73, 24.

W ßwojich „pucźowanjach po Ruſkej a Pólſkej" nam J. G. Kohl wo podeńdźenjach a naſhonjenjach němſkeho evangelſkeho duchowneho w Charkowje wſchelake ſajimawe powjeda:

Tón, wo kotrymž je rěcź, běſche ßo khudy w Praſy narodźik a ßo tam jara ſahe woženik, hdyž běſche dźěło pſchi dźiwadle jako pomozny molěr namakał. Wón běſche jara khudy, tak ſo lědma ßam ßebje a tych ßwojich ſdźerža. S Prahi do Brüſſela cźehniſche, ſ wotkal jeho pak jako khěžorſkeho poddaneho franzowſka revoluzyja wuhna. Dokelž běſche njebjo wjecźornych krajow Europiſkeje jara pomrocźene a we wſchěch ludach a krajach ßame njeměry, wón k ranjn dźěſche, w Brüſſelu ßwój poßledni kroſch wuda, ſo by ßebi wonjazych wězow nakupik, ſ kotrymiž ßo hromadźe ſ tymi ßwojimi do Pětrohroda poda.

Jow pſchekupſtwo ſ wonjazymi wězami wotewri a ſnajomſtwo ſ někotrymi woßebnymi ſcźini, kotſiž jemu měſtno pſchi dźiwadle wobſtarachu. Rucźe wulku nahladnoſcź doſta a bu ſ dohladowarjom wulkeho khěžorſkeho dźiwadła.

Njeſboźe pak jeho potrjechi, ſo ßo dźiwadło pod jeho dohladowanjom wotpali. Dokelž běſche tehdy w kraju to waſchnje, ſo dyrbjeſche pſchedſtajeny ſa wſcho jemu podſtajene poknje rukowacź, měnjeſche, ſo budźe poliziſſki miſchtr, jara nahły cźłowjek, jemu wſchu winu dawacź. Wón běſche teho dla hotowy do Sibirſkeje cźahnycź dyrbjecź. Poliziſſki miſchtr hižo naſajtra k tſchepotatemu dźiwadłowemu dohladowarjej pſchijědźe a jemu hižo naſdala pſchiwoła:

„Na, twoje ſtrózele drje wczera małe njeběchu, hdyž ßo twoja ſtara keklěrnja paleſche? Hladajmy, ſo rjeńſchu natwarimy!"

Tola wón ßebi myßleſche, ſo ſměje wjazy ſboźa, hdyž w Moſkwje ſ draſtu wikuje, a ßo tam poda, ſo by ßwoje w Pětrohrodźe ſaßkužene pjenjeſy k wikowanju nakožik.

Spalenje Moſkwy 1812, pſchi ſkładnoſcźi Napoleonowych wójnow, jeho na dwě njedźeli zyle khudeho ſcźini, pſchetož jeho twarjenja a twory, wſcho ſchtož wobßedźeſche, ßo ſpalichu. Na to pak bu ſaßo jara bohaty; pſchetož wón te pjenjeſy, kotrež jemu woſtachu, k temu wnźi, ſo Franzowſam pſchi cźěkanju njetrěbne ruſke papjerjane pjenjeſy ſa ßnadny pjenjes wotkupi. S tym a je ßwojim dalſchim ſboźownym wikowanjom bu bórſy zyle njewotwißny. Sswoje na tak wſchelake waſchnje ſaßkužene pjenjeſy něto derje nakožowacź ſapocźa. Wón ßo pocźa ſa tych ſtaracź, kiž buchu do Sibirſkeje wuhnacźi, ſo by ßo jich dóńt trochu polěpſchik a połóžik. Wón ßo wſchudźe jako muž wopokaſa, kiž te pjenjeſy, kotrež běſche ſ wulkej prózu ſaßkužik, w dobrym a kſcheſcźijanſkim ſmyßlenju k ſboźu a k lěpſchemu ßwojich ßobucźłowjekow nakožowaſche. Tuta dźěkawoſcź w towarſtwach jemu ſkładnoſcź ſkicźi, ſo dyrbjeſche nowy bok ßwojeho wobdarjenja, ßwoju ſrěcźniwoſcź pokaſacź.

Tak wjele wjeßela wón na tym, ſa druhich dźěkacź, namaka, ſo ßo w ßwojim pjecźdźeßatym lěcźe k temu roßßndźi, jeli móżno hiſchcźe předarſke měſtno doſtacź. Wědźenje, kotrež jemu pobrachowaſche, ßebi nadobycź pytaſche a wjedźiſche, ßwoje pruhowanje pſched konſiſtorſtwom wotpokoźi a po něcźim poſtajenje jako duchowny w Charkowje doſta, hdźež je ßwojim ſamożenjom a ſe ßwojej ſrěcźniwoſcźu k lěpſchemu ßwojeje woßady dźěkaſche. Tam ßwoje dokhody khudym pſchewoſtaji, a ſchulu a ſaru, poßlednischu ſa ßwojeho naßlěduika, ſwjetſcha ſa ßwoje pjenjeſy natwari.

Hdyž běſche na klětzy text wucźitał, knihi ſacźini a tak ßwobodnje rěcźeſche. Wón ßo nihdy njepſchihotowa ani ßebi předowanja njenapiſa, ſchto měk prajicź, ale hdyž rt wotewri, jeho rěcź kaž profecźinſka běžeſche.

Dokelž běſche jeho niz wuknjenje, ale ſmutſkowne cźěrjenje a ſahorjenje ſa předarja ſcźiniło, a dokelž cźłowjekow, kaž tež jich žiwjenje a khodźenje hacź na najlěpje ßam ſe ßwojeho naſhonjenja ſnajeſche, tak możeſche kóždemu ſtawej, kóždej ſtarobje, kóždemu powołanju to prajicź, ſchtož bě jeho lěpſche. Jeho horliwoſcź k předowanju běſche tajka wulka, ſo ßo tež w khorych dnjach ſ mozu ſhraba, a hdyž bě nujne, ßo ſ łoża do zyrkwje a ſ zyrkwje do łoża donjeſcź da.

Dźěkawe, ſpróznjwe a horliwe běſche jeho žiwjenje, łohka a krótka jeho ßmjercź. Hdyž ßo jedyn dźeń hotowaſche, ke mſchi hicź, ßo nahle njeſtrowy cźnjeſche. Hacź runjeź ßo jemu hnydom lěkarſka pomoz doſta, wón hiſchcźe tón ßamy dźeń wjeßeły a połny ſbóżneje nadźije wumrje, ale jeho wopomnjecźe na dołhe cźaßy žiwe woſtanje.

M. H.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

Hacź runje ſběrka ſa naſch ßerbſki krala Albertowy fond hiſchcźe woſſanknjena njeje, ßmy hižo pſchi jubilejſkim ßwjedźenju naſcheho lubowaneho krala Alberta pſchi ſkładnoſcźi ßerbſkeje ſboźopſchejazeje deputazije wo to proßyli, ſo ßměk naſch fond jeho mjeno noßycź. Knjes farař can. Herrmann-Wotrowſki je pſchecźelniwje w mjenje wubjerka uaſcheho ßerbſkeho krala Albertoweho fonda kralej wotmyßlene wuſtawki „krala Albertoweho jubilejneho fonda k podpjeranju potrěbnych ßerbſkich wucźeřſkich wudowow w ſaſkim kraleſtwje", do ſeleneje moircjoweje mapy położene, ſ něhdźe tutymi ſłowami kralej pſchepodał: „Waſchu kralowſku Majeſtoſcź dowolam ßebi hiſchcźe w mjenje a po poruczności komiteta ſa hromadźenje pjenjeźneho fonda k podpjeranju potrěbnych wudowow ſahe ſemrjetych ßerbſkich wucźerjow najpokorniſcho proßycź, naſchu ſakožinu jako „krala Albertowu jubilejnu ſakožinu ſa potrěbne ßerbſke wucźeřſke wudowy" najmiłoſcźiwiſcho pſchipóſnacź, wuſtaw teje ßameje ſ mojeju rukow najhnadniſcho pſchijecź a nam dowolicź, ſo ßměmy po ſkónczenju ßwojich dobrowólnych ſkładowanjow wo definitivnym wuſpěchu tych ßamych najponiźniſcho roſprawu podacź." Kral ßo pſchecźelnje podźakowa, wuſtawki do rukow wſa a ju potom jenemu ßwojich dwórſkich knjeſow poda. S teho widźimy, kak wyßoko ßebi naſch kral waži, ſo ßo jemu Sserbja ſe ßwojimi dobrowólnymi darami ſe ſkutkom wobßwědcźuja ßwoju luboſcź a pſchiſhilnoſcź. So je naſcha wěz na wyßokim měſtnje wulke a pokne pſchipóſnacźe namakała, ſa to nam tež rukuje, ſo je mapa ſ naſchimi wuſtawkami ſ druhimi darami w kralowſkim hrodźe kónz haprleje ßobu wuſtajena była a ſo je na woßebje wuſnamnym měſtnje tam ležała ſe ßwojim napißmom „Sserbſke krala Albertowe wuſtajenje". Wě ßo, dźě běſche też wola naſcheho krala, ſo ßebi njepſchecźeſche błyſchcźatych darow ßam ſa ßebje, ale ſo chzyſche jeniczy ßmilne wuſtajenje ſa hubjenych a potrěbnych podpjeracź. Ale, lubi Sserbja! hacź runje ßmy hižo wuſtawki naſcheho fonda pſchepodali, ßmy tola ſ dobom proßyli, ſo ßměli hakle po ſkónczenej ſběrzy roſprawu podacź wo wunoſchku naſcheho fonda. Tajku, kajkaž pak něto je, my ſběrku wobſanknycź njemóżemy. Wona dyrbi tola ſ najmjeńſcha 3000 hriwnow dozpěcź; hewak by to ſrudny ſacźiſchcź cźiniło a njeby k cźeſcźi naſcheho luda pomhało. Duž proßymy hiſchcźe junkrócź wſchitkich lubych Sserbow, ſo bychu ßo njekomdźili, ale nam ſkerje a lěpje ßwoje dary pſchipóßłali. Naſch fond je a woſtanje trajny pomnik naſcheje luboſcźe k naſchemu kralej, a hdyž ßo ludowy pomnik ſtaji, dyrbi kóżdy ſ luda ßobu pomhacź.

— Saſſki ßejm pjecźa hacź do 14. meje ſhromadźeny woſtanje. Lětßa je ßo wjele ważnych ſakonjow wuradźiło; někotre hiſchcźe na ßwoje dowuradźenje cźakaja. Żeleſniza ßo ſa naſche ßerbſke ſtrony žana pſchiſwoliła njeje; ale na pſchichodnym ßejmje ßo ſ wěſtoſcźu twar żeleſnizy wot Wósborka do Budyſchina pſchiſwoli. S tym ſkónczenym ßejmom ſkónczi ßo też ſaſtupjeřſtwo jencho ßerbſkeho ſapóßłanza, knjeſa Kokle-Khróſcźanſkeho. Wón je ſawěſcźe naſch ßerbſki wokrjeß najwubjerniſcho ſaſtupował, ſo je pſchißłuſchnoſcź Sserbow, ſo jemu ſa dwě lěcźe ſ tym ſjawnje ßwoje dowěrjenje wopokaża, ſo jeho ſ nowa ſa ſapóßłanza wuſwola.

— Khěžorſtwowy ßejm w Barlinje ßo w tutych dnjach roſpuſcźi. 16. junija ſměja ßo nowowólby, na kotrež ßo we wſchěch kónzach hotuja. W Budyſkim wokrjeßu je wot konſervativnych ſa kandidatu poſtajeny knjes ratařſki radźicźel Steiger nad Budyſchinkom. Wón je wěſcźe dobry ſaſtupjeř ſa ratarjow a ſa naſch lud, pſchetož wón ma ſtaroſcźiwu wutrobu ſa kóżdeho ſ luda. Wón je też pſchecźelniwje ſmyßleny pſchecźiwo naſchemu ßerbſkemu ludej a

njeje kaž druhy, kotřiž nasch ßerbski lud podteptnja a kóždeho podtłóčnja, kiž ßa ßerbski lud wustupuje. Duž, lubi Sserbja, njedajcźe ßo wottraschicź, ale dajcźe lubemu mužej pschi wólbje do khěžorstwowcho ßejma (rajchstag) wschitzy ßwój hłóß. Tak też wy prusy Sserbja! stejcźe ßwěru k waschemu dotalnemu sastupjerjej, knjesej hrabi Arnimej w Mužakowje. Wón je teho runja pschečzel ßerbskeho luda a wasche potrěbnosćze najlěpje snaje. Bitwa pschi wólbje wschak budźe wulka. Sozialdemokratozo ßo mózne hibaja a ßu psches 300 kandidatow we wschelakich wokrjeßach postajili. Duž je wulka pschißłuschnosć wschitkich ßwěrnych poddanow, so muž pschi mužu wustupja pschečźiwo tej powróćazej stronje.

— Nowa pschekupska wyßoka schula je w Lipsku sakóžena, wopyt też woprawdźitu potrěbnosć wopokasuje. Hižo 78 studowazych je ßo sapißacź dało a wjazy samolwjerjow dźeń wote dnja pschikhodźuje. W naschim cźaßu wschak ßo w kóždym powokanju wjele žada, a duž dyrbi ßo też pschekupz se snajomnosćemi pschekupstwa bóle snacźischi sćinicź, hacź běsche to prjedy trjeba.

Sserbski spěwar hłoßa: „Njech Bohu dźakuje", Jan Krygar s Brjasyny.

(Pokracźowanje a skónćenje s cźißła 18.)

Hrosnosćze a žakosćze tßizyćźilětnje wójny ßo też w Barlinje pokasowachu, a też Krygar měješe na powschitkownej krajnej nusy ßwój dźěl ujesć, k cźemuž wschelake domjaze horjo pschińdźe, ale we wschěch tyschnosćźach a ßwójbnych domapytanjach stroschtny a wjeßely wosta. Móz ßłowa Boźeho, pobożne khěrlusche, jeho mózne, se žiweje wěry ßo žórlaze hłoßy ßo na nim ßamym najprjódzy jako žórko stajnje nowcho a sbóžnego dowěrjenja na teho Knjesa wopokasowachu, kotryž w njebjeßach bydli. Schtyrzyćźi lět dokho je ßwoje sastojnstwo jako ßwěrny sastojnik wschelakeje hnady Boźeje sastarał. Kraßne khěrluschowe hłoßy, kotrež hischćze dźenßa wěrjaze dusche na kschidłach nutrnosćze k njebju njeßu, ßu nje-powalny pomnik, kotryž je ßebi ßam we wutrobach wěrjazych evangelskich kschesćźijanow stajił. Dźeń 23. małeho róžła 1682 jeho tón Knjes, kotremuž běsche se ßwojim dowěrjenym puntom ßwěru ßłužił, s tuteje cźaßnosćze wotwoła, a dźeń 2. měrza bu w zyrkwi ßwjatego Mikławscha pohrjebany. Wot 1657 běsche Pawoł Gerhardt, kotryž je te najwoßebnische khěrlusche pěßnił, duchowny pschi tej ßamej zyrkwi. Tak je Bóh po ßwojej dźiwnej radźe pućze tuteju dweju mužow hromadu wjedł, so Gerhardt a Krygar, dźěłał a spěwar naschich najrjeńschich khěrluschow, pschi tej ßamej woßadźe w tym ßamym cźaßu skutkowaschtaj. A niž małej liczbje Gerhardtowych khěrluschow ßu ßo wot Krygarja hłoßy dałe.

Najsnacźische mjes nimi ßu tele:

Kak powitam ja tebje.
Cźehń nuts do ßwojoh' hrodu.
Sběhń ßo horje k njebjeßam.
Ach duscha poßběhń wocźi.

Też tym khěrluscham, kotrež je Jan Frank, měschcźanosta w Gubinje, wudźěłał, je wón hłoßy dał, kaž: Knjeźe, ja ßym skeho hladał, a woßebje: Pschihotuj ßo luba duscha; k tutemu hłoßej je pola Aventariußa pschispomnjene, so je ßo tón tak kraßnje radźił, so też jandźeljo w njebjeßach njemohli rjeńscheho hłoßa wunamakacź.

Dale je hłoßy sa khěrlusche wot Jana Hermanna pěßnjene składował; n. p.: Najlubschi Jesu! schto je twoja wina. Zion jara stysknje proßy.

Też spodźiwnje hnujazy khěrlusch troschta sa wschěch žarowazych, kotřiž pschi rowach lubych semrjetych žela, tón khěrlusch, kotryž je pokny jutrowncho ßwětła a žiwjenja: „Jesuß moja nadźija", je ßwój nětcźischi hłóß wot Jana Krygarja dostał.

Hischćze wjele, wjele druhich hłoßow je w ßwojim spróznywym a žohnowanym žiwjenju wudźěłał.

Se ßwojimi rjanymi, kraßnymi, hnujazymi hłoßami pak hischćze pschezo wěrjazych kschesćźijanow k wrotam wěcźnosćze wjedźe a nam ßyły sbóžnych wohladacź dawa. Po R.-b. spißał M. H.

Poklecze sloteho.

Sloto je też Boži dar, kotremuž woboje ßłuscha: sloto a ßlěboro: kiž móže woboje dawacź a bracź. Kschesćźijenjo teho dla też sloto sa Boźe žohnowanje wobhladuja. A kotřiž ßobu twaricź pomhaja Boźe kralestwo, wjedźa, so ßo to bjes pjenjes a kubła njecźini. Ale sloto a ßlěboro stej s hłubokosćze a maja straschnu móz, cźłowjeka s wyßokosćze do hłubokosćze wjesćź. Hižo pola starych cźłowjekow běsche bóh bohatstwa s dobom bóh spódnego ßwěta. Wo smiju powjedaja staroněmske bajki, so Nibelungowy hród wobstražowasche. Siegfried jón sbi, bu s knjesom sloteho drobeho poklada a wsa kóuz. Njeje to pschirunanje sa cźłowjeka naschego lětstotetka, kiž wyschscheho wottyknjenego kónza njesnaje — hacź sawjedźaze sloto ßebi dobycź. Schtó moht jich licźicź, kiž ßu psches smija, kiž mammon rěka, ßo do hłubokosćze skaženja sćahnycź dali? Cźi, kotřiž běchu wokoło sloteho cźelecza rejwali, leżachu potom sabicźi w puscźinje. Kak žakostnje a powschitkownje wospjetuje ßo to w cźłowjskim a ludowym žiwjenju wschitkich krajow a cźaßow, woßebje dźenßa w naschim ludu. To běsche wulzy hnujaze a powucźaze, sćěchowazy spodźiwny podawk s Napoleonowego žiwjenja cźitacź. Jako Napoleon 1812 s Rußowskeje wróćo cźehnjesche, běsche Napoleon marschallej Neyej porucził wójnsku pokładnizu wobarnowacź. 10 milijonow běsche hischćze w njej. Se ßylnej woboru ju k mjesam wjesechu, ale hižo sady Witny wosy we hłubokim pućzu tćazy wostachu; móžno njeběsche, je hischćze hodźinu dale dowjesćź. Duž pschikaja Ney pićzołki rosbicź a ßo won kulaze sloto wojakam pschewostajicź, so njeby Kosakam do rukow padnyło. A tak ßo sta, w hromadach leżesche błyschćźate sloto na dróhy a wojazy móžachu je hacź k mjesam wunjesćź. Sloto bu jich wěste skaženje. Njej' wěrno, luby cźitarjo, wucźba tejele historije je jaßna, so ju dźěćźo srosymi, ale mužojo ju njewopomnja. Kajku žakostnu kuskarsku móz dyrbi po tajkim mammon na cźłowjskej wutrobje měcź, so wone njedźiwajo na wscho napominanje a wucźbu ßo na pjenjesy powjeßnje a s tym ßebi wěste skaženje wuswoli. Haj, cźim bóle mi ta móz mammona, poklecze sloteho wschědnje wokoło mje psched wocźi stupi, cźim lěpje srosymju wuprajenja Jesom Khrysta wo mammonje, cźim jaßnischi bywa mi kóuz prěnjeho lista ßwj. Jana. O kajki běsche tola Salomo bohaty muž, so móžesche spěwacź: „Khudoby a bohatstwa mi njedaj, wobradź mi pak moju wschědnu potrjebnosćź; so bych ßnadź, hdy bych naßyćźeny był, cźe njesapręk a njerjekł: „Schtó je tón Knjes!"

Něschto k rospominanju.

Derje temu ßmjertnemu, kiž je ßwojeje njeßmjertnosćze wěsty, kotryž žiwy ßo ßmjercźe a junu mrějo ßo žiwjenja wjeßeli.

* * *

Wobhladniwosćź a sprawnosćź.

Njekładź pschezo na jasyk wutrobu! Tola hdyž jasyk rěći, rěćź pschezo psches jene s jasykom twoja wutroba!

* * *

Selena je barba nadźije; tale barba ßłabe wóćźko poßylni, nadźija tyschnu ßłabu wutrobu.

* * *

Hdźež na semi stejisch, tam wjelbuje ßo wysche tebje wulki twar njebjeßow; tak wachuje też wysche kóždeho cźłowjeka Knjesowe wóćźko.

* * *

Parle ßu w ßelenej móřskej wodźe.

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 1807 hr. 12 np. Dale ßu składowali: kk. s Lubija: wyschschi wucźeř Schütza, seminarski wyschschi wucźeř Schütza a měschcźanski wucźeř Kruża po 3 hr.; knjeźerski radźićźel O. Hanowski w Lipsku 100 hr.; Delanska Patentna Komißija — kralowske poßedźenje 10 hr; P. T. 10 np. a farał Räda pschi Michalskej zyrkwi 5 hr.

— Hromadze 1931 hr. 22 np.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer**, pokładnik.

Lubi Sserbja! Budźcze Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje ßo twari, a to sa Waß! Duž składujcze sa njón po Waschim samoźenju hnydom, burja a měschcźenjo, wucźeni a njewucźeni, stari a młodźi, mužizy a žónske, a sběrajcze sa njón pschi jubilejach, pschi kwaßach a kschcźisnach, pschi ßwjedźenjach a skhadźowankach; składujcze a sběrajcze! A Wy, kiž wotkasanja sćinicze, wotkasajcze na prěnim městnje sa Wasch „ßerbski dom" w Budyschinje! Budźcze ßwěrni, woprawdźicźi Sserbja!

Samolwity redaktor: farał Gölcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 20.
15. meje.

Lětnik 8.
1898.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Rogate.
Mat. 5, 48.

„Teho dla dyrbicźe wy dokonjeni bycź, runje jako tež waſch Wótz w njebjeßach dokonjany je“, žada wot naß tón ſbóžnik w ßwojim prědowanju na horje. „Ale to je tola wěſcźe pſche wjele žadane; to tola žadyn cžlowjek dopjelnicź njemóže“, myßli drje někotryžkuliž, kiž ßłowa Jeſußowe ßłyſchi abo cžita. Kak ſteji nětko ſ tym? Je temu tak? Dajcźe nam ßłyſchecź.

Jeſuß je do naſcheho texta wo luboſcźi a ßmilnoſcźi rěcžał, kotruž dyrbimy wopokaſacź ßwojemu bližſchemu, a to niz jenož pſchecźiwo pſchecźelam, ale tež pſchecźiwo njepſchecźelam a njepſchecźiwnikam, haj pſchecźiwo tym ßamo najbóle. K temu pſchida wón nětko to napominanje: Teho dla dyrbicźe wy dokonjeni bycź, runje jako tež waſch Wótz w njebjeßach dokonjany je. Duž płacźi jeho žadanje wóßebje w naſtupanju tamneje pſchißłuſchnoſcźe luboſcźe, kotruž je nam runje na wutrobu położił.

Ale wyßoke, jara wyßoke žadanje tež pſchi tym woſtanje. Dokonjeni bycź w luboſcźi a ßmilnoſcźi a miłoſcźi runje tak kaž tón Wótz w njebjeßach — ſawěrnje to je cźežki nadawk. Ale tola je rt teho jón nam pſchikaſał, kiž móžeſche ßam wo ßebi prajicź: ja ßym tón pucź a ta wěrnoſcź a to žiwjenje, rt teho, kiž běſche ßamlutki bje wſchitkimi cžlowjekami zyle dokonjany a kiž je zyle wěſcźe najlěpje wjedźał, ſchto ma to na ßebi: dokonjany bycź runje tak kaž tón Wótz w njebjeßach.

A woprawdźe běſche nuſne, ſo tón ſbóžnik ßamo tajke wyßoke žadanje poſtaji. Pſchetož wot žaneje kſcheſcźijanſkeje pſchißłuſchnoſcźe njemyßli cžlowjek lóžo, ſo ju doſcź dopjelni, dyžli wot pſchißłuſchnoſcźe luboſcźe. Hdyž ßmy na jenym naſchich bližſchich, kiž je nam luby a drohi, něſchto dobre cžinili — hdyž ßmy ßußodej, kotrehož je njeſbože trjechiło, kotremuž je ſkót ſpadał abo dom ßo wotpalił, ſ něcžim podpjerali —, hdyž my ßmy ßo ſ pſchecźelom, kiž běſche nam ſłe ßłowo prajił, a na kotrehož ßo teho dla roshněwachmy, ſaßo wujednali — ſ dobom wotucźi w naß ßamoprawa myßl: nětko ßym ja ßo tola jako jara dobry kſcheſcźijan wopokaſał, nětko ßym ja tola pſchißłuſchnoſcźe luboſcźe prawje dopjelnił a Bóh dyrbi mi to ſapłacźicź.

Hlajcźe: pſched tajkim błudom chze nam Knjeſowe napominanje wobarnowacź: „Wy dyrbicźe dokonjeni bycź runje jako tež waſch Wótz w njebjeßach dokonjany je.“ Wone chze naß potom pſchezo ſaßo dopomnicź: Schtož wy ſcźe hacž dotal na ſkutkach luboſcźe cžinili, to běſche mało doſcź. S tym njejſcźe wy hiſchcźe ſ molom to cžinili, ſchtož wy cžinicź winojcźi ſcźe a cžinicź móžecźe. Pohladajcźe na teho Wótza w njebjeßach! Lubuje wón tež jenož tych, kiž jeho lubuju? Cžini wón tež jenož dobre tym, kiž ßu jeho pſchecźeljo? Wodawa wón tež jenož junkrócź tym, kiž ßu na nim ſhrěſchili? Hlajcźe, dokonjeni kaž wón dyrbicźe bycź w luboſcźi a ßmilnoſcźi a miłoſcźi.

Ale je móžno, to Knjeſowe žadanje woprawdźe dopjelnicź? — Na ſemi wſchak hiſchcźe doſpołnje niz. Ale chzyli my teho dla myßlicź: „nětko, hdyž ja tamny wyßoki

wottyknjeny kónz tola dozpicź njemóžu, njecham tež wo to ßo prózowacź", bychmy ßo cźłowjekej runali, kotryž myßli: dokelž ja jako jednory muž tola žadyn kral a žadyn fěrschta na bohatstwje a mozy ßo sćźinicź njebudu, njecham tež do zyła dźěłacź a prózu nakožicź, so bych ßebi něschto saßłužił; to mi tola niczo njepomha. —

Ně, jenož potom smějemy tu prawu, Bohu derje spodobnu lubosćź pschećźiwo blizschemu we wutrobje a budźemy w tym rosćź a pschibjeracź, hdyž my ßami ßebi wschědnje Knjesowe žadanje psched wocźi dźeržimy: wy dyrbicźe dokonjeni byećź runje jako tež wasch Wótz w njebjeßach dokonjany je.

A chzemy-li dobry pschikład měcź, na kajke waschnje my k dopjelnjenju teho žadanja pschezo bliže pschiindźemy, trjebamy jenož na teho sjóžnika pohladacź, kiž běsche ßam wěrnje dokonjany w lubosćźi, runje tak kaž tón Wótz w njebjeßach. Wón je sawěrnje ßwojich njepschećźelow lubował, je tych, kiž jeho poklějachu, pożohnował, a sa tych, kiž jeho sranichu a hidźachu, ßo modlił. A budźemy my khutnje ßo prózowacź, w tym sa nim khodźicź, a budźemy my jeho wo jeho pomoz k temu proßyćź a te hnadne ßrěđki, kotrež wón nam poskicza (jeho ßwjate ßłowo a sakramentaj) pilnje wužiwacź, potom budźe wón naschemu prózowanju tež żohnowanje a wuspěch wobradźićź, a my wote dnja do dnja dale na puczu wußwjećźenja a dokonjanosćźe pschiindźemy.

Tuto pak je, schtož ßebi luby njebjeski Wótz wot naß žada. Zyle dokonjanych, runje tak kaž wón ßam, budźe wón naß sćźinicź, hdyž my po pobožnym žiwjenju a sbóżnym wumrjećźu ßměmy saućź do njebjeskich wobydlenjow.

Hamjeń. Handke-Krjebjanski.

Jaßne wokno.

(Pokračowanje.)

Marfzyna ßmjercź běsche drje tež Hanźinu wutrobu pohnuła, dokelž běsche tale pěkna holcźka stajnje jeje lubuschť była, kotrennuž běsche někotry kuk zokora do hubki mjes běłe jubećźki tykła. Tola nichtó njedyrbjesche wo tym sbonicź, jo je ju srudźiko, a so by mohła někoho troschtowacź, k temu ßo wona njeběsche narodźiła. Tola sa to běsche ßo hižo rożßudźiła: wona chzysche Marfzy schćźikit na row stajicź dacź, na nim dyrbjesche jeje mjeno ße złotymi pißmikami sarute być. Zyle stradźu chzyche wona to cźinicź a nichtó njedyrbjesche wo tym sbonicź, jo je wona to cźiniła.

Hana wschak ßo s njej rosumi; s ßłowu pokiwnywschi ßłubi wona, so chze ßo něsto sawěsćźe k měrej podacź.

Bórsy běsche tež ßwěza wuhaßnjena, a stražnik, s nowa wjeß pschekhodźujo, njenadeńdźe wjazy jaßneje ßwězy w starej khěžzy.

Mhłowojty dźeń seikhadźa na druhe ranje; běły mrós krjejesche bona a sahrody, runje posběhowachu ßo stołpy kura s wuhenjow deleka wo wßy do młodeho ranja. Hanine tři dźěćźatka běchu hižo dawno wozućźiłe a běchu ßwoju rańschu polinku seschlapałe; wone běchu cźiche a jim běsche ßwjatocźnje wokoło wutroby; mějesche ßo tola dźenßa jich Marfka khowacź, a macź běsche poručźiła, so maja wschě tři ßobu na pschewodźenje hicź a so maja hladacź, kak ßo jich ßotficźka do poßledńjeje komorki pothowa.

Jan běsche hižo do blijkeho lěßa doběžał po jědline hakosy; s nich chzyschtej macź a Madlenka wěnzy wićź, so byschtej mały kaschćź wupyschikoj. — Kaschpor běsche ßo wonka na thěžku sleńnyk a rymsasche twjerdu stórećźicźku, kotruž mějesche hischćźe wot wećźera w saku, a hladasche na ßwój dych, kotryž jako běła mróćźałka do sjmneho raúscheho powětra ßahasche, Kaschpor mějesche pódła ßłowu poknu se wschelakimi myßlemi. Jemu njechasche ßo najradscho ßobu hicź na pschewodźenje a na ferchow, jemu ßo sta, spominajo na to, so dyrbi Marfka tam dele do cźěmneje, ßłódneje semje, a so budźa tajku cźeźku, drobnu pjerschćź na nju seßypacź, so njebudźe wjazy módre njebjo a lube Bože ßłónczko wohladacź; duž dha chzysche ßo radscho dale na twjerdu schulsku ławku ßynycź a liczicź, cźitacź a pißacź wukmycź.

Macź sawoła Kaschpora, dokelž njemóžesche na nihdy wućźerpicź, so něchtó lěnika paße. Saßo dyrbjesche nimo kaschćźa s morwej ßotficźku. To ßo jemu rad njechasche a teho dla běsche ßo też stradźu won psched khěžu měł. Jeho pokne, cźerwjene mjeswocźło s pěknymi dólcźkami ßo też do zyła njehodźesche do blijskosćźe ßmjercźe. Spodźiwnje běsche na Kaschporka pohladacź, kak ßo wón, ßłowu k sćźenje wobrocźenu, nimo Marfki mějesche. Pschi žiwjenju běsche ßwoju Marfku tak lubjerad měł, a hdyž běsche wona ße ßwojimaj rucźkomaj jeho sa włósłi pschimała, dha běsche wón směrom ßedźo wostał, tež hdyž jeho to bolesche. Tola w ßmjercźi wón wo nju njerodźesche, a na blědej, wóstkowej rucźży njemóžesche wón ani pohladacź.

Něto pschiindźe tež Jank domoj. Wulki walcźk njeßesche na thribjećźe. Njeměnjesche, so mohł wón pschewjele pschinjesćź sa morwu ßotficźku. Madlenka wsa jemu wał s thribjeta a bórsy běchu wěnzy nawite, a semja s hałożkami pokładźena. Sćźeźku, po hórzy dele do wßy wjedźazu, běchu wećźera hižo s pěßkom poßupali; dźenß pokładźechu ju hischćźe s hałożkami. To běsche něto sa Hanu pucźik bolosćźow a srudoby.

Dwaj mužej se ßußodstwa njeßeschtaj kaschćź. Běschtaj to thudaj lěßnaj dźěćacźerjej. Sa kaschćźikom dźěchu najprjedy tři dźěćźi, Madlenka ßrjedźa mjes bratromaj; sa nimi dźěsche macź se starej Bamschez Hanźu s dołhim kijom. Běsche to dźiwne pschewodźeństwo w spodźiwnej žarowanßej drasćźe. Hana běsche ßebi ßwoju cźornu wěrowanitku drastu wobłecka, tu běsche ßebi we wschej thudobje hischćźe łdźeržała, ale sblědnyła a swjetknyła běsche tola s lětami. Madlenzy běsche cźorne rubischko wokoło schije swjasała. Hólzaj běschtaj w ßwojimaj módrymaj njedźelskimaj roporcźkomaj a Hanźa běsche ßebi cźorne a běłe rubischko na khowu wodźeła; běsche s najmenjścha poł sta lět stare a židźane. Schtož bě na nim židźane było, běsche ßeźoknyło.

Sso wě, se wschěmi swonami ßo Marfzy njeswonjesche; sa to běsche wona hischćźe pschemała a psche — khuda była. Schto też wo to! Tótka swonjesche swónczk ßwjatocźnje a te tři dźěćźatka płakachu, so mohł ßo nad nimi ßmilićź. Kaschpork rudźesche ßo tak jara, so jemu macź ruku wokoło schije pokoži a jeho k ßebi sćźeźe.

Fararjez kijes běsche pschećźiwo wschěm jara pschećźelniwy był, běsche wschěm ruku dał a kóżdemu ßłowćźko troschta prajił. Kaschpork běsche s ruku jaßne włósłi pomajtał.

Nětk stejachu hischćźe pschi rowćźku, hdźeź běchu telko lubosćźe a tak pěkne žiwjeńćźko pothowali. Dha pschistupi stary wnćźeř k nim. Wón běsche hižo na wumjeńźu a jeho cźeśćźachu wschitzy, kotřiž bychu hdy pschi nim na schulskej ławzy ßydali. Mnohe sastojnstwa pak wón tola hischćźe sasta, sastojnstwo khostanja a troschtowanja, kaž běsche runje trěbne. Tu sdaische ßo jemu pośledńje najlěpje nakożene, wożebje teho dla, so běsche jemu Hana stajnje luba schulerka była, kotraž njeběsche jenož s ßłowu, ale też s wutrobu wukmyła, a tajke běsche stajnje najradscho měł.

Najprjedy sćźeźe ßebi cźapku a wuspěwa cźichi „Wótcźe naschi". Potom wsa wón Hanu sa ruku a mikotasche tak dźiwnje se ßwojimaj jaßnymaj, mólcźkimaj wocźomaj, so nichtó prawje njewjedźesche, hacź płaka abo ße poßměwkuje, też pożerasche někat, jako by najprjedy něschto s huby dele dyrbjało, potom sarjekny s jara mikym hłoßom: „Hanka" — tak rěkasche jej pschezo hischćźe wot schulskeho cźaßa ßem —, „ßym derje widźał ßwězu w twojim woknje, zyle posdźe ßo hischćźe tam horka w twojim woknu ßwěćźesche! Tehdom ßym tebi moje myßle póßłał a ßym Boha lubeho Knjesa proßył, so by tebi jandźela troschta póßłał, kaž je jeho do Gethsemany póßłał! Njehladamy tu do wuskeho rowćźka runje tak, jako Marja Madlena, hdyž psched stajnym płakanjom njemóžesche ßwojeho Knjesa a Sbóżnika wohladacź. — Posdźischo bě sa nju wotewrjeny row runje kaž jaßne wokno, s njeho hladachu lube Bože jandźelki a kiwachu jej a rěcźachu jej spodźiwne ßłowa. — Ty, Hanka, tónle rowćźk dyrbi też tebi s jaßnym woknom być! S njeho hlada twoja Marfka a kiwa tebi se ßwojej kudźerjawej khojcźku a rjekne: »Schto dha ty tak płacźesch, moja luba, luba macźi! mi je wopraudźe derje!« Ssy drje tola pschi wschěm płakanju twojeho Knjesa a Sbóżnika wohladacź mohła, schto? — jeli so ßy teho wuhladała, potom pschiindźe to s tym jaßnym woknom zyle wot ßamo! — A, schtož chzych prajicź, dźenßa tak psched wećźorom, hdyž ßměrći padaja, pschiindu hischćźe

ras k wam horje, potom chzemy ßebi stari a młodźi thěrlusch sanjesćź, wěsch to hischcźe, kaź ßmy ßebi w schuli saspěwali: »Ja ſ njebjeß dele« — abo: »Jesuß moja nadźija« — woboje jenak rjenje a pěkuje. Dha dyrbi ßo nam wutroba a duscha roßßwětlićź! a hlej, jaßna duscha a jaßna wutroba ſtej hiſchcźe ſ molom lěpſchej dyźli jaßne wokno! Ty mi hižo rosumisch!"

Sso lubosnje poßměwawſchi, pokiwny wón wſchitkim a wſchitźy dźěchu ſ cźicha domoj.

(Pokračźowanje.)

Parla ta najkraßnischa.

W ſcźenju ßwjateho Mateja pißane ſteji: „Wospjet je njebjeſke kraleſtwo podobne kupźej, kiž drohe parle pytaſche. A jako jenu jara drohu parlu namaka, dźěſche wón a pſcheda wſchitko, ſchtož mějeſche, a kupi tu ßamu."

Wot naß daloko we Włóſkej,
Mjes horami wyßoko,
Woßadki tam evangelſke
W pobožnoſćźi źiwja ßo.

Evangelion jich wótźow
Něhdy Walda wuczeſche,
Duž, waldenſka ßo ta cźrjódka
Po nim nětko mjenuje.

Waźa ßej tam Bože ßkowo,
Bibliju rad cźitaja,
Sswědcźa: „Ta je najkraßnischa
Parla Božoh' kraleſtwa."

Woni, ſ źyla khudy ludźiſ,
Paßu drobne ſtadleſchka,
A te kamjenjate polka
S pilnej ruku kopaja.

Někotſi pak w dalſchim kraju
Wikowajźy cźahaju,
Jako pſchedawarjo ſprawni
Wſchudźe derje ſnacźi ßu.

A hdźežkuli tych Waldenſow
Źadyn pſchinńdźe do zuſhy,
Bibliju wón wukhwaluje,
Poßok Boźi horliwy.

Jedyn tajſi pſchedawaſche
Knjeſſke drohe debjeńki;
Jena woßebna jom' knjeni
Rjecźaſk parlow wotkupi.

A hdyž běſche ſapłaczźika
S kupju wulźy ſpokojna,
Wucźahny wón hiſchcźe knihi
S wikowaříſkoh' wacźoka.

To běſche to pißmo ßwjate
Teſtamenta noweho;
S lubym ßkowom to ji ſkicźi
Jako pſchidawk ſadarmo.

„Kupiſchcźe ßej drohe parle
Jako pychu woßebnu —
Alle w tutych knihach macźe
Parlu wjele kraßniſchu."

„Ta wam pucźe pokaźuje
Do kraßnoty njebjeſkej; —
Tajſej' parle drohotneje
W zykym ßwěcźe nihdźe njej'!" —

A wón dźěſche. — Wona wcźipna
Cźitacź poćza w bibliji,
A cźim dlěje na tym woſta,
Sso cźim bóle ſahori.

Pſched ßobu to Bože ßkowo
Mějeſche dźeń wote dnja,
A ßo na to „jene nuſne"
Dale bóle dohlada.

Poßledy ßo roßßwětlena
Tym Waldenſkim pſchiſamkny,
A da ßwjatnizu jim ſtwarićź
Sa wſchě ßwoje pjenjeſy.

Dźeſche, hdyž ßo druhe knjenje
S hkowu wijo dźiwachu:
„Ja ßym ſ Boha namakała
Parlu tu najkraßniſchu!" *

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Wulka mokrota hroſy nadźije naſchich ratarjow ſanicźićź. Njepſcheſtawazy deſchcźik naſchim polam cźim bóle ſchkodźi, dokelž je ſemja hižo wot ſaindźeneho lěta napita. We wſchelakich ſtronach ludźo hiſchcźe njejßu běrny doßadźecź móhli. Źita ßo hižo ſ blakami lěhaja. Duž wſchak ratarjo ſforźo a ſdychujo do pſchichoda hladaja. Schto pomha wſcho morkotanje? My dyrbimy pósnacź, ſo je wſcha naſcha próza podarmo, hdyž Bóh tón Knjeſ ſe ßwojej wſchehomóznej ruku naſche dźěło njepožohnuje. Tajke pósnacźe pak je też naſchemu narodej jara nuſne; pſchetož njeſſu ludźo w naſchim cźaßu źiwi, kaź by źadyn Bóh luby Knjeſ w njebjeßach njebyk, bje wſcheje bohabojoſcźe. Je potom dźiw, hdyž też Bóh ßwoje wobliczo wotwobrocźi, ſo bychmy jeho hłóß ſaßłyſchelt: „Ja ßym tón Knjeſ, twój Bóh", ſo bychmy k njemu ßwoje wutroby ſaßo wobrocźili? K njemu khwatajmy ſ naſchimi próſtwami. Wón móže ßam pomhacź, ſo by ſaßo cźopłe ßłóńczko naſche ſahony ſhrěło, ſo bychu pólne płody rośłe a ſrawłe. Naſcha dźenßniſcha njedźela rěka „Rogate", t. r. proſchcźe. Haj proſchcźe a wam budźe date. Wot teje njedźele ßo łóźbu njedźelu do naſcheje zyrkwineje modlitwy woßebita próſtwa ſa pólne płody wobſamkuje. Lubi kſchesćźitjenjo ſtykicźe ßebi waſchej ruzy, hdyž ſ ſrudnej wutrobu pſchi waſchich polach ſtejicźe a hladajcźe k njemu horje, kotryž je prajił: „Wołaj ßo ke mni w cźaßu teje nuſy, dha chzu ja cźe wumóz a ty dyrbiſch mje khwalićź." Hdyž je modlitwa móz naſchich wutrobow, potom też Bóh tón Knjeſ ßwoje wucho k nam nakhila a modlitwy tych ßwojich wußłyſchi.

— Saſſki ßejm ſo najſkerje 17. meje roſpuſchcźi, hdyž je ßwoje mnohe dźěło dokonjał. Jedyn ſakoń, kotryž běſche ßo jemu pſchedpołożił, je wón do zyła ſacźißmyk, to je ſakońſki nacźiſk, po kotrymž dyrbjachu ßo na wyſchſche ſamoßenje dawki dawacź. W poßłednich dnjach ßo ſ wjetſcha ſ tym ſahjera, ſo mataj prěnja a druha komora wobſamknjenja, w kotrychž pſches jene njeßu, wujednacź. Woßebje je njepſchesjenoſcź w tym, hdźe ma ßo nowa ßejmownja w Draždźanach natwaricź, hacź ma ßo ſtaroſnata teraßa ſdźerżećź abo niz. Powſchitkownje pak móżemy jenož ſ radoſcźu wróćo hladacź na wuradźenja lětuſcheho ßejma, kotryž je naſchemu ludej wſchelake dobre ſakonje pſchinjeßk. Pruſſki ßejm pjecźa hacź do 18. t. m. ſhromadźeny woſtanje. W poßłednich dnjach je nuſny ſakoń wo dokhodach duchownych pſchiwſał a nadźijomnje jón też ßejm knjeźkow pſchiwoſnje. Je wěcźe wulki cźaß, ſo ßo naſchim pruſkim duchownym pſches wěſty ſakoń jich dokhody ſarjaduja. Wſchitke druhe ſaſtojnſtwa ßu w poßłednich lětach ßo wot wyſchnoſcźa derje ſaſtarałe, ßamo duchowni dyrbjachu hiſchcźe cźakacź. Se ſchkodu je, ſo wyſchnoſcź ſakonjej njecha hnydom do mozy ſtupićź dacź, ale ſo wón hakle wot 1. haprleje 1899 płacźiwoſcź doſtanje.

— Wulka radoſcź, ſo dobre ßerbſke waſchnja tam, hdźež běchu wußłe, ſaßo wotuczuja. Hdyž běchu hižo w ſaindźenym lěcźe we wjazorych ßerbſkich wßach ſaßo ſapoczeli ßerbſku meju ſtajićź, ßmy lětſa ſ wjele wjazy ßerbſkich wßow tu powjeſećź doſtali, ſo tam ßerbſka meja ſaßo ſteji. To je khwalobne! Nadźijomnje budźe jich k lětu junu wjazy. Lubi Sserbja! ſdźeržmy a hajmy naſche dobre ßerbſke waſchnja!

— Nowowólby do franzowſkeho ßejma ßu ßo w poßłednim tydźenju měłe. Republikanarjo, kotſiž na ſtronje nětcźiſcheje wyſchnoſcźe ſteja, ßu wulki dobytk pſchi wólbach cźinili. Monarchiſtojo, kotſiž ſa poſtajenje ſamokńježećſtwa — monarchije — wuſtupuja, ßu podleżeli. Duž źana nadźija njeje, ſo by ßo w Franzowſkej w bliźſchim cźaßu republika woſtroniła.

— Wójna mjes Schpaniśkej a sjednocjenymi amerikanśkimi statami je pokročiła, hačrunje so hišče prajeć njeda, kotra strona dobudźe. Pšichi Philippinśkich kupach su Amerikanjay dobyli a schpaniśke kóđže saniczili. Nowišcha powjesć sa so đoćiđe, so su schpaniśke kóđže na morju amerikanśkim kóđam dobyčećśay napšečćiwo šupiłe. Na kupje Kuba, wo kotruž so w zyłej wójnje jedna, so hišče nicšo wažneho stało njeje. Amerikanśay hišče njejsu samóbli swojich wojakow na kupiny brjóh stajić. Duž bohužel hišče nadźija njeje, so by wójna w bližićhim cząsu kónca dozpiła. K temu pšichiđźe, so w Schpaniśkej hamej je njemer mjes ludom wudrił, kotryž mohł hišče strašcnišchi bywać, hdyž bychu Schpaniśay we wójnje podleželi. Nadźijomnje druhe wulkomocy w prawym cząsu swoje mózne słowo porečza, so njeby k dołhim krejpšeleczam pšichišchło.

— Kak ludźo pšichwěru luda wuwuźija, wo tym sa so sćěhowazy podawk źwedczi: W Memmingu źud robocząna k 4 đnjam jaśwa sa źudźi. Tón běšče na pohrjebnišczu đźěććowy kaschcź wurył, je serśawych kaschczowych hodźow pjerišcźenje đźěła a je pšichwěrnym ludźom jako źrědk pšče widlišcźa pšchedawał.

Tři wopominanja wo sałozkach śnutskownego mišionstwa.

Mat. 5, 1—12. Sbóžnych chwalenja.

W swojim předowanju na horje, w kotrymž nasch luby sbóžnik shromadźenemu ludej porjad swojeho njebješkeho kraleśwa poručuje a to śmyślenje pokazuje, kotrež dyrbi w stawach jeho kraleśwa knježić, dawa wón też w sbóžnych chwalenjach pšchi spočzatku předowanja rosjaśnjenje wo śkutkach luboścże śchejććijanśkeje zyrkwje. Prěnje: „Sbóžni su cźi, kiž duchownje khudźi su, pšchetož jich je to njebješke kraleśwo“, wupraji, schto so wot teho źada, kiž śaśłuwi do njebješkeho kraleśwa, a pokazuje s tym na mišionśwo mjes pohanami, schto ma předować a na cźo so złožićź. Schtwórte: „Sbóžni su cźi, kiž su hłódni a łačni po prawdoścźi, pšchetož woni budźa naśyćeni“, móže biblišcźemu towaśśwu sa hežko służićź. Wośme a pośledńje: „Sbóžni su cźi, kiž prawdoścźe dla pšchesććehani budźa; pšchetož jich je to njebješke kraleśwo“, nasche wocźi na wobrocźi na pšchesććehanych wěrybratrow w rospróšchenju a jich pomoz: Gustav Adolfśke towaśśwo. A hdyž my pohladamy na śnutskowne mišionśwo, namakamy bohate a dokładne rosnucźenje; nam pokazuje so nadawk, móz a mśda śkutkowanja śnutskownego mišionśwa.

„Sbóžni su cźi śrudni, pšchetož woni budźa troschtowani.“ Śrudnych troschtowacź je nadawk śnutskownego mišionśwa, tajkich, k kotrymž hewak troscht zyrkwje njedóđźe. Kažkuliž wschelaka je śrudoba śemje, wona źana njeje, sa kotruž pola Jesuśa njeby rada, troscht a pomoz namakacź była. „Pójćcźe źem k mni wschitzy, kiž wy próżni a wobććeżeni sćźe, ja chzu waś woschćewićź“, praji tón sbóžnik (Mat. 11, 28), a śnutskowne mišionśwo śteji w służbje tehole słubjenja.

Jako Jesuś na swojim pucźowanju pšches swój lud a kraj „junkrócź tych ludźi wuhlada, běšče jemu źel tych źamych, pšchetož woni běchu sawutleni a roshonjeni jako wowzy, kiž źanebo pastyrja nimaju.“ (Mat. 9, 36). Jow masch ngjhłubischu śrudobu a s dobom najsbóžnischi troscht wośnamćenjenj. Źanebo pastyrja měćź — to je we wocźomaj teho sbóžnika najwjetscha schkoda jeho luda. Bjes pastyrja bycź — je najśrudnischa sa cźłowjeka, schtož móže bycź. Bjes đźěła, bjes statoka, bjes starschich, bjes domśmy bycź je śłe, ale bjes pastyrja bycź je najśrudnischa, najcźeźischa a też najpowschitkownischa śrudoba, a sa so k Jesuśowej pastyrśkej wutrobje wutkowany bycź, to je najsbóžnischi troscht. W tym leži wulki nadawk śnutskownego mišionśwa: sawutlenych woschćewićź a hladacź, abo rospróschenych hromadźićź w jeho wuśtawach a towaśśwach, pšchejo wodźi jo to jene źadanje: sawutlenych a rospróschenych k dobremu pastyrjej wodźićź a pola njeho sbóźerźećź a jeho troschta đźłomnych sćźinićź.

S tym nadawkom đźěła na tyśazorej śrudobje śemje: na khorych, na padawu khorośćź cźerpjacych, na đźěćźoch, kiž starschićkeho hladanja paruja, na njeradźenych đźěćźoch, na młodośćźi, na jatych a s jaśwa puśchćźenych, na sabłudźenych atd. — woni wschitzy dyrbja troschtowani bycź pšches służbu śmilneje luboścźe a jeje pastyrśke powołanje.

„Sbóžni su cźi, kiž cźicheje myśle su; pšchetož woni budźa śemju wobźyćićź.“ W tym słowje je śyłuośćź śnutskowneho mišionśwa wuprajena. Wobźydnjenje śemje so njeśmje śrośymićź w myśli śwonkowneho wobhećźenja mozy, ale w myśli pšchewinjenja cźłowśkich wutrobow. Na śwonkowne wobhećźenśtwo so myśl śnutskowneho mišionśwa njewobrocźi, kaž też nić na śwonkowne błyschćźenje. Kaž je nascha lutherśka zyrkej chzyła wot wscheho spočzatku jednora, pšched śwětom njewidźena służobniza bycź, tak też so sa śnutskowne mišionśwo njeśkuścha śćńśku cźećź a khwalbu pytacź. Wona w poniźnośćźi swoju drohu cźehnje a dyrbi stajnje wopomnićź, so by hewak njemohł jeje knjes a mischtr swoje spodobanje na nim měćź. Wona sa tym njeśteji pokłady hromadźećź, hdyž też wo pjenjesy prośy; śnutskowne mišionśwo jich jenićźy sa nuju potrjeba. We wschěch kruhach, w słowje a śkutku a we wschěm waschnju dyrbi podobnośćź teho sbóźnika na źebi nośyćź a jenoź sa tym stejećź, so by jeho njeno na śemi pšchekrażnjene było. To je jeho pycha, błyschćźenje a cźećź; Khrystuśowe kraleśwo njeje wot teho śwěta, teho dla też śnutskowne mišionśwo na śwonkownu móz njedźiwa, duž też se śwonkownymi źrědkami njedźćła, jeho móz je cźicha myśl.

Wě so dyrbi też śnutskowne mišionśwo wojujo wuśtupowacź — wone ma wojowacź pšchećźiwo wopaćźnym pšchećźelam luda (źozialdemokratam), pšchećźiwo powschitkownym hrěcham, mjes kotrymiž su wopišśwo a njepózćźiwośćź najhórśche. Śnutskowne mišionśwo ma też źobu śkutkowacź pšchi śtućnym źiwjenju — pšchi dawanju sakonjow; někotry źohnowanja bohaty sakoń je hižo pod świśom śnutskowneho mišionśwa do śkutka śtupił, n. pšch. njedźeśłśki sakoń; wot śnutskowneho mišionśwa je nastork wuschoł k sakońśkim naćźiśkam pšchećźiwo wopišśwu a njepózćźiwośwu, kotrejž tola sa so abo posđźićźo płacźiwośćź đostanjetej. Tćź na tym poli śnutskowne mišionśwo swój wottuhkjenj źonz đoźpije w tej měrje, w kotrejž swoju potajnu móz njejapréje abo njeśłubi; s njej pak móže hišćźe wjetśche đokonjećź: wona samóźe, schtož źadym sakoń njedokonja, cźłowśke wutroby wujednać a pschewinućź.

Jeho móz je cźicha myśl, móz luboścźe, kotraž so w Jesuśu śjewi. Khrystuś je jeho mischtr, kotryž praji: „Wućććcźe wote mnje, pšchetož ja źym cźicheje myśle a s wutrobu poniźny“, (Mat. 11, 29). Wot njeho nawukńjećźe luboścźą, kiž wscho śnjećźe, wscho wěri, wscheho so nadźija, wscho pšchećźerpi, nihdy njedźe wupadnje. (1 Kor. 13, 7. 8.) S tejle mozu wuhotowane samoźe woprawdźe sa Boźe kraleśwo đobywacź. Wone śmjehćźi a śhrěwa śymne, śwjerdźene wutroby a wjedźe je s cźichim wabjenjom, hdyž też druhdy po đołhim pšchećźiwjenju starcho cźłowjeka, k měrje źyra Boźeho, k temu wuśnućźu: „Knjećźe, ty źy mje narećźał a ja źym so dał narećźećź; ty źy mje pšchemohł a źy đobył.“ (Jer. 20, 7.) Tajte śu đobyćźa luboścźe, kotrež so w służbje cźicheho Jesuśa đobydu.

Wschitzy ryćźerjo śmilneje luboścźe, mužojo a źony śnutskowneho mišionśwa, hdźećźkuliž woni swoje đźěło đokonjachu, móźachu swój źohnowanja bohaty śkutk jenoź đokonjećź, đokelž su so pola mischtra luboścźe, pola nascheho sbóźnika s jeho cźicheje myśłu wuwućźowali a wschěnje s jeho połnośćźe nowu móz cźerpali. Źyłe śnutskowne mišionśwo se swojej historiju a bohatym rosnućźwanju je njepowalny đopokas teho słowa: „Cźi, kiž su cźicheje myśłe, budźa śemju wobźyćićź.“

Nješchto k rospominanju.

Naschi prjedomnizy su pšches te mjena njedźełow po jutrach rjane jutrowne předowanje đźerźeli. Chźesch-li wjedźećź, schto je nam horjeśtacźe Khrystuśowe do wulkeho wužitka pšchinjeśło, nam to prěnjej dwě njedźeli po jutrach prajitej: my wěrjazy dyrbimy wschitzy nowonarodźene đźěćźi Boźe bycź a rećźacź (Quasimodogeniti); śemja a nascha wutroba dyrbitej połnej bycź đobroty teho Knjeśa (Miserikordias Domini). Hdyž so đale praschesch, kajka đźakomnośćź na to słuschu, to dwě pšchichodnej njedźeli prajitej: Wyśkajćźe Boźu, Pś. 66, 1. (Jubilate); śpěwajćźe temu Knjeśej, Pś. 98, 1. (Cantate). Praji-li pak schtó ja chzyk rad wjedźećź, kajte ma Bóh spodobanje na tym, dawatej pośłednej dwě njeni to wotmołwjenje: Bóh wuśłyśchi (Rogate); nascheho Boha khwalićź, je kraźna wěź, tajte khwalenje je łubośne a rjane (Exaudi).

(Val. Herberger.)

Samołwitny redaktor: farař Gólćź w Budyschinku. Cźiśćećź a nakład Śmolerjej knihićźiśćećźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 21.
22. meje.

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Exaudi.

Pſalm 91, 15.

Modlenje ßłuſcha k prawej naturje kſcheſcźijanſkeje wěry. Hdźež ßu Bože dźěcźi, dyrbja wone ßo k Bohu wołacź, modlicź, jeho khwalicź, ßo jemu dźakowacź, ßwoju boloſcź kaž ßwoje wjeßele w modlitwje pſched teho Knjeſa pſchinjeſcź. Wjele ſamyßła je ſa naß ßmjertnych, ſa naß ßłabych na cźěli a duſchi, k modlenju pſched naſchim njebjeſkim ſtworicźelom a Knjeſom. A wjele je tež ſa naß napominanjow naſcheho Boha k temu, ſo bychmy ßo k njemu wołali we wſchej nuſy, a ßlubjenjow teho, ſo chze naß wußłyſchecź. Tež ſemſkemu nanej na tym leži, ſo bychu jeho dźěcźi ſ proſchenjom a dźakowanjom, khróble a ſe wſchej nadźiju k njemu pſchiſchłe, tak tež Bóh chze, ſo bychmy my cźłowſke dźěcźi ßo we wſchěch nuſach a wjeßelach jeho dobroty a pomozy dopomnili ſ proſchenjom a dźakowanjom. Je-li, ſo tak w naſchej wutrobje njeje, ſ naſchej wěru derje njeſteji. Bjes modlenja niczo njedoſtanjemy wot ſbóžnych kubłow a darow Božeho kraleſtwa. Ale modleŕ wjazy doſtanje, hacž wón proßy, pſchetož Bóh je ßlubił, ſo chze naſche próſtwy wußłyſchecź. „Wón woła ßo ke mni, dha chzu jeho wußłyſchecź", rěka w naſchim texcźe. Njeje-li kóždy, kiž prawje ßo modli, huſto doſcź ſhonił, kak ſ njebjeß na naſche ſdychowanja wotmolwjenja doſtanjemy. W zyłym ſtarym a nowym ſakonju ßo powjeſcźe wo nutrnym modlenju Božich dźěcźi a wo kraßnym dopjelnjenju jich próſtwow namakaju, tak na pſchikład wo Abrahamowym dobroproſchenju ſa měſta Sodom a Gommora, wo Jakubowym modleŕſkim bědźenju ſ Bohom, wo Mójſaßowym modlenju ſa iſraelſke dźěcźi, pſches kotrež wón jim tak huſto dobycźe na jich njepſchecźelow a wodawanje jich wotpada wot Boha wuproßy, wo Heliaßu, kotremuž tón wěrny Bóh na horje Karmelu ſ wohenjom wotmolwi, wo Davitu, Danielu a najwoßebniſcho wo naſchim Knjeſu Jeſom Khryſcźe ßamym, kiž je w tych dnjach ßwojeho cźěła modlitwu a próſtwu ſ wulkim wołanjom a ſe ßylſami woprował temu, kiž jemu wot ßmjercźe pomhacź móžeſche, a je tež wußłyſchany teho dla, ſo mějeſche wón Boha w cźeſcźi. Wón je nam ßlubił: je-li ſo dwaj mjes wami pſches jene ſtaj na ſemi, njech je, ſchtož chze, ſo chzetaj proßycź, to dyrbi ßo jimaj doſtacź wot mojeho Wótza w njebjeßach. Kak ſteji ſ twojim modlenjom, luby kſcheſcźijano? Móžeſch ty ßo tak prawje w Aaßowym mjenje k Bohu jako twojemu lubemu njebjeſkemu Wótzej wołacź? Ty dyrbiſch k temu woßebje něſchto dwojake wjedźicź, mjenujzy najprjedy, ſo je Boža wutroba kóždy cźaß połna pſchikhilenja a ſwólniwoſcźe nam pomhacź, kaž ßo tebi w pſalmowym ßłowje naſcheho texta ßlubi: „Ja ßym ſ nim w nuſy, ja chzu jeho wutorhnycź a k cźeſcźi poſtajicź." Tuto póſnacźe dyrbi twoju wutrobu ſmužitu ſcźinicź, ſe wſchěmi twojimi ſnutskownymi naležnoſcźemi ßo troſchtnje k temu Knjeſej pſchibližowacź. Dale pak dyrbiſch wjedźicź, ſo Bóh tež móže, ſchtož wón chze. Pola njeho njeje tak, kaž by wón drje chzył ale njemohł, kaž pola ßłabych cźłowjekow huſto doſcź je, hdyž pſchi nich pomoz pytamy. Schtož Bóh chze, to ßo hnydom ſtanje,

Bohu niczo njemóžne njeje. Tež naturſke sakonje, pſches kotrež je Bóh zyłe ſeńſke bycze do wěſteho porjada ſtajił, wón, tón wſchehomózny Knjes njebježow a ſemje pſchezo tak w ſwojej ruzy dźerži a wodźi, ſo ſo niczo ſtacź njemóže, khiba ſchtož ſo jeho njewuſłědźenej bójſkej mudrosczi derje ſpodoba. Ssamo ſłe na ſwěcze, wola bjesbožnych ludźi dyrbi jemu jako ſrědk ſłužicź, wobſamkujenje jeho mudrosczе a dobroty na jeho dźěczoch wuwjesez. Prasche-li ſo pak, ſ kajkimi naležnosczemi ty ſo w modlitwje k Bohu pſchibližowacź móžeſch, dha tebi nasche textne ſłowo tež na to wotmolwjenje da: „ja ſym ſ nim w nusy.“ Potajkim we wſchej nusy cźěła a dusche masch ty prawo, w modlitwje k ſwojemu Bohu wuczekneez. Tež we wězach cźěłneho žiwjenja móža twoje prósſtwy pola Boha wuſłyſchenje namakacź, jeli ſo ſu mjenujzy ſ Božej mudrosczu a wolu pſches jene. Woſebje pak ſ twojimi duchownymi naležnosczemi dźi k temu Knjeſej, kiž niczo tak rad nochze, hacź nasche duſche ſ jaſnosczu a ſwětłosczu ſwojeje njebjeſkeje hnady rosſwětlicź a wobſbožowacź. Najchudſchi hrěſchnik ſo wot njeho hnadnje pſchiwoſmje a wodawanje ſwojich winow namaka, hdyž wón kaž ſhubjeny ſyn w pſchirunauju ſ nutrnym roskaczom we wutrobje ſaſo dom pſchiindźe. Modł ſo jenož w mjenje teho Knjeſa Jeſom Khryſta a budź wěſty: ſa cźož ty teho Wótza proſſyez budźeſch w jeho mjenje, to budźe wón tebi dacź.

Hamjeń. Schall-Borſchczański.

Jaſne wokno.

(Pokraczowanje.)

2. Sta krej.

„Pjenjezna lubosć je koreń wſchitkeho ſłeho.“ 1. Tim. 6, 10.

Kermuſchna huſzyczka njeje wólborna pjeczeń a kermuſchne hoscziny ſu po wſchěch Sserbach witane. To je czaſ, hdyž bur na ſwojej czeſczi wotpocźuje, abo wjele bóle na njeſaſkłużenym Božim żohnowanju. W hródźach ſteji ſtót na dobrej hospodźe a kormi ſo ſ wonjazym ſynom abo ſe żołtym wowſzom. Na hunje wumłócza ſo nakładzene ſnopy. A hdyž ſo pſched wjeczorom abo ſobotu wumłócźene żito wunweje, dha bur měchi ſawěcze ſam ſawjaſa, cźim wjazy cźim łěpje. Nětkoriy ma potom jenož myſłe na pjenjezny měch, kotryž budźe nětk tež bórſy pjelnicź a ſawjaſacź, a poſnměſkota ſo pódla. Derje temu, kotryž pódla tež na dawarja wſcheho dobreho ſpomina, wot kotrehož wſchón ſdobny dar wukhadza, a na wbohu khudobu, kotraž ma tež ſwój dźěł dostacź.

Poł na hórzu, ſ napſchecza tamneje thěźki ſ jaźnym woknom, běſche rjany burſki ſtatok, kotremuž „proſcheriſi dwór“ narjekmychu. Nětkoriy měnjachu, ſo dworej tak rěkaju, dokelž je prjedawſchi wobſedźeř w ſwojej młodosczi po proſcheń khodźił a hakle poſdźiſcho běſche ſebi bohatſtwo nahromadźił a běſche ſebi burſke łubło kupił.

Nětcziſchi wobſedźeř běſche Pětr Kamjenſki, ſyłny człowjek ſe ſchěrokimaj ramjenjomaj, něhdźe ſchtyrzeczi lět ſtary, ſ wyſokim czołom a ſymnymaj, ſchěrnymaj wočzomaj. Tón běſche dźeńſa wjeczor też ſwoje żitne měchi ſawjaſował, wſchě pokne rjaneje pſcheńzy, tola na njebjeſkeho dariczela a na wbohich khudych njeběſche pódla ſpominał, ale na kermuſchnu hosczinu, na kotruž chzyſche jutſje dóńcź, ſo by ſo tam jeho żołdk derje měł, — wón ſebi hižo tajke popſchecź móžeſche.

Haj, to ſebi wón hižo popſchecź móžeſche. Jeho łubło njeběſche proſcheriſe, kaž jemu narjekmychu, ale wopravdźita ſłota jama, ſ płódnymi polami a rjanymi łukami. A dokelž běſche wón ſ wudowzom, kotremuž běſchtej mandźelſka a jenicźke dźěczatko hižo dawno wumrjekoj, dha njemóžeſche ſo ſa nikoho ſtaracź, khiba ſam ſa ſebje, a kóždźicźke léto dawaſche wjazy a wjazy na dań. Jenož ſchkoda, ſo njeběſche jeho dwór żadyn Beth-El! Bohaty bur Pětr Kamjenſki njeběſche hiſchcze kamjeń poſtajił ſa wopomnjecze a njeběſche wolij na njóu limyt a Bohu ſłub ſczinił, ſo by ſo tu dom Boži poſběhynył, a ſo by wot wſcheho teho, ſ czimž jeho Bóh pożohnuje, jemu dźěłatk woprował; — tajke Kamjeńſkemu ani njeſchipadny; — a jeli by ſebi něchtón ſwažił, jemu wo tajkim něczim ſarěczecź, teho by ſa wowrótnjencho měł. Hewak njeby też tóždy wjeczor tamne jaźne wokno łěborka w thěźy wuhladacź mohł, hdyž do ſwojeje ſpanſeje komorki dźěſche a ſo do łoża lehnu, pſchi tym na niczo njepſpominajo. Sady tamneho wokna bydleſche mjenujzy wudowa ſwojeho jenicźkeho bratra ſ jeje żyrotkami, — to běſche wudowa Hana. S wjetſcha ſo wón na jaźne wokno ani njedohlada; dohlada pak ſo tola ras pſchipadnje na nje, dha ſo na to dopomni, ſo wón tej żonje tam łěborka kóżde léto ſa żynu poł woſa walczźiny a dźěczom na hody jedyn wulki kołaczk dari, — a potom ſawodźi ſo czołe ſe ſamej ſamopravdosczu a dobroczinwosczu.

Dźeńz wjeczor chzyſche kubleř hiſchcze na hosczinu. Wón wobleczе ſo njedźelſku draſtu a powjeſnу ſebi czěſki ſłocźany rjecźoſ pſches ſomocźany laz. K temu bu po prawym ſchwarzny brjuſchk ſłuſchał, ale Pětr Kamjeńſki běſche ſuchi a dołhi, kóſczaty a khudy na czěle, pſchi tym pak móžeſche jěſcź derje ſa tjjóch; korczmarjo njemóžachu a njedyrbjachu pſches njeho pſche wjele ſaſkłużicź, hdyž wón na hosczinu pſchiindźe, ſa to ſo wón ſawěcze poſtara. Tola cźim wjazy wón jědźiſche, cźim mjenje jemu tyjeſche, wón běſche ſuchi a woſta ſuchi.

Sswěrki naſymkeho dnja hižo padachu, jako nasch Pětr po wſzy dele do korczmy dóńcź chzyſche, jako jeho něchtó ſ njenom něhdźe ſ wotewrjenych khěźnych duri ſawoła. Wón tónle hłóſ jara derje ſnajeſche; běſche to tola tón ſamy hłóſ, kotryž běſche jemu Bože dźěſacź kaſnje a ſchcheczźijanſku wěru w tjjóch artiſlach a ſwjaty „Wótcze naſch“ nawucził, jako hiſchcze na ſchuliſkej ławzy żydaſche. Stary wuczeř bydleſche ſ napſchecza korczmy w pěknej thěźzy ſe ſtarej, khuchej żónſku ſe ſwojeho pſcheczeſtwa hromadźe, kotruž běſche ſ luteje żmilnosczе k ſebi wjok. Pětr Kamjeńſki běſche mało ſwjeſelenу, hdyž tónle hłóſ wuſzyſchu, dokelž jemu hiſchcze żenje njeběſche witany byl; pſchetož jenicźke, do czehož běſche ſo Pětr w ſchuli někak hodźił, běſche pižanje byłO! Sa nabożinu a ſa wſcho, ſchtož ſ Božim ſłowom ſwižowaſche, běſche wón tak njewuſchny byl, jako wol do ſpěwanja. Jeho wuczeř běſche ſo ſtajnje a ſaſo do njeho dał, hacź njeby móżno było, někajke płódne měſtaczko w jeho wutrobje wuſłědźicź, hdyž mohła ſo hnada do wutroby dobywacź. Wón ſo też hacź do dźeńſa teho wſdał njeběſche; pſchetož, tak wón prajeſche, Bohu njeje niczo njemóžne. Do tajkeho człowjeka dyrbiſch pſchezo ſaſo ſakożicź, ſłóncźnje ſo hnada tola pſchedobudźe.

(Pokraczowanje.)

Wo ſnje nózneho widźenja, hdyž ſpanje na ludźi pſchiindźe, wotewri wón wucho tych ludźi a traſchi jich a powuczi jich. Hiob 33, 15—16.

Wěſta wěz je, ſo ſo na ſonу niczo njemóže a njedyrbi dacź; ale ſo tola huſto ſtawa, ſo Bóh luby Knjes ſe ſonami na ſpodźiwne waſchnje człowjekow wodźi a wuczi a traſchi, kaž to hižo Hiob praji.

Prěni pſchikład: W Ranchi běſche jedyn Hindu ſ Vaiſhyakaſty żiwy a njes ſwojimi jara widźany. 21 lět dołho běſche żłużobnik miſionarow byl, ale Boże ſłowo ſo podarmo wo njeho prózowaſche. Wſchitko ſo na bojoſczi rosbi, ſo, hdyž budźe kicheſczijan, ſwoju kaſtu ſhubi a ſ tym ſwoje zyłe pſcheczeſtwo. Napoſledk na jenym pjatku w lěcze 1867 k miſionarej Batichej pſchiindźe a prajeſche: „Saheb, ja ſebi żadam, Knjeſa Jeſuſa wobſedźecź.“ Hdyž bu praſchany, kak je ſo po telko lětach k tutej kroczeli rosſudźił, wón wotmolwi: „Tutu nóz je ſo mi Knjes Jeſuſ wo ſnje ſjewił a je ke mni prajił: „Patti, tejkole lět ſy ty něſko moje ſłowo ſłyſchał, a pſchezo hiſchcze w ſwojich hrěchach wokoło khodźiſch; hdyž ty hiſchcze dołho tak cźiniſch, ty ſo do hele a ſatamaniſwa ſaſchmjataſch!“ Duž ja wotucźich a wobſamknych, niž dźěje cźakacź ale Knjeſa Jeſuſa ſapſchimnyez.

Druhi pſchikład: W Afriky żiwi ſerſchta, Jager Afrikaniſki mjenowany, ſwoje żiwjenje w hrěchach, ſłóſczach a rubjeniſtwach wjedźeſche; ale ſrjedźa w ſwojim bjesbožnym żiwjenju bu wón pſches jedyn ſón a widźenje naſtróżany. Jemu ſo dźijeſche, jo pſchi jara wyſokej horje ſteji a dyrbi na nju horje ſaléez. K prawizy je runa ſkalina ſczěna, k łěwizy żakoſtna hłubina, ſ kotrejež płomjenja ſapaja, błyſki ſo pala a kurowe mróczеłe ſo horje waleja. Hdyž chze ſo Jager wſchón naſtróżany wobroczicź a cźěkacź, wón hrimazy

hłóß sažkyschi, kotryž jemu pschiwoła: „Tu cžěkanje móžne njeje, kbiba po tej wusfej schcješchzy!“ Wón sažo po tej skali horje lěše. Sstónzo, kotrehož wótre pruhi žo na tu skalu stajeja, horzyscho pali hač płomjenja j hłubiny. Jemu chjedža žo j hrosu a bojosću myžle shubicž. Duž žwojej wocži posběhnje a horka na wjeřschku hory muža w kražnym žwětle a błyschcžu wuhlada; tón jemu pschecžełniwje kiwa, so dyrbi jeno dale stupacž, a žwoju ruku wupschestrje, so by jeho pschecžiwo žmalazym a pražazym pruham žłónza schkitował. Stónčnje je horjeła! Pschecžełniwy muž jeho sa ruku pschimnje a wón wotucži. Dokho je Afrikanški wo tym myžlił, schto ma tutón žón na žebi. Napoštledku jón srosymicž nawukny. Tón žamy je žo tež na nim dopjelnił, a Kristus Jesuš je jeho sa ruku wsał a j palazeho wohenja wutorhnył. —

Tsecži pschikład: Człowjek, kotryž kharty molowasche, w jastwje žedži, wotpjetowažnych paduchitwow dla, kotrež běšche wobeschok, bu k jastwu na cžaš žiwjenja sažudženy. Tam wón je sadwělowanjom wobsamkny, žwojemu žiwjenju tónz cžinicž. W nozy pak mějesche spodžiwny žón. Wón žo do jara rjaneje sahrody pschehaženeho wuhlada. Wožrjedža běšche thětro wulke, kulojte městno, se žołtym pěskom pokrypane a wot wyšokich topowok wobdate, mjes kotrymiž wschelake druhe kěrki stejachu. W nich wschelake ptacžata stěkowachu a skakachu, kražne, j džěla se žwojim pjerjom, j džěla se žwojim spěwanjom. Wón žo k nim spodžiwnje cžehnjeny sacžmwasche, a so by chzyk tu rjanosću tak prawje wužiwacž, žo pschi kromje kulowateho městna, kotrež běšche se selenej trawu wobrosćene, pokryty. Bórsy mějesche žadanje sa tajkim ptacžkom, kotrehož pjerja běchu wožebje błyschcžate a sybolate, a bje wscheje prózy jeneho popadže. Temu ptacžkej pak dale niczo wo to njebě, so bě popadnjeny, a na jeho klinje žedžo wosta. Ale hlaj, na jene dobo žo błyschcžate pjerjo shubi a wón ma nahebo ptacžka w žwojej ruzy. Na to jeho sažo puschcži; tak rucže pak hač běšche žo na bližschim kěrku pokrynył, wón žwoje błyschcžate pjerjo sažo dosta. Jako to se spodžiwanjom wobkedžbuje, žo j njewidomnymaj rukomaj posběhnje a do wjeřschka najwyschscheho topoła pschežadži. Tam nětko j na kschiž složenymaj rukomaj žedži a nowy dźiw žo pched nim stanje. S mróczełow won žo mózna ruka pokaže a jemu na prawe ramjo wulkobanu hubyzu, na lěwe wuskobanu kaczku, a do rukow wuskobanu kokosch pokoži. Na to hu runje kaž prjedy posběhnjeny, sažo dele puschcženy. Hdyž žo semje dótkny, wotucži. Na druhe ranje jemu duch Božj žam wukoženje tuteho žona da; pschetož kaž błyk j njebješ žo w nim sažwěcži. Tón přižamy ptacžk dale niczo njebě hač žwět se žwojim łóschtom; ty žy ja nim kojił, kaž ja tym ptacžkom wo žnje. Hdyž mějesche, schtož žebi žadasche, běšche to wschitko wobschuda a jebanstwo, a wschón błyschcž a kražnosć žo bórsy shubi. Haj, dokho je cže schudžił a jebał se žwojim wopacžnym a njeměrnym błyschcženjom a sybolenjom. Posběhnjesch pak žo k Bohu, kaž bu wo žnje posběhnjeny, žo tebi woprawdžite njebjeske kubła dostawaju. — Wot tuteho dnja žo pola jateho nowe žiwjenje sapocža, žiwjenje we a po Bosy.

Na poštledk bu j wobhnadženjom j jastwa puschcženy. M. H.

Tři wopominanja wo salozkach snutskowneho mišionstwa.

Mat. 5, 1—12.

3.

„Sbóžni žu cži žmilni, pschetož woni budža žmilnosć dostacž“. S tym žo nam msda lubosće pokasuje, a dokelž je snutskowne mišionstwo žmilna lubosć, tež msda snutskowneho mišionstwa. S tym žo njepraji, so žo lubosć sa msdu dostawa. Evangelski kschescijan, njech wón po žwojim powokanju w kłužbje lubosće (diakonija) steji abo niz, wě, so žebi wón se wschěm žwojim cžinjenjom, tež se skutkami lubosće, najmjenšcheho žadanja msdy pched žwojim Bohom dobycž njemóže, dokelž wón wschěnje wjele hřěschi a lutu schtrafu sažłužj a na žamu hnadu hladadž.

Ale j prěnja je wěsta wěc, so wopokasanje žmilnosće kražnu msdu hižo w žebi njesu; pschetož wona je žorko sbóžnych nahonenjow, pucž k sbóžu; snutskowne mišionstwo je studžeń žohnowanja sa wschitkich jeho kłužobnikow a kłužobnicy žame. Człowjek wjazy dostawa, hač dawa. „Moja msda je, so ja žměm“, wučži farar Löhr w rjanym žłowje sa žwoje diakonišy. Hamburgska Tabra Amalia Sieretny, „grat w knjesowej ruzu, pches kotryž žo njeběchu wschěchnje skutki wěry a lubosće stałe“, žo sbóžowna cžujesche, hdyž mějesche někomu jenož maku kłužbu lubosće wopokasacž; jene žłowo chzysche wysche žwojeho zykeho skutkowanja napižane měcž: Ja žměm. Kaž wona, myšlesche žebi tež wjele druhich. Wopraschej žo pomoznikow a pomoznicy evangelskich skutkow lubosće; woni praja: „Nasche skutkowanje naš spokoja; nasche žiwjenje ma wěšty wotpohlad; my mamy na snutskownym mišionstwje pschecžełneho knjesa, kiž dobru msdu dawa.“ Ach so by jich wjele, kotrež pschi swonkownych dobrych wobstejnosćach njespokojne žiwjenje wjedu, tola wjedžało, kak je jim dobre tak blisko; jeno so bychu na pucž žmilnosće stupili, kotryž by jich husto dale njewjedł hač do žuzsodowneho doma; kajte sbože by jim shadžało; nowe žiwjenje by žo sa nich sapocžało. Wopokasanje žmilnosće cžini cžłowjeka wjeseweho, sbóžneho a to j dobom.

Dale pak je tón Kristus j jasnym žłowom žmilnosći slubił: „Schtož tych hubjenych tež jeno jeneho j khanku symneje wody napowa we wučžobnika mjenje, sawěrnje, ja praju wam, to jemu njebudže njesapłacžene wostacž. (Mat. 10, 42.) A kajke kražne žłowa rěcži wón j tymi pozohnowanymi žwojeho Wótza k žwojej prawizy (Mat. 25, 34 scž. jich žmilnosće dla. Jich skutki lubosće drje jim njesju sastup do njebjeskeho kralestwa wotewrike; woni žu žami sastróženi, jako tón Kristus k nim tak rěcži; jich skutki jim njemóžachu prjedy hicž, jich sbože a sbóžnosć sakožicž, ale wone sa nimi dźeja. (Sjew. Jan. 14, 13.) Kajka budže nascha msda, j kotrejž budže tón Kristus žmilnosć krónowacž, my njewěmy; to je nam pschikryte; ale to my wěmy: schtož my w kłužbje žmilneje lubosće se žwjatej cžistej myžlu dokonjamy, teho žo kacž njebudžemy. Na würtembergskim pohrjebnischcži je j efeujom wobrosćeny row namakacž, hdyž je diakoniža khowana; wona je, hdyž běšche w franzowskej wójnje na tyfus khorych hladała, žama na tu khorosć žo mimyła. Na jejnym rowje leži jednory kamjeń, na kotrymž jenož steji: „Ja žo teho njekaju.“ Sbóžni žu cži žmilni, pschetož woni budža žmilnosć dostacž.

Wschelake j blisko a j daloka.

— Dokelž žo cžaš bliži, w kotrymž chzemy naschu sběrku sa nasch žerbski krala Albertowy fond wobsamknycž, proštymy wschitkich tych dowěrnikow, kotrež nam hischcže žerbske dary pschepodali njesju, nam tak chětrje kaž móžno sběracžne listna je sapišanymi darami wróćicž na adrežu naschego pokładnika knjesa wučerja Sommera w Budyschinje.

— Pched krótkim je knjes Mikla j Kumschiz theologiske pruhowanje wólbokhmanosće pched konsistorstwom w Drježdžanach khwalobnje wobstał. Nadžijomnje wón bórsy saštorjnstwo dostanje. Tón cžaš wschak je nimo, hdyž na žerbskich duchownych w Sakscej pobrachowasche. Hdyž budža nětcžischi žerbjay studencži duchownstwa hotowi, budža drje dlěje cžakacž dyrbjecž, prjedy hač sastojnstwo dostanu, dokelž žo w bližschim cžasu po cžłowjskim wobliczenju wjazy žerbskich duchownskich městnow njewuprósdni.

— Na město knjesa farara Mrósaka-Rychwałdskeho, kotremuž Rychwałdska wošada jara njerad prjecž cžahnycž da, je so knjes kand. Wanka j Manjowa sa farara wusvolił. Wón je rodženy Němz, kiž je žerbsku rěcž nawuknył. My žo nadžijamy, so budže tež žwojej žerbskej Rychwałdskej wošadže dobry žerbski duchownj.

— Sakski žejm je tež w 1. komorje nowy dokhodny sakoń sa wučerjow pschijał a wón nadžijomnje bórsy do płacžnosće stupi. Jara wobžarowacž je, so njeje wyschnosć žwój drnhi wotpohlad pschecžischcžecž mohła, so stat wschitke starobne pschikohi na žo wosmje. Sakonski nacžisć, na wjetsche samoženja wjetschi dawk napokožicž, žo nam njeprawy njesdasche. Wě žo, njeměddžesche žo dawk žadacž wot tajkich, kiž dyrbja wot danje mjenscheho samoženja, kotrež pschi niskej danje mało wunoschka dawa, žo žiwicž, ale na tak mjenowane morwe kapitale, kotrež lěto wot lěta rostu, by wschak žo dawk pokožicž móhł. Nětko je 1. komora j najmjenšcha wobsamkła, so maja žo khudschim wošadam pschikohi se statneje pokładnizy płacžicž; samožicžiske wošady pak budža dyrbjecž te pschikohi žame płacžicž. Pches to dostanje nowy sakoń sa naschich wučerjow wěstu njelubosnosć. Pschetož njerosomnych ludži je dosež, kotrež njerozymja, kajke maja naschi wučerjo cžěstke powokanje, hdyž dyrbja wot ranja hač do wjecžora w schuli stejecž a wučicž.

— S twarom schule w Stróži pola Hucžiny je žo w tym tydženju sapocžało.

— Pruski žejm knježkow je w tych dnjach j wulkej wjetschinu nowy dokhodny sakoń sa pruskich duchownych pschijał. Cži, kotrež běchu pschecžiwo sakonjej, njemějachu někajkeho njepschecžełkeho smyslenja pschecžiwo duchownym; ně woni žo jeniczy bojachu, so

mohł sakoń sa duchownych a wośadu tón wužitk njepschinjesćź, kotryž ho wot njeho wočakuje. My ho nadźijamy, so je tale bojosćź podarmo była. So pak ju ho stónčnje dokhody duchownych, kotźiž ju bje wschemi sastojnikami najdlěje čakacź dyrbjeli, sarjadowałe, je sawěsće wulki časź.

— Khěžor a khěžorka pschebywataj w tu khwilu w Elsaß-Lothringskej Wschudźom ho jim wot wobydlerjow wutrobne powitanje dosta. Duž ho sda, kaž by tola lěto a dale ho němskenu khěžorstwu pscheczelne smyślenje, w tamnej krajinje Franzowsam wotdobytej, rosschěrike.

— Prynz Hendrich je do Kiautschaua, do krajiny wot Chinesiskeje Němskej wotnajateje, pschijěwschi ho do chineskeho hłownego města Pekinka podał a bu tam wot khěžora najpscheczelniwischo pschijaty, kaž hischcje žadyn druhi wjerch.

— Po zykej Němskej hotuja ho wschitke strony na wólbu do khěžorstwowego sejma, kotraž źmeje ho 16. junija. Najbylnischo hibaja ho sozialdemokratojo. Ssamo nasch serbski lud na pokoj njewostaja. Woni njedźelu po naschich serbskich wsach wokoło cźahaja a wólbne napominanja s jěbojtymi, schćźuwazymi rěčźemi rosnoschuja. Nasch serbski lud sa tych ludźi źaneho wucha nima. Wón budźe tež sasźo pschi nowych wólbach pokasacź, so njekhablazy steji w swojej swěrnosćźi ke kralej a khěžorej.

— Wulki sběžk, kotryž běsche w Italskej wudyrił, je sasźo pschewinjeny. Italsźy sozialdemokratojo do swěta won trubja, so woni tón sběžk pschihotowali njejsu, so je sam wot ho nastał, dokelž wyschnosćź swoju pschiśłuschnosćź pscheczźiwo ludej njedopjelni.

— Wójna bjes sjenoczenymi amerikanskimi statami a Schpanisskej je pschezo hischcje na starym blaku. W sańdźenym tydźenju ho nicźo wažnego stało njeje. Amerikansźy drje pschezo sasźo pschipowjedaja, so ju tam a źem někajki wuspěch měli. Ale jich pschipowjedanja ho posdźisćho jako njewěrne wupokasaja. Wěsta wěź je, so njejźu hacź dotal pschi wschěch pospytach swojim wojakam na kupu Havanna stupicź dacź móhli, ale so ju Schpanisźy wschitke pospyty krucźe wotpokasali. Duž móže wójna hischcje dokho tracź. Amerikansźy staja na to swoju nadźiju, so Schpanisźy dokho njewutraja, dokelž trěbnych pjenjes nimaja.

Něschto wo bibliji.

Sajimawe rosrěčźowanje s Li-Hung-Tschangom, chinejskim naměstnym kralom, kotryž běsche psched něschto cźasom też nasch kraj wopytał, wo bibliji nam Dr. Coltman s Pekinga, hłownego chinejskeho města, sobudźěli:

Jako psched krótkim wulkeho a mudreho chinejskeho naměstneho krala Li-Hung-Tschanga wopytach, jeho w jara rjenje swjasanym nowym testamencźe cźitajo namaka, kotryž běsche jemu runje wot mišionara Londonskeho mišionstwa pschipośłany. Tón stary knjes běsche s cźitanjom tak do tuteje knihi sanurjeny, so mje někotre mjeńschiny se wschěm njewobkedźbowa. Po khwilzy swojej wočźi posběźe, s wótrym wóczkom na mnje pohlada a dźesche: „Dr. Coltman, wěricźe wy tutym kniham?“ „Źasnosćź“, ja wotmolwich, „hdy bych ja tutym kniham njewěrił, njeměł cźesćźe, wasch lěkar (mišionski lěkar) bycź; ja jim s zykeje swojeje wutroby wěrju.“ „Scźe wy teho wěsty, so to wschitko njeje jenož cźłowiske źwědźenje?“, so sasźo woprascha. „Zyle wěsty“, jemu wotmolwich. „S cźeho to wěsćźe“, so dale prascheschе. „Psches wopokajmo, kotreź ho w tych źambych namaka; njeje w nich pisźane, so njemóže słyšiły schtom dobrych płodow pschinjesćź; a dobry schtom źanych słych płodow. Wascha źasnosćź je mi prjedy ras pschidała, so wschitko, schtoź scźe pola ludow w nawjeczornych krajach widźeli, wo wjele wschitko w narańschich krajach pschetrjechi, a ja móžu wam wobkrucźicź, so słoźe a derjehicźe wschelakich ludow, kotreź scźe wy psched krótkim wopytali, so zyle wěsćźe po tym słoźuje, kak ju wone po poruczenjach tutych knihow źiwi. Bóh dak, so by też wascha źasnosćź tym źamym wěrika.“ — „Kak, ja wěrju, wy dźyli mje schescźijana scźinicź?“, won pok źortnje, pok khutnje wotmolwi. „Niz jeno waś, ale też wascheho młodeho khěžora a wschitkich waschich ludźi.“ „My mamy Konfuziusa“, won dźesche, „wy macźe Jesuśa; njejstaj wonaj we wjele kruchach źebi runaj?“ — Tu bu naměstny kral wažnych powěsćźow dla w swojim rosrěčźowanju pschetorhnjeny, ale jako jeho słužobnik jemu bibliju s ruki wsa, so by ju do knihownje donjesł, won dźesche: „Njenjeś ju do knihownje, ale pokoź ju na blido w mojej spanskej jstwi, ja chźu ju źebi hischcźe ras wobhladacź.“ M. H.

Boże stpicźe.

Hłóś: Jesuś moja nadźija.

K njebju horje, k wěčźnosćźi,
Tam źo mój duch posdźěhuje,
Tam, hdźesch Jesuś w kraźnosćźi
Mi też město pschihotuje,
Hdyž psches źwjatu pnsćźinu
Sa nim horje poczahnu.

Jesuś pucź mi pokaźe
Psches jeho źwjate k njebju stpicźe,
Do njebeś mje dowjedźe,
Tam też wschitzy sa nim dźicźe;
Kschesćźijenjo psches wěru
Domisnu tam dostanu.

Na źwěcźe mi styschcźe źo,
Sswět je hrěschna, cźemna jama,
W njebjeśach je kraźnischo,
Tam mje nicźo njesatama,
Sswět też junu rospadnje,
Njebjo wěcźnje wostanje.

Jesuś k Božej prawizy
Ssedźi po jeho k njebju stpicźu,
Tam jeho junu widźimy
Hdyž nasch duch po domoj hicźu
Psched njeho ma k źudu hicź
A ho psched nim samolwicź.

O mój luby Jesuśo,
Njech ja s tobu k njebju cźahnu;
Na tebje ja spuschcźam ho
Hdyž se hrěschnoh' swěta cźahnu,
Hdyž ja s tobu poczahnu
Pschiźudu k wěcźnom' wjeźelu.

Hdyž źym junu w njebjeśach
Chźu ja rjeńsche khěrlusche dźěkacź,
Pschi tych źwjatych jandźelach
Tebi k cźesćźi, khwalbi spěwacź,
To b'dźe radosćź wjeźele
Do wschej wěcźnej' wěcźnosćźe.

Ernst Helaś.

Něschto k rospominanju.

Wschitzy njespja, kotsiž maja wocźi sacźinjenej.

* * *

Cźert tschepoze, hdyž źebi bjesbóźny cźłowjek na źwoju poboźnu macź myśli.

* * *

Hejchleř spyta druhich sjebacź, sjebje pak pschezo źam źebje.

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 1931 hr. 22 np. Dale źu sładowali:
kk. Kubler Scholta we Wětrowje 2 hr., wučeř Hantusch w Komorowje 3 hr., Lódni a Schuster w Komorowje po 40 np.
— Hromadźe 1937 hr. 2 np.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer**, pokładnik.

Lubi Sserbja! Budźcźe Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje źo twari, a to sa Waś! Duž sładujcźe sa njón po Waschim samoźenju hnydom, burja a měschczenjo, wučeni a njewučeni, stari a młodźi, muźiźy a źónske, a sběrajcźe sa njón pschi jubilejach, pschi kwaźach a kschćźisnach, pschi źwjedźenjach a słhadźowankach; sładujcźe a sběrajcźe! A Wy, kiź wotkasanja sćźinicźe, wotkasajcźe na prěnim městnje sa Wasch „źerbski dom“ w Budyschinje! Budźcźe źwěrni, woprawdźicźi Sserbja!

Samolwitý redaktor: sarał Góleź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 22.
29. meje.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Sswjatki.

Jap. sk. 2, 1—13.

Sswět abo kschescźijanstwo? Schtó dobudźe?

Hdyž ßo stajnje skorži na nětczischi hubjeny czaß, ßo husto to dobre pschewidźi, schtož je tež w naschim czaßu namakacz. Tak nadeńdźesch woßebje mjes kschescźijanami rossćěrjenej małowěrje, hłubokemu sadwělowanju, kaž by ſ wěru jara hubjenje stało a ſ kschescźijanstwom k kónzej khwatało. Na druhej stronje wyſkaja hižo njepschecźeljo kschescźijanstwa, so budźe ſ kschescźijanstwom bórsy nimo a so na jeho rospadankach nowy ßwět postanje. Schtóž pak historiju ßwěta a kschescźijanstwa snaje, ßo bórsy pschewědczi, so ani k sadwělowanju wěrjazych ani k sawyſkanju njewěry pschiczinu njeje. Woßebje ßwjatkowny ßwjedźeń, sałoženski dźeń kschescźijanskeje zyrkwje, naß na to praschenje wjedźe, schtó je po prawom ßylnischi — ßwět abo kschescźijanstwo. Schtó je ßylnischi? Schtó je dobył a schtó dobudźe? Wotmolwjenje kóždy ßam namaka, hdyž hlada na spočatk kschescźijanstwa w tym ßwěcźe, na pokracźowanje kschescźijanstwa pschecźiwo ßwětej a skónczńje na dobycźe kschescźijanskeho ducha tež nad nětczischim ßwětom.

1. Spočatk kschescźijanstwa woßrjedź teho ßwěta wopokasuje polnu njemóz ßwěta pschecźiwo mozy ducha Božeho. Abo schtó by mohł sadźěwacz dobycźerskemu wuſtupowanju noweho kschescźijanskeho ducha a jeho mócnemu skutkowanju, schtó by samóhł něschto pschecźiwo njemu czinicz? Móżesch tež wichorowe schumjenje swjasacz a wohenjowe płomjenja do rjecźasow sputacz? Kaž ßo dobycźerski wójwoda ßrjedźa w njepschecźelskim kraju saßydli a tam ßwoje lěhwo postaji, tak saßydli ßo Boži duch na tutym ßwěcźe, czinjesche wobydlenje we wutrobach wěrjazych a nichtó temu sadźěwacz njemóżesche. Wě ßo, kaž pschezo, hdźež Boži duch ßo hiba, pytachu ſ wußměschenjom wotucźaze kschescźijanstwo podcźischcźecz; ale runje nawopacźne bu ſ tym dozpite, pschetož nětko sapocźa ßo prědowanje wo tym kschižowanym a horjestanjenym, nětko dachu ßo tyßazy dobycźa kschcźicz, nětko bu zyrkej sałożena se ßłowom a sakramentomaj — a ßwět, schto móżesche wón pschecźiwo temu czinicz? Niczo. Schtó wopokasa ßo mózischi? czi wußměwzy abo japoschtoli? hanjazy duch ßwěta abo ßwjaty Duch? ßwět abo kschescźijanstwo? Wotmolwjenje kóždy ßam namaka. Dobycźerszy je ßwjaty Duch ßwój skutk sapocźał, dobycźerszy jón dale wjedł.

2. Pokracźowanje kschescźijanstwa pschecźiwo ßwětej, rosćenje zyrkwje, rosschěrjenje evangelija pschi wschěm pschecźiwjenju židow a pohanow — schto to wschitko saßo dopokasuje? Njemóz ßwěta pschecźiwo dobycźam kschescźijanskeho ducha? My dźě wěmy, ſ kajkimi ßrědkami pak ſ lescźu pak ſ mozu, ſ kajkim napinanjom wschitkich mozow cźłowskeho rosoma a ßwětneje mudroscźe, ale tež ſ kajkim pschißłodźenjom, ſ kajkim hanjenjom a hidźenjom je zyły stary ßwět pschecźiwo kschescźijanstwu wojował. A tola, cźim bóle ßo kschescźijanstwo pschescźěhasche, cźim bóle ßo rosßylni. Podarmo běsche, so Schcźěpana kamjenjo-

wachn — woni mějachu psches to ſ Pawołom cźinicź. Podarmo běſche, ſo Pawoła do jaſtwa w Romje wleczechu — psches to ſapocza ßo runje w hłownym měſcźe tehdomnischeho ßwěta ßwětło evangelija ßwěcźicź. Podarmo běſche, ſo khěžor Nero japoſchtołow ſkónzowacź da; podarmo běſche, ſo najmóznischi khěžorojo pytachu ſ rěkami krwě kſcheſcźijanſtwo pſchemóz, — woni móžachu kſcheſcźijanow moricź, ale ducha moricź njemóžachu, — duch dyrbjeſche knjejſtwo wobkhowacź. Schtó wopokaſa ßo ſaßo jako móznischi a ßylnischi? Mudroſcź ßwěta abo ßłowo wo kſchižu? Romſke khěžorſtwo ſe wſchěmi ßrědkami wuhotowane abo mała woßada Khryſtußowa ſe ßwojim ſdychowanjom a proſchenjom? Schtó je dobył? Khryſtußowa zyrkej.

3. Dobycźe kſcheſcźijanſkeho ducha nad nětcźiſchim ßwětom je tak ſjawne, hacź ſo by ßo na ſkóncźnym dobycźu kſcheſcźijanſtwa dwělowacź mohło. W naſchich dnjach je wulka móz njewěry, hórkoſcź pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu, ſo ma wſchitke ßrědki ſa prawe kſcheſcźijanſku wěru podtłóczecź. Ale kak pſchińdźe, ſo kſcheſcźijanſka wěra, kaž njepſchewinjomna twjerdźiſna, ßebi na to njemyßli ßo podacź? Kak pſchińdźe, ſo ſto lět po tamnej revoluzyji (1789), kiž chzyſche wěru ſrumowacź, po wſchěch nadběhowanjach bjesbóžnoſcźe a ßwětneje myßle naſcheho lětſtotetka khoroj kſchižowaneho hiſchcźe wjeßela ſ naſchich hrodowych murjow ſmahuje a millijony ludow ßo wokoło njeje ſhromadźuje? S cźoho wukhadźa tale njepowalna a njeſwjadniwa móz kſcheſcźijanſtwa? Niz wot teho, ſo ßu jeho ſaſtupjerjo, dźenßniſche woßady ſe ßwojimi prědarjemi, tak wubjerni; ale tež niz wot teho, dokelž ſtat a wyſchnoſcź kſcheſcźijanſtwo ſakitatej. O ně — tež ſa tón pad, ſo bychu dźenßniſchi knjeſojo a mózni wěru ſaßo podtłóczowali, wěra by woſtała a ßo ßnano cźim bóle dobycźeřſka wopokaſała. Cźeho dla? Dokelž maja kſcheſcźijenjo pomozníka, kiž je ßylniſchi hacź tón ßwět, Knjeſoweho ducha, kotrehož ßwět pſchewinycź njemóže. So ßwět tehole ducha njeſnaje, a ſo ßebi toho dla wo mozy tych, pſchecźiwo kotrymž wojuje, cźiſcźe wopaczne myßle cźini, ſrosymimy; wobžarowacź pak dyrbimy, ſo ßamo kſcheſcźijenjo dźenßniſchi dźeń huſto na mozy ßwojeho Boha a na dobycźu ßwojeje dobreje wězy dwěluja. To ßo pſchezo jenož na bjesbóžnych a njewěrjazych ſkorži; kak wjele wěrjazych pak w cźichim Boha khwali a kak wjele ſchacharjow hiſchcźe do jich wumrjecźa k póſnacźu prawdy pſchińdźe, na to ßebi nichtó njemyßli. Njerjad w Božej ſahrodźe, w jeho zyrkwi widźa; haj wſchak, njerjad tu je a wón tež roſcźe, ale kelko róžow tam kcźěje, to ßo tež njedyrbjało ſabycź. Kak někotru róžu ſcźerpliwoſcźe ßmy my roſcź widźeli pſchi kſcheſcźijanſkich khorołožach; kak někotra róžiczka poniżnoſcźe a dźakownoſcźe w potajnym kcźěje; kelko ßmilnoſcźe w cźichim, dowěrjenja k Bohu w nuſy! Njejßu to płody ßwjateho ducha? Dobycźa Božeho kraleſtwa tež w naſchich dnjach? Wopomńmy dale. W žanym cźaßu njeje kſcheſcźijanſka luboſcź tak do prědka krocźiła w njeliczenych ſkutkach ßmilnoſcźe kaž w naſchim; w žanym cźaßu ßo ßwjate pißmo tak roſſchěriło njeje w ſtach rěcźach kaž w naſchim; w žanym cźaßu evangelij telko krajow a ludow dobył a mißionſtwo ßo tak roſßylniło njeje kaž w naſchim lětſtotetku. A — to dyrbi ßo pſchiſtajicź — wſchitke tele pokracźowanja kſcheſcźijanſtwa pſchi hórkim pſchecźiwjenju ßwěta! Njepóſnajemy, ſo ßu tež prózowanja, ſ kotrymiž njewěra dźenßniſchi dźeń pſchecźiwo wěrje wojuje, nowe dopokaſmo ſa móz a kraßnoſcź kſcheſcźijanſtwa a ſo njepſchecźeljo huſto jenož teho dla tak dźiwje ſakhadźeja, dokelž je jich cźaß bórſy wotběžał, dokelž ßylniſchi na ßylneho pſchińdźe?

Naſcha je ſ dobycźom ſapocźala na tym ßwěcźe, ſ dobycźom je pokracźowała pſchecźiwo ßwětej a jejne dobycźe nad nětcźiſchim ßwětom je ßame praſchenje cźaßa. Kak ſpodźiwne je teho dla, hdyž ßu tola ludźo, kotſiž ßebi myßla, ſo ſ kſcheſcźijanſtwom k kónzej dźe. Jako běſche mały ſchtomik, jón njeje ßwět mohł powrócźicź. Hdyž nětko jako mózny ſchtom ſe ßwojimi hałoſami ſemju wobkłódkuje, ßebi myßla, ſo budźa jón wutorhacź. Kajki njeroſom. Ani helſke wrota njebudźa Khryſtußowu zyrkej pſchemóz. Hamjeń.

Jaßne wokno.

(Pokracźowanje.)

„Dobry wjecźor, Pětrje Kamjeńſki!“ poſtrowi jeho ſtary wucźeř, „chzecźe drje tež korcźmarjej wjecźeř pocźeſcźicź! Schto chzych tola rjez? haj, cźi tam horjeka tajke něſchto ani njewohladaja!“ To prajiwſchi, pokaſa horje na khěžku na hórzy, kotraž ſe ßwojim jaßnym woknom hacź dele do wßy ßwěcźeſche. Pětr Kamjeńſki jemu ani njewotmolwi, wón jenož někak ſabórbota, ſchtož mějeſche traſch rěkacź: „Schto to mje ſtara? pěkne hußycźki ßo ſa wſchitkich njekormja.“

„Waſcheho bratrowa wudowa ma wjele ſtaroſcźow“, ſarěcźa ſtary wucźeř dale, „rudźi ßo wo ßwoje najmłódſche dźěcźo, kotrež je Bóh, tón Knjes, k ßebi wſak do njebjeß.“

„Ej, ſchto to tola wo to“, naduwaſche ßo Pětr, „wjeßelicź ßo dyrbjała a měła ßo Bohu dźakowacź, ſo ma jene mjenje ſa blido ßedźo, wſchako je derje ſkhowane! wſchako ma tajkeje drapy doſcź a nadoſcź!“ —

To prajiwſchi, chzyſche dale hicź.

Stary wucźeř pak jeho ſa rukaw doßahnywſchi, doda jemu hiſchcźe tole na pucź: „Pětrje Kamjeńſki, jeli ſo móžecźe dźěcźom ßwojeho jenicźkeho bratra ſa jich žiwe dny hłoda tradacź dacź, hdyž ßo ßam ſa blido k pjecźenym hußyzam ſynjecźe, dha cźińcźe tola ſ cźaßom ßwoje wotkaſanje, hewak wone tola wſcho doſtanu, wſchako ßu wone tola waſche najbližſche namrěwzy! — Bóh žohnuj wam korcźmarjej wjecźeř!“

To prajiwſchi, ſapraßny ſtary wucźeř durje, a Kamjeńſki tu ſtejeſche, jako by jemu ßame kißako ſ mjeſwocźa hladało, jeho woprawdźe něſchto dajeſche, a ſe ßwojim ſchpaniſkim kijeſchkom wrjeßny wſchón roſhněwany wo kamjeń, na dróſy leżazy. Jemu běſche ßama wohida, hdyž jeho něchtó na ßmjercź a na wotkaſanje dopomni. Jemu běſche woprawdźe wſchón hłód a wſchě lipotanje ſa dobrej korcźmarjej jěźu ſaſchłe. Tola po małej khwilzy ßedźeſche ſa blidom a plizaſche, a dokelž wón kaž wſchědnje ſe ſbožom hrajeſche, dha bórſy ſe wſchěmi trumpfami, ſ totrymiž wo blido pjerjeſche, ſabu, ſchtož běſche jemu ſtary wucźeř do ßwědomnja powjedał, a hdyž hakle bruna hußycźka na blidźe wonjeſche, dha wón ſaßo ßwojeho muža ſtaji a ßo do njej da, ſo ßo jeho towařſchojo dodźiwacź njemóžachu a ſo ßo korcźmarjej wujej bjes małeho ſta.

Duzy domoj běſche Pětr Kamjeńſki wſchón wjeßely, niz ßnano teho dla, ſo běſche ßo ſ korcźmarjej winom ßylnje docźahnył, — to ßo pola njeho ženje njeſta —, ale wón běſche tſi ßwětke tolerje w khartach dobył, to jeho ſtraſchuje ſwjeßeli, a ſ nimi klimpotaſche w ſaku a ßmějeſche ßo, ßo dopomniwſchi na hněwne mjeſwocźo ßwojich towařſchow, kotrymž běſche móſchnicźku wuklukał.

Tole roſpominajo ſakopny ſ nohu, a by ßo bjes małeho cźißnył pſches twarſke drjewo, kotrež běſche kokodźej pſched ßwojim domom wjecźor po cźmje hiſchcźe nakład.

Pětr ßwarjeſche ſ hłoßom; do makuſchka běſche ßo hroſnje ſtorcźił, hdźež mějeſche runje najhórſche kurjaze woko. Ssantorjo a ßwarjo roſhladowaſche ßo po wßy, a ſaßo wuhlada jaßne woknjeſchka w drjewjanej khěžzy horka na hórzy.

Duž dopomni ßo tež ſaßo na roſrěcźowanje ſe ſtarym wucźerjom, wón njemóže njewitane myßle wotbycź, a do ßwojeho dwora ſchtynkajo poſběhny ßo poſtawa ßwojeho njeboheho bratra pſched jeho duſchu. Wadźikoj drje ßo ženje hromadźe njeběſchtaj; ſa tajke běſche młódſchi bratr pſche dobrocźiwy a ſtajnje wjeßeleho ducha był. Tola młódſchi bratr Jan běſche ſtarſcheho Pětra, kotryž běſche

nanowc kubło namrěł, hdyž běšche ßo Jan ſ mjeńſchim pjenjeſom ſpokojicź dyrbjał, woſpjet wo pożczonku proßył, dokelž ßebi ženje ſ pjenjeſami prawje ſaradźicź njemóžeſche. Pětr pak ßo njeje ženje nad jeho próſtwu ßmilił, ale mějeſche ſtajnje wurěczże k ruzy a potroſchtowa jeho ſtajnje na lěpſche cżaßy. — Nětkole — duzy domoj ſ korczmarjez wjeczerje, dyrbi ßo Pětr na jene dobo na wſcho tole dopomnicź — tak jaßnje ßo dyrbi dopomnicź, ſo ßo jemu ſda, ſo bratrowej dobroczźiwej módrej wóczźy runu ßmuhu na njeho hladatej! Kak je ßo to jemu tola dźenßa wſcho do pomjatka wróczźiło, wſchako ßo tola hewak ženje na to dopomnił njeje! — Nó, ßo wě, ſchtó běſche dale wina, hacź ſtary wuczeř ſe ßwojimi njewuſchnymi ßłowami! — So tola tónle ſtary mużik pſchezo hiſchcże k ßwojemu wotpoczźinkej dóńcź njemóžeſche? tón drje hiſchcże ſto lět dozpije! — Tak doſchtynka Pětr ſkónczźnje hacź do ßwojeje ſpanſkeje komorki a ſary ßwój nóß hłuboko do hłowakow, ſo njeby dale niczo wjazy wo jaßnym woknu wohladał. — Tola wſcho niczo njepomha; korczmarjez hußyczźka leži jemu jako cżeźki kamjeń w żołdku, wón wußnycź njemóže; a ßo ſ jeneho boka na druhi walawſchi cżini ßebi wſchelake myßle. Najſtarſchi hólz tam horjeka w drjewjanej khěźzy je uětkole dwanacże lět a je ßylny pachoł; nalěto mohł Pětr tajkeho ſchtwórtaka trjebacź na rolu a poſdźiſcho na żně; kak by było, hdy by ſ tutym hólzom poſpytał, na mſdźe by ſ nim hiſchcże něſchto w ßwojej móſchniczźy ſkhował, a ſa hólza by to była dobrota. — Tak ßebi rozpomniwſchi běſche Pětr ſkónczźnje wußnył a ßo po zyłej nozy ſ cżeźkimi ßonami bědźił, doniż jemu na ranje tamne tſi ßwětłe tolerje, ſ hracżom dobyte, pſched wocżomaj njerejwachu; ſ tym běſche ßo jeho ſpanje wołóżiło a jeho ſdychowanja wocżichnyłe.

(Pokracżowanje.)

Sswjatki.

Hłóß: Ja ſ zyłej duſchu cżeſcź dam tebi.

Budź powitany ßwjedźeń ßwjatkow
A ſ twojej pychu woſchew naß;
Hlaj, ſemja pokna twojich ſkutkow
Sso widźicź dała ſ nowa ſaß',
Nětk ſelenja ßo łuki, pola
A ſchtomy rjenje ſakcźěja,
Spěw ptacżkow woźiwi wſchě hona
A cżlowjekow wſchěch woſchewja.

Ach woſchew pak też duchо ßwjaty
Nam naſche lacżne wutroby,
Kiž ßu nam ſ njebjeß dele date
Na kraßny ßwjedźeń ßwjatkowny,
Chzył woſchewicź pſches deſchcżik żadny,
So ſeleni ßo puſcżina,
Njech ſeſthadźa ßyw Boži radny
So zyrobu ta duſcha ma.

Duch pſchinidźe ſ wětrom ſ njebja dele
Se nahłym móznym ſchumjenjom,
Nam Jeſuß jeho k troſchtej ſcżele,
Sso widźecź dawa ſ płomjenjem,
O ßwjate płomjo ſ njebjeß date
Nam ſahoř wěru żehlazu,
Pſchinidź k njewěrjazym ſahorjaty
Jim ſhřej jich ſymnu wutrobu.

O ducho ßwjaty, ſ njebja dele
Naß poßylń, twoje ſtadleſchko,
Ach daj nam móz a troſchta wjele
A natwař twoje kraleſtwo,
Hlaj, na ſemi wſcho hinje, ſkhnyje,
Duch wěry cżěka ſ wutrobow,
Tych ßwjatkow přeni duch wjaz' njeje,
Sswět pokny je nětk wußměwzow.

Sbudź ßwjaty ducho, móznych ßwědkow,
So njewěrjazych pſchemoża,
Kiž předuja móz Bożu ſ klětkow,
So wutroby jim ſahorja;
O daj nam ſ nimi ßwědczźicź ßobu,
Na prawy pucź jich pokaſacź,
So bychu junu wohli ſ tobu
Tu wěczźnu ſbóżnoſcź wużiwacź.

O Jeſu, ſcżel też twojoh' ducha
Tam do tych krajow cżěmnoſcże,
Lud pohanſki też tebi ßłuſcha,
Chze dźěl měcź twojej' ſbóżnoſcże,
O żohnuj tych, kiž wonkach ſpróżnje
Tam twarja twoju winizu,
Daj ducha jim, ſo woni móznje
Lud k twojom' ſtadłu pſchiwjedu.

Bjes tebje Jeſu, njemóżemy,
Bjes ducha niczo ſapoczecź,
Na twoju luboſcź twaricź chzemy
Ty chzył wſcho ſa naß dokonjecź.
Naß ſ twojim duchom napjełń ßwěru,
A żohnuj ßyłu wěrjazu,
A hdyž ßmy junu pſchiſchli k měru
Naß ſhromadź k ſbóżnom' ſtadleſchku.

Ernſt Helaß.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— W Pruſkich Sserbach je dobra nadźija, ſo ßo dotalny konſervativny ſapóßłanz ſa khěźorſtwowy ßejm, knjes hrabja Arnim ſaßo wuſwoli, dokelž ßu jenoż ßwobodnoſmyßleni kandidata poſtajili. So tutemu ßerbſki lud pſchihłoßowacź njemóže, ßo ßamo wot ßo roſymi; pſchetoż ßwobodnoſmyßleni ßu najhórſchi njepſchecźeljo ratarſtwa, dokelž bychu najradſcho zyłe zło na żito ſ wukraja pſchiwożene ſběhnyli. Duž lubi ßerbſzy ratarjo dajcże muž pſchi mużu ßwój hłóß knjeſej hrabi Arnimej nad Mużakowom, kotryž budże waß najlěpje ſaſtupowaź. Srudniſcho je w Budyſko-Kamjeńſkim wokrjeßu. Jow ßu ßo konſervativni zyłe wróczźo ſcżahnyli a chzedźa reformarjam bjewſcheho pſchecźiwjenja wokrjeß pſchewoſtajicź, hacź runje je wólbny wokrjeß hacź do poßledneje wólby ſtajnje pſches konſervativneho ſapóßłanza ſaſtupjeny był a ßu jón reformarjo jenoż pſchi poßlednjej wólbje pſches ßwoje wulke wołanje, kaž bychu ßami dobroczźeljo luda byli, dobyli. Pſchiwißliwoſcź k reformarjam pak je w ludu bóle a bóle woliwka, dokelž nihdźe płody jich lubjenjow pokaſali njejßu. My ßmy pſcheßwědczźeni, ſo bu wulki dźěl hłoßow naſchich konſervativnje ſmyßlenych Sserbow ßo ſa konſervativneho kandidatu wuprajiło. Duž je wulka ſmyłka, ſo konſervativni ſ zyła żaneho kandidata njepoſtaja. Pſches to woni ßami konſervativnu myßl mjes ludom wuryja, pſchetoż nahlady luda ßo ſmucża a lud ßebi ſkónczźnje myßli, ſo je to wſcho jene, hacź je konſervativnje abo reformarſzy ſmyßleny. A tónle ſmyłk, kotryž nětko konſervativne towařſtwo w Budyſchinje cżini, ßo najſkerje ženje wjazy wuporjedźicź njeda.

— Sserbſka prědařſka konferenza ſměje, kaž kóżde lěto, ßrjedu po ßwjatkach ßwoju ſhromadźiſnu. Tón krócź pak njebudże ſhromadźiſna w Gudźiz hotelu, kotryž ßo pſchetwarjuje, ale we winowej kicźi. Tón ßamy dźeń popołdnju budże też hłowna ſhromadźiſna towařſtwa k pomozy ſtudowazych Sserbow. Jara wobżarowacź je, ſo běſche tale ſhromadźiſna w poßlednich lětach jara ßłabje wopytana, ſo bě woßebje ſ luda ßo mało ſeſchło, hacźrunje ma tole towařſtwo dobry a ważny wotmyßł ßynam naſcheho luda ſtudowanje połóżicź a naſch lud ſe ßerbſkimi duchownymi a wucżerjemi ſaſtaracź. Też na to ßo ſkorźi, ſo ßamo cżi, kotſiż ßu w ßwojim cżaßu do towařſtwa ſaſtupili, ßo ſe ſapłacżenjom ßwojeho lětneho pſchinoſchka, kotryž jenoż 1 hr. wucżini, komdźa. Pſches to pak ßo dźěławoſcźi towařſtwa ſadźěwa, dokelž nuſnych ßrědkow nima te próſtwe wo podpjery dopjelnicź. Duž wſchitkich lubych Sserbow proßymy, ſo bychu ßwoje pſchinoſchki ſkerje a lěpje pak pola knjeſa pſchekupza Gruhla pſchi lawſkich hrjebjach abo pola ßwojeho knjeſa duchowneho ſapłacżili. A wy, kiž wy hiſchcże ßobuſtawy teho ważneho towařſtwa „k powozy ſtudowazych Sserbow“ njejſcże, ſaſtupcże do njeho. To je wam jara łohko; wy trjebacże to jenoż waſchemu knjeſej duchownemu woſjewicź, kotryž wam wſcho daliſche wobſtara.

— Dobre wotkaſanje je wumjenkał Liſka w Hornjowujeſdźanſkej woßadźe ſ tym ſo je 3000 hriwnow ſa hódnych podpjery potrjebnych Sserbow Wujeſdźanſkeje woßady wotkaſał. Te pjenjeſy ßu ßo Wujeſdźanſkemu zyrkwinſkemu prjódkſtejcźſtwu wupłacżiłe. Jara khwalobne je, ſo je ßo runje w tutej namjeſnej ßerbſkej woßadźe muž na Sserbow dopomnił a ſa nich ßo ſtarał.

— Pruſki a ſakſki ßejm je ßwoje wuradźowanje w ſańdźenym tydźenju wobſamknył. My pſchejemy, ſo bychu ważne wuradźowanja wótznowu krajej ſe żohnowanjom byłe.

— Najstarschej ßynaj nascheho khěžora buschtaj sańdźenu njedźelu w Potsdamskim Božim domje konfirmirowanaj. Kóždy teju prynzow běsche ßam ßwoje wěrywusnacźe sestajał a jo wótsje psched wośadu wusna. Generalny superintendent dr. Dryander ßwjaty skutk wukonja a krónprynza s tym ßłowom: „Pokaž mi Knjeźe pucź prawdy“ a młódscheho prynza s tym ßłowom: „Wachujcźe, stejcźe we wěrje, dźerźcźe ßo jako muszy a budźcźe ßylni“, pożohnowa. Bóh schkituj młodeju prynzow w jeju ważnym žiwjenju!

— Gladstona, něhuschi jendźelski ministr, je Boźe stpicźe we wulkej starobje wumrjeł. Wón běsche wodźeř liberalneje strony. Wón běsche bohacźe wobdarjeny cźłowjek a zyły jendźelski lud wo njeho žaruje. Schtož pak nas wośebje sa njeho shrěje, je jeho njekhabłaza wěra, kotruž je stajnje w žiwjenju pokasał a kotraž jeho w jeho cźeźkim powołanju ßylnjesche. Sczerpliwje njeßesche wón ßwoju dohku cźeźku khorosczź. Wulka srudoba sa njeho běsche, so běsche w poßlednim lěcźe ßwojeho žiwjenja zyle wośłepił. Wón, dokelž nicźo wjazy pißacź a cźitacź njemóžesche, po zyłych dnjach pacźerje spěwasche a ßo na ßwoje sbóžne wumrjecźe pschihotowasche.

Powschitkowny zyrkwiny fond sa saksku evangelsko-luthersku zyrkej.

Kóždé léto ßwjatki hromadźuje ßo we wschitkich saksłich wośadach kollekta sa powschitkowny zyrkwiny fond. Hdyž ßo saßo k ßwjatkam blížimy, ßo krajne konsistorstwo na evangelske wośady se sczěhowazym napominanjom wobroczi, kotrež cźitarjam nascheho łopjena „Pomhaj Bóh“ k wopaminanju a wobkedźbowanju naležnje poručźamy:

»Rjany ßwjedźeń, kotryž je psched nekotrymi njedźelemi nasch saksłi lud se ßwojim kralom a kralowskim domom ßwjecźił, je nam s nowa žiwje psched wocźi stajił, kajka połnosczź žohnowanjow je ßo s 25lětnym kralowanjom nascheho lubowaneho krala psches kraj a jeho wobydlerjow wuliwała. Cźim bohacźische pak je žohnowanje na semskich darach w naschim kraju, cźim ßylnischa je nascha pschiłłuschnosczź, ßo sa to staracź, so njeby tež roswiwanje naschich zyrkwinskich wobstejnosczow nasad njewostało. My wěmy s rta nascheho krala ßameho, s jeho woprawdźe wótzowskich ßłowow, s kotrymiž na sbóžopischecza sastupjerjow nascheje krajneje zyrkwje wotmolwi, kajku ważnosczź wón na skutkowanje a tycźe krajneje zyrkwje kładźe. A kak ßmy to hakle temu kralej wschitkich kralow, temu knjesej wschitkich knjesow winojcźi, so by ßo twar jeho kralestwa tež w naschim kraju spěchował. K temu pak ßłuscha tež swonkowne dalctwarjenje.

Huste wobydlerstwo nascheho kraja, jeho njepschestawaze pschibywanje žada tež dalische dźělenje wośadow, pschisporjenje zyrkwjow a dnchownych mozow, a to wośebje tam, hdźež khude wobydlerstwo huscźe hromadźe bydli. Ale runje tam s wjetscha tym wośadam pjenježne ßrědki pobrachuja. Njedyrbi-li tam zyrkwinska nusa pschibjeracź, potom dyrbi bratrowska pomoz zyłeje krajneje zyrkwje do skutka stupicź.

Duž drje ßo lětnje někotre kollekty sa twary zyrkwjow hromadźuja. Ale psches nje móže ßo pschezo jenož na mało městnach pomhacź; potrjebnosczź je kóždy krócź na wjele wjazy městnach.

Tam s pomozu sastupicź je „powschitkowny zyrkwiny fond“ postajeny. Tole w lěcźe 1876 psches dobrowólne dary nastate sakoženje ma tón wotpohlad, evangelsko-lutherskej zyrkwi w tych padach pomhacź, hdźež nusne ßrědki se statnych, zyrkwinskich a druhich pokładnizow dostacź njeßu. Tón fond pak s molom njewudośaha sa te žadanja, kotrež ßo na njón staja. Jeho mozy ßylnicź je kóždołětnje powschitkowna zyrkwinska kollekta na ßwjatkownymaj ßwjatymaj dnjomaj postajena. So chzyła tale kollekta tež w tym lěcźe wjele wopornjwych, bohacźe woprowazych daricźelow namakacź!«

Jesuß jako pschiklad sa snutskowne mißionstwo.

Mat. 14, 14. Jesuß schedschi won, wuhlada wulki lud a jemu běsche žel teho ßameho a sahoji jich khorych.

Jedyn je wasch mischtr, Khrystuß, tak je tón Knjes k ßwojim wucźomnikam prajił. Hdyž chzesch rosjaßnjeny bycź wo praschenjach twojeho snutskowneho, wo rosßudźenjach twojeho swonkowneho žiwjenja, wo pucźu a wottyknjenym kónzu twojeho žiwjenja, ßydń ßo k nohomaj twojeho mischtra a woprasche ßo jeho. Wón tebi woteńcź njeda bjes teho, so njeby dopjelnił, schtož je ßam ßlubił: Proschcźe a wam budźe date; pytajcźe a wy budźecźe namakacź; klapajcźe a wam budźe wotewjene. — Jedyn je nasch mischtr, tole ßłowo płacźi tež nam sa skutki kscheseźijanskeje lubosczę. K temu Knjesej cźehnje naß wutroba, so bychmy ßo jeho wo radu prascheli, kak my jeho skutk snutskowneho mißionstwa dokonjamy. W naschim ßłowje ßwjateho pißma dawa wón nam se ßwojim pschikładom prawe wotmolwjenje.

Tón Knjes Jesuß wucźi naß se ßwojim pschikładom prawje dźěłacź sa snutskowne mißionstwo.

Schto wón naß wucźi?

1. Wuńcź a wuhladacź wulki lud.
2. Ssobuželnosczź měcź s ludowej nusu.
3. Sahojicź khorosczę luda.

1.

Tón Knjes běsche do pusczźiny schoł. Tón lud pak, kiž běsche hižo wjele wot jeho sbóžnikowskeje kraßnosczę nashonił, je sa nim schoł, jeho widźicź, jeho ßłyschecź, wot njeho pomoz dostacź. Kajki to wobras! Jow hromada žedźiwje cźakazeho luda, jeho pomozy potrjebneho luda. Tam tón Knjes w pusczźinje, s cźicha se ßwojim Wótzom wobkhadźujo, saßo junkrócź k poßylnjenju sa ßwoje wumožnikowe powołanje pschi lubowazej wutrobje ßwojeho Boha wotpocźuje. Budźe wón te ßwjate hodźiny pschetorhnycź, s njebjeskeje cźischiny do hubjenstwa teho ßwěta, wot wótzowskeje wutroby mjes njeměrnu ludowu hromadu ßo wróczicź?

A Jesuß dźěsche won, praji to ßłowo ßwjateho pißma. Tak je wón stajnje cźinił, tón ßwěrny Knjes. Wón ženje to ßwoje pytał njeje, ženje njeje dał ßebi ßłužicź, ale stajnje je wón ßłužił. Wón wuńdźe. Nasche myßle dźeja dale wróczo, wróczo k tamnej žohnowanej hodźinje, jako jandźeljo spěwachu: Cźesczź budź Bohu we wyßokosczźi a měr na semi a cźłowjekam dobre spodobanje, jako ßo wón nasche cźěło woblecźe. Tam kaž jow — wón wuńdźe. A tam kaž jow:

Cźe nicźo njeje hnało
Do teho hubjenstwa;
Wscho bohatstwo bě mało,
To lubosczź dokonja.
Hdyž zyły ßwět bě panył
Do wulkej žałosczę,
Ssy ty jón s njej' wucźahnył,
O schtó to wuréczi!

To je, schtož nam kolena shibuje: wón, tón jeniczki narodźeny wot Wótza sastupi do ßwěta, khodźi wokoło, ßo ßam poddawajo wumoženje ßwěta dokonja.

Ssam wón tež w naschim texcźe wuńdźe a schedschi won, wuhlada wulki lud. Schtó mohł jich wopißacź, kiž ßu tam pschischli, po starobje a rodźe a stancźe. Schtó mohł mjenowacź wschelake wabjenja, kotrež běchu jich k temu Knjesej cźěrile — ale jeho wócźko, to wócźko teho sbóžnika jich wschitkich pschewidźi; ale schtož wón na wschitkich wuhlada, kažkuliž wschelazy woni ßu, to je we wutrobje hrěch a wina. Jeho wucho ßłyschi wschitke ßłoßy, kiž jemu napschecźiwo klincza a schtož wón s nich ßłyschi, je pola wschitkich to jene, hdyž tež njewuprajene: Ja hubjeny cźłowjek, schtó budźe mje wumóz wot teho cźěła teje ßmjercźe?

Tak wuńdźe Jesuß a wuhlada wulki lud.

(Pokracźowanje.)

K rospominanju na ßwjatki.

Próstwa wo ßwjatkowny dźiw.

Ansgar, arzybiskop Hamburgski, († 805) po ludowym powjedanju dźiwy cźinjesche. Wón pak běsche wschón ponižny, so ßo teho dla njenaduwasche, hdyž tež ludźo jeho tak cźesczachu; pschetož jako ludźo jedyn dźeń jeho dźiwy khwalachu, praji wón: „Hdyž ja hnadu pola Boha namakam, proschu wo ßwjatkowny dźiw, so by psches ßwoju hnadu moju wutrobu ßwjecźił.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenske ßyroty:

Sserbski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadźene: 1937 hr. 2 np. Dale ßu składowali:
A. S. na Khwacźicźanskim mejskim ßwjedźenju 1 hr.
— Hromadźe 1936 hr. 2 np.

S najwutrobnischim dźakom **Sommer**, pokładnik.

Samolwity redaktor: farał Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerne w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 23.
5. junija.

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Sswjedźeń ßwjateje Trojizy.

Romſk. 11, 33: „O kajka hłubokoſcź teho bohatſtwa, woboje teje mudroſcźe a wědomoſcźe Božeje! Kak k njedopytanju ßu jeho ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pucźe."

W naſchim tekſcźe dźiwa japoſchtoł na ſkutkowanje wěcźneje luboſcźe mjes ludami. Jemu ßo ſeńdźe kaž cźłowjekej, hdyž pſchi brjohu morja ſteji a won hlada na njeſkóncźne morjo. Wón je wſchón pſchemóženy. O kajku hłubokoſcź teho bohatſtwa, ſawoła wón, woboje teje mudroſcźe a wědomoſcźe Božeje. Kak k njedopytanju ßu jeho ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pucźe!

K njewußlědźenju ßu pucźe, kotrež je tón Knjes ſ iſraelſkim ludom khodźił. Něhdy běſche ßebi Bóh tón lud ſa wobßedźeńſtwo wuſwolił. Cźeho dla tež? Iſrael běſche najhubjeńſchi mjes ludami, lud bjes ßwěrnoſcźe, bjes haniby a ßwědomnja. Tajki ßo wot ſapocźatka ßwojeho wuſwolenja wopokaſa, w Egyptowſkej, w puſcźinje, w cźaßu ßudnikow, w 500 lětach kralow. Bóh jemu ſakoń da a Iſrael jón wſchědnje pſcheſtupowaſche. Bóh da jemu měſchniſtwo a wopory, a Iſrael twarjeſche pſchiboham wołtarje na horach, na domach a ßamo w ſtarym templu. Ale Bóh tón lud njeſacźißny. „Wrócź ßo, Iſraelo", pſchiwoła jemu. „Ja chzu tebje wuhojicź." O kajka hłubokoſcź dołhocźakanja Božeho a tola běſche na Iſraelu ſhubjena. Hdyž Bóh ſ khoſtanjom hrožeſche, ßo Iſrael njebojeſche. Hdyž Bóh khoſtaſche, Iſrael hiſchcźe bóle ßo wot njeho ſdalowaſche. Skóncźnje Bóh w parſchonje wo tón lud ßo prózowaſche. Ale Iſrael wołaſche: To je tón herba, ſkónzujmy jeho. — Cźeho dla je Bóh tajki hubjeny lud k ßwojemu ßlubej powołał? Cźeho dla je Bethlehem ſa narodne měſtno ſbóžnika teho ßwěta wuſwolił? Wón tola wot ſpocźatka wjedźeſche, ſo ßo jemu ßlub ſ Iſraelom njeporadźi. Wón ſnajeſche tola khrobłoſcź teho luda, jeho pſchikhilnoſcź k ſłóſcźam a jeho twjerdu wutrobu.

Pawoł ſteji pſched tym hudancźkom a je połny dźiwanja. Wuhudanje jeniczźy namaka we wěrje do luboſcźe Božeje, kotraž chzyſche ßo nad ßwětom ßmilicź ſe ßmjercźu Khryſtußowej. Sły a ſaßakły lud dokonja najhórſchu ſłóſcź, wón morjeſche Ssyna Božeho. S tym ßud Boži na ßo ſcźahny. Tón Knjes ſhubi ßo wot kſchiny teho ßluba a wopuſchcźi templ. Jeruſalem do prócha a popjeła roſpadźe. Lud roſpróſchi ßo do wſchěch krajow. Ale hlaj, runje tak bu Iſraelowe padnjenje pohanow bohatſtwo. Iſrael ſacźißny ſbože, duž bu njeßene do krajow a wutrobow pohanow. Kak k njedopytanju ßu Bože ßudźenja a k njewußlědźenju jeho pucźe!

Ale tež wuſwolenje pohanow je hudancźko a potajnſtwo. Kajke namakachu japoſchtoli ludy? W hubjeńſtwje pod hubjenymi fěrſchtami a měſchnikami. Wone běchu mamonej, žadoſcźam a kuſłaŕſtwu poddate bjes ſwißliwoſcźe na wótzny kraj a wyſchnoſcź, bjes ßwěrnoſcźe we wobkhadźe, we wojowanju wo ßwětne kubła, ſe ſymnymi wutrobami, połni žadanja bližſcheho podcźiſchcźecź, tak kóždy kaž ſkorpion w ßwojej dźěrje ležeſche, na ſkładnoſcź łakajo,

do žwojeho žobucžlowjeka kalnyež. Žyle žiwjenje běšche kaž błoto. — Ale haleluja! pučže Božeho hněwa běchu dopjelnjene. Tón sbožnik teho žwěta tu běšche. Rańsche sera wyšche ludow sešhadžachu. Jesuš póžła žwojich japoschtołow a evangelistow hacž na kónz semje. Wón jich předowanju móž žwojeho ducha spožeži. Wón pohanam wutroby wotewri. Wón sežini s nimi hnadny žlub w žwjatej kcheženiży. Wón wobdžěła jich puležinu s prawdosežu, s měrom a radosežu. Čžaž wotrocežstwa pod satanom běšche nimo, ludy dońdžechu k žwobodnoseži pod szeptarjom krala Jesom Khrysta. Tak je žo tež našch žerbski lud Boži lud sežinił. Nasche žiwjenje wot žłobika hacž k rowej je tschesežijanške. My budžemy w Khrystušu rosšwětleni, wobhnadženi, žwjecženi, žohnowani a troschtowani. A pschezo a pschezo my widźimy, kak w nashich dujach połnosež pohanow sańdže w Afriży a Indiśkej, w Chinje a na kupach połodnischeho morja. Ale runje rosschěrjenje evangelija dyrbi junu sašlepjenemu židowskemu ludej k wužitkej pschińcž. Hdyž budža wschitke kónzy semje s powjesežu wo Khrystušowym wumoženju napjelnjene, dyrbi žo tež Israel hischcže k temu Knjesej wobrocžicž. Ssmjercž Jesušowa dyrbi jim hischcže junu žiwjenje pschinjesež. Poklecže, kotrež hischcže na nich leži, dyrbi jim žo do žoža a žohnowanja wobrocžicž. O kajka hłubokosež! Kak k njedopytanju šu Bože šudženja a k njewušlědženju jeho pučže!

Mój luby kchesežijano, tež w twojim žiwjenju je wschelake, schtož rosymicž a šebi wujašnicž njemóžesch. Potom njemorkotaj a nješwar na Boha, ale ponižuj žo pšched jeho šudženjemi a pučemi. Hdyž žo wone tebi runje spodźiwne sdadža, njepraschej žo wjele: „Czeho dla?“ ale czehń směrom a spokojny žwoju drohu dale. Skónczinje tola hischcže prajisch: Bóh je wschitko derje czinił a wschitko, wschitko prawje czinił, czesež Bohu Knjesej dajcže. Pschi dźiwnych wodženjach a šudženjach Božich tež žo druhdy pobožny podšunje, a hdyž wón tež w prósche ležo njewostanje, wón tola s czažami w pěsku wižajo wostanje. Wožebje hdyž žo pobožnemu w žiwjenju hubjenje a bjesbóžnym derje dže, potom wschak mója tež šamo mužojo, kaž Abraham a Mójsaš, David a Pětr, khabłacž. Bohaty muž je kraknje a derje žiwy a khudy Lazarus leži pšched jeho durjemi. Hiob šedži w popjeli a Pharao błyschcži žo na trónje. Herodes je czeseženy a Jan tón tschczenik w jaštwje šedži. Ale czakaj w sczérpliwosczi, nadźiji a dowěrjenju na kónz pučžow Božich. Tehdom budža tebi jako schpisiny wot wočžow padacz a twoja wěra budže žo do widźenja pschewobrocžicž a wschitke hudanczka budža wuhudane. Potom w žwětle pósnajesch, schtož běsche tebi tudy czěmne. Na wschitke praschenja smějesch wotmolwjenje. Schtož žo tebi tudy delkach wulke horjo šdasche, budže tebi potom šama radosež a kraknosež. Na hodlerskimaj kschidkomaj wěry žo twój duch k njebešam posběhnje a ty budžesch dele padnycž pšched trónom wschehomudreho a w ponižnosezi wołacž: „O kajka hłubokosež teho bohatstwa, woboje teje mudrosezje a wědomosezje Božeje! Kak k njedopytanju šu jeho šudženja a k njewušlědženju jeho pučže!“

Jašne wokno.

(Pokračowanje.)

Tři dny běchu žo mješ tym minyle; Pětr njeběšche šebi hischcže krucže na to pomyšlił, šo by tež do skutka stajił, schtož běšche šebi w nozy rospominał. Wscho žo jemu we wutrobje spjeczowasche, hdyž šebi na to pomyšli, so ma horka na hórzy do starej thěžki sastupicž, a šwakowu k šebi pschińcž dacž, to žo jemu tež njechasche, dokelž jeje blěde a wusche mjeswočo tak dźiwnje na njeho hladasche, jako chzyło jeho stradźu wobskorzowacž.

Wo dnjo sa žwojim džěłom thodźo, ko wón dale na tole wjazy njedopomni, ale wječor w spanjej komorzy, hdyž jemu jašne woknjeschko runu šmuhu do mjeswocza šwěczjesche, wunuri žo stajnje jašo tamne rosrěczowanje je starym wučerjerej knjesom w jeho duschi. Tajši czaž běšche wschón hněvny, a duž žo rosšudźi, so chže šebi hustu sawěschk do wokna powjesežnycž, sa dźenža pak spokoji žo je starymi kholowami, i kotrymiž wokno sapowjesežny. Tola hdźež je šwědomnje ras wubudžene, tam tež najhusczischi sawěschk wjazy njekryje. Na druhi dźeń, pšched wječorom, nadeńdźemy Pětra na schczežzy horje na hórku k starej thěžzy wjedźazej.

Horkach njeběchu hischcže šwěžu sašwěczili. Macž hotowasche wječež pschi wohnju a Madlenka ji pódla pomhasche. We czmiczku woni potom powjeczerichu, so bychu šebi tež na šwězy něschto salutowali. — A do huby stónczinje tež po czmje trjechischch. Potom wječor měješche macž sa dźeczi hischcže to a tamne sapytacž, a dźeczi wuknychu pacžerje a khčerlusche je spěwarskich. — Mjes tym běschtaj žo Jan a Kaschpor do duri stupikoj a spěwaschtaj i jašnym kłoßom khčerlusch: „Schtož czini Bóh, wscho dobre je!“ Tak czinjeschtaj czažto, pschetož Jan běšche pěkny spěwał, kotryž stajnje spěwasche, hdyž tež niž wótsje, dha tola na pol wótsje, abo tež jenož we wutrobje; a Kaschpork potom spěw hobu sanoscha; tež macžeri žo to spodobasche a wona měnjesche, so žo potom tež wscho lěpje poradźi.

Tutaj młodaj spěwarjej měješchtaj pěkny napohlad. Jan hladasche tak khutnje a nutrnje, jako by proły, na kotrymž stejesche, wo niczo mjenje žwjaty był, hacž thor w zyrkwi, hdźež měješche tójdu njedźelu se žwojimi towaršchemi spěwacž. Kaschpork, tołstolizaty pachołk, mužlesche šebi pschi spěwanju hižo na wječež, dokelž běšche, kaž stajnje, strašchnje hłódny. Teho dla hlada tež je žwojimaj wočomaj runu šmuhu na kżju, s kotrejž macž kroptmuku měješcha, šebi žedźiwje pomyšło: Bychmy žo nětko jenož sa blido žynyli! Kaschporowe wocži czakaschtej woprawdže na žmilnu ruku dawarja wschěch sdobnych darow.

Naschej spěwarjej pak měješchtej tež žwoje pożkuchaństwo. Najprjedy žłuschesche do njeho stara Hańža, kotraž běšche žwoje šwine durje troschku powocżiniła. Wot Marižynego pohrjeba žem měješche jašo spodobanje nad spěwanju, wožebje hdyž dźeczi spěwachu, a husto dosež žo ji sprostnjena wutroba pódla šrě a smjehczi, tak so dyrbjesche šebi žyšlu s wóczka wutrěcž. To běšche žo ji tak naczahnyło wot kłowow starého wučerja na kerchowje, tam pschi wurytym rowu. Wona dyrbjesche šebi stajnje na to myslicž, kak Marika wot tam horka s njebješkich woknow dele hlada na drjewjanu khežku a na wscho, schtož žo tam podawa. A hdyž hólzaj potom runje tak rjenje spěwaschtaj jako w zyrkwi, dha šebi Hańža pomyšli, hacž drje mała Marika to tež wušłyschi. Tež běšche šebi hižo wospjet rospominała, hacž njeby tola stónczinje jašo raš njedźelu ke mschi schła, drje by tež rad podźakowanje s khčerki wužłyschała. Běšche ji jenož ludźi dla, kotrež hižu žo bjes dwěla dźiwali, dokelž tu dotho pobyła njeběšche, a kedźbliwosež wona tola runje wubudžicž njechasche, stara Hańža. —

Druhi pożkuchař běšche wulki, žuchi mužłki, wón stejesche sa thěžnymi durjemi, hdźež běšche hižo czma. S Hańžinych powocżinjenych duri padnu pak nětokre pruhi žwětka na mužłkeho a my pósnajemy kubler Pětra Kamjeńkeho. Wón běšche zyle s czjicha sastupił psches pschińcżinjene durje a běšche šebi najprjedy wotmyšlił, so chže tu pohladacž, schto šebi czile k wječeri warja, dokelž běšche wón kaž wschitcy stupi ludźo we tym pscheběwědczeny, so czile khudźi ludźo wjele lěpje a wjele tučžnišcho žo žiwja hacž je to sa nich trěbne.

Tola spěwazeju hólzow wušłyschawschi, běšche žo jemu bórzy stało, jako tu tak stejeschtaj a žo se spěwanjom prózowaschtaj a hdyž woheń na wohnišczežu jeju młodej mjeswočze wobšwětli. Tam stejesche Jan, runje tak krucže a runje jako jeho nan, so žo dyrbjesche pożkuchozy Pětr jašnje na žwojeho bratra dopomnicž, a pschi tym bolesche jeho někak na wutrobje, wjele bóle, hacž w kurjazych wokach, hdyž žo wjedro měnjesche.

Nětko spěwaschtaj runje pschedpożlednju schtuczku takle:

Schtož czini Bóh, wscho dobre je,
Hacž runje khelich piju,
Kiž jara hórko do mnje dže
A rěže moju schiju.

Najpośledy do wutroby
Mi žłódkojcź budźe cźahnycź,
Wscha hórkojcź ſ njeje cźahnycź.

Hdyž běſchtaj tule schtucźku doſpěwakoj, dha běſche Pětrej nadojcź, a ſdaſche žo jemu, jo je ſpěw na njeho měrjeny. Wón ſakaſchlowa a ſakopny ſ nohu, — tak ſo žo Jan nahle wobrocźi, a ſa durjemi ſtejazeho je ſwojimaj wótrymaj wocźomaj hnydom ſesnawſchi ſawoła: „Macźi, macźi! proſcheſſi wuj!“

Tak narjeknychu dźěcźi bohatemu wujej po jeho ſtatoku, žebi njemyžlo a žo njedopomnjo, ſo jeho ſ tym tež jara raſnje po jeho ſlupoſcźi woſnamjenja.

Tele mjeno pak Pětr hidźeſche, a jeho we wutrobje ryjeſche, hdyž běſche je wužkyſchak.

Tamnej dwě pſchi wohniſchcźu pak tu ſtejeſchtej, ſ wopředka, jako by Božj błyſk runu žmuchu ſ wohnjom do njeju ſajěk. Tola Hana žo khětſje na prawe dopomniwſchi ſapali kuczlanu ſchpjenu a poždźěcźi ſ njej won do thěje. Tu ſarjekny něchtó njeſaźnje „Dobry wjeczor!“ To klinczeſche nimale tak, jako by něchtó cźežke wrota, kotrež žo ſa dokho wocźinjake a tež namaſake njeſžu, wotewrik.

Stara Hańža běſche mjes tym tež ſwoje ſtwine durje ſchěroko wotewrika, ſo by wſcha wcźipna pohladała, ſchto žo tu wonka podawa.

Hana běſche žo Pětrej bliźika, a ſtwine durje wotewriwſchi běſche jeho proſžyka, ſo by pola nich ſaſtupik. Sso kombźo, cźapku na hkowje, běſche wón ſtónczńje ſaſtupik, a mjes tym, ſo Hana lampu ſaſwěcźi, běſche žo wón raſnje na ſtok ſynyk.

Dźěcźi wobſtupichu jeho wcźipni a hladachu na tehole muža. Lampu ſaſwěcźiwſchi a žo wobrocźiwſchi poda Hana ſwakej ruku a powita jeho k nim.

Na to naſta někajka poduſchaza cźiſchima. Tu pak Kaſchpork bórhy ſtónczi, macź ſa ſuknju ſaſkobawſchi a žo ju wopraſchawſchi, hacź dha dźenſa njewjecźerja, jo je tak hłódny.

(Pokracźowanje.)

Sswjata Trojiza.

4. Mójſ. 6, 24—26.

Bóh Wótz naš ſ hnadu požohnuj
A budź nam mikoſcźiwy,
Nam naſche duſche wobarnuj
Tak dokho hacź žmy žiwi.

Bóh žyn naš roſsžwětl ſ wobliczom,
A budź nam žmilny, hnadny,
Kiž naš ſe žwojim cźerpjenjom
Sſy wumohł ſ hrěſchnej jamy.

Bóh žwjaty ducho troſchtarjo,
Nam wužwjecź naſche duſche,
K nam poſběhń žwoje wobliczo
A daj nam twój měr rucźe.

Budź khwalba žwjatej Trojizy
Bóh wótſje, žyno, ducho,
My wěcźnje tebje cźeſcźimy
K nam nakhil žwoje wucho!

Duž poniźnje cźe proſžymy,
Nam wužkyſch naſche proſtwy,
Ze k tebi horje nožymy
Ty žy tón wſchehomózny.

Kaž hyko je wot ſpocźatka
Kiž žy Bóh wot wěcźnoſcźe,
Njech też něk je hacź do kónza,
A budźeſch do wěcźnoſcźe.

Ernſt Helaž.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Hkowna konferenza žerbſkich duchownych mějeſche ſaňdźenu žrjedu žwoje ſhadźowanje w Budyſchinje. W tych dnjach běſche žo runje 30 lět minyko, ſo žo naſch njeſapomnity farař D. Imiſch ſa pſchedžydu naſcheje konferenzy wuſwoli. Duž naš naſche myžle w dźakknym wopomnjenju na njeho wróczo wjedźechu. Wažne rospominanja a wuradźenja mějachmy pod wodźenjom naſcheho lubeho pſchedžydy knjeſa fararja Jakuba ſ Njeſžwacźidła. Hdyž běſche wón naſchu ſhromadźijnu ſ nutrnej modlitwu wotewrił, wón ſ wutrobnymi hkowami k lubym ſaſtojuſkim bratram rěcźeſche, žebi ſa heſko žwojeho ſkutkowanja wuſwolo „ja hkužu wo luboſcź.“ Hdyž běſche žo na poždźlednjej konferenzy wobſamkło, ſo ſmějetaj žo lětſa tak derje žwjedźeń ſa ſwonkowne kaž też ſa ſnutſkowne miżionſtwo, žo woſjewi, ſo budźe žwjedźeń ſwonkowneho miżionſtwa 26. junija w Kotezach, na kotrymž budźetaj knjeſ tajny radźicźel Keller němſki a knjeſ farař Ráda Budyſki žerbſki prědowacź; žwjedźeń ſa ſnutſkowne miżionſtwo budźe žo hakle w ſeptembrje w Maleſchezach wotbywacź, ſa kotrýž je knjeſ farař Mrósak-Hrodźiſchcźanſki žerbſke a knjeſ kapłan Sarjeńk-Budyſki němſke prědowanje pſchedewſak. Hdyž je žo w poždźlednim cźiſle „Sserb. Nowinow“ piſało, ſo je jedyn žerbſki duchowny pjecza žerbſkim pacźeriſkim dźěcźom wobaral žerbſki wukhycź, móže žo k ſměrowanju wſchitkich žwěrnych žerbſkich woždadnych woſjewicźi, jo žo w naſchej ſhromadźijnje na žwěrko pſchinjeſy, ſo žu tamne powjeſcźe wo wobaranju žerbſkeho roſwucźenja žerbſkim pacźeriſkim dźěcźom pſches žerbſkeho duchowneho hoła njewěrnoſcź. Knjeſ primarius Kozor w Lubiju je knihu ſpiſał, w kotrejž žo wón pſchecźiwo naſchemu zyrkwinſkemu ſarjadowanju we Luźizy wupraji a žebi žada, ſo njeměła wjazy wokrjeźne hejtmanſtwo dale koſiſtorialna wyſchnoſcź bycź, ale ſo dyrbjało žo też pola naš ſuperintendentury ſakozicź. Lubijſka konferenza běſche wobſamkła pſches reſolucyju ſa tele nahlady pſched wyſchnoſcźu wupraji a naſchu žerbſku konferenzu proſcheſche, ſo by też pſchihłoſowała. Naſcha žerbſka konferenza pak je ſo hižo w prjedawſchej ſhromadźijnje pſchecźiwo Kozorowym nahladam wupraiła a w pijmje wot knjeſa pſchedžydy ſeſtajenym wyſchnoſcźi ſjewiło, ſo žwěrnje ſtejo k naſchej nětcźiſchej zyrkwinſkej wyſchnoſcźi wo idźerźenje naſcheho lužiſkeho zyrkwinſkeho porjada proſžy, pod kotrymž Bohu dźakowano dobre zyrkwinſke žiwjenje w naſchich žerbſkich woždadach kcźeje. Wulku rudobu nam powjeſcź ſbudźi, ſo je knjeſ farař Waltar-Wóžlincźanſki Bohu žel nuſowany, redaktorſtwo „Miżionſkeho Póžła“ ſkozicź. Knjeſ kapłan Domaſchka-Ketliczanſki kiž běſche hacź dotal ſe žoburedaktorom, redaktorſtwo „Póžła“ na žo wſa a nadźijomuje knjeſ farař Kſchižan, kotrý w konferenzy bycź njemóžeſche, žoburedaktorſtwo pſchiwoſnje. Wulku radoſcź ſbudźi woſjewjenje knjeſa pſchedžydy, ſo ſmeja wopomnjenſke kopjena na knjeſa fararja Imiſcha rjany wunoſchk ſa naſche lutherſke knihowne towaříſtwo. Dokelž je žerbſka hkowna konferenza woſpjet ſa ſakoženje Khwacźanſkeje woždady wuſtupiło, je wobžarowacź, ſo Khwacźanſzy Sserbja w poždźlednim cźaſu ani nam powjeſcź dali njeſžu, kak jich naležnoſcź ſteji. Wſcheje wězy pak žo konferenza jenohłóſnje ſa to wupraji, ſo njeſmělej žo nowa Khwacźanſka a Lupjanſka woždada ſjednocźicź, ale ſo ma nowa Khwacźanſka woždada ſamoſtatna bycź. Shromadny wobjed ſjednocźi žerbſkich duchownych w bratrowſkim ſjednocźenju, pſchi totrymž žo hiſchcźe wutrobne hkowa luboſcźe poręcźachu.

Popołdnju mějeſche žo hkowna ſhromadźijna „Towaříſtwa k pomozy ſtudowazych Sserbow“. S rosprawy hkyſchachmy, kak je towaříſtwo ſaſo w ſaňdźenym lěcźe ſe žohnowanjom ſkutkowało a mnohich žerbſkich ſtudowazych podpjerało. Knjeſ pſchedžyda farař Ráda žo ſaſo a ſa pokładnika žo knjeſ pſchekupz Schwiebus na ſwonkownej lawiſkej haźy ſ nowa wuſwoli. Do wubjerka na měſtno knjeſa fararja Imiſcha žo knjeſ farař Jakub wuſwoli a dotalny wubjerkownik knjeſ redaktor Ssmoleř woſtanje dale we wubjerku. Bohu žel dyrbjeſche ſo na to ſkorźicź, ſo wjele tajſich, kotſiž žu w žwojim cźaſu podpjeru doſtali a žu žo něſto do Němzow podali, žo ani njehibaja, ſo bychu žwoje podpjeru towaříſtwu wróczili. So by towaříſtwo w pſchichodźe pſchecźiwo nim juriſtiſzy wuſtupicź mohło, maja wot něſka wſchitzy, kiž podpjeru doſtanu, wopraudźity dołžny liſt podpiſacź. Kaž hižo w poždźlednim cźiſle lubym cźitarjam ſjewichmy, žo też ſaſo ſ nowa wobkrucźi, ſo ma kóždy žerbſki duchowny ſaſtupjeriſtwo towaříſtwa „k pomozy ſtudowazych Sserbow“, a dary tych, kotſiž chžedźa žobuſtawy bycź, pſchijima. Duž my lubych Sserbow ſ nowa proſžymy, ſo bychu do naſcheho towaříſtwa ſaſtupili, hdyž je jim to tak połóžene, ſo trjebaja to jeniczy žwojemu knjeſej duchownemu woſjewicź.

— Dokelž je Grichiſka 1. dźěl wójnſkeho ſarunanja Turkowſkej wupłacźiła, Turkowſzy wojazy ſ Theſaliſkeje, kotruž mějachu hacź dotal wobſadźenu, wróczo cźahnu a grichiſzy wojazy ſaſo do teje pro-

vinzy saczahnu, kotruž běchu Grichojo we wójnje zhubili, kotraž pak bu jim psches hnadu druhich statow sažo dobyta. Nadźijomnje s teje wójny dobru wučbu jim dostatu też wopomnja, so njebychu žo sažo zhroblili tak lóhkomyslnje žo do wójny wažicź.

Jesuž jako pschiklad sa snutskowne mižionstwo.

(Pokračzowanje.)

Kaž wón, tak dyrbimy też my wuńcź a wuhladacź wulki lud. Kak nusnje je, so my po jeho pschikładźe ćinimy, hdyž chcemy woprawdźe pramje dźěłacź sa snutskowne mižionstwo! Abo njeźłyschimy my, hdyž my na wschelakore duchowne a cźěłne hubjenstwo w naschim ludu pokasujemy a k wuhłowanskemu dźěłu namołkwjamy, hłoźy, kiž praja: Hdźe dha je wulka nusa? Wy psche jara cźornje barbicźe! Tak sće tola njeje! To žu hłoźy lěnjosćźe, kiž njechcha molena być, kiž žo woporow boji. Wy, kiž wy hischćeje tak powjedacźe, won s waschich khowankow, won na hoźy něštow a wžow, nuts do komorkow pod tšěchu a do wobydlenjow w pinzach, nuts do khorownjow — ach, kajši to wulki lud, kiž pomozy, wascheje pomozy potrjeba a je stysknjwym hłosom wo pomoz woła. Wuńcź a wuhladacź. Haj, tole „wuhladanje" žo sabycź njeźmje. Tyžazy drje budźa hižo psches powokanje źwojeho žiwjenja s wulkich mjesow źwojeho žiwjenja won cźěrjeni, woni dyrbja nuts do źołmjazeho cźłowěskeho žiwjenja. A tam žo hubjenstwo a nusa, też duchowne hubjenstwo a nusa pokasujetej. Prajicź mohło žo, so naš nusa sa ruku dźerži. A tola tamni ludźo po prawym ničźo wo tym njewidźa. S dźěła je to mjehka cźućźliwosćź, kotraž hnydom, hdyž něschto srudne wuhlada, žo wotwobročźi: „O, to ja widźicź njemóžu, kelko hubjenstwa ja sujesćź njemóžu. S dźěła je źła swučźenosćź: dokelž cźłowjek wschudźom nusu widźi, je žo tak na nju swnćźit, so ju s źyła wjazy njepytnje. To njeje dobry bok cźłowěskeho waschuja, so žo na wscho swućźi. S dźěła je źamolubosćź, kiž wocźi samknje, so by žo potom s tym směrowacź mohła: Ja njeźźym ničźo widźała. Haj, Bohu skorźny, tyžazy, kiž Khrystuźowe mjeno maja, wuńdu, ale s widźazymaj wocźomaj njewidźa, se źłyschazymaj wuschomaj njeźłyscha.

Duž tón mischtr psched naš stupi a praji: „Wy, moji wučźomniźy, wuńdźćźe, wotewćźe wocźi a wohladajćźe wulki lud, wocźiućźe wuschi a źłyschćźe jeho sdychowanje. Hladajćźe wótrje a hluboko: niž jenož na swonkowne hubjenstwo, ale też na wschitku snutskownu nusu. Poźłuchajćźe pramje a wótrje: niž jenož na pomoz wokanje hubow, ale też na sdychowanja njeźźmjertnych duschow, na wokanje s hłubokosćźe wobcźeźenych źwědomnjow. Haj my dyrbimy, hdyž chcemy sa snutskowne mižionstwo dźěłacź, wuńcź a wuhladacź wulki lud.

To wobźwědćźuje nam mróćźałka źwědkow, kiž žu w tym sćutku teho Knjesa stali. Woni žu to cźinili po pschikładźe teho Knjesa. Wótz Oberlin, kotryž wuńdźe s huschich mjesow źwojeho powokanja a dźěćźi hromadźesche, kotrež bychu w błócźe a hłuposćźi a hrěchach sawutlike. Jan Falk, kotryž wustupi na drohi a wuhlada wokoło błudźazych źyrotow, kotrychž starschi běchu w hubjenstwje wójnje semrjeli, sawutlili. Sarah Martinez, kotraž wuńdźe se źwojeho ju njespokojazeho dźěła źwojeje młodosćźe nuts do schulow, khorownjow, jastwow, a tu wulku nusu wuhlada. Hana Macphersonez, kotraž wuńdźe se wschěduneho žonjazeho žiwjenja na drohi a torhoschćźa wulkeho města a tam wuhlada młodosćź wotrosćź bjes Boha a teho sbóźnika, so sa jastwa srawjesche. Hendrich Wichern, kotryž wuńdźe se wschědnych mjesow kandidatkeho žiwjenja a wuhlada žakostnu nusu wulkeho luda. Haj, tamni 500 pschećeljo źyrkwje, kotsiž žo w lěcźe 1848 woźrjedź strójelow tamneho sběžkańskeho lěta we Wittenbergu a źebi ruku sawdachu, so chcedźa hromadźe dokonjećź sćutk snutskowneho mižionstwa, woni běchu wuschli a wuhladali źwój wobhi, sawjedźeny lud a jeho wulku nusu. A hdyž ju wuhladachu, rosćźesche w jich wot teho Knjeja sapćihmnjenych duschach nutrna źmilnosćź, sa nich rěkasche: jim běsche žel teho luda. Tak je jich tón Knjes wučźił, tak chźe tón Knjes też naš nawučźićź.

Khrystuž sa naš.

Pobožny prědał Boos, kotryž móžesche tak derje wo prawdosćźi s wěry prědowacź, běsche w prjedawjschim cźaźu srudny a struchły w źwojej myšli. Junkróćź wón khoru wopyta, a dokelž pytny, so běsche to pobožna a ponižna duscha, praji wón k njej: „Wy móžećźe sbóźnje a směrom wumrjećź!" Wona bo praschesche: „Kak to?" Boos wotmolwi: „Dokelž dźě sćźe pobožnje žiwa była." Duž pak jemu ta khora wotmolwi: „Wy sćźe mi prawy duchowny a rjany troschtak. Hdźe dyrbjała ja pschińćź? Kak bych psched źudom Božim wobstacź mohła, hdyž mamy žamo wotmolwjenje dawacź wo kóždym njewužitnym źłowje? Nć, na Jesuža, mojeho wumožnika, móžu ja strochtnje wumrjećź. Tele źłowa jemu wutrobu pohnuchu. Wot teho cźaźa prědowasche wón: „Khrystuž sa naš!"

Cźaźnikowe cźećźidło.

Jako žo jedyn dźeń pola pobožneho Flatticha něchtó wobcźećźowasche, so žo jemu pischezo nowy kschiź a nowe cźećźpjenje napołožitej, Flattich praji: „Wopomń, cźłowjek je kaž cźaźnik. Hdyž dyrbi cźaźnik hicź, dyrbi žo cźećźidło napowźnućź. Tak też njecha hustło cźłowěske duchowne žiwjenje prawje do khoda pschińćź, hdyž žo na koleźo žiwjenja prawe cźećźidło cźećźpjenja njepschipowźnje."

Něschto k rospominanju.

Běh njeda źebi źwój cźaźnik wot cźłowjekow stajećź, ale wón prawje dźe.

* * *

Hodźinka druhdy pschinjeźe, schtož lěta njepschinjeźu.

* * *

Hdźeź je cźłowěska ruka kuscha, je Boža ruka hischćeźe dokha doscź.

* * *

Lóźko je na Khrystuźa poźłuchacź a jeho evangelij khwalicź, ale jenož schtóź hacź do konza wutraje, budźe sbóźny, a to je źamo wěz tych wowzow, kotreź niž na zusy hłóź, ale na hłóź dobreho pastyrja poźłuchaja a stajnje w źwěrnosćźi sa nim khodźa.

(Ambrosius.)

* * *

Jenož we wodźe nawuknjesch płuwacź, jenož bitwischećźo cźini wuspytanych wojakow, rataćźstwo sa studowanskim blidźe njenawuknjesch: tak dyrbimy też my w źłužbje Khrystuźowej skutkowacź, hdyž chcemy jeho prawi wučźomniźy być.

* * *

My źmy źiwi, hdyž wumrjemy; my wumrjemy, hdyž sapočźnjemy źiwi być.

* * *

Podarmo je žo polo wobdźěłało, hdyž źłóućźło cźopłotu a źwětło njedźerźi.

* * *

Prawa mudrosćź je w Boźy, pschińdźe wot Boha, wjedźe k Bohu a wotpočźuje w Boźy.

* * *

Sswět praji: meja w cźłowěskim žiwjenju junkróćź sakćźe a potom nihdy wjazy; kschesćźijan praji we wěrje: Kschesćźijana meja kćźeje junu a potom pschezo sažo. (Frommel.)

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske źyroty:

S Michalskeje wožady psches duchowneho Sarjeńka

Mićźrichowa s Dobrusche	1 =	— =
G. s Budyschina	2 =	— =
Hromadźe:	3 hr.	— np.

W mjenje wbohich źyrotow wutrobny dźak praji

J. Gółcź, farař.

Lubi Sserbja! Budźćźe Sserbja! Sserbsći dom w Budyschinje žo twari, a to sa Waš! Duž składujćźe sa njón po Waschim samoženju hnydom, burja a měschćźenjo, wučźeni a njewučźeni, stari a młodźi, mužiźy a źónsle, a sběrajćźe sa njón pschi jubilejach, pschi kwažach a schćźijnach, pschi źwjedźenjach a składźowankach; składujćźe a sběrajćźe! A Wy, kiž wotkasanja ćźinićźe, wotkasajćźe na prěnim městnje sa Wasch „Sserbski dom" w Budyschinje! Budźćźe źwěrni, woprawdźićźi Sserbja!

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyschinku. Cźiśćź a nakład Ssmolerjez knihićźiśćźećźnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 24. 12. junija.

Lětnik 8. 1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

1. njedźela po ßwjatej Trojizy.
1. Jan. 4, 19—21.

„Lubujmy jeho, dokelž wón naß prjedy je lubował. Hdyž ſchtó rjeknje: Ja lubuju Boha, a hidźi ßwojeho bratra, tón je łhaŕ. Pſchetož ſchtóž ßwojeho bratra njelubuje, kotrehož wón widźi, kak móže tón Boha lubowacź, kotrehož wón njewidźi? A tu pſchikaſnju mamy my wot njeho, ſo tón, kiž Boha lubuje, tež ßwojeho batra lubowacź dyrbi."

„Lubujmy Boha, teho Wótza, dokelž wón naß prjedy je lubował!" Ty wěſch, ſo je tón Knjes, twój Bóh, cźe hižo lubował, prjedy dyžli ty běſche. Ty dyrbiſch ſ Hiobom ßo wuſnacź: „Twojej ruzy ſtej mje pſchihotowałej, a ſcźiniłej wſchitko, ſchtož koło wokoło ßym: Ty ßy mje kožu a mjaßo woblekł; ſ koſcźemi a ſe žiłami ßy mje hromadu ſpletł. Žiwjenje a dobrotu ßy ty mi dał, a twoje kedźbowanje je ſdźeržało mój wodych." Wón je cźe ſtworił, cźi cźěło a njeßmjertnu duſchu dał, lubowazymaj ſtarſchimaj cźe na wutrobu położił, cźe ſe wſchej potrjebnoſcźu a žiwnoſcźu cźěła a žiwjenja hacž dotal bohacźe a wſchědnje wobſtarał, pſchecźiwo wſchej ſtrachoſcźi ſakhował a pſched wſchitkim ſłym hnadnje wobarnował: wón dawa cźi jědź a picźe a draſtu, podpjera a noßy cźe a nochze nihdy cźe wopuſchcźicź ani cźe ſkomdźicź.

Wón je cźe lubował wot wěcžnoſcźe: We ßwojej wěcžnej hnadnej radźe je wón wobſamknył, cźi ſbože, žiwjenje a ſbóžnoſcź dacź. So by ty we ßwojej hrěſchnej hubjenoſcźi kónz njewſał, je wón tež ßwoje najlubſche na tebje wažił: Abo njeje wón ßwojeho jeniczkeho narodźeneho ßyna kaž ſa zyły ßwět, tak tež ſa tebje do ßwěta, haj do ßmjercźe dał, ſo by ty pſches njeho wěcžne ſbóžne žiwjenje doſtał? We twojej kſchcźenizy wſa wón tebje na ßwoju luboſcźe połnu wutrobu, prajizy: „Ja ßym cźe ſ wěcžnej luboſcźu lubował, teho dla ßym cźe ſ lutej dobrotu k ßebi cźahnył — ty ßy moje dźěcźo, na kotrymž ja dobre ſpodobanje mam." Wot teho cźaßa ßem noßy wón cźe we twojich hrěchach a ßłaboſcźach, njedźiwajo na twoju njedźakownoſcź, ſ hnujazej wótzowſkej ſcźeŕpliwoſcźu wodawa cźi pſchezo ſ nowa a dźěła dźeń wote dnja na twojim duchownym a wěcžnym ſbožu; pſchetož pſches ßwojeho ßwjateho ducha cźe wón rosßwětluje, wußwjecźuje a we prawej wěrje ſdźerži. To chze wón njeſprózniwje dale cžinicź, ſo by ty mohł junu ſańcź do jeho ſbóžneho raja a jeho luboſcź wohladacź a woptacź a wužiwacź do wěcžnoſcźe. — S cžim chzeſch ty ſapłacźicź temu Knjeſej wſchitku tajku dobrotu, kotruž wón tebi cžinił je a cžini a cžinicź chze ſ luteje wótzowſkeje dobroty a ßmilnoſcźe bje wſchitkeje twojeje ſaßłužby a doſtojnoſcźe jeniczzy k twojemu ſbožu? Ty njemóžeſch jemu niczo dacź, ſchtož by twoje było a ßo jemu ſpodobało, hacž jeno twoju wutrobu, twoju luboſcź. Duž lubuj jeho ſ zyłej ßwojej wutrobu, ſ zyłej ßwojej duſchu, ſ zyłej ßwojej myßlu a ſe wſchitkej ßwojej mozu! To je jeho wola; to budź twój dźak!

Schtóž pak Boha lubuje, kotryž je luboſcź, tón dyrbi tež jeho ßyna Khryſtußa lubowacź, kotryž je cžłowjek na-

rodżeny, w cżěle sjewjena luboscź Boża. Niczo druhe, hacź jeho pśches měru jara wulka njewopschijomna luboscź k nam hubjenym hrěschnym cźlowjekam je jeho pschemohła, tu wěcźnu móa a kraźnoscź a sbóžnoscź tych njebjesow wopuschcźicź a žo do khudoby a hubjenstwa, do nusy a žmjercźe dale podacź, so bychmy my shubjeni a satamani cźlowjekojo pśches njeho wumoženi a sbóžni byli. „Na tym žmy my póznali tu luboscź, so wón žwoje žiwjenje sa naš je wostajił"; „wjetschu luboscź tola nichtó njemóže měcź, dyžli tu, hdyž wón žwoje žiwjenje sa žwojich pschecźelow, haj sa žwojich njepschecźelow wostaji." Połni dźiwanja na tajkej njewuprajomnej wulkoscźi jeho luboscźe dyrbimy s wutrobnym modlenjom žo wusnacź:

Cźe njeje niczo hnało do teho hubjenstwa;
Wscho bohatstwo bě mało, to luboscź dokonja.
Hdyž zyły žiwět bě panył do wulkej žałoscźe,
Ssy ty jón s njej' wucźahnył, o schtó to wurěcźi!

Kohož tajka luboscź njehnuje, njepschemóže, k nahorzyschej sažoluboscźi njesahori, teho wutroba je tiwjerdscha, dyžli kamjeń, a symnischa, dyžli lód.

Duž lubujmy my jeho, dokelž wón naš prjedy je lubował, lubował hacź do žmjercźe na kschižu, a dokelž wón nětko žedźo k prawizy teho Wótza naš hischcźe lubuje a sastupuje a žohnuje kóždy cźaž.

Lubowany pak chze wón bycź we naschich bratrach a žotrach. Teho dla praji a kaže wón: „Na tym budźe, na tym dyrbi kóždy póznacź, so wy moji póžli scźe, hdyž luboscź mjes žobu macźe." To by khuda, njesbožowna wutroba była, kotraž by drje luboscź wužiwała, ale sažolubowacź njemohła a nochzyła. Je-li nascha luboscź prawa, je wona kaž studźeń, kotraž žwoje wokschewjenje dźeń wote dnja wuliwa. Tajka luboscź cźěri naš, so my žaueho wjetscheho, žaneho wutrobnischeho wjeźela wjazy njesnajemy, hacź to, jemu naschu dźakownoscź, naschu luboscź s tym wopokasacź, so jeho stawam, naschim bratram a žotram cźinimy, kaž wón nam je cźinił. Tehdy potom je nasche najsbóžnische sadźěło, jemu, kiž žo sa naš je woprował, we khudych, khorych, hłódnych, lacźnych, nahich, zusych, jatych, žałoscźažych w luboscźi kłužicź. Prawej luboscźi to cźejko njeje: tež to najlubsche a najdróžsche, schtož wona wobžedźi, žamu žwoju wutrobu, haj žame žwoje žiwjenje da wona s wjeźełoscźu sa tych, kotrychž lubuje, kaž to na Jesužowej luboscźi widźimy. A we tym wona žwoje spokojenje a wutrobnu radoscź namaka. Dawanje je jej wjele sbóžnische, dyžli bracze. O kak wjele wjeźełych, sbožownych, sbóžnych hodźinow a drjow móžemy my žebi tola pschihotowacź, hdyž teho blížscheho sprawnje a wutrobnje, niž jeno se žłowami a jasykom, ale se skutkom a we prawdźe lubujemy! Chzesch-li sbožownje žiwy bycź a junu wjeźele a sbóžnje žwojej wocźi k žmjertnemu spanju saúdźelicź, potom daj žo pśches Božu a Khrystušowu luboscź sahoricź k wopokasowanju luboscźe pschecźiwo bratram. „Dźěl žobu tym hłódnym žwój khlěb a wjedź sahnatych do žwojeje khěže; hdyž ty naheho widźisch, wodźewaj jeho, a njewotcźehń žo wot žwojeho cźěła. Schtóž to pak njecźini, ale samknje žwoju wutrobu pśched žwojim potrjebnym bratrom, tón žo Bože dla njekhwal s luboscźu k Bohu"; „pschetož schtóž žwojeho bratra njelubuje, kotrehož wón widźi, kak móže tón Boha lubowacź, kotrehož wón njewidźi?" „Tu pschikasinju mamy my wot njeho, so tón, kiž Boha lubuje, tež žwojeho bratra lubowacź dyrbi." Schtóž po tym cźini, schtóž teho blížscheho lubuje se skutkom a we prawdźe, schtóž žo njemóže teho wostajicź, so njeby se wschěm tym žwojim dawał, pomhał, kłužił, hdyž jeno wě a samoże, temu chze tón sbóžnik to tak wužoko pschirachnowacź, jako by žo jemu žamemu stało. Pschetož wón praji a budźe tež na židnym dnju prajicź: „Schtóž wy cźinili scźe jenemu mjes tymi mojimi najmjeńschimi bratrami, to scźe wy mi cźinili."

Hamjeń.

Jaźne wokno.

(Pokračowanje.)

„Proschěriśki wuj" nětkat kakaschlowa, potom sarěcźa, cźeho dla je pschijschoł, so chze najstarscheho hólza na lěto k žebi wjacź, pschi tym s loscźatym porstom na Jana pokasawschi. W lěcźe mohł jeho trjebacź, a jeli so je pěkny, chze jeho tež wob synu khowacź a jeho do schule kłacź. S tamnymaj dźěcźoma budźe žo Hana potom bjes dwěla žama bjes starosćźow ležiwicź, a ja nětkaju mśdu ja Jana chze žo wón tež postaracź.

Hana s ruku schórzuch skakowajo njewjedźijche, schto ma na to wotmolwicź a duž mjeleśesche. Jan pak běśche žo sacźekwjenił a běśche žo k macźeri lischcźił, jako chył ji pomhacź a pomoz pschi njej pytacź.

Pětr hladasche, wotmolwjenje wočakujo, se smorschcźenym cźokom a cźmornym pohladanjom na wobeju.

„Nó", — sarjekny wón stónćnje — „kak dha nětko mamy? — njeje-li wam žnano tak prawje, potom moje dla: ja jich schwórtakow na dosćź dostanu!" — To prajiwschi chzysche wón postanycź.

„Ně wschak, ně!" sarjekny Hana, — „jenož niczo sa sto, lubschi žwako, mènjach jenož, — jeno so tej s nim póndźe! a so je wam Jan tež prawy? — a potom!" — wona žo kondźěsche, dale rěcźeć.

„Nó — a potom?" woprascha žo Pětr, „schto dha hischcźe dale, jeli so je spodobne? — měnisch trasch, so žo hólz žyty naješćź njesměje? abo schto je hewak?"

„Ně wschak! to wschak sawěicźe njeměnju! wón njeje dotucźnych schklow swucźeny, a pśche wjele nasche blido ženje njekryje. Ale wón dyrbi kóždźicźku njedźelu do kemschow, wón je zyrkwinski spěwać, a potom je swucźeny, so žo sa blidom pacźerje wuspěwaju."

Hrosne žmjercźe salecźi pśches Pětrowe cźmowe mjeswocźo a stónćnje žo s hłožom sažmja a sarjekny, so móže Jan žo jeho dla modlicź a so móže pacźerje spěwacź, kelkož chze; hdyž pak wón žam kłužu na blido pokoji, dha dyrbi jeho cźeledź tež žyta bycź, a so mohł ke mschi hicź, dha drje žo tež tale hodźina naderźe.

Tehdy kłoji žo jemu zuja ruka na ramjo a stara Hanža, kotraž běśche njepyhtnjena do jitwy sastupiła, pohlada jemu khutnje do mjeswocźa a sarěcźa pomału: „Haj wschał, haj! Pětrje Kamjeńśki! schtóž žlubjsch, to maješ tež dźerżeć! Ty drje žo dopomnisch, s dźerżenjom njeje stajnje tak kaž mało bycź."

Pětrej žo Hanžine pomajkanje na ramjenju a jeje žłowa po sdacźu jara mało spodobachu. Wón běśche se stółza postocźił a běśche krocźel na sad stupił. Potom woprascha žo žwoju žwakowu, na Hanžu ani wjazy njepohladawschi, hacź chze Jana k njemu dacź abo hacź njecha! A hdyž běśche wona na poł wunusowana s hłowu pschipósnawajo pokwonyła, běśche wón thěs wuschoł.

Stara Hanža dźěśche sa nim, a we wotewrjenych durjach pośěhny wona jemu hrožo žwój lij sa nim. Potom dóndźe do žwojej swicźki, samkny durje a spominasche hischcźe dokho na minjene cźaży.

W Haninej stwicźący pak žynychu žo nětkole sa blido, na kotrymž wulka schkla stejesche. Dźěcźi běchu hižo na prjedawschi wopyt sabyle, a wožeboje Kaschpork da žo do wjecźerje. Tola macź położi žiżu bórsy na blido. Tež Janej njechsche wjecźer tak kłodźicź, kaž hewak; běśche jemu, kaž by jemu něschto w schiji tijazy wostało.

Jan běśche pěkny a sa žwoju starobu jara rosumny hólz. Wón derje znajesche, kajke cźucźa mjes wujom Pětrom a žwojej macźerju knježachu, a tele rośrěcźowanje se žwojej macźerju wón derje rosumjesche. Tež to běśche derje wobkedźbował, so žo macź wujowemu požadanju s cźicha njecźuje a so běśche wuj Pětr s jara mało pschecźelnym synkom poręcźał. Wón pschi žebi se žohchowanjom spomina: „Hórko drje je, tola tak dyrbi žo měcź!"

Dźenźa běšče runje pokny měžačźk a rjenje źwěćźešče do wožy. Po wječeri běšče źo Jan źkradźu na źhwilku na źěźny proh stupik. Jemu běšče mjehko a źrudno na wutrobje, spominajo na to, so dyrbi nětko bórsy do źuseho domu a do źkužby sa pjenjeźy, a so njebudźe nětko wjazy wschědnje mać a bratrika a źotriczku wohladać móz. Wón wutrě źebi ś ruku źylyczku ś wočźow, so njeby ju mać wohladała. Jan snaješče, so ma tak hižo nadoźej picheczećpicź, a wón źo też ś cźicha sawjeźeli, so budźe móz nasymu maćeri saźkuženu mśdu domoj pschinjesć. Jeno so njeby to proscheźśki wuj byl, kotryž slajnje tak pothmurjeny hladaśče, kotryž njebě hišcheźe źenje ś pschećelnym wobliczom na dźěćśi pohladał a wjeźekym źłowom ś nimi poręčał! a kotryž też na patorźizu wjeczor, hdyž Jan a Madlenka po Božodźěćźowy kołaćk pschindźeschtaj, źaneho druheho źłowa sa njeju njemějeśče, źhiba so jimaj rjekny, so jón tola khróble njeśmědźa na jedyn dźeń śjećś, so dyrbja khróble wopomnicź, kelko tajkile kołaćk tola płaćśi.

Tak źebi myźlo, stejeśče tu hólz, a měźačźk wobźwěćli śe źwojimi jaźnymi pruhami cźicho nógnu krajinu, delka běšče cźicha wjeź śe źwojimi statokami a śe źwojej źyrkwju a ś wuźokej źyrkwinśkej wěźu. Dźewjećź cźepjeśče a źwónk saźwoni k nógnemu měrej. Jaźnje klinczachu źwonowe źwuk po cźiśchinje a Jan śtuknywśchi źwojej ruźy, kaź běšče to źwuczeny, wuśpěwa źwój cźichi „Wótcźe nasch."

Na dobo stejeśče mać pódla njeho a pokoźi jemu ruku na ramjo. Wona běšče śe źwojim wokom maćeźněje lubośće bórsy późnaka, schto hólźowu wutrobu tyśchi.

„Janko", sarěcźa wona, „hdyź budźeśch ty tam deleka a my źami tu horka, dha źkyśchimy tola wschitźy te źame śwony źwonicź, a wschědnje wjecźor móźeśch na nasche jaźne wotnjeśćko pohladać. Hdyź źwónk źwjatok saźwoni, dha derje wěm, so ty źwój cźichi „Wótcźe nasch" wuśpěwaśch, a hdyź ty nasche jaźne wokno wuhladaśch, dha źo dopomń, so też my próśtwu sa tebje Bohu wuśpěwamy! Wścho druhe njebudźe nam śe źanej nuśu! Wschako źo njebjeśki Wótź sa wschitke źwoje dźěćśi stara!"

Tehdy pohlada Jank śe źwojimaj źwěrnymaj dźěćźazymaj wočźomaj k źwojej maćeri, a wona wuhlada, kak měźačźkowe pruhi je wobźwěćlichu. „Haj", sarjekny wón, „wścho druhe naź njetyśchi!" To prajiwśchi, wsa wón źwoju mać śa ruku a dóńdźe ś njej nuts do jśtwy. Tu źedźeśchtej tamnej dźěćśi sa knihami, Madlenka sa pacźeśśkimi knihami a Kaśchpork sa prěnjej cźitanźy.

Stara Haňźa źedźeśče mjes tym lěborka w źwojej świćźźy a bědźeśče źo ś cźećźkimi myźlemi. Pětr Kamjeńśki běšče jeje śu krej rośhorić, a ś teho wutkadźachu hrośne myźle hidźenja a śawićźe a śwady. Wśchako běšče ju Pětr ś jeje statoka wuhnał, hdyź běšče ji mandźelśki wumrjeł. Śśnadny pjenjes, kotryź běšče jemu dołźna, njeběšče sa njeho ani rěćźow hódny, też běšče wón njebośćicźkemu na źmjertnym kożu źlubił, so njebudźe wudowu pjenjes dla krjudowacź. Potom pak běšče tola na to honił, so ji wscho pschedachu, so by jenoź wón k źwojim pjenjesam pschiśchoł.

Běšče to źyle pěkny statok byl ś łucźku, so móźachu krumwicźku měćź a źebi pódla też źwinko na fermuschu wukormicź. To jemu stara Haňźa śabyćź njemóźeśče. Nětko dyrbjeśče źo śe źwojimi starymi, kiprymi śtawami po pućźu do měśta bědźicź, a kak derje by źo hewak měćź móhła.

Wjećźorne śwony dobudźichu źo też do Haňźineje komory, ale niź do Haňźineje wutroby, śa krej łakaśče pśched durjemi, do wutroby wjedźaźymi, a ta njeda źwjatym źynkam do wutroby śastupicź.

Śkónćźnje źebi pomyźli: „Jeli śo je hrośny pschećźiwo Janej, potom źo ja do njeho dam!" Tak źebi pomyźliwśchi lehny źo wona do łoźa.

(Pokraćźowanje.)

Jaty na kupje Helena.

Napoleon I. pschebywaśče khwilu jako jaty na małej śkałojtej kupje Helena a wopominaśče źwoje śandźene źiwjenje. Duź jśhori jeho kapłan a jeho wopuśćźi, so by źo do źwojeho wótźneho kraja podał. Śajtupnit pschiudźe a knihe źobu pschinjeźe, kotreź mějeśče na proschenje nękotrych franźowśkich pobożnych wótćźinśźy śmyźlenych ludźi thźorej dacź. Tele knihe, kotrychź rjany źwjatk mějeśče N. ś krónu, běchu biblija. Napoleon je wja a w źwojej śamotnośćźi wjele w nich cźitaśče. Jesuź Khrystuź a wot njeho dokonjany śkutk jeho wołźebje jimaśchtaj. Pśchirunanje, kotryź wón źam śe źobu a śe źwojim śkutkom cźinjeśče, jeho hluboko poniźowaśče. Wón by husto śe źwojim pśchewodom wo tym rycźał a by źwoje myźle něhdźe tak wuprajił:

„Ja běch w dnjach mojeje cźećźe wot wjele mojich ludźi cźećźeny, so bychu ś radośćźu sa mnje źiwjenje woprowali. Ale tola běchu moja pśchitomnośćź, móź mojeho wócźka, mojeho źłowa, mojeho pśchikada nuśny, so bych wojakow śahorił. A nětko, hdyź źym jow na Helena, śchtó wojuje śa mnje a dobywa kraleśtwo śa mnje? Schtó je mi hišcheźe źwěrny wośtał?"

„To je wośnd wutkich muźi! Tak śeidźe źo Źesarej kaź też Alexandrej Wulkemu; my źmy bórsy śabyćźi. Lědy běšče Ludwig XIV. móźny franźowśki kral, wumrjeł, duź wośtajichu jeho źameho w jeho źmjertnej komorźy. Wón dźě njeběšče wjazy tón knjes a roskaźowaŕ, wón běšče źame cźěko. Hišcheźe něšchto cźaźa źo minje a śo mnu budźe runje tak. O kajki rośdźěł je mjes mojim wotźudom, kotryź źo tak thěśije wobrocźi, a mjes Jesuźom Khrystuźom! Kajka hluboka hlubina je mjes mojim padom a hubjeństwom a wěćźnym śnjeźenjom źyna Božeho."

Hižom prjedy hacź źym wumrjeł, je mój śkutk śaniczeny, śa to pak Khrystus, kiź pśched 18 lěśtśotekami wumrje, a jeho śkutk wobśtejitej hišcheźe runje tak kaź w tym cźaźu, jako wón na śemi śkutkowaśče. Wón źebi na to njemyźleśče w źmjercźi źo něcźeho bojećź, ale je ju śměrom wočźakował. Wón je tón jeniczki, śawćźe jeniczki, kiź je po źwojej źmjercźi źiwiśchi, móźniśchi dyźli w cźaźu źwojeho śemśkeho źiwjenja.

A cźaź, kotryź hewak wśchitko pścheměni, njeje jenoź śkutk Jesom Khrysta cźećźiś, ale też powjetśchił. Nimale we wśchěch krajinach śemje źo jeho źłowo pśchipowjeda, so Jesuźa lubuja a źo k njemu modla. Kotry morwy cźłowjek cźini hišcheźe dobycźa, dokeźł jeho wojazy hišcheźe wjeźeli śa njeho do wójny a dobycźa cźahnu? Ja źym hišcheźe źiwy a tola źu moji wojazy mje śabyli. Alekśander, Źesar, Korla Wulki, ja źam, my źmy móźne kraleśtwa śakoźili, ale na cźo śakoźimy my naśchu móź? Na źylnośćź. Jesus Khrystus je źwoje kraleśtwo na luboćź śakoźił a dźenźa hišcheźe bychu tyśaźy cźłowjekow wjeźele źwoje źiwjenje śa njeho podali.

Źow je dobyćźer, kotryź śawćźe śjednocźi, kotryź niź jenoź lud, ale źyłe cźłowjeśtwo śe źobu śjednocźi. Kajki to dźiw! Cźłowjśka dušna śe wśchitkimi źwojimi darami cźuje źo na bycźe Jesom Khrysta śwjaśana. A kak to? Pśches dźiw, kotryź dźe pśche wśchitke dźiwy. Khrystuź chźe luboćź cźłowjekow měćź, t. j. to, śchtoź je najcźećźścho dobycź. Wón źada wutrobu. To je wśchitko, śchtoź wón chźe, a wón to też dośtanje. S teho źo mi jeho bójśhwo wujaźni. Alexander, Hannibal, Źesar, Ludwig XIV. a druhy źwětni dobywarźo źu w tym myśili, śo woni drje źwět pśchewinychu, ale źaneho prawehо pśchećźela źebi njedobuchu. Towaŕśtwo, kotryź Jesom Khrysta a jeho wumoźenych śwjaśa, je źwjećźiśche a móźniśche hacź źane druhe śjednocźenje. Wśchitźy, kiź woprawdźe do njeho wěrźa, śacźuja tule wyśchśchu móź luboćźe. Woni někoho lubuja, kotrehoź njeźźu źenje widźili. To je śkutk, kotryź źadyn rośom njewujaźni, kotryź źana cźłowjśka móź njedośćźěhuje, a tola je źo śtał.

Nad tym źo ja dźiwam, khćźor Napoleon, pśchede wśchěm a cźim wjazy źebi to rośpominam, cźim bóle źo wo bójśtwje Khrystuźowym pścheźwědćźam.

Napoleon běšče myźle jich wjele źwojich krajanow wobkuśkał, wulke śahorźenje pola źwojeho luda wubudźił, a wunośćht jeho źiwjenja běšče, śo milijony cźłowjekow źo śa jeho cźeśćźelakomnośćź a źebićźiwośćź tola podarmo w źmjercźi woprowaśče.

Duź móźeśch źebi myźlicź, kajki wulkotny śacźiśćźćź na njeho hiśtorija teho Jesuźa cźinicź dyrbjeśče, kiź na źwět pśchiúdźe, śo by jow „niź tajke kraleśtwo" śakoźił, ale śo by Bože kraleśtwo twarił a kotryź źaneje druheje khwalby njepytaśche hacź tu, śo by źwoje źiwjenje ź śbożu cźłowjeśtwa dał.

Pola prěńścheho — Napoleona — źu krwawne dobycźa prjedy hra wulkeho pada; pola Jesom Khrysta je jeho wumrjećźe kraleśtwo śakoźito, kotreź źo pśchi wśchěm njepśchećźeśćźtwje a pścheśćźěhanju tola wśchěchnje rośpśchećźéra. Teho dla źo dźiwacź njeźmémy, śo je teź Napoleon, kotryź źo pśched nikim pokhilił njeběśče, źo tola pśched tym Knjesom Jesuźom Khrystuźom źo pokhilił a w nim źyna Božeho pośnał.

„Bóh je jemu mjeno dał, kiź je pśche wśchitke mjena, śo bychu źo w Jesuźowym mjenje śhibowałe kolena wśchitkich, kiź w njebźeźach a na śemi a pod śemju źu, a wśchitke jaźyki wuśnałe, śo Jesuź Khrystuź tón Knjes je." (Phil. 2, 3—11.)

Wschelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Ssrjedu po ſwjatkach měješche tež finanzny wubjerk Macźizy Sserbſkeje pożedźenje, kotryž ma nadawk ſo prózjowacź, ſo by ſo naſch luby ſerbſki lud ſahorjał ſa naſch narodny twar domu a tež w ſwólnjwej luboſći ſwoje dary wupruju twar ſpěchował. W pożedźenju ſjewi najprjedy dotalny pſchedſyda knjes rěčnik Zyž, ſo njemóže dlěje pſchedſyda wubjerka woſtacź, dokelž ma jako ſarjadnik doma wjele dźěła. Po jeho namjecźe ſo knjes ſarař Gółcź ſ Budyſchinka ſa pſchedſyda wuſwoli. Měſtopſchedſydſtwo pſchjwja pſcheczełnjwje knjes direktor Nowak a ſekretarſtwo ſjes kapłan Andrizki. Najprjedy jednaſche ſo wo tym, ſo chcemy wo roſſahnjenje prożyćź, kak daloko nam nětko nahromadźene dary ſa „Macźiczny dom“ doſahnu a kak wjele je hiſchcźe trjeba, ſo bychmy naſch narodny ſkutk wuwjeſćź mohli. Tole roſſahnjenje móźemy nětko podacź. Po darach hacź dotal nahromadźenych móže drje ſo prěnja pokojza domu natwaricź, hdyž je ſo na nju wjetſcha hypotheka pożćźiła. Sa nowu pokojzu doma, kotraž měła ſo po móžnoſći bórſy twaricź ſapocźećź, pak je tu hacź dotal jenož nćhóźe 3000 hr. Duž luby ſerbſki lud widźi, kak wjele podpjerny hiſchcźe trjebamy. W naſchej ſhromadźijnje ſo dokładnje wo tym rěcźeſche, ſo dyrbi ſo naſch ſerbſki lud pſchezo ſ nowa na to pokaſowacź, ſo dyrbi naſch ſerbſki dom narodne kubło naſcheho luda bycź. Naſche heſło dyrbi bycź pſchi naſchim ſkutku: Bohu k cźeſći a Sserbam k wužitkej! Duž tež ſebi poboźnoſćź żada, ſo naſch lud muž pſchi mužu ſaſtupuje ſa njón. Sawćźe hnujaze běſche, ſ kajkimi rjanymi hnujazymi ſłowami ſo to nam w tamnej ſhromadźijnje wupraji. Skkoda jenož, běſche jich tak mało ſ luda pſchiſchło. Luby ſerbſki ludo! njeſabudź, ſo ſo to dźěło ſa tebje ſtawa, duž pokaž ſo tež ty tam, hdźež tebje luboſćź k tebi woła.

— Wulka ratarſka wuſtajenza němſkeho ratarſkeho towarſtwa ſmeje ſo wot 30. junija hacź do 5. junija w Drażdźanach. Wuſtajenych budźe 247 koni, 1060 howjadow, 465 wowzow, 440 ſwini, 107 koſow, pjerina, ryby, pćźołki, żita, butra, twaroſchk, hnójnjiſchcźa, ratarſke maſchiny a graty. Ta wuſtajenźa je ſa kóżdeho ratarja widźenja hódna. Duž njech tam tež naſchi ſerbſzy ratarjo dojedu. Jeźba je tunja, dokelž ſmědźa na jednory (tour) billet tam a ſow jećź.

— Do kajſich kludow ſozialdemokratija ludźi dowjedźe, wo tym dawa wuſudźenje w Chrudimje (w Cźeſkej) naſtróżaze dopokaſmo. Pſched tym ſudniſtwom bu khěźkar a ſkalź Wjaźław Bednor, dokelž běſche ſwoju żonu na żałoſtne waſchnje ſ motyku roſbił, dla ſpytaneho mordarſtwa k dźeſaćźletnemu jaſtwu ſaſudźeny. Tón muž njemóžeſche ani cźitacź ani piſacź. Smyſłenje tehole muża, kiž běſche wot ſozialdemokratiſkeho jeda napjelnjeny, dopokaſuje nam roſrěćźowanje, kotrež měješche ſudnik ſnim we wuſudźenju. Ssudnik: Waſcha żona chżyſche, ſo bychcźe ſe mſchi khodźić. — Wobſkorżeny: Ja bych hižo khodźił, hdy bych ſa to něchto doſtał. — Ssudnik: Ale, cźłowjecźe, ſa to ſo tola nicźo njepłacźi, to kóżdy ſ pſcheſwědćźenja cźini. Wy prajiſchcźe, ſo waſcha żona waſ pożłuchacź njechaſche; wona jenož pſchidacź njechaſche, ſo bychu waſche dźěćźi ſe ſozialdemokratiſkich nowinow prjódk cźitałe, dokelž to dźěćźom njepſchiſteji. — Wobſkorżeny: To je wěrno. Żona njechaſche prjódk cźitacź, duž dyrbjachu to dźěćźi cźinićź. — Po tym tón muž ſe ſynnej krwju powjedaſche, kak je po jenej ſwadźe ſwoju żonu ſ motyku roſbił. — Ssudnik: Njeje wam waſcheho ſłutka żel? — Wobſkorżeny: Na żane waſchnje. — Ssudnik: Wy żebi po tajſim woprawdźe myſlićźe, ſo k bźełenju ſamożenjow dóńdźe. — Wobſkorżeny: To ja zyle wěſćźe woćźakuju. — Ssudnik: Schtó je wam to ſłubił? — Wobſkorżeny: My ſmy to dźěłenje hižo 1. meje woćźakali. Mi ſo prajeſche, ſo ja wot naſcheho towarſtwa 2 krawi, nětkotre jutra pola a — druhu żonu doſtanu. — Hdyž wſchak ſo to tehdom njeſta, wěſćźe bórſy k temu dóńdźe. — Ssudnik: Wy njejećźe dźěłał a daſchćźe ſo wot ſwojeje żony a waſchich dźěćźi ſdźerżećź. Innkrócź wſaſchćźe wy wot jich cźećźko nahromadźenych pjenjes 39 ſchćźnakow a dźěſchćźe ſ nimi k ſwojim „towarſcham“, hdźež wy na jene doba 15 ſchćźnakow pſcheczinjiſchćźe. — Wobſkorżeny: To ſym ja cźinił. Moja ſwójba pſches to wulku ſchkodu njećźerpjeſche, jim hiſchcźe doſćź woſta. — Ssudnik: Wy njejećźe jenož ſwojich towarſchow wot ſe mſchi khodźenja wotdźerżowali, ale tež waſchim dźěćźom ſakaſał ke mſchi khodźićź. Hdyž bychu wone tola ſchli, bychćźe wy ſwoju żonu bili. — Wobſkorżeny: Dźěćźi dyrbja ſwojeho nana pożłuchacź, żona teho runja. — Ssudnik: Wy wucźeſchćźe ſwoje dźěćźi, ſo cźłowjek niczo njeje hacź ſkocźo; hdyž ſo wok ſarćźa, krej wuběźi a wſchitko je k kónzej. S cźłowjekom je runje tak. — Wobſkorżeny: S cźłowjekom je runje tak kaž ſ druhimi ſkocźatami. To je moje wěźite pſcheſwědćźenje. — Ssudnik: Schtó je waż to wucźił, cźłowjecźe? — Wobſkorżeny: Sozialdemokratojo a jich nowiny, kotrež ſym ſ hromadami doſtawał a kotrež dyrbjachu mi moje dźěćźi cźitacź . . . . . To ſu te płody ſozialdemokratiſkich wucźbow. Hórſcheho jeda ſawćźe bycź njemóže.

— Naſymu ſo nowa evangelſka zyrkej w Jerusalemje poſwjećźi. Khćźor je ſo roſſudźił k poſwjećźenju do Jerusalema dojećź.

Něſchto k roſpominanju.

To ſame ſłónćźko wóſk roſeſchkrěje a błóto twjerde cźini.

* * *

Morwej wocźi ſwětkoſćź boli.

* * *

Hdźež żadyn duch, tam tež żane żiwjenje.

* * *

Próch woſtanje próch, hdyž tež hacź k njebjeżam ſlećźi.

* * *

Cźłowiſka mudroſćź w błudach khodźi, Boźi duch k żiwjenju pokaże.

* * *

Hdyž młyn wody nima, ſměrom ſteji.

* * *

Drjewo ſo bjes wohnja njepali.

* * *

Spěwaj morwemu najrjeńſcho, wón tola ſtawa njehibnje.

* * *

Cźerpjenja ſu wucźby.

* * *

Muž cźiſteje wutroby ma wjeſełe cźoło.

* * *

Tón je wjele nawuknył, kotryž je nawuknył cźiſche na Boha poſłuchacź.

* * *

Łódź wěry runa ſo Kolumbuſowej łódźi, kiž do noweho ſwěta jedźe.

* * *

Dwě wocźi ma duſcha: jene hlada do cźaſnoſćźe, druhe pak je na wěcźnoſćź ſkożene.

* * *

Wjeſel ſo kóżdeho wjeſela,
Wſchak tež wjeſełe pſchińdźe wot Boha.
Wjeſel ſo kóżdeje tyſchnoſćźe,
Wſchak tež tyſchnoſćź cźe k Bohu dowjedźe.

Lubi Sserbja! Budźcźe Sserbja! Sserbſki dom w Budyſchinje ſo twari, a to ſa Waż! Duž ſkładujećźe ſa njón po Waſchim ſamożenju hnydom, burſa a měſchćźenjo, wucźeni a njewucźeni, ſtari a młodźi, mužiży a żónſke, a ſběrajećźe ſa njón pſchi jubilejach, pſchi kwaźach a ſchćźiſnach, pſchi ſwjedźenjach a ſkhadźowankach; ſkładujećźe a ſběrajećźe! A Wy, kiž wotkaſanja ſćźinićźe, wotkaſajećźe na prěnim měſtnje ſa Waſch „Serbſki dom“ w Budyſchinje! Budźcźe ſwěrni, woprawdźićźi Sserbja!

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarnjach „Sserb. Nowin“** na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórćź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: ſarař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſćźećź a naklad Ssmolerjeż knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 25.
19. junija.

Lětnik 8.
1898.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

2. njedźela po ßwjatej Trojizy.

2. Kor. 3, 17.

„Ale tón Knjes je tón duch. Hdźež pak teho Knjeſa duch je, tam je frejota."

Jara krótke ßłowo, luby cźitarjo, ale hłubokich myßlow połne, haj, wone zyłu kraßnoſcź evangelija wopſchijuje a wopißuje ſ tym jenym ßłowom „frejota", kotrež płód je Knjeſoweho ducha w kſcheſcźijanſkej duſchi. Sswoboda — kajke wokuſłowaze klincženje ma to ßłowo ſa jich wjele, ale tež kajke wopaczue ſroſymjenje a njehódne wužiwanje dyrbi ßebi lubicź dacź! Sswoboda po myßli dźěcźi teho ßwěta: ßwoboda wot wſchěch ſwjaſkow poßłuſchnoſcźe a pózcźiwoſcźe, njeſkludźena ßwoboda k cźinjenju, ſchtož ßo jenemu ſpodoba, ſwonkna ßwoboda bjes mjeſow, kotraž pak ßo rucźe do cźim hórſcheho wotroczkowſtwa pſchewobrocźi. Hdźež je tajki hubjeny duch ßwěta, tam je wotroczkowſtwo. Hdźež pak teho Knjeſa duch je, tam je ßwoboda. Kajka ßwoboda je nětko płód tuteho Knjeſoweho ducha? Sso wě, jenož ſnutskowna ßwoboda wutroby a ßwědomja. Trojaku kſcheſcźijanſku ßwobodu chzemy w krótkim wuſběhnycź, kotruž Khryſtußowy duch a wón ßam w naß ſkutkuje: 1. Sswobodnoſcź wot bojoſcźe ſtyſkneho ßwědomja. Njejßy ty hiſchcźe niczo ſaczuł tajkeje cźwilowazeje bojoſcźe, tajkeho potajneho njeměra, kiž tebje do ſwjaſkow ſbije, ſo ßo ßwobodneho njecźujeſch? Naſche ßwědomje, tón kedźbliwy ßwědk Boži w naß wſchak krucźe kedźbu dawa na wſchitke naſche ſadźerženje a myßlenje. Schtóžkuliž na jeho wabjenje a warnowanje njepoßłucha ale radſcho ßwojim lóſchtam wolu woſtaji, teho tón ßwědk Boži wobſkorżuje pſched tym njebjeſkim ßudnikom, we wobſkorženym pak cźucźe bojoſcźe wozucźi: ja ßym ßo pſchehrěſchił, ßym ßwjateho Boha rudźił a mam khoſtanje wocźakowacź, kajke ſrudne žiwjenje, hdyž cźłowjek ßebi njeſwěri bojoſcźe dla wocźi k Bohu poſběhacź, wjeßełoſcź na žiwjenju cźěka, radoſcź na dźěłanju ßo minje, žohnowanje pobrachuje we wſchěm jeho cźinjenju. Wſchitko wokoło ßebje wón cźorne widźi, ßamo Boha a cźłowjekow ma ſa njepſchecźelow, kiž ßu ßo ſjednocźili pſchecźiwo njemu. A dyrbjało to ſ nami wſchitkimi podobnje ßo měcź, ſo bojoſcź žiwjenje nam cźežke a hórke cźini, dokelž nichtó, ani najlěpſchi wſchitko cźinił njeje, ſchtož běſche cźinicź winojty, a nichtó njeje, kiž nochzył rady hroſne blaki wotmycź ſe ßwojeho žiwjenja, dokelž wſchitzy my pſched Bohom do prócha ßo pokorjecź mamy: Knježe, žadyn žiwy njeje prawy pſched tobu (Pſ. 143, 2), a Knježe, chzeſch-li ty hrěchi pſchizpicź, ſchtó budźe wobſtacź? (Pſ. 130). — Ale Bohu dźak, tak njetrjeba bycź. Hdźež je Knjeſowy duch, tam je ßwoboda wot cźwile hrěſchneje winy. Wſmi jeho horje do twojeje wutroby, a luboſcź Boža je ſ nim wulata do tebje. Tebi je, kaž tamnemu jatemu, kiž po dołhim cźakanju ſ cźěmneho ſymneho dołžneho jaſtwa puſchcźeny won ſtupi a je poſtrowjeny wot lubeho jaßneho ßłóncźneho ßwětła, ſo rucźe ſabudźe na wſchitku wuſtatu cźwilu. Tak ßměſch tež ty ſabycź, ſchtož ſady tebje leži, Knjeſowy duch pſchinjeße wodacźe a ſ tym měr a radoſcź, ſo wſchitko w tebi a wokoło tebje ßo błyſchcźi w ßwěcźenju

Božeje lubošće. — Nětk šměšch štrošchtnje do pšichchoda hladacź, pšchetož Knjesowy duch też 2. tebje wušwobodźi wot hrěšchnej mozy, so šwět tebje pšchemóz njemóže. Kak spěšchnje šo stanje, so najprjódzy njestraschna pokhilnosćź, hdyž huščišcho jejnu wolu cźinimy, na naš mozy dobywa. Dźenba na pšchikład šebi něchtó myšli, so ma schkleńzu zyle w šwojej mozy, jutšje hižo ma schkleńza vijerja w šwojej mozy. To je hruby pšchikład. W zunišchim rosomje šteji kóždźiczki njes nami bóle abo mjenje w tajkim njehódnym wotroczkowstwje, njech je to pjenjeźneje lubošće, abo cźeśćelakomnošće, abo lěnjošće, abo njepóćźiwych myšlow, abo někajkeho hrěschneho šwuczenja, kotremuž šrutej wolu a w prawym cźašu njewobaraśche. Hdźežkuliž cźlowjek to dobre chze a njemóže, tam šteji pod wotroczkowstwom. Hdźež pak teho Knješa duch je, roslama tajke šwjaski, kiž kchešćijana ponižuja a jemu nadobnosćź precź wosmu, pšchetož Knjesowy duch je duch teje mozy a pomha nam k tej kraźnej šwobodźe dźećźi Božich. W cźim wona wobšteji? W tym, so dźakuje a wjeśele drje wšchitko wužiwamy, schtož šwět nam poškićźuje, jako Bože dary, ale tak, so nicźo naš jatych njewošmje, so mamy, jako bychmy njeměli, so wobšedźimy, jako bychmy njewobšedźeli, so na šwětnych kubłach a wjeśelach tak twjerdźe njewišamy, so njemohli š lohkej wutrobu něschto woprowacź, něschto šebi šapowjedźicź, hdyž lubosćź to wot naš žada, š jenym kłowom, so šrjedź šwětneho wužiwanja na šwoje wěcźne powolanje njesabudźemy. W tajkej kchešćijanskej šwobodźe pšchećźiwo šwětej je wschak nasch Luther nam š rjanym pšchikładom prjedy schoł. Ale runje wón je nam też 3. šwobodnosćź šaso dał, kotrež teho Knješa duch kutkuje, šwobodnosćź wot špschaha morweho pišmika, kiž po kłowje japoschtoła Pawoła (2. Kor. 3, 6) mori, duch pak žiwych cźini. — Jako tón šbóžnik pšchińdźe a šwoje kłowa wěcźnego žiwjenja rěcźešche, spadźe šo rjeczašow farišejšskich kašnjow a wušlawkow, kotrež wbohi lud cźěcźo dale hłócźachu. Japoschtoł Pawoł pšchińdźe šwjateho ducha polny a pšchipowjeda Khrystušowy kchiž jako jadro evangelija, jako škału šboža, a š tym šwobodnosćź Božich dźećźi wot cźšchćźacźego brěmjenja cźlowjkich šadow. Luther pšchińdźe, tón japoschtoł evangelškeje šwobody a rostorhny hubjene puta wot bamžowje a měschnišeje zyrkwje, wěrjacym nakladźene: Pšchetož my ša to mamy, so cźlowjek prawy budźe bjes teho šakonja skutkow, jeno pšches wěru (Rom. 3, 28). To je ta evangelška šwoboda, wot Luthera nam jako drohotne herbstwo šawoštajena, so našche parschonške šbože šakožene njeje na tu abo tamnu zyrkwinšku wuczbu, ale na škału Jesom Khrysta, wožera a dźenba, a tón šamy do wěcźnošće. Tale šwoboda je też šylnosćź našcheje drohoje evangelškeje zyrkwje, so šo njebujimy žaneho nadběhowanja, njech njepšchećźeljo pšchińdu, š kajkimi brónjemi chzedźa. Tajka evangelška šwoboda pak šebi prawych kchešćźijanow žada, wona šobu pšchinješe tu wyšoku pšchišłuschnosćź šamošamolwjenja pšched Bohom sa kóždeho jenotliweho. Pšched twojim Bohom stejišch ty šamlutki, žadyn cźlowjek, ani evangelška zyrkej njemóže sa tebje rukowacź, so ty šbóžny budźejšch, ale runje tak mało žadyn druhi tebi to wobaracź njemóže, kóžda dušcha ma šwojemu Bohu šama rachnowanje cźinicź.

My wšchitzy mamy hišchcźe wjele wuknycź w prawym nalożenju teje evangelškeje šwobodnošće, tak dokho hacź teho Knješa duch našcheho zyłkeho šmutskowneho cźlowjeka hišchcźe njewobknježi. Chžesch-li ty w tym wuknjenju prawje do prědka pšchińcź, šebi huščišcho nutrnje pšchemyšlui, schtož Luther w šwojim kraźnym pišmje wo šwobodźe tšchešćźijana praji š tymaj šadomaj: „Kchešćźijan je šwobodny knjes na wšchitkich wězach a nikomu njeoddany, a kchešćźijan je šlužobny wotroczk wšchitkich wězow, a kóždemu oddany.

Rychtař-Budešćanski.

Jaźne wokno.

(Pokracźowanje.)

3. Jandźelow hospodowacź.

Njesapomńcźe to, so bychcźe radźi hospodowali; pšchetož pšches to žu někotři njewedźěwšchi jandźelow hospodowali.. Hebr. 13, 2.

Najprjedy dyrbimy něschto powjedacź wo hodownym kołaczku a schto šo pódla sta. Na patorźizu š poyołdnja, hdyž běšche Pětr šwój pšchipołdny spink dokonjał, dźěschtaj Jan a Madlenka kóžde lěto k proschcěškemu wujej po hodowny kołaczk. Lětša běchu běle hody. Wjele šněhya běšche šo naschto a módre, bjesmrócźne njebjo wupschěšćźerasche šo nad běłej šemju a nad lěšom, še šněhom pokrytym.

Sstónzo běšche šwój krótki běh nimale dokonjało a stješche krejcźewjene njiko na wjecźornym njebju. Hdyž š górki dele do wožu dźěchu, wupschěšćźerasche šo šemja daloko pšched nimaj, rjana a cźišcha, tola wonaj wjele wo tym njewidźeschtaj. Jich wutroba běšche napjelnjena i druhimi myšlemi. S prěnja běšche jimaj dźenšmišchi pucź bjes měry cźěźći; wonaj njerodźeschtaj wo dobrotach š wujowju rukow, a potom běšche jimaj wutroba pokna š wocźakowanjom, schto jimaj lube Bože dźěcźo doma do wjeśela wobradźi. Pola starej Hańže dyrbjesche jimaj Bože dźěcźo něschto wobradźicź, to běšche wona jimaj łłubiła. To njeběšche wona hišchcźe ženje cźiniła, tola lětša wona to chžyšche, najšćeršcho běšche ji pomyšlenje na maku Marfu horka w njebju wutrobu pšchećźiwo dźěcźom šmjehcźiła.

Teho dla khwataschtaj Jan a Madlenka a myšleschtaj šebi stajnje: Hdy bychmoj jenož šaso domoj byłej.

Do proschcěškeho dwora šastupiwšchi, njewuhladaschtaj ani žiwu duschu. Stary, schěry poš drje šaschcźowka, tola šdaśche šo, so běšche jemu też to dźenja wobcźejźne. Skotu běchu dźenja prjedy dyžli hewak naźypali a něttko ležachu kruwy, žwanczźi žujo pšched kortami. Khapon šedźešche še šwojimi kurymi hižo na žerdźach w kruwarni a šamacha hišchcźe wošpjet še šwojimaj łschidłomaj, doniž šo twjerdźe njeźnym k nóznemu měrej.

Hdźe pak běchu Pětrowi ludźo. Wotroczk pomhaśche holzam pšchi pjezu a cźahaśche wupjecźene kołaczki š pjezu. Pětr pak běšche šebi w španškej komorzy še šwojim pjenjeźnym kaschcźom šaradźił. Wón staji wulki pjenjeźny měšch na blidło a pšcheliczi papjerjane pjenjeźy, kotrež běšche š dyblacźnych knižkow wšak. Sšo wě, pšchi tajšim dźěle šo wón wo to njetšaraśche, schto šo wonka podawaśche.

Jan a Madlenka tu khwilku počakaschtaj a nadźeschtaj šo, so trašch něchtó še šiwinymi durjemi won pšchińdźe. Tola wschowoša tu cźišcho.

„Ty“, šarjekny Jan k šwojej šotšje, „chzemoj tu šaklepacź, hewak budźe namaj posdźe.“

Wón šaklepa š lohka, tola nichtó to njeśaśłyšcha. Wuj běšche durje španškeje komory krućźe šawrjek a klimpotaśche runje še šwětłymi tolerjemi.

Šaso šteješchtaj tu wobaj khwilku.

„Chzemoj šaspěwacź!“ šarjekny Madlena, „potom trašch něchtó pšchińdźe.“ Jan šaspěwa š wjeśełej wutrobu a hnydom šaklinźa jaźnje a rjenje špěw:

„Ja š njebjeśa dele pšchińdu k wam,
Też dobre nowiny ja mam,
Wšcho dobre chžu wam powjedacź,
A wot teho tak šaspěwacź.“

Runje běschtaj druhu schtuczźu šaspěwałoj, hdyž też šwomy hodowny šwjedźeń pšchipowjedachu. Tehdy tykny wuj hkowu i durjemi won a pokynny š ruku, so byschtaj tola pšchestałoj.

Tola Jan schtuczźu dospěwa:

„Dźenź wam je narodźiło šo
Wot jenej knježny dźěcźatko,

To dźěćźtko je lubosne
A wjeźele nam pschinješe."

Hdyž běšche Jan runje žo saspěwał, dha wón ženje tak khětřje njesafta. Tak dóńdźe hodowny postrow nino Pětroweje wole tola do proscherskeho dwora.

„Ach tat! wój to staj!" rjekny wuj Pětr, — „schto tu hakle dokho stejitaj a spěwataj?" — tola jeho mjeswoczo njeběšche dźenž tak hněwne a žurowe, jako hewak. Spěwajo běšche Madlenka se žwojimaj móbrymaj woczomaj runu žmuhu jemu do woczow hladaka, so běšche tež wón na holczku hladacź dyrbjał.

Na nju pak tež běšche lubosnje pohladacź! Czerwjenu kapiczku s běkymi zankami běšche ji macź na hładke włoży stajiła, a symsli powětr běšche ji liza saczerwjenik, a na tymle dźěćazym mjeswoczku wotpoczowajsche někajka žwjatoczna khutnosć a žwjedźenska lubosnosć. Tak stejesche wona pšched Pětrom, a žamo tón, hacź runjež běšche runje je žwojeje pjenjeźneje kichinje wuńść, njemóžesche žo tajkeho saczišchcza smimycź. S dobom pak sesthadża jemu myšl.

Dźenža běšche hižo žwojich ludźi trochu požwarił, a jena holza, kotraž běšche minjene jutry hakle schulu wukhodźiła, ale tola hižo jara hubata (wona běšche ź hór k njemu pschicźamyła), běšche jemu kłužbu wupowjedźiła, prajiwšchi, so njecha wjazy pola tajkeho skupaka kłužicź. — Nětko žebi pomyšli, tale holczka, Madlenka, mohła derje tón kusk domjazeho dźěła sastaracź, a wjele msdy wón tajkej holczy też dacź njetrjebał.

Tak wotewri wón šimmy durje bóle a da dźěćom sastupicź. Potom žyže žo do stoka. Madlenka dyrbjesche k njemu pschistupicź. Wón pschimmy ju sa ruku, pruhujo hacź je do dźěła žylna doszła a rjekny wschón pscheczelnimy k njej: „Ssy drje pilna, dźěława holczka? — mójesch drje hižo płokacź a łoża póscelelacź, hm?"

Madlenka pohlada ź wulkimaj woczomaj na njeho, pokiwny s hłowu žebi pomyšliwschi, schto też to tón tola chze?

„Njedy to lěpje było, hdy bystchaj w lěcze hromadźe wostałoj?" rěcźesche wuj Pětr dale. Twój bratr saczehnje na jutry ke mni — ty mohła tu žobu žem pschicźahnycź. Schto do teho měnisch?"

S tym běšche žwětły toleř se saka wucźahnył, dźerźesche jón s palzom a pokasowarjom a tykmy jón dźěćźomaj pšched woczi.

„To budźe waju sawdawk. A potom móźetaj žwojej maczeri prajicź, so dyrbi mi wotmolwjenje prajicź."

(Pokračowanje.)

Jesuš jako pschiklad sa snutskowne mišionstwo.

(Pokračowanje s čźišła 22.)

2.

A Jesuš schedschi won, wuhlada wulki lud a jemu běšche žel teho žameho. O ty žwěrna, lubosće bohata sbožnikowska wutroba! To je było, schtož je tebje dele hnało, to je tebje na łschiž hnało! To je, schtož tebje dźenža hischće hnuje, wot thróna twojeje kražnosće jako tón dobry pastyř sa twojimi wowzkami khodźicź a je s cźernjow a kamjenjow puscźiny Bohu sdaleneho žiwjenja k tebi a twojemu wótzej a s tym k jich sbožu wróćo dowjesćź. Jemu běšche žel teho žameho.

Jemu běšche žel; drje też jich swonkownych cźerpjenjow a wobcźežnosćow dla, ale pschede wschém jich snutskowneho hubjenstwa, jich hrěchow, jich sašlepjenja, s kotrymž woni jeho, kiž běšche do teho žwojeho pschischoł, wróćo storcźichu. To je to žame želenje, w kotrymž wón wot wolijoweje hory dele sawoła: Hdy by ty też wopomnił w tutym twojim cźažu, schtož k twojemu měrej kłuži.

To je sa naš žakojtnje wohańbjaze, hdyž my s tutej w lubosći žo horjazej, w žmilnosći žo łamazej wutrobu naschu symnu, na lubosći łhudu wutrobu pschirunamy. Se žwjatej khutnosću tón mjchtr žam pšched naš stupi a praji: Ssmilnosć tebi hischćze pobrachuje s nusu twojich bratrow a žotrow, bjez teje žmilnosće njemóžesch ty sa snutskowne mišionstwo dźěłacź.

Zich wjele žebi tón brach njewusnaje. Dokelž je nusa pschewulka a sła, a dokelž maja tajki kusk žobuczucźa, mysla žebi, so maja tu žmilnosć, kotruž tón Knješ w žebi nježe a wot tych žwojich žebi žada. Wě žo, so tole žobuczucźe njesazpiwa; ale ta žmilnosć, wo kotrymž naše płowo Bože rěcźi, žmilnosć praweho wucźomnika Khrystušoweho s nusu bratrow to njeje. My móžemy prajicź, tule žmilnosć cźłowjek wot pschinarodźenja s zyła nima. Naše wutroby, kajkej žu wot pschinarodźenja, žu wschě žebicźne, njewoporniwe, žo srudoby bojaze.

Ach, kak žo wone wobaraja, žwój łschiž na žo wsacź, kotryž je tón Knjes po žwojej mudrosći postajił, žo wone hakle prawje wobaraja zuby łschiž na žo wsacź a tu kasnju dopjelnicź: Jedyn njech nježe teho druheho wobcźežnosć. To rěka: schto tebje druhi stara! Ty masch žam se žobu doscź cźinicź. Ach, tole cźłowjecźne žobuczucźe je w najlěpschim padźe kaž žo palaza płóma, khětřje sapalena ale też khětřje spalena; jemu pobrachuje snutskowna móz, prawa wutrajnosć. Teho dla njemóža też žwět a žwětne dźěći žiwjenje srosymicź, kotrež je s praweje žmilnosće wuporjedźene. Hdyž widźa, so žo dźakoniža radosćiwje wschelakeho žiwjenjskeho wjeźela wsda, widźa, kak wona cźišche a pschecźelniwje cźaž žiwjenja khorym płużi, pola nich rěka: Njesrosymliwe! Cźłowjek wot pschinarodźenja njemóže praweje žmilnosće ani dokonjecź ani srosymicź. To móže jenož duscha wot Khrystuša sapschimnjena, kotraž je teho Knjeja w žiwej wěrje sažo sapschimnyła.

To móžesch ty jeniczy, hdyž žy tam psches želenje, wo kotrež nikomu žel njeje, pucź k wěrje a psches wěru k radosćiwej wěstosći w Khrystušu sjednaneho dźěćźa Božeho dóschoł. Hdyž žmy hakle prawje žarujo wo žwój hrěch a winu pšched tym Knjesom leželi a wusnali: „Knježe, hdyž chzesch ty hrěch pschizpicź, schtó móže wobstacź!" potom žo też wutroba kama na tyžazkrćźny hrěch a hanibu, w kotrejž naš lud khodźi. Hdyž žmy hakle žami tu sbóžnosćź saczuli: měr w žwědomnju měcź psches mózne płowa wodacźa, potom žo nam wutroba kama na wjele njeměrnych, kiž žo pschi dźěrjotych studnjach žwěta žmjercź pija. Hdyž žmy hakle žohnowany płód najwjetschego wopora, kotryž je lubosć pschinjeźła, bracź žměli, potom budźe też naše žiwjenje wopornjwe s dźakom pscheczíwo temu, kiž je naš prjedy lubował, a w mozy jeho lubosćе.

W tej lubosći je Pawoł wucźahnył a je dał, schtož měješche, so by druhim k sbóžnosći pomhał. W tej lubosći je Luther žwoje žiwjenje do kłužby stajił, so by žwój lud evangelski pucź k sbóžnosći wjedł. S teje lubosćе žu wschitzy ryćerjo a ryćerki kscheićźjanskeho stutkowanja lubosćе porodźeni w khorownjach, měješ bědnymi a hubjenymi, w spomożeńskich domach a asylach, kotrež w cźichim žwoju kłužbu pšched Bohom cźinja. Tale lubosć je žiwjeńske hibanje zyłeho stutka snutskowneho mišionstwa. Schtóž w nim w prawej žwěrnosći kłuži, tón k bratrej a k žotći, hdyž žu też hłuboko padnyłoj, pschistupi s pomoznej ruku.

Tajka žmilna lubosć dyrbi dobycź. S tej sćerpliwosću, kotraž móže cźakacź, dokelž wschitko pscheczerpi, wscheho žo nadźija, pschewinje skónćnje też žo pscheczíwjaze wutroby. S tej žwěrnosću, kotraž žo też w najmjenschim wopokasuje, pyta a namaka a khodźi wona te pucźe, kotrež do samknjenych duschow wodźa, a žwjecźi dobycźa w kłužbje a k cźesći teho Knješa.

Duž wokamy my, kiž my k dźěku sa snutskowne mišionstwo napominamy, dusche najprjedy k temu Knjeśej. Nawukńcźe wěricź do lubosćе Božeje w Khrystušu, cźłowjek sćinjenje a dajeźe žebi wot teje lubosćе najprjedy žamym žlužicź, kotraž budźe wasche wumożenje a pschezo wasch nowy troschć, a potom budźa wutroby pokne žmilnosćе a s tym khmane pomhacź a hojicź, hdyž budźe pomoz trěbna.

(Pokračowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Kajki smylk žu konservativni w Budyjko-Kamjenskim wokrjeju s tym cźinili, so njejžu žaneho konservativneho kandidatu sa khěžorstwowy žejm postajili, dyrbimy žebi něto wot naschich najhórschich njepscheczelow, wot sozialdemokratow prajicź dacź. Woni žu sańdźenu njedźelu też w Sserbach wólbne napominanje rosnožyli, w kotrychž naspomnja, so je pšched 5 lětami naš njesapomnity wótcźinz Jmisch krucźe a rasnje pscheczíwo reformarśkej stronje wustupił — a žo prascheja, schto by wón něto prajił, hdyž by widźał, so lětsa žebi konservativni a reformarjo pscheczelnje ruku sawdawaja. Srudnje je, so w tym hórka wěrnosć leži. A wulki smylk to wostanje, so žo konservativna strona k temu shrabała njeje, žama žwojeho kandidatu postajicź. Schto dyrbja žebi ludźo ź luda myšlicź, hdyž je žo krucźe pschi poźledniej wólbje wot konservativnych pscheczíwo temu mužej reformarśkeje strony wustupowało, kotryž žo něto k wolenju poručuje. My Sserbja to chzyli njejžmy, duž też srudne sćěžwki, kotrež i teho wurostu, naschа wina njejžu.

— Kajzy sekharni ludźo žu sozialdemokratojo, kotrymž je kóždy žrědk prawy, ź hižo naspomnjeneho wólbneho napominanja, kotrež je žo Bohu žel też w Sserbach rosnješko, pósnajemy.

W městach, hdyž je lud ſwobodosmyſlny, woni do ſwěta trubja, ſo njeſmědźa ſo ſaſlepicź dacź a ſo ſozialdemokrata niczo wjazy njewěri. Dokelž pak wjedźa, ſo njebychu pola naſcheho luda ſ předowanjom bjesbóžneje njewěry wuſpěcha měli, woni pola naſ to hinak ſpytaja. Zakoſtnje grawoćźiwe je cźitacź, ſo ſebi tucźi ludźo ſwěrja, naſcheho ſóźnika do ſwojeje wólbneje agitazyje cźahnycź. Jow je tola nuſne, ſo wyſchnoſćź ſakrocźi a tajkich bjesbóžnych ludźi pokhoſta, pſchetož to je tola ſławne hanjenje naſcheje khſheſćźijanſkeje wěry, kotrež dyrbi kóždeho khſheſćźijana hluboko we wutrobje ſranicź.

— Sſrjedu 29. junija popołdnju ſměje ſo w Khwacźizach ſwjatočne kładźenje ſakóžknego kamjenja ſa nowy Bożi dom. Němſku ſwjedźenſku rěcź ſměje knjes tajny zyrkwinſki radźićel Keller a ſerbſku knjes farař Handrik ſ Malaſchecź. Nadźijomnje ſo tež Sserbja ſ wokolnych woſadow na ważnej ſwjatočnoſći wobdźela. Bóh tón Knjes chźyk ſchkitowacź twar lubeho Božeho doma, kotryž ſo ſ woporniwej luboſćźu twari. A hdyž budźe ſo w blížſchim cźaſu krajne kollekta ſa tónle twar ſběracź, potom tež wěſćźe lubi Sserbja ſchćźedriwje ſwoju ruku wotewrja ſa nowu ſerbſku woſadu.

— W tu khwilu ſo żeleſniza wotměruje, kotraž ma ſo wot Wóſporka pſches Bart k Budyſko-Nakećźanſkej żeleſniźy pſchiſamkunycź. Wě ſo ſu pſcheća, kotrež maja ludźo w tych ſtronach jara wſchelake. Strona pſchi pruſkich njeſach chze ju po móżnoſći k ſebi měćź, horne wjſy maja to ſame żadanje. Kaž nětko ta wěz ſteji, wona pſches Bart póńdźe, potom budźe ſ blijſa Sakhowa ſaſtanjſchćźo, dale k Sdźerjanſkej ſtronje, ſrjedźa njeſ Wulkej Dubrawje a Adolfowej hćźe do Khaźowa. Na tym ſo tež najſkerje niczo wjazy njepſcheměni, dokelž by ſo twar hewak podróżił. Pſchi tajkim twarje ſo wſchitke żadanja dopjelnićź njemóźa a wſchěm ſo prawje cźinićź njemóźe. To pak chźyli tež wſchitzy wopomnićź, kotſiž ſo ſnaw hórſcha w tej myſli, ſo ſo wot wyſchnoſćźe wſchitko ſtanje, ſchtož je nětak móżno.

— My hiſchćźe junkróćź lubych Sserbow na to kedźbliwych ſćźininy, ſo ſměje ſo njedźelu 19. t. m. ſerbſke kemſchenje w Draźdźanach. Wone budźe w nakhwilnej zyrkwi, kotraž je ſo ſa khſhižnu natwarika, na Lipowej haźy. Kemſchenje ſapočźnje ſo 1/2 12 hodź. a ſměje knjes farař rycźeř Jakub ſpowjednu rěcź a farař Kubiza předowanje. Lubi Sserbja, ſdźěćźe to ſwojim pſchećźelam, kotrež macźe w Draźdźanach a wokolnoſćźi.

— Njedźelu 26. junija popołdnju ſměje ſo ſwjedźeń ſa ſwonkowne miźionſtwo. Duž lubi Sserbja, hotujćźe ſo na tón ſwjedźeń. Tón ſwjedźeń njeje jenož ſa Koteczanſku woſadu, ale ſa wſchitke ſerbſke woſady we wokolnoſćźi.

— Tak mjenowana Eiſenachſka konferenza je ſo w ſańdźenym tydźenju ſeſchła. To ſu najwyſchſchi ſaſtupjerjo evangeliſkeje zyrkwje naſcheho zyłeho wótzneho kraja. Woni radu ſkładuja wo tych żadanjach, kotrež ma naſcha evangeliſka zyrkej w naſchim cźaſu dopjelnićź. Te namjety, kotrež ſo na tej ważnej ſhadźowanzy rospominaja, huſto podkóźł dawaja ſa wuradźenja krajnych ſynodow.

— Powjećź je ſo rosnjeſła, ſo je ruſka khźjorka khětro cźeřpjaza, ſo ſo ſamo wo jeję żiwjenje boja. To by wulka ſrudoba była ſa ruſki khźjorſki dom, kotryž bu hakle pſched nětrotrymi lětami pſches ſaźnu ſmjercź poſlednjeho zara hluboko ſrudźeny.

— Wójna mjes Amerikanſkej a Schpaniſkej dale traje. Hacź runje Amerikanźy huſto we wulkich dobyćźach trubja, ſo ſ wjeſcha potom pokaſuje, ſo ſu to wumyſlćźi. Wjele bóle je wěſta wěz, ſo ſo Amerikanſkim tak ſchlachćźićź njecha, kaž ſu ſo nadźeli. Ich wójſko niczo hódne njeje. Schpaniſkim wojakam pak dyrbja ſamo jich njepſchećźeljo wobſmědćźićź, ſo ſ wulkej ſmužitoſćźu wojuja. Naſche pſchećźe je, ſo bychu wulkomozy na to wabiłe, ſo by ſrudneje wójny bóry łónz był.

— Chinejſka, kotraž je ſo hacź dotal europiſkej ſdźěłanoćźi ſawrjeła, je po ſdaćźu ſwoje nahlady pſchemeniła. Pſched krótkim je chinejſki khźor wukaſnju dał, ſo ma ſo w Chinje univerſita ſakóźićź, kotraž ma ſo cźiſćźe po europiſkim waſchnju naprawićź.

Bóh njeda ſo ſa ſměch měćź.

Derje temu cźłowjekej, kiž njekhodźi po radźe bjesbóžnych a njeſteji na dróży hrěſchnikow a njeſpyda na ſtoli wuſměwzow.

„Běſche kraźne ranje junija ważneho lěta 1866, jako naſch 24. regiment kraźneje woboty ſ Oranienburga do Spandawow ſo na pućź poda“, tak powjeda muž, kiž běſche ſ cźeſćźu wojak pobył. Duży bu horzota wulka; żadyn wěřiſ njedźiwaſche a pſchipołdnju běſche żakoſtnje tużno. Jako my pſchipołdnju do Spandawow nuts cźehnichmy, ſo hižo ſe wſchěch bokow hromaſche. Deſchćźiſ ſapocźa ſo móżnje lećź.

W burgaríſkich kwartěrach leżeſche hižo 8. regiment, kiž běſche tam prjedy pſchiſchoł. Pola ſwójby w bliſkoćźi wrotow bydlazeje ſynyſchtaj ſo dwaj wojakaj teho regimenta ſ hoſpoſynej ſchćźiwej macźerju ſa blido, mjes tym ſo mějeſche hoſpoſa ſama hiſchćźe w kuchinje cźinićź.

Jedyn wojak mějeſche bjesbóžne Boha hanjaze rěcźe wo hrimanju, ſo dyrbjeſchtaj jeho ſtara macź a jeho towaríſch na Božu wſchehomóź pokaſujo krućźe napominacź. To pak niczo njepomhoſche, cźim hórje wón cźinjeſche. Duž na dobo, błyſk, żakoſtne ſahrimanje — a jako ſmjercź wuſtróżana hoſpoſa ſ kuchiny do jſtwy ſaſtupi, namaka ſwoju macź a jeneho wojaka pohłuſcheneju, teho hanjerja pak wot błyſka morjeneho. —

Hdyž bě ſo to woſjewiło, wuńdźe pſchikaſnja na wſchitke kompagnije, ſo ma ſo kóźdźe woſjewjene Boha hanjenje ſ 5 dujemi arreſta pokhoſtacź. Wſchitkim pak, kiž tón podawk ſłyſchachu, běſche wón żiwe ſnamjo khoſtazeje prawdoſćźe żiweho Boha. Njeſapomnity je mi hacź do dźeńſnjſcheho dnja tón khutny podawk w khutnym cźaſu, kotryž dyrbjał najſtwjerdźenjſcho k wobroćźenju pohnućź a kiž je ſylne wobkrućźenje teho ſłowa: Njemołćźe ſo, Bóh ſo njeda ſa ſměch měćź.

Něſchto k rospominanju.

Kóżda holza móże łěpje hoſpodowacź hacź jejna macź, doniž ſama njeſpyta.

* * *

Hdyž tebi tež żadyn pſchećźel bliſko njeje, je tu tola Bóh luby Knjes.

* * *

Pſches to, ſchtož nam ſwět dawa, my ſo njewobohacźimy, my tež pſches to njewokhudnjemy, ſchtož nam wón bjerje.

* * *

To je hódno w tajkim powołanju něſchto dokonjećź, pſches kotrež bywaju kwoji ſobućźłowjekojo łěpſchi a ſbożowniſchi.

* * *

Chźeſch-li ſam żohnowanje dostacź, potom proſch Boha, ſo by někoho żohnował, kotremuž woſebje pſchikhilený njejźy.

* * *

Maſch ty khwile proſyćź, měj tež khwile ſo dźakowacź.

* * *

Najwjetſche ſbożo, kotrež ſemja cźi poſkićźi, je, ſo żane ſłowo ani ſkutk cźi żel njećźini.

* * *

Kiſchiž cźe pobożniſcheho cźini hacź ty prjedy běſche.

* * *

Hdźež njeje żane ſpytanje, tam tež modlitwa pobrachuje.

Lubi Sserbja! Budźćźe Sserbja! Sserbſki dom w Budyſchinje ſo twari, a to ſa Waſz! Duž ſkładujćźe ſa njón po Waſchim ſamoźenju hnydom, burja a měſchćźenjo, wućźeni a njewućźeni, ſtari a młodźi, mužźy a żónſke, a ſběrajćźe ſa njón pſchi jubilejach, pſchi kwaźach a ſchćźiſnach, pſchi ſwjedźenjach a ſkhadźowankach; ſkładujćźe a ſběrajćźe! A Wy, kiž wotkaſanja ſćźinićźe, wotkaſajćźe na prěnim měſtnje ſa Waſch „ſerbſki dom“ w Budyſchinje! Budźćźe ſwěrni, woprawdźićźi Sserbja!

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale tež **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wźach a w Budyſchinje dostacź. **Na ſchtwórćź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſłła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gółćź w Budyſchinku. Cźiſćźeć a nakład Sſmolerjez knihićźiſchćźećnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čižło 26.
26. junija.

Łětnik 8.
1898.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ju kóždu sobotu w Ssmolerjez knihićiśchćełni w Budyschinje a ju tam dostać sa schtwórtłětnu pschedplatu 40 np.

3. njedźela po ſwjatej Trojizy.

Mat. 16, 26.

Schto pomha człowjekej, hdy by wón runje zyły ſwět dobył a pak na ſwojej duschi schkodował? Abo schto móže człowjek k wumoženju ſwojeje dusche dać?

Na čjo dźe prózowanje ꙗimale wschitkich człowjekow tudy na semi? Woni chdźa shožowni być. A w čjim wobsteji po jich myśli to shože? Wone je po sdaćju jara wschelake, je pak wopraudźe stajnje to ſame: telko kaž jenož móžno wot ſwěta dobywać a wužiwać — wot jeho kublow a čześćjow, jeho wjeselow a sabawow, jeho wědomosćjow a wuměłstwow.

Ale leži w tym tej wěrne shože? Nihdy na nihdy; nasch Kujes praji: „Schto pomha człowjekej, hdy by wón runje zyły ſwět dobył a pak na ſwojej duschi schkodował? abo schto móže człowjek k wumoženju ſwojeje dusche dać?"

Wěrnosć teho ſłowa Kujesowego namakamy wobtwjerdźenu po zyłym ſwěće, jeno so na to kedźbujemy.

My wěmy: pschewjele człowjekow pyta ſwoje shože w ſamym wužiwanju wjeselow ſwěta. Woni ſo podawaju ſwojim žadosćam a wopruja w ſłužbje tych žadosćjow mozy ſwojeho čěła a ſwojeje dusche. Ale pschindu woni k wěčnemu shožu? Ně!

Schto pschinjesu woni sobu do staroby? schto wobſedźa woni, hdyž pschi kromje rowa ſteja? Swjadnjene čěło a jenu psches žadosće sahubjenu duschu. A kajke ſu te myśle, s kotrymiž woni ſmjerći napschećiwo hladaju? „Běda nam, so s nami k kónzej dźe, so dyrbimy wotſal čahnyć wot teje semje!" A ſpominaju woni něko, so dyrbja po ſmjerći psched Boži ſudny ſtoł ſtupić a tam rachnowanje činić wot mozow ſwojeho čěła a mozow ſwojeje dusche, kotrež běchu jim podate k wužitnemu naloženju a kotrež ſu buchtowali w hrěschnej ſłužbje — ſawěrnje, satrasche sadwělowanje dyrbi na nich padnyć.

Woni ſu w ſwojim žiwjenju ſnano wjeselа zyłeho ſwěta dobyli. Schto je jim to pomhało? Ničo a sašo ničo! a lepje by jim było, so bychu ſo nihdy njenarodźili.

Dale ſu druhy, kotźiž žiwjenje wjele thutnischo wobhladaja. Jich prózowanje na to dźe: telko kaž jenož móžno ſwětnych kublow nahromadźić; a temu prózowanju wopruja woni ſwój čaſ a ſwoje mozy. Pjenjeſy saſłužić a sašo pjenjeſy sašłužić, to je jich starosć wot ranja hać do wječora; a pschezo ſu woni na to smyśleni ſwój dom s kublami tak wobhaćić, so móža prajić kaž tamny muž w ſćenju: „Luba duscha, něko masch wjele kubła nahromadźeneho na wjele lět; měj něko wotpočink; jěš a pij, a budź dobreje myśle."

Jene pak sabudźa tež woni husto pschi wschěm dźěłanju a ſtukowanju wo semſte kubło, mjenujzy tu starosć sa ſwoju duschu; a čim bohatschi teho dla jich dom na schazach teho ſwěta ſo ſćini, čim bóle wokhudnje jich duscha na schazach, kiž wěčnje traja.

A kajki je jich kónz? — Hdyž ſu dosć nahromadźili a wěrja, so móža něko směrnje pschichodnemu čaſej na-

pscheczíwo hladacz a dobreje myßle bycz, pschińdźe Knjesowe wołanje na nich: „Roskaž twojemu domej, pschetož ty dyrbjsch wumrjecz.“ A hdyž ßu nětko schazy zyłeho ßwěta ßebi nahromadźili a dobyli, njeßu pak ßo starali sa ßwoju duschu, schto jim pomha? niczo a saßo niczo! Pschetož tež najbohatschi kral steji pched Božim ßudnym stołom, runje tak khudy a nahi kaž tón najkhudschi proscheř w jeho kralestwje, a běda jemu, hdyž starosćz a prózowanje „wjele czesćze a mozy teje semje dobywacz“ je jemu wyschsche stejało dyžli sbožo jeho dusche, hdyž je wón pschi wschěm jeho skutkowanju a cžinjenju na njej schkodował. Běda jemu; lěpje by jemu było, so by ßo nihdy njenarodźił.

Runje tak mało pak móže cžłowjekej pomhacz, hdyž wón wo mudrosćz a wuczenosćz teho ßwěta ßo prózuje a skomdźi, sa ßwoju duschu ßo staracz. Tajki je na ßmjertnym łužu wbohi muž, kotremuž wschitko jeho wjedźenje njemóže bojosćz pched wěcznosćzi a jejnymi stróżelemi wsacz, kiž potom na njeho pschińdu.

Haj podarmo je prózowanje wschěch cžłowjekow, kiž jenož we wězach teho ßwěta sbožo a měr a derjehicze pytaju; a to njeje jenož podarmo, ale ßamo schtódne. Wone pschinjeße jim sstażenje sa cžaß a wěcznosćz.

Schto móże cžłowjek k wumożenju ßwojeje dusche dacz?“ praji nasch wumożnik. Tež na to prasche ßyrbimy saßo wotmolwicz: „Niczo a saßo niczo.“ Pjenjesy a kubło a cžesćz a widźenje a móz — kaž wjeležkuliž je cžłowjek wo tych wězow tu na semi — wone njemóża jeho duschu wumóz wot wěcznje ßmjercze. Wón dyrbi wschitko tole sawostajicz pschi kromje rowa, a niczo njewostanje jemu dyžli jeho psches hrěchi sahubjena duscha, s kotrejž dyrbi wón pched Boži ßudny thrón stupicz a ßwój rosßud dostacz.

Wě ßo: myßl cžłowiskeje wutroby je sła wot młodosćze, a teho dla njemóže nětko žadyn s naß prajicz, so njeje hischcze na ßwojej duschi schkodował, a žadyn wot naß njemóže k wumożenju ßwojeje dusche něschto dacz. Ale dźakowano Bohu: jedyn je, kiž móże te dusche wschěch cžłowjekow wumóz, mjenujcy Jesuß Khrystuß, kiž je wot njebeß dele pschischoł a psches ßwoju ßwjatu drohu krej wěcznje wumożenje sa naß wuskutkował. Na tym wumożenju maja dźěl wschitzy, kiž w twjerdej wěrje do teho sbožnika steja a kotřiž wschědnje k njemu ßo modła wo móz sa nowe ßwjate žiwjenje, w kotrymž woni ßo njeprózuja, tón ßwět dobywacz ale ßo wobohacźicz na schazach, kiž wěcznje traja.

Duscha, schto ßo prózujesch w tych ßwětnych wězach tudy;
Wěcznych kubłow sabudźesch, lubujesch te hrosne brudy.
Pytaj Knjesa Jesußa, wschitko druhe njepomha.

Handka-Krjebjanski.

Jaßne wokno.

3. Jandźelow hospodowacz.

(Pokracżowanje.)

Madlenka njewjedźische, schto ma na to wotmolwicz. Pokhiliwschi wóczay potaji wona ßwoje ßylły, dokelž běsche kruta holczka. Jan pak sarěczawschi měnjesche: „So chzetaj drje maczeri wscho powjedacz, tola toleř njechataj radscho wsacz, so je to tež pschewulki pjenjes sa njeju.“

„Nó, wój łlěpczłaj, dha wamaj tónle toleř k hodam dam!“ wotmolwi wuj Pětr; jenu běsche ßo woßebje spodobało, so ßebi tónle pjenjes tak wysokoważeschtaj.

Mjes tym ßo durje wotewrichu, a wotroczk pschinjeße j holzomaj napiecżene kołaczki. Dobra wón rosschěrja ßo po jstwje a Janowej a Madlenzynej wóczay ßo sybolachu.

„Wupytajtaj ßebi jenož najwjetschi, tón je sa waju!“ napomina wuj.

Tola to wonaj njeczinjeschtaj, dokelž mějeschtaj tajke waschnje sa nahrabne a njepěkne. Njewjedźo, schto, poßmějkotajschtaj ßo na rjane brune pjeczwo, s kotrehož różynki kukachu, pak na wuja. Temu ßo spodobasche, so dźeßcźi hnydom sa najwjetschim kołaczkom njehrabaschtej, łaž běsche wón ßebi to myßlik.

Słónczne wón zyłu wěz słónczi. Wón sběhny najwjetschi, hischcze cžapły kołaczk s blida a ßwětły toleř na njón położiwschi późła wón dźeßcźi domoj.

S wjesołymaj mjeswoczomaj a „Sapłacz Bóh!“ prajiwschi, wopuschczźischtaj Pětra.

Duzy po puczu pak ßo Madlenzy hižo sastyła, ßebi pomyßliwschi, so dyrbi wot doma precz a na burske kubło, — to sdasche ßo jej psches měru cžężko. Schtó dyrbjesche potom wscho doma wobstaracz, hdyž je macz na dźěle! a k temu dźěło na wulkim burstim kuble! móże wona tež to wscho dokonjecz? — Wona sdychny — a Jan na ßwoju ßotficzku pohladawschi jarjekny: „Wěm, schto ßebi myßlisch! tola hlej, wot tam deleka móżemoj stajnje maczerne jaßne wokno wohladacz, a wona horka ßłyschi, hdyž ßwjatok saswonja, a wscho druhe je bjes stracha, tak praji macz!“

Madlenka pohlada se spodźiwanjom na bratra tutych mudrych, rosomnych ßłowow dla; wona běsche na myßle trochu pomakła a dyrbjesche ßebi tajke ßłowa najprjedy trochu roskłasćz! Teho dla wona s wopredła njewotmolwi, ale potkili troschku hłowu.

Doma wupowjedaschtaj maczeri wscho, schtož běsche ßo podało, pokasaschtaj ßwětły toleř a poiběhnyschtaj wulki kołaczk, so Kaschpork i woběmaj rukomaj sa nim ßo nacżahowasche, a powjedaschtaj, so chze wuj po jutrach tež Madlenku na kubło měcz!

Hana běsche ßo teho dla s wopredła nimale nastróżita, dokelž běsche Madlenka sa nju żiwy trosch a woprawdźita podpjera, a tež ßebi maczę pomyßli, hacz drje tež Madlenka wschě dźěło delka na kuble dokonja, a hacz jej ßnano powětr a duch, kotrejž tam po domje wějetej, njejeschkodźitej na cżěle a duschi.

Jan na maczeri pytny, so ßo jej tajke poruczenje njespodoba. Wón pak běsche dźenßa wschón njeßoły hodow dla a dokelž běsche tam delka pola wuja wscho nimo měry derje wotběžało, tež chzyschewón lubjerad ßotficzku ßobu wsacz. Teho dla wsa wón Madlenku sa ruku a maczeri do mjeswocza pohladawschi rjekny wón: „Maczeřka, wschako wěsćze, tam deleka wohladamoj wschědnje wasche jaßne wokniejschko, a wy wußłyschicże, hdyž tam deleka na zyrkwi ßwjatok saswoni, a wscho druhe nima žaneho stracha!“

Maczę drje k temu s hłowu pokwny, tola měnjesche: „Pschemyßlicz ßebi tu wěz tola hischcze dyrbju!“

Potom mějesche ßo wobradźenje pola stareje Hanže, a to běsche jara rjenje! Wona mějesche rjany hodowny schtonik i dźeßacz ßwěczkami, czeřwjenymi, běłymi a selenymi. Tón pschenjeße wona se ßwojeje jstwy do Hannineje a jón tam na blido stajiwschi położi wona pod njón najprjedy sa Madlenku knižti, czorne swjasane se ßłotym rěčkom, to běsche nowy sakoń i psalmami, potom sa Jana módre wokmjane rukajzy a sa Kaschporka czapku czapku na wuschi, dokelž běschtej jemu wuschi stajnje czeřwjenej a módrej wot symy, a potom hischcze sa kóżde dźěczo pakczik popraizow.

Hdyž stara Hanža se schtomikom do jstwy pschińdźe, wostachu dźěczi s wopredła czichо a prosto stejo, — ale na dobo saspěwachu:

„Ja s njebeß dele pschińdu k wam!“

so ßo starej Hanži, wschej hnutej a ßwjeßelenej, ßylły jenoż tak kulachu po sstorschczenym mjeswoczu, dokelž ju nětkaf pschewsa, so je tu sastupiła jako jandźel Boži wot maleje Marjki późłany, — a potom powjedasche Hani, so je jej na khribjetu pscheběžało, jako by ßmjercz po nju pschischła.

Hdyž běchu ßo ßwěczki wußwěczile, ßyzechu ßo wschitzy sa blido. Na blidze stejesche wulka schkła s młózy rajßom. Tón běchu ßebi hromadźe nawarili. Stara Hanža běsche rajß a butru dała, Hana pak młóko a zokor. Kaschporkej ßłodźesche, so njesnajesche ani žaneje měry. Stajnje sczeże schklu sradźu blize k ßebi, so by łlěpje do zokoro doßahnył, dokelž běsche na ßrjedza teho runje najwjazy.

Hody rano běchu wschitzy kemschi, a tu sta ßo jim hischcze wulke pschełapnjenje. Na Marßzynym rowczku stejesche nowy, rjenje běło wobarbjeny schkižit a na nim běchu ßłowa napißane. „Mała Marßka“. S jaßnymi pißmikami tu stejesche napißane:

Sa zyrkwinskej murju pak stejesche daricźelka a wjeßelische ßo, so běchu wschitzy tak pschehkapnjeni, a skónčnje rjekny Hana ruzy stykrywschi, so dyrbjał Bóh teho, kotryž je to wobradźił, hacź do wěčnosće pożohnowacź. A hdyž tež wsche tři dźěćći ruzy stykrychu, a Kaschpork tež do sady pohladacź dźěsche, dokelž chzysche žebi tež kschižik wot sady wobhladacź, — dha stykny tež stara Haňža sa zyrkwinskej murju ruzy. — A skónčnje, hdyž běchu wschitzy druhy do zyrkwje sejchli, dha dońdźe tež wona nuts a wosta zyle sady pod byrglemi žedźo, hdźež ju nichto spósnacź njemóžesche, dokelž běsche tam cźma.

Móznje saklincza spěw: „Ja ſ njebjeß dele pschińdu k wam!“ a wona dyrbjesche wocźi sańdźelicź, tak njeswuczene jej wjscho běsche. Wschako njebě wona tak dołho wjazy do zyrkwje pschischła!

Tak minychu ßo hody. Dny saßo pschiběrachu a bóry běchu jutry pjched durjemi. Jan spominasche husto na dźěłenje. Njedźelu Palmarum mějesche hižo dele na wujowe kubło pschińcź. Krótko prjedy, hacź wón dele dźěsche, da wuj hischcźe prajicź, so njech hischcźe hacź do tjećźeho ßwjateho dnja wočakńje.

Jan ßo sradowasche, so móže rjany jutrowny cźaß hischcźe doma wostacź. Dźěćći khodźachu husto do kerkow a nasběrachu pod starym lisćom prěnje selene kerlizyne abo wumariny stwjelcźka a nawijachu ſ nich rjane wonjaze wěnczki. Te wißachu potom zyke lěto na sćěnje, a hdyž chzysche deschćźik pschińcź, rosschěrjachu stajnje ſ nowa wofschewjazu wóń.

To sta ßo tež lětßa. Skónčnje sesthadźa pak tola poßledni dźeń a nakhili ßo poßledni wjeczor. Sady w klěwczku mějachu běłu kosu ſ dołhimaj rohomaj. S tej běsche Jan stajnje jara derje měnik. Wot tej mějesche ßo tež dźělicź! Jan pomjaka ju hischcźe ras sa brodu a pomyßli žebi srudnje, schtó budźe jej nětko stajnje trawu a dźećźel domoj nońycź, a hacź ßo jej trasch tež sastyskacź njebudźe, hdyž jeho wjazy njebudźe wohladacź? Tola, pomyßli žebi Jan, hdyž nasche jaßne wokno wuhladam, dha chzu ßo tež na naschu lubu hipku dopomnicź.

Macź běsche jemu brěmjeschko nawjasaka, dwě rubjanej koschli a ßurowe kholowy a dwoje nohajzy a ſ wjećha běsche bibliju a spěwańke pokożiła. W lěćźe wschak móžesche boßy khodźicź a nohajzy sa symu khowacź.

Skónčnje poda ßo na cźężki pucź do žiwjenja. Hižo padachu wjeczorne ßmerki; wón běsche ßo stajnje hischcźe sa něcźim prasche cź měł; tola nětko honjesche macź, so njetrjebał wuj knydom prěni dźeń ßwaricź. Druhi dźeń jutrow krysesche hischcźe ſ poßledujemi pruhami ßwojeho wobliczа semju a nalětne cźuczа wějachu psches pschedwjeczórny powětr. Nětko pak běćźe cźaß. Jan dźěsche se ßwojim brěmjeschkom pomału po hórzy dele. Hana, Madlenka a Kaschpork stejachu na prjosy a hladachu sa nim. Hana wrócźi ßo sdychnywschi do khěże. Madlenka běsche ßo khróble měła a njeběsche sapkakała, so njeby Janowi wutrobu wobcźężiła. Nětko sawoła hischcźe wótsje sa nim, dokelž běsche hižo daloko: „Hdyž sa tobu pschińdu, chzu tebi něschto ßobu pschinjesćź“, ßo wě, ßama hischcźe njewjedźesche, schto? Tola něschto k troschtej dyrbjesche tola hischcźe sa nim sawołacź. Hacź bě Jan to ßkyschał a sroßymił, bě njewěśte, — wón ßo njewohlada, tola móžno, so bě to tež teho dła, dokelž běsche jemu cźężko na wutrobje.

(Pokračowanje.)

Jesuß jako pschiklad sa snutskowne mißionstwo.

(Pokračowanje a skónčenje.)

3.

A Jesuß schedschi won, wuhlada wulki lud a jemu běsche žel teho ßameho, a sahoji jich khorych. Hladajcźe na njeho, na teho mischtra lubosćе, hdźežkuliž ßo wón pokaže, je wón tón ßamy w ßmilnosći ßwojeje wutroby, tón ßamy w pomhanju ßwojeje ßylneje ruki. Schtó móhł tu wschelakoru nusu wopißacź, kotraž ßo Knjesowemu wócźku pokaže, jako wón wuńdźe a wulki lud wuhlada. Ale wjetscha je jeho dźiwna pomoz. Njeje wón ßam wo ßwojej dźiwnej pomozy ßwědčźił, jako wón k wučźomnikam Jana teho ſschcźenika rjekny: Powjesćźe Janej ßaßo, schtož widźićе a ßłyschićе; ßlepi widźa a khromi khodźa, wußadni budźa wučźisćźeni a khuchi ßłyscha, mrwi stawaja a khudym ßo evangelion prědźe? Wě ßo, ßwonkowne wuhojenje wón poskića, ale hdźež wón ßwonkownje hoji, wón khubje pschima. Kaž wón pola wschitkich we khłubokej duschi tu ßamu hrěschnu nusu widźi, tak chze wón tež wschitkim se ßwonkownym wuhojenjom snutskowne pschinjesćź, ßebje ßameho a ßwoju hnadu. Pschetož žane wumoženje njeje sa khory lud khiba Jesuß ßam!

Tak dyrbi a chze skutkowanje ſschcźijanskeje ßmilnosće po nim cźinicź, w jeho mozy khorosće hojicź. Haj pjched naschimaj wočźomaj je tež dźenßa hischcźe tajka žałostna nusa. Jow nusa młodosćе, cźełne a duchowne strachoty, kotrež jej hroža, tam hromadźuje ſschcźijanska lubosćź tych, kiž ßu w strasche, w žłobikach a mało dźěćźazych schulach, w towarstwach młodźenzow a młodych holzow, w hospodach k domińnje a holcźazych hospodach a sabłudźenym ruku poskića w spomożeńskich domach a Madleninych ahylach a statokach sa žony bjes domińny. A schto wone jim pschećźiwo ćinjesa nusam k wukhowanju a wumoženju poskićza, je we khubschej myßli to jene: evangelijon wo hnadźe Božej a w evangeliju teho sbóżnika tych hrěschnikow ßameho. Tu je nasch zyły luby lud. Je wón hischcźe tajki pobožny, kajkiž je był? Kajke mozy njewěry knjeza w jeho ßrjedźińnje? Kajke žołmy njepóćźiwosćе žołmja ßo psches njón? Duž wußywa ſschcźijanska lubosćź njeßpróznjwje dobre ßymjo Božeho ßkowa po nowych pucźach, po nowym waschnju, rosschěrja dobre spißy a wobrasy mjes lud. Wona natwari sahaćźenja pschećźiwo pschibjerazej njepóćźiwosći a poskića tym psches wopikstwo ßwjasanym wukhowazu ruku. Tym ſ jastwa puschćźenym runa starosćźiwje pucź k cźestnemu powołanju. Tych psches morjo cźehnjazych ſ luda pschewodźa ſ Božim ßkowom a se sastarazym skutkom. Wona ßo sa to stara, so by hladaza ruka ßłużazeje tež najkhudźchim khorym we wołaźe njepobrachowaka, wona stara ßo sa bědnych a na padawu khorosćź cźerpjazych. Ale kažkuliž a hdźežkuliž wona pomha a hoji, chze wona pschezo khubje pschimacź. Dusche chze dobycź a k temu Knjesej dowjesćź, so by jich wot hrěschneje schkody wuhojił a ſ nowej snutskownej mozu napjelnił. Wona wě, wona wußnaje, wona po tym cźini: Njeje tež sa nusu naschego luda w žanym druhim ta sbóżnosćź, hacź jeno w nim, w tym wyßoko khwalenym sbóżniku.

Schtó ßobu sastupi mjes tych, kiž ßwjatu ßłużbu ßmilneje lubosćе sastaraja; cźěmnosćź w naschich dnjach wulku móz dobywa; duž dyrbi tež Knjesowa wołada, kiž je ßwětko ßwěta po Knjesowej woli, noweje mozy ßebi nadobywacź. Schtóž je Knjesowy, tón wuńdź a wohladaj wulki lud w jeho wulkej nuły; tón daj ßebi wot teho mischtra prawu ßmilnosćź wobradźicź a potom pomhaj wón po ßwojim dźěle khorosćе w naschim ſschcźijanskim ludu wuhojicź. Dźijny sa Jesußom w tej sbóżnej ßłużbje.

Krótke, ale mózne prědowanje.

Jako tón wučźomnik, kotrehož tón Knjes lubowasche — cźitarjo jeho derje snaja, teho wučźomnika lubosćе, Jana — jako tón, kiž běsche poßledni ſ jeho schtokow hischcźe žiwy, nimale sto lět stary wołaźu w Ephesus wodźesche, da ßo wón na poßledku, jako wón wjazy khodźicź njemóžesche, do wołaźjinych shromadźijnow nońycź. A dokelž běsche pschehkaby dołho rěcźećź, by wón kóždy krócź mjes shromadźenych te ßkowa sawołał: „Dźěćźatka, lubujcźe ßo mjes ßobu!“ A jako bu skónčnje praschany, cźeho dla wón pschezo to jene wospjetuje, wotmolwi japoschtoł, kiž běsche pschi wutrobje ßwojeho Knjesa leźał a kłapanje jeho lubosćе polneje wutroby sacźuł kaž žadyn druhi: „Dokelž je to Knjesowa pschikasnja; a hdyž ßo wona dopjelni, je dosćź.“

Kak husto je ßo cźesćźe dostojny japoschtoł hižo na nasche kłětki nońycź dał — w knihach ſ najmjeńscha, kotrychž myßl sa wschitke cźaßy wostanje: Dźěćźatka, lubujcźe ßo mjes ßobu! A kajke by jeho wotmolwjenje bykło, hdy by ßo jedyn tych cźitarjow jeho woprasche cź chzył: „Cźeho dla pschezo to ßame?“

Dokelž je ßo tak wjele wo lubosći spěwało, khwaliło a prědowało, a dokelž je tola lubosćź, kotruž mam w myßli, prawa lubosćź k Bohu a k bliźschemu něschto tajke žadne mjes nami.

Schto ſ teho nawukńjesch?

Hdyž dyrbja ludźo wěricź, so je tebi khutnosćź ſ twojim ſschcźijanstwom, potom cźiń tež ßam khutnosćź ſ twojim ſschcźijanstwom; a dale: „Njehladaj do dalokosćе; schtož tebi blisko leźi, dyrbisch ty cźinicź.“

Lubosćź, ja ßo poddam,
Chzu twój wostacź wobstajnje.“

Wschelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sswjedźeń ſa ſwonkowne miſſionſtwo njebudźe pſchichodnu njedźelu, 26. junija w Koteżach, dokelž je tón ſamy dźeń wulki ſwjedźeń mkodźeńźowych towarſtwow w ſuſſodnej Wósporczańſkej woſadźe. Wón ſo poſdźiſcho ſwjeczi a dźeń ſo w prawym czaſu woſſewi.

— Hdyž budźe ſo 29. junija ſakladny kamjeń ſa Khwaczańſki Boži dom pokožicź, je nětko też zyrkwinſka wyſchnoſcź pſchikaſała, ſo ma ſo we wichitkich woſadach Sakſkeje powſchitkowna zyrkwina kollekta k podpjeranju teho twara hromadźicź. Sawěcźe wulkeho pſchipóſnacza je hódne, kajke wopory ſu hižo ſtawy noweje Khwaczańkeje woſadu ſa dopjelnjenje ſwojeho wutrobneho a nuſneho žadanje pſchinjeſli. Te wopory pak ſu tola pſches měru wulke, hacž ſo bychu je woni ſami njeſcź móhli. Hdyž ſu ſo druhdy kollektu hromadźike ſa nowotwary taſkich zyrkwjow, hdźež njemějachu ludźo ani hodźinu do dotalneje zyrkwje, ma kollekta ſa Khwaczizy czim wjetſche prawo, hdźež maja ludźo ſe wſchelakich wužow woſebje w hynſkim czaſu na wſchě dwě hodźin ke mſchi khodźicź. Woſebje pak też dokelž budźe Khwaczańſka nowa ſerbſka woſada, ſmědźa też Khwaczańſo ſe Sserbow czim móznſchu podpjeru woczakowacź. My teho dla dźenſa hižo naſche ſerbſke woſady na tu kollektu ſa Khwaczańſki Boži dom pokaſamy, kotraž budźe ſo 10. julija, 5. njedźelu po ſwjatej Trojizy hromadźicź. Woprnjeźe bohaty dar ſa naſchu nowu woſadu! To budźe Bohu ſpodobny wopor.

— Nowy dokhodny ſakoń ſa evangelſkich duchownych w Sakſke je po ſwojim pſchiſjeczu pſches ſejm nětko wuſchoł. W nim je nětko najnižſcha mſda ſa duchownego na 2400 hriwnow poſtajena. To je ſawěcźe ſdobne, ale też nuſne, ſa nětko duchownu naſchemu czaſej pſchimérjene dokhody doſtanu a ſo dale ſady druhich ſaſtojnikow, kiž ſu ſtudowali kaž woni, tak daloko wróćo woſtacź njetrjebaja. Derje je też, ſo ſo kjndym woſadam, kotrež te pſchikuhi ſame płaćicź njemóža, podpjera ſe ſtatneje pokładniży podała.

— Sakſki kral Albert je ſo ſaúdźeny tydźeń ſe ſwojeho hrodu Sibyllenort w Schleſynſkej, hdźež běſche po napinagych dujach wulkeho jubileja nějchto njedźel k woczerſtwjenju pſchebywał, ſo do Draždźan wróćił.

— Chineſiſki khěžor je naſchemu khěžorej k wobkruczenju ſwojeho pſcheczelneho ſmyſlenja rjad ſpožćił. Duž je nadźija, ſo je w Chineſiſkej ſaſo měrniſche ſmyſlenje pſcheczíwo naſchemu ludej a ſo nadźijomuje w krajinje wot Chineſiſkeje němſkemu khěžorſtwu pſchenajatej k krejpſchelecźu wjazy njedóńdźe.

— Khěžor a khěžorka budźetaj 16 dujow na ſwoje puczowanje do Palaſtiny k poſwjeczenju noweje evangelſkeje zyrkwje nakožicź a 90 woſobow budźe jeju pſchewodźecź. Sultan, pod kotrehož knjeſtwom Palaſtina ſteji, czini wulke pſchihoty, ſo by jeju pſchewał.

— Sruding wobras pokaſnja khěžorſtwowe wólby na khěžorſtwowy ſejm, kotrež ſu ſo po zykym němſkim khěžorſtwje 16. junija měłe. Pomènnje najwjetſchi dobytk je powróćaza ſozialdemokratſka ſtrona czinika. Wona ma hižo w prěnjej wólbje 35 wokrjeſnow dobytych a w něhdźe 80 wokrjeſnach do wukakanſkeje wólby pſchiúdźe. Duž ſo něſko tola pratſcha, hacž je wyſchnoſcź ſ tym prawy puć naſtupika, ſo je w ſwojim czaſu ſakoń pſcheczíwo ſozialdemokratam ſběhnyła a jim telko mozy woſtajiła, móża ſwoje powróćaze podrywaze dźěło w ludu bjeſ molenja dokonjecź. Stary khěžorſtwowy kanzler Bismark do předka wjedźeſche, ſo ſ tymi ludźimi ſ dobrym ſo nicźo njedozpije. So je wón prawo měł, hdyž běſche pſchecźiwo ſběhnjenju tamneho nuſneho ſakonja, nam łětuſche wólby dokładnje dopokaſnja. — W pruſkim ſerbſkim wokrjeſu je ſo hrabja Arnim Münzakowſki ſ nowa wujwolił a we Budyſko-Kamjeńſkim reformar Gräfa. Hdyž my woſebje na wólbu pola naſz dźiwamy, ſmy ſ wulkej ſrudobu cźitali, ſo je ſo też w naſchich Sserbach wjetſcha liczba ſozialdemokratiſkich hłoſow pokaſała a ſo ſu tajke hłoſy ſo woprawdźe tu wot Sserbow wotedałe. So mamy też mjeſ naſchim ludom tajkich, kotřiž mója ſozialdemokratej ſwój hłóſ dacź, my ſroſynnicź njemóżemy. Pſchetož ſchtóž ſa ſozialdemokratu hłoſuje, njeſjewi ſ tym jenož, kaž ſebi to tón abo druhi w ſwojim njerozumne myſli, ſo je ſ tymi abo drnhimi ſtatnymi wobſtejnoſcźemi njeſpokojny, ale wón pſchiſtupi ſ tym k ſtronje, kotraž w hjesbóžnej njewěrje Boha ſazpěwa a ſcheicźijanſtwo ſ nohomaj podteptuje, kotraž chze naſchich lubowanych knjeżerjow wot thróna ſtronicź. A to ſamoże ſtaw ſerbſkeho luda, kotrž ma dobru khwalbu bohabojoſcźe a kraloſwěrnoſcźe pſched ſwětom!? Duž lubi cźitarjo, hdyž wy taſkich ſabkudźenych mjeſ nami ſnajecźe, powuczźe jich a dowjedźcźe jich ſaſo na prawy puć, ſo njeby cźeſcź naſcheho luda ſchkodowała.

— W Franzowſkej je po nowowuſwolenym ſejmje miniſterſtwo wotſtupiło, dokelž dowěrjenje noweje komory njemějeſche. Nichtó prawje njecha ſarjadowanje noweho miniſterſtwa do rukow wſacź, dokelž to ſane wjeſele njeje, w tajſim republikanſkim ſtacźe miniſterſtwo wodźicź.

Naſche dźěcźi.

Žona běſche ſo runje hiſchcźe něſchto wo ſwojich dźěcźoch ſwojeho muža praſchała, ale ſaucho wotmolwjenja njedoſtała. Wona cźujeſche, ſo běſche jejmu muž w myſlach a jeho njemoleſche. Mjelcźo wona ſ nim dale dźěſche. „Wěſch ty“, wón po khwilzy ſapocźa, ſchto ſo mi w tym wokomikinjenju najſěpſche na naſchich dźěcźoch bycź ſda? So wone naſ k Bohu cźerja. Wone dawaju nam pſchicźim, ſo dyrbimy ſo na Boha wobroćicź. Wone naſch wobkhad ſ Bohom žiwy ſdźerža. Wone wucźa naſ ſ Bohom rěrcźecź. My njemóžemy bjeſ Boha ſ naſchimi dźěcźimi hotowi bycź. Wone nam Boha lubeho Knjeſa do wſchědneho žiwjenja cźahnu a naſ ſe wſchědneje cźiſchcźeńźy žiwjenja k naſchemu Bohu wjedu. Woni nam telko wjeſela nacźinja, ſo dyrbimy ſo wſchědnje dźakowacź. Wone nam telko ſtyſknoſcźe cźinja, ſo ſěbi my druheje rady njewěmy, hacź k Bohu ſo wokacź. Hdyž bywaju wjetſche, nam pſchezo nowe prjódk kładźa, ſchto many wuradźecź a wopominacź. Tole ſjednoćenje ſ Bohom je ſkónčny bok w žiwjenju ſ naſchimi dźěcźimi. Mi ſo ſda, ſo je to najwyſchſche žohnowanje, kotrež dyrbja nam naſche dźěcźi bycź.

Króna ſtaroby.

Tſjo ſchěďźiwzy ſwjecźachu hromadźe ſwój jubelſki ſwjedźeń a powjedachu ſwojim dźěcźom, kak ſu tajku ſtarobu dozpili. Tón jedyn, wnućeć, praji: „Zenje ſo njeſtarach, hdyž wuródźich wucźicź, wo dokhoſcź pucźa; zenje njepoſběhnych ſo hordoſtnje pſches hłowu młodoſcźe a zenje njepoſběhnych ruzy k žohnowanju, hdyž njebych woprawdźe žohnował; teho dla ſym tajku ſtarobu dozpił.“ —

Tón druhi, pſchekupz, powjedaſche: „Zenje njeſbym ſo k ſchkodźe ſwojeho blížſcheho wobohacźił, zenje njeje jeho poklecźe ſo mnu lehnycź ſchło, a wot mojeho ſamoźenja dawach rad khudym, duž je mi Bóh tele łěta wobradźił.“ —

Tſecźi, ſudnik, dźeſche: „Zenje ja darow njebrach, zenje na mojej myſli njewobſtach; w najcźeźſchim ſpytach ſo ſtajnje ſam pſchewinycź, teho dla je mje Bóh ſ tej ſtarobu pożohnował.“ —

Duž ſtupichu dźěcźi a dźěcźi dźěcźi k nim, wokoſchachu jim ruzy a wobwěnzowachu jich khowy ſ róžemi a cźi nanojo pożohnowachu jich a dźachu: „Kaž waſcha młodoſcź, tak budź też waſcha ſtaroba. Waſche dźěcźi njech też ſu, ſchtož wy ſcźe: na naſche ſchěďźiwe włoſy kcźejaza róžowa króna!“

Staroba je rjana króna; ty ju też jenicźy namakaſch na puczu ſdźerźliwoſcźe, prawdoſcźe a mudroſcźe.

Lubi Sserbja! **Budźcźe Sserbja! Sserbſki dom w Budyſchinje ſo twari, a to ſa Waß! Duž ſkładujcźe ſa njón po Waſchim ſamoźenju hnydom, burja a měſchcźenjo, wucźeni a njewucźeni, ſtari a młodźi, muźiźy a źónſke, a ſběrajcźe ſa njón pſchi jubilejach, pſchi kwaſzach a kſchcźiſnach, pſchi ſwjedźenjach a ſhadźowankach; ſkładujcźe a ſběrajcźe! A Wy, kiž wotkaſanja ſcźinicźe, wotkaſajcźe na prěnim měſtnje ſa Waſch „ſerbſki dom“ w Budyſchinje! Budźcźe ſwěrni, woprawdźiczi Sserbja!**

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wſzach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź łěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſła** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwitny redaktor: ſaraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Sſmolerjej knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißto 27.
3. julija.

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźećni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

4. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Efeſ. 5, 9.

Ducha płód ßo wopokaſuje we wſchej dobrocźe a prawdoſcźi a wěrnoſcźi.

Kaž ſynki njebjeſkeje harfy, klincža ßłowa Knjeſoweho japoſchtoła do nětcžiſcheho njeměrneho cžaßa, kotryž ßo hordźi, ſo ma ducha na doſcź. Ale kajkeho ducha? To ßmy hakle wóndano ſaßo pſchi lud ſkaſazych powſchitkownych ſtatnych wólbach jaßnje a ſrudnje ſhonili w naſchim wot Boha tak žohnowym wótznym kraju. Tehdy ßo ſ nowa ſjewichu žałoßne płody cźěmneje a hroſneje kſcheſcźijanſku wěru a luboſcź powrócźazeho ducha, kiž je naſch lud hižo hłuboko ſajědojcźił. Bóh ſwarnuj ſawjedźeny lud, ſo njeby dale njewědomnje a njepokutnje ſchoł po ſtraſchnym ſłym pucźu, ale ßo ſahe wobrocźił, ßo na Boha dopomnjejo, a ßo ſaßo wukhował a dźeržał w njeroſwjaſnej luboſcźi Božej a bližſcheho. Hewak ſrudnym a cźežkim cžaßam napſchecźiwo póńdźemy. Pſchetož tón duch, kiž je pſchi naſpomnjenej ſkładnoſcźi ßwoju móz ſjewił a kiž ßo Bohu žel pſchezo móznischo pſchecźiſchcźuje, njeje nihdy na nihdy žadyn dobry duch a njewjedźe k žanym dobrym pucźam. To njeje duch dobroty, prawdoſcźe a wěrnoſcźe, ale duch hidźenja, njeprawdy a ſełhaŕnoſcźe. Wón njeje Boži, ale cžertowſki duch!

Kak dha, ſo ludźo tak morkotaju w ßwojim žiwjenju? Kóždy morkotaj na ßwoje hrěchi!

Kak ſ nami ſteji? Je nam bohacźe doſtata Boža hnada dobytk pſchinjeßła? Ssmy my jejneho žohnowanja ßo doſtojnych dźerželi? Ssmy my ßwoju wutrobu wotewrili Božemu dobremu, prawemu a wěrnemu duchej? Namaka Bóh ſrałe płody, wěrne duchowne płody pola naß? Pruhujmy ßo dźenßa na ßwoju dobrotu, prawdoſcź a wěrnoſcź!

Dobrota, dobrocźiwoſcź, po tajkim na ſdacźe luboſcź je po japoſchtołſkim ßwědcženju prěnje wopokaſmo, prěni płód Božeho ducha. Dobrota je powſchitkownje tamne wutrobne ſmyßlenje, ſ kotrymž wěrnu ſcžinimy a do ſkutka ſtajimy druhu połojzu Božeho ſakonja, ſnatu kaſnju: Ty dyrbiſch ßwojeho bližſcheho lubowacź jako ßam ßo! Wutroba połna dobroty je luboſna pſchecźiwo druhim, měrna, cźicha, ßmilna, k wupomhanju ſwólniwa a k pomozy hotowa. Dobrota je jena prěńſchich cžłowſkich woßebnoſcźow: wona wutrobu a zyłu parſchonu debi. Dobrocźiwy cžłowjek je druhim to, ſchtož je ßłóncžko w ualěcźu ſahonam. Pobrachuje-li wutrobi dobrocźiwoſcź, ſtupi na jejne měſtno ſły a luboſcźe próſdny duch a njeße płody ſłóſcźe a ßurowoſcźe. Ty móžeſch druhim luboſny a pěkny, pſchecźelny jandźel, ale tež pſcheſcźěhazy cžert bycź.

Ale to njeje ta dobrota, kotruž Knjeſowy japoſchtoł Efeſiſkim porucža. Schto wón měni? Tamnu dobrotu, kotraž kaž wſchitkón dobry dar a wſchitkón dokonjany dar pſchińdźe wot wótza teho ßwětła. S tej dobrotu ßo žadyn cžłowjek njenarodźi, ale Boža hnada ju pſches Bože ßłowo a ſakrament do wutroby ſtwori. Schtož ßo wot cźěła je narodźiło, to je cźěło. A myßl cžłowſkeje wutroby je ſła wot jeho młodoſcźe. Žadyn njeje ßam wot

ſo dobry: wutroba je ſkažena, roſom ſacźmity, wola ſła. Wſchón naſch roſom ſ mudroſcźu je cźma, my ſmy błudne dźěcźi, hdyž twój duch, o Božo, naſ ſ jaſnoſcźu ſwojoh' ſwětła njeroſſwěcźi. Dobre dyrbiſch do naſ płodźicź a naſ k dobremu ſam wodźicź. Móže też ſchtó ſicźe ſběracź wot cźernjon abo ſigi wot wóſtow? Shnity ſchtom njemóže dobre płody pſchinjeſeć. Kóždy dobry ſchtom pak pſchinjeſe dobre płody. Schtož ſo wot Božeho dobreho ducha je narodźiło, to je duch dobroty. Tón duch, Boži duch naſchemu ludej a cźaſej pobrachuje. Duž dha wotpołožcźe po prěńſchim waſchnju teho ſtareho cźłowjeka, kiž pſches jebate łóſchty ſo ſkaſy. Wobnowcźe ſo pak w duchu ſwojeje myſle. A wobleczcźe ſo teho noweho cźłowjeka, kotrž po Bosy ſtworjeny je we wěrnej prawdoſcźi a ſwjatoſcźi.

Ducha płód ſo wopokaſuje we wſchej dobrocźe a prawdoſcźi. Prawdoſcź wopſchija a je wſchitko, schtož ſo Bohu ſpodoba. To pak je wſcho, schtož je dobre. Pſchetož Bóh njeje tajki, kotremuž ſo hjesbóžnoſcź by lubiła; ſchtóž ſty je, tón měſtna nima pola Boha. A nam njeje njeſnate, prajene je nam, schtož dobre je, a schtož tón Knjes wot naſ žada, mjenujcy Bože ſłowo dźerźecź a luboſcź wopokaſacź a ſo poniżowacź pſched naſchim Bohom. Kak něto ſ tobu ſteji: lubujeſch ty, schtož Bóh lubuje? Cźinjiſch ty, schtož ſo Bohu ſpodoba? Wopraſchujeſch ty ſo ſtajnje pſchi twojim cźinjenju a woſtajenju, ſtaranju a njeſtaranju: je to też prawe, mjenujcy pſched Bohom, prawe pſched Božim ſwjatym kaſnjam, prawe pſched twojim ſwědomnjom, kotrež je Bóh tebi jako khutneho napominarja a pucźnika do wutroby ſpłodźił? Wſjele tajkich njeje, kiž w tym naſtupanju kruczi, haj ſurowi pſchecźiwo ſebi ſamym ſu. Wſjele jich pak je, kiž tam, hdźež Bože ſłowo a jich ſwědomnje rěcźitej a kaſatej, na teho ſłuſcha, kotrž wokoło khodźi jako rujozy law a pyta, kohož by pójrjeł. A ſ cźertom ſo ſjednocźi ſebicźnoſcź cźłowjkeje wutroby. W jeho a jejnych kralowſkich mozach ſtona cźłowjſki narod, ſ nimaj ſo bědźi naſcha wutroba. Schtož tu ſtona, ſchychuje, to chze Jeſuſ wumóz a wuſwobodźicź. A ty, o cźłowjecźe, ſy temu nadobnemu wotroczkej, kiž w twojej njeſmjertnej duſchi žałoſcźi po wumożenju a prawdoſcźi, winojty, ſo by jemu wupomhał ſ jeho cźěmneho jaſtwa. Wěſ, ſo Boža luboſcź cźi ſtajnje ſwěrna woſtanje. Stonaſch-li ty troſchta dla, bohacźe jón doſtanjeſch, hdyž pſchi žórle žiwjenja, pſchi tym Knesu woſtanjeſch; pytaj jeno Jeſuſa, wſchitko druhe njepomha. Wón je nam ſcźinjeny k prawdoſcźi. Prawdoſcź powyſchi lud. Prawdoſcź ſwarnuje teho njewinowateho. Schtož w prawdoſcźi khodźi, tón budźe we wyſokoſcźi bydlicź a ſkały budźa jeho twjerdźiſna a hród. Jeho khleb budźe jemu daty a wody jemu njebudźe pobrachowacź. Schědźiwe włoſy ſu króna teje cźeſcźe, kotrež ſo na pucźu teje prawdoſcźe namakaja. Sbóžni ſu cźi, kiž hłódni a łacźni ſu po prawdoſcźi. Duž ſtejmy a wobleczmy ſo kabat teje prawdoſcźe, kotraž pſched Bohom płacźi, ſo bychmy cźiſcźi byli bjes poroka a naſtorka, napjelnjeni ſ płodami teje prawdoſcźe, ſ mèrom a ſ radoſcźu w ſwjatym duchu, kotrež ſo pſches Jeſom Khrysta ſtanu k cźeſcźi a ſłwalbje Božej!

Ducha płód je ſkónčnje wěrnoſcź. Wot Boha nam japoſchtoł Jakub praji, ſo je wótz teho ſwětła, pola kotrehož njeje žane wotměnjenje ani wobroczenje teje ſwětłoſcźe a cźěmnoſcźe. Wón je naſ ſpłodźił po ſwojej woli pſches ſłowo teje wěrnoſcźe, ſo bychmy cźi prěńſchi byli jeho ſtworjenjow: wěrnoſcź je ſwětłoſcź, cźěmnoſcźi pak ſo łža pſchiruna. Pucźe teho Knjeſa ſu wěrnoſcź. Boži ſyn ſo mjenuje kral wěrnoſcźe, a jako wottyknjeny łóńz ſwojeje ſmjercźe wuſběhuje, ſo bychu jeho wucźomniży ſwjecźeni byli we wěrnoſcźi. Troſchtar, ſwjaty duch, je k temu wuſchoł a bu wulaty, ſo by kſcheſcźijanam jako duch teje wěrnoſcźe do wſcheje wěcźnoſcźe pucź pokaſał. Wěrne kſcheſcźijanſtwo žada ſebi luboſcź k wěrnoſcźi. Dokłž je tak mało wěrneho kſcheſcźijanſtwa na ſwěcźe, teho dla namakamy telko łźě mjes ludźini, telko potajenja wěrnoſcźow a wěrnoſcźe hacź k hjesbóžnym ſapręcźam bójſkeje wěrnoſcźe. Sznadne je, ſchtož Sirach praji, ſo łhanje je hroſna wěz na cźłowjeku a je huſto k namakanju. Jeſuſ, Boži ſyn, wěcźna wěrnoſcź, pſchiwoła wſchitkim ſehłarnikam: „Wy ſcźe wot wótza, teho djabola, a po waſcheho wótza žadoſcźach chźecźe wy cźinicź. Tón ſamy je łhař a wótz teje łźě.“ Se łźami chze cźert cźłowjſku wutrobu ſwjaſacź jako ſe ſylnymi rjecźaſami. O kak wjele wulzy a wyſoko khwaleneho kſcheſcźijanſtwa k padej a k haniboje pſchiudźe pſches ſelhaćne pokhilenje! Wot jich wjele ſo hodźi ſudźicź: W jich rěcźe niczo wěſte njeje; woni maju wſchelake rjane a pěkne počźinki, ale jene jim pobrachuje, wonjawka wěrnoſcźe, jaſne ſwětło wěrnoſcźe. Na ſdacźe bohabojaſni, ſapręju móz a wěrnoſcź bohabojoſcźe. A tola w ſudach wſchitkich cźaſow a narodow Davitowe ſwědźenje ſteji: „Tón Knjes ſkónzuje łharow.“

Dobrotu, prawdoſcź a wěrnoſcź japoſchtoł Pawoł wſchitkim narodam a kſcheſcźijanam jako ducha płody khwali. Niz podarmo chźedźa a ſwědźa jeho ſłowa naſ powucźicź a poßwaricź, ale dyrbja nam k polěpſchenju w tym, ſchtož je dobre, prawe a wěrne, ſłužicź. Bóh pyta płody. Roſcźa na ſchtomje twojeho žiwjenja ducha płody? O ſo njeby Boža łnada na žanym podarmo była!

Lic. th. R.-K.

Jaſne wokno.

3. Jandźelow hoſpodowacź.

(Pobracźowanje.)

Sa dwě njedźeli, njedźelu Miſericordias Domini, njedźelu Knjeſoweje miłoſcźe, pſchinjeſły wón ſwoje ſchaty domoj, a wuj běſche jemu wotpuſchćźił, ſo ſmě na dwě hodźinje doma woſtacź. Schto wſcho dyrbjeſche wón tu powjedacź! A tydźeń podźijcho, dha dźěſche też Madlenka je ſwojim brěmjeſchkom po hórzu dele, běſche runje na Watporu na wjecźor, a koło wokoło na hórkach a na ſchcźeźkach palachu ſo kuſkanucźe. Tón raś běſche ſo ji krutoſcź minyła, wócźay mějeſche poknej ſłyſłow.

Hdyž ſo proſcherſkemu łukłu blížeſche, ſtejeſche hižo Jan we wrotach a roſhladowaſche ſo ſa ſotrićźku, a hdyž wona nimo njeay pſchiudźe, tam, hdźež wulki boſowy łećk ſtejeſche, dha běžeſche wón ji napſchećźiwo, wutorźe ji brěmjeſchko ſ ruki, ſo by ji je njeßł, a wſa ju ſa ruku. Tak ſacźehnichu Boži jandźelſo ſ tutymaj dźěćźomaj tu do dwora, pſchetož: „Jich jandźelſo widźa ſtajnje wobliczo mojeho wótza w njebju!“

Jan mějeſche wjele powjedacź, prjedy hacź pſches próh pſchiudźeſchtaj. So je wuj hacź dotal ſtajnje pſchećźelniny był, a ſo ſo tu hacź bo ſyteje wole najećźi móżetaj; ſo wě, dźěła je tu też hacź bo ſyteje wole doſcź, a ſo tu wſchitczy hižo rano w ſchtyrjoch hodźinach ſtawaja! Tola wotroczk njeje pěkny cźłowjek; tón ſo ſtajnje hroſnje ſměje, hdyž ſchtó ſa blidom ſwoje pacźerje wuſpěwa, a huſto doſcź ma Jana ſa blidom ſa kłajnja; też ſ ſchubom běſche Janej hižo raś na khribjet naßmolił, hdyž běſche Jan pſchi pſchahanju něſchto ſmylił. Tón dźerźi ſ dźowku, a ta jemu ſtajnje ſtradźu něſchto tykniye, hdyž woni rano na rolu dźeja, a tajke tola njeje prawje; a ſchto ſebi wona, Madlenka, tajkeho dla myßli?

Na tajke praſchenje njemóżeſche jemu Madlenka wjacy wotmolwicź, dokelž hižo w khěži ſtejeſchtaj. Wuj běſche ſam doma.

Čzeledź běšche na rejach abo kuštařńcže palicź. Wón Madlenku pschečzelnuwje witasche, wodźesche ju po domje a pokasowasche ji wschě šwy a komorki. W najstwje wižachu rjane wobrasy na módrych sćěnach a pod schpihelom stejesche postočzany marmorowy cžažnik pod wulkej schlenžu. „Tón je strašchnje drohi“, měnjesche wuj, ſ tym dyrbjsch kahodnje wobkhadźowacź. Madlenka pak žo ſ čzicha naboja, so mohła ſ nim ras njesbože měcź.

K wječzeri niczo wjazy njeźydasche, dokelž běchu tu hižo powječzerjeli. Madlenzy też na to njeńdźesche. Wuj dońdźe šažo do žwojeje stwiczki. Jan a Madlenka pak stejeschtaj wonka pódla sahrodki pschi płocžiku, a dokelž běšche hižo cźmiczka, pohladaschtaj horje k maczérnej khěžy, a hlej, tam wuhladaschtaj maczérne jažne wokno! A na nje hladajo wuspěwaschtaj žwoje wječzorne paczerje.

Ale nad jeju hłowomaj błyschczachu žo Bože čwěžki do naletneho wječzora też jako jažne woknjeschka we wulkim njebjeskim domje teho, kotryž je wótz nade wschitkimi, kotsiž žu jeho dźěcźi w njebju a tu na semi.

Pschipołdnju wobjedowasche wuj se žwojej čzeledźu. Jakub Mětk, wujowy robocžan, tu też žobu sa blidom žedźesche a jeho žona Kata, kotraž tu žobu na dźěło khodźesche. Jan a Madlenka žedźeschtaj wujej runje ſ napischeca sa blidom. Hdyž wonaj pschipołdnju ruzy styknyschtaj a hłowu pokhilischtaj, dha dyrbjesche wón to stajnje widźecź, wonaj też ſ čzicha pschi žebi we wutrobje wuspěwaschtaj: „Pschińdź Knježe Jesom Khrystschcže, budź nasch hósćź!“ tola to nichtón njewuhźytscha, dokelž wotročž a dźowka ſ drjewjanzami klepotaschtaj a ſ kawku žuhajschtaj, so njeby nichtó žkychał, a pschi tym žo žměješchtaj. Wuj čzinjesche tak, jako njeby niczo widźał a niczo žkychał, ale wón wscho jara derje widźesche a derje žkyschesche.

Hinak njemóžesche pschińcź, hacž so žo Madlenzy bórsy styskasche. Wscho běšche tu tak wulke, tak schěroke, a tak zuje! ach, kak běšche tola tak lubosnje a nežnje w niškej khěžy tam horjeka na hórzy, hdźež měješche luba maczérka žwoje knjejstwo, a hdźež wona se žwojimaj mikymaj wočzomaj na žwoje dźěćzatka khladowasche, hdźež bě žkyschecź, kak schmrěki horka na horje schumja, a hdźež bě stajnje dalołe módre njebjo widźecź ſ lecžazymi běkymi mróčzelemi! Haj, kak bě to rjenje!

A tu běšche wona tak žama, tak wopuschczena, tak zyle žamalutka! Jan dyrbjesche tóžde ranje won na polo abo na łuku, pschińdźe pschipołdnju jenož krótki čzaž k wobjedu domoj do dwora a woteńdźe šažo. Dźowka běšche hruba žónska, kotraž niczo wo tym njesacžu, kak je tajkej holczy wokoło wutroby, kotrejž žo hórko styschcže.

Pschi tym pak žo Madlenka skhrobli. Drusy njedyrbjachu niczo wo tym pytnycź. Jenož Janej njemóžeche to potajicź. Hdyž wječzor na khwilku sa pjezy na ławzy pod bosowym kečzkom žedźeschtaj, dha žo Madlenzy wutroba wotewri. Stajnje powjedasche wo maczéri a wo Kaschporku a wo starej Hańži a wo jich kosy, a licžesche dny, hdy wona trasch šažo mohła domoj dońcź.

S wjetscha běšche potom hižo cźmiczka, so běšche macź horka žwězu šažwěcźicźa, a stajnje hladasche Madlenka potom horje na jažne woknjeschko. Tola dny nětko tak pschiběrachu, so macź bórsy wjazy žwězu šažwěcźicź njebudźe, měnjesche Jan. Potom pak błyschcźesche žo žo khowaže žłónzo a wječzorne njebjeske skoto hjschcže dołho na woknu tam horka, a potom běšche wokno hakle tak prawje jažne. S tym žo wonaj pokojischtaj.

Janej běšche ſ molom lożscho, žebi znsbu naprawicź. Wón běšche wot ranja hacž do wječzora wonka, sesna žo bórsy ſ konjemi, wobžebje ſ wulkim brunaczkom, kotryž w bróhdže khodźesche. Husto doscź žuže žo na njeho a jěchasche ſ nim do rěki, abo na polo, abo wječzor šažo domoj; brunaczk běšche kražne skocžo! Rano, hdyž Jan hródźže durje wotewri, dha wobrocźi žo ſ hłowu a sahrjehota k rańschemu postrowjenju. Potom dońdźe Jan k njemu, poplaza jeho na schiju a wucźeže sa njeho khlébowu ſtórczicźku, — ta jemu sežkodźi.

Jenož, so tu tónle wotročž byl njeby! Tón njeměješche niczo, khiba hrosne rěcže w hubje a sehra žebi zyły dźeń hrosne pryile, měrjesche žo też na to, so chže Janej pobožnosćź ſ wutroby wukorjenicź, powjedasche jemu hrosnosćźe ſ rejwanjskich kubjow a wo tutkanju w korczmach. Potom běšche šažo husto doscź hněwny, selesche a žakrowasche a pjerjesche ſ njerosumom do stotu, a njeby žo macź sa nascheho Janka wschědnje modlika, a njebychu jeho Boži jandźelio schkitowali, dha by drje bješ dwěla jeho duscha schkodowała.

Wuj pschekhodźi mjes tym dwór, ſ wjetscha ani žłowczka njeprajo, tola ſ wótrym wóczkom na wscho hladajo a wscho wuhladajo. So běschtaj Jan a Madlenka žwěrnaj jako stoto, so běschtaj pilnaj a sprawnaj we wschěm dźěle, so běschtaj poniżnehо, pěknehо waschnja, teho běšche žo wuj bórsy dohladał. Też njeběšche jemu hruby pohoncž runje witany, tola dokelž žo hewak derje do dźěła měješche, dha jeho tola wobkhowa. So wón ſ Janom pěknje njewobkhadźa, to drje wón też wjedźesche, a teho dla chžysche wot nětka žem krucźischo na to kedźbowacź.

(Pokracžowanje.)

Wužwobodźenje.

We wulkim wikowanſkim měsćźe žedźesche pokładnik wulkeje wikowaźnje a žwoje dźeńśe dźěło śtónczi. Wón pjero cźiśćźesche a sapocźa śtoto liczecź, kotrež na jeho pišaku ležesche. Na jeho wobliczu běšche wulki njeměr pósnacź, wón pjero wsa a jo šažo pokoźi, sacźini wocźi a jej bórsy šažo na śtoto, pśched nim ležaźe, śtoźi. — Schto běšche jemu? — Hdyž měješche śtoto w rukomaj, žebi na žwoju hižo dołho cźerpjazu žonu, na žwoje dźěćźi, kotrymž husto najnusnjsche kupicź njemóžesche, na bydleńśku płacźiśnu, kotruž měješche bórsy sapłacźicź, pomyślił. Wón se žwojej mśdu wobśtacź njemóžesche; pśchi wśchej śłutniwośćźi to móżno njeběšche. A te pjenjeźy, kotrež běšche runje dośtał, běchu wróćźo płacźeny stary dołh, na kotryž njeběšche žebi dawno nichtó wjazy myślił. Jeno so bychu tele pjenjeźy jeho byłe! Wón je nusnje trjebasche. Njemóžeśche wón — — — — ? Pokładnik žo wohladowasche — wón běšche žamlutki! Wón tśchepotaśche, žebi na to myślło, śchtož běšche runje pśches jeho hłowu śchło, thěrśje knihe sacźini, pjenjeźy wsa a je do pjenježneho khamora pokoźi. Na to wón woteńdźe.

Spodźiwne, jako wón k žwojemu bydlenju kroczesche, běšche jemu pśchezo, kaž by sa nim njewidomny njepśchecźel hońił. Zyły wječzor běšche w žwojich myślach rośpróćźeny; jeho žona jeho tajkeho njesnajesche; žamo jeho dźěćźi se spodźiwanjom na njeho hladachu. W nozy wón spacź njemóžesche. — To śtoto běšche jeho wobkuśłowało. W pśchibywazym njemèrje žo wón na kożu wokoło mjetasche a śłónczńje śochowasche: „Knježe, njewjedź mje do śpytowanja, ale wumożź mje wot teho śkeho!“ A tule prośtwu wón wjazy krócź wuśpěwa, doniż njewidźeśche žo nadběhowanjam cźerta pominjeny; na to wón wśchón wotpjaty wužny. Jako wón na druhe ranje prěni bok žwojeje žwójbneje biblije wočźini, cźitasche wón tele žłowa:

„4. awgusta 1822 je nam Bóh žyna wobradźił, kotryž 20. teho měžaza mjeni Khrystian Reinhard dośta. Bóh wobarnuj nam to dźěćźo a śćźiń jo praweho śchesćźijana, kotryž hacž do žwojeje pośledńjeje hodźiny w žwojej wěrje wutraje. 7. haprleje 1837. Nasch žyn Khrystian Reinhard je dźěnsa žwój śchćźeńśki žłub wobnowił a žwojemu Bohu žwěrnośćź žłubił. Jako my wote mśchi pśchińdźechmy, žmy žo hjschcže junkrócź ſ nim modlili. Ja žym jemu to žłowo sa heżko dał: „Pytajćźe najprjedy Bože kralestwo a jeho prawdośćź, dha budźe wam to wśchitko pśchidate (Mat. 6, 34).

Jako běšche wón k tym žłowam pśchiśchoł, wón bibliju sacźini, žebi ruzy stykny a žo dołho a cźiśche modlesche. Jako staźe, běšche jeho wobliczo šažo wjeżeke. Wjeżeły dźěśche do žwojeje pišaźnje, wocźini knihi a sapiža wróćźopłacźeny dołh na tym měśtnje, kotrež běšche hjschcže wječzor prjede prósdny wośtajił.

Něhdźe hodźinu podźiśćźo pśchińdźe jedyn ſ wobžedźerjow teje wikowaźnje, k temu pokładnik stupi a praji, so dyrbjał žo po prawom samolwicź, so ńeje hižo wćźera dośtatu poruczośćź wuwjedł. „My smy wobśamkli Wam pśchiłohu wot 400 hriwnow dacź a Wam ſ dobom wobkruczenje nascheho pokneho dowěrjenja a śpokojenja wuprajimy.“

Pokładnik běšche wśchón śastróżeny a hnuty, so žłowcźka prajicź njemóžesche. Na žboje běšche tón knjes śtwatał a hižo wośtechoł, so žo na jeho śastróżenje dohladał njeběšche. Tón pak hjschcže junkrócź žwojej ruzy stykny a śpěwasche: „Knježe, Božo, ja žo tebi dźakuju sa wśchitke twoje dobroty!“

Po śłónczenym dźěle wón domoj śłwatasche. Jeho žona se spodźiwanjom na njeho hladasche, ale hakle wječzor, hdyž dźěćźi śpachu, wón žwojej žonje to žakośtne śpytowanje śdźěli, kotremuž běšche wustajeny byl, a tu pomoz, kotruž Bóh jemu ſ rynczkow wot žwojeho nana napižanych, cźerpacź da. Potom powjedasche jej wo wjeżeźym pśchekwatanju, kotrež běšche dźensa měł, a nětko žo wobaj mandźelśkaj Bohu, w rumym dźakowanym sacźuwanju

wobarnowanja dźakowaschtaj, so běsche žwojeho wótza pšeď hrěchom, kotryž by jich wschitkich do njesboža storcził, wobarnował, a jim se wscheje nuty wupomhał.

Wschelake s blska a s daloka.

— Saňdźenu frjedu je žo na žwjatočne waschnje sakładny kamjeń sa nowu Khwaczanku zyrkej połožił. Dokelž njemóžachmy hacž do skónczenja redakźije rosprawu dostacź, podamy ju lubym čitarjam sa tydźeń.

— Pšeď krótkim je žo serbska pohrjebna ruczna agenda sa sakskich evangelskich duchownych wot serbskeje předarskeje konferenzy s nowa wudała, dokelž běsche prěni wudawk pokupjeny. Sserbska předarska konferenza běsche nowe wudacze wubjerkej s knjesom fararja Jakuba, Mrósaka-Budeschanskeho a Gólcza-Budyschinskeho wobstojacemu pschepodała a woni su nowe wudacze rospominajo prěni wudawk pschisporjeli, tak so je nětko 2. wudawk khětro pschisporjeny wschoł. Wołebje je žo wjazy biblisskich słowow k čitanju pschi rowach sa wołebite pady na pschikład pschi pohrjebach dźěći, kotrychž běsche prjedy pschemało sa wschelake pady, do noweho wudawka pschijało.

— Druhu njedźelu po žwjatej Trojizy měsesche žo druhe serbske kemschenje w Draždźanach w nakhwilnej khcižnej zyrkwi. Spowjedniu wuczbu měsesche knjes farař Jakub-Njeswacźidlski, jako nowy spowjedny wótz Draždźanskich Sserbow; předowanje dźerźesche knjes farař Kubiza-Bukeczanski. Spowjednych běsche 167 a kemscherjow bě žo sašo bohata liczba naschła. To nam sašo s nowa wobžwědczuje, kak Sserbja w Draždźanach a wokolnosći žwoje kemschenja w macźernej rěći lubuja, a kajke žohnowanje je žo hižo s tych kemschenjow do wutrobow mulíwało. Jara dobre a wužitne pscheměnjenje běsche wodźeł serbskich Draždźanskich kemschenjow w tym sćinik, so běsche na rozdźělonne papjerki, na kotrychž su khěrlusche wotćišćchane, tež wotspěwanja duchownego a wotmolwjenja wotćišćchał. Prjedy móžachu jenož čji wotmolwjenja žobu spěwacź, kotrež mějachu knižki „Porjad Božeje słužby" žobu, čji druhy pak žobu njespěwachu. Nětko maja pak wschitzy wotspěwanja a wotmolwjenja w rukomaj, so móže je wošada s jenym khłosom žobu spěwacź.

— Lubym Sserbam je snate, so běsche knjes farař Gólcz w Budyschinku k 70. narodnemu dnjej a 25lětnemu kralowanskemu jubilejej serbsku jubilejsku knižku spisał, kotraž je žo mjes serbskim ludom rosschěrila. Tajki jubilejski spisž je spisaczel teje knižki tehdom ministerstwu kralowskeho doma w rjanym swjatku połkał s tej prostwu, so by žo jeho majestosći kralej Albertej pschepodał, so hy shonił, so je žo tež w serbskej rěći serbskemu ludej wobras jeho žohnowaneho žiwjenja a skutkowanja podał. Na to je žo jemu pšeď krótkim wot ministerstwa kralowskeho doma sćěhowaze swjeźelaze wotmolwjenje dostało: „Ministerstwo kralowskeho doma je po domojwróćenju Jeho Majestosćе krala s hroda Sibyllenort Wasch w serbskej rěći spisany jubilejski spisž k jubilejskemu žwjedźenjej Jeho Majestosćе na najwysschschim městnje pschepodało. Jeho Majestosć kral je tón jubilejski spisž najhnadnischo pschijał a podpisanemu ministerstwu porucził Jeho najwysschschi dźak sa to wuprajicź. Ministerstwo kralowskeho doma s tutym po tutej najwysschschej poruczności cźini. Ministerstwo kralowskeho doma: se Seydewitz.

— Pšeď krótkim je Sserbowstwo žarujo stejało pschi rowje žwojeho njesapomniteho wótćinza Imischa, a sašo je žo hižo wjele sašłužbny wótćinz, kotryž je žo s njewustawazej prózniwosćju sa sdźerźenje Sserbowstwa w Delnjej Łužiji prózował, knjes farař Teschnar w Nydej minył. To je wulka rana sa lubych delnjołužiskich Sserbow, kotrež w nim mějachu žwojeho njesprózniwego wodźerja a sašłužbneho spisaczela. Jeho wopomnjecze wostanje w serbskich wutrobach w žohnowanju.

— Njedźelu 26. junija měsesche žo wokrejžny žwjedźeń evangelskich mužskich a młodźeńzowych towarśtwow we Wósporku. Předowanje dźerźesche knjes farař Schołta s Kumwałda. Tež serbske Koprczanske towarśtwo běsche sastupjene. Po kemschenju mějachu žo wažne a hnujaze rěcze w sjawnej shromadźisnje, kotrež wutroby sahorjachu sa ważny nadawk tych towarśtwow. My žo nadźijamy, so běchu tež wutroby Sserbow, kiž su tón rjany žwjedźeń wopytali, so sahorili sa skutkowanje tych towarśtwow, kotrež chcedźa wołebje naschich młodźeńzow wukhowacź hrožazemu sawjedźenju w žwětnych wjeselach a žadosćach a jim prawe kischesćijanske smyšlenje do wutroby płodźicź a hódne a cźestne rozwjeselenje w žwobodnym cźasu poskićźeć.

— Hdyž wójna mjes Schpanijskej a Amerikanskej w poslednich tydźenjach tam a jow khabłasche, nětko tola Amerikanska pokracźuje a po sdacźu dołho wjazy tracź njebudźe a Schpanijzy podleźa. Wulka cźesćź to sa Amerikansku njebudźe, pschetož to je hižo srudne wopokasmo dosćź, so je Amerikanska telko cźasa trjebała, prjedy hacź je Schpanijku, kotraž drje ma najsłabkiche wójsko w Europje, sbiła. Wulke złoże je sa Amerikansku, so žu se złabym Schpanijskim statom hromadźe trjechili. Hdy by to druhi europijski stat był, by žo jim najsferje hubjenje sescłko. Nadźijomnje budźe to Amerikanskim dobre powuczenje, kotsiž w poslednim cźasu khětro naducźi pschecźiwo Europijskej wustupowachu.

— Wschitke wěrywusnacze mějachu hacź dotal žwoje zyrkwje w Jerusalemje, žama evangelska zyrkej tam hischcze njeběsche. Duž je wulke wjeselе, so žo evangelska Khrystusowa zyrkej 31. okt. w pschitomnosći němskeho khězora a mnohich evangelskich serschtow poswjeći. 31. oktobra 1893 je žo sakožkny kamjeń połožił. Spodźiwnje je, so je žo sakožkny kamjeń runje na to městno połožił, hdyž běsche stara měschcźanska murja, kotraž je w Jesušowym cźasu město Jerusalem wobdała. Do sakožkneho kamjenja je žo wjsche Lutherowych žadow a biblije tež khěžorowe pismo połožiło, w kotrymž žo s radosćju wupraji, so budźe na tym městnje, hdyž je tón Knjes sa naš cźerpit, tež w němskej rěći pschipowjedany jako naschi jeniczki sbóžnik a wumožnik. W blisksći zyrkwje dyrbitej žo hischcze schula a farа natwaricź.

Khětsje žmjercź na cźlowjeka pschindźe.

W měrtacźku, kotrež běsche žo khětije roswiło, dyrbjesche žo nowe wuswolił, žo žwjatocźnje poswjećźi. Po žwjatocźnosći cźi knjesojo po pohrjebnischcźu khodźachu a žebi wschelake srěcźachu, tak tež, hdźe ma žo s khowanjom sapočźeć.

Duž jedyn zyrkwinski pjródkstejeł, 76lětny knjes, žortujo praji: „Hdyž žym tež 76 lět starу, žo tola nadźam, so prjedy njewumru, hacź budźa te rynki jow pokne, jow w tym róžku chzu ja wotpočźowacź." Pschi tym pokasa na poslední blak.

Na druhi dźeń pšeď město powjesć dźěsche, so je teho njejabzy Boža ruczka sajała. A tak běsche. Konz bu jemu wot teho Knjesa na žiwjenju a wumrjećźu bliže stajeny, hacź běsche to wón a druhy wočźakował.

Jeho žadanje bu dopjelnjene, woni jeho na tym městnje khowachu, kotrež běsche žebi wuswolił, jeho row běsche prěni na nowym pohrjebnischcźu.

Luby Božo, hdyž mje ty dźenža abo jutsje, sa bliźschi abo dlěźschi cźaž wotwokasch, daj mojej prostwje žo dopjelnicź: „Wobarnuj mje pšeď slej njepokutnej žmjercźu a wsmi mje do twojeho njebjeskeho raja.

Něschto k rospominanju.

Wulke dusche cźisče cźerpja.

* * *

Dobre žwědomnje je dobry sahkwczk.

* * *

Wěra, kiž ženje njepłaka, njeběsche nihdy wěrna.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske žyroty:

S dźakomnosćju sa bohate žohnowanje Bože sćěele sa wbohe armeniske žyroty cźitał „Pomhaj Bóh" 5 hr.

W mjenje wbohich žyrotow wutrobny dźak praji

J. Gólcz, farař.

Lubi Sserbja! Budźcze Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje žo twari, a to sa Waš! Duž składujcze sa njón po Waschim samoženju hrydom, burja a měschczenjo, wuczeni a njewuczeni, stari a młodźi, mužiźy a žónske, a sběrajcze sa njón pschi jubilejach, pschi kwašach a kschcźijnach, pschi žwjedźenjach a skhadźowanlach; składujcze a sběrajcze! A Wy, kiž wotkasanja sćinicze, wotkasajcze na prěnim městnje sa Wasch „serbski dom" w Budyschinje! Budźcze žwěrni, woprawdźicźi Sserbja!

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku. Cźisćicź a naklad Ssmolerjej knihicźisćicźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 28.
10. julija.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

5. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Pschißł. Sal. 10, 22.

Požohnowanje teho Knjesa cźini bohatych bjes prózy.

Wo bohatym žohnowanju powjeda nam dźenßnische njedźelske scźenje, scźenje wo Pětrowym ryby łojenju. Zyłu nóz běchu ßo prózowali a niczo njeběchu nałojili, ale jako na Jesußowe ßłowo ßwoju ßycź pschestrěchu, wobsamknychu wulku ßyłu rybow, a jich ßycź ßo torhasche. To je, schtož Salomon praji: „Požohnowanje teho Knjesa cźini bohatych bjes prózy."

Ale njeje to dźiwne ßłowo? Kaha? bohatych cźini Bože požohnowanje, a to k temu tež hischcźe bjes prózy? Ssu dha jenož bohacźi, kiž maja wscheho doscź, žohnowani ludźo? A je dha tež prósdnikam a lěnikam Bože žohnowanje ßlubjene? — Schto dha je po prawym Bože žohnowanje w cźaßnych wězach, a kak móžemy jo dostacź a shonicź?

Žohnowanje w cźaßnych wězach njeje runje pschezo to, s cźehož ma schtó sbytk a bohatstwo. Wschako je wschelke kiž wot Boha njeje, někotry dom a dwór, kiž je s njeprawdu dobyty, někotra rola, bližschemu s lescźu wurěcźana a wulischcźena, někotre samoženje, s hrosnym lichomustwom a lakomustwom nadrapane a naschkrabane. Wjele kubła a bohatstwa je, kiž je wot pschiboha tuteho ßwěta, to je wot cźerta. To wopomńcźe, kiž chzecźe ßo wobohacźicź a scźe pschezo tak jara na to smyßleni, kak byschcźe ßwojim dźěcźom prawje wjele pjenjes po ßebi sawostajili. Njeprajcźe tola, so je Bože žohnowanje, schtož je cźertowa ßycź, kaž jo ßwjaty japoschtoł mjenuje. Wopomńcźe, so schtož je tajke na tajke waschuje nahromadźene, ani wam ani waschim dźěcźom njemóže k žohnowanju bycź, kaž dha tež pißane steji: „Běda temu, kotryž ßwoje kubło pschisporja s zusym kubłom!" (Habak. 2, 6.) a saßo: „Hlaj, tych dźěłacźerjow msda, kotsiž wasche pola ßu ßykli, a wot waß je wotłamana, woła; a to wołanje tych žujeńzow je pschischło do wuschow teho Knjesa Zebaoth", (Jak. 5, 4.) a wospjet: „Njeprawe kubło dyrbi sahinycź." (Sir. 40, 12.)

Žohnowanje w cźaßnych wězach njeje po tajkim pschezo sbytk a bohatstwo, ale schtóž je spokojom a doscź ma na tym, schtož jemu Bóh dawa, tón je prawje bohaty, a tajki wobhladnje potom tež ßwój mjeńschi dostaty dźěl jako Bože žohnowanje. Hlaj, to je žohnowanje, kajkež widźimy w hěcźe Zarpatskeje wudowy w Heliaßowym cźaßu, jako ta mnka w kalbaßu njebu sjědźena a wolij w karanje njewotebjerasche. To je žohnowanje, kajkež je wopißane w 128. psalmje: „Sbóžny je tón muž, kiž ßo teho Knjesa boji a na jeho pucźach khodźi. Ty budźesch ßo žiwicź wot ßwojeju rukow dźěła; sbóžny ßy ty, ty masch ßo derje. Twoja žona budźe jako płódny winowy pjeńk wokoło twojeje khěže, twoje dźěcźi budźa jako wolijowe hałosy wokoło twojeho blida. Hlaj, tak budźe žohnowany tón muž, kiž ßo teho Knjesa boji." To je žohnowanje, hdyž tón sbóžnik tam w pusczinje mało khlěbow łama a tola zyły wulki lud naßycźi a žadyn njetrjeba hłoda tradacź. Haj,

to je žohnowanje, hdyž tež žnadny a na sdacźe mały dar shubjeny njeje, hdyž žo ſ małym wulke stanje. To je žohnowanje, hdyž žo pschi sapočatku léta bojachmy, hacź tež budźe wscho doßahacź, a na kónzu léta dyrbjachmy žo dźiwacź, kak běchmy pschelěśli a ničźeho dobreho njetradali. To je žohnowanje, hdyž na sad hladajo na sańdźene léta widźiśch, kak žu dźěćźi žo derje radźile, kak žy je pschi wschej khudobje a starośćźi tola zbožownje móhł wočźahnyćź k wužitnym cźłowjeſkam a pschi tym pschezo hischcźe tež druhim móhł wudźělićź. A hdyž masch žam na žebje hladajo wusnacź: „Knježe, schtó běch ja, jako sapočźach! Nć, niz ja, niz moja žwěrnośćź a saßłužba, niz moje prózowanje a staranje, ale twoja žmilnośćź je mje hacź žem dowjedła“, — tehdy, haj, tehdy shonisch, schto je Bože žohnowanje.

A schtó dha je nochzył shonićź? Schto cźinimy, so bychmy Bože žohnowanje shonili? Haj wschak, my móžemy cźinićź, schtóž chźemy, hdyž Bóh nechcha, wostanjemy tola nježohnowani. Žohnowanje žebi njemóžemy ſ mozu wunujowacź, kaž tež žwjaty Pawoł pische k Romſkim 9, 16, so njeleźi na tym, kotryž chźe, ani na tym, kotryž běźi, ale na Boźy, kotryž žu žmili. Pětr běśche žo zyłu nóz prózował a tola njebě ničźo nałojił, ale jako žo tón Knjes žmili, mějesche wón na jene dobo dośćź a na dośćź. „Podarmo je“, wobžwědćźi nam psalmista, „so wy rano stawacźe a potom dołho žydacźe a jěśćźe žwój khléb ſe starośćźemi; pschetož wón dawa jón žwojim pschećźelam w spanju.“ (Pſ. 127, 3.)

Sswojim pschećźelam — to derje wopomńćźe! Schtó dha žu jeho pschećźeljo? „Wy sćźe moji pschećźeljo, hdyž cźinićźe, schtož ja wam pschikasuju“, praji Khrystuß (Jan. 15, 14). Ach, my žmy tu jara bórsy, so wo kschižu a njesaßłużenym cźerpjenju rěćźimy, hdyž njecha pola naß prawje do prědka hićź, hdyž je jow někajki brach a tam někajki njedostatk, hdyž žo nam jow něschto njeradźi a tam žo něschto skasy, ſ krótka, hdyž tu žane žohnowanje njeje. Ale my dyrbjeli wjele bóle do žo hićź a žwoje khodźenje a sadźerźenje, žwoje powołanje a hospodarśtwo pschepytacź a žo praschećź: Cźinju dha tež, schtož tón Knjes mi pschikasuje? Khodźu po jeho pućźach, a sapočźnu, schtož mam cźinićź, w jeho mjenje? Jěm a piju ſ modlenjom a a ſ dźakowanjom ſa jeho dobrotu? Kak žym ſ tymi hromadźe žiwy, kotsiž so mnu pod jenej tśěchu bydla? Njeje tu žana swada a hadrija, žane žwarjenje a hidźenje? Njeśtawa žo žnadź wote mnje abo hewak w mojim domje wjele tajkeho, wo cźimž žebi žaneho žwědomja njecźinju, runjež je pschećźiwo Božemu kłowu? Sstym žo wscheho sakasaneho dobytka hladał, žym žwěru cźinił, schtož žym cźinićź měł, žym Knjesowy dźeń prawje žwjećźił? — Sawěrnje, hdy bychmy takle žwoje cźinjenje a khodźenje žebi pschezo kaž w schpihelu wobhladowali, dha tež bychmy bórsy ſa tym pschischli, cźeho dla tak husto žaneho žohnowanja nimamy.

O kschesćźijenjo, chźemy-li, so by žohnowanje sažo pschischło, njesapočźimy tu wěź wopak! Njehladajćźe ženje na to, schtož to hrěśchne cźełło chźe! Nć, schtož wón wam praji, to cźinićźe! Tak wón tež pśched nami a nad nami sažo žwoju kraßnośćź sjewi.

Knježe, nakhil naschu wutrobu k twojim žwědćźenjam, so bychmy radźi cźinili po twojich pschikasnjach. Sapisch je žam ſ porśtom žwojeho ducha do naschejе wutroby. Wuliwaj do naß twoju lubośćź psches žwjateho ducha, so bychu rěći twojeho žohnowanja nad nami shubjene njebyłe, ale ty žwoju dobru a hnadnu wolu nad nami wuwjesćź móhł. Knježe, Knježe Božo, daj twojemu žohnowanju na naß pschińćź a nad nami wostacź. Njech žmy požohnowani, hdyž nuts dźemy, požohnowani, hdyž won dźemy.

Hamjeń. Krygar-Porschiſki.

Jaßne wokno.

3. Jandźelow hospodowacź.

(Pokracźowanje.)

Njedźelu, hdyž žo ke mśchi žwonjesche, dowoli wón dźěśćźomaj, žwoje pućźe hićź. Prěnju njedźelu sastupischtaj wobaj w žwojej njedźelśkej drasćźe do jśiwy, a Jan jenoź rjekny, so něto dźetaj! — a tak běśche tež macź ſ wujom wotrěćźala. Wuj pohlada trochu ſe spodźiwanjom na njeju, tola swolo do teho pokiwny wón jimaj. Potom poda žo do žwojich knihow, hdźeź žebi wsche dokhody a wsche wudawki sapiźbowaśche. To běśche ſ wjetscha jeho njedźelśke dźěło. Druhdy pschekhodźowaśche tež hródźe, abo dźěśche won na pola.

Kóždźićźku njedźelu pschistupischtej tutej dźěśćźi k njemu a powjedźijschtej jemu so ke mśchi dźetej. Po prawom by jemu lubścho było, hdyž jemu to powjedźiłej njebyschtej, tola porjada dla wón na to dźerźeśche.

Dźěśćźomaj pak wokschewi njedźelśke žohnowanje wutrobu a duśchu. Tehdy blížeśche žo jimaj tež sińska domowina ſ jeje macźerju. Macź stejeśche ſ wjetscha bižo, hdyž ke mśchi žwonjachu, ſ Kaschporkom ſa ruku pschi Marźynym rowje pódla běćźeho śchižika, a stara Hańźa pschińdźe něto tež cźasto ke mśchi. Hody běśche žo ji w kemśchach tola derje spodobało, tež wabjeśche ju, dokeźź tu Madlenku a Jana wuhlada.

Wot Božeho a macźerneho požohnowanja pschewodźanej wróćźeschtej žo dźěśćźi kóždu njedźelu sažo k wujej na kubło. A hdyž wschitźy hromadźe pschipołdnju ſa blidom žedźachu, dha drje tež rjane žohnowanje a njedźelśke wjeśele jimaj ſ wočźow kukaschtej. Wuj drje to tež wuhlada, tola wón njechaśche žebi žamomu k temu stacź, ſ wotkel to pschińdźe.

Tajśi prawy njedźelśki měr Bohu žel na wujowym dworje njekněźeśche. Wujowy njeměr žahaśche tež na wschěch, kotsiž běchu w jeho blizkośćźi, a njeźwjate dźěło wschelakeho wopschijećźa mějesche žo tež njedźelu dokonjećź. Dźěśćźi spominaschtej pschi tym žédźiwje na žwjatoćźnu cźśćźinu tam horka na hórźy, a jako wumożenej jatej dźěśćźi kóždu druhu njedźelu horje, žwoje brěmjeśćźko śe ichatami pod pažu. To běchu žbožowne hodźinki; tam spěwaśchtej žwoje rjane khěrlušche a poßłuchaschtej na macźerne napominańśke žłowa, tu žwjeßelichu jeju róže w sahrodźu a lěßne śchtomy a jahodźi, — a pśche sahe cźepjeśche jimaj hodźina, kotraž jeju sažo k wujej na dwór wołaśche.

Hdyž pak dyrbjeschtej njedźelu doma na kubłe wostacź, dha žynyschtej žo popołdnju pod bosowy kerk pschi pjezy. Tam běschtej žamej, a tam spěwachu a cźikotachu ptacźki w schtomach, a wonej měnjeschtej, so jeju tu nichtó njeźkłkłchi a njewidźi.

Běśche njedźela w juniju, cźopła a cźicha. Pod wyßokim njebju cźełnichu běłe, mróćźne jehnjatka, pćźełki schwórćźachu won do polow, ptacźki w schtomach sahwiśdachu žwoje schtućźki, hewak pak knjećźeśche koło wokoło žwjata njedźelśka cźiśchina. Jan a Madlenka žedźeschtaj na žwojim měźnje sady pjezy pod bosowym kerkom. Madlenka běśche knižźi wotewriła a cźitaśche ſ nich: „Jako wón pak blisko k měschćźanskim wrotam pschińdźe, hlej, tam njeźechu morweho won, kiž běśche jenićźki žyn žwojeje macźerje, a wona běśche ſ wudowu!“ „Janko“, sarjekny nutrna holćźka, „runje tak, jako nascha macź, a my žmy maku Marźku tež ſ doma wunjeßli.“ Potom pokracźowaśche: „A jako ju tón Knjes wuhlada, bě jemu teje žameje žel a dźěśche k njej: Njepłacź!“ Madlenka rospomnjejo khowćźku do ruki khilnywschi sarjekny: „Hacź je wón drje to tež naschej macźeri prajił?“ Jan njewjedźiśche na tajke praschenje ničźo wotmolwićź. Jeho myßle błudźachu po druhich pućźach, so na dobo sarjekny: „Cźeho dla też to wuj ženje ke mśchi njeńdźe? To je mi tola jara spodźiwna wěź!“ Madlenka wotmolwi jara mudrje: „Mnohy ludźo ke mśchi njekhodźa. Macź je něhby prajiła, tajzy nimaju dobre. Cźiśte žwědomje, runje tak, jako njepoßłuschne dźěćźi, kotreź žo pśched nanowymaj wočźomaj pokasacź njechodźa.“ Jan tajkemu měnjenju pschihłoßowaśche a jeho měnjenje běśche dale tajke: „Hacź też to je to ſ pschićźimu, so wuj tak mało rěćźi

a žo ženje nješměje, a žo stajnje do žwojeje komorki samkuje. Wotročk je prajił, tam steji jeho pjenježna kschinja a tam sawěsče cžert hišchcže ras po njeho pschiňdže! To žu hrosne žkowa!"

Madlenka žo postróži, a „nowy sakoń" sacžiniwschi měnjesche, so chzetaj žebi radscho khěrlusch saspěwacž, a duž dha spěwaschtaj:

„Jesuža ja njepuschcžu,
dokelž je žo sa mnje podak."

To klinczesche pěkuje a rjenje a žwjatocžnje jako khěrlusch jandželow. Ptacži spěw wobmjelkny a pežokaže schwórčenje ani njemylesche. Na druhej stronje bosowego kefka, s khribjetom do pjezy saprjeny, stejesche mužiki s hrosnym wurasom w mjeswocžu a s posběhnjenej pjaicžu. Mjes tym pak, so dźěćži žwój spěw sanješeschtaj, wupschestrjechu žo porsty na ruzy, a wón pokoži ruku na wocži, jako by jeho žkóuzo mylilo. Sso wobroczjiwschi, dońdže wón pomaku do dwora, a jako bychu cžežke myžle jemu hkowu poczežowale, pokhili wón hkowu hluboko na wutrobro.

Dźěćži wo tym nicžo njepytnyschtej! Madlenka cžitasche dale rjany podawk wo Nainskim młodżenzu.

Na druhe ranje wupowjedži knjes hrosnemu wotročkej žwoju žłužbu. Wot wokomika žem skoži wotročk žwoje hidźenje na Jana, měnjo, so je žo pola Knjesa na njeho pschiňkodźał.

Tak bližachu žo žynowe žnę. Njane łuki, proschesskemu dworej žłuschaze, běchu poswyczene. -- W tajkich cžasach je na burskim kuble wjele dźěła, a hdyž je runje hóbne wjedro do žyna, dha dyrbi žo kóždy do dźěła měcž, stary a młody, wotročk a knjes. Tak dyrbjachu tež wujowi ludźo wschitzy won na łuki žyno dźěłacž, jenož Madlenka wosta doma, so by wobjed pschihotowała. Dźowka, kotraž žobu hospoju cžinjesche, běsche ji wscho rospomjedała, a je njeby pschemało dźěła měła, běsche ji hischcže poručiła, so dyrbi tež wulku a maku žtwu wucžiticžicž. Madlenzy běsche s wopredka zyle dźiwnje na wutrobje, so běsche tu tak žamalutka na wulkim kuble, tola bórsy žo ji cžaž miny pschi dźěle. Běsche hischcže sahe dopołdnja. Wuj běsche je žwojimi ludźimi hižo rano do 5 hodźin won schoł. Jan běsche poslednj a saspěwa žebi žwój raňschi spěw. Wón běsche woteňdźo hischcže Madlenzy pokiwnył, kotraž běsche runje pjerinu won puschcžiła.

Madlenka běsche najprjedy wscho k wobjedu pschihotowała, běsche běrny běłika a po žolotej do sahrody doschła a ju žwubjerała a połcž do tyhela nakała. Potom poda žo do jstwy. We wulkej stuje běsche bórsy žwoje dźěło dokonjała, a wjeselesche žo teho, hdyž wscho saž na žwojim městnje stejesche a nihdźe ani próschka wuhladacž njeběsche.

Tola w małej wujowej swiczy, tam běsche dźěło wobcžežnische; tam stejachu mjehke stoły a žamo mjehki kanapej, a wschudźom pěkuje murěžane a pižane wobarbjene drjewo, a na komodźe a na blidłach telko wězow, kotrež žo cži pod ruku roslemja a pod schpihelom najwoželbnischi kruch: poskocžany marmorowy cžažnik pod schkleńcžanym wěkom. Madlenka skakasche boży tam a žem. Hkowne dźěło běsche dokonjane, jenož schpihel mějesche hischcže wužmětlicž. Wón běsche khětro pobežany. Dźowka běsche ji teho dla nekotre mjehke łapki dała, so by jón s nimi wužmětlika. Ale kak hacž horje dožahynycž? Krótkej ruzy k temu njedoožahaschtej. Wona doběža po drjewjany stoł, stupi žo na njón a khili žo s lewej ruku žo na sćěnu saprěwschi do prědka, a sapocža tak s prawej trěcž. Ale kajke njesbože! stoł žo na mokrym schpundowanju wobžuny, Madlenka paduje do prědka, padnje runje na drohotny cžažnik a rosbije schkleńcžane wěko.

Jako by žo njebjeski wobkuk na nju roswalił, tajka leżesche tu Madlenka žebi ani njeswažo, so by hkowu posběhnyła. Wona njemóžesche na nahotowanu schkodu ani pohladacž, — běsche ji, jako by ju něchtó saraňył.

Wuj, žurowy wuj! schto budźe wón prajicž! kak budźe ju pokhojitacž! Wutroba sastanje žo ji hibacž a dych ji sańdźe. Wona ani njewě, schto cžini; wona stanje a mjeswocžo s rukomaj sakrywschi brodźi žo se jstwy a jthowa žo do cžmowego kuta pod sthodom, — tam wona žedźi a płaka a płaka sažo — a njewě žama, kak dołho! — Wschón žwět je wona sabyła, cžaž žo minje a wona to ani njepytnje — njedopomni žo na pschipołdnje, njesatepi w thachlach. — Stónčnje wužkyschi, so žo něhdźe rěcži, wona žo ani njehibnje, s njewuprajomnej bojoscju je wona wscha sprostnyła, — woni ju wołaja, woni ju pytaja, wona njemóže ani wotmolwicž. Stónčnje je žo wuj na schkodu dohladał, wón žo boji, so žu žo paduschi do jeho pjenježneje kschinje dali, a běži ja njej hladacž.

Dźowka žebi wscho rosžažni, sapocžuje žwaricž a žantoricž na tak hkupe holcžiko, a praji, so je žebi hižo dawno myžlika, so žo ji nicžo dowěricž nježmě, tajkej njedušchnej drapje!

Mjes tym je Jank žwoju žotficžku pod sthodom nadeschoł, bleda a włožata je žo do cžmowego kucžika sthowała, njeswocžo s rukomaj pokrywschi.

„Tu wona žedźi", sawoła Jan, „Madlenka, schto je žo stało, rěcž jenož, pój tola jenož won!"

Wschitzy žu žem pschischli, tež wuj; dha wona wulkěy, na kolenomaj žo žem wlecže, ruzy styknywschi je posběhnje, tola ani dźowczka njesamóže rěcžecž, tola s jeje wulkeju, proschažeju woczow hlada tajka žałoscž, jako była wona najwjetscha słóstniza.

Tež wuja tajki napohlad hnuje, tež je spokojeny, so nježžu žo paduschi do jeho pjenježneje kschinje dali, — wón pohladnje nimale s požmějkowanjom na holcžku pšched nim a praji hjese hněwa a žwarjenja: „Na, Madlenka, dha tola stań! schkodu dobru cžinicž tola wjazy njemóžesch, a jeli žo hischcže dźěje rudźischa płakasch! cžiń jenož, so něschto k wobjedu dostanjemy, je wschěmi stróželemi žy wscho sabyła, my žmy cži něchto woprawdźe hłódni."

To běsche Madlenzy, jako by jandžel s njej poręčał, poskakuła je a je wujej ruzy wokoschała, a se sdychowanjom je wona žlubika, jo chze s cžim pilnischim dźěłom wschu schkodu žarunacž spytacž.

Wjeczor pak je žo na khwilku sthradźu s doma měła a je žo tam pod bosowym kefkom poklakuła, a ji běsche, jako by hrožaze njewjedro hnadnje nimo njej pschescłko. Tam horka běsche luby wótzny domcžk! krejcžeńwjene běsche žo žłónczko khowało a pošlednje pruhi błyschcžachu žo w macžeřnym woknjeschku. Madlenzyna wutroba běsche wscha pokna dźaka, wona chžyschce pacžerje wuspěwacž, tola njenadeńdźe žanych žłowow. Jene hežło pak běsche žebi w dźaknej wutrobje stajita: so chze wujej jeho miłoscž žarunacž a so njecha jemu nihdy sabycž, so je jeho žłowo ju wutorhnyło jako s hele.

(Pokračowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Na žwjatocžne waschnje je žo 29. junija sakładny kamjeń pokožił k nowotwarej Božeho doma w Khwacžizach. Wulka nutrna thromadźisna běsche žo seschła, wožebje běchu žo stawy noweje žerbskeje wožady na bohatej liczbje seschli. Tež zyrkwina wyschnosć běsche žo seschła. S Draždźan běsche jako sastupjeř evangelisko-lutherskeho krajneho konsistoriwa knjes wyschschi konsistorialny radźicžel Meusel pschischoł. Němsku rycž mějesche najprjedy knjes tajmy zyrkwinski radźicžel Keller na sakožku žwjateho pižma: 1. Sam. 7, 12 a 1. Mójž. 28, 22 a 1. Kor. 3, 11. Wón mjenowasche sakładny kamjeń 1. „Ebn Ezer" „Hacž žem je tón Knjes pomhał." 2. Tónle kamjeń ma byež „Boží dom" a 3. je sakožk, kiž nichtó njemóže sakožicž, thiba tón, kij je sakožeł, kotryž je Jesuš Khrystus. Sserbsku rycž džeržesche knjes farař Handrik-Maleschanski. S jeho rjanych žłowow wnjsběhnjemy, so wón s dźakomnej wutrobu młodu wožadu pokasowasche na njebocžicžkeho knjesa fararja Jnischa, kotryž je žo s wutrobnej luboscžu prózował sa nowu Khwacžanski wožadu. Haj móže žo drje wuprajicž, so jemu jako wodžerjej naschejeje žerbsfeje konferenzy prěnja sthužba žłuscha, so žo něko Khwacžanska wožada sakoži. Pschetož wón je wotmyžlenja Khwacžanskich wožadnych, kotiž žo na njeho wobroczichu, s radu a je skutkom podpjerajo do skutka stajił. Haj žamo hischcže njedžetu do žwojeje žmjercže je žo w Draždźanach sa to prózował, so by žo Khwacžanam podpjera k nowym žwonam dostała. So pak žo jemu tež Khwacženjo do rowa dźaknja, sa to je swježelaze žnamjo, so žu na tym dnju, na kotrymž žo sakožkny kamjeń położi, dźakomnje wěnz na jeho row w Hodźiju położili. Po skónčenymaj rěcžomaj klepnychu dschitomni duchowni a cžežni hoscžo na sakładny kamjeń, pschi tym žwoje pschecža wuprajo. Naschi žerbšy duchowni rěcžachu w žerbskej rěcži, na prěnim městnje knjes farař rycžeł Jakub-Nježwacžidlski jako pschedžyda žerbsfeje hkowneje konferenzy, kotraž wutrobnje djeł hjerje na nastawazej nowej žerbskej wožadže. Sakładny kamjeń je położeny — Bóh luby Knjes chzył žohnowazu ruku nad twarom dźeržecž, so by žo k lětu nowy Boží dom se žwojej wězu k njebjesam sběhał a s jeje wyžokosćeje žwony nutrnych wožadnych wołałe k Božej žłužbje do žwjateho templa. Hdyž poradźenje teho skutka Božej hnadže s zyłej wutrobu poručamy, je nam tola runje něko, hdyž je sakładny kamjeń położeny, tež możno žwoju spomožnu ruku nowej žerbskej Khwacžanskej wožadže posticžicž a jim to cžežke

pschedewsacze połóžecź. Pschichodnu njedźelu shromadźuje žo w naschich Božich domach kolletu sa twar Khwaczanskeho Božeho doma. Mj žmy hižo junkróc lubych cžitarjow na tu kolletu pokasali, ale cžinimy to wospjet, hdyž nětko dźeń sběranja kolletu pschiindźe. Wona je wožebita pschiižkuschnosć naschich serbskich wožadow, so wone nowu serbsku wotzadu žylnje podpjeraja. Duž lubi Sserbja, dawajcze bohacze žwoje dary pschichodnu njedźelu do kolletu, so bychu žo nasche serbske wožady pschi tejle kollekcze wožebje wusnamjenike.

— Po krótkej khorosći je wumrjel dobry Sserb we wyšokim sastojnstwje, senior tachantstwa w Budyschinje, knjes monsignore Jakub Kucžank. Wón je mjes tymi byl, kotžiž su pched 50 lětami Sserbow se spanja wubudžowali, so žo w žiwej lubosći k žwojemu narodej jako Sserbja saczuwachu. Wón je žo prózował w serbskim pismowstwje. Wožebje maja žo jemu katholsku Sserbja sa to dźakowacź, so su žo serbske katholske kemschenja w Drażdźanach sarjadowałe. Wón bješche tež mjes tymi ssławnymi muzemi, kotžiž su naschu lubu „Maczicu Sserbsku" sakozili. Sserbja žo jemu do rowa dźakuja, schtož je sa nich byl a cžinik.

— Na Nadźija, so sakki abo pruski stat želeźnicu wot Nakez do Prusteje pisches Wojerez do Hródka natwaritej, je zyle spadnyła. Najprjedy njechasche sakka, nětko sažo njecha pruska wyschnosć. Duž je žo nětko pjecza komitej sakožił, kotrož twar privatneje elektrisneje želeźnicy wot Nakez do Hródka pschihotuje. Tale powjesć budźe wěcze wschitkim witana, kotžiž žo hižo lěta dołho podarmo na twar tejele wažneje želeźnicy wjeßela, kotraž najbližschi pucž s Łužicy do Barkina pokasuje.

— Wółby na khežorstwowy žejm su nětko skónczene. Bohu dźakowano žo sbčžkarsej sozialdemokratiskej stronje we wukatanskej wólbje tak schlachcžiło njeje. Kaž pschi 1. wólbje. Lud je hromadźe stupił pschecžiwo temu stemu njepschecželej. Duž je k temu dójchło, so nowowuwoleny khežorstwowy žejm wjele hinasche njebudźe hacž posledni. Wón budźe žo nehdźe tak sestajecź: konservatiwnych 57, zentrumskeje strony 106, nazionalliberalnych 49, žwobodomyślnych 42, khežorstwowje strony 20, Polakow 14, antisemitow 12, Welfow (t. j. Hannoverskich) 9, Elsaskich 8, pokodnjonemskeje ludowje strony 8, dźiwich (t. j. tajskich, kotžiž žo k žanej stronje njepschisamknu) 7, swjaska tatarjow 4, bayerskich burskich swjaskarjow 3, Danski 1, Litwan 1 a sozialdemokratow 57.

— Khežor je žo na žwoje lětne pucžowanja do poknózneho morja podał, so by nowu móz a cžerstwosć w rjanej Božej inwórbje žebi nadobył k žwojemu cžežkemu a prózypoknemu powołanju.

— Drażdźanske khowne Gustav-Adolfske towarstwo mějesche 28. a 29. junija žwój lětny žwjedźeń w Schandawje. We bohowej shromadźisnje pschedźyda knjes wyschschi konsistorialny radźicźel D. Dibelius na to pokasa, so chze Gustav-Adolfske towarstwo rad w měrje skutkowacź a so je jemu jenicźay wo to cžinicź, to žwoje wobarnowacź, so pak je druhdy cžežko pschecžiwo druhej stronje, hdyž žo wožebje tajke wumjetowanja stawaja, kajkež běchu pched krótkim se rta wěsteho rěcznika Stieve žtyschecź, wojowacź. Najwažnischi dypk na khownej shromadźisnje je kóždy krócź rosdźělenje dara lubosće, kotrož pisches wothkožowanje jena potrjebna evangelska wožada w rospróschenju dostanje. Namjetowane běchu wožady: Jägerndorf w Awstrijsko-Schlesynskej, Mako-Bartelsee w Pósnanskej a Sypniewo w narańscho-Prusej. Jägerndorf najwjacy khlożow dosta a s tym wulki dar 7000 hrivnow. Tej druhej wožadźe dostaschtej tak mjenowany troschtny dar po 1900 hrivnach. S radożcu spominasche žo na pucžowanje khežora k poßwjeczenju evangelskeje zyrkwje w Jerusalemje jako na wulzy wažny podawk w historiji evangelskeje zyrkwje. Stónczinje žo hischcze 13,400 hr. po namjetach wubjerka potrjebnym wožadam rosdawa. Pschi tym rěcžachu sastupjerjo Gustav-Adolfskich towarstwow a evangelskich wožadow se Schlesynskeje, s Pósnanskeje, se Siebenbürgskeje, s Belgiskeje a Franzowskeje. Hluboki saczišschcź žkowa belgiskeho sastupjerja cžinjachu: W Belgiskej bydli 6 millijonow ludźi, 3 mill. njewěrjazych a sozialdemokratow a 3 millijony katholskich, mjes nimi 10,000 evangelskich, khudych a rospróschenych; tola Bohu dźakowano pschibjera jich liczba, pschetož k nim pschidawaja žo pschezo nowi se wschitkich stronow. Pschichodne léto budźe lětny žwjedźeń w Lubiju. W žwjedźeńskej Božej žłužbje předowasche knjes duchowny Jäckel s Mužakowa. Sswjedźeńska kollekta sa zyrkwiny twar w Leobschützach w Schlesynskej wunjeße 303 hr.

Lutherszy Sslowakojo w rospróschenju.

Knjes diakon Hironymus we Wjasońzy je pched krótkim sajimawu knižku wudał, we kotrejž wopisuje nusu lutherskich w rospróschenju a dźěło „evangelsko-lutherskeho Božeho kaschcza" (t. j. towarstwo, kotrež žo sa lutherske wosady, kotrež w rospróschenju bydlazy podpjery žwojich wěrybratrow potrjebaja, w bratrowskej lubosći stara). Tola ważna knižka je sa kóždeho, kotrož žo sa ważne skutkowanje evangelsko-lutherskeho kaschcza sajimuje, dostać na składze kschesćijanskich spisżow w Budyschinje, kaž też pola knjesa kantora Kaplerja w Budyschinje. S teje Knižki podamy lubym žitarjam wopisanje duchowneje nusy lutherskich Sslowakow we Wuherskej, kotžiž maja pisches Magyarow wulke pschesćěhanje cžerpicź. Spitzaczel něhdźe tak pische:

Kóždy snaje tych Sslowakow, kotžiž se žwojimi paßlemi a blachowzami pisches nasche wsy khodźo naß husto dosćź wobcžežuja. Woni hubjenje němski powjedaja a hmydom žu synki jich maczerneje rěcze žtyschecź, hdyž nicžo njewotbudźa, žo hněvni wotžala. My radscho durje sa nimi saczinimy. Woni žu Sskowakojo, zuhnizy s Wuherskeje. Jich domijna je w horojtej krajinje. Tam bydla cži ludźo we wulkej khudobje. Nunjež cži ludźo, kotžiž pola naß wokoło khodźa, dobry saczišschcź njeczinja, njeßmémy žebi nětko s dobom myßlicź, so s zykym ludom nicžo njeje.

Pschetož cži Sskowakojo, kotžiž pola naß wokoło khodźa a nasche hospody na kupjenje pschesćěhaja, žu wschitzy s zyle makeho wokrježa poknózneje Wuherskeje, se žamych 6 wsow a žu wschitzy romsko-katholzy. Saßydleni Sskowakojo žu dobrocžiwy sprawny lud, polni lubosće k žwojemu wuherskemu wótznemu krajej a k žwojemu khežorskemu domej; woni žo jenož pisches wjele pschesćěhanjow, kotrež dyrbjachu w prjedawschim cžasju pschecžerpicź, pschezo podcžišschcźeni sacžuwaja, woni maja něschto struchle w jich zykym waschnju, schtož žo wožebje w jich spěwach a pěžnjach sjewi. S wjetscha žu woni žwěrni kschesćijenjo, kotžiž žwoju zyrkej a žwojich duchownych wyžoko waža. Woni žebi pak tej wjchu cžejcź saßkuża; pschetož woni žu sawěsće martraršti lud. Sswojeje wěry dla mějachu woni a maja dźensa hischcze wot Magyarow wjele cžežkeho cžerpić. Tucži něhdźe 4—5 millijonow wobydla płódnu wuherску dolinu a žu potomnizy starych Hunnow a Tartarow. Woni podcžišschcźuja wschitko, schtož je w jich kraju žkowjanske abo tež němske. Tež pschi wulkej wuherskej wustajeńzy pched dwěmaj lětomaj je žo to pokasało. Kak to pschindźe?

Cžežko je tola směschenje narodow a wěruwuznaczow we Wuherskej s krótkimi žkowami wopisacź. Něhdy bješche zyła Wuherska lutherska; podbjišcho buchu Magyarojo reformirczi. Potom pschiindźe cžaß khežora Leopolda I. (1657—1705), kotrož cžežke pschesćěhanje na lutherskich Sskowakow pschinjeße. S lescžu a s mozu chzychu jich saßo do klina romskeje zyrkwje wrócicź a Jesuitojo běchu k temu hibawy grat. Na 800 zyrkwjow, wschitke wucžerńje a zyrkwine samoženje žo jim wsachu; lud bu s wótrymi teßakami do mschow honjeny a žwjeczene cžěło žo jim wjele s mozu do huby tykasche. Cži, kotžiž žo pschecžiwjachu, buchu se žwojich wobhedźenstwow wuhnacži, wschitke někak ważne sastojnstwa běchu s Romskimi wobžadźene. Hakle s tolerantnym ediktom Josefa II. 1781 pschindźechu lepsche cžaßy. Ale lutherska zyrkej we Wuherskej bješche wothudnyła. Kaž po druhej Awstriskej dyrbjachu žo też tu po něcžim zyrkwje a schule s cžežkimi woporami s nowa natwaricź.

(Pokracžowanje.)

Nješchto k rospominanju.

Schtóž je Bohu najlubschi, temu je kschud schiža na khribjecže najbližschi.

Lubi Sserbja! Budźcze Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje žo twari, a to sa Waß! Duž składnjcze sa njón po Waschim samoženju hnydom, burja a měschcženjo, wucženi a njewucženi, stari a młodźi, mužizy a žónske, a sběrajcze ja njón pschi jubilejach, pschi kwaßach a kschcžišnach, pschi žwjedźenjach a składowankach; składujcze a sběrajcze! A Wy, kiž wotkasanja sćžinicze, wotkasajcze na prěnim městnje sa Wasch „Serbski dom" w Budyschinje! Budźcze žwěrni, woprawdźicži Sserbja!

Samolwity redaktor: farar Gólcž w Budyschinku. Cžischcź a nakład Ssmolerjej knihicžischcźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 29.
17. julija.

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

6. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Mat. 5, 20.

Jeſuß Khryſtuß praji: „Njebudźe-li waſcha prawdoſcź lěpſcha abo połniſcha, dyžli tych pißmawuczenych a fariſejſkich, dha wy njebudźecźe do njebjeſkeho kraleſtwa pſchińcź."

Hdyž Bože ßłowo rěcźi, my na proſy wěcznoſcźe ſtejimy. To tež wo tutym Knjeſowym ßłowje płacźi. Jedna ßo tola w nim wo dobycźu abo wo ſhubjenju Božeho kraleſtwa. Chzemy-li pak jo prawje ſroſymicź, dha dyrbimy wjedźicź, na kajkich ludźi ßo tón Knjes ſ nim wobrocźi.

Ssu ludźo na ßwěcźe, — tež w naſchich ßerbſkich woßadach na nich njepobrachuje — kotſiž žadyn druhi ſakoń ſa ßwoje žiwjenje a khodźenje njeſnaja, hacž ßwój lóſcht a ſpokojenje ßwojich žadoſcźow. K tajkim ludźom by drje tón Knjes prajił: „Sswět ſańdźe ſe ßwojej žadoſcźu"; tajkich by wón drje napominał: „Njemějcźe lubo tón ßwět, ani ſchtož na ßwěcźe je". Ale wo dwojakej prawdoſcźi wón drje k nim rěcžał njeby. Saßo ßu ludźo, kotſiž ßami žaneho pſcheßwědcženja nimaja, po kóždym wětſe ßo wjercźa a po móžnoſcźi wſchitkim ludźom ſpodobni bycź pytaja. Tež k nim drje tón Knjes njeby wo prawdoſcźi rěcžał, ale by jich drje ſ khabłazej ſcźinu pſchirunał, by jim pſchiwołał: „Njeſpicźe, ſtejcźe we wěrje; dźeržcźe ßo jako muſzy a budźcźe ßylni." Ně, tón Knjes ma jow jenož ſ ludźimi cžinicź, kotſiž ßo pod ſakoń ſhibuja a jón dopjelnicź ßo prózuja. K tajkim wón rěcźi, kotſiž pſchidadźa: niz ßama naſcha wola ma naſche žiwjenje wodźicź, ale Boža wola. Jim chze tón Knjes tu wucžbu do wutroby ſaſchcźěpicź: dwojaka prawdoſcź je, tu jenu mějachu fariſejſzy a pißmawucženi, ta druha pak je lěpſcha. Cžeho dla? Na jeje płodach dyrbicźe wy wobej póſnacź.

To nam njejßu žani njeſnacźi ludźo, tamni pißmawucženi a fariſejſzy, kotſiž w Jeſußowym cžaßu na Mójſaßowym ſtole ßedźachu. Sswědomliwi chzychu woni bycź, ßwoju pſchißłuſchnoſcź dopjelnicź hacž do najmjeńſchich wězow. Dźeßaty dźěl ßwojich dokhodow dyrbjachu woni ſa templ woprowacź — tak běſche pſchikaſń ſakonja. A woni to cžinjachu hacž na mjatlicžku a khumjelzu. Sakoń běſche jim to najwyſchſche; jón dźeržecź je nadawk jich žiwjenja. W ßwojim zyłym žiwjenju, w draſcźe a žiwnoſcźi, w modlenju a poſcźenju, w ßwojim ſadźerženju khudym napſchecźiwo, w ßwojim wobkhadźe ſ wyßokimi a niſkimi wjedźichu ßo woni wot ſakonja wobdacźi. W tym woni ßwoju prawdoſcź pytachu; to, woni měnjachu, je to, ſchtož Bóh žada, lute jenotliwe ſkutki, po ſakonju dokonjane.

Tajkich ludźi tež dźenßa hiſchcźe nadeńdźeſch. Sswěrni w dopjelnjenju ßwojich pſchißłuſchnoſcźow, a ßwědomliwi prózuja ßo woni cžeßnje khodźicź; ſprawni woni ßu w ßwojim cžinjenju, nikomu njemohli kſchiwdy cžinicź, žane niſke a njeprawe waſchnje ßo jich njedótka. Ale ſ tym ßu woni tež wſchitko cžinili, ſchtož ßo ſdobnje žadacź móže! Dźeržiſch ty jim Bože kaſnje prjódk, dha woni wotmolwja: „To wſchitko ßym ja dźeržał wot młodoſcźe ßem." Woni chzedźa jenož prawdoſcź cžinicź. Schtož ßu woni cžinili, po tym

woni žebje žamych žudža; ženje woni na to njemyšla, schto woni žu.

A tuta prawdosć, kotraž štajnje jenož na žwonkne skutki hlada, člowjekej njebjo šamknje, jeho wot Boha dželi. Móže to hinak być? Jenotliwe dobre skutki móže člowjek dokonjeć, wón móže w žwojich skutkach k wěstej dokonjanosći pschinć, haj, sdać žo móže, jako by žo na tajkim farisejskim ludom něschto wužtajecź hodźiło. Tajki ženje žwoju khudobu njesačžuwa, ženje pola njeho k srudobje njedóndže, ženje hłód a lačnosć po prawdosći w nim njewotući. Kak móhło to też hinak być? Schtož tón prawdosć mjenuje, to móže wón pschezo žam dokonjeć; ženje wón na žamej žwojej mozy sadwělowacź njetrjeba; ženje wón žebi po pomozy njeżada. Wón je pschezo žyty, žyty wot teje prawdosće, kotruž žebi žam pschihotuje. To jeho wot Boha dželi, pschetož wón Boha njetrjeba.

Jow mamy rosžaknjenje sa to, so farisejsźy s Jesužom nicžo sapočjeć njewjedźichu. Woni wschak do zyła njerosymjachu, wot cžeho by wón jich wumóž móhł. Jow mamy rosžaknjenje sa to, so žo też w naschim cžažu wjele nadobuje smyšlenych člowjekow namaka, kotřiž wot evangelija nicžo wjedźecź nochžedža. Kaž dołho člowjek žwoju prawdosć w žwonkownym khodženju pyta, dha wón žanu mož Božu njetrjeba, kotraž jeho sbóžneho cžini, pschetož wón žebi wschitko, schtož wón trjeba, žam sašłuži, dha wón žaneho wumožnika njetrjeba, pschetož wón žaneje nuzy nima, wot kotrejež by chzył wumoženy być, dha wón žane wokschewjenje njetrjeba, pschetož wón njeje ženje sprózny a wobcžeženy. Haj, běda tym duchownje bohatym! Jich prawdosć jich wot Boha dželi.

Dźak budź Bohu, so my wo druhej, lěpschej prawdosći wěmy. To je ta prawdosć, kotraž chze s hłubokosće wutroby won prawa być, kotraž chze Boži sakoń niž najprjedy s ruku, ale s wutrobu dźeržeć. Ta prawdosć, kotrejž dosć njeje žane mandželstwo njekamacź, ale kotraž też žanu njecžistu myšl njecžerpi, ta prawdosć, kotrejž dojść njeje, žanu njewěrnosć njeprajicź, ale kotraž chze wěrna być też w smyšlenju; ta prawdosć, kotraž žo s tym njespokoji, so žwoju ruku pschecžiwu žwojemu blížschemu njepossběhnje, ale kotraž też złowa žwojeho rta a hibanja žwojeje wutroby we wusdźe dźerži — to je prawa prawdosć!

Wona k Bohu wjedźe. Schtož sa njej honi, temu žo tón sakoń pěstoń na Khrystuša sežini; pschetož na tajkim pucžu člowjek žwoju khudobu a žłabosć a hubjenosć pósnaje. Tutu prawdosć, to wón widźi, ja žebi dacź, ja žebi dobyć njemóžu.

Hlaj! dha sakliněži harfa, lubosnischa hacź Davitowa: „Sbóžni žu cži, kiž žu duchownje khudži, jich je to njebjeske kralestwo!“ A tutón khěrlusch ma hischcže dwě schtucžźy: „Sbóžni žu cži srudni, pschetož woni budža troschtowani; žbóžni žu cži, kiž žu hlódni a lačni po prawdosći, pschetož woni budža nasyćeni!“ Jesuš žwojej ruzy wupschestrěwa, a tón khudy, tón srudny, tón hlódny — wón do njejn khwata a rjekuje: „Božo, budź mi hrěschnikej hnadny!“ Na tutym pucžu my teho namakamy, kotryž je naschja prawdosć. Ta Bohu spodobna prawdosć wjedźe k Bohu. Rosymicže nětk, cžeho dla tón Knjes praji: „Njebudźe-li wascha prawdosć lěpscha abo pokniischa, dyžli tych pismawucženych a farisejskich, dha wy njebudźecže do njebjeskeho kralestwa pschińć?“

W Schimanowym domje, hdźež ta hrěschniza k Jesužowymaj nohomaj leži, žwoje pschestuwjenja wopkakuje, a hdźež Schiman wopschijecź njemóže, kak móže tón Knjes s tajkej žónku žobucžerpjenje měcź; tam, hdźež cži złoniły we wulkich žylach Jesuša wobdawachu a cži farisejsźy mórkotachu: „Tón bjerje hrěschnikow horje a jě s nimi“; w templu, hdźež tón farisejski žo modli: „Ja žo tebi dźakuju, Božo, so njejžym jako druhy ludźo“, a tón złonik nasdala steji s pokutnym sdychowanjom — jow wschudźom my ju nadeńdźemy tu dwojaku prawdosć, tu jenu, kotraž njebjo šamknje, tu druhu, kotraž jo wottamknje.

Kotru ty masch? Sa kotrej ty honisch?

Bóh daj nam wotewrjenej wocži nascheho pósnacža, so my s kóždeje Božeje złužby prawi dźemy do žwojeho doma, so my s kóždeje njedźele prawi dźemy do tydźenskeho wschědneho dźěła, so my se žwojeho žiwjenja prawi dźemy do wěcžnosće! Hamjeń.

Jaźne wokno.

(Pokračowanje.)

4. Pożledne pruhi Božeje hnady.

Jako tón khudźina wołasche, žkyschesche tón Knjes, a pomhasche jemu je wschitkich jeho stysknosćow. Pš. 34, 7.

Dźakna dźěćaza wutroba je jako rożownja, tam kćěje a wonja, a tam nimo njeńdźesch, so njeby žwojej wocži a žwoje myžle woschewił. — Je pak to sprawna, pobožna duscha, kotraž je s cžicha a potajna žiwa w modlitwje, dha je to jako Abelowy wopor; Bóh, tón Knjes, sačuwa žłódku wón a ma nad njej žwoje spodobanje a poruča žwojim janděelam, so bychu tajkej dźěćazej duschi stajnje blížko byli, a ty spóźnajesch měrtno, hdźež wona won a nuts khodźi.

Wot tamneho njesbožownego dnja žem je žo Madlenka wo wuja prózowała, jako by wona jeho dźěćo była a wón jeje nan. Wona njeje wjazy jeho pothmurjene mjeswocžo wohladała, wona njeje žo wjazy stróžika, hdyž wón też cžasto krute žłowa sarděa a hdyž běsche złóž jeho rěcže njeluboju, — wona je žebi jenož myšlika: wón dyrbi tola duschny a pěkny być na nje žwojeje wutroby, wón mi njeje žaneje kschiwdy cžinił, wón mje njeje ani wušwarił!

Hdyž jemu kožo póicžewasche, kak je jemu dha złowaki pschetischašła a je kładowała, so by khróble mjechko spał; hdyž je wón wjecžor s pola domoj pschischoł, kak je jemu dha wscho pschihotowała, šuwak a cžrje; haj, žamu trubku jemu natykacź, běsche wona stónčnje nawołka, a lěbma běsche žo wón ja njej nacžahnył, dha pschinježe wona jemu też hižo sapałku. Tak spóina wona wschitko na jeho wočkomaj, a to wscho tak njenadpadnje, jako njemohło to ani hinak być.

Wuj s wopredka žam tak prawje njewjedźische, kak běsche žo jemu stało; tak derje njeběsche žo jemu hacź dotal hischcže ženje jeschło, też tehdy niž, jako běsche hischcže žwoju njebohu mandželstu měł. Dokelž njeběsche hacź dotal hischcže ženje lubosć wuhywał, njeběsche też žanu lubosć žnjał; tak wopołaja žo też tu wěrnosć Božeho złowa: „Schtož člowjek žyje, to budźe też žnjecź!“ Dokelž pak wuj k nikomu žaneje dowěry njeměsche, dha žebi też druhdy rospominasche, hacź ma traschj Madlenka też nětajte wotpohlady s tym a hacź chze s tym něschto dozpěć, so jemu wscho po woli cžini? Tola hdyž wón też krućje jej do mikeho mjeswocža pohlada a hdyž jej też žwěru na poršty hladasche, dha njemóžesche tola nicžo wušledźicź, khiba žamu mikosć a lubosć. Tak dha běsche jemu prawje a derje, so žo wscho tole dale tak stawasche, a bórzy běsche žo na tajke pożkužowanje a tajku pomoz žwuczik. Madlenka pak njeběžuješche jenož psched wočkomaj, so by žo člowjekam spodobała, ale też w potajnym. Hdyž wona wjecžor na jaźne wokno pohlada a na wschě jej lube dusche spominasche, dha dopomni žo też žobu na wuja, a potom stawasche žo po złowach psalma: „Wo jene proschu ja Knjesa, a to chzyła ja rady měcź“, to jene pak, schtož chzyšche Madlenka rady měcź, běsche to, so by ju wuj raš njedźeła sa ruku wsak a so by ž njej

kemschi schok, dokelž běšche wona jeho dla jara sujeměrjena, so wón ženje žobu njeńdžešche. Wona wočakowaschе to žohdžicžku lubu njedželu, so bubže Bóh jejnu nutrnu próstwu wuštyschecž, a jaßnje běšche na jeje žo praschazymaj wočkomaj widžecž, hdyž wona kemschi woteńdže a jemu „w boženje“ prajeschе. Tola niczo njechasche žo hischcže stacž.

Mjes tym běchu žitne žně dóschke, a dokelž běšche mokre lěto, běchu žo žně hacž do septembra komdžike. Wschednje wjeczor błuschczješche žo saßo wokno na hórzy je žwězu, a dźěsczi liczachu hižo tydźenje, so móža žo saßo zyle domoj wróćicž k maczeri. Madlenka sacžuwaschе dwoje cžucza; běšche jej, so ma wona na proschefikim dworje hischcže něschto wukonjecž.

Běšche cžemna, deschczojta nóz. Tehdy wotucži Madlenka, dokelž něhdže něchtó wótsje stonasche a s cžicha klepasche, — Madlenka žo stróži a salěy pod pożleschczo. Pódla njeje we kožu leži dżowka a žmorczi, a tu nichtó se spanja njewubudźi! — Styłknje pożłuchajo leži tu Madlenka, — dha wona saßo žłyschi, — nětkole pak jaßnischo, — to je we wujowej sparnej komorje. Jemu je žo něschto stało, hacž je trasch skhorił? — Nětko je žo rosßudźiła, wona chze k njemu dóńcž! Drje žo boji, w nozy žamalutka psches domske hicž, wona tschepozy sjmy a bojoscže dla. S cžicha wulěży s koža, woblecže žebi żukuju, — a saßo žłyschi wona storanje, ale wótsischo a słyskischo; — wona dóńdže po cžmje won, wona klepa do wujowych durjow, wona žo prascha je žwojim starosćimym holczazym kłoßom, hacž dha je žo wujej něschto stało? — wona cžaka na wotmolwjenje! „Wotwjasaj! wotwjasaj!“ stona wón w komorzy. Ale Madlenka njemóže do komorki, drjewjane saßuwadło je wot nutska saßunjene. „Lubischi wujo, wy dyrbicže wot nutska wotewricž!“ sawoła Madlenka psches durje. — Dha wón nutska saßakruje a žo satorhuje, a potom saßo stona! — „Sawokaj Janka, ale jenož niz wotroczka!“ rosumi Madlenka, a khětsje doběhnje do komorki, hdźež ma Jank žwoje kožo. Jan twjerdże spi, tola Madlenka tschaßy jeho, poßběhnje jeho, schepnje jemu něschto do wucha, słónczńje je wón wotucźił, Madlenka cžehnje jeho ja žobu a praji jemu drje trójzy, schto je žo stało, — słónczńje je žo domaßał, a něsto stejitaj tu wobaj psched sawrjenymi durjemi, wonaj žo do nich sakożitaj, tola podarmo, wone njedadźa žo wotewricž, słónczńje puschczi žo drjewjane saßuwadło tak daloko, so móže Madlenka je žwojej mólczkej ruku nuts pomaßacž a wotewricž.

„Saßwěcž žwězu! jenož žwězu!“ sawoła wuj, na semi ležazy. Jan wucžehnje s khołowow sapałki w blachowej tyßzy. Te wón łóžde ranje trjebasche, dokelž rano sahe psched lěnim wotroczkom stawasche, a dokelž běšche něsto rano w 4 hodźinach hischcže cžma. Jan sapałku sapali — a něsto wuhladataj lubu wobradu! Wuj leži tu žmjercž błědy na schpundowanju, stanycž njemóže, jeho kabat je sajschimnjeny wot wěka żeleneje, psched wohnjom kruteje hischinje. Lampa je powróćena a rosßita. — „Wumóž mje!“ stona wón. Madlena je rosßitu lampu sběhnyła, wona ju saßwěcži, a dokelž je žo schłeńza rosßiła, kadźi žo. Ale telko tola žwěcži, so je spójnacž, schto je žo stało. — „Wosin nóž! a wotrěš kabat!“ kaja wuj, kotryž žo wot pjenjeżneje khischinje hibnycž njemóže. Jan wucžehnje žwój nóž, a słónczńje je wuj wumóženy — wón je žhraba — wón khabła a žwjese žo na stoł, — dźěsczi žebi rady njewjedźo hladatej na njeho, — wón žo teho dohlada a pokiwnje s ruku, wonej dyrbitej woteńcž, wón chze žam bycž. — S cžicha woteńdu wobej, łóžde poda žo saßo do žwojeho koža, ale wußmycž njemóžetej. Schto je žo tola wujej stało? schtó je jeho tola tam do pjenjeżneje khischinje saßpinył?

Haj, schtó je to cžinił?

Na druhe ranje wuj s koža njekstany, wón njechasche ani wo jědźi, ani wo pićži wjedźecž, tola pschikaja, so by Jank po starého wucžerja dóschok.

Tón drje s woprědka njewjedźeschе, kak žo jemu stanje, běšche pak stajnje hotowy, pschińcž, hdyž po njeho póßłachu. Bóle pak žo hischcže dźiwasche, hdyž wón k kožu pschistupiwschi žo dohlada, kak je žo Pětr Kamjeńśki wschón pscheměnił. Běšche, jako by žurowe njewjedro s hrimanjom a błyßtom a s krupami psches sahony cžahnyło. Po nim je wscho rosßlamane a rosßite, a cžłowjek pschistupiwschi styknje ruzy a słychnje: „Božo, Knježe, smil žo!“

Kajke błěde wobliczo! kajkej spadujenej wocži! kajke njeshładkowane włosy! a ruzy na pożleschczu, jako byschtej s cžicha hischcže tschepotałej! —

Stary wucžeř drje žo hnydom dohlada, so je žiwy Bóh žwoju žurowu ruku na tehole cžłowjeka słožił, a so ma žo něsto rosßudźićž, hacž chze žo pothilicž psched tutej wschehomóžnej ruku.

Wobaj běschtaj tu žamaslutkaj. Durje běchu sawrjene. Něsto běšche na tym, so by žo łód rosßamał! Stary wucžeř roshlada žo w komorzy. Tam stejesche cžężka, psched wohnjom kruta pjenjeżna khchinja, wotrěsnjeny dźěl Pětrowého kabata běšche hischcže wot wěka saßpinany.

Tehdy sarjekny stary wucžeř s cžicha, ale jara jaßnje žam k žebi: „Hdźež žu jich poklady a bohatstwa, tam je też jich wutroba“, pschi tym s porstom na khchinju pokasujo.

Pětr hladasche słyshiwje na wucžerja. Něsto nahle postany, tola słychnjo swjese žo saßo do pożleschczow, ruzy proscho wupschestrěwschi; — łód na jeho wutrobje běšche roskamany. Pomaku s pschestawkami powjedasche Pětr, schto běšche žo w nozy podało, a pschi tym žo jeho snutskowny cžłowjek spjeczowasche.

(Skónczenje pschichodnje.)

Wjeczorne myßle w žamotnosczi.

Pschi žwjatoku s wjeczorka mucžny ja dźěch,
Na dompuczu we wutrobje srudny tak běch,
Bě złónczko psched khwilku hižo khowało žo
A wjeczorne sera mi pokasało.

Ja wustupich s pucza tam na kuku won,
Hdyž runje žo pschebiwa wjeczorny swón,
Duž stykwwschi ruzy ja po kuzy dźěch
A pschi rězy w kéćczkach žo pożydnył běch.

Hdyž khwilku tam žedźach, žo sacžmiło bě,
A wjeczorne zefyrki koschachu mje,
Duž pohladach k njebju a wuhladach tam,
Kak tyßazy hwěźdźiczkow žwěcža žo nam.

Duž myßl mi schepta: tam namaka měr,
Schtóž dokonjał na semi seńsku je cžěř,
Tam starschi, tam bratsja a žotra hižo žu,
Po bědźenju wěczny měr wužiwaju.

Ja pak hischcže na semi khodźicž tu mam,
Kak dołho, to njewěm, hacž pschińdu ja tam,
Hdźež moji cži lubi někt pschebywaju
A hrěschnemu žwětej někt wuczekli žu.

Kak žadam žej cžahnycž a cžeknycž wot jow,
Sstym hidźemy tudy, hdźež žylsow je dol,
Tam horkach je rjenje, pschi Jesußu tam,
Hdźež wěczny je žwožownosćž wußzěłił nam.

Hlaj, takle žej myßlo běch sdrěmnył ja wschón,
Mje swjeseli na dobo lubosny żón:
Ja widźach tu pschede mnu Jesußa stacž
A s porstom mje na hwěždy pokasowacž.

Kaž wjele tam hwěźdźiczkow na njebju je,
Tak mnohe žu domicžki pschihot'wane
Sa tych, kiž mje lubuja na žwěcže tu
A ja mnu cžěř pschesćhli žu cžernjowatu.

Duž s wjeß'lom ja prajach: „O Jesu, sy mój!“
A ja chju bycž, wostacž na wěczne też twój.
Mi posićći ruku, wón sawda ju mi:
Dha wostań mi žwěrny a ja mnu někt dźi!

Někt hromadźe dźěchmoj, wón wokoscha mje,
A na dobo pschede mnu słubił žo je,
Hlaj, schumjenje hałsow žo žłyschecž mi da,
So njejabzy s drěmanja wotucžich ja.

Duž postanych ruczje a domoj někt dźěch,
„Sstym Jesußa widźał!“ wschón wjeseły běch,
Někt w myßlach joh' noschu, kak rjany wón bě,
Mi s wutroby srudnosćže wsał je wón wschć.

Ernst Helaß.

Wschelake s blisła a s daloka.

— Wulzy swjeßelaza běšche ta powjesć, so chzychu wschitke serbske towaršwa shromadny wulět do Njebwacžidła cžinicž. Tón wulět je žo sańdźenu njedźelu měr, a hdyž my też woßebiteje ros-

prawy wo nim nimamy, smy ſzebi teho tola wěſczi, ſo je dobry wuſpěch měł, ſo ſu ſo ſerbſke wutroby w bratrowſkim towarſchnym hromadzebyczu ſahorike ſa naſch ſerbſki narod. Sserbſke towarſtwa ſu ſrjedźiſchczo wótczinſkeje luboſcze k naſchemu narodej. A hdyž ſo ſerbſke towarſtwa ſjednocza, ſo wſchitke płomjeſchka do wohnja narodneje luboſcze k dobremu ſkutkej ſjednocza. Duž ſebi pſchejemy, ſo bychu ſo tajke wulěty ſjednoczenych ſerbſkich towarſtwow kóżde lěto wospjetowałe. Sskawa pak temu towarſtwu, kotrež je k tutej dobrej myſli naſtork dało!

— Kóżdy tydżeń czitamy w „Sserbſkich Nowinach“ wo kwitowanjach ſa naſch ſerbſki „Maczicżny dom“. Najhuſczíſcho tam ſteji „kwitowanje ſ katholſkeho pośka“. Wuſnacz ſo dyrbi, ſo wot katholſkich Sserbow mnohe a porjadne dary ſa naſch dom wukhadźeja; ſnadniſche — to dyrbimy ſebi ſprawnje wuſnacz — ſu dary ſ evangelſkich Sserbow. Naſch ſerbſki dom pak je narodny ſkutk zwſeho ſerbſkeho luda; ſměli pſchi tym naſchi evangelſzy Sserbja wróczo woſtacz? Nježeby jim ſ teho porok naſtał, ſo nimaja narodneje luboſcze a ſahorjenja? Wo naſchim ſerbſkim domje rěka „Bohu k czeſczi a Sserbam k wužitku“. Duž je tež ſpěchowanje naſcheho narodneho doma pobożna wěz, ſa kotruž dyrbi kóżdy Sserb wuſtupowacz. Duž, lubi Sserbja, njeſabudźcze na naſch dom a twarcze jón ſe ſwojimi darami, kotrež w luboſczi k ſwojemu narodej radźi woprujecze. My waſ njechamy k temu wabicz, ſo byſchcze njeradźi mjſowani dawali, ale my chcemy waſche wutroby ſahorjecz, ſo byſchcze we wutrobach ſwoju pſchiſłuſchnoſcz ſacżuwali, ſwoju ruku k tenu ſkutkej w luboſczi poſkiczicz.

— Hižo wot ſkónczenja poſłedniejze ſakſkeje kraſneje ſynody je ſakoń, ſo ma konſiſtorſtwo kóżde pok lěta prěnje 5 mężinow, kotrež pod kollaturſwje konſiſtorſtwa ſanneho ſtejacho, bjes praſchenja woſadny ſame po ſwojjim roſſudźenju wobſadźicz, płaczjwoſcz dostało. Tónle ſakóń płaczi wot 1. julija, hdyž je pſchikſzowanje ſejma dostał, tež ſa woſadny pod privatnym kollaturſtwom ſte,aze. Hdyž ſo pſches nakożenje tehole ſakonja wot wyſchnejcze njeluboſczjwym ſtronjſkim agytazyjam mjes woſadnymi pſchi wobſadźenju duchownego městna napſchecżiwo ſtupi, smježe tón ſakoń wěſcze ſwój dobry wužitk.

— Theologiſke pruhowanja wólbokhmanoſcze pſched evangelſko-lutherſkim konſiſtorſtwje w Draždźanach ſu ſkónczene. 23 kandidatow běſche ſo k pruhowanju ſamolwiło. S nich je 22 pruhowanje wobſtało, jedyn bu wróczo pokaſany. Mjes tymi, kiž ſu pruhowanje khwalobnje wobſtali, je tež jedyn Sserb, knjes kandidat Mikela ſ Kumſchiz.

— Po dokonjanych wólbach do khežorſtwowego ſejma je ſozialdemokratiſka ſtrona po zentrumſkej najſzylniſcha ſtrona. W ſejmje pak je to waſchnje, ſo maja najſzylniſche ſtromy we wuſwolomnym pſchedſydſtwje ſaſtupjene bycz. Duž ma tež ſozialdemokratiſka ſtrona to prawo, ſebi na druhim městnje tajke ſaſtupjeſtwo żadacz, tak ſo by městopſchedſydza khežorſtwowego ſejma ſozialdemokrat byl. To czini druhim ſtronam wulke khowu bolenje a po zyłym kraju ſo ſ tym praſchenjom ſanoſchuja. Pſchetož njedyrbjako to kóżdu wótczinſku wutrobu boleczy, hdy by 2. pſchedſydza ludowego ſaſtupjeſtwa naſcheho khežorſtwa ſozialdemokrat byl. Hacz dotal je ſo kóżdy krócz pſchedſydſtwo khežorſtwowego ſejma khežorej pſchedſtajiło a wón je jemu ſtajnje audienzu pſchiwolił. To pak ſo njeby wjazy hodźiło, hdy by ſozialdemokrat póbla byl.

— Wulke njeſbożje je franzowſke kóżdſtwo potrjechiło. Kóżdy „Bourgogne“ je ſo ſe ſwojim mužſtwom pomnika. Pſchi tejle ſkadnoſczi je naſch khežor franzowſkemu prāſidentej Faurej telegram pośłał, w kotrymž jemu ſ wutrobnymi ſłowami ſwoju ſobużelnoſcz wupraji. Prāſident je ſ dobom wotmolwił, ſo je khłubko hnuty pſches tutón telegram a ſo wutrobnje podźakuje. My widźimy w tym ſ nowa prózowanja naſcheho lubowanego khežora ſa měr ſ naſchim franzowſkim ſnježodom, a my ſebi jeniczy pſchejemy, ſo by tole měrne ſmyſlenje tón ſamy wotkłóſ w Franzowſkej namakało.

— Lěto wot lěta wjazy Pólſkich dźěłaczerjow do naſchich krajinow pſchikhadźuja. S Pójnanſkeho wokrjeſa n. pſch. je 1895 24,324 ludźi, 1896 28,533 ludźi prjecz cżahnyło.

— Wójna mjes Amerikanſkej a Schpaniſkej hiſchcze ſkónczena njeje, ale ſo tola nadźijomnje k ſwojemu ſkónczenju pſchibliżuje. Hdyž dyrbi ſo tež wuſnacz, ſo ſu ſo wojowazy Schpaniſzy ſmužicżi pſchi wojowanju ſamym wopokaſali, běchu woni tola pſcheſłabi, ſo bychu ſylnemu Amerikanſkemu kóżdſtwu a wulkemu Amerikanſkemu wójſku napſchecżiwo ſtejecz mohli. W pſchiſtawje pola Santiago ſu Amerikanſzy ſchpaniſke kóżdſtwo do zyła ſaniczili, ſo Schpaniſzy ſebi wjazy na to myſlicz njemóża, ſo do bitwy na morju ſwěricz. Hacz runje ſu Amerikanſzy wjele ludźi pſchi krajnej bitwje pſched měſtom Santiago ſhubili, ſu tola pſches ſwoju ſylnoſcz po něczim pokroczili. Najlěpſche by było, ſo bychu ſebi Schpaniſzy na to myſlili, měr ſ Amerikanſkej ſcżinicz, pſchetož czim dłeje hiſchcze wójna traje, czim hubjeſcho budźe ſa nich. Amerikanſzy drje ſu pſchecżiwo wſchemu prawu wójnu ſapoczeli, ale tak je ſtajnje na ſemi pſchi wójnach było: móz je wjazy hacz prawo. A hdyž Schpaniſka ſo na druhe wulkomozy wobroczi, budźa wone jej wěſcze k měrej pomhacz, kiž njebudźe ſa nju pſcheczeżki a hanibny, kaž ſu też w poſłednej wójnje Grichiſkemu ludej pomhali.

— Protestantiſzy a katholſzy miſionarojo w Schungſchinyſu buchu wot ſběżkarjow nadpadnjeni. Franzowſki měſchnik bu ſajaty. Wjazy ludźi bu morjenych a wjele domow ſapuſczenych. Wot Chinejſkeje budźe ſo krucze żadacz dyrbjecz, ſo ſo ſa to postara, ſo tajke pſchejeczěhanja pſcheſtanu.

Rjany pucz.

Ssamlutki ſedźeſche hoſpodar w ſwojim wobydlenju a hladaſche na hodowny ſchtom, kotryž lampa ſ boka wobſwěczeſche.

„Kak rjany běſche tón pucz, kotryž ſym ſdźenſa wjecżor ſchok!“ praji hoſpodar ſam pſchi ſebi. „Bohu budź dźak! Sserjedźa pſches haru haſzow ja dźěch, wotpjaty wot ſwojeho powokanja. Cżahi pſches żeleſne moſty cżěrjachu a delkach ſaſo elektriſke nadrohne żeleſniſzy jěſdźachu. To mohł człowjek wohłuſchicz. Mi pak bu na dobo jara derje wokoło wutroby. Knjes Khryſtus da mi jeno ſwojich ſłowow, kotrež běſche něhdy ryczał, do wutroby. Mi běſche, kaž běch jeho widźił a kaž bych ſam ſ nim pſches haru haſzu ſchoł. Pucz ſo ſdaſche Jěſužowy pucz bycz, a ſchtož ja ſacżuch, běſche jeho měr. Jeho ſłowo wo jakmożinu dawanju dźěſche mi pſches wutrobu. Tón Knjes Jeſus je ſebi na wſchitko myſlił a nam ſa wſcho nuſne roſwucżenje dał. Pſchi jakmożinu dawanju je tola ſobu najlěpſche, ſo mamy Jeſuſowe ſłowo póbla, kak dyrbimy jo cżinicz. Wón nam pſchi jakmożinu dawanju też pſchihladuje, hacz my to po jeho woli cżinimy. Kak wjeſelеſche ſo ta ſtuda wudowa. Kak ſo jejnej wocżi ſhożownej ſwěczeſchchej, jako durje wocżini a ſo dohlada, ſo ſym ja. Wona najprjedy nicżo prajicz njemóżeſche, jako widźeſche, ſchto jej njeſu. Kajke běſche to ſhože! To běſche něſchto ſa jeje khory żołdk, ſa jejne ſtare, wożłabujene, braſchne cżěło. Wona praji, ſo chżył mi Bóh to na mojich dźěcżoch cżaſnje a wěcżnje żohnowacz. Ach ja mam wot teho tajke bohate ſarunanje, kaž bych ſebi to wjeſele ſam ſcżinił. Cżahi měſchcżanſkeje żeleſniſzy nimo jejeho wokna jěſdźachu, ſo ſo khęża iſchaſcheſche, a mój ſedźachmoj w Bożim měrje a powjedachmoj wo żiwjenju. Jejna duſcha ſo prjedy njeběſche troſchtowacz móhła wo ſmjerczi ſwojeho mandźelſkeho. Nětko běſche cżicho, wona móżeſche něſko pſches ſwět ſhladowacz. Jejna ſhożowna wutroba běſche mi pſchi domohicżu hiſchcze tajka, kaž by ſady nje ſkłóncżko ſwěcziło. Mi běſche, kaž bych ſ lěpſcheho ſwěta pſchiſchoł a bych wſchudźom na haſzach hodowne ſchtomy ſo ſwěczicz widźał. Haj, tajka rjana je ſemja pſches luboſcz. Tak njebjeſke bywa żiwjenje pſches luboſcz; tež woſzebje pſches tu luboſcz, kiž my na khudych cżininy a kotruž my wot khudych doſtanjeny.

Něſchto k roſpominanju.

Czim mjenje żona pſchitaże, czim bóle muž poſzkucha.

* * *

Wſchitko, ſchtož ty prajiſch, dyrbi wěrno bycz; ale ty njedyrbiſch wſchitko prajicz, ſchtož je wěrno.

* * *

Dźerż ſo k Bohu w małych podawkach żiwjenjach a wón tebje we wulkich njewopuſchczi.

* * *

Sssmy-li my ſobudźěłaczerjo Boži, potom my ſa cżaſnikom njehladamy, ſo bychmy widźeli kak poſdźe je, hacz njeje ſtoro cżaſ pſcheſtacz.

* * *

Hdyž ſo dźěcżo khoſta, hdyž je njeprawo wuſnało, je to ſa dźěcżo napominanje ſo żenje wjazy wuſnacz.

Samolwitý redaktor: ſaraſ Gólcz w Budyſchinku. Cżiſchcz a naklad Ssmolerjez knihicżiſchczěrnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 30.
24. julija.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

7. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Pětr. 2, 5—10.

Do kajkeho wulkeho a wažneho powołanja je tón Knjes ßwojich kschescźijanow powołał! My dopomnimy ßo na jeho kraßnoscź, hdyž Pětrowe ßłowo ßebi rospominamy: Wy scźe tón wuswoleny narod, to kralowske měschnistwo, ßwjaty narod, lud dobycźa, so byschcźe pschipowjedali pocžinki teho, kotryž waß je powołał s teje cźmy na ßwoje dźiwne ßwětło, kiž wy něhdy lud njeběschcźe, nětk pak scźe Boži lud, a kiž wy psched cžaßom w hnadźi njeběschcźe, nětk pak scźe w hnadźi. Kraßne powołanje sa naß, kiž my Knjesowy templ ßmy.

Kschescźijanska gmejna je templ k Božej cžescźi.

1. Jesuß Khrystuß je templowy róžkny kamjeń.
2. Wěrjazy kschescźijenjo ßu žiwe twarske kamjenje.

I. Jesuß Khrystuß je templowy róžkny kamjeń. Pětr, Knjesowy japoschtoł, je nam nasche dźenßnische Bože ßłowo napißał. Schtó njeby ßo pschi tym dopomnił na tamne rosrěcžowanje, kotrež tón Knjes s Pětrom mějesche: Schto praja ludźo wote mnje, teho cžłowskeho ßyna, so ja ßym? Woni dźachu: někotsi praja, so ßy Jan tón kschcźenik, někotsi, so ßy Heliaß, někotsi, so ßy Jeremiaß abo tych profetow jedyn. Duž woprascha ßo wón jich: schtoha pak wy prajicźe, so ja ßym? A Pětr wotmolwi a dźesche: „Ty ßy Khrystuß, teho žiweho Boha ßyn.“ A Jesuß wotmolwi: sbóžny ßy ty, Schimanje, Jonaßowy ßyno, pschetož cźěło a krej njejstaj tebi to sjewiłoj, ale mój wótz w njebjeßach. A ja tebi tež praju: „Ty ßy Pětr, a na tu skału chzu ja twaricź ßwoju zyrkej a te helske wrota njedyrbja ju pschemóz.“ Na tuteho Pětra chze tón Knjes ßwoju zyrkej twaricź. Pětr je ta skała, ale niz tón róžkny kamjeń. Bóh je wot wěcžnoscźe ßem sałožk nascheje sbóžnoscźe sałožił. Jako je wón w ßwojej wěcžnej luboscźi nasche wumoženje psches ßwojeho lubeho ßyna wobsamknył, sałoži wón sałožk w ßwojej wutrobje. A jako ßo Boži luby ßyn na semju narodźi, sałoži Bóh sałožk mjes cžłowjekami w ßwojej zyrkwi na semi. Róžkny kamjeń je Khrystuß, dokelž sbože a sbóžnoscź zyłeho cžłowjestwa nad nim wotpocžuje. — Wuswoleny róžkny kamjeń wón rěka, dokelž w njebjeßach a na semi ßo žadyn lěpschi namakacź njehodźi. Wón je drohi kamjeń, pschetož my ßmy wumoženi niz se słotom abo se ßlěborom, ale s jeho ßwjatej a drohej krwju a s jeho njesawinowatym hórkim cźeŕpjenjom a wumrjecźom. Jesuß Khrystuß je tón róžkny kamjeń, kiž twjerdźe steji. Knjesowi njepscheljo pytachu jón powalicź, israelske dźěcźi kschižowachu jeho a chzychu tutón róžkny kamjeń sanicžicź, ale wscho běsche podarmo. — Tón Knjes, tón wulki dobywaŕ je hischcźe žiwy, wón tež dźenßa do naß pschischedschi kóždeho wot naß ßo wopraschuje, chzesch ty s Jesußom hicź, abo ßy ty Khrystußowy njepscheczel? Chzesch na tutym róžknym kamjenju ßo natwaricź? abo chzył ty jón powalicź? Ssam ßo pruhujo wopraschej ßo, hacž do Jesom Khrysta, teho praweho róžkneho kamjenja, wěrisch, abo hacž do njeho njewěrisch? Pruhuj ßo! Ty ßy ßo

sestarił a njejßy ßo ßam hischcze rosßudźił. Wulki czaß je, rosßudź ßo!" —

Sswjaty Pětr praji: tym njewěrnym je wón kamjeń, kotryž czěßlojo ßu saczißli a ßo rózkny kamjeń je sczinił, tón kamjeń nastorka a skala pohórschenja tym, kotsiž ßo wo ßłowo storcza, dokelž temu njewěrja, na kotrež saloženi ßu. Namakamy tež mjes kschesczijanami njepschecželow teho Knjesa, kiž sjawnje wupraja, so do Jesom Khrysta njewěrja. Woni ßu kaž židźi, kiž wot teho Knjesa niczo wjedźecz nochzedźa a teho dla wot njeho ßo wotwobrocza. —

Ale nadeńdźemy tež tajkich, kiž swonkownje wěrja do Knjesoweho evangelija. Hdyž pak Khrystuß k nim pschistupiwschi jich napomina: Mój kschesczijano, sa mnu dźi, dźi sa mnu. Khrystuß rjekuje, ßo sapřěj ßam, kschiž na ßo wsmi, njech duscha ßwětej czekuje, potom woni wot teho Knjesa niczo wjedźecz nochzedźa. Tajkich nadeńdźesch doscz mjes kschesczijanami w Knjesowej zyrkwi! Ssy ty ßuano tež jedyn s tych, kiž ßu ßo wot teho Knjesa wotwobrocźili, hlaj, potom budźe ßo tón Knjes tež wot tebje wotwobrocźicz. Derje pak tebi, hdyž ßo s wutrobu rad k temu Knjesej dźerzisch jako k temu prawemu rózknemu kamjenjej; derje tebi, hdyž ßy saczuł w ßwojej wutrobje: žadyn druhi grunt nichtó njemóže saložicz, khiba tón, kiž je saloženy, kotryž je Jesuß Khrystuß. Jesuß Khrystuß je rózkny kamjeń žiweho templa a my ßmy twarske kamjenje.

II. Wěrjazy kschesczijenjo ßu žiwe twarske kamjenje. A tež wy, jako žiwe kamjenje, natwarcze ßo, so bysczcze duchowne khěže byli. Kotra dźi je ta duchowna khěža? Zyrkej Jesom Khrysta? Zyrkej je shromadźisna wschitkich tych, kiž ßu w mjenje trojeniczkeho Boha kschczeni. Prawa zyrkej je tam, hdźež Boże ßłowo prawje a cziste ßo prěduje a sakramentaj po Khrystußowym wustajenju ßo wudźělujetaj. Zyrkej pak je widomna a njewidomna. K widomnej zyrkwi pschißłuscha kóždy kschczeny kschesczijan — tež njewěrjazy. Ale wón je morwy kamjeń, morwy staw na czěle Khrystußowym. K njewidomnej zyrkwi pak pschißłuscheja kschesczijenjo, kiž psches wěru s Khrystußom a w luboszczi mjes ßobu sjednoczeni jako žiwe stawy Bohu w duchu a woprawdźe ßłuža. Boži duch je jich žiwych sczinił. We widomnej zyrkwi prěduje ßo Boże ßwjate ßłowo, w njej wudźělujetaj ßo Khrystußowaj sakramentaj. Widomna zyrkej dowjedźe naß k njewidomnej. Teho dla napomina naß ßwjaty Pětr: natwarcze ßo! Kak husto njedźelu prajicze: ja ßym ßo dźenßa natwarił. Tuto ßłowo pak ma jenož potom polnu wěrnoscz, hdyž ßmy psches Boże ßłowo a psches ßwjaty sakrament twjerdscho na rózknym kamjenju nascheho Knjesa Jesom Khrysta ßo saložili. Jeli je ßo twoja wěra w tebi psches Boże ßłowo poßylniła, potom ßy ßo natwaril. Ale njejabudźmy pschi tym na ßłowczko „žiwe", jako žiwe kamjenje dyrbimy ßo natwaricz, so bychmy duchowna khěža byli. Kóždy dyrbi sboże a sbóżnoscz ßwojeje dusche pytacz. Schtóž to njeczini, tón je kaž morwy kamjeń, a tón Knjes jón junu na ßudnym duju wot ßo czißnje. — Pohladajcze na Boži dom! Tam macze murje, wonkach wězu a w njej swony, a w Božim domje ßwjaty wołtar, klětku, byrgle, ławki a druhu ßwjatu nadobu. Wone maja wschitke ßobu ßłužicz k khwalbje a czesczi nascheho Boha. Tak dyrbi tež zyła woßada se wschitkimi ßwojimi ławami žiwy templ Boži bycz. Kóždy ma pomhacz k temu, so by bliższcheho w Božej ßłužbje ßobu natwaril a my bychmy potom woprawdźe žiwe twarske kamjenje byli. — Ale kelko morwych kamjenjow nadeńdźemy w Knjesowej zyrkwi? Schtóž we wěrje njeje se ßwojim sbóżnikom sjednoczeny a stowarscheny, tón je tajki morwy kamjeń. Tajki pak tež njemóže se ßwojimi bratrami w prawej pschesjenoszczi žiwy bycz. Teho dla natwarcze ßo we wěrje jako žiwe kamjenje, so bysczcze duchowna khěža byli. Wschitke nasche mozy a naschu zylu wutrobu mamy do Khrystußoweje ßłužby stajicz, so bychmy žiwe kamjenje byli. O pohladujcze na wulke skutki wascheho Boha a roszczcze we wěrje! Njech Boże ßłowo bohacze mjes wami knjezi a bydli! Pschistupcze husto w modlenju psched Boże wobliczo, dokelž bjes njeho žiwi bycz njemóżemy. Wotpoložcze dale bóle žadoszcze czěła a khodźcze w duchu! Potom ßo wascha wěra poßylni, potom ßo dale bóle wopokasacze jako žiwe kamjenje duchowneje khěže! Tudy na semi wschak Knjesowa zyrkej hischcze dospołna njeje, ale czaß pschinźe, so ßo tudy w Božim domje wjazy skhadźowacz njebudźemy, ale so my nascheho Boha w njebjeßach w dobywarskej zyrkwi widźicz budźemy wot wobliczа k wobliczu. Tam budźemy prawe žiwe kamjenje duchowneje khěže nascheho Boha. Pomhaj nam k temu psches ßwojeho ßwjateho ducha! Hamjeń.

Běrnik-Kluschanski.

Jaßne wokno.

(Pokracżowanje a skónczenje.)

4. Poßlednje pruhi Bożeje hnady.

Pětr Kamjenski běsche ßo wjeczor posdźe se ßwojej pjenjeżnej kschinju saběrał na kolenjomaj kleczo a lampu pódla ßebje na schpundowanje stajiwschi. Tehdy běsche wón někajke dźiwne hibanje pschi wokuje saßłyschał a běsche žałostne njeswoczo s rohomaj na czole wuhladał, kotrež běsche suby pokasujo ßo hrosnje na njeho ßmjało. Tehdy běsche wón khěts kschinine wěko sapraßnył ßo njedohladawschi, so ßebi kabat ßobu sapraßnje. Pschi tym běsche tež lampu potorhnył. Ta pak běsche s wulkim sbożom haßnyła. Hdyž běsche chżył stanyż, so by pohladał, schtó ßebi pschi wokuje s nim prysl sejhraje, běsche ßo lědma hibnycz mohł. Kschinja běsche na schpundowanje pschischrubowana, a wěko njemożesche nichtón wotewricz, khiba so snajesche, kak ma ßo s wuměłskej naprawu pschi wotewrjenju wobkhadźecz. Tola po czmje, a woßebje dokelž ßo hibacz njemożesche, njeběsche wón wěko wjazy wotewricz mohł. Wocżi pschi wokuje pak běschtej dale na njeho ßapakoj jako wóhnjo. Słónczuje běsche wón někajke dybawe ßmjecze saßłyschał. A sady tuteho czjorneho, rohateho bratra běsche jaßne wokno horka na hórzy widźecz było.

Tak běsche wón na schpundowanju leżał ßamo njewjedźo, kak dołho, a jeho běsche stysknoscz sjała, so je tón pschi wokuje po jeho wbohu duschu pschischoł. Pót běsche ßo s njeho linył, a jemu njeběsche ßo dleje wjazy tam hladacz chżyło. Tehdy běsche na zyrkwi 12. hodźina czewika, a s pjascżu běsche ßo do wokna morßnyło. Potom běsche wscho wocżichnyło. Kelko czaßa je ßo po tym minyło wo tym wón niczo powjedacz njewjedźesche, — tola jondźel je ßo jemu bliżił a je jemu s nusy wupomhał, a to je Madlenka była, tale pěkna holczka.

Stary wuczeř běsche jara nutrnje na wscho poßłuchał, a na jeho wobliczu běchu mnohe myßle napißane wo wěrje a pschiwěrje, a schtóž wěry nima, tón podda ßo pschiwěrje, a pschi tym mějesche styknjenej ruzy na klinje leżo.

„Haj wschak, haj!" sarjekny wón nětko. „Jeho pucze ßu dźiwne — wón wschak wscho hischcze kraßnje dokonja! — Chżu pak ßebi tola też ras wot wonka tónle podawk wobhladacz."

To prajiwschi wón stażе a wotewri wokno. Běsche něhdźe 5 łóhczi wysche semje a deleka leżesche powaleny rěbl. Potom dóńdźe wokoło domskeho a psches hródźe a komory, a hlej, tu nadeńdźe kożu s rohomaj, a jako ju wotroczłkej pokasa, dha běsche tónle człowjek wschón dźiwny a nahły a hněwny. Stary wuczeř pokiwny s hkown a wjedźesche ßebi rady doscz.

Potom dóńdźe saßo k Pětrej do komory a ßyże ßo k njemu pschi kożu, pomaßa jemu na žiku a pokožiwschi rnku jemu na czoło rjekny jemu, so budźe bjes dwěla derje sa njeho, hdyž ßebi něschto psches lěkarja sapißacz da. „Wscho druhe," dokónczi wón ßwoje

ſtowa ſ porſtom k njebju horje pokaſawſchi, „chzemoj ſzebi ſrěčjećj, tak ſnćje hacj je ſo waſcha krej ſměrowała. Sa dźenſza jenoj telko: Ja ſnaju hiſchćje druhe pokłady hacj te tamle w pjenjeźnej ſchjini, a mjes tym wuſpěwajećje jenoj ſaſo raſ pobožny „Wótcźe naſch“, a jeli ton ſzamón wjazy njemožećje, dha njech to Madlenka ſćjini, ta to móže! – A nětko budźćje ſa dźenſza w Božim mjenje a Bóh wobradź wam dobre polěpſchowanje!“

Krej pak ſo njechaſche ſwoprědka ſměrowacź. Lěkař pſchikaſa ſymne wobwalki na hkowu a hiſchćje wjele druheho, a Madlenka běſche na wſcho ſzwěru kedźbowała a běſche ſzebi wſcho derje ſpomjatkowała, a potom běſche wſcho tak cźiniła, kaž běſche lěkař kaſał. „Wótcźe naſch“ je tež kóźde ranje a kóźdy wjećźor wujej wuſpěwała. Tola nicźo njechaſche pomhacź.

Tež mnoſy pſchińdźechu, ſo bychu khorého Pětra Kamjeńſkeho wopytali. Hana běſche haydom prěni dźeń pſchiſchła; wſchelake nowinki powjedachu ſo po wſzy, a te běchu tež hacź horje na hórku doſchłe: ſo je ſzebi cźert po Pětra Kamjeńſkeho pſchiſchoł. Teho dla dyrbjeſche Hana tola ſa Jankom a ſa Hanku pohladacź hicź. Ju khoremu wujej njepuſchćźichu, tola wona nadeńdźe ſzwoju Madlenku wſchu ſprózniwu, ſo by wuja derje wothladała, a pſchi tym běſche Madlenka ſtrowa a wjeſzeła, ſo ſzo Hana wſcha ſpokojena na hórku wróćźi, a woſzebje tež teho dla, dokelž ſtary wučźeř na domojpućźu na nju ſawoła a ji prajeſche, ſo dyrbi ſzo jenoj do teho podacź, kaž na „Proſcheřſkim dworje“ po Božej woli dale póndźe. Tam je Bóh ſzamón ſzwoju ruku do wſcheho ſłožił, a do Božej njewuſłědźomnej rady njeſzmě ſzo cźłowjek tykacź.

Stara Hańźa je tam tež pohladacź pſchiſchła. Pſchi tym ſta ſzo dźiwnje. Hdyž je ſe ſzwojim dołhim kijom pſchiſchła, je napohlad měła, jako by ſzo ſa pobitym njepſcheźćelom měrila; hdyž pak je ſzo wotſzałila, je ſzama kaž pobita była. To běſche ſzo tak ſtało, ſo běſche na khwilu pſches powoćźinjene durje pohladacź ſzměła, a dha móźeſche, runje Pětrowe blěde, pſcheměnjene wobliczo wohladacź a pódla Madlenzyne kćźćźaze wobliczo. Ta tu ſzedźeſche a ſaběraſche ſzo pilnje ſe ſchićźom ſzebi pódla khěrluſch nězźnje a luboſnje ſaſpěwajo po hkoſzu: „Jeſuſz, moja nadźija!“ Tónle napohlad běſche ſtarej Hańźi wſchu bróń wſaka, wona je ſzebi ſzyłſu ſ woćźow wutrěwſchi wſcha ſpokojena domoj wróćźiła, a woſzebje tež teho dla, dokelž běſche hiſchćje khwilu pſchi Marfzynym běłym ſtichźiku poſtejała ſzebi pomyſzliwſchi, hacź drje ta tež na to wſcho ſhladuje je ſzwojeho jaſzneho njebjeſkeho wokna.

Khoremu Pětrej Kamjeńſkemu ſzo ſa tydźeń hiſchćje jěźćje njechaſche a jeho mozy hladajzy ſpadowachu. Jenoj w nozy požada wón ſa picźom, teho dla běſche ſzebi Madlenka w pódlanſkej ſtwi někajke borleſchko naprawiła, ſo by naměſćje k ruzy była, hdyž ju wuj ſawoła.

Szebi junu wjećźor myſzliwſchi, ſo je wuj wuſznył poda ſzo wona tež lehnycź a wuſpěwa wótſje ſzwoje pacźerje, ſo by Bóh tón Knjes tola bórſy khorého wuſtrowił, a kaž běſche to hižo woſpjet cźiniła, tak proſcheſche tež dźenſza wo to jene, ſchtož by wona rad widźała: ſo by ju wuj njedźelu ſa ruku wſał a ſ njej kemſchi doſchoł.

Ale khory wuj njeſpaſche. Wón ſ wotewrjenymaj woćźomaj na łożu ležo ſtajnje a pſchezo na jaſzne wokno tam horka na hórzy ſhladowaſche a wuſzkſycha pódla Madlenzynu modlitwu. Tehdy běſche jeho hodźina doſchła! jeho kruta wutroba bu ſtemjena, wón ſapłała, a kaž běſche Madlenka ſzo modlika, tak modleſche ſzo tež wón nětko!

Madlenka pak běſche hižo wuſzła a njeſhoni nicźo wo tym, ſchto ſzo wulke pódla w komorzy ſtawa, tola wona ſzo wjeſzeleſche wo ſznje, jako by wona něſchto pſchekraſzne wohladała.

Na druhe ranje běſche ſzo ſ Pětrom połěpſchiło, wón pſchejeſche ſzebi jećź a picźe, a na jeho mjeſwoćźu ſnamjenjeſche ſzo ſbóżny měr.

Na popołdnje je tež ſtary wučźeř k njemu pſchiſchoł, a je dołho pódla Pětroweho łoża ſzedźał, je wjele powjedał wo tamnych pokładach, kotrež ſzo do pjenjeźneje ſchjinje ſawrjećź njedadźa, kotrež tež nikoho ſa porćźma njehrabnu w nóznej, ſa ſpauje poſtajenej hodźinje.

Na pſchichodnu njeećźelu pak je k wulkemu ſpodźiwanju wſchěch ludźi wulki Boži dźiw wohladacź był, kak je Pětr Kamjeńſki ſ proſcheřſkeho dwora ſ dźowćźićźku ſzwojeho bratra ſa ruku kemſchi ſchoł, a ſpodźiwnje běſche pódla, ſo njeje Pětr w ſzwojej njedźelſkej draſćźe kemſchi ſchoł, ale w ſyle wſchědnym kabaćźe, kotremuž ſu ſady porćźmje pobrachowałej.

To běſche ſzo takle ſtało: Pětr běſche ſzebi ſzłubił, ſo dyrbi tónle kabat wot nětko jeho zyrkwinſki kabat bycź, a ſo njeſzmě krawz wotrěźnjenej porćźmje wjazy pſchiſchićź. Stary wučźeř pak je wſchěm weźźipnym krućźe a raſnje prajił: tak ſtawa ſzo ſyle prawje, pſchetoź ſa porćźmje je Bóh tón Knjes Pětra Kamjeńſkeho do njebjeſkeho kraleſtwa cźahnył, a dokelž je ſzo Bohu ſpjećźował, dha ſtej ſzo jemu porćźmje wottorhnykej!

Duzy kemſchi ſetka Pětr tež Hanu ſ Kaſchporkom a je jeju po kemſchach ſzobu wſał na proſcheřſki dwór na njedźelſki wobjed. Kaſchpork ſzo njemóźeſche dodźiwacź wuhladawſchi wulku ſzep kulkow a wulku ſchłu tunki ſ róſynkami!

Dokelž pak je dźowka ſ wotroćźkom naſynu ſ proſcheřſkeho dwora cźahnyła, dha je Pětr ſzwojej ſzwakowej w khěźźy horka na hórzy poruźił, ſo by ſzo k njemu na proſcheřſki dwór pſchećźahnyła a jemu hoſpoſowała. Kaſchpork budźe potom jeho wotroćźk běſche ſzo poſzměwajo měnił, pſchetoź tajki, kotremuž kulki tak ſeſzkodźa, jako Kaſchporkej, budźe ſzo bjes dowěła tež derje do dźěła měćź!

Tak běſche nětko proſcheřſki dwór ſaſzo modleřſki dom.

— Kónz. —

Lutherſzy Sſkowakojo w rosprójſchenju.

(Pokracźowanje ſ cźiſzła 28.)

Wot teho cźaſza ſzo prózinja 2 millijonaj Lutherſkich, kotſiź běchu ſzo tam ſaſzo namakali, k jednotliwemu zyrkwinſkemu ſjednoćźeńſtwu ſwjaſacź. Ale hacź dotal k temu dóſchło njeje. Pſchetoź cźi Magyarojo w kraju njechadźa ſ awſtriſkim ſtatnym ſarjadowanjom nicźo cźinićź měćź, woni źadaja ſzebi ſzami ſzwoje kraleſtwo a teho dla ſu woni hórzy njepſcheźćeljo Sſkowakow, kotſiź ſzwěrnje k ſzwojej wot Boha poſtajenej wyſchnoſćźi dźerźa. Magyarojo bychu najradſcho wſchitkich, kotſiź ſu we Wuherſkej źiwi, politiſzy a zyrkwinſzy pod jedyn ſchkit ſjednoćźili. Tak wupraji n. pſch. hrabja Zay, prjedawſchi generalny inſpektor lutherſkeje zyrkwje we Wuherſkej: „Magyar lubuje ſzwoju narodnoſćź bóle dyźli cźłowjeſtwo, bóle hacź ſzwobodnoſćź, bóle hacź ſzam ſzebje, bóle hacź Boha a ſzwoju ſbóżnoſćź, my njechamy ani Lutherſzy, ani Kalvinſzy, ani kſcheſćźijenjo ani źidźi bycź, ale jenoź Magyarojo.“ A tele dźiwne myſzle pyta tež na wſchě móźne waſchnje pſchewjeſćź. Woſzebje ſzo lutherſkim Sſkowakam panſlavismus porokuje. Dokelž tućźi mjenujźy ani ſzwoju rěćź, ani ſzwoje lutherſke wuſnacźe, ani ſzwoju ſzwěrnoſćź pſchećźiwo khěźorſkemu w tamnym puſtym narodnym błudźenju woprowacź nochźedźa, ſzo jim wumjetuje, ſo ſ druhimi ludami ſa tym ſteja, wulke ſzłowjanſke kraleſtwo ſakóźićź. A tola nichtó bóle wot teho ſdaleńź njeje, hacź runje tućźi ſprawni wobydlerjo Wuherſkeje. Hdyž młodźi ludźo pſchi ſzwojich ſeńdźenjach ſzłowakſki khěrluſch ſpěwaja, ſzo woni do jaſtwa tyknu, kaž bychu ſtraſchni ſa ſiatny měr byli a jim ſzo prawo wotpraji, hdy ſtatne ſaſtojnſtwo ſaſtacź. Dźěćźi w ludowej ſchuli dyrbja prjedy magyarſzy hacź ſzwoju macźerńu rěćź nawuknycź. Ssamo wot nich ſzo źada, ſo bychu w zyrkwi, runjeź jenićźzy ſzłowakſzy roſumja, khěrluſche magyarſzy ſpěwali. Duchowny praji junkróćź kónz Božeje ſłużby: „Ja źohnuju wſchitkich, kiź ſu magyarſzy ſpěwali; kiź pak ſu ſzłowakſzy bórbotali, njech k cźertej du.“

Něto ſzo dźiwje źadanje Magyarow wſchěch magyaſirowacź ſzamo do němſkeje Siebenbürgſkeje wuſpſcheſtrěwa. Tam pſched krótkim ſzwoje poſpyty cźinjachu. Dwójźy ſpytachu ſiebenbürgſke ſzwójby pſches magyarſkeho duchownego měſto němſkeho ſaſtaracź dacź; tehdom pak dyrbjeſche ſzamo ſtatna wyſchnoſćź prawo zyrkwje ſakitowacź. Na ſawěſćźe hanibne waſchnje ſu ſzo myſzle a wotpohlady wuherſkeho zyrkwinſkeho wodźeřſtwa ſjewiłe, jako zyrkwinſka wyſchnoſćź w ſańdźenym lěćźe wo powyſchenje ſtatnych pſchikłohow proſcheſche. W piſzmje pſchi tym podatym piſche ſzo na kónzu: „Waſche zyrkwinſke ſjednoćźeńſtwo běſche ſtajnje prjedyběćźeř wuherſkeho ſtata a magyarſkich narodnych myſzlow a budźe to tež pſchichodnje. So pak by ſamóhło w jeho klinje wuſtupowazym narodnym ſołmjenjam ſ wuſpěchom napſchećźiwo ſtupićź, k temu potrjeba tež materialnych ſrědkow, ſ kotrymiź by ſzo na łóhke waſchnje wjele nuſy a njeſpokojnoſćźe wotwobroćźiło. Pſchiſzłuſchnoſćź wyſchſcheje zyrkwinſkeje wyſchnoſćźe budźe ſzo ſa to ſtaracź, ſo ſtatna podpjera ſzo njedoſtojnym njedoſtanje.“ Po tajkim pjenjeſy ſzo hiſchćźe wot ſtata źadaja, ſzłowakſke, Němſke, Siebenbürgſke w zyrkwinſkim źiwjenju podćźiſchćźećź. Ssamo ſzwobodnoſmyſzleny theologiſki profeſzor Dr. Bryſchlag w Hali je k temu wuprajił: Zyrkej, kotraź — ſzamo ſa pjenjeſy — poſkićźuje, politiſkim wotpohładam ſłużićź, ſzo ſazpijenua cźini. Zyrkej, kotraź ſzo k temu ſtejniſchćźu wuſnawa, ſzwojim ſtawam macźerńu rěćź

rubicź, w kotrejž ſu wot ſwojich wótzow ſo modlicź nawukli, njeje macź, ale pſcheradniza ſwojich woſzadow. A evangelſka zyrkej we Wuherſkej, kotraž je evangelium wot Němſkeje dostała a pſches žiwjenſki ſwiſk ſ macźerným krajom reformaziji ſtajnje duchownu zyrobu dostawała, ſzebi ſama žiwjenſke korjenje wothrjeba, hdyž pſchecźiwo Němzowſtwu w ſwojim klinje dźěła.“ Wyſche teho hrozeſche tón profeſzor, jeli ſo ſo njeby tamna hanibna próſtwa wo ſtatnu pſchikohu k podtłóczenju ſzłowakſkeje a němſkeje ryčze we Wuherſkej wróćźiła. Dyrbjało ſo w němſkich Guſtav-Adolfſkich towarſtwach hibanje k ſchkodźe wuherſkeje zyrkwje do ſkutka ſtajicź, pſches kotrež by wona ſznano wjazy ſchkody měła, hacź by powyſchenje ſtatnych pſchikohow wucźiniło. My dyrbimy po tajkim wutrobnu ſobucźerpjenje ſe ſprawnymi Sſkowkami měcź, kotſiž ſwoju macźernu ryčź tak derje kaž ſwoju lutherſku wěru twjerdźe dźerža a ſu tohodla wot Magyarow najcźěžnjiſcho pſcheſcźěhani.

Tónle roshlad wo wobſtejnoſcźach Sſkowakow njech ſo pſches někotre jednotliwe wobraſy dokładniſcho rosjaſznuje. Na to waſchnje ſo tam knjeźaza zyrkwinſka nuſa dopóſnawa.

W jużnej Wuherſkej měſto Němſko-Palanka leži. We nim bydli 834 lutherſkich kſcheſcźijanow, w 12 k temu ſzłuſchazych filialnych woſzadach hiſchcźe 314; poſzledniſche ſu na 20 kwadratnych mil rosprójſcheni a bydla ſ dźěla mjes romſko-katholſkimi, ſ dźěla mjes grichiſkimi Sſerbami a Židami. Dokhodow dyrbi tamniſchi lutherſki duchowny 800 ſchěſznakow měcź, dokelž ma po prawom wot kóždeho mandźelſkeho pora w macźernej woſzadźe 4, w filialnych 1 ſchěſznak dostacź: wón pak ma ſ wjetſcha jenož 500 ſchěſznakow a te dyrbi ſzebi ſam naſběracź: ſhožo je ſa njeho, ſo ma 7 jutrow pola, ſo ma ſ najmjeńſcha pſchi dobrych žnjach khlěb w domje. Nuſa pak je tola wſchědny hóſcź pola njeho, dokelž jemu jeho pjecź dźěcźi wudawki cźinja. Zyrkej a ſchnln je khudy lud natwarił, ma pak hiſchcźe 4000 ſchěſznakow dołha, kotryž ma ſ 6% ſadanicź. Na byrgle, ſwony a druhe wuhotowanje ſzebi ani myſzlicź njemóža. Sakſki Boži kaſchcź je w ſańdźenym lěcźe 400 hriwnow k farſkim dokhodam a zyrkwinſkemu twarej pſchidał.

Woſzebite próżowanje ſkožuje Boži kaſchcź na tak mjenowane vikariaty Sſkowakſkeje, kotrež ſo w lěcźe 1888 ſakožichu. Mjenujży we Wayſkej dolinje, tež wot pucźowarjow huſto wopytancź, a w bližſchej wokolnoſcźi ſu někotre jara daloko rorspróſchene lutherſke woſzady, kotrychž ſaſtaranje by ſa jeneho duchowneho pſchewjele było. Woſzrjedź wyſzokich horow leži wjeſz Nulka Slatina, filiala Podluzanyſka. Tam je něhdźe 800 lutherſkich wobydlerjow, kotſiž ſu ſwoju wěru ſ wjele cźěžkich cźěſznoſcźow prjedawſchich cźaſzow wukhowali. Ale woni njemóžachu pſchi ſwojej wulkej khudobje woſzebite farſtwo ſakožicź; woni mějachu jenož 16 krócź wob lěto Božu ſłužbu pſches podluzanſkeho fararja dźerżanu a běchu hewak na wucźerja pokaſani. Tam běſche nuſne tak mjenowaneho „levitu“ poſtajicź, t. r. ordinirowaneho duchowneho, tež móže ſ dobom wucźerſtwo na ſo wſacź; my bychmy prajili: měſtovikara. Podobnje běſche we Sillrinje, w najwjetſchim měſcźe tamniſcheho Tentſchinſkeho komitata. Sillrinſzy lutherſzy dyrbjachu ſo wot 65 lětneho fararja Sulowſkeho ſaſtaracź dacź, kiž dyrbjeſche w dalokim wokrjeſzu něhdźe 1500 woſzadnych hromadźe pytacź. Jow běſche tež nuſne duchownu móz ſaſzydlicź. Duž ſo vikariatna pokładniza ſakoži, kotraž ſo wot pokładnizy Božeho kaſchcźa ſdźerži.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— S 1. oktobrom t. l. budźe nowy ważny němſki nabožinſki cźaſzopiſz „Skutki kſcheſcźijanſkeje luboſcźe“ wukhadźecź. Wón chze roshlad dawacź wo wſchelakich ſkutkowanjach kſcheſcźijanſkeje luboſcźe a kſcheſcźijanow ſnatych ſcźinicź ſ tym ważnym polom nam porucźeneje kſcheſcźijanſkeje dźěławoſcźe. Hdyž ſo tež w jenotliwych cźaſzopiſzach to abo druhe polo ſzamo ſa ſo wopiſzuje, leži wulka ważnoſcź nowcho cźaſzopiſza w tym, ſo chze wón ſhromadny roshlad podawacź. Duž budźe wón ſa kóždeho kſcheſcźijana, kiž ſwoju wěru lubuje a haji, ſajimawy. Se wſchěch ſtron naſcheho khěžorſtwa ſu tež duchowni ſwoje ſobuſkutkowanje ſa tón cźaſzopiſz pſchilubili. Tež dwaj ſzerbſkaj duchownaj budźetaj nowy cźaſzopiſz ſobu piſzacź a wudawacź: knjes farař ryčźeř Jakub-Njeſzwacźidłſki a farař Gółcź w Budyſchinku. My lubym cźitarjam w ſwojim cźaſzu hiſchcźe nadrobniſchu powjeſcź wo nowym cźaſzopiſzu podamy, ſo bychu ſo mnoſy ſa njón ſahorili a ſzebi jón ſkaſali.

— Wulku ſrudobu wubudźeſche po zykej Sakſkej powjeſcź, ſo je naſch lubowany kral Albert ſkhorił. Bohu dźakowano pak je ſo ſ jeho cźerpjenjom ſaſzo polepſchiło, a ſtrach, kiž nam wutroby tyſchcźeſche, je nimo. Hakle pſched krótkim k jeho wulkemu jubilejej ſzmy to wutrobne pſchecźe wuprajili, ſo chzył jeho nam Bóh luby Knjes dołhe lěta ſdźerżecź. Haj Bóh chzył hnadnje wutrobne próſtwy Sakſkeho luda ſa krala Alberta wuſzłyſchecź, kotrež ſu ſ hnutych wutrobow w tych dnjach ſtracha a bojoſcźe k jeho hnadnemu tróuej klinczałe.

— Khěžor Wylem je na ſwojim pucźowanju do połnóżneho morja w poſzledniem tydźenju w Dronthrimje na brjoh ſtupił a ſzebi rjany Drontheimſki dom wobhladał. Ta powjeſcź wſchitkich poddanow wutrobnje ſwjeſzeli, ſo je wón ſtrowy a cźiły na ſwojim pucźowanju k wocźerſtwjenju po cźěžkim dźěle jeho najwyſchſcheho powołanja.

— Leſzingowy ſzmilny wuſtaw w Kamjenźu je ſaſzo lěto ſe žohnowanjom ſkutkował, kaž to 72. lětopiſz wobſzwědcźnje. Wjele khorym a hubjenym je ſo ſaſzo pomoz poſkicźiła. Woſzebje wjele wokołocźahazych bu pſchijatych. Bohu žel pak dyrbi ſo w rosprawje na to ſkorźicź, ſo ſo jich mało dźakownych wopokaſa, ſo bychu ſo wot ſwojeho njerodneho žiwjenja wobrocźili. Do zyła bu 292 khorych pſchijatych. S nich bu 234 wuhojenych. 18 jich ſemrje. Sſmilnych darow je wuſtaw ſaſzo na 10,000 hriwnow dostał. Wón pak tež ſzmilneje podpjery potrjeba, pſchetož licźba tych, kiž tam wukhowanje pytaja, ſkerje pſchibjera hacź wotebjera. Ta dobra wěz je hódna, ſo my ju ſe ſwojimi darami podpjeramy.

— Wot 8. hacź do 12. augusta ſměje ſo ważna konferenza ſtudentow w Eiſenachu. Ta konferenza chze pomhacź, ſo by ſo kſcheſcźijanſke žiwjenje bóle a bóle rosſzyliło mjes młodymi ſtudowazymi a ſo bychu ſo woni ſahorili ſa kſcheſcźijanſke žiwjenje a ſkutkowanje. Duž je ſamyſł tejele konferenzy dobry a ważny w naſchim cźaſzu, pſchejemy, ſo by ta konferenza bohate płody njeſzła.

— W Jenje je ſo 9. ſkhadźowanka němſkich evangelſkich dźěłacźerſkich towarſtwow wotměła. Wona běſche wot wjazy hacź 500 muži a žonow wopytana. Do ſwjaſka ſzłuſcha 22 towarſtwow, kotrež hromadźe 4688 ſobuſtawow licźa. Towarſtwa ſu ſo tam w bratrowſkim hromadźebycźu ſ nowa ſahorili k ważnemu dźěłu evangelſkich dźěłacźerſkich towarſtwow, kotrež dyrbja ſakožene na evangelſku wěru a ſmyſzlenju twjerda murja bycź pſchecźiwo ſwjaſkej ſozialdemokratiſkich dźěłacźerjow.

— Pſchedſzydſtwo evangelſkeho Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa w Lipſku je wobſamkło, pſchi ſkładnoſcźi poſzwjecźenja němſkeje evangelſkeje zyrkwje w Jeruſalemje w oktobrje woſzebity ſzmilny wopor podacź, a to k natwarjenju fary, kaž tež ſchule a wucźerſkeho wobydlenja. Duž napomina pſchedſzydſtwo wſchitke hłowne poboczne towarſtwa, ſo bychu dary k temu pſchiſwolike a wo tym pſchedſzydſtwu hacź do 1. ſeptembra powjeſcź dałe. Lipſcźanſke hłowne towarſtwo je 1000 hriwnow pſchiſwoliło.

— K cźeſcźi Jana Arndta, wulkeho pobożnego muža, kiž je nam kraſzne natwarjaze knihe, woſzebje ſwoje knihe wo měrnym kſcheſcźijanſtwje napiſzał, budźe ſo na jeho narodnym domje w Ballenſtecźe wopomnjeńſka tafla pſchicźiſinicź. Teho runja je dźakowny evangelſki lud ſwojeho wot Boha žohnowancho duchowneho pěſznjerja a prědarja Korlu Geroka, kotryž je něhdźe pſched 8 lětami wumrjeł, dźakownje pocźeſcźiła. Jemu je ſo w Stuttgarcźe pomnik ſtajił, kotryž je ſo 13. julija poſzwjecźił. Pomnik je ſo na trawniku pſchi hrodowej kłapałzy poſtajił, hdźež je njebo Gerok, kotrehož mjeno je w zykym evangelſkim ludu ſnate, ſwoje žałbowane prědowanja dźerżał.

— Wójna mjes Schpaniſkej a Amerikanſkej hiſchcźe ſkónczena njeje. Dołho pak wjazy tracź njemóže, pſchetož wulki by to njerosom był, hdy bychu Schpaniſzy, na morju a na kraju ſbicźi, hiſchcźe dale ſo ſpjecźowali. Najmudriſcho by było, ſo bychu pſches ſrědniſtwo wulkomozow wo měr proſzyli. Amerikanſzy ſzebi ſwoje dobycźe ſaſzłużili njeſzu, pſchetož woni ſu pſchecźiwo ludowemu prawu tu wójnu ſapocźeli. Hdyž ſu tehdom wudawali, ſo chzedźa Kubaſkim jenicźzy k wuſzwobodźenju wot Schpaniſkeho knjejſtwa pomhacź, by tola někto na prawym měſtnje było, hdy bychu ſzebi wulkomozy wot Amerikanſkich dopjelnjenja teho ſłubjenja pſchi wucźinjenjach, měr wobſamkowazych, žadałe. Amerikanſzy njeſzmědźa te kupy, dotal pod Schpaniſkim knjejſtwom ſtejaze, pod ſwoje knjeźenje dostacź — ale wone dyrbjałe połnu ſzwobodnoſcź měcź.

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Sſmolerjec knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 31.
31. julija.

Lětnik 8.
1898.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

8. njedźela po ßwjatej Trojizy.

List na Hejbrejſkich 13, 14.

„My nimamy tudy žane wobſtajne měſto, ale to pſchichodne pytamy."

Žnjowy cžaß je kraßny cžaß, a woßebje lětßa, hdźež ßu žně tak rjane a wjedro jara pſchihódne. „Žnjecź", tuto krókke ßłowo, kak wjele ſwjeßelenja a noweje nadźije ſbudźuje w cžłowſkej wutrobje. Zyłliczki dźeń ratać rady ſpróżniwje dźěła, wón dźě móže domkhowacź, ſchtož k žiwjenju trjeba ßam ſa ßo a ſa ßwój dom. A tola je žnjowy cžaß tež wažny cžaß, kiž nam wo naſchej ſachodnoſcźi prěduje. Druhi žnjeńzać, ßmjercź, tež wokoło khodźi, ſo by naß cžłowjekow poßykł wot role teje ſemje; domwožene budźe naſche wotemrjete cźěło na pohrjebniſchcźo a naſcha duſcha, ach ſo móhł ju Bóh jako dobru pſcheńzu khowacź do ßwojich njebjeſkich bróžnjow. „My nimamy tudy žane wobſtajne měſto", wopomń to tola, hdyž nětko na twojich polach žnějeſch.

Bohu žel mamy njewěrjazych, kotſiž měnja, hdyž je cžłowjek wumrjeł, potom je kónz wſcheho, ſo po ßmjercźi njeje ani horjeſtawanje teho cźěła ani wěcžne žiwjenje. Dyrbi pak to lóß cžłowjeka, Božeho dźěſcźa, bycź, kotrychž je Bóh ßebi k podobnoſcźi ſtworił a droho wukupił pſches Jeſom Khryſta; wumrjecź a jeniczzy bycź zyroba cžeŕwjow? Ně, hłóß w naſchej wutrobje ſaklincźi: „K kraßniſchemu ßmy poſtajeni", ně, Bože ßłowo praji: „Druhi ßabatny wotpocžink je hiſchcźe woſtajeny Božemu ludu." Woſtajiſch ty twoje płody wonkach? ty je tola womłócźiſch a wucžiſcźiſch. Tak je tež w Knjeſowej ruzy ta wějeŕna łopacž, a wón budźe ßwoje huno wucžiſcźicź, a budźe pſcheńzu do ßwojeje bróžnje hromadźecź a te pluwy ſ wěcžnym wohenjom ſpalicź. Teho dla njech tež pola naß rěka: „To pſchichodne pytamy." Njech je to naſcha najwjetſcha ſtaroſcź: „Schto pomha cžłowjekej, hdy by wón runje zyły ßwět dobył a pak na ßwojej duſchi ſchkodował?" Njech kóždy na to myßli: „Schtó wě mój kónz, wón ßnadź je bliſki." Stari dyrbja wumrjecź, ale młodźi móža tež wumrjecź. A Bóh chze, ſo by wſchitkim cžłowjekam pomhane było, a ſo bychu k póſnacźu teje prawdy pſchiſchli. Kóždy móže ſbóžny bycź, Bóh njehlada na parſchonu, ſa bohatych a khudych, woßebnych a niſkich, ſtarych a młodych je tam ruma doſcź. Ssylſy tež tam njepoběhnu, kónz budźe horju tam daty. „Njech ßo dha, kralowſke dźěcźi, wam wutroba hori, wěcžnu wam kraßnoſcź waſch Jeſuß na Golgatha ſtwori; waſche je wſcho; Jeſuß je woprował ßo. Hamjeń! Duž k njebjeßam horje." We wutrobje wěra do Jeſom Khryſta a luboſcź k njemu, kiž je nam to pſchichodne měſto pſchihotował a nětko noſy na prawy pucź, kiž je nam wottyknjeny w Božich kaſnjach a na ſchcźežku do Božeho doma, hdźež ßo poßylnimy ſa dalſche ßwěrne pytanje a k Božemu blidu, hdźež ßwoju draſtu w jehnjecźowej krwje wucžiſcźimy. A woko njech wſchědnje k horam hlada, wot kotrychž nam pomoz pſchińdźe, a teho wohlada, kiž njebudźe twojimaj nohomaj ßo dacź podßunycź a kiž njeſpi, abo njedrěma. A twój rt njech ßo modli a twoje ſdychnjenje njech je: „Knježe, ſwarnuj

mje pschede wschitkim słym; swarnuj moju duschu; swarnuj mój wonkhód a nutskhód, wot nětk hacź do wěcźnoscźe."

A do rukow wsmi kij a mjecź Bożeho słowa, na tón žo sepjeraj w dobrych a w cźežkich dujach, ſ tym wojuj pschecźiwo cźertej, žwětej a cźělnym lóschtam, kiž chzedźa tebje wotwjesćź wot praweho pytanja teho, schtož je horjekach.

A spratwnemu dawa Bóh radźenje. „Pytajcźe, tak žlubi, a wy budźecźe namakacź." Po wojowanju jow, krónowanje tam, po poniženju jow, powyschenje tam, po dźělenju jow, saźowohladanje pschi Jesušu.

Kak budźemy žo wjeselicź
Hdyž budźemy tam domoj pschińćź,
Hdźež b'dźemy w kraźnym towarſtwje,
Kiž budźe tracź nam wobstajnje.
O Knjeźe Jesu, pomhaj mi,
So dźerźu žo cźe we wěri;
Dha sbóžny žym ja hižo tu,
A junu też tam we njebju.

Hamjeń.

Ssykora-Minakatiſki.

Lutherſzy Sslowakojo w rospróschenju.

(Pokračowanje a skónčenje.)

Wo tym shromadnym skutku žo w pižmach sćěhowaze powjeda: Vikar w Slatinje běšče cźežku thorosćź pschětrał, njemóžesche pak tola žwojemu dwojakemu sastojnſtwu jako předař a wučźeř prjódkstacź. Wón měješche 62 dźěćźi w schuli a 18 pokračowańſkich schulerjow roswučźecź. Nimo tuteje pokneje schulſkeje wučźby měješche hischcźe w statnej schuli w Trybischonje na 36 dźěćźi a 15 pokračowanſkich schulerjow w nabożenje wučźićź. Tole dźěło, pokuł mužłku móz napinaze, bu hischcźe powjetschene psches duchowne sastojnſtwo, kotrež tón žamy vikar też sastaruje. Kóždu njedźelu dyrbi wón předowećź a ma we wožaźe wschitke sastojnſke dźěła wobstaracź. Wožada wschak je jara khuda, ale ma tola wjele duchomneho žiwjenja. Runjež zyrkej mała njeje, njewopschimuje duhdy wopytarjow, so dyrbja ludźo pched durjemi a wokнami stejećź, so bychu Bože słowo žłyschcheli. Na žwjatej Bożej wjećeri žo w saúdźenym lěcźe 989 wobdźěli, t. j. 125 duschow, po tajkim liczba, kotraž žo poredko w naschich wožadach dozwije. Kschcźenych bě 45 dźěćźi, konfimirowanych 13, wěrowanych 6 porow, thowanych 24. W lěcźe nuſne wuporjedźenje zyrkwje wožadźe wulku cźežkotu napokoži; hdyž je ſ wokrejžnego fonda też 50 schěžnakow podpjery dostała, žo porjedźenje žame na wjazy stow schěžnakow wobliczuje a wožada je tak khuda, jo ſ wulkej nuſu žwój pschinoschť, 240 schěžnakow wučźinjaźy, k dothodam vikara swjedźe. W nalěcźu nimale wschitzy k dźěłu khmani wobydlerjo prjećź cźahnu, so bychu w bohatej ungarſkej dolinje ſ pólnym dźěłom abo w městach žebi telko saßłužili, jo bychu dawki sapłacźili a najnuſnische žrědki žebi ſa symu nakupićź móhli. Spočźatk oktobra žo mužojo a młodźi ludźo ſe žwojej saßłužbu domoj wrócźa, potom žo schulſke, statne a zyrkwinſke dawki sapłacźuja a kak a běrny ſa symſki cźaß žo hromadźe wožu. So žu tucźi ludźo jara hubjenje žiwi, dopokasuje wulka liczba semrjetych dźěćźi. Wot 40 narodźenych dźěćźi w pscherěšku dozpije jenož něhdźe 12 12. lěto, w kotrymž žo tam konfirmiruja; ja to pak žu tute 12, kaž tamnischi duchomny wupraji, potom też twjerdźi.

Druhe vikariatſtwo w Sillrinje je po husćźischim pscheměnjenju skónčnje khmaneho saſtupjerja dostało. Tón předuje w słowjanſkej, magyarſkej a němſkej ryćźi a pische, jo žu wschitke Bože słužby derje wopytane. Dokelž ma modleřiſka sala jenož 60 měſtow, je na słowjanſkich Božich słužbach ſ wjetscha pschemała. Tón rum je też mało dostojny a jara nuſne by ſkło, so by so tudy też jednory, tola wudobahazy Boži dom natwarił. Twarſki fond wučźini hakle 481 schěžnakow: wón pschiſporjenja potrjeba. Diaspora ji tam khětro rospróschena; pschi tym pschikhdźuja wožadne stawy husto a rad ſ najdalschich wžow. Mandźelſkaj, kotrajž 24 kilometrow wot Sillrina ſdalenaj bydlitaj, hižo žobotu psches hory pučźujetaj, so bjschtaj tam njedźelu w prawym cźaßu k Božej słužbje bykoj. Ale też tón vikar rospróschenych pilnje wopytuje, wotměwa ſ tymi ludźimi w jich domach domjaze Bože słužby a roswučźuje dźěćźi, rosdźěłuje lutherſke spiźy, troschtuje khorych.

Pohladajmy hischcźe na Debrecźin, na wulke měſto wožrjedź dalokeje płódneje ungarſkeje doliny. Tam je 52000 wobydlerjow; dokelž žo wot nich 44000 k reformirtſkemu wuſnacźu wuſnawa, je žo to měſto žamo „kalvinſki Rom" mjenował. Lutherſkich je něhdźe 900, ſ nich $^3/_5$ po magyarſkej, $^2/_5$ po němſkej ręćźi. Jim žo wo to jedna žwoju lutherſku zyrkej sdźerźećź. To pak žebi niž jenož pjenježnych woporow, kotrež psches jich mozy dźeja, žodo, ale to jm też njepschecźelſtwo reformirtſkich pschinješe, jo dyrbja pomozy lutherſkeho kaſchcźa Božeho hladacź.

S teho saßo pośnajecźe wulke dźěłanſke polo lutherſkeho kaſchcźa Božeho. Kaž daloko też tole polo wot naß leži, dyrbi tola naschej wutrobje bliske bycź. Pschetož cźi Sskowakojo w Ungarſkej maja tu žanu wěru kaž my; jich cźerpjenja, kotrež maja psches magyarſku dźiwjosćź pschecźerpićź, dyrbja naß k wutrobnej žobużelnosćźi nawabićź. Wyſche teho je tam wjele němſkich saſtojnikow a dźěłacźerjow; jich tola też je ſymnej kwoju na zuſe wěruwuſnacźa shubićź njechamy. Teho dla pschezo saßo rěka: pomhajcźe žobu, hdźež a kažłuliž samóžecźe, so žo njeby naſcha wěra a naſcha ręćź podtłocźiła psches dźiwich Magyarow!

— Kónz. —

Spěwaj a dźěłaj.

My ſnajemy wschitzy to rjane pschiſłowo, w kotrymž mamy zyke prawidło naſcheho ſemſkeho žiwjenja. Schtóž tole pschiſłowo prawje wopomni a w žwojim žiwjenju wěrne sćźini, tón budźe też prawje žobożomny, pschetož wón dźe pućź žwojeho podróżnſtwa po Božej woli a postajenju. Wo tym waźnym pschiſłowje je pched krótkim duchowny Gustav Struda knjižku rospominanjow wudał, kotrež žu ſa wschitkich žwěrnych schescźijanow rjane pokasma, kak dyrbja žo teho pschiſłowa dźerźećź a po nim cźinićź. Duž chzemy naschim lubym cźitarjam tele waźne a dobre rospominanja podacź. Spiſacźel dźěli žwoje rospominanja do tjjóch dźěłow ſ tym, jo wón tej słowje spěwaj a dźěłaj najprjedy wožebje wukładuje a a skónčnje wobej słowje jako shromadne pschiſłowo dokładuje rospomina.

Spěwaj!

Spěwaj! modł žo! Na wschelake waschnje žo nam tole napominanje dostanje. — Kaž ſa wěru, mamy my też ſa modlitwu, teje wěry płoda mozu ſ dobom, hromadu žwědkow wokoło naß. Kajſi modleř běšče tón Kujes Jesuß, kiž je sapočźatk a kónz naſcheje wěry. Doniž jeho ſ templa njewustorcźichu, běšče jeho waschnje na sabbacźe ſa wožadu žo modlićź. Kaž hujto by ſa blidom žedźał a hdyž by ludej blido kył, by jědź brał ſ dźakowanjom. Pschi Lazarußowym rowje, w sahrodźe Gethſemane, na kschižu žo wón modlesche. A husćźischo žo nam wo nim powjeda, jo wón do žamotnosćźe, do pućźiny abo na hórki dźěſche, jo by žo modlił.

A kaž sakoźeř a žrědnik noweho žłuba tak žu žo wschitzy wulzy ſtareho a noweho žłuba žwěru modlili. Bjes wěryſłutkami Abrahama njeje dobroproſchenje ſa Sodom a Gomorrha najmjeńſche. Schtóž žiwjenje a skutkowanje Mójsaßowe snaje, njemóže sabycź, kak tónle wotrocźk Boži a wodźeř Božeho luda w bitwje ſ Amalekitiſkimi ſa israelſki lud je žwojimi k žohnowanju a modlenju posběhnjenymaj rukomaj žo bědźeſche. Wschitzy proſetojo žu žo wo žwój khabłazy lud niž jenož ſ pokutnym předowanjom, ale też ſ modlenjom prózowali. A cźi japoschtoljo cźinjachu, schtož jedyn ſ nich schescźijanam pschikaſa, woni modlachu žo bjes pschestacźa, kaž to listy noweho testamenta wobžwědcźuja.

Njedyrbjeli po tych žwědkach cźinićź w modlenju? Abo mamy w naschim žiwjenju a w naschim cźaßu mjenje pschicźinyć k modlenju?

Psalmiſtej wupowjedachu njebjeſa Božu cźeſećź, jako wón w nozy njeliczomnym hwědam žo žwěcźićź da a na žłónčźo žebi pomyßli, kak wone rano ſ wulkej jaßnosćźu a nowej mozu ſthadźa. A my žamy psches wědomnosćź roswučźeni, so je hwědow ſ najmjeńſche 150 króćź wjazy hacź naſche wócźto widźi; so je naſche žłónčźo jenož bjes jich wjele a wjele wjetschimi; so kóžda hwěda žwój pućź dźe a so je to wschitko hacź na sekundu wuliczećź. A to mohli my ſymni a němi wostacź? To my niczo njeczujemy wot tej njeskónčnosćźi? To njebychmy sacźuli, schto wschehomóž rěka a schto bójſka mudrosćź samóže? To njedyrbjeli k Bohu žo modlićź, kiž to wschitko cźini?

Japoschtok Pawok wopomni wot 9 do 11 jtawa lista na Romskich wotßud ßwojeho luda: kaß bu jemu po Božej radße a ßlubjenju profetow to sboße pched wschitkimi ludami postajene, kak pak ßo tónle lud psches njewěru ßam wo tole sboße pschinjeße; so ßu teho dla na jeho město cźi israeliczißaß po duchu mjes pohanami stupili, so pak dyrbi tola, hdyß je poknosć pohanow do Božeho kraleßwa nuts schka, teß Jrael ßwoje sboße namakacß. A hnuty wot tajkeho ßwětneho wodßenja, kotreß prawdosćß a hnadu do prawehо ßwjaßka pschinjeße a hřěch do ßohnowanja pschewobrocźi, wón w modleřiskim duchu wupraji: „O kajka hlubokosćß teho bohaßtwa, woboje teje mudrosćße a wědomnosćße Božeje! Kak k njedopytanju ßu jeho ßudßenja a k njewußlědßenju jeho puće! Wot njeho a psches njeho a we nim ßu wschitke wěcy. Jemu budß cźesćß do wěcznosćße!“ A my? Nimamy my hischćße wysche teho wjele ßwědcźenjow w knihach historijow, kiß nam we Božim wodßenju powjedaja? Khěžora Juliana trjechi na dobycźeřiskim wojeřiskim cźahu w dalokej Persiskej morjaga hlebija a wschitke wotmyßlenja teho mózneho janicźanje, teß hižo wotmyßlene pschesćßehanje kschesćßijanow, kotreß běße se wschej wobhladniwosćßu pschihotowane. Pschi spočzatku nascheho lětstotka dyrbjeße naschemu ludej najhlubische poniženje a najhanibnische podtłóčenje k wobniwenju a nowonarodßenju ßłužicź: a jako w lěcźe 1870 nasch njepschecźel s nowa s poniženjom a rosschcźěpjenjom nascheho wótzneho kraja hrożeiche, dyrbjeße jeho ßtóstnische spočźinanje pschicźina k dobrycźam a wuspěcham nascheho luda bywacź. Tak skutkuje Bóh w historiji; tak pomha wón, hdyß je nusa najwjetscha; tak ßo dźiwy mjes ludami stawaja. My pak ßo poniźimy a wusnajemy w poniżnosći s naschim w poniżnosći wulkim khěžorom: „Kajke pschemenjenje psches Boże wooßenje!“

My pak njemożemy pschezo po horach khodźicź, kiß nam daloki wuhlad poskicźuja a nam wjeßele na wulkim a mokym podawaja. Wjele husćißcho naß żiwjenje psches dolinu wjedße, hdyß ßo wócźko ßa jenotliwe a blikkoleżaße wótsi. A kelko njerjaneho a njedospołnego dyrbi cźlowjek tam wohladacź! To mohł ßo w duchu roshoricź, jebańtwo a ßełhańtwo w wikowanju a pschekupstwje, hdyß wschudßom njepóßcźiwosći setka. Hlubоku ßrudobu dyrbi wutrobu napjelnicź, hdyß telko hrubosćße a ßurowosćße ßjawnje ßłyschi a widźi. Ludßo pschi ßwojich hrosnych ryćzach ani kedźby dźećźaßych wocźi a wuschi nimaja. Bojosć we pschichod dyrbi wutrobu pschewßacź, hdyß ßo w nowinach we stajnym pschibjeranju pschestupjenjow pscheczźiwo cźesći a njewinje a pscheczźiwo cźěku a żiwjenju blišćeho cźita a hdyß je wotrosćena młodźina wożebje wobdźělena. A to wschitko pschi wschěm prózowanju a ßwěrnym dźěle schule a zyrkwje, pschi wschěch dobrych statnych sakonjach a pschi wschěm napinanju mnohich mozow w ßłużbje snutskowneho mißionstwa. To pósnajesch s nastróżenjom, so wuhojazy třědk „Budźmy lěpschi, potom budße teß hnydom lěpje!“ njewudoßaha; so pokraczowaza sdźěłanosćß pschezo lěpschich njecźini a so ßwjeßelaze posbehnjenje hospodarskich wobstejnosćßow nižšeho luda hischćße żane sahaczenje njeje pschecźiwo njepóßcźiwosći a njewěrje; to móża teß najlěpßche sakonje njemózne bycź; so ßamo s wěry porodßena a żiwjenja lubosćße hischćße poknu pomoz pschinjesćß njeßamóße, so móże ßamo jene pomhacź: Boži hojazy a ßwjeczazy duch. A ße ßtyßkniweje wutroby wudobudße ßo to sdychowanje: „Wuhoj ty, Knjeże, potom budźemy wuhojeni; pomhaj ty naschemu ludej, potom budße jemu pomhane; pschetoß ty ßy naschа khwalba.“ (Pokraczowanje.)

Cźlowßke nahlady a Boże myßle.

„Po mojim sdaczu“, praji něchtó, „njemóże ßebi Bóh niczo wot naß żadacź, hacź so my pytamy prawje żiwi bycź.“

„Mój nahlad je“, praji tón druhi, „so dyrbimy to najlěpßche cźinicź a to druhe Božej hnadße pschewoßtajicź.“

„Ja njejßym hubjeńschi hacź druhy ludźo,“ ßawoła tßecźi.

A ßaßo tßecźi praji hnuty: „Ja żenje kradnył a morił njejßym, moja wěra je: njecźiń nikomu njeprawo.“

Tak je jich wjele wěra. To ßu jich myßle — jich nahlady. Najważnische pódla je, so ßu pak ßami je ßobu zyle spokojom, pak so chżedźa ßami ßo lěpschi ßcźinicź. Kaß dobre ßo nam tajke nahlady teß ßesdaßa, wone ßu tola Božim myßlam cźiße ße napschecźiwne.

Bóh praji najprjedy: ty ßy hřeschny; s druha: ty ßo ßam njemóżesch lěpschi ßcźinicź, — a k twojemu njeßožu je wón tón, kiß ma prawo.

Wßmi wot pucźa kerćźk kopschiwow abo s lěßa dźiwju kruschwinu a ßadź je do twojeje sahrody. Hladaj je, wobkrjeß je, potom ßmějesch rjane kopschiwy a wjele dźiwich kruschwow, ale żenje njeßmějesch dobrych płodow. S kopschiwineho korjenja żenje niczo lěpscheho njewuroßcźe khiba kopschiwy; dźiwja kruschwina ßame dźiwje płody pschinjeße. Jeli so dyrbi dobre płody pschinjesćß, dyrbi ßo ßcźěpicź, to rěka, ßuſa ruka dyrbi nowu drużinu do njeje płodźicź, a to ßame wucźi naß Jesuß Khrystuß: Jeli so ßo schtó s nowého njenarodźi, njemóże wón Boże kraleßwo wohladacź.

Wy dyrbicźe ßo s nowého narodźicź.“ (Jan. 3, 3. 7.)

My dyrbimy nowe ßtworjenje ßo ßcźinicź.

Dokelż je Jesuß wěrnosćß prajił, njemóża cźi, kiž njejßu s nowa narodźeni a bójßke waschnje do ßo pschijeli njejßu, pschi wschej ßwojej mudrosći, pschi wschěm dobrym wocźehnjenju a waschnju, pschi wschej dobrocźiwosći do Božeho kraleßwa pschinicź. Wschitży, kotßiß njejßu s nowa narodźeni, njech ßu na ßwjatym měsćße abo na městnach łóschtow dźěłali, njech ßu paduschi abo ßpróżniwi ludźo, ßobustawy pobożnych towarßtwow abo bundaży, dobrocźeljo abo nahrabni, wußměwży a njewěrjazy, schtożkuli je jich powokanje a żiwjeńße waschnje, woni njebudźa Boże kraleßwo wohladacź. Kajka budźe to hela, do kotrejeß ßu ludźo, kotrychż mějachu ßa dobrych, ßa cźeßnych, pschißtojnych, pobożnych, na pschezo s njewěrjazynmi, s wopiżami, s paduchami ßastorcźeni.

Ale ßa kóżdeho je prjedy żadane pschemenjenje móżne. Schtož ßebi Bóh wot naß żada, to wón teß dawa. Schtož my cźinicź njemóżemy, cźini wón. Měj dowěrjenje k njemu a daj jemu te ßrdki nakożecź, kotreß wón tebi radźi. My njemóżemy nowe we ßebi stworicź; my ßebi jo teß ßaßłużicź njemóżemy. My dyrbimy jo po tajkim jako hnadu wot Boha dostacź a to ßo ßtawa, hdyß ßo my Jesußej Khrystußej dowěrimy, kiß je nam wot Boha daty. Cźi japoschtoljo praja, so je Bóh nam wěcźne żiwjenje dał a so je to żiwjenje w jeho ßynu namakacź. „Schtóż do teho ßyna wěri, tón ma to wěcźne żiwjenje.“ (Jan. 3, 36.)

Jesuß Khrystuß je jo psches ßwoju ßmjercź na kschižu dobył. Wón nam je dawa s tym, so wón ßwojeho ßwjateho ducha do wutroby a dusche dele puschcźi. Sjednocźimy ßo s nim psches żiwu wěru, potom budźemy my nowe ßtworjenja, dźěcźi Boże. To je jednory a łóbti třědk, kotryż Bóh kóżdemu poskicźuje, pschetož „wón chze, so by wschitkim ludźom pomhane było.“ (1 Tim 2, 4).

Wschelake s blißka a s daloka.

— Knjes profeßor Drews w Jenje chze knihe wudacź wo zyrkwinßkim żiwjenju evangelßko-lutherßkeje zyrkwje w Sakßej. Wone dyrbja dokładnischi a żiwischi wobraß wo naschim zyrkwinßkim żiwjenju podacź, hacź móża te zyrkwinßke powjeßcźe krajneho konßistorßwa poßkicźecź. Ważne je, so bychu teß nasche ßerbßke wożady po ßwojim zyrkwinßkim żiwjenju prawe wopißanje namakałe. Knjes profeßor Drews je ßo na pschedßydu naßcheje ßerbßkeje hłowneje konferenzy wobrocźił, so by prawe a dokładne podkłóżił wo naschich ßerbßkich wożadach ßa ßwoje knihe dostał. Wschitke pobożne konferenzy na namolwjenje pschedßydy hłowneje konferenzy rosßprawy pschihotuja. Duż je wěßta nadźija, so ßo naschim ßerbßkim wożadam w tych knihach prawdosćß dostanje a so do nich pschißłóżdźaße a njewěrjaße powjeßcźe wo naschich ßerbßkich wożadach njepschińdu. Khwalobne je, so ßebi knjes profeßor Drews ßwoje wobhonjenja na prawym měsćße pyta. Hdy by to knjes primarius Kozor w Libiju teß cźinił, prjedy hacź je w ßwojich knihach wo naschich ßerbßkich wożadach pißał a njeby ßebi ßwěrił wo wěcach pißacź, kotreß ßam snacź a rosßudźicź njemóże a wo kotrychż je jenoż s njepscheczźelßkeje ßtrony ßłyschał, njeby wo naschim zyrkwinßkim żiwjenju w naschich ßerbßkich wożadach tak njeprawje ßudźicź mohł. Bjes teho so bychmy ßo khwakicź chżyli a nasche ßłabosćße njepóßnali, móżemy derje prajicź, so by wěcźe derje było, hdy by zyrkwinßke żiwjenje po zyłej Łużiży było, kaßeż je w naschich ßerbßkich wożadach.

— Dwar Khwacźanßkeho Božeho doma rjenje pokraczuje. S twarom fary je ßo teß sapočzało. Duż s Božej pomoczy ł lětu Khwacźanßki Boži dom, kotryż budźe do naßcheho ßerbßkeho kraja ßhladowacź, kaß teß fara ßtejitaj, a ßarßke město w Khwacźizach móże ßo hnydom s poßwjeczźenjom zyrkwje, kotreß ma ßo ßa léto na kermuschu stacź, wobßadźicź. S radosćźu teß ßłyschimy, so ße kollekta ßa nowotwarjommy Khwacźanßki Boži dom wożebje w naschich ßerbßkich wożadach bohaty wunoschć měła.

— Znć ßu rjane a hdyß Bóh luby Knjes rjane ßłóżnje dny wobradźi, budźa naßchi ratarjo s radosćźu domoj khowacź, schtož je

jim Bóh tón Knjes bohacźe narosćz dał. Lubi ſerbſzy ratarjo! kohož je Bóh tón Knjes žonował, tón wotewř tež ſwoju ruku a wopruj něschto! My mamy ſhromadny ſkutk, ſa kotryž dyrbimy jako Sserbja w jenej myſli ſkutkowacź — to je nasch narodny ſkutk „Maćiczneho doma.“ Njesabudźźe na njón, hdyž ſcźe wy brali wot Božeje dobroty a woprujcźe ſcherpatku ſ tym ſłowom: Bohu k cźeſćźi a Sserbam k wužitku!

— Evangelſko-lutherſki Boži ſaſchcź, kotrehož ſkutkowanje ſmy w naſtawku wo Sſłowakach w rospróſchenju wopiſali, je pſched krótkim dwazytu rospravu ſwojeho ſkutkowanja wudał. Wón je ſ bohatym žohnowanjow ſaſo léto ſkutkował a evangelſko lutherſke wožady podpjerał w Bayerſkej, w Elſaſz-Lothringiſkej, w Hannoverſkej, w Morawſkej, we Wuherſkej, w Sſławoniſkej, w Cźěſkej, w Amerizy, atd. Podpjerow je ſo ſaſo wudźěliło 15290 hriwnaw. Wone ſu wěſcźe wjele duchownego žohnowanja njeſłke do podpjeranych wožadow.

— Sswoje ſcźěhwki ſměja wólby do khěžorſtwowego ſzejma hiſchcźe ſa wſchelakich, kotrjž ſu ſo do powróćaźego lěhwa ſozialdemokratow wotedali. Cźi mjenujzy, kotrjž ſo njeſzu jako ſobuſtawy wojeriſkich towarſtwow hańbowali, ſwoj hłóſ ſozialdemokratej dacź, dyrbja ſo ſ wojeriſkich towarſtwow wujankuycź. Pſchetož ſchtóž ſtronje ſłuſcha, kotraž chże khěžora a krala ſ tróna ſtorcźicź, njemóže ſobuſtaw byeź khěžorej a kralej ſwěrneho wojeriſkeho towarſtwa, kotrež ma ſa ſwój pręni nadawk wótcźinſke ſwuſłenje hajicź a poſłylnicź. Woſebje ſrudnje pak je, hdyž ſłyſchimy, ſo ſu ſo tajzy ludźo też w naſchich ſtronach namakali. Wſchitke pſchedbydſtwa wojeriſkich towarſtwow pak krucźe napominamy, ſo bychu ſo ſa tym wobhonili, pſchetož jow by liwkoſćź na wopacźnym blaku była, jow dyrbi ſo krucźe poſtupowacź pſchecźiwo tym, kiž ſu ſwój wojeriſki ſłub ſtamali.

— Duchowny wodźer ſwjaſka ratarjow knjes ſ Ploetz je wumrjeł. Wón ma wulke ſaſłužbyy wo ratarſtwo a wožebje wo ſarjadowanje ſwjaſka ratarjow. Wón běſche muž, kiž je ſwoje mozy, haj ſwoju ſtrowoſćź woprował, jo by ſo ratarſtwu w jeho nětcźiſchej nuſy pomoz pſchinjeſła. Pſched něſchto cźaſom je wón pſchednoſchk w Budyſchinje dźerżał a ſu jeho wěſcźe też mnoſy ſerbſzy ratarjo ſłyſcheli. Němizy ratarjo jemu dźakne wopomnjecźo wobkhowaju. Cźeźko budźe w ſwjaſku ratarjow jeho měſto wupjelnicź.

Zadanje po njebjeſkim Zionje.

Hłóſ: O ty luboſćź pſche wſchu měru.

Zionje, ty kraſzne rjane
Měſto Bože požadam,
Wot jandźelow ſanoſch'wane
Khěr'ſche njeb'dźa ſkónczene;
Kak ſo błyſchcźa twoje murje,
Kiž ſu Knjes ſam twarił je!
Woczźił wrota, wotewř durje!
Sjew nam ſwoje wjeſełe!

Ach hdy budu ja tam khodźicź
Tam pſched Božim wobliczjom?
S pobožnymi tam ſo wodźicź,
Njebjeſki tam widźicź dom?
Kiž tam khwalbu ſanoſchcźe,
S wami ſobu ſanoſcham;
Hdyž mi napſchecźiwo dźecźe,
O kak ſłóžny budu tam!

Rad był, Zionje, we tebi
A we twojej kraſzności,
Wutrobnje to žadam ſzebi,
Po tebi ſo ſtyſchcźe mi,
Króna prawdoſcźe ſo ſwěcźi
Tam w błyſchcźu njebjeſkim
Sa wſchě lube Bože dźecźi,
A ja pſchińdu ſobu k nim.

Wopſchijecź w tutym cźaſu —
Ach to hiſchcźe njemóžu,
Kak budźe na Božim kwaſu,
Na kotryž ſo wjeſełu,
Jehnjo je tam měſto ſłónza,
Kiž ſo ſenje njekhowa,
Wumoženym nima ſónza
Jaſznoſćź jeho wobliczja.

Duſcha ſo na paſtwje wodźi,
Zenje njeje ſyta tam,
W nowym wjeſełu pſchezo khodźi,
Kiž je ſhotowało nam
Jehnjo. Ja ſzej žadam ſtanycź
S teho ſkeho ſwěta tam,
Do Zionſkich domow cźahnycź
K jehnjecźowym kwaſnym drjam.

Ernſt Helaſ.

Něschto k rospominanju.

Dwazyczi millijonow a tola zane ſbože.

Bohaty Kröjus ſzebi myſlesche, ſo budźe jeho mudry Solon jeho bohaſtwa dla ſbožowneho khwalicź; Solon to njecźijnjesche. Ale też dźenſa hiſchcźe je doſćź ludźi, kiž ſzebi myſlja, ſo móže jim bohaſtwo to žadane ſbože pſchinjeſcź. Italſki Jamana 20kroćny millijonar drje hinak myſleſche, hewak njeby ſwojemu žiwjenju ſam konz ſcźinił. We wulkim wjelbje, kotryž běſche hižo pſched dwěnaj lětomaj na ſwojim kuble natwaricź dał, ſapali wón hromadu wuhla a kucźła, kotruž běſche pſchihotował a dychajche na kožu leżo morjazy dym do ſo. Kak ſbožowneho cźini cźłowjeka na wopak ſpokojna wutroba a nadźija wěcźneho žiwjenja.

Słowo serbskim towarſtwam!

Dawno hižo žadachu sebi serbſke towarſtwa, ſo zjenoćić k jenemu cyłkej, ſo zhromadźić do jeneho kruteho móceneho zwjazka. Tute žadanja bliža ſo k dopjelnjenju! Slubjenja, zawdate zańdźenu njedźelu w Njeſwačidle, ſtajamy bjez komdźenja do skutkow. Rjanym ſłowam dajmy ſcźehować hiſcźe rjeniſe skutki! Serbſke towarſtwa, narodne, ſpěwanſke, burſke, nalutowańſke abo kajkemužkuliž nadawkej ſcźe ſo hewak zjenoćili, Was wſchěch napominamy, zamkńće ſo hromadu k pilnemu dźěłu za cźeſtne wobſtaćźe naſeje lubeje ſerbſkeje narodnoſcźe, za zakhowanje naſich najdróżſchich narodnych kubłow. Žiwjenje a byćźe naſcźeho małcźeho ſerbſkeho luda ſteji na ſkalnym podłožku Božeho ſłowa; pobožnoſć, kraloſwěrnoſć, luboſć k wótcźinje, dźěławoſć a zlutniwoſć ſu jeho dawno připóznate počinki, runja ſylnym murjam wobdawaju wone naſu narodnoſć. Je zakhować dyrbi być jenički zaměr naſich prócowanjow! Přede wſchěm pak budźemy ſo zdalować wſchěch politiſkich praſenjow!

Bjez komdźenja hotujemy ſo, naſ nadawk dopjelnić a wobrećamy ſo z tutym na wſchě ſerbſke towarſtwa, zo chcyli ſkerje a lěpje wo tutej naležnośći pojednać a ſebi wuzwolić z połnomocu wuhotowanych zaſtupjerjow. Kónc tehole měſaca abo zpočatk přichodneho zwołamy jich do Radworja (za tute měſtno ſmy ſo ſkónčnje rozſudźili), zo bychmy tam dokładnje wuradźowali wo „Zwjazku Serbſkich Towarſtwow“, wo jeho zarjadowanju, nadawku a postupowanju. W bližſich dnjach rozeſćelemy na Was, tak daloko kaž Was znajemy, nadrobne přeproſenje.

Stawy ſerbſkich towarſtwow, mužojo ſerbſkeho luda, wopomńće, zo je přede wſchěm Waſa winowatoſć, muž při mužu wuſtupić za kraſne horka ſpomnjene zaměry, teho dla dajćźe ſpadnyć wſchěm maličkoſtnym nahladam.

Nakhwilne zarjadnistwo
wubjerka „Zwjazka Serbſkich Towarſtwow“.

Lubi Sserbja! Budźcźe Sserbja! Sserbſki dom w Budyſchinje ſo twari, a to ſa Waſz! Duj ſkładujcźe ſa njón po Waſchim ſamoženju hnydom, burja a měſcźeńjo, wucźeni a njewucźeni, ſtari a młodźi, mužſzy a żónſle, a ſběrajcźe ſa njón pſchi jubilejach, pſchi twaźach a kſcźejſnach, pſchi ſwjedźenjach a ſkładźowankach; ſkładujcźe a ſběrajcźe! A Wy, kiž wotkłaſanja ſcźinicźe, wotkłaſajcźe na přenim měſtnje ſa Waſch „ſerbſki dom“ w Budyſchinje! Budźcźe ſwěrni, woprawdźicźi Sserbja!

Samolwity redaktor: ſarar Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Smolerjej knihicźiſchcźeńſe w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 32.
7. augusta.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

9. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Luk. 16, 1—12.

Kak pjenjesy prawje nałožujemy?

Tak mudrje kaž dźěcźi teho ßwěta ßo sa ßwoje seṁske dalepschińdźenje staraja, tak mudrje dyrbja dźěcźi teho ßwětła sa njebjeskim žiwjenjom stejecź nawuknycź. Njeprawy sastojnik widźi cžaß pschińcź, hdźež wjazy w ßwojim sastojnstwje njebudźe. So njeby potom khlěba tradał, cžini wón ßebi ßwojeho knjesowych dołžnikow pscheczelow, s tym, so jim jich dołh poniži. To běsche mudrje, a tule mudroscź tón Knjes ßwojim wuczomnikam poruczuje. Dokelž tež sa naß cžaß pschińdźe, hdźež njebudźemy wjazy sastojnizy na Božich kubłach, s druhimi ßłowami, hdźež dyrbimy wumrjecź, dyrbimy nětcžischi cžaß prawje wužicź sa wěcžnoscź, a woßebje cžaßne pjenjesy a kubło, kiž je nam tón Knjes dał, tak wužicź, so wěcžnych kubłow njeshubimy. Dźeržmy ßo pschi naschim scźenju tejele wěrnoscźe, potom móže nam pschirunanje wo njeprawym sastojniku s wulkim žohnowanjom bycź. Wone chze naß nawuczicź, kak ßwoje pjenjesy a kubło prawje nałožimy.

1. Kak mało jich to rosumi! Na jenym boku nahrabnoscź hromadźe drapa, kelkož samože, a pokłady hromadźicź ßo powschitkownje jako samyßł žiwjenja wobhladuje; na druhim boku ßo kubła lohkomyßlnje pscheczinjeja a ßo sda, kaž bychu ludźo doczakacź njemohli, so bychu proscherjo byli. Schtož ßu ßnano stari hromadźeli ßo ßwěru prózujo, młodźi rósno mjetaja. Nahrabnoscź a pschecžinjenje, to je to dwoje nałoženje pjenjes w ßwěcźe. — Ale kak porědko widźisch, so ludźo pjenjesy prawje nałožuja, tež kschescźijenjo! Ssnano w žanym druhim nastupanju ßo kschescźijanstwo nascheho cžaßa njeje tak ßwětne scžiniło kaž w nastupanju pjenjes. Na Israelu leži poklecźe njepraweho mammona dla, kotryž mějesche Achan w ßwojej hěcźe. Tón spschah, kotryž dźenßa na Božim ludu wotpocžuje, so ßwoje nadawki njedopjelni, je pjenježny spschah, spschah ßłuženja mammonej. O so bychu tola kschescźijenjo, wěrjazy a khutnje sa tym stali, na žadyn pad pokłady hromadźecź. To pak je po sdacźu tón Knjes podarmo sakasał a hrosna nahrabnoscź ßo sady wurěcžow khowa, kaž něhdźe: Ja dyrbju ßo tola sa moje dźěcźi staracź. Wěscźe dyrbisch ty to, ale hdyž ty sa nich telko pjenjes nahromadźisch, so móža wot danje bjes dźěłanja žiwi bycź, potom ßo ty sa ßwoje dźěcźi njestarasch, ale ty jim schkodźisch. Kelko shubjenych ßynow je, dokelž tón pachoł wjedźesche: nan ma pjenjesy! Kelko njesbožownych mandźelstwow, dokelž wjedźachu: ta holza je bohata! Kelko swady mjes bratrami a ßotrami bohateho herbstwa dla! Wucž twoje dźěcźi spěwacź a dźěłacź, to je lěpje, hacž hdyž jim pokłady hromadźisch. A potom, schtož pschecžinjenje kubłow nastupa, ßu žiwjeńske potrtebnoscźe po stantach a powołanjach, po starobje a sdźěłanoscźi jara wschelake, a ty njetrjebasch twoje kschescźijanstwo s tym pokasacź, so w hubjenej drascźe khodźisch, a so je twoje bydlenje khuduschke bjes wscheje pyschnoscźe. Ale wulki rosdźěl je mjes jednorym, stancźe ßo pschihodźazym, strowoscźi wužitnym žiwjenjom a

njerofumnym pscheczinjenjom. A tola kelko njenusnych wudawkow je w kscheszczijanskich domach sa drastu, sa dobre jedze a picze, sa zwetne swjeselenja. Towarschne prascheńja chzedza wotstronicz, a njewidza, so bywa wona psches tajke pscheczinjenje pschezo khutnischa, khubina mjes bohatymi a khudymi pschezo wjetscha. Kelko runje dzenznischi dzeń wot teho wotwiznje, so kscheszczijan prawe stejnischczo k njenjesam dostanje, ale mało jich rosumi s pjenjesami prawje hospodaricz.

2. Kak to nawuknjemy? Jako sastojnik na tym wot teho Knjesa nam na khwilu dowerjenym kuble. Haj, my njezbmy ani wobsedzerjo, ale jenož sastojniczy. Jedyn najwjetschich bludow je, hdyž nechtón praji: Moje samozenje mi sluscha; ja mózu s nim czinicz, schtož chzu. Móze kscheszczijan tak recczecz, kiž we, so wschitko, schtož wón ma, temu Knjesej sluscha? Njezbmy my sami jeho wobsedzenstwo? Nezbluschamy s czélom a s duschu temu, kiž je naš wukupił? Nasche pjenjesy dyrbjake same wunwate bycz? Kak spodziwnje! Moje czélo mi nezbluscha, ja nimam tu zwobodu, moje stawy k hrechej a njepravdoszci wnziwacz a s mojimi pjenjesami smel ja czinicz, schtož kuliž chzu? Ne, tón Knjes je prawy wobsedzer, my smy jeho sastojniczy a mamy tu pschiblischnosci je w jeho sluzbje nalozecz. — Kak to nawuknjemy? Jako czlowjek wecznoszce, jako czlowjek, kotryž we, so junu reka: Czin rachnowanje wot twojeho hospodarstwa, a kiž teho dla s bojoszu a se rzenjom czini, so by sbozny był. O kak so tajzy hladaja tych strachotow, kiž na pjenjesach wisaja, tych spytowanjow a schkodnych loschtow, kotrez sluzobnika mammona podnurja do skazenja a satamanstwa; kak so staramy, jeno zwerny w najmjenschim, tez w nalozenju swojich kroschow so wopokasocz, so bychmy wulkeho a wernego kubla dzelomni byli po sklowach teho Knjesa! Potom bywamy tez swedomliwischi w pjenjeznych wezach, potom so pruhujemy pschi swojich wudawkach, hacz pscheď Knjesowym wecznom wobsteja a my so khutnje modlimy: Knjeze, daj mi tak psches czasne kubla khodzicz, so wecznych njeshubju." — A skónczuje — kak to nawuknjemy? Jako pscheczelo khudych, kotrež w njepravym mammonje krasny sredk widza, zebi pscheczelow sczinicz, kiž naš horje wosmu do tych wecznych hetow. To je bojska mudrosc, s kotrejž tón sbóznik to, schtož je jim tak wjele k njesbozu, tym swojim k sbozu sczini, hdyž wón praji: „Sczinicze zebi pscheczelow s tym njepravym mammonom! Stare, masane pjenjesy — wone tola njedyrbja jenož w sluzbje zebicznosce poklecze a skazenje pschinjesca, ale wone dyrbja wjele bóle w sluzbje lubosce Knjesowe kralestwo twaricz pomhacz. Wone dyrbja tez sredk bycz czertowe kralestwo sanicicz a czlowjekam sbóznosc pschihotowacz. Wesce, pjenjesy rekaja njepravy mammon a wjele hrecha a zylsow wisa na nich, ale hdyž my wschudzom Boze domy nastawacz widzimy, smutkownje lubosnje wuppschene, hdyž my wnstawy widzimy, kotrež je lubosc natwarila, bydlenja sa khorych, sa hubjenych, hdyž evangelijon won dze do wschech krajow a so tak Boze kralestwo twari — njeje to wschitko s pjenjesami sczinjene? Njech su te 30 slebornikow Judaschej w porstach palike, Marja mesjesche radosc na tych pjenjesach, sa kotrež wolij kupi, s kotrymž Jesusa zalbowasche. Hdyž wopaczne nalozenje pjenjes do hele czeri, wotewrja prawe nalozenje wuhlad do tych wecznych hetow. Czinicze zebi pscheczelow s tym njepravym mammonom. Bjercze so po potrjebnosczach tych swjatych horje. Sbozni su czi smilni, pschetož woni budza smilnosc dostacz, jow hizo psches dobroproschenje poboznych kscheszczijanow, a junu, hdyž tón Knjes s hnady k nim rjekne: Dzicze nuts k waschego Knjesa wjeselosczi! —

Tak nawuknjesch pjenjesy prawje nalozecz, hdyž pschezo wopomnisch: Ja sym Bozi sastojnik; ja mam rachnowanje czinicz wot mojeho hospodarstwa; ja chzu zebi pscheczelow czinicz s tym njepravym mammonom.

Pastyrski hólz.

Abbas s pschinjenom Wulki, kral Persijski, besche so nehdy na honstwje sabludzik. Tak dóidze na horu, hdzež pastyrski hólz stadko wowzow paszesche. Hólczez zedzesche pod schtomom a dujesche na swojej tarakawje. Lubosny hlóz jeho spewe a wczipnosez wabjachu krala blize. Sprawne hólzowe wobliczo so kralej spodobasche. Won poczja so hólza ja wschelakim wuwopraschowacz a krute a prawe hólzowe wotmolwjenja jeho wscheho saskapichu, dokelž besche tola tónle hólz bjese wscheho roswuczowanja pschi swojim stadle wotrostk. Won zebi tole hischcze wschelako rospomina, hdyž jeho wezir pschistupi. „Stuj zem, wezjro!" zawola won jemu napischecziwo, „a powjes mi, kak so tebi tónle hólz spodoba?" Wezir pschistupi, kral so hólza dale wuwopraschowasche a hólczez jemu stajnje wotmolwi. Jeho khrobkosez, jeho rosomny rosznd a jeho sprawnosez krala a wezira tak jajachu, so chzysche jeho kral sobu wzacz a rosnwczowacz dacz, so by shonik, kak mohł tajke dary pod wodzenjom rosomneho nashonjeneho wuczerja roswiwacz.

Kaž pólna jednora róza, kotruž sahrodnik s khudeje semje wusbehnje a do bohatscheje semje sasadzi, bórsy swoje kwetki powjetschi a s rjerischimi barbami pyschi, tak roswiwa so tez pastyrski hólz, prjedy dużli so nechtó dohlada, a bu bórzy muz pokny poczjinkow. Kral lubowasche jeho dzeń a bóle, narjekny jemu Ali bey a pomjenowa jeho ja swojeho prenjeho poklednika.

Ali bey mesjesche wschó poczjinki, kotrez so jenož na dobo nakapicz hodza: won besche bjese wscheho smytka we swojich waschnjach, sprawny a mudry we swojim sastojistwje, darnimy a nadobneje wyzle pscheczijwo zuzym, swolnimy pscheczijwo sózdemu, kotryž jeno wo nechto proschesche, a hacz runjez besche won kralowy lubujchk, dha besche tola wschón ponizny. Schtož jeho pak pscheď druhimi persijskimi dwórskimi ladzimi najbóte wusnamjenjesche, besche jeho njebezbiczijwosez, pschetož zenje njedasche zebi won swoje poklużenje mytowacz, jeho pekne skutki zórlachu so i najczerjtwischeho zórka: won zebi jenož pschejesche, so by won s wużitkom sa czlowjestwo zywy był. Tola wschech tychle poczjinkow dla so won tola njesmimy, so njebychu so dwórzay ludzo na njeho pschikłodzeli, dokelž na jeho posbehnjenje i potajenej sawiscu sa hladachu. Woni wlecczechu jemu wschelake paszle a chzychu, so by won kralowu dowerru zhubił. Tola schah Abbas besche kral s poredkimi kajkosczemi, njedowera bjese wscheje pschiczinj besche sa jeho nadobnu duschu pschenijka a Ali bey wosta w nahladnosczi a merje zywy, doniž besche jeho nadobny schkitowar s kajesom.

S wulkim njesbozom besche, so tónle nadobny kral wumrje, a schah Sefi, jemu zledowazy, wobtruczi ludowe sforzby, so dyrbja dobri a duschni kajezerjo runje tak wumrjecz, jako druzy czlowjekojo. Won besche wschón na wopak wot swojeho prjedownika; njedowerjwy, hrozny a skupy. Hdyž mózesche krej pscheliwacz, dha mesjesche wotschenjenje jako lacny je schlenzu czertsweje wody. Tajkeho kajezerja bechu Allowi njepscheczelso swocznkowali a jich potajna sawisez so na dobo sazo hibasche. Woni so wschednje na wyschscheho poklednika pschikłodzowachu; tola kral se spoczatkom na to njekedzbowasche, doniž so jim skadny podawk njepoliczi, kotryž po sdaczu jich pschikłodzenja wobtruczi.

Kral chzysche mjemuzy drohotny mjecz wohladacz, kotryž besche schah Abbas wot turkowskeho khezora darjeny dostał a na kotryž nekotsi dwórzay ludzo spominachu. Tola mjecz nihdze njenamakachu, hacz runjez besche w Abbasowych sapiskach sawizany. Duž tukasche schah Sefi na swojeho poklednika, so je tón spomnjeny mjecz wotwjedł. To besche, schtož bechu zebi jeho njepscheczelso pscheli; woni podwojichu swoje pschikłodzenja a wobrasowachu jeho jako najbórscheho jebaka. Woni powjedachu, so je mnohe khezje natwaricz dał, so mohł tam zusych hospodowacz; tez druhe sjawne twarjenja je sa wulke pjenjesy natwaricz dał.

Jako nahi młodźenz je žo k dworej pschijał a nětkole ma njewuměromne bohatstwa. S wotkel mohł wón wschě tele bohatstwa měcź, ł kotrymiž je wón žwój dom napjelnił, jeli je njeby kralowskim pokładam kranył. Ali bey sastupi runje pola žwojeho krala, jako jeho njepschećeljo jeho wobskorźowachu. S hněwnym, žurowym pohladanjom sarjekny kral: „Alijo beyo, twoja njeswěra a njesprawnosćź je žo wukopała, ty žy žwoje sastojństwo shubił a sa dwě njedźeli wasch žwoje sliźbowanje pschedpokojićź.“ Ali bey žo też ani ł najmjenšcha njepostróži, dokelź mějesche cźjte, njewomajane žwědomje, tola wón žebi pomyšli, kak strašchne mohło to bycź, jeli so žo jeho njepschećelam dwě njedźeli cźaža wostaji, prjedy hacź wón žwoju njewinowatosćź dopokaže.

„Knjeźe!“ sarjekny wón, „moje žiwjenje je do twojeje ruki podate. Ja žym hotowy, klucźe k kralowym pokładam a pychu cźesćźe, kotruž žy mi dowěrił, dźenža abo jutsje psched twojim trónom sapokojićź. Jeli jo chźesch žwojeho njewólnika ł žwojej pschitomnosćźu wobhnadźićź.“

Tajka prośtwa běšche kralej wulźy witana, wón ju pschija a wobhlada a pschehlada hnydom na druhi dźeń pokladnizu. Wscho běšche w najlěpschim rjedźe, a Ali bey pschepokasa jeho, so je schaj Abbas pytany mjecź žam ł pokładnizy wsak, so je ł jeho demantami druhu pychu debicź dał a so to njeje do pokładnikowych sapižow sapižał. Kral njemóžesche na to nicźo napschećiwićź, tola njedowěra je njesprawna a cźuje so franjena, hdyž žo wona žama we žwojich woopacźnych, we žwojich tukanjach bjese wscheje pschićźiny na dobo sjebana sacźuje. Kral wumyšli žebi teho dla thćźije nękajku pschićźinu a pschewodźa jeho do jeho doma, so by tam wschě te drohotnosćźe wuhladał, wo kotrychž běchu jemu jeho dwórźy ludźo powjedali, tola žo wulźy wudźiwajo wuhlada, so je też tu wscho dospokuje hinak. Wschěune wobwěschći krjachu sćźěny, wó jśtwach njeběšche wjazy, dyžli najnuńnischa domjaza nadoba, a Sefi dyrbjesche žebi žam wusnacź, so žrěni poddan lěpje bydli, dyžli prěni pokładnik jeho kralestwa. Wón shańbowa žo teho dla druhego šebanja a chźyšche woteńćź, jako jemu jedyn dwórźki cźłowjek durje, ł dwojimaj želežnymaj sažuwakomaj sawrjene, na kónzu khoda pokaša. Kral k nim pschischedźchi woprascha žo, schto wón sady tak wulkich samkow a krutych sažuwakow khowa. Sdasche žo, so žo Ali bey postróži a so žo nahle sacźekwjeni. Tola bórsy sažo wodychnywschi sarjekny wón takle: „Luby knjeźe, w tymle pokoju khowam najlubsche, schtož je na žwěćźe moje, moje woprawdźite žwójstwo. Wscho, schtož žy hacź dotal w tymle domje wuhladał, je kralowe, mojeho knjesowe. Schtož pak tónle pokoj khowa, je moje, ale to je sa kóždeho potajnstwo, a teho dla proschu, njepožadaj, so by to wuhladał.“

Alijowy njeměr sesda žo njedowěrnemu Sefijej wuras winowatośćźe a wón porucźi krućźe, so maja žo durje wotewićź. Pokoj žo wotewri, ale hlej! schtyri běłe sćźěny ł pastyńśtim kijom, ł tarakawu, ł wjetkej draštu a ł pastyńśtim dypžacźkom wupyschene, to běchu pokłady, kotrež tele želežne sažuwaki a samki sawrjene khowachu.

Wschitzy pschitomni žo wudźiwachu a schaj Sefij shańbowa žo ł tśećźim rasom, jako Alij bey ł najwjetschej poniżnosćźu takle sarěcźa:

„Mózny kralo! Jako mje wulki Abbas na horje nadeńdźe, hdyž ja žwoje stadko paźech, běšche tale khudoba moje jenićźke bohatstwo. Wot tutych cźažow žem khowam je jako žwoje jenićźke žwójstwo, jako pomnik žwojeho žbožownego dźěćźatstwa! A nadobny knjeźeł běšche pšche žmilny a dobrocźiwy, so by mi to wjacź mohł. Ssym wěsteje nadźije, knjeźe, też ty mi to njewosmjesch a dowolisch mi, so žo ł nim do tamnych pokojnych dokow wrócźu, hdyž běch we žwojej khudobje žbožownischi, dyžli tu w bohatstwje twojeho kralowskeho dwora.“

Alij mjelcźesche a wschitzy pschitomni běchu hnućźi, so ł kłoźom sapkakachu. Kral wuźlecźe žo žwoju kralowsku pychu a napokoji ju Alijej. Sawisćź a pschiklońćźenje běschtej ł hanibu poraźenej a njeźmědźišchtej žo nihdy wjazy napschećźiwo tak nadobnej duschi posběhnućź. Alij běšche hischćźe dokhe léta žiwy a žnějesche myto žwojich poćźinkow, lubosćź a poćźesćźowanje cźaž žwojeho žiwjenja a po jeho žmjercźi běchu žyšły cźiche khwalenje nad jeho rowom. Wschitzy měschćźenjo pschewodźichu jeho cźěko k pośledńjemu wotpoćźinkej a hischćźe potomnizy khwalachu jeho stajnje jako nadobneho a njeźebićźiweho Alija.

Wschelake ł blisko a ł daloko.

— Saśidźena njedźela njeźesche tu śrudnu powjesćź pšche wschón nasch wótzny kraj, so je wjećh Bismark žobotu wjećźor w 11 h. wumrjeł. Nasch lud śteji khuboko žarujo pschi jeho rowje. Sssón prjedawschich cźažow ludy nascheho wótzneho kraja jednoćźićź k móznemu swjatej němskeho khćźorstwa, wjećh Bismark de śkutka stajił. Tón wottyhnjeny tónz we wocźomaj wón žwój śkutk pschihotowasche, hacź žo jemu poradźi w lěćźe 1871 tón kraźny twar dokonjećź. Jeho mjeno wostanje w dźaknym wopomnjećźu pola nascheho luda do wscheho pschichoda. Wěmy derje: schtož nasch lud je, žyły a widźany we wukraju, to je na prěnim měćźe sažkłužba nascheho Bismarka. Jeho horjaza lubosćź k wótznemu krajej, jeho njeprózniwe śkutkowanje sa žbože zykeho luda, jeho łschećźijanska myšl a wěra, kotraź žo rjenje sjewi w tym wažnym wuprajenju: „My Němzy žo Boha bojimy, hewak nikoho po zykym žwěćźe!“ — žu poćźinki, kotrež dyrbja nam sahorjazy pschikład bycź. Nasch lud je kaž wobžrocźeny, — kaž by žwojeho duchowneho Wótza shubił, hdyž Biemark wjazy mjes nami njeje. Wschitzy cźi wulźy rjekojo ł tamneho wulkeho cźaža domoj khwataja — najprjedy khćźor Wylem I. — sa nim Moltka — a nětko też Bismark wot naš dźe. Jenićźki wulki wójmoda je hischćźe žiwy kral Albert Sakłki. Jemu budźe wutroba khuboko hnuta w tych dnjach, hdyž pośledni jeho žobudźěćźaćźeł k pośledńemu měrej dźe. Khćźor wo semrjećźu Bismarka shońwschi je žo hnydom wot žwojeho pućźowanja ł połnóźneho morja domoj wrócźił a zykemu wójsku a wyschnosćźam sjawne žarowanje poručźił. Po žwojej woli chze wón w žwojim sakłkim lěźu na małej hórźy pola Fridrichsruha khowany bycź. Dokelź pak ma žo tón wjelb hakłe notrwaricź — pschetoź wón njechasche, so by žo to pschi jeho žiwjenju stało — žo nětko žana sjawna pohrjebna žwjatacźnosćź měła njeje, ale wjeźny duchowy je cźěko pozhonował. Pschi tym žu jenoź khćźor a khćźorka a Bismarkowa žwójba pódla byli. Najśkerje śměje žo potom wulka žwjatocźnosćź, hdyž budźe jeho cźěko tam khowane, hdyž śměje žwój wotpoćźink. Bismark je žam wschitko postajił, kak dyrbi žo ł jeho khowanjom měcź a po jeho myšli je, so by žo pohrjebna žwjatocźnosćź jednorje bje wscheje pychi měła. Wón je žam postajił, schto dyrbi žo na jeho pomnik pschi jeho rowje napižacź: Wjećh ł Bismark, rodźeny 1. haprleje 1815, wumrjeł .... a pschistajenje: Sswěrny němski śłużobnik khćźora Wylema I. Kajke dźełbraćźe je jeho žmjercź wschudźom namakała, žo napižacź njeda. Zyłe wosy pokne wěnzow wschěune do Friedrichsruhe pschijěźu. Zyły wukraj cźejcźi wulke sažkłużby teho wulkeho muža, kotrehož je nam Boža mikosćź wobradźiła. My pak drje wěmy, so to njeby po woli njebocźićźkeho jeho sažkłużby ł wyšokimi žłowami posběhowacź, najlěpschi dźak je Bismarkej, so jeho lud w jeho duchu sdźerźi, schtož je wón nam dohył a ł móznej ruku wobtwjerdźił.

— W 79 lěćźe je njedźelu wjećźor wumrjeł justizny radźićźel Mózak Kłoźopólski. Wón běšche jako rěćźnik pytany a widźany a je też 2. sakłi wokrjeź jako prěni sapóbłanz w khćźorstwowym žejmje sastupował. Nam běšche wón luby, dokelź běšche wón dobry Sserb. Wožebje jeho młodosćź swižuje njedźěłomnje ł wotucźazym narodnym žiwjenjom nascheho luda. Jako gymnasiasta a też pojdźischo jako studenta je žo wón žwěru prózował wědomnośtnje w Sskłowjanstwje dźěłacź. Snaty je nam wot njeho wudaty pschekłożk Schafarikowych knihow. Hdyž też jeho powokanje jeho wotdźerźowasche, so by sjawnje žo wobdźěłił na naschich narodnych należnosćźach, jeho wutroba běšche nam stajnje pschithilena. We tym mamy rjane žwědćźenja. Hdyž žo wo to jednasche, nasche narodne prózowanja podpjeracź, běšche wón tu ł pomozu. Jenićźke wusběhnjenej, so je pšches žwoju darnivosćź wudawanje Sejlerjowych spižow spěchowoł. A schtó chzyk tych Sserbow liźićź, katsiž žu pola njeho, tiž by se Sserbami stajnje žerbśki powjedał, prawisnišku radu pytali a namakali! Nasch žerbśki lud jemu dźakne wopomnjećźe sdźerźi!

Spěwaj a dźěłaj.

I. Spěwaj.

Porjedźeńka: Kniha, ł kotrejež tele rospomnjeńki podawamy, je spižana wot Gustava Steudy niž Sruedy.

(Pokraćźowanje.)

Kelko wohladamy jich žrjedźa w žiwjenju a najwjeźelschim wužiwanju žiwjenja wot duchowneje a wěćźneje žmjercźe wobdatych, a woni žebi na to njepomyšła, haj woni maja žo sa mu-

drych a tych sa błasnow, kotsiž žu khutnje žiwi a žebi na žmjercź a dale žmjercźe myšla; woni žebi njechadža pomhacź dacź, ale žapiwaju napominanje a tych, kiž jim pokutu prěduja; wěru wótzow maju sa dźećazy njerosom a wěrja radsho bjesbóžnym pišmam dyžli žwjatemu pišmu; woni wopuschćeja teho člowískeho pschećelja, kiž njeličžomnych prózynych a wobćećenych wokschewja a je sa člowjekow žwoje žiwjenje wostajił a běža sa sanjednikami luda, kotsiž pschi derjehiću cźěła na žwoje dusche sabudu a s wjetscha jenož to žwoje pytaja. A njele jich je, kotsiž do Božeho doma njepschiňdu, ale jenož do korcźmy. Jich nusa a wotroczźstwo tebi blisko dźe; ty by jim rad pomhał a tola móžnoty njewidźiśch jim blisko pschińcź a jich wukhowacź. Schto tebi wostanje hacź k temu wućeknycź, pola kotrehož žana wěz njemóžna njeje a kotryž člowiske wutroby kaž wodowe rěki wodźi, hacź nutrnje we wótćenaschu prožycź: „Pschińdź twoje kralestwo!“

Abo nusa sańdźe do naschego doma. My stejimy pschi khorokožu. My widźimy, kak žo khorosć pohórschuje pschi wschěm žwěrnym hladanju a lěkarśtej žwědomliwosći. Najhórsche hrosy — žmjercź — kónz žiwjenja, kotrež běśche nascha radosć a nascha nadźija. W tajkej tschěžnosći pózbłaschtej něhdy tej žotři Marja a Martha k Jesušej a daschtej jemu praajicź: „Knježe, hlaj, kotrehož ty lubo masch, tón khory leži.“ A jako Luther žwojeho žwěrneho pschećela a žwěrneho žobudźěćacerja Melanchtona we Weimarje tajkeho psched žobu widźesche, žo wón sastróženy wot khorokoža wotwobrośi a proschesche i wěrjazym sahorjenjom teho wschehomóžnego Boha wo jeho dźiwnu pomoz. My ničžo lěpscheho njesamóžemy, hacź so bychmy po tych khcheśćijanach čźinili.

Ty žy žnano pched wažny nadawk stajeny, kotryž psche wscho dźe, schtož měješche hacź dotal sastacź a pched kotrymž žo pschi wschej radosći tola w tej myšli stysćeće, kak móhłe jeničźke samynenje zyty skutk sanićićź. A tola žnano twój a tych twojich pschichod wot teho poradźenja wotwišuje. Wě žo, potom ty wscho niz jenož žam se žobu rospominasch a njepytasch jenož pola dobrych a najhonjenych pschećelow radu. Ně, to praschenje, kotrež tebje hnuje: „S wotkal pschindźe mi pomoz?“ tebje k temu cźěri, pola kotrehož je jeničźay prawa pomoz a wot kotrehož móže zyła pomoz pschińcź. Ty žo modlisch.

My mamy prawu pokutnu hodźinu w naschim žiwjenju, to žamo na najlěpschich skutkach, kotrež žmy cźinili, wjele njedospołnosćeje pytnjemy, so wscha hordosć kaž scźina žo wotkama a žo nam te hłubiny pokaža, pschi kotrychž žmy thodźili. Dyž tak w naschich wutrobach hrima, potom sazpiwamy to žłowo njewěry: „Nětcźischi člowjek njetrjeba hnady, wón žebi hrěchi žam wodawa“; potom bywa nam wěsto, že prawy wutrobny měr s njebješ pschińdźe; potom pytamy wukhowanje pola teho, kiž je tym žwojim žwój měr žlubił a prožymy:

„Ach wostań pschi nasz s hnadu,
Hlaj, žwěta wjećor je,
So njepschińdźemy k padu
Psches cźerta leźnosćeje.“

Ale cźěsscho hischćeje hacź ske dny je liczba dobrych dnjow snjesćź. Dyž člowjek, schtož k cźělnej potrjebnosći trjeba, žnano też wjazy hacź to, so móže kraźnje a we wjeselu žiwy bycź; dyž žo jemu w jeho powołanju poradźi, schtož sapočźina, dyž ma žamo wurjadne wuspěchi; dyž wón wot žwojich žobućźłowjekow dla žwojeje khmanosćeje a žwědomliwosćeje dźak a pschipósnacźe žněje: potom žu to wěsćeje dny, kotryž žo jemu spodobaju a ke kotrymž by rad rjekł: „Wostańćeje tu, wy sćeje tak rjane“. To žu wěsćeje dny žboža, ale poředko dny žohnowanja. Pschetož jara łóhko móže člowjek hordy a wěsty bywacź, snutskowna móz móže žo slemicź a wěra spadnycź. Wón sapomina žo na teho Knjeja spuschćećź, dokelž je wuknył, žo žam na žebje a na člowjekow spuschćećź; wón sabudźe modlenje, dokelž nusa jeho modlicź njewućźi; wón sabudźe kemschi khodźicź, dokelž žo jemu Bože žłowo a předowanje tak puštej a krutej sdatej. Ně runje tehdom je wožebje nusne strażowacź a žo modlicź, so njebychmy do spytotowanja padnyli. Sboźe chźe nak spytowacź; teho dla wołajmy: „Njewjedź nasz do spytowanja!“

Tamny na pschećejo prawo wobkhowa, kotrež něhdy na to praschenje, schto khcheśćijan trjeba, jo by w žwojim žiwjenju wschitko žwožownje wuwjedł, to wotmołwjenje da: Tśi wězy, njenujży modlenje, a sažo modlenje, a hischćeje junkrócź modlenje. Khwalenje a modlenje, proschenje a dźakowanje, pokutna modlitwa a dobroproschenje žu nam wschitkim jara nusne. Bjes pschestacźa dyrbimy žo dźenža hischćeje modlicź. (Pokraczźowanje.)

Mišionstwo mjes židami.

10. njedźela po žwjatej Trojiźy dopomni nasz na wutupjenje města Jerusalema a rospróschenju židowskeho luda psche wschón žwět. Kaž je Bóh tehdom žwoju khostazu ruku na tón stwjerdźeny lud pokožił. njeje pak wón tola israelski lud na pschezo sastorcźićź chźył, ale jeho žmilna ruka chźe też jich junu wukhowacź pod kłóncźko hnady, kotrež je žwětej sthadźało w Jesušu Khrystušu. A nascha pschiśłuschnosćź je, kiž my žwojich pózłkow leželeny mjes póhanow, też židowski lud wołacź k temu sbóžnikej. Duž nasz ł dobom też 10. njedźela po žwjatej Trojiźy pokasuje na nasche dźěło mjes židami, so bychu jich shromadźili ł puścźimy k temu prawemu pastyrjej. We wjele Božich domach žo tohodla na tej njedźeli kollekta sa mišionstwo mjes židami sběra. Zentralne towarstwo sa mišionstwo mjes židami w Lipsku je też w tym lěćźe prósstwu rospóstłało, so by žo tale kollekta sažo hromadźiła a nadźijomnje žo też tale prósstwa w tych wožadach, hdźež žo to hodźi, dopjelni. S dobom s prósstwu je žo lećźaze łopjeno rospóstłało, kotrež khcheśćijanow wubudźuje sa žwjaty skutk mišionstwa mjes židami. Niž jenož sa te wožady, hdźež žo ta kollekta sběra, ale też sa wschitkich lubych cźitarjow žu te žłowa lećźazeho łopjena ważne, so bychu nasche wutroby žo jahoriłe sa tole dźěło w tym Knjesu, kotryž žo ł wulkej prózu dokonja na tym ludu, kotryž běśche něhdy wuswolemy, ale bě žwojeje stwjerdźeneje wutroby dla wot Boha na khwilu sastorcźeny:

Jan. 31, 35—37. Tak praji tón Knjes, kiž da wodnjo žłónzo žwěćźićź, a wustaji, so měžaz a hwěždy w nozy žwědźa; kiž morjo hiba, jo jeho žołmy schumja; Knjes Zebaoth je jeho mjeno. Budźeli tajke wustajenje pschede mnu sahinycź, praji tón Knjes; dha też israelske žymjo sańdźe, so był mój lud něhdy wjazy pschede mnu. Tak praji tón Knjes: Jeli so žo móža horka njebješa pscheměricź a delka semje sakożenje namakacź, dha chźu ja też sacźišnycź wscho israelske žymjo wicheho dla, schtož žu cźinili, praji tón Knjes.

Lubi pschećejelo kraleśtwa Božeho! Hdźe je žadyn lud na semi, wo kotrymž by tón Knjes podarmy žłowa ryćźał, kaž napomnjene žłowa psches profety Jeremiaža wo Israelu. Bóh je drje też druhim ludam k mozy a k cźeśći pschińćź dał, je žebi žłużomne sćźinił, so dyrbjachu ł wjedźenjom abo ł njewjedźenjom k temu pomhacź, so by žo dwar jeho kralestwa pschispórjał, jeho wotmyšlenje teho sboźe žo do skutka stajiło, ale hdyž běśche jich cźaž nimo, abo hdyž do njewěry wotpadźechu, žu sahinyłe a wot semje žo sjubiłe a nowe ludy žu na jich město stupiłe. Ale tónle lud žo sdźerži psches mózu ruku Božu. Kaž wěsćeje njebudźetaj pschestacź dźeń a nóz, kaž dołho semja steji, tak wěsćeje tón lud njesahinje, kaž dołho budźa tele wustajenja Boże w stwórbje płacźićź. Kaž wěsćeje nichto njebješa horkach pscheměricź a delkach semje sakożenje namakacź njemóže, tak wěsćeje žo też tón lud wot Boha njesacźišnje. We tych žłowach wjazy leži hacź žamo sarukowanje dalewobstacźa. Bóh praji, Israel dyrbi pched nim lud bycź wěcźnje, žymjo Israela žo wot njeho njesacźišnje. S tym žo israelskemu ludej sawěsćźa, so dyrbi Božj wuswoleny lud bycź a wostacź, jemu žo žlubi, so dyrbi dźěła měcź teho sboža, kotrež je Bóh w tym ludu pschihotował a wot njeho k wschitkim ludam pschinjesł. My drje žo praschamy, čzohodla runje Bóh ł tym ludom tak cźini? Njeje tón lud, kotrež bu tola wot žwojeho dźěćźatstwa sjewjenja Božeho dźěłomuy, najwjećhsche sjewjenje Božeje luboscźe wotpokasał, jako Božeho žyna wot žebje won wustorka? Njeje dźenžnjischi dźeń hischćeje njepschećejelski pschećźiwo wjeselej powjesćź wo Jesušu Khrystušu a to wón cźini, hacź runje Bóh tón Knjes jów je žwojim khostanjom domachpyta a je jón rospróschił do wschěch krajow? Na druhim měsće nam tón Knjes praji, čzohodla wón tak cźini. Ja jo njećźinju wasche dla, wy ł doma israelskeho; ale mojeho žwjateho mjena dla. Póhanjo dyrbja shonicź, so ja tón Knjes žym, praji tón Knjes, hdyž ja žo žwjećźićź budu na waš pched jich wočźomaj. (Hes. 36, 22. 23.) Tón Knjes chźe žwoje mjeno wulke sćźinićź pched ludami psches hnadu a žmilnosćź, kiž wón na tym ludu cźini. A móže wjetischeho pschekraźnjenja Božeho bycź, hacź to, so Bóh tón lud, kotryž je jeho žyna khcźižował, kotryž je žo nětk nimale 2000 lět předowanju tuteho jeho žyna samknył, kotryž hrěchi Wótzow a žam žwoje hrěchi pschi wschěch žudach a khostanjach, so Bóh tón lud tola hnadnje pschiwosmje?

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyschinku. ; Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischćeźerne w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 33.
14. augusta.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

10. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Mat. 21, 28—32.

Lubi cžitarjo! Hdyž junu do wótzneho doma horkach pschińdźemy, budźemy ßo dźiwacź někotremužkuliž, kotremuž běchu wrota paradisa wotamknjene, a někotrehožkuliž njebudźemy tam widźecź, wo kotrymž myßlachmy, so jeho psched Knjesowym trónom trjechimy. Njemóžna wěz njeje, so złonikow a hrěschnikow tam namakamy, kotrychž bychmy ßo ßnano na ßwěcźe nabojili, a so po sdacźu pobožnych ludźi, kiž rosymichu tak pobožnje rěcźecź, tež s najwótrischim wóczkom wohladacź njemóžemy. My chzemy ßo dźenßa praschecź: „Schtó ßłuscha do Božeho kralestwa?“ Wotmolwjenje nasch Knjes nam dawa: Niz wschitzy, kiž haj praja, nuts pschińdu; niz wschitzy, kiž ně praja, wostanu wonkach.

Ssłowcžko „haj“ je dobre ßłowo, hdyž ßo na prawym měscźe, wot praweho rta wupraji. Hdyž twój nan cźe proßy, so by sa njeho na polo abo do sahrody abo do winizy schoł, dyrbisch prajicź: „Haj, ja chzu.“ „Haj, Knježe“, dyrbisch prajicź, hdyž swony tebje do Knjesowych pschitwarkow wołaju a hdyž prědowanje twoju wutrobu sapschimnje. „Haj, Knježe“, dyrbisch rjeknycź, hdyž we Božim domje ßłyschisch, so dyrbi hrěschnik s wutrobu ßo k Bohu wobrocźicź. A hdyž tón Knjes ßo tebje prascha, kaž ßo Pětra praschesche: „Schimano, Jonaßowy ßyno, lubujesch mje?“, potom wěsch, kak wotmolwjenje rěka: „Haj, Knježe, ty wěsch wschitke wězy, ty wěsch, so ja cźe lubuju. Ale schto pomha haj prajicź, hdyž hnydom pódla steji, kaž w texcźe: „a njeje schoł?“ Njeje to ludanje. Kak wjele pak w naschich dnjach ßo tuteho hrěcha winowatych cžinja. „Haj“ woni praja k kóždemu pobožnemu ßłowu a pschi tym ßo njehanibuja, mjeno trojeniczkeho Boha k łženju a k jebanju trjebacź. Woni praja: „Haj, pjenježna luboscź je korjeń wschitkeho słeho“, a tola ßo njemóža dźělicź wot ßwojeho njepraweho kubła. Woni praja: „Haj, schtóž ßwojeho bratra hidźi, tón je mordaŕ“, a tola njemóža bratrej, kiž je jich roshněwał, wodacź. To „haj, Knježe“, je we wjele padach prawe, ale to žiwjenje, kotrež na to pschińdźe, je we najwjazy padach zyle hinasche, njeprawe a hrěschne. Haj, hdy bychu pacźeŕske dźěcźi, kiž w kóždym lěcźe psched Božim wołtarjom steja, ßwoje wusnacźe wěrne scźiniłe: „Ja chzu mojemu Knjesej Jesußej jako jeho wobßedźenstwo k cźescźi žiwy bycź, cźeŕpicź, wumrjecź!“ Haj, hdy bychu wschitzy mandźelszy, kiž psched Božim wobliczom ßwoje haj wupraja, stajnje ßwoje ßlubjenja dźerželi, so ßo njechadźa wopuschcźicź ani we srudobje ani we wjeßelu. Haj, hdy bychmy wschitzy Boha psched wocžomaj a we wutrobje měli a wjedźeli, so ßo sa teho Knjesa niz jenož jedna wo naschej hubje, ale tež wo nasche wóczko a wucho, wo naschu nohu a ruku, wo wutrobu a wo žiwjenje, by derje s nami stało. Nětk pak, hdyž nasch Knjes ßo naß woprascha: „Hdźe wostanje to ßlubjenje, kotrež ßy mi dał“, hdyž wón do winizy nascheho žiwjenja pschińdźe a ßo prascha, schto ßmy w jeho ßłužbje cžinili, a hdyž se ßwojim ßwjatym wóczkom nam hacž do dna

naſcheje wutroby hlada, tak dyrbimy my potom woblědnycž a womjelknycž, hdyž njejßmy ßwěrni byli. My ſnajemy Knjeſowe ßłowo: „Woni njebudža wſchitzy, kiž ke mni rjeknu: Knježe, Knježe, do njebjeſkeho kraleſtwa pſchińcž, ale cži, kiž wolu cžinja mojeho Wótza w njebjeßach.“

Sſłowcžko „ně“ je ſłe ßłowo, hdyž ßo jako wotmołwjenje na pobožnu próſtwu wupraji. Nan, kotrehož naſch Knjes w pſchirunanju nam pſched wocži ſtaji, je tak pſcheczelniwje ßwojeho ßyna proßył: „Mój ßyno, dži ty, džěłaj dženß w mojej winizy“, ale kaž hórka rěcž klincži ſe ßynoweho rta: „Ja nochzu.“ Hdyž ßo ſpytowař ſ tutym ßłowom wróczo pokaſuje, je to ryczeřſki ſkutk, hdyž pak ßo Bóh ſ tutym ßłowom wotpokaſuje, je to njehańbicžiwa rěcž. Kak wjele je jich hižo „ně“ prajiło, hdyž chzyſche Bóh jich na pucž měra pſchiwjeſcž: „ja nochzu ßo wobroczicž, nochzu ßo ſ mojim bratrom ſjednacž, nochzu póczciwe a prawe žiwjenje wjeſcž.“ To je tak khróble a njehańbicžiwje klincžało, ſo je někotryžkuliž pobožny ßo naſtróžił a ßebi myßlił: „Tajki cžłowjek dyrbi tola wěſcže ſhubjeny bycž.“ Hdyž je ßo pak tajke cžłowjſke džěcžo ßebi ßamemu pſchewoſtajiło, hdyž je wot ßwěta ſaſtorcžene, wot ßwědomja cžwilowane, hdyž ßamo žaněje rady ßebi njewě, ſkóncžnje pola njeho tola hiſchcže dže po ßłowje naſcheho texta: „Potom wón ßo kajeſche a wotendže.“ Potom běſche jemu žel, ſo běſche tak njepſcheczelniwy był, ſo běſche lubeho ßwěrneho nana tak ſrudžił a teho dla dže a džěła, tak wjele kaž w jeho mozach ſteji.

Schtó wot wobeju je nětko Knjeſowu wolu cžinił? Tón, kiž ně prajeſche, abo tón, kiž haj prajeſche? Tón prěńſchi. Tak ßu, jako naſch Knjes na ſemi khodžeſche, złonizy a hrěſchnizy po ßwojim puczu khodžili a ßu najprjedy Knjeſowy hłóß ſazpili, potom pſchińdžechu złonizy a dawachu ſchtyri króćž ſaßo, hdyž běchu někoho ſjebali, a hrěſchnizy, a padachu dele pſched pſcheczelom hrěſchnikow a macžachu jeho noſy ſe ßylſami. Jich wutroba je ſ tym ßo ſměrowała a jich wocži buſchtej jaßnej a jich hubje ßo ſaßo modleſchtej a we njebjeſkim kraleſtwje bu jim měſto pſchipokaſane. Bohacži pak a ßycži njechachu ßo ani na pokutne prědowanje Jana kſchcženika ani na luboſne prědowanje wumožnika wobroczicž. Woni prajachu drje: haj, ale njecžinjachu po tym, a teho dla budža junu pſched ſamknjenymi durjemi ſtacž. Lubi cžitarjo, my njechamy wjele rěcžecž, ale cžinicž po myßli naſcheho ſbóžnika, po wuſkim puczu khodžicž a do njebjeß puczowacž. Hamjeń.

Spěwaj a džěłaj.

I. Spěwaj.

(Pokracžowanje.)

Ty prajiſch, luby cžitarjo, pſchicžinow k modlenju je drje doſcž, jeno ſo njeby telko poſtorkowanja na modlenju było; pſchikładow je doſcž, ale tež niz mało wottraſchazych pſchikładow; wabjenjow zyła ßyła, tola nicžo mjenje wobmyßlenjow. Jow waſch wuprajenje filoſofy Fichty: „džěcžo ßo modli, muž ma wolu“, druhdže ſaßo wurycž ßo liſchcžazcje pobožnoſcže: „Bóh je wſchehewědomny a wě, cžeho my potrjebamy, k cžomu potom modlitwa?“ S jeneho boka ſcheptaja: "Bóh je pſchewulki, hacž ſo by ßo wo małe cžłowjſke džěcži a jich małe naležnoſcže ſtaracž móhł,“ ſ druheho boka ſaßo ßłyſchiſch ſ mózuym hłoßom: „Wón je na ſakonje ſwjaſany, kotrež je ßam do ßwěta nuts ſtworił a po kotrychž wón knježi a wot nich njemóže wuwjaczа cžinicž.“ A k tej duſchi, kotraž ßebi tak wotmyßluje a tak khabła, ſpytowař w ſchtalcže nětcžiſcheje njewěry pſchiſtupi a wobkrucžuje: „Wón njeje jenož žadyn Bóh, kiž by modlitwy trjebacž a wußłyſchecž móhł, ale ſ zyła žadyn Bóh, kaž je pokracžowaza wědomnoſcž noweho cžaßa dopokaſała.“

Mój kſcheſcžijano, prjedy hacž ty na tajke hłoßy poßłuchaſch a tym wobmyßlenjam ruma dajch, pomyßl ßebi na powjedancžko je ſtareho cžaßa. W ſcheſtym lětſtotku do Khryſtußoweho naroda běſche grichiſki filoſofa Pythagoras žiwy. Wón měješche wjele wucžomzow a pola nich ßwojeho khodženja a ßwojeje mudroſcže dla najwjetſchu nahladnoſcž a njepowalne dowěrjenje wužiwaſche. Hdyž něchto jedyn jeho pſchiwißowarjow ſ tymi wot teho miſchtra doſtatymi wucžbami pſchecžiwjenje pola druhich namaka, wón ßo pſches to na žane waſchnje ſamylicž njeda, ale ſ krótka wotmłwi: Wón (tón miſchtr) je jo prajił. Wě ßo jo njeje ſ tym pſchecžiwnikow pſchezo k mjelcženju pſchinjeßł, ale wón je jich tola ſměrował a pſched tym ſakhował, ſo wón ßwoje pſcheßwědcženje druhich rycže dla woprowaſche.

A něchto ßo praſchej: Nimaſch ty tež tajkeho miſchtra, kotryž pola tebje w naj wyſchſchej nahladnoſcži ſteji, kotrymž ßo wſchón dowěriſch, do kotrehož měniſch, Jeſußa Khryſtußa? A cžeho dla je wón twój Knjes, pſched kotrymž kolena ſhibujeſch? Dokelž je tajke žimjenje wjedł, na kotrymž ßamo njepſcheczeljo žaneho bleczka namakacž njemóžachu; dokelž je ßłowa niz jenož mudroſcže, ale tež wěcžneho žiwjenja ryczał a dokelž ßy w towařſtwje ſ nim ſbóžnoſcž namakał, kotraž wſchitko potrjechi, ſchtož tebi zyły ßwět a wſchitzy cžłowjekojo ſamóža poſkicžicž. A tehole miſchtra nochzył ty ſa wucžek a ſa woboru wuſwolicž, hdyž na tebje dwělowanje khodži a ty nochzył ßo ſ tym ſměrowacž, ſchtož je wón prajił?

Spytaj to ſ najmjeńſcha junkrócž jow, hdžež ßo wo žiwjeńſke praſchenje jedna: Sſměmy ßo my tež tak dowěrliwje modlicž, kaž je huſto pſchicžina k temu? Wopomńmy wuprajenja Jeſußowe, kotrež khróbłoſcž k modlenju dawaja a pſchi modlenju tu wěſtoſcž: To njeje ßamo žadanje ſ tym horje pohladanjom k njebjeßam, w kotrymž žadyn Bóh njeje, tež žane próſdne rěcženje k tajkemu Bohu, kiž drje móže ßłyſchecž, ale niz wußłyſchecž. Pſchetož ſchto je Jeſuß we Boſy prajił, we Božim byczu cžłowjekam ſjewił?

Najprjedy a pſchede wſchěm a pſchezo ſaßo: Bóh je waſch Wóczez w njebjeßach. To je tajki wußwobodžazy liſt ſa modlerja. Bóh je naſch Wótz. A ſ nim my rěcžecž njeßměli? Jemu my dyrbjeli wſcho dowěricž, ſchtož mamy na wutrobje? Jemu bychmy pſchemali a pſchenikzy byli a jemu móhli něſchto tak pſchenjewažne bycž, ſchtož naſchu wutrobu hnuje a naſchu myßl wobcžežuje? Wěſcže ßmy ßo jeho wótzneje luboſcže huſto njedoſtojni ſcžinili a njejßmy hódni, ſo bychmy jeho džěcži rěkali; ale njeſtara ßo nan ſa hubjene džěcžo najbóle, tón nan w Knjeſowym pſchirunanju wo teho ſhubjeneho ßyna? Bjes dwěla, my ßmy jenož próſchk w jeho njeſkóncžnym kraleſtwje, kotrež wjele dale doßaha, hacž móže ßo najlěpſchi dalowid aſtronoma dobycž, a tak wulke je, ſo móže wědomoſcž jenož ſ billijonami a millijardami mil licžicž; a naſche naležnoſcže nimaja ßame na ßebi nicžo rěkacž w pſchirunanju k wulkim naležnoſcžam jeho kraleſtwa, kotrež ßu ſdžerženje ßwěta a wodženje zyłeho cžłowjſkeho ſplaha. Ale njeſtara ßo nan wo te mało mjes ßwojimi džěcžimi bóle hacž wo te wulke a njewě prawy nan jara derje, ſo ßu džěſcžu runje małe ſtaroſcže a tyſchnoſcže woßebje wažne a ſo móže mały žiwjeńſki podawk ſa zyłe žiwjenje rosßudžazy bycž? Tak drje to ßame na ßebi wjele njerěka, hdyž je jedyn ſ tych wjele ſtow willionow cžłowjekow hłódny a ßebi hórzo ſa jědžu žada. Ale tak, hdyž tehole hłoda ßo ſpytowař pſchimnje a chze teho hłódneho k temu ſawjeſcž, ſo by ßebi na njeprawe waſchnje khlěb dobył a ſ tym prěnju krocžel na wopacžny pucž ſcžinił, tu prěnju tych wjele, kiž jeho do ſkaženja wjedu, pſchezo dale wot Boha prjecž a pſchezo hłubje nuts do błóta hrěcha? Potom by ßo wußłyſchenje horzeje próſtwy wo khlěb wumoženju njeßmjertneje duſche runało a by wěſcže naležnoſcž kraleſtwa Božeho była. Abo, hacž jedyn tych wjele cžłowjekow wumrje, prjedy hacž je mjeſu žiwjenja dozpił, ßame na ßebi wažne njeje a jeho ſemrjecže abo daliſche žiwjenje na wulke a zyłe ſacžiſchcža njecžini. Ale ſo ßo njeſaſtaranym a njewotcžehnjenym džěcžom na ßmjercž khory hiſchcže něſchto lět ſdžeržany woſtanje a wone pſches to runje jim hrožazym ſtracham ſkaženja wukhowane woſtanu, pſches kotrež bychu Bohu a cžłowjeſtwu ſhubjene byłe, to je wulka wěz a toho dla wołanje wo ſdžerženje nana wótzowſka naležnoſcž Boža.

Duž njedaj ßo pſches powjedanje wo wulkej njewažnoſcži twojeje woßoby a twojich naleženjow w twojim modlenju ſamylicž. Tón, kotryž je twój Wóczez w njebjeßach, ma wótriſchej wocži

hacź blisko widźazy cźłowiekojo a njeźudźi po sdaćźu, ale po wo-prawdźitej potrjebnosćźi a jeho wulkosćźe sa tebje a sa twoje zyłe źiwjenje jow a tam. Jeno pomyśł śebi na jeho śyna, kak je śo na małych, haj na najmjeńśichch śmilik, tež na jich cźełnej nuśy, śo by jich dušche wot śkaźenja wumóhł a jich wulkowak do śwojeho kralestwa.

(Pokračowanje.)

Mišionstwo mjes źidami.

(Pokračowanje a śkónčenje.)

Tyrbjeli to sawidźićź, śo ma Bóh tón Knjes tajke hnadne wotmyślenje se śwojim ludom, chźenu cźinićź, kaź tón starśchi bratr teho śhubjenego śyna, jako śo tón śhubjeny śyn do wótźnego domu wróćśi? Nć, lubi śchcećźeljo, my dyrbimy śo tym wotročźkam teho nana runićź, kotśiź po poručnosćźi śo domoj wročźazemu śynej nowu drašu a pychu pśchinjećźchu, śo by dostojny był k śwjedźeńśkej hośćźinje, kotruž tón nau wuhotowa, dokelž bećźe śo tón śyn domoj wróćźił. S druhimi śłowami: My dyrbimy k temu pomhać, śo by śo Jiracl w śpramnej pokućźe a roskaćźu wobroćźił a k śwojemu Wótźej śchoł, śo by śo wumyćź dał pśches jehnjećźownu krej, śo by śo wobleź dał kraśnosćź Jesom Khrysta, teho śwóźnika, a tajśi pśches Jesom Khrysta śjednamy pśched Boha stupił. K temu dyrbi naś lubośćź k Jiraelu, kotraž j lubośćźe k naśchemu Knjesej a śwóźnikej pśchińdźe. k temu dyrbi naś naśchego Knjesa pśchikaśanje, j kotrymź je mišionstwo pśchikaśał, cźćźićź.

Śchto pak móźemy k temu cźinićź? My móźemy najprjedy śo modlićź. Pśches śwérne, wćźrjaze modlenje śo Boźe kralestwo twari. Tež Jiraelśke wutroby śo śmjećźa a khmane śćźinja evangelij pśchijećź, hdyž my teho Knjesa prośymy, śo by śwd śwjedźenja wot Jiraela wsał. Ach śo by ta próstwa sa Jirael mjes śchećźśćźijanami pśchećźo móźniścha a nutrniścha była! Wośebje pak dyrbi nam naleźne bućź, jenotliwych iśraelśkich, j kotrymiź wobkhadźujemy, na śo modlaźej wutrobje nośućź. Potom śo tež łóhko k temu druhemu śkładnośćź namaka, śo móźemy dokonjećź, njenuźiy śo my śami, śóźby po śwojim dźćźe źidam śwédśkojo teho Knjesa bywamy. Tole śwédźeńje njetrjeba śo śóźby kóćź je śłowami stać, ale tež pśches naśche śchećźśćźijanśke śłodźenje; haj hdyž my pśches śłowo śwédźćźimy, śmećź to jenoź potom pokru móź, hdyž śo my tež w źiwjenju jako prawi śchećźćźijenjo wopokaźujemy. Teho dla napomina naś pohladanje na Źidow, kotśiź mjes nami bydla, śo bychmy śami krućźe wśali j naśchim śchećźćźijanśtwom w naśchim zykym źiwjenju, a śo bychmy k temu pomhali, śo by śchećźćźijanśke źiwjenje mjes tymi, kotśiź śchećźćźijenjo rećźaja, pśchećźo bóle k mozy pśchińdźe.

Tećźe śkónčenje, śchtoź móźemy cźinićź, je, śo my dźćźo mišionstwa mjes źidami j naśchim dobroprośchenjom a j naśchimi darami podpjeramy. K temu wubudźowaćź je wotpohlad tychle rynćźkow, pśches kotreź śo lubi śchećźćźeljo prośyćźe, 10. njedźelu po śwjatej Trojźy śwój pśchinośćźk k kolećźe sa mišionstwo mjes źidami dać. Hdyž śo nadźijamy, śo je to, śchtoź je śo prajiło, wośche wutroby k pomozy hotowe śćźinićź, dyrbja waś śćźchowaze powjećźe hiśchćźe dale w tym wobtwjerdźićź.

W Stanićźlawje w Galizśiśkej śo naśche dźćźo śwonkowuje jako dwojake pokaźuje, njenuźiy jako dźćźo na evangelśkej wośadźe a na źidach. Jena dyrbi druhej śłuźićź. Wot teho pśchećźwédćźenja napjelnjenej, śo móźe mišionśke dźćźo mjes źidami jenoź tam wu-śpećź méćź, hdyź źim wćźrjaze, źiwe śchećźćźijanśtwo napśchećźiwo stupi, predał Źöćźler w Stanićźlawje śwoju prózu na to śkóźuje, nemśkich evangelśkich śchećźćźijanow tam w jich wćźrje pośćźlućź. Tole dźćźo je wot teho Knjesa bohaćźe źohnowane. Wośada Stanićźlaw je śo śmutśkownje a śwonkowuje móźuje roświka; j wulkimi woporami pu pśchihoty k wotewrjenju wośebiteje evan-gelśkeje śchule dopjelnjene, sa kotruž jenoź hiśchećźe dewolenje wyśchnośćźe pobrachnje; domińna sa dźćźi móźnotu pośćźićźnje, tajke dźćźi evangelśkej źyrkwi śdźćźećź, kiź źu w domje starśchich abo wotćźehnjerjow w śtraśche, śo bychu źo do kathołśkeje źyrkwje śćźahnućźe. Tole roświnonje pak je śwućźitkom sa dźćźo na źidach, niź jenoź w tej myśli, śo je nećźko hiźo domińna sa dźćźi a pośdźićźśko tež śchula pod wćźtymi wumćźnjenjemi tež źidowśkim dźćźom wotewrjena, ale bóle hiśchćźe j tym, śo źidźi źiwe śchećźćźijanśtwo widźa a wone na nich śacźiśchećź cźini. Tak powjeda Źöćźler, kak jemu źid śo dźiwajo powjedaśche, śo evangelśki źeleźniśti śaśtojnik śtajnje śwój nowy testament na źiwoju źićźbu śobu bjerje. W méśtaćźku Solotwinje w Karpatach, kotryź k temu śamemu śarśkemu wokrjećźej śłuśćźa, śemrje w śaúdźećźnym lećźe śaśćźydećź (kolonista), kiź bećźe j nawjedowarjom wośadźy był a wśchelake dokonjał, evangelśkich pśchi jich wćźrje idźćźerećź. Nećźchto njedźećź po śłowanju, tak powjeda Źöćźler, pśchińdźe derje śwoblećźamy młody źid ke mni a chźyśche śebi wote muje „evangelśku bibliju" kupićź. Ja śo jeho wopraśchach, śchto j tym méni, hacź nowy testament a w kajśej rećźi. Wón chźyśche śtary a nowy testament do jeneho śwjaśka śwjaśany, w nemśkej rećźi. Pśchipadnje njemćźach mateho wudawka, kajśiź śo j wjećśćźa pśchedawa, a ja jemu prajách, śo mam jenoź wjećśćźe wudawki, kotreź śu pśchimérnje drógśćźe, śo móźu jemu pak mjeńśćźi śśaćźać. Wón pak chźyśche runje wulki. Jako wón śłyśćźećśćźe, śo śu tećź wulke wudawki w pólśkej rećźi, śebi tež j dobom tajśi śkaźa a śa nećźotre dny śebi po njón pśchińdźe, Nećźko bećźh tola wćźźipny. So chźedźa źidźi nowe testamenty darjene méćź, niźźo źadne njeźe: hušto pak je to śame pośpytowanje, śo bychu j tym mišionarej śwoju śdwórliwośćź wopokaźali. Ale śo źid bje wśćźeho wikowanja najśćźpćźe wudawki kupićźe, to śo mi hiśćźećźe śtaćź njebećźśćźe. Tón muź pak bć mało powjedał a śo po śdaćźu bojećźe, mi do jeho źiwjeńśkich wobśtejnośćźow pohladać dać. Ja śhonich, śo bu wón pśches tamnećźo śemrjećźećźo muźa w Solotwinje najprjedy na nowy testament pokaźany, śo bećźe jeho knihe hnećźśćźićźo ćźitał a j nim śo wo wćźrje rośréćźował. To bećźe śawćźećźe rjanć śwédźćźenje śa teho śemrjećźećźo a tež śwédźćźenje śa to, śo pśches źiwe śtawy wośadźy w rośpróśćźenju śo mjes źidami śchećźćźijanśtwo bóle śpćźhnje, hacź móźe to won pośćźany mišionar śam śa śo dźćźaźo dokonjećź.

Tak podawa dźćźo mjes evangelśkimi śrédź, śo źidźi na-wabjenja dośtanu śo wo śwoje śboźe śtaracź a śo śo na tole waśchnje k mišionarej dowjedu, śo bychu tam dalśćźećźo rośwućźenja dośtali. Pódla ma prédał hnećźśćźićźo ićźkadnośćź w Boźej źłućźbje, pśchi pohrjebach atd. pśchitomnym źidam Boźe śłowo pśchipowjedać.

W Pozemyśłe w Galizśiśkej śćźeji wot hapćźeje śaúdźećźećźo léta mišionar Höhne w dźćźe. Tež wón je bórśj śa nuśne śpónać, śobu ruku pośćźićźićź a evangelśkich bratrow pośćźlućź; wón ro-śwućźnje evangelśke dźćźći a wotdźćźućźnje j dowolenjom w Jaroś-lawje bydlećźećźo śararja njedźećźu w śwojim wobydlećźu Boźu źłućźbu, dokelž móźe śo wośada jenoź junkróćź w méćźazu w śchuli śećźć. Jeho śćźućkowanje mjes źidami wobśćźeći wośebje w tym, śo wón j mkodymi źidami wobkhadźuje, kotreź k hnećźśćźićźemu ro-śćźćźowanju k njemu pśchićźkhadźuja. Boźu źel nadećźdźe wón wjećźe śymnośćźe a njewćźry mjes źidami, śchtoź jemu dźćźo wobćźećźowaśćźe. Ale runje pokračowanje njewćźry mjes źidami, kotreź j pśche-dobywanjom nećźćźićźećźe śdźćźłanośćźe świćźuje, cźini dźćźo w Gali-źićźkej śa wośebitu pśchićźkuśćźnośćź. Tam bdźećź śtare thabka, hdźećź śtokpy talmuda śo roskamaju, dyrbimy j evangelijom na méćźe bućź, śo bychmy tym prawy pućź pokaźali, kiź śa nowej podpjeru pytaju.

W bćźhu teho léta dyrbi śo — dali Bóh — tećźi mišionśki dźćźaćźeć do Galizśiśkeje pośćźać śo by śwjaty śłućźk j Boźej po-mozu pokračował. K temu, lubi bratźja, je śwédźćźow trjeba. Duź, lubi śchećźćźijenjo, cźćźuł tón Knjes Wośche wutroby śwólnjwe śćźinićź; śo bychćźe śwoje dary woprowali śa naśche mišionstwo. Knjesowy śłućźk je, kotryź wy podpjeraćźe. So by Jiracl jemu śo poddał, je pośledni tónź śchećźćźijanśkeje źyrkwje na śemi, śo by jeho hnada wulka była w pośledniim wukhowanju prénjonaro-dźećźnych mjes ludami, iśraelśkeho luda. So by śo tónle wot-tykńćźeny kónź dozpił, na tym dźćźać budź śwjata pśchićźkuśćźnośćź, kotruž śebi Boźa woła wot naś źada, kiź ma to śłubjenje jeho źohnowanja a śa kotruź naś śmilna lubośćź śwólniwych cźini.

Wśchelake j blisko a j daloko.

— Pśchichodnu njedźećźu 14. augusta śmećź śo śwjedźećź śwonkowu-ećźo mišionśtwo, kotreź bećźe śo wotśtórćźił, w Kotećźach. Nemśke śwjedźećśke kemśćźe, na kotrymź budźe kujes tajny źyrkwinśći radźi-dźećź Keller prédowaćź, śo popołdnju w 2 h. śapoćźnje a śerbśke kemśćźe j prédowanjom knjesa fararja Rädy Budyśkeho śo w 4 h. śapoćźnje. My wutrobnje pśchejemy, śo by mišionśći śwjedźećź j wulkim źohnowanjom był na wśchitkich, kotśiź źón wopytaja, śo by lubośćź k śwjatemu śłućźkej mišionśtwa we wutrobach móźnje śahońć. Wśchitkich lubych Śćźerbow j wokolnych wośadow pak na-pominamy, śo bychu w bohatej lićźbje pśchichodnu njedźećźu do Kotećźanśkeho Boźeho doma k śwjedźećśkim kemśćźam śłwatali.

— Śaúdźećźu njedźećźu mćźeśćźe śo hkowna śkładźowanka śerbśkeje śtudowazeje mkodośćźe we Wjelkowje. Wona bu wodźena wot

hłownycho starscheho kujesa studenta theologije Wičzaja s Khwaczźig. Wjeczornu sabawu wuwjedźesehtej Khwaczanske a Radwórske serbske towarstwo. Nětczjschi studenczi maja so nětko w tym derje a lożo, so serbske towarstwa jim k wuhotowanju sthadźowanku pomoc posticinja. W prjedawschich czasach dyrbjachu to studowazy wschitko sami wuwjesć. Wulki djak słuscha tehu dla serbsinmaj towarstwomaj, kotrejž staj tež lětsa sthadźowanku naschich studowazych rjenje wuhotowakej. Sserbizy studowazy su serbi sasso na swojim sthadźowanju bratrowsky ruku sandali k shromadnemu skutkej sa nasch lud, tola zlubjenje pak dyrbi nětko jich tež wjesć k pilnemu prózowanju, so njeby to sahorjenje, schtož je wutroby w hodźinach wjeselekho hromadźebyesa sapschimnyło, było kaž bo palaza złoma, kiž je j dobom spalena! Nascha studowaza młodosć je nadźija sa pschichod nascheho luda.

— Wo armenskich syrotach, kotrychž sastaranje so sa dobrowólne dary naschich Sserbow stawa, je so redaktorej sasso powjesć dostała, kotraž ma so tak: Jara czesćenu knjes fararjo: Wo dźesćomaj w holczazej syrotowni pische Knjezna Patrunkny jeźehowaze: Owjanna ma dobry a strowy napohlad, hacz runje w tu khwilu kuk na skorbut czerpi. Jejne sadźerżenje je dobre, tež je wona w schuli prawje pilna; wona nimale dospołnje w II. czitanzy czita. — Sarwat je strowy a wjeseły. Wukmjenje jej wjele prózy czini, dokelž je we wschém mało wobdarjena. Wona pak pilnje wukmje a tak wona, hdyž tež pomałku, pokračuje. Na jejne sadźerżenje so na žane waschnje zkorźicź njemoże. Wonej słuschetaj do wjeseleeje czjródki dźeczi, kiž rad spěwaja a rad so wukhodźuja. My druhdy do blisich horow dźemy, hdźež dźeczi róže schczipaja a serbi kamjenje pytaja.

Ta powjesć wo hólzach bu w Ursa hnydom k róspósłkanju shotowana, my tehu dla powjesć wo Hagobje hnydom tajku pósczelemy. Wona ma so tak: Hagob Kalaidschi Serysiian je jara rostk, won je nětko 1,45m wulki. Won je wot swojeho pschijecza k nam armenszy nawukmyć dyrbjał, dokelž prjedy jenož turkowszy powjedasche. Hagob we wobdarjenju sady druhich hólzow wrócźo steji, won pak serbi wjele prózy dawa to swoje czinicź. Won słuscha do mojich njedźelskich schulerjow a hdyž won tež najthetsischi w sapschimnjenju a pomjatkowanju njeje, mam jeho tola jeho czicheho waschnja a žmerneho prózowanja lubo. W swobodnych hodźinach won schewstwo wukuje. — S wutrobu pak dźakujemy so sa pschecźelniwe sastaranje, psches kotrež mózachu so te dźeczi do tych syrotownjow pschijecź. S poczesćowanjom Dr. Jan Lepsius. Lubi Sserbja! wam budźe swjeselace khyschecź, kelko khylsow su nasche dobrowólne swótrěke a Bóh tón Knjes budźe na wami žohnowacź, schtož sće na tych wobchich dźeczoch czinili, kiž su w krawnym, pschecźećhanju nana a macź shubili.

— Theologske pruhowanja w Lipsku su so psched krótkim skónczile. 26 studowazych so na nich wobdźeli, i kotrychž hižo po pišmym pruhowanju tjo wrócźo stupichu. Wot tych 23 studowazych dosta jedyn 1 zensuru, 3 druhu s wusnamjenjenjom, 3 druhu zensuru, 4 tsecźu zensuru s wusnamjenjenjom, 7 tsecźu zensuru a 4 schtwórtu zensuru, jedyn po ntnym pruhowanju pschepadźe. Duž je sasso 22 studowazych pruhowanje wobstało; kak dołho pak budźa czakacź dyrbjecź prjedy hacź sastojnstwo dostanu? Žadyn Sserb tón krócź mjes pruhowanymi njebésche. Tež naschim serbskim theologam pschichod rjanc wuhlady njelubi. Tež woni budźa dléje czakacź dyrbjecź, prjedy hacź do sastojnstwa pschiidu. Tón czasź je nimo, w kotrymž so prajesche: serbski theologa hnydom sastojnstwo dostanje.

— Nasch lud steji pschezo hischcźe pod mózym saczischczom smjercźe wjeccha Bismarcka. Nasch lud saczuwa, schto je won na tym muzu měł, kiž je nasch lud a wótzny kraj to sczinił, schož won je. Se wschěch końzow naschcho wótzneho kraja khyschimy, so su so sjawne žarowanske swjatocznosćze wotdźerżake k wopomnjeczu teho wulkeho muża. W Barlinje je thěžor zyrkwinsku swjatocznosćź wotdźerżecź dał, pschi kotrejž běchu wschitzy wyschschi sastojniży sastupjeni. Jeho kaschcź steji hischcźe w hrobźe w Friedrichsruhe, hacź so měrtno natwari, hdźež swoju sparnu komorku s boka swojeje mandźelskeje namaka. Hacź budźe tehdom wjetscha swjatocznosćź, hdyž so jeho cźćko tam pschenjesche, wo tym so hischcźe niczo wěste prajicź njeda. Wěsće pak je žadanje wjećhow nascheho wótzneho kraja, haj nascheho zyłeho luda swojemu Bismarckej tež sjawnje je skutkom psches swojich sastupjerjow pobłedniu cźećź wopokasacź. Jeho mjeno steji je słotymi pismi kami do historije nascheho luda sapisane. My so Bohu dźakujemy, so je nam tajkeho muża wobradźił.

— Wójna mjes Schpanijej a Ameriku so k swojemu końcej pschibliżuje. Schpanijska w bitwach podlejawschi je wo měr proszyła a na to je Amerikanska swoje žadanje wuprajiła. Wona sebi žada 1. pokne wotstupjenje wschitkich spanijskich kupow wjeczorneje Indiskeje i wuwjacźom Kuby; 2. Schpanijska ma so kniježeństwa na Kubje wsdać; sjenoczene amerikanske staty maja tam kontrolu, dontž so tam trajaza wyschnosć njesakoži. 3. Wotstupjenje jeneje Ladronskeje kupy. 4. Sjenoczene amerikanske staty statuy dołh na Kubje a Portoriko na so njewosnu. 5. Sjenoczene staty sebi wójnske sarunanje njeżadaja. Tele žadanja je Schpanijska w tychle dnjach pschijaka a duž maja so jenož hischcźe skónczinje dowujednanja stacź. Duž krawna wójna k końcej khwata a krejpschelecźa je Bohu dźakowano końz. Srudnje wschak je, hdyž sasso pschi tejlej wójnje widźimy, kak so wójmy sapocźinu prósdneje czejcźe dla; pschytož wopravdźiteho wužitka tež Amerikanska wot wójmy nima, hdyž na te wulke wopory, kotrež je sebi wójna žadała, spomina.

Wotewrjenej woczi.

Najwjazy cźłowjekow dźe psches swět sebi myślazych, so maja wotewrjenej woczi, njewidźa pak to wulke, rjanc a dźiwne, dokelž so jim njeswěcźi. Schtož swojej woczi wopravdźe wotewrjenej dźerži, Bożu wulkosćź w małym wobdźiwa a też sa žiwjenje s teho wukuje. Schottlanski mostar Samuel Browe je to nasponił. Won dyrbjesche móst psches schćroku rěku twarićź, kotraž je mjesa mjes Jendźelskej a Schottlandskej. We hłubokich myślach wo tym, kak móht to najtusischo a najwěcźisch wuwjesć, won jedyn dźeń po swojej sahrodźe horje a dele thodźesche, wosta pched pawczinje stejo, kotraž bésche prěki psches pucź wot jeneho schtoma k druhemu pschedźena: dołho won psched njej stejesche, ju sebi blisko wobhlada — a pósna, so běsche to najwulkotnischi a hacź na najmjeńsche wuliczeny móst, kotryž běsche hdy na semi wuhladał. Jeho nadawk běsche dopjelnjeny; won se żeleja wudźěkacź da, schtož běsche ta mała twarjska mischtrka — abo tón wulki twarjski mischtr horjekach — jemu prjódtwarił a wulicził, a Samuel Browe bu sławny muž. Tón wižazy móst psches Tweed dźenża hischcźe steji.

K 10. njedźeli po swjatej Trojizy.

Na proschenje sérschty: „Schto dźerżicźe wo Jesušu?“ wotmolwi rosswětlemy muž: „Schto dźerżicźe wo wutupjenju Jerusalema?“

* * *

Kak žałostnje je so wotšud nad městom Jerusalemom dopjelnił, dokelž njeje teho sbóžnika horje wsało, wo tym so srudźaze podawki powjedaja. Jenož jedyn njech so poda; won je tajki, so mohła so nam wutroba słamacź: Pschi woblehnjenju Jerusalema psches Tita sarěša macź swoje cźećhne dźećo, wopjecźe a jedźesche jo. Psches wonjenje kedźblivi sejinjeni tam hnydom wojazy pschinidźechu a jej se smjercźu hrožachu, jeli so swoju jedź won njeda. Duž sbytki swojeho dźećća wotkry a k pschitonnym rjekny: „To je moje dźećo a mój skutk! Jećće, ja sym tež jedła! Njebudźće mjehschi hacź žona a niz smilnischi hacź macź!

Nješchto k rospominanju.

Lóžo je Bohu so spodobacź hacź cźłowjekam a tola pytaja bóle cźłowjekam so spodobacź hacź Bohu.

* * *

Kamjeń, kotryž so do sejźeny hodźi, dołho na pucźu lężo njewostanje.

* * *

Hodźinu prjedy je lěpje hacź mjeńschinu posdźe, a nima ženje tajkich słych jeźehwkow.

* * *

So ludźo sebi derje njerosymja, husto s teho pschiidźe, dokelž su pschedaloko rósno.

* * *

Tón móže prawje prajicź, so won dobre knihe wužiwa, hdyž won w nich hischcźe dale w myślach cźita, hdyž je knihe dawno sacźinił.

Samolwitý redaktor: farar Góleć w Budyschinku. Cźischeć a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerne w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 34.
21. augusta.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźerni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

11. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Luk. 18, 13.

A tón złonik stejo nasdala njechasche ßwojej wocži k njebjeßom posběhnycź; ale dyri na ßwoju wutrobu a dźesche: Božo, budź mi hrěschnikej hnadny!

Pharisejska Boža ßłužba psched Bohom žaneje hódnoscźe nima, dokelž jej najwažnische pobrachuje, mjenujzy: žadanje a tradanje sa sbožom, pokornoscź a prawa wěra. Schtóž ßam ßebje sa praweho a jeniczzy sbóžneho dźerži, s tym Bóh bycź njemóže. Schtóž ßo se ßwojimi swonkownymi dobrymi skutkami wulki cžini, ma ßwoju msdu prjecž. Schtóž je do zyła ßam se ßobu spokojom, Bohu najwjazy pschicžiny k njespokojnoscźi dawa. Tajka naduta ßamßna prawdoscź je we wocžomaj wěcžneho ßudnika runa rostorhanej ßukni, kotraž, hdyž tež niz jow, we wěcžnoscźi ßo wotpołoži, tak so ßo potom zyła nahota a hubjenoscź pokaže.

Kak jara hubjena wěz to tola je, ßo psched Bohom se ßwojimi saßłužbami khwalicź chzycź! Hdyž ßy ßo ty najhórschich a najžałostnischich sjawnych hrěchow, kaž mordaŕstwa, paduchstwa, mandźelstwołamanja atd. ßo sdźeržał, to tola twoja saßłužba a twój pocžink njeje, ale twojeho njebjeskeho Wótza miłoscź a ßmilnoscź. Schtó wě, kak by s tobu było, hdy by cźi Bóh ßnadnische dary, mjenje schkita, a niz pobožneju starscheju a dobrych wucžerjow dał. Teho dla ßo na wyßokeho konja hordoscźe njeßyń a se sazpicźom na druhich dele njehladaj. Wjele bóle s pobožnym patriarchom Jakubom wusnaj: „Knježe, ja njejßym dostojny wschitkeje twojeje ßmilnoscźe a ßwěrnoscźe, kotruž mi, twojemu wotrocžkej, ßy wopokasał. A s złonikom ßo zyle delekach stuṕ s ponižnym wobliczom: Božo, budź mi hrěschnikej hnadny!

Schtóž chze ßwojemu sbóžnikej prawje ßłužicź, tón dyrbi pschede wschěm tajku ponižnu złonisku wutrobu wobßedźecź. Teje farisejski njemějesche; jeho wutroba běsche s jeho pocžinkami a dobrymi skutkami napjelnjena; wón ßam we njej telko města trjebasche, so sa Boha niczo wysche njewosta. S Božeho ßwjateho sakonja ßebi jeno to won wsa, schtož ßo jemu hodźesche a spodobasche; wschitko druhe na bok storcži. A tak tež ßwoju modlitwu sapocžnje, w kotrejž jeno ßam ßebje Bohu khwali, so dyrbi Bóh ßo na tym wjeßelicź, so wón hischcźe k njemu pschińdźe; po prawym jemu to trjeba było njeby. Tajki dobry cžłowjek, kajkiž wón je, Boha njetrjeba.

Kak zyle hinak je we wutrobje złonika! Tón mózneho a ßuroweho Boha, kajkiž je ßo na Sinai sjewił, snaje, kotryž chze starschich hrěchi domapytacź na jich dźěcźoch hacž do tsecźeho a schtwórteho stawa. Wón pschikasnju snaje, w kotrejž rěka: wy dyrbicźe ßwjecźi bycź; ja ßym ßwjaty, Wón hroženje snaje: Poklaty budź, kotryž wschitke ßłowa tuteho sakonja njedopjelni, so by po nich cžinił. Tak jeho hrěch hobrski psched nim steji a jemu praji: ty ßy jebak, wobschudak, paduch, hanjeŕ Boži, shubjeny sa cžaß a wěcžnoscź! Złonika strach a hrosa sapschimnjetej; wón chze cźěkacź, ale hdźe?

Duž wón ßebi swaži k Bohu khwatacž a pšched njeho stupicž, tola niz hordy a ßamoprawy, ale ſtruchły a pokorny. Wón nasdala ſteji a ſe ßwojimaj woczomaj k ſemi dele hlada. Jow ßane jebanſtwo móžne njeje; koho dyrbjał ſjebacž? wſchako jeho nichtó njewobkedžbuje! Tam w prědku pódla teho „ßwjateho“ muža ſtejecž ßebi njeſwaži; we ßwojimaj woczomaj je wón najhubjeńſchi, dokełž ßam ßebje po druhich cžłowjekach njeměri, ale po Božim ſakonje.

Na tym pak na ßane waſchnje doſcž njeje, ſo ſpósnajeſch: ja ßym hrěſchnik, a ty, Božo, ßy ßwjaty a prawy. Tajke ſpósnacže dale niczo njewuſkutkuje, hacž jeno to, ſo budžemy pſched njewuměrjenu hłubinu dowjedženi, kotraž naß wot Boha dželi. Teho dla dyrbi naſche ſpósnacže ßo do prośtwy wo Božu hnadu pſchewobrocžicž: „Božo, budź mi hrěſchnikej hnadny!“

Haj, hnada je, kotraž nam mośty twari, kotrež njebeßa a ſemju ſwjeżeja. Wona pokutnej hrěſchniſkej wutrobje kſchidła ſpożeži, ſo móže ßo womłodżena posběhnycž kaž hodleř. Se ßwojej modlitwu ßo tón złonik k wutrobje teho poda, kiž njepraweho praweho cžini pſches ſaßłużbu ßwojeho ßwěrneho ßyna Jeſom Khrysta. Kak ßu ßo Boži ßwjecži jandżeljo na tym hrěſchniku wjeßelili, kiž je pokutu cžinił; kak je ßo dobry ßwěrny paſtyř ſradował na tej wowcžiczży, kotraž běſche ſabłudżena a je na prawy puć pſchiſchła. — Teho dla też twoja wutroba budź pokutna, ponižna, wěrjaza, ſo by ßo też tebi hnada doſtała, ta hnada, wo kotrejž rěka:

To je ta wulka wěcžna hnada,
Kiž k wumyßlenju nihdy njej,
To je ta ßmilnoſcž a ta rada,
Kiž woła k temu hrěſchnikej,
A hrěſchnika też lubuje,
Njech pſchińdże abo njepſchińdże!

M. H.

Spěwaj a dželaj.

I. Spěwaj.

(Pokračowanje.)

Bóh je waſch Wócžcz w njebeßach je Jeſuß prajił a chżyſche ſ tym k wutrobje wjeſcž, ſo je wón Wótz kraßnoſcže a majeſtośćże. Drje naſch Wótz, ale niz naſchemu ſemſkemu nanej runy, kaž to też to mjeno Wótz wośnamjenja, kotrež ßo jenoż ſa Boha teho Wótza trjeba, ale wyſche njeho, kaž wjele wyſchſche ßu njebeßa hacž ſemja. Pſched nim ßu wſchitzy cžłowjekojo dżecži, też w myßli wotwińnoſcže, njemocy a hacžrunje ßu ſchěćcżdżeſjat, ſyobmdżeßacž lět ſtari, hacžrunje maja najbohatſche naſhonjenje žiwjenja a hacžrunje ßu ßo we wjele ſmutſkownych a ſwonkownych bědżenjach kraßnje wopokaſali. Pſchetož ſchto chże też najwyſchſcha cžłowiſka ſtaroba rěkacž pornjo wěcžnoſcži Božej, najwobſchěrniſche cžłowiſke naſhonjenje pornjo Božej mudroſcži, najwyſchſcha cžłowiſka wědomoſcž pornjo wſchehowědomoſcži, najkraßniſche wopokajanje poczinkow pornjo temu ßwjatemu. A kak łóhko móže jenicžka njewobhladniwoſcž też w najlěpſchich lětach k rowej pſchinjeſecž, kak łóhko móže ſmužity runje pſches make ſpytowanje padnycž, kak bórły najmudriſchi wupucža njewidži a na łute hudanecžka pſchińdże? „Schtož wěmy, je njezyke a ſchtož wěſchcžimy, je njezyke“ rěka 1. Kor. na 13. ſtawje, ßamo we darach ßwjateho ducha w cžłowjeku; „a wolu ja derje mam, ale dokonjecž to dobre, to ja njenamakam,“ wuſnaje ſdychnjo ßam Pawoł a je tehodla kaž dżecžo proßył wo roßßwětlenje a móz k njeßenju a wojowanju, k cžinjenju a ßo woſtajenju.

Bóh je waſch Wócžcz w njebeßach, je Jeſuß prajił. Dujcha, njeſabudź to! Pſchetož jeno, hdyž ty to wěch a wopomnijch a ßo teho dżerżiſch, móżeſch ty ſ dowěrjenjom w najwjetſchich nujach proßycž, kotrež ßu w nuſy ßwědomja a ßmjercže. To ßo łóhko praji a wośebnje klinczi, ſchtož ja něhdy w njekſchećcżijanſkim piſmje cžitach: „Cžłowjek ßebi ßam ßwoje hrěchi wodawa, duž ßu też wodate.“ Ale woprawdźe tola ßane ßwědomje k měrej njepſchińdże. A ſrudniſcheho hnęża njeje hacž to, ſo cžłowjek pſchi jacžuwanju ßwojeje njedośtojnoſcže a pſchi wěſtym pſcheßwědcženju „ty ßy hiſchcže dałoko wot wottyńnjeneho kónza, runjeſ jich to wjele njewě a wſchitzy tebje khwala“ njewě, ſ wotkal mohła pomoz a ſměrowanje pſchińcž, ſo teho njeſnaje, kiž je luboſcž a hnada, kiž wěru do Božeho wodacža hrěchow nima. Pomyłł ßebi na Luthera w klóſchtrje w Erfurcže, na jeho ſdychowanje a ßamocžiwilowanje, na jeho wojowanje a bědżenje, doniž jemu evangeliſke pośnacže njeſeſkhadża we Bohu Wótzu, kotryž pokutnu wěru ſa prawdoſcž wobhladuje a pſchizpiwa.

Bóh je Waſch Wócžcz w njebeßach. Ważne poruczenje modlenja leži hiſchcže w tym ßwoje teho Kujeſa, mjenujaj pokaſanje na najdobruiſchu modlitwu, na dobroproſchenje. Pſchetož to „Wócžcz“ dopomni na ſtaroſcž, prózu a luboſcž, na ſaſtaranje druhich, zyłeje ßwójby, a to „Waſch Wócžcz w njebeßach“ na wulku ßwójbu, kotrejež ſtawy my ßmy a kiž ma prawo też na naſche dżełbracže a ſaſtaranje. A był-li ty zyłk woßamocżeny w žiwjenju a tak łhudy, ſo njeſamóhł ſa twojich bratrow a ſotry niczo cžinicž; abo njechadża-li cži, kotrymž chżeſch twoje dżełbracže a ſaſtaranje pſchiwobrocžicž, k twojej wulkej ſrudobje niczo wot teho wjedżecž, jene tola ſamóżeſch, ty móżeſch ſa nich proßycž. Tu móz tebi twój ſbóżnik da a nichtó ju tebi wjacž njemóže, hdyž ßo jeje ßam njewjdaſch. O njecžiń to; w tym leži wulke żołnowanje ſa twojich bliżſchich a ſa tebje. „Modlitwy mojeho nana mje wobdawaju kaž hory,“ ſawoła ßun pobożnehо Spenera, kotryž njebeſche na wſchitke napominanja ßwojeho nana kodżbował a běſche do hubjenſtwa pſchiſchoł; a tele dobroproſchenja ßu jeho wukhowałe. Na to praſchenje: „Schto cžiniſcheże Wy, hdyž běſchcže w nuſy a cžężnoſcži?“ wotmołwi abeßynſki miżionar Gubat: „Ja cžekmych na ßamotne měitno a dach wſchitkim tym ludżom, kotrychž bliże ſnajach, nimo mojeho ducha cžahnycž, ßebi na jich potrjebnoſcže a ſrudobu myßlach a ſa nich proſchach — a prjedy hacž běch ke końcej, běſche to myßlenje na zuſu nuſu moju nuſu dobycžeńży pſchewinyło, kaž złóncžło mhłu ſacžeri.“

Bóh je ſtworicžel a ſdżerżeł njebeßow a ſemje, tak rěka druha wulka, k modlenju poßylnjaja wucžba Jeſußowa we Boßy. Huſto je wón wo ſakożenju ßwěta rěcžał a we ważnej hodżinje Boha jako teho Kujeſa njebeßow a ſemje ſhwalił. A tónſe ſtworicžel ſemje je też tak dałoko jejmy Kujeſ, kaž na njej kuježi a w njej ſkutkuje. Pſchetož wón da ßo deſchcżikej hicž a złóncžku ßo ßwěcžicž, wón ſejiwi ptacżki pod njebeßami, wobleka lilije na poln, ſtara ßo ſa cžłowjekow ja jich zyrobu a wobleczenje; bjes njeho ani wróbl ſ tiěchi njepadnje. „Mój Wótz hacž nětk do teho cžaßa dżěła“, t. r. po ſwińowanju: Bóh dżěła też na ßabbacže, pſchezo, bjes pſcheſtacža k ſbożu cžłowjeſtwa we ſiwórbje a pſches ſtwórbu.

Tak je wón prajił. A ßu ßnano tele ßłowa w jeho rcže jako jebanje namakane, dopokaſane? Wěžo, ſpytało je ßo hiżo huſto, a to wot tajſich, kiž ſo woßebiteje mudrocže khwala a wudawaja, ſo maja wědomoſcž na ßwojim boku. Pſches to ßo hiżo nekotry ſjebacž a wo ßwjeczaju a wośbożaju wěru ßwojeho dżěcżatſwa pſchinjeſcž da. Wón njewjedżeſche, ſo niz wědomoſcž, ale jenoż njewěra, kotraž wědomoſcž njewużitnje wużiwa, bycže Boże prějc; wón ßebi njezadaſche, ſo bychu jemu jeho ſawjedniży dopokaſali, ſo żadyn Bóh njeje. A wyſche teho wěrnoſcž wucžby dopokaſuje ßo pſches to, ſchtož je dokonjała a dokonja. Tole wuprajenje najmóżniſcheho italkeho pěżnjerja wſmi ſa měru a wuměr ſ nim ſkutkowanja wěry k Bohu a njewěry w hiſtoriji a w naſchim cžaßu — a ty njebudżeſch wjazy dwělowacž, na kotrym boku je wěrnoſcž.

Bóh je ſtworicžel a ſdżerżeł ßwěta. Njeje to też evangeliſ, wjeßela powjeſcž ſa modlerja. Nětko móže ſtroſchtnje temu Kujeſej ßwoje pucže poruczicž, kiž dobre pucže wſchudże a pomoz wudżeli, też hdyž cžłowiſke wócžko wupucža njewidži a hdyž je móz ſe ßwojimi żrědkami łe końcej; nětko móže wón ſ dowěrjenjom pſchi khorokożu pſcheczela a ßam pſchi ßwojim khorokożu ſdychowacž: „Wumoż naß wot teho ſkeho“ a ßo Božeje dżiwneje pomozy nadżecž; nětko ßu żnjowe modlitwy ratarja a woßady niz jenoż ſtare pobożne waſchnje, ale ſ hłubokoſcže tyſchnych wutrobow wukhadżeja ßo wone k temu ſbehaja, kiž złóncžne wjedro a deſchcżik dawa w ßowjim cžaßu; nětko dobroproſchenje ja ſpróżnych a wobcžężenych jenoż żłużba luboſcže njeje, ale ſkutk wěry. W tej wěrje, ſo je Bóh tón Kujeſ, kiž je njebeßa a ſemju a morjo

sćinił, njeje jenož prěnja hchesćijanska wošada w prěnim pschesćěhanju, kotrež ju potrjechi, niž jenož wo radosć wěry proshyła, ale tež wo to, so by wón swoju rukु wupschestrěł a pshes mjeno Jesušowe wustrowił a dźiwy činił. Tule wěru žehi tón Knjes wot swojich wučžownikow žadasche, jako jim poruči, w čěžkim času pschesćěhanja a nastroženi pshes šmamjenja žuduchego dnja wo pschikrótšenje tych žakosnych časow prožyć. W tej wěrje proschesche Luther pschi čěžkim khorokožu swojeho pschećela a pomožnika Melanchthona tak nutnje a swojeho dobyća wěsty, so mójesche po swojej modlitnoje temu na smjerć khorému sa wěste prajić: „Wy njebudźesće tule smjerć wumrjeć." Tale wěra snaje jenož jene, „Jeli móžno", to šame, kotrež Jesus w sahrodźe Gethsemane swojej trojakej prośitwje prjedy staji a kotrež niž Božej samóžnosći, ale jeho mudrosći płačćesche. Pschetož runje doketž je to khesćěijanska wěra a šo tehodla s dobom „k Wótzej" a „ke Knjesej" woła, w nim ta wěstosć leži: Wschehomóž Boža šo jenož pshes jeho lubosć wobmjesnje a jeho wuškytschenje modlitwy njerosšudža wulkosć pomozu, ale derjehńcje a šwoje wobćeżenego a wschitkich hromadźe.

(Pokračžowanje.)

Wschelake s blska a s daloka.

— Saudźenu njedźeln mějesche šo sendźenje sastupjerjow wschitkich šerbskich towaršhwow w Nadworju, so bychu wo namjeće na letuschim sjesdźe w Njeswačźidle stajenym, so bychu šo šerbske towaršhwa do shromadneho swjatka sjednočźiłe, dale wuradźeli. S radosću šhyschachmy, kak wschitzy horliwje temu sdobnemu wotmyšlenju pschikłoňowachu. Wuštawki, wo kotrychž knjes Bart jako pschedšyda pschihotowažeho wubjerka načźisk čitatsche, maja šo wot komišije, k temu wusnoleneje, dowuradźeć a potom šo jenotliwym towaršhwam pschipósćelu, so bychu swoje pschihłoňowanje wuprajiłe. Duž nadźijomnje wjazy dokho njetraje, so tón wažny swjatk, kotryž ma šwobodny być, do žiwjenja stupi. Nadawk je wulki a čěžki, to šebi prajimy, ale pschi dobrej woli a šwěrnej wótčźinskej lubosći šo dobre wotmyšlenje poradźi. Swjatk šerbskich towaršhwow směje wulke šohnowanje sa nasch šerbski lud.

— 10. njedźeln po šwjatej Trojicy šwjećesche mišionske towaršhwo šerbskeje hkowneje duchownеje konferenzy w Kotećanskim Božim domje, kotryž bě na najrjeńscho wupyscheny, wobžebje wokoło wokłarja, šwój lětuschi šwjedźeń. Němske kemschenje sapocža šo popołdnju w dwěmaj hodźinomaj. Młodźina šwjedźeńskeje wošady, wodźena wot knjesa fararja Garbarja s knjesom kollatorom Wilhelmi nad Kotezami, pschewodźi w pyschnym čahu šwjedźeńskeju prědarjow, knjesa tajneho zurkwinskeho radźićela Kellera a knjesa fararja Rádu s Budyschina, do s kemscherjemi s blska a s daloka napjelnjeneho Božeho doma. Němski šwjedźeński prědar knjes tajny radźićel Keller, snaty po zyłej Łužiju jako duchapołny prědar, bješche šebi sa text Knjesowu pschikahuju s japoschtolskich skutkow 13, 47 wuswolił: „Ja šym cźe pohanam sa šwětłosć postajił, so by ty to šhožo był hacž do kónca teje semje —", mišionskej wošadźe pschiwołajo: Knjesowa pschikasnja budź nam dźenša nowe napominanje k skutkej mišionstwa! 1. Nasche mišionske powołanje: „Ja šym cźe pohanam sa šwětłosć postajił." 2. Nasch mišionski dar: „So by ty to šhožo był." 3. Nasche mišionske šlubjenje: „Hacž do kónca teje semje." — W 4. hodź. šo šerbska Boža šlužba sapocža. Prědowanje mějesche knjes farar Ráda, to skožujo na sćenje šwj. Lukascha 10, 2: „Žně šu wulke, ale dźěłacźerjow je mało; proschcźe tehо Knjesa tych žnjow, so by wón dźěłacźerjow póšłał do šwojich žnjow —", a mišionsku wošadu napominajo: „Proschcźe tehо Knjesa tych žnjow, so by wón dźěłacźerjow póšłał do šwojich žnjow! 1. Žnjowe polo je tak pshes měrn wulke. 2. Žnjowych dźěłacźerjow je tola tak mało. 3. Tón Knjes tych žnjow je pak wschehomógny. To bješche woprawdźe hnujace, hłuboko sacžute a tehо dla pschešwědčaze, natwarjaze prědowanje. Wokarnu Božu šlužbu mějeschtaj a wobstarascha tu prěnim kemschenju knjesaj fararjej Mróšał-Hrodźišćanski a Marćźa-Bósborćanski, a na šerbskim knjes farar lic. theol. Rencź-Kettlicźanski a knjes duchowny Voigt-Lupjanski. Na wobojim kemschenju wuspěwachu tež schulske dźěći pod wodźenjom knjesa kantora Gräfu pschihódnu ariju. Kollekta wunješe 160 hr. 50 np. Bóh daj so by tutón kraźnje poradźeny šwjedźeń s bohatym šohnowanjom był sa nascha lubu wošadu a sa wschitkich pschitomnych. Sswjedźeńskim sarjadowarjam šo sa wschu jich wulku prózu wutrobny dźak wupraji. — Se žarowanjom na to spominamy, so bješche to prěni šerbski šwjedźeń, pschi kotrymž nasch njesapomnity duchowny wótz, njebo D. Imisch, najšwěrnischi wodźeć naschich šerbskich mišionskich šwjedźenjow, njebě. Tón Knjes tych žnjow je jeho shromadźił do wěčźnych njebesćich brožnjow. —

— Kraźne žnjowe wjedro je nam Bóh tón Knjes w tutym lěće wobradźił. Ratarjo móža šwoje žně s łóhkej prózu domoj khować a žita šu rjane. Duž šawěćźe naschi ratarjo w tym lěće pschićźiny nimaja, so bychu skorźili. Lubi Sserbja! my pak waš s nowa prošymy, so bychcźe šo, hdyž je wam Boža schćedra ruka tajši rjany wunoschk pschihotowała, šo na to dopomnił, so šeće Sserbja a jako šwěrni Sserbja nasch narodny skutk, twar nascheho Mačźićźneho domu podpjerali. Woprujcźe wot wunoschka rjanych žnjow scherpatku sa nasch Mačźićźny dom. Nasch narodny skutk sakłuži žehi, so by wot waschich žnjow tež šwoje žně měł.

— Nětko w horzym času móže šo dobry šrědk wokłóđźenja poruči. Nalij žehi schłu polnu čerstweje wody a tyři ruzy hacž do kulki do wody. Sa nětkotre wokomikńenja budźesch sacźucź, kak zyłe čěło wocźerstwi. Tež palaza łacźnosć šo pschi nakožowanju tehole šrědka shubi.

— Britiske a wukrajne biblijske towaršhwo je pšched krótkim šwój 94. lětny šwjedźeń šwjećiło. Towaršhwo je w sendźenym lěće 4,387,000 exemplarow rosschěriło. To je liczba, kotraž šo hacž dotal hischće dozwiła njeje. Wot šwojeho sałożenja w lěće 1804 je towaršhwo pshes 155½ millionow wjazy hacž 340 rěćach rosdźěliło. Wunoschkow bješche 4½ milliona hrivnow. Wobžebje sajimake je pschedawanje biblijow w Rujskej: 550,000 exemplarow we wjazy hacž 50 rěćach; w Indiskej pschi hłódnej nuši a móre nimale 500,000; w Chinejiskej 570 exemplarow. Jendźelskej kralowni buchu k schćesćdźesćaźlětnemu kralowanskemu jubilejej biblije w tych 196 rěćach pschepodate, w kotrychž šu šo w cźasu jejneho kralowanja biblije w nowych pschekožćach widałe. — Hdyž mamy my tež sa naš šwoje biblijske towaršhwo, kotrež w naschim wótzynym kraju šo sa rosschěrjenje šwjateho pismа stara, šo tola wutrobnje šwješeliny, so biblijske towaršhwo wobžebje we wukraju s tajšim žohnowanjom skutkuje.

— My šmy w šwojim cźasu we tym pišali, so bješche šo wěsty Andree w powětronje na pucźowanje podał, so by hacž k połnóznemu polej slećał a tam krajinu pschepytał. Wot njeho njeje nicźo wjazy šhyschećź było a najšerje je pschi šwojim šwažliwym pschedewjacźu kónz wšał. Expedizija je šo nastajiła, so by sa nim šłědźiła, ale hacž dotal žaneho šłeda nomakała njeje. Tež ludźo tam bydlazy njejźu powjećźe dać móhli. Hdyž šo tale expedizija tež domoj wrócźi Andreja njenamakanschi je bjes dwěła, so je šwoju šwažliwosć se šmjerćźu sapłacźił.

Na wuhladnej wěži.

„Dźiny hnydom sašo dele" praji šyn k šwojimaj starschimaj. „Žyłe wjeselе je mi słaźene. Ja šym šo na to wjeselił wamaj jow horjekach daloku kupu pokasać móž a něto je wschitko nimo. Tón dołhi pucź šmy pschi schli, na wyšoku wěžu horje stupali, dełkach sapocža šo mihołić a něto šo šylnje deschćźił dźe. Sso sda, kaž by wjedro cźakało, hacž budźemy horjekach. To je tola, kaž by nam klubu było. A wichor pschińdźe s deschćźom, kaž by naš s wěže dele schwikuycź chźyk. To mójesch ledy wocźi wocźinićź. Ja šo sa tajši wuhlad dźakuju!"

„Haj, to dyrbjał ty cźinićź!" praji nan. „Wuhlad je kraźny spody pschedeschćźnika, kotryž dyrbjsch s mozu dźerźećź. To budźe kraźny deschćź. Kelko krocźel daloko widźjsch? Wschitko leži w deschćźiku."

„Ty na prawym blaku njejźu," dźesche nan. S mojeho stejnischća je wuhlad pośbehowazy a rjany. O kak derje tón deschćźik polam cźini! Kak dołho šu po tymle wokschewjenju jechliwe! Kak rjane šu něto w tymle mróćźnym wobleczenju! Luty wokschewjazy šwět koło wokoło naš. My to wohladamy, po cźimž je žehi ratał dawno žadał a sa cźož šo něto Bohu dźakuje. Dźakujmy šo jemu tež tudy na horje! Dźiny s dźakom sašo dele a s dźakom w deschćźiku domoj!"

Spěw młodeju swěrowaneju.

Wona.

Hdźežkuli póndźesch, tam póndu nětk ßobu,
Kóżdźiczku kroczel cźe pichewodźecź chżu.
Sbożе a njesbože dźélicź chżu s tobu,
Wjeßeke hodźinki, sudobu wschu.
S wołtarnym „haj" ßym ßo ßwjecźika cźi
A niczo mje wok tebje njewotdźéli.

Wón.

Hdźežkuli wostanjesch, statok ßwój staju,
Zaneho druhego njepytajzy,
Wot prěnjeje kroczałki k mandźelstwu naju
Sstym jenicźzy twój ja a moja ßy ty.
Haj rjeńscheho raja wschak njenamakam,
Hacź wschudźe pschi tebi, pschi tebi jón mam.

Wona.

Twój lud je mój lud, a wótzojo naju
Ssu Sserbjo, a Sserbowka ßwěrna chżu bycź,
Chżu Serbowstwo hajicź we narodnym kraju,
Haj s tobu chżu pěstonicź maczeěnu rěcź.
Drje dźěcźo ßym ßkabe a njesamóżne,
Wěm pak, so knjesch a podpjerasch mje.

Wón.

Twój Bóh je mój Bóh, duž chżyka ty wodźicź
O pobożna duscha, mje k pobożnosczam,
So po jeho puczach ja s tobu mohł khodźicź
Ach rady, haj rady ßo wodźicź cźi dam.
A dyrbjał-li druhdy ßo roshoricź to,
Dha modl ßo sa mje, so smèruju ßo.

Wona.

Twoje mam sbože ja sa sbože ßwoje,
A schto mohła wjazy ßej pożadacź hdy?
Tebi je ßwjeczene żiwjenje moje,
A moje ßy żiwjenje jenicźzy ty.
Sa tebje do wody, do wohnja du
A jako twój jandźel cźe schkitowocź chżu.

Wón.

Twoje je horjo, hlaj, horjo też moje,
Twój ßym w srudnych a wjeselkych dnjach,
Sa tebje wopruju żiwjenje ßwoje,
Tebi żonu s cźélkom a duschu ßo dach.
Cźéschni-li starosczź cźi wutrobicźku,
Wuskorż ju mi, so ji połóżam ju.

Wona.

Twój row je mój row, hdźež skhowaju tebje,
Něhdy tam k wěcznemu wotpocźinku,
Tam też njech sa mnje ßo komorka hrjebje
Hdyž k ßwojemu měrej ja sa tobu du.
Haj jenoż pschi tebi chżu cźische ja spacź,
Do twojeho rowa ßo pohrjebacź dacź.

Wón.

Twój sbóżnik, mój sbóżnik saß wubudźi naju
S prócha a popjeła sachodneho,
A saßo ßmój ßwojej w njebjeskim raju,
Hdźež sbóżnischo budźemoj lubowacź ßo.
Ssmjercź na wěcźnje dźélicź tych njesamóże,
Kotrychż ßam luby Bóh swěrował je.

Wobaj.

Wußkysch, Wótcźe, dźéscźi twojej,
Hdyž ßo k tebi wokataj!
Knjeźe Jesu, ruzy ßwojej
Żenje namaj njesamkaj!
Ducho ßwjaty, troschtarjo,
Njepotajnj namaj ßo!

Bartko.

Hischcźe rjeńscho.

Dwaj pschecźelaj pschi wyßokim brjohu morja ßedźeschtaj. Tón jedyn sapocźa: „To hladasch kaž do kuśtarskeho kraja. Morjo psched nami w tajkim bhschcźu leźi, kaž bychu njeskóncźne daloke hona kcźěte se ßwojimi najrjeńschimi, cźiscźe nowymi różemi, kotrež hacź dotal na semi widźili njesßu; a zunje schumjenje żokmow ßu kaž cźiscźe nowe nalětne khèrluscho, kaž bychu ptacźki s dotal njesnateho, rjeńscheho kraja pschischcźe. Ja bych njewjedźał, so ßym hdy něschto rjeńscheho psched wocźomaj a psched duschi měł, jako takle wobßwětlene morjo se sybolazymi rynkami żokmow. A wożebje hnuje ta myßl, kajka hlubina je spody teho rjanego wodoweho sahona."

„Ja něschto rjeńsche wěm", spomni tón druhi. „Ja ßym hischcźe něschto luboßnische psched wocźomaj a psched duschu měł. Te rynki, kotrež to wohladach, sybolachu ßo wjele jaßnischo, hacź jow te rynki żokmow. To běchu te rynki se scźenja ßnj. Jana, s pożledních rěcźow Knjesowych. Te rěcźe ßu něschto njebjesłe. Jesußowa wutroba běsche pola teho Wótza w njebjeßach, jako wón te ßkowa rěcźesche. Jaßnosczź s njebjeß je ßobu pschischcka a w nich wotpocźuje. Jandźelske khèrluscho nuts klincźa a ßobu klincźa, hdyž my je cźitamy; teho dla nam tak kraßnje klincźi. Hlubokosczź luboscźe Bożeje a Jesußa Khrystußoweje spody nich leźi; teho dla je hluboko dosez japschimnycź a dopóßnacź njemóżesch.

Klucź k wótcźinje.

We wschelakich stronach naschego wótzneho kraja je waschnje, semrjetemu domjazy klucź ßobu do kaschcźa dacź. To dyrbi semrjetemu prajicź: Ty móżesch kóżdy cźaß, hdyž ßo tebi ßpodoba, ßo saßo k nam wrócźicź, nasch dom tebi wotewrjeny steji a ty ßy nam witany.

A s tym ßobudawanjom klucźa je hischcźe pobożne żadanje sawoßtajenych sjednocźene, woni mjenujzy myßla: Tak kaž my tebi něto klucź k twojemu sońskemu domej pschepodamy, tak njech tebi twój sbóżnik klucź k njebjeskemu kralestwu, k twojemu njebjeskemu wótznemu domej poda, hdyž wo sastnp proßysch.

To je rjane waschnje se „starcho dobreho cźaßa". Wutroby sawoßtajenych ßo psches tajke waschnje na njebjeßa pokajuja a dopomujenje je jim na jich kónz a na wěcźnosczź.

Tajke napominanje je w naschim cźaßu a pschi nětcźischim smyßlenju ßwěta wulzy ważne a rjane waschnje je drje hódne, so by w naschim ludu sdźerżane wostało, hdyž je też se starcho cźaßa. Haj mi chże ßo hujto sdacź, so „dobry stary cźaß", hdyž ßo tole pomjenowanje wußměschuje, we wschelakich kruchach tola wjazy żohnowanja w ßebi khowasche hacź nětcźischi, wożebje sa Bože kralestwo.

Sa wopilzowe żony.

Friesiska burowka cźeźki kschiż na ßwojim mużu noschesche, kiż běsche ßo jara do picźa dał; wona jeho proschesche a Boha proschesche, ale steho ßkowa jemu żenje njepraźi. Jedyn dźeń mějesche wón na druhe ranje w 2 hodź. wojeńske wězy wjesćź, ale w 11 hodź. hischcźe w korcźmje ßedźesche. Wona ßo shraba — w modlitwje, dźéscźe do korcźmy, hdźež běsche s dobom wot dźiweje wokaizzy wobdata. Ju njechachu prjedy puscźicź, doniż njeběsche jim se ßwojim rjanym hkoßom khèrlusch wuspěwała. Podarmo wona proschesche, so bychu ju na pokoj wostajili. Duž wona kroczel nasad stupi a saspěwa: „Jesußs. moja nadźija a mój sbóżnik, tón je żiwy." Posběhnjene schkleńzy ßo pomaku stajichu a jako běsche żona dospěwała, jejny muż s njej domoj dźésche. Wón mějesche żahadko we wutrobje. Jako Bóh na druhe ranje tak wodźesche, so běsche pschewodźeř wosa pobożny dragunar, kiż běsche ßobustaw towarśtwa picźeczźiwo wopiśtwu, wón k póśnaczźu dóńdźe, też k temu towarśtwu pschistupi a dokho njetrajesche a wón běsche scźerpliwej a luboscźiwej żonje zyle dobyty. Mużojo, kiż ßkowu njewěrja, dyrbja psches sadźerżenje tych żonow bjes ßkowa dobycźi bycź. 1. Pětr. 3, 1.

Něschto k rospominanju.

Wschědnje a se skutkom nakożicź nabożinu, kotruż masch, je najlěpschi frědk k rosćeżenju w Božej hnadźe.

* * *

Kschiż na Golgatha tebje njemóże wot steho wumóz, hdyž ßo wón też w tebi njepostaji.

* * *

Kaž nóż ßo s brußom nawótsi, tak wěra ßo psches kschiż połěpschi.

Samolwitny redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjeą knihicźischcźeźnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 35.
28. augusta.

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

12. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Mark. 7, 33.

A wón wſa jeho wot luda woßebje, tykny jemu ßwoje porſty do jeho wuſchow a tón ſwjaſk jeho jaſyka ßo roswjaſa a wón rěcźeſche prawje.

Hdyž naſch Knjes hłuchoněmeho wot luda woßebje woſmje, ßo to teho dla ſtanje, dokelž ma ſ nim ßwoje woßebite hnadne wotpohladanja. Někotryžkuliž lěkaŕ chze ßebi ſe ßwojimi wuhojenjemi khwalbu a pſchipóſnacźe dobycź, Khryſtuß pak ßo ſjawnoſcźe ſminje, ſo by ßwoje žohnowanje njepſchikrótſchene pomozpytazym pſchiwobrocźił. Wyſche teho dyrbjeſche ßo wutroba hłuchoněmeho pſchiſtupna ſcźinicź: Wón ßnano ſ zyła njewjedźiſche, ſchto pola ſbóžnika dyrbi; ßobuželniwi pſchecźeljo ßu jeho k temu Knjeſej pſchiwjedli a měſto njeho wo pomoz proßyli. Tak wón kaž njewjedźaze dźěcźo ßrjedź cźrjódy luda ſtejeſche, kotryž rady něſchto nowe wohlada.

Tón Knjes ſe ßwojim pohladnjenjom na hłuchoněmeho niz jeno njepóſnaje, ſo je jaſyk ſwjaſany a wucho ſamknjene, ale tež, ſo njeßmjertna duſcha w putach trada a ſo je wutroba ſacźěmnjena. Teho dla wón njeſbožowneho wot luda woßebje woſmje. To je w Božim kraleſtwje waſchnje. Wo ſwonkownych podeńdźenjach krajow a kralow, wjeŕchow a trónow ßo wonka na torhoſchcźu žiwjenja a na krwawnym bitwiſchcźu jedna; hdyž pak je wo njeßmjertnu duſchu cźinicź, hdyž je ſbudźenje, rosßwětlenje a wußwjecźenje nuſne, tón Knjes wot ſchěrokeje drohi prjecž dźe a cźłowſke dźěcźi do cźiſchiny dowjedźe. Schto tež jow ſjawnoſcź chze? Ludźo we wulkim a zyłym dale nicźo njechadźa, hacž jeno něſchto nowe wohladacź. Tola tón Knjes njeje k temu pſchiſchoł, ſo by jich wcźipnoſcź ſpokojił, ale wón chze hrěſchnu duſchu cźłowjeka pytacź a wumóz. Pola hłuchoněmeho je to woßebje cźežke! Dla ßwojich brachow je wón hubjeńſchi hacž druſy ſtrowi a tež we ßwojim roſumje tak roswity njeje. Teho rěka woßebje hladacź.

Kak je tola naturſki cźłowjek, kajkiž je wot pſchirodźenja, tajkemu hłuchoněmemu tak jara podobny. Jeho wucho je ſa hłóß Boži ſamknjene a jeho jaſyk je němy, ſo njemóže wſchehomózneho hnadne ſkutki khwalicź. Tajkemu je jara nuſne, ſo jeho Bóh wot luda woßebje woſmje. Teho dla tež hiſchcźe dźenßniſchi dźeń tón Knjes pucźe ßwojim dźěcźom do potajneho a do cźiſchiny pokaže, hdźež ßo hołk a hara wulkeho ßwěta njepſchecźiſchcźi. Tam woßebje jeho duch k naſchemu duchej wótſiſcho rěcźi, hacž jo doroſumimy, a wón ßwoje dźěło na naß dopjelni. Sswoje graty je tón Knjes pſchezo woßebje wſał a je ßebi ſa ßwoje Bože kraleſtwo pſchihotował. Abraham dyrbjeſche ſe ßwojeho wótzneho kraja a domu do ſdaleneho Kanaana wucźahnycź, ſo by ßo w nim ßlubjenje wo ſbožu ludow wukhowało. Mójſaß dyrbjeſche ſchtyrzycźi lět dołho w Midianſkej puſcźinje bydlicź, ſo by ßo ſa ßwoje ßudniſke a profecźiſke ſaſtojnſtwo pſchihotował. W cźěmnej nozy ßleposcźe Saul w Damasku tſi dny ßedźiſche, doniž ſ njeho ßwjaty Pawoł njenaſta. A runje tak kaž jow w ßamotnej klóſchtrſkej komorzy w Erfurcźe Auguſtinſki mnich Luther

k reformatorej zyleho fscheszijanstwa wotrosche. A tež ty, hdyž tež nimasch wulkeho powolanja kaž tamni wulzy w Božim kralestwje, ale njewobkedžbowany wot člowjekow žwój pucz psches žiwjenje dźesch, njeižby ty nihdy žam na žebi shonił, so tež tebje tón Knjes wot luda wožebje wsa, hdyž chzysche žwoju hnadnu radu na tebi pschekrażnicź? Někotry drje měni, so pschi wulkosczi a czežkosczi žwojich sewsfkich dźełow žaneje khwile sa duchowne a wěczne wězy nima; wodnjo a w nozy žo tajki wbohi jeno wo sewsfke stara a na nich wižy a žwoju móz a žwój czaž na nje naložuje. Duž jemu tón Knjes na ras khwile da, hdyž jeho wot luda wožebje wosmje a na khorołožo položi: dny, njedźele, měžazy žo minu, sa tym hacź je tón Knjes czaž wotměrił. Njeižby ženje psches tajke nashonjenja schoł? A hdyž žy pschi tym husto dosez mórkotał, a žo praschał, czeho dla to pola mje, hdyž žu tola druhy strowi, wjedź, to je cze tón Knjes wsak.

Napoźledk tón Knjes, kaž so chzył psches snamjo k němemu rěczecz, žwojej woczi k njebjeßam poźběhnje; žrjedź wulkich czrjódow njeby němy to pytnył, ale jow wožebje wón drje sa tym pschińdze, schto chze tón Knjes s tym prajicź, so wschitka pomoz wot horjeka pschińdze, hdźež daricźel wschitkich dobrych darow bydli. O sbóžne pohladnjenje sbóžnika! Schtóž j nim hlada, njebjeßa wotewrjene widźi a w nich wěcźnu kraßnosczź, kotruž tón Knjes žwojim wumożenym dawa. To je sbóžny troscht sa tón czaß, hdźež tón Knjes naß pożledni ras wožebje wosmje, hdyž naß na žmjertne łožo položi. A hdyž czełne wucho wjazy njeßłyschi, nam wuschi dusche wotewri, so khwalobne spěwy njebjeskich žyłow sbóžnych saßłyschimy. Duž rěka: směrom bycź, hdyž naß tón Knjes wožebje wosmje. Potom budźa hodźinu nascheho stowaschenja a sjednoczenja s nim kaž jeho luboszciwehо dźěkanja na naß górło trajneho zohnowanja.

Wjedź naß žam žwój pucz,
Jesu, ty naß wucz!
Wjedźesch naß po czężkej czěri,
Daj nam troscht we žłabej wěri!
Wotewr junu žam
Njebja wrota nam!

M. H.

Bubnař.

W lěcze 1812 mějachu w 9. franzowskim pěschkowym pokłu bubnarja, kotryž běsche hakle 9 lět stary. S wjetscha rěkachu jemu Bilbokej (Bilbouquet). A sa wěsche, wón měsesche tak žwižne czěło a tak wulku głowu, so běsche tej naprawje, po kotrejž běchu jemu narjekli, dospołnje podobny. Bilbokej njewusnamjenjesche žo na žane waschnje. Prěni bubnař běsche jeho s wjerbowej witku nawucził, schtož běsche jemu trěbne. Wón njeměsesche czapku tak tschiwje na wuchu žedźo jako najžnadnischi pijkał, tež njemóžesche wón s bubonom tak wustupowacź jako jeho žnižod, tón s wulkej brodu pod noßom. Něhdy bimbasche žo jemu tež tak předku nijes nohomaj; pschi tym žo sakopny, padny s noßom na kamień a rossrosy žebi pschi tym nóß tak hrosnje, so žebi jeho towarschojo je žměchami brjuch dźerżachu. Hdyž s towarschemi žebi sejhra, dha woni jeho sjebachu; žedźesche w korczmje, dha jemu druhy wupichu, schtož běsche žebi sfasał a schtož běsche sapłacził. Teho dla Bilbokej wjazy wjele njerěczesche a sdalowasche žo wot žwojich towarschow.

Něhdy dosta wot generala, brigadu, ke kotrejž Bilbokejowy pokł ßłuschesche, nawjedoważeho, poruczności, so by krajinu dobył, kotraž na druhej stronje hłubokeho doła leżesche. Tónle doł sakitowasche baterija, schežcź kanonow liczaza, kotraž rjadu wojakow tak poßyczesche jako žyzk žito na žnjach. Schtóž pak chzysche kejžorowu poruczności wukonjecź, dyrbjesche tamu bateriju měcź. Generalowy adjutanta pschihanja a poruczi dwěnaj kompagnijomaj pěschkow, tule poruczności wukonjecź. Běsche to jara ważna wěz. Po sdaczu dyrbjachu tam tři schtwórczźiny wschech wojakow žiwjenje wotžajicź. Pěschkojo žo tež rosbladowachu, hacź runjecź běchu woni khrobli ludźo. Haj, někotři wot najstarschich měnjachu, na kanony pokaźujo: „Myßli dha žebi general, so czi karlojo tam horjeka pjeczene jabłuka pluwaja? abo chze naß kosakam woprowacź?"

„Hólzy, to je kejžorowa poruczność!" sawoła adjutant žo wotžałiwschi. Tola wojazy žo hischcze komdźachu. Hižo běsche nawjedowazy kapitan pokłowemu bubnarjej dwójzy pschikasał, so ma dwěnaj bubnarjomaj pschikasacź, so bychtaj k postupowanju bubnowakoj. Wón wosta, žo na žwój dołhi ßij sejperajo stejo a po sdaczu žo jemu njechasche poßłuchacź. Sa tón czaß žedźesche Bilbokej na žwojim bubonje, kaž by na nim chzył wotžěchacź a běsche žebi sahwisdał: Skónczźnje dosta žo pokłowemu bubnarjej poruczność k třeczemu rajej. Tola temu žo hischcze njechasche. Dha staże Bilbokej, wopaża žebi žwój bubon, wsa biczkaj do rukow, stupi žo, wschón prjedawschi hněw sabywschi, psched pokłowehо bubnarja a dźesche: „Bojsliwzo, ty!"

Pokłowy bubnař chzysche žebi žwój ßij sběhnycź, tola hižo wjeczźische Bilbokej wobej kompagniji a pjeresche na žwój bubon, so wscho wrjeßkotasche. Wojazy dźěchu sa nim a nadběhowachu batteriju. Na dobo wutßěli žo 6 ras j batterije. Zyłe rjady khrobłych wojakow porasychu žo na semju, so njebychu wjazy stanyli. Kur a dym běsche wschitkich sawalił, wutßelenje j kanonow běsche jich pohłuschiło; ale kur a dym žo shubischtej a woni widźachu něhdźe 20 kroczełow psched žobu njenaitróżeneho Bilbokeja, kak wón tam k daschemu postupowanju bubnuje. Woni ßhyschachu jeho bubon a jim žo sdasche, so chze wón je žwojim bubnowanjom kanony wußměchowacź. Skónczźnje wutßěli žo druhi ras j batterije a kule lětachu do powostankow, kotrež běchu tu wot wobeju kompagnijow wostałe. Bilbokej žo wobroczi a wuhlada, so žu tam ledma hischcze pol sta muži wot tamnych dwě sczi. To jeho pohoni, so japocza hischcze s wjetschej mozu na žwój bubon bicź. Kóždemu žo sejda, so tam 20 bubnarjo na dobo bubnuja. Wojazy khwatachu khróble do předka a do batterije, najprěnschi běsche Bilbokej. Wón sawoła na njepscheczelow: „Wasche kanony žu zakostni karlojo, tola něttole žu wone nasche!"

Njes tym běsche khejžor na hórku sajěchał a hladasche, kak žo jeho wojazy khroble bija. Pschi kóždym wutßelenju tschepotasche wón na žwojim konju, hdyž pak žo wojazy do batterije dobywachu, dźesche wón schłeńzu wot wocżow pusnczźiwschi: „Khrobli hólzy!" A 10000 muži jeho gardy, kotřiž sady njeho stejachu, plazachu do rukow wokawschi: „Sskawa!" Khěts hanjesche adjutanta do batterije a runje tak khěts žo też wróczźesche. „Kelko jich je žo do batterije sdobyło?" wopraschа žo khejžor. „41, majestosczź!" „Jutse 41 khczižow!" pschikasa khejžor generalnemu majorej.

(Skónczźenje pschichodnje.)

Spěwaj a dźěłaj.

I. Spěwaj.

(Pokraczźowanje.)

Bóh je stworiczźer a sdźerżeer žwěta. Hdyž ty to wopomnisch a něto ßledy jeho wschehomozy a mudrosczźe a dobroczźiwosczźe na hwězdojtym njebju a na semi pytasch a też pschi tajkim pytanju namakasch, potom budźe tebi, kaž temu pobožnemu Israelskemu, kotryž pschi tajkim wopominanju khwalo sawoła: „Knjesze, kak žu twoje skutki tak wulke, a kak je jich tak wjele? Ty žy je wschitke mudrje wustajił, a semja je pokna twojeho bohatstwa." Tak wobdźiwanje do modlenja pscheńdźe. A žebiczźny by ty był, hdyž by je pschi twojich prósnwach sakomdźił. Twój Knjes je tebje hinak wucził, hdyž wón na sapoczatk khowneje modlitwy „ßij žy ty w njebjeßach" staji a ju s tymi žkowami wobsamknje: „Pschetož twoje je to kralestwo a ta móz a ta czesczź". A prěni tschesczźijenju žu hinak myßlili a czinili; pschetož jich prěnje spěwy a psalmy žu starosakońske psalmy a runje tajke khwalenje, kaž je wobsamknjenje Wótczźenascha žame.

Duch je Bóh, je Jesuß prajił, jako chzysche Samariczźisku żónsku wot teje wopaczźneje myßle wußwobodźicź, so je modlenje k Bohu na wěste měsmo žwjasane. Je-li Bóh Duch, je-li to Bože bycze a je-li wón, dokelž je Bóh, tón dospołny Duch, potom je wón wschehowědomny a wschehowschudźonny; potom sa njeho

žanego wobmjesowanja njeje, ani městna, ani runa; potom žkyschi wón modleřske sdychnjenje w žamotnej komorzy khoreho tak derje, kaž wokanje wošadnych we wulkim Božim domje; potom je wón blisko wschitkim, kiž žo k njemu pschi njedźelskej Božej kłužbje abo pschi domjazej nutrnosći j dobom na wjele měrnach wokaja.

To čjini nasche modlenje žiwe a wutrobne; pschetož nětko my wěmy, so my podarmo žkowa njepowjedamy a žanych wošebitych sarěčnikow njepotrjebamy, kiž žu Bohu bližschi hacž my, žmy a wostanjemy pak žebi tež teho wědomni: wone nježmědža prósdne žkowa być, we kotrychž wutroba niczo njewě, pschedh tym, kotryž nasche myhle j daloka snaje a derje wě, hacž žu daloko wot njeho, hdyž tež na kemschazej žawzy žydaja a maja ruzy stykniejnej.

Duch je Bóh! Tola sjewjenje Bože ma žwoju wulku wažnosć za nasche modlenje hischcze w čjisce druhej myšli. Dokelž je Bóh Duch, teho dla žmědźesche israelicziški mudry prajicź: „Krala wutroba je we ruzy teho Knjesa kaž rěki a wón ju wobrocći, hdźež chce“, a teho dla mózesche Jesuš žwojich wuczomnikow sa jich mišionski pucź troschtowacź: „Hdyž woni waš podacź budźa, njestarajeze žo, kak abo schto bychcze rěczeli; pschetož we tej žamej schtundźe budźe wam date, schtož wy rěczecź dyrbicze. Pschetož wy njesjece, kiž rěczieze; ale waschego Wótza Duch je tón žamy, kiž psches waš rěcźi.“ Je-li Bóh Duch a jako Bóh dospołny Duch, potom je wschitko, schtož je Duch, tak prawje jeho kralestwo a jeho najwoźbenische město skutkowanja, potom je jemu pschistny k kóždemu duchej wotewrjeny a kóždy duch žam na žebi dyrbi sacźišchcźej Božemu pschistupnym być a tak móže žo potom hromada tak njenowanych duchownych dźiwow srosymnicź.

Ty je tola snajesch, tele dźiwy? Ale ty njetrjebasch žebi jenoź na prěni žwjatkowny žwjedźeń myšlicź. Tehdom žo wone j hromadami stawachu, jako cźi profetojo w Božim mjenje rěczachu a tež pschichod wěschćachu. Tehdom žo tajsi dźiw sta, jako pialmista David Mešiaša „w duchu“ žwojeho Knjesa mjenowasche (Pš. 110, 1, pschirunaj žwj. Mat. 22, 43). Tehdom žo tajsi dźiw sta, jako mějesche Pětr žwoje widźenje na tšeschi w Joppe a Pawoł w Troas a tamny bu psches žwoje widźenje k temu wubudźeny, w pohanskim domje Khrystusa předowacź, tón we žwojim jako Božu wolu pósna, evangelijon j Asiskeje do Europy njesćź. A pschezo saže je žo tajke něschto stawako: Kaž hušto w duschi zyle njejabzy myšl a rosžudźenje nasta, kotrež bu sa jich wjele, sa zyły lud, drje tež sa cźłowjestwo se sbožownym saliwom a nowe pucźe wěrnosće wotewri. Tak běsche, jako Luther žwoje žady pischeczźiwo wotpusćej napiža a pschibi, njewjedźo, schto wotpust běsche, a žebi na to njemyšlo, so wón j tym najwjetsche duchowne hibanje wot Khrystušowego žiwjenja a wumrjeća žem wubudźi; jako August Hermann Franke psches darjenje 7 schćežnakow bu k temu rosžudźenju sahorjeny: „Ja chzu s tym khudemu schulu sapoczećź“, a to sapočatk bu sa Hallske wustawy.

A nětko wopomni, schto ma tele dźiwne skutkowanje Bože sa modlenje, sa žwoje modlenje rěkacź. Ty běsche žo we wulkej cźěžnosći modlił a hižo, mjes tym so ty žwoju wutrobu wužypa, cźujesche ty sbožne połoženje a wot modlenja ty j wjeselej nadźiju staže, kotraž tebje noweho cźłowjeka sćźini. Hlaj, to běsche wužkyschenje twojeho modlenja; pschetož tajku radosć njepschinježe žare cźłowiske žkowo a hdy by najžwjatocźnische bylo; tajka radosći je wěsće dźowka i njebeźe. Abo ty běsche srudne nasłonjenje wěry sćźinił, žamo na dobrych pschećelach, wo kotrychž žamo wužměschenje a dwělowanje žkyschesche; srudny domoj pschischedschi ty Wótćźenajch spěwasche, so wožebje druha a schesta prójtwa chzyschćej njebjo wobžynećź; a hlej, hdyž ty hamjeń proji, klinćźesche we twojej wutrobje: „Nam dyrbi kńjestwo wostacź; a hdyž bychu wschitzy njeźwěrni byli, ja tebi tola žwěrny wostanu“, a ty žy nasłonjenje j wužkyschenjom modlitwy sćźinił. Abo hnadźi a hubjeni pschezo saže žwoje prósnwy wo pomoć k njebeźam sćźelechu; a bórhy po tym pschińdźe pomoć psches cźłowjeko pischećźela a wupućź ju psches to namaka, so nan abo druhi staw žwójby njedoćźakane dobre dźěło dosta. To rěcźa njerosumni a njewěrjazy wo sbožownym, drje tež wo dźiwnym pschipadźe; schtož pak do Wótza w njebeźach wěri, rěcźi dźakowny wo jeho dźiwnej pomozy, kotrž móže wutroby cźłowjekow shrěwacź a kroćźele tam wobrocźićź, hdźež je nuša najwjetscha a hdźež žo cźłowiske wutroby pruha bójskeje luboscźe dótkuje. (Pokračowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Prynzeźna Luisa, mandźelska Jeho kralowskeje wyšokosćeje Bjedricha Augusta, wójwody Sakskeho je 22. augusta wjeczor we 8 hodź. we Wachwitzach prynzeźnu porodźiła. Porod běsche cźeźći. Dźěćatko běsche jara žkabe. Jeho nan prynz Bjedrich August jemu teho dla žam nusnu kschćźenizu wudźěli. Bórhy po tym dźěćatko wumrje. Bóh luby Knjes chzył mać pożylnićź, so by po tych cźeźkich hodźinach sašo strowa a cźiła se žwojeho thorokoža stanyła.

— Wokrjeźny lěkař Budyskeho wokrježa, medizinalny radźiećel dr. Wengler je žo w blisćećźi Sebnitzow satźěłił. Kaž žo powjeda, na njeho cźeźke khostanje cźakasche, dokelž běsche pschećźiwo 6. kašni ihrěschił a je wón psches to, so je žam ruku na žo złožił, jenskemu žudnikej wuczekynł. W ludu je wulke dźiwanje, so žo ta wěź w sjawnych nowinach cźisće samjeclezuje a žo ani njerokšaźni. To ludźi na tu myšl wjedźe, so žo pschi ludźach we wyschschim powołanju j hinaschej měru měri, hacź pschi tajkich, kiž žu j nižscheho luda. Cźim srudnišcho je, so móže žo muž w tym powołanju a w tej starobje tak daloko sabłudźićź, cźim njenje žebi sašłuži, so žo na jeho cźeźke shrěschenje schlewjer potajnosće złoži.

— Jako dobry žrědł pische sajedojećźenje krwě žo tole wukaže: hdyž je něschto jědojte do někajkeje rany žo sćźahnyło, dyrbi žo rana j cźerswej buthanku abo se žydkom myćź. Tajke myćźe pjećźa strach wotwobrocći, so žo sajedojećźenje dale rosnježe. Wěžo jedna žo jeniczy wo prěnju pomoć, prjedy hacź móže něchtón k lěkarjej dójićź. Krućźe žo napomina, so njeby nichtó tajke něschto na lóhke brał; pschetož runje w pożlednim tydźenju žmy sašo słyšili, kak strašcne je, hdyž tež do makeje rany žo mały kusk jěda nakrěba a žo hnydom lěkarska pomoć njepyta. W tajkim padźe dyrbi kóždy, tak khětrje hacź je móžno, k lěkarjej khwataćź.

— Barlinske mišionstwo w Chinje je wulke njesbože potrjechiło. 5. augusta je srudna powjesćź dóschła, so je žo mišionski dom w Kantonje do zyła spalił a so žo wot nadoby pschi žamym niczo wutkowało njeje. Nuša je wulka, dokelž sawěćźenje k sašonatwarjenju na žane waschnje njedoźahe. To je cźim bóle wobžarowacź, dokelž mišionske skutkowanje w Chinje na swjeźelaze waschnje pokračowasche a dobre nadźije sa pschichod wubudźowasche. Duž je łóhko móžno, so budźa to njepschećźeljo kschćźijanstwa w Chinje k temu wužićź, so bychu lud k pschiwěrje pschikhilenym nascheźćźwali, so je to wotžudźenje jich pschibyła, so je žo mišionski dom sanićźił. Cźim bóle pak je pschiłkuchnosćź kschćźijanow, kotrjž žwoje mišionske dary Barlinskemu mišionstwu pschiwobrocźuja, so bychu po prósnwje mišionskeho towaršwa žwoje dobrowólne dary k sašonatwarjenju wotpaleneho mišionskeho doma wopromali, so njeby sapočane dźěło w Chinje schkodowało. Tale prósnwa placći tež naschim lubym Sserbam w Pruskej, kotrjž k swjatej Barlinskeho mišionskeho towaršwa pschiłkuschcheju.

— Dobry roshlad sa kschćźijanske měschane mandźelstwa w Pruskej podawa ludliećźenje j léta 1895. Po tym liczenju běsche w Pruskej 128,069 měschanych mandźelstwow mjes evangelskimi mužemi a katholskimi žonami a 150,365 měschanych mandźelstwow mjes katholskimi mužemi a evangelskimi žonami. Do zyła běsche potajkim 278,434 měschanych mandźelstwow, j kotrychž běsche 59,181 bjes dźěćći a 219,253 j dźěććimi. Dźěćći běsche 597,921. Hdy by něchto wliw na wěrnwušnacźe, kotremuž dźěćći sćźehnuja, tón žamy był, by tež liczba dźěćći katholskeho wěrnwušnacźa žo runała liczbje dźěćći, kotrež žo w evangelskej zyrkwi wuzahnu. Tajke pak njeje, kaž statistika pokaže, wjele bóle maja evangelsky mandźelsky móžnischeho wliwa na wěrnwušnacźe dźěćći. Wot tych 597,921 dźěćći běsche 332,947 abo 55,68% evangelskich, 264,648 abo 44,26% katholskich, 229 abo 0,04% pschišłuschesche k druhim kschćźijanskim wěrnwušnacźam. Powschitkownje je tak, so hólzy žo po wěrnwušnacźu nanowym, holzy po maćźernym złożnja. Tak je w mnohich žwójbach waschnje. So pak žo k wužitkej evangelskeje wěry wot teho waschnja wotstupuje, sćźehowacź liczby dokokasaja. Kaž žmy naspomnili, běsche liczba evangelskich žonow, kotrež do měschaneho mandźelstwa sałupichu, 150,365 a liczba khatholskich 128,069. Po prozentach mataj žo tej liczbje kaž 54 : 46. Hdy by něchto naspomnjene waschnje wschudźom płacźaze było, by žo poměra dźowkow j tych měschanych mandźelstwow na žwoje wěrnwušnacźe runje tak stajićź dyrbjała. Liczba evangelskich holzow pak ma žo k liczbje katholskich kaž 55 : 45, dokelž bu 166,109 evangelskich a 133,681 katholskich holzow liczenych.

Wliw mandźelskich na wěrnwušnacźe žynow je hischcze

bóle nadpadazy. Runjež katholszy mandželszy po liczbje evangelstich, kotrij ju w měschanych mandželstwach žiwi, pschetrjechja a wonu hromadže steja kaž 54 : 46, žo ani liczba katholsticho hólzow liczbje evangelstich njerunia. Katholstich je 48%, evangelstich 52%.

— Do Friedrichsruhe je 1800 telegramow pschi semrjecju fěrschtu Bismarcka dóschło. To je dopokajmo, kak ju tehó muža s blijka a s daloka cześćilli.

— Rasche łódźjtwo lieži w tym lěće 23515 mužow a 1198 wyschkow.

W Kölnje a wokolnosćji je wulki wichor sakhadźał. Fabriki a domy ju žo hromadže žypke, w Polle je žo zyrkwina wěža powaliła a wjele ludźi cześćo ranika. Na wšach pola Kölna, kotrež buchu wot wichora domapytane, wulka nusa knježi. Bohudźakono žnyj pola naš lětža psched cześćinu njenujedrami sakhowani byli, hačzrunje běšche w pošledních tydźenjach wulka horzota.

Wěrnosć Bojeho žlowa.

„Napohlad města Jerusalema naš srudźi," pische pschecześ biblije, kotryž psches Palästinu puczowasche. „Jerusalem puste lezi. Te město, kotrež běšche polne luda! Swjate město je jawěsće hromada kamjenjow. To dyrbisch žo dźiwać: hromada próchа — na jenym městnje wysche murje dźe. Po pismiku je žo žlowo proseth Micha (3, 12) dopjelniło: „Pschetož Zion budźe nasche dla jako rosworane polo, a Jerusalem hromada kamjenjow a hora Božeho doma do wyšokeho lěsa wobroczena."

Města Judy ju wschitke puste. S wuwsaczom Bethlehema puczowarju žame rospadanki widźacho, donž do Hebrona njepschindźechu. Tam běšche zjenje; hora j winom wobroczena. Płódnosć Hebrona prědowasche: „Schtož Bóh žlubi, to wón dźerži!" Pschetož njeběšche tón Knjes k Habrahamej, temu mužej, kotrehož wěra bu jemu za prawdosć pschipita, rěcząc: „Ja chžu tebje požohnowacź w tym kraju, kotryž chžu tebi pokasacź?" Tón žohnowany kraj běšche Hebron, (1 Mój. 14, 15—18), kotryž tohodla dźenža hischcześ kaž lubosna sahroda Boža kćěže.

Kak je Bóh junkrócź žobu prědował.

Knak běšche 1853 pschi generalnej zyrkwinskej visitazyji w Elbingje a dźerźesche njedźelske wjecźorne prědowanje w Marinej zyrkwi wo Hes. 33, 11. Wschitke runny běchu pschepjelnjene. Mjes tym so Knak hischcześ text cźitasche, žo na dobo njebeža sacźmichu; błysk žapachu pisches powětr; wětr j mozu wujesche; deschcźik wo wokna bijesche. „Hlejećo," sawoła Knak, „kak Bóh kłapa, kak tłutnje a pschecześlnje wón k wam rěcźi. Sećo žo wy też hižom wot njeho namakacź dali? Možecźe sirostchnje psched jeho žudnistki stok stupicź, hdyž by waš něšto tudy wotwokał, hdyž by jeho błysk waš trjechił?" — Duž dźěšche pisches zyku žhromadźisnu tschepotanje, stykniwe, pschezo wótsische hibanje. Jich wjele na kolena padźe a žo cźische modlachu. Dokelž Bóh tón Knjes rěcźesche, njelećesche prědać. Na dobo žakostnje sahrima. Wokna tschećerćachu. Ludźo stykniwje sawołachu. Hdyž by hromada luda žo něšto k durjam cźistchćała, by žo mohło žakostne njeslužbe stacź. Knak proschesche wo hnadne wobarnowanje a pschikaja, so bychu směrom wostali. Potom sapocźa konsistorialny radźićel do stykniwego žakosćenja nuts spěwacź: Ach wostań pschi naš j hnadu! byrgle sahrachu. Po tećeju stućźy byrgle njelećachu. Knak mójesche dale prědowacź. Ludźo hluboko hnućći pošłuchachu, jako wschitkich napominasche, jow hižo temu Knjesej wutrobu dacź, dokelž dyrbja tola wschitzy junu pched jeho thron stupicź. Wonkach žo sažo žwětlesche. Jako wón Hamjeń praji, žłónćźo lubosnje pisches zyrkwine wokna žwěćesche. Hdyž ludźo wote nsche dźěchu, namakachu blisko pschi zyrkwi rospadanki sažypnjenych žwiźlow thěže. Tón wjecźor pak a te prědowanje stej w duschach wobydlerjow Elbinga we wopomnjećźu žiwej hačź na dźeńšnischi dźeń.

S Bismarckoweho žiwjenja.

I.

Superintendenta Pank w Lipsku, kotryž běšche w žwojim cźasu farař pschi zyrkwi žwj. Trojizy w Berlinje, powjeda: „Jedyn dźeń sapocźatk léta 1880 praji khěžorstwowy kanzler Bismark, so je w zyrkwi žwj. Trojizy wot Schleiermachera konfirmirowany. Ja žo jeho wopraschach, hačź hischcześ žwój schpruch znaje. „Haj," wotmolwi wón. „Schtož wy cźinićze, to cźinićze jako temu Knjesej a niž jako cźłowjekam." Nano 31. měrza 1880 je fěrschcźinka na blido pschi snědanju pokoži. Wón mi posdźischo powjedasche, so je žo j cźěćka nad něcźim tak žwjeselił, kaž nad tym pschekhwatazym lětnym dopomnjenju na wopomnjeńsći dźeń žwojeho žiwjenja, na ktrehož 50 lětne minjenje žebi j daloka pomyślił njeběšche. Jako ja něschto cźaža po tym fěrschcźi žwjate wotkazanje widźołich, wón mje po wotmětej žwjatocźnosći k žwojemu pižacej dowjedźe, hdźež běšche to wopismo postajene a dźesche: „To ma tola něschto na žebi, hdyž dyrbisch žebi prajićź: 50 lět je žo minyło, so žy pched konfirmaziśim woktarjom stejał. Tón schpruch dyrbi moje heslo wosłacź."

II.

General superitendenta Büchźel junkrócź Bismarcka jetka. Wón stejo wosta a k Bismarcej rjekły: „Ja chžych Wam ruku tłóćićź a Wam prajićź, kak jara žo wjeselu, so žo Wam wschitko tak spodźiwuje poradźi." Bismarck wotmolwi: „Hedźbujeće — a jenu wulke politiśte pschedewsacźa rospowjedasche — a pschi kóźdym by wón dopokasał: „Tak žym ja chžył, a tak — zyle hinak je pschischło. Ja chžu Wam něschto prajićź: Ja žym wjeseły, hdyž ja pytnu, hdźe Bóh luby Knjes chže, a hdyž mógu potom za nim hinkacź."

Bóh je blisko.

Tyžaz khožow wobžwědźnja, so je Bóh blisko. Na tule wěrnosć, powjeda kschesćźijansći pschecześ, buch junkrócź na jara jednore a rjane waschnje dopomnjeny. W měsće Londonje wopytowach staru wudowu, kotraž w małej nisćej jstwiczźy pod tschu bydlesche. Wscho pokasowasche wulku khudobu; ale tola běšche wschitko w rjedźe a cźiste. Jejna tydźeńska jaskužba běšche tak nisća, so ledy dožahasche, so by žebi najnusnische kupić móhła; ale žeuje njeby ju sforźićź ztyjchał. Na wnśkej kamzy pschi woknje stejesche rosbity horuz je žylnym a kćěćazym kćěkom lěšnych jahodkow a ja pytnych, kak wona tón kćěk z wnśkej žwědomitwosću hladasche.

„Tón kćěk derje rosćeje," ja jedyn dźeń k njej rjekłych, „to smjećeje bórzy lěšne jahodki."

„O mój knježe," wotmolwi wona, „to njeje płodow dla, so mam tónle kćěk."

„Alle cźeho dla jón tak žwěru hladaćeje, hdyž to płodow dla njeećźinićźe?" žo ja žo dźiwajo wopraschach.

„Hlejećo, mój knježe," wotmolwi wona, „ja žym jara khuda, haj pschejara khuda, so bych žebi žiwe zkocźatko dźerźećź móhła. Duž je wulki trosćt sa mnje tule žiwu rostlinu měćź; pschetož ja wěm, so móže pisches žamu wschehomóž Božu žiwa bycź a rosćź; a so ju dźeń wote dnja žiwu a rosćź widźu, praji mi, so je tón Knjes blisko a wěćeće tež mje widźi a na mnje žebi myślił.

Něschto k rospominanju.

Wobroczeny puczpokasowar.

Stary muž, kiž w khudowni wumrje, proschesche na žwojim žmjertnym kožu, so by wjeśmy duchowny jeho wopytał, dokelž měsćeje něschto na žwědomnuju, schtož jemu njemóžne cźinjesche, směrom wužnyćź. Jako běšche duchowny pschischoł, wuńuu žo jemu mrějazy, so je junkrócź pschihladował, kak dwaj mužej pschi khćižnym puczu puczpokasowar stajeschtaj. Wón běšche cźakał, donž taj woteschkoj njeběschtaj a potom běšche tam schoł a tón puczpokasowar wobrocził. Wot teho cźaža běšche jemu cźeźe brěmjo na jeho žwědomnju bykło, so běšche pisches žwoje lohkomyślne cźinjenje tak wjele puczowarjow na wopacźny puć wjedł. — Kóždy, kiž praji, so je wuczonnik Jesuśowy, ale je w hrěchach a njepokutnosći žiwy, njekhodźi jenož ham w błudźenju k žwojemu stażenju, ale wón je też j dobom druhim „wobroczeny puczpokasowar", kiž jich wjedźe na wopacźny puć.

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyschinku. Cźischeć a naklad Ssmolerjeć knihicźischćerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 36.
4. sept.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

13. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Jak. 2, 24.

Wot małoscźe snajesch, luby evangelski kschescźijano, ßłowo ßwj. pißma, Rom. 3, 28. My sa to mamy, so cźłowjek prawy budźe bjes sakonja skutkow, jeno psches wěru, je snajesch jako wot Luthera s nowa wotkryte žórło hłowneje wuczby nascheje zyrkwje, so s hnady, psches wěru do Khrystußa jeniczzy sbóžni budźemy.

Kak ßo s nim snjeße to, schtož japoschtoł Jakub na spomnjenym městnje ßwojeho lista dźenßa cźi pschiwoła: Cźłowjek se skutkow budźe sa praweho pósnaty, a niz jeno s wěry?

Njesda ßo, kaž by Jakub chzył tebje s nim na druhi sałožk twojeje sbóžnoscźe pokasacź, hacž tón je, kotryž ßy ty po Pałowym a Lutherowym powucženju sa prawy měł? Sda ßo drje tak, woprawdźe pak tak njeje, woprawdźe chzetaj tebje wobaj japoschtołaj tón ßamy pucź k sbóžnoscźi wjescź, hdyž tež kóždy po ßwojim stejnischcźu.

„Cźłowjek budźe prawy jeno psches wěru", tak praji tón, kotryž běsche něhdy Saulus rěkał a bě pschescźěhał Khrystußa, doniž njebu tam psched Damaskom wot tuteho pschemóženy a wobrocźeny. A kak sbožowny sacźuwasche ßo Pawoł, jako psches Ananiaßa dostawschi ßwjatu kschcźenizu a w njej wodacźe hrěchow a prawdoscź, kotraž psched Bohom płacźi, ßmědźische nětk jako wotroczk ßwojeho noweho Knjesa a sbóžnika ßłužicź jeho gmejnam.

Sawěrnje, wón njeběsche žane skutki cźinił, s kotrymiž by ßebi ßnano warbowanu měł tu sbóžnoscź tuteje prawdoscźe. Sa jeje sałožk mějesche wón tu prawychcźinjazu hnadu Božu, kotruž běsche wón we wěrje sapschimnył. Se wschej rosßudźenoscźu wón ßo teho dla we ßwojich listach wobrocźi pschecźiwo błudej, so cźłowjek pschi wěri a wysche wěry, kiž Khrystußa jako ßwojeho sbóžnika sapschimnje, tež hischcźe skutkow potrjeba, so by psched Bohom prawdoscź dostał. Pschi tym ßo wón ßam prózowasche jako cźłowjek, kschescźijan a japoschtoł žiwjenje wjescź, kiž by bohate było na dobrych skutkach, a ßwojim wěrjazym ßobucźłowjekam wón to ßame porucźesche, jim wukładujo, so wěra bjes skutkow s zyła žana wěra njeje, so wjele bóle wěra se skutkami hakle po prawym mjeno wěry ma, so hakle wona je wěra, kiž žiwjenje ma a žiwjenje płodźi. „W Khrystußu Jesußu njepłacźi ani wobrěsanje ani njewobrěsanje, ale ta wěra, kotraž psches luboscź je dźěłana", tak wón pische Galatiskim na 5. stawje ßwojeho lista, „s hnady scźe wy sbóžni scźinjeni psches wěru — my ßmy jeho skutk, stworjeni w Khrystußu Jesußu k dobrym skutkam, so bychmy w nich khodźili", tak wón praji Ef. 2, 8. 10.

Tak dha, luby cźitarjo, njecha Pawoł ženje dźělicź skutki wot wěry, tu wěru hakle wón ma sa sbóžnychcźinjazu, kotraž, saschcźěpjena psches Božu hnadu do nascheje wutroby, tež płód dobrych skutkow pschinjeße.

A schto wucźi nětko japoschtoł Jakub? Dźěli ßnano tón skutki, s kotrychž budźe cźłowjek sa praweho pósnaty wot jeho wěry? Tež wón ma wobej wězy, skutki a wěru,

k sbožnosći nusnej. „Widźićze, so čzłowjek se skutkow budźe sa praweho pósnaty a niz jeno ſ wěry“, tak wón praji. So pak wón na prěnim městnje skutki mjenuje jako nusne k prawychečzinjenju, to tebje njemóže molicź, jenož so ſo snajesch stejnischczo, na kotrymž stejo wón ſwój zyły list pische. Jakub njehlada do sady do czaßa, w kotrymž je naß něhdy sapschimnyla hnadypolna ruka nascheho Boha, a w kotrymž my na to też jeho sapschimnychmy we wěrje a ſ tym pucź nascheho sboża nastupichmy. Jakub hlada na tón wottykujeny kónz teje wěry. Kaž wón pschi sapočatku ſwojeho lista pokasuje na krónu žiwjenja, kotruž dostanje tón, kiž je ſo psches ſpytowanje wopokasał, kaž wón na kónzu teho ſameho praji: Knjesowy pschichod ſo pschibliža, ſudnik hižo pshed durjemi steji! Dha jeho też pschi pißanju ſkłowow 2. ſtawa a tak też nascheje 24. schtuczki ta myßl wobknjeći, so ſo tón Knjes bórsy sjewi a pshed ſwój ſudniy stoł żada žiwych a morwych. Budźa czi wobstacź pshed jeho ſudom, kiž ſo na ſwoju wěru do Jesuſa powołajo ſu ſkomdźili pobożne a bohabojasne žiwjenje wjesćź psches dopjelnjenje Božich a człowjskich pschikasnjow, psches ſwěrne dźełanje a prózowanje? Tajtich wěra je ſama na ſebi morwa, tak wón myßli, a njemóže nikoho sbóżneho sćinićź. Hdyž je tón Knjes Jesuß ſam prajił: Woni njebudźa wschitzy, kiž ke mni rjeknu: Knježe, Knježe, do njebjeskeho kralestwa pschińcź, ale czi, kiž wolu czinja mojeho Wótza w njebjeßach, też Jakub a wschitzy druhi japoschtolja njesßu hinak wnczili, ale wěru psches dobre skutki ſo žiwu wopokasowaßu ſu khwalili jako prawu a sbóżnuczinjazu wěru, haj też Pawoł je epistole minjeneje 10. njebźele po ſwj. Trojizy hladajo tam też na kónz nascheho žiwjenja to khutne warnowanje pschiwołał: Njeſhromadźuj ſebi ſe ſtwjerdnjenej a njepokutnej wutrobu bójiſi hněw na tón dźeń ſjewjenja teho praweho ſuda Božeho, kotruž budźe kóždemu dacź po jeho skutkach: Khwalbu a czesćź a njesachodnosćź tym, kotſiž sczerpliwje w dobrych skutkach steja sa tym wěczným žiwjenjom; tym pak, kotſiž swadnizy ſu a na prawdu njepoßłuchaju, ale poßłuchaju na njeprawdu, njehnadu a hněw.

Haj, tón Knjes pschińdźe na ſwojim wulkim dnju, so by też tebje, luby czitarjo, ſudźił po twojich skutkach. Kaž ſy ty w ſańdźenych dnjach a tydźenjach won khodźił ſe ſwojej koßu, so by ſyłł a žnjał, hdźež bě w naléczu wobstywał ſwoje pola, kaž ty nětk młóczićź a czisćićź, schtož ſy ſ nich dom khował, kaž ty tu pscheńzu horje ſebi nołyſch na twoju lubju, po tym so ſy te lohke pluwy wot njeje dźełił, tak wěcze pschińdźe też junu tón Knjes, so by žnjał na poli człowjkich wutrobow, na kotrež bě prjedy wnßywacź dał ſymjo ſwojeho ſwjateho ſłowa, wěćerny łopacź dźerżo we ſwojej ruzy, ſ kotrymž czisćći ſwoje hnuo.

Kaž ty, luby czitarjo, wot schtoma, kotryž ſy ſadźił do twojeje sahrody, kotryž ſy sczećpił, wobkopował a hnojił, nětk też žadasch, so czi płacži twoju na njón nałożenu prózu, a k njemu pschiſtupićh, so by wot njeho brał płody, jeli je pak njeje pschinjeßł, jón porubasch a jeho drjewo spalisch, runje tak budźe tón Knjes czinićź ſ tobu.

We ſwjatej ſchczeniży je też tebje ſadźił do ſwojeje winizy. Ssmě tebje tajki wopokas jeho wótzowſkeje dobroczinjoſcze a ſmilnosćze wěſteho sćinićź, tak ſo ſnano prajisch: Ja ſym ſwjelnosćź wěſteho sćinićź, tak ſo ſnano prajisch: Ja ſym ſwjelnosćź wěſteho sćinićź, ſo na mni pschczo jeho wóczko ſe ſpodobanjom wotpoczuje? Ach, ſo ſo ty njeby ſjebał w tajkej twojej wěrje. Tón Knjes pschińdźe saßo w czaßu ſwojich žnjow, ſo by też wot tebje, wot teho ſigowza ſwojeje winizy, płody sběral. Wjeßelicź ſo móżesch na jeho pschikład, jeli płody masch, ſ bojosćźu a ſ tschepjetanjom masch jemu napscheczíwo hladacź, jeli ſo žadnu płód na tebi ſo njepokasuje. „Porubaj jón, schto wón ſemju sadźěła!“ tak budźe wón pscheczíwo tebi sahrimacź a twoje njepłódne drjewo ſ wěczným wohnjom ſpalicź.

Kónz, luby człowjcze, wopomń,
Dokelž na ſwěcze ſy,
Sso hnadnoſ czaßa dopomń,
Budź stajnje hotowy,
So by tam junu dostał
Tu krónu žiwjenja
A na tym městnje wostał,
Hdźež je doſcź wjeßela.

Hamjeń.

Matek-Huczinjanſki.

Bubnař.

(Pokraczowanje a skónczenje.)

Na druhi dźeń ſestupa ſo zyły połk wokoło powoſtankow tamneju dweju kompagnijow. Kóždeho ſ tamnych 41 khrobstych ſawołachu a kóždemu dosta ſo ſchiſć czeßneje legije. Hdyž bésche ſo tónle ſkutk wukonjał a hdyž chzychu ſo wschitzy wotßalicź, ſawołka nětajki hłóß něhdźe sady: „A ja . . . ja! . . . ja nicžo njedostanu?“ General, kotryž bésche ſchiže wudźěłował, wobroczi ſo a wuhlada Bilbokeja; jemu ſo łiza palachu kaž žiwy woheń a we woczomaj ſtejachu jemu ſyłły. „Ty!“ dźesche general, „schto dha ty ſebi pschejesch?“ „Luby knježe, ſym tam też pódła był.“ dźesche Bilbokej nimale hněwny; „ja ſym bubnował, ſo ſu druhy ſa mnu postupowali; ja ſym prěni w batteriji był.“ „Schto dha ty chzesch, mój hólczko! ty ſy hiſchcze pſche młody. Tebi ſo ſchiſć dostanje, hdyž ſmejesch brodu. Mjes tym spokoj ſo ſ tym.“ S tutymi ſłowami poſkiczi general wobjemu Bilbokejej 40 frankow (ſkoty pjenjes). Bilbokej hladaſche na tule ſkotu putku, tola njewſa ju. Koło wokoło nasta czisichina. Kóždy hladaſche na małeho bubnarja. Temu sapoczachu ſo ſyłły ſ woczom ronićź. Na dobo rjekny wón: „Dajcze mi ſkotu putku! je to druhejho rasa dla,“ a ſo njewohladawschi, ſuhny wón pjenjes do ſwojeho wypſaka a ſtupi hwidajo do ſwojeho rjada. Wot teho dnja ſem njewuſměchowachu wjazy małeho Bilbokeja. Wón pak teho dla też njesapocza ſrěczniwischi bycź. Kóždemu ſdasche ſo, jo je ſebi Bilbokej něchto wumyßlił, schtož jemu po hkowje khodźeſche. Też běchu jeho towarischojo wotczakowali, ſo budźe wón jim wot dostatych pjenjes něchto porjedźićź; tola to ſo njeſta; wón ſebi dostate pjenjesy pěknje khowaſche. Nekotre czaßy posdźischo sacżahnychu franzowſke wójſka do Sswoleńſka. Bilbokej bésche mjes nimi. Hiſchcze ſamy dźeń khodźeſche wón po měcze, ſo by ſebi wſcho derje wobhladał. Po dacżu ſo jemu wſcho derje ſpodobaſche. Najwjetſchu kedźliwosćź ſa njeho pak ſoudźichu burja ſ dołhimi brodami. „brodazy“ kaž jim Rußojo narjekhu. Skónczńnje dóndźe do basara. Bilbokej ſo wſchón ſradowaſche. Tu wuhlada wón najrjeńſche brody na ſwěcze, wſchě czorne. Bilbokej ſebi ſradźi a ſastupi do kłamow, w kotrychž pſchekupz ſ rjanej brodu kupzam poſkłużowaſche. Pſchekupz dóndźe k njemu a woprascha ſo jeho poniżnje: „Schto ſebi pſchejecze, lubſchi mały knježe?“ „Pſcheju ſebi twoju brodu,“ wotmolwi Bilbokej khětſ. „Moju brodu?“ woſpjetowaſche pſchekupz wſchón ſo dźiwajo, „wy drje ſebi żort ſejbrajecze.“ „Ja tebi praju, ſo ſebi twoju brodu pſcheju,“ powjedaſche hordy dobywać dale, ruku na tełak ſłożiwſchi; „njemyßl ſebi pak, ſo chzu ju tebi kranycź; tu je 40 frankow.“

Wbohi pſchekupz chzyſche ſo ſ małym Bilbokejom dorěczećź; tola tón woſta pſchi ſwojim żadanju a tak nasta ſwada mjes woběmaj. To pſchibywachu někotſi wojazy. Woni ſastupichu a chzychu pohladacź, kaſka je tu ſwada nastała. Jim ſdasche ſo bubnarjowe żadanje tak ſpodźiwne a żortne, ſo woni pſchekupzej rěczachu, ſo by wón jemu ſwoju brodu dał, a jedyn ſ nich, połkowy truhař, wottruha ruſkemu pſchekupzej bjes wody a mydłiſnow brodu. Sswoje dźěło dokonjawſchi poda wón Bilbokejej ſwoje truhanki. Wſchón radoſtny wotßali ſo tón ſ nimi. S brodu dóndźe k krawzej.

so by ju na wóšlicžu kožu seschił. Nikomu niczo wo tym njeprajiwschi, tykny wón swój dobytk do saka. Towaschojo drje w spočatku wo tymle podawku rěčachu, tola hdyž w Moskwje saczahnychu, dha běšche wschо hižo dawno sabyte. Kóžby snaje, kak je žo Franzosam pichi zosanju s Ruskeje seschko. Tžewjaty pěschkowy połk, w kotrymž Bilbokej žkužesche, běšche pošledni połk a měješche nadawk. wjele tuhaz kosakow, kotrež franzowske wójsko stajnje pschesežěchachu, porasycz. Něhdy běchu maku rěčku pschekročili, a so bychu Ruzam pschekročenje poczežili, chzychu s mosta žrjedźnaj stokaj wutsělicz. Ssudy s čzornym próchom pak běchu s tajkim pokhwatanjom swody žunyli, so rosbuchnjenje jara mało schkody nahotowa. Njedy hischcže na mosce ležachu a njepscheczelej by lóhko było, móst s nowa porjedźicz.

General wuhladawschi, so žoże wulkeho dźela žwojeho wójska wot teho wotwižuje, a so ma žo tónle móst skórzowacz, poruczi někotrym wojakam, so maja mostowe rjady pscherěsacz. Hdyž pak běchu do cžokmow sesakali, pokasa žo tej hižo njepscheczel na tamnym brjohy a sapocza tak mózuje tšělecz, so žo nichtón nadźecz njemóžesche, so mohł jenicžki wojak žiwy hacz k mostej dojěcz. Teho dla podachu žo Franzosojo wróczo, sestupachu žo a wotmolwichu njepscheczelej je strašchnym tšělenjom. Tehdy wuhladachu někotri, kak wojak je žekeru na khribjecze s brjoha do wody skočži. Sso ponurjwschi, žo borsy sašo na wodźe pokasa. Wschitzy na njeho hladachu, kak wón po wodźe dele płowasche. Njepscheczeljo žwjachu kulki tak na wodu, so žo woda koło wokoło wojaka jaschecži; tola khrobleho to njemylesche. Wón dopkowa hacz k mostej a wuhlada, so běchu kółka hižo pok nakamane. Poradži žo jemu, kóło se žekeru pscherasycz, a borsy žynny žo zyk móst do rěki. Woda płuskotasche a khrobły wojak běšche žo shubił. Tola hlej! Na dobo wupłowa s rospadankow k brjohej. Wschitzy khwatachu k njemu a pschiwołachu jemu a cžahnychu jeho po brjohy horje. General žam tu pschijěchu, a mało žo njedźiwasche, wuhladawschi, so Bilbokej s wody wuléży, Bilbokej s dołhej čzornej brodu.

„Schto to rěka?" sawoła wón, „schto ma žo s tajkej kelliju?"

„Ja to žym", wotmolwi bubnař, „Bilbokej, kotrenuž sceže něhdy prajili, so žo jemu kschiž dostanje, hdyž jemu broda narosce. Tu mam schwarnu brodu. Ssym wscho na nju swažił. Wasche 40 frankow mje płacži."

General njemóžesche žo wudźiwacz nad tajkej khrobłosczi. Wón wsa Bilbokeja sa ruku a poda jemu žwój kschiž, kotryž běšche wón hacz dotal na wutrobnje nožyk, a kotryž běšche žebi pscheš wurjadnu khrobłosczj sašłužił. Wot teho cžaža žem postrowichu tež najstarschi wojazy w połku tehole małeho „postań mužika" a połkowy bubnař njebijesche jeho wjazy s kjjom.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sa noweho kapłana w Ketlizach je tamnische žyrkwinske prjódkhtcjeństwo knjesa farskeho vikara Woigta we Łupoji wuhwoliło. Duž ho w blížschim cžažu Łupjanske farske vikariatne městno wuprósdni, kotrež ma žyrkwinska wyschnosez wobsadźicz, dokelž wone statne njeje.

— Njedźelu 25. septembra popołdnju budźe žo žwjedźeń sa snutskowne mižionstwo w Maleschezach žwjecžicz. Tale njedźela je najlěpje sa snutskowne mižionstwo wuhwolena, dokelž budźe žo na njej wopomnjenje 50 lětneho wobstacza towaršstwa sa snutskowne mižionstwo we wschitkich Božich domach žwjecžicz. Pschetož w tym tydźenju je žo poł lětitotetka minyło, so młody Wichen, s dobrym pravom wótz snutskowneho mižionstwa mjenowany we Wittenbergu nastork da, so žo zentralny wubjerk snutskowneho mižionstwa sakoži. Duž budźe wěsce hnjazje, so móžemy žo na tymle wažnym wopomnjenśkim dnju w naschich Sserbach k mižionskemu žwjedźenjej sešicz a kaž na horje stejo hladacz na rěki žohnowanja, kotrymž je kschescijjanska žmilna luboscz jako słužownica snutskowneho mižionstwa w tych dołhich lětach do nascheho ludowego žiwjenja žo žórlicž daka a žo s nowa wubudźecz a pożhylnjecz dacz k wažnemu žwjatemu skutkej na hubjenych a žnubjenych naschego luda. Sserbske předowanje na mižionskim žwjedźenju je knjes farař Mrójak-Hrodźischczanski na žo wsak, kiž budźe pschi tutej składnosći jako prjedawschi Maleschanski farař žwojej něhduschej wobsadźe předowacz. Němske předowanje směje knjes kapłan Sahrjenk s Budyschina. My wěsce wočakujemy, so budźe žo nasch žerbski lud tež s wokolnych wosadow bohacze na tym žwjedźenju snutskowneho mižionstwa, kiž budźe s dobrom tež jubilejski žwjedźeń snutskowneho mižionstwa, bohacze wobdźělicz.

— Kaž ržhyschimy ma Gustaw-Adolfske towaršstwo Budyschego wokrježa wotpohlad w tym lěcze Gustaw-Adolfski žwjedźeń w Barcze wotdźerżecz. My s wutrobu pschejemy, so by žo tež tónle wotmyšlenj žwjedźeń derje poradźił, mamy pak tež žwoje wobmyšlenje, so žo Gustaw-Adolfski žwjedźeń w tym žamym lěcze tež w tej stronje naschеje žerbskeje Łužizy wotdźerži, hdźež je žo žwjedźeń sa žwonkowne mižionstwo (w Kotezach) wotdźerżał a hdźež imeže žo tež žwjedźeń snutskowneho mižionstwa (w Maleschezach). My bychmy ja lěpsche meli, hdy by žo žnano na druhim boku města Budyschina w tym lěcze wotdźerżał, a by nam wěsče lubsche było, so njebychu žo nasche wotmyšlenja, kotrež jenicžzy dźiwajo na dobru wež wuprajimy, dopjelniłe.

— Zentralny wubjerk sa snutskowne mižionstwo, kotrež we wschej duchownej nusy žwoju spomožnu a wukhwaczu ruku podawa, je dźiwajo na wulki strach, kotryž młodym holzam do wukraja žo pschistajajazym hrosy, lecžaze kopjeno rospóšłało, kotrež naschim lubym cžitarjam tudy podamy, so by, hdy by žnano žana žerbsta holza žo k wucžehnjenju narěčžecz daka, tón strach pósnawschi wjedźała, hdźe ma žo wobhonicz, prjedy hacz žo wot słych sawjednikow sjebacz a do njebožka sczahnyjez da. Tón lecžozy list ma žo tak: Napominanje wschitkim młodym holzam a žamostejazym žónskim.

Wulkim strachotam žo wschitke te holzy a žónske wustajeja, kotrež bjes najžwědomliwischeho pruhowanja někajku słužbu we wukraju, wožcbje w samórskich krajach pschiwosmu; město cžesnego pschebytka, kotrež pytaju, najhusčischo na nich hubjene jastwo w kurwaźnjach, njesboże a hubjenstwo na nich cžakaja.

S cžertowskej lesnosczu pytaju njehańbicžiwi holcžazy wikowarjo wschudźom wopory dobycz, kotrymž potom hubjenym w domach hanihy kóuz wsacz dadźa. Pschede wschćw žo njeźnje žanemu nawěschtkej, kiž je tež žamo žebi njenadpadazy, w kotrymž žo dobra słužba we wukraju poskicžnje, žanej poruczenej žeńtwje do wukraja wěricz, žamo hdyž žo w najlěpschich nowinach wotczišchczi. Pschetož runje to poskicženje tajkich dobrych blakow je hnjto nakożeny khmjschtny posyt, kotryž na wjele městnach němskeho khčžorstwa pschebywazy agentojo wukrajnych derje sarjadowanych kurwaźkich pažmow nakożuja, so bychu młode holzy a žamostejaze žónske k wucžehnjenju sawjedli. Woni žo žamo njestrachuja žo je žwojimi woporami žlubicz, haj žamo žo s nimi wożenicz, hdyž na druhe waschnje mozy nad nimi dobycz njemóža. Ssu-li pak tajke njeibožowne halle do wukrajneho pschistawa pschijěke, potom je s wjetscha sa wupomhanje posdźe; sa krótki cžaž pschiidu na cžěle a na duschi sajědojcžene, sahe sestarjene, hrasche a bjes pomozy do khorownjow, hdźež woni podczischczane, pschescžěhane, wopuschczene, sazpjene, bjes žwójby, bjes pschereželow, bjes luboscže, a bjes troschta s Božeho žkowa w hubjeństwu shinu.

Najkrucžijcho my teho dla wschitke žónske napominamy, so njebychu poskicženu słužbu we wukraju pschiwsake, prjedy hacz žo njesběu dokładnje a žwědomliwje wobhonite.

Dokelž žu privatne poruczenja, wopišma a podobne papjery husto falschowane, duž njech žo wschitko na dobre adresy w tych městach wobrocža, kotrež žu žo sestajake (te adresty žu pola kóždeho knjesa duchownego shonicž), na kóždy pad pak tež na jene němske knjesa duchownego sa wucžahowarjow:

w Bremenje na knjesa duchownego Kuntza, Rolandska droha 1, (Pastor Kuntz, Bremen, Rolandstraße 1).

abo:

w Hamburgu na knjesa duchownego Mkyńka, Amsinkstraße 15, (Pastor Müller, Hamburg, Amsinkstraße 15).

Hdyž dyrbi žo tež s wulkim dźakom pschipósnacz, so němska wyschnosez stajnje kruce wachuje nad tym njehańbicžiwym wikowanjom s holzami, a jemu, hdźež žo pokasuje, je wschej krutosczu napschecžiwo stupa, je tola pschede wschěm trjeba, so žo młode žónske žame wobarnuja. A je-li žo woprawdźe skomdźito žo w domisnje w prawym cžažu wobhonicz, žo jako pošledni žrědź skomdźicz njeźnje, so žo holzy a žónske na tu jim wot žwojeho duchownego w tym měsče mjenowanu adresu najprjedy a hnydom wobrocža, so bychu hałle potom, dobru powjesć dostawschi, słužbu nastupiłe.

Duž kedźbujcže wy holzy a žony a poślichajcže na hłóš tych, kiž derje s wami myślia!

Barlin, w julinju 1898.

Zentralny wubjerk sa snutskowne mižionstwo.

Lubi ſerbſzy cžitarjo, ſdžlečže to woſzebje waſchim dżowkam a ſnatnym, kotrež ſzu we wulkich měſtach a kotrež cži ſawjedniszy najbóle pytaju do ſzwojich ſzycžow ſcžahnycž, woſzebje hdyž ſzłużby niuwja a ſzu w nuſy.

— Ruſki khežor 24. augusta pſches ſzwojeho miniſtra ſwonkownych naležnoſczow wſchitke wulkomoszy pſcheproſzyk, ſo bychu ſzwojich ſastupjerjow wotpóſzłali k powſchitkownej konferenzy, kotraž ma w ſhromadnym wuradžowanju we tym radu ſkladowacž, kak by krajny měr ſawěſcžik ſ tym, ſo bychu ludy ſzwoje wójſka wotbróniłe. W tym, ſo ſzu ludy k ſdžerženju měra ſzwoje wójſka lěto a powjetſchiłe a lépje wobróniłe, pójmaje ſo ſahacženje ſtrowego roswiwanja ludowego žiwjenja a ſadžěwanje dobreho hoſpodneho pokraczowanja. Myſlł — „ſtajny měr ſa wſchě cžaſzy“ — „wójny dyrbja pſchestacž“ — wěcže naſchim wutrobam derje cžini a to cžinečje ruſkeho khežora, kotryž dże ſkoty měr do wſcheho ſzwěta nuts ſwonicž, je wěcže khwalobne a dobre. Kóždemu žiwemu kſcheſcžijanej je jara ſrudžaze, ſo kſcheſcžijanſke ludy ſzo w krawnych bitwach morja a wěcže bychmy ſ zykej wutrobu rjanemu ſdobnemu wotmyſlenju pſchihłoſzowali, hdy bychmy nadžije měli, ſo ſzo drje myſlenu wotpohlad tež wopravdže do ſkutka ſtajicž da, ale na tym my dwělujemy. Kak derje by byłko, hdyž by tež w makym měr knježił mjes kſcheſcžijanami — hdy by žana ſwada, žana ſkórżba wjazy mjes nami njebyła. Ale kaž mało budže to móżno, tak mało budže tež móżno, wójny woſtronicž. Wone ſzu byłe wot ſpočatka ſzwěta a budża hacž do końca ſzwěta. To leži w naſchim hrěſchnym hubjenſtwje. Kaž dołho budže hrěch na ſemi, kiž je korjeń wſcheho ſkeho, kiž w hordoſcži wutroby, w nahrabnoſcži, w ſawiſcži ſzo jako żórło wſcheje ſwady a njeměra ſtajnje a pſchezo wopokajuje, tak dołho budża tež wójny na ſemi. Duž kaž jara bychmy ſzebi luboſcž po wſchěm ſzwěcže pſcheli, kotraž wſchitke ludy we wutrobnej pſcheſzjenoſcži ſwjaja, dyrbimy tola k namjetej ruſkeho khežora, kotryž wſchak je hižo dyž a dyž w hiſtoriji wuſtupowak, prajicž: Derje a ſdobnje myſlene, ale tola ſ cžežka wuwjedžomne na tutym ſzwěcže.

Wodaj a ſabudž.

Wodaj ruzy, kiž cže ſrani,
Sabudž boloſcž nabitu;
Hanjemy, kiž ſaſzo hani,
Nima dobru wutrobu.
Wſerzicž ſzo, drje ſzłódzy ſzłodži
Saſzaſkemu wjecžerjej,
Schtóž pak wo wodacže rodži,
Rady woda winikej.

Njech tež wutroba cži krwawi
Wulzyſchneje kſchiwdy dla,
Wodaj, wſchak ſzu ſudej ſraki,
Kiž cži kſchiwdu nacžinja.
Tež hdyž tebi podrywaju
Pſchichod wſchón a nadžiju,
Hdyž cže zyle rosteptaju,
Wodaj jim jich ſłobotu.

„Woni njewjedža, ſchto cžinja“,
Dżeſche Khryſtuſz na kſchižu:
Wjetſcha njeje žana wina,
Kotruž dyrbiſch wodacž tu.
„Njewjecžcže ſzo, moji lubi!“
„Wodawjecže, ſabudžcže!“
Praji Bóh, a ſa to ſłubi
Wſchitkim pokne wodacže.

Bartko.

Spěwaj a dźěłaj.

I. Spěwaj.

(Pokracžowanje.)

Bóh tón Knjes, kiž ſamóže ſam wětſiki ſzwojich pósłkow a płomjenja ſzwojich ſłużomnikow ſcžinicž, hiſchcže wjele radſcho a wjele wjazy cžłowſke duſche do ſłużby ſzwojeho ſaſtaranja wosnje, a cžłowſke wutroby jako gratu ſzwojeho wuſzłyſchenja modlitwy nakożi, wjele wjazy a huſcžiſcho, hacž móżemy my to wumněricž a naſhonicž. Tež to my junu ſhonimy a w ſzwětle pósnajemy, hdyž budže naſch duch kymamy, „wotſzud w ſhromadnym ſwiſzowanju wopomnicž“, a to cžini ſ poniżnym a wyſkazym „khwalenjom a dżakowanjom“.

Duch je Bóh. S teho ſzłowa Jeſuſzowego my hiſchcže něſchto ſa naſche modlenje nawukujemy: ſo ſzu njebeſza wuſchſche dyžli ſemja, duch wjazy hacž cžěło. Pſchetož je-li Bóh Duch, potom je naſcha pſchiſzłuſchnoſcž, wſchitke ſenike dary a łubła pod duchowne ſtajecž; potom ſzměmy wo cžělne dary jenož tak daloko proſzycž, kaž ſzu k wobarnowanju a wopokaſanju naſcheho ducha nujne: potom pěžnjeř Götha ma prawo ſe ſzwojim ſzłowom: „Wulke myſzle a cžiſta wutroba“, to je, ſchtož dyrbimy ſzebi wot Boha wuproſzycž; potom my ſroſymimy, cžeho dla Salomonowa modlitwa pſchi naſtupjenju knjeſtwa ſzo temu Knjeſej tak derje ſpodobaſche: potom dyrbimy ſzebi k wutrobje wiacž, ſo po powjeſcži Lukaſchowej Jeſuſz ſzwojemu wulkemu napominanju k modlitwje: „Proſchcže, a wam budže date“, jako rosſjaſnjenje to ſawěſcženje pſchiſtaji: „Duž teho dla wy, kiž ſći ſcže, móžecže waſchim dźěcžom dobre dary dawacž; wjele wjazy budže waſch njebjeſki Wótz teho ſzwjateho Ducha dacž tym, kotiž jeho proſcha“. To je najwożebniſchi dar a ſ dobom tón, kotryž ſa naſche proſtwy najnuſnjſcho trjebamy, hdyž dyrbja wot Boha wuſzłyſchane bycž: a na to dźiwaſche tón Knjes, jako pſchi dźěłenju do ſzwojeho cžerpjenja wucžomnikam ſzwjatocžnje wupraji: „Sawěrnje, ſawěrnje, ja praju wam, je-li ſo wy teho Wótza proſzycž budžecže w mojim mjenje, budže wam jo dacž.“

Pſchetož pſchi ſzebi Jeſuſz po ſzłowach, kotrež Jan. 16 prjedy dźeja a ſcžehuja, niz jenož myſzleſche „ſ mojimi ſzłowami“ abo „po mojim pſchikładze“ abo „w powołanju na mnje“ abo „we wěrje do mnje, jako do teho powſchenenho Knjeſa a ſzbóżnika“, ale „w mozy teho Ducha, kotrehož wam ſ njebjeſ pósjelu jako teho pomocznika, kotryž waſz do wſcheje wěrnoſcže też pſchi waſchim modlenju powjedže.“ A ſawěcže, modlitwa w tym ducha dyrbi Bože ſpodobanje měcž a jeho pſchiłłoſzowanje a wuſzłyſchenje namakacž: pſchetož Boži Duch njemóže tola ſzam ſzebi ſzo pſchecžiſwicž.

Teho dla móżeſche tón ſzbóżnik, kotryž njeběſche teho Ducha w žanym wotměrjenju doſtał, pſchi Lazaruſzowym rowje měſto teho, ſo by proſzył, ſzo hnydom ſa wuſzłyſchenje dżakowacž a khwalicž: „Ja wěm, ſo ty mje ſtajnje wuſzłyſchiſch.“

Duž proſchmy bjes pſcheſtacža wo Ducha naſcheho njebjeſkeho Knjeſa a ſzbóżnika. Potom nawukujemy prawje ſzo modlicž a tak proſzycž, ſo je naſche „Hamjeń“ ſ dobom Hamjeń Bože po Lutherowym wukładowanju: „Haj, haj, wone ſzo tak ſtacž dyrbi.“

(Pokracžowanje.)

Bóh je.

Maximilian Iſidor Robeſpierre, khudeho rěcžnikowy ſzyn, běſche najprjedy w ſzwojim wótzynym měſcže Arras w Franzowſkej ſzam ſ rěcžnikom. W lěcže 1789 pſchiindže jako wotpóſzkany běrgarſkeho Nanta w Arrasu do prěnjeje ludoweje ſhromadźiſny do Pariſa; tſi lěta poſdźiſcho bu mjes ſzobuſtawy narodneho kowenta pſchiwſaty. Cžim wjazy na nahladoſcži doby, cžim ſurowiſchi a cžim bóle njecžłowſki wón bu. Jemu ſzo poradži jneu napiſcheciżiwnu ſtronu po druhej porafycž. Se ſurowoſcžu bjes runjecža ſakhadžeſche wón jako tyran a da njewinowatych ſ hromadami kóżnowacž. We wſchěch wažnych měſtach ſzo guillotiny natwarichu, na kotrychž ſzo ſtotryſzazy bje wſcheho wuſzudženja morichu. Žadyn ſamożity njeběſche ſzwojeho wobſzedženſtwa a žiwjenja wěſty. Skóncznje Robeſpierre ſzam do jamy padže, kotruž běſche druhim pſchihotował. Wón bu ſajaty a po krótkim prozeſzu 28. julija 1794 wotprawjeny. Ale hižom dołho prjedy běſche jeho ſzwědomje na nim wjele krucžiſche khoſtanje wukonjało. Wón ſzo wſchudžom wot mjeczow a mordarjow wobdaty widžeſche; wón widžeſche krwawne khowy wot njeho njewinowacže wotpranjenych jako runje telko ſkórżbnikow pſched Bożim ſudom pſcheciżiwo ſzebi a ſtrózele ſzmjerce jeho ani pſchi najwuſwolniſchich roswjeſzelenjach njewopuſchcžichu. Wón bu wot tychle wobraſow, kotrež ſzo wotehnacž njedachu a kotrež jeho wutrobu cžiwilowachu, wot tuteje hele w nim, krjudowany a pſcheſcžehany.

Wo jeho kónzu njech ſzo hiſchcže ſcžěhowazy podawk naſpomni. Jako wón ſ krwawnym a pok ſawjaſanym lizom na blidže leżeſche a niczo rycžecž njemóżeſche, muž ſ niſkeho luda k njemu pſchiſtupi a rjeny khwilu mjelczo na njeho hladawſchi: „Haj, Robeſpierro, Bóh je.“

Samolwity redaktor: ſarał Gółcž w Budyſchinku. Cžiſchcž a nakład Sſmolerjez knihicžiſchczerne w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 37.
11. ſept.

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

14. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Fil. 3, 12—16.

W tychle ßłowach japoſchtoł Pawoł na to pokaſuje, ſchto je jeho žiwjenje nětko, hdyž je Knjes Khryſtuß jeho ſapſchijał: honjenje ſa wottyknjenym kónzom, ſa njeſachodnej krónu wěcžneho žiwjenja. A w tajkej myßli wě ßo ßu pſches jene ſe wſchěmi, kotſiž Jeſußa lubuja. Hromadźe ſ nimi chze honicź, ſo by junu jemu wotpołožena była króna prawdoſcźe.

Tajka myßl tež nam njeßmě njeſnata a zuſa bycź. Tež nam płącźi: „Dale dźi, dale, Zion, w ßwětle dźi!“ „Dokelž tež ja wot Khryſtußa Jeſußa ſapſchijaty ßym,“ rjeknje Pawoł. A my tehorunja.

„Sapſchijaty“. Njejßy lětſa ſapſchijaty, hnuty wot dobroty teho Knjeſa, w kotrymž ßu wſchitke ßlubjenja Bože dopjelnjenje, tež tamne ſtare: „Tak dołho hacž ſemja ſtacź budźe, njedyrbja pſcheſtacź ßyw a žně.“ Njeje cźe hnuła Boža miłoſcź, kóžde poło ſ rjanymi žnjemi, kóždy ſchtom ſ dobrymi płodami?

„Sapſchijaty“. Njeje cźe ſapſchijała Jeho luboſcź, hdyž bu požohnowany niz jenož ſ cźělnym, ale tež ſ duchownym požohnowanjom? Hdyž ßy ßo narodźił, je cźi pſchi ßwjatej dupje pſchiwołał: Njeboj ßo, pſchetož Ja ßym cźe wumóhł. Ja ßym cźe ſ twojim mjenom wołał, ty ßy mój! Wón je cźi pſches cźłowjekow ßłowa wěcžneho žiwjenja dał, pſchi ßwjatym wołtarju to ßlubjenje: Njeboj ßo, ja ßym ſ tobu! a Sswoje wěrne cźěło a Sswoju wěrnu krej w ßwjatym wotkaſanju podał, ſo by w nim woſtał jako winowa hałoſa na winowym pjeńku. Wón je pſchiſchoł dźenßa ſ troſchtom, ſo prajicź dyrbjeſche: „hacž runje khodźu w cźěmnym dole, njeboju ßo žaneho njeſboža, pſchetož Ty ßy pſchi mni, Twój prut a kij troſchtujetej mje“, a nětko ſaßo ſ napominanjom. Wón je cźi hroſył, hdyž ßy ſhrěſchił, ale cźi ſaßo wodał, hdyž ßy Jeho pokutnje proßył, Wón njeje pſcheſtał cźe k ßebi cźahnycź, — na nim njeleži, hdyž hiſchcźe ſapſchijaſty njejßy! Ssy ßo ſapſchijecź dał? Ssy ßwoju wutrobu jemu wottamknył? Je Khryſtuß twoje žiwjenje? Twoje kraßne ſamoženje, twoja cźeſcźe mſda? Je tych ſchtundow najwjazy w twojim žiwjenju, w kotrychž Wón ſ tobu je? Sdychujeſch wo wěcžne kubło? Staraſch ßo ſa ßwoju duſchu? Ssu twoje ſkutki ſ wěry pſchiſchłe, w Boſy cźinjene? Njejßu jenož někotre hibanje k dobremu, prjódkwſacźe a pobožne ſacźuwanje w twojej wutrobje, — ale ßy padnył k Jeſußowymaj nohomaj dele a prajił: Ja cźe njepuſchcźu, khiba ſo mje požohnujeſch — a ßlubił: Twój chzu bycź, Twój woſtacź ja, woſtań tež mój bjes kónza! Je ßo to ſtało, potom tež nicžo druhe njechaſch, hacž jemu ßłuſchecź, ſa nim ßlědźicź, honicź ſa njeſachodnej krónu.

Pohladaj na japoſchtoła! Tu widźiſch, ſchto tón cźini, kotryž je wot Khryſtußa woprawdźe ſapſchijaty. Tu widźiſch prózowanje, pſchi kotrymž ßam ßebi doſcź njecźini, ßwjatu njeſpokojnoſcź, pſchi kotrejž ßo njeſpokoja ſ tym, ſchtož je dokonjał, ale dale honi a dźěła, luboſcź k Jeſußej, kiž ženje njewupadnje, ſahorjenoſcź, kiž nihdy njewuhaßnje,

hlód a lačnosć, žadanje po prawdosći, pschi kotrymž ženje njerěka: Ja mam dosć.

Dale dži, dele, Zion, w žwětle dži! Njebudž liwki! „Žadyn, kotrž žwojej ruzy k pluhej pschikoži, a wohlada žo nasady, njeje derje pschihotowany ke kralestwu Božemu.“ Spomń na Lothowu žonu! Khwataj, so by žwoju duschu wumóhł! Tehodla dyrbisch sapomnić, schtož s poßleda je, — bohaty žwoje bohatstwo a khudy žwoju starosć, hordy žwoju prawdosć — a sa njebjeskimi kublami honić. Nasch cžaž je wopißany je žlowami: „Hońtwa se sbožom“. Schto pomha cžlowjekej, hdy by runje zyły žwět dobył a na žwojej duschi schkodował? Jich wjele žo dawaju sjebać — a pschemenja njebjesku króm sa jebate blyschćenje žwěta.

Ssy ty honił sa žwjećenjom, bjes kotrehož nichtó teho Knjesa wohladać njebudže, so by hrěcham wotemrěł a w prawdosći žiwy był? Ssy ty rostł w hnadže a pósnacžu teho Knjesa? Ssy ty mjes tymi, kotřiž steja sćerpliwje we dobrych skutkach sa wěžnym žiwjenjom? Njepłacži nam: dale dži, dale, Zion, w žwětle dži!

S druhimi hromadže dyrbisch honić: „Dusche s duschu sjenoćene měr w Bosy pytaju.“

Njepschećelstwo pschećo Khrystušej dżerži hromadže tamnych ludži, kotřiž Boži a dobry cžlowski porjad postorćećy chzedža. A kschesćžijenjo, kotřiž teho Knjesa lubuja, njechali jednotu dżeržećy. Wschitzy kschesćžijenjo maju we nim k njebjesam myßle a dyrbja tehodla žo na nje srosymić.

Tehodla pak tež dyrbja žo mjes žobu napominać, jedyn dyrbi druhého wobećeżnosć njesć, so by Khrystušowy sakoń dopjelnjeny był.

Załosćenje na sły žwět niczo njepomha, — ale so druhemu pomhasch, žylnischi žlabschemu, — so bychu druzy s tobu napoßledk sbožni byli. Lubosć je swjatk dokonjerja.

Tón Knjes je nascheje wěry załoženja, nascheho žiwjenja múž a nascha sbožnosć junu. Wón daj, so bychmy w Jeho mozy doběhali a napoßledk njesachodnu króm s hnady dostali. Hamjeń.

G. K.

Dwaj bratraj.

Běsche dżeń hodownika w lěcže 1212.

Psched krótkim cžaßom hakle běsche žo město Freiberg, „stare, žwěrne“, psches markhrabju Otu Bohatehu załožiło, a běsche žo tam hród a po tym tež krute murje s mnohimi wežemi natwarike. Tola w měsće běchu póda markhrabinskeho hroda hižo mnohe druhe nahladne twary, mjes nimi tež wjazore kamjentne domy. Tute poběhowachu žo mjese mnohimi nijkmi drjewjanymi twarami, jako bychu žo se žwojimi kóncžojtymi žwißlemi a wokнami se sazpiwanjom roskhladowale.

Nó, dżenża, hdźež žo nasche powjedaućzko sapoczina, móžachu žo se žwojej žwonkownej pychu hordźić a tež s drohotnosćemi zusych, wobehje narańschich krajow, s kotrymiž běchu stuwy a komory bohacże wupyschene; pschetož dżenża běchu tež haßy pched nimi pschihódnische dużli hewak. Hewak běchu haßy pokryte se žmjećom, kotrež žo s domow won na haßu njetasche: to wschu běsche žo dżenża sbubiło. Njebjo běsche pschikryte s cžěnnymi, cžężkimi mróćželemi a s nich dżěsche žo žněh bjes pschestacża a pchikrywasche wěže, tjěchi, haßy a torhoschcża s pěćnej běłej płachećiżku bóle a bóle. K temu dujesche hymny wětr s Mischnjanskeje krajiny; tón sehra sebi hrosnje s tutymi běłymi ptacżkami a smjeta je po žwojim spodobanju bohatym a khudym pched durje. S potnej mozu žo pak wětřik tola wupjerać njemóžesche, pschetož haßy, kaž to stara khronika sdźěli, žo s wjetscha trochu wijachu, so by žo s tym wětrowym žnurowym mozam cžim lěpje wobarało.

„Schkoda jenož, so žo runje nětko telko žněha naúdże; so jenož njetrjebał tón króć žobu putnikować, so žebi pschi tajkej žymje a wěženzy po žmjercž dóúdżesch.“

Tak rěcżesche bohaty podkopkowař Jan Pjenježnik. Tón měješche na hrodowskej haßy njedaloko markhrabinskeho hroda nahladny dom se schkleńcżanymi wokнami w kamjentnych murjach.

Kajku mju tež to bohacžk śměje? Póda bohatstwa běsche strowy jako ryba we wodże, a runje tak tež jeho mandżelska a jeho młodostnej dżowzy. Prjedy běsche wón s khudym hdrukom był, kotrž běsche žebi s hejn a že želeńkom žwój chlěb saßkužił. Tola tajke cžaßy běchu žo sa njeho hižo dołho minyłe. Nětko jeho jeho horda mandżelska pohonjowasche, so by žebi někajke cžestne a nahladne městno wunujował. Bohaty pjenježnik njeběsche ani hischcże jedyn s tamnych schtyri a dwaećżich pschižahanych měschćanow (radnych kujesow), kotřiž mějachu póda druhich měschćanskich naležnosćow běrstwo a pod pschedbżydstwom markhrabinskeho hejtmana tež žudźenje sastać. So jeho k temu hischcże wuswolili njeběchu? Běsche to njehanbićsiwa sapakłosć potajnych sawitnikow a njepschećelow? Wón běsche pschehżwědćenj, so je žo runje tak sa powschitkowne lěpsche postarał, jako wschitzy druhy; stojnje běsche tež wotewrjenu ruku měł. Móžesche žebi woprawdże něschto swažićy a prajić, so wón tak sa žwoje wótzowske město njesteji a njewadnje, jako žo to wo druhich wukhwalowasche? S wožebitej pilnosću starasche žo nětko sa zyrkej a sa zyrkwinske naležnosće. Mjes tym, so pak druhy s woprawdźitej pobožnosću sa zyrkej dary sklądowachu, haj žamón se žwojej wožobu s wulkej prózu zyrkwi žkłużachu, kamjenje noschachu, hdźež žo zyrkej abo kapałka twarjesche, dha běsche wón se žwojim woprawdże wulkim bohatstwom na njepjesach a žłěboru stajnje jenož sa žwojej cžesću honił. Markhrabja Dietrich „w nusach“ poßłuchasche jara na radu, kotrž wot měschnikow dostawasche, a běsche teho dla tež mnohim měschćanam po porućnosći měschnikow prawa sejmjanstwa posłićżił a tež wěsteho Hendricha sa markhrabinskeho hejtmana postajił. Njeby žo to na žame waschnje tež bohatemu Pjenježnikej poradźićy mohło? Sso wě, chzyshe wón to dozpićy, dyrbjesche žo tež jako pobožny cžlowjek wopokasować.

So by žo jeho pobožnosć tež wupokasała, běsche jemu tachant jarjkeje zyrkwje „Nascheje lubeje Knjenje“ porućżił, so by „prostemu ludej“ s dobrym pschikładom był a so by žo na prozesjionje wobdźělił, kotrž mějesche žo poßledni dżeń lěta po dokonjenju a poßwjećenju wožebje rjanych zyrkwinskich wrotow k cžesći kujeżnje Marje wotměćż. So běsche tajki prozession w žymje dwójzy cžężkich wukonjećy, móžesche saßkużby pobožnych putnikow jenož powjetschićy. Wulki wotpuśk běsche žo jim wot bamża tež hižo pschiswolił. Pjenježnik wocżakowasche póda teho hischcże žwoje porućżenje psches tachanta pola markhrabje, kotrž Freiberg wopytajo stajnje tehole duchowneho husto pola žebje witasche.

Běsche teho dżiw, so Pjenježnik dżenżnischi wulki žněh njewitasche? Pnćž hacž tam, hdźež prozession dżěsche, běsche daloki a psches wulke lěży wěsćże tež na dosć wobćeżnym. Njedaloko nětcżischeho Frankenberga běchu Němzy, do tehdomnischeho žerbskeho kraja žo dobyważe, wjesž Ebersdorf załožili. Tam pschikładżowachu w tamnischich cžaßach putnizy w tajkich žykach, so tam póda fararja hischcże schećżo kapłanjo spowjedowachu. Hacž tam běsche j Freiberga schećż hodźiu. So bychu žo w tamnischej kapale modlili a w modlitwje pschećża žwojeje wutroby sjewili, putnikowachu mnohy pobožni kschesćżijenjo do Ebersdorfa.

Hněwny stejesche bohaty podkopkowař sa wokнom žebi rospominajo, cžeho dla je žo tajki dżiw tworjaży wobras marćerje Božeje tak sdalenej kapałzy a niz u. psch. wulkej Freibergskej zyrkwi žwj. Marje wobradźił. Tole by jemu wožebje dżenża jara pschihódne było. A kajta žyma běsche dżenża wonka! Schtóž tež žo po dróży psches žněh hrodźesche, měješche hrosnje sćerwjenjeny nóž a tajke liza! Kak rjenje cžopło běsche tola pola njeho wó žymje, a kak lohko khodźesche žo po mjehkich płachtach na žimych pódach, kotrež běchu pucž s dalokeje Persiskeje psches Venezijku hacž žem nadeschke — žo wě, niz sa drobny pjenjes.

Nahle něchtó žiwiny durje wotewri, jeho w jeho rosmyßlowanjach mylo. Se spěschnej krocżelu sastupi jeho mandżelska, i dołhim, pschi schiji a na rukomaj se žamym žłotom wobrubjenym płaschćżom wodźeta.

„Hižo žaßo tu steji, tón stary proschećł“, žwarjesche žwojeho mandżelskeho, „kak móżesch žebi hdy na to myßlić, so skónćnje nahladne sastojnstwo abo žamo sejmjanstwo dozpijesch, hdyž tajka

proschčiśka drapa žo wschěduje k tebi lischči jako čźělčźki? Drje ły też na to jabył, so žmy dostojneho knjesa tachanta na wjeczěr pschepročyli; chžesch jemu Malwaśćśki trasch symny porjedźićź? Sšym w kuchinje wšcho poručiła a žym žo też hižo žwjedźeńižy shotowała, ty pak tu hischcze stejisch a tebi žo słónčnje hischcze na běłym duju něschto wudźije."

„Pomału, pomału, lubscha Hilža", pospyta ju mandźelśki směrowacź; „wschako je hischcze czaža nadosćź, doniž hnadny knjes tachant njepschińdźe. Hdyž žo ty słónčnje j „proschčiśkej drapu" na mojeho bratra měrisch, dha měj pokoj; sacźuwam žam, so ma žo to pscheměnićź; jenož dyrbju žo też ludźi dla słożićź, kotrjž hižo pśche wjele wo nami a wo bratru powjedaju."

„Schto ły hacź dotal dozpył, so ły žo stajnje ludźi dla tak abo hinak łożił? Ničo, do žmjerćze ničo. Tajkile błasú, twój kraźny bratr, tón žebi ničo k radźe nima, a kelko jemu też dawamy, dha wostanje tola łhudy proschcź, runje jako łhudobny měschnik Volkmar, kotrehož žo ty też bóle bojisch, dyžli je to trěbne. Njeje tón sa wšchěch k žměcham, žebi myślliwśchi, so móže wšchěm łhudym pomhacź, hdyž žo sa nich khěža natwari? Ja tebi praju, jeli so ty bórsy krućźišcho njewustupujesch, dha dyrbju žo žama tutych należnośćow pschimacź; to bykło žnano hižo dźenža najmudrische."

„Ja čźe proschu, wostaj mi jenoź pokoj! Njejžmoj na žanym hrodźe žiwaj, a nimamoj po tajkim njewólnikow psched žobu, ł kotrymiž mohkoj sakhadźećź po žwojim spodobanju; měschčźanśći powětr wuśwobodźi. Póbla teho maja też bratrowstwa (sapočźatki rjemjesłniśkich towaŕśtwow) móz, kotrejež žo mamy hladacź. Volkmarej pak wschitzy pośłuchaja a powschitkownje narjeknu jenu »jandźel khudych«".

„Tźi mi ł tutym jandźelom, wón je hłupak, kotryž chze wschěm hušyzam czrije wobucź. Sa naš je najwažnische, so žmy bohacźi. Tola njechamoj žo něłko łondźićź; budź proschený, a wotstroń bórsy njewitaneho hośća!"

„To prajiwśchi wnídźe se jstrwy a wonka dźěśche nimo człowjeka ł khorowatym wobliczom, na njeho ani njepohladawśchi.

„Schto tu hižo sažo chzesch? Nimam woprawdźe žaneho czaža sa tebje", poręcźa domjazy knjes k njemu, je žwojej mandźelśkej je jjwwy wuśtupiwśchi.

„Lubśchi bratśe! pośćićź mi jenoź někotre mjeńśchiny", sarěcźa błědy hóśćź, „njebudu tebje sawěśćże wjazy hujto wobćećźowacź; cźnju hižo, žmjerćź ředźi mi na wutrobje."

„Derje, derje, te stare hrónćźko hižo snaju", sawoła bohaty krućźe, tola póbla bratrej, je synu derkotazemu, pokiwnywśchi, so by sa nim do derje pschehrětej stwy sastupił. Tam pokraczowanśche se žwojimi słowami: „Tak khětźje wschak žo njewumrje. Ty cźinjśch tak jako mnoży, kotrjž bychu najradscho, hdyž žo jim wjazy dźěłacź njecha, podpjeru wot cźwilowaneho podkopkowarja žadali. Kóždy njech žo jenoź žam stara; a schtóž njedźěła, tón njech jenoź trada!"

„Snajesch, so žym stajnje rad žo do dźěła měł, a lubje rad bych dźenža hischcze dźěłał, haj žamón pod tak žurowym knjesom, jako ty žy; wschako njemóže hischcze mój žym macź sežiwićź. Jědojte dymy w schkrěćźeńu žu žwoje skutki też na mui dokonjałe. Bratśe Jano! cźuju so mun ł łónzej khwata. Dopomń žo na naju starscheju, dopomń žo na cźaž naju dźěćźatstwa, kak žbožownu žnu stajnje wschitzy byli, doniž — njebě ty bohaty muž. Moja wboha mandźelśka, moja Khata, a mój žyn, wonaj nimataj ničo, so mohkoj žiwaj być; jeli so ja wumru, dha njebudźetaj wjedźećź, hdźe mohkoj žwoju khownu ł spanju pokożićź.

„Móju dha žo ja wo wscho staracź? Nimam žam mandźelśku a dźěćźi?"

„Jano, kak rad bych žo sa žwoju žwójbu starał, sa moju mandźelśku a mojeho žyna, kotrajž žo něłko sa muje bědźitaj, a tola njemóžetaj se žwojej žnadnej sažłužbu ani nuły, ani hłodu wobaracź. Ty njesnajesch, kak jara mje hórke podkłócźe we wutrobnje cźwiluje a tyschi. Hlej, tutej mojej wosźłabnjenej nosy; wonej tichepotatej se žłabośćźu. Twój dom pak je Bóh ł bohatstwom pożohnował, ł twojich podkopkow roni žo bohatstwo; tam stejesche něhdy domćź naju starscheju, pokojza měješche moja być. Twoja pschižaha — —" (Pokračowanje.)

Wschelake ł bliska a ł daloka.

— Saśćźenu žobotu je žo Khwacźanśka nowa zyrkej sběgała. Hižo ł daloka žrowi něłko nowy twar do žerbśkeje krajiny. Twar je derje spěchował a je nadźija, so žo wěza dotwari, prjedy hacź žyma murjeŕśkemu dźěłu łónz sćźini. Też nowa fara hižo žwoje nurje posběhuje. Duž budźe wschitko na nowe lěto w prawym czaju dokonjane. Nowa Khwacźanśka wožada budźe něhdźe 1000 duschow liczećź, dokelž žo najjerje Margareczina hěta hischcze k nowej wožadźe pschisamknje. Kaž žłyschimy, maja Wulko-Dubrawcźenjo też wotpohlad žo podźićźcho ke Khwacźizam pschidacź, dokelž maja tam bliže ke mjchi, hacź do Klukscha.

— Ssnjedźeń Gustav-Adolfśkeho towaŕśtwa w Barcźe směje žo pjecźa njedźeli 2. oktobra — tydźeń po žwjedźenju w Malechczach. Němśke prědowanje budźe dźerżećź knjes primarius Wjazka ł Budyśchina a žerbśke kjeŕ fara ł lic. theol. Reucź ł Ketliz.

— W blisśkim czaju žo žerbśke farśke měsmo w Klětnom wuprósdni, dokelž je knjes faraŕ Lenik jako wučeŕ na seminar powokanje dostał. Dokelž w tu łhwilu na žerbśkich kandidatach njepobrachuje, strach njeje, so by žo žerbśka fara ł němśkim duchownym wobžadźiła.

— Knjes superintendenta Wendt w Zybalni je Bohu žel bjes nadźije na duch słhorił a jeho dla dyrbjał do pensije hićź. Wón měješche staroscźiwe pschecźelne smyślenje sa žerbśke wožady, kotrež pod nim stejachu. Duž też nasche žerbśke wožady ł dźaknej wutrobu na njeho spominaja. Jeho měśto w Zybalni je žo hižo wobžadźiło. Superintendentura pak žo wjazy ł tym farśkim měśtom njesjednocźi, ale najśćerje na wyśchscheho faraŕa Jäkela w Mužakowje, kotremuž žo też nakhwilne sastaranje superintendentury pschepoda, pschenźdźe. My žo nadźijamy, so směje też nowy knjes superintendenta pschecźelninu wutrobu sa žerbśke wožady pod nim stejaze.

— Sły njepscheczel nascheho dźěławeho luda, palenz, kotryž kaž jěd na dobrych mozach nascheho luda žerje, je žebi sažo w naschej blisśkosćźi dwaj woporaj žadał. W Ketlizach wupi dźěłacźeŕ žobotu wjeczoŕ w korczmje sa 13 mjeńśchinow litr palenza. Jako tón muž do žwojeho bydlenja pschińdźe, žo na stoł žydny, na kotrymž njedźelu rano hischcze žedźeśche, — ale morwy. W Koblizach pola Kumwalda žedźachu w korczmje psched krótkim někotśi mužojo hromadźe, mjes nimi tkalśki mišchtr Kloß. Pschi rosryćźowanju wjetu sćźinichu. Wjeta na to dźěśche, so dyrbjesche Kloß tři karanczki palenza, na to karanczk czěśkeho piwa a słónčnje hischcze poł karanczka palenza wupićź. Wón drje tu wjetu dobu, wjeczoŕ w 9 h. pak dyrbjachu jeho bjes myślow domoj doujesćź. Hdyž běśche 24 hodźin bjes myślow leżał, je wón wumrjeł. To stej sruduej snamjeni, kotrejž rěćźitej mózu rěćź naschemu ludej: „Hladajcźe žo śkeho njepscheczela, fiž nam naschu strowosćź, nasch domjazy měr a žwójbne žiwjenje kasy!"

— W tychle dnjach směje žo lětny žwjedźeń sakśkeho hłownego biblijśkeho towaŕśtwa. Rosprawa, kotrž je knjes diakonus Maur podał, sćźewi, so je saśćźene lěto wožebje žohnowane sa towaŕśtwo bykło. Rospóśćłako je žo 31,342 biblijow, 7,486 nowych testamentow a 272 psalmow, hromadźe po tajkim 39,100 žwjatych pismow porno 38,907 w tamnym lěćźe. Dobre waschnje, so žo młodym poram wěrowanśka biblija psched wokłarjom da, žo dale a bóle rosschěrja. Draždźanśke zyrkwinśke wožady žame trjebachu 3,557, do zyła bu 9,534 požadanych. Wójśko 1,719 biblijow a 1,232 nowych testamentow wsa. Jutrowna kolletka je žo na 18,163 hrivnow powyschiła. Darmotnych bu 577 biblijow a 62 nowych testamentow rosdatych; pola 1,785 biblijow a 1,232 nowych testamentow žo płacźisna poniži. Pschi składnosćźi kralowanśkeho jubileja krala Alberta bu też deputazyja sakśkeho hłownego biblijśkeho towaŕśtwa k žbožopschecźu wot Jeho majestośće miłosćźiwje pschijata. We czopykch a dźakownych słowach spomina rosprawa na minjenje nascheho žerbśkeho wótza, knjesa fararja Dr. Jmischa-Hodźijśkeho. Na jeho měśto je w direktoriji towaŕśtwa nasch žerbśki duchowny wodźeć knjes faraŕ ryćźeŕ Jakub-Njeźwaczidźśki stupił.

— My žmy hižom lubym cźitarjam w pośledniim cźiśle wo namjecźe ruśkeho khěžora pišali, kotryž chze sastupjerjow wschitkich statow žhromadźićź, so bychu radu składowali wo sarjadowanjach, kotrež bychu stajny měr mjes ludami sawěśćźiłe, jo njebychu žo ludy léto a bóle ł wobćećźowanjom luda pschi wulkich pjenźeźnych wudawkach wobrónile, ale so bychu žo wotbrónićź móhłe a ł sym cźećźkoty luda połóżećź. My žebi sanjelećźeć njemóžemy, so mamy mało nadźije, so směje tale konferenza wulkeho wuspěcha. To je spodźiwny pschipad, so běśche runje na tym duju (29. augusta), na kotrymž bu namjet zarowy na sjawne daty, w lěćźe 1850 tajki

kongreß měra w Pawołowej zyrkwi w Frankfurcze shromadźeny. Pschitomni běchu tehdom sastupjerjo se wschěch narodow, něhdźe 6–800 muži. Nawjedowarjo teje shromadźišny běchu mužojo kaž Richard Cobden, ßkawni franzowsky duchowni, snaty Amerikanski Elichu Burrit. Tehdomnischi heßisko-darmstatski minister Jaup běsche pschedhydsiwo na so wsak. Wobežbje sajimawe běsche na tymle kongreßu, so běchu tam někotsi cžornuchowi fararjo s Ameriki, kotsiž so pak w ßwojim wustupowanju w nicžim wot jendželskich fararjow njerozdźělichu. Najwjetsche wodźiwanje sbudźesche ßyn indianskeho hkownika, Indianski s Nebraska, s mjenom Ka-ge-ga-ga-buh, hižo ßwojeho domjacžeho sdraßcženja dla, w kotrynž so pokaja. Wón powjedasche derje jendželsky. W ßwojej 31. awgusta dßeržanej rěcži wobkrucžesche shromadźenym, so ßu wschitke indianske splahi na měr smyßleni a tule lubosć k měrej s tym sjawnje wobßwědczi, so prásidentej Jaupej w sjawnej shromadźišnje měrnu trubku poda. Schtož shromadźišnu ßamu nastupa, tak wotběža, kaž bě to do předka widźeć. Richard Cobden dßeržesche sahorjacu jendželsku rěcž wo dobrotach ludowedho měra a nasch njebohi profesor Corizenach so tym samyßkom też w fraßnej rěcži pschisamkny. Franzowsky duchowni, kotsiž běchu wschitzy evangelsky, so tehо runja psches ßwoje rěcže bkyschcžachu. Też italsky jedyn rěcžnik powjedasche. S krótka — woni rěcžachu we wschěch rěcžach a shromadźišna běsche polna měrnego ducha. Ale my so praschamy: schto běsche jejny wuspěch? Sšame nicžo. Wscho wosta, kajkež je było. A duž njetrjebamy sa nowy kongreß wjetsche nadźije stajicž. Najkerje też wschitko pschi starym wostanje, je-li so s zyła k temu dóńdźe, so so sastupjerjo wschitkich ludow sendu. Hdyž pak sastupjerjo wjetschich ludow njepschińdu, potom sfhadźowanka druhich žanehо samyßka nima, pschetož ludy, kotrež ßwojich sastupjerjow njepósćelu, tež na wosamknjenja kongreßa ßwojasni njejßu. A hdy bychu druhe ludy je k pschipósnaczu ßwojich postajenjow s mozu nucžicž chyžte, bychu to sasho psches to cžinicž dyrbjakc, so jich s mozu wójska pschewinu — so wójnu pschecžiwo nim wjedu.

Spěwaj a dźěłaj.

II. Dźěłaj.

(Pokračžowanje.)

Khudy tkalz po drosy dźe. Wón pomału stupa, pschetož brěmjo na jeho thribjecže małe njeje a bywa jemu cžężšche a cžężšche. To je dźěło wob zyłe tydźeń, kotrež k fabrikantej njeße, so by ßebi po nsdu a nowe dźěło schok. Duž jeho fraßny wós pschijedźe. Dwě rjanej konjej itej sapschehnjenej. Tkalz je ßwojim cžężkim brěmjechkom je tehо muža sejnak, kotryž ßam je ßobu spokojom we wosu ßedźesche. To běsche jara bohaty rentier s bliskeho města. Jeho starschej jemu hižom nahladne samoženje sawostajischtaj, schtož je psches ßeńtwu a spekulaßju khětße a tak powjetschił, so może hišcžeze w najlěpschich lětach stejo bjes teho, so by dźěłacž trjebał, wjeßele ßiwjenje bjes starosce wjesćž.

Wěsćže so wón, ßebi tkalz myßli, k nowemu ßwjeselenju wjese. Ach, schtó by ßo tola też tak a tak derje měcž mókł kaž tónle, sdychnje wón. To dyrbju ja lěto wot lěta wot sahehо ranja hacž k wjecžoru pschi mojich kroßnach ßydacž a njetrjebam po dujach a tydźenjach ßwjecžicž. A hdyž ßym ßo w pocže ßwojeho wobliecža prózował, potom ßu tola jenož kroschki, kotrež dostanu, potom je to tola jenož telko, so s tymi ßwojimi kłodu tradacž a ßymu měcž njetrjebach. A tón ma wschitko, schtož ßebi pożada a tola s zyła njewě, schto dźěłacž rěka. Hdy bych ja jenož junkróež, na někotre tydźenje, na jeho městnje byež mókł. Ale tak je na tymle njepra-wym ßwěcže.

To je wunmyßlene wobras, ale niz tajki, kotryž njeby s wo-prawdźitosću psches jene był. Wjele bóle, tak abo podobnje kaž tónle tkalz myßla a rěcža, morkotaja a mórcža tyßazy w naschim ludu. A też mi a tebi — wusnajmy ßebi to — ßu hižom podobne myßle pschischke: hdyž my w ßwojim powołanju na drohach wjele tajkich setkamy a dyrbimy tajkimi s pucža hicž, kotsiž, so jenož wulkhodźuja, so bychu cžaß pschecžinili; abo hdyž dźěło ßo khopje-sche a kónja njemějesche bjes teho so bychmy też poměrnego dobytka měli; abo hdyž mějachmy ßame tajke dźěło dokonjecž, kotrež s wonkach ßo njebkyschcži, ale jim najwjacy potajne wostanje; abo hdyž teho dźěła, k kotremuž běchmy nusowani, ßo nam njechasche a ßo nam njepschihódne sdasche. Sawěsćže, tehdom ßmy ßebi my hižom myßliłi a sdychowali: Wschelake dźěło je tola khětro poniżaze a njespokojaze, wjele dźěła je wobcžężnosć, nusowanje k njepsche-stawazemu dźěłu hrosna cžwila.

A tola je njerozom tak myßlicž a tak skorżicž! So bychmy to prawje pósnali, njeje dosć, so ßebi na najhórsche, schtož temu napschecžiwo steji, myßliemy, na tych mnohich, kotsiž bychu radźi dźěłali, ale dźěłacž njemoža, na tych, kiž dźěła nimaja a k dźěłu kmani njejßu, kak wužitne je też tajke dopomnjenje. Pschetož hdyž my shonimy, so běsche po statistiskich pschepytanjach w ßymi 1892/1893 w Lipsku a pschedměstach 8608 wożobow, kotrež běchu w pscherěsku 7 njedźel bjes dźěła, mjes nimi 5227 wożenjenych a něsto ßebi hubjenstwo tych wopomninmy, kotsiž mějachu mało abo kotsiž mějachu mało abo nicžo na nalutowarni a kotsiž dyrbjachu tohodla ßwoju nadobu pschehadźicž abo pschedacž abo kotsiž běchu nusowani po proschenju khodźicž; a hdyž ßebi srudne wobstejnosće tych lědy liczonnych wopomninmy, kotrychž wschelakora khorosć w najtěpschich lětach k temu sahnudźi, ruzy do klina pokożicž a tym k wobcžężnosći bycž, sa kotrychž bychu tak rad ßo prózowali: potom njepschindźe na naß jenož nutrobne ßobućućże s tymi njebožow-nymi, ale też nutrne dźak sa to, so je nasch lóß padnył na wjele lubosnische město, so naß wěste pokowanje a trajaza starosć psched tajtim hubjenstwom a jeho wulkim sputowanjom sathowa, so ßmy w sbożownych wobstejnosćach, so ßmemy, so możemy dźěłacž.

Ale, schtož je lěpje, njetrjeba najlěpsche, najnjenje dobre ßame na ßebi bycž. A naß tysichi a wobcžeßi druhdy niz to so, ale wjele bóle schto a kak małe dźěłacž.

Duž dyrbimy hłubje pytacž. Nam chže ßo tajki směrowazy rosßud wo dźěle dobycž, kotryž powschitkomuje płacži. Nujne je wsche nasche dźěło, a pschekraßnjaze wažne. To pak może ßo jenož dobycž, hdyž ßy prawu ßiwjenśku hódnosć dźěła s zyła pósnał.

A k temu dyrbi tola rospomninanje ßłužicž. Hdyž by ßo psches nje nasche cžućże posłyniło a my so ßobu do wschědnego dźěła wsali: „Bohu dźakowano a derje nam, so dźěłacž ßmemy; wscho dźěło je sawěsće ßohnowanje,“ potom by to wěsće bohate dobytk był.

Njech ßo najprjedy někotre rospomnjeńki podadźa, schto je „dźěło“ a „ßiwjeńska hódnosć.“

Dźěło je sroßymicž jako ßiwjeńste wopokasanje cžłowjeka, psches kotrež wón ßwoja cžełne a duchowne mozy nokożuje, so by někajki skutk dokonjał. Skożuje ßo dźěło na wěży ßwonkomnego ßwěta, potom rěka ruczne dźěło, skożuje pak ßo na snutskomny ßwět, potom ßo hkowjazy dźěło mjenuje. — Sswojeje wažnosće pak tola ßwucžene ludowe rosdźělenje ßhubi, hdyž ßo na wunwjedźenje hlada. Pschetož potom ßo sjewi, so je też najjednorische ruczne dźěło pschejo s dobom we wěstej měrje hkowjaze dźěło, na druhej stronje też najwoßebnische hkowjaze dźěło cžěło napina, hušto ßamo w jara nadpadazej měrje.

Hdyž je wěsće w tym, schtož je dźěło, pschesßenosć, ßu wo tym, schto je „ßiwjeńska wažnosć“ wulzy ludźo we wschěch cžaßach wschelakich nahladow byli. Temu jenemu je wottyknjeny kóuz ßiwjenja sbożownosć cžłowjeka; drusy chcedźa to ßame sa prawe hódne wobhladacž, schtož k najwjetschej sbożownosći cžłowjeka ßłuži; drusy saßo sa měru teho, schtož je hódne a dostojne, ßu-dźenje druhich a sadźerżenje wożebitych ßo wusnamjazych bjeru; cži słónczuje, kotsiž na sakożłu wěry steja, temu sacžawanju a cži-njenju palmu podawaju, kotrež je po sjewjenym bycžu a woli bóßstwa.

My njetrjebamy sa nasche rospomninanja do wurěcžowanja tychle mudrych sakożicž, ale móżemy stroschtnje we tym psche ßwědczeni bycž, so ßadym tychle nahladow ßamy njerozom, ale so kóżdy s nich njepowalmy a wopomnjenja hódny kruschk wěrnosće wo-pschija. A w tejle dobrej nadźiji my dźěło po rjadu pod tole mjenowane schtworake stejnischego postajimy — a jeho wurjadna ßiwjeńska wažnosć budźe nam wěsta.

Lubi Sserbja! **Budźcže Sserbja! Sserbski dom w Budyschinje ßo twari, a to sa Waß! Duž składujeże sa njon po Waschim samoženju hnydom, burja a měschczenjo, wuczeni a njewuczeni, stari a młodźi, mužiży a żónske, a sběrajcže sa njon pschi jubilejach, pschi kwaßach a khcžißnach, pschi ßwjedźenjach a sfhadźowankach; składujeże a sběrajcže! A Wy, kiž wotkasanja cžiznicže, wotkasajcže na prěnim městuje sa Waßch „Serbski dom“ w Budyschinje! Budźcže ßwěrni, woprawdźiczi Sserbja!**

Samolwiny redaktor: farar Gółcž w Budyschinku. Cžischcž a nakład Ssmolerjez kuhicžischcžerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 38.
18. sept.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

15. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Math. 6, 19—34.

W naschim cžaßu ludźo rad ßo pschi tej myßli sahorjeja, kak daloko ßu cžlowjekojo we wschěch wězach do prědka kroczili, kak wužitne ßu wunamakanja, kak powschitkowna sdźěłanoscź. Rad ßo wo tym powjeda, kak khětsje powjescź ßo do dalokich krajow donjeße, kak khwatniwje móžesch s jeneho kraja do druheho pucźowacź. Na wschitke waschnje, praja, je ßo žiwjenje porjeńschiło. To njech wschitko płacźi; hdyž pak ßo praschamy, hacž je w naschich dnjach tež snutskowne spokojenje, spokojnoscź se žiwjenjom, hacž je s jenym ßłowom tež prawe sboże cžlowjekow rostłe, dyrbimy Bohu žel „ně" wotmolwicź. Ssuano ženje cžaß był njeje, w kotrymž je pschi wschěm spěchowanju cžlowskeho ducha njespokojnoscź wutroby tak wulka, tak daloko rosschěrjena była kaž w naschim. A to žadyn dźiw njeje, pschetož žiwjenje hórke cžinjaze, sboże poduschaze staroscźe njejßu jenož nastałe, ale na nastróžaze waschnje rostłe. To chze ßo sdacź, kaž by cžlowjestwo prjedy w ßwojich dźěcźazych lětach mjenje wot staroscźow domachpytane było, hacž nětko w dnjach pschibjerazeje staroby. Někotsi ßu sbožowni wuwsacźi, hdźe nadeńdźesch dźenßa hischcźe ludźi bjes staroscźow? Sa žiwjenjom bjes staroscźow wschak po wschelakich pucźach pytaja, ale mało jich je jo namakazych. Staroscź bydli w hětach a w hrodach; wona je kaž pawk, kiž ßwoju pawcžinu rospschedźe psche wschitke žiwjeńske wobstejnoscźe. Ach so njebych jeno staroscźow měł, je sdychowanje njeliczomnych. Jeno so by kraj był, w kotrymž staroscźow njesnaja? Nó, je tajki kraj, je něhdźe sbožowna kupa abo, kaž tež rěka „kupa sbožownych", hdźež staroscźow njesnajesch a kotrejež wopißanje je sajimawe. Tale kupa sbožownych njech ßo tu s někotrymi ßłowami wopische:

Tónle kraj ßo pscheměnicź njehodźi se snatym krajom Schlaraffow, wo kotrymž ßo w bajkach spěwa, hdźež je cžlowjek bjes prózy wote wschitkich wjeßelow wobdaty. Na wopak na tejle kupje sbožownych ßo runje tak dźěła kaž pola naß; rola dyrbi ßo tež wobdźěłacź, prjedy hacž płody njeßy, pjenjesy dyrbja ßo tež saßłužicź, prjedy hacž je ludźo wobßedźa a zyły rosdźěl njeleži w swonkownych wobstejnoscźach kraja, ale w druhim waschnju a žiwjenju wobydlerjow. Woßebnoscź tych „sbožownych" je n. psch. s dobom ta, so seńske pokłady njehromadźa. Woni ßebi s prawom rjeknu: schto dyrbimy ßo cžwilowacź a rudźicź wo wězy, kotrež móžemy kóždy wokomik saßo shubicź a kotrež nam s wěstoscźu ßmjercź wosmje? Woni ßu tehodla s tym spokojom, schtož je sa žiwjenje trěbne a hdyž samoženje njetrjebawschi roscźe, potom je tam sakoń, po kotrymž wěsta liczba ßo pschekroczicź njeßmě a to, schtož je wjazy, ßo do powschitkowneje pokładnizy k lěpschemu khudych wotwjedźe. Duž njeje psches tole mudre naprawjenje na kupje sbožownych lakomnikow, ani lichownikow, ani tajkich, kiž jenož pjenjesy hromadźa, so bychu je wobßedźeli. Wě ßo hłowne žórło staroscźow je s tym satykane, Tež cźi khudźi ßu tak sbožowni, so ßo ženje praschecź njetrjebaja:

Schto budźemy jěšć? Schto budźemy pić? Pschetož na jene waschnje žo najwjetsche potrjebnosćže khudych sapłacza a na druhim boku žu ludźo tak spokojeni, so žebi wjazy njeźadaja, hacž so móže žo kóždy najěšć a pschijtojnje woblekacź. Dokelž pak na tym pschi tajkim pilnym žiwjenju ženje pobrachowało njeje, wobydlerjo tamneje sbožownuje kupy staroscźow lědy po mjenje snaja. Wschitke te njekhmanosćže, j kotrychž starosćže wukhadźeja, prósdne khodźenje, sawisćę, hordosćź atd. žu tam njesnate. Kóždy druhemu to jeho popischeje. — Dyrbjał-li žo nichtó dźiwacź, so je tajka kupa sbožownych, njech tole k rosjaßnjenju słuži. Kaž wschudźom, wobkuježi tež tam nabožina myßl a žiwjenje człowjekow. Nabožina sbožownych pak je cźiśćže jednora. Woni maja mjenujzy jenož jeneho Boha, kotrehož Wótza mjenuja a dokelž žu wot małosćže nawukli, so tón Wótz žo sa nich stara, žebi na to njepomyßła žo se starosćźemi cźwilowacź. Kóždy tydźeń žo wschitzy wobydlerjo seńdu, so bychu žo temu Wótzej dźakowali; na tym duju wscho dźěło wotpočnuje. Młodźi a stari cźitaja rad w knihach, kotrež žwjate dźerža kaž list žwojeho Wótza, w kotrychž wschitkim wěrjazym žo wěcźne, njesachodne kubła lubja sa tón pad, so chzedźa je měcź a na nje pschi seńskich njesabudźa. Wěßo žo kóždy prózuje dobrocźiwemu Wótzej k woli bycź a wjeßeli žo hižo na kónz seńskeho žiwjenja, so by do wobžeđźeństwa wěcźnych kublow stupił. Duž dźiwa njeje, so žo na tej kupje seńske starosćže njesnaja. S krótka: Nabožina wobydlerjow je: My drbimy žo Bohu wysche wschego dowěricź. Jich žiwjenje: Spěwaj a dźěłaj. Jich wjeßela: Cźiśmy dobrotu. Wottrykneny kónz: Wěcźna sbožnosćź po žmjercźi. To je kupa sbožownych.

Duž dojěđźmy na nju! Ty žo prašesch: Hdźe leži wona? To njeje bajka. Tón sbožowny kraj nam bliže leži, hacž žebi myßlimy. Jenož krocź se žwěta njewěry do žwěta wěry do teho njebjeskeho Wótza a my žmy žrjedźa w tamnym kraleśtwje wo kotrymž tón sbóžnik w sćenju 15. njedźele po žwj. Trojizy Matth. 6, 19—34 praji: Pytajcźe najprjedy Bože kraleśtwo a jeho prawdosćź, dha budźe wam to wschitko pschidate.

Sprawnosćź dowjedźe k dobremu kónzej.

1. Dwaj bratraj.

(Pokračowanje.)

„Pschiúdźejsch mi sažo se žwojimi kłasnosćźemi", wottorhny žo hórje hacź běšche trěbne, bratr na njeho, „psched žudom je žo na to pschižahało a sa prawe spósnało, so žym ja žam domćź naju starsheju namrěćź měł, so pak žym dyrbjał tebi druhi statok kupicź. Tak je nan poručźił a po nim tež žud. Chzył jenož wjedźećź, so dyrbju ja stajnje a wschudźom pomhacź?"

„Sso wě, so je twój žwědk, pschecźel Mudracźł, j tobu na to pschižahał, so je nan poručźił, so dyrbi nasch domćź po nanowej žmjercźi jenož tebi pschiżłušechcź, hacź runjeź žym ja žamón wot njeho hacź do jeho pošlednich dnjow wospjet žłyschał, so dyrbi namaj woběmaj žłuschećź, so je tu sa wobeju runa dojćź. Kak dyrbjał naju luby nan we žwojej pošlednjej hodźinzy, ldźećź ja runje njemóžach doma byćź, mje runje wupokasać? Dokho po tym, jako běšche žo jedyn žwědk, žwěrny hórnik, wotbałił, žo na dobo tale nanowa pošledńja wola wukopa, a hnydom po tym nadeńdźe žo tež bohata žłěborna žiła na nanowym statoku, kotrež něto jenož tebi žłuschesche. Hacź by žwěrny hórnik tež tak pschižahał jako Mudracźł, tutón Mudracźł, kotrež běšche hórnikowy dom pschilubjeny dostał?"

„Ssnano žo wón sažo žem wrócźi, tón cźěkanz, a dopomha tebi k pokojzy mojich podkopkow a žam žebi k Mudracźkowemu samoženju. S lubosćźu k wamaj žo sawěćźe wschě stare prawa na jene dobo spowaleja. Tola ty masch dźiwne waschniczła, so mnu poręćźećź, wožebje jako proscheć, abo njejžy to žnano?"

„Wodaj, bratśe, ja wschał njechach j tobu prawowacź; komuž žo tak srudnje seńdźe, jako mi, tón njenadźeńdźe hušto dojćź praweho žłowa. Styłknosćź njewostaji mi wjazy žanebo měra, někajki htóž dźesche te mni, so na pnćźu k tebi měr a pokoj nadeńdu, so žo žnano pschi twojim wulkim bohatstwje na nanowe hešło dopomnisch: „Ssmil žo stajnje nad khudym!"

„Sso žmilicź, haj wschał, haj, najradscho dźěłicź, snaju to hižo; tola wojpěsch žo, schto ty po prawom pola mje chzesch?"

„Jano, někotre njedźele hižo njejžym nicźo sažłużił, a Khata a Handrij j klepanjom niz wjele. Dźenža nimamy wschědnego tyłeba a ja někotre dny žnano tež niz wobydlenja. Ja to žnano wjazy njewocźakam, ale stylknosćź, so hrubi ludźo moju mandźelsku a mojeho žyna na drohu wuhonja, a so tam w bědnosćźach wumrjetaj, cźwiluje mje wo dnjo a w nozy. Ssmil žo nad nami, bratśe, a jeli so žym ja wumrjećź, daj jimaj wobydlencźko w twojim domje a dźěło! Chzu žo w njebju sa tebje modlicź!"

Hněwny wotwobrocźi žo bohaty bratr a pschistupi k wotnej. Pschezo hischcźe dźěiche žo žněh, a žłužobnik hórskeho mischtra, kotryž chzyšche j napschecźa Pjenjezńikej doma sćezźku wužypacź, sašta fe žwojim dźěłom, jako by prajićź chzył: „Ja to tola dźenža njedokóncźu!"

„Chzu žo nad wami žmilicź, kaž daloko to samožu", sawoła słóncźnje domjazy knjes, „chzu hischcźe ras dań sa wasche wobydlenje sapłacźićź, chzu tež, jeli by runje nusa tak wulka była, słóncźnje twojej mandźelskej někajke městacźko w naschim domje postićźićź, a dźěło wona słóncźuje tež tak nadeńdźe, bjes teho, so mojej mandźelskej prěti pschiúdźe; ale měnisch ty žana tež, so dyrbju twojeho žyna wobthowacź, so by mi słóncźnje tež tele stare snate hrónczło stajnje sapiśkał, kotrež je wot tebje nawukył? Wón njech něhdźe w zušbje něschto nawukuje a njech žo Freiberga sdaluje. To je moje pošledńje žłowo!"

Khudy bratr mjelcźesche. Hižo hušto běšche žo bohaty bratr prózował, so by khudy bratr se žwojej žwójbu wucźahył. Tola tamón njeběšche ženje samołł, so by žwoje lubowane wótzne město wopuschćźił. Tola njeběšche maczerna wola, so by žyn do hórnikow schoł. Kaž běšche nana tele powołanje sahe běduego sćźinło, tak běšche j mnohimi druhimi, a nusa jich potom jenož witasche. To wscho žebi khudy bratr rospomni, tola tež to, kak budźe žo macź rudźićź, hdyž budźe žyn w zušbje, mandźelski w rowje a wona w zušym domje.

Srudnje sdychujo wotmolwi wón słóncźnje: „Njech žo tak ma, kaž ty prajisch, bratśe; moja Khata je cźicha a słóżnje žo po woli druhich, j njej žadyn hněw njesmějesch, a mój Handrij smeje žo też druhdźe pěkuje. Ty tola sa njeho dobre město słladnjesch? By tebi prawe było, hdy bych jeho k twojemu žwatej do Frankenberga dał, teho kóždy sa cźesźneho muža snaje? Sslub mi to; to by było sa mnje směrowanje."

To prajiwschi postićźi wón bratrej rukn, tola tón ju njesćźerpliwje wotpokasa.

„Cźeho dla telko žłowow", rzekny wón, „jeli so chzetaj ty a wón žo słóncźnje spokojićź a jeli so njechataj žebi wote mnje nihdy niczo wjazy žadacź, so bych słóncźnje tola ras měr nadeschoł, dha njech je tak. Tola rohymisch, ja sapłacźu sa njeho jenož wucźbny pjenjes, pošdźisho, abo jeli žo žo jemu tam njefpodoba, njedyrbi žebi myßlicź, so žym ja trasch tajki, kotrehož móže wußłećkacź."

„Njeboj žo teho, wěm, wón stajnje sa to smeje: sprawnosćź dowjedźe k dobremu kónzej. Chzu žo sa njeho modlicź, so by stajnje po prawych pnćźach khodźił; potom budźe Bóh khtk jeho rukow pozohnowacź, so budźe naschemu mjenu stajnje a wschudźom cźesćź pschizpěwacź. Tola, Jano, měj sa žwjate, schtož žy žłubił. Ssy žwoje žłowo mrěźazemu dał, kotryž budźe bórzy j naju starschimaj j njebja na tebje a na twoje skutki hladacź!"

„Njejžy dha tuteho cźłowjeka pschezo hischcźe wotbył?" sawoła Pjenjezńikowa psches powocźinjene durje, „dha pokaž tola tutemu bledźakej durje, chzu wjecźeć pschihotowacź."

To prajiwschi, sastupi wona do jiżwy.

Njeběšche bohaty runje wo wjele milišcho pohladował; njeběšche jemu było, jako by nanowy, by maczerny hłóß jemu skrádźu do wucha synczał a běšche jemu pošcheptał wo bratrowskej lubosćźi a wo bratrowskej žwěrje, wo dźěćźazym sbožu a wo dźěćźazych hrajkach. Abo běšche žo mylił, hdyž běšche měnił, so je žo jeho wutroba žłrěła? Dosćź! Něto běšche žo wscho minyło. —

„Dźi žwój pućź!" sarjekny domjazy knjes krucźe, „schtož

ßym ßlubił, po tym ßo śmeje. Po putnikowanju se ßwojim ßwakom, ſ miichtrom w Frankenbergu, poręčju."

„Bóh budź ſ tobu, ſawěſcje, ty měnijſch ſo mnu ſprawnje, ale", — ßhudy ßo komdźeſche dale rěčeć, na domjazu knjeni poſhladawſchi, „njejßmy dźenßa hiſchcje niczo k jědźi měli; njechał nam —?"

Tele ßłowa wón bóle ſcheptaſche dyžli rěčeſche; k temu ſakſchlowa hiſchcje bohaty bratr, tak ſo bjes dwěła jeho mandźelſka wo tym niczo njeſaßhyſcha. Tež njemóžeſche pſchi wjeczornych ßměrkach ßo nakhilazeho ſymſkeho wjeczora pytnyć, ſo běſche jeje mandźelſki do powjaſowcho dybßaka pomaßnyk a ßwojemu proſchazemu bratrej nětkoſe drobne pjenjeźki do ruki dał. Horda żona njeprajeſche jemu ani „w Boźemje", duž mějeſche ßo wbohi ſkradźu ſ durjemi won a ſ nim domjazy knjes.

Knjeni Hilża faßwěcźi wóſkowe ßwěcźki na mnohich ßlěbornych ßwěcźnikach a we wiſajez lampzy něſajki derje wonjazy wolij, ſawrě wokeńzy nutſka wó jitwje, połoži wuſchite ſahkwěźki na ſtólcźki ſ rjenje wurěſanymi nohami, podobnymi na pajory dźiwich ßwěrjatow, a rospołoži na blida drohotne pißane płachty ſ cźeczjemi, mjes tym ſo na kulojte jędźne blido pódla khadołha běłu rubjann płachtu napołoži. S khamora pſchi ięźenje wſa wona wſchelake ßlěborne ßudobja, kotrež běſche wumětſka ruka ſ kopjenami, hałoźkami a postawami widebika. Cźęźke ßlěborne khamy, ſchłkě a talerje błyſkotachu ßo pſchi ßwězy; kulowate nopaſchłi ſ nóźkami dostachu ßwoje měſtno na blidźe pódla drohotneho ßełowcho ßudobja; ßamón dwětónczojte widlicźki njepobrachowachu pódla ßizow a nożow. Spokojnje pohlada Hilża hiſchcje raz na wſchě tele ßlěborne bohatſtwa.

Mjes tym běſche ßebi ßhudy ßwat tołſte a cźęźke dubowe khěźne durje wotewrił a wſtupi ſ Pjenjeźnikowcho doma. S napinanjom ßwojich mozow běźęźeſche ßo pſches ßněh, hacź runjeź běſche nimale ſyma, dha ßo jemu tola bóry pót ſ cźoła ronjeſche. Woßebje wobcźężny poręa jeho pucź bycź, ßhyž ſe ſchěrokeje haßy do pódlanſkich wuſſich haſkow pſchiúdźe, hdźež běſche w mnohich kręcźikach ſa węcźenzy woßebje witane měſtno. Kak daloko jdaſche ßo jemu tola dźenßa pucź hacź domoj. Schtó wě, hacź njeby ßo ßnano na ławzy pſches rěčźku wobßuwuyk, njeby-li jeho ßyu jemu napſchecźiwo pſchiſchoł a njeby jeho ſa ruku wſak a jeho horje dowjedł hacź do cźěmneje, khndeje khěźki.

So byſchtej ßo tola ſ naſtupazej nozu měr a pokoj nakhilwej na tebje, a ſo by ſ młodym ranjom nowa nadźija żiwjenja w tebi ßo wubudźika! Wſchako ßy ßo tola ſtajnje a pſchezo prózował ſa twoju ßwójbu, ſa twoje měſto a ſa knjeſa twojeho wótzneho kraja, kaź derje ßy to ſtajnje mohł. Sswěrnje ßy tež Bohu ßłużił, twojemu najwyſchſchemu Knjeſej. Tak njech teh twoja ſprawnoſć a ßwěrnoſć pokoj ſwjedźetej do twojeje wutroby, ſe ſtaroſcźemi rosryteje! —

Cźicho a njewidomnje ſaſtupi ſ woběmaj do hoſpody khudoby jandźel pokoja a měra ſ wolinzowej hałoźku w ruzy.

Wo ßrjedź nozy wotewrichu ßo tu ſaßo durje, a płakazy hólz broſdźeſche ßo dale po ßněh. Nětko kłapa ßo tamle wo durje a wo wokeńzu. Njebydłi tam pobożny měſchnik Volkman, jandźel khudych? Jeli něchtó druhi, dha je wón tola ſtajnje ſwólniwy, ſ ßmjertnemu łożu najkhudſcheho potkwatacź, a njech je kajkażkuli hodźina wo dnjo abo w nozy. Njeßhyſchi dha wón dźenßa ſtyłkniwe kłapanje? Ssamo na blijſej wěźi je ßo ßowa naſtróźika a krahuje hroſnje po nóznej cźiſchinje. —

Hoſpodłiwje běchu mjes tym Pjenjeźnikezy knjeſa tachanta powitali a jeho k wjecźeri dowjedli. Pjenjeźnikez dźowcźiczy, na mjeſy mjes cźaßom dźěcźatſtwa a knjeźniſtwa ſtejacej, běſchtej hoſcźa jenoż powitacź a jemu ruku koſchicź ßměłoj. Po tym pał dyrbjeſchtej ßo po waſchnju tehdomniſcheho cźaßa wotßalicź. Knjes tachant běſche w kożuchowym kwěźu ſ kapuzu pſchiſchoł. Tón běſche ßebi w pſchedſtwje płekł a tam na ſcźěnu powěźnył. Duž běſche nětko ſhotowany jako druhy woßobini knjeźa. Wón ſnajeſche, ſchto derje khodźi. Duž wołſchemi ßo ſa blidom ſ bohacźe nanoſchenej dźiwinu a ſ rybami, tola też pódlanſke jędźe wón njeſaßpiwaſche, wſchelake ſelenki a płody ſ jużnych krajinow: batle, mandle a figi, mjedowe a korjeſchkowe woßebne pjecźwa. Woßpjet ſpominaſche wón na to, kak bohacźe je tola tale wjecźeř wuhotowana, ſo mohła ßo derje ſ kóżdym wobjedom měricź. Woßebje pławjeſche też woßebitu polinku. Tajku rosymjeſche jenoż Pjenjeźnikez knjeni pſchihotowacź, a kak wona ju pſchihotowaſche, to wona ani ßwojim najlěpſchim pſcheczełnizam njepſcheradźi. S winow běſche ßebi dźenßa portugiſiſke cźerwjene Malwaſěrſke wuſwolił; ſ korjeſchkami warjene pijeźe je horze, ſo by „jemu ſ hnby wonjało jako ſ haptyki", a ſo by jeho na Freibergſkich ſymnych horach derje pſchehrěło. Pſcheczełniwje a ſ wotměrjenym wotpohładom ſarěcźa wón pódla wo Pjenjeźnikez ßebicźnych ſaměrach, a ſo jich darniwoſcź ſa zyrkej ßebi ſawěcźe pſchiwóſnacźe kuję żerja ſaßłuźi. S dobom pſcheproßy wón też Pjenjeźnikez knjeſa, ſo by ßebi nowe zyrkwinſke wrota wobhładał. Hacź dotal je hiſchcje nichtó wohładał njeběſche, dokełź běſche je hordy, ſ niſim njewobhładźazy wumětź pſched kóżdym wcźipnym wokom derje ſathował. Też Pjenjeźnikez knjeſa běſche wón hrubje wotpokaſał, hacź runjeź běſche wón tachantej ſa tele wumětke dźěło woſpjet nahladny pjenjes darił. Nětko, hdyž mějachu ßo wrota bóry poßwjecźicź, powjedachu ßebi ludźo woßebje wjele wo tutym wumětſkim dźěle, kotrež njemějeſche nihdźe ßwojeho runjecźa. Sswojemu doſtojnemu hoſcźej mějeſche ßo Pjenjeźnik dźakowacź, ſo běſche wón ſłóužnje jedym wot tutych jenotliwych, kotrymž ſawidźachu, ſo ßo jim cźeſcź prěnjeho pohładanja doſtawa. Tak dha mějeſche Pjenjeźnik nowy, jemu wulzy witany ſamóß, tutemu wjele ſamożazemu duchownemu rjanu poſtawu Freibergſkeho hórnika, dwaj ſtopaj wyßoku, ſe ßamoho ßlěbora wot wumětza dźěłanu, daricź. Tale poſtawa běſche ſawěcźe hotowy ßlěborny hórnik a jako tajki ſtanjo bohatych Pjenjeźnikowych podkopkow, kotrymž běchu „Sslěborny Hórnit" narjekłi. Wſcho běſche na tutym ßlěbornym hórniku wumětźy wudźěłane: podkopkaſka latarniczka, żiły na rukomaj a ſmorſchcźanki na mjeſwocźu. Tachant běſche dobry ſnajeř wumětſkich dźěłow, a jako tajki wjedźeſche ßebi pódla hódnoſcźe ßlěbora też poſtawu jako wumětke dźěło ważicź.

„Haj, nanowe pożohnowanje natwari dźěcźom domy", měnjeſche ſ podźakowanjom tachant, ſ tym na to ſpominajo, ſo ßo ßlěborna ruda na Pjenjeźnikowym, wot nana namrětym ſtatołu nadeńdźe. Jeli tajkile cźłowjek, jako naſch Pjenjeźnik, tak rěčźeſche hóſcź dale, ßo pódla ßwojich wulkich ſaßłużbow hiſchcźe na wobcźężnym prozeſſionje wobdźěli a tak we wſchěm Bohu ßamemu cźeſcź dawa, dha je to też nadawk kóżdeho, ſo ßo tajke ſmyßlenje ſjawnje pſched wſchěm ßwětom wukhwaluje, ſo bychu ßo pſches to druhy wubudźili a ſa nim ſcźěhowali. (Pokraczowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— My pißachmy w połſlednim cźiſle, ſo je jedyn dźěłacźer w Ketlizach nahle wumrjeł, dokełź je zyły litr paleuza na dobo wupił. Nam je ßo powjeſcź póſłała, ſo ßo ta węź tak nima. Naſcha powjeſcź běſche wjata ſ Budyſkich hamtſkich nowinow, „Bautzener Nachrichten", a dokełź tam njeporjedźena woſta, dyrbjachmy ju ſa wěrnu měcź. Cźim łěpje, ſo ßo ta węź jako narěcźana wupokaże. Sruduje pał je, ſo ludźo tajke ſełhane powjeſcźe nowinam ſcźelu. Naſch lud pał chzył też ßwěru ßo hladacź tuteho łeho njepſcheczeła — paleuza, kotryž je hižo wjele njeſboża do naſcheho luda a do naſchich domow pſchinjeł.

— Pſchichodnu njedźelu, 18. ſeptembra, śmeje ßo 3. ßerbſke kemſchenje w Draždźanach w nakhwilnej ſichižnej zyrkwi na Lipowej haßy. Kemſchenje ſapocźnje ßo w $\frac{1}{2}$12 hodźin. Spowjednu wucźbu śmeje knjes faraŕ Jakub-Njeßwacźidłiſki a prědowanje knjes faraŕ Mróſak-Budeſcźanſki. Wſchitzy Sserbja chzyli ßwojich pſchiwſnych w Draždźanach a wokolnoſcźi na ßerbſke kemſchenje kedźbliwich ſcźinicź. S dobom hižo dźenßa na to ſpominamy, ſo budźe w dezembrje 50 lět, ſo ßu ßo ßerbſke kemſchenja w Draždźanach ſakożiłe. Duž budźe ßo 2. adventa jubelſka Boża ßłużba dźerżecź k dźakowńemu dopomnjenju bohateho żohnowanja, kotrež ßu ßerbſke Boże ßłużby w dokhich lětach ſa duchowne żboże naſchich Sserbow měłe. Duž móże ßo wocźakowacź, ſo budźe tale Boża ßłużba woßebje bohacźe wopytana. Hdyž běſche naſch njeſapomnity Imiſch 2. adventa ſaidźeneho lěta połſledni króćź w Draždźanach pſchi ßwojich ßerbſkich Božich ßłużbach, ßo wón tak nutrnje na tule jubelſku Bożu ßłużbu wjeſelеſche. Wón ju njeje dorćakał, Bóh jeho runje njedźelu po tym domoj ſawoła do ßwojeho njebjeſkeho wótzneho kraja. Hdyž wón ßam njemóże lubym Sserbam, kaź běſche to tak dołhe lěta cźinił, Boże ßłowo pſchipowjedacź, budźe na jeho měſtnje knjes faraŕ Jakub, kotryž w duchu a myßli naſcheho Imiſcha naſche Sserbowſtwo wodźi a kotryž je też wodźeŕ naſchich ßerbſkich kemſchenjom w Draždźanach, na tym ważnym jubelſkim dnju prědowacź. Jeho mjeno pał wjedźe naß ſ dobom w dźakownym wopomnjecźu wrócźo na jeho ßwěrnego, nam Sserbam njeſapomnitego nana, něhduſcheho ſararja pſchi Michałſkej

zyrkwi w Budyschinje, kotryž je w lěcźe 1848 ſerbſke kemſchenja w Draždźanach ſakožił.

— Ważny ſwjedźeń naſcheje evangelſkeje zyrkwje śmeje ſo na nowy tydźeń w ſtaroſławnym měſće Wittenbergu, w tym měćźe. W kotrymž naſch Luther w lěcźe 1517 jako reformator poſtaje. 22. ſeptembra budźe 50 lět, ſo we Wittenbergu na powſchitkownej evangelſkej zyrkwinſkej ſhromadźinje tam powołanej metody Wichem ſwój hłóſ poſbźe a ſ mózným ſahoritymi ſłowami k ſakożenju ſmutſkowneho mißionſtwa napominaſche. Na jeho wabjenje ſo zentralny wubjerk ſmutſkowneho mißionſtwa ſakoži a wón bu ſ Wótzom ſmutſkowneho mißionſtwa. K dźakowneemu wopomnjećju budźa ſo tehо dla w tych dnjach ſaſtupjerjo naſcheje evangelſkeje zyrkwje woſebje ſmutſkowneho mißionſtwa we Wittenbergu ſhadźować, ſo bychu 50letny jubilej ſmutſkowneho mißionſtwa ſwjećźili. Tež naſche Sserbowſtwo budźe ſaſtupjene pſches knjeſa ſararja ryćerja Jakuba ſ Njeſwarćidła. My lubym Sserbam w pſchichodnym cźiſłe bliźſchi roshład podamy a nadźijomnje tež wobras ſławneho Wichema. Tež móżemy lubym Sserbam dźenja hižo ſ radośćju ſjewićź, ſo je nam knjes ſarař Jakub pſchilubił, ſo chce nam ſo ſe ſwjedźenja domoj wróćźiwſchi rospravu podać do naſcheho „Pomhaj Bóh“. To budźa wěźće naſchi cźitarjo ſ wulkim dźakom pſchijimać.

— Kaž cźeſći pſchaj leži pſchezo hiſchćźe na wutrobje ta naſtróźaza powjeſćź, kotraž ſaúdźenu ſobotu pſches ſwět klinćźeſche, ſo je ſły njedočźink awſtriſku khćźorku w Genfje ſtónzował. Tón ſaſaſky cźłowjek wudawa, ſo je anarchiſta, t. j. tajſi, kiž chce wſchitke knjeźeſtwa wotſtronić, ſo móże tóždy cźinić, ſchož ſo jemu ſechce. Wón běſche ſebi tehodla pſchede wſak, někajkeho knjeźerja ſtónzować. Dokelž pſchipadnje ſhoni, ſo je awſtriſka khćźorka w Genfje, wón ſwojm mordarſku ruku pſcheczíwo tutej wobhej ſonje poſbćźny. Wutroba ſchepoze pſchi tej myſli — ale wěrno je. My widźimy ſaſo, kak daloko móże cźłowjek pſchinić, w kotrehož wutrobje je wěra wotemrěła, kotryž je wſchitkich dobrych cźućźow ſbyt, kotrehož ma cźert w ſwojej ruzy. Na druhim boku pak tež nowu wućźbu doſtanjemy, ſo ſ tutymi do ſwojich ſłych cźertowſkich myſłow ſabłudźenymi anarchiſtami a ſozialdemokratami ſ dobrym nićźo dokonjećź njeje. Jim dyrbi ſo ſe wſchej kruteſćźu napſchećźo ſtupić. Wſcha ſmilnoſćź jich cźim khrobłiſchih cźini. Tak derje kaž w Schwajcarſkej a Italſkej mamy anarchiſtow tež pola naſ a woni móža tu ſmérom żiwi bycź a hdyž ſeby myſlja, ſo ſo jim ſchiwda ſtanje, woni ſwój hłóſ poſbćźuja a na ſakoń pokaſuja, haćźrunje woni ſaneho ſakonja a wyſchnjoſćźe njepſchipośnawaja. Bismarck je pravo měł, hdyž ſebi krute ſakonje pſchećźiwo temu ſbćźakiſkemu ludej ſadaſche, a ſnano tón ſrudny podawk wyſchnoſćź ke krućźiſchemu poſtupowanju pohnuje.

Spěwaj a dźěłaj.

II. Dźěłaj.

(Pokraćźowanje.)

Sbożownoſćź je najwyſchſche kubło, ſa kotrymž cźłowjek pyta, a dźěło je pućź k temu końcźej; pſchetož wone ſakhowa pſched ſłym a wyſoke ſpokojenje poſticźa.

To dopokaſuje ſo ſ napſchećźiwneho, ſ prośdneho khodźenja a jeho ſakoſtnych ſćźěhwkow. Ja pokaſuju na najmózniſchi lud ſtarcho cźaſa. Kaž dołho běſche w romſkim ſtacźe ſa kóždeho ſameho, kaž ſa wſchitkich hromadźe, dźěłanje żiwjeńſki ſamyſł a łěhnje ſabośćźiwe wužiwanje běſche pſches płacźaze waſchnje a ſakoń ſaſudźene, běſche ſtat ſmutſkowuje cźerſtwy a k żiwjenju mózny, ſwonkach mózny a njepſchewinjomny. To běſche ſłoty cźaſ romſkeho ſtata, jako romiſki bur a jeho żynojo ſami ſwoju rolu dźěłachu a druhim, ſchklovam, ſa ſebje dźěłać njedachu; jako romſki rjemjeſłnik ſo njehańbowaſche, ſam ſwoje dźěło dokonjećź; hdyž běſche tu wożobnemu Romſkemu najwyſchſcha khwalba, ſo ſa dobreho ratarja płacźeſche; jako Cinzinnatuſ ſwoje małe kubło tamnu ſtronu Tibry ſam ſe ſwojimaj rukomaj wobdźěła a bu wot płuha precź ſa diktatora powołany, jako ſo Kuriuſ Dentatuſ po błyſchćźatych wójnſkich ſłutkach na ſwoje kubło wróćźo poda, hdyž běſche jako jednory bur żiwy. Jako pak w romſkim ſtacźe lićźba rólniſkich a rjemjeſłniſkich ſchklovow pſchibjeraſche a měſchćźan a wożobny chżyſche ſo jenoż hiſchćźe na wojeſtwoje a ſjawnych ſtatnych należnoſćźach wobdźělićź, a jako mnohim pſches njeſłónćźne we wójnje dobyte kubła bjes prózy bohatſtwa do klina padźechu, buchu krute ſakożki ſtareje Romſkeje: jednore waſchnje, dźěławoſćź, krutoſćź we waſchnjach a pobożnoſćźi, podtorhane. Na jich měſto żadliwoſćź, prośdne khodźenje a njechće żiwjenje ſtupichu. Podarmo mužojo ſtarcho dobreho waſchnja ſwój napomnaźy hłóſ poſbćźechu, kaž n. pſch. Kato. To nićźo njepomhaſche. Cźi Romſzy, kotſiž běchu ſo dźěła wotwućźili, rolnichu, ſebi łóżdy dźeń ſ hoićźinami a ſwjedźenjemi ſkłyćź: ſe ſchłokanzami, ſ kotrychž móżeſche jena hoſpodarja 30,000 hriwnow płacźićź, ſe ſjawnymi dźiwadłami, pſchi kotrychž dyrbjachu ławy a panthery ſ Afriki a wuwućźeni bjechtarjo morjo abo mrěźo měćźeźanſkim pſchihladowarjam ſawjeſełenje ſa wućźi poſticźećź. Sawjeſełenje běſche heſko pola wyſokich a niſich; jeho hroſny ſćźěhwk pak běſche: pſchekakanje, njepopſchećźe, pſcherada, żadośćźe najhroſnichcho waſchnja. Hlaj, to maſch hiſtoriſki dopokas ſa wěrnoſćź pſchiſłowa: „Prośdne khodźenje je ſapoćźatk wſcheho ſkeho!“

My jeho wěrnoſćź tež w naſchim cźaſu pośnajemy. Widomnje nam pſched wućźi ſtupi w tym proſcherju, kotrož jako khudy hantwjerſki wo naſche durje klapa a wo dar proſy. Pſchetož w najwjazy padach je wón dundak, ſłuſcha do tych 200,000 dundakow, kotſiž jako němſki zygaunſki lud pſches naſch wótzny kraj cźahaja a naſch lud lětnje, mało lićźene, wo 60 millionow hriwnow pſchinjeſu. So je wón dźěł naſcheje kraſnеje cźwile, njepokaże jenoż jeho roſtorhana draſta, ale tež palenzowy dym, kiž jeho wobdawa, pſchede wſchém pak te waſchnje, na kajćź proſy: pak njehańbićźiwje abo ſ napſchećźiwnym poniżowanjom. Ach, ſchto móhli wot njeho naſhonićź wo nim a wo tych jeho runjećźa, hdy bychmy jeho k ſprawnemu wužiwanju dowjeſćź móhli! To móhli ſhonićź: woni maja ſami ſwoje paſmo ſ woſebitej rěćźu, kotrež hižo najwjetſche wodźiwjenje poſtaja. Wjele ſ nich ſ żyła dźěłacź njecha; někotri ſ njepózćźiwej żónſkej wokoło cźahaja, wſchitzy proſcha. A ſchtož ſu naproſyli, to w bliźſchej korćźinje pſchepija. Hdyž je ſkładnoſćź, tam ſo kranje. Schtož je kuſk naſhonjeny, poliźiſtej cźeknje, a we ludźi ſ bajkami, ſ hłowy nawukuſenymi, wo njeſbożu atd. ſjebać. Duży po pućźu a w korćźinje roswjeſeła ſo cźi dundazy ſ maſanymi rěćźemi a khćźkuſchemi. A ſchto je pſchićźina tajkeho wodźiwjenja? Prośdne khodźenje. Schto je najlěpſchi hrěch jich pſchewinjenja? Hacź dotal te dźěłacźeriſke kolonije, na kotrychž je ſo hižo někotry tych wodźiwjenych ſaſo cźłowjek ſćźinił, dokelž je ſo na dźěłanje ſwućźił.

Ale niż jenoż na drohach a pſchi płotach nadeńdźemy te ſrudne wopory prośdno-khodźenja, ale tež w najwoſobniſchich měſchćźanſkich wodźěłach — tajſich, kotſiž ſwój prośdny cźas ſ hracźom wupjelnjuja; tajſich, kotſiž maja pſchewjele khwile, ſo ſami ſe ſobu ſanoſchowacź a khori bycź; tež tajſich, kotſiž wot jeneje żadośćźe do druheje khabłaja a po wjeſełach jachła, doniž po pſchećźinjenych kubłach, abo ſ woſłabnjenym cźćźom, abo pſchećźeńja dla ſwojemu njewużitnemu żiwjenju ſrudny końz ſćźinja. A niż jenoż wot druhich trjebamy poćźećźe prośdno-khodźenja wukućź, tež naſche naſhonjenje naſ wućźi:

W prośdnym cźaſu ſkutkuje ſły duch: njerośonne żadanja, njepopſchećźe a njepokojnoſćź.

Pſchećźiwo temu je dźěło dobre łěkarſtwo, pilne, wſchitke mozy napinaźe, na wćźiſy końz ſkożene dźěło. Wone temu wobara, ſo bychu myſłe wokoło błudźiće; wone dawa żiwjenju prawe wopſchijećźe a wćźiſy pućź; wone ſdźerźi, haj poſyłni móz.

A njeje cźućźe wobkhowaneje a pſchibyteje mozy na cźćźe a na duſchi radośćne ſaćźuwanje? (Pokraćźowanje.)

Mißionſki ſwjedźeń

w Maleſchezach.

Njedźelu 25. ſeptembra śmeje ſo w Maleſchanſkim Božim domje ſwjedźeń ſmutſkowneho mißionſtwa a to popołdnju w 2 hodź. ſe ſerbſkim předowanjom k. ſararja Mróſaka-Hrodźiſchćźanſkeho a w 4 hodź. ſ němſkim předowanjom k. kapłana Sarjenka-Budyſkeho.

Na tute Bože ſłużby wutrobnje pſcheproſchuje

Handrik, ſarař.

Samolwity redaktor: ſarař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchćź a nakład Sſmolerjeź knihićźiſchćźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 39. 25. sept.

Lětnik 8. 1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeńni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

16. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Math. 13, 33.

„Tón Knjes rěcźesche psches pschirunanja k ludu, a bjes pschirunanja wón nicźo k nim njerěcźesche.“ Pschetož pschirunanje najlěpje wěcźne njebjeske wěrnoscźe rosßwětli. Zyły widomny ßwět wone k snamjenju teho njewidomneho scźini. Kaž lud rěcźi, tak wone rěcźi, a teho dla dźeja jejne ßłowa wulzy jara k wutrobje.

Dźenßa njech tón Knjes k nam rěcźi w tutym pschirunanju: „Njebjeske kralestwo je podobne kwaßu, kotryž žona wsa, a rosměscha jón mjes tsi kórzy muki, hacž wschitko sakißa.“ — Prjedy teho, w 31. a 32. schtucźzy je pschirunanje wo žonopowym sornu, kotrež nam s krótkimi ßłowami rosschěrjenje kschescźijanstwa wopißuje. Ssnadne a po sdacźu njewažne, kak ßo kschescźijanstwo sapocźnje. Ale wone narosćźe a je schtom, tak, so ptaki pod njebjeßami pschilecźa a cźinja ßebi hněsda na jeho hałosach. — Pschirunanje wo kwaßu nam pokaže, kak kschescźijanstwo snutskownje skutkuje, w potajnym, ale wschitko pschecźischcźo a napjelnjo. Kwaß je po sdacźu něschto ßnadne. Ale wón ma woßebitu móz. S muku směschany wón ju, kotraž běsche prjedy kaž morwa, k hibanju pschinjeßy. Po cźaßu ßo zyłe cźěsto hiba a sběha. Ani próschka muki skónczńje wysche njewostanje, kotryž wón njeby sakißał, tak so strowy a dobry khlěb s njeje nastanje. Runje tak je s kschescźijanstwom. Ssnadne a njewažne we wocźach jich wjele, ßamo sazpite, tajke do ßwěta stupi. Sswět bě kaž morwy, bjes mozy a bjes wěrneho žiwjenja. Ale dołho njetraje, duž pocźina ßo hibacź. Hižo, jako Boži ßyn hischcźe w cźěle tudy khodźesche, sbudźi wón w židowskim ludu hibanje, wojowanje a žiwjenje. Wo tym Knjesu ßo rěcźesche, sa nim ßo praschachu, k njemu khodźachu, sa njeho abo pschecźiwo njemu ßo rosßudźichu. Tam pschińdźe Marja k njemu s hnadu, pschetož jejna wutroba je s luboscźu k njemu sahorjena. Tam leži Madlena k jeho nohomaj, tam wopuschcźi Matej ßwoju złonizu, tam pytaju teho Knjesa khromi, ßlepi, khudźi, srudni, sprózni a wobcźeženi, so bychu jeho wohladali, ßłyscheli a jeho hojazu, troschtowazu, wumožeńsku luboscź shonili. Kwaß evangelija sapocźina skutkowacź! — To hibanje dale dźe, jako cźi japoschtoli daloko a schěroko w ßwěcźe te wulke skutki Bože pschipowjedachu. Tam steji Schcźěpan psched wyschschej radu a ßwědcźi tak horliwje wo wěrnoscźi kschescźijanskeje wěry, so jeho ßudnikam psches wutrobu dźe. Wón bu k ßmjercźi wjedźeny. Młodźenz je pódla, kiž chze pomhacź. Ale hlaj, móz Boža tež jeho pschima we wutrobje; wón jej temu wobara, tola wschitko podarmo, wón njemóže dale pschecźiwo wótremu kopacź, ale dyrbi ßo podacź. Nětk cźehnje Pawoł psches kraje teje semje. Hdźež wón pschińdźe, tam je to ßame hibanje. Wón bu do jastwa cźißnjeny, ale schto ßo stanje? Tež we wutrobje teho wajchtarja pocźina ßo hibacź. Ani murje ani durje, ani mjecź ani martra, ani Griechow mudroscź ani Romskich móz njesamóže tutym japoschtołam a jich ßłowu wobaracź. Kschescźijanstwo dokonja po cźaßu dospołne pscheměnjenje a

wobnowjenje wschěch wobstejnosćow. Wone mandźelstwo s nowym duchom napjelni, tak so bu snamjo zjednoćenja Jesom Khrysta s jeho zyrkwju. Žonu wone na to město staji, kotrež jej po Božim pißmje pschißłuscha. Žona njeje wjazy niska dźowka, ale žwojeho muža pomozniza. Dźěło a dźěłacźerjo pschińdźechu psches kscheśćijanstwo k cźeśći. Luboścći k wótznemu krajej dasche wone nowe sahorjenje. Wone sbudźi wěrnu, njeßebićiwu, w poniźnośći słužazu luboścź, kotraž khorych, khudych a wobćeźenych pytasche. Wědomośćam pokasasche wone nowe puće a shromadźesche dźěći w schulach. Nowe, lěpsche, s kscheśćijanskim duchom napjelnjene sakonje wyschnośćź dawasche. S krótka, kscheśćijanstwo žo pokasowasche a žo dźenża hischće pokasuje jako kwaß, kotryž cźłowiske snutskowne žiwjenje wobnowi a wschitke swjaski porjenschi a pschekraßni.

Kaž we wulkim žwěćźe tak chże tutón žwjaty kwaß, kscheśćijanstwo, w kóždym cźłowjeku žwoju wobnowjaju móz sjewić. Kscheśćijanstwo chże też w twojej wutrobje skutkowaćź. Twoje cźěło chże tón Knjes templ žwjateho ducha sejinićź; twojej wocźi njedyrbitej wjazy wokni bycź, psches kotrejž sły lóscht hlada, twojej wuschi dyrbitaj psched wußměwzami, sawjednikami a pschißłodnikami žo samkacź, Božemu žłowu a prósitwam khudych pak žo wotewricź, twojej ruzy dyrbitej skutki žmilnośćźe dokonjećź, twojej nojy dyrbitej na puću měra khodźićź. Hdyž pak tón Knjes tole w tebi dokonjećź dyrbi, dha wschak to bjes wojowanja a hibanja w tebi móžno njebudźe. Tola trjebaj jenož žwěru pomozne wězy hnady, njewobaraj Božemu žwjatemu duchej. Potom njech je wojowanje mjes tym Knjesom a twojim cźěłom tak hórke hacź chże, na pošledku tola tón Knjes dobudźe. Potom njech cźuća a myßle kaž wichor psches wutrobu schumja, hdźež dyrbi nowy cźłowjek w tebi žo narodźićź, na pošledku budźetaj twoja wutroba a žiwjenje s Božej mozu napjelnjenej. Tón Knjes budźe s knjesom na twojej wutrobje. Wón budźe w twojim domje městno namakacź a jo pschekraßnićź. Tebo dla, Knježe Jesu, pschińćź k nam, pschińćź k mni twoje kralestwo!

Hamjeń. Handrik-Hućźanski.

Sprawnośćź dowjedźe k dobremu kónźej.

(Pokraćźowanje.)

2. Patorźizu wjećźor.

Kajka cźischćeńza je tola dźenża w Pětrowych wrotach w Freibergu? To je słoro tajke žiwjenje, jako pschi Mischnanskich a Roßweinskich wrotach, hdźež žo najhłownische dróhi sapoćźnu. Nó, patorźizu žo njetrjebasch temu dźiwać, so moja žo móleźke, żelesne wrota cźasto wotewićź: to khwata hońtwjeć na hońtwu, to wróćźi žo druhi i natśełenej žwěrinu domoj, to pschińdźe burit, kotryž chże žebi hischće žwoje potrjebnośćźe k hodam nakupować, to du ludźo hischće won do drjewa, jo njetrjebali žwjate dny sjmu mrěćź, to pschińdźe pućźowaćź abo też putnik, kotremuž je žo powjećź we wulkim prozeßionje dostała. Też mójt ma žo wospjet dele pschćźićź. Burjo na konju abo s wojom chźedźa do města; woni pschinjeßu žwoje twory do Freiberga na wiki, so bychu je tu na hotowe pjenjesy wumeniłi.

Bóle khwataja pak nětko strażnizy, so bychu mostowe rjećźasy wotwjasali; pod pschewodom kujećźerskich jěźdnych a bohateho pschekupca, kotryž běśche na ranje s wulkimi starośćźemi žo jim napschećźiwo podał, bliźi žo zyły rjad wyßoko pokładźenych tworowych wojow s drohotnym pschekupźjim kubłom pod rubjanymi płachtami. To je wulke sbože, to twory dźenża hischće dóńdu. Pod wrotami njetrjebaja wosy sastacź, dokelž ma Freiberg pódła mnohich druhich žwobodow, też žwobodne dowożźenje zusch tworow do města; teho dla njetrjebaja wrótnizy, kotrjž žu tu w měschćańskich a niz w markhrabińskich służbach, złonstwa dla pod wojowu płachtu hladacź. Wosy dojdźu psches Pětrowu haßu hacź na torhoschćźo, hdźež žylni mužojo měchi a walećźki a koschćźiki bórsy do pschekupźskich thlamow suoscha a woćźinjeja. Jěźdni a pohonćźojo pak maja žwoje konje sastaracź a pododźa žo potom do korćźmy, hdźež žo ja kupźowe pjenjesy wotschćewja. Kak sestkódźi jim tola do dothim puću w zuhje dźenża kraßne Freibergske piwo k mjaćźej s kakom!

To měješche tamón jednorje sdraćźećźny pućźowaćź pschi wrotach wjazy wobćeźnośćźow. Wrótnizy njećźejachu wulkeje dowěry do jeho žylnej palki, na kotruž drje běśche žo duzy po dróhy sepjeraćź, do jeho scherokeho mjećźa, kotryž měješche pódła žylnego noża w paßu tećźcźy, a do wulkeho silźowego kłobuka je scherokej kromu, kotryž jeho brodate mjeswoćźo kryješche. Pod kwićźom kukasche thornać kożaneje koschle won, so by schiju kryk, a na kożanej koschli měješche hischće żelesnu koschlu. Ta běśche tam jara derje widźećź, hdźež njeběśche pućźowaćź spinki žwojeho kwićźa na wutrobnje sapinać. Wulke rukajzy a kożane kholowy, kaž też njelepe cźrije j howjaseje kože mějachu mjenje rjany napohlad, běchu pak sa to cźim krućźićho wudźěłane. Tola wrótnizy wuhladachu pod kłobukom tajkej milej módrej wóćźzy, so tuteho pućźowarja słónćźnje po dothim wurěćźowanju do města puschćźićhu bjes teho, so bychu jeho najprjedy hacź na radnizu dowjedli a jeho tam pschećźkyschowali, hacź je też tajkemu ptaćźkej wěrićź. Ćěta dotho njeběchu wischak žanehо njepschećźela wjazy psched měschćańskimi murjemi wuhladali, a pódła teho běśche žo hižo něfotryźkuli cźłowjek jako putnik do města puschćźik, kotremuž wšcho móžne druhe j wećźow hladasche, jenož niz powobźnośćź. Pódła běśche dźenża patorźiza, hdźež tóždy rad wschemu hněwej s puća dźe.

Nuńnje mějachu dźenża też hórnizy a schkrějerjo. Dźenża njeśłromadźowachu žo w modlerni, so bychu žo najprjedy hischće na njebjeske wyßokośćźe dopomnili, doniž žo do ćeńkich hłubinow njepowdadźa.

Tam delekach w cźmowych hłubinach njeběśche dźenża rjany hórnikśki postrow žłyschećź, j kotrymž žo na dźěło pichikhadźazy hórnik strowjesche j hórnikom, i dźěła wotkhadźazym. Jadyn pilny hórnik tu dźenża njeśłedźesche, so by pschi žłabej žwěźy podkopkeje lampy s pjaćźnikom słotu rudu j nwjerdeje skały dypał. Horka thodźachu dźenża w Božim rjanym žłónćźu nimo schkrějerjow, też wot wschěćźnego dźěła dźenża wotwocźowazych. Kak wjeseke mějachu dźenża mjeswoćźa pschi wschěch starośćach. Kelko mějachu też hischće wobstaracź, jo bychu žwojim drobnym dźěćźatkam hodowne blido wupyschili.

Nuńnje měješche też tótka na pohrjebnischćźu pódła zyrkwje žwjatehо Jakuba. Se wschěmi mozami žo wón prózowasche, so by tam row do smjerskeje semje wurył; wschako měješche doma też ja žwojeho hólcźka wobradźećź. Ssebi pót j cźoka setrěwschi, wuléćźy wón słónćźnje j rowa a woteńdźe j motyku a j kopacźom.

Jaßnuje žwěćźeśche žłónźo j módrehо njebja a hladasche do wotewrjeneho rowa, jako chćyło jeho potajnstwa wußłědźićź. Jutźje tam wjazy njepohladaśch, słote žłónćźko, jutźje nadeńdźesch tu jenož pustu hórku, a teho, kotryž pod njej wotpoćźuje, wjazy njewubudźjśch, so by žo nad twojim błyschćźu radował. —

Němi stejachu tu schkrějerjo we žwjedźćńśkej drasće, so bychu žwojeho towarścha k pośledńemu wotpoćźinkej pschewodźeli, pched tamuej nam hižo snatej khćźu, hdźež bě j khćźe won hórke płakanje a žałośćźnje žłyschećź.

„Njeje trach tak hordy, jako žo won nim powjeda", scheptachu žebi pschewodźerjo j cźicha a pschi tym žwolinuje j puća stupiwschi, hdyž žo bohaty Jan Pjenjećźnik bliźeśche, so by žwojemu njeboćźićźkemu bratrej pośledńju cźećź pschewodźenja wopokasał. Tule pschißłuschnośćź won hižo ludźi dla jakomodźićź njeßmědźiśche. Won běśche wschón spokojom, so njetrjebasche hałle do khćźe hićź, dokelž tu runje jednory cźorny kaschćź se jśrwy pschinjeßechu.

Swóńk, kotryž běśche hacź dotal horka j wěźe won kukał, žo tam shubi, a bórsy sałlinćźa j wěźe tamny žwón, kotryž běśche wobeju bratrow też nědyby na jeju prěnim puću do žwjenja pschewodźał. A s hłubokimi žwonkami klinćźeśche do jaßnischich žynkow małeho žwónćźka wulki žwón, jako by wschitkim pschiwokał, kaž na nim napißane stejeśche: „Mortales ploro defunctos" — „Wobžaruju semrjetych".

Cźaj nastaji žo na puć na pohrjebnischćźo. Sa kaschćźom dźěśche j khabłazej kroćźelu nětko žwudowjena khata se žwojim žynom. Wobaj płakaschtaj j kłoßom. Njeby-li žo macź na žwojeho žyna mohła sepjeracź, dha by žo snaiło na semju sujeśła. Sa nimaj dźěśche po wusfej sćźćźy pobožny duchowny Wolkmar

ſ nikym, pokoj wudźělazym mjeswoczom. Jemu běſche witane, ſo ſo Jan Pſenjeźnik k njemu ſtupi a ſ nim ſemrjetcho bratra pſchewodźeſche. Sa nimaj dźěchu po dwu wſchitzy druſy.

Pſchi pohrjebnischczowych wrotach pſchiſtupi ſo njeſnaty mužiki, njedźiwajo na pruhowaze pohladanja mnohich pſchewodźerjow. Tež Jan Pſenjeźnik pohlada na tute zuſe mjeſwoczo.

Kaſchcź ſo na pohrjebnischczu hiſchcźe raz wotewri — tak běſche tehdy waſchnje — a duchowny rěczeſche, kak bohaty běſche njebocźiczki na duchownych kubłach byk, wo jeho pobožnoſczi, wo jeho ſprawnoſczi, ſwěrje a luboſczi k wěrnoſczi, wo jeho ſmilnoſczi, po kotrejž je ſwoje po hórkim dźěle ſaſkužene troſchti lubje rad ſ khudymi a bědnymi dźěłik, ſo tak kraſnje po ſkowje ſkožnwſchi: „Dźěl ſ hłódnym ſwój khlěb!“

Hiſchcźe ſhladowaſche bohaty bratr hordźe a ſe ſebjeſacźucźom, jako by ſam ſebi prajik: „Blaſu tón, kotryž ſ druhim dźěli; ſóždy ſtaraj ſo ſam ſa ſo!“

Duchowny pak powjedaſche dale wo tym, ſchtož woſobu njebocźiczkeho naſtupaſche, wo jeho khudobje, hdźež jeho pobožnoſcź a ſprawnoſcź ſenje wopuſchcźicej njejſtej; ſenje njeje ſ bohateje ſchkrěćerinje ſwojeho bohateho kujeſa ani to najmjeńſche pſchekſchiwik, ſtajnje je ſebi na to myſlik, ſo by jeho kujeſ wužitk měł, a to budźe tón bjes dwěła rady tež woboſwědocźicź a ſawoſtajenymaj dźakowanje tež ſarunacź, njeby-li wón runje cźěłny bratr njebocźiczkeho a nětko jenicźka podpjera ſawoſtajenejn byk. Tehdy njeſamoh jeho wóczło wjazy na prědarja pohladacź, tež niz njebocźiczkemu bratrej do mjeſwocza. tež njechaſche wuhladacź ſyſły wudowy a ſyroty. A jako ſo wobrocźi, dha wón wuhlada, kak tamón zuſy ſady pomnika pſchi rowje ſtakaſche.

„Schtó tež to tón tota je? cźeho dla tež to wón płaka? ſchto ma ſo tón wo mojeho bratra ſtaracź?“ Tajke praſchenja wunutrichu ſo jemu ſ wutroby, a te běchu wina, ſo wón dalſche prědarjowe ſkowa njewuſłyſchja, ſ kotrymiž ſo wón runje na jeho wutrobu měrjeſche.

„Ně“, dźeſche ſam pſchi ſebi, „ſchto ſym ja tota do płaſna! ſ wotkel dyrbjak ſo tón ſem wjacź, wſchako ſa dołho nichtó wjazy wo nim njewě! Tota ſe ſchkodu njebudźe, jeli ſo potom ſ nim do rěczow dam.“

Runje běſche duchowny ſwoje ſkowa ſkónczik. Modlitwy wuſpěwawſchi, ſawrjechu noſcherjo kaſchcź a puſchcźichu jón dele do rowa. Horſchcź yjerſchcźe a cźicha modlitwa běchu poſłednje ſtrowjenja ſa njebocźiczkeho; ſo ſ cźicha pokſchiżowawſchi roſeńdźechu ſo pſchewodźerjo. Tota widźachu a wuſłyſchachu hiſchcźe mnoſy, kak pódla duchowneho a zuſeho tež Jan Pſenjeźnik k ſwojej ſwakowej a jejnemu ſynej pſchiſtupiwſchi rjekny:

„Duž dha ſo troſchtujcźe, lubſcha žona, chzu ſo dale ſa waſ poſtaracź; wy ſo pſcherćehnjecźe do mojeho domu, a waſcheho ſyna“, pſchi tym jemu ruku na hkowu pokožnwſchi, „chzu ja něſchto hódne nawuczicź dacź.“

Płakanje běſche ſrudźenu tak pſchewſako, ſo ſo jemu ani podźakowacź njemóžeſche. Duchowny rěcźeſche ſa nju:

„S tym budźecźe dobry, Bohu ſpodobny ſkutk wukonjecź, lubſchi kujeźe; hiſchcźe na jeho ſmjertnym ložu, hdyž ſo jemu ſmjertna hodźina hižo bliźeſche, běſche to nadźija a pokoj waſcheho njebocźiczkeho bratra.“ (Pokračowanje.)

Poſtalětny ſwjedźeń ſnutſkowneho miſijonſtwa.

22. dźeń ſeptembra je nam poſtalětny jubelſki ſwjedźeń ſnutſkowneho miſijonſtwa pſchinjeſł. Swjata radoſcź dyrbi pſches naſch lud hicź. Khwalobne khěrluſche Bohu temu Kujeſej ſapěwajmy. Pſchetož wón je bohacźe žohnował ſłužbu ſnutſkowneho miſijonſtwa na naſchim ludu a w cźaſu nuſy w nim pomoz pódłał, kotraž je ſo wſchemu ludu doſtała. S dźaknej wutrobu pohladamy dźenſa 50 lět wróćo.

I.

Hdyž chze Bóh ludej pomhacź, pójcźele jemu muža. Jako iſraelſki lud pod ſurowym knjejſtwom w Egyptowiſkej ſtonaſche, jemu Bóh Mójſaja pósła; tón lud ſ wotroćkłowſkeho kraja wuwjedźe. Jako naſch lud w cźaſu reformazyje pod ſpſchahom lěnjeho, pſchiwěrjacźeho a žadoſcźiwcho měſchniſtwa cźerpjeſche, jemu Bóh Dr. Luthera pósła; tón pokaſa ludej pucź k ſwobodźe dźěći Božich. A jako duſcha naſcheho luda w cźaſu revoluzyje pſched ſměchom njewěry a jedojtym wodychom helſkeho hanjenja tſchepotaſche, jako běſche ſtrach, ſo bychu tyhazy pod cźiſchcźenjom duchowneje a cźěłneje nuſy łóng wſali, pósła jemu Bóh Jana Hendricha Wicherna, ryćerja ſnutſkowneho miſijonſtwa; tón pucź k pomozy pokaſa.

Hdyž Bóh ſanemu ludej někoho ſa pomoznika ſcźele, wón jeho ſwědomliwje wuhotuje. Kaž nan dźěćo, wón jeho ſa ruku wojmje, jeho ſwój pucź wjedźe, jemu ſwoju kraſnoſcź ſjewi, doniž njeje ſa ſwój nadawk ſnaty. Tak běſche ſ Mójſajom, ſ Lutherom, ſ Wichernom. S wody ſo dźěćo Mójſaß wucźeje, kaž pſches dźiw ſmjerćſi wuthowany. W kralowſkim domje bu wotcźahnjeny; ale wužitniſcha ſchula běſche jemu ſamotne byćźe w puſćinje, doniž ſo jemu Bóh w kerku njeſjewi. Krucźe bu Luther wotcźehnjeny, wón ſwěru dźěłaſche a ſo prózowaſche, doniž w kłóſchtrje khudobnoſcź dobrych ſkutkow njepóſna a w bibliji troſcht njenamaka: Prawy budźe po ſwojej wěrje žiwy. Kaž tuteju je ſebi Bóh ryćerja ſnutſkowneho miſijonſtwa pſchihotował.

Jan Hendrich Wichern. Sałoźeř ſnutſkowneho miſijonſtwa.
* 21. haprleje 1808, † 7. haprleje 1881.

S jednoreho doma je Jan Hendrich Wichern. Jenož ſ wulkej prózu jambóh jeho nan, pſchełożeř a notar w Hamburgu, ſebje a tych ſwojich ſdźerżećź. A jako w lěcźe 1822 jeho nan wumrje a běſche macźeri ſ jeje 7 dźěćimi ſwěrny ſeźiwjeř wſaty, ſapocźa ſo ſa jejneho najſtarſcheho nuſa. Bóh chžyſche jeho wucźicź, ſchto to je, khutnje ſo modlicź a ſ zykej mozu dźěłacź. Sam hiſchcźe bóle hólz dużli mkodźenz dyrbjeſche wón pjatnacźe lět ſtary, pſches dźerżenje privatnych hodźinow w klavirhracźu, kacźanſkim, grichiſkim a liczenju pomhacź ſwójbu ſdźerżećź. Huſto by wón hacź do nozy ſtudował, ſo by dołhwatał, ſchtož běſche wodnjo pſches privatne hodźiny ſkomdźicź dyrbjał. Huſto je wón macźeř w jejnej ſtyjknoſcźi troſchtował. Hnito pak móżeſche też pódla kraſnje naſhonicź, ſo Bóh tych ſaſtara a ſwoje ſłowo dopjelni.

Jedyn dźeń ſyn macźeř ſrudnu wohlada; ſyſły ſo na jejnym wobliczu ſybolachu. „Tſt troſchki mam hiſchcźe a žaneho khlěba w domje. Schto to budźe?“

„Macźe, mějcźe nadźiju,“ troſchtowaſche wěry połny ſyn, „pytajcźe najprjedy Boże kraleſtwo a wam budźe wſchitko pſchipadnyćź! O wěrcźe macźe! — Macźe, wy drje tota njedwěłujecźe?“

„Ně, ja njecham dwěłowacź,“ wona rjekny a ſebi ſyſły ſ woczow trějeſche. A ſchto ſo ſta? Prjedy hacź běſche ſo hodźina minyła, ſo wonkach ſaſwoni a pożok list ſa kujenju Wichernowu pſchinjeſły. Wona jón bojaſliwje woczini. Duž jej dwě ſkotej do rukow padźeſchtej, a na papjerzy ſtejeſche pißane: Pytajcźe najprjedy Boże kraleſtwo a wam budźe to wſchitko pſchipadnyćź. Macź njemóżeſche ſłowczka prajicź. Wona ſynej list da. Wón pak napißa do ſwojich dźeńſkich knihow: „O budź khwalený, Kujeźe. To běſche wukładowanje Matheja 6 ſa lubowanu macźeř a ſa mnje ſo bychmoj wěrikoj.“

Tak pſchihotowaſche ſo Wichern w cźiſchim ſtarſchiſkim domje.

Potom pak wón do dalokeho ſwěta dźeſche. Wón pſchiúdźe na univerſitu. Najlěpſche jemu tam dachu cźi muzoje, ſ kotrymiž Bóh jeho hromadu wjedźeſche.

Mjes druhimi běšche to pobožny baron Ernst s Kottwitz, wótz khudych, kotryž běšche w Barlinje dźěłačeřnju sa dźěło njemějazych sakožił. K njemu Wichern pschińdźe a je tam žohnowane hodźiny pschebył.

Jako cźesćeje dostojny schědźiwy mkodźenzowu ruku pschimny a jeho jasne wućko pokne lubosćeje nad nim wotpočzowaćhe, jako s nim ruzy k modlenju stuhny, běšche, kaž by sa swoje žiwjenje nanowe žohnowanje dostał. A jako jeho potom k swojim khudym dowjedźe, so nowy swět psched duschu mkodehu Wicherna wotewri. „Schtož wy cźinili sćeje jenemu mjes tymi mojimi najmjenschimi bratrami, to ćeje wy mi cźinili", wón jow dopjelnjene widźesche. „Te hodźiny, kotrež źněm pola njeho pschebyćź, su mi najlubsche a najwažnjische mojeho tudomneho pschebywanja" tak pišasche wón wo tym swojej maćeri.

A ledy běšche so do Hamburga k swojej maćeri wróćił, ledy běšche swoje kandidatne pruhowanje na najlěpje wobstał, duž sapočza po pschikładźe teho muža tym žiwy być, na kotrychž sebi druhy njemyslachu, khudym, dźěćom, nikum.

Prjedy hižo běšche sastupnjnwo wučerja we wocźehnjenikim wustawje sastał. Nětko jeho duchowny Rautenberg, kotryž běšche jeho něhdy konfirmirował, proschesche, so by jemu w njedźelskej schuli pomozny był, so bychu tež dźěći, kotryž bjes schulskeho wukrinjenja wotroscźechu, s najnjenscha njedźelu nasne roswućenje dostali. Nad wón tu prótiwu dopjelni; a dołho njetrajesche, duž bu sa wodźerja teje schule pomjenowany.

A widomnische so hischcźe dar roswiwasche, kotryž běšche Bóh jemu dowěrił, jako do „wopytowazeho towarśtwa" sastupi, kotrež běšche duchowny Rautenberg po jendźelskej naprawje sakožił. Khrystusowa lubosć mkodehu kandidatu do domow khudych wodźesche, wón tych wopytowasche, k kotrymž zyrkej so bliźicź njemóžesche; pschetoł wón sabyćź njemóžeśche, so Jesus runje sazjepnych wopytowasche a sjubjenych lubowasche. Tak bu wón bórzy hušto widźany hósć na wuskich dworach a hasach Hamburga a bu měšćanski misionar, prjedy hacź běšche měšćanske misionstwo w naschim wótznym kraju. Tola jena nusa jemu kóždy króć na tych khodach kaž woheń we wutrobje palesche, to běšche nusa dźěći. Njeběšche sa muje tón Kujes wožebje proźył, jako praji: „Schtóž tajke dźěćo horje wosmje w mojim mjenje, tón wosmje mje horje?" Njeběšche tale nusa najsrudnischa, dokelž dźěći cźisćeje bjes winy trjechi? Njeběšche tale nusa najprjedy wuhojićź, dokelž běšche dźěćaza wutroba hischcźe pschijomna? K temu jemu psched duschu stupi, schtož běšche hušto we hrabi Adalbercźe s Recke-Volmarskim słyschał; tón běšche zyke sykły sanjerodźenych dźěći do swojich wustawow w Overdycku a Düsseltalu pschiwsał. Nětko so sašo na to pschecźe dopomni, kotrež běšche něhdy hižo do universitneho cźasa pschecźelej wuprajił, so chce wustaw sa sanjerodźene dźěći sakožićź. Duž jemu wutroba bubotasche, jako 8. oktobra 1832 jedyn tych sobustawow wopytowazeho towarśtwa sam wot sebje tón namjet staji, kotryž sebi njeswěri wuprajićź, so chzyło wopytowaze towarśtwo tajki wustaw sakožićź.

Tym pschecźelam, kotźiž Wicherna snajachu, běšche s dobom wěste, so nichto druhi wjedniśtwo wustawa do rukow wjacź njemóžesche khiba wón, jeźli Bohu so spodobasche jim frědki k temu wobradźićź. A Bóh jich modlitwy wušłyscha. Se wschěch bokow dary pschikładźachu. Syndikus Sievekuny pschewostaji nahladowaćiwu sa tunje pjenjesy zyle samotnje w lěsu leżazu, se sćomu krytu hětu, „Rugowy dom". Do njeho Wichern 31. oktobra 1833 s maćerju a sotru sacźahny. Hacź do konza léta buchu 12 sanjerodźeni pacholojo jich domjazy.

(Pokračźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Wschitkich lubych Sserbow Maleschanskeje a wokolnych wožadow hischcźe junkróć na to kedźblivych sćinimy, so budźe so w misionski źwjedźeń, kaž hižo sjewichmy, pschichodnu njedźelu pop. w Maleschanskim Božim domje wotmćwać. Sserbske kemschenje smźe so popołdnju w 2 hodź. a němske w 4 hodźinach. Sserbske předowanje smźe knjes farař Mrósak-Hrodźiśćecźanski a němske knjes kapłan Sarjeńć-Budyśin. My wschitkich lubych Sserbow napominamy, so bychu so bohacźe na tón źwjedźeń sejchli. Nź jenož Maleschanska, ale tež wokolne wožady dyrbja tam sastupjene być. Duž wě so so wočakuje, so so wožebje tež wožadni se žuhodnych wožadow, s Klukschanskeje, Hucźinjanskeje a Budyschinskeje tam sesidu. Tón źwjedźeń snutskowneho misionstwa w tym lěcźe je cźim wažnjischi, dokelž w tym lěcźe na 50lětne wobstaćźe snutskowneho misionstwa dźaknje spominamy. A dokelž je runje w tym tydźenju sakožeńśi dźeń snutskowneho misionstwa, je tež tale njedźela po wschěm evangelśkim kraju tón dźeń, na kotrymž ma so s lětkow předowaćź wo 50lětnym žohnowanym skutkowanju snutskowneho misionstwa. Duž je tež nasch źwjedźeń snutskowneho misionstwa wot serbskeho pobožneho towarśtwa wuhotowany, na jara pschihódny dźeń postajeny. So bychu naschi Sserbja so hischcźe bóle sahorjeli sa sdobne dźěło snutskowneho misionstwa a sesnali dalokе polo skutkowanja, budźe so kemscherjam po kemschach knižka wot farara Góleża w Budyschinku spisana wo skutkowanju „Snutskowneho misionstwa" darmotnje rosdawać.

— Gustaw-Adolfski źwjedźeń smźe so njedźelu 2. oktobra w Barcźe. Sserbske předowanje njesmźe, kaž běšche to prjedy postajene, knjes farař lic. theol. Rencź s Kettiz, ale knjes kapłan Domaschka s Hodźija. Přeńschi je sadźěwany, dokelž budźe so na tej samej njedźeli knjes vikar Voigt s Lupose sa nowého kapłana w Kettizach sapokasać.

— Budyśka Bjesada pschihotuje serbski konzert, kotryž budźe so śrjedu 28. t. m. na Budyśkej śćelerni wotmćwać. Tónle konzert je so wuhotował, hdyž je nětko s Božej pomozu prěnja połowja naschého Marćźićnego doma dotwarjena. Wěžo so nětkole wjetschi źwjedźeń njebźwjećźi, dokelž śmy hakle połowju naschého dźěła dokonjeli a mamy hischcźe tón wulki a cźeźki nadawk dopjelnićź, druhu połowju doma twarićź. Potom budźe so wulki serbski narodny źwjedźeń źwjećźićź, a so by so tónle źwjedźeń bórzy źwjećźićź mógł, k temu dyrbimy jako źwérni Sserbja wschitzy pomhaćź — swoje dary dawać, dary hromadźićź a druhich sahoriće ja nasch narodny skutk. Naśche heško dyrbi być, kaž na nowym domje napiśane steji: „Bohu k cźeźći a Sserbam k wužitku."

— Snutskowne misionstwo w Drażdźanach je w tych dnjach rosprawy wschelakich swojich wustawow rospóśćało. Na pschikład śtnu rosprawu wawučerjne diakonow s wumoźeńśim domom w Hornich Gorbizach, dale rosprawu epileptiśkeho wustawa Mały Wachow pola Radeberga. Rosprawy powjedaja wo bohatym žohnowanju, kotrež śu tele wustawy w minjenym lěcźe mełe. S dobom s tymi rosprawami śu so wažne papjerki rosdawałe, kotrež służobnym holzom, służbu pytazym, w městach wuhłowanje psched duchownymi strachotami poficźuje w Marćźinych domińnach. Tajke Marćźine wustawy, hdyž porjadne służobne holzy dobry a tuni pschebytk namakaja, śu w Drażdźanach-Nowe Město: Markgrafenstraße 38, II.; w Drażdźanach-Stare Město: Karolastraße 4, II.; w Lipsku: Löhrstraße 9 (Marćźiny dom), Lindenstr. 2, I. (Marćźiny dom); w Kamjenicach: Sonnenstraße 8; w Źwikawje: Römerstraße 11; w Pirnje: Nikolaistraße 1; w Budyschinje: (Marćźiny wustaw) Wettinstraße 14; w Plawnje: Amtsberg 8; w Źitawje: Mandauerberg. Derje by było, so bychu starschi źwojim w městach służazym holzam tele adresy sdźělili.

— Po tym, so je anarchista źwoju śćśmijku ruku pschecźiwo austriśkej khežorzy poibdźynył, dźe italśka wyschnosćź śjeźd wschitkich wyschnosćźow powokać, so bychu radu śkładowali, kak chzedźa pschecźiwo strašchnemu sapocźinanju teho bjesbóžneho paźma wustupowaćź. Prawje je, so italśka wyschnosćź k temu powabjenje da, pschetoł Italśka je stajnje to lěhwo byka, hdyž śu so cźi anarchisłojo paśli a swoje śe radu śkładowali. Nusne też je, so by so pschecźiwo nim na najkrućźischo wustupowało. Jeno so pak by ta cźerjaza móz psches pośledni źakośmy njesfutk sbudźena žiwa wostała a sašo njewobłwka. Pschetoź je so hižo junkróć tajka śkładźowanka wotmćła — ale jejny wuspěch njeje nićo był, dokelž ludowi sastupjerjo na jene njepschińdźechu.

— Cźaś so bliźi, so nasch lubowany khežor do Palaśtiny pojćźe k poźwjećźenju evangelśkeje zyrkwje. Wón je tež sastupjerjow wschitkich evangelśkich zyrkwinśkich wyschnosćźow pscheproźył, so chzyli so na pućźowanju wobdźělićź a śu tućźi też s wjetschého dźěła do toho swolili. Jako sastupjer sakśkeho konśistorstwa so präśidenta s Zahn wobdźěli. Myślte wschitkich evangelśkich budźa nascheho lubowaneho khežora pschewodźećź, hdyž wón jako evangelśki khežor sjawnje sa naschu evangelśku zyrkej wustupuje a evangelśku zyrkej w źlubjenym kraju, hdźež śtej nosy nascheho sbóžnika khodźićź, poźwjećźi.

Samolwity redaktor: farař Góleź w Budyschinku. Cźiśćeć a nakład Ssmolerjej kńihićźiśćećźenje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 40. 2. okt.

Lětnik 8. 1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

17. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Mat. 20, 28.

Cžlowjeka ßyn njeje pſchiſchoł, ſo by ßebi dał ßłužicź, ale ſo by wón ßłužił a dał ßwoje žiwjenje k wumoženju ſa jich wjele.

Ssłužicź dyrbjecź — to ßo někotremužkuliž hórka wěz ſda bycź. Kóždy wſchak chze ßam ßwój Knjes bycź, by najradſcho ßebi wot druhich ßłužicź dał a na ßwojich ßłužobnych ſ wyßokoſcźe dele hladał a jich ſazpiwał a ßam lěnje žiwjenje wjedł. A duž někotryžkuliž ßłužicź dyrbjecź ſa mulku cžeſcź nima. Tehole měnjenja ßu pohanjo dźenßniſchi dźeń a tehole měnjenja běchu tež pohanjo tehdy, jako japoſchtoljo Knjeſowi na nich ßo wobrocźichu a jim prěnje ßłowo wot kſchižowaneho ſbóžnika pſchipowjedachu. Pola nich bě wulka cžeſcź, we wójnje wjele dokonjecź a wjele ludźi pobicź, wjele wjedźicź a ſ rjanej rěcžu ludźi wutrobu wokſchewicź. Tež to ſa njecžeſcź njemějachu, we wójnje ßebi zuſeho kubła nabracź a jo nětko domach ſměrom a ſ hrěchom wužicź — ale druhemu ßłužicź a woßebje druhemu ſ rucžnym, niſkim dźěłom ßłužicź, to płacźeſche ſa njecžeſcź, a woßebny by dźěłacźerja ſa njecžiſteho dźeržał. Tak běſche w pohanſtwje, pola tych ludow, kiž praweho Boha njeſnajachu. Kſcheſcźijanſka wucžba je nětko tele hubjenſtwo ſa khudych, dźěławych ludźi do cžiſta pſcheměniła. Khryſtuß ßam je ßłužił. Wón běſche ßyn Boži, w jeho ruzy ležeſche knjejſtwo nad zyłym ßwětom; wſchako běſche wón jaßnoſcź Božeje kraßnoſeźe. A tutón ßyn Boži, kotremuž ßo nichtó na ßwěcźe, ani tež najmózniſchi khěžor, runacź njemóže, je ßłužił. Jako dźěcźo je k ruzy był ßwojimaj ſtarſchimaj a njeje ſa njecžeſcź měł, ruzy k dźěłu ſłožicź a w pocźe ßwojeho woblicža ßwój khlěb jěſcź. Hdźe je ßo ſchtó tak ponižował, kaž Khryſtuß, kiž ßo na ßwojim poßlednim ſelenym ſchtwórtku wopaßa a ßwojim wucžomnikam nohi myjeſche, jenemu po druhim a ßo tuteje niſkeje ßłužby njehańbowaſche? A jeho zyłe žiwjenje běſche njepſcheſtawaza ßłužba. Pſches to pak je wón ßłuženje k cžeſcźi pſchinjeßł. Jeho wucžomnizy ßu po jeho pſchikładźe cžinili a teho runja ßłužili ßwojim bližſchim a ßu w ßwojich liſtach wſchudźom ßłuženje jako něſchto wulzy cžeßne wukhwalili. „Kotſiž derje ßłuža, cźi ßebi ßami cžinja dobry ſtopjeń a wulku khrobłoſcź we wěrje, kotraž je w Khryſtußu Jeſußu.“ (1. Tim. 3, 13.) Duž je nětko, dźak budź Bohu, kóžde prawe ßłuženje ſe ßwěrnej wutrobu něſchto cžeßne a Bohu ſpodobne. Wſcho jene je, hacž ſchtó jako wyßoki knjes ßwojemu kralej radu dawa, abo jako rólnik ſa ßwojim płuhom khodźi, hacž jako wojak na kralowu pſchikaſnju ßo ſ tſělbu noßy, abo jako dźowka ſtwu w rjedźe dźerži — tu je kóžda ßłužba jenak cžeßna, hdyž ſchtó njeßłuži ſe ßłužbu pſched wocžomaj, ale ſ wutrobnej ßwěrnoſcźu. Hdyž chze kral koho tak prawje cžeſcźicź, dha jeho ſa ſemjana ſcžini a jemu wopon poda, kiž potom na naßlědnikow pſcheńdźe. Tak je kſcheſeźijanſka wucžba kóžde dźěło poſběhnyła a jemu cžeßny wopon dała, ſo je nětko ßłuženje niz hańba, ale wulka cžeſcź.

W tutym słowje pak nam Khrystuß ſ dobom też praji, na kajke waschnuje ma ſo służićz. Sstużićz a służićz wſchak je dwoje. Cżeladnik, kiž ßam niczo wjele njeczini a druhich sadżerżuje w dżěli a jim ſe ßwojimi słowami lóscht k dżěłu bjerje, ßwojemu Knjesej lutu schkodu naczini a ßebi ani ßwoju jědź njesaßłużi, druhi saßo, kiž ßam ruzy w dżěle hiba, wschudżom na wużitk ßwojeho knjesa kedżbuje a druhich dżěłaczerjow k tej ßamej ßwěrnosczi honi, ßebi 10 krócz wjazy saßłużi, hacz jeho msda wuczini. A schtóž nětko na ßwojim knjesstwu wißa, jeho srudobu ßobu cżuje, na jeho ßwożu ßo ßobu wjeßeli, wot njeho wscho njesboże wotwobroczićz pyta, pched pscheczżiwnikami jo sastupuje a sa nje też ßwěru ßo modli, tajkeho służba ßo se żanym slotom sapłaczićz njehodźi; pschetoż tajki njeßłużi jenoż ſ rukomaj, ale se ßwojim zylym żiwjenjom ßwojemu knjesej. Nasch sbóżnik je tak służił. A hacz ßu ßo jemu dżakowali abo ßu jeho sa to hanili, hacz běchu jeho pscheczeljo abo njepscheczeljo — wón je wschěm służił — służił hacz do ßmjercze, haj hacz do ßmjercze na kschiżu. Runje tak mamy też my służićz. Hdyž ßo nam njelubi w służbje, dha chzemy ßo dopomnićz napominanja ßwjateho pißma: „Wy wotroczży, budźcze poddani knjezim se ſwojej bojosczu, niz jeno dobrym a měrnym, ale też słym.“ (1. Pětr. 2, 18.) Teho runja chzemy na Khrystußa hladacz, kotremuž je też cżeżko było, tym służićz, też wo njeho njerodźachu. A hdyž chzyli wustacz w cżeżkej służbje, dha chzemy ßo saßo dopomnićz słowa ßwjateho pißma: „Njechamy pschi ßwojim dobroczinjenju wustacz, pschetoż w ßwojim cżaßu budzemy žnjecz bjes pschestacża.“

A njenamakamy żaneho pschipósnacża a żaneje cżescże pola ludźi sa ßwoju służbu, dha njech naß to troschtuje, so Bóh naschu ßwěrnosczi snaje a ju njesapłaczemu njewostaji. Tak smějemy wjeßelosczi w ßwojej służbje, a nascha służba też bjes wużitka njebudźe. Pschede wschěm tak służo Bohu służimy, a hdyž je nasch cżaß won — se Simeonom k Bohu w měrje poczehnjemy jako ßwěrny służomnik.

Hamjeń. K.

Sprawnosczi dowjedźe k dobremu kónzej.

2. Patorżizu wjeczor.

(Pokraczowanje.)

„Schtož ßym słubił, po tym ßo też směju! Tak rucze hacz ßym sa hólza pschihódne měsno shladał, njech jeho macz ßo na wobydlenje w mojim domje pschihotuje.“

Macz a ßyn, pschewodźanaj wot duchowneho, dźěchu do prědka. Tehdy pschistupi zußnik:

„Cżeho dla pak niz prjedy, knjeże?“

Tak dopjelni ßo Pjenjeżnikowe pscheczże, so mohł ßo ſ zußnikom do rěczoß dacz. Tola też teho dla njeroswjeßeli ßo Pjenjeżnikowe njeswoczo.

„Schtó wy scże?“ woprascha ßo wón jeho, ßo po móżnosczi po knjeżku wupjerawschi.

„Mýßlcże ßebi, so ßym ja zußnik, kotrehož je ßkawa daloko snateho města, ßkawa nadobneho smyßlenja tudomnych měschczanow ßem wotaka.“

„Zußnik kondźi ßo ſ cżeżka na tak ßamotnym měsnje. Chze-li wón měschczanske żiwjenje spósnacz, dha je wobydlenje morwych ſ cżeżka prawe měsno sa to!“

„A tola měnju, so ßym tu sa mnje jara sajimawy podawk wo dwěmaj bratromaj, wo bohatym a khudym nashonik.“

„Wy drje tu zyle zußy njejscże; macze trasch pschiczinu, ßwoje mjeno potajicz?“

„Wy wschak macze prawje, knjeże, njejßym tu pschischoł jako zußnik, ale jako wozußnjeny. Pytach tu ßwoju wótczinu a starych pscheczelow. Tola ßame město se ßwojimi kamjeńtnymi murjemi je mi zuse, zuse ßu mi mnohe mjes tym natwarjene domy, zuse wschě podkopki a schkrějczńuje: haj, też wótzowski domczk pódla Pjenjeżnikez domscheho je so ßhubił ſ druhimi; podarmo sda ßo mi też wschě pytanje sa starej pscheczeżelinwosczu a ßwěru. Twaj pscherczelej, na kotrejuž ßwěru bych w zußbje hory sakożił, ßtaj ßo mjes tym wobohaczikoj, a jako dźěch khudeho pytacz, nadeńdźech jeho na jeho pożledniim puczu tu psches tute wrota. Jedym ſ bohateju rěka Mudraczk a tón tamón scże wy!“

Runje wuńdźeschtaj psches nijke wrota ſ pohrjebnischcża. Hacz ßem běchu domy natwarjene. Postróżeny wosta Pjenjeżnik stejo.

„Tak scże wy Handrik?“ sawoła wón roshority.

„Sso wę, knjeże Pjenjeżniko, tón ja ßym, jenoż běchu tu w prjedawschich cżaßach ludźo, kotsiž mi „luby Pawoł“ a ty rjekmychu. Njejßym ja wam witamy? A tola ßym ßo nadźak, so ſ waschej pomozu namrěßtwo ßwojeho nana saßo dostanu.“

Wschelake cżucża bohateho pschewsachu, tola bjes dwěła měje-schtaj mjes nimi bojosczą a hněw prěnje měsno. Porażeny stejesche tu bohaczk, kotrž hewak druhego cżłowjeka njesnajesche, a hladasche ſ njewěstym wokom na zußnika, pódla ßebi rospominajo, kak by nětko najmudrischo ßebi saradźił. „Handriko!“ sdychny wón słóncżnje, „wy bjschcże Pawoł Handrik był?“

„Nó, temu ßo wy dźiwacże? Njepopschejecże wy mi sbożowny domopwrót ſ zußych krajow? Njejßym ja witamy w domjnje, wot kotrejež běch tak dołho sdaleny? Bjes nuły ja sawěcże nikomu měr njekażu: pytam jenoż ßnadnuschke wobydlenczko a ßwój wschědny khlěb. Prěnje drje dyrbjał sawěcże na namrěßtwu ßwojich wótzow nadeńcz, ſ najnjeńscha na ležomnosczi statoka nowich wótzow. Njedyrbje-li wy mi pscheczel a radźiczel w tutej naležnosczi być chzycz?“

Pjenjeżnikez knjes ßo domaßa, so by njemudrje wot njeho było, hdyž by njewitacheho hósca ſ krótka wotpokaßał. S wulkim wjeßelom bychu mnoßy ßwadu witali, kotraž mějesche naßtacz, jeli so by zußnik spytał, ßo ßwojich prawow psches ßudnistwo mozowacz. To njeby ſ teho niz jenoż mnoho hněwa a njerfanja naßtało, ně, potom měł ßo nětkotry ßwojich wulkich saměrow wotrjez. Sso wę, słórżby ſ Mudraczkom ßo ſminyez, njebě wjazy móżno. Wón běsche ßo nehdy Handrikez doma, kotrž żaneho knjesa njemějesche, ſ lejcżu mozował. Tutón dom drje tu dźeńża wjazy njestejesche. Wón a prjedawschi Pjenjeżnikez dom běchu twarjenja na Pjenjeżnikez podkopkach wuczińschcżałe. Tehdy běsche Pjenjeżnik Mudraczkej je ßamej njeprawdosczu ſ pomozu był, ſ kotrejž běsche jemu Mudraczk pomhał, so by nanowy dom ßam sa ßo do rukow dostał. Psches to, so běsche Handrikez dom se sahrodu Mudraczkej słuschał, běsche wón bórzy ße samożitym mužom. Psches tute ßwoje wobßedźenstwo mějesche wón mjenujizy prawo na dźěl dokhodow ſ Pjenjeżnikez podkopkow. Nětko njemóżesche Pjenjeżnikej jenak być, hacz tute prawo na Handrika pschenđże abo niz, dokelž běsche wěste, so ßo wujaßni, ſ kajkej njeprawdosczu staj tutaj towarschej we ßwojim cżaßu ßwoje prawo sakożikoj, tak rucze hacz ßebi Handrik ßwoje prawo pched ßudom pyta. Tuta naležnosczi mějesche ßo po móżnosczi hnydom pschi prěnim hibanju podußyez. Na tak? Najprjedy běsche trěbne, so ßo cżaß dobudźe a Handrik ßebi żanych starosczow njeczini.

Pjenjeżnikej by witane było, by-li wón Handrika hnydom nehdźe sawrěcz mohł, so njemohł ßo ſ nikim sreczecz. Tola to běsche njemóżna wěz, a duž dha do teho swoli, so dźe zußnika dźeńża wjeczor we ßwojim domje powitacz. Handrik pak chzyjche njes tym hischcże sawoßtajeneju ßwojeho njebożiczkeho pscheczela powitacz a troschtowacz. Sa tón cżaß pak móżesche ßebi Pjenjeżnik po radu na pschihodne měsno dóńcz.

Tak dha prajischtaj ßebi wobaj „w bożemje“, a Pjenjeżnik poda zußnikej pscheczżelniwje ruku a prajesche jemu hischcże někotre pscheczżelniwe słowczko; wożebje rěczesche jemu wo tym, so ßo to ßamo wot ßo rożymi, so budźe jemu ſ pomozu, jenoż ßo móże najprjedy wěricz a so je pschesßwedczeny wo tym, so je wón wo-prawdźe Pawoł Handrik. Nadźijomnje budźe wón to wscho se ßwojej nadrobnej rosprawu dopokasacz.

Nětko dźěsche łóżby ßwój pucz. Zußnik, wo kotrohož nichtó njerodźesche, dźěsche do tamneho dźěła města, hdźež khudźi bydlachu, bohaczk pak do hornjeho města, tola niz runy pucz domaj.

Rady by wón hischcże měschczańskeho hejtmana wopytał, kotrž mějesche ſ pomozu schtyriadwajecżoch pschiłżahnych měschczańow po poruczenju markhrabje w měsnje ßudźićz. Jeho pucz wjedźesche nimo hejtmanowehо wobydlenja na rózku hornjeho torhoschcża. Tola wón ßo ßnano bjes pschiczinu njebojesche jeho

jaßneho rosuma, ſ kotrymž wón wſcho pſchewidźeſche, a njekhablazeje prawdoſcže. K temu běſche dźenja ſwjatny wjeczor. Dha wón, kotryž běſche hewak hižo ſ wopytami na doſcź ćiwilowany, ſawěſcže jadyn wopyt bjes rosumnje pſchiźiny njewoczakowaſche. Tak dha dźěſche ſamyſlenj podkopkownik nimo hejtmanowego doma. Na mnohe wokna a na wulke wrota pohladawſchi, dohlada ſo wón na kamjeń, do kotrehož běſche ſe ſkotymi pißmikami wurubane: „Sprawnoſcź dowjedźe k dobremu końcej!“

„Spodźiwnje! na ſwojim dalſchim puczu wón tele hrónczko wjazy ſ hkowy njewubu. Synczachu jenu traſch ſkowa ſwojeho njebocźiczkeho bratra hiſchcźe we wuſchomaj, kotryž běſche jeho hakle wóndanu na tele hrónczko dopomnik? Haj, lubſchi pſcheczeſko, myßle ſo tak khětſje njetaja. Schto hladaſch tu tak na wrota, do kotrychž chźeſch runje ſaſtupicź? Twój pſcheczel Nudraczk ſebi tak rjane hrónczko napißał njeje, to tola ſam najlepje ſnajeſch! —

(Pokraczowanje.)

Polſtalětny ſwjedźeń ſnutskowneho mißionſtwa.

II.

W puſcźinje jako paſtyr ſtuži Mójſaß, wodźer luda wotroſcźe. W ſamotnej ſtwieczy bu Luther reformator wuhotowany. W Rugowym domje je Bóh kandidatu Wicherna ſa ſakožerja evangelſkich bratrowſtwow a ſa ryczerja ſnutskowneho mißionſtwa pſchihotował.

To běſche bohate žiwjenje, kotrež ſo w Rugowym domje roswiwaſche. Kaž hospodar běſche kandidata Wichern ſe ſwojimi hólzami žiwy. Wón běſche prěni pſchi dźěle; wón jich roswuczowaſche. A jako naležźo pſchińdźe nawukny wón ſam wot ſtuži ſwjedźnych burſkich ludźi wobdźěkanjo ſahrody, ſo by ſwojich hólzow wuczicź nóhł.

A kak je wón duſcham ſwojich hólzow ſłužił! Wſchědnje ſebi wón pißnje liczenje we nich da, ſo by jich prawje pósnał a prawje wodźił. S wutrobnym dowěrjenjom a lubosczu, kotraž wicźeho ſo nadźija, cźakaſche na płód dobreho ſymjenja, kotrež do duſchow wuſiywaſche. S wjeßełym rtom jich najrjeńſche khěrluſche wuczeſche. S dźěćźazej myßlu ſwjeczeſche ſ nimi rjane domſke ſwjedźenje, ſwjatoczne jutrowne a konfirmazyſke dny a ſwobodnu hodownu cźaß. Zadwu dźiw, ſo tón dom roſcźeſche. Hamburg mějeſche wjele ſanjerodźenych hólzow; pſcheczeljo widźachu, ſo ſkutk roſcźeſche, a Wichernowa duſcha běſche polna nadźije a dowěrjenja. Dawno hižo njeběſche jemu wumožeńſki dom, nć, zyła wumožeńſka wjeß je jako kóncz jeho dźěła pſched wocźomaj ſtejała. Pſchetož wjazy hacź 12 dźěći njedyrbjeſche ſo k ſtadleſchtu ſjednoćźicź, pſchetož jemu ſo ſdaſche, ſo je to tak pſches bójſke poſtajenje ſwójhy pokaſane. Duž chźyſche wón, ſo bychu ſo ſanjerodźeni hólzy kaž po „ſwójbach“, jich 12 w jenym domje wotcźahnyli.

Wěſko pomocznikow běſche k temu trjeba. Ale wón ſo njebojeſche, ſ wotkal jich bracź. Wón wěrjeſche, ſo Boži duch wſchelake dary dawa, kaž ſwjate pißmo praji. K temu běſche wón ſam nehdy we wopytowazym towaſtwje widźił, ſchtož běchu wſchědni ludźo tehdom na dźěćźach a doroſcźenych pſches ſłowo a ſkutkowanje dokonjeli. Tajtch mužow k ſłužbje na khudych, na dźěćźach, na wſchelakich ſabytych a wopuſchćźenych wuhotowacź a jich potom na cźaß žiwjenja do ſłužby lubosczе ſtajicź, to ſo Wichernej pſchezo bóle jako ważny nadawk ſa zyrkej naſcheho cźaßa ſjewi. A dokelž w Rugowym domje ſa pſchibywazu ſyku dźěći pomocznikow trjebaſche, ſe ſkutkom ſapocza: Wón bu ſakožeć bratrowſtwa Rugoweho doma.

Nowa cźeſkota ſo jemu ſ tym na ramjeni pokaži; ale běſche kaž pola palmoweho ſchtoma, tiž ſo ſ kamjenjemi wobcźežuje: móz ſ cźeſkotu roſcźeſche. Hdyž na jenym měſcźe pomocznik hólzow roswuczeſche, ſo druhdźe kandidata Wichern ſa druhich ſtaraſche, ſo by jich pſches roswuczenje w Božim ſłowje a zyrkwinſkich ſtawiſnach, w němſkej rěći a druhich wědomnoſcźach ſa nětcźiſche powokanje w domje a w žiwjenju prawje wuhotował.

A kak wyſkaſche jeho wutroba, jako pſcheczeljo w Bremenje jeho proſchachu, bratrow ſa duchowne ſaſtaranje do Ameriki wucźejnjenych Němzow wuhotowacź a hiſchcźe bóle, jako poſdźiſchu kral Wjedrich IV. jemu poručі ſebi wothladowarjow jatych pſchihotowacź. To běchu kóždy króć ſwjatoczny hodźiny, hdyž wón jenotliwych bratrow do ſuſby ſcźelesche. Duž jim hiſchcźe junkróć pſched duſchu ſtaji, ſchto to je, temu ſłužicź, tiž je praji: „Schtož wy cźinili ſcźe jenemu mjes tymi mojimi najmjeńſchimi bratrami, to ſcźe wy mi cźinili“ a potom jich wupóßła, tych prěnich diakonow nowého cźaßa, nowy płód na ſchtomje wobnowjenje je evangelſkeje zyrkwje.

Kandidat Wichern ſapocza też do dalokoſcźe ſkutkowacź. To dźěſche kaž ſ wodu, kotraž ſo ſ kamjenjom do hibanja ſtaji: dale a dale žokmy dźeja. Nětko chźyſche Wichern też woprawdźe na ſwonkowny ſwět ſkutkowacź. Duž ſam w ſwojej cźiſchcźeńmi 1844 a w ſwojim nakładźe Rugoweho doma „lecźaze kopjena ſa ſnutskowne mißionſtwo,“ prěni němſki cźaßpiſ ſnutskowneho mißionſtwa wudawaſche. Wón wjedźeſche, ſo běchu ſo hižo tam a jow w dalokim němſkim kraju jenotliwe ſkutki lubosczе ſapocźałe. Wo tym chźyſche daloko won powjeſcź dawacź, ſo by druhich k nowym ſkutkam wubudźował. Wón pak też wjedźeſche, kak mało jich najwjazy wot duchowneje nuſy cźujeſche, kotraž w ludu knjeźeſche a ſo jenož tu a tam pod ſwonkownym błyſchcźom khowaſche. Duž chźyſche wotkrywacź, ſwěrko pſchinjeſcź, wubudźowacź a tak mißionſtwu tych na pucź pſchihotowacź, kotrjž drje běchu łſchcźeni ale tola te jim darjene hnadne kubła njenakožowachu, ale běchu w ſtraſche, ſo bychu ſwoju łſchcźeńſku hnadu zyle ſhubili.

S Wichernoweje ſludowanſkeje jſtwy ſo njewidomne nitki pſches zyły kraj cźehnjechu, haj ſamo do dalokich krajow. Tak pſchinjeſze poſłok ſ Jendźelſkej tu powjeſcź, kak běſche žebi tam Elisabeth Fry ſwěrila do ſonjazeho jaſtwa khodźicź a jatym ſe ſłowom Božim a dźěło dawanjom ſłužicź, potom ſaßo powjedaſche wo bibliſkich towaſtwach. Potom powjedaſche wo Londonſkim měſcźańſkim mißionſtwje, wo ſmilnych ſotrach, wo prěnich diakonißnjiſch domach, wo hospodach k domiſnje ſa wokoło dundazych, wo ſpomożeńſkich domach, wukhowańnjach, wo ludowych kuhowniach a cźitańſkich towaſtwach, — ſ krótka, hdźež běſche lubosczе ſapocźała ſo w ſłużenju bratram wopokaſacź, tam to jeho pytaze wócźko wohlada.

Schtož tole cźiche a tole ſ njewuſtawazej pilnoſcźu wobſtarane dźěło ſa jeho „lecźaze kopjenja“ wobkedźbuje, tón ſrojmi, ſ wotkal pſchińdźe, ſo Wichern pſchi wudyrenjin revoluzyje běſche wot jeje ſtróżelow tak mało pſchekhwatany a ſo móżeſche tak khětſje ſ dobrej radu k ruzy byćź. Wón běſche léta dołho ludowe žiwjenje ſ lubowazej wutrobu a jaßnym wócźkom wobkedźbował. Duž wohlada wón wſchitku tu nuſu, wſcho to ſmješcźenje, kotrež ſo w revoluzyji pokaſa a wón ſnajeſche dawno hižo ſrědki k wuhojenju tajſeje nuſy a duž móżeſche wón, hdyž ſo jim wjele w ſtróżelach měrnych dnjow wutroba kaž wokoj roſeſchkrě, w tym wichoru ſ dobom ſchumjenje naležźa pósnacź a prajicź: „Dźeń wulkotneho roswiwanja ſnutkowneho mißonſtwa je pſchiſchoł! Nětko abo ženje na wone powokanje ſo w ſwojej zyły lud popyſchimazej mozy jběhnycź. To jene, cźehož wożebje potrjebamy, je ſnužitołcź, ſnužitołcź wożrjedź naſchich pſcheczełow a njepſcheczełow. A wona nam njepobrachnje. Khryſtuß je naſcha móz, naſch krutý ſakožł; jeho thrón wostanje njepowalny, jeho mjecź njepſchewijomny, teho knjeſowa thorhoj poſběhnjena — a wokoło njeje budźe ſo ſyła hobuwjowazych towaſtwow ſhromadźicź.“

Njeje wěrno, to kłuczi kaž ryczeńſke ſłowo? Haj cźaß poſjběhnjenja běſche pſchiſchoł. Lěto 1848 dyrbjeſche evangelſkej zyrkwi pſchinjeſcź, ſchtož běchu wuſkwobodźaze wójny němſkemu ludej pſchinjeßłe: wopominanje k ſłużenju wſchitkich. A ſchtó dawa temu ryczerjej prawe měſtno, ſo jeho wſchitzy ſłyſcha, hdyž wón ſwój łłóß poſběhnje?

(Pokraczowanje.)

Wſchelake ſ blifka a ſ daloka.

— Njedźelu 25. ſeptembra — na dnju wopomnjecźa 50 łětneho wobſtacźa ſnutskowneho mißionſtwa — ſwjecźeſche ſerbſke wokrejſne towaſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo ſwój łětny ſwjedźeń w Maleſchezach. Rjane cźeſne wrota ſtrowjachu pſchikhadźazych hoſcźi w Pluſnikezach a Maleſchezach. Wokoło 1 hodź. ſeſtupachu ſo Maleſchanſka młodoſcź a ſchulſke dźěći a cźehnichu ſ hudźbu druhej woßadnej młodźinje hacź do Pluſnikez napſchecźiwo, hdźež ſo ſwjedźeńſki cźaß ſeſtupawſchi ſo po dróhy do Maleſchez hibaſche. Hdyž běchu w ſarſkim dworje knjeza duchowni do cźaßa ſaſtupili, cźehnjeſche wón do najrjeńſcho wupyſchenego Božego doma, hdźež ſo w 2 hodź. ſerbſke kemſchenje ſapocza. Sserbſke předowanje mějeſche knjes ſarał Mróſał-Hrodźiſchcźańſki wo Luk. 19, 10. S hnutjazymi ſłowami rěcźeſche wón jako ſtary ſnaty k Maleſchanſkej woßadźe, kotrejž běſche nehdy jako duſchowpaſtyr prjódk ſtał. Wón poda w ſłowach ſa kóždeho ſrohymliwych nutrnym poſłuchajarjam, kotrjž bjes pſchetorhnjenja na jeho hluboko ſacźitu wutrobu hnjaze předowanje poßłuchachu: „Roswuczenje wo

snutskownym mišionstwje: 1. Schto chze snutskowne mišionstwo? 2. Kak pyta swoje wotpohlady do skutka stajicé? 3. Schto wabi snutskowne mišionstwo k skutkowanju? Na němskim kemschenju, kotrež so w 4 hodźinach sapočza, předowasche knjes kapłan Sarjeńć-Budyški. Sso skožnjo na Mat. 9, 36—38, wukoži w młodostnej žnowości se sahorjacej rěcu: Snutskowne mišionstwo teho Knjesowa dźowka w žnjowym dźěle smilneje lubosće. 1. Wone hlada wokoło so a jeho lubosće pokuej wutrobje je žel wschelakeje nuzy, kotruž wohlada. 2. Wone hlada wysche so a pschima so modło skutka, kotryž Bóh chze. 3. Wone hlada prjedy so a pokoji dźěło strochtnje do cukow teho Knjesa tych žnjow. Žiwe wobrazy a dobre myšle pyschachu jeho hmjazje předowanje. Na woběmaj kemschenjomaj běsche Boži dom wot kemscherjow hacź na poslědni bleczk napełnjeny. Posběhowaze běsche wubjernje rjane khorne spěwanje khwalobneho psalma pod wuskotnym wodźenjom knjesa kantora Straucha, kotrež někotre knjezne a knjeza wuczerjo s wokolnosće na dźakahódne waschnje se swojimi hłosami podpjerachu. Wokatnu Božu słužbu měsechtaj na serbskim kemschenju knjesaj fararjej Matek-Hučinjanski a Matek-Bartski, na němskim knjes farar Mrósak-Budeszański. Bohata kolekta wot 171 hr. so pschi durjach Božeho doma nasběra, kotraž budźe sažo rjana podpjera sa nasch žwjaty skutk mišionstwa, kotraž pak je s dobom swědečenje, kak je wulka duchowna nuza naschich hischesćijanskich bratrow a sotrow mjes nami wutroby poskuchajow hnuła a jim ruzy k smilnosći wotewrła. Wulki dźak skuscha Malaschanjkej wožadze a zyrkwinskemu prjódstojerstwu, kiž stej nasch žwjedźeń tak derje pschihotowałej a wuhotowałej, wožebity dźak pak praji so knjesej fararjej Handrikej sa jeho wulku prózu a hospodliwosć. Bóh daj, so by tónle žwjedźeń snutskowneho mišionstwa, kotryž je derje prěni byl w druhim natupjenym 50 dźesatku snutskowneho mišionstwa, kaž je wutroby sahorjał, tak tež sahorjene sdźerżał sa nasche žwjate dźěło po tym słowje: „Budź sbudliwy a požylk to sbytku, kotrež chze wumrjeć.

— Pschichodnu njedźelu směje so Gustav-Adolfski žwjedźeń w Bartskim Božim domje. Sserbske kemschenje sapočnje so w 2 hodź. s předowanjom knjesa kapłana Domaschki-Hodźijskeho a němske w 4 hodź., na kotrymž budźe knjes primarius Wjazka s Budyšchina předowacź. Nadźijomnje so lubi Sserbja s wokolnych wožadow bohacźe na tón žwjedźeń sehdu.

— W Budyschinje žwjećesche evangelsko-lutherske młodźenske towarśtwo sańdźemu njedźelu žwjedźeń swojeho 37 lětneho wobstacźa. Sastupjerjo towarśtwow běchu s daloka a s blizka pschischli, mjes nimi tež sastupjerjo jeniczkeho serbskeho towarśtwa s Nowych Koprz. Hdyž běchu wschitzy hromadźe dopołdnja Božu słužbu wopytali, sańdźechu so popołdnju w 6 hodźinach w salu hosćenza „króny" k hłownej shromadźijnje. Knjes duchowny Schołta s Khołma dźerżesche młodźenzam hnujazu rěcź a jim na wutrobu kładźesche to słowo: „Prnhuj twoju žwobodnosć!" Jeho słowa mózny sacźischćej na młode wutroby cźinjachu, Knjes archidiakonus Haaß lětnu rospravu poda, kotraž swědźesche wo žiwym roswiwanju a rošćhlujenju towarśtwa. My so nadźijamy, so su mjes tymi młodźenzami, kotźiž su jako žobustawy Budyškeho młodźenskeho towarśtwa so na tym rjamym žwjedźenju wobdźěliłi a s njeho sažo bohate žohnowanje měli, tež serbsjy młodźenzojo byli, kotźiž w Budyschinje a wokolnosći pschebywaju. Wěsćе pak je jich hischće dosć tajkich serbskich młodźenzow, kotźiž so hischćе młodźenskeho towarśtwa sdałuja. Lubi serbsjy starschi, kiž macźe wy swojich młodźenzow w Budyschinje abo w blizkosći Budyschina, napominajećе jich, so bychu do teho młodźenskeho towarśtwa sastupili. Druhe je to praschenje, hacź njeby nusne a dobre było, tajte młodźenske towarśtwo w naschich wjetschich serbskich wožadach sakožicź. Sapočatk je cźežki, ale žohnowanje je wulke a bohate.

S Wittenberga.

I.

Kak to wutrobu pschima a jima, hdyž prěni ras pschindźesch do stareho Lutherowego města. Hižo husto sy wo nim cźitał; hižo wjele wobrazow wo nim wohladał; wschitke jeho žwjećene městna su cźi, mohł rjec, snajomne: kak husto buchu cźi wopisane, — ale tam jako jednory podróżnik sastupićź, psches Halschtrowske wrota, psched kotrymiž wobhrodźeny dub to městno pokasuje, hdźež je Luther bamžowe poklećaje pismo spalił, nimo Lutherowego a Melanchthonowego wobydlenja, nimo wulkeje khowneje zyrkwje hacź k hrodowej zyrkwi, s tymi cźichimi rowami, hicź, to pschehładźi nutrne myšle do sańdźenych wulkich cźasow a posběhnje je k domisnje tych, kotźiž su pschewinyli do wěcźnosće.

Samoš puczowanja do Wittenberga bě, kaž je luby cźitał hižo s naschego „Pomhaj Bóh" sjonik, 50 lětne wobradźenje teho dnja, na kotrymž je kandidat Wichern s płomjenjazymi słowami we wulkej zyrkwinej shromadźijnje mału, duchownu kaž cźełnu, w naschim ludu so namakazu, wopisał, na nusne a możne wotstronjenje teje šameje psches skutki luboscźe pokasał a tak s pomozu druhich pschećelow Božeho kralestwa snutskowne mišionstwo sakožił.

Tutón dźeń měješe so 21. septembra tuteho lěta žwjećićź, ale hižo dźeń prjedy bě wot samokwjenych 700 duchownych s zykeho němskeho khežorstwa jich wjele pschijichło, so bychu žebi město Wittenberg wohladali.

Hdźe dha je jich wschěch najprjedy a pschede wschěm cźahnyło? K Lutherowemu rowej! A hdźe dha potom? Do teho bydła, kotrež je Luther tudy měł a wot kotrehož hischćе dźěl tajki je, kajšiž bě, jako wón tam dźěłasche, a s tymi swojimi spěwasche, se swojej mandźelsku, se swojej Madlenku a se swojim Hansom.

Lutherowy row (kaž tež Melanchthonowy a kaž rowy žkawnych thurwjerchow s reformazije) je w hrodowej zyrkwi, kotraž je k wulkemu žwjedźenjej 1883 tak kraźnje ponowjena: kaž bu to tehdy nadrobnje wopisane. Jedwory schtyriwóźkaty kamjeńtny row to je, s mosaznej taflu, pod kłěźy leżany. Kak mózuje tam dusche sdychuja sa naschu drohu swjatosć! Wón je mjebješ dele pschindu k wam". Te wulke blido, pschi kotrymž su hędźili, tam hischćе steji na prastarym schpundowanju, a njejaźnje hlada Boże žłónczko psches maku dupu kuloju schlenzu starych woknow. Tež te hoborske khachle hischćе steja, kaž su tehdy stajane. A kak wjele ważnych dopomnjeńkow hewak hischćе nadeńdźesch: pjerschćenje, žudobja, knihi atd.

Jako buchu tute a druhe městna sańdźenych cźasow wopytane, mjes nimi, wě so, tež wulka „měschćańska zyrkej", w kotrejž je so Boże wotkasanje prěni ras w evangelskej zyrkwi sažo pod wobojim schtalće wudźěliło, dźěšche puczować wopytacź městna nětcźischeho evangelskeho žiwjenja, kaž so to w skutkach snutskowneho mišionstwa pokasuje. Wopytane buchu wot njeho: wuczećinja abo khowanka sa małe dźećći, spomożećiski dom sa hólzow a mała khorownja a diakonišiski wustaw.

Wjećorna hodźina shromadźi potom wschěch pschitomnych do shromadźijny, w kotrejž dwórski předař Stöcker a wodźeł snateho wustawa w Neinstećе (Kobeli) jara rjenje rěcźeschtaj. —

(Pokracźowanje.)

Sa nasch Sserbski dom.

Nasche „Pomhaj Bóh" wotewri s dźenźnišchim dujom sběrku sa nasch luby Macźiczny dom.

Lubi Sserbja, dawajećе swoje dary Bohu k cześći a Sserbam k wužitku:

J. G. 1 hr., M. E. 1 hr., A. M. 1 hr., B. E. 1. pschinoschk na 100 hriwnow 1 hr., S. A. tydźeńźy 20 np. = 4 hr. 20 np.

S dźakom kwituje **Gólcź**, redaktor.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Cźischćeć a naklad Ssmolerjeć knihićiśchćećrne w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 41.
9. okt.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

18. njedźela po ßwjatej Trojizy.
1. Mójs. 1, 26. 27.

Bóh dźesche: „Stwoŕmy cźlowjeka, snamjo k naschej podobnoscźi; a njech knježa na rybach w morju a na ptakach pod njebjeßami a na swěrjatach a na wschitkej semi a na wschitkich łakach, kiž na semi łaža. A Bóh stwori teho cźlowjeka ßebi podomnoscźi, k podomnoscźi na Boha stwori wón jeho.

Tu widźisch, schto ßwjate pißmo praji wo nastacźu cźlowjekow. Njewěrjazy ludźi nětcźischeho cźaßa hordźa ßo s tej mudroscźu, so je cźlowjek po lěttyßazach ßo s někajkich swěrjatow roswiwał. To je žadława, bjesbóžna mudroscź a wucźba njekschescźijanskich mudracźkow nětcźischeho cźaßa. Dźakujmy ßo temu Knjesej, so ßwjate pißmo nam rjeńsche roswucźenje wo naschim ßempschińdźenju skicźi. Stwoŕmy cźlowjeka atd. Tak Bóh njeje ßam se ßobu rěcźał, jako wón ßwětło, ßłónzo, měßacźk, hwěsdy atd. stwori. Jenož pola cźlowjeka, kotrehož chzysche wón k ßwojej podobnoscźi do bycźa sawołacź, so by tutón króna wscheje stwórby był. Ssam se ßwojej ruku je wón cźlowjeka s procha teje semje natwarił a jemu wot ßwojeho žiweho ducha do njeho dunył. Tak je wěrno a wěste, so je cźlowjek s Božeje stworicźelskeje ruku wukhadźał. Kaž Hadamej tak tež je Bóh nam wschitkim žiwjenje a ßwoju podobnoscź dał. Žane dźěcźo bjes Božeje wole ßwětło njewohlada. Teho dla rjeknjemy my s zyle spodźiwnym dowěrjenjom: Bóh wschehomózny je stworicźel njebjeßow a semje: wón je tež mój stworicźel. Ja njedwěluju, so tón ßwět psches Bože ßłowo je dokonjany, a wschitko, schtož widźimy, s nicźeho je scźinjene. (Hebr. 11, 3.) Wjetschi, kraßnischi, rjeńschi a bohatschi je cźlowjek, hacź wschitke rostliny a wschitke swěrjata abo stworjenja na ßwěcźe. My spěwamy wo nim: „Tón cźlowjek je dźěl wot semje, tak dźiwnje shotowany; tón cźlowjek s duschu, so by cźe tu pósnał, powołany; tón cźlowjek, khwalba stworjenja, ma wschědnje nowe ßwědcźenja wot twojej bójskej mozy.“ — W cźim dha pak nětko ta podomnoscź Boža, kotruž prěnej cźlowjekaj na ßebi mějeschtaj, wobstejesche? To cźěło je Bóh tón Knjes s prócha teje semje natwarił. Ta njeßmjertna duscha pak běsche s Božeho Ducha. W tej žiwej duschi ßamej móžesche ßo sjewicź ta podobnoscź Boža. Rjane, kraßne, bohate dary ßwojeje podobnoscźe je Bóh do cźlowskeje dusche położił. Tu masch najprjedy tón rosom. To je dar, s kotrymž móžesch ty Boha a Bójskej wězy srosymicź. Wón je tak rjez wóczko teje dusche, s kotrymž samože wona wobliczo ßwojeho njebjeskeho Wótza widźecź, wucho teje dusche, s kotrymž móže wona jeho ßłowo a wolu srosemicź. A tuto wóczko běsche pola prěnjeho cźlowjeka zyle ßwětłe a jaßne, a tuto wucho strowe a cźiłe. Wonej se ßwojim rosomom Bohu rosemjeschtaj. Wón rěcźesche s nimaj, a wonaj sapschijeschtaj jeho ßłowa. Rosom to běsche tón dar, s kotrymž wonaj wschitke wězy pósnacź, te srostliny a swěrjata, kóžde woßebje, jene wot druheho rosdźělicź samožeschtaj. 1. Mójs. 2, 19 a 20. — Potom masch dar rěcźe. Bóh rěcźesche s cźlowjekami, a wón tež dźenßa hischcźe njepschestawawschi s nami rěcźi, rěcźi wot ßwojeje wulkoscźe, woßebje pak wot

žwojeje hnady, žmilnosćže a lubosćže. Macž rěčži se žwojimi lubuschkami, mandželski se žwěrnej towaršchku žwojeho žiwjenja, pschečžel s pschečželom atd. Kajki je to kraßny dar, so móže kóžde žnutskowne sačžuće, pósnaće a wolu druhim sjewić. Tak žo žanemu druhemu stworjenju žo njeporadži.

Dale je Bóh člowjekej wutrobu abo myßl dał. A w tutej njeběšche w spočžatku hischće žana čžwilna bojosćj pched Bohom, ale lubosćj k njemu wobknjejesche tutu wutrobu, pschetož wón běšche s nimaj kaž nan z dźěsćomaj; a wonaj žo tež mjes žobu lubowaschtaj. Jěva běšche Hadamej žwěrna towaršcha a pomoznica, a Hadam wißasche na njej, jako na jenym dźěłu žwojeho žiwjenja. W tajkim hłubokim towaršstwje lubosće s Bohom a mjes žobu wobknjejesche žože a měr jeju wutroby a myßl. Hischće jedyn dar žwojeje podobnosće je Bóh člowjekam darił: „A njech knježi na rybach w morju atd." je Bóh rjekuył, prjedy hacž wón člowjeka stworił běšche. Posdźišcho běšche wón jemu kasń dał: „Ale wot teho schtoma teho pósnaća dobreho a šeho njedyrbisch ty jěsćž atd." K knježenju a poßłuchanju je móz teje wole trjeba. To je ta móz, něschto chžycz, wuwjesćž a dokonjecž. Po Božej woli měješche žo člowjekowa wola słoźicž. Po Božej podobnosćži stworjenj, dobry a žwjaty běšche tón člowjek, a to tak dołho, hacž běšche wón po Božej woli žiwy był. To běšche dobry sapočžatk; na člowjekomaj bě k widźenju Boža mudrosć a pósnaćže, Boža lubosć a sbožnosć, Boža žwjatosć a móz. Ow, kak běšche to rjenje! Kaž w kapćiczży wody žo Bože zyłe žłónćžło syboli, tak bě nad člowjeku widźećž ta rjana kraßnosć Boža. Wón běšche króna wscheho stworjenja. A Bóh žohnowaješe jeho. — Člowjek lubowasche Boha, a to bě jeho nabožina. Wón lubowasche žwojeho bližscheho, a to bě jeho dobre waschnje. Woboje hromadu běšche jeho sbožnosć hižo tudy. Tuta lubosć běšche to potajnstwo a ta rjanosć teho paradisa. O kajkut schkodu je tola tón hrěch načžinił! Swjask lubosće mjes Bohom a člowjekom, mjes člowjekom a člowjekom je žo rostorhnył. Hrěch je ludźi skaženje. Skajył je wón tón rjany rosom člowjeka, so wón wjazy žam wot žo njerosymi, schto teho Ducha Božeho je; skajył tón dar teje rěčže, so my Boha wjazy tak njeczesćžimy, kaž to byćž dyrbjało; skajył naschn wutrobu a myßl, so nětk rěka: myßl člowskeje wutroby je sła wot młodosćže žem; so žana lubosć ani k Bohu ani k člowjekam w njej njeknježi, a sboże a měr s njeje cźěka; skajył naschn móz teje wole tak, so tež cźi najlěpschi žo wujnacž dyrbja: To dobre, schtož ja chžu, to ja njeczinju, ale to sle, schtož ja nochžu, to ja cźinju, ja hubjeny člowjek! — Hdźe je pomoz? Jenož w tym druhim stworjenju, we wumoženju teho, kotryž je nam wot Wótza sćinjeny k žwjatosćži a prawdosćži, k žwjeczenju a wumoženju. Wón je naß wumohł, warbował a dobył wot wschitkich hrěchow, žmjercže a cźertowskeje mozy, tak so bychmy dźěćaće prawo saźo dostali. Wone njeje we žanym druhim ta sbožnosć, tež žane druhe mjeno člowjekam date pod njebjom, w kotrymž mohli my sbožni byćž, khiba te mjeno Jesuß. Kóždy ma žo teho dla sa to staracž, so by s Pakowom rjekuycž mohł: „Ja žym pak tola žiwy, niž pak ja, ale Khrystuß je žiwy we mni. A schtož nětk žiwy žym w cźěle, to žym žiwy we wěri do teho žyna Božeho, kiž mje je lubował a žo žam sa mnje dał. Gal. 2, 20.

Jesuß Khrystuß je mi wscho,
Wutroba mi praji to.
Wón je mój Bóh a mój Knjes,
Kiž je lubosćž ke mni njeßł.
Pschi tej wěrje wostanu,
Hacž tu króna dostanu;
Wutroba mi praji to:
Jesuß Khrystuß je mi wscho.

Hamjeń.

Kubiza-Bukeczanski.

Sprawnosćž dowjedje k dobremu kónzej.

2. Patorzizu wjeczor.

(Pokračžowanje.)

Hižo chžysche žo krótki hodowny dźeń nahitićž, jako žo Jan Pjenjeźnik domoj wróćži. Mandželska jeho s njeluboźnymi słowami witasche, dokełž běšche žo hacž dotal sa wobradźenje žama staracž měła. Tajke waschnje žo do hodowneho měra njehodźeische. Tež jeje dalsche słowa, hdyž běšche jej mandželski dłešchi cźaß wo pschewodźenju a khowanju powjedał, hodźachu žo mało k jandźelskemu khwalbnemu thełuschej: „Měr na semi!"

„Sso wě", měnješche wona. „dźenßa dyrbisch jeho pěstonicź a pschi dobrym smyßlenju sdźerźećž; tola waju sameram dosćž njewěrju. Dyrbimy hladacž, so wjeledostojnejho knjesa tachanta sa to sajimujemy."

Pjenjeźnik běšche žamßnego měnjenja se žwojej žonu a tež w tym, so chžyschtaj jutsje rano sahe wjeledostojnemu knjesej tachantej spowjedacź a zgrkwi „Nasheje Lubeje Knjenje" rjaneho stoteho Sbožnika po derje dokonjanym putnikowanju złubicź.

„Nosrěčžuj žo s nim moje dla hacž do poł nozy, my wobradźimy dha halle jutsje rano, hdyž je spowjedźe pschiňdu", scheyny wona hischće žwojemu mandželskemu, jako hižo słužobna zuseho samołwi. Pjenjeźnikej knjeni wuráźe je sstwy a dóńdźe najprjedy do kuchiny, so by tam złóbne wino s korjeschkami nawarika a do jěźneje komory pohladała.

Po radźi žwojeje dosćž rosomneje mandželsteje pschija wón hoscźa. To běšche tamón, husto dosćž naspomnjeny Handrik. Pjenjeźnik chžysche žo jeho s pschibywažej pschečželniwosćźu wuwopraschowacź, wožebje dla jeho dalschich wotpohladow a jeho prjedawscheho žiwjenja, hacž mohł žnano po tym žo někak rosßudźićž, kak měł dale słukkowacź, jeli so njeby to, schtož běšche žebi hacž dotal wumyßłił a pichihotował, doßahało. Handrik njeběšche hinak wočakował, hacž so jeho Pjenjeźnik s wožebitej luboścźu njepowita. Wěćže njeběšche tež to, schtož běšche wón wot widowy słonik, jeho s wulkej dowěru do Pjenjeźnika napjelniło.

Pjenjeźnik žwojeho hoscźa powitawschi žyže žo s nim sa blido a sarěcźa tak: „Wy pschiúdźećže ke mni s doma, hdźež žo husto dosćž moja lubosćž dosćž njewaži. Dokełž běch ja bohaty, dha tam husto dosćž mojej pomoznej ruzy njewěrjachu. Žuß, kotsiž běchu žo s zußby žem pschesłydlili, powjetschichu tajku njedowěru hischćže s duchom njespokojnosće a bychu někotryžkuli drutheho, jenož niž mje, wot pucźa pomozy a dobroćźiwosće wotwjedli. Wy sće žem pschischli jako zuły, ja waß proschu, njestupćeže žo wot wscheho spočžatka hnydom na stronu mojich pschećźiwnikow, to mohło naju rosjaßnjenju a doręčžowanju jenož ješchkodźićž. Něko pak mi powjedajće. Móhli wy mje pschežwědčićž, so sće wy Pawoł Handrik, wo kotrymž pak dołho nicźo njeshonichmy a kotrehož mějachmy za dołho hižo sa morweho, hischćže w tutej hodźinje bych ja na to pschißahał, so budu wam we wschěch sprawnych próśtwach po woli a so budu waß we wschitkich waschich naležnosćach po wschej žwěrje podpjeracź. Tola běda kóždemu jebakej!"

„Měćže pokoj, knjes Pjenjeźniko. Schtóž běšche nusowany, léta dołho žwoje žedźenje po domińnje potajićź, schtóž měješche hórku bolosć we słubjenu wótcźinu a rubjenu žwobodu sdwórliwje snjesćź, komuž žo pod zußym hóćłim knjeństwu najrjeńsche léta žiwjenja minnchu: tón žo wjazy njepschekhwata, hdyž ma cźłowjekow wotměricź; tola wón tež njeje spěschny jako młodźenz, so by hnydom wěrił khakłazemu smyßlenju cźłowjekow. Kak mohł ja k wam dowěru měćž? Njesćže wy bohatstwo namrěteje semje žami wužiwali?"

„Wy sće mi dźiwny człowjek! Žadam žebi ja waschu dowěru? A kak mohł wy znać, schto je žo mjese mnu a mojemu bratrej postajiło? Jeli so sće wy wopraudźe Handrik, dha dyrbjeli wy znać a wjedźeć, so wón čjaž žiwjenja njeje rosymił, žebi kubła dobyć abo sdźerźeć; schtož je hdy měł, je ludej, žo k njemu lischčažamu, rosbrojił. Bych-li ja tajli był, jako wón, ja njebych dźenža samohł, žo wo jeho sawostajnych postaracž a jim pučže sa dalsche žiwjenje wurubać. Pohladajće na naju wobstejnosće a należnosće s tuteje strony, dajće žebi tež žudnisse wušudźenje se wschěmi dopokasanjemi a žwědčenjemi pschedpokožićž, a potom dwělujće dźeje, jeli so je wam spodobne! Tola nětko do wězy! Dopokažće mi, so sće wy wěry hódny; pschetož jebaka dla ja žwój čjaž woprować nochzu."

„Drje maće wy prawje, knjes Pjenježniko, hdyž žo wo tym rěči, schto ma druhemu wěrić, so je to s prěnja moja wěa, dokelž nimam ani domisnu, dokelž je mje kóždy sa morweho měł a — dokelž žym khudy; s žusoby nicžo žobu njepschinjesu, khiba starn lubosć a žwěru, moje njewopanzane žwědomje a tu", pschi tym žwoju ruku na kožamy sak w kožanym pažu pokožiwschi, „pokład, kotrož sa mnje žwědči a rěči, a to čjim wótfisicho, čjim khudschi ja žrm. Wy pak sće bohaty, kotrož móže nahladny dar do lschinje Božeje pokožić, wy maće móznych pscheczelow a towarschow."

„Kajke dźiwne žrědki wy se žobu nožyće?" woprascha žo Pjenježnik, žo pscheczelniwje wušmějwschi.

„To njech wostanje na dalsche moje potajnstwo! Chžećje wy dale hischće na muje poškuchać a mi rosjažnjenje wudźělować, dha dowolće, so ja žo pokhwatam; moja hospoda je daloko a čjemna nóz njeje pscheczelniža žanehо člowjeka."

„Nasche město wschak njeje tak straschne, kaž žebi wy to žnano myslićće, a kaž by to žnano tež móžno byko, dokelž žo tu telko zuseho luda sendźe. Jich najwjacy je pobožnosć žem swjedła: póbla teho mamy krute knjejstwo w měsće, kotrež nóznym pryslam na hažach po móžnosći sadźěwa. Tola najebać teho radźu wam, so byschće hnydom póbla na hospodźe wostali, tu móžećе derje a tunjo nozować. Chžu wam psches žwojeho žkužobnika kožo skać dać, so móžećе tu w dobrym pokoje wostać."

Handrik měješe wschо žwoje pschi žebi a teho dla njewjedźeše temu nicžo napschečiwić, so by žwoju kwartěru pscheměnił, haj, jemu žo to lěpje a pschihódnischo być sdasche, duž wón do teho swoli. Pjenježnik wuńdźe se jstwy, so by to poručił, schtož běšeše zusnikej žlubił. Na to žebi pak wón nětko ani njemyšleješe. Wón dóndźe wjele bóle do sdaleneje stwy, hdyž Mudračžk s požadanjom domjazeho knjesa wočakowasche. Pjenježnik powjedasche, so chže žo Handrik žwojeho prawa mozować a so wón nějake potajnstwo w saku žwojeho powjasa thowa, kotrež měli jemu pschiščtajeni worakawzy skradźu wučahnyć a njewobschkodźene psches Mudračžka jemu pschepodać. Mudračžk rybowasche žebi ruzy wušžkychawschi, so chže Handrik póbla na hospodźe wostać, a woteńdźe hnydom, so by hižo postajene pschikasnje po tym pscheměnił. Bórsy běšeše Mudračžk žwojeho dowěrnika wo wschěm rosjažnił. Běšeše to člowjek, kotrož běšeše pisać, spěwać a prylak na jene dobo, a k kotremuž njeměješe nichtó, kaž s žyla k jeho runjeću, ani próschča dowěry. Bórsy hedźeše tón sažo wješoły w niskej korczńje njedaloko Pjenježnikej doma wo žrjedź harowažych towarschow. Wschitzy žo stajnje prózowachu, so bychu žwoju po dačju njeskónčnu lačnosć saleli. Schto to jich starasche, s wotkel pisać, hewak stajnje khudy, dźenža pjenjesy nabjerjesche! Wón placžesche s hotowymi pjenjesami žłódne piwo a wóhnjojte winko a běšeše pschistojny dosć, so žo ani njedohlada, kak jemu tu s njeprawym, s jebazym tróstkowanjom pjenjesy se saka wuklukaja.

(Pokračžowanje.)

S Wittenberga.

(Pokračžowanje a skónčenje.)

II.

Nětk wo žwjedźenju žamym, kotrehož samóž kóždy luby čjitać s doprědka póžkaneho nastawka čjesčenje redakžije snaje. Bě 21. septembra t. l.

W měsće Wittenbergu běchu khěže a hažy s khorhojemi wudebjene; wožebje wažne městna, jako pomniki, Božе domy a dr. s pletwami wupyschene; wot wězow klinčžachu do čjicheho ranja mózne hłoby posawnow, kiž piskachu: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam"; na pučžach k městnam žwjedźeńskich shromadźijnow mjerwjesche žo bórsy wulka žyła luda, pschetož niž jenož zuse duchowni, kotrychž bě žo psches 600 sejchko, ale tež wožadni běchu žo s blijka a s dala bohacže nutsnamakali.

Najwjetschi dźěl pošlucharjow shromadźi žo rano w 9 hodź. w „hrodowej zyrkwi", so by tam na wotewrjeńsej Božej žkužbje dźěl brał. (Měsés tym běchu tež kemsche we „hłownej zyrkwje", hdyž je knjes super. Biregge prědował.) Dawno do sapočžatka Božeje žkužby běchu wschě kawki a stoły wobhadźene; tola chžysche dopijšować rad stejo pschipošlucharać, a jemu žo radźi, městno pod klětzy dostać, zyle blisko pschi Lutherowym rowje. Boža žkužba bě jara rjenje wuhotowana, wožebje psches kraźne spěwy. Wyšoki khěrlusch nascheje reformazije: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh žam", njebudźe drje nichtó wot naš na semi sažo tak spěwać žłyschećž, kaž tam tehdy wot tuteje mózneje a sahorjenеje shromadźijny w Lutherowej zyrkwi. Prědowanje měješe evangeliki abt Uhlhorn (psches žwoje spišy a skutkowanje w dźěle snutskowneho mišionstwa derje snaty) wo Jan. 4, 35—38. „Tudy je to pschiłłowo wěrne, druhi žyje a druhi žněje." 1. My žněmy žnjećž, schtož žu druhi žyli; — dźakujmy žo sa to Bohu! 2. Druhy dyrbja žnjećž móz, schtož žmy my žyli; — starajmy žo sa to! Wón, wě žo, tež s hnujazymi žłowami na to spomnische, so to njeje pschipad, so tu, hdyž je kolebka reformazije, je tež kolebka snutskowneho mišionstwa, kotrež je to prawe wopokasmo žiwjenja evangelisko-lutherskeje zyrkwje.

Jako bě tuta žohnowana Boža žkužba skónčena, khwatachu wschitzy, kotrychž to nastupasche, do hłownеje (abo Marjineje) zyrkwje, we Wittenbergu na torhoschću stejazeje. Jako bě žebi ju dopišować dźeń prjedy wobhladał, bě žo tež dohladał na stary (najstkerje rowowy) kamjeń; woukach do sćěny samurjowany, na kotrymž w kamjeńtnym snamjenju žo pokasuje wobras nascheho Knjesa Jesuša Khrystuša na tnćžałzy žedźazeho, s kotrehož rta wuńdźe k lěwizy mjecž, k prawizy lilija. Lubi čjitarjo wjedźa, schto ma tutón wobras wopišać, mjenujzy to žłowo: hdyž člowjeki Ssyn pschińcž budźe we žwojej kraźnosći, a wschitzy žwjeći jandźeljo s nim, tehdy budźe wón žedźećž na stole žwojeje kraźnosćе, a budźa pched nim wschitzy ludźo shromadźeni. — Tehdy budźe wón prajećž k tym na žwojej prawizy (žłowa, kaž běke lilije tak mile a rjane!): „Pójćе žem, požohnowani mojeho Wótza!" ale k tym na žwojej prawizy budźe wón prajećž (žłowa, kotrež jako mjecž s jeho rta pórdu!): „Dźićе precž wote muje, wy sakećі:"

Móže schto druhi móznischo rěčećž k tym, kiž chžedźa žo shromadźićž k skutkam lubosćе w snutskownym mišionstwje, hacž traje snamjo? Haj, my chžemy Jesuša nasyćićž, napowićž, hospodować, wothladać w jeho najnižšich bratrach, so bychmy s hnady junu žłyscheli jeho mile, hnadne žłowo na jeho prawizy!!

W jara wulkej, rjenje wobnowjenej hłownej zyrkwje we Wittenbergu nutska bě potom w 11 hodź. dopokdnja hłowna shromadźisna wschěch, kiž běchu pschischli, 50 lětne sakoženje snutskowneho mišionstwa žobu žwjećićž. W tutej shromadźisnje běchu nětk tež wožebni, cjestni hosćo. Wona bu wotewrjena psches modlitwu em. sakk. super. Großmanna, kotrož je nehdy žo žobu wušwolił do prěnjeho hłownеho wubjerka. Na nim měješe (wot klětki, so by wot hoborśkeje shromadźisny lěpje rosymićž być) žwjedźeńsku rěć wulzy dostojny a jako hłuboko wěrjazy kschesćijan wschudźe snaty generalny super. Hesekiel. Tón žamy wožebje wopitja, kak je žo roswiwanje snutskowneho mišionstwa w tutych 50 lětach měło, a pokasa na to, so je pschi tym, kaž je to tež Wichern s profesćijnskim wócžkom do prědka wohladał, po stojakim Božim žłowom. Najprjedy po Rom. 15, 7: „Bjerćе žo jedyn po druhim horje, jako tež naš Khrystuš je horjensał." S teho nastachu te wschelake spomožeńske domy, hospody, khěže sa khorych a bědnych; sastaranje puschćenych (i sastwow) atd. Potom po 1. Pětr. 4, 10: „Skužćе žebi jedyn druhemu s tym darom, kotrož kóždy dostał je." S teho nastachu wožebje te towarstwa młodych hólzow, młodych knježnow, samar. towarstwa atd. Skónčnje po Psalm 119, 105: „Twoje žłowo je mojim noham žwěza, a žwětko na mojim pučžu." S teho nastachu te towarstwa k rospschesćeranju dobrych knihow (nasche žerbske lutherke knihowne towarstwo!), rosdawanje prědowanjow sa tych, kiž žaneje njedźele nimaju, evangelisazija a dr.

Po žwjedźeńskim pschednoschku pschinjesły knjes minister

ſ Bosse a potom knjes konſiſtorialny pſchedßyda ſ Barkhausen postrowjenja khežora a khežorki; po nimaj druhy wyßozy knježa teho runja postrowjenja wot zyrkwinych wyſchnoſcjow, uniwerſitow a wot kłownych towarſtwow ſa ſnutskowne mißionſtwo w němſkim khežorſtwje; poßlednische pſchepodachu pſches jeneho wotpóßłanza 16,000 hrywnow ßwjedźeńſkeho dara. S mózným khěrluſchom dźaka bu tuta wulkotna ſhromadźiſna wobſamknjena.

S hłubokim ſacſiſchczom be tež nawjeczorna ßwjedźeńſka ſhromadźiſna, k kotrejž ßo, dla pſchewulkeje liczby pſchitomnych, ſhromadźeni hoſcjo popołdnju w 5 hodź. (po ſhromadnym wobjedźe) na dwěmaj měſtnomaj (w ſali a w ſahrodźe) najwjetſcheho Wittenbergſkeho hoſcjenza ſeſtupachu. Tu ßo powjedaſche wo nětcziſchim ſkutkowanju ſnutskowneho mißionſtwa, tež pſches ſaſtkeho wyßokeho duchownego a pſcheczela Sserbow, knjeſa ſuper. D. Dibelinſa. Woßebje hnujaze be, jako ßyn njebo Wicherna, ßam nětk ſchćěźiwz, wo ßwojim njeſapomnitym nanu a wo Rugowym domje powjedaſche, a jako Fliedner, ßyn tamneho Fliednerja, kiž je prěni evangelſki diakonißinſki wuſtaw ſakożił, ſmědźeſche — ſ dźakom pſchecziwo Bohu! — na to pokaſacz, ſo ſ teho jeneho tehdomniſcheho diakonißinſkeho doma je jich nětk 80 naſtało po zyłej evangelſkej zyrkwi, a ſo ſ tutych naſchich evang. diakonißinſkich wuſtawow nětk 13,300 diakonißow w dźěle ſteji.

Schtož naſche lube evangelſke ſnutskowne mißionſtwo je dokonjecź ßměło, to je wot teho Knjeſa ßo ſtało, a je dźiw pſched naſchimaj wočoma! Jakub.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Pobočne Guſtav-Adolfſke towarſtwo w Budyſchinje ßwjeczeſche ßwój letny ßwjedźeń ſaůdźenu njedźelu w Barcze. Na ßerbſkim kemſchenju, kotrež ſo popołdnju w 2 h. ſapocza, předowaſche knjes diakonuS Domaſchka ſ Hodźija wo Matth. 5, 4: Sruboba a troſchtowanje pſchi dźěle Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa: 1. Wjele ſrudoby ſnutſkach w naſ. 2. Wjele ſrudoby wonkach wokoło naß. 3. Wjele troſchta wyſche naß. Na němſkim kemſchenju ßyſchachmy předowanje knjeſa primarija Wjazki ſ Budyſchina Na ſakożku Jap. ſkutk. 3, 1—9 pſchiwoła wón ßwjedźeńſkim kemſcherjam: Wy evangelſcy ſcheſćijenjo, pomhajcze pſchi ſkutku Guſtav-Adolfſkeho towarſtwa 1. Spominajcze na nuſu bratrow, kotřiž wonkach pſchi rjanych durjach templa leža; 2. Pſchinjeſcze jim pomoz w duchu japoſchtolſkeje mozy wěry a luboſcje; 3. Wjeſelcze ßo w tym Knjeſu, pſchetož wón tajki ſkutk požohnuje. Na ßerbſkim kaž na němſkim kemſchenju ſpěwaſche ſpěwanſke towarſtwo pod nawjedowanjom knjeſa kantora Wehſera wuſtojnje rjanu motettu. Wokłarnu Božu ſłużbu mějeſche na ßerbſkej Božej ſłużbje knjes farař Handrick-Maleſchanſki a na němſkej knjes farař Mróſak-Hrodźiſchczanſki. Kolletka na ßerbſkim kemſchenju 127 hr. 34 np. a na němſkim 76 hr. 55 np. — wſcho hromadźe 203 hr. 89 np. wunjeſe. Runjež běſche wjedry deſchćikojte, běſchtej wobej Božej ſłużbje jara derje wopytanej. Na wokłarju widźachmy prěni króć rjane ſelene wodźeća, kotrež je njemjenowany pſcheczel Božeho doma zyrkwi darił.

— Jubelſka ſhromadźiſna ſnutskowneho mißionſtwa we Wittenbergu běſche khežorzy postrowjazy telegram późłała. Na to je ſcźěhowazy wopomnjeća hóbny telegram wot khežorki dóſchoł:

„Sa telegram mi późłany wuprajam ſaſtupjerjam evangelſkeho němſkeho kraja wutrobny dźak a ſwjaſam ſ tym tu próſtwu, ſo chżyli dale, woßebje w naſchim khutnym čaßu ſtutki ſnutskowneho mißionſtwa wot Boha wot 50 lět ßem bohacze žohnowane wſchudźom a w ſhromadnym, ßwěrnym, krutym hromadźedźerźenju ſpěchowacz, w duchu luboſcje, ſnjeßliwoſcje a ſjednocźiwoſcje, ſo by ßo naſcha zyła ßwěrna, ſwonkowne po ſdaczu dźěłena a teho dla huſto pſchepóſnata evangelſka zyrkej ſnutskownje cźim wěſćiſcho w jednocze ducha na tym jenym ſakożku Jeſuſa Khryſtuſa požyluicź, ſo chżyła roſcź jako hród a wobora daloko rozproſchenych ſtawow k žohnowanju naſcheho lubeho wótznego kraja. — Augusta Viktoria. W Potsdamje, dź. 22. ſeptembra 1898."

Millionar banki Božeho kraleſtwa.

10. měrza t. l. je muž k wěčnemu wotpočinkej ſchoł w žohnowanej ſtarobje wot 83 lět, muž, kotrehož mjeno je po wſchěch krajach ſnate, hdźež tajzy bydla, kotřiž Jeſuſa lubuja, Jurij Młynk ſ Briſtola, kiž běſche to ſa Jendźelſku, ſchtož je Franka ſa naß był, ſławny wótz ßyrotow, pſches kotrehož ruzy je jich wjele millionow ſchło.

Jurij Młynk narodźi ßo 27. ſeptembra 1805 w Kroppenſtäcze pola Halberſtadta. Kaž běſchtaj jeho ſtarſchej, jednoraj, wſchědnaj ratarjej, bjes Boha žiwaj, tak tež wón bjes Boha wotroſcze a hrěchej we wſchelakim ſtałcze ßłużeſche. Wón gymnaſij wopytowaſche, pſchetož wón dyrbjeſche junu ſ ſararjom być, ale mjes ßojimi wjazy hacź 300 knihemi wón ani biblije njemějeſche. Potom do Halle cźehnjeſche, ſo by bohußłowſtwo ſtudował. Sswoje ſtare hrěſchne žiwjenje wón ſ nowa ſapocza. Tež jow wón biblije njemějeſche a léta dołho žaneje wohładał njeběſche. Duž — na jenym wutkodźe — jemu jedyn dźeń pſcheczel wo wěrjazym rjemjeſłniku, ſ mjenom Wojnar, powjedaſche, w kotrehož domje ſ ſhadźowanja wotměwachu, hdźež ßo biblija cźitaſche a ßo modlachu. Kaž Młynk to ßłyſchjeſche, běſche jemu, kaž by namakał, ſchtož cźaß ßwojeho žiwjenja pytaſche. Wón pſchichodnu wjeczor do tuteje ſhadźowanki dźěſche a bu wobroczeny. Wo tym wón piſche: „Wſchitko, ſchtož ßmy na naſchim puczowanju do Schwajzarſkeje widźeli a wſchitke naſche dotalne ſwjeſelenja njeßu niczo pornjo temu wjeczoru". Tón wjeczor běſche wobroczenje jeho žiwjenja. Wot teho cźaßa dźěſche wſchak hiſchcze pſches horu a doliny, pſches thałkanje a dwělowanje, doniž bu Młynk wěſty w hnadźe a ßwojeho wumóžnika ßo ſradowaſche. 29. měrza 1829 jeho w Jendźelſkej nadeńdźemy, hdźež najprjedy w Londonje w ſeminarje ſa mißionſtwo mjes židami pſchebywaſche, ſo by ßo ſapočatk pſchichodneho léta zyle ſkutkowanju jako předař pſchiwobroćił, w kotrymž je pſches wjeßeke wuſnacze a ßwěrne duſchowpaſtyrſtwo wulke ſkutkował.

Młynk je w poßledních 20 lětach ßwojeho žiwjenja nimale bjes pſcheſtacza na mißionſkich puczowanjach był, ſo by wo ßwojim knjeſu ßwědźił hacź do kónza ßwěta; 7 króć je wokoło ſemje puczował. Na tajſim puczowanju pſchiůdźe tež do němſkeho kraja 1891 a 3. haprleje w Frankfurcze nad Mainom pſchednoſchć dźerźeſche, w kotrymž 86 lětny, hiſchcze duchocźerſtwy a duchamózny muž wo dźiwach powjedaſche, kotrež běſche Bóh pſches jeho wěru ſkutkował. Něſchto ſ teho chżemy lubym cźitarjam ſdźěliđ. Wot oktobra 1830 běſche ßo wěſtych ſarſkich dokhodow wſdał a hacź do ßwojeho ſłónczenja wěſtych dokhodow měł njeje. Ale wſchitko, ſchtož trjebaſche ſa cźěło a žiwjenje, ſa žonu a dźěćźi, je ßebi we wěrje wot Boha wuproßył a dostał. Moja wěra, wón powjeda, wſchak bu ßuſto pruhowana, ale ja ßebi prajach, Bóh cźini ſ luboſcje, ſo wón wěru pruhuje, wón chze mi ju požyluicź. Huſto ani pjenjezła wjazy w móſchni njemějach, poßledni khleb běſche ſjědźeny a moja žona a ja njemějachmoj najmjeńſcheho wuhłada, ſ wotkal nowého dostacź; ale moj padźechmoj na kolena a prajichmoj to naſchemu bohatemu Wótzej w njebeßach a we wſchěch cźaßach a pſchi wſchitkich wobſtenoſcjach dostachmoj, wo čož proſchachmoj a hiſchcze wjele, wjele wjazy. Dokełž ſtat khudowne ſchule je ßwojeho wothładanja puſchćźi, ßo Młynk po khudych dźěćźoch horje wſa a 3 ſchule na ßo wſa a praji, Bóh tebi ßrědźi da, hdyž jeho we wěrje proßyſch; a wón je to na wulke waſchnje ſcźinił.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Sa naſch Sserbſki dom.

Lubi Sserbja, dawajcze ßwoje dary Bohu k cźeſćźi a Sserbam k wužitku:

Dotal hromadźe: 4 hr. 20 np.

Dale darichu: J. G. 1 hr., B. E. (2. pſchinoſchk na 100 hr.) 1 hr., S. A. (tydźeńſzy) 20 np., na Linakej cźeſtnym kwaßu we Wulkich Sdźarach 7 hr., O. W. 80 np., P. w Z. 50 np., M. A. 50 np., na poßedźenju finanzneje komißije 6 hr. 20 np., pſches braſchku Schenka w Budyſchinku 1. na Granichcz kwaßu w Klukſchu 4 hr. 25 np., 2. na kwaßu knjeſa wučerja Lódnja 20 hr. 35 np.

Hromadźe: 41 hr. 80 np.

S dźakom kwituje **Gólcź**, redaktor.

Dalſche dobrowólne dary ſa wobhe armenſke ßyroty:

(Hrodźiſchczanſka woßada.) N. N. ſ Wujeſka 1 hr.

S wutrobnym dźakom **J. Gólcź**, farař.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Sſmolerjez knihicźiſchczeńnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 42.
16. okt.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

19. njedźela po ßwjatej Trojizy.

List na Romskich 13, 8.

„Njebudźcze nikomu niczo winowaczi, khiba to, so ßo mjes ßobu lubujecze."

Wo luboscźi, kotruž ßmy jedyn druhemu winojczi, rěczi japoschtoł. Wona je hłuboki dołh, kiž mjes ßobu mamy, kotryž ßo nihdy njedopłaczi. „Luboscź stajna dołžniza!" to je wopschijecze nascheho texta. My wovomnimy, kak ßo luboscź pschezo prózuje, so by ßwój dołh pschecźiwo blizschemu wotpłaczíła a kak je ßebi tola stajnje wědomna, so jón ženje dopłaczicź njemóže.

W ßłowach, kiž prjedy nascheho texta steja, je japoschtoł wjele pschißłuschnoscźow mjenował, kotrež mjes ßobu mamy. Wón naß napomina, so bychmy płakali s tymi płakazymi a ßo wjeßelili s tymi wjeßełymi. Wón nam pschiwoła: „Bjerćze ßo po potrjebnoscźach tych ßwjatych horje! Hospodujcze radźi! Zohnujcze a njeßwarćze! Derżcze ßo k niskim! Njepłaczcze skóscź se słóscźu! Dźerżcze měr se wschěmi ludźimi! Njewjeczcze ßo ßami, moji najlubschi, ale dajcze městno hněwu Bożemu!". W pohladanju na njepscheczelow napomina wón naß s hnujazymi ßłowami, kotrež je ßebi wotpoßłuchał wot Khrystußa a jeho luboscze: „Jeli je twój njepscheczel hłódny, naßycź jeho, chze-li ßo jemu picź, napowaj jeho; pschetož hdyž to cźinisch, budźesch żehliwe wuhle na jeho hłowu nahromadźicź!" — Wschitke tute pschißłuschnoscze pschecźiwo bliskim a dalokim, snatym a njesnatym, wyschschim a niskim, pschecźiwo pscheczelam a njepscheczelam sjenoczi ßwjaty japoschtoł Pawoł skóncźnje hischcze do teho ßłowa: „Njebudźcze nikomu niczo winowaczi, khiba to, so ßo mjes ßobu lubujecze!"

Niz jenož wot ßwojich kscheścźijanow w Romje, ale wot kscheścźijanow wschěch cźaßow a ludow žada wón w mjenje teho Knjesa, kotremuž ßłuži, so njebychu mjes ßobu žaneje pschicźiny k skórżbje dali. Tež to małe a po sdaczu swonkowne je wulke a ważne w jich žiwjenju. S njewustawazej ßwěrnoscźu a wutrajnoscźu ma kscheścźijan sa tym ßłědźicź, so by kóždemu dał, schtož jemu ßłuscha, dźak, komuž je dźak winojty, poßłuschnoscź, cześcźowanje, sastaranje, troschtowanje, hdźež dołh w tym wotpłaczicź ma. Schtóž Khrysta mjeno wusnała, wopokaž ßwoju wěru w ßwědomliwym dopjelnjenju ßwojich pschißłuschnoscźow pschecźiwo blizschemu! Prjecź skóncźnje s tym starym, nam kscheścźijanam husto s prawom cźinjenym porokom, so ßmy my, kiž chzemy Bożemu kralestwu pschißłuschecź a kiž Khrysta jako nascheho Knjesa cześcźimy, hubjeni sastojnizy tu na semi! Se skutkom chzemy skóncźnje tež psched njepscheczelemi a sazpiwarjemi wěry dopokasacź, so naß nascha wěra tež k ßwěrnemu wobkedźbowanju wschěch semiskich pschißłuschnoscźow cźěri. Schtóž ßo tu ßwojeho powołanja se wschej ßwědomliwoscźu njehlada, tón ßebi tola njemyßl, so je hotowy sa Boże kralestwo! Schtóž tu ßwojej wyschnoscźi poddaty njeje a poßłuschny jejnym sakonjam, tón ßo tola njekhwal, so ßo Boha boji, kiž je wyschnoscź nam dał! Schtóž ßwojich domjazych njesastara se wschej woporniwoscźu a ßwěrnoscźu, tón tola njepraj, so je sa-

pschimnjeny sa nadawk kschesczijana a powołany, ßobu twaricz tu na kralestwje Božim!

Njebudźcze nikomu niczo winowaczi! Mějmy tuto japoschtolske napominanje dźeń wote dnja pched woczomaj! Runje wschědne žiwjenje w ßwójbje, mandźelstwje, w domje, se ßußodami ma tych spytowanjow sa naß stajnje wjele k skomdźenjam mjes ßobu. Tu rěka, kóždu kroczel wobkedźbowacz, so ßo jedyn na druhim njepschehrěschimy. O schtó wulicz! a sapłaczi tón dołh, kiž ßmy ßnano też my pscheczíwo bližschim ßebi nahromadźili! Sa kaschczemi, kiž ßo k pohrjebnischczam won njeßu, pschi rowowych hórkach a pschi ßmjertnych łožach, hdźež ßo ruka k dźělenju skiczi a poßlednje Božemje ßo praji, tam njepłakaju ßo jenož ßylsy žarowazeje luboscze, ale husto doscz też ßylsy roskacza; tam pscheliwaju ßo hórke ßylsy wot dźěczi, kiž ßu ßwojim semrjetym starschim boloscz a rudźenje město wjeßela naczinile, ßylsy starschich, kiž ßu ßwojim semrjetym dźěczom kschesczijanske wotczehnjenje we wěrje a bohabojasnoscżi winojczi wostali. O hórke a czežke dyrbi bycz, hdyž masch pschi jenym kaschczu stejo ßebi prajicz: Kak wjele ßym tebi winowaty wostał, kiž ty nětk tu pschede mnu wotpoczujesch! Ty ßy moje dźakowanje ßebi saßłužił twojich, mi wopokasanych dobrotow dla, a ja njemějach žane dźakne ßłowo sa tebje. Ja ßym czi dobre se słym sapłacził; ja ßym czi wutrobu s rudźenjom napjelnił, mjes tym, so bě ty tola něschto lěpsche wote mnje saßłužił! Njechamy my junu s roskaczom wróczo hladacz do naschego žiwjenja, dha wsmimy s czaßom k wutrobje a wobkedźbujmy wschědnje Pałowowe khutne ßłowo: „Njebudźcze nikomu niczo winowaczi!“

A tola s tym hischcze njeje doscz. Namakasch druhdy pilnych a sprawnych ludźi, staroscżiwych sa tych ßwojich, ßwědomliwych we ßwojim powołanju; woni pytaju dopjelnicz kóždu pschißłuschnoscz a tola, ty ßo njespokojeny sacżuwasch w jich bliskoscżi a nimasch žaneho praweho dowěrjenja k nim. Jene jim pobrachuje pschi wschěch jich skutkach, to najważnische, kiž je hakle hódne a dobre pched Bohom a pched czlowjekami czini, luboscz jim pobrachuje, luboscz, kiž njepyta to ßwoje, ale schtož bližscheho je, a kiž je hakle wscheho sakonja dopjelnjenje. Wo njeje Luther praji: „Tak je luboscz krótki a tola dołhi a wobschěrny sakoń, rucze srosymjeny, ale pomałku dokonjany; luboscz je jeniczka pschikasnja a wopschija w ßebi tola wschitke kasnje.“

Luboscz hakle je sakonja dopjelnjenje. Psches nju dostanu wschě nasche skutki ßwoju snutskownu płaczisnu. Schto bychu winojte byłe te kapki wolija a wina, to zyłe staranje teho Samariskeho w Jesußowym pschirunanju sa teho na polmorweho w puscżinje, hdyž jeho njeby luboscz czěriła, ßo na nim ßmilicz?

Hdźežkuliž ßo nasche skutki, a njech ßu po sdaczu hischcze tak sdobne a rjane, ßo s druhich pschiczinow stanu, ßnano czescze abo wužitka abo bojoscze pched ludźimi, a niz luboscze dla, tam też je jim jich rjanoscz a sdobnoscz wsata. Hakle luboscz dawa wschemu w człowskim žiwjenju tu snutskownu ważnoscz. Hakle luboscz dawa też móz, nihdy njewustacz w ßwěrnoscżi, we woprowanju a saprěczu ßebje ßameho. Wona czini wscho czežke lohke; wona je wscheho sakonja dopjelnjenje. Luboscz sapomni ßebje a pyta jenoz bližschemu se wschěmi ßwojimi darami a kubłami ßłužicz. Wona wschědnje wotpłaczuje na tym dołsy, kiž je psches wschelake skomdźenja ßebi nahromadźiła, a pschi wschěm ßwojim prózowanju wona tola wě, so stajnje dołżniza wostanje, a so ßo dołh luboscze mjes nami nihdy njedopłaczi.

To też ßwjaty japoschtoł naß wuczi, hdyž pische: „Njebudźcze nikomu niczo winowaczi, khiba to, so ßo mjes ßobu lubujecze.“ Tutón žadny dołh potajkim tola wostanje. Haj, mój kschesczijano, hacz ßy hewak wschón twój dołh sapłacził, hewak kóžde tebi pschipokasane dźěło dokonjał, jedyn dołh wostanje a pschewodźa tebje hacz do wěcznoscze, tón dołh luboscze, kotruž ßy druhim winojty a drusy tebi. Czim bóle ty lubujesch, czim bóle budźesch spósnacz, kak liwka a ßłaba twoja luboscz pschezo hischcze je, a czim wyschschi wottyknjeny kónz budźe wona ßebi stajicz, a czim czežsche nadawki pschezo s nowa na ßo wsacz. W luboscżi wostanjemy mjes ßobu hłubowzy dołżnizy hacz do nascheho poßlednjeho ßłowa a sdychnjenja.

To wopomńcze, kschesczijanszy starschi, pscheczíwo waschim dźěczom! Hdyž je ßo dźeń nakhilił a wjeczor pschischoł, potom ma czeladnik we waschim domje ßwjatok a ßmě ßo na wotpoczink podacz. Ty nano pak, kiž ty tych ßwojich lubujesch, twoja luboscz wostanje dołżniza pscheczíwo nim a staroscze sa nich pschewodźeja tebje hacz do nozy. Ty, luba, ßwěrna, ßerbska macz, hdyž ßy ty zyły dźeń ßo spróżna dźěłała sa twoje dźěczi, twoja luboscz tola s molom hischcze hotowa njeje, wona wachuje też w nozy a stykuje spróznej ruzy w modlitwach sa nje. Tak je starschiska luboscz dołżniza. Kaž dołho Bóh wam žiwjenje da a kaž dołho wam wasche dźěczi sdźerži, scze wy jim luboscz winojczi. To njeje žane kschesczijanske ßłowo, kiž ßo druhdy ßłyschi: Hdyž je moje dźěczo se schule do žiwjenja wustupiło, potom dyrbi ßo ßame staracz, s mojim staranjom a lubowanjom je kónz. Runje w spytowanjow połnym młodostnym czaßu, hdźež twój ßyn, kschesczijanski nano, ßwěrne nanowske napominanje najbóle trjeba, dyrbjał wón bjes njeho stacz; runje w młodostnych lětach, hdźež je strach sawjedźenja tak wulki, a hdźež twoja dźowka luboscżiweje, modleńskeje, wachowazeje maczerje najnusnischo potrjeba, runje potom chzyła twoja luboscz, ty ßerbska maczer, wot wboheho dźěsczа ßo wotrjez. O Bóh swarnuj! Luboscz wostanje dołżniza a hischcze, hdyž wy na ßmjertnym łožu leżicze, scze wy waschim dźěczom we waschich poßlednich napominanjach, staranjach, modlitwach luboscz winojczi! — A hdyž to ßłowo starschim płaczi, niz też dźěczom? Hlaj, twojej starschi, ty ßerbski ßyno, ty ßerbska dźowka, staj ßo sestariłoj, Na polach, na kotrychž staj něhdy wußywałoj, tam žnějesch ty; w domje, kiž staj ßebi něhdy kupiłoj abo natwariłoj, bydlisch nětk ty. Rady ty jimaj dawasch, schtož staj na stare lěta ßebi wuczinilioj; ale je to wscho? Někotry dźeń sańdźe bjes teho, so by ßam stupił do jeju komorki s luboscżiwym wopraschowanjom, s pscheczelniwym ßłowom, s dźěczazym, wutrobnym troschtowanjom? O hdy by ty chzył wopomnicz, so je luboscz starschimaj jedyn njedopłaczomny dołh sa tebje, ty by jimaj kóždy dźeń lohki a ßłódki czinił s twojej dźakuej luboscżu! A kak derje je potom tebi, hdyž skóncżuje ta hodźina dźělenja bije a potom žohnowaza nanowska abo maczeńna ruka ßo czi na czoło kładźe pod ßłowami: „Ty ßy mi ßwěrne, lube dźěczo, było; Bóh sapłacz tebi wschu luboscz, kiž ßy mi wopokasało.“

Luboscz je stajna dołżniza, kiž nihdy doscz njeczini a ßwój dołh ženje njesaruna! To płaczi kaž w domje, tak w schuli a zyrkwi, we gmejnje, kaž w kraju. Sswěrny wuczer abo duschowpastyr noßy to jemu poruczene stadło

stajnje na staroscźiwej, modleŕskej wutrobje. Luboscź je pschezo dółžniza. Luboscź je ßwjaty woheń, kiž ženje njewuhaßnje, kiž stajnje we wutrobje ßo płomjeni. Luboscź njeje ženje hotowa, ženje sprózna, ženje spokojna s tym, schtož je dokonjała. Wona njewotpoczuje ženje na ßwojich dotalnych skutkach; wona widźi cźim wjetsche polo dźěławoscźe pched ßobu, hdyž je tu wschelakej nusy wotpomhała. Hižo widźi druhu; je dźenßa ßylsy setrjewała w tym domje, jutsje widźi druhi dom, kiž jejneho troschtowanja, jejneje jandźelskeje ßłužby na luboscźe khudcj semi potrjeba.

W cźělnej cźłowskej wutrobje pak tajka luboscź njebydli; ale hlej, „luboscź Boža je wulata do nascheje wutroby psches ßwjateho ducha, kotryž nam je daty; pschetož tež Khrystuß, jako my hischcźe ßłabi běchmy, je sa naß wumrjeł.“ Rom. 5, 5. Chze twoja luboscź cźi wolinknycź, stup w duchu na Golgatha a daj pod kschižom ßwoju symnu wutrobu saßo shrěcź psches bójsku luboscź Jesom Khrysta. Tu je njesaprahnite žórło, s kotrehož ßměsch cźerpacź wschědnje nowu móz k ßwěrnoscźi. Tu je njewuhaßliwy woheń, pschi kotrymž dyrbisch ßo shrěcź k nowemu horzemu lubowanju! S pokasanjom na Jesußowy kschiž proschu a napominam ja waß, wy kscheścźijenjo, wy dźěcźi teho wótza luboscźe, wumoženi jeneho sbóžnika s Golgatha, kiž je naß lubował hacź do ßmjercźe: Njebudźcźe nikomu niczo winowacźi, khiba to, so ßo mjes ßobu lubujecźe. —

Hamjeń.

M. Domaschka.

Khěrlusch „Jesuß moja nadźija“.

S tutym khěrluschom ßo daloko a schěroko nimale kóžde cźěło k rowu pschewodźa. Wón je pschełožł němskeho khěrluscha „Jesus meine Zuversicht“, kaž to kóždy Sserb wě. Němski original je Luisa Henrietta, mandźelska bramborskeho khurwjećha Bjedr. Wilhelma Wulkeho w lěcźe 1649 spěßnika, hdyž bě jej prěnje dźěcźo semrjeło. Wo khěrluschowym spěßnjenju ßo powjeda: Hdyž Bjedrich Wilhelm jene ranje do jstwy ßwojeje mandźelskeje stupi, nadeńdźe wón ßwoju mandźelsku, so pched woltarjom w modlitwje kleczesche. To jeho wutrobu hłuboko hnujesche. Cźische stupajźy ßo wón k jeje pißnemu blidu bliżesche. Tam popißanu papjeru wuhladajźy, ßo spodźiwany wopraścha: „Schto to je? To dźě je Wascha ruka a kaž widźu, je to pißmo zyle nowe.“ „Woprawdźe ßym to tež hakle dźenß rano napißała“, wotmolwi khurwjećhowka, „wutroba bě mi tak pokna, so hinak njemóžach. Wina teho“, rěcźesche dale, drje bě wczerawsche pucźowanje, kiž je mje tak rospróschiło, so spacź njemóžach. So by pak mje wostuda w nóznej ßamotnoscźi mjenje cźwilowała, spytach s rospominanjom jeneho ßłowa se ßwjateho pißma ßwoje myßle směrowaeź, kaž ßym to hižo cźasto cźiniła. A hdyž tajke ßłowo pytach, mi hnydym kraßne ßłowa s knihow Hioba do pomjatka stupichu: „Wěm, so mój wumóžnik žiwy je a budźe mje potom saßo se semje sbudźicź“. Te ßłowa moju wutrobu a moje smyßła tak pschewsachu, so hnydom stažech a na papjeru napißach, cźehož běsche moja wutroba pokna.

Luisa Henrietta bě dźowka Hendricha s Oranijow, herbskeho bohota w Niederlandach, bě luboscźiwa dźowka, ßwěrna mandźelska a pycha a parła bramborskcho khurwjećhowskeho doma. Jeje naležne prózowanja běchu na to słożene, so by ludej nabite rany 30 lětneje wójny, tehdom ßo hischcźe krwawjaze, sahojiłe. Tež je prěnje ßadźenje běrnow w Bramborskej sawjedła. Zyły kraj ju kaž macźer lubowasche. Hdyž jej Bóh po ßmjercźi prěnjeho dźěscźa saßo ßyna wobradźi, wona s dźakownoscźu ßyrotownju sałoźi. Wumrjeła je 1667 hakle 39 lět stara.

Hłowne myßle jeje khěrluscha ßu: Jesußowe horjestacźe naß troschtuje a směruje (1. scht.) Jesuß je žiwy, duž budźemy tež my žiwi, wón je nascha hłowa, my ßmy jeho stawy (2. scht.) Nadźija naß s nim swjeźe (3. scht.). Cźěło, se semje wsate, ßo saßo do semje wróćźi (4.). Město tuteho sejńskeho s rowa njebjeske cźěło stanje, w kotrymž budźemy Boha wot woblicźa k wobliczu widźecź (5. 6. 7. scht.). Tehodla ßo ßmjercźe bojecź njetrjebamy, ale móźemy ßo pschichodneje kraßnoscźe wjeßelicź (8. 9. scht.). Jenož dyrbimy ßo sejńskich kubłow wsdacź a jow hižo sa njebjeskimi stacź (10. scht.).

Do ßerbskeje rěcźe pschełožił je tón khěrlusch Jurij Pjech (Ssmoła) diak. ßerbskeje wożady w Budyschinje; *7. dez. 1707, †8. jun. 1741. Pschełožł je sa tamny cźaß jara dobry; móżno pak je, so je w běhu lět runje tak wschelko pschedźěłany a porjedźany kaž němski original. Tola pak ßu mje někotre ßłaboscźe nascheho pschełožka kóždy cźaß molile, hdyž ßym tón khěrlusch pschi pohrjebach spěwał. Hižo w prěnjej schtucźźy te ßłowa — „tehodla ßym prawje cźiły,“ žanu prawu myßl njewupraja, a ßu jenož tehodla pschijate, dokelž pschełožeć na „žiwy“ žadyn druhi runosynk hacź „cźiły“ namakał njeje. Tež ßłowa: „Tak ta dołha ßmjertna nóz na mni nima žanu móz“ na žane waschnje myßl originala njewupraja. — Kaž tutón khěrlusch tak ßnadź bychu ßebi wschelake druhe sa nowy wudawk spěwarskich pschehladanja a wuporjedźenja žadałe, ale schto by nasch ßerbski lud k temu prajił, kiž ßebi ani porjedźenja prawopißa lubicź dacź nochźysche. Sa „Pomhaj Bóh“, niz něhdźe sa spěwarske, ßym ßebi swěrił, khěrlusch „Jesuß, moja nadźija“ — po ßwojej myßli a mozy pschedźěłacź. Pschi tym pak ßym widźał, kak cźěźke tajke dźěło je, a so moja móz sa jenož trochu dokonjany pschełožł njedoßaha. Ja jón s tutym wudawarjej w tej myßli k wocźischcźej posticźu, so ßnadź ßo, na mój ßłaby pschełožł ßo hněwajźy, tón abo tamny cźitać abo cźitarka nawabicź da, so nam lěpschi pschełožł wobradźi.

Jesuß, moja nadźija
A mój sbóžnik, tón je žiwy,
To ja wěm a tehodla
Njejßym tyschnje staroscźiwy,
Kajkežkuli myßle mi
Ssmjertna nóz tež nacźini.

Jesuß, mój troscht, žiwy je,
Tež mje k žiwjenju chze sbudźicź,
Ssmjercź mje k njemu dowjedźe
Cźehodla ßo dyrbjał rudźicź;
Moja hłowa we njebju
Sswój staw cźehnje sa ßobu.

Se swjaskami nadźije
Ssym s nim twjerdźe sjenocźeny;
Wot ßmjertneje strachoscźe
Psches njeho ßym wumoženy;
Zana ßmjercź we wěcźnoscźi
Wot njeho mje njedźěli.

Ja ßym semja, tehodla
Do semje ßo pschewobrocźu,
Wěm pak, so psches Khrystußa
Žiwy se semje ßo wróćźu,
So bych w tamnej kraßnoscźi
Był we jeho towarstwi.

Cźěło kraßne budźe mje
Wobdacź, kaž to wěrju krucźe,
Sa ßwět nowy stwarjene,
Sa njebjeske Boże pucźe:
We tym cźěle budu ja
Wěcźnje widźecź Jesußa.

Tam we ßwětle jaßnischim
Budu dosnacź jeho hnadu,
A we wěcźnym ßwójstwje s nim
Jeho wumožeŕsku radu:
Jenož cźěła ßłaboscź wscha
Budźe kraßnoscź sczinjena.

Schtož tu khori, sdychuje,
To tam budźe zyle strowe,
A sa cźěło sachodne
Njesachodne směju nowe;
Tudy sejńske wschitko je,
Tam pak budźe njebjeske.

Sradujcźe ſo ſtawy wſchě,
Schto byſchcźe ſo chźyłe ſrudźicź,
Ssmjercź waß pójrjecź njemoźe
Jesuß chźe waß ſaßo ſbudźicź
Hdyž ta truba poßlednja
Klinczecź budźe wjeßeła.

Njebojcźe ſo pſched ßmjercźu,
Njeſtrójcźe ſo cźěmnoh' rowa,
Wſchak wſchěch ßwojich ſ wěſtoſcźu
Jesuß junu k ßebi ſwoła,
Da jim połne dobycźe
Nad ßmjercźi a na rowje.

Jenož duſchu poſběhńcźe
Wot ßyczow, kiž ßwět wam wlecźe,
Jow ſo hižo dodajcźe
Temu, ſ kotrymž tam bycź chźecźe:
Rjekńcźe: „K njebju wutroba,
Tam maſch ßwojoh' ſbóżnika.“

Bartko.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sa noweho farſkeho vikara we Łupoji je ſo wot wyſchnoſcźe knjes kandidat duchownſtwa Mikela ſ Kumſchiz poſtajił. Wón njedźelu 23. oktobra duchownu ßwjecźiſnu doſtanje a ſo do ßwojeho duchowneho ſaſtojnſtwa ſapokaźe. Bóh požohnuj jeho w tym ßwjatym powołanju!

— Saßo je dobry ßerbſki wótcźinz domoj ſchoł k wěcźnemu měrej: knjes farař em. Räda w Mužakowje. Wón je ßwěru ßwój ßerbſli lud lubował a ſo ſa njón prózował. We wutrobnym pſchecźelſtwje wón wot ßwojeje młodoſcźe ſtejeſche ſe ſnatymaj wótcźinzomaj ſ njeboh Ssmolerjom a Jmiſchom. Lěto ſo hiſchcźe minyło njeje a wón je hižo ſchtwórty drohi njeſapomnity ßyn naſcheho ßerbſkeho luda, kotryž bu nam pſches ßmjercź wſaty. Prěni běſche w dezembru naſch Jmiſch, po nim ſemrje knjes juſtizny radźicźel Móßak-Kłoßopólſki, bórſy po tym duchowny wodźer Delnjo-Łużiſkeho luda farař Teſchnař w Nydej a 22. ſept. ßmy khowali njeboh fararja Rädu-Mužakowſkeho. Tu ßu cźežke rany, kotrež je ßmjercź naſchemu ludej bila. Cźim wjetſcha je naſcha pſchißłuſchnoſcź, ſo bychmy w ßwěrnej luboſcźi k naſchemu ludej ſkutkowali w duchu tutych muži, ſo by jich pſchikład w naß žiwy był a woſtał.

— Sańdźenu njedźelu mějeſche Hornjo-Łużiſke towařſtwo wědomoſcźow ßwoju naſymſku ſkhadźowanku w Shorjelzu. Żelniwa ból cźehnjeſche nam pſches wutrobu, hdyž do towařſtwoweje ſale ſaſtupichmy. Mysłł khwataſche lěto wróczo; runje pſched lětom běchmy my tam hiſchcźe mjes nami měli naſcheju wótcźinzow Jmiſcha a Teſchnarja. Towařſtwo cźeſcźi ßwojich ſemrjetych na jich žiwjenje a prózowanje ſpominajo. W nalětnej ſhromadźiſnje je ſo wot knjeſa fararja rycźerja Jakuba-Njeßwacźidłſkeho ſeſtajany žiwjenjoběh naſcheho Jmiſcha ſjawnje podał, kotryž w cźopłych ßłowach ſaßłużby naſcheho njeſapomnitého wótcźinza woßebje wo naſche Sserbowſtwo wuſběhowaſche. W pónďźelſkej ſhromadźiſnje ſpominaſche ſo ſaßo na dweju ßławneju Sserbow na knjeſa juſtizneho radźicźela Móßaka-Kłoßopólſkeho a fararja Teſchnarja. Dźakownje ſo wupraja, ſchto ſtaj wobaj ſa ßwój ßerbſki lud byłoj a cźiniłoj. Nowy ßerbſki ßobuſtaw ſo pſchija, knjes farař Handrik-Sslepjanſki. Towařſtwo, kotrež w ſtaroźitnoſcźach a narodopißu naſcheje Łużizy dźěła, je też ſa naß Sserbow woßebje ważne. Wone podawa kóżde lěto ßwojim ßobuſtawam knihe wo ſtaroźitnoſcźach naſcheje Łużizy. Kónz ſhromadźiſny ſo ſajimawy pſchednoſchk wot Róſbórczanſkeho knjeſa duchowneho dźerżeſche. Wón pſchednoſcheſche, ſo je ſo w tych dnjach runje 100lět minyło, ſo je ſo město Róſbork do zyła wotpaliło. Ani jeneho twarjenjo tehdom njeje ſtejo woſtało. To jenicźke, ſchtož je ſo ſ zyłeha města wukhowało, ßu ßwjate ßudobja. Tele ßudobja, kotrež ſo nam pokaſachu, ßu ſ najſtarſcheho cźaßa. Woßebje naß ſajimowaſche kheluch, kotryž je ſo w tſizycźilětnej wójnje wot Schwedſkich wojakow w Bajerſkim klóſchtrje ſobu rubił, potom pſchi dźělenju rubjeńſtwow rosdźělił a potom wot teho, kiž je jón wotdźělene doſtał, ſkónczje do Róſborczanſkeje zyrkwje ſo darił. Towařſtwo ma w tu khwilu 226 ßobuſtawow a je dobre wopokaſmo ſa jeho žiwjenje, ſo ſo ſhromadźiſny ſtajnje bohacźe wot ßobuſtawow wopytuja.

— Rjana rosprawa wo 50lětnym ßwjedźenju ſnutſkowneho miſſionſtwa we Wittenbergu je ſo nam podała. We Wittenbergu bu ſnutſkowne miſſionſtwo ſałożene — we Wittenbergu ßu jeho pokſtałětny ßwjedźeń ßwjecźili. Pſchi Lutherowym rowje ßu ſo ſaſtupjerjo naſcheje evangelſkeje zyrkwje ſhromadźili. Hdźež je naſch drohi reformator Luther ßwój poßledni wotpocźink namakał, tam běſche też město jeho ſkutkowanja a dźěłanja. Duž ſo też Wittenberg ſ dobrym prawom Lutherowe město mjenuje. Lutherowy duch dyrbi w naß žiwy woſtacź a wožiwicź, to ßu ßebi też ſ nowa na tym ßwjedźenju ßłubili a prajili a duch reformazije je też ſ dobom cźěrjaza móz ſnutſkowneho miſſionſtwa. Tak je naß we Wittenbergu wotbyty rjany ßwjedźeń wróczo pokaſał na naſcheho Luthera — ſ dobom ſtejimy nětko ſaßo pſched reformazyſkim ßwjedźenjom, kotryž chźe nam ſaßo prědowacź we druhich kubłach reformazyje pſches Luthera nam ſaßo dobytych — duž je też runje nětko ſa naß dobra pſchicźina, ſo bychmy ßebi ſaßo prawje wopomnili žiwjenje a ſkutkowanje naſcheho Luthera. K temu macźe dobru ſkładnoſcź, hdyž wy rjane knije wo „Lutheru“ wot k. fararja Jakuba ſpißane cźitacźe, kotrež ßu ſo něhdy wot knihowneho towařſtwa k jeho 400lětnemu narodnemu dnjej wudałe. Nadźijomnje ßu tele ważne knihe we wjazorych ßerbſkich domach, ale wěſcźe je też wjele ßerbſkich domow, hdźež jich hiſchcźe nimaja. Duž lubych Sserbow napominamy, ſo bychu ßebi tule rjanu knihu ſkſałi a kupili. Wona ßłuſcha do naſchich evangelſkich domow. Wy doſtanjecźe ju pola k. Ssmolerja w Budyſchinje a kóżdy knjes duchowny ju rad woſtara. Nětko macźe na dłźſchich wjecźorach dobru khwilu něſchto cźitacź k natwarjenju ßwojeje duſche. K temu podawa Wam naſche knihowne towařſtwo ßwoje knihe.

— Pónďźelu 10. oktobra je ſo nowa ſchula w Stróži pola Hucźiny ßwjatocźnje poßwjecźiła. Twar wot knjeſa twarſkeho miſchtra Kiliana natwarjeny je na kóżde waſchnje rjenje poradźeny. Popołdnju w 2. hodź. ſo ßwjedźeńſki cźah, woſtejazy ſ młodźiny a ſchulſkich dźěcźi tam, hdźež ſo ſchula wotměła, ſeſtupa a k nowej ſchuli cźehnjeſche. Knjes twarſki miſchtr pſchepoda klucź knjeſej ſchulſkemu radźicźelej Schützej, kotryž ſchulu ßwjatocźnje wotamkny. W ſchulſkej ſtwi mějeſche ſo w pſchitomnoſcźi ſchulſkeho prjódkſtejeřſtwa a mnohich woßadnych nutrna ßwjatocźnoſcź. Po wuſpěwanju khěrluſcha „Khwal teho Knjeſa“ knjes ſchulſki radźicźel we wutrobuhnujazej rěcźi nowy ſchulſki dom poßwjecźi. Nětotſi wucźerjo na to choral „Budź khwalba Bohu ßamemu“ wuſpěwachu. Sserbſku rěcź dźerżeſche knjes farař Matek ſ Barta a wuproßy w nutrnej modlitwje Bože žohnowanje na nowy ſchulſki dom. Do ſpěwanja ſchtucźki „Njech ſtajnje ſawoſtauu“ ſo poßwjecźaza ßwjatocźnoſcź ſkónczi. Sa ſchulſke dźěcźi běſche ſo ſa popołdnje rjany ſchulſki ßwjedźeń wuhotował.

Sa naſch Sserbſki dom.

Lubi Sserbja, dawajcźe ßwoje dary Bohu k cźeſcźi a Sserbam k wužitku:

Dotal hromadźe: 46 hr. — np.

Dale darichu: J. G. 1 hr., B. E. (3. pſchinoſchk na 100 hr.) 1 hr., S. A. (tydźeńſzy) 20 np. Hromadźe: 2 hr. 20 np.

S dźakom kwituje **Gółcź**, redaktor.

Njeſabudźcźe na naſch narodny ſkutk! Kóżdy mały dar je twarſki kamuſchk ſa naſch Macźicźny dom. Dary móża ſo pola redaktora fararja Gółcźa w Budyſchinku (Adreßa: Paſtor Goltzſch, Kleinbautzen bei Pließkowitz) kóżdy cźaß wotedacź abo jemu ſ póſtom póßłacź. Też knjes Ssmoleř dary pſchijimuje, kotrež ſo potom w „Pomhaj Bóh“ kwituja.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale też **we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“** na wßach a w Budyſchinje doſtacź. **Na ſchtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźiſłka** ſo po **4 np.** pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźernje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 43.
23. okt.

Lětnik 8.
1898.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

20. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Kn. Joſ. 24, 15.

Ja pak a mój dom chzemy temu Knjeſej ßłužicź. Iſraelſki lud po Mójſaßowej ßmjercźi wot Joſuy do Kanaana dowjedźeny bě po dołhej dobycźeŕſkej wójnje ſ wobydlerjemi kraja wotpocźink namakał wot wſchitkich ßwojich njepſchecźelow koło wokoło. S měrom bydlachu jenotliwe ſplahi Iſraela kóždy w ßwojim jemu pſchidźělenym herbſtwje. Joſua pak bě ßo ſeſtarił. Dźěło jeho žiwjenja bě dokonjane. Wón wjedźiſche, ſo póńdźe bórſy pucź wſchitkeho cźěła. Duž ſhromadźi wſchitke iſraelſke ſchtomy ſ jich ſtarſchimi, wyſchſchimi a ßudnikami do Sichema. Jow jako pſched Božim wobliczom ważne poßlednje ßłowa k nim rěcźeſche. Wón jich dopomni na wulke ſkutki, ſ kotrymiž bě ßo Bóh tón Knjes nad nimi pſchekraßnił wot teho dnja ßem, ſo bě jich wótza Abrahama ßebi wuſwolił; a hdyž nětko wumoženi ſ Egyptowſkeje robotneje khěže ſ pokojom dobry a płódny ßlubjeny kraj wužiwachu, dha dyrbjeſche to pſched jich woczomaj króna kraßnych dźiwow bycź, kotrež bě Bóh tón Knjes nad nimi cźinił. Na to jim wulke praſchenje pſchedpołoži: „Wubjeŕcźe ßebi dźenßa, komuž chzecźe ßłužicź. Wone ßo ßłuſcha temu Knjeſej ßwěrnje a woprawdźe ßłužicź; je-li ſo pak ßo wam to njeſpodoba, dha prajcźe, komu chzecźe ßłužicź, tym pſchiboham, kotrymž ßu waſchi wótzojo ſaſtarſku ßłužili, abo pſchiboham tehole kraja, w kotrymž nětko bydlicźe.“ Prjedy pak hacž ßwjatocźne wotmolwjenje wot ſhromadźeneho luda ßebi žadaſche, a njedźiwajo na to, kajke budźe, wón dobre póſnacźe póſna pſched wjele ßwědkami, pſchede wſchěm ludom: „Ja pak a mój dom chzemy temu Knjeſej ßłužicź.“

Sawěrnje, to je ßłowo wobtwjerdźeneje wutroby, kotraž ßo tam a ßem njekhabła kaž ſcźina, ale ſałožena na twjerdy ſałožk wě, ſchto chze, wě, komu ma wěricź, wě, ſchto ßo k jejnemu měrej hodźi. Kraßna wěz je, hdyž je wutroba takle wobtwjerdźena. Schto je nam a naſchemu cźaßej bóle trjeba, hacž wjele tajkich wobtwjerdźenych, roßudźenych wutrobow, kiž bychu pſchecźiwo wſchemu ſjawnemu a potajnemu pſchibójſtwu ſe ßwjatej khrobłoſcźu w Joſuowej myßli rjekłe: „Ja pak a mój dom chzemy temu Knjeſej ßłužicź!“

Hdyž ßwojej wocźi poſběhnjeſch a ßo roshladujeſch, ſchto wohladaſch? Kſcheſcźijanſtwo koło wokoło, ale ach — tež wjele hroſneho pſchibójſtwa ßrjedźa we nim. Kóždy ma ßwojeho Boha, tež wucźinjeny bohaprějeŕ. Njeje-li cźi tón žiwy wěcźny Knjes twój Bóh, dha je někajki pſchibóh tebi ſa Boha. Teho dla jich wjele khodźi, wo kotrychž ma ßo ſ płacźom prajicź, ſo ßu njepſchecźeljo Boha, naſcheho wótza, a Khryſtußa, naſcheho ſbóžnika, ſo pak ßu podwólni wotrocźzy ßwojich pſchibohow, niz wſchak tajkich wot drjewa abo kamjenja abo ßlěbora ſcźinjenych, ale tajkich, kotſiž ßebi wuſwola po žadanjach ßwojeje wutroby. Někotrym je próſna cźeſcź ſa Boha. Jej wopruja mozy ßwojeho cźěła, ſbožo ßwojeje ßwójby, měr ſ Bohom a ſ cźłowjekami. Druhim je cźěło ſa Boha, a jich pſchibójſka ßłužba je wobžranſtwo a wopilſtwo, njecźiſtoſcź a

njepóžczíwosćz. Sažo druhim je mammon ſa Boha. Schtó jich liczi, kiž jenož ſa tym ſteja bohatſtwo dobycz, pjenjesy nahromadźicz! Pſchi tutej hońtwje pſchibždźa częſtne mjeno a dobre ſwědomnje, wotpoczink a ſbóžnosćz dusche. Tola czaž by krótki byl a rum njedožahal, hdyž dyrbjało žo wſcho pſchibójſtwo wopibacz. Schtóž žo ſwojeho Boha wſyſche wſcheho njeboji, jeho wſyſche wſcheho njelubuje, žo jemu wſyſche wſcheho njedowěri, tón hižo pſchiboham ſłużi. A kajzy žu to knježa? Njejžu žurowi knježa, kiž ſwojim wotroczkam wſchu jich ſwěrnu ſłužbu płacza ſe žałostnej mſdu, ſe ſmjercżu a ſatamanſtwom? Wſcho ſhonjenje ſwědczi hromadźe ſ Božim ſłowom, ſo je wěrno, schtož proſeta Jeremias praji: „Knježe, ty ſy israelowa nadźija; a wſchitzy, kiž cże wopuſchcża, budża k hanibje, a kotřiž wotpadnu, do ſemje ſapiſani.“ My ſe ſelnjwej ſrudnej myſłe ſpominamy na kſchesćijanſki lud, hdyž wobhladamy, ſo žo žórło żiwjenja, ſłónco ſwěta, tón wěczny żiwy Bóh wot jich wjele wopuſchczi. Njemolmy žo, wotpad wot Boha njewukhadża prjódzy ſ rosoma, ale ſ wutroby. Wutroba, kiž wiža na pſchibohach, njemóže wjazy wěricz do żiweho Boha. Njemóžno je Bohu ſłużicz a mammonej abo cżełu abo żanemu druhemu pſchibohej. Komu chżesch ty ſłużicz, mój bratije, kiž tole cżitaſch? O ſo by ty na to praſchenje měł wotmolwjenje wobtwjerdżeneje, rosſhudżeneje wutroby: „Njech mnoży, njech wſchitzy wotſtupja, ja pak a mój dom chżemy temu Knjeſej ſłużicz.“ —

Temu Knjeſej, kiž je wulke wězy na żwojim ludu cżinił. Hdyž je žo na israelu mózny wopokaſał, jako jeho ſ jaſtwa Egyptowſkeje wumóh a do rjaneho ſłubjeneho kraja pſcheſhadźi, dha je žo na żwojim kſchesćijanſkim ludu hiſchcże wjele kraſnjiſchi ſe żwojej wumożerſkej hnadu ſjewił. Po tutej żwojej hnadze je naš pſches żwojeho jenicżkeho narodżeneho żyna ſ ruki njepſchecżełow naſcheje njeſmjertneje dusche wutorhnył a do kraleſtwa tuteho żwojeho żyna pſcheſhadźił. Jow móżemy wužwobodżeni wot hrěcha, ſmjercże a cżerta bydlicz jako w dobrym kraju, jow móżemy wobohacżeni ſ wěcżnymi kubłami ſbóżne herbſtwo Božich żwjatych wužiwacz, jow móżemy roſſhwěrleni khodźicz w jeho dźiwnym ſwětle. Woprawdźe to je nam wyſchſche, drójſche, kraſnjiſche hacz wſchitko, schtož bě žo israelej doſtało. A tutemu Knjeſej ty njechał ſłużicz, kiž ſy ſtaw wot njeho wobſhdożeneho luda? Ty njechał ſłużicz temu Knjeſej, kiž je twój wótz w Khryſtuſu a wón je tebje wot małoſcże ſem bje wſcheje twojeje ſaſłużby ſ luteje dobroczżiwoſcże poſhypał ſ ujewuprajomnje wjele żohnowanjom kaž w ſemſkich wězach tak w njebjeſkich kubłach? Ty njechał ſłużicz temu Knjeſej, kotremuž pſchiſłuſchejſch niž jenož po prawje mozy, dokelž ſy jeho ſtworjenje, ale po wjele wyſchſchim prawje, po prawje luboſcże, dokelž je tebje ſhebi ſ krwju żiwojeho żyna drogo wukupił a dobył? Ně dźakowna luboſcź dyrbi cże wabicz, cżěricz, nuſowacz, ſo wuſnajeſch: „Ja pak a mój dom chżemy temu Knjeſej ſłużicz.“

Jemu ſłużicz ſ hotowej, dźakownej, luboſcże polnej duſchu je ſbóżna wěz. Sſyſhy, ſtórżby, ſtyſki ſwědomnja a napoſłedku kóuz ſe ſtrożelemi žu, hdyž je wotroczkowa pſchibójſka cżłużba. Hdyž pak je ſmutſkomna radoſcz, měr wutroby, cżicha, ſbóżna ſmjercz a po njej wotucżenje w raju nadźije? Tam, duſcha, tam, hdyž ſłuża temu Knjeſej! Hlej, twoje lubowane dźěcżo je wjeſełe, hdyž móže tebi ſłużobne a pomozne bycz, dokelž je žobu rjenje ſwjaſane pſches ſwjaſk nutrneje luboſcże. Je-li žo pak tutemu ſwjaſkej wuwinyło, je-li žo twojej woli a pſchikaſni pſchecżiwiło, dha njemóže wjazy ſbożowne bycz. Ty rodźiſch wo wjeſełe a ſboże. Pójmy, nam njemóže cżeſke bycz, ſwětej a ſwětnemu ſmyſłenju žo wotrjez a łahodny pſchaj teho wokoſchecz, kiž naš łubuje. Jeho kaſnje njejžu cżeſke temu, kiž jeho ſaſło łubuje. W mozy dźakowneje luboſcże poſhwjecźmy temu Knjeſej wſchě mozy cżěła a duſche, wſchón cżaž młodoſcże a ſtarohy, ſwoje zyłe żiwjenje; poſhwjecźmy jemu ſhebje a ſwój dom. —

Haj, ſhebje a ſwój dom. Hdyž dwaj pſched ſwjatym woltarjom ſłubjenje wuprajitaj, kotrež dyrbi jeju na wobſtajne ſe ſobu ſwjaſacz, dha też ſ tym žo ſjenocżitej w tym wuſnaczu: Ja a mój dom chżemy temu Knjeſej ſłużicz. Kſchesćijanſzy hoſpodarjo a hoſpoſy, dopomúcże žo kóždy cżaž teho, schtož jako ſwjate heſło nad wrotami waſcheho mandźelſkeho a domjazeho ſbóża napiſane ſteji. Stejcże kóždy ſe żwojim domom w ſwjatej ſłużbje. Kaž Joſua, muž wobtwjerdżeneje wutroby, niž jenož ſa ſhebje, ale też ſa ſwój dom rěcżi, tak macże też wy ſwój dom pſched Bohom a pſched ſwětom ſaſtupicz. Kajka je wulka doſtojnosćz wam data! Ale też kajke ſamolwjenje wy macże! Zyły lud wobſteji ſ jenotliwych domow; w nich wotpocżuje ſ wulkeho dźěła zyłeho ludowe ſbóże a njeſbóże. Jenotliwe duſche pak wuczinja dom; w nim też bě ſ wulkeho dźěła ſbóże a njeſbóże. Rjekticże wy jako měſchnizy Boži, kaž žo nam ſaleži, pobożnje a bohabojaſnje kóždy w domje po tej mozy, kotraž je wam nad waſchimi dźěcżimi a cżeladnymi data, ſo by žo wſchudźe ſjewiło żohnowanje teho wuſnacża: „Ja pak a mój dom chżemy temu Knjeſej ſłużicz!

Hamjeń.

Sahrjeńk-Budyſki.

Sprawnosćz dowjedźe k dobremu kónzej.

2. Patorzizu wjecżor.

(Pokracżowanje.)

„Njech jenož zuſy pſchińdźe“, měnjeſche wón wſchón wjeſoły, „njech woni ſ nim žo je żwojim ſbożom měrja; njech wón ſobu tłóſtſuje abo też niž, ſwada budźe; a dokelž tu wótre nože a derje natocżene mjecże runje tak łobzy ſ nóżnjowu wulecża jako jedojte jaſyki, dha budźe to zyle wjeſeła tółtanza; ja mozuju žo paka ſe jakom, zubnika winujemy a ſwjaſamy a jutſje abo tola bórſy žo pod ludowym ſjedźowanju krucże ſaſudźi; a potom mam ſ nowa żjenjeſy. A žu te ſaſło ſabite, nó, schto wo to, wſchako ma jich Mudracżł wjazy. Tajki podawk je jara jednory a k temu hiſchcże wjeſoły na dojcz.“

To prajiwſchi, ſaſpěwa wón wjeſołe hrónczko. Poſłednje ryncżki halekachu wſchitzy pſchitomni ſobu.

Mjes tym běſche žo Pjenjeſnik ſ Handrikej do jitwy wróciłł; ſłużobniza pak běſche ſchku ſ mjaſom a wulki karan horzeho wina na blido nejtajiła. Woſpjet wot pjenjeſnika namodwjany daſche ſhebi Handrik piwo a wino derje ſeſłodźicz, woſebje ſpodobaſche žo jemu kilowaty hornczł ſ panochtowymy nóżkami, do kotrehož žo wino nalewaſche. Jón woſpjet wupróſdniwſchi, pomjedaſche wón dźiwny podawk.

1186 běchu Cżěży hiſchcże njewobtwjerdżene měſto Freiberg nadpadnyli a wurubili; jednu jich wjednikow běſche jeho nuſował, ſo dyrbjeſche jich na jich daſchich rubjejnych pucżach po horach w Freibergſkej wokolinje wodźicz, dokelž běſche wón tam wſchudźom ſnaty. Słónczńje běchu jeho ſobu do Cżech wſali, żnano ſo by jim na bliżſchich wójnſkich ſjěſbach do Miſchnjanſkeho kraja jako wodźeł po pucżach ſłużił. Potom je mnohe léta w jaſmje na ſdalenym hrodźe ſebjecz dyrbjał, a hakle po ſmjerczi żurowejho ſnjeſa je jemu móżno bylo, cżekńucz. Hacż runjeż je pucż ſrjedź ſnymy pſches wulke łěży jara wobcżežny, haj nimale njemóżne, po nich pucżowacz, a hacż runjeż móže žo ſamotny pucżować łobzy doſcz ſabłudźicz a ſmjerſnycz, abo dźiwja ſwěrina móže žo na

njeho nawalicź a jeho sežracź, dha běšche jeho tola žedźenje po domišny na pučowanje honiče, a Bóh běšche jeho žwěrnje pšechowdźowak.

„A schto macže myžle něto sapočećź?"

„Wschako wam hižo prajach, so žo nadźijam, so namrěčstwo žwojeho nana sažo dobudu, so žebi thěžu kupju, so pilnje dźěkam a mojemu lubowanemu městu žkužu i cźěkom a se žiwjenjom, kak daloko je to ja nje trěbne."

„Wěšćže dha wy tež, schto je žo wascheho namrěčstwa mozowak?"

„To macže wy mi prajicź, knjes Pjenježnik! Ja žym widźak, so žu wasche podkopkste thěže žobu na semju, něhdy mojemu nanej žkuschazu, natwarjene."

„Wy po tajkim wopravdźe wěricže, so móžećže žebi sa wjazy dyžli dwazećži lět sarunanje žadacź?"

„To žo wě, jeli so je tón, kotryž je do mojich prawow sastupił, sprawny cźlowjek?"

„Wy měli žo po tajkim ź nim po dobrym sjednacź?"

„Njesćže wy žam nětcźišchi wobžedźeć?"

„Ně, žudnik je wschě wasche namrěčstwo cźlowjekej pschizapił, kotryž měješche najwjetšche prawo na nje, a kotremuž mam měžno, wote mnje potwarjene, sarunacź."

„Tele sarunanje je wot nětka moje a ja budu žo jeho mozowacź, pschetož ja je trjebam sa mnje a sa wudowu ze žwojim žynom, kotrajž žo njechataj a tež njedyrbitaj wot žo dźěliće, kaž dołho móžu jeju podpjeracź. Schto je tutón wobžedźeć, wo kotrymž wy prajicže, so ma najwjetšche prawo na nje?"

„Njestaraćže žo wo wudowu a žyrotu, wschako macže žo hischcźe žam wo žo staracź, lubšchi pscheczelo. Wěricže wy trasch, so žo Jakub Mudraczk žwojich prawow tak khětsje wsdacź budźe, na kotrež je žo jemu pschižahałko?"

„S wotkel je wón prawo měć? A je žo na to pchižahałko, dha je žo wopak pschižahałko."

„Cźicho, cźicho, pscheczelko! njepschekhwatajcźe žo jenož, dowěrćźe žo mi, kak dha wy chzećže dopokałacź, so sćže wy Pawoł Handrik? Schto mohł waš hischcźe snacź? Ja waš tež njebych spósnał."

„Tak móžu wo někotrym ważnym podawku powjedacź, kotryž je žo sa mój cźaž stał."

„Njesamóže to druhi tež, hdyž tež Handrik njerěka?"

„Tak wěm ja podawki ź naschej žwójby powjedacź, knjes Pjenježniko, žnano tež wo žmjertnej hodźinje wascheho nana, kotryž je ze žwojimi pošledními žłowami pschikajał, so ma jeho dom woběmaj žynomaj stajnje hromadźe žkuschećź."

Pjenježnik pohladawschi njepscheczełšy na ważliwého hosćźa sarjekny thutuje: „Wošćajcźe mje a mojeho bratrowe naležnośće w dobrym měrje, wy je ani njesnajećže a sćže wo nimi hubjenje roswučźeni, abo chzećže trasch jako rěcźnik, kotryž je ź njebja k nam žem pschischoł, mje naležnośće dla wobskorźićź, kotrejež dla mój bratr po rosomnym rospominanju žam ženje njeskorźesche?"

„So wón to njeje cźinił, běšche ź njepravdu."

„Tak prajachu mnohy, wožebje wjele wot žuješho luda, kotryž wschěch dźěłacźerjow naschćźnwa a mi šawidźi, so žym ja tež něhdy ź bicźkom a želežkom do semje dele łaźył, nětko pak žam něschto stam dźěłacźerjam thlěb dawam. Dźěłicź woni chzedźa, haj dźěłicź! So bych žo k waschej naležnośći wrócźił! Měnićže wy trasch, so budźa temu, na cźož je wy hischcźe dopomnicź wěćźe, pšched žudom wěricź, abo temu trasch płacźićź dacź? — Wy mylećźićže? Nó, duž drje cźinećže, so ja sprawnje ź wami rěcźu a žane ste wotpohladły nimam. Haj, ja mam tebje sa Pawoła Handrika, nimaja twoje dopokałjma tež žanehо žudnikeho prawa, dha bycź mi tola witany jako stary towařsch mojeje młodośćeje!"

To prajiwschi, poda wón hosćźej ruku. Tón je kondźesche, žwoju ruku do jeho ruki położićź. Pjenježnik ju nahle podtłóćźiwschi powjedasche dale:

„S druha žym žwólniwy, twoje prawa pšched Mudraczkom sakitowacź, kaž derje to samožu, a jeli so masch hischcźe něschto na wutrobje, schtož ta tebje žwěćźi, dha mi to praj a měj dowěru ke mni. Ty naspomni prjedy někajki pokład w saku twojeho powjasa."

Hacź runjeź žebi Handrik žam prajesche, so Pjenježnki ź prawdu a ź wěrnośću rěcźi, hacź runjeź běšche pscheswědćźeny, so budźe žam hješe wscheje pomozy lědma něschto dozpěćź, dha je tola kondźesche, jemu naspomnjeny pokład pokasacź abo jón jemu pschepodacź. Snutskowny hłóž jemu kasasche, so njeby žo pscherćźelniwośći tajkeho muža dowěrił, kotryž běšche ź Jakubom Mudraczkom stowařschemy a kotryž žam takle kraźnje bydlesche, mjes tym so běšche jeho cźěłny bratr w khudobje wumrjeł, žwoju žwójbu w nuzy sawostajiwschi.

S dwojotnymi cźućźemi wotžali žo wón skónćźnje.

Njeběšche to na žměch, so jeho Pjenježnik k jutišchemu, k prěnjemu žwjatemu dnjej, k wobjedu pscheproźy prajiwschi, so tu tež jeho žwakowa se žynom budźe? O ně, wschako njeběšche Pjenježnik ani hněwny teho dla, so Handrik njedowěriwje žwoje potajnstwo dale thowasche.

Sso dale wuwoprascho poźwěćźi domjazy knjes hosćźej po wuskim, winjenym skhodźe dele a wotewri jemu derje sawrjene thěžne durje.

Stajnje je wohidne, hdyž žo cźłowjek ź wužměchowanjom žměje, a Pjenježnik a jeho mandźelska běšchtaj wobaj dosćź wohidnaj, jako wonaj pschi wotewrjenym cźěmnym woknje pošćuchasćhtaj a bórsy se žužodneho doma wožylnjenu harn a ropot a hněwnu wokanzu sažkschischchtaj.

K temu běšche dźenža patorźiza, hdźež pšched 1212 lětami jandźelo spěwachu: „Měr na semi!"

(Pokračowanje.)

Wschelake ź bliska a ź daloka.

— Schtwórtk, 10. novembra, sněje da-li Bóh žerbska prědařska konferencza žwoje nasymske pošćźenje.

— Diözesanska shromadźisna ža Budyški wotkrješ je žo sanźenu žrjedu w Budyschinje wotměła. W njej měješche knjes šarać Sšykora ź Minakaka ważny pschednoschk wo njepózćźiwośći naschého cźaža. Wón poda šrudne wobrazy, kak je žo njepózćźiwosćź rosschěrika a nasche ludowy žiwjenje podryła. Wón namokwjesche ke krutemu wojowanju pschećźiwo temu njepschecźelej a proschesche tež, so by tež wyschośćź, hdźež je móžno, ruku k temu posićźika, so bychu žo wožebje młodośćźi składnoićźe k žadoscźiwemu žiwjenju pschikrótźike. Wón měješche póbla wožebje w myšli reje, kotrež móža žo něto dwójzy sa měšaz wotměćź. Pschednoschk namaka pschi scźěhowazym rosrěćźowanju polne pschihłosowanje. Nadźijomuje tež pschednoschk žwoje płody nježe w naschim wožadnym žiwjenju.

— Naš lubowany thěžor w tu khwilu na pučźowanju do Jerusalema w Konstantinopli pola sultana pschebywa. My žmy jeho ź wutrobnym pschećźom na jeho sa naschu evangeliku zyrkej tak ważne pučźowanje pschewodźeli, so chzyk Bóh luby Knjes jeho schkitowacź a wobarnowacź. Tajke modlitwy žwojich žwěrnych poddanow njech žo tež dale wokoło njeho lěhaja. Pschetož ź wulkim nastróźenjom žmy w sańdźenym tydźenju shonili, so běchu žebi anarchistojo wotmyšlili, na nascheho thěžora mordařski nadpad wuwjesćź. Bohu dźakowano je žo poradźiło, tych njedowćźinkow wuhłědźićź, prjedy hacź žu samóhli žwój bjesbóžny skutk wuwjesćź.

Polstalětny žwjedźeń snutskowneho mižionstwa.

III.

(Pokračowanje ź cźišła 40.)

Hdyž běšche Bóh Mójžaža w puscźinje sa wodźerja luda pschihotował, jeho k Pharaonej pósła. A bórsy cźmile na zyky lud póžłane wocźi na njeho wobrocźichu. Hdyž běšche Luther žwoje žady na hrodowsku zyrkej pschibił, běchu bórsy psches zyky němski kraj rosschěrjene, ale rycźeć bu Luther, jako jeho thěžor do Wormža na žejm powoła. W cźišchinje Rugowého doma je Wichern žwój skutk sapočał. Na zyrkwinskej shromadźisnje we Wittenbergu wón žwój rycźećiśi hłóž na evangelsku zyrkej posłěhny. Bóh chzyšche, so bychu wschitzy jeho hłóž ležyscheli.

W starym Lutherowym měšće běšche 20. septembra wulke žiwjenje. Ssyky zušych žo na drohach žokmjachu; woni wobhladowachu žebi hrodowsku zyrkej a pomnik Lutherowy. Ale kaž cźěžke brěmjo na nich muža cźaža leżesche. Wone dźě běšche to léto revoluzyje.

Na druhi dźeń sendźe žo něhdźe 500 mužow k prěnjej evangelskej zyrkwinskej shromadźisnje w hrodowskej zyrkwi. Duchownych běšche najwjazy, wjele běšche profesorow ź universitow, tež sastojnizy, wojerźy wyschzy, kubleriо, pschekupzy běchu mjes nimi.

Woni běchu ſo wſchitzy ſeſchli, ſo bychu ſo w tamnym njeměrnym čaſu, hdźež ſo ſdaſche, kaž chyžka zyrkej ſchkitanje ſerſchtow ſhubicź, wo ſhožu zyrkwje a wo ſakoženju noweho zyrkwinſkeho ſwjaſka lutherſkeho, reformirowaneho, unirowaneho a hernhutſkeho ſjednoczenſtwa roſrěčzowali. Kandidat Wichern běſche ſobu pſcheproſchenje na tu ſhromadźijnu podpiſkał, potom wſchak hakle, hdyž běchu jemu ſlubili, ſo ſmě wo ſnutſkownym miſſionſtwje rěčzeć jako wo nadawku ſakožonueho zyrkwinſkeho ſjenoczenſtwa. Wón dźě wjedźeſche: Nětko je hodźina ſnutſkowneho miſſionſtwa ſa naſch wótzny kraj pſchiſchła.

A jeho wóczło běſche ſnamjenja čaſa prawje ſrozymiło. Hdyž chzychu jemu najprjedy tónz ſkhadźowanki ſkowo dacź, pſchejeſche ſebi zyła ſhromadźijna, hdyž běchu jeho junkrócź rěčzeć ſłyſcheli, ſo by ſkowo hnydom 22. ſeptembra doſtał. A duž dźerźeſche wón tamnu ſławnu, mózku rěč, kotraž ſo ſ prawom hłóſ k ſnutſkownemu miſſionſtwu mjenuje. Hórka ból jemu wokoło hubow tſchepotaſche, jako wón w žiwych barbach bjesbóžnoſćź póhanſtwa źrjedźa w ſchcheſćijanſtwje wapiſnowaſche. A potom ſo jemu ſaſo mózg luboſcje ſ wocžow błyſchčźeſche, hdyž wón w pokładach luboſcje rěčzeſche, kotrež ſu hiſchcze w zyrkwi. Haj to běſche, ſchtož wón ſhromadźenym pokaſa: Tyſazy ſu w naſchim ludu, čſi ſu ſchcheźeni, ale woni ſu jako póhanjo žiwi. A nichtó ſo ſa nimi njeprascha; nichtó jich njepyta. To ſu hantwerjzy na drohach, jeźli w jaſtwach, łódźnizy we wulkich měſtach, ſe kotrymž ſo ſenje žane ſkowo Boże njedobudźe a kotſiž tehodla do njewěry ſapadnu. Runje ſhubjenych je Jeſuſ pytał. Po jeho pſchikładźe ma zyrkej bjes dwěła to powokanje, tym wſchitkim ſłužicź. A wona móže tole powokanje jenož dopjelnicź pſches ſanjedźenje ſnutſkowneho miſſionſtwa. Nuſne je, to ſkowo wo powſchitkownym měſchnſtwje do ſkutka ſtajicź; nuſne je, wſchitkich wěrjazych k ſaſodobywanju tych ſhromadźicź, kiž ſu ſo wot Khryſtuſa ſdalili, njech ſu wyſoczy abo nižy, bohaći abo chudźi. Jenož hdyž ſo tele hiſchcze w ſchcheſćijanſtwje dróhaze mozy pſches wopokaſanje luboſcje roſwiwaju, móže ſo ludowa zyrkej ſderžeć. Duž je nuſne, ſo žony po pſchikładźe teje Elisabeth Fry čjinja a ſo na ſwojich jatych ſotrach ſmila; duž je nuſne, ſo by ſo čjiniło po pſchikładźe teje Amalije Sieveking, kotraž w Hamburgu 1831 na choleru khorych w khorowni wopytowaſche; to je wjele dźěła a wjele luboſcje trjeba, ſo bychu ſo po pſchikładźe Jana Falka, hrabje ſ Reckę a Zellera ſanjerodźene dźěći do ſpomożeriſch domow pſchiwſake; to dyrbja ſo měſćanſke miſſionſtwa ſakožicź. „Jene je nuſne, ſo evangelſka zyrkej powſchitkownje pſchipóſnaje: dźěło ſnutſkowneho miſſionſtwa je moje! So wona wulki ſygl na ſhromadne dźěło ſčjini: Luboſć je moja kaž wěra. Luboſć dyrbi jeje wulki grat być. Wona dyrbi ſo ſwěčzicź jako ſwjate płómjo w zyrkwi. Sapſchimnje-li ſo w tej mýſli ſtutk ſnutſkowneho miſſionſtwa, potom nowy pſchichod naſchej zyrkwi ſeſkhadźa."

(Pokračzowanje.)

Millionar banki Bożeho kralestwa.

(Skónčenje.)

Wot 5. měrza 1834, Mynk dale powjeda, bu jich 75 ſchulow a něſto ſebi pomyſlcźe, ja ſhudy muž, kiž ja k wam rěčzu, mějach, jako ſapočzach, 80 hr. a ſym jeniczy pſches modlitwu a wěru to wulke dokonjał. Ja mějach w meji ſanźdźenego léta 6280 ſchulerjow w 75 ſchulach. Wot ſapočzatka hacź nětk běſche 112,937 ſchulerjow w tych ſchulach a najfraźniſche je, ſo ſu hižom tyſazy wot nich w njebeſach a druhe tyſazy po knjeſowych puczach khodźa a Bóhu čſeſć čjinja a ſu druhim žohnowanje. To płacźeſche w tym čaſu 2,030,000 hr. a to ſym ja ſhudy muž, kiž ja ſ 80 hrivnami ſapočzach, pſches wěru a modlitwu čjinił. Bóh je mi 2 millijonaj hrivnow darił. Pomyſlcźe ſebi, ſchto je Bóh na mni čjinił, a nawuſtkźe wote mnje; pſchetož wón je hotowy, to też na druhich čjinicź, hdyž wěrja." Dale pytaſche Mynk pſches roſſchěrjenje dobrych ſchcheſćijanſkich knihow a ſwjatych piſmow Bože kraleſtwo twaricź. Ale wón ſamych ſrědkow njemjeſeche, duž proſcheſche nutrnje Boha wo wjele pjenjes. A Bóh da jara wjele pjenjes, ſo by 250,000 biblijow we wſchelakich rěčzach miſſionarom roſdźělił a ſo móžeſche niczo mjenje hacź 95,973,000 knihow roſdźělicź a roſeſłacź. Mynk dale powjeda: „Moje dalſche pſchečze běſche, něſchto ſa miſſionſtwo čjinicź, a ja ſym pſches modlitwu a wěru 4,654,000 hr. miſſionaram pósłał, a něſto ſebi pomyſlcźe, to je hromada pjenjes ſa wulku banku, ale ja ſhudy muž ſym ſ mojimi 80 hr. tu wulku hromadu 4,654,000 wot Bóha doſtał a kóždu hrivnu doſtach na kolenach, mjes teho ſo bych někoho na ſwěčze proſył. Haj, ſchto ſamožemy my pſches luboſć Božu! Niczo naſz ſpodobniſchich pſched Bohom njeczini hacź naſche wěrjaze modlitwy, niczo njeje jemu tak wyſoko, niczo jemu wjazy wjeſela njeczini, hacź hdyž móže naſz pſches wěru a modlitwu wuſkſchečź a naſz wobohaczicź. A, moji lubi pſcheczeljo, hdyž ſcźe też jara khudźi, móžeźe wy tola něſchto, haj ſamo jara wjele čjinicź, pſchetož wy dźě macze jara bohateho Wótza; pſchetož wjele proſyźe a wjele wěricź, to něſchto njeſze, haj wjele njeſze; tak ſym ja też čjinił. Wot Boha mamy wulke wočzakowacź, hdyž my we wěrje proſymy. Ja tebi to praju, niz ſo bych ſo khwalił, ale k poſpulnjenju a wubudźenju waſcheje wěry. Ja khudy muž, kiž ſym ſ 80 hr. ſapočzał a ſanečho pjenjeźa dołhodow njemějach, ſym něſto najwjetſchu ſyrotownju ſwěta wot 50 łět ſem ſaſtarał. Kak to pſchińdźe? Ja wſchak pſchezo khudy muž woſtach, ale pſches proſtwu a wěru dońdźe 5 millijonow a 5 millijonow a 5 millijonow a te njedoſahachu. Tola trajaze a pſchibjeraze ſaſtaranje, kotrež Mynk telko łět hacź do ſwojeho 23. léta na ſwoju modlitwu ſamu naſhoni, je ſaſne ſwědočenje wo tym, ſo „ſchtóž Bohu wſchón ſo dowěri, tón na žadnu pěſk njetwari!" A Mynk ma prawo, hdyž wón hladajo na ſwoje žiwjenje Božu dobroczinowſcź a ſwěrnoſcź ſ 20. ſchtuczku 31. pſalma khwali. Jako hłowny nadawk wſchitkich jeho ſkowow a ſkutkow, woſebje jeho 5 wulkotnych ſyrotownjow wupraji Mynk: Ja žadam ſebi jenož wocži wſchitkich tych, kotſiž to potrjebaja, na kraźnu wěrnoſcź wobroczicź, ſo je Bóh pſcheze tón ſamy, a ſo čſi, kotſiž jeho ſa jeho ſkowo woſmu, kajſež je mamy w ſwjatym piſmje, ſo čſi namakaja, kajſe njewmreknjwe žohnowanje je ſ tym ſwjaſane, ſamo w tutym žiwjenju. K temu ſkowu, wſchitke jeho dźěći, kiž ſu w žiwjenju [illegible]ſe, wróčo dowjeźć a je pſchezo ſaſo do wuſchow a ſwědomnj[illegible]jewěrjazych ſawołacź, ſo je woprawdźe žiwy Bóh a tón modlitwy tych, kiž ſo jemu dowěrja, wuſkſychi. A k khwalbje teho Knjeſa móžeſche wón na wjeczoru ſwojeho žiwjenja pſchiſtajicź: „Tón mój łónz je dozpěty. Sſyły hrěſchnikow ſu wobroczene, ſyły dźěći Božich we wſchěch łónzach ſwěta w ſwojej wěrje poſyłujene. Čjim wjetſche běchu ſtutki, čjim wjetſche też žohnowanje; pſchetož tedźbliwoſcź ſtotyſazow je ſo na to wobrocziło a po dźeſaćź tyſazach ſu pſchiſchli, ſo bychu ſo ſami ſe ſwojimaj wočzomaj wohładali." So by ſo tónle wotnyknjeny łónz na mnohich lubych čjitarjach też dozpěł, k temu chzył tón Knjeſ ſwoje žohnowanje ſpožčicź.

Bismarckowa poſzledna modlitwa.

Wě ſo je modlitwa, kotruž ſchcheſćijan Bohu w čjichej komorzy ſpěwa, tak potajna, ſo ſo powſchitkownje njeſłuſcha wo njej ſjawnje powjedacź. Ale naſchemu ludej bychmy jene najrjeńſchich a hnujazych ſnutſkeho Bismarcka ſamjelcźeli, hdyž njebychmy wuwſacźe čjinili a powjedacź chzyli, ſchto je ſo wón w poſzlednich dnjach ſwojeho žiwjenja modlił. Wón we łožu leżeſche. Jeho pſchibwuſni běchu ſo dobru nóz prajiwſchi wotłaſili. Duž jedyn ſ nich, kotryž běſche hiſchcze w pódlanſkej ſnwi, hiſchcze junkrócź Bismarckowy hłóſ ſaſłyſcha. Wón kedźbowaſche a bu ſwědk teho, kak ſelniwy kanzler ſ wulkim hłoſom teho Wſchehomózneho proſcheſche, ſo by jemu čjiche ſłónčenje wobradźił a co chzył lubowany němſki wótzny kraj w jednocze a ſylny ſderžeć. Prěni dźěl modlitwy je ſo wot Boha wuſkſychał, ſerſchta je ſmerom do wěčznoſcźe ſaſchoł. Ach ſo by ſo też ta proſtwa wo idźerźenje jednoty a ſylnoſcźe khčžorſtwa wot wulkeho kanzlera ſtworjeneho dopjelnika!

Sa naſch Sserbſki dom.

Lubi Sserbja, dawajcźe ſwoje dary Bohu k čeſeći a Sserbam k wužitku:

Dotal hromadźe: 48 hr. 20 np.

Dale darichu: J. G. 1 hr., B. E. (4. pſchinoſchk na 100 hr.) 1 hr. S. A. (tydźeńſky) 20 np., N. N. 50 np. Hromadźe: 2 hr. 70 np.

S dźakom kwituje **Gólcź,** redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Čjiſchcź a naklad Sſmolerjez knihičjiſchčeřnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 44.
30. okt.

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Na reformazyſki ßwjedźeń.

Eph. 2, 19—22.

S nutrnym dźakom ſpomina dźenß evangelſka zyrkej pſched Bohom, na wulkeho wotroczka Božeho, na Dr. M. Luthera, kotrehož je Bóh ßwojej zyrkwi na ſemi ſbudźił. Schto pak běſche Lutherowy ſkutk? Je wón nam nowu zyrkej dał? Bóh ſwarnuj! Zyrkej njeje wot cžlowjekow; ale zyrkej je natwarjena na grunt tych japoſchtołow a profetow, hdźež Jeſuß Khryſtuß ßam róžkny kamjeń je, ale zyrkej, kotraž je wot Boha ſtajena na hrěſchny ßwět, do hrěſchnych, mylazych cžlowjekow, móže wot cžlowjekow jara lóhzy ſkažena, a ſ hrěchom womaſana a ſ wopacžnoſcźemi natykana bycź. Tak je ßo tež w běhu kſcheſcźijanſkich lětſtotetkow ſtało. Stara zyrkej wſchak tu na ßwěcźe hiſchcźe bě, njebě pak wjazy tajka, kajkuž bě ju naſch Kujes a jeho ßwjecźi japoſchtoljo ſałožili; Lutherowy ſkutk nětk bě, ſo je zyrkej wucžiſcźił wot wſcheho teho, ſchtož běſche cžlowſki pſchidawk, ſchtož běchu hrěſchni cžlowjekojo po mału do teje ßameje ſanoſcheli, ſchtož pak nuts njeßłuſcheſche, jeho ſaßłužba bě, ſo je zyrkej ſtajił na ſtary grunt tych japoſchtołow a profetow, hdźež Jeſuß Khryſtuß ßam róžkny kamjeń je. Wón njeje nam nowu zyrkej dał; evangelſka zyrkej, kotrejež ſtaw ßy, je ta ſtara wot Khryſtußa ſałožena zyrkej. A bě teho dla jara ßměſchna wěz, hdyž ßo junkrócź jedyn katholſki kſcheſcźijan pſchede mnu ſ tym hordźeſche, ſo je hižo ſ toho póſnacź, ſo je katholſka zyrkej prawa zyrkej, dokelž je wot Khryſtußa ſałožena a je ſtarſcha, — evangelſka pak wot Luthera, — a je młódſcha. Pſcheczelo, ßym jemu wotmolwił, ta wěz ma ßo runje na wopak; waſcha zyrkej, katholſka zyrkej, njeje wjazy tajka, kajkaž běſche wuſchła ſ rta a ſ ruki naſcheho kujeſa a jeho japoſchtołow, wjele bóle my evangelſzy ßo teho khwalimy, ſo tule ſtaru na Bože ßłowo ſałoženu zyrkej mamy.

Ja pak chzu to wobſchěrniſcho cźi wujaßnicź. Huſto doſcź je ßo we wójnſkich cžaßach ſtało, ſo buchu zyrkwje ſcžinjene lazarethy, konjemzy, žitnizy (žitne łubje), atd. Tak ßym tež wo jenej zyrkwi we Wartembergſkej cžitał. Ta ßama běſche prjedy była daloko ſnata a bohacźe wopytowana kapała. W njej pak prědowachu, Božu mſchu dźeržachu — běſche to w katholſkim cžaßu do reformazyje, — ſpěwachu. Hdyž pak wójna naſtała bě, pſchińdźechu franzowſzy a wupuſcźichu kapału; na poßledku bu wupuſcźena kapała ſa mało pjenjes pſchedata jenemu w bliſkoſcźi bydlazemu burej. Schto wón cžinjeſche? Wón połoži ßwoje ßyno a ßłomu nuts, natwari ßebi w njej kowaŕnju a nětk ßu w prjedawſchej kapali kowali, hamorowali, klepali, młócźili. Sa někotre lěta doſta wjeß noweho katholſkeho fararja. Tón ßamy tu ſtaru kapału widźo wołaſche: Schto! to je tola prjedy zyrkej była! ale nětk wjazy tak njewonhlada! Wón tam dźe a wotkupi ju burej. Schto pak nětko? Wón wſchitko won cźißny, ſchtož nuts njeßłuſcheſche, ßyno won, ßłomu won, kowanje won, wſcho won, a poſtaji ſaßo wołtaŕ, a natwari ſaßo klětku, a prěduje ßo tam ſaßo, dźerži ßo Boža mſcha a ſpěwa ßo. Tak běſche tež ſ Lutherowym ſkutkom. Tamny

katholski farař njeje žanu nowu kapalu natwarił, ale staru wobnowił, so ſaßo běſche, kajkaž běſche prjedy była; a Luther a jeho pſcheczeljo ßu na Knjesowu zyrkej hladali, a ßu ßo dohladali, so běchu kſcheſczijenjo do njeje ßłomu człowſkich wědomoſczow, a ßyno człowſkeje mudroſcze a człowſkeho roſoma kładli, a ßu ſ Khryſtußoweje zyrkwje kowarnju ſczinili, hdźež buchu dobre ſkutki kowane — ſ krótka, to žana zyrkej wjazy njebě. Duž woni tam ßu na Bože ßłowo ßo ſałožejo wſchitko wuczißli, ſchtož nuts njeßłuſcheſche, a nětk je tu ſaßo zyrkej, ale žana nowa, prjedawſcha pak wot Khryſtußa a tych japoſchtołow ſałožena, — evangelſka zyrkej.

Schto nětk evangelſka zyrkej wuczi? Wotmolwjenje je: to, ſchtož evangelij wuczi, po kotrymž je mjenowana. Evangelij pak pſchinjeße nam luboſnu, ſtareho hrěſchnikowu wukrobu wulzy jara wokſchewjazu powjeſcz wo Khryſtußu Jeſußu, Božim ßynu, jeniczkim ſbóżniku tych hrěſchnikow. Evangelij je powjeſcz wo Božej luboſczi, kiž tak tón ßwět lubował je atd. Tónle Jeſuß ßam, hewak nichtó, hewak niczo, ſe ſałožk a grunt naſcheje zyrkwje; evangelſzy móża ſe ßwjatym japoſchtołom prajicz: my ßmy natwarjeni na grunt tych japoſchtołow a proſetow, hdźež Jeſuß Khryſtuß ßam różkny kamjeń je. Schtož evangelij wuczi, to je też naſcha wuczba; ſchtož w evangeliju njeſteji, njeje nam trjeba, a žadyn druhi grunt nichtó nětk njemóże ſałožicz, khiba tón, kiž je ſałożeny, kotryž je Jeſuß Khryſtuß.

Hlaj, evangelij je nam nětk daty; Jeſuß Khryſtuß tu pſched naſchimaj wocżomaj ſteji; ale to czi niczo njepomha; ty budźeſch tola ſatamany. Schto maſch nětk czinicz? ty maſch ßo jeho twjerdźe dźerżecz, po jeho ßłowach czinicz, jemu żiwy hycz a jemu wumrjecz, ſ jenym ßłowom do Khryſtußa wěricz, pſches wěru czini ßo Jeſußowa ſaßłużba ßama twoja ſaßłużba kaž Pawoł prajeſche k jaſtnikej: Wěř do teho Knjeſa Jeſom Khryſta, dha budźeſch ty a twój dom ſbóżny, kaž Pawoł pißaſche: My ſa to mamy, ſo człowjek prawy budźe bjes teho ſakonja ſkutkow jeno pſches wěru.

Ty pak wopominaj nětk tole we wutrobje; wjeßel ßo ßwojeje evangelſkeje wěry; dźakuj ßo Bohu ſa nju a budź po njej żiwy.

Hamjeń.

Sprawnoſcz dowjedźe k dobremu kónzej.

(Pokracżowanje.)

3. Ssudźenje.

Sswjatocżnje ſaſwonichu ſwony hižo rano ſahe prěni ßwjaty dźeń a klincżachu pſches zyły hiſchcże w ſpanju leżaze měſto. Jenož tu a tam wotewrichu ßo durje, ſo bychu někotſi do raňſcheje Božeje ßłużby khwatali. S Pjenjeżnikez doma wuſtupiſchtej dwě żónſzy a khwataſchtej, tak derje hacż ßo hodźeſche, do bliſkeje zyrkwje ßwj. Marje. Lěpje ſdraſczena pſchiſtupi tam k ſpowjedańſkemu ſtołu, ſo by pſchecżelej jich doma ßwoje ſtaroſcże a bědnoſcże wuſkorżiła a radu, wolóżenje a pokoj ſa to nadeſchła.

„Spokoj ßo, moja dżowka“, ſtónczi wón ßwoje pożohnowanje, „njepſchecżeljo wěrjazych budża ſpóſnaczi a ſaniczeni; Boża ruka ßaha daloko a ſchěroko!“ —

Mjes tym leżeſche Handrik ſwjaſany w někajkim kucże w hoſpodźe, ſe ſymu derkotajo. Jeho mjeſwocżo a jeho draſta běſchtej krwawnej, tak ſo móżeſche jeho něto kóżdy ſa tajkeho měcz, kotryž je ſe ſamyßłom měr kaſył. S mozu běchu jemu ſak na jeho powjaſu wottorhali; jeho mjecz leżeſche ſ nóżnjow wuczehnjeny pſched nim, a hiſchcże běchu krwawne ſnamjenja na nim. Hacż běſche to krej wot njeho abo wot druheho? Podarmo napinaſche wón ßwoje moſy ſ tajkimi myßlemi, ſo by pſched ßudnikom na tajkele praſchenje mohł wotmolwicz. Hoſpodźiny korczmar njebě bjes dwěla žaneje powjeſcże wot Pjenjeżnika doſtał; teho dla njeběſche też žane nozowanje ſa njeho pſchihotował a běſche jeho teho dla najprjedy do niſkeje, hubjenje poßwěczenje korczmarſkeje ſtwy pokaſał. Tam njeběſche ßo wón wo nikoho ani ſtarał a tola běſche jeho pryſłał ſapocżał ſ hroſnymi ßłowami wußměchowacz, a jeho roſhorjeni towarſchojo běchu pědla bórſy pomhali.

Wón pak běſche ſměrom we ßwojim kucziku ßedźo woſtał. Dha běchu jeho na jene dobo wobſtupili a hrożo běchu ßebi wot njeho żadali, ſo by ſ nimi hrał a pił; pſchi tym běſche jemu pryſłał ſ wotmachom ſak wot powjaſa wottorhnył. Tehdy běſche mjecz ſ nóżnjow hrabnył; hacż pak běſche ſ nim rubał abo niz, wo tym wón niczo wjazy njewjedźeſche: telko pak běſche wěſty, ſo běſche jeho něchtó ſ wotmachom na hłowu rubnył, ſo ßo wón po tym na ſemju ſwjeſy, ſo běſche cżopła krej ßo jemu do mjeſwocża linyła, a jeho wóczży běſchtej ßo ſaczěmnikej. Potom běchu ßo ſ hroſnymi rěczemi do njeho dali a běchu jeho pſched korczmarjom winowali, ſwjaſali a tu do kuta ſchwiknyli. Jeho mjecz běſche něchtó ſ nohu ſa nim ßunył.

Nětko wocżakowaſche jeho wobſkorżenje dla „domapytanja“, tak hrożeſche jemu ſ najmjeńſcha jeho woſpjet ſakliwajo korczmar, a ſkorżo, ſo ma pſches njeho jenož mnoho ſchkody. „Domapytanje“ móżeſche pak dwojake bycz, pak bě to ſwada, pſchi kotrejż běſche ßo něchtó ſabił, pak ſwada, pſchi kotrejż běchu někomu „bitwinſke rany“ nahrubali, to běchu tajke rany, kotrež běchu ſ najmjeńſcha tak hłuboke, jako nohcz ßrjedźneho porſta a tak dołho jako najdlěſchi ſtawczk ßrjedźneho porſta. Sakonje pak běchu tehdy pſchecżiwo tajkemu ſhrěſchenju jara krute, dokelž ßo tehdy wſchudźe na „wadźazeho a żłokazeho cżerta“ ſkorżeſche. Woßebje krute pak běchu ſa tajkich, kotſiż njemějachu žaneho wobßedźenſtwa abo kotſiż běchu zuſbnizy; czi běchu tehdy pſched ßudom ſhubjeni, jeli ſo ßo ſa nich žadyn ſprawny człowjek ſ wobßedźenſtwom njeſarukowaſche. So mějachu po tym ſaßydleni ludżo tehdy w Freibergu wjazy prawa, roſjaßni ßo ſ tym, ſo tehdy wjele njeſprawneho luda do Freiberga pſchicżahowaſche.

Wulkeho wużitka mějeſche też w ſtarym cżaßu tak mjenowana „żeleſna ſkórżba“. Hdźež běſchtaj ßo dwaj ſwadźiłoj a mějeſchtaj mjes ßobu ſkorżicz, dha kóżdy khwataſche, ſo by najprjedy k ßudnikej doběżał a ſo by jemu „doma a na dworje“ ſkorżił. Pſchi tym běſche to wſcho jene, hacż ßo tele wobſkorżenje pſches wobſkorżerja ßameho abo pſches jeneho ſ jeho pſchecżelow ſtawaſche.

Handrikej ßo wſchě tute wużitki ſminychu, haj, wón njemějeſche tak dołho ani prawo napſchecżiwneje ſkórżby, kaž dołho běſche wón wobſkorżeny. Tak dha běſche doſcz hubjenje ſa njeho. Drje buchu wſchitzy, ſ kotrymiž běſche ſwadu měł, pucżowanjzy ludżo ſ njeſprawnym piſkarjom a pryſłakom ſ nawjedowarjom, ale ſchto dha běſche wón? Njeſaßudźeſche jeho hižo to, ſo bě mohł ſ tajkim ludom ßo do ſwady dacz? Wyſche teho chżyſche jeho też korczmar, człowjek ſ wobßedźenſtwom, wobſkorżicz. A wón to tola po wſchej prawdźe móżeſche. Hoſczo běchu tam we wſchej pſchesjenoſczi pili, doniż njeběſche tónle zuſbnik ſaſtupił; potom běſche ßo też naměſcże hara a ſwada ſapocżała. Schtó by to hakle dweju ßußodow ſa ßwědkow trjebał?

Prěni ßwjaty dźeń hodow ſhladowaſche ſ prěnimi pruhami Pjenjeżnikezam do jſtwy, hdźež ßo wſchědnje rano ßwójba ſkhadżowaſche. Dźenßa běſchtaj hižo Pjenjeżnikez młoduſchkej holczży wot blida ſtanyłej, hdźež běſche jeju prjedy raňſcha, ſ wonjazymi korjeſchkami derje poßypana poliwka witała; wſchako mějeſchtej dźenßa wſchě te rjane a kraßne dary wobhladowacz, kotrež běſche jimaj Bože dźěczo wobradźiło. Nad nimi ßo wonej ſradowaſchtej. Tak móżeſche Pjenjeżnikez macz njemyſlena ßwojemu mandźelſkemu powjedacz, kak je ju knjes tachant potroſchtował; wón ma ſa to, ſo je zuſbnik lohzy doſcz někajki wobhonjeř ſ Czech; woſpjet je wón pſches pſchikhadżazych putnikow a mnichow ſhonił, ſo ßo tam ſaßo na wójnu hotuja a ſo ßo na žane druhe měſto njeměrja, khiba na Freiberg; też běſche wón ßlubił, ſo chże k ßudnikej póßła póßłacz, ſo by ßo tón hladał. Sslub, ſo chże Pjenjeżnik po derje dokonjanym putnikowanju Marijinſkej zyrkwi wulku ſkotu Božu martru daricz, běſche wón pſchecżelniwje pſchijimał.

Runje praſcheſche ßo wona mandźelſkeho, hacż wón hiſchcże žaneje powjeſcże wot Mudracżka doſtał njeje, kak ßu ßo wězy na hoſpodźe zoſałe. Tehdy ſaſtupi ßłużobniza woſjewjo, ſo je tu korczmar ſ hoſpody. Stajnje mudra a wobhonjena kaſaſche wona dżowkomaj, ſo měłoj ſe jſtwy hicz. Pjenjeżnik pak powita

wožobnje a smĕrnje žužoda, žo stajnje potkonjazeho, a žo dla žwojeho žažnego wopyta a mylenja samolwjazeho; tola — nĕtko powjedasche wón nadrobnje, schto je žo wczera wjeczor pola njeho stało, a doda, so je žo zusbnik na hnadneho knjesa žužoda powołał, hacž wón jeho trasch snaje a hacž je wón jako korczmoř jeho drje wobskoržicž dyrbjał abo niž.

„Lubschi pschecželo", sarĕcza Pjenjeznik, „schto mĕł žo ja s tajkim hoscjom nažadžowacž, a jeli so žo wón tež dżeżaczorje na mnje powoła? Wczera drje je žo sažo jedyn se wschelakimi należnoscjemi ke mni dobywacž spytał, tola ja jemu to na nožu widżach, so je wón hrosmy jebał, kotrehož žym bórsy wotbył. Kaž žym mjes tym shonił, je wón bjese wscheho dwĕla pscheklepany wobhonjeć s Czech. Jeli so je tón wasch hóscž, dha njech wón jenož žwoju schiju pažc; wy pak žo hladajcze, so jeho bórsy wotbudżecze. Czińcze, schtož žo sa waž žłuscha, skorżcze bórsy a žadajcze žebi krute žudżenje; mje žameho pak tuta należnoscž njejima."

Nĕtko bĕsche korczmarjej zyle jažnje, so je mohł zusbnik wschĕ móžne njekniczomnoscze dokonjecž, so je wón na wschej swadże jenož wina. S poniżnym postrowjenjom wón woteńdże mĕnjo, so je dobry skutk dokonjał. Hischcze žamón dżeń wotwjedżechu Handrika do mĕschczanskeho jastwa. Tu wosta wón krucze sawrjeny hacž do dnja žudżenja, dokelž na žwjatych dnjach nikoho sažudżicž njechachu. Doscž hubjene leżenje na žłomje a na liscze tu mĕjesche. Tu móżesche jenož hubjenje leżecž, k temu nusowasche jeho bórsy sažo syma, so dyrbjesche stanycž. Potom pschekhodżi wón se spĕschnej krocżelu maku jastwinsku rumnoscž. Jeho rana jeho nĕtko mjenje bolesche, tola hischcze bĕsche wón s krwju wopanzany. S hnĕwnym mjeswoczom pschinjeżu jemu jastwinski wotroczk žnadnu jĕdž, a k temu njeda žo naproszycž, so by jatemu wodu pschinjeżł, so mohł žo smycž, abo czeżak a britej. Žana człowska duscha žo sa nim ani njeprasche; žadyn pschecżel njepschińdże, so by njesbożownemu człowjekej pokoj pschinjeżł. A czi, kotsiž wo nim wjedżachu, naschczuwachu wuschiknje lud, so žo mnosy na dżeń wužudżenja wjeżelichu, hdyž mĕjesche žo hidżenja hódny wobhonjować a kažeć mĕschczanskeho mĕra žudżicž.

Jeho pschecżelam žo ani próschka njesesda, kak hubjenje je sa njeho. Drje bĕsche žo Jurij s dowolnoscżu žwojeje maczerje junu sa Handrikom na hospodże napraschował, wo kotrejž bĕsche wón najprjedy rĕczał; k Pjenjeznikczam na hrodowskej haby hicž, žebi wonaj njeswĕrischtaj. Tam na hospodże bĕchu tak a hinak a mało pschecżelniwje rĕczeli, haj, do hólza bĕchu žo s hórkimi ranjazymi žłowami dali, tak so tu macž a žyn nĕtko sastróżenaj doma žedżeschtaj a jenož s czicha se žedżenjom dżeń wote dnja žo nadżeschtaj a wocżakowaschtaj, so žo pschecżel tola hischcze wróczi.

Tak dha pschińdże skónczinje dżeń wužudżenja; bĕsche to schtwórty dżeń po hodżoch. Po prawom dyrbjesche wužudżenje hakle pschichodny dżeń bycž, tola mĕschczenjo, a wožebje tež mnosy zusbnizy, bĕchu pschejara roshorjeni a žadachu žebi njescżerpliwje wužudżenje. Po jich mĕnjenju njemóżesche to druheho kónza mĕcž, hacž so jeho sažudżichu. A kacżanske pschiżłowo praji, so je ludowy hłóž tež Boži hłóž.

(Pokracżowanje.)

Wschelake s blisca a s daloka.

— Sańdżenu žrjedu mĕjesche belletristiski wotrjad Maczizy Sserbskeje pożedżenje. Belletristiski wotrjad stara žo sa wudacze dobrych žerbskich spižow a knihow sa lud. Pschedbżyda wotrjada knjes can. cap. cantor Lusczański wotewri shromadżisnu wschitkich pschitomnych wntrobnje witajo. Na to pschednoschesche knjes kapłan Andrizki wo žerbskim pižmowstwje. Wón dowjedże naž wróczo hacž do spoczatka tcho lĕtstoteka a wupowjeda, kak je žerbske pižmowstwo po nĕczim nastało a žo roswinało. Jeho pschednoschk bĕsche wulzy sajimawy. Nadżijomnje jón w žwojim czaża we Lużizy wotczischczany wohladamy. Wobsankny so, so ma žo wot wotrjada w blischim lĕcze dobra kniha, kotraž by lud sajimawoła, wudała. Dokelž pak njedyrbjał spižaczel žnano pódla hischcze žam wudawki mĕcž, ma žo hłowna shromadżisna wo pschiswolenje honor araprożycž. Na kónzu žo hischcze na to pokasowasche, so ma žerbski lud Bohu žel dwoji prawopiž a so to skutkowanje sa žerbske pižmowstwo jara wobczežuje. To je wĕscze wobżarowacž, ale jara czežke je wotwobroczenje tehole njedostatka. Woprawdże zyle wotpomhacž budże žo jemu hakle tehdom, hdyž budża tež nasche dżĕczi jenož kacżonski prawopiž w schuli wuknycž a schwabachski prawopiž spadnje. Potom budżemy tež nasche žerbske czażopiży móz w analogiskim prawopiżu czischczecž.

— Nastróżaza powjescž je s Wina dóschła. W tamnischej khorowni je mór wudyrił. Wĕ žo je žo hnydom wschitko czinilo, so by žo khoroscži napischeczo stupiło. Tón lĕkař, kotryž khorych hoji, je zyle wot druhich wotsamknjeny a s nikim njewobkhadżuje. Bóh chzył dacž, so by žo poradżiło, rosschĕrjenju tuteje žakostneje khoroscże s wuspĕchom sadżĕłacž. Pschetož wot tych, kiž na mór skhorja, drje žadyn wjazy njewotkhori. Wón je po tajkim wjele hórschi hacž cholera. Wón je hižo junkrócž tež w naschich Sserbach sakhadżał wokoło lĕta 1630. Tehdom je wón zyle wžy wupuscżował.

— W Franzowskej je sažo ministerstwo wotstupiło. Wone bĕsche sa to, so by žo nowe pschepytanje prjedawschemu kapitänej Dreyfužej, kotryž dla krajneje pscherady na czertowej kupje žo jaty dżerži, sapocżało, dokelž žu žo wschelake pižma, kotrež žu k jeho sažudżenju wjedłe, jako falschowane wopokasałe. Hdyž je tež nasche pscheżwĕdczenje, so drje Dreyfus zyle bjes winy njeje, njemóże žo tola tež samjelczecž, so czi, kiž žu jeho wobskorżili a sažudżili, lĕpschi njejžu, hacž wón.

Kidron.

(Po Geroku.)

S khłódka hory wolijowej',
Pożłuchaj, schto schucži to
Czische dele k płódnom' dolej
Po nižinach wijo žo:
Poczmje nĕtko
Schepze rĕdko
Žakoscżata žonarka,
Bórsy mórczi,
Hnĕwnje schwórczi
Kidron, ruka kralowska.

„Spominasch na stare czaży
S bolosczemi Kidronje?
Widżisch Davita žnadž sažy
Zelnje krocżicž psches žebje,
Kak wón czehnje
Potuleny
S roskatoscżu s Ziona,
Boży nohi
Czĕkanz wbohi
Se srudobu do prĕdka?"

„„Njeżaruju stare czaży,
Hórsche horjo jima mje:
Druhoh' krala widżu sažy
Dżenža krocżicž pschese mnje;
Kražnischeho,
Žažnischeho
Nihdy semja njeżła njej':
Wobłĕdnjeny,
Sastorczeny
Dże wón do Gethsemane.

Ach to widżu jeho czahnycž
S tsjómi jenož bratrami,
A tam na kolena padnycž
Do procha w srudobi:
Nĕtk tam leži,
Czĕżnoscž knježi
Hórka w jeho wutobi;
Horzo proży,
Tsi krócž nožy
Sswojn prostwu k wótzewi.

Tyżazkrócznje w žokmach noschu
Jeho wobras matrański,
Nutrnje s nim žobu proschu:
Ssmil žo wótcze njebjeski!
Czische płakam,
Skorżo czakam,
Ach, Bóh wótz žo njeżmili;
Duž žo khmurja,
Hnĕwnje nurja
Moje žokmy po semi.

Wěčnje chzył tu ſtejo wostacź
W ſwjatym haju bolostnym.
Njemóžu pak pokoj dostacź,
Dyrbju dele k ſaſzakłym,
So bych ſzudźił,
Rasnje ſbudźił
Wſchitkón ſzwět ſa tule nóz:
Wottorhnyła
Je ſo zyła
Njepſcheczełſka helſka móz.""

„„Kidronje, haj žałoſcź twoju,
Schtó ju połnje wuměri?
Ach, tu hórku boloſcź ſzwoju
Noſch ju cźiſche pſchi ſzebi.
W próſche klecźi
Stokróć wjetſchi
Hacź kral žadyn na ſemi
A pót krawny
Ssyn ſo ſprawny
Pocźi Boži jeniczki.

Jórdan, Galilejſke morjo
Lěpſche wo nim pomnitej,
Lutu kraſznoſcź, žane horjo
Njejſtej nad nim widźałej.
„To je ždyn
Mój luby ſzyn!" —
Sskyſchi Jordan ſ wyſzoka:
Morjo pak
Sso dźiwa, kak
Wichor jeho poſzłucha.

Kiž bě tam profeta Boži
A kral majeſtätiſki,
Tón nětk jako měſchnik ſłoži
Sswoju ſzłužbu na ſemi.
Bórſy jeho
Pſchibitého
Widźecź budźeſch na kſchižu
Na ſo wſawſchi,
Wujednawſchi
Wſchitku winu cźłowjeſku.

Kidronje, ach twoje ſboże,
Mohł wſchón ſzwět cźi ſawidźicź,
So ſy widźał jehnjo Bože
Sa hrěſchnikow k ſmjercźi hicź.
Doniž ſcźele
Žołmy dele
Twoje hora Knjeſowa,
Budźeſch nětko
Wěrny ſzwědk to
Jeho cźežkoh' bědźenja.

Hacź ſo mile dele plecźeſch
S hory wolijowcje,
Abo hacź ty hněwnje cźecźeſch
Po ſlinkach w naſymje,
Sswědčecź trajnje
Dyrbiſch ſtajnje
Wo Knjeſowym cźerpjenju,
Kotrež wólnje
Pſchětra ſwólnje
Pſched ſmjercźu tam na kſchižu.

Ach, ſo bychu ſzylſy twoje,
Hnadna rěka, Kidronje,
Spokojite žady moje
Wſawſchi wſchitko wote mnje,
Schtož mje ſzudźi,
Jara rudźi:
Sswětny proch a hrěſchny dołh,
So bych wſcheje
Knjeſowcje
Saſzłužby ſo ſwjeſz'licź mohł!""

Kidronje, ach kajke ſboże
Je cźi ſ boha ſakcźěło?
Kajke tajne pucźe Boże
Wotkryja cźi nětko ſo:
Khěžor ſzławny, —
Ryczěr ſprawny
Sswjatoh' evangelija
W twojim raju,
Raňſchim kraju
Bórſy tebje wopyta.

Dodawk: 11. oktobra 1898 na dnju wotjědźenja Jeho majeſtoſcźe khěžora Wilhelma II. do raniſcheho kraja. Bartko.

Spěwaj a dźěłaj.

II. Dźěłaj.

Pokracźowanje ſ cźiſzła 38.

K temu pſchida ſo pſchi dźěłanju wěſta radoſcź nad pſchewinjenjom pſchecźiwnoſcźow a wobcźežnoſcźow wſchſchich a mjeńſchich. Žane dźěło połnje jenak njewotběži, wjele bóle dźe bórſy po runej dróſy, bórſy po horje horje a pſches hubjene pucźe. A ja ſzebi myſzłu, to njeſzmje ſzame ſdychowanje ſbudźicź. Hdyž njejſzmy dłežſchi cźaſz na žanu horu ſchli, to najprjódzy napina, ale wone derje cźini: ſtawy ſo roshibaja, płuzy ſo roſſchěrja. Tak je tež pſchi cźežkim dźěle. To dźěłacźerjej derje cźini a jeho ſpokoji, hdyž ſo jemu ſ khwilemi wjetſchi kruch dźěła do rukow da; pilneho ſchulerja ſizo ſo hori a jeho wócźko ſo błyſcheźi, hdyž je cźežſche dźěło derje dokonjał; mjſchtrej je radoſcź, hdyž njetrjeba ſtajnje płatacź, ale móže tež něſchto nowe ſeſchicź. To ſo duch hiba: wón ſzebi hižom do prědka na ſzrědki myſzłi, kak by to najlěpje dokonjał: wón cźeſcź w tym pyta, ſo njeby na njeho ſtajeny dowěrjenje ſjebał a je ſe wſchej myſzłu pſchi dźěle. To ſu wſchitko wokomikjenja a hodźiny cźiſteho, njemoleneho ſboža w kotrychž wutroba na khwilu zyle wot brjoha wſchědneho žiwjenja cźekuje.

A hakle kajke wjeſzele, hdyž je pucź k dokonjenju namakany, hdyž je cźežke dźěło ſhotowane a hdyž móže je cźłowjek temu, kiž je jemu dźěło dał, w tej wěſtoſcźi pſchepodacź: Wón budźe ſ tobu ſpokojom — wothladanc wot teho wobſbožazeho ſacźuwanja, kotrež teho napjelni, kotryž je — njech je po dołhim prózowanju, njech je pſches ſbožowny pſchipad wokomika — něſchto nowe, nowy ſzrědk, namakał, nowy pucź wotewrił. To ſo prajicź njemóže: „Tole ſboże ſo jeno mało wuſwolenym doſtanje, wuměłzam a pytazym wucźenym." Ja pak pokaſuju na jednoreho rjemjeſzłnika, kotremuž ſo pſchi dźěle ſkładnoſcźe doſcź poſkicźuje ſzwoje pucźe khodźicź a tajke wumyſzłicź a poſpytowacź, ſchtož w druhej rjemjeſzłnjeńi njewohlada, a na hoſpoſu, kotraž je huſto doſcź pſchi dźěłanju w kuchinje a pſchi wotmyſzłenju ſzwój dom wupyſchecź, hnſto doſcź ſbožowna a wobſbožowaza wunamakarka.

A ſkóncźnje po kóždym ſzwědomliwje dokonjanym dźěle tón ſzabbath, to wotpocźowanje. Po dokonjanym dźele ſo rjenje wotpocźuje. To ſo derje wotpocźuje, dokelž to pſcheſzwědcźenje směruje, a wobſboža: Ty njejſzy tón dźeń njewuſchnje pſchebył; ty ſzy něſchto dozpił; ty ſzy twoju pſchiſzłuſchnoſcź cźinił. Potom jěſcź derje ſzłodźi; potom je cźłowjek radoſtny, pſchinjeſzeř wjeſzela a ſakožeř měra w ſzwójbje a pſchi hromadźebycźu ſ pſchecźelemi a ſnatymi; potom ſo derje ſpi. Dobre ſzwědomnje je mjechki ſahkwcźk.

Ssamo prědar Salomon, kiž žiwjenje ſe ſrudneho ſtejniſchcźa wobhladuje, ſe ſzwojim ſrudnym roſſzudom: „Wſchitko je zyle kniczomne", njemóžeſche ſo teho wuſnacźa ſminycź, ſo je prózowanje a ſkutkowanje, tak dołho hacź traje, radoſcź! Wón w ſzwojich knihach praji: „Ja cźinjach wulke wězy; ja twarjach khěže a płodźech ſzebi winizy; ja ſzebi cźinjach ſahrody a ſelowe ſahrody, a naſzadźach wſchelke płódne ſchtomy do nich. Ja ſzebi cźinjach haty, ſo bych ſ tych ſzamych powodźał lěſz tych ſelenych ſchcźěpkow. Moja wutroba běſche wjeſzeła na wſchěm ſzwojim dźěle; a to mějach ja ſa ſzwój dźěł wot wſchitkeho ſzwojeho dźěła". Wot wſchitkich wulkich piſzacźelow a pěſznjerjow ſo dźěłu palma poda. Ale — wě ſo ta myſzł bliſko leži — kajkemu dźěłu? Niz tajkemu, kotrež je ſ wjetſcha jim najwjazy njemóžne, po kotrymž měrjene naſche dźěło ſ wjetſcha ſo kaž roboczanſka ſzłužba ſda? To njech je, ale tež wone je krepka wulkeho morja, krocźel dale k kónzej wot Boha wottyknjenemu: „Cźinćcźe ſzebi ſemju poddanu", dźěł w ſzłužbje cźłowjeſtwa, nuſne a khmane k ſdźerżenju ſbožownoſcźe. K temu chzu na něſchto druhe dopomnicź. To pſchichodnje! (Pokracźowanje.)

Samolwity redaktor: farař Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 45.
6. nov.

Lětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

22. njedźela po ßwjatej Trojizy.

Psalm 119, 109.

Ja noschu ßwoju duschu stajnje we ßwojimaj rukomaj.

Mjes dwěmaj kralomaj Indiskeje bě krwawna wójna nastala. Po krótkim bu tón jedyn wot druheho móznischeho pschedobywany; wón ßam bu morjeny, jeho hłowne město wutupjene, jeho zyły kraj sapuscźeny. Jeho jeniczki ßyn, trónowy herba, bu we hłownym měscźe dobycźerjowym do jastwa ßadźeny. Schěßnacźe lět stary bě tehdy tón młodźenz, jako ßo jastwowe durje sady njeho samkachu. Ssydom lět dołho hižo we ßwojim jastwje tradasche. Mózni knježerjo druhich krajow běchu husto sa njeho proßyli — wscho podarmo. Skónczńje da ßo kralowa wutroba smjehcźicź. Wón sjewi jatemu młodźenzej, so budźe ßo s jastwa puschcźicź, a to sjawnje w pschipołdnischej hodźinje psches zyłe město wjescź a po tym ßwobodnoscź dostacź.

„Kak budźa ludźo hladacź, kajke budźa wocźi cźinicź!" młodźenz dźesche. Kral pak wotmolwi: „Mój ßyno, ty hischcźe njewěsch, kak budźesch psches město wjedźeny". Jako bě postajeny cźaß pschischoł, jemu kral khrystalnu schklu s młokom napjelnjenu do rukow dawajo dźesche: „Roslijesch-li jeniczku kapku, dha ßy ßmjercźe hódny". Sa młodźenzom pak stupi ßo wojeŕski wotroczk s kałaczom w ruzy, so by jeho sarasył, hdy by jenož jeniczku kapcźiczku roslał.

S bliska a s daloka běchu ßo ludźo seschli, so bychu na kralowskeho młodźenza na jeho straschnym pucźu hladali. Hłowu pschi hłowje na haßach a torhoschcźach stejachu, wschitke wokna běchu wobßadźene, haj ßamo na tsěchi běchu někotsi salěsli.

Jako bě młodźenz ßwój straschny khód psches ludźi dokonjał, kotsiž njeběchu žaneho woka wot njeho wotwobrocźili, kral k njemu stupiwschi dźesche: „Kajke dha ßu ludźo wocźi cźinili? „O kralo", młodźenz wotmolwi, „na to njejßym pohladał, mějach jenož kedźbu na ßwoje žiwjenje we ßwojimaj rukomaj!"

Na tuteho młodźenza ßmy podobni; pschetož wot naß rěka: ja noschu ßwoju duschu stajnje we ßwojimaj rukomaj. Psches hnadu njebjeskeho krala ßmy s jastwa teho njepscheczela wumoženi, ßmy dostali sbóžnu ßwobodnoscź tych dźěcźi Božich psches teho ßameho, kiž je jastwo jatych wjedł. Njepschińdźemy pak nihdy na nihdy k temu kónzej nascheho njebjeskeho powołanja w Khrystußu Jesußu, hdyž ßwěru njekedźbujemy ßami na ßo. Někotryžkuliž tež kaž tamny młodźenz wokoło ßo hladajo ßo prascha: kajke budźa ludźo wocźi cźinicź? schto budźa prajicź? hdyž ßo saßo k Bohu pschiwobrocźi a pocźina saßo kemschi a k spowjedźi khodźicź, k Bohu ßo modlicź a nowe žiwjenje wjescź, na cźož bě ßnano hižo dlěje sabył a skomdźił. O so by radscho nuts pohladał do ßwojeje wutroby; hdyž ßo tež nastróži pohladajo do jeje cźěmnoscźe, s kotrejež je ßo dźěcźaza wěra wscha shubiła. Ale budź stroschtna, luba duscha, Jesuß je prajił: teho, kiž ke mni pschińdźe, njebudu ja won wustorcźicź, a ta krej Jesom Khrysta, teho ßyna Božeho, wucźiscźi naß wot wschitkich naschich hrěchow. To

žaneje ważnosće nima, schtož žebi ludźo wo tebi myßla a rěcza — to je dźě waschnje teho žwěta — ale to je ważne, wyßoko ważne, schtož Bóh tón Knjes žebi wo tebi myßli, kiž wutroby a jěrchenje spytuje a derje wě, schto na człowjeku je.

Nasche žiwjenje je w naschimaj rukomaj, a sady naß žmjercź hrosy. Cźiúmy, so bychmy sbóżni byli s bojosćźu a se rźenjom a wschitkón nasch duch a duscha a cźěło njech budźe bjes poroka sdźerżane hacź na pschichod nascheho Knjesa Jesom Khrysta.

Cźim drózśche nam nasche kublo je, cźim bóle je wobkhowamy a w kedźbu mamy. Najdrózśche kublo pak je nascha njeßmjertna duscha, kotraž je wot Boha a po Bosy a k Bohu stworjena. Teho dla kedźbujmy na to, schtož Bože ßłowo nam pschiwoła: wobarnuj žwoju duschu a njewohladaj ßo s wopjecźizu (1. Mójs. 19, 17) a: cźěkajcźe s Babela, so by kóżdy žwoju duschu wumohł, so bychcźe ßo w jeho słóścźi njeskasyli (Jerem. 51, 6): pschetož schto pomha człowjekej, hdy by runje zyły žwět dobył a pak na žwojej duschi schkodował? abo schto móże człowjek k wumoženju žwojeje dusche dacź? Haj:

Schtóž žwoju duschu shubi,
Tón shubi wschitko s njej,
A wyschsche teho rubi
Wón Knjesej Jesußej,
Schtož tola jemu ßłuscha,
Schtož wón ßej warbowa.
Ach, to je nascha duscha,
Tak droho kupjena!

Duž dha njech je to nascha wobstajna prósťwa: wumož moju duschu wot mjecźa! njech je to nasche wschědne heßło: ja noschu žwoju duschu stajnje we žwojimaj rukomaj, so bychmy junu psches hnadu teho, w kotrehož ruzy je dušcha wot wschitkeho, schtož žiwe je, a kiž je nasche dusche wutrobnje lubował, njeßeni byli wot jandźelow do Abrahamoweho klina. Hamjeń.

Ráda-Budyšk.

Sprawnosćz dowjedźe k dobremu kónzej.

3. Ssudźenje.

(Pokračowanje.)

Ssudnistwo stejesche na hornim torhoschćźu póda khlébownje, hdźež Freibergaźy pjekarjo žwoje pjecźwa pschedawachu. „Tamne schtyri ławki nětko“, tak powjeda khronika, „ja kotrymiž ßo žudźesche, a kotrež běchu w schtyrirózśkowzu sestajane, so bychu tu tak trěbne wobhrodźenja sa pośłuchařjow byłe, stejachu semi rune, hewak by s cźěžka móżno było, konje a krowy pšched žud pschiwjesćź. Sso wě, hłowna wośboba bě tu žudnik.“ Waschnje bě, so ßo w tym cźaßu žudźesche, hdyž ßłónćźo najwyschsche na njebju stejesche, a tak dha ßo tež sta, so Handrika wokoło pschipokdnja s jastwa k tamnym schtyrjom ławkam dowjedźechu.

Mnoży ludźo běchu ßo hižo pšched žudnym domom seschli a postrowichu swjasaneho s hrożazym, dźiwim wokanjom. Wschitźy běchu dźenża hischcźe bóle na njeho, dokelž běsche wón hischcźe wschón krwawy, a ani wotruhany, ani sćźeßany. Wobskorźerjow pak s człowjekom se sawjasanej hłowu a s korczmarjom jako žwědkow witachu se žobucźuczom. Wośebitu kedźbliwośćź wubudźi tež pišťař, kotryž ßyłu wobskorźerjow nawjedowasche. Dźenża pak běsche ßo tež wot nohow hacź do hłowy nowu drastu swoblekał, hdyž tež běsche hewak stajnje we wjetkej drasćźe khodźił. Sa powjas mějesche pišany židźany bant, nohajźy a tež dołhe pyłojte cźrije běchu je židu rjenje wuschite. Runje tak nowy sdasche ßo jeho kwicź, kotryž mějesche na ramjenjomaj wißajo, se schtyri a dwazećźoreho wschelakeho łuknja běsche wón seschity, wusko na žiwot seschity módry jiplk a schěroki cźerwjeny kłobuk na hłowje, wupyscheny s pišanymi pawokymi pjerjemi a židźanymi bantami, kotrež kaž hadźiki psches dołhe kudźerjawe włoßy doßahachu; do bantowych kónzow njeběsche žebi dźenża lěßne worjeschki saschił, ale dobre a prawdźite muskatowe worjeschki. S brónjemi ßo pišťarjo a spěwarjo ženje njedebichu. Khiba na pucźowanju: wón pak pschińdźe tež bjes hußłow, bjese kotrychž wón hewak ženje psches próh njestupi. Tak dha njemějesche jeho dźenża nichtó sa człowjeka, kotryž „kubło prjedy cźesćźe“ wośmje. Wschako tež njeběsche ßem pschischoł, so by tu sapěwał abo sapiśkał; k temu, kaž tež k wješołemu pićźu po wußudźenju běsche korczma na hośpodźe pschihotowana.

Stónćźnje pschińdźe žudnik, běsche to prěni hejtman, s mjenom Hendrich, sprawny człowjek we wschěm žwojim smyßlenju, sa nim pschińdźechu kawnizy. To běchu ważni mužoje pschi wußudźenju, hdźež dyrbjesche ßóżdy — a na to běsche khoßtanje postajene — sarěcźerja měcź. Běsche tež žudnik hłowna wośboba pschi wußudźenju, dha wón tola, tak rucźe hacź wón na žudnym stole hedźesche, žane wußudźenje ßam postajicź njeßmědźesche, wón mějesche ßo jenoj sa wußudźenjom prascheć a njeßmědźesche wo wußudźenju, tak rucźe hacź běsche wone wuprajene, ani rěcźecź abo je jako njeprawe saßudźicź.

Hdyž běchu ßo wschitźy, kotsiž běchu ßo tu wußudźenja dla seschli, na tamne schtyri ławki sesydali, a hdyž Handrik s měschćźanskim wotrocźkom źrjedźa stejesche, sarěcźa žudnik k ławnikam:

„Ja ßo waß prascham dla wußudźenja, jeli so je tu jena s tjsoch pschićźinow, hacź dyrbimy tu po prawu tež žudźicź?“

Hdyž běchu jemu pschihłoßowali, rěcźesche wón dale tak: „Duž dha žudźmy naschu wěz po žudnistim prawu, so dyrbi tu kóżdy człowjek po cźesćźi skorźicź, a so kóżdy, schtóž tu tež skorźicź ma, žebi muža wośmje, kotryž ßłowcźka sa njeho rěcźi, kaž je po prawu. Duž dha kasamy naschej wězy měr a pokoj. Schtóž měr kasy se ßłowani, tón hladaj ßo žwojeho kubła, a schtóž jón kasy se ßłutkami, tón hladaj ßo žwojeje schije.“

Duž sarěcźa korczmař: „Knjes žudniko! Nadźam ßo, so žwoju skórźbu k dobremu kónzej dowjedu, dokelž mnoży cźesćźni ludźo we mojej wězy wjedźa, a dokelž žu ßo ßem seschli, we mojej skórźbnej wězy wuprajicź, kaž je ßo podała, a dokelž tu tež tutón rosrażeny człowjek pšched wami stejí, so by wón žwoju ranu pokasał, kotruž ßym ja po waschej pschikasni wot tjsoch žußodow wobhladacź dał, hacź je wona s mjecźom srażena. Duž dha ja wobskorźu tuteho ßem pschiwjedźeneho, swjasanego człowjeka, kotryž ßo Handrik mjenuje, so je wón patorźizu wjecźor do mojeho domu pschischoł a so je wón, jako ja sa njeho późkanje pschihotowach, s mojimi hoscźemi, hacź dotal měrnje w mojim cźesćźnym domje pschebywaźymi, swadu sapocźał a s mjecźom ranu srańk a tež mojej domowności s tutym domapytanjom schkodu nahotował. Knjes žudniko! prascheć ßo tutych ludźi, schto woni we tym wjedźa!“

„Ssy ty Handrik?“ wopraschа ßo žudnik wobskorźeneho.

„Ssym Pawoł Handrik, rodźeny Freibergcźan“, běsche jeho wotmolwjenje.

Mjes tym běchu tamni tjso mjenowani žußodźa do prědka stupili a tamny mjes wobskorźerjemi stejaźy muž je sawjasanej hłowu běsche žwoju wobałku wotwjasał, so móżesche kóżdy jeho ranu wohladacź. Wo źrjedź cźoła sdasche ßo wona wo wjele bórscha, dyžli wo wjele wjetscha Handrikowa wo źrjedź hłowy.

„Schtó wot žudnistich knjesow rukuje sa tutych žwědcźażych žußodow, so žu wschitźy tjso saßydleni je žwojim khadołkom, hacź tež bydła w schtwórtej abo scheśtej haßy?“ wopraschа ßo žudnik.

Běsche to Jakub Mudracźk, kotryž jako pschitomny žudnistí knjes postaje a rukowasche. Po sdacźu ßo Handrik sa tehole rukowarja sajimowasche. Wón pohlada trucźe na njeho a kedźbowasche na synk jeho khoßa.

Jako žudnik nětko tutych tjsoch žwědkow napominasche, so bychu po prawdźe a wěrnosćźi wuprajili, hacź je rana „s mjecźom rubnjena“ była, dha wotmolwi jedyn s nich hnydom ßobu sa druheju:

„My hinak njemóżemy, hacź so tu tak žwědcźimy, jako žebi to wěrnosćź žada, so ßmy prěni dźeń hodow rano po waschej pschikasni, knjes žudniko, ranu tehole sranjeneho muża wobhladowali a so ßmy ju jako njedawno s mjecźom narubnjenu spośnali.“

„Duž dha prascham ßo ja waß wschitkich, kotiźi śćźe žem pschichili, so bychcźe tu skorźili“, tak sarěcźa žudnik, „hacź móże něchtó s waß dopokasacź, so spomnjene domapytanje wot tuteho muża wukhadźuje, kotryž ßo Handrik mjenuje?“

Duž dha wschitzy ßwoje ruzy posběhnychu, kotsiž běchu tehdy pisfarjowi towaršchojo byli, a tón sarěcza, so by ſ dothej, hladkej rěczu, ſ kotrejž ßebi tež pschißkawu sady ławkow stejazych pschipoßkucharjow dobycz wjedzesche, swjasaneho Handrika domapytanja winowat, wustojnje ßobu sapleczíwschi, so je zyle město wo tym pscheßwědczene, so je wobskorzeny wobhonjeł ſ Czech, kotremuž ma ßo po wschej prawdze schija pschikrótschicz.

Ssudnik pak jemu tajkele ßkowa sakasa, dokelž ßo teho dla hischcze zana skórzba pola njeho njeběsche sapokožika.

Hdyž běsche hischcze korczmar wo tym rosprawił, schtož běsche wo zykej swadze widzał, rěczesche ßudnik k wobskorzenemu:

„Handriko, tuczi ludzo, wobßedzeni a njewobßedzeni, skorza Bohu, naschemu Knjesej, a naschemu markhrabi, hdzež wón tež je, a mi jako ßudnikej a wschěm tym, kotsiž ßebi měr a hnadu pscheja, a wobskorzuja tebje, kotryž tudy psched nami stejisch, so ßy pschischoł do tamneje hospody a ßy měr kasył korczmarjej a hosczom a jich domapytał ſ wobrónjenej ruku a ſ błyskotazym mjeczom, doniž ßo njeje rana rubnyła, kotraž je ßo wobhladowała a spójnała jako ſ mjeczom srubana. Chzesch ty k temu stejecz abo chzesch saprěwacz, abo masch ty ßwědka a rukowarja, kotryž twoju njewinu dopokaże?"

Něto běsche Handrikej dowolene rěczecz, hacz runjez mějesche kóżdy domapytanje sa hižo dopokasane. Jeho prostwu, so bychu swudowjenu Pjenjeznikowu ßo woprascheli, hacz wón njeje Handrik a rodzeny ſ Freiberga, hnydom wotpokasachu: żony njemóża psched ßudom ßwědczicz a rukowacz. Duž dha żadasche wón ßebi Jana Pjenjeznika sa rukowarja. Ważny by ſa njeho było, hdy by ßo pschipósnało, so je wón ſ Freiberga rodzeny. Dokelž běchu jeho błowni wobskorzerjo ſ njesaßydleneho puczowanjeho luda.

Ssudnik póßła hnydom měschczanskeho wotroczła ſ poruczności, so by kijesa Pjenjeznika do spomnjenych schtyri ławkow żadał. A něto powjedasche Handrik ßwoje podeńdzenja. Jemu ßnano bychu skerje hischcze wěrili, njebychuli ludzo a kawniza pscheczíwo njemu roshorjeni byli. Běsche ßo tola ßamemu ßudnikej krute napominanje je strony tachanta dostało, kotrež njemóżesche bjez wliwa wostacz. Jako ßo měschczanski wotroczł wot Pjenjeznika wróćiwschi powjesecz pschinjeßy, so wón njecha měrkażerja a czěskeho wobhonjerja dla psched ßud pschińcz a psched tymi ßudnikami, kotsiž ßo tu wuwopraschuja, a tych rěczow dla, kotrež ßo tu rěcza, sakitowacz, dha pschihkoßowachu mnoży wonka psched ławkami, a Jukubej Mudraczkej ßo lohko poradži, wobskorzeneho jako pschekłepaneho jebaka wosnamjenicz, kotryž druhich wobskorzuje, hdzež to tola kńjeß ßudnik żenje prjedy dowolicz njeßmě, doniž njeje prěnja skórzba skónczena.

(Pokraczowanje.)

Ssylsowy karanczk.

We małej sjtwiczzy, w nusy ßedži —
Maczz płaczje jara srudnuschka,
Sa ßwojim lubym ßynkom żedži
Ssmjercz wjedzesche joh' do njebja.

Tsi dny ßu něto hižo saschke —
Nóz tjecza bliži srudna ßo,
So je ßo jemu wóczko samkło
Na wěczne sańdzeliło jo.

O hdy by jeho saßo měła
Toh' luboh' ßynka jeniczkoh',
S nim sbożowna by jeno była,
Něto w rowje sbóżnje khowa ßo.

Jej' hórka skórzba, a jej' żadoscz
Sso pschezo saßo wonowja,
A jeje ßylsow polna starosczz —
Nóz płaczje a dzeń wote dnja. — —

Poßłuchaj jako něto bije
Hodzina nózna dwanata,
Kaž Boži hłóß ßo dele lije
Nad wjeß tam ſ wěže do doma.

Sso durje cjicho wotewrichu;
Nuts stupi mały jandzelk k njej,
Wón duchownu ma jaßnu pychu
A hlada, kaž chzyl rěczecz ſ njej.

Jom' ſ wobliczja ßo jaßnoscz ßwěczi
A na maczz mily shladuje,
Pschi durjach steji tam, něto rěczi:
O luba mamka, snajesch mje?

Maczz pohladacz ßez lědma swěri;
Pak widži, so je jejny ßyn.
Schtó móhł joh' póßłacz? njeje k wěri,
Je wěrnoscz? abo je ßnadz ßón?

A hlaj — něto cjische postupuje
Tón 'jandzelk, a ßo bliži k njej
A wot njeje ßez wuproschuje:
O njepłacz — mamka — njepłacz hlej!

We ßwojich małych ruczkach staji
Karanczk, kiž rjany pyschny bě,
Psched maczz, a jej tak pschi tym praji:
„Tu hladaj mamka, něto je doscz!"

Maczz ßłyschi to, duž cjische praji:
„Cji njerosymju, ßynko mój!"
„Ssym hromadżik," wón snapschecziwi,
„Wschě twoje ßylsy, hladacz pój."

Hlaj hacz na kromku pjelnja něto
Tón karanczk twoje ßylsyczki;
Staj twoje ßylsy, zyle wschitko,
So karanczk njepschebeżi mi.

Pschetož, hdyž jena jeńczła kapka
'Schcje panje do toh' karanczka,
Dha na dobo tón sły duch kapa
Do mojoh' cjichoh' rowiczka.

S tym ßym ja jemu sapanjeny
Do wicheje wěczjej wěcznoscze,
Se ßwjatych honow wustorczeny
S tej njebjeskeje kraßnoscze.

Tez Boži troscht a Boże ßkowo
A měr b'dże cjickacz pschede mnu,
Ja frudny dyrbju cjahnycz wokko
Wot jenoh' města k druhemu.

Duž proschu cje, — o luba mama —
Chzesch dacz mi sbože wużiwacz,
Sdżerz ßylsow ßo, cje proschu mama —
Ssej njedaj ſ wóczkow wuliwacz.

We tamnym, swětkych hwěsdow raju
Mi jara — jara derje je,
Tam ja se jandzelemi hraju
A Boha khwalił wutrobnje

My rjany spěwy sanoschamy
Wschě Bohu k cjescji, w lubosczi
Sso Bohu stajnje dżakujemy,
Je cjłowjske wucho njeßłyschi.

Tón dżak sa wulku lubosczz waschu,
Kiž nade mnu scje cjinili,
Ja dawam Bohu prostwu naschu:
Bóh swarnuj wschitkich hromadżi.

Do wulkej sahrody naß jczele
Bóh wschitke dżóczi hromadże,
Hdyž je tych kraßnych kwětkow wjele,
Kiž wohladamy wjeßele.

A hdyž je rjenje wothladamy
Wón wot nich jara kraßny dże,
Hdyž wone nam tu frostu rjane,
Dha ßo wam w ßwěcje derje dże.

Tak ßmy my derje sakhowani,
Naß lubosczz jumu sjenoczi,
Psched njepschecjelom swarnowani,
Duž „mamka" njebudż w starosczi.

O njepłacz wjazy, ja cje schkitam
Kaž ty nje, tak ja tebje saß',
O njepłacz, ja cje junu witam,
Sa tebje proschu kóżdy cjaß.

Mi luba mamka njesaúdźeja
Te kwětki rjane lubosne,
Sso widźimy sašo, hdyž hʼscheže kčěja,
A potom wschitko derje je.

Ty cźěžkoty šy wjele měła,
Hdyž žiwy běch, bě w starosći,
Ssy mje dla wjele snjesć tu měła
Wicho cźinjesche pak w lubosći.

Ty njesły chzyła wotpočzowacź,
Hdyž domach ležach w khorosći.
Bóh chzył cźe sa to požohnowacź,
Sćźiń pošledniu mi k lubosći.

A njedaj twojim šyliam kapacź
Se twojich wócźkow w frudnosći,
So mózu w mojim šobžu šakacź
A šłodźićź šóbžnosći w kražnosći.

Nětk macź je srosymiła wschitko.
Schtož lube dźěćo proschesche,
A cźische, kaž bě pschischko nětko,
Sso jandźelk wot njej' posběže.

Njej' cźeźki šón mje wobjał tudy?
Bě błud a myšle sjebane.
A tola widźu njesšu błudy,
Tu steji karanćź šylsowy.

Haj! lube dźěćo. dyrbiśch wužićź,
Te šóbžne šwětko ujebjesche,
Ja chzu wschě moje šylsy sužićź
Nětk njeb'dźa wjazy płakane.

To prajo dźerźaka je šwěru
Schtož lubosćź k dźěćźu jamóže.
Po šmjerćźi je hʼscheže chzyła šwěru
Jom' popschećź šóbžne wošebje.

Ssej lube dźěćźi pomjatkujeće,
Sso šwěru stara sa waš macź,
Jej s lubosćźu šo podźakujeće,
Waš Bóh bʼdźe sa to žohnowacź.

Haj budźeće pschezo dobre, sprawne
So macź nad wami wjeble na,
Dha bóry wohladacźe šjawnje,
Schto cźini lubosćź macźeńna. Ernst Helaß.

Wschelake s blska a s daloka.

— Pošwjećeńne prěnjeje evangelskeje zyrkwje w Jerusalemje je šo reformazyški šwjedźeń měło w pschitomnosći naschego lubowaneho khejžora. Te šłowa, kotrež je wón pschi tym rěčał, šu šawěšćeje wopomnjenja hódne sa wschitkich evangelskich khcheśćanow. Duž je lubym cźitarjam tudy podamy: „Ani błyschćź a nóz, ani cźeśćź, ani šeńske kubło ujeje, schtož my jow pytamy, my jow pytamy, my prošjumy a bědźimy šo wo to jene, to najwyšischke kubło, wo šboże naschich duschow. A kaž ja to šłubjenje mojich w Bošy wotpočzowazych prjedownikow: „Ja a mój dom my chzemy temu Knjesej šłužićź“, na tymle šwjedźećźikim dnju wospjetuju, tak ja waš wschitkich k temu šamemu šłubjenu napomnuam. Kóždy njech šo stara w šwojim schtanćźe a powokanju, so wschitzy, kiž šo po mjenje naschego schižowaneho knjesa mjenuja, w tym šamjenju teho wyšoko chwaleneho mjena šwoje žiwjenje wjedu k dobyćźu nade wschitkimi s hrěcha a šebićźnosćźe wukhadźazymi cźěmnymi mozami. Bóh chzył dacź, so bychu wot jow bohate rěki žohnowanja šo wuliwałe do zykeho khcheśćźijanstwa, so na trónje kaž w hćeźe, domach a w zušbje dowěra k Bohu, lubosćź k blížschemu, sćźerpliwosćź w cźerpjenju a dźěło bychu wostałe naschego luda najsdobnischa pycha, so by duch měra evangelsku zyrkej pschezo bóle a bóle napjelnjał a šwjećźił.“ To šu kraźne šłowa s wyšokeho horta, šłowa, kajkež móža jenož s wěry do žiwjenja Božeje lubosćźe w Khrystušu, wo kotrejž Jerusalem a Golgatha šwědćźitej, kaž štote, cźisty parle cźłowiśkeho myšlenja a sacźuwanja wukhodźećź. Duž tež pschejemy, so bychu tele šłowa žiwy wothłóš namałałe we wutrobach wschitkich evangelskich a so bychu šo te pschećźa w nich wuprajene tež dopjelnile.

— Pschichodny schtwórtk 10. novembra šmeže šerbska prědarska konferenza šwoje pošedźenje w Budyschinje.

— Sa fararja sekundarija w Budyschinje je šo šaúdźenu wutoru knjes farař Gäbler s Delnich Oderwitzow wušwolił.

— Naich wjeleśaškužony zyrkwiny wučeř knjes Sarjeńk 31. oktobra šwój 25-lětny jubilej jako zyrkwiny wučeř w Hrodźischćźu šwjećźesche. Kralowske ministerstwo zyrkwinych a schulskich naležnosćźow je jeho šwěrne a šwědomlike šastojnjse skutkowanje pschipošnawschi jemu cźešne mjeno „kantor“ spožćźiło. Tutón cźešny wukas je jemu w mjenje schulskeje wyschnosćźe knjes farař Mróšak w pschitomnosći šastupjerjow schulskeho a zyrkwineho pschedstrejićźeństwa šwjedźenśzy pschepodał. Tež naścha wošada je šwojemu kantorej šwoju lubosćź a dźakownosćź s wutrobnym šobžopschećźom, tak wošebje tež je šwjedźeńskimi darami wobšwědćźiła. Tak dośta wón kraźny cźaźnik, regulator, rjany kaschćźit s 6 šlěbornymi kźizami a dwojimi widlicźkami a nožemi, kaschćźik s 12 šlěbornymi kźicźkami a wjetschi pjenjes (60 hr.) sa spěchowanje zyrkwinaje hudźby: dale wukładowanje noweho sakonja wot Conarda w 3 šwjaśkach. Bóh šwožź naschemu jubilarej strowosćź a móz k dalschemu žohnowanemu skutkowanju!

— Wobjamkło je šo nětko wot šudnistwa w Parisu, so ma šo wež pschećźiwo Dreifušej, kiž kraźneje pscherady dla na cźertowej kupje šo jaty dźerźi, i nowa pschepytowacź. Hacź runje šo prěcź njeda šo je Dreifus do wschelakich wězow šapleceńemy a šaschmjatany byk, je tola to šurowe wušumjenje pschećźiwo njemu pschewschu měru a te dopokasma, na kotrež je šo prěni šud skožował, šu tola kźětro šłabnischke, so njeby jeho šud k tajkemu cźiwilowaznemu khostanju šašudźićź šměł, kotrež je šamo hóriche, hacź šmjertne khostanje. Pschetož na cźertowej kupje dyrbi cźłowjek po něcźim wotemrěćź; powětr je tam tajki, so cźłowjek to dołho šnjesćź njemóže. Najšterje je Dreifus hižom šmjerćźi blisko abo s najmjeńscha khětro khorowaty. Pschetož psched trótkim je depescha dóschła, w kotrejž šu lěkarjo Dreifuša pschepytowazy šo wuprajili, so wjazy ja jeho žiwjenje njesteja. Měšto teho, so by šo khoremu někajke połóženje postićźiło, je ministerstwo te njeluboscźiwe wotwolwjenje dało: „Je-li so Dreifus wumrje, damy jeho cźěło balsamirowacź a do Parisa póšłacź.“ A šawěšćeje łódź s Franzowskeje, kiž je tam prěnja pschijećźa, je wězy k temu balsamirowanju šobu pschinjesła. S teho je widźićź, kak Franzowske wyschnosćźi na tym leži, so by Dreifus wumrjeł. S tym by wona na najlěpšche waschnje zyłu wež wotbyła. Duž by šawěšćeje ša Dreyfuša wulke šboże było, hdyž by šo žiwy hišćźe do Franzowskeje wróćźił. Sndne pak je to wopokasmo wo wobšitejnosćźach, kotrež w Franzowskej knježa.

— Naścha šerbska protyka na lěto 1899 je wuschła. Wona nam šašo kaž kóžde lěto s wušłojneho pjera wošebje tež rjany roshład po naschich Sserbach podawa Wošebje wěšo spomina na naschego njesapomnitego wótcźinza Jmischa. Duž lubi Sserbja, dźićźe šebi po šwój Pschedźenak. Pschetož wón šłuschа do kóždeho šerbskeho doma.

— Wółby do pruskeho šejma wotpóšłanzow maja šo w blížschim drjach, hdyž šu šo w tammym tydźenju wółbni nužojo wušwolili. Kaž šo nětko šda, njesmeže wółba pscheměnjenje ja šejm po jeho wobšładźenju. Jenož konservatiwni njebudźa w šamej liczbje do šejma šastupićź. W naschich šerbskich wółbnych wokrjesach šo pak nadźijomnje konservatiwni wušwola. Dobra konservatiwna mył hłuboko w naschej ludowej wutrobje tćźi. Duž pak móže šebi też nasch lud s dobrym prawom žadacź, so by šo jemu to šame dowěrjenje napschećźiwo njeskło.

Porjedźenje stajeśkich a cźišcźeśkich šmylkow w spěwje „Kidron“ w tydźeńskim cźiśle „Pomhaj Bóh.“

W prěnjej schtućźy dyrbi pošledni rynćźk rěkacź: Kidrou, „rěka“ kralowska, niz „ruka“.

W 2. schtućźy w 6. rynćźku dyrbi rěkacź: „Potulenje“ město „Potulemy“.

W 9. rynćźku 7. schtućźki dyrbi rěkacź: Ssyn šo **„prawny“**, niz „šprawny“, rechtmäßig, niz rechtschaffen.

W 5. rynćźku 11. schtućźki cźitaj: **„Rěćźeć“** město „Sswěćźeć“.

S 12. schtućźku šo spěw skónći. Potom šłowa: Dodawk, 11. oktobra atd. Skónćźnje schtućźka: „Kidronje, ach kajke šboże“.

B.

Samolwity redaktor: farař Góleć w Budyschinku. Cźišćeć a nakład Ssmolerjeć knihićźišćećźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 46. 13. nov.

Lětnik 8. 1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźischcźeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

23. njedźela po ßwjatej Trojizy.

1. Tim. 6, 11.

Tute ßłowo je ßwj. Pawoł ßwojemu duchownemu ßynej Timotejej prajił. Wón je jo nam wschitkim prajił. Pschetož my wschitzy ßmy wuczobnizy ßwjateho japoschtoła, tuteho wulkeho wuczerja zyrkwje. My wschitzy ßmy jeho bratsja w Khrystußu, naschim wumožniku. Tehodla wsmimy tute ßlowo k wutrobje a wobnowmy to ßame.

Kraßne mjeno je, kotrež japoschtoł nam dawa. Božich cžłowjekow naß mjenuje. Tute mjeno nam wyßoki schtant mjenuje, kotryž w Božim kralestwje mamy. Psches naschu kschcźenizu ßmy Boži cžłowjekojo scžinjeni. We njej je Bóh naß jako ßwoje wobßedźeństwo wuswolił, ßwoje dźěcźi scžinił, do ßwojeje ßłužby wsał a k njebjeskemu kralestwu naß powołał. Wón je naß wucžiscźił wot wscheho hrěcha a wschitkeje njecžistoscźe, je nam žiwjenje s Boha do naß schcźěpił, Bójsku móz, Bójski troscht, Bójski měr nam do wutroby dał a sa herbow ßwojeho njebjeskeho raja naß wuswolił. Boži cžłowjekojo my ßmy; we tutym schtancźe ßmy sbóžni ludźo. Tón Knjeß naß se ßuknju ßwojeje prawdoscźe sdrascźi, naß s khlěbom žiwjenja naßycźi, naß se žiwej wodu napoji, nam durje njebjeßow wotewri, so móžemy ßo Božemu trónej bližicź, hdyž chzemy, a so ßměmy proßycź, schtož chzemy. Wón poskicźi nam ßwoju ruku a naß wodźi. Hdyž je nam srudno wokolo wutroby, naß se ßwojimaj rukowaj wobjima, nasche ßylsy nam setrěje a naß troschtuje. Hdyž do stracha pschińdźemy, se ßwojim schkitom naß kryje. Hdyž na ßmjertnym łožu ležimy, wnßnjemy na jeho rukomaj a wón njeße naß na ßwojimaj rukomaj do tamneho žiwjenja k wěcžnej wjeßełoscźi a radoscźi psched Božim wobliczom; Boži cžłowjekojo ßmy. W tutym schtancźe mamy trajaze wobßedźeństwo. Wot sastojnstwa móžesch ßo wotßadźicź. Wo twoje herbstwo móža tebje sjebacź. Ssamo khěžorojo a kralojo njemóža ßwojeho kraja wěscźi bycź. Woni móža ßo s tróna storcžicź a s kraja wuhnacź. To je ßo hižo husto stało. Jako Boži cžowjekojo pak je nasche stejnischcźo twjerde kaž skała. My ßmy Bože dźěcźi, schtó chze naß s jeho ruki wutorhnycź? Nasche mjena ßu w njebjeßach sapißane, schtó chze je tam wuhaßnycź? Kajki schtant a sastojnstwo tudy mamy — to po ßmjercźi pschestanje. Row krala a proscherja runeju scžini. Nasy ßmy s macźeŕneho žiwota pschischli, nasy wotßal cźehnjemy. Boži cžłowjekojo pak wostanjemy tež po ßmjercźi. Ssmjercź rosłama naschu seńsku khěžu teje hěty, ale nowy, rjeńsche, ßłóncžnische žiwjenje ßo sapocžnje. Potom widźimy, schtož ßmy tudy wěrili. My mamy, cžehož ßmy ßo nadźijeli. Njebjeske herbstwo je zyle nasch dźěl ßo scžiniło. Boža jaßnoscź a Boža kraßnoscź we nami wěcžnje bydlitej. O kajka połnoscź hnady w jeniczkim ßłowje „ty, o Boži cžłowjecže!"

„Ty, o Boži cžłowjecže, smiń ßo teho", napomina ßwj. Pawoł Timoteja. Ty, o Boži cžłowjecže smiń ßo teho, to Boži duch tebi luby cžitarjo pschiwoła. Cžeho dyrbisch ßo sminycź? Wěscźe teho, schtož ßo s bycźom

Božeho człowjeka ſ tutym wyſokim ſchtantom, ſ jeho prawami a pſchiſłuſchnoſcżemi, ſ jeho darami a nadawkami njeſnjeſe. Schto to je, to wěſch, to je hrěch. Smiń ſo hrěcha, pſchetož wón je twój najhóřſchi njepſcheczel. S lejcżu ſo do twojeje wutroby dobywa a ju potom roſtorha, ſo ſo ſ wjele ranow krwawi. Hrěch tebje dźěli wot Boha a wot njebjeſow, ſ tym ſo tebi žiwjenje bjes njeho w jaſnych barbach khwali. Ale hrěch je łhař, pſchetož hdyž je tebje ſe ſłódkim wabjenjom a ſłubjenjom ſawjedł, tebje wobſkorżowanjam twojeho ſwědomja, twojemu roſkaczu, haj ſkónczńje njeſtroſchtnemu ſadwělowanju pſchewoſtaji. Hrěch je jědojty had, kiž pod kwětkami ſo potajeny dźerži. Smiń ſo jeho, ſo neby tebje ſkuſnył a na ſmjercz ſranił. Smiń ſo wſcheho, ſchtož chze tebje k hrěchej wabicz. Smiń ſo kóždeho pſcheczela, kiž chze tebje wot Božich puczow wotwjeſcz. Smiń ſo kóždych knihow, kotrež twoju wutrobu ſ njecziſtymi myſlemi napjelnja. Smiń ſo kóždeho měſtna a towařſtwa, hdźež njemóżeſch na Boha ſpominacz. Smiń ſo hrěcha, ale kedźbuj na te kubło ſa kotrymž dyrbiſch honicz. Ty Boži człowjecze, njehoń kaž dźěczi ſwěta ſa lóſchtami a żadoſcżemi, ſa pjenjeſami a kubłami, ſa khwalbu a cżeſcz. Hoń ſa prawdoſcżu. Schtož wěrne je, ſchtož cżeſne, ſchtož prawe, ſchtož pózcżiwe, ſchtož luboſne, ſchtož khwalobne je, je-li někajki poczink, je-li někajka khwalba, na to myſlcże. Hoń ſa bohabojaſnoſcżu. Daj Bohu twoju wutrobu. Pſchebywaj rad w Božim domje; tam budź domach. Swjaſaj ſo w ſakramencze pſchezo ſaſo ſ naſchim Knjeſom, ſebi k ſhožu a k ſhóżnoſcżi. Hoń ſa wěru. Njedwěluj na tym, ſchtož njewidźiſch. Staj w twojej ſłabóſcżi twoje twjerde dowěrjenje na Jeſom Khryſta a doſtań wot njeho pſches wěru wodawanje twojich hrěchow, móz k dobremu, troſcht we cżerpjenju a wjeſełoſcz we wumrjeczu. Hoń ſa luboſcżu. Luboſcz je płód wěry, ſwjaſk dokonjenoſcże, ſakonja dopjelnjenje. Hoń ſa ſcżerpliwoſcżu. Luboſcz ju tebje wuczi, woſebje w cżaſach nadběhowanja, kſchiża a boloſcże ju trjebaſch. Hoń ſa cżichoſcżu. Wona je ſotra ſcżerpliwoſcże a poczink teho jehnjecża kotrež ſwěta hrěchi njeſe.

Luby cżitarjo! Prawdoſcz, bohabojaſnoſcz, wěra, luboſcz, ſcżerpliwoſcz, cżichoſcz ſu te jaſne hwězdy, kiž dyrbja w naſchim žiwjenju ſo ſwěcżicz. To je tón wěnz kraſnych poczinkow, ſa kotrymž mamy honicz. Hdyž je dobudźemy, potom ſmy woprawdźe Boži człowjekojo, ſpodobni Bohu a człowjekam. Hamjeń.

Sprawnoſcz dowjedźe k dobremu kónzej.

3. Ssudźenje.

(Pokracżowanje.)

„Knjes ſudniko!“ ſawoła Handrik, „kak móżu ſo ja ſakitowacz, jeli njeſměm wěrnoſcz prajicz? Tak tež ja njejſym ſwadu na hoſpodźe ſapocżał, do kotrejež je mje Pjenjeżnik póſłał, kotryž ſo nětko wote mnje wotrjeknje. Hakle, hdyž ſu mi, mi ſo ſda, ſo běſche to tónle piſkař, kotryž běſche tehdy hubjeńſcho ſdraſcżeny dyžli dźenſa, ſak ſ mojeho powjaſa wottorhnyli, ſym mjecz ſ nóżnjow wucżahnył; tehdy praſnychu mje na hłowu, ſo mi krej pſches mjeswocżo a pſches draſtu ſo liny, a hdyž mje hiſchcże wo ſemju wrjeſnychu, ſhubich ſwój roſum. Njech tola tamni pſchiſahaju, hacz ſym ja woprawdźe prěni był, kotryž je měr kaſył. Wſche teho pohladajcże“, a wón pokaſa ſwój roſtorhany powjaſ, „tu ſu mi ſ mozu kruty kożany ſak wottorhnyli, w kotrymž ſym wulki, drohotny rjeczas Freibergſkeho měſchcżanoſty noſył, kotryž ſu Cżeſzy w lěcże 1186 rubili a kotryž je mi hižo pſched mnohimi lětami rubježnik pſched ſwojej ſmjercżu darił, dokelž běch jeho dołho na jeho hrodźe w Cżechach pſchi hórkej khoroſcżi wothladał; nadźijach ſo, ſo budźe wón tu ſa mnje ſwědcżicz. Knjes ſudniko, dha njech tola tucżi praja, hdźe ſu woni mój pokład donjeſłi.“

„Jeli ſo ty prawdu prajiſch“, rjekny ſudnik, „cżeho dla njejſy ty hnydom rjeczas jeho knjeſcj po wſchej prawdźe pſchinjeſł?“

„Wopomńcże, knjes ſudniko“, ſawoła Handrik ſ proſchazym hłoſom, „hižo mnohe dny běch ſo w horach ſe ſyma a ſ dźiwjej ſwěrinu běděł, běch poł ſmjerſky a poł ſahłódnjeny, tež běch w měſcże wozuſbnył, hdźež njeběch 26 lět wjazy pſchiſchoł. A jako ſo na hoſpodźe hrějach a naſnyczich a ſa ſtarymi pſchecżelemi ſo naprasſchowach, ſhonich, ſo w ſamej hodźinje mojeho najlěpſcheho pſchecżela ſ młodych lět, ſchkrějerja Pjenjeżnika, khowaju. Hiſchcże dokhwatach na pohrjeb, a hdyž běch měſtno wopytał, hdźež je něhdy ſtatok mojich wótzow ſtejał, a hdyž běch żarowazeju, khudu wudowu a jeje ſyna, troſchtował, dóńdźech k Pjenjeżnikej, kotryž běſche mje na wjecżor pſcheproſył a kotryž běſche mi ſłubił, ſo chze mi wjele waźneho wupowjedacz a kotryž mje ſa Handrika ſpóſna. Tak ſebi myſlach, ſo móżu na prěni ſwjaty dźeń rjeczas do prawezu rukow położicz.“

Ludej wonka pſched ławkami běſche ſo ſkónczńje cżaſ woſkomdźił; wón pocża njeſcżerpliwy bycz a wótſje ſo roſrěcżowacz. Kelko wón tež wo tutym podawku ſłyſchеſche, to ſdaſche ſo jemu tola pſche wſchu měru ſpodźiwno: njeběſche to jemu witaniſcho, hdyž zuſbnika ſa jebaka a wobhonjerja mějeſche. Ludźo njemóżachu wopſchijecz, cżeho dla dźenſa ſudnik, hewak ſtajnje doſcz ſurowy, ſo tak dołho ſ wuſudźenjom komdźi. Duž dha běchu hrożaze ſłowa wótſiſcho ſłyſchecz, podobnje, kaž něhdy w Jeruſalemje: „Kſchižuj jeho!“

Ssudnik pak pſchewidźi wězy lěpje. Wón ſnajeſche hłownych wobſkorżerjow jako pucżowanſki lud, kajkemuž ma ſo mało wěricz. Mudracżk a Pjenjeżnik tu tež bjes dwěla zyle ſprawnje njewnſtupowaſchtaj. Handrik pak njeběſche we nim tak hubjeny ſacżiſchcz ſawoſtajił. Teho dla chzyſche wón najradſcho ſo ſ wuſudźenjom dlějicz.

„Njeſnajeſch żaneho druheho muża ſa rukowarja?“ woprascha ſo wón.

„Khiba ſo by tamny ławnik cżinił, kotrehož mam ſa Jakuba Mudracżka“, wotmolwi Handrik na Mudracżka pokaſujo, „wón je mje něhdy ſnał, też je wón tón, kotryž je ſo mojeho nanoweho namrěłſtwa mozował.“

Krucże pohlada ſudnik na wobſkorżeneho; tón pak poſtanywſchi rjekny:

„Knjes ſudniko, to je nowe ſudźenje, ſo wy wobſkorżenemu dowolicże, druhich wobſkorżowacz. Ja tuteho człowjeka ani njeſnaju, pokhwatajcże ſo, ſo bórſy k kónzej dóńdźemy.“

„Haj, dóńdźmy k kónzej, k kónzej!“ wołachu poſłucharjo a pſchihladowarjo ſa nim.

„Měr a pokoj!“ ſawoła ſudnik ſ wótrym hłoſom, „tu ja ſudźu; ſchtó kaſy měr na ſudniſtwje? Hladajcże ſo teho wſchitzy!“

Po tutych ſłowach naſta najwjetſcha cżiſchina. Potom wobrocżi wón ſo k Mudracżkej a rěcżeſche dale tak:

„Hacz je moje wuſudźenje, knjes ławniko, ſa waſz nowe abo ſtare, to je mi wſcho jene, ale ſprawne ma wone bycz, tak daloko hacz je to po człowjeſkich ſaměrach móżno. Tebje pak, Handriko, napominam ja, ſo njeby druhe wězy ſ domapytanjom ſměſchał, ale ſo by mi jaſnje a wěrnje wotmolwił: Ssy ty ſ mjecżom rubał? Ssy ty tutemu mużej ſ mjecżom ranu praſnył? Rěcz mi wěrnoſcz, njepohóřſch ſwoju wěz, ſo njebychmy ſkónczńje hiſchcże druhu ſkórżbu pſchecżiwo tebi nadeſchli.“

Wobłědnjeny ſtejeſche tu Handrik wo ſrjedź njeſprawnych ludźi; wſchitzy — ſudnik wuwſaty — pſchejachu jemu jenož wſchitko ſłe, a wón jim njeběſche ani nicżo ſłeho ſcżinił. Wón wotmolwi:

„Knjes ſudniko, mjecz ſym ja wucżahnył, ſo bych człowjekow, mje hrubje nadběhowazych, ſeſcherił, tola ja njerubnych jako prěni, na to chzu ja pſchiſahacz, mje rubnychu, ſo roſom ſhubich a do womory padźech; hacz ſym ja tamle teho człowjeka rubnył, to ja ani njewěm.“

„Wón je najprjedy bił, knjes ſudniko“, ſawoła piſkař, „ja pſchecżiwo njemu ſo ſaroczu.“

„Wuwopraſchujcże ſo tola jeho krjudowańſzy, knjes ſudniko“, rěcżeſche Mudracżk do teho.. S tym měnjeſche wón nałożowanje krjudowanſkich naprawow.

„Ja wamaj praju, mjelcztaj, doniž ßo waju njeprascham“, kasasche hrožo ßudnik, „ßud je mój, wußudźenje pak ßłuscha ławnikam; tych chzu ja sakhowacź, so njebychu na ßwjate dny hodow shrěschili nad jenym se ßwojich bratrow, a byl-li to też człowjek bjese wscheho kubła a bjes domisny jako tónle Handrik. Schtož scze wopokasali jenemu s mojich najßnadnischich bratrow, to scze mi wopokasali«, tak je Knjes prajił, kotrehož narodniny ßmy nětko ßwjeczili. Njepschekhwatajcze ßo we ßwojim wußudźenju, so njeby ßo krej tuteho człowjeka nad wami wjeczika.“

„Sapřeju pschißahu wobskorżenemu“, pokracżowasche ßudnik, kotruž je ßwój mjecź najprjedy wucżahnył, ale też piskarjej a jeho towarscham, czi ßu wschitzy zusi ludźo bjese wscheje dowěry, kotjiž wosmu kubło sa czescź. Ani jeniczki sażydleny měschczan njeßedźesche s nimi na patorżizu na hospodźe, so mohł nam podeńdźenje nascheje naležnoscze s pschißahu wobßwědczicź.“

Handrik sapłaka: s czeżka samożachu poßlednje ßłowa schkřeczku nadźije w nim sbudźicź; bojasliwje roshladowasche ßo sa wumożerjom, tola wschudźom hladachu wußměchoważe, njepschecżelske mjeswocża proscze na njeho. Mjes czrjódu luda sbudźowachu pak ßłowa njebojasliweho a njewustróżaneho ßudnika wótru njespokojnoscź, a s hary won klinczesche je wschěch kónzow: „Wuprajcze tola wußudźenje! Wußudźenje ßebi żadamy!“

„Haj, wuprajcze wußudźenje!“ kasasche s klinczażym hłoßom ßudnik, kotryž s nowa s wobkuskowanskej mozu njespokojnu czrjódu směrowa, „tola wjedźcze, doniž ja na tutym městnje stejecź budu psches hnadu a mikoscź ßwojeho knjesa, nascheho hnadneho markhrabje, dha ma ßo też jeho wola czescźicź a, kaž daloko ja to samożu, ma ßo po jeho dobrym prawu ßudźicź wo tym, schtož je ßo psches czestnych ludźi dopokasało abo psches wusnacze wobskorżeneho człowjeka, niz pak wo rubnjenju rany, kotraž ßo na hłowje towarscha, tuteho piskarja, nadeńdźe, dokelž njemóże wo njej żadyn se statokom sażydleny człowjek ßwědczicź a pschißahacź. Wysche teho proschu, so chzyli wopomnicź, so je ßo tutemu człowjekej rukowanje sapowjedźiło a so je ßo jemu bjes dwěła sak s nowzu wottorhnył a wurubił. Duž khostajmy jeho jenož jeniczkeho pschestupjenja dla, potom pak puschczmy jeho, so by won sa ßwojim kubłom schoł.“

To njeběsche po Pjenjeżnikowych a po Mudraczkowych pschecżach, a też niz po myßlach sjěsdźowazeho, swady sbudźowazeho luda, kotsiž, wot mnohich hischcze naschczuwani, měnjachu, so dobry a hódny skutk wukonjeja, jeli so ßurowe khostanje sa wobskorżeneho żadachu.

Ławnizy ßo sestupowachu a składowachu radu. Po ßudnikowym wuprajenju njeßmědźichu woni Handrika k ßmjercźi sażudźicź, ale po móżnoscźi ßurowje chzychu jeho tola pokhostacź. Wustojnje rosymjesche Mudraczk ßwojich towarschow na to pokasowacź, so je lud bjes měry roshorjeny, so lud bjes dwěła wo ßudnikowej mikoscźi njerodźi. Duž dha wußudźichu, so ma ßo tutón kaźeń měschczauskeho měra na měsce s kschudami s města wupracź a so njeßmě ßo do města wjazy wrócźicź, khiba sa sto lět a prěnim dnju, so jemu wo schiju dźe, jeli so by ßo tu prjedy pokasał.

Ssmjercź ßedźesche Handrikej hižo we wutrobje. Tajki tu stejesche pódla měschczanskeho wotrocżka, psches niczo njejimaneho, Handrik, tutón ßwěrny Freibergski rojenk. Schto běsche jemu łaitojczka w zusbje spěwała? Wo luboscźi a wo ßwěrje we wótznym kraju? K czemu běsche jeho żedźenje sa wótznym městom dowjedło? S hańbu pokryteho chzychu jeho s haßow wuhnacź kaž skażeneho pßa. Wocźi jemu we hłowje ßapaschtej jako żehliwej wuhliczży; jeho wutroba ßłyschomnje pukotasche; wón słoži ßwoju ruku s mozu na nju. Po tajkim wußudźenju, kotreź ani ßudnik pscheměnicź njemóżesche, běsche jemu na wěczńje njemóżne, ßwoju czescź hdy saßo dostacź.

Najwjetschi a mjenje panszy smyßleny dźěl czrjódy witasche tute wußudźenje s wulkim wjeßelom. Woni justachu ßebi pomyßło na wuprajenje wußudźenja. Njewotwjedźichu też Handrika k ßmjercźi, dha běchu tola wuhlady na wjeßołu hońtwu. Schto bě to wo to, so saßudźeny hórke ßylsy płakasche, jako dyrbjałe wone jemu krej s mjeswocża wumycź? Schtóż ma ßo ßam psched sakonjom se wschej jeho ßurowoscżu hladacź, kak mohł tón abo by hdy měł ßobuczucze s druhim?

„Tak wěrno hacź mi dyrbi Bóh a wschitzy ßwjecźi pomhacź w mojej poßlednjej nuży“, sawoła krjudowany se ßylsojtymaj wocżomaj a s poduschenym hłoßom, „wy khostacże njewinowateho; budźcże ßmilny, knjes ßudniko, njewustorczcże mje; stajnje ßym chzył ßwojemu wótznemu městej ßwěrnje ßłużicź, kaž dołho ßo hischcże tuta wutroba hiba. Abo dajcże mi tola w pokoju mój pucź cżahnycź, lubschi knjeża, njewuhońcże mje s hańbu.“

Jeho ßłowa shubichu ßo, dokelž pschitomny lud bjesskończnje hawtowasche; pódla teho stawasche ßo tajki ropot czasto. Jenož ßudnik hladasche ßobuželnje na tuteho człowjeka, kotryž mějesche ßebi nózne léhwo w lěßu pytacź, ßnano je hakle sahłódnjenym wjelkam wotdobycź. Tola wußudźenje njemóżesche też ani wón pscheměnicź. Mjelczo postany wón se ßwojeho ßydła, tak wuprajiwschi, so dostanje wußudźenje ławnikow ßwoje prawo.

K Handrikej pschistupiwschi rjekny wón: „Snjeß ßwoje khostanje, człowjecże, a wopomń, so ßwoje żiwjenje wobkhowasch; bjes sakonjow njemóże ani město, ani kraj wobstacź a“, wótsischo rěczo wobrocźi ßo k ławnikam, „so by sakonjowa krutoscź njesprawnych trjechika, to samolwimy něhdy psched Bohom. Masch-li hischcze někajku prósstwu, kotruž móżu tebi po ßwojej mozy wukonjecź, dha ju praj; potom pak ßo pschihotuj, so ßo sakonjej prawda dostanje.“

Na torhoschczo pohladawschi, hdźež hižo měschczanszy wotrocżzy s kschudami a schwikadłami w rukach scżeżku psches shromadźeny lud wurubacź spytachu, běsche wschón sastróżany a jemu ßo sezny: twjerdsch ßo jeho huba samkny.

„Twoju brón a pobrachowazu drastu“, rěczesche ßudnik dale, „dostanjesch pschi wrotach, k temu hischcze pokrotu khlěba; tola schto ßy ty sarěczał wo khudej wudowje a jeje ßynom, njedyrbju tymaj żanu powjescź wo tebi póßłacź?“

„Dajcze jimaj prajicź, knjes ßudniko, kak je ßo mi seschło, a so dyrbitaj wobaj sa mnje paczerje wuspěwacź a so dyrbitaj na mnje spominacź jako na morweho. Hacź ja tajke wohańbnjenje pschětraju, ja njewěrju.“

S mikym hłoßom ßlubi jemu ßudnik, hewak wot kóżdeho dla jeho ßurowoscże hidźeny, so chze jemu prósstwu dopjelnicź. Potom ßo won wotwobrocźi, so njeby podawł, sa kotrymž ßo wschitzy żedźachu, trjebał wuhladacź. Handrik pak, pokrywschi ßwoje nabrńń wobliczo do ßwojeju rukow, hórko sapłaka.

(Pokracżowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Rakecżanski Boži dom je rjane nowe byrgle dostał wot byrglowtwarza Ssowy w Budyschinje twarjene. Wone ßu ßo kermuschu poßwjecżike. Rakecżanska woßada je w poßlednim czaßu wjele sa ßwój Boži dom cżiniła, schtož je jara pschipósnacża hódne. Boži dom je ßo snutskach pschetwarił, potom ßu nowe swony pschischłe a nětko maju też nowe byrgle.

— Sa noweho Klětnjanskeho fararja je ßo postajił knjes farař Mahlink, kiž běsche hacź do teho czaßa w Schprejzach. S tym ßo fara w Schprejzach wuprósdni, kotruž ma zyrkwinska wyschnoscź wobßadźicź

— „Czaßopis Maczizy Sserbskeje“ je wuschoł. Won je jara sajimaweho wopschijecża. Najprjedy podawa kralowsku hymnu sakskich Sserbow, do hudźby stajena wot Kozora. Dale wopißuje ßo nam dokładnje słoty jubilej Maczizy Sserbskeje, pschi cżimž ßo na jeje żohnowanja bohate skutkowanje pokasuje. Dale cżitamy njekrolog nascheho njesapomniteho wótczinza Domaschki, a je też seschiwkej rjenje poradźena podobisna njeboczicżkeho pschidata. Na kónzu mamy wucżahi s protokollow Maczicznych poßedźenjow. Ssobustawy ßo proscha, so bychu ßwoje lětne pschinoschki pola pschekupza Mjerwy w Budyschinje sapłaczili. Tale prósstwa ma ßwoje dobre prawo, pschetoż jich wjele je ßo w ßwojim czaßu do ßobustawstwa sapißacź dało, ale pschezo sapomni na ßwoju pschißłuschnoscź, ßwoje lětne pschinoschki sapłaczicź. Maczica ßwojim ßobustawam kóżde léto telko rjanych knihow da. K temu pak trjeba też ßrědki, kotreź pschinoschki ßobustawow wuczinja.

— Nasch lubowany khěżor a khěżorka staj ßo na dompucź s Palästiny podakoj. Wonaj staj prjedy saßo wotjěłoj, hacź běsche prjedy postajene. Wina teho je najskerje ta wulka njestrowa horzota była, kotraž w tu khwilu tam knjeżi. So njebyschtaj dléje tej horzocże wustajenaj bykoj, ßo pische, so chzetaj ßo po dlěżschim mórskim puczu domoj wjescź. Wukrajne nowiny, woßebje

jendźelske, ſo ſ tym ſabjeraja pißacź, kajke politiſke ſeźěhwki ſměje khěźorowe pućźowanje. Wě ſo ſu to ſměſchne wězki. Na pſchikład cźitamy w jendźelſkich nowinach, ſo chze ſultan němſkemu khěźorej dołhu ſmuhu pſchi brjoſy pola Tripoliſa wotſtupicź, ſo by ſo tam němſka kolonija ſakożiła. Wěſta wěź, ſo je to pućźowanje nahladnoſći naſcheho wótźneho kraja ſpomožne było, nam evangeliſkim pak je najwažniſche, ſo je naſcha evangeliſka zyrkej ſjawnje pſched ſwětom wulku nahladnoſć dobyła. Te ſłowa pak, kotrež je wón pſchi poßwjećenju w zyrkwi rěćał a kotrež ſmy lubym cźitarjam hižo podali, njech tež naſchemu evangeliſkemu ludej do wutroby ſapißane woſtanu, a kak rjenje by było, hdy bychu ſo te ſłowa w nutrnym hromadźebyćźu huſćźiſcho w naſchich ſwójbach rospominałe; pſchetoź tele jeho wyßoke ſłowa buchu jemu w tym wažnym wokomikńjenju kaź wot Boha date — w tym wokomikńjenju, jako wón na tej ſemi, hdźež je Boźi ſyn w źohnowanju khodźił, evangeliſku zyrkej poßwjećźi.

— Sserbſka hłowna prědarſka konferenza měješche ſaůdźeny ſchtwórtk ſwoju naſymſku ſhromadźiſnu we winowej kićźi w Budyſchinje. Shromadźiſna běſche nimale wote wſchitkich ſerbſkich ſaſtojnſkich bratrow wopytana. My mějachmy wažne wuradźenja, kotrež ſměja da-li Bóh, tež bohate źohnowanje ſa naſche ſerbſke woßadne źiwjenje. Naſch luby pſchedſyda knjes farař Jakub ſ Njeßwaćźidła wodźeſche ſhromadźiſnu w ſnatej wuſtojnoſći a jaßnej raſnoſći. Wón dźełeſche dypki naſcheho wuradźowanja do teho, ſchtoź ſo 1. na wuwjedźenje prjedawſchich wobſamknjenjow poćźahuje, 2. na nětćźiſchi a 3. na pſchichodny cźaß ſo poćźahowaze. Wo wudaćźu naſcheje ſerbſkeje pohrjebneje agendy, ſ nowa wot naſcheje ſerbſkeje konferenzy wudateje, je wón konſiſtorſtwu powjeſć dał. Wutrobny dźak wupraji ſo knjeſej fararjej Waltarjej, kotryž naſch „Mißionſki poſoł“ hać do kónza teho lěta wudawa a je w ſwěrnej luboſći k naſchemu ludej ſo prózował ſa te ſwjate dźełło mjes Sserbami. Wot nowého lěta redakt.rſtwo „Mißionſkeho póſła“ knjes farař Mſchižan-Hodźijſki na ſo woſmje a ſoburedaktor woſtanje knjes kapłan Domaſchka. Mnoſy duchowni ſamolwjachu ſo k ſaſtupjenju do Jeruſalemſkeho towarſtwa, kotrež ſo ſa naſchich evangeliſkich w ſłubjenym kraju ſtara. Jara njeluboſćźiwe naſtawki ſu „ſakſke zyrkwinſke a ſchulſke nowiny“ tež wo naſchich Sserbach ſpißałe. Knjes pſchedſyda je jich redaktora zyle raſnje pokhoſtać dał, pokaſujo na to heſło tehole cźaßopißa, kotryž na cźole njeße: „Luboſć we wěrnoſći“ a „Wěrnoſć w luboſći.“ Wón je ſo ſwěrn ſa to ſtarał, ſo buchu tele njewěrnoſće ſjawnje a raſnje porjedźane. Wutrobny dźak jemu konferenza wupraji ſa jeho ſmužite wuſtupowanje, kotež ſo tež w poſtupowanju pſchećźiwo druhemu cźaßopißu ſjewi. Transperentne wobraſy budźa ſo nadźijomnje w pſchichodnym lěćźe w naſchich ſerbſkich woßadach w adventſkim cźaßu pokaſować a ſe źiwjenja naſcheho ſbóźnika najwažniſche podawki w źiwej jaßnoſći podawać. Pola naſcheho ſerbſkeho ludu, hdźež ſo to we wjetſchich woßadach wuwjeſć hodźi, budźa wěſće tele wobraſy rad widźane a naſch lud ſebi je rad wobhlada. 2. adventa ſměja naſche ſerbſke kemſchenja w Draždźanach ſwoje poſtałětne wobſtaćźe. Knjes farař Jakub, ſyn ſakożerja naſchich ſerbſkich kemſchenjow, a jich nětćźiſchi wodźeř ſměje ſpowjednu rěćź a knjes farař Räda-Budyſki prědowanje. Farař kſchižneje zyrkwje ſuperintendent Dibelius chze pſchi ſpoćźatku Boźeje ſłużby ſerbſkich kemſcherjow poſtronićź. **Duž mamy ſo nadźećź, ſo Sserbja niz jenoź ſe wſchitkeje Draždźanſkeje wokolnoſćźe, ale tež ſ naſcheje Łužizy tole naſche jubelſke kemſchenje najbohaćźiſcho wopytaja. Duž lubi Sserbja, pißajćźe w prawym cźaßu waſchim lubym, kiž w bliſkoſći Draždźan bydla a hotujćźe ſo tej na to, ſo byſchćźe tam ſami na to jubelſke kemſchenje dojěli a ſ waſchimi w zuſbje tole jubelſke kemſchenje ſwjećźili. Po kemſchach ſo wſchitźy w ſali „Winſenhaus“ na Pirnaſkej droſy k pſchećźelnemu natwarjazemu rosrěćźowanju w ſerbſkej luboſći ſendu. To je wěſćźe něſchto dobre a rjane, ſo njebychu ſo ſyły ſerbſkich kemſcherjow ſ daloka a ſ bliſka bjes teho, ſo bychu pſchećźelne ſłowo poręćźeli, ſaßo do wſchěch rózłow roſeſchli.** Hdyž běchu ſo hiſchćźe wſchelake ſnutſkowne naležnoſćźe rospominali, ſo tež poſtaji, ſo ſměje ſo ſwjedźeń ſwonkownego mißionſtwa w pſchichodnym lěćźe w Bukezach. Sswjedźeń ſnutſkowneho mißionſtwa ſo da-li Bóh ſaßo w lěćźe 1900 ſwjećźi. Wo naſchim knihownym towarſtwje ſo ſjewi, ſo ſa lěto 1898 ſo wot ſobuſtawow pſchinoſchka njećźada, ſo pak woni ſwój bibliſki pućźnik darmo doſtanu, dokelž je ſwěrny pſchećźel tole ſaplaćźenje dobroćźiwje na ſo wſał. Kaź běſche knjes pſchedſyda naſche ſhromadźenje ſ nutrnej modlitwu wotewrił, je knjes měſto-pſchedſyda farař Mróſak je ſ cźopkymi ſłowami modlitwy wobſamknył. Wutrobna radoſć běſche wſchitkim, ſo běſche naſchu koſerenzu knjes farař em. Räda wopytał, kotryž je konferenzu jako małe dźećźatko wotroſć widźił a kotryž je jej hać do ſwojich ſtarych lět tajku horzu luboſć ſdźerźał. To je wěſćźe nam a zykemu ludej najjaßniſche dopokaſmo wo tym źohnowanju, kotrež je ſo źiwje ſ naſcheje ſerbſkeje konferenzy do naſcheho ludu wuliwało a kotrež ſmějemy — da-li Bóh — do wſcheho pſchichoda.

Jeſußowa luboſć.

Hłóß: Jeſußa ja njepuſchćźu.

Jeſußa ja njepuſchćźu,
Schto dha chzył ſej lěpſche źadać?
Chze mi hrěſchnikej ſam podać
Wſchitko, ſchtoź mje wokſchewi,
Da mi Jeſuß w luboſći.

Luboſć je naj' ſwjaſała,
Wón je mój, a ja ſym jeho,
Wón mi troſcht ſam podawa,
Kiž ſo lije ſ ranow jeho.
Na Jeſußa twarju ja,
Wón je moja nadźija.

Bjes Jeſußa by wſchak mi
Sswět ſo runał helſkej jamje,
Hdyž mam jeho, dha wón mi
Njebjo pokaże na ſemi,
Hdyž ſym hłódny w luboſći,
Poda mi khlěb njebjeſki.

Hodźinu, kiž jeho ja
Pytam do wutroby ſamkać,
Da mi ſbóźne ſaćźućźa,
Měr a hnadu jeho namkać;
Hdyž ja na njoh' pohladnu
Sbóźny ſym ja w wjeßelu.

Kak mój kſchiž je lohki mi,
Jeſuß pomha mi jón noßyćź,
Wón jón ſam mi połóźi,
Duž chzu lubje jeho proßyćź,
So hdyž ſ prutom ſchwika mje,
So wſcho ſujeßu ſćźerpliwje.

Wodźi wón tež dźiwnje mje
Wſchelki pućź mje druhdy duzy,
Dha wón ſo mnu ſobu dźe,
Dźerźi na mni ſwojej ruzy,
Tola jeho dźiwny pućź
Wjedźe mje do njebja nuts.

Sswěrna ruka Jeſußa
Jeho wulku luboſć ſjewi,
Woſtanje pſchez' wobſtajna,
Kiž mi duſchu ſ cźełom kſchewi,
Jeſuß pſchezo jenaki
Je a budźe ſwěrny mi.

Sslepy ſwěćźe pytaj ſej
Dom, a njerjad teje ſemje
Bjes Jeſußa ničźo njej,
Schtoź mje ſwjeßelićź mohło rjenje;
Duž ja pſchi tym woſtanu:
Jeſußa ja njepuſchćźu.

Ernſt Helaß.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ſyroty:

N. N. ſ Dubrawki 2 hr.

S wutrobnym dźakom **J. Gólćź,** farař.

Samolwity redaktor: farař Gólćź w Budyſchinku. Cźiſchćź a nakład Ssmolerjez knihićźiſchćźećnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cźiśło 47.
20. nov.

Łětnik 8.
1898.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ẓo kóždu ẓobotu w Sömolerjeẓ knihicźiśchezźerni w Budyschinje a ẓu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Sswjedźeń semrjetych.

Sjew. Jana 14, 13.

Sbóżni ẓu cźi morwi, kotśiź w tym Knjesu wumru.

Wumrjecź dyrbimy wschitzy, ale cźeźko je wumrjecź, cźeźko je, wscho, schtoź snajemy, schtoź widźimy a błyschimy, wopuschcźicź, wscho seńske źiwjenje a źadanje, wscho cźaẓne hubjenstwo a swjeẓelenje, wscho hibanje a dźěłanje wostajicź. Wocźi njebudźetaj wjazy i luboscźu hladacź ani rt wjazy rěcźecź, wutroba je słamana a duscha wuduta, ẓyły ẓo ronja, sawostajeni płakajo steja pschi rowje a semja pschikryje reho, kotrehoź ẓu k mèrej pschewodźeli. — A tych rowow bywa pschezo wjazy, woẓada morwych roscźe kóžde léto. Dźěcźi a stari, bohacźi a khudźi, wschitzy bydla smèrom hromadźe na cźichim pohrjebuischcźu. Dźeń pschińdźe, hdźeź teź tebje khowaja; měśtno je, hdźeź teź twoje cźěło junu wotpočźink namaka. „Cźaẓ minje ẓo, ẓmjercź pschikhadźa." — Schtóź sbóżnje wuẓnycź chze, tón dyrbi w tym Knjesu wumrjecź. My ẓo narodźimy a ẓmy źiwi, my ẓmy źiwi a wumrjemy. Schto pomha nam to zyłe źiwjenje, hdyź sbóżnje njewumrjemy? Najłěpsche ẓwjecźenje ẓmjertneje njedźele je spominanje na ẓmjercź a row, je to modlenje: Knjeźe wucź naš wopomnicź, so wumrjecź dyrbimy, so bychmy mudri byli! Mudrje pak je, ẓo modlicź a ẓo pschihotowacź prjedy hacź ẓmjercź pschińdźe, a niẓ cźakacź a źebi myślicź: Ja mam hischcźe khwile, duẓ hischcźe wo ẓmjercźi niczo błyschecź nochzu. Mudrje je, kóntẓ wopomnicź a tak źiwy bycź, so smèrom wotẓał cźahnycź móżemy: „Rjech s cźaẓom sa ẓwój dom ẓo staram, so bych ẓył stajnje hotowy. A rjekny, hdyź ẓo bliźi k maram: Cźiń so mnu Knjeźe, kaẓ ty chzesch!"

Mudry je tón muẓ, kiẓ w źiwjenju tajki steji, kaẓ by kóždu hodźinu ẓwět wopuschcźicź dyrbjał. Mudrje je, ja to cźaẓne a wěcźne w prawym cźaẓu ẓo staracź. Schto pomha seńske bohatstwo? Mole a sersawẓ jo słaẓa, ludźo móẓa jo wjacź. Schto móże nusa a khorosćź nam schkodźicź? Cźěło sańdźe a hubjenstwo njewostanje. Kajki wużitk pschinjeẓe ẓwětny lóscht a cźaẓna cźesćź? Trawa swjadnje a kwětka wotpadnje. Schtóź pak Bożu wolu cźini, tón wostanje wěcźne. Spomnicźe na kóntẓ, dokelẓ źiwi scźe: krótke źiwjenje, nahła ẓmjercź; dołhe léta, wjele hrěchow! Na tón cźaẓ pschińdźe wěcźnosćź, na wjeẓele tón ẓud. — Jenoẓ jene je, schtoẓ móże nasche źiwjenje błódke cźinicź, to je kschesćźijanska luboscź, a jenoẓ jene, schtoẓ troscht dawa sa ẓmjercź a row, to je wèra a nadźija. Wscho druhe sańdźe, te tśi wostanu. My njeẓbmy niczo na ẓwět pschinjeẓli, po tajkim njebudźemy niczo s njeho wunjesćź. Ale my chzyli radźi jene mécź a dostacź, to je: dobry, mèrny kóntẓ. To pak je jenoẓ móżno, hdyẓ w tym Knjesu wumrjemy: Sbóżni ẓu cźi, kotśiź w tym Knjesu wumru, to je napominanje, ale to je teẓ nasch troscht, dokelẓ do Khrystusa wěrimy. Wón je, kiẓ nam wěru, luboscź a nadźiju dawa, wón je, kiẓ ẓmjercź je pschewinył a źiwjenje a njesachodnosćź na ẓwětło je pschinjeẓł. Jeho kschiẓ na Golgatha je najmóẓnischi troscht wschitkich mrěja-

zych. Njeby-li wón wumrjeł, tež njeby ſ rowa stanycź mohł, a njeby-li stanył, kak bychmy žo žiwjenja a horjestacza nadžecź mohli? Ale wón je stanył a je žmjercź pschewinył, my tež wěmy, so wón to je cźinił ſ luboscźu k nam, njeßměmy my wěricź, so tež naß se žobu pschiwjedźe, hdźež wón je? — Tón kschiž na Golgatha a tón kschiž na rowach naschich semrjetych je snamjo dobyeza a prědar wěcźnego troschta, ale je tež napominanje ſ pokuczе a dopomnjenje na žmjercź. My njemóžemy w Khrystußowym kralestwje žiwi bycź, hdyž jemu žwěrni a poddani njewostanjemy. Sšmjercź je hrěchow mida, a schtóž we žwojich hrěchach wumrje, tón wostanje w žmjercźi. Sbóžny je jenož tón, kiž w tym Knjeju wumrje, we wěrje do njeho, w jeho měrje a w požadanju po nim. Schtóž do teho Knjesa ſ zyłej wutrobu wěri, tón žamy je tón žwět wopuschcził hižo pschi cźełnym žiwjenju. Wón žo hischcze sa tych žwojich stara a cźini, schtož ma po žwojim powolanju cźinicź, wón lubuje bratrow a ſwjeßeli žo wscheho dobreho a cźeſtneho, ale temu žwětej a hrěchej wjazy njeßłuži. Wscho, schtož cźini, to cźini teho Knjesa dla. Jeho duscha wotpocźuje we žwojim sbóžniku a ma teho dla wulki měr. Sbóžni žmy, hdyž tajku wěru mamy. Sšmjercź njebudźe naß wot Boha dźělicź, ale naß k njemu dowjedźe. Teho dla, sbóžni žu cźi, kotžiž w tym Knjeju wumru. — Lubowani, sa tydźeń žo sapocźnje nowe zyrkwine lěto: To stare ßłowo wot kschiža budźe žo ſ nowa prědowacź, to dobre žymjo saßo wußnyte, budźe wono rolu namakacź, kotraž płody pschinjeße? Bože blido je hotowane wschitkim, my pschińdźemy a temu Knjesej budźemy spěwacź w nowym lěcźe. Dźenża pak, žmjertnu njedźelu, chcemy to stare lěto wobsamknycź ſ tej prósstwu:

Daj so bych troschtnje widźił
W tej žmjertnej žałoscźi,
Kak žy žo sa mnje bědźił
A wumrjeł w žwojej krwi,
Dha na tebje chžu hladacź,
Cźe dźeržecź ſ wutrobu
A twoju pomoz žadacź,
Tak wschitzy sbóžnje mru.

Hamjeń. H. H.

Sprawnoscź dowjedźe k dobremu kónzej.

(Pokracźowanje.)

4. Saſtorczenaj.

„W lěcźe 1171 žu Saſizy wjeß Kſchescźanezy pschi nětcźijchej pjenjeźnej rěcźay w twarjenjach porjedźili, so je žo nowemu měſtej rumała, kaž žu tež posłdźisho tejle wby „Saſkſe měšto“ narjekli“. Tak powjeda žo w starych Freibergſkich stawisnach. Shonimy tež ſ teho, so je „Saſſke měšto“ najſtarſchi dźěł měſta Freiberga, dha tola njechamy po tym měnicź, so je tutón dźěł hdy rjenſchi był, hacź někotry druhi dźěł měſta. S měſchcźanſkej rjanosścźu — a w Freibergu njeběſche to hinak — njetrjebasch žo w tehdomniſchich cźažach dalako saměricź. Schtož Freiberg naſtupa, dha běſche žama wokolina tehdy tajka a hinaſcha.

Wołsrjedź wulkeho, njehospodliweho lěža leżeſche měšto Freiberg sa ſchěrymi, ſ kruthymi wrotami a wěžami wobronjenymi murjemi. Tele murje schkitowachu měšto pſched dźiwjej lěžnej ſwěrinu, kaž tež pſched rubježnymi cźrjódami. Sa to pak žo tež měšto pſches nje cźěnnemu jatwu runaſche.

Wobhladnivje kakachu ſ wuſkich woknjeſchkow wrótniży wo dnjo a w nozy do wſchěch kónzow, so bychu wſchón ſtrach, žo měſtej blížazy, ſe ſchkrěcźazym ſapiſkanjom woſjewili. Samknjene woſtachu wrota tež wo dnjo; ſchtóž chžyſche do měſta, dyrbjeſche najprjedy wrótnikow ſawołacź, a běſche-li wón jim ſnaty abo mějeſche cźłowjek hewak někat hódny napohład, dha jemu wrótniży wrota wotewrichu. Sa cźažy, ſo wójna hrożeſche, běſche zušym bjes měry cźężko, do měſta pſchińcź; ſtaroſcźiwe mjeſwocza kakachu potom ſ kukacźkow pſchi wrotach. Jenož jenotliwe měſchcźanſke haßy (wuliży) wosnamjenichu žo pſches žwoju ſchěrokoſcź jako hłowne dróhi; wſchě pak běchu njeplestrowane, a hdyž běſche žo dźěſchi cźaß deſchcźik ſchok, běſche cźężko žo po tutych haßach pſchedobyćź. Dokhi cźaß mějachu měſchcźenjo wołzebite ſchtabry na ſtupnjach, ſo móhli žo bjes ſtracha, ſo bychu w błócźe na haßach trcźazy wostali, po něcźim pſchewlez. Hdyž žo hdy dźěſche cźažy deſchcźik dźěſche, njeběſche wołzebnym žónſkim ani móżno, dom wopuſchcźicź. S błótom na haßach ſtowaříſchi žo wſche móżne žmjercze a wotpadanki ſ domow; wſcho žo tu, kaž žo to tež tak w druhich měſtach mějeſche, runu žmuhu na haßu mjecźeſche abo mjetaſche. Hdyž pak běſche žo někajka tnjeźełka wołzoba do měſta na wopyt pſchipowjedźiła, mějeſche měſchcźanſke ſarjadniſtwo do pręda wulke wucźiłeźenje torhoſchcźow a haßow poruczećź. Schoßy, na pſchiſenſki domowy ſchoß natwarjeny, běchu pſches pſchiſenſki ſchoß do haßy nuts wutwarjeny a to po ſakonju hacź do poſchthwórta ſtołpnja. Tak běchu najſtwy wo wjele wjetſche, ſtwy pak pſchi ſemi běchu ſa to cźěnne a njeſtrowe. Pódla teho ſamèſcźichu žo pod tutymi, ſa wóhnje pſchihódnymi wutwarkami, pſchedthłamy, hdźež měſchcźanſzy rjemjeźłinzy žwoje twory pſchedawachu. By to hischcźe trjeba było, so žo mjeſ tutymi wutwarkami pręcźe hěty poſtajichu a žwinjaze ſhłewy natwarichu, ſo njeby pſchewjele ruma na haßach woſtało? Pódla njecźiſtoscźe a njeſtrowocźe ſwjedźecźu tajke wobtjeznoſcźe hischcźe mnohe druhe njedoſtatki. Sa to žwědcza tež mnohe ſakońſke wukaſy, kotrej běchu žo bórzy ſa nuine a trěbne wupokaſałe. Stawiſnar pſiche: „Mějeſche cźłowjek pła, kotryž ludźi ſkuſa abo na nich ſchcźowkaſche, dha běſche jemu dowolene, žo ſa to ſamołwjećź, tola mějeſche žo hjeſe žmilnoſcźe ſamołwjećź, běſche-li wón pła na ludźi honił. Sšwinjom běſche dowolene, ſo po měſcźe broidźachu, tola wobiſchkodźichu wone pódla žadowe ſchtomy abo žito na polach, abo hewak něſchto druhe, dha njemějeſche wobtjeźećź žwinjecza ſchkodu ſarunacź, dokełž je žwinjo kłupe ſłocźo, a dokełž móže žo tóżdy cźłowjek ſ kjom na nje ſaměricź a je domoj honicź.“ W Freibergu mějeſche tóżdy cźłowjek tak daloko móz a měr, kaž daloko deſchcźik ſ jeho tſchi tapaſche. Tam njeżmědźiſche zuſy cźłowjek ani ſtejećź, ani jéźdźicź, ani jeho na druhe waſchnje mylicź. Borſy běſche teho dla tež wukaſnja trěbna, kak daloko žmě deſchcźik ſ tſchi na haßu dele kapacź.

Rospiſchcźećrajche žo woheń ſ ſhwatkom błyſka wot doma k domej a ſapuſcźi hujto doſcź měſto, dha njeběſche bohužel tež mór žadyn poredki hóſcź, a hujto doſcź žałoſcźachu ludźo po wuſkich, ſtuchtych haßach wulkeho mrécza dla. Nimo wicźeho teho pak mějeſche tóżdy Freiberg ſa rjane a bohate měſto, jako pacźerku ſakiſkeho kraja, a daloko a ſchěroko žławjeſche žo jeho kraſnoſcź.

Wołzebje běſche to nawjećźorny dźěł měſta, kotryž žo pſches rjane, nahladne twary wuſnamjenjeſche, mjeſ tym, ſo běſche ſakſke měſto na tamnym brjoſy rěcźki ſe žwojej měſchcźu małych khźćkow žydło mnohich khudych ludźi. Hórje pak běſche ſa tych, kotriž na podróżſtwje bydlachu. Tak, kaž ſo tehdy wobydlenja ſamèſcźichu, dyrbjachu wſchitzy w jenym domje bydlazy bóle abo mjenje hromadu bydlicź. Pſches to běchu podróżniży wot wołzebdźerja doma mjenje abo bóle wotwiżni. Stowaříſchi žo ſ tym hiſchcźe njeſawinowana nuſa, žnano ſwjedźena ſ khorożcźu abo ſe žmjercźu jeźniverja, dha běchu tajzy ludźo jara wobżaromni. Kełło źrědkow a puczow žo poidźiſcho teź wußłedźi, ſo bychu ſo hódni thudźi podpjerali, dha žo tola ſapocźatk 13. łětſtoletka tajſe wuſtajenja ani powſchitkomne, ani wołzebite hiſchcźe njenadeńdźichu. Pódla teho ma žo hiſchcźe wopomnićź, ſo łohłe a wulke dobycźe žwětnych kłukow mnohu wutrobu ſtwjerdnje, hdyž wona zuſu nuſu ſetka. Tak njeſrosymi bjes dwěla Hilža Pjenjeźnikowa luboſcźiwe prózowanje pobożnego duchownego Volkmara, kotryž hižo dźeń a łětko ſa to ſa rěcźeſche, ſo by žo wuitaw ſa wudowy a žyrotki ſałożił. Wona běſche, kotraž žwojeho muża žylnjeſche, ſo žo dale a bóle po žwojim hełku kożowaſche: „Kóżdy ſtaraj žo žam ſa žo!“

Kak pak dyrbjeſche ſo Khata ſa ſo a ſa žwojeho žyna ſtaracź? Krjudowaza ſtyiknoſcź běſche jej do wutroby ſacźahnyła, a w nozy, hdyž Jurij w ſtrowym ſpanju młodźenza wſchě žiwjenſke ſtaroſcźe a ſtyiknoſcźe ſapomni, macźeſche wona je ſylſami žwoje kożo, pódla ſwy ſa drjewjanej ſcźěmu ſtejaze. Wobydlenje běſche jara wuſke, a tola běſchtej ſtaroſcź a ſrudoba ſacźahnyłoj a běſchtej tu rumnoſcźe nadoſcź naſchkoj. S tym minje žo jej wſchě dalſche wjeßele k žiwjenju!

Khata běſche ſtajnje ſo ſcźerpliwje do wſchěch žiwjeńſkich hórkoſcźow podała; žo na krute ſtutki ſhrabacź, njeběſche ſa nju.

Teho dla tyschachu ju też tak hórko starosćje, kak sa nju a sa żyna budźe w pschichodnych dnjach.

Starosćiwy a lubosćiwy nan běšche se žmerćju woteschol, a tanuły pschećel, kotrož běšche žo w srudnej hodźinje dźělenja jako troschtowazy janđźel pokasak, njeběšche žo po žwojim žlubjenju měł, — wón njeběšche žo bórzy k nimaj wróćił. Sdasche žo, běšche pschischol a woteschol jako rjany nózny žón. Hacž runješ žo wona žama wotpjet podarmo stysknjwje praschesche, kak běšche žo Handrikej sescho, dha jej tola njechasche do wutroby, so by žynej dowolika, so by žo schol sa Handrikom napraschowacź. Wona poda žo psche lohko do potajnych, njesbožowěschćatych cźućjow. Žadny pschećel njeběšche žo hacź k wopuschćenemu dopraschował, też niz tamón snaty duchowny, kotrož běšche žwjate dny s zyrkwinskimi žłužbami wschón napinjeny.

Tak dha žedźeschtaj macź a žyn też schtwórty žwjaty dźeń žamajlutkaj w symnej stwje; wonaj běschtaj žwojej stólcźkaj do žłónczka stajikoj, kotrež žo s mozu do jstwy dobywasche psches tołste kulojte schlenźy jenickeho wotnjeschka a kotrež mkodeho cźłowjeka se wschej mozu won wabjeschе na rjanu Božu žwobodu. Ssyn lischećeschе žo k macźeri, proschesche ju a žlubi jej, so chże wschón wobhladniwy bycź, so njecha žo pschekwatajo žo napraschowacź a žlědźićź; tola macźerna stysknjwa wutroba njechasche do nicźeho swolicź, dokelž měnjesche we žwojej bojosći, so wudowy a žyroty njenadeńdu schkitowanja psched hrosnymi cźłowjekami, kotźiž nimaju žaneho cźuća.

W žamym cźažu sahnachu jeju pschećela se žurowym, njesprawnym wužudźenjom do sadwělowanja. Dobrocźiwy žudnik njeběšche na žwoje žlubjenje sapomnił; hnydom běšche měschćanskemu wotrocźkej porucził, so by žo sa wudowu a jeje žynom, kotrejuž Handrik snajesche, napraschował a jimaj něžnje jeho dóńt a jeho prósiwu sdźěłił. Ssudnik pak njeběšche žwojeho póžła po žwojej lubosćiwej wutrobje wubrał; hacź jeho trasch hněwasche, so njemóžesche tuteje pschikasnje dla pschi cźłowjeskej hońtwje pschihladowacź a mějesche wón trasch hinaschi rosžud hacź žudnik, kak ma žo s žhudymi ludźimi wobhladźećź, s krótka, wón mějesche wo žłowcźku „něžnje“ žwoje wožebite měnjenje.

Sdychnywschi samkny runje Khata žwoju pozłednju schtrencźku žucźeho jećźneho chleba do kamorćźka; potom roshladowasche žo po jstwje; wjele nadoby pak tu njewuhlada.

„Sa cźo by drje“, tak woprascha žo žama s cźicha, „skupy wikować najwjacź dał? telko, so mohła dań sa jstwu dopłacźićź? To wschak nicźo njepomha“, dorećźa wona słónćnje se žobu, „cźestne dopomnjećje na njeboh nana dyrbju pschedacź. Tu srudobu mohła ja Handrijej salutowacź.“

„Njewoteńdź pak wot doma“, rjekny wona k proschazemu Handrijej, „so mohła tebje hnydom sawołacź, hdyž potom woteńdu, so bych žebi něschto wobstarała; njepraschej žo a nježlědź njewobhladniwje sa naschim pschećelom, žnano pschinjeju žama powjesćź žobu. Tak dha dźi, mój žyno!“ To prajiwschi wona jeho wokscha. „Swjeźel žo nad Božim žłónćźku a daj žo wot njeho wokschewićź; jutźje rano sahe chźemoj žo sažo na naju dźěło pschi klepanskej kawźy podacź.“

Hólźowej wocźi žo sabłyskłyschtej a s hubu macźeri wscho hischćeźe žlubjo pschimasche ruka hižo sa cźapku s cźopkej kocźej kożu wuschitej, a potom běšche žo też sa durjemi žhubił a běšche po schodźe dele kaž wjewjećźka.

Macź dóńdźe k pižanej, rjenje molowanej kschini. To běšche pozłedni kruch jeje domjazeje nadoby, kotrož mějesche hischćeźe po něcźim někajkeho napohlada, kotrož běšche hischćeźe s cźaža mkodeho mandźelstwa wobthowała. Bórzy wucźeźe jeje pytaza ruka žłěborny rjećaš, kotrož běšche žo nanej sa dołholětnu, wožebje žwěrnu a k woporam stajnje hotowu žłužbu sa měschćanski měr a pokoj wot měschćanskeho sarjadnistwa dostał.

„Kaž rucźe žo mi hodźi, jón sažo wróćo kupu“, rjekny wona, na njón s lubosćju a je žylsami hladajo, „wschako móžu žama hłóbna bycź a žo s makom spokojićź, jenož so ma Handrij k jěđźi dosćź, wschako je dźěło sa njeho cźećźe.“

(Pokracźowanje.)

Poźwjećźenje evangelskeje wumožnikoweje zyrkwje w Jerusalemje.

Rjane žłónćźne ranje skhadźesche. W rjanej symbolinje leżesche žwjate město psched nami se žwojimi cźesćźedostojnymi městanami a hórkami psched naschimi wocźemi. Wócźko też dźenta tule kraźnosćź widźi; tola psches duschu cźahnu cźišćźe druhe myšle. Wona je žo dotal nažnećźika se žłódźimi wopomnjećźemi a nimo žebje cźahnyćź dała tej wulkej žwjatej, ale tak krwawnej historiji. My dźećźmy horje k hórzy Morija, k temu městnu, hdźež bu wot Abrahama najcźećźše žadane, woprowanje jeho jenićźkeho žyna. Se želninosćju žej wutroba pomnźli dopjelnjenja tehole wěschćźenja, kotrež je žo stało psches wopor na Golgatha. Zion powjedasche nam wo wulkich cźažach kralowkeje majestosćźe a městno stareho templa, wo Salomonowej mudrosći a wulkosći, kiž chźyjsche w ponižnosći a dźakownosći natwaricź, hdźež by łschina Boža žwoje městno namakała. Jenož žbytk je hischćźe sawostał wot tamnych dźiwow twarkeho wuměłstwa a wot pschichodnych templow, žamotna murja žarowanja — žamotna tola tak hušto wopytana, něma — a tola žiwje powjedaźa: žwědćźaza, so njeje w žanym druhim ta sbóžnosć, hacź w tym jenym sbóžniku. K cźichej nutrnosći naš pschezo sažo Gethsemane wabjesche, so bychmy tu cźećźku modlitwu nawukli: Wótćźe, niz moja, ale twoja wola žo stań“. Hdyž pak žo žłónćźko s ranjom sběha, žo nasche wócźko wobrocźi na nasch žwjedźeń. Sswjedźeńśke cźahi cźišćźeźa žo k blisćźej zyrkwi. Na žažach pokasuja žo waschnja rańśćeho kraja. K nutrnosći naš wabićź njesamóže, pschetož ludowe hromady žo wot žwojich nahladowarjow s mozu a s pukami s wušćich haźow cźerja; wě žo ledy na bok icźišćźćźane žo s nowa won žokmja. Pšched Božim domom hromada žwjedźeńśćich hosćźow cźaka póbla duchownych w měschćiśćej drasće, žylne postawy naschich wojakow s nascheho poknóźnego wótźnego kraja woblećźeni drastu wyschćśćich rjada Johannitarjow — hacź dotal njewohladani w Jerusalemśćich murjach. Nasche wócźko pak žedźiwje shladuje do snutskowneje zyrkwje, kiž je hischćźe samknjena — kotraž pak žo nam na dobo wotewri. Schtož chże evangelśki Božj dom bycź, tu wohladamy: wyžoka jednorosćź a sdobne wuměłstwo žamej wot žebje duschu k nutrnosći wabitej; jow njewohladaśćh njenuźnu pychu, ale też niz podćźischćźowazu prósdnotu a thudobu. Kaž ma mjeno nascheho thćźorstwa w rańśćim kraju tajśi dobry synk, so žo jemu žamo samknjene wrota wotewrja, tak wohlada Jerusalem w tym lubym Božim domje prěni króćź wuras evangelśkeho śćećźišćźanśtwa a nascheje wěry — městno modlenja k Bohu w duchu a we prawdźe. Wutrobny dźak a wutrobna radosćź napjelnitej wutrobu we wokomiknjenjach cźišćehо cźakanja, hdyž wróćo khwata do sańdźenośćźe. Nimale 800 lět je žo mimjko, so wokanje po wužwobodźenju žwjateho kraja wotućźi jako sdychowanje nascheho śćećźišćźanśćeho žwědomja we wjećźornym kraju. A tola wscho žwjate sahorjenje wušpećha njeměćźeśćhe, dokelž tam, hdźež běšche tón Knjes prajił: „Tyńń twój mjećź do nóžnjow“, žo dobycźe s mjećźom žadasche. Nětko pak cźehnjesche tam wěrny śćhižny cźah městno poźwjećźićź, hdźež dyrbi evangelijón teho wumožnika wo wumoženju s hnadu a k měrej saklinćźećź a troschtowacź. Wutrobny dźak a radosćź psches naftu wutrobu cźehnjetej, je je evangelśki thćźor, do nowehо Božeho doma sastupił. Wutrobny dźak dawa psches naschu duschu, dokelž psched léta dźeźatkami sapocźany sfutk nětko dokonjany psched nami stejі na žwoje poźwjećźenje cźakajo.

Wutrobna radosćźiwa nutrnosćź běšche na wobliczomaj wobeju majestosćźow, thćźora a thćźorki, wotpocźowaśćhtej, jako wonaj wot žwjedźeńśćich synkow khćrluscha: „Wjeźel žo, duscha Zionska“ do Božeho doma sastupśćhtaj. Byrgle hischćźe mjelcźachu; pjśćazy hudźbnizy śpěwanje sawodneho thćrluscha: Buđź khwalba Bohu žamemu — prěni němśki khćrlusch w tych wyžokich rumach, runjeź pschitomnym zušym zušy, pschewodźachu. Wobžadu postrowju je žłowami 100. pžalma: Wyskajcźe temu Knjesej wschitkón žwět, žłužcźe temu Knjesej s wjeźelom, pschikhadźujcźe psched jeho wobliczo se žradowanjom dźerźesche generalny superintendenta Dr. Dryander poźwjećźeńśku rěcź na sakožku teju spruchow, kotrejž běšche thćźorka do woktaćneje biblije sapižaka: 1 Kor. 3, 11: Žadyn druhi grunt nichtó njemóže sakožićź, khiba tón, kiž je sakoženy, kotrž je Jesuš Khrystuš, a Matth. 21, 42: „Kamjeń, kotrž cźećźlojo žu sacźišćźnyli, tón je k róžnemu kamjenej sćźinjeny.“ S dźakom sapocźa žo rěcź dźiwajo na historiju Jerusalema, teho žwjateho kraja a tejele zyrkwje, kotraž dyrbi městno bycź, hdźež žo wo hnady bohatej wopornej krwi Jesuša prěduje, wo tej krwi, kotraž naš wucźišćźi wot wschitkich hrěchow. W tym budźimy psches jene pschi wschěm rospróschenju wjele sazpiwanych wušnawarjow evangelija. Wón žo dale podźakowa rjadej Johannitarjow a žwěrnym pschećźelam, kotźiž žu natwarjenje Božeho doma do skutka stajili. Słónćźnje wobrocźi žo na nasch reformazyśki žwjedźeń, so je nam Luther nasch evangelij sažo pschinjesł: to słowo wo wěrje a lubosći, kaž

wone klinczi psches tón spruch, kaž je wot lubowanego khěžora do biblije na klětzy napisany: Wón je jedyn Bóh a hrědnik mjes Bohom a cžlowjekami, tón cžlowjek Khrystuš Jesuš, kiž je so sam dał sa wschitkich k wumożenju. Tónle evangelijon pak cžěri k rosbudźenju a žada žebi dźěło w słužbje teho Knjesa. Kaž je w sunodnej rowowej zyrkwi něhdy Hohenzollernski rycžerstu sprjecžisnu dostał, tak dostawamy my wschitzy tudy duchownu rycžerstu sprjecžisnu: „Bóh trjeba wjele wojowarjow“.

Na sprjedźeń semrjetych.

Horza, horza sylsa kapa
Dźensa na hórki rowowe,
Wutroba tak srudna kapa
Stysknjwje a želnjwje.

Pójcže dźensa wschitzy w duchu
Pójcže tam, hdźežsch naschi spja,
Kiž tu lětsa wot nas dźěchu
A sa sa schli do rowa.

Tam w hórkej, němej stórzbje
Nasche wóczka sylsuja.
Wot tych, kiž sny lubowali
Srudnje jich sas' wopomnja.

Hacž tež junu, junu sasa
Naschi lubi wotzucza,
Tola nimo sy, o cžasa!
K nam so wjazy njewróccza.

Nětko psches kraj synuy, pusty,
K naschim lubym dóidźemy,
Dwaj, tsjo, abo tež sam'lutzy
Pschi jich rowach stejimy.

Duž tam k pohrjebnischcžu dźemy,
Pschi jich rowach płakamy,
K nim sas' lubosć wobtwjerdźimy,
Hdyž so na row klaknjemy.

Horza, horza sylsa kapa
Na tu jenju synnu wschu,
Wutroba tak stysknje kapa,
Nam'kamy was sasa tu.

Wutroby, hdźe scže wy swěrne,
Kiž tak sa nas bijeschcže,
A nam nasche horja měrnje
Sa nas swěrnje njeseschcže.

Ty najsswěrnischa pschede wschěni
Mačerna, o wutroba,
Hladasch dźensa j njebjes dele
Na nas srudne dźěcžatka.

O wy wschitzy, drosy lubi
Na nas j njebjes hladacže,
Widźicže, kak sny tak srudni,
Nas pschi rowach widźicže.

Kaž ta horza sylsa kapa
Na tu senju nahynnu,
Wutroba so struchła prascha:
Widźimy was we njebju?

Haj, scže žiwi w wěcznym swětle,
W njebju scže we krasnosći,
Wołacže k nam: Njepłakajcže,
Lubosć wumrjecž njedyrbi.

Schtož jow duscha lubowała,
To tam duscha dostanje,
Haj, ja wěrju: Jesuš dawa
Wěcznu lubosć žiwjenja.

Njedajcže sej sadwělowacž,
Stacž pschi rowach bjestroschtnje,
Po dźělenju b'dźe nas wołacž
Jesuš na sas'widźenje.

Schtóž chce Jesušej tu wěricž,
Njech jom ruku podawa,
Wěcznje sprjercž nam njem'že rubicž,
Schtož je lubosć swjasała.

Ernst Helas.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Na pruhowanju wólbokhmanosće wučerjow w Sakskej staj so tež dwaj serbskaj wučerjej wobdźělilo, knjes wučeř Petrik w Bórku a knjes wučeř Rybak w Khwaćižach. Wobaj staj swoje pruhowanje khwalobnje wobstałoj. Poslednischi je tež hudźobne pruhowanje cźinił a jo wobstał, tak so ma prawo w pschichodźe s zyrkwinskim wučerjom bycž.

— Sa noweho wučerja w Nosswodźach je so knjes wučeř Wróbl, kiž běsche hacž dotal s druhim wučerjom w Rakezach, postajił, a wón s nowym lětom swoje nowe sastojnstwo nastupi.

— W Rakezach je so kermuschnu njedźelu rjany zyrkwinski konzert pod wobźenjom knjesa zyrkwinskeho wučerja Njelki měł. Nowe byrgle mějachu pschi nim so pokasacž. Konzert je so wubjernje poradźił a spěwachu so nimo němskich tež serbske spěwy. Pschi prózniwych pschihotach běsche wěsćže wobsarowacž, so konzert bohacźisko wopytany njeběsche. Teho pak běsche wina, so běsche runje kermuscha, a by so druha njedźela lepje pschihodźała, dokelž bychu wosadni njemoleni na konzert pschińcž mohli.

— Kaž słyschimy, budźe so w pschichodnym lěcže w Malescheźach druha schula sa druhego wučerja twaricž. Jeno so bychu potom tež Malescheźy serbskeho wučerja dostałe.

— Nowa Khwaćanska zyrkej s rjaneje hórki do doliny nascheje Łužizy strowja. Najskerje budźe so tež Wulka Dubrawa nětko hižo k nowej wosadźe pschisamknycž; duž budźe nowa Khwaćanska wosada hižo nahladna serbska wosada.

— Njana narěcž, kotruž je khěžor pschi poswjećenju wumożnikowoje zyrkwje w Jerusalemje dźerżał, je so w dostojnym cźisćcźu wudała, so by so sa swjatym městnje, w zyrkwi abo drastkomori abo w schuli thowacž mohła. Fabrika sa zyrkwinske wuměłstwo Asmanowa w Barlinje je tole łopjeno wudźěłacž dała, kotrež dyrbi jako trajazy pomnik na kraśne dny w Jerusalemje a na jich wyšoku wažnosć sa evangelisku zyrkej dopominacž. Duž je tym evangelskim wosadam, kotrež maja žadanje tajke njenje wuhotowane łopjeno sa swój Boži dom měcž, skladnosć posticźena je žebi s tejele fabriki wobstaracž. Dokelž bu w serbskej khownej konferenzy tole žadanje wuprajene, my na tym městnje s nowa na to pokasujemy.

— Khěžor a Khěžorka staj na dompucźu s Palästiny. Wonaj wjesetaj so po dalschim móristim pucźu psches srjedźnokrajne morjo wokoło Schpanisku. Najprjedy so pisasche, so chcetaj Schpanisku kralownu wopytacž, kotraž ma tu khwilu cźežke bědźenje s Amerikou dla so wobsamkowazeho měra, so byschtaj jej se swojim wopytom swoju pschikhilnosć sjewikoj. Wěsćže by tónle wopyt kaž synna woda na so w hordosći a pschesběhnjenju pyrjaze amerikanske khowy byl. Pschetož amerikansky njechadźa něto s łupami we amerikanskim morju leżaze spokojom bycž, ale žebi tež wot Schpanisćich sama Philippinske łupy, kotrež ani po prawdźe we wójnje dobyli njejsu, pschi Asistim brjosy žadaja. S tym pak bychu so Amerikansky w naschej bliskosći sastydlili a Europske mozy maja dobru pschicźinu tónle pospyt Amerikanskeje hordosće wotpokasacž wobsebje dokelž Amerikansky po ludowym prawje k temu prawa nimaja. Nowsche powjesće pak wosjewja, so khěžor a khěžorka wot tehole wopyta wothladujetaj a so so po runym pucźu domoj wróćitaj. Nadźijomnje 29. t. m. sasa do wótzneho kraja pschijedźetaj, dokelž chce khěžor pschi wotewrjenju khěžorstwowego sejma pódla bycž a tón smeje so sapočatk dezembra. Nasch lud budźe jeju wutrobnje domoj witacž s teho sa nasch lud a wosebje sa naschu evangelsku zyrkej wulzy wažnego pucźowanja. Tele pucźowanja na wschón pschichod do historije nascheje evangelskeje zyrkwje sapisamy wostanje.

Porjedźenje s posledźnjeho cźisła: W rosprawje wo serbskej předarskej konferenzy nima rěkacž na 23/24. rynćku, so je knjes pschedsyda konferenzy redaktora „saskich zyrkwinskich a schulskich nowinow“ pokhostacž dał — ale wón je jemu jeho njeprawdu „rasnje porokował“, pokasujo na hesko tehole cžasopisa atd. — Dale budźe na jubelskim kemschenju w Draždźanach knjes farar rycžeř Jakub předowacž a knjes farar Räda spowjednu rěcž dźerżecž.

Samolwity redaktor: farar Gólcž w Budyschinku. Cźisćcž a naklad Ssmolerjez knihicźisćcźernje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 48. 27. nov.

Lětnik 8. 1898.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóżdu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

1. njedźela adventa.

Romſk. 13, 11—14.

Tón Knjes pſchińdźe, kak powitam ja tebje, mój Jeſu najlubſchi? Wotpołożmy ſkutk teje cźěmnoſcźe a wobleczmy ßo brónje teho ßwětła! 1800 lět je nětk to ſbože cźłowjekam pſchipowjedane a kſcheſcźijanſka wěra wucźena a pſchezo hiſchcźe je tych mało, kiž ßu woprawdźe kſcheſcźijenjo. Ta wěra je to dobycźe, kotraž tón ßwět je pſchewinyła; ta wěra do Khryſtußa je ta móz, kotraž móže pſchecźiwo hrěchej ßo bědźicź a to ſle ſaniczicź, ſo wjazy njeknježi ani we wutrobje ani w žiwjenju. Ale pſchezo hiſchcźe je tych mało, kotſiž hrěcham ßu ßo wotrjekli, a ßu w prawdoſcźi žiwi, kotſiiž cźělu a ßwětej njeßłuža, ale ßwoje nowe žiwjenje wopokaſnja w modlitwje a luboſcźi, w ſcźeŕpnoſcźi a wußwjecźenju. A cźeho dla je temu tak? My wſchak wěmy, ſo kſcheſcźijanſtwo dawa nowe žiwjenje, wodacźe hrěchow, měr a ſbóžnoſcź; to ſpóſnajemy na wſchitkich, kiž maja žiwu wěru. Cźeho dla ma dha hrěch pſchezo hiſchcźe tajku wulku móz, ſo ßrjedźa w kſcheſcźijanſtwje kſcheſcźijenjo pſchezo ſaßo do hrěchow ſapaduja, ſo budźa ßwědomnja wobcźežene a duſche morjene? Cźeho dla namaka ßo tak mało wěrnoſcźe, prawdoſcźe a luboſcźe tež mjes nami? Cźeho dla njechaja ßo k temu Knjeſej wobrocźicź ſ zylej wutrobu? Ludźo njelubnja kſcheſcźijanſtwo! Haj wy kemſcherjo a ſpowjedni, ludźo njelubuja kſcheſcźijanſtwo! Pſchecźiwo wěrje nimaja nicźo, wěra njech ßo jim prěduje, ale ta wěra njedyrbi roſkaſowacź w jich žiwjenju, njedyrbi jich mylicź w jich cźinjenju. Hdy bychu pſches morwu wěru, pißmikowu wěru, ſbóžni bycź móhli, bychu drje wſchitzy wěrili, ale woni ßo boja žiweho kſcheſcźijanſtwa, ßo boja kſcheſcźijanſkeho žiwjenja. Woni myßla, ſchtóž wſchitko chze cźinicź, ſchtož kſcheſcźijanſka wucźba a ſchtož kſcheſcźijanſka wěra žada, tón nima žaneho wjeßela wjazy na ßwěcźe, tón je mukaŕ a pokhmurjeny cźłowjek, a pſchi wſchěm tym je wón hejchleŕ. — Ale kſcheſcźijanſtwo njeje žana cźěmnoſcź, kſcheſcźijanſtwo njeje žane khudobne a hubjene žiwjenje. Kſcheſcźijanſtwo, wěra pſchewinje hrěchi a dawa teho dla cźiſte a ßwjate wjeßele na wſchěch ſemſkich wězach, a tole wjeßele woſtanje. Hrěch pak dawa drje tež wjeßele a njeprawdoſcź pſchinjeße wužitk, ale tajke wjeßele jenož ſa cźělo a jenož na krótki cźaß. Pſchetož jeho płód je wina, kotraž wutrobu a ßwědomnje wobcźežuje, a jeho kónz je ſkaženje hižo tu na ſemi a

„Na tebje, hdyž ſparny ßy,
Cźežke ſchtrafy padnu
Nuſy cźaß,
Ssmjercźe ras
Trjechi huſto ludźi
W jich hrěſchnym bludźi.“

O ſo bychu tola wſchitzy to wopomnicź chzyli, kiž ßu lěto wot lěta w ßwojich ſtarych hrěchach žiwi we wobžranſtwje a wopilſtwje, w komorach a njepózcźiwoſcźi, w ßwarjenju a ſawiſcźi a druhich hrěchach. My pytamy měr, ale maſch ty měr, hdyž ßam ßo hubjeneho cźiniſch a tych ßwojich, ſa kotrychž ßo ſtaracź dyrbjał, wobkradnjeſch pſches

wobžranstwo abo wopiłstwo? Masch ty měr, wutroby měr, hdyž cźěłu ßłužisch w njepózcźiwoscźi a w słych lóschtach a cźělne skutki lubujesch, hdyž twoja wutroba połna hórkoscźe a hněwanja a bjes luboscźe je pschecźiwo nanej abo macźeri, bratrej abo ßotsje, ßynej abo dźowzy abo ßußodej? Ně, chzemy-li měr měcź a wobstajnje wjeßele na ßwěcźe a do wěcźnoscźe, dha wotpołožmy skutki teje cźěmnoscźe a wobleczmy ßo brónje teho ßwětła. Pschetož nóz je ßo minyła, dźeń pak je ßo pschibližił. — Njewěmy my dha, schto cźinicź mamy, njewěmy my, hdźe pomoz, wumoženje, trosch a měr namakacź móźemy? O wy wěscźe to wschitzy a snajecźe te ßwětło, kotrež Khrystuß je do ßwěta pschinjeßł. Chzecźe wy cźěmnoscź lubo měcź, dokelž wschak wam to ßwětło je date? Ně! tón Knjes pschińdźe, měr pschinjeße a měr trjebamy! wjeßele pschinjeße a žohnowanje, a wjeßele pyta nascha wutroba, a žohnowanje chzemy měcź w ßwojim žiwjenju a cźinjenju. Tón Knjes pschińdźe, wón pschinjeße nam wscho, schtož nam trěbne je, w tej luboscźi, kotraž bjes kónza je, w tym žiwjenju, kotrež njesachodne je, dokelž bójske je. Wón pschinjeße ßwoje kralestwo: towarstwo, sjednocźeństwo s Bohom, to je wón pschinjeße luboscź a wěcźne žiwjenje do kniczomnoscźe a sachodnoscźe semskeho žiwjenja. A to pschinjeße nam, niz dokelž ßmy saßłužili, my njejßmy teho hódni, pschetož wschědnje wjele hrěschimy a niczo njesaßłužimy, khiba lutu schtrafu, ale wón chze nam wschitko s hnadu dacź. Wón je, wo kotrymž Jesajas wěschcźi: „Sawěscźe, wón njeßesche nasche khoroscźe a nałoži ßebi nasche boloscźe; ta schtrafa leži na nim, so bychmy my měr měli, a psches jeho rany ßmy sahojeni.“ A wo kotrymž ßwjaty Jan wěschcźi: „Hlaj to je Boże jehnjo, kotrež teho ßwěta hrěchi njeße“. Wón je, kiž je ßo na kschižu hischcźe modlił: „Wótcźe wodaj jim, pschetož woni njewjedźa, schto cźinja!“ — Teho Knjesa Jesom Khrysta ßo wobleczcźe, tak so byschcźe pschezo bóle a bóle to sboże w nim pósnali a namakali, so by wascha wutroba pola njeho była a wóu we waß. To pytajcźe, wo to ßo starajcźe w nowym zyrkw. lěcźe, a potom njebudźe wam žel. Pola teho Knjesa je měra, pola teho Knjesa je wjeßela doscź. Wón pschińdźe, wón je blisko. Duž hotujcźe ßo, jeho powitacź a khodźicź sa nim we wschěm myßlenju, rěcźenju a cźinjenju. Hamjeń.

H. H.

Sprawnoscź dowjedźe k dobremu kónzej.

4. Sastorcźenaj.

(Pokracźowanje.)

Tehdy ßo saßo wrócźiwschi sawoła Handrij do jstwy: „Macźi, měschcźanski wotroczk dźe, wón chze s wami poręcźecź!“

Nastróžana a tschepotaza stejesche tu žónska, rjecźask w rukomaj dźeržo. Schtó by tež wobkhad s tajkimi ludźimi witał? Hižo sastupi tež njewitany cźłowjek w durjach, w kotrychž scherokí cźłowjek doscź ruma nadeńdźe; w prawizy mějesche dokhu hlebiju, nad ßwojim kožanym nadschijnikom wißasche sa rjemjenjom wschědna truba: wulka bramata cźapka kryjesche jeho wottsihanu hłowu; jeho wobliczo běsche ßylnje sczerwjenjene a sdasche ßo se ßurowym pohladnjenjom hischcźe bóle nastróžaze.

„Hladajcźe ßo, Pjenježnikowa“, sawoła wón hrubje do jstwy, „wy scźe s kazerjom měra, s wobhonjerjom a schtó wě s kajkim a hinaschim cźłowjekom wobkhad měli, kotrehož runje s kschudami s města won bija; jutsje póńdu wam na kožu, a schtóž hewak je ßo we waschim domje skhował. So byschcźe jenož wjedźeli, mje je najwyschschi měschcźanski ßudnik póßłał, so bych sa prawom hladał.“

To prajiwschi běsche ßo jemu poradźiło, wulki sacźischcź mjes druhimi podróžnikami sbudźicź. Běsche bjes dźiwa, so ßo Pjenježnikez wudowa psched tutym cźłowjekom naboja. Snajesche wona tola derje, so móže ßo tajki cźłowjek wot druheho sa wscho móžne kupicź. Sswojeho dobycźa wěsty sastupi wón do jstwy a pschimny sa rjecźaskom, kotryž Pjenježnikez wudowa hischcźe w ruzy dźeržesche. Sdasche ßo, so wona nětko wot ßwojeho ßona wotucźi; jako by ßo bojała, so ßo tute ßwjate wopomnjecźe psches njeho wonjecźesczi, storhny je jemu s ruki.

„Ej, takle tu ptacźki hwisdaja!“ sawoła rasnje sky cźłowjek, „dha chzu waß hižo dźenßa do „poßłucha“ dowjescź a waschich towarschow ßobu.“

„Ssmy cźestni ludźo“, wołasche wobßedźerka domu, „schto naß Pjenježnikezy staraju, tu tale žona a jcje rjepuch!“

Bjese wscheje luboscźe wołachu drusy ßobu wobkrucźo, so ßu stajnje Pjenježnikowu sa njesprawnu žónsku měli.

„S wotkel je tónle rjecźas?“ sawoła mějecźel khěže, po ßwojim dźěle běsche wón schewz, „to ma wona tajkule pychu a mi njesapłacźi ani dań sa stwu, tale jebarka!“

„To je hrěschna msda wot zuscheho dundaka“, roshori ßo měschcźanski wotroczk, „podaj mi rjecźas!“ To prajiwschi pschimny Pjenježnikez wudowu sa ruku, ju s wotmachom podtkóczo.

Žona s boloscźu sakschikny; rjecźas wobkhowa hruby cźłowjek. To wuhladawschi, da ßo Jurij do njeho, palcźik pornjo hobrej.

„Wy ßebi swažicźe, moju macź wohanicź a ju pschimnycź?“ sawoła wón khroble, „s tym móže ßo wam hubjenje sencź!“

„Hejda tola, bratsiko!“ sawoła hněwnje měschcźanski wotroczk, „ty maka krjodowa, chzesch mje ty tež hižo s jědom poßłacź?“ Se ßylnej ruku doßaže wón hólza sa włoßy a sběže jeho s durjemi won, so ßo bjes makeho po nahłym skhodźiku dele wali. K tajkemu rjekowstwu pschihłoßowajo ßo wschitzy ßmějachu.

„Ej, to cźiżnu staruchu hmydom sa nim“, hrožesche domjazy schewz, „schto dyrbju psches tajki proscheřski lud dań a cźesczi na jene dobo shubicź?“

To ßo wschěm spodobasche, ale měschcźanski wotroczk drje ßo bojesche, so ßo hara a wołanza psche jara rosscheřitej; wón kasasche:

„Stójcźe, wocźakńcźe, cźłowjecźe, ja snaju prawa; wopraschcźe ßo wótsje a srosumliwje psched tutymi ßwědkami trójzy, hacź wona k temu steji, so je wona wam dań winojta a hacź móže abo chze ju sapłacźicź.“

Hrubje ßo wußmějo pschistupi cźłowjek k wudowje a rěskasche poruczene praschenja na nju, hacź runjež wona jemu ani njewotmolwi. Hdyž wona na nowe praschenje sa saßydlenym měschcźanom ani wotmolwicź njemóžesche — hubje běsczytej njemóznej, so njemóžesche se ßłabosczu ani ßłowczka prajicź — dha wosjewi měschcźanski wotroczk domjazemu schewzej, so ma nětko najwjetsche prawo, so ßwój dom wot tajkeje drapy wucźisczi, so pak ma tež prawo po wulkosczi naroscźeneho dokha ßebi nadoscź wězow nacźasacź; ßwědkow je tu nadoscź pschitomnych. S hrubej mozu a ju cźwilujo wustorcźi schewz ßwoju dotalnu podróžnizu se jstwy a s domu. Jurij njeběsche ani widźecź, ani njeběsche niczo wo nim ßłyschecź.

Wonka na płót běsche ßo macź sapręka; ani ßłowczka njeběsche hischcźe prajiła, ani ßylsy njeběsche wuroniła. Bjese wscheho cźucźa hladasche na khuduschku domjazu nadobu, kotrnž sa njej s doma mjetachu; bjese wscheho cźucźa wona wußłyscha, kak schewzowa nutska w khěži woła, so je poßleschcźo — drje běsche wone jara cźeńke, ale tola najlěpschi dźěl wscheje nadoby — jejne, so je wobkhowa sa dokżnu sjwinu dań.

Bojasliwje pospyta wona dale hicź, jako hruby schewz s durjemi won sawoła: „Precź, precź, njetrjebam scherjenje psched domom!“ Sso stróžo ßo wona wobßuny, wona njemóžesche ßo płotu doßahnycź, njemózna swjesy ßo do ßněha.

S pódlanskich khěžow hladachu mnosy wcźipni, někotsi tež wustupichu. Dha sawoła schewzowa, so by ßwoju hrubosczź a ßwoje njekschescźijanske skutki samołwika, nałžane ßłowa s durjemi won, so by ßußodow nastróžała:

„Cźekńcźe, wona ma mór!“

Tehdy pschiběža Jurij s domu, někotre sto krocźelow sdaleneho, hdźež pobožny duchowny Volkmar bydlesche. S hłoßom žakosczo poklakny ßo k macźeri, ju s najnežnischim mjenom wołajo. Sa nim pschińdźe duchowny.

„Haj, tón wschak nima žaun ßwójbu“, samołwichu ßo skradźu poßłuchajcy ßußodźa.

Volkmar spokoji, tak derje hacź móžesche, Jurja, rybowasche

Pjenjeźnikowej, po sdaczu njebohej, je ßněhom skrónje, tykny jej kulku s hórkim lěkařstwom, se saka pschi ßwojim powjasu wsatym, do huby a mějesche bórsy wulke wjeßele, so běchu jeho luboscźiwe prózowanja s dobrym wuspěchom krónowane: źiwjenje ßo do sprostnjenego cźěła wróczesche. Na wczipnych pschihladowarjow, se sady durjow a woknow bliskich domow skhowanych, wón ani njepohlada; wón derje snajesche, so pola nich njesbożowny cźłowjek lědma ßobuźelnosć, tola nihdy pomozy njenadeńdźe. Wobhladniwje posběźeschtaj wón a Jurij wbohnschku macź.

„Mějcźe pokoj, lubscha żona", sarěcza Volkmar, „Bóh waß njebudźe wopuschczicź, pschińdźcźe mjes tym ßobu do mojeho domu, mój waß powjedźemoj; hacź runjeź je mój dom mólczki, dha je tola wulki doscź, doniż druhu hospodu sa waß njenadeńdu."

Khata pohlada dźakuje na njeho a Jurij sdychny, wschón roshorjeny: „Wy scźe tola duschny kujes, woprawdźity jandźel sa khudych."

Staroscźiwje a wobhladniwje wjedźeschtaj nětko tschepotazu żónsku po ßněsy stajuje ßrjedźa po najlěpschej scźeźzy. Boži ßwjecźi jandźeljo w njebjeßach ßu ßo sawěscźe wjeßelili nad tutym ßwěrnym Božim ßłużobniku a nad tutym staroscźiwym ßynu. Kelko cźłowskich wocźi też sa nimi hladasche, kak ßo pomału po ßněsy s bědnej maczerju dale brosdźachu, dha jim tola żana cźłowska ruka durje njewotewri; żadyn hłóß jich njepscheproßy, so bychu ßo sa cźopkymi khachlemi shrěli, żana cźłowska duscha njedopomni ßo na sbóżnikowe ßłowo: „Pójcźe ßem ke mni wschitzy, kiž wy sprózni a wobcźeźeni scźe, ja chzu waß wokschewicź. Wsmicźe na ßo mój spschah, a wukńcźe wote mnje; dokelž ja cźicheje myßle ßym, a s wutrobu pokorny; dha budźecźe wotpocźink namakacź sa ßwoje dusche. Pschetož mój spschah je kahodny, a moje brěmjo je lohke."

Prěni ras w źiwjenju dajesche někajke cźucźe Jurjej wutrobu, tamne cźucźe, kak ßurowi ßu tola cźłowjekojo, kak je jim tola wschě ßobucźucźe s bratrowym njesbożom we wutrobach wotemrěło.

Duchowneho dom wusnamjenjesche ßo swonkownje mało psched druhimi, khiba so ßo hischcźe mjeńschi sdasche, hacź wschitke druhe; sa to pak bydlesche też wón tu ßamlutki se ßwojej starej maminku, kotraž pak ßama nusnje jeho pomoz trjebasche a jenož najlóźsche dźěła wobstaracź móżesche. Pódla ßwojich mnohich sastojńskich dźěłow, pódla mnohich wopytow pola khorych a khudych, pódla pilneho wuknjenja w ßwjatym pißmje nadeńdźe Volkmar tola hischcźe cźaßa, nimale wschě domjaze dźěło ßam wobstaracź.

Tak ßo ma, pilny ma k wschemu cźaßa doscź, lěni njenadeńdźe cźaßa k niczemu,

Sastupmy s tutymi tsjomi psches wuske khěźne durje do domczka; żadyn ßyry, stuchły powětr njewěje nam s pschedkhěźe napscheczźiwo; a delnja stwa je rjenje pschehrěta.

Hdyž jeho też jeho woßadni husto doscź s niczim njesastaraju, niz se spowjednym pjenjeźkom, kotryž wón ßenje njesamó ßebi s krutoscźu żadacź, dha woni jeho tola stajnje s drjewom bohacźe sastarachu. Běsche wón tola wnměłz na molowanje, kotryž makym a wulkim, kotźiž jemu drjewo pschinoschowacha, se schcźedriwej ruku sa to pißane ßwjecźatka darjesche; tak jemu rad s bliskich lěßow drjewo pschinoźowachu, kotrež tam darmo dostawachu, haj, woni jemu drjewo też hischcźe lubjerad rosrěsachu a roskakachu. Też Jurij běsche stwu ßwojeju starscheju s nětkotrym ßwjecźatkom wudebił, kotrež běsche jemu duchowny darik: bjes dwěla dźěłichu ßo do nich nětko też rubjeźne ruzy.

(Pokracźowanje.)

Poßwjecźenje evangelskeje wumożnikoweje zyrkwje w Jerusalemje.

(Pokracźowanje a skónczenje.)

Hłubokohnujaje běsche, jako ßo w tym wokomiknjenju ßwjedźeńska woßada k poßwjecźeńskej modlitwje poklaku, jako wón woltar a klětku, dupu a byrgle, zyły Boži dom a swony s jich ważnymi napißmami: Troschtuj, troschtuj mój lud; Khrystuß je junu do teho ßwjateho nuts schok a wěcźne wumożenje namakał; Jerusalem, tam horka, je nascha wschitkich macź poßwjecźi. Kónz modlitwy woßada dźakowny khěrlusch stejo wuspěwa.

Liturgija, kotruž mějesche generalny superintendenta D. Faber, rěkasche: „Kak lubosne je twoje wobydlenje, o Kuješe! Moja duscha ßebi po tebi żada". Jako woßadne spěwanje běsche ßo Lutherowy khěrlusch wuswolił. Hnujo a posběhnjo, wutrobu se sbóżnej radoscźu a dobyczeřskim wyskanjom napjelnjejo klinczachu pschi synkach byrglow mózne synki psches wyßoki Boži dom: „Jed'n twjerdy hród je nasch Bóh ßam". Schtož nascheje wěry khěrlusch poknoscźe a mozy, dowěrjenja k Bohu a żadanego ryczeřskego dźěła wobschija, to je ßo tam s móznymi synkami horje spěwało. Krute dowěrjenje na twjerdy hród, pschißaha ßwěrnoscźe k Jesußej ßamemu, ryczeřska woporniwoscź: wschitko sa evangelijón! Prěnje předowanje woßadneho duchowneho probsta Hoppy ßo słożowasche na 1. Tim. 2, 5—6, wjedźesche woßadu do wyßokeje ważnoscźe tejele hodźiny, ważneje sa ßwjedźeńskich pucźowarjow, ważneje sa Jerusalem — wulkeje pak potom hakle, hdyž ßu ßo ßwjedźeńszy towarschojo wěrjazy, wobhnadźene hrěschnizy scźinili. Teho dla my teho źiweho pola morwych njepytamy, ale wothladamy wot seńskeho, sachodneho też tudy w Jerusalemje a pohladamy na to trajaze sa wschitke narody semje, na teho jenicźkeho ßrědnika Jesom Khrysta. W bohatej poknoscźi ßo tale myßl w pokasowanju na ßwjate pißmo a wyßokodostojne městna pschewjedźe a s napominanjom k mißionskemu dźěłu sa teho njebjeskeho krala ßo wobsamkny. Skónczu liturgiju mějesche generalny superintendenta D. Nebe. Ju scźěhowasche wyßoki skutk nascheho droheho khěźora. Hdyž běsche wón pschi woltarju ßwoje kolena w modlitwje shibował, posběhny ßo wón a cźitasche te wulke mózne ßwědcźenje, kotrež ßmy lubym cźitarjam hižo sjewili. Se skóncźnej modlitwu khěźora pschi woltarju na kolenach wuspěwanej hłowna ßwjatocźnoscź ßwój kónz dozpi; w hłnźschim wokrjeßu sastupjerjo evangelskich zyrkwinskich sjednoczenstwow zusych rěcźow sbożepschecźa wuprajichu a dostachu ryczerjo Johannitow woßebity khěźorowy dźak we wopomnjeńskich snamjeschkach.

Hdyž ßo zyrkej pomału wusprósdnjesche, my tam hischcźe khwilu w cźischinje wostachmy, so bychmy wócźku składnoscź posskicźili, poknoscź sacźischcźow hromadźicź a je sakhowacź. Sdobny marmorowy woltar naß pschezo saßo k ßebi cźehnjesche, s drjewa wudypana klětka, byrgle, ßwjate ßudobje a kraßne biblije s jich napißmami, rjane stołpy — předowanje s kamjenja, a tele kamjenje předuja: so je kastojcźka nětk ßwoje hněsdo namakała.

Pschi dźělenju wot droheho Božeho domu dohlada ßo wócźko na żelesnu do scźěny saßadźenu taflu, na njej steji historija teje zyrkwje napißana: W mjenje teho Wótza a teho Ssyna a teho Sswjateho ducha. Hamjeń. Naschemu Kujesej Jesußej Khrystußej, ßwěta wumożnikej, je tón Boži dom poßwjecźeny, postajeny tam, hdźež něhdy zyrkej ßwj. Marije wot wustawa ryczerjow Johannitow natwarjena ßo posběhowasche. Psches lětstotetki leżesche te městno w prósche a rospadankach, hacź bu w lěcźe 1869 wot turkowskeho khěźora pruskemu kralej, posdźischemu němskemu khěźorej Wylemej wulkemu darjene a bu sa njeho wot krónprynza Bjedricha Wylema, posdźischeho khěźora Bjedricha III. do wobßedźeństwa wsate. Po pschikasni němskeho khěźora a krala pruskeho, Wylema II., je ßo ta zyrkej w lětach 1893 hacź do 1898 natwarika a 31. oktobra 1898 w jeho najwyschschej pschitomnoscźi a němskeje khěźorki, Augusty Viktorije poßwjecźika. Ps. 26. 8.: „Knjeźe, ja lubuju wobydlenje twojeho doma a to městno, hdźež twoja cźesć bydli."

Wschelake s bliska a s daloka.

— Mý lubych Sserbow hischcźe junkrócź na to kedźbliwych scźinimy, so smeje ßo jubelske ßerbske kemschenje w Drażdźanach njedźelu 2. adventa dopołdnja w ½12 hodźinach w nakhwilnej kschiżnej zyrkwi. Předowanje smeje kujes farař ryczeř Jakub-Njeßwaczidlski a spowjednu wuczbu kujes farař Räda-Budyski. Duż pißajcźe ßwojim lubym w prawym cźaßu, so bychu ßo na te jubelske kemschenje w Drażdźanach seschli a dojěźdźcźe tam Wy ßami też w prawje bohatej liczbje, so bychcźe s tymi ßwojimi junkrócź w Božej ßwjatnizy Božu ßłużbu ßwjecźili. Po kemschach ßo wschitzy Sserbja w „Musenhaus" na Pirnaskej dróży k pschecźelnemu rosrěcźowanju sońdu. Schtóž chze do Drażdźan, njech to prjedy pola redaktora Ssmolerja sjewi; pschetož hdyž ßo wěsta liczba prjedy samolwi, je jěsba po żelesnizy tuńscha. Duż lubi Sserbja, njekomdźcźe ßo; Wam wěsćźe tón dźeń njesapomnity wostanje.

— W Khróscźe pola Minakała, hdźež je wulka kaolinowa fabrika, chzedźa kapakku natwaricź. To je wěscźe jara dobra a sdobna myßl, hdyž liczba dźěłacźerjow tam stajnje pschibjera a tutym ludźom, kotźiž ßo rad Bejeho doma sdaluja, dyrbi ßo składnoscź poskicźicź, so maja Boži dom blisko; pschetož hewak ßo kemschikhodźenja zyle wotwucźuja. Duż je jara dźaka hódne, so

chze knjes hrabja ſ Einſiedel w Lippiczu ſ knjesom ſararjom Ssykoru tole wažne wotmyſlenje w bližſchim czaſu do ſkutka ſtajicz.

— Naſch ſerbſki bibliſki pucznik na lěto 1899, kotryž ſo w tu khwilu cziſchczi, w prawym czažu wuńdze. Naſch ſerbſki wudawk ſaſo knjes archidiakonus Guda w Lubiju wobſtara. Ssobuſtawy naſcheho evangeliſkeho-lutherſkeho knihownycho towarſtwa jón, kaž kóžde lěto, pſches ſwojeho knjeſa duchownycho darmo doſtanu. Sa njeſobuſtawy je wón w redakzyji Sserbſkich Nowinow kaž tež pola kóždeho knjeſa duchownycho ſa 10 np. doſtacz.

— W ſańdzenym tydzenju dźěſche pſches Nowiny ta powjeſcz, ſo ſo naſche ſakſke wójſko wo druhi (XVIII.) armeekorps powjetiſchi. Wěſcze je ſo hižo tón abo druhi tejele powjeſcze naſtróžik ſo bojo, ſo ſo dawki ſ nowa powyſchſcha. Nětko pak je ſo wupokaſako, ſo je roſſchěrjena powjeſcz pſches molenje naſtała. W Kamjenizach je wojeńſki ſanitätny wós (ſa ſranjenych we wójnje) ſo do trjebanja wſał, na kotrymž je napiſzane ſtejało: Saſſki XVIII. armeekorps. Ta wěz pak ma ſo tak, to je ſa wójnu poſtajene, ſo ſo naſche ſakſke wójſko do dweju armeekorpſow dźěli, ſo pak w měrje naſch XII. armeekorps hiſcheze njedźěleny woſtanje. Tamny wós je ſo ſ tej pſchicźinu do trjebanja wſał, ſo by ſo na ſwoju wuſtojnoſcz wuſpytał.

— Khěžorſtwowy ſejm ſo 29. abo 30. novembra abo 1. dezembra wotewri. Kajke ſmeje wuradzenja, hiſcheze ſnate njeje.

— Srudna powjeſcz pſchińdze ſ Kótna, ſo ſu tam njekhmanizy pomnik khěžora Wylema I. w nozy rosbili. Tak ſu dobyczerſku palmu, kotruž poſtawa w ruzy dźerżeſche, wotbili a ſobu wſali. S wulkej ſchkodu je, ſo ſo njeje poradźiło njedoczinkow popadnycz. To pak je ſaſo ſrudne dopokaſamo, kak móża jědojte wuczby ſozialdemokratije człowſku wutrobu do zyła ſkaſycz.

Guſtav-Adolfſke towarſtwo, kotrež je ſo něhdy w Lipſku wot ſuperintendenty Großmanna ſatozyło a kotrež ma hiſcheze w tu khwilu tam ſwoje ſydło, je w poſlednim czaſu ſaſo bohate podpjery wot 5000, 3000 a 1000 hriwnow doſtało. W najnowſchim czaſu bu jemu kapital wjazy hacz 203000 hriwnow wuczinjazy wot rentiera Rolffa w Mühlheimje pſchipokaſany. To je rjane ſwědczenje luboſcze k drohej evangeliſkej zyrkwi.

— Naſch lubowany khěžor a khěžorka wróczitaj ſo po krótſchim puczu domoj hacz běſche prjedy wotmyſlene a najſkerje ſobotu do Potsdama pſchijědźetaj. Kajke Boże wodzenje, ſo je ſo prěnje wotmyſlenje puſchczilo; pſches to ſtaj ſbožownje žałoſnemu móriſkemu wichorej wuczekoj, kiž w bliſkoſczi Tunisa ſakhadźeſche a kotryž móżeſche łódź do czężkeho ſtracha ſtajicz. Jow widźimy ſaſo Božu ruku, kak wona nuts pſchima do człowſkeho žiwjenja a kak je ju wobarnuło wyſche naſcheho luda dźerżał ſ tym, ſo myſle w poſlednim wokomikujenju wobroczi.

S Barlina piſzaja wo wulkej zyrkwinſkej nuſy, kotraž tam Bohu žel pſchezo hiſcheze knježi. To je ſo ſaſo na ſrudźaze waſchnje na ſmjertnej njedźeli pokaſało, na kotrež někotryžkuli do Božeho doma khwata, kotryž hewak doma woſtawa. Wjele tyſaz je ſpytało do Božeho doma pſchińcz, ale podarmo. Wſchitko běſche pſchepjelnjene. Woſebje wulka je nuſa we woſadze ſwjatcho khſiža. Ale tež w druhich dźěłach měſta Barlina je wona jara, jara wulka. Wſmimy wotdźěl Moabit: wón ma něhdźe 135,000—140,000 wobydlerjow, mjes nimi ſ najmjeńſcha 120,000—125,000 evangeliſkich. Tam ſtej 2 evangeliſkej zyrkwi ſ runje 2400 měſtnami. Schto ma to rěkacz pſchecźiwo tamnym liczbam? Kak mało móże jich jow Boži dom wopytacz. Jow ſkuſchataj ſ najmjeńſcha hiſcheze dwaj wulkej Božej domaj. Potom bychu tež ludźo radſcho ke mſchi khodźili, hdyž bychu wjedźeli, ſo tež měſtna namakaja. Sawěſcze je wulki czaſ, ſo ſo ta wěz ſe wſchej krutoſczu do rukow woſmje, pſchetož jow ſo jedna wo tyſazy njeſmjertnych człowſkich duſchow, kotrež ſo ſhubja, hdyž ſo k temu Knjeſej njedźerża.

Jeſuſ jeniczki troſcht.

Hłóſ: Schtóž Bohu wjeřſchnemu, Jer. 14, 8.

Mój najlěpſchi troſcht we czerpjenju
Je jenož mój knjes Jeſuſ ſam,
Kiž wumóhł je we žałoſczenju
Tych ſwojich pſchezo tu a tam:
Hdyž nichtó ſ troſchtom bliſko njej,
Mje Jeſuſ k ſebi woſmje ſej.

Mój najlěpſchi troſcht we czerpjenju
Byez dyrbi mjeno Jeſuſa,
We jeho mjenje pomoz czuju,
Hdyž druhdźe ſo tu njenam'ka:
Njech czężke ſu tež czerpjenja,
Mi pomha mjeno Jeſuſa.

Mój najlěpſchi troſcht we czerpjenju
Je Jeſuſowa ſaſkužba,
Sso radſcho wſcheho ſdźerżu ſwěru
Hacz tutoh' ſbóżnoh' dobycza;
Ja ſ tutym móżu jeniczzy
Byez prawy, ſbóżny pſchi Boſy.

Mój najlěpſchi troſcht we czerpjenju
Je pſchikład mojoh' Jeſuſa,
Kiž wjedźeny bu k ſanieczenju,
Snjeſł czwilu, kiž bě žałoſna,
Je czerpił boloſcz, hanibu:
Ja chzu hicz rady ſa tobu.

Mój najlěpſchi troſcht we czerpjenju
Je ſwěza hnady Jeſuſa,
Tu budu ſo ja woblez junu,
To wſchak je moja nadźija:
Hdyž ſ teho ſwěta poczahnu,
Ja Jeſuſowy woſtanu.

Ernſt Helaſ.

Něſchto k roſpominanju.

Ty njeſmněſch ſ tym ſbóżnikom jenož hicz chzycz na kwaſ w Kana, ale tež na Golgatha. Jena wutroba ſ nim, jena ćołoſcz ſ nim. Jeho ſmjercz naſche žiwjenje.

* * *

Modlitwa bjes khſiža je kaž ptaczk bjes khſidłow.

* * *

W khſiżu ſamym je ſbože.

* * *

W ſrudobje njeje wjetſcheho troſchta, hacz huſto wopominacz Khryſtuſowe czerpjenje.

* * *

Twoja ſahroda ſo pſches to njepołěpſchi, ſo ſo k ſuſodowemu płotej ſtupiſch, ſo by hladał, kelko njerjada w twojeho ſuſodowej ſahrodźe roſcze.

* * *

Chzeſch-li, ſo bychu druſy tebje lubowali, potom dyrbiſch ty tole ſdobne ſmyſlenje, kotrež ma luboſcz ſahorjazu móz, na twojim bližſchim wopokaſacz.

* * *

Woni ſu ſcheſeczijenjo, kotſiž njedźelu ſpěwaja: „Bliže, mój Božo, k tebi!“ ale pſchi ſwojich wſchědnych dźěłach dźerża woni teho Knjeſa ſdalenego tak daloko kaž je móżno.

* * *

Wyſche kožow jendźelſkeho hoſczenza ſteji rjane ſłowo napiſzane: „Ja lezu a ſpju zyle ſ měrom; pſchetož ty ſam, Knjeze, pomhaſch mi, ſo ja bjes ſtaroſcze bydlu.“ Spody pak ſczěhowaze warnowanje ſteji: „So by ſo njekradnyło, ſo proſzy ſo bychu ſo durje ſamknyke.“

* * *

Młodźenz bjes wottykujenego kónza w žiwjenju je wojakej bjes wójwody runy. Jara mało wuſchmy ſam ſa ſo kaž tež ſa někoho druhego.

Liſtowanje.

Redaktorej je ſo póſtna kharta ſ Dźěžnikez doſtała, w kotrejž ſo wo rosjaſnjenje wo wěſtej naležnoſczi proſzy. Kharta je bjes mjena; duž proſzymy jejneho ſpiſzaczela, ſo by nam ſwoje mjeno ſjewił, ſo bychmy jemu ſamemu wotmolwjenje dacz móhli a jemu ſjewili, czeho dla ſo něſto derje njehodźi, ſjawnje wo ſtajenym praſchenju piſzacz. Redaktor.

Samolwity redaktor: ſarař Góleż w Budyſchinku. Cziſchcz a nakład Ssmolerjez knihicziſchczerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 49.
4. dez.

Lětnik 8.
1898.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźerni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

2. njedźela adventa.

1. Mójſ. 49, 18.

O Knježe, ja wocžakuju na twoje ſbožo.

Tak prajeſche patriarcha a doſtojny ſtarz Jakub, jako w egyptowſkim zuſbniſtwje ßwoje wojowanjow a bědźenjow połne žiwjenje dokonja. „Knježe, ja wocžakuju na twoje ſbožo", — to běſche jeho poßledne ſdychowanje, prjedy hacž ßo w ßmjercźi jeho wóczko ſańdźeli. S tutymi ßłowami pak wupraji myßlenje a žedźenje, próſtwu a nadźiju wſchitkich woprawdźe pobožnych cžłowjekow wot Habela ßem, kotryž je pod kijom Kainowym najprjódzy hórkoſcź ßmjercźe woptacź dyrbjał, hacž na tamnu mału woßadu, kotrejž ßo Jeſuß ſjewi, dokelž wona na „Iſraelowy troſcht cžakaſche."

Stawy Božeho luda móža ßo na dwěmaj ſnamjenjomaj póſnacź. To jene je, ſo je jim hrěch najwjetſcha hubjenoſcź, niz tyßazkróczna nuſa w žiwjenju, niz to, ſchtož ſwonkownje wot cžłowjekow na nich khodźi, niz to, ſchtož w nich je, ſchtož ßo jako jědojta móz tež do najcžiſcźiſchich myßłow a najſprawniſchich měnjenjow nuts cźiſchcźi, — ſchtož ßo drje na mału khwilu wotſtronicź hodźi, ale naß pſchezo ſaßo wobdawa, kaž ſtadło hadow, kotrychž tež pſches naſchu ßamßnu móz wotbycź njemóžemy. — To druhe ſnamjo je to, ſo wumoženje a ſbože wot horkach docžakuja, wot teho Boha, kotryž je nam ßwoje ſboža połne ßlubjenja dał, a kotryž łhacź njemóže, hacž runje ßo huſto ſe ßwojej pomozu dlěji.

Wěrni a wěrjazy cžłowjekojo Boži hladachu kóždy cžaß do wyßokoſcźe, ſtonajo, proſcho a cžakajo na Bože ſbože, na Meßiaßa, kotrehož wón běſche ßlubił. Tak wulke, kaž ſpóſnacźe ſnutskowneho hubjeńſtwa běſche, tak horze a hobrſke běſche tež jich žedźenje po wumoženju. Cžim ſprawniſchi do ßo hladachu, cźim wěry połniſchi a ſtroſchtniwiſchi móžachu tež k njebju horje pohladacź. — Niz, ſo by jim to ßwětne něſchto było, ſchtož ſazpiwachu! O ně, woni wjedźichu, ſo móže Bóh ßwoje ſbože jenož tajkemu ludej dacź, kotryž je na njoh' pſchihotowany. Teho dla dźěłachu hacž na poßlednju kapku krwě, ſo bychu woni, kaž jich zyły lud, pſchezo pſchiběrał na ſnutskownym polěpſchowanju, na pobožnoſcźi a wußwjecźenju ßwojeho žiwjenja.

Ale bjes dwěla běſche jim, ſo ſbožo ßame niz wot delkach, niz wot cžłowjekow, wot ßwětnych a ſemſkich mozow, niz wot wuměłſtwa, ani wot wunamakanjow, ani wot wójnow ani wot měra w ßwěcźe njewotwißuje, ale ſo ma wot horka pſchikhadźecź, ſ ruki wſchehomózneho.

Kak nětko ſ tobu ſteji, luby pſchecźelo, kiž ty to cžitaſch? Sbožo, na kotrež mrějazy Jakub cžakaſche, je ßo ſjewiło a ſ ruki pſchekraßnjeneho Khryſtußa móžeſch doſtacź, ſchtož k twojemu měrej ßłuži. Ale dźiw njeje, ſo jenož tak mało jich tuteho ſboža dźělomni ßu, dokelž mała je cžrjódka tych, w kotrychž ſpóſnacźe jich ſnutskowneje khoroſcźe a žedźenje po njebjeſkim lěkarju žiwe je. Pſchezo hiſchcźe kaž w prjedawſchi cžaßach docžaka najwjazy cžłowjekow ſbožo wot delkach, wot teho, ſchtož jim ßwět poſkicźuje. Lěpſcha ſaßłužba, dobra ſtrowoſcź, rjane khěže,

bohate herbstwo, mózne pschečželstwo, sbože we wikowanju a khodženju wschědneho žiwjenja —, to dyrbi jo čzinicź. A hacź runje žu dostali, schtož žebi žadachu, dyrbja potom tola shonicź, so žu sa kniežomnymi wězami stali a so žu žami po sjebali. Stónčznje jich tola žana wěz woprawdže spokojicź njemóže, kotruž jim žwět w jebatym błyschežu pched wocži staja. Khutne běbženje pschečziwo slym žadanjam wutroby a nutrne čzakanje na adventske sbožo jeniežzy prawy měr dusche pschinježe.

Hdźež pak čzlowjekojo žu, kotsiž kaž Jakub žwojich hrěchow dla s Bohom žu wojowali, kotsiž kaž Jakub žwoju zyłu wutrobu a wobliežo na Boże sbožo žu słožili, čzi móža žo tež teho troschtowacź, so w Jesušu Boże dźěčzi žu, a so žana móz hrěcha, ani žwět ani hela, jich wot Khrystušoweje luboščze dźělicź njemóže, haj so budže wón wschitko w nich dokonjecź hacź na žwój wulki dźeń. Tehodla podaj tež ty zyle žwoju wutrobu temu Knjesej, twojemu Bohu. Ma-li pak Jesuš woprawdže w tebi žwoje bydło, knježi-li wón na tebi, na twojim zyłym myšlenju a čzinjenju, a potom smějesch tež ty jako Boże wobsbožene dźěčzo kłobuk sboža a brón wěry a móžesch s hłubokoščze žwojemu adventskemu kralej napschečziwo wołacź:

Ja dźeržu čze, o mózne poßylnjenje!
Ty wokschewisch a pomhacź chzesch,
Hdyž we mni widžu wěry poßłabnjenje,
Hdyž khoroscź na mnje dźe a čzěło błabe je,
Dha dusche sdychuje:
O mózne poßylnjenje, ja dźeržu čze.

M. Rencź.

Sprawnoscź dowjedže k dobremu kónzej.

4. Sastorčenaj.

(Pokračzowanje.)

Duchowneho seschědźiwjena maminka žedźesche pschi wóhnju, čzopły wobjed hotujo a žo pódla na čzopłocze sraduijo. Pschečzelniwje poßticźi wona najčzoplische městno pschi wóhnju wudowje; tež poda wona jej a hółzej nawarjeny wobjed. Mjes tym wsa duchowny s kamorčka w sčenje kamjeńtny karan a liny s njeho dźěl do hlinjaneho hornza, so by to pschi wóhnju shrěł. Běšche to wino, s kotrymž dyrbjesche žo wudowa dale poßylnicź. Něto wona hakle sačzu, kak hubjenje běšche s njej a sa nju; žyłły lijachu žo jej s wočzow. Nashonita stara duchowneho mačz poliwny jemu, so by wbohej dał žo wupłakacź.

Tak nadeńdže krjudowana čzłowjska wutroba najprjedy połóženje. Mjes tym pschinoschowasche Jurij jich khuduschku domjazu nadobu, kotruž běchu jim na hažu smjetali. Wón skorčesche, kak žu jim wscho skonzowali a kelko je žo shubiło. Tehdy sdasche žo, so macź žwoje dowěrjenje do Boha shubi. Wupschestrěwschi ruzy sa žwojim žynom, sapočza wona žyna wobjimujo s hłoßom skorčicź dla žwojeho njesboža a s nowa s hłoßom płakacź.

„Něto chjemoj tež wumrjecź a k nanej dóńcź, Jurjo, Bóh je naju wopuschčził“, tak skorčesche wona we žwojej srudobje.

„Njedwěluj nad Knjesjom a jeho miłosczi“, napominasche ju duchowny, „kotrýž je prajił: »Wołaj žo ke mni w czažu teje nuzy, dha chzu ja tebje wumoz a ty dyrbisch mje khwalicź!« Njesadwěluj wobnuschka, sthrobl žo twojeho žyna dla, so njeby wón tež žwoju macź shubił. Bóh budže moje słowa žylnicź, so wamaj wutroby waschich pschiwusnych dobudže. Ja tam něttokle dóńdu a pschinjeßu wamaj, je-li to Boža wola, sa hodźinu wješołu powjesez.“

To prajiwschi rosßwětli žo jeho sprawne mjeswocžo, jako by je njepowalomna wěra pschekrażnika, a te žwěczesche poraženej, kotraž na njeho sgładowasche, kaž by ju Boža žmjatosczź wobdawała. Tak mózne skutkuje słowo njepowalomneje wěry, kotraž je stowaršchena s luboszu, k skutkam hotowej. Na dokhi, krutykij žo sepjerajo dźesche wón něttko psches haßy, tónle jandźel wschitkich khudych.

„Bóh tebje pschewodź, tebje nadobneho čzłowjeka!“ pschejesche jemu s čzicha jeho macź, jeho s maczerinej luboszu pożohnowawschi.

Jako Jurij skorčesche, kak hrosni žu tola ludźo, so žu jeho maczeri tež pożłednje połsleschczo rubili, dha pokasa wona jeho jako prawa macźer we žwojej srudobje na druhe pucze.

„Njeskorž dale wjazy, Jurjo“, napominasche wona, „njewěsch ty, schtó je hischcze njesbožownischi, dyžli mój, kotraž žmój tola hischcze tak luboszźiwju pschečzelow nadeschłoj? Naju luby pschečzel Handrik nima nikoho wjazy, a žwoje mózne lěhwo budže dyrbjecź dźiwjej swěrinje wotmozowacź.“

* * *

Jako bychu jeho někajzy sli duchojo honili, tak běžesche wuschwikany a wustorčeny dale a dale, na žwój pucź ani njekedźbujo. Do mjeswocza běchu jeho bili, do mjeswocza běchu žo jemu wuplunyli, s lodom běchu do njeho mjetali. Hischcze běchu jemu włoßy s krwju na czołu pschilěpjene; k temu jeho woheńšapazej wócźzy, jeho rostorhana drasta; nastróžecź by žo jeho moht; kaž błudnik, kotrýž je wot doma czěknył: tajki žo wón sdasche. Njeby-li we wačzoku, kotrýž pschečziwo žwojej woli pched wrotami sa nim czißnychu, mjecź tczał, nihdy na nihdy njeby wón žo sa nim sthilił, tola — jeho mjecź, telko běšche jemu pschi wschej měsčenźy žwojich myßlow jaßne, jeho mjecź běšche jemu jara trěbny: bjes mjecza njemóješche žo na nikim wjeczicź. A tola chzyšche wón žo wjeczicź nad tak mnohimi. Kak móžachu woni czěrpicź, tež žudnik, so jeho tak žurowje sažudźichu, so jeho tak po jich žamžnej woli do tak wonjeczesczowazeho pokhojanja satamachu, do hórscheho hacź do žmjercze! Wjeczicź chzyšche žo nad tymi, kotsiž běchu jeho prali, kotsiž běchu jeho s města wuhnali, jako by ybł sfażeny wjelk abo poß, wjeczicź chzyšche žo nad starymi a młodymi, wjeczicź žo nad městom, kotrež czěrpjesche, so móže žo tajka njeprawda sa jeho murjemi stawacź, wjeczenje dychasche jeho wutroba, wjeczenje wobknježi jeho wutrobu a jeho hłowu. Žana troschtowaza, spokojaza myßl njedobu žo do jeho dusche; běda! byli wón móz měł, žwojemu hněwu sczěhowacź! —

Hanisch ty jeho teho dla, luby czitarjo? Ssy ty hdy luboßnje a pschečzelniwje někoho strowił? Ssy ty hdy město luboßneho dźakowanja sazpiwanje, wußměchowanje abo hidźenje žnjał? Ssu tebi hdy twoju ruku, k pomozy swółniwu, s wußměchowanjom wotpokasali? Jenož jenotliwi nadeńdu w tajkich czažach pucź k najrjenischemu wjeczenju: k luboszźi, pysches kotruž žehliwe wuhło twojemu njepschečzelej na hłowu nakopisch. Tajki pucź pak dowjedže Bóh po žwojej hnadže a žmilnosczźi žurowneho człowjeka. —

„Njech woheń sady mje s njebja pada a njech město sahubi kaž něhdy Sodom a Gomorhu; njech sarażu rospadaze murje a wěže njesprawny narod, kotrýž jeniežzy prawebo Boha a jeho hnadneho a miłosczźiwego Ssyna, nascheho Sbóżnika, se žwojimi modlitwami hani, ani wohladał žo njebych, a by-li žo też semja wotewrika a by-li spóżeraka wscho, schtož ma hischcze žiwjenje we sebi; o, so by žo tola wscho ponuriło do podkopkow, so by žo wscho shubiło, kaž s pschithadźazym nałeczom žneh se semje; hdy bychu žo tola žiły kłébora jako žahłe rěti s horow wuwaliłe, so bychu se žwojimi žehliwymi žokmami hejchlerjow pohrjebałe!“

Tak rosnjemdrił běšche žo Handrik, žo s dobom roshoriwschi, so je jebanskim Pjenjeżnikowym słowam wěrił. Khětsje wutorhnywschi schěroki mjecź s nóžnjemi s wačzoka, pruhowasche žebi sehrajo jeho wotmach; potom pschipaßa jón sa powjas nad łabacze. Pjenjeżnikowe mjeno dopominasche jeho na tamneju, kotrajž Nimale chzyšche žo jemu žmjecź, hdyž žebi pomyßłi, so mohł hischcze něchtó wot njeho pomoz a schkitowanje wočzakowacź. Něto hakle kedźbowasche na pucź. Sstónczkło, žo k khowanju nakhilowaze, žwěczesche jemu runu žmuhu do mjeswocza; dróha, na kotruž běšche žo nastajił, wjedźesche potajkim k wjeczoru, a to runu žmuhu do Frankenberga. S mnohimi prózami běchu ju někat psches dźiwi lěß wurunali; s hłubokeho žněha, kotrýž jemu pucź žakożnje wobczeżowasche, posběhowachu žo po bokomaj dróhi wulke kamjenje, podobne czěmnym, se žněhom pokrytym postawam.

„Njeje to pucź sa proczeżiony?“ rjekny wón žam k žebi, „jeli so by žo jim moja njewinowatosczź wukopała, jeli so bychu žnano rjeczas namakali a ja bych putnikow na tutym puczu a na pożohnowanym kónzu jich pucza wočzakał?“

Drje žebi žamemu njeby k temu stał, so by žo hdy swažił, tole wěricź abo tehole žo nadźecź, dha sdobywa žo tola skónczźnje tale myßl — hdyž tež czicho a bojaslivje — do jeho wutroby

Wschako człowjek ßamón pódla rowa hischcze nadßiju wěscha! Tola kak by wón samohł, ßo pched putnikami pokasacź, ſ kotrychß běchu jeho bjes dwěla mnoſy ßobu wonjeczeſczili abo tola jeho hanibu ßobu wohladali! Dokelß ßo wjeczor ſe spěſchnymi kroczelemi pschibliżowasche, mějesche wón sa najſprawnische, hdyż by do bliſkeje wuhlerjoweje hěty pschi pucżu saſtupił a tam pohladał, hacż mohła wona jeho trasch w nozy po něczim hoſpodowacź. Wſchako ßo tež njechasche we ßwojich njeporjadnych wobſtejnoſczach ludżom pokasacź, kotſiż bychu ßo jeho jenoż prascheli a njewuschnje na njeho hladali.

Sczěmy a durje wopuſchczeneho wobydlenczka ſdachu ßo doſcź krute, ſo njeby ſahłódnjenym dżiwim swěriſkam móżno było, ßo nuts ſdobyczź. Psches nólczku ſchkałbiſnu w durjach wuſběhny wón ſ makej prózu saßuwadło a potom móżesche bjese wscheje prózy durje do nuts wocżiniczź. Hěta běſche prósdna, ſo tu njeběſche ani koßmika nadeńcź, a poßlednje pruhi wotkhadżazeho dnja rosjaßnichu hětu hiſchcze nadoſcź, ſo běſche do zyła pſchewidżomna. Wona njewuſnamjenjesche ßo pſchesje niczo pched ßwojim runjeczom. Wo ßrjedża běchu někotre kamjenje nakładżene: to běſche wuhlerjowe wohnischczo. Kótlik nad nim tu wjazy njewißasche. Wobhladniwy wuhlerſ njeběſche ßwoje létne wobydlenje ſa doſcź krute pched paduchami měł. W jenym kucze nadeńdże ßo doſcź ßucheho drjewa k podtepjenju, w druhim kucze ležeſche ßuche liſcze a ßłoma, na kotruż móżesche ßo mucżny pucżowaſ wupſcheſtřecź. S kamjeſchkom a żeleżkom, kotrejż wón ßwěru pſchi ßebi noſcheſche, ſatepi wón ßebi bórſy na wohniſcheżu a po krótkim czaßu praſkotasche tam mózny woheń. Sſněh na ponoſchku běſche bórſy rostaty a tak wucżeże kur ſ hěty. Něko ſawrje Handrik durje a kuli wulki pjeńk do duri, ſo njeby ßo żadyn zuſy do hěty dacź mohł. Hłód ſpokoji wón ſ khlěbom we ßwojim wacżoku, lacżnoſcź ſe ßněhom, pſchi wohnju rostatym. Tak móżesche ßo też po dołhim czaßu ſaßo ras wumyczź. Něko mějesche khwile, ßebi na ßwoje hubjenſtwo pomyßlicź. Tola bórſy wotwjedże mile ſpanje ſpróżnego wot wscheje ſrudoby; pſchitomnoſcź ſminy ßo pched jeho duſchu; ſbóżne wobraſy ſe ſtarodawnych czaßow ßwjedżechu jemu mile ßony. — Wonka pak rujachu hłódne wjelki po leßu.

(Pokracżowanje.)

Łużiſke hory.

Łużiſke hory,
Wy woktarje Bože,
Rano ßo kryjo
S wopornej ßlěbornej mhłu.
Wjeczor pak żehło
W ſerach ßo purpurojtych,
Wjeßele witam
A dżakownje ſtrowju
Něto a ſtajnje ja waß.

Kak huſto ßym na tużnych dnjach
S Delanow ſhladował k wam
A ſ měſchczańſkich czěßnjwych dróhow!
Kak czaſto je ſnoſchowało
K wam wócżło ßo żedżiwe moje
A k ßłónżownym wjeřſchinam waſchim!
Kak rady, hdyż wotbi mi ßwobodny czaß,
Sčym wopytał ſ wutrobnej radoſczu waß
A wothłódnił czoło ßej horze.
Na Czornobohy ßym ſtał,
Na wyßokej wopornej ſkale,
Hdżeż ßwjeczili něhdy ßu Sserbjo
Sswoje najſbóżniſche dny.
Zmórz, Pichow a Mniſchonſka hora
Ssu nurike mje
Do wjeczornych ſerow tych ſłotych,
A duſcha je moja
We njebjeſkim ßwětle
Tam kupała ßo.

Czíſchina ßwjata
Je ſ bydłom na horach,
A płoninow hara
K nim njedoßaha.

Hołk měſchczańſkich ſahawow dżiwich
Wucho tam njeſaßłyſchi.
Schtoż pak tam pſchebywaſ ßłyſchi,
Zyrkwinſkich ſwonow je ſwuk
A ßonatży ſchepłaty wětřik
A ſchmrěczżiny hnujazy hłóß.
Haj czíſchinu ßwjatu,
Hdżeżkuli ju żedżiwje pytach,
Na horach ßym namakał ju.
Sa wutrobu měr
Hory mi ſchczedrinje dachu.
Tam żadoſcze lehnychu ßo
A staroſczow njeſměrne żołmy.
Schtoż w nižinach delka
Běch nimale ſłubił —
Ssam ßebje a Boha —
Na ßamotnych ſchczeżkach
Saß' namakach tam.
A ßlěborny měßaczk
Mje ſe ßwěłkom ßwojim
Pobóżniſcheho,
Hacż horje běch krocził,
Dom pſchewodżeſche.

Czíſty a czerſtwy
Powětř kraßny
Na horach kněži.
Stych bahnow jědojty dym
A měſchczańſki njeſtrowy proch
— Wſchelakich khoroſczow hněſdże —
Tam horje ßej njeſwěritej.
Nychliſcho bije
Czi wutroba tam,
A jaßniſcho ßwěczitej
Wócżay ßo twojej.
Tam jandżelſki balſam czi wuhoji hrudź
A ſpróżnotu żanu tam njeſaczujeſch,
Dych Boži,
Njepoßrědny,
Czi wußrěba ju.

Kraßne nam daliny
Na horach wotewrja ßo,
Spodżiwnoſcź wulka ſa wócżło,
Kiż ſměrownje do dala hlada.
Byczź małotne horka ßo ſda,
Schtoż daloko delka je wulke.
Sahrody, pola a łuki,
Khěże a měſta
Dżěcżaze hrajki ßo ſdadża,
A człowjekow njeſměrny hibot
Sso wulkemu mrowiſchczu runa.
W módrej ſchěrje
Sso ßokoł nam ſſchidłany ſłubi,
A kralowſki worjoł,
Kiż k ßłónżu horje ßo ſběha,
Do njebjeſkich myßli naß nuri.

Najmłódniſcha ſelina na horach roſcze,
Strowotna ludżom
A wużiwna ſkotej.
Tam wita cże ſkhróſczeny ſeleny haj,
A ſchtomy każ ßwěży tam ſteja.
A krónu ßwoju, tu jehlinojtu,
Sběha do módriny njebjeſkeje
Schwižna tam jědła.
Do ſchkałobow ſkaliny ſarywatej
Kralowſki dub a jadriwy buk
Korjenje ßwoje.
Na ſchěrych ſkalinach błyſcheża ßo
Dżiwich tam nalikow ſcharlatne hwěſdy.
A ſkotobruny lubofny moch.
Najbohatſchu paſtwu dawa tam pczołam
S mjedowej brěczku czeczaty wrjóß.

Tam ſſichidłani herzy czi wuhotuja
Se ſwojim czikotom, ſiſolenjom
Darmo najrjeńſche konzerty.
Luſt honjerſſich różkow
Tam wo nahe ſtaky ſo kama,
A ſornik je ſornami naſtróżeny
Czi ſplóſchity pſchebehnje pucz.
Tež na khudych ludzi ſu njeſabyke
Luſiſke hory:
Jim wobradża jahodow bohate žně
S kóždiczkim lětom.

Duž wjeſele witam
A dźakownje ſtrowju
Waſ, Luſiſke hory
Nětko a kóždy czaſ.
Dale pak dźeja mi putniſke žady:
Rady bych wohladał
S wočzomaj ſwojimaj
Hobrſke Alpy
W różojtych płomjenjach żehlicź ſo.
Radſcho pak hiſchcze
Bych wopytał
Tamne hory,
Te hory Boże,
S kotrychž je pomoz nam pſchiſchła
Do jeńſkeho, hrěſchneho doła,
Te ſwjate hory,
Kotrež ſu witake njebjeſkich hoſczi
Na khribjecze ſwojim;
Do kotrychž je ſacźiſchczał
Bóh wjeřſchny ſam
Sswoje najſwjeczſche ſtopy:
Sinai a Golgatha,
Wobeju teſtamentow ſwědkow;
Nebo, Horeb a Tabor
A ſzyku wſchitkich druhich
Piſches Mójſaja, wotroczka Božeho,
A Jeſom Khryſta, Božeho ſzyna
Poſſwjeczenu. Bartko.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Redaktor doſta pſchipiſ ſ Wulkeje Dubrawy ſ tej próſtwu, ſo by jón tudy wotczíſchczał. To ſo ſ tym ſtanje. Pſchipiſ ma ſo tak: „K najchemu wobſarowanju namaka ſo w pſchedpołednim czíſſle Pomhaj Bóha ſada, ſo budźa Wulko-Dubrawczjenjo k nowej Khwaczſanej woſadźe pſchiſtupicź. Jow ſebi nichtó na to njemyſłi. Na dwěmaj woſadnymaj ſhromadźiſnomaj njeje ſo nichtó ſa to, ale wſchitzy ſu ſo pſchecźiwo temu wuprajili. S poczeſcźowanjom Jan Auguſt Schkoda“. Hdyž my tónle pichipiſ podawamy, njechamy tola tež ſwoje nahlady ſamjelczecź. Hdyž Wulko-Dubrawczjanow woſebite ſnutskowne pſchicźiny njewotdźerżuja, dyrbjeli ſo dźiwacź, ſo woni njechadźa k nowej woſadźe pſchiſtupicź, pſchetož do Khwaczíſz bychu wo pok pucza bliſze ke mſchi měli hacź maja nětko do Klukſcha. Duž by jim to tola dyrbjała wulka dobrota byecź. Nam pak je ſo tež ſ jeneje ſtrony prajiło, ſo ſu we Wulkej Dubrawje tajzy, kiž ſu hinaſcheho ſmyſłenja a njejſku pſchecźiwo pſchiſamkujenju ke Khwaczíſzam. Hdyž dyrbjała tale powjeſcź, kotraž je ſo nam doſtała, wopacźna byecź, my to wobźarujemy, naſcha wina pak to njeje.

— Saſidźenu njedźelu ſwjeczeſche knjes farař Jakub-Njeſwacźidlíſki ſwój 25lětny jubilej ſwojeho żohnowaneho ſkutkowanja w ſwojej Njeſwacźidlíſkej woſadźe. Wopokaſna luboſcze a poczeſcźowanja pokajaja, kak je woſada ſwojemu duſchow paſtyrjej ſ zyłej wutrobu pſchihilena. Ssobotu dopołdnja poſtrowichu jeho ſchulſke dźecźi woſadnych ſchulow. Knjes wučzeř Hilbrig wupraji wulżyczeſczenemu lokalnemu ſchulſkemu inſpektorej hnute ſhożepſchecza a dźecźi pſchepodachu rjane dary. Wjecźor pſchepoda wóhnjowa wobora wumělſzy wudźěkamy cźeſtny diplom. Na to wuſtupichu ſtawy ſerbſkeho towaříſtwa młodych holzow w rjanej ſerbſkej draſcze a wuprajichu ſwoje pſchecza w rjanym khěrluſchu wot fararja Waktarja ſpěźnjenym. Saſtupjerka ſkhorjeneje woſadneje diakoniſzy kraſne woſtarne wobźecze darjeſche. Hdyž běſche rano hoſpoſa, kotruž je jubilař prěnju pſched 25 lětami ſſchczíł, wěnz pſchepodała a mužſke ſpěwanſke towaříſtwo khěrluſch pſched faru wuſpěwało, ſapocza ſo Boža ſłužba. Do Božeho domu běchu ſo ſa tón dźeń rjane dary darile. Kraſne wobleczenje ſa woktař a klětku, ſa dupu ſ tymi ſłowami: „Dajcze dźecźatkam ke mni pſchincź.“ atd. Po woktařnej Božej ſłužbje, kotruž mějeſche knjes jubilar ſam, ſtupi knjes farař Waktar-Wóſſlinczjanſki na woktař a mějeſche hluboko-hnujazu narěcź na ſwjedźeńſkeho jubilara na ſakožku 1. Mójſ. 12, 2: „Ja chzu tebje požohnowacź a ty budźeſch požohnowany“. Knjes farař Jakub prědowaſche na to hluboko hnuty wo Eph. 3, 20—21. Wón ſwopſchija ſwoje myſłe do teho ſłowa: Bohu ſamemu budź czeſcź. Po kemſchach doſtachu ſo jemu wſchelake ſhożepſchecza a kraſne dary — wot zyrkwinſkeho pſchedſtejeríſtwa, wot knjeſa kollatora, wot kraſneho towaříſtwa ſa ſnutskowne miżionſtwo. Popołdnju wopyta knjes jubilar to měſtno we Lomſku, hdźež bu pſched 25 lětami ſwjedźeńſzy poſtrowjeny. Tež tam běchu ſo czeſne wrota poſtajiłe. Popołdnju w 3 h. ſeſtupa ſo pſchi dwóriſchczu ſwjedźeńſki czaſ wobſtejazy ſ wóhnjoweje woboty, ſe ſpěwanikeho towaříſtwa, ſ hudźby, ſ zyrkwinſkich, ſchulſkich a gmejnſkich pſchedſtejiczerjow, ſ towaříſtwa ſa młode holzy w ſerbſkej draſcze, ſ boroſcſeneje młodoſcze, ſ wojeríſkeho towaříſtwa atd. a czehnjeſche k farje, hdźež ſo ſjawne ſhożepſchecze knjeſej jubilarej wuproji. Knjes kollator czitaſche pißmo wokrjeßneho hejtmanſtwa jako kollaturneje wyſchnoſcze, w kotrymž ſo w czoſpokych ſłowach ſwěrne a ſwědomliwe a żohnowane ſkutkowanje knjeſa fararja Jakuba pſchipóſnawa. Knjes kollator pſchepoda jako dar dźakowneje Njeßwacźidliſkeje woßady ſlěbornu votivnu taſlu a kraßny wyßoki czaßnik. Popołdnju w 5 h. wumjedźeſchtej wóhnjowa wobora a wojeríſke towaříſtwo ſaklowy czaſ. Hdyž běſche czaſ pſched faru pſchicźahnyk, wumjeße ſo ſława na knjeſa jubilara, do kotrehož wſchitzy ſ mózným hłoſom ſahłoſowachu a w bliſkim parku ſo böllery wutſělichu. Wjecźor w 7 h. běſche w knježim hoſczenju ſwjedźeńſka hoſczina, pſchi kotrejž ſo na 140 woßobow woddźěli. Knjes kollator wuſběhowaſche w dłeſchej, na japißkach ſakożenej rěcźi na wulke ſaßłużby knjeſa jubilara. Knjes jubilar ſo ſwojim woßadnym ſ hlubokoſacźutymi ſłowami ſa wulke jemu pſchihotowane poczeſcźowanja podźakowa a jubelſki ſwjedźeń ſo ſ wuſpěwanjom ſchtucźi „My Bohu, Wótzewi a Ssynej ſhwalbu damy“ ſkónczi. My pak pſchejemy jubilarej ſ zyłej wutrobu, ſo by hiſchcze dołhe léta w ſwojej woßadźe w duchownej ſjiwoſczi a czikoſczi pod Božim ſchkitowanjom a żohnowanjom ſkutkowacź móhł.

Něſchto k roſpominanju.

Wuſpěch na ſemi płacźi huſto jara mało ſa njebjeßa.

* * *

Schtóž błóto na druhich mjeta, ſo ſam cźiſſcźiſchi njeczini.

* * *

Muž kamjenje pſchinoſchuje, ale żona je k muri twari.

* * *

My njeſamóżemy njelczecź, hdźež bychmy njelczecź dyrbjeli, bjes pomozy Božeje.

* * *

Nichtó nima ſzylneje wěry, kiž njewě, ſo ma ſzylneho Boha.

* * *

Chzeſchli bězecź ſ wulkej hromadu, potom ty ſ nim do ſkażenja běźiſch.

* * *

To najłkabſcheho poßylni, hdyž wón cźuje, ſo Boże ſpodobanje na nim wotpocźuje.

* * *

Bóh móże nam na khorołożu wězy ſdźěliczź, kotrež nam hewak nihdźe ſdźěliczź njemóże.

* * *

Wjeßele a ſrudoba ſtej wobej wobſamkujenej do dźiwneje wěrnoſcze: „Schtož cźłowjek ſzyje, to budźe wón też żnjecź.“

* * *

Schtóž prawe lubuje, hidźi njeprawe.

* * *

Hroſne mjaßo dobru juſchku njedawa.

* * *

Poklady w njebeßach noſcha dań na ſemi.

Samolwitý redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 50.
11. dez.

Lětnik 8.
1898.

Szerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

3. njedźela adventa.

1. Mójſ. 49, 18.

Knježe, ja wocžakuju na twoje ſbože. Tak něhdy Jakub ſawoła ſpominajo na ßwoju ßmjercź a proßy, ſo by Bóh tón Knjes jemu ſbóžne wotſalcźehnjenje wobradźił a tež w poßlednjej hodźinje ßwój advent pola njeho dźeržał. Njedyrbjeli dha pak tež my tajnu próſtwu k Bohu horje póßłacź, kaž huſto wjecžor lehnycź dźemy? Wſchak njemóžemy žeuje wjedźecź, hacž budźemy rano ſaßo ſtrowi ſtanycź ſe ßwojeho łoža. Kak cźežke a hórke je pak někomuſchkuliž tole ßmjertne łožo! Pak wobcźežuja jeho cźělne boloſcźe, tak ſo ßebi rady njewě, pak jemu ſ cźělnej ßłaboſcźu tež wěra ßłabnje, kak huſto tyſcha jeho wſchitke te hrěchi a pſcheſtupjenja, ſ kotrymiž bě ßo wón na Boſy pſchehrěſchił. To póſnacźe, ſo ßmy hrěſchnizy a ſo mamy wulku winu pſched Bohom, je ſpodobne na ſcźin. Kaž je tón ßamy rano dołhi, pſchipołdnju pak krótki a wjecžor ſaßo dołhi, tak tež my na ranju naſcheho žiwjenja, to je ſa naſche dźěcźaze lěta wulki ſtyſk mamy někajkeho hrěcha a pſcheſtupjenja dla, haj hrěch je ßo nam druhdy we wutrobje a ßwědomnju palił. Poſdźiſcho na pſchipołdnju naſcheho žiwjenja, ſa naſche młode lěta ßebi wulke ſtaroſcźe njecžinimy hrěcha dla, a ſapomnimy huſto na ßwoju winu ſ hordej a lohkomyßlnej wutobu, ale na wjecžor naſcheho žiwjenja, dha je tón ſcźin naſchich hrěchow ſaßo dołhi. Hdyž ßmy ßo ſeſtarili, hdyž budźemy ležecź na khorym a ßmjertnym łožu, dha potom hrěchi zyłeho žiwjenja cźłowjekej ſ nowej mozu pſched duſchu ſtupaja a cźinja jemu huſto doſcź dołhu ßmjertnu nóz ſa žałoßnu nóz. Tehdy pokaſuja ßo jemu hrěchi tež w zyle hinaſchim ſchtalcźe. Hrěchi, kotrež prjedy ſa ßnadne mějachmy, leža nam potom cźežko na wutrobje a wołaju wo wjecźenje k njebju horje a napjelnjeja duſchu ſ wulkej ſtyſknoſcźu a hroſu a ſe ſadwělowanjom. Wſchitke ſamolwjenje, ſ kotrymž chzemy ßwoje hrěchi ſamolwjecź, ſhubja ßo kaž dym pſched wětrom, pſchetož wutroba cźuje, ſo tón ßwjaty a prawy Bóh ßam ßo pſchibližuje. Schtó pak chze ſe ßwojej prawdoſcźu pſched nim wobſtacź, ſchtó chze prajicź, ja ßo ujeboju, pſchetož ja ßym kóždy cźaß ſprawne žiwjenje wjedł? Njekliucźi dha nam ſe wſchěch ſtronow to ßłowo hrimanja napſchecźiwo: myßl cźłowſkeje wutroby je ſła wot młodoſcźe ßem a tež myßl twojeje wutroby? Hdyž naß tak nóz a cźěmnoſcź wobdawa a ßo nam žana hwěſda njeſwěri, hdźe dha chzemy ßebi wukhowanje pytacź? Knježe, ja wocžakuju na twoje ſbože, ty ßy pſchi mni woſtał jako hwěſda ſ Jakuba, ty ßy moja prawdoſcź, twoja hnada je moja pomoz, mój ſchkit a kryw, na tebje Khryſchcźe ßameho wſchu nadźiju ja ſtaju, ty ßy mój troſcht, o ſbóžniko, ja druhoh' njepóſnaju.

Jenož tajzy móžemy ſtroſchtnje ſtupicź pſched Boži ßudny ſtoł. Abo hdźe dha chzemy hewak tón ſchkit namakacź, kiž naß pſchikryje w hodźinje ßudźenja? Hdy bychmy ßwoje žiwjenje ſa tajki ſchkit chzyli trjebacź, bychmy hubjenje wobſtali pſched tym, kiž roſeſnaje myßle a ſdacźe naſcheje wutroby. Ně, we wěrje chzemy proßycź: Knježe, ja wocžakuju na twoje ſbože. Ty ßy ſa mnje

žiwy byl, ty žy sa mnje wumrjeł, ty žy s lutej njesaßłuženej hnadu mi twoju prawdosćz darił. Twoja prawdosćz je mój schkit a krym, sa kotrymž chzu žebi wukhowanje pytacz, pschetož njeje w žanym druhim ta sbožnosćz a njeje cźłowjekam žane druhe mjeno date, w kotrymž bychu sbožni byli, khiba to mjeno Jesom Khrysta, a w nim mamy měr też w najwjetschej nusy. Ssmy dha też my hižo dostali tutón sbožny měr, kiž žo nam psches wěru do wutroby wuliwa, tutón měr, kotryž tehdy też Jakubowu wutrobu napjelni?

Hdyž wón tehdy sdychowasche: Knježe, ja wočakuju na twoje sbože, dha njespomni wón pschi tym jenož na sewske a cźaßne sbože, ale na wěčne njebjeske sbože a hdyž wón mrějazy to wupraji, dha wón žebi też hischcźe po žmjerczi sbože wot Boha wočakuje. S njele tajtej nadźiju a wjeßełosću žměmy pak my dźeći noweho žliuba wočakowacz to sbože teho Knjesa, tamne wěčne herbstwo, kotrež je nam skhowane w njebjeßach, tamne selene łuki, hdźež budźe tón dobry pastyř žwojich pasćz a wodźicz k cźerstwej wodźe wěčneho žiwjenja. To je też to najlěpsche a najwyschsche tuteho žłowa Božeho, so naß pokasuje psches tutu semju njebjesku domisnu. To je to pošlednje a najssbožnische sastojnstwo dobreho pastyrja, so wón žwojich wosmje na žiwoje ramjenja a je s wjeßełosćzu domoj njeße s wěčznym wjeßelom. Hdyž ja po tajkim steju pschi rowje, pshed wrotami wěčnosćze sabłudźeny a shubjeny, też tehdy wěm, tón dobry pastyř mje njewopuschći. Hacz runje khodźu w cźěmnym dole, njeboju žo žaneho njesboža, pschetož ty žy pschi mni, twój prut a kij troschtujetej mje, Knježe, ja wočakuju na twoje sbože w žiwjenju a wurjeczu, dźěławy dźeń a žwjaty dźeń a woßebje też w tutym adventskim cźaßu, so by ty był a wostał naße žwětło w žiwjenju, nasch trosćt w cźerpjenju, nascha nadźija we wumrjeczu, nasche sbože we wěčnosćzi. Tak chzył tón Knjes žwój advent dźeržeez też pola naß. Hamjeń.

Sprawnosćz dowjedźe k dobremu kónzej.

(Pokracźowanje.)

5. Słote wrota.

Pycha Freibergskeje zyrkwje, něhduschcźe prěnjeje farskeje zyrkwje „Nascheje lubeje Knjenje“ abo Marijinskeje zyrkwje, běchu hižo sastarsku „Słote wrota“, psches wschě wóhnja a wójny w měsće hacz do dźenßnischeho dnja derje wukhowane. Ssu to kraßne wrota w romanskim stile na połodnischej měschcźanskej stronje natwarjene.

Sa cźaß, hdyž je žo nasche powjedanczko podało, dźěłasche najlnamjenićjischi twarz hižo mnohe léta na tutym wuměłskim dźěle, tola jenož jara s poręda běsche někomu dowolił, so by žmět na jeho twarbu, derje s deskami sabitu, pohladacz. Wschelako powjedasche žo w měsće wo spodźiwnej twarbje; jenož s tym běchu wschitzy psches sejene, so žo podobne wuměłske dźěło s cźejka hdźe na semi nadeńdźe, a so běchu wumětz a s nim jeho wuměłszy pomoznizy ludźo, kotžiž žo se žłowami bjes měry jara kombźachu, a pschi tym dojcź hordźi. Nětko mějesche jich dźěło bórsy k kónzej dónicź. Dźeń 30. hodownika mějesche žo poßwjeczenje s wulkimi žwjeczisnami stacz a dźeń po tym hotowachu žo k cźesćji knjezny Marije, maczerje Božeje, pod kotrejež schkitom běsche žo dźěło k dobremu kónzej swjedło, na prozeßion k jeje dźiwy tworjazemu wobrasej w Ebersdorfje. Cźi darniwi pschecźeljo zyrkwje a wuměłstwa, kotžiž běchu sboże měli, so běsche jim tachant słote wrota pokasał a so mózachu žo nad jejnymi rjanosćzemi dźiwacz, njemózachu kraßnosćz tutych wrotow s kraßnymi pißanymi barbami a s bohatym poskocźenjom doscź wukhwalicz.

Pjenjeżnika s někotrymi woßobnymi knjesami s města, też s Mudracźkom, běsche tachant pscheproßył, so bychu žebi nowe wrota tamny dźeń na popołdnje wobhladali, hdyž na žudnistwje Handrika saßudźichu. Teho dla też njeběsche nikomu nadpadne, so žobuwinik po njeho pschiidźe a so žo psches njeho Pjenjeżnikej a jeho mandźelskej powjesćz wo wußudźenju a wo wukonjenju žudźenja dosta. Słoty rjeczas běsche wón hižo prjedy teho Pjenjeżnikej mandźelskimaj pschepodał.

„S cźeźka bychmy jeho wotbyli“, dokóncźi wón žwoju powjesćz, „žudnik běsche spodźiwnje jemu pschikhilemy, njebyli lud tak powschitkownje krute khoštanje sa tajkeho měrkaźerja a wobhonjerja žebi žadał; to pola mojich bojasliwych towaschow pomhasche, a tak dha dyrbjesche žudnik do teho swolicź. To běsche kraßny pschipad, cźesćena knjeni“, wobrocźi wón žo k Pjenjeżnikowej mandźelskej, „so wy skórźbu s tukanjom wobhonjerstwa dla podpjeraschcźe. Haj, najnežnischej ruzy pschedźetej najcźeńschu nitku.“

„Derje to běsche“, sarěcza Pjenjeżnik, „ale bratsiko, tale kraßna myßl płacźi też drohotny słoty khcźiž.“

„Ach, njeskorž tola teho dla“, sarěcza mandźelska nahle, „wjeßel žo tola, so žmy tehole kaźerja naschcho měra psches mje na wěcźnje wotbyli. Nětko póndźesch hischcźe žobu s prozeßionom a tak wotbudźemy wohidneho pachoła, a se žónsku žebi hižo žami dopomhamy!“

Wjeßela hladasche sa wotkhadźazymaj a dóndźe potom do sticźki, hdźež běsche swucźena wotpocźowacz. Tam chzysche žebi žamalutka saradźicź, schto měło žo hischcźe w pschichodźe wobkedźbowacz.

* * *

Runje wustupi tachant se žwojeho doma pódla zyrkwje a s nim wschitzy pscheproscheni bohacźy. S pschecźelnitym postrowjenjom powita wón Pjenjeżnika a Mudracźka a dźěsche potom pshed žwojimi hosćemi na juźnu zyrkwinsku stronu. Wumětz jich tam hižo wočakowasche pshed drjewjanej sćěnu, psches kotruž nichtó hladacz njemóžesche.

Knjesojo jeho pschecźelnitje postrowichu. Tola hrosnje wón na nich pohlada, jako jim radscho njeby dowolił, so woni na jeho dźěło pohladnu. Jenož pshed tachantom, jeho se snamjom tschiża žohnowazym, pokloni wón žwoju hlowu, tak so jeho dołhe cźorne kudźerjawe włoßy, na hlowje s pißanje wuschitej cźapku pschikryte, daloko do prěda žo žunychu.

„Schto je to tola do saßakweho, nadutehо cźłowjeka“, pschischepta Pjenjeżnik žwojemu pschecźelej Mudracźkej, jako wumětz dźěru w drjewjanej sćěnje wotewri.

„Cźicho“, napominasche hischcźe cźischcho tamny, „ton skóncźnje tebje a mje w pošlednim wokomikuenju won pokaże.“

Mjelcźo sastupichu knjesojo jedyn po druhim psches tamnu dźěru, kotruž wumětz hnydom saßo wobhladnitje sawrje.

Nichtó žebi njeswaži pod sacźischcźom tuteho wuměłskeho dźěła bjese wscheho runjecźa też ani słowcźka prajicź. Wumětz žam běsche drje też sabył, so wschitzy na jeho rosjaßnjaże słowo cźakaja. Połny sahorjenja hladasche wón s nowa na wuměłske dźěło žwojeju rukow a žwojeho ducha. S wurjadnej wobhladnosćzu běsche wscho dokonjane hacz na žitki na nahich rukach a porstach, hacz na jenotliwe łopjeschka s jich schischkami.

„Nasch wulzy ważeny wumětz“, sarěcza tachant, „chze psches tute njepschetrjechonne dźěło tschescźanku wożadu na Božu hnadu tute njepschetrjechonne dźěło tschescźanku wożadu na Božu hnadu pokasacź, kotraž je žo jej psches sbožnikowy narod dostała a psches kotruž žmě žo sestawanja cźěła k nowemu žiwjenju nadźecź. Hlejcźe, knjeza, tu wysche žyrkwinskich durjow žwjata maczer Boža, kotrejž je tutón Boži dom poßwjecźeny.“

„Dowolcźe, wyßokodostojny knježe“, sarěcza jemu wumětz w njelepej rěcźi, „pohladajcźe najprjedy na detnje wodźěłenje wrotow, tu na tele wóžom postawy mjes stołpami pschi sćěnach. Woni pschedstaja ważnych mužow s cźaßa stareho sakonja, kotžiž žu mudrosćz jenicźkeho Boha pschipowjedali, a kotžiž mějachu wočakowanemu sbožnikej pucźe pschihotowacź. Najprjódźy steji tu lubosna postawa we wospjet sahornjenym kwiczu s paczeńskim bantom w ruzy a s cźapku se žmuhami a kamjenjemi wupyschenej; dyrbjała wam hakle lawska hlowa pschi jeho nohomaj tamneho pobožnoho muża pomjenowacź, kotrohož je ruka njebjesketo Wótza tak móznje w lawskej jamje schkitała?“

Nadrobnje rosjaßni nětko wumětz wschitke jenotliwosćze žwojeho dźěła.

* * *

Hłuboke sdychowanje a wuraßy pichihłoßowanja dopomnichu wumětza, wosprózniteneho se žwojim rosprawjenjom, so ma tu

hischcźe mnohich pschitomnych, na kotrychž běsche wón samyšklenj zyle sabyk. Symnje pohlada jeho wócžło dale nich a na lawaj, nad prěnimaj wrotowymaj stokpomaj leżazeju, pokalawschi, dorěcža wón nimale hrožo:

„Taj staj kedźbowarjej pschi sakhadu do Bożeje žwjatnizy; jeje wotewrjenej khlamje hrožitej temu, kotryž s pobožnym waschnjom, ale s njesprawnej wutrobu žebi swaži, hdy tu sastupicź. Wonaj wichitkim pschiwołatej: »Njemylcźe žo, Bóh žo njeda sa žmněch měcź!«"

Płacźesche trasch jeho pohladanje, jeho słowo tež pschitomnymaj a sa tónle twar stajnje darniwymaj knjesomaj, Mudraczkej a Pjenjeżnikej, so wón tak njepscheczełsy na njeju pohlada? Samó dha twarz tež ludźom do wutroby pohladacź? Spłošchiwje sa dohladowarjomaj pschi wrotach pohladawschi, spěschechtaj žo s wpteńdźenjom. Mjes tym, so žo druhy knjeza hischcźe dołho wótsje rosrěczowachu, wotenďźeschtaj tutaj cźicho a samyšklenaj domoj.

* * *

Do mjehkeho, pschihódneho stólcźka slehnjena dokonja mjes tym Pjenjeżnikej macź swój swuczeny pschipołdnischi spar. Wokna běchu psches drohotne sawěschki hacź psches pokojźu sapowěschane. Tak sdobywa žo žwětkosćź jenož jara žnadnje hacź do jitwy, hacź runjež běchu Pjenjeżnikej wokna sa tehdomnische cźaźy hižo nimale wulke. Nohy běsche wužnjena na cźopke kože stojiła, k kotrymž běchu pižane płachty na semi wjazorje pokładźene. Tež sćěny běchu s płachtami popowschane; wjerch běsche s pižanymi molowanjemi a s rěsbarskimi dźěłami popyscheny. Na blidko mjes woknomaj běsche psched schpihelom wschelakła pěkna nadoba nakładźena, kajkuž wobežna knjeni tehdomnischeho cźaźa trjebasche: pižane kaschcźiki a tyski s bantami, pacźerjemi a pjerschcźenjemi a podobnymi pychami, s cźeßakami a je schcźětkami.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

S **Drażdźan.** Sserbske Bože słužby w Drażdźanach, wažne dobrycźe žerbskeho luda, lětha druhn adventsku njedźelu žwój pokłalětny jubilej žwjecźachu. W lěcźe 1848 žo druhu adventsku njedźelu prěni krócź žerbske Bože słužby se spowjedźu w Drażdźanach w khcźižnej zyrkwi wotměchu. Tehdy, hdyž sběžkarske hibanje psches zyku Europu dźěsche, bě pobožna myšl žerbskeho luda na to skożena, so by žo wjele stam Sserbow a Sserbowkow, w Drażdźanach a wokolnosćji bydlazych, dobrota Božich słužbow w žerbskej macźernej rěcźi dostała. A Drażdźanszy Sserbjo žu žo tejele dobrotu hódni wopokasali. Woni žu pschejo rad a s wulkej liczbu Boże słužby wopytali, w kotrychž jim měschniszy s Łužizy Bože słowo w žerbskej rěcźi pschipowjedachu. W běhu cźaźa njeje liczba kemscherjow a spowjednych wotebjerała, ale w pscherěćku skerje pschibywała. To žmy wožebje na žerbskej jubjelskej Božej słužbje sańdźenu njedźelu s wulkej wjeßelosćju a radosćju widźeli. Nehdźe 1600 Sserbow a Sserbowkow wobschernu nakhwilnu khcźižnu zyrkej pjelnjesche, kotruž bě towarstwo „Cźornobóh" s pletwami rjenje wudebiło. Njamy wěnz s liczbu 50, kotryž płétku pyshesche, bě jena njesnata pscheczełniza s Njeßwacźiblikeje wožady, darila. S kemscherjow, 141 mužłkich a 172 żónskich, hromadźe 313, k Božemu blidu pschińdźe, to je 94 wjazy dyžli pched 50 lětami. Boża słužba žo po sawodnej woktatnej słužbje s móznije jimazym němskim sbożopscheczom knjesa superintendenta Dibeliusa sapocźa, na kotrež knjes farař ryczěr Jakub Sserbow dźak se „sapłacź Bóh a daj Bóh žboże" wupraji. Potom mějesche knjes farař Ráda s Budyškeje Michałkeje wožady spowjednu rěcź a knjes farař ryczěr Jurij Jakub-Njeßwacźidlski jubjelske předowanje na łakożku płowow Jer. 51, 50. 6, kotrež wón do žadow sapschija: žwjedźeński dźak a žwjedźeńske žlubjenje žerbskeje wožady w zubje. 1. naschi wótzojo žu spominali na teho Knjesa w zusym kraju, 2. a nam njech wostanje Jerusalem we wutrobje. Wulka žerbska wožada móznije hnuta na sahorjacze, s wótcźinskim sapałom napjelnjene předowanje poßłuchasche. Wyßokodostojny knjes předar stawijny wo nastacźu žerbskich Božich słužbow w Drażdźanach, kotrež je jeho njeboczicźki nan, knjes farař Ernst Bohuwěr Jakub, sakožił, podawschi, Drażdźansku žerbsku wožadu napominasche, so by žebi pschi wulkim hołku a nacźischcźenju hrěchow wulkeho města Jerusalem we wutrobje sakhowała. K porjeńschenju Božeje słužby dwójny kwartett žerbskich wucźerjow s Łužizy 23. psalm „Tón Knjes je mój pastyr" (po Kleinje) na dokonjane waschnje jara kraßnje spěwasche.

Po Božej słužbje wulke sypty kemscherjow cźicho do nusowskeho doma cźehnjechu a tamnischu salu hacź na pośłednje městno wupjelnichu. Woni mějachu pożadanje, hischcźe khwilu hromadźe bycź jako Drażdźanska žerbska wožada. Sswjedźeńsłi žwjatocźny duch žo nad tejle shromadźisnu rosłéhasche, duch bratrowskeje lubosćze, kotryž je w shromadźijnach prěnich schescźijanow pschitomny był. Po wuspěwanju thěrluschа mějesche knjes farař ryczěr Jakub pschitomnych powitawschi rěcź wo sakożenju žerbskich Božich słužbow w Drażdźanach. Prěni nastork k nim bě wěsty Schwudrak w Drażdźanach dał. Po jeho prósłwje bě wucźeř Khorla Ssmoleř we Łaju, bratr Jana Ernsta Ssmolerja w Budyschinje, petiziju wo žerbske Bože słužby w Drażdźanach spißał. Farař Thiema w Barcźe je na to mjes Sserbami w Hornjej Łužizy podpisma sběrał, mjes tym so je nasch žerbsłi wótcźinz profesßor Pfut w Drażdźanach žo prózował, pschikhitnosćź kultuźoweho ministerstwa dobycź. Minister s Wietersheim žo hórsy pscheßwědźicź da, so bychu Boże słužby w Drażdźanach sa tamnischich Sserbow s wulkim wužitkom byłe. Wón žo teho dla pola wokrjeßneje direkźije w Budyschinje sa tym wobhonjesche, kak a hdy mohłe žo tajke žerbske kemsche w Drażdźanach wotměwacź. Wokrjeßna direkźija tu wěz knjesej fararjej E. B. Jakubej k rośłudźenju poda. Tutón wobschérny spiß wo nusnocźe a wužitnosćji tajskich žerbskich kemschow wudźěła, a jeho spiß mějesche wuspěch, so na měcźe do petiźije swolichu a superintendentej a konsistorialnemu radźicźelej dr. Heymanej w Drażdźanach poruczichu, so by wón s fararjom Jakubom dale wo tym wuradźował. Po dźewjecźměßacźnym listowanju a wuradźowanju słóncźnje knjezerstwo postaji, so ma žo prěnja Boża słužba w Drażdźanach w khcźižnej zyrkwi druhu njedźelu adventa dopołdnja wot 11 hodźin wotměcź. Prěnje schćicź lět je farař E. B. Jakub w Budyschinje, po nim wóßom lět farař Th. Wjazka s Budyschina, potom schćicź lět farař Mjen s Bukez, a pośłednje 29 lět je knjes farař D. Imisch s Hodźija Drażdźanske žerbske Bože słužby wodźił. Po tutym je knjezerstwo knjesej fararjej ryczěrjej Jakubej jich wodźenje pschepodało se žlubjenjom, so maja žo wone tak dołho wotměwacź, hacź budźa Drażdźanszy Sserbjo wo nje rodźicź. Na łónzu žwojeje rěcźe knjes farař Jakub wosjewi, so žu w shromadźisnje pjecźo jubilarojo a jena jubilarka pschitomni, kotsiž žu žo pched pokłta lětami pschi prěnich Drażdźanskich žerbskich kemschach wobdźěłili. Wutrobn hnutaje bě, hdyž tucźi po jeho napominanju k blidu, pched kotrymž bě wulki s kwětkami wudebjeny wobras sakożerja Drażdźanskich žerbskich kemschow, njebo knjesja fararja E. B. Jakuba, postajeny, pschińdźechu a tam pschecźa jeho žyna, knjesa fararja ryczěrja Jakuba dostachu. Po narěcźi knjesa fararja Ráby žo pschedźyda towarstwa „Cźornoboha", knjes Synnug, w mjenje Drażdźanskich Sserbow knjesej fararjej Jakubej ja wotměwanje žerbskich Božich słužbow dźakowasche. Knjes wucźeř Wróbl s Delnjeje Hórki knjesa fararja Jakuba jako pschecźela žerbskich wucźerjow žlawjesche, mjes tym so žo tutón hoszom s Njeßwacźidlikeje wožady dźakowasche, kotriž běchu hromadźe s wjetschej liczbu Sserbow s Łužizy do Drażdźan k jubjelskemu žwjedźenjej pschijěli. Słóncźnje hischcźe knjes farař Jakub wosjewi, so móže hischcźe někotre khihowe snamjenja rosdawacź, kotrež bě sa žwoje pjenjesy shotowacź a pched durjemi nakhwilneje khcźižneje zyrkwje mjes kemscherjow rosdźěłicź dał. Wone žu s módrej, cźerwjenej a słotej barbu cźischcźane. Na prědnim boku słoty schćij a hrónczko „Tón Knjes je mój pastyr" pokasuja. Na sadnjej stronje žu njedźele wocźischcźane, na kotrychž žo kóždołětnje Drażdźanske žerbske Bože słužby wotbywaju. Njech žo wotpohlad, s kotrymž žu žo tele snamjenja darile, dopjelni, njech žo s nimi jich wobžedźerjo pschezo dopomnicź dadźa, žerbske Bože słužby w Drażdźanach piluje wopytacź! Khčrluschа wuspěwawschi žo shromadźeni w Božim mjenje rosenďźechu. Jubjelsłi žwjedźeń Drażdźanskich žerbskich kemschenjow mjes nimi w žohnowanym a dźakownym wopomnenju wostanje.

— Sakske konsistorstwo je pschehlad wo zyrkwinskim žiwjenju w lěcźe 1897 wudało. Wustupiło je s krajneje zyrkwje 711, to je 87 wożobow mjenje hacź prjedawsche léto. Pschijtupiło je k krajnej zyrkwi 354 pornjo 327 w tamnym lěcźe. Najwjazy je jich s katholskeje zyrkwje do evangelsko-lutherskeje pschestupiło, mjenujźy 183, město teho so je irwingianska wožada jich najwjazy stawow k žebi cźahnyła, 299.

— Khěžorstwowy ſejm je ſo wot khěžora ſamehо ſ trónſkej rěczu wotewrił. Wón ſměje wſchelake wažne wuradźenja, woſebje tež ſakoń wo powjetſchenju wójſka wuradźeć. Wot zentrumſkeje ſtrony wotwiſuje, hacž ſo tónle ſakoń pſchiwoſmje.

Njebjeſke wjeſzele!

Kak kraſzne wjeſzele
Je tam we Božim raju,
Hdźeſch po wſchej ſrudobje
Cźi ſromni ſbóžnoſcź maju,
Ssu wuſchli ſ hubjeúſtwa
Do wěczňoh' wjeſzela.

Kak kwažne radoſcźe
Cźi wužiwaju něſko,
Hdźeſch ſyly jandźelſke
Jim podawaju wſchitko,
Schtož Bóh je ſhotował
Tom, kiž je dokonjał.

Tam kraſzna ſwětloſcź je,
Tam njetrjebaju ſłónza,
Tam khwalbne ſpěwanje
Tež nima ſanoh' tónza,
Jim Jeſuſ ſwěza je
Do wſcheje wěczňoſcźe.

Tam rěki ſtrowotne
Tež běža na wſchěch ſtronach,
Tam paſtwy ſelene,
Ssu na tych wěczňych honach
Hdźeſch Jeſuſ paſtyř ſam,
Je paſze tu a tam.

Tam měſto luboſne,
Jeruſalem te nowe,
Je wjele kraſzniſche
Kaž w ſwěcźe njeje byłe,
Tam wſchitzy ſbóžni ſu
We kraſznym wjeſzelu.

O pohladajcźe tam
Na ludźi w běłej draſcźi.
To ſu, kiž běchu nam
Tu huſto k pſcheczźiwnoſcźi
To ſu kiž ſ Kryſta krwju
Ssej duſche cźiſcźachu.

O wukńcźe pſches wěru
Sa Jeſuſzom tu khodźicź,
Wón budźe ſ luboſcźu
Waš do njebja tež wodźicź,
So pſchińdźecźe tež tam
K tym wěczňym wjeſzelam. Ernſt Helaſ.

Wſchelake ſchtanty.

W lěcźe 1830 na 3. advent bu w Budyſchinje wot duchowneho Dreßlerja ſajimawe prědowanje dźerźane we teksće Sirach 3, 19—24, w kotrymž wón dokładnje a raſnje wukładuje, kak wſchelake ſchtanty pſcheczźiwo ſebi w ſawiſtnej myſłi ſteja, njewjedźo, ſo ma kóždy ſchtant ſwoju pſchiſłuſchnoſcź, hdźež je wot Boha ſtajeny a powołany. Tele prědowanje, kotrež bu redaktorej wot ſtareho dobreho ſwěrneho ſerbſkeho ſchejſczana pſchepodate ma telko ſawěſcźe dobrych myſłow a pohnuwanjow, kotrež hacž runje w lěcźe 1830 wuprajene maja ſwoju wulku wažnoſcź ſa naſch cźaſ, dokelž teſzame myſłe w naſchim cźaſu žiwje a raſnje wuſtupuja a naſch lud wobjimaja. Duž je dobre, ſo ſo naſchemu ludej ſjawnje wupraji, ſo ſu te ſzame nahłady hijom w ſaſnódźenych cźaſach runje tajke wuſtupowałe, kajkež ſo něſko pokaſuja, ſo pak ſpokojnoſcź w tym njewotpočźuje, ſo je ſchtó wjetſcheho abo nižſcheho ſchtanta — ale w tym, ſo ma wutroba ſwoje ſpokojenje w tym Knjeſu, kotryž praji: „Mój měr wam ja dawam, mój měr wam woſtaju!“

Duž podamy lubym cźitarjam ſ tehole prědowanja ſe ſtareho cźaſa ſa naſch cźaſ woſebje wažneho, ſchtož móže a dyrbi naſch lud ſajimacź rucźe w naſchim njeměrnym cźaſu.

Prědowanje ſkońuje ſo na Sirach 3, 18—24: Lube dźěcźo, woſtań rad w poniżnym ſchtancźe; to je lěpſche dyžli wſchitko, ſa cźimž tón ſwět ſteji. Cźim wyſchſchi ſy, cźim bóle ſo poniżuj; dha budźe tebi tón Knjes hnadny. Pſchetož tón Knjes je tón najwyſchſchi a cźini wulke wězy pſches tych poniżnych. Njeſtej ſa wyſokimi wězami a njemyſłł wyſche twojeho ſamoženja; ale ſchtož cźi Bóh pſchikaſał je, na to ſpominaj ſtajnje. Pſchetož tebi niczo njepomha, hdyž ſa tym hladaſch, ſchtož cźi poruczene njeje. Schtož tebje njenaſtupa, tam woſtaj ſo ſwojeho mudrowanja.

Jow mamy nahladya ſudźenja wo wſchelakoſcźi ſchtantow mjes cźłowjekami, kotraž je wuprajena rjenje a dokładnje w tym teksće. Jow mamy prawidła ſa žiwjenje a poruczноſcźe, kotrež nam Sirach ſdźěluje, ſo bychmy ſo jako prawi ſchejſcźijenjo w žiwjenju wopokaſali. To wobhladajmy ſebi něſko bliže: Wona je wſchelakoſcź ſchtantow mjes cźłowjekami 1.) Wola a naprawjenje Boże; wona je 2.) ſa wulke a zyke wažna a dobra; jednotliweho pak 3.) jeho ſchtant ani ſboźowneho ani njeſboźowneho njecźiní; ale ſchtóž chce ſboźowny być, dyrbi 4.) ſwědomliwje pſchiſłuſchnoſcźe ſwojeho ſchtanta a kſchejſcźijanſkeho powołanja dopjelnicź.

I.

Wſchelakoſcź ſchtantow mjes cźłowjekami je wola a naprawjenje Boże. Wſchelakoſcź a njerunoſcź ſchtantow je ſo huſto ſa njepravdoſcź wobhladowała; žadakej ſtej ſo ſwobodnoſcź a runoſcź ſa wſchitkich w ſtacźe a tale runoſcź chžyſche ſ mozu wunuſowana być. (Tale myſłł ſaſo žiwje w naſchim cźaſu wuſtupuje.) Roſomny kſchejſcźijan hinak ſudźi. Wón praji: „Žadyn ſcźěłwk bjes pſchicźiny.“ Hdźež ſo to dopjelni, ſo ma něſchto ſwoju nuſnu pſchicźinu, ſebi wón tež ſcźěłwk tehо derje lubicź dawa a namaka-li wón pſchicźinu w Boſy, je jeho pokorna poniżnoſcź, kotraž jeho to pſchipóſnacź wabi. To pak jow płacźi. Runoſcź ſchtantow by jenicźźy móżna była pſchi runoſcźi darow a mozow w cźłowjeku, a hdźe ju namakamy? Kaž w cźěłnym ſu tež w duchownym dary a mozy duſche wſchelake. To nadeńdźeſch muża ſ raſnym roſomom, ſ dobrym pomjatkom, ſ mjehkim cźuczom. Druhich ſaſo nadeńdźeſch, kiž cźeſko myſłła, kiž nihdy raſni w ſwojim roſſudźenju njebudźa, kiž maja ſtajnje ſłabu a lěnju wolu. Njech tež derje myſłła, ale woni we wſchěm naſad woſtanu; woni bychu rad wjaży dokonjeli, ale jich mozy ſobu njecźinja. S wotkel tale njerunoſcź? Wot cźłowjekow niz. Jow je porſt Boži. Wone ſu wſchelake dary, ale jedyn Bóh, kiž ſkutkuje wſchitko we wſchitkich. Schto by to było, hdy bychu ſo wſchitke ſchtanty na dobo ſběhnyłe? Ssylni na duchu bychu ſłabych bórſy pſchetrjechili; njewědomni bychu wrócźo woſtali a tak by ta jena njewěrnoſcź pſchezo duchu wupkodźika a wyſchſche a niżſche ſchtanty bychu tu ſaſo byłe. Každyž ſwobodny je tež cźłowſki duch, wón je tola jenoź ſwobodny w tych mjeſach kotrež je Bóh jemu ſtajił; kaž khětſje wón tele mjeſy pſchekrocźi, padnje wón do rukow Božich, kiž jemu pſchiwoła: hacž jow je twój pucź a dale niz. Wěrne je tehodła, ſo je wſchelakoſcź ſchtantow bjes cźłowjekami Boža wola a my bychmy ſami ſwój roſom ſapréli, hdyž njebychmy to pſchidacź chžyli. Schto pak něſko wo tych ſudźimy, kotſiž jenicźźy wumyſłłenu runoſcź pſchipóſnaju, kotſiž jako woſebni niżſchiſch ſazpěwaju a kotſiž niżſchi wyſchſchich hidźa? Njeje to pſchecźiwo Božej woli? Pſchetož Bóh tón Knjes je tola wſchitko po ſwojej ſwjatej woli napraviłł. Kak derje by byłło, hdyž bychu dźěcźi Boże ſwoje wócźko k njebjeſzam poſběhnyłe a ſebi prajiłe, ſo ſmy my wſchitzy do ſwěta wołani a na ſwoje měſto ſtajeni. Pſched nim ſmy my wſchitzy runi, kajkehožłuliž powołanja a ſchtanta my ſmy. Pſches Božu hnadu ſmy my wſchitzy, ſchtož my ſmy a najwyſchſchi kaž najniżſchi dyrbi wuſnacź: „Knježe, ja njeſzym doſtojny wſcheje ſmilnocźe a ſwěrnoſcźe, kiž ty na ſwojim wotroczku cźinił ſy.“ — Duž poniżnoſcź we wyſchſchim ſchtancźe a ſpokojnoſcź w niſkoſcźi! Cźim wyſchſchi ſy, cźim bóle ſo poniżuj, potom budźe tebi tón Knjes hnadny. Pſchetož tón Knjes je tón najwyſchſchi a cźini tola wulke wězy pſches poniżnych. Wſchelakoſcź ſchtantow mjes cźłowjekami je wola a naprawjenje Boże.

(Pokracźowanje.)

Samolwitý redaktor: faraŕ Gółcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjej knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 51.
18. dez.

Lětnik 8.
1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchcźeŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

4. njedźela adventa.

Pſalm 100, 1. 2.

Wyſkajcźe temu Knjeſej wſchitkón ßwět, ßłužcźe temu Knjeſej ſ wjeßelom, pſchikhadźujcźe pſched jeho wobliczo ſe ſradowanjom. Kak njedyrbjeli wſchitzy dźenßa tak ſ wjeßełej wutrobu rjez! Wſchak najwjeßelſcha a najſbóžniſcha powjeſcź ßo w tutym cžaßu pſchipowjeda, kiž wſchitkim bjes wuwſacźa, wjeßełym kaž ſrudnym, wyßokim kaž niſkim jenak płacźi. Tón Knjes pſchikhadźa, to je ta powjeſcź, kiž pſches zyły adventſki cžaß klincźi wot prěnjeho adventa ßem, hdźež w ßwojich Božich domach ßłyſchachmy khwalbny ſpěw ſtareho Zachariaßa: Khwaleny budź tón Knjes, tón Bóh iſraelſki, pſchetož wón je domapytał a wumóhł ßwój lud, hacž k dźenßniſchemu poßlednjemu adventej, kotrehož epiſtla nam praji: tón Knjes je bliſko.

Tón Knjes pſchikhadźa, o kajka pſchecźelniwoſcź naſcheho Boha, ſo je tón wěcžny Boži ßyn ſaſchoł do naſcheho cźěla, ſaſtupił do naſcheje niſkoſcźe, pſchiſchoł k nam do naſcheho hubjenſtwa! Žadyn njeběſche jemu pſcheniſki. Runje k niſkim a hubjenym je najpſchecźelniwiſche ßłowa rěcžal, runje po nich ßo najbóle horjebrał. Kak ßo wyßozy knježa tuteho ßwěta huſto khwala, hdyž ßu ras ſ niſkimi někotre pſchecźelniwe ßłowa porěcželi, ras do jich hěty ſaſtupili. A tola ßu jenož cžłowjekojo, kiž pſchecźelniwi ßu pſchecźiwo tajkim, kiž ßu jich runjecźa. Wón njeje žaneho niſkeho ſaſtorcžil, žaneho ſazpiwał. Hdźež tajkich nadeńdźe, je k nim ſchol, je ßo po nich horjebrał a ßo nad nimi ßmilił. A žanych pſchecźelniwiſchich ßłowow njeje ženje žadyn cžłowjek rěcžał, pſchecźelniwiſchi njeje ženje žadyn k druhemu był hacž wón k wſchitkim. A wón njenjeběſche naſcheho runjecźa. Kak hłuboko dyrbjeſche wón ßo ponižowacź, hdyž wón k nam chzyſche! S njebjeß dyrbjeſche dele pſchińcź na ſemju, ſ wyßokoſcźe ßwojeje ßwjatoſcźe dele do hłubiny hrěſchnych cžłowjekow, ſe ßwojeje doſpołnoſcźe a ſbóžnoſcźe dele do cžłowſkeje nuſy a cžłowſkeho hubjenſtwa. Woprawdźe to je pſchecźelniwoſcź, hódna, ſo ju khwalimy. A wón chze pſchezo ſaßo pſchikhadźecź tež k nam, tež w tutym ſbóžnym hodownym cžaßu, chze ßo nakhilicź, na naſche khuduſchke modlitwy poßłuchacź, naß ſ hłubokeho pada horje cźahnycź, pſchecźelniwje k nam rěcžecź pſches ßwoje ßłowo, ſańcź pſches ßwoju wjecžeŕ do naſchich wutrobow, prawy pucź nam pokaſacź, prawe ßwětło nam dawacź ſa naſche ſemſke dźěło a naſche ſemſke podróžniſtwo, ſo njebychmy ßo ſabłudźili, ale domoj pſchiſchli, prawdoſcź a ſbože, troſcht a měr nam daricź, ſo by naß wokſchewił jow, wobſbožił junu.

Tón Knjes pſchikhadźa, kak wótſje ßwědcži tuta powjeſcź pak tež wo ßwěrnoſcźi naſcheho Boha. Schtož pſched lět ſtotetkami, haj pſched wjele tyßaz lětami ſtarym wótzam je ßlubił, njeje ſabył, potomnikam dacź. Wón ßo teho njeje kał, ſo je cžłowjekam tajke wulke, ßwojeho ßyna, ßlubił, kaž ßo cžłowjekojo huſto kaja, ſo ßu něſchto ßlubili. Hdyž ßu druheho we hłubokej nuſy widźeli, ßlubja jemu drje, hnucźi wot jeho hubjenſtwa, wulki dar. Abo woni ßebi, hnucźi wot mózneje rěcže, kotruž ßu ßnano ßłyſcheli,

prjódk wosmu, sa Boże kraleſtwo, sa ßwjate mißionſtwo abo sa druhi ſkutk kſcheſcźijanſkeje luboſcże wjele dacź, ale hdyž potom hnydom njedawaju, kaju ßo wyßokich pjenjes hižo w bližſchej hodźinje a myßla, połojza by drje tež ſoßahnyła. A cźim dlěje cźakaju, cźim wjazy wotcźahnu wot teho, ſchtož chzychu ſ wopredka dacź. A cźakoju dołho, ſkoncźnje niczo wjazy wyſche njewoſtanje. Hdźe bychmy my woſtali, hdy by ßo naſch Bóh teho kał, to wulke, ſchtož je cźłowjekam ßlubił, dacź? Zenje njebychmy advent, zenje hody ßwjecźicź mohli, zenje njeby ßo naſche wumoženje dokonjało. Ale wón woſtanje, kajkiž je. Schtož wón ßlubi, to wón wěſcże dźerži a hdy by runjez najwjetſche było. Niczo njeſteji tak twjerdźe kaž Boża ßwěrnoſcź, nichtó njeje teho dla tak derje twarił kaž tón, kiž na njeho twari. To pokaſa nam adventſka powjeſcź: tón Knjes pſchikhadźa.

Duž dha wyſkajcże temu Knjeſej wſchitkón ßwět, pſchikhadźujcże pſched jeho wobliczo ſe ſradowanjom, kiž je tak ßwěrny pſchecźiwo nam, tak pſchecźelniwje ßo k nam dele khila. K pſchecźelniwemu cźłowjekej khodźiſch pſchezo rad. A k temu, kiž tak pſchecźelniwy je a kotrehož dobrota wěcźnje traje, nochzył hicź? Wjele mil daloko khodźa cźłowjekojo hewak, ſo bychu ſěrſchtu abo ßławneho muža wohladali. A cźłowjeka widźa, wot kotrehož wjele nimaja. A my nochzyli poſtanyeź, ſo bychmy ſchli k temu Knjeſej wſchitkich knjeſow, „kotrehož wſchón ßwět njewopſchija, kiž w ßwojej mozy ſdźerži wſcho“, wot kotrehož niz jenož něſchto mamy, ale to najwyſchſche, najlěpſche doſtanjemy? Wón pſchikhadźa k nam, ſo by naß wobſbožił, pſchińdźe ſ njebjeß, ſo by naß do njebjeß ſe ßobu cźahnył.

Poßledni krócź nam dźenßniſcha njedźela pſchiwoła: tón Knjes pſchikhadźa, pſchetož bliſko je. Hižo ßłyſchimy naſdala khwalobny ſpěw njebjeſkich wójſkow, kiž pſches cźichu nóz klincźeſche. Dźe ßo nam kaž dźěcźom, kotrychž wjeßele pſchiběra, cźim bóle ßo ſbóžny ßwjedźeń bliži, kiž móża ſkóncźnje jón lědy docźakacź? Wone wſchak njewjedźa, ſchto ßo jim wobradźi, ale ſo ßwěrna luboſcź jim to najlěpſche wobradźicź budźe, ſchtož ſamóže a ſchtož ßebi žadaju, teho ßu ßebi wěſte. Hdyž potom macź jim pſchiwola: pójcże, wſchitko je hotowe, khwataju do jim hacź dotal ſamknjeneje iſtwy, na zyły ßwět ſabudu, jenož dary Božeho dźěſcźa ßebi wobhladuja a wjeßela ßo nad nimi. Ach ſo bychmy byli jako dźěcźi! My wěmy, wěcźna wótzna luboſcź je nam to najlěpſche wobradźiła, ſchtož wona ma a my ßebi žadacź móżemy, hacź dotal nam ſamknjeny paradies ßo nam ſaßo wotewri pſches Boże dźěcźo. Hacź runje ßmy hižo huſto hody ßwjecźili, huſto tu ſbóžnu powjeſcź ßłyſcheli: dźenßa je ßo tón ſbóžnik narodźił, tak huſto hacź ju ſ nowa ßłyſchimy, tak huſto hacź tutón hodowny dar: Boże dźěcźo ſ nowa ßebi wobhladamy, wohladamy tež nowu kraßnoſcź na nim, pſchezo wjetſche budźe nam, ſo tež ßwět ſ jeho wjeßelom a ſ jeho ſrudobu ſabudźemy a w ſbóžnym wjeßelu na Božim dźěſcźu wyſkamy: dźakujcże ßo jemu, khwalcże jeho mjeno, wón je wulku wěz na naß cźinił. Hamjeń.

Sprawnoſcź dowjedźe k dobremu kónzej.

5. Słote wrota.

(Pokracźowanje.)

S cźicha wotewrichu ßo durje: młoda ßłużobna ſaſtupi ſ njewěſtym pohladnjenjom njewjedźo, ſchto měła po prawym prajicź. Jenož bojaſliwje ſwěri ßebi, wußnjenu ſe ſpanja wubudźicź. Pſchecźelniwe a ſbożowne poßměwkowanje, kotrež běſche runje hiſchcże jeje mjeſwocźo porjeńſchiło, ßo khětſje ſ njeho ſhubi.

„Schto ßebi ſwažiſch, njelepe holcźiſko?“ ſawoła wona hněwna, „njejßym ja tebi kaſała, ſo nimaſch mi zenje mój měr kaſycź, njelepe holcźiſko.“

Hroſnje hladajo poſkocźi wona ſe ßwojeho ßydła, ruku hrožo poſběhnywſchi, ſo mohła jej hnydom pliſtu wotkožicź.

„Ach, hnadna knjeni, wodajcże mi tola“, ſawoła tſchepotajo holcźka na ſad ſtupjo; běſche wona tola bóle hiſchcże dźěcźo, kotraž běſche hakle pſched krótkim pola Pjenjeźnikecź knjenje na ßłużbu ſacźahnyła a, hacź runjez běſche wona dźowka łhndeju, małe cźeſcźeneju ſtarſcheju, dha ßo tola na tak wótry hłóß a na tak ßwarjaze ßłowa ßwojeje knjenje ſwucźicź njemóżeſche.

„Nó, cźeho dla mje tola myliſch? Dha rěcź mi tola!“

„Duchowny chze ſ knjeſom Pjenjeźnikom porěcźecź, a dokelž tón doma njeje, dha wón mi kaſaſche, ſo bych waß ſawołała.“

„Duchowny? Kajki to duchowny?“ wopraſcha ßo Pjenjeźnikowa nětko khětſje, k blidku, hdźez běſche ſwucźena ßo pěſchicź, dokhwataweſchi. Wona myßleſche naměſcże na wopyt knjeſa tachanta, ßebi w khwatku hnydom njepſchemyßło, ſo ma wón nětkole jeje mandźelſkeho zyle w ßwojej bliſkoſcźi a ſo tam ſ nim rěcźecź móże, wothladane wot teho, ſo tutón doſtojny knjes jenož w poſtajenych hodźinach k knjeźim na wopyt dźe. Tak dha wona tež njeběſche ſaßłyſchała, ſo běſche ſabycźiwa ßłużobna holza jenož „knjes Pjenjeźnik“ prajiła a niz „hnadny knjes“, to běſche njekedźbliwoſcź, ſa kotruž by ju hnadna knjeni hewak krucźe poßwariła.

„Wjeledoſtojny duchowny Volkmar, jandźel wſchěch khudych, kaž jemu wſchitzy ludźo narjekku; ach, njeßwarcźe mje, na jeho ſamokwjenje dyrbjach ja waß wubudźicź, wón nima dołho khwile.“

„Schto, tón ſtary proſcheł?“ ſawoła wona ſjebana w ßwojich myßlach, „ja niczo njedam ſa jeho dobrocźeřſki dom. To by hiſchcże było, ſo bychmy lěnikam domy natwarili: njech jenož kóżdy pilnje dźěła. Tajkele ßměſchne hłupoſcże! Teho dla ßebi ſwažiſch a mje wubudźiſch! Praj jemu, ſo njech ſaßopſchińdźe!“

„Wón praji, ſo dyrbi ſ wami porěcźecź“, ſwaži ßebi holza ſnapſchecźiwicź, „ſo ma ſ wami waſcheho pſchecźelſtwa dla na tamnym kónzu měſta porěcźecź.“

„Schto? Pſchecźelſtwo? Cźi na tamnym kónzu měſta? Ty njehańbite holcźiſko! Kak móżeſch ty ßwojich knjeźich wonjecźeſcźicź a jich ſ tamnej żónſku a ſ tamnym hólzom pſchirunowacź? Ssnano ßy ty tež hiſchcże ſ mojeho pſchecźelſtwa?“

Wſcha roshorjena pſchiſtupi wona k holzy, kotraž naſtróżena ſ durjemi won twóchny, hacź runjez běſche jej knjeni jaßnje doſcź kaſała, ſo ma cźakacź. Wſcha cźerwjena w mjeſwocźu khwataſche roshorjena knjeni ſa njej a ſaběża tak runje njewitanemu hoſcźej, runje do pſchedſtwy ſaſtupazemu, do rukow. Pſched doſtojnym duchownym a jeho khutnym mjeſwocźom hańbowaſche ßo wona tola ßwojeho hněwa. Tola pſchezo hiſchcże njepſchecźelſzy doſcź wopraſcha ßo wona jeho, ſchto tu wón chze.

S proſtymi ßłowami wupowjeda jej nětko pobožny duchowny, kotremuž njehoſpodliwa żónſka zyły cźaß ſtejecź daſche, ſchto je ßo jeje pſchecźelſtwu — wona nětko tajkemu pomjenowanju napſchecźiwo njerěcźeſche — ſtako, a ſo ſtaj wuſtorcźenaj bjeſe wſcheje hoſpody a ſo njewěſtaj, hdźe mohłoj dźenßa ßwoju hłowu k wotpocźinkej położicź. S hnujazymi ßłowami rěcźeſche wón wo njeſbožu, kotrež je ßo ſ tajkej mozu na njeſbožowneju nawaliło a kotrež móże ßo ſawěſcże lědma wot cźłowiſkeje wutroby ſnjeſcź.

„Woſnicźe ju tola do ßwojeho domu!“ ſkóncźi wón proſcho ßwoju powjeſcź.

„Měnicźe wy, ſo móżecźe naſch dom do ſchpitala pſcheměnicź?“ ſawoła wona wußměchowajo ßo na jeho ſnate myßle ſamerjo, „a nima kóżdy cźłowjek to ſpokojnje ſnjeſcź, ſchtož Bóh jemu napołożi?“

„Budźcże ßmilna, jako waſch Wótcźez w njebjeßach je ßmilny“, napominaſche duchowny.

„Hdy směje tuta ßmilnoſcź kónza? Njejßmy my jim doſcź wopokaſali a doſcź dawali? Tež ſtudźeń ßo wucźerpa.“

„Doſcź?“ rjekny ſ pokhoſtazym ſynkom duchowny khutnje, „hdyž ſcże wſchitko dokonjeli, ſchtož běſche wam poruczene, dha rjekńcże: My ßmy njehódni wotrocźzy; dopomńcże ßo na farijſejſkeho w Božej ßwjatnizy!“

Tajke wucźby, ßo wě, njeběchu ſa wuſchi tuteje hordeje żónſkeje, a ſawěſcże by wona ſ hroſnymi ßłowami wotmołwiła, njeby-li runje hiſchcże w prawym cźaßu jeje mandźelſki ſaſtupił.

Ssnadnje ſo pokłoniwſchi wuńdźe wona ſe jſtwy, w ſwojej wutrobje tutemu khrobłemu mužej wěčne njepſcheczelſtwo pſchejo a ſo na ſo ſarocźo.

Mudry běſche Pſienježnik; kak by wón mohł tak, jako jeho njewobhladniwa mandźelſka, tak wulzy waženemu, czeſczenemu a lubowanemu wotročźkej Božemu hnydom ſwój hněw pokaſacź; ſ tym ſtowařſchichu ſo tamne dźiwne czuźa, kotrež běſche wuměłź w nim wubudźił. Drje běſche wón ſwojej mandźelſkej ſłubił, ſo njecha ženje tomne hólcziſko, tak narjekny wona Jurjej, do domu pſchinjeſcź, tola wobſtejnoſcźe běchu wſcho tak doſpołnje pſcheměnike, ſo dyrbjeſche temule wuměnjenju ſpadnycź dacź. Tak dha dozpi měſchnik bjeſe wſcheje prózy to, ſchtož běſche ſebi wotmyſlił, a doſta ſłubjenje, ſo jeho hoſczej dźeuſa hiſchcźe tudy hoſpodu doſtanjetaj. So jimaj tu na róže póſłanje kłaſcź njebudu, to běſche jemu wot wſcheho ſpočatka jaſne. Kak pak ſo móžachu tutymaj khudymaj wſchě pucźe wurunacź? Khlěb hnady człowjekej ſ cźežka ſeſłodźi.

Pſchecźelniwje pſchewodźeſche Pſienježnik ſwojeho hoſcźa, kotrehož ſaſtojníſke dźěła k poſpěſchenju honjachu, po wuſkim, ſwinjenym ſkhodźe dele hacź k khěžnym durjam, ſe żeleſom wobitym, jemu pſchi tym prajo, ſo chze Jurja po njeboh nanowym pſchecźu do Frankenberga do wučźby dacź, k bratrej ſwojeje mandźelſkeje, a ſo chze ſo potom dale wo njeho ſtaracź. S dobom ſo wón prózowaſche, ſo by ſwoju mandźelſku pſched tutym duchownym ſamołwił, ſo je wona wot wutroby zyle dobrocźiwa, ſo pak je doſcź hubjeneho naſhonika, hdyž ſo mnoſy proſcherjo k njej cźiſchcźa, a ſo je wjele, haj nadoſcź njedźaka žnjaka. Muž ſo ſ tajkimi wobſtejnoſczemi człowiſkeho žiwjenja lohſcho wujedna, kaž to tola bjes dwěła wjele doſtojny duchowny tež ſam ſnaje.

Pſienježnik poręcźa po tym krucźe ſe ſwojej lubowanej Hilźu, a nadeńdźe ſ tym płódnu ſemju, dokelž běſche ſo Hilźa ſama ſwojeho njemudreho waſchnja domaſaka, ſ cźimž ſebi móžeſche bjes dwěła wſchu nahladnoſcź pſchi wjele ſamožnym duchownym ſkaſycź. Dnž dha tež dale wjazy temu njewobaraſche, ſo běſchtaj wobaj wuſtorczenaj na próſdnu łubiczku w ſadnym twarjenju ſaczahnyłoj. Wſchako dyrbjeſche Jurij poſłedni dźeń lěta ſobu do Frankenberga, wudowa pak běſche ſkóncźnje w płokařni zyle witana dźěłacźerka. Jenož jemu krutu pſchikaſnju da wona wjecźor na łubiczku, žane wjeſelo njeſticźazu, prajicź: nichtó nima bjes dowolnoſcźe ſ domu wuńcź. Se ſłužobnej holzu pak póſła wona nowymaj podrožnikomaj wſchelake ſtare wodźecźa a draſtu, a holza wſa jimaj ſkradźu ſe ſwojeje komory mjehke poſłeſchcźo ſobu.

Wot wſchěch tſjóch ſaſtorczenych běſche Kata jeniczka, kotraž w tutej nozy ſwoje wóczko k ſpanju njeſańdźeli, hacź runjež běſche jej Jurij wótſje dobru nóz pſchał a wótſje ſwoje pacźerje wuſpěwał.

(Pokracźowanje.)

Advent.

Advent, ty wjeſ'ły ſwjaty czaſo,
Advent, ty pſchikhad Jeſuſa;
Bóh ſwój lud domapyta ſaſo,
So by naſ pſchiwjedł do njebja.

Do Ziona kral cźehnje nětko,
Lud jemu wyſka napſchecźiwo,
Prefetow rt je wěſchcźił wſchitko,
Něk dopjelni ſo dźiwnje wſcho.

Tón knježeł, kotroh'ž trón a knjejſtwo
Sso ſjewi w murjach Salemſkich,
Tón knježi wyſche wſchitkich nětko,
Je kral wſchěch kralow móznischich.

Nc jeho hłowje njeje króna,
We jeho ruzy njeje mjecź,
Wón ſdaluje ſo ſwětnoh' tróna,
Wón wutroby chze jeno měcź.

Wón ponižny je, zyle khudy
A wordoſcźe ſo ſdaluje,
Je w człowiſkim ſchtalcźe pſchiſchoł tudy,
Dnž ponižnych wón lubuje.

Dnž, człowěcźe, jom' ſo podaj rady,
Jom' wotewř twoju wutrobu!
Wón pſchińdźe k tebi połny hnady,
Cźi pomha k wěcźnom' wjeſelu.

Ernſt Helaß.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Luby hodowny ſwjedźeń ſo pſchibližuje. Młodźi a ſtari ſo na njón wjeſela a hotuja. Kóždy chze druhemu wjeſele pſchihotowacź. My dźemy na hodowny hermank, ſo bychmy dary nakupowali. Wěſo ſo tež wjele njewuſchnych darow kupuje. Lubi Sserbja njewobradź'my ſebi jenož tajke dary, kotrež ſu ſa wocźi a króte ſwjeſelenje. Połožcźe tež dary, kotrež wam trajne wutrobne natwarjenje a roſwjeſelenje poſkicźuja, pod hodowny ſchtom. To macźe na prěnim měſecźe naſche rjane knihe naſcheho ſerbſkeho evangelſko-lutherſkeho knihownego towařſtwa. Domjazy woktař, domjaza klětka, porſt Boži, rjane prědowanja wo Božich dźeſacź kaſnjach a artiklach, lěkařſtwo duſche atd., ſchtó chzyk je wſchitke pomjenowacź te rjane natwarjaze knihe ſa naſch luby ſerbſki lud ſpiſane? To ſu rjane dary na naſche hodowne blido. Wone ſu kóždy cźaſ doſtacź pola knjeſa Ssmolerja a kóždy knjes duchowny wam je rad wobſtara. Dale macźe „pruhi ſ Božeho ſwětła“ wot knjeſa ſararja rycźerja Jakuba wudate. To je wubjerk hróncźkow ſe ſwjatego pißma a to ſebi ſ teho kaſchcźika kóždy dźeń ſwoje ſłowo jako pruhu ſe ſwjatego pißma na pucź podróżniſtwa wučźehnjecźe. Dale ſu w Barlinje rjane wopißma na ſcźěnu w ſerbſkej rěcźi wudate. Wy je ſnajecźe: na cźornej tołſtej papjerje w płěbornym pißmje pſchihodne ſłowo ſwjateho pißma, kotrež chze wſchědnje waß we waſchej ſtwiczźy do wutroby ſtrowicź a k rospominanju wabicź. To ſu dary — woprawdźite hodowne dary, na kotrež ſapomnicź njeßměcźe. Wſchitko je doſtacź pola knjeſa Ssmolerja w Budyſchinje.

— Saſka krajna kulturna rada je ſo w tych dnjach ſaſo k wuradźowanju ſeſchła, ſo by ſa naſche ratařſke naležnoſcźe ſwoje mudre wuradźowanja wotměła. Woſebje wažne je ſa naſch wjeſny lud to rospominanje, hacź ma ſo wot naſchich burow na wſach wonka tež dale žadacź, ſo bychu ſwoje pódlanſke twarjenja, kaž dyrbjachu to hacź dotal, wſchitke maſſivne po tym ſamym ſakonju kaž w měſtach płacźazym natwaricź dyrbjeli. Pſchetož to je tola wulke wobcźeźenje ſa naſch wjeſny lud, hdyž dyrbja kóždu kólniczku po tychle prawidłach natwaricź. Dnž chze tež kulturna rada namjetowacź, ſo by ſo naſchim buram na wſach dowoliło, ſo bychu ſwoje pódlanſke twarjeńczka lóże — na pſchikład ſ hliny a ſ drjewa — natwaricź móhli a kaž ſo ſda, chze tež wyſchnoſcź temule wobſamknjenju pſchihłoſowacź. Naſch ratařſki lud budźe wěſcźe ſa tole połóženje wulzy jara dźakowny. Nadźijomnje budźa tež druhe wažne wuradźowanja k ſbožu naſcheho burſkeho luda.

— Khěžorſtwowy ſejm je ſwoje prěnje wuradźowanja w Barlinje poměł. Sa pſchedſydu ſu ſapóſłanza zentrumſkeje ſtrony wuſwolili, kaž je to po prawdźe, dokelž je zentrumſka ſtrona najſylniſcha na ſemje ſaſtupjena. Sa druheho pſchedſydu ſu konſervativnego ſapóſłanza ſ Frege wuſwolili. Runjež ſejm hiſchcźe wažniſchich wuradźowanjow měł njeje, ſda ſo tola, kaž by wojowanje wo pſchedpołożenych ſakonjach pſchehórke byecź nochzyło. Ssamo rěcźnik zentrumſkeje ſtrony w ſwojej prěnjej rěcźi tak połnje pſchecźiwo powyſchenju wójſka njewuſtupowaſche, ale žadaſche ſebi jenož wěſcźiſche wobkrućenja pſchicźinow ſa tule žandanku. Dnž wſchak njeje njemóžne, ſo ſo wojeřſki ſakoń pſchiwoſmje. So chzedźa niźſchich ſaſtojnikow, woſebje tež liſtenoſcherjow, mſdy powyſchecź, je žadanje, kotrež hižo dołhe lěta na ſo cźakacź da a kotrež dyrbi ſo muſnje dopjelnicź. Jow dyrbi ſtat ſwoju ſpomožazu ruku ſylnje ſaſtajicź. Schtož ſmeje khěžorſtwowy ſejm do zyła wučźinicź, hiſchcźe na cźiſte njeje, dokelž ſakojnowe nacźiſki hiſchcźe wuſchłe njeßu. Mjes druhimi ſo nětko nadźijomnje ſhromadny wojeřſki khoſtanſki ſakoń ſa naſche zyłe khěžorſtwo pſchiwoſmje. Hacź dotal mějachu woſebity khoſtanſki ſakoń. Dnž to ſrunanje pod jedyn ſakoń wěſcźe pſchijomne a muſne. Njanu wopomnjeńſku rěcź mějeſche präſidenta na naſcheho njeſapomniteho kanzlera ferſchtu Bismarcka. Wſchitzy ſapóſłanzy ſo k jeho poczeſcźowanju poſběhnychu — jenož ſozialdemotratojo njeběchu ſo hańbowali ſjawnje ſe ſale wućź — a njechachu ani w ſmjerczi temu wulkemu mužej cźeſcź wopokaſacź. Sawěſcźe ſrudne wopokaſmo ſa jich cźuczźe!

— Měr mjes Schpaniſkej a Ameriku je nětko wobſamknjeny. Schpaniſka je do wſchěch žadanjow połnóznych amerikanſkich ſtatow ſwolika. Se ſchkodu běſcye, ſo žadyn europiſki ſtat ſłabu Schpa-

nisku njepodpjerasche a ſ tym amerikanſkej hordoſczi napſchecżiwo ſtupi. Pſchetoż wulke dobycże, kotrež móhło lud horde cżinicż, dobycże amerikanſkeho luda ſe ſwojim njewuwuczenym wójſkom nad Schpaniſkimi, kotſiž ſ zyka ſo wjazy do wójnſkich mozow njeliczja, to njeje. Schpaniſka wſchak je na wſchě cżaſzy ſ wulkomozow wuſtupiła, ale Amerikanſka ſ tym hiſchcże wulkomóz njeje, kotrejež bychmy ſo bojecż dyrbjeli. Duž by lěpje było, hdyž bychmy jim to nětko tež ſaczucż dali.

Njedżelſke ranje.

(Trochu po Geroku.)

Kajka cżicha radoſcż mi
Wutrobu dżeuſ' wupjelni?
Kajke ſhože ſwěcżi ſo
Dżenſa ſ wócżka mojeho?

Ssu to ſera raniſche?
Je to ſłónza ſkhadżenje?
Ssu ſnadż hona kwětkojte?
Abo spěwy ptacżkaze?

Kraſzny drje ſwět Boži je,
Kraſzne ſłónza ſkhadżenje,
Rjane hona kcżějaze,
Rjane ptacżkow spěwanje.

Schtoż pak dżeuſ' mje ſahorja,
Njeje kraſznoſcż ſwonkowna;
Dżeuſza je dżeń Knjeſowy
Pokoj Boži ſkicżaty.

Ssylniſcho hacż łukow kcżěw,
Mózniſcho hacż ptacżkow spěw,
Swonow hłoſzy njedżelſke
Pohuwaja dżeuſza mje.

Sahe hižo witaſche
Se ſpanja mój Jeſuſ mje.
Nětk na pucżu kemſchazym
Pſchewodża mje wjeſzełym.

Jako roſza parlata
Stwjelzo, kwětku woſchewja,
Tak we Božim domje chze
Woſchewicż mój ſhóżnik mje.

Pſchemo lubych ſchkowroncżkow
Klincża pſalmy kemſcherjow,
Wutroby wſchě ſhěhaja
S nimi ſo hacż do njebja.

Pſchemo raúſchich ſerow mi
Knjeſowy dżeń woſchewi
Moju mucżnu wutrobu
S wotpocżinkom ſa prózu.

Njeń'ſcho ſłóuza ſkhadżenja
Powita mje ſerniczka,
Jandżel měra njebjeſki,
We tudomnej pſchekori.

Sboże paradiſiſke,
S hrěſchnym padom ſhubjene,
Wrócża ſo do wutroby:
Božo, kak ſzym ſhožowny!

Troſchtuj wſchitkich ſrudżenych;
Wujednaj ſo wadżazych;
Sahoř wſchěch we luboſcżi
K tebi a tež k bratrejwi.

Sswět, tón ſłabje wěrjazy,
Poſtrow ſ duchom ſwjatym ty;
Pſchiwołaj tež ſ hnady mi,
So ſzym lube dżěcżo cżi.

Bartko.

Něſchto po jubileju ſnutſkowneho miſzionſtwa mjeſ Sserbami:

wo rosrěcżenju wo „ſakożenju ſaſzydlenja diakoniſzy.“

A: Ssy ty hižo ſłyſchał, mój pſchecżelo, ſo w naſchej woſzadże budże ſo ſaſzydlenje ſa **diakoniſzu** naprawicż k cżeſcżi Wicherna, a k ſwjecżenju jubileja ſnutſkowneho miſzionſtwa? a ty dyrbiſch tež něſchto k temu dacż?

B: Nó jenož pomału — ja ſ zyka hiſchcże nicżo njewěm, ale — k cżemu to, ſchto dha mamy my wot tajkeje woſzoby?

A: Tak móżeſch ſo hiſchcże praſchecż, to khwalba ſa tebje njeje. Ty móżeſch ſo praſchecż, kajki wužitk mamy wot tajkeje diakoniſzy, kiž pſchede wſchěm khorych hlada, a braſchnych a hubjenych, kiž pſchi kóżdej khoroſcżi najlěpſchu pomoz ſkicża ſe ſwojej radu, ſe ſwojim naſhonjenjom, kiž ſo ſa to ſtara, ſo wſchitke pſchikaſy lěkarja ſwěru a prawje a ſtaroſcżiwje ſo wuwjedża, njech to je warjenje jědżow, abo wobalenje, wocżinjenje woknow, wucżiſcżenje jſtwy, a ſchto wěm wſcho. Njeje to nicżo, njeje to njeſkóncżna dobrota ſa kóżdeho khoreho, kotſiž — ach — tak huſto dyrbja parowacż wſcheho dobreho hladanja, dokelž hladarjo nicżo njeroſymja a ſzebi żaneje rady njewjedża a radſcho jo ſpytaju ſe wſchelakimi pſchiwěrnymi ſrědkami — ſchtoż wſchak tebi ſnate je. Móżu tebi wobſzwědcżicż, ſo tajka diakoniſza ſo ani najniżſcheje ſłużby njehańbuje, ſo żaneje natykazeje khoroſcże njeboji, ale ſ cżiſchej radoſcżu, ſe ſwjatej luboſcżu ſo ſzwojemu rjanemu powołanju poda a ſwoje żiwjenje woprawdże k woporej da w ſłużbje teho Knjeſa. — Njeby duſchne było, hdy bychmy w naſchej woſzadże tež tajku měli?

B: Hdyž tak ſo ma, ſo ta wěz hižo hinak wobhladuje.

A: A jene hiſchcże njecham ſabycż; ja wěm, ſo diakoniſza tež wubjernje ſo na to wuſteji, ſ makymi dżěcżimi wobkhadżecż, kiž hiſchcże do ſchule njekhodża, we woſzebitej tak mjenowanej ſchuli ſa mólcżke dżěcżi — a ty wſchak wěſch, kak wjele ſtarſchich w nětcżiſchim cżaſzu hórka khutnoſcż żiwjenja ſe ſwojim dżěkanjom a staranjom wo ſaſzkużbu wot tych wbohich dżěcżi wjele hodżinow wſchěduje bjerje, a wone naroſtu bjeſ luboſnycho hladanja — pola żujych, kotſiž Bohu żel, — huſto żaneje wutroby ſa nje nimaja. — Ty njemóżeſch ſzebi wumyſzlicż, ſ kajkej luboſcżu mólcżke dżěcżi na diakoniſzy wiſzaja, a ſaſzo kajke směrowanja ſo ſtarſchim ſkicża, ſwojeho hólcżka abo holcżku tak derje wukhowane měcż. Njeje żakoſcż, ſo w naſchich woſzadach tajke ſchule ſ wjetſcheho dżěła pobrachuja? — Hdy by nuſa a żakoſcż naſchich khorych a naſchich małych dżěcżi nam bóle k wutrobje ſchła a naſz tak ſymnych njewoſtajiła, bychmy dawno diakoniſzu pola naſz měli, kiž tajkej nuſy po móżnoſcżi wotpomha. A hdyž ty wopomniſch, kak tajka żónſka naſchim młodym holżam, kotrychž tak wjele próſdne ſteji na torhoſcżu żiwjenja, pokaże, kajke kraſzne żohnowane dżěło a powołanje tež jim wotewrjene ſteji a ſe ſzwojim pſchikładom tu abo tamnu ſahori, tež w tajkej ſłużbje luboſcże ſzwoje mozy nakożecż a w myſzli ſzwoje ſhože namakacż — móżeſch ty, mój luby, dale ſo komdżicż, kuſk hłubje pſchimacż do twojeje móſchniczki, a ſzobu pomhacż ſa tón dobry wotpohlad, kotryž mamy?

B: Diakoniſza je drje dobra, to ſzym ſ twojeho cżopłeho rěcżenja ſpóſnał, — hdyž tež pjenjeſy k temu trěbne ſzu, hdyž .... a ja — mam wudawkow doſcż a dokhodow mało — a dawanja tola łónza njeje ... a ....

A: Poſaſtań, proſchu, żane wurěcże! Njemóżeſch na porſtach ſzebi wuliczicż, ſo diakoniſza wot powětra ſzameho żiwa bycż njemóże, runje tak mało, każ ty? Ale tak ſzu ludżo — woni drje ſo lohko wohrěju a ſahorja ſa dobru wěz — doniž nichtón ſo jich móſchnje njedótknje — hdyž rěka „wopor“ pſchinjeſecż, potom to każ ſymna woda cżopku ſchkriczku rucże wuhaſcha. — Ja pak ſzebi myſzlu, ſchtóż je jedyn ſkutk jako dobry ſpóſnał, każ ty runje, tón njeſzmě tak ſtyſknje, tak — dowol mi — na ſzwoje pjenjeſy hladacż. Hdyž luboſcż naſz k tutemu ſkutkej huuje, dyrbi luboſcż tež ruku wocżinicż. Luboſcż njeliczi. Ty wſchak ſnajeſch tamnu Marju w Bethaniji (Jan. 12.), budżiſche-li dokho rachnowała, wona njebudżiſche woprowała ſzwój drohotny ſchaz, a njebudżiſche żnjała tu rjanu Knjeſowu khwalbu.

B: Ale ſchto dha ma tamna hiſtorija ſ naſchej wězu cżinicż?

A: Jara wjele, cżitaj, ſchtoż ſteji Mat. 25, 40: ſchtoż ſcże wy cżinili jenemu mjeſ tymi mojimi najmjeńſchimi bratrami, to ſcże wy mi cżinili.

B: Ty maſch prawo, ja ſo dopomnju. Ale wopomń tola, kelko pjenjeſ k temu ſzłuſcha, diakoniſzu dżerżecż?

A: W powſchitkownym wobliczene 900 hacż 1000 hriwnow ſa lěto, a to ſa maczěrny wuſtaw, w kotrymž diakoniſza ſzwoje wuwuczenje doſtawa, ſa bydlenje, ſa ſeżiwjenje, a ſa te wſchelake wudawki, totrež khorychhladanje ſzebi żada.

B: To je jara wjele, każ ſo mi ſda, je zyle njemóżne, kóżde lěto tak wjele ſwjeſcż.

A: Na żane waſchnje — hdyž wola je, tam ſo pucż namaka. (?) Połna dónza nicżo njedawa, ty dyrbiſch ju najprjedy nawjercżecż, a nětkotre żórka hakle ſo żórla, hdyž ſo nawjercżeja. Daj ſzebi nětkotre tajke żórka pomjenicż, kiž mi runje do myſzlow pſchińdu: Dha ſo roſumi, ſo 1. zyrkwinſka pokładniza, a teho runja 2. te jenotliwe woſzadne pokładnizy ſzwój lětny pſchinoſchk dawaju, dha je 3. zyrkwinſka a 4. domjaza kollekta, kiž ma, każ ſzamo wot ſo ſo roſumi, jara bohaty wunoſchk, potom pomhaja 5. te khorowne pokładnizy, kiž bjeſ teho tak wjele wudawkow maja ſa khorychhladanje a ſo teho dla jara żiwje ſa diakoniſzu ſajimacż dyrbja, dha ſzu 6. wſchelake towarſtwa, kiž maja wotpohlad dobrocżiwje a rady něſchto dawacż, dha budże ſo 7. ſchkliczka do zyrkwje powjeſznycż abo poſtajicż — każ to hižo dawno ſ waſchnjom je ale ſwonkowne miſzionſtwo — to budże ſchkliczka ſa ſnutſkowne miſzionſtwo na woſzadnych ſtawach a wſche teho wſcheho cżuje ſo 8. nětkotry ſtaw naſcheje woſzady cżěrjeny, ſe ſzwobodneje luboſcże, woſzebity dar woprowacż, hdyž je żohnowanje teho ſkutka ſpóſnał, abo na ſzebi ſzam ſhonił. Maſch ty nětko doſcż tajkich pjenjeżnych żórkow?

B: Woprawdże to wſcho prawje wabjaze klincżi; ale njecżinja ſo ſ 1. a 2. dypkom ſaſzo nowe dawki nuſne, zyrkwinſke a gmejnſke dawki? (Skóncżenje pſchichodnje.)

Samolwity redaktor: farař Gólcż w Budyſchinku. Cżiſchcż a naklad Ssmolerjez knihicżiſchcżěrnje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 52. 25. dez.

Lětnik 8. 1898.

Sserbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Boži dźeń.

1. Tim. 1, 15.

Powjescź nam tu ßwjaty Pawoł pschipowjeda, kotraž je sawěscźe wěrna a jara dostojna, so je hódna, so ju s wjeßełej a dźakownej wutrobu pschijimasch. Woboje njepłaczi wo kóždej powjescźi. Někotra ßo rosnjeße a tež wěri a posdźischo ßo wukopa, so bě njewěrna, druha je wschak wěrna, njepschinjeße pak měr a wjeßele, ale stysk a srudobu do wutrobow a domow. Kak sbožowni ßmy, so ßměmy dźenßa s nowa wěrnu a wobsbožazu powjescź ßłyschecź! Tu njeje cźłowjek ßebi wumyßlił, ale Bóh ßam je ju we ßwojej wěcźnej radźe wobsamknył, do skutka stajił a pschipowjedacź dał, wona je sawěscźe wěrna; tuta powjescź njedźiwa jenož na pocźaßne, nakhwilne swjeßelenje, ale na nasche cźaßne a wěcźne sbože, wotewŕ jej wutrobu!

A kotra je tuta powjescź? Khrystuß Jesuß je do ßwěta pschischoł, hrěschnikow sbóžnych scźinicź. Hlaj, to je ta powjescź, kotruž Knjesowy jandźel na Bethlehemskich honach pastyrjam pschipowjeda: „Njebojcźe ßo, hlaj, ja pschipowjedam wam wulke wjeßele, kotrež wschemu ludu ßo dostacź budźe; pschetož wam je ßo dźenßa tón sbóžnik narodźił, kotryž je Khrystuß, tón Knjes w Davitowym měscźe.“ Tutón sbóžnik bě hižo, prjedy hacź je do tuteho ßwěta pschischoł. W spocźatku bě to ßłowo, a to ßłowo bě pola Boha, a Bóh bě to ßłowo. Wón běsche w Božim schtalcźe, Bohu runy a w sjenocźenstwje s Bohom sbóžny. Ale ßwět běsche njesbožowny. Nóz ležesche na Bethlehemskich honach, jako tam pastyrjo ßwoje stadła stražachu, a nóz běsche tež we hłowach a wutrobach cźłowjekow. Nóz njewědomoscźe a pschiwěry, wotrocźkowstwa a njespokojnoscźe ležesche na Božim ludu, kiž běsche něhdy tak wyßoko wobhnadźeny, ale nětko tak hłuboko padnył, pschetož woni běchu sawutleni a rosprószcheni jako wowzy, kiž žaneho pastyrja nimaju. Nóz ležesche tež na pohanach, duchowna nóz njewěry, kotrejž nicžo wjazy ßwjate njebě, pschiwěry, kotraž ßo wot kóždeho jebarja saßlepicź dasche, hrěschneje skaženoscźe, kotruž žadyn błyschcź swonkowneje sdźěłanoscźe njemóžesche pschikrycź. Cźěmnoscź pschikrywasche semju a mrokota ludźi; wschitzy běchu wotstupili a wschitzy hrosni, žadyn njebě, so by dobre cźinił, tež niz jedyn. Njebudźe ßo Boži hněw s njebjeß sjewicź na wschu bjesbóžnoscź a njeprawdoscź tych ludźi?

Bóh dźesche k ßwojemu ßynej:

Cźaß žada moju hnadu;
Dźi na semju, mój najlubschi,
Daj khudym sbóžnu radu,
Jim pomhaj s hrěschnej' stysknoscźe,
Wjedź jich s tej' ßmjertnej' hórkoscźe,
So s tobn žiwi budźa.

A Khrystuß Jesuß je do ßwěta pschischoł, hrěschnikow sbóžnych scźinicź. Snajesch wjetsche wjeßele, kotrež mohło ßo cźłowjestwu dostacź? Hdyž khudy, kotryž ma ßo cźaß žiwjenja s nusu bědźicź, powjescź dostanje, so je bohaty

knjes jemu wulki pjenjes wotkasał a so ma starosćz wo wschědny khlěb nětko kónz, to je wěsćze sa njeho wulke wjeßele. Hdyž khory, kotryž hižo dołho we wulkich bolosćzach czerpi a kotryž wschěmóžne ßrědki nałoźiwschi tola žaneje pomozy njeje namakał, wo lěkarju ßłyschi, so jemu lěkarstwo pschinjeße, kotrež s wěstosczu móz khorosćze slemi, njeje to sa njeho radosćz? Hdyž jaty, kotryž je s jastwom na czaß žiwjenja khostany, kotryž teho dla žaneje nadźije nima, so mohł hdy słoteje ßwobodnosćze saßo wužiwacz, kralowski wukas dostanje, so je khostanje jemu spuschczene, njeje to wulke wjeßele? Ale tola wschitko tuto wjeßele je jenoz ßnadne pornjo wjeßelu, kotrež hodowna powjesćz w naß sbudźi: Khrystnß Jesuß je do ßwěta pschischoł, hrěschnikow sbóžnych sczinicz. Tamny khudy dyrbi ßwój wotkasany pjenjes wostajicz, hdyž tutón ßwět wopuschczi; tamny khory móže ßo ßwojeje saßo namakaneje strowosćze jenoz khwilu wjeßelicz, pschecźiwo ßmjercźi njeje žaneho lěkarstwa; tamny wohnadźeny ßo ßwojeje ßwobody wěczńje njebudźe khwalicz, w ßmjertnym bědźenju móznischi k njemu pschistupiwschi jeho powjedźe, hdźež ßnano njebudźe hicz chzycz: ale sbóżnosćz, wot Khrystußa nam pschinjeßena, pschětraje wschitke pscheměnjenja czaßa, wona pschewodźuje naß do tamneje wěczńosćze, haj tam jeje kraßnosćz hakle połnje dostanjemy. Duž wjeßelcze ßo, wschitzy wěrni, wjeßel ßo, schtóž samóže, na naß Bóh wscho wažił je!

Ssmy tajkeho sboża něhdźe saßłużili? Hrěschnik a sbóżny, to po naschim rosomje a shonjenju ßo njesnjeße; so je hrěschnik satamany, to sda ßo nam po prawje bycz. Schto bychmy ßebi wo człowskim ßudniku myßlili, kotryž słóstnika, kotrehož wina je zyle sjawna, puschczi, haj czesczi a jemu woßebite dobroty pschißudźi? A hlaj to czini Jesuß. To je potajnstwo Božeje hnady, kotrež je skhowane było wot spoczatka ßwěta, nětk pak je sjewjene jeho ßwjatym. Njechali tajkeje hnady ßo sradowacz? Wschitke dary, s kotrymiž je człowska luboscz w tutych dnjach cze wobsbożiła, ßu jenoz snamjo njewurjekniweho dara Božeje luboscze, a njeby-li žadyn człowjek luboscźiwje ßo na tebje dopomnił, ty ßy tola bohaty, hdyž ßy we wěrje ßebi teho wěsty: Khrystuß Jesuß je do ßwěta pschischoł, tež mje sbóżneho sczinicz.

Duž wjeßel ßo, ty kschescźanstwo
A sa to Bohu dźakuj ßo!
Budź bjes hrěchow a bjes słóscze,
Wot kotrychž wumoženy ßy.
Wjedź žiwjenje we ßwjatosczi
Tu temu dźěsczu k luboscźi.

Hamjeń. Mrósak-Hrodźischczanski.

Jesuß schkit wěry.

Hłóß: Jesuß moja nadźija.

Wěry ferschta, Jesußo,
Wěrny Bóh a człowjek wěrny,
Twojej' zyrkwje hrodźischczo,
Kiž ßy jej we nusach ßwěrny,
Duž ßo w twojim mjenje my
K wótzej w nusy wołamy.

O kak nusa wobdawa
Naß psches njepschecźelow leßnosćz,
S njej' nam nichtó njepomha,
Hacz ty Jesu, psches twoj' ßwěrnosćz.
Psches Jesußa proßymy:
Wótcze pomhaj we nusy.

Na twój hamt nětk sapominaj
A swjask, kiž ßy s nami czinił,
Nam wschěm hnadnje aopomhaj,
Ssy ßo nad nami rad ßmilił!
Daj wschak twoje ßłowo ßam
Wěricz naschim wutrobam!

Twoje ßłowo wot naß dźe,
Dokelž ßmy ßo pschehrěschili;
Twoja hnada wjetscha je,
Hacz hrěch, kiž ßmy nacźinili:
Tón nam wodaj s luboscźu
S twojej wulkej ßmilnosczu.

Njepschecźel saß' hordźi ßo.
Pomhaj, Jesu, jeho pobicz,
W wutrobje nam skasy wscho,
Duschn moricz a ßo słobicz;
Schtóž ma wěrnosćz, sbóżny je,
To wón hani, sazpije.

Sswět ßo sa tym njeprascha,
Hacz je wěra czista, prawa,
Haj ßo ßamón wußměscha,
By nam s wutroby ju wsał:
Jesu, pomhaj s hnadu nam,
Wobrocz falschne wuczby ßam!

Jesu, rosßwěcz wutroby
Psches toh' ducha twojej' hnady!
Wuczěř ducha njewěry,
Wodaj nam wschě hrěschne pady,
Tak so junu sbóżni my
K wěczńosczi dom dóńdźemy.

Ernst Helaß.

Hodowne napominanje!

Gerock, tón ßławny prědar Božeho ßłowa, prajesche we jenym hodownym prědowanju s klětki tele ßłowa: „Haj hischcze jene moji lubi, ja proschu, so ßo njebyschcze k temu ßmjeli! Hdyž czi stari molerjo tu ßwjatu ßwójbu molowachu, we hródźi w Bethlehemje, woni njesapomnichu we czmowej sadnej hródźi, teho wóßka a howjadka, na kotrychž tež kruch ßwětła teho dźiwneho ßwětła padasche. — Njedyrbjało to nam tež napominanje bycz na tym wulkim ßwjedźenju teje luboscze kschescźijanstwa? Njesapomńcze tež waschich domjazych němych wužiwarjow, ßmilcze ßo tež na tych sdychowazych wbohich stworjenjach, njesczelcze jenoz we symskim ßněhu tym hłodu czerpjazym ptaczkam jich pizu psched wokna, ale kóždy czaß ßebi pomyßlcze na te ßłowa: Prawy ßmili ßo na ßwojim skocze; njeczwilujcze žane Boże stworjenja a wsmicze tež te swěrjata pod ßwój schkit pschecźiwo njeczucźiwym czwilowanju! Pschetoz Bóh je ta luboscz, tak prědujuje nam dźenßa ßwjedźeń hodow. Tón Knjes je wschitkim dobrocźiwy a ßmili ßo na wschitkich ßwojich skutkach."

Njeběsche to spodźiwnje?

Norwegiski łódźnik, kiž běsche psched jendynadwazyczi lětami ßwoju domisnu wopuschcził, a sa 16 lět ßwojej maczeri niczo wjazy pißał njeběsche, khodźesche na Boži dźeń rano we jara wulkich stysknosczach we Cardiff, teje wulkeje morskeje pschistani pschi brjohach Walesteje wokoło. Wón pschińdźe nimo zyrkwje, spěwanje we njej pschinuczi jeho sastupicz. Tam duchowne wosjewi, so budźe na pschichodnym dnju ßwjedźeń sa morjakow (Seeleute) wotdźerżany, na kotryž wón wschitkich pschitomnych pschecźelnje pscheproschowasche. — We postajenej hodźinje pschińdźe tež tón łódźnik. Papjerka bu jemu data, na kotrejž czißło 400 stejesche. — Na tute czißło dosta wón jene wołmjane schtrykowane rubjeschczo jako dar. Wone jemu žane wjeßele njeczinjesche, a wón je mało wobkedźbowasche, prjedy pak, hacz ßo wjeczor do łoża lehny, wsa je wón saßo do ruki, so by je wobhladał. Duž namaka list, kiž bě k njemu pschischity, a jako napißmo stejesche na nim: „Sa teho morjaka, kiž tutón dar dostanje", — wón tón list

wočzini a namaka we nim jene pschečzelne postrowjenje wot teje, kiž běsche te rubischčzo schtrykowała a darika. — „Ja ßym“, tak rěkasche w nim dale, „ßydomdzeßacz lět stara, mam tsjoch ßynow na morju, s kotrychž najmłódschi mi sa schěßnacze lět niczo pißał njeje, ja niczo wo nim njewěm“. — na to sczěhowasche podpißmo a mjeno — a schtó móżesche ßebi pschedstajicz dźiw nascheho łódźnika — to běsche mjeno jeho maczerje! — Wón mějesche hischcze ßydom a dwazyczi puntow sterlingow ßwojeje mśdy dostacz, wón da ßebi je wupłaczicz, shotowa ßo, dźěsche na prěnju lěpschu parokódź a wjesesche ßo dom, so by ßwojeje maczernu wutrobu wokschewił a ßebi wjeßele nowe lěto shotował. — Njejßn to dźiwne, hłuboke a hnadne pucze Boże? — Nimole tyßoz darow buchu pschipóßłanych a rosdźělenych, a tola dosta tón muž, to sa njeho postajene; wona je sawěscze modleńska macz była. E. H.

Nasch hodowny wobras:

„Dźěsczowy ßón w hodownej nozy.“

Wutroba ßo nam hnuje, hdyž my widźimy, kak ßo lube dźěczi na hody wjeßela. „To lube Boże dźěczo“ — to je jich jeniczka myßl w tych dujach. Wone doczakacz njemóża, so by pschischoł luby hodowny wjeczor. Wo ßnje jich mały rosomczk w hodownym wjeßelu hrajka. Nasch wobras pokasuje lubosne dźěczatko, kotremuž ßo dźije rjany ßón we hodownej nozy. Wone widźi to lube Boże dźěczo, kak wone s njebjeß pschińdźe a do łěża lecźi, so by tam hodowny schtom s rjanymi wězami pyschiło a jón donjeßło na hodowne blido k wjeßelu lubeho dźěsczа. Tónle rjany wobras naß hłuboko sapschimnje: pschetoż we nim mamy pokasku, kak też my ßo wjeßelimy s prawym hodownym wjeßelom. Budźcze jako dźěczi! — tole wopominanje nam do wutroby klinczi. Ale ßmy też my jako dźěczi, kotrež s tajkej wutrobnej nadźiju napscheczíwo hladamy naschemu Bożemu dźěsczu. Je wón tón jedyn, na kotrehož nasche myßle dźeja, kotryž nasche wutroby napjelnjuje — nasch luby sbóżnik, kiž s njebjeß pschińdźe, so by nam najkraßnischi hodowny dar pschinjeßł — ßebje ßameho k naschemu wumożenju. Hdyž chzemy żohnowane a sbożowne hody ßwjeczicz, witajmy nascheho njebjeskeho hoscza do naschich wutrobow a domow a spěwajmy jemu:

Budź mój Jesu powitany,
Do ßwěta, kiž leźi w skym,
Hdyž ty budźesch sanicżeny,
Njejßy luby pscheczíwuym.
Pój, wsmi moju duschu ßebi,
K wobydlenju dam ju tebi.
Twój chzu bycz, twój wostacz ja;
Wostań też mój bjes tónza.

Boże ßłowo rosschěrjecz!

Běsche to popołdnju na prěnim ßwjatym dnju hodow, hdyž bur Handrij Wicźas pschi kachlach ßedźesche, a wulke mróczele se ßwojeje trubki dujesche.

„Nano“, praji jeho żona k njemu, „schto dha cze dźenß popołdnju tak jara czwiluje, mi ßo sda, kaž by ty czeżkeje myßle był.“

„Haj maczi,“ dźesche wón, „ja ßebi runje tak pschemyßluju, ja ßym nětk hižo tśizyczi lět hody ßwjecził, a schto ßym ja po prawym wot teho měł, czi pastyrjo na polu ßu jenoż junkróc hody ßwjeczili, a tehdom je hižo zyły lud něschto wot teho měł. A njeje nam nasch knjes duchowny dźenßa prajił? Jeli so chzemy my wot hodow něschto měcz, dha potom dyrbjeli my tak cźinicz, kaž ßu to czi pastyrjo cźinili, woni rosschěrjachu to ßłowo, so ßo wschitzy ludźo wjeßelachu.“

„Nó, luby mużo,“ praji żona, „kak dha chzesch ty to cźinicz?“

„Haj,“ prajesche wón, „ja tym ja runje myßlu, kak mohł ja to ßłowo rosschěrjecz, pschetoż to ja póśnaju, stacz ßo dyrbi, jenoż ßo prascha, na kajke waschnje.“

Na to ßo wo durje kłapasche, wuczeř sastupi a pschinjeße najnowsche cźißło njedźelskeho kopjena „Pomhaj Bóh“. Wón dyrbjesche ßo ßobu sa kachle poßynycz a Wicźas jemu powjedasche wot cźehož běschtaj runje se ßwojej żonu rěcżałoj.

Duż ßmějkotasche ßo wuczeř a prajesche: O to trjechi ßo zyle kraßnje; hlaj, stara wudowa Schołcźina je hižo husto te pożadanje wuprajiła, so by też tajke njedźelske kopjeno dźerżała a cźitała, ale wona jo dźě njemóże khudoby dla sapłaczicz, a duż ßym ßebi ja myßlił, pola tych bohatych burow sakłapnycz, hacz bychu telko wutroby sa ßwojich khudych ßobubratrow a ßobußotry měli, so bychu jim k tajkemu kscheścźijanskemu natwarjenju pomhali.“

„Knjes wuczerjo,“ praji Wicźas swjeßeleny, „Waß je nasch luby Bóh tón Knjes k nam póßłał. Wy dacze mi wotmolwjenje na moje prascheńje. Nětk ja wěm, kak móżu ja Boże ßłowo rosschěrjecz.“ — Wón dźěsche won k ßwojemu khamorej a wocźini kaschczik. —

„Jowle je pjeć hriwnow, tak wjele ßym husto sa jedyn wjeczor trjebał, jako hischcze do korczmy khodźach, tak wjele dyrbi mi też mój sbóżnik winojty bycz.“

„Takłe maczi,“ praji wón dale, „nětk je mi tak prawje derje wokoło wutroby; nětk swaß nam hischcze dobry khojej, ja ßebi myßlu, tón budźe nam nětka derje ßłodźecz.“

„Haj, prawo macze Wicźaso,“ prajesche wuczeř ßmějo, „schtóż druhemu wjeßele cźini, temu też wjeßele ßamemu ßobu ßłodźi.“

E. Helaß.

Sprawnoscz dowjedźe k dobremu kónzej.

(Pokracżowanje.)

6. Putnikowanje.

„Prostemu ludej ßo derje spěwa, njewobarajcze herzam“, rjekny tachant k duchownym, kotsiž ßo hórschachu, so chzychu ßo njeczestni ludźo putnikam pschitowarschicz, „woni sdźerża se ßwojimi

prysłemi njesdźěłancmu ludu khrobłosćź a tež njechadźa bjes tajkich ßo na pucź nastajicź, hacź runjež ßu jim »cźertowi ßłužobnizy« narjekli.“

Sa Freibergjkimi murjemi ßo wscho hibasche. Poßwjecźenje wjele ßławjenych wrotow a putnikowanje do Ebersdorfa, na kotrež ßo mnosy hotowachu, wabjesche njeliczomnu ßyłu hosćźi ſ bliſka a ſ daloka do měſta, hacź runjež běſche ſyma, a pryſlazy nadeńdźichu w domach, ſ korczmarſkim ſnamjenjom woſnamjenjenych, dobre dokhody. Niz jenoz wjeßołe ßmjecźe a ſpěwanje, ale tež hewrjekanje a wadźenje trajesche tam nětko hacź do ßlepeje nozy a huſto doſcź njenadeńdźe hiſcheźe ßwojeho kónza na cźěmnych, njepoßwěcźenych haßach. Pjenjeźnikezy njemóžachu huſto doſcź do běłeho ranja wußnycź. Tola hdyž ßo tež ſ brónjemi ſchcźercźeſche, abo hdyž něchtó ſ boloſcźemi žałoſcźeſche, dha tola nihdźe wokno njewotewrichu abo derje ſawrjene khźźne durje njewotamknychu. Se ſdychowanjom dopomni ßo Pjenjeźnik pódla na ßwój ßlub, ſo chze ßobu do Ebersdorfa putnikowacź, tola wón běſche ßebi wotmyßlił, ſo chze pod tajkimi woboſtejnoſcźemi ßebi woßebitu hoſpodu w Ebersdorfje ſhladacź. Duzy po pucźu běchu cźile ludźo dobri doſcź, ſo ßłědowazym knjeźim pucź wutcptachu.

S wulkej ßwjatocźnoſcźu poßwjecźichu na poſtajenym dnju nowe wrota. Lud ßo ſe wſchěch kónzow do měſta cźiſchcźeſche. Sswojeho ſkotehо napohlada dla doſtachu tute wrota wot ludа bórſy mjeno „Skote wrota“. Pſchezo ſ nowa cźiſchcźachu ßo cźrjódy ludа ßem, a duchowni, kotſiž tu mějachu ſtacź, woſpróznichu ſkóncźnje, na ſtajnje ßo woſpjetowaze praſchenja wotmołwicź a lud napominacź, ſo bychu pſches to, ſo ßobu do Ebersdorfa putnikuja, ßławu a cźeſcź macźerje Božeje powjetſchili a ſo bychu bohacźe tam ſa nju woprowali. Druſy ſtupichu ßo na jich měſtno, rosßpowjedachu a napominachu, pokajowachu ſkote ßudobja a wuſchite zyrkwinſke khorhowje, kotrež mějachu ßo pſched prozeßionom njeſcź. Skóncźnje nakhili ßo krótki ſymſki dźeń a ſ tym ſkóncźi ßo tež dalſcha pſchicźiſchcźeńza ludu.

Lědma běchu na druhi dźeń prěnje raúſche ſerja ſeſkhadźałe, hdyž ßo na wſchěch wěźach ſwonjeſche, a duchowni khodźachu ſpěwajo po haßach. Bórſy běſche žiwjenje na torhoſchcźu. Khorhowje ſmahowachu w raúſchim wětru; ſkote ßudobja, wot duchownych njeßene, błyſkotachu jaßnje w pruhach ſeſkhadźanego ßłónza. Wſchitzy radni knjeźa ſtejachu pod wrotami radnizy, někotſi běchu ßo bjes dwěła hotowali na putnikowanje. Do wulkich kožanych měſchkow běchu ßebi zyrobu a wino natykali. Markhrabinſki hejtman Hendrich ſtejeſche tu ſ někotrymi jěſdnymi, ſo by ſ nimi putnikow dźěl pucźa pſchewodźał. K najwoßobnjſchim knjeſam mějeſchtaj ßo Pjenjeźnik a Mudracźk. Tež wonaj běſchtaj ßo na wobcźežny pucź hotowałoj.

Tehdy wuſtupi horjeła na wutwarku w radnizy tachant. Hara a rosręcźowanje luda měnjeſchtej ßo ſ měrom, jako wón ſ khłoßom daloka ſroſymliwym wěrjazych pożohnowa na pobożne pucźe. Wjeßołe wyſłanje pak naſta w ludu, jako wón na kónzu ßwojeje narěcźe woſjewi, ſo je wězera wjeczor poſdźe powjeſcź dóſchła wot Ziſterzienſkich mnichow ſ klóſchtra Zella, po kotrejž chzychu ßo woni na putnikowanju we wulkej liczbje wobdźělicź, jeli ſo bychu Freibergſzy měſchcźenjo pſchecźelniwje měſto po rynym pucźu po Konjowinſkej dróſy ſchli a tak tamnym ſmóžnili, ſo bychu ßo ſ nimi ſjednocźili; a k temu njeje tón pucź wjele dale.

Se wſchěmi ſwonami ßo ſwonjeſche, wótſje ludźo ſpěwachu a ßo modlachu; tak ſrjadowa ßo cźah. Pjenjeźnik, Mudracźk a druſy knjeźa dźěchu nimale na kónzu. Pſchecźa a pożohnowanja pſchewodźowachu pobożnych putnikowarjow, kotrychž běſche wjele ſtow.

Płaczo dźěſche wo ßrjedź cźaha pódla herza, kotremuž běſche wón k dohladowanju poruczeny, hólcźez, najmjeńſchi a najmłódſchi mjes wſchěmi putnikami. Nichtó ßo wo njeho njeſtaraſche; nichtó njewuhlada ani jeho ßylſy; jeho luba macź njeběſche jeho ani hacź na torhoſchcźo pſchewodźecź ßměła. Kak lubje rad by tu wón w poßlednjej hodźinje hiſcheźe woſtał. Wſchě jeho nadźije na zbożowniſchi pſchichod, po kotrymž chzyſche ßo wón jako hódny cźłowjek do wótzneho měſta wrócźicź a ßwojej macźeri rjeńſche žiwjenje wobradźicź, kak khětſje běchu ßo wone ſ boloſcźemi dźěłenja minyłe, kak běchu wone wſchě rosßpłunyłe. Haj, wězera běſche herz na hoſpodźe pſchi pódla wo dźěłenju ſpěwał, ſo wone młoduſchku wutrobu pſchesahe ſeſrudźi.

* * *

Handrik běſche mjes tym wuhlerjowe wobydlencźko wopuſchcźił a běſche khroble po dróſy dale ſchoł. Wón měnjeſche, ſo maja putnizy ſa nim pſchińcź. Hižo běſche wón daloko wot Freiberga, jako wón ſaßkyſcha, ſo něhdźe pſched nim kóń hrjehota a ſo brónje jaſchcźercźa. Wón běſche wobhladniwy pucźowar a ſaſtupi teho dla do kryjazeje huſcźiny pódla pſchi dróſy. Tola podarmo tu cźakaſche, ſo by někajki wobrónjeny pucźowar na konju po dróſy nimo pſchiſchoł. Saßo ſahrjehota kóń a ſaßo ſdaſche ßo jemu, ſo ſtanje ßo to na ßamym prjedawſchim měſtnje. Skradźu broſdźeſche ßo wón krytу wot huſcźiny do prědka. Skóncźnje wuhlada w ſkhowańzy dwoju wobrónjeneju jěſdneju na konjomaj, kotrajž po ſdacźu tu na někoho, traſch na njeho, kakaſchtaj: traſch běſche jimaj ßam ßwoju pſchitomnoſcź pſches njewobhladniwoſcź pſcheradźił. Na koho mohłoj tu hewak kakacź? Bjes dwěła njeby derje byłо, hdy by ßo Handrik jako ßamotny pucźowar jimaj do rukow podał. Tola na druhej ſtronje ſaßo, kajke pokłady mohłoj ßebi tu doczakacź?

Tehdy ſabłyſkny w jeho hłowje. Jemu běſche wěſte: To ſtaj wobhonjerjej někajkeho rubjeźnego hroda, traſch Schellenbergſkeho abo Jaßnopoljanſkeho: traſch měritaj ßo na ßwjaty prozeßion?

Kaž woheń ßapaſche jemu krej do wutroby. Traſch ßo hižo nětko Bože ßudźenje hidźenym Freibergſkim měſchcźanam bliźi? Jako ßo wón pod ſchtomami a ſa kamjenjemi tutymaj wobhonjerjomaj bliźeſche, wojowaſchtej dwě mozy w jeho wutrobje: jeho ſtara ſprawnoſcź a ßwěra na jenej ſtronje, a jeho hidźenje, kotrež běſche hakłe w tutych dnjach jemu do wutroby ſacźahnyło, na druhej ſtronje. A jako wón wußłyſcha, ſo tutaj ſ njeměrom wo prozeßionje powjedaſchtaj, wo ßwojimi dałe ſady ſkhowanymi towaſchemi, kotſiž chzychu ßo hromadźe do ſkotych ßudobjow dźěłicź, jako wón jich wulke „raúſche hwěſdy“ wuhlada, kotrež w rukach dźerżachu, a jako ßo na to dopomni, ſo njeßu ßo putnizy w dobrej wěrje, ſo ßo jim duzy po pucźu žaneje tſchiwdy njeſtanje, wobroniłi, a jako ßo ſkóncźnje tež na ßwoje heßło dopomni, kotrež běſche ßebi ſtajnje droho ważił: „Cźeßny po rodźe, khrobły po ſmyßlenju a ßwěrny po wutrobje!“ — dha pokhili ßo dobycźe na ſtronu ßwěry. Jako ſchtom bjes liſcźa w naléćźu, tak ſelenjeſche ßo jeho ßwěra ſ nowa w hodźinje ſtracha, hacź runjež běſche wjele wonjecźeſcźowanja a kſchiwdy naſhonił. (Pokracźowanje.)

Hody.

Najßwjecźiſcha wſchěch nozow,
Nětk pſchińdźeſch ſaßo k nam
A ſ njebja bóſſkich mozow
Sso ßwěcźi jaßnoſcź nam,
Tych jandźelow tam ßyła
K nam ſaß' ßo pſchibliža,
Cźeſcź Bohu, khwalbu ſpěwa,
So ßwět ßo ſpodźiwa.

Nam ſbóžnik narodźeny
Je ſ Božej' miłoſcźe,
Wot Wótza wuſwoleny
Wot wſcheje wěcźnoſcźe.
Wón pſchiſchoł je k nam dele
Naß wumóz wot hrěcha,
Wot ßmjercźe a wot hele,
Nam ßlubi njebjeßa.

Tych pſchibohow móz panje,
Hdźež wón ßo pſchibliža,
Njech Bohu cźeſcź ßo ſtanje
Pſches zyłe cźłowjeſtwa,
Pſched jeho mjenom ſhibuj
Sso ſemja, zyły ßwět,
A k jeho thróncj ſuoſchuj
Sso cźeſcź a khwalba nětk.

Wón pſchińdźe, ſo by ſemja
Wot hrěchow ßwobodna
Dom wjeßela nětk była,
Měr, luboſcź knjeźła.
Njech tyranſtwo toh' cźaßa,
Njech ſańdźe hidźenje,
Sso duſcha ſ duſchu ſwjaſa
Pſches luboſcź k jednocźi.

Wón ßwjeczi ßwojich bratrow,
Jich móznje poßylnja,
Da njewinu jim ßaßo,
Kiž bésche shubjena.
We poczinkach tež khodźicź
Wón ßwój lud shotuje,
Jich na prawy pucź wodźicź
Nětk Bohu spodobnje.

Mój sbóżnik narodźeny,
To moja cześcź budź tu.
Tež ja ßym wuswoleny
Nětk jeho ßwojomstwu,
Se prócha ßym nětk stanył,
Nětk bójsku myßl tež mam.
Mje k njebjeßam je cźahnył
K tej dostojnosczi tam.

Wón je mi wodźeć ßwěrny
Na schczeschzy žiwjenja.
Mje wosmje junu s hnady
Dom k ßebi do njebja.
Mój trosczt je we cźerpjenju,
Mi ßwětko w cźěmnosczi.
Mój ßrědnik we ßwědomnju,
Mi pomoz we ßmjercźi.

Ernst Helaß.

Wschelake schtanty.

(Pokracżowanje.)

II.

Wschelakosczź schtantow je wulzy ważne a dobre. Pschetoż so by ßebi Boża wola na schkodu cźłowjekow myßlicź móhła, je cźisczę njemóżne. To ßo prěcź njehodźi, so ma wschelakosczź schtantow, kajkaž ßo husto w žiwjenju sjewi, něschto wobcźeżneho a njepscheczelneho a so ma to ßwoje sadźěwki.

Ale hdy bychmy na dobo njerunosczź schtantow sběhnyli, krala a proscherja na tón ßamy skhodźenk postajili, jim jich myßl a cźucźa wostajili, kaž tež jich brachi, bychmy ßo sbożownischo měli? Ssu to te swonkowne schtanty, kotrež naß njesbożownych cźinja a niz wjele bóle snutskowne brachi, kiž na ludźoch wißaja? Kelko dobreho by ßo shubiło, hdy bychu wschitke schtanty rune było? Nětko kóżdy druhemu s tym darom ßkuži, kotryž je dostał; něto ßo dźěła a powołanja ßu tak rosdźělene, so ma kóżdy ßwój dobytk; to by potom wschitko njemóżne było. Rune schtanty maja te ßame prawa, te ßame pschißkużnosczę; kajki schtant byschczę wuswolili, so byschczę do njeho wschitko hromadźe sczischczeli, schtož je k cźłowskemu sbożu trěbne? Njech je to schtant bjes wscheje starosczę, njech je to schtant, kotryž by ßebi kóżdy na prěnje pohladanje pschał — schtó budźe potom wasche dźěczi roswucżowacź. wy starschi budźecze to ßami móz? Schtó budźe ßo sa sjawny porjad staracź? Budźe to kóżdemu ßamemu móżno abo budźe to ßuano cźisczę wysche? Schtó pschinjeße pomoz pschi cźeżkich khorosczach? móże kóżdy ßam ßwój lěkar bycź? Schtó budźe tyßazore, husto mało widźane ßkużby na ßo wsacź, kotrež něto nam wschitkim k lěpschemu pschińdu? Móże jedyn wschitko dokonjecź? Tola doscź! Wy widźicze, to njebychmy hotowi byli, hdy bychmy tele praschenja dale wjescź chzyli. Ssuano swonkowne derjehicze cźłowjekow by njemóżne było, hdy by njerunosczź schtantow pschestała; ale hischcze wjele bóle płacziło wo snutskownym, duchownym sbożu. Něto někotsii wuměłstwa a wědomnosczę plahuja, drusy te ßwětko wužiwaja, kotryž wot teho wukhadźa. Něto jedyn dźěl polo wobdźěła, druhi polo ducha a wutroby. Něto wschelakosczź schtantow na to skutknje, so ludźo pschißkuschnosczę bjes ßobu na ßo wosmu, so woni skutki dobroczi-wosczę a lubosczę dokonjeja, so ßwoje wutroby k dobrym poczinkam wobroczuja, so ßebi s tym wjeßela ducha a wutroby pschihotuja, kotrež s tajkeho towarschneho wobkhadźenja wukhadźeja. Schtó njechał póznacź, kak by to cźisczę hinak było, hdyž njeby žana swonkowna a snutskowna wschelakosczź wjazy była. Potom byschtej wědomnosczź a pschiwěra duch sacźmikej; potom byschtej njecźucźi-osczź a ßebicźnosczź we wutrobje bydlikej, potom by ßo snutskowna sbożownosczź shubiła, kotraž wukhadźa s njeskónczneje roswiwańskeje khmanosczę nascheho cźłowskeho bycza a hakle potom njeby we wschitkich tychle sadźěwkach rycź była, hdy bychmy pak jandźeljo pak skocźata byli. Kaž dokho ßmy my cźłowjekojo, móże jenož wschelakosczź schtantow naschej pschirodźe (naturje) pschimèrjene bycź, móże jenož wona nam woprawdźe te wužitki poskicźecź, kotrež naß woprawdźe sbożownych cźinja. To ßo prěcź njeda. To je nowa pschicźina k dźakownosczi pschecźiwo Bohu, k lubosczi a cześcźenju naschich ßobucźłowjekow, k spokojnosczi a k ßłuženju kóżdemu. Jenož błasni móża ßo njerunosczę schtantow storkacź; kotraž je sa wulke a zyłe ważna, nusna a dobra; jenož ßonjerjo pscheja ßebi ßwětny porjad, kotryž móhł ßo jenož sa jandźelow hodźicź. Mudry Kschescźijan ßłuži radscho zyłemu s tym darom, kotryž je dostał; wón cźini cześcź kóżdemu, boji ßo Boha, lubuje bratrow, cześcźi krala.

(Pokracżowanje.)

Na Hody.

Hłóß: Bożo, Knjeże teho ßwěta.

Kschescźijenjo teho ßwěta
Dźenß' ßo wschitzy sradujmy,
Dokelž je na kónzu lěta
Boži ßyn nam póßłany,
Kotryž s poknej lubosczu
Denß' k nam pschischoł na semju.

Ach schto ßo nam dźenßa stało,
Chzemy s prawdu wopomnicź:
Bože dźěczo ßo k nam dało,
S Bohom chze naß sjednocźicź,
Dokelž ßmy my s hrěchami
Boha Knjesa srudźili.

W Bethlehemje tam w tym měsczę
Teho krala Davita,
Narodźeny budźe wěsczę,
Wěschczik Micha propheta,
Bože dźěczo kiž ma pschińcź
A ßwój lud b'dźe sbóżny sczin'cź.

Luby Jesu! Bože dźěczo,
Kiž k nam dźenßa pschischło ßy,
A wot doma k domej lecźo
Wjeß'le wschudźom njeßesch ty,
A tu s twoj'mi darami
Wschitkich kraßnje swjeßelisch.

Boži jandźel, kiž ßo sjewi
Tam na polu pastyrjam,
Njech dźenß a tež pschezo steji
Blisko nam wschěm hrěschnikam,
So s nim hody ßwjecźimy,
Halleluja spěwamy.

Kaž ta hwěsda wysche doma,
Hdźecź ßo Jesuß narodźi,
Tak njech wysche kóżdoh' schtoma
Dźenß' ßo tež nam sabłyschczi,
Kiž ßo k hodam wupyschi
K jeho cześcźi saßwěcźi.

Bohu cześcź we wyßokosczi,
So nam ßyna wobradźił,
Kiž wot cźertowskeje skósczę
Naß by ßwěru wucźiscził,
A nam ßwój raj njebjeski
Junu wschitkim wobradźi.

Teutscher w Porschizach.

Wschelake s bliska a s daloka.

— My lubym cźitarjam lětusche cźiżko — 52. cźiżko nascheho „Pomhaj Bóh" pschepodamy. Saßo je nasche njedźelske kopjeno lěto do naschich ßerbskich domow khodźiło. 8. lěto je ßo něto wobsamkło. A hdyž móżemy s radosczu wuprajicź, so je ßebi na-

sche łopjeno lěto a wjazy pschecźelow dobyło, je nam to spokojaze ßwědźenje, so je tu potrjebnosć była, so bychu naschi Sserbja ßwoje njedźelske natwarjaze cźitanje w ßwojej lubej maczérnej rěczi měli. Do ßerbskeho doma ßłuscha ßerbski cźaßopiß! „Němski ßußod" w Hamburgu wukhadźazy je wěsćze też dobry njedźelski spiß — ale najprjedy sa Němzow. To by tola jara njeprawje było, hdy bychu ßebi Sserbja „ßußoda" dźerżeli a niz nasche ßerbske „Pomhaj Bóh". Hdyż chzedźa ßebi pódla tónle němski cźaßopiß dźerżecź, ßo to wobaracź njemóże, ale na prěnim měsćze ßłuscha do ßerbskeho doma nasche ßerbske łopjeno. K temu dźě też „Pomhaj Bóh" wußebje na nasche ßerbske wobstejnosćze dźiwa a ßo na naschich ßerbskich cźitarjow pschiprawuje. My proßymy lubych cźitarjow, so bychu nam też na nowe lěto ßwěrni wostali — ale niz jenoż to — ale so bychu ßo mjes ßwojimi pschecźelemi a snatymi też prózowali, nam nowych cźitarjow dobycź. My tule prósstwu ßwoje dla njewuprajimy, dokelž mamy pschi wudawanju nascheho łopjena pjenjeżnych woporowa a dokelž też ßami sa ßo niczo njerodźimy sa wschu prózu, ale lubych cźitarjow dla, so bychmy jim skerje a huscźischo rjane wobrasy podacź móhli, hdyż by jich liczba pschibjeraka. Nasche wutrobne pschecźe pak klinczi do lubych ßerbskich domow, do nascheho lubeho ßerbskeho luda: Bóh daj sboże na to lube nowe lěto! — Nasche Pomhaj Bóh móże ßo skasacź pola kóżdeho knjesa duchowneho, każ też w pschedawarńjach „Sserb. Now." na wßach wonkach, dale móże ßo też se „Sserbskimi Nowinami" hromadźe jako „pschikoha" żadacź a we wudawarni „Sserbskich Nowinow" pola knjesa Ssmolerja w Budyschinje je kóżdu ßobotu dostacź.

— Łużiske prědarske towarstwo w Lipsku je ßwoju lětnu rosprawu roseßłało. Swjeßelaze je shonicź, so je Sorabikum pod wodźenjom knjesa Wicźasa pilnje dźěłało. S hnutymi ßłowami spomina ßo też na ßmjercź nascheho njesapomniteho wótcźinza Imischa.

— Bibliski pucźnik na nowe lěto je wuschoł. Knjes archidiakonus Guda je jón saßo naschemu ßerbskemu ludej sestajał. Je to 37. lětnik. Pschedßyda nascheho ßerbskeho lutherskeho knihowneho towarstwa, knjes farar rycźer Jakub podawa rosprawu wo naschim towarstwje. Najprjedy spomina ßo w lubosczi na nascheho Imischa, kotryż je też nasche knihowne towarstwo k żiwjenju sbudźił. Hnute dźak ßo jemu do rowa praji. A nasch zyły ßerbski lud runje w tych dnjach żeluiwje sapłakuje pschi rowje nascheho lubeho wótcźinza, hdyż je ßo lěto minyło, so Bóh jeho wotwoła s jeho ßwěrneho a njesprózniweho skutkowanja sa jeho ßerbski lud, kotryż s horzej lubosczu lubowasche. Pożledni bibliski pucźnik je hischcźe rosdźělował pschi Drażdźanskim ßerbskim kemschenju 2. adventa — a ßo tehdom wutrobnje wjeßelesche na lětusche jubelske ßerbske kemschenje. Bóh bě hinak wotmyßlił a wón ßwjecźi ßwoje Boże ßłużby we tamnej wěcźnosczi. Na jeho město je jako pschedßyda knihowneho towarstwa nasch droh ßerbski wodźeł farar Jakub stupił. Město-pschedßyda je farar Gólcź w Budyschinku, pokładnik kapłan Sarjenk a pißmowjedźeł farar Kschižan w Hodźiju. Dokelž ßo pódla pucźnika knihow wudało njeje, nimaja ßobustawy na lěto 1898 pschinoschkow sapłacźicź. Pucźnik sa nich na lěto 1898 bu wot njemjenowaneho pschecźela towarstwa sapłacźeny. Na nowe lěto dostanu ßobustawy rjane knihi wot knjesa fararja Waltarja we Wóßlinku spißane, kotrež ßu hižo cźischcźane a ßo w prawym cźaßu rosnoscha.

Něschto po jubileju snutskowneho mißionstwa mjes Sserbami:

wo rosrěczenju wo „sałożenju saßydlenja diakonißy."

(Pokracźowanje a skóncźenje.)

A: Jeli so żane sbytkne danje hotowe njejßu, to hinak móżno njebudźe — a tola 1. a 2. njetrjebamy, hdyż druhe żórka bohacźe ßo żórla — to pak mamy wocźakowacź. Hłowna wěz wostanje, so ßami my ßwobodne dawki lubosczę ßebi nakładźemy.

B: Kak chzesch to cźinicź?

A: Saßo jara jednorje: ty kóżdy dźeń 1 nowy pjenjeżk na bok wosmjesch, abo hdyż to tebi ßo njelubi, kóżdy tydźeń 7 abo mojedła 5 abo 2 a dasch tute pjenjeżki dyß a dyß běżecź do domjazeje abo zyrkwinskeje kollekty abo do zyrkwinskeje „schkliczki", schto měnisch ty, kajka rěka dyrbi nastacź s tutych wschěch krjepkow, hdyż jenoż 500 ßobustawow wußady po tym cźinja?

B: Wulkotna myßl, jenoż ßo dźiwam, so na nju hischcźe żenje pschischoł njeßßym. Měj dźak sa nju, to njedyrbisch mi dwójzy prajicź. Nětk jaßny pucź widźu a wschitke dwěły cźeknu — tola jene praschenje hischcźe mi dowoł: njebudźe swonkowne mißionstwo psches to cźerpjecź, sa kotrež w naschej wußadźe dźaka hódna żiwa myßl knjeżi.

A: Prawje, so te pschispomnisch, ale k tajkemu wobmyßlenju żana pschicźina njeje. Jow płacźi Knjesowe ßłowo Math. 23, 23: To dyrbjało ßo cźinicź a to druhe njewostajicź.

B: Ja rozumju, to je ta prawa saßada. Kak móhł też schtó prajicź, so cźi pohanjo k jeho wutrobje bliże steja, hacź cźi khori a cźerpjazy ßobubratsja a ßotry, w bliższej ßußodnej hěcźe, w ßamßnej wßy, w tej ßamej wußadźe. S najwyschscha móżemy prajicź: wobej stejitej mi blisko a stej mojeje pomozy a lubosczę runje tak potrěbnej. — Na mni njebudźe pobrachowacź, — a ja ßo hižo w duchu wjeßelu na tón wokomik, w kotrymž te rjane wotmyßlenje pod żiwym dźělbracźom — każ ßo nadźiju, ßo do skutka staji. Kak budźe potom nowy duch psches naschu wußadu sradowacź a wschitke stawy twjerdscho sjednocźicź w ßłużazej lubosczi, w radosczi na pomhanju, kak někotre dźakne pohladanje prózu diakonißy sapłacźicź, kak někotry rt ju żohnowacź! — Tola schto rěczu, ja cźinju jako by wona hižo mjes nami skutkowała. —

A: Ja ßo nutrnje wjeßelu, so moje ßłowa tajku khmanu rolu ßu pola tebje namakałe, hdyż tebje tak sahorjeneho rěczecź ßłyschu, tak połnego dowěrjenja do pschichoda hladacź widźu. — A wopravdźe: też ja dźěłu twoju dowěru. Moja khrobłosczi hischcźe łußt dale dźe, to nochzył pschi tej składnosczi tebi sa jamjelczecź: Ty wschak też wěsch, kak druhdy kschesczijan abo kschesczijanka, tu khwalobnu myßl ma a też wuwjedźe, w ßwojim testamencźe wjetschi kapital 100 abo 1000 abo wjazy hriwnow postajicź sa dobre, ßmilne wotpohlady. — Budar je jedyn s tajkich, kóżdemu mjes nami snaty — a tajkich, kiż ßu żohnowani s cźaßnymi łubłami, ale ßnano niz s dźěcźimi, mamy tola też mjes nami, hdyż ßu też żadni, — ty hižo hudasch, schto ja měnju — kak duschnje by było, hdy bychmy ras w nowinach cźitali: N. N. s B. . . . wußady je 1000 hr. postajił sa stutk wußadneho hladanja khorych abo sa snutskowne mißionstwo ßwojeje wußady — kajki pomnik, drohotnischi a wobstajnischi hacź marmorowy by ßebi s tym ßam stajił we wutrobach dźakowneje wußady! Potom njeby ßamo njemóżno było, teho abo tamneho khoreho k wotkhorjenju do kupjelow pósłacź. To pak je jenoż tajka nakhwilna myßliczka, kotruż ta dobra wěz w mojej wutrobje wubudźi. Prěnja praktiska kroczel nětko je, so moje dla wubjerk do żiwjenja swołamy, kiż pokładnizu sałoži.

B: Tak wjele hacź w mojej mozy steji, chzu cźinicź. Do prědka na stutk, to dyrbi nětk nasche heßło rěkacź w Bożim mjenje!

R. w B.

Pschispomnjenje redaktora: My dobru myßl spißacźela, kiż je nam nastawk pschipóßłał, rad pschipósnawamy, ale dyrbimy tola wusnacź, so też naschi Sserbja tak krótko njewidźa, so njebychu radscho diakonißy w ßwojich wußadach wohladali, ale ta wěz ßo tola praktiszy tak łóhko njepschewjedźe a zyrkwinske pschedstejerstwo, kotrež měło tu wěz wuwjescź, dyrbi tola pjenjeżny, sa pschichod rukowazy podłożk w rukach měcź. My proßymy wo dalsche nahlady k rospominanju!

Něschto k rospominanju.

Hnadne durje pschezo wotewrjene steja, ale Boži wotpohlad njeje, ludźi s nimi nuts cźericź.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenisle ßyroty:

N. N. w Hrodźischczu 1 hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

„Pomhaj Bóh" njeje jenoż pola knjesow duchownych, ale też **we wschěch pschedawarńjach „Sserb. Nowin"** na wßach a w Budyschinje dostacź. **Na schtwórcź lěta** płacźi wón **40 np., jenotliwe cźißła** ßo po **4 np.** pschedawaju.

Samolwity redaktor: farar Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.